Habes lector studiose hoc in volumine quartam partem consiliorum excelsi. J. U. luminis domini Bartolomei Sozini a proprio autoris originali excerpta ac diligenter reuisa per eximium doctorem dominum Jo. Thomam stradellam pontremulensem cum summarijs quibustis consilijs antepositis: necnon cum tabula quottata per numeros et folia: et nouissime in lucem per ipsum calchographis tradita pro vniuersali vtilitate: vale.

1525

Cum priuilegio.

¶ Illust. ⁊ excellen. iureconsulto: domino Ioāni de selua burdegalensi. primario presidi: ac ducatus Mediolani vicecancellario dignissimo. Io. Thomas stradella de pontremulo iureconsulto salutē plu. d.

¶ Qui in me aliqd beneficium contulerunt preses Illustrissime illis ego si gratiam nō potui referre habui tamē semper: nec vnq̄ quod accepi destiti pre me ferre ac ēt predicare: nō datū mihi fuit re aliqua benemeritos remunerari at certe gratum me exhibui: ita me erga omnes gessi vnde boni aliquid assecut⁹ fui in eos presertim q animū meum diuitiis ornarunt pulcherrimis ac nunq̄ interituris id est doctrina e quibus preter ceteros debeo manibus Bartolomei Sozini qui aliquot ab hinc annis in academia pisana auct⁹ honestissima mercede ius ciuile docebat auditorio frequētissimo eo ingenii acumine vt nihil esset tam clausum abditūq̄ʒ quin ille patefaceret proferretq̄ʒ: nihil tā inuolutū obscurūq̄ʒ quin explicaret illustraretq̄ʒ: adeo vt tanq̄ deo afflatus oracula quedam videretur edere: vnde adulescēs ego idemq̄ʒ tanti viri discipulus / intente accurateq̄ʒ quecūq̄ʒ dictabat pendēs quodāmodo ex ore illius excipiebā: vt mihi pariter / aliisq̄ʒ quos talia delectarent aliquando pdessem. Itaq̄ʒ cū nō semel nūc consilia illa (sic enim vulgo appellant) inspexissem ac magis magisq̄ʒ ea probassem statui excellētis magistri mei dictata non diutius cōtinere: sed in omniū vtilitatē publicare q̄ doctissimū cupio existimari virum eximiū q̄q̄ ēt celeberrimum percepit viuus vidēsq̄ʒ vberrimos suauissimosq̄ʒ fructus e laboribus suis sentiat vita functus eiusdem spiritus aliqd voluptatis atq̄ʒ eo libētius illius monumenta curaui imprimēda: quod plurimi ⁊ eruditissimi qui hoc Mediolanense collegiū doctrina eloquentia ac probitate nobilitant. hec vt emitterē flagitarūt: tū quia vident q̄ sint nostri temporis hominibus profutura: tū etiā qꝛ aliqua ex iis prodierunt in lucem imperfecta cupiunt omnia habere ac diligentius q̄ ante impressa legere. quod enixe operā dedi vt prestarem: addito quoq̄ʒ indice vt qcquid voluerit quisq̄ʒ facile inueniat: eqdem velim meum hunc laborem studiosis placere. tibi potissimum preses illustrussi. q iuris humani ⁊ diuini scientiā ita tibi parasti / vt non tantū qd queq̄ʒ lex iubeat teneas: sed legibus quoq̄ʒ pareas. ex quo fit vt totaʒ insubriā tue sapiētie ⁊ fidei a christianissimo galliarū rege cōmissam prudētissime pariter ⁊ iustissime administres cum summa laude. Oro te igitur vt humanissimus es ne graueris vbi per publicas occupationes licuerit hec legere: atq̄ʒ quod prius est accipere. nam quando tibi iam pridem sum addictus tuq̄ʒ in iis studiis maxime excellis hoc opus frugiferum tibi mea cura in publicum vsum edituʒ meq̄ʒ etiam ipsum dedico in perpetuum: vale preses illustrissime diuq̄ʒ ⁊ feliciter viuas.

¶ Quarta Pars Consiliorum Excellētissimi atq̃ veri inter-
pretis Domini Bartolomei Socini senēsis. J. V. doct. ac Ad
uocati consistorialis meritissimi feliciter Incipit.

¶ Summarium.

¶ Suplemētū legitime An possit peti a filio instituto in mino
ri portione q̄ꝫ sit legitima cū prohibitione q̄d plus petere non
possit: ⁊ quādo est legatus vsufructus omnium bonorum vxo-
ri: ⁊ ꝙ sit gubernatrix ⁊ administratrix oīum bonoꝝ testatoris
q̄d īportet hoc tā ⁊c. filioꝝ q̄ꝫ extraneoꝝ heredū ⁊ legatariorum.

1 ¶ Legitime supplemētum an peti possit a filio instituto in mi
nori portione q̄ꝫ sit legitima ⁊ nu. 2.
3 Conditio onus atq̃ grauamē adiectum in legitima reijcitur ⁊
pro non adiectis habentur.
4 Verba ista ꝙ plus petere nō possit importāt grauamē.
5 Testator si reliquit filio iure institutiōis ita ꝙ nō possit plus
petere licet petat legatum sibi factum sub dicta conditione ⁊
illud legatum acceptet potest nihilominus petere supplemen
tum legitime.
6 Dn̄s non pōt ex re sua habere vsufructum.
7 Verba ista relinquo vxorez dn̄am massariam ⁊c. qualiter inter
pretari debeant.
8 Voluntatis defunctoꝝ vestigia sequi debemus.
9 Institutio in oī sermone attendi debet.
10 Testatoris intentio in vltimis volūtatibus potius inspiciēda
est q̄ꝫ verborum proprietas ⁊ in nu. 12.
11 Verbum directum ex presumpta mente testatoris trahitur ad
obliquum.
13 Quid si vni legatur res ⁊ alteri illiꝰ rei vsufructus.
14 Et an in illo articulo vsufructuariꝰ sit dn̄s vsufructus.
15 In dubijs coniecture sunt probationes liq̄dissime.
16 Generi per speciē qn̄q̃ derogatur.

¶ Consilium primum.

FRanciscus donati de aretio suum vltimum so-
lēne ꝯdidit testamētū in quo inter alia sic
dispolsuit. ¶ Anco lasso a giouani mio ne
poti: figliolo che fu di donato mio figlio-
lo gia mortuo: vno campo di terra posto
nella ꝯtrada d̄l bannolo laquele e lauora-
tiua e vliuata e vignata circa staiola dodi
ce ī sui tali ꝯfini ⁊c. cō la cappana che ve su
el quale pezzo di terra li lasso ꝑ ragiōe dinstitutione ⁊ che piu
nō possit adomādare cōsiderato che lui me stato sempre disubi
diēte quod petium terre est valoris. lx. flo. ¶ Anco lasso al dicto
giouani vno pezzo di terra posto nella contrada diualle gioon
gnom alaquale q̄sto sono cōfini ⁊c. Et q̄sto ꝑ flori. octāta equa
li riceui per dota della chaterina sua madre ben che nō fusse in
teramente pagato. ¶ Anco lasso a gineura mia figliola flo. ducē
to ⁊ q̄sto ꝑ via dinstitutiōe. ¶ Anco lasso monafrāceścha mia do
na p̄sente. madona ⁊ vsufructuaria gouernatrice ⁊ administra
trice de tutti chiaschaduni miei beni de q̄li tuti ⁊ chiaschaduni
de miei beni gli lasso luso ⁊ lusufructo ⁊ alei do piena licētia ⁊
autorita de lusufructi p̄decti fare dispoɾre alienare ⁊ per se rite
nere cōe ad essa frāceścha parra ⁊ piacera senza alcuna exceptio
ne ⁊ cōtraditiōe ¶ In tutti li altri mei beni ⁊ ragioni lasso mio
herede vniuersale donato mio figliolo ⁊ della detta frāceścha ⁊
se el detto mio figliolo morisse infra anni vinticinque substitui
scho ne la mita de tuti mei beni ser bartolomeo de donato mio
fratello ⁊ ne la quarta parte gineura mia figliola d̄ laltra quar
ta parte giouani mio nepote figliolo che fu del detto donato
primio mio figliolo. ¶ De predicto testamēto fuit rogatus nota
rius cum clausula codicillari ⁊ cū clausula cassans irritans ⁊ an
nullans ⁊c. ¶ Et sic cū predicto testamēto predictus franciscus
mortuus est ⁊c. ¶ Modo dubitatur d̄ infrascriptis suꝑ quibus
cōsiliū postulatur ⁊ presupponit̄ quod in bonis predictis testa
toris remanserunt solū bona ascendētia ad valorem settingēto
rū florenorū vel circa. ¶ Ex p̄dictis de duobus q̄ritur. ¶ Primo
vtrū predictus Joānes possit agere ad supplemētū legitime
non obstāte prohibitiōe testatoris. ¶ Scd̄o vtrū predicta domi
na frācisca debeat hēre vsufructū in oībus bonis p̄dicti testato
ris cā legatis q̄ꝫ ēt aliter relictis ⁊ de iuribꝰ p̄dicti legati facti p̄
dicte domine francisce. ¶ Oīpotēs deus adsit sp̄us sanctus illu-
1 minet intellectū circa primā questionē qua queritur † vtrum p̄
dictus Johānes attētis v̄bis p̄dicti testatoris ꝓhibeat̄ petere
supplemētū legitime sue quā habebat ī bonis p̄dicti testatoris
aui sui nō obstāte ꝓhibitione facta ꝑ p̄dictū testatorē. ¶ Ne vi
2 deat † rē claram in dubitationē deducere contra doctrimam q̄
traditur in. c. cū in iure de elec. ⁊ in. c. cum in iure de offi. dele. ⁊
contra. l. domitius labeo. ff. d̄ testa. cū similibꝰ. Breuiter rn̄deo
ꝙ p̄fatus Johānes non obstāte ꝓhibitiōe dicti testatoris pōt
3 legitime supplementū petere qm̄ ista est regula † ꝙ oīs ꝯditio
onus atq̃ grauamen adiectū in legitima reijcitur ⁊ habet̄ pro
non adiectis vt. l. scimus. §. cū aūt ⁊ in. l. cū antiquioribus ⁊. l.
ex tribus. C. de inoffi. test. ⁊ in. l. papinianꝰ. §. quarta. ff. de inof
fi. test. ⁊ in. l. si pater. C. de insti. ⁊ substi.. ⁊ ibi per gl. ⁊ doc. ⁊ in. l.
suus quoq̃. ff. de heredi. insti. ⁊ in aut. vt cum de appella. cog.
§. aliud quoq̃ capitulum ⁊ in capitu. raynutius. ⁊ in ca. ray-
naldus de testa. ⁊ in aut. de hered. ⁊ falc. §. itaq̃ ⁊. §. si quis aūt.
4 ¶ Et sic † ex predictis patet ꝙ cum p̄dicta verba ꝙ plus petere
nō possit importēt grauamē tale grauamē hr̄ ꝓ nō adiecto ⁊ ꝑ
ꝯn̄s petere p̄t legitimā. Et in ꝓprijs terminis q̄d nō obstāte ta
li ꝓhibitione talis filius vel nepos possit petere supplemētū le
gitime tꝫ exp̄sse bar. in aut. sꝫ cū testator. C. ad. l. falcidiā: ⁊ in. l.
scimus. C. de inof. test. ⁊ in. l. gerit. ff. de acq. here. ⁊ in. l. q̄ pote
rat. ff. ad trebell̄. ⁊ in. l. si heres. C. de īpu. ⁊ alijs sub. ⁊ modernio
res in. l. in quartā. ff. ad. l. falci. ¶ Et per bal. in. l. si adulta. C. de
5 here. acti. ¶ Et hoc idē voluit bal. in. l. hac edi ctali v̄. iuxta hoc
seq̄tur alia q̄stio. C. de secun. nup. vbi ꝯcludit q̄d si testator reli-
quit filio iure institutiōis. Ita ꝙ nō possit plus petere ꝙ lꝫ pe
tat legatū sibi factū sub dicta ꝯditiōe ⁊ illud legatū simpliciter
acceptet nihilominus pōt petere supplementū legitime. Et q̄
hoc est in iure expeditissimū id̄ aliter non insisto. Sꝫ clara con
clusio sit ꝙ predictꝰ Johānes non obstāte dicta prohibitione
et iā acceptando predictū legatū pōt petere supplementū legi
time. ¶ Circa secundā q̄ōnē qua q̄ritur vtrū p̄dicta domina frā
cisca debeat habere vsufructū in oībus bonis p̄dicti testatoris
tā legatis quā etiā aliter relictis ⁊ de viribus p̄dicti legati facti
predicte dn̄e frācisce. Aduertendū est ꝙ ex p̄dictis plures pos-
sunt oriri dubitationes. Prīa questio q̄ pōt oriri est vtrū p̄di-
ctū legatū viribus subsistat. Secūda posito ꝙ valeat q̄d impor
tet cuius sit effectus respectu sui ipsius. Tertio cuius sit effectꝰ
respectu filij heredis instituti ⁊ respectu filie ⁊ nepotis legata-
riorū. Quarto de iuribus cōpetentibus heredi ⁊ predicto Jo-
hanni nepoti ex filio premortuo ⁊ gyniuere filie legatarijs ⁊
6 donato heredi instituto. ¶ Quo ad primā † dubitationē vtrū
predictum legatū subsistat viribus vī primo dicendū ꝙ nō q̄d
p̄dicta dn̄a francisca vigore p̄dicti legati nihil cōseq valeat qm̄
ista est regula ꝙ repugnātia nō possunt ad inuicē stare ⁊ ideo
corruūt vt ī regula vbi repugnātia. ff. d̄ regulis iuris cū sua ma
teria. Sꝫ esse dominā ⁊ vsufructuariā repugnāt vt in. l. si q̄s ar
gentū. §. sed ⁊ si q̄s ⁊ in. l. quisquis. C. de donatio. ⁊ rō est. q̄cuꝫ
vsufructus formalis sit seruitus vt. l. j. ff. de seruitu. ⁊ res sua ne
mini seruiat vt. l. quicq̄d. C. cōmunia prediorū ⁊ ī. l. qui edes ⁊
in. l. qui binas ⁊ in. l. in re cōi. ff. de seruitu. vrba. predi. ⁊ in. l. vt
pomū. §. j. ff. de seruitu. merito dominus in re sua non pōt ha-
bere vsufructum formalem. cū ergo predictus testator voluerit
vxorē suam esse dominam ⁊ habere vsufructum formaleꝫ hoc fa
cere non potuit ratione repugnātie vt. l. vti frui. ff. si vsufru. pe
ta. ¶ Verū p̄dictis non obstantibus dico contrariā sententiam
esse verā ꝙ predictum legatum tenet. ⁊ hoc tenēt ꝯmuniter om
nes docto. in aut. hoc locum. C. de secun. nup. Jo. and. in addi.
specu. in ti. de pigno. §. sequitur v̄. Qualiter ergo in magna ad
di. et traditur in. l. si titio. ff. de vsufruc. lega. Et per bart. bal. ⁊
Johānem de imola. in. l. titia in fi. ff. de leg. ij. Et per bart. in. l.
species. ff. de auro ⁊ argen. lega. dixi plene in capitulo si pater
de testa. libr. vj. Et apparebit hec conclusio ex iuribus ⁊ autori
7 tatibus inferius allegandis. ¶ Quo ad secundam † questioneꝫ
elicitā ex secūda qua queritur posito ꝙ valeat predictum reli-
ctum quid importat ⁊ cuiꝰ sit effectus respectu ipsius domine
francisce videtur dicēdum secundum communē opinionem do
ctorum que insurrexit ex consuetudine Bulgari. qui fuit vica-
rius imperatoris ī ciuitate bononie vt refert salice. ī aut. hoc lo
cum. C. si secun. nup. qui etiā subdit ꝙ nō solū vidit seruari bo
nonie sed etiā in omnibꝰ locis Italie in quibus fuit. Nec mi-
rum vt dicit Salyc. quia Bulgarus illā consuetudinē admisit
tanquā fundatā de iure ex coniecturata mēte testatoris vn̄ me-
rito omnis patria amplexata est vt in simili dicit imperator in
l. non fine. C. d̄ bo. q̄ libe. ibi dum tex. dicit consequens est am-
biguas atq̃ legum diuersis īterpretatiōibus tytubātes causas
benigne atq̃ iuris moderamine tēperare. Interpretatio auteꝫ
predictorū verboruꝫ dominam ⁊ vsufructuariam verum est q̄d
ipse adijcit eti verbum massariā est iusta quā generalis cōsue-
tudo admisit ⁊ Bulga. in ciuitate bonon̄. registrari iussit ꝙ li
beris institutis alimēta dūtaxat. Institutis vero extraneis vsu
fructꝰ plenus vxori deberet̄. vt volunt gl. ⁊ doct. in. d. aut. hoc lo
cū ⁊ bar. ⁊ moderniores in. l. titia. §. si ff. de leg. ij. Cū ergo in ter
minis nostris predicta domina francisca fuit relicta domina ⁊
vsufructuaria gubernatrix ⁊ administratrix oīm bonorū. ⁊ do

nat⁹ heres institutus vī ꝙ solum debet habere alimenta ⁊ non plenum vsufructū. Verū predictis nō obstantib⁹ arbitror sen tentiam cōtrariam fore veram ⁊ posito ꝙ predicta cōsuetudo Bulgari esset in se vera in terminis suis in qbus ēt aliqui vo luerūt inter quos fuit Dy. doctor excellentissimus q dicit qd̄ ꝑ dictum relictū valet: ⁊ ꝙ duo sunt legata. primū plene proprie tatis dum dicit dominā. secundū vero vsufructus dū dicit vsu fructuariā ⁊ sic vxori intelligitur data facultas eligendi qd̄ ve lit ar. l. si tibi fundus. ff. de vsufruc. le. ⁊ sic nulla resultat repu gnantia ⁊ sic secundū istā opinionē predicta domina francisca haberet electionē vtrū vellet esse proprietaria vel vsufructuaria sed q: precedens opi. cōior est idō in hoc nō insisto. ſ; dico ꝙ si re cte pōderent verba ꝑdicti testamēti prefatus testator voluit ad predictā vxorē suā plenū vsufructū dictorum bonorū relinque re ⁊ legare. Est eñ aduertendū ꝙ Dy. Odofre. ⁊ plerisq; doc. vo lunt ꝙ de iure verior sit ꝑdicta opi. Dy. secundū ꝙ possit talis legataria eligere plenā proprietatem vel plenū vsufructum. ſ; opi. ⁊ ꝯsuetudo Bulgari procedat ex cōiectura tata mēte defuncti ⁊ ita cōiter tenēt doc. in dcā auf. hoc locū. Et ibi exꝑsse dicit sa

8 lice. i fi. dicēs. Et puto ꝙ sit potius volūtas ꝯiecturata: q: † de itētiōe ꝑncipis ē seq semp vestigia volūtatis defunctorū vt. l. q̄ daз. C. de necef. ser. here. insti. Si ergo de volūtate testatoris ap pareat in cōtrariū videlicet ꝙ voluit testator illā habere plenū vsufructū. ipsius testatoris voluntatē seruare debemus q: cuз

9 in ceteris ⁊ in oi† sermone prius ad intentiōē recurrēduз sit ⁊ in. c. dilecto ⁊ in. c. intelligētia. de vbo. signi. l. labeo. ff. de supel. le. in. c. ex multiplici de deci. in. c. petitio. de procu. in. c. licet de

10 offi. ordi. ⁊ in. c. cū illis de preben. li. vj. Cum vel† maxime i vlti mis volūtatibus potius testatoris intētio quā verborū ꝓprie tas inspicienda est vt. l. nō aliter in principio de leg. iij. ⁊ in. l. in cōditionib⁹ in ꝑncipio ⁊. §. j. ⁊. l. pater seuerinā ⁊ in. l. publi⁹ §. j. de condi. ⁊ demon. in. l. ex facto la grande. ff. de here. instit. etiā qualitercunq; talis volūtas ex cōiectura colligatur vt. l. cū auus. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊. l. cū acutissimi. C. de fideicōmis. ⁊. l. gñaliter. C. de insti. ⁊ substi. sub cōditio. fac. ⁊ in. l. heredes mei §. cū ita. ff. ad treb. est eñ voluntas testatoris habēda ꝓ lege, vt in auf. de nup. §. disponat. xiiij. q. ij. vltima volūtas de testa. c. tua nos ⁊ in. c. cū marthe de celeb. mis. Et adeo cōsiderāda est vt reguleт cōditiones: vt de sui natura suspendētes nō suspen dāt ⁊ eꝯ vt. l. vter ex fratrib⁹. ff. de ꝯdi. insti. ⁊ ibi ꝑ gl. bar. ⁊ bal. ⁊ tradit glo. in. l. executionē. §. fi. ff. de verb. obli. Et ex presum

11 pta † etiā mēte testatoris verbum directum trahit ad obliquū vt. l. querebat. ff. de testa. mili. ⁊. l. scenola. ⁊. l. ex facto in princi pio ⁊. l. qui filiū. ff. ad trebel. vnde est aduertendū ꝙ licet testa tor in principio dixerit ꝙ relinquebāt dominā franciscā domi nam ⁊ vsufructuariā gubernatricē ⁊ administratricē oium ⁊ singulorum bonorū: tñ postea subiūgit ⁊ de oibus bonis meis relinquo sibi vsum ⁊ vsufructū. deinde subiunxit fortius ꝙ de oibus predictis fructibus possit facere disponere alienare ⁊ ꝓ se retinere ꝓut ipe domine frācisce videbit ⁊ placebit absq; ali qua exceptione ⁊ ꝯtradictione. Ex qbus verbis vltimo loco ꝓ latis ꝑ q̄ declarant ꝓcedētia secundū. l. si seruus plurium. ff. de leg. j. ⁊. l. vtrum. ff. de peti. here. xxxv. di. c. ab exordio ⁊ in. l. volū tas. C. de fideicōmis. xxviij. di. c. q: sunt culpe cū similib⁹: vnde pño facit ꝙ ꝑdicta domina francisca debeat habere plenū vsu fructum q: testator dixit oium ⁊ singulorū bonoꝝ suoꝝ quo ca su dicit bal. in. l. fi. C. de indic. vidui. qd̄ talis dз habere plenuз vsufructum ⁊ subditsequendo opinionē Odofre. ⁊ Nico. de mat tarel. in. l. j. C. de secū. nup. ꝙ si testator reliquit vsufructū oim bonoꝝ ꝙ hoc casu si testator instituit heredes extraneos mulier habebit vsufructum in oibus bonis testatoris per. l. vxori mee ff. de vsufruc. lega. Si vero liberos reliquit heredes tunc habe bit vxor vsufructū omnium bonoꝝ deducta legitima vt in. l. fi. C. de inoffi. testa. ⁊ in auf. nouissima eo. ti. ⁊ i corpore vnde su mit in auf. de trien. ⁊ semis. ⁊ supra dixi. Et infra subiciā. ¶ Se cundo considero ꝙ testator dixit subiungendo ꝙ relinquebat vsum ⁊ vsufructum omniū ⁊ singulorum bonoꝝ que verba for tius important ⁊ verbū vsus confunditur in vsufructu. Et ꝙ fortius est postea subiungit qualiter dabat ei plenā licentiam ⁊ autoritatē disponēdi alienādi ꝓ se retinendi fructus oim ⁊ singulorum bonorum predictoꝝ que verba nullo modo pos sunt adaptari ad alimenta nec ad nudū vsum sed soluз ad ple num vsufructum qui est ius vtendi ⁊ fruendi alienis rebus sal na rerum substantia vt. l. j. ff. de vsufruc. ⁊ instit. de vsufructu. in principio. Et ad hanc conclusionem etiā inducor ex aliis ver bis positis in dicto testamēto post heredes institutionē ⁊ sub stitutionem factā de fratre postq; institutionem ⁊ substitutio nem etiam factaз de fratre predictus testator dixit reseruato tn vsu ⁊ vsufructu omnium ⁊ singulorum bonorum suoꝝ ⁊ reruз predictarum dicte domine francisce vxoris sue ipsius testatoris

toto tp̄e vite sue ipsius domine francisce. De quibus vsufructi bus predictis predicta domina francisca possit disponere ⁊ fa cere prout sibi videbitur ⁊ placebit. Ex quibus verbis necessa rio concludit ꝙ cum eodē modo relinquat qñ heres extraneus est substitutus vtēdo hoc verbo reseruato referendo se ad oia ⁊ singula bona ⁊ res superiores: satis clare ꝯcludit intentionis fuisse ipsius testatoris ꝑdictā dominā franciscā plenū debere cōsequi vsufructū. Et ad verbū reseruato facit. l. filiā. ff. de aur.

12 ⁊ ar. le. Seruāda † est igit predicti testatoris volūtas q ita vo luit ac disposuit ꝑ ea q supra dixi ⁊ ꝑ no. i. l. cū eorum. C. de fidei commis. ⁊ in. l. si is qui ducēta. §. si pater. ff. de rebus dubi. ⁊ in l. cū questio. C. de leg. ⁊ cum eñ manifestus testatoris est sensus verboꝝ interpretatio nusquā tñ valeat vt melior sensus existat xj. q. j. c. silnester. nihil eñ est ꝙ magis hominib⁹ debeatur quā supreme voluntatis elogio postquā aliud velle non possunt cū liber sit stilus ⁊ liberū iterū ꝙ nō redit arbitriū vt. l. j. C. de

13 sacro. sanc. eccle. ¶ Quoad tertiam † questionē que etiā elicitur ex secūda qua q̄ritur cuius sit effectus predictū relictum factū vxori respectu filij heredis instituti ⁊ respectu filie ⁊ nepotis le gatarioꝝ aduertēdū ꝙ quāuis qdā voluerint ꝙ respectu filij heredis instituti legatū alteri factū de vsufructu omniū bono rū videatur importare: quo ad filium institutum solū ꝓprieta tem pro qua opi. sum solitus adducere q: cū extimatio totius proprietatis absq; vsufructu possit fieri: ⁊ possit transcendere legitimā filij respectu estimationis omniū bonorum paterno rū quo ad proprietateз ⁊ vsufructū. merito cū filius reperiatur habere suam legitimā ⁊ vltra non pōt esse locus repletioni: q: plenitudini nō adiicit vt. l. j. ff. de dote prelega. xcvj. di. c. j. vj. q. j. c. si omnia quod videt voluisse bal. in. l. hac edictali. C. de se cū. nup. Sed tñ hoc non obstāte pluries ego consului in contra riū ꝙ nō obstāte ꝙ filius heres habeat proprietatem quasi om nium bonorum q̄ facta debita estimatione longe trāscenderet legitimā suam nihilominus debeat ipse filius habere tertiam partem seu legitimā suam etiā respectu vsufructus secundum no. in auf. nouissima. C. de inof. testa. ⁊ in corpore vñ sumit in auf. de trien. ⁊ semis. §. prohibemus hoc tз gl. in. l. vxori mee. ff. de vsufru. leg. ⁊. l. omnium. ff. de vsufruc. idē etiam voluit bal. post Dy. ⁊ odofre. in. l. fi. C. de indic. vidui. ⁊ salice. in auf. hoc lo cum. C. si secun. nup. qd̄ etiā sensit Odofre. quem refert spec. in ti. qui fil. sint le. §. quid si qs ita. l. cedit. Et sentit azo. in summa in ti. de inoffi. testa. Sit ergo conclusio quantū ad donatum fi lium heredem institutum ꝙ ipse debet habere proprietatē om niū bonoꝝ in quibus remanet heres ⁊ vsufructum respectu le gitime sue. Quantum vero pertinet ad ipsum iohānem nepo tē ⁊ gyneurā filios legatarios: vtrū i ꝑdictis bōis legatis ꝑfa ta dña francisca debeat habere vsufructū dico ꝙ q̄tuз ad eam quātitatē que ascēdit legitimam eis debitam secundū formaз auf. nouissima. C. de inoffi. testa. tam Johannes quā geneuera debent habere proprietatem ⁊ vsufructum sed in reliquis seu in eo qd̄ superest a legitima supra videtur ꝙ predicta dña francis

13 ca debeat habere vsufructum. ¶ Sed tamen circa predicta vide tur insurgere dubitatio q: ex quo vni legatur res ⁊ alteri lega tur eiusdem rei vsufructus videtur ꝙ ille cui legata est res de beat habere integram proprietatem ⁊ medietatē vsufructus. le gatarius vero vsufructus debeat habere aliā medietatem vsu fructus per. l. sempronius attalus. §. fi. ⁊. l. si alij. ff. de vsufruc. le ga. facit. l. sempronio eo. ti. ⁊. l. idē neratius. §. fi. cum. l. sequen. ff. de vsufruc. accrescē. ⁊ quod no. in. l. si tibi decē milia. ff. de vsu ⁊ habita. vnde si iste legatarius nō esset filius videtur ꝙ debe ret habere integram proprietatem ⁊ medietatem vsufructus li cet illa transcendat legitimam. Qualitas ergo filiationis nō videtur ꝙ sibi debeat nocere. Quare aduertendum est q: pas sus est subtilis ⁊ difficilis ⁊ considerare oportet diuersitatem ca sus: quia licet quando vni legat fundus cuius substātialitas est vsufructus: ⁊ alteri relicta ⁊ per consequens illi duo legatarij faciunt sibi partes per ꝯcursum ⁊ ideo quilibet habet medieta tē vsus qui concursus videt erronee factus etiā si in mēte testa toris fuerit: ꝙ integer vsufruct⁹ deberetur legatario vsufruct⁹ ⁊ nuda proprietas legatario fundi. Et ideo ad tollendum hūc errorem iurisconsultus in. l. si alij. ff. de vsufruc. lega. cōsuluit ꝙ vbi testator declaret in scriptis ꝙ fundus sit legatus detracto vsufructu. Que ratio non militat in primo casu. Illā primū le gatū vsufructus oium bonorum potest stare per se ⁊ facit nonū

14 dñiuз respectu † vsufructuarij vt dicit Bal. in. l. j. C. de vsufruc. in illo articulo vtruз vsufructuarius sit dominus vsufructus. Et traditur ꝑ bar. ⁊ bal post gl. in rub. C. de vsufruc. ⁊ per bal. in. l. omni. ff. de vsufruc. ⁊ ꝑ bal. i. l. iij. ff. si vsufruc. peta. dixi ple ne in rubrica. de cā poss. ⁊ proprie. in tractatu primo articulo. j. Ergo hoc legatuum separat dominiū fundi a dominio vsufru ctus ⁊ sunt res diuerse quod permittitur testatori vt dicta. l. si alij.

alij vñ si postea legat fundũ simpliciter vĩ legare detracto vsu- fructu. de quo iam disposuerat ⁊ disponere poterat ne videaꝫ sibi ꝯtrarius ⁊ stati se velle corrigere. l. nã ⁊ ea. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. Nec obstat. d. l. si alij in fi. vbi dr qꝺ de hac voluntate dꝫ appa- 1) rere scriptura ⁊c. qꝛ † in dubijs coniecture sunt liq̃dissime ꝓba tiões ⁊c. Nã testator prius disponendo de vniuerso vsufructu voluit separare vsufructũ a tota ꝓprietate cũ disposuerit per verbũ totalitatis importans dũ dixit oĩm ⁊ singulorũ bonoꝝ. l. a ꝓcuratore. C. manda. ⁊ l. oẽs. C. sine sen. vel reli. cũ alijs vul- gatis. Facit ꝓ predicta rñsione. l. decẽ. ff. de fideicõ. libe. Et no. 16 ꝑ bar. in. l. cẽturio. ff. de vul. ⁊ pupil. Nec obstat † regula generi de reg. iur. lib. vj. ⁊ l. semꝑ generibus. ff. de reg. iur. qꝛ illud est verũ qñ genus ⁊ spẽs cõtinentur sub eodẽ numero ⁊ qualitate secus si sub diuersis vt est in casu nr̃o qꝛ vsufructus ex volunta te testatoris separatus a ꝓprietate est diuersa spẽs a proprieta te ⁊ sunt diuersa genera adeo ꝙ vnũ nõ respicit aliud secundũ bar. in. l. re cõiuncti. ff. de legatis. iij. si inspiciantur recte ipsiꝰ ver ba. Et hoc voluerunt Oldra. ⁊ ray. in. d. l. sempronio. ff. de vsu fruc. leg. Verũ qꝛ in terminis nostris tam p̃dictus nepos quã gineuera filia debẽt habere legitimã suã tam in ꝓprietate quã in vsufructu ⁊ vniuscuiusq̧ predictoruꝫ iohannis ⁊ gyneuere. Et legitima sit nona pars qꝛ cũ sint duo filij ⁊ vnus nepos ex fi lio: legitima sit tertia pars oĩum bonoꝝ paternoꝝ vt in. d. aut. nouissima. C. de inoffi. testa. Et in corpore vnde sumitur. sequi tur qꝺ vniuscuiusq̧ predictoꝝ filiorum legitima est nona pars omnium bonoꝝ paternorum. Quare cum in puncto narreꝫ ꝙ bona predicti francisci testatoris ascendunt ad valorẽ solũmo do septingẽtoꝝ florenoꝝ. Sequitur ꝙ cuꝫ legitima omnium p̃ dictorum filioꝝ sit tertia pars vt dictũ est ꝙ predicta legitima ascendit ad summã ducẽtorũ flore. ⁊ vnius tertij alterius flore- ni. Et ꝑ ꝯsequens vniuscuiusq̧ legitima ascẽdit ad summã flo re. lxxvij. librarum trium solidoꝝ duorum: denariorum duorum. ⁊ duorũ tertij denarij secũdũ nostrũ cõputũ. Quare cum presup ponaꝫ peciũ terre relictum iohãni ascendere ad valorem. lx. flo re. ⁊ non vltra. Sequitur ꝙ ipse iohãnes ipsius precij terre ple nam proprietatem cum vsufructu habere debet. Quinimo põt petere supplementum legitime tã in ꝓprietate q̃ in vsufructu vsq̧ ad predictam quãtitatẽ. lxxvij. flore. ⁊c. ꝑ ea que dicta fue- runt in p̃cedenti questione iunctis his que dixi in p̃ma questio ne principali. Quãtum vero attinet ad gyneueram: breuiter di co ꝙ vsq̧ ad quãtitatẽ. lxxvij. flo. ⁊c. p̃dicta gyneuera debet ha bere ꝓprietatem. ⁊ vsufructuꝫ a p̃dicta vero summa supra vsq̧ ad summã ducentoꝝ flore. legata p̃dicte gyneuere ꝓprietas dꝫ esse gyneuere ⁊ vsufructus p̃dicte dñe francisce secũdũ opinio nẽ quã supra dixi. Vel secundũ aliam opinionẽ gineuera debe ret habere ꝓprietatẽ dictoꝝ ducentoꝝ flor. ⁊ vsbfructũ centuꝫ florenoꝝ. Et dña frãcisca. habere vsufructũ alioꝝ cẽtũ floreno rũ. Et ex predictis patet responsum ad quartam questionẽ ex secunda questione elicitam. Laus deo omnipotenti. Amen.

Marianus Sozinus Senensis. J. V. Doct.

¶ Consilium secundum.

¶ Et est Subscriptio Ad idem.

¶ Summarium.

1 ☞ Rebus plene ⁊ perfecte demonstratis frustra adijcitur alia demonstratio.

2 Prohibitio facta ꝑ testatorẽ in testamẽto de plus nõ petẽdo di uersos effectus operatur.

3 Testator tenetur filium vel nepotẽ instituere vel saltẽ aliquid iure institutionis relinquere vel ipm exheredare ⁊ dꝫ exp̃mere nominatim ⁊ specialiter cãm exheredationis.

4 Verba ꝫm subiectã materiam impropriaꝫ: intelliguntur ⁊ re stringuntur ⁊ nume. 8.

5 Spurio alimẽta per patrem possunt relinqui.

6 In vltimis volũtatibus mens ⁊ volũtas testatoris seruãda est.

7 Copulatiue natura est ampliare.

8 Nullũ verbũ dꝫ p̃sumi positũ ⁊ dictũ in teste superfluum ⁊ sine virtute aliquid operandi.

Omnipotentis dei eiusq̧ gloriose matris presidio implorato: quoniam plenissime ⁊ clare ac copiose necnon eleganter sup omnibus dubijs Responsum est per superiorem excellentissimum doctorem mihi patrẽ ⁊ do 1 minum honorandum dominum Marianum frustra † rei ple- ne ⁊ ꝑfecte demonstratis: demonstratio alia adijcitur vt. l. j. ff. de in integ. resti. ⁊ l. j. §. fi. de dote p̃leg. cum plenum non egeat adiectione. lxxxvj. di. c. j. lumenq̧ solis clarius ⁊ non eꝑatum ⁊ incassum ꝑlaborat facilius adiuuare: vt notanter dicit tex. vj. q. j. c. si omnia. vnde idẽ ꝙ ꝑ eum supra conclusum est dico ⁊ con sulo iuris esse ꝺ subscriptiõe requisitꝰ. Ego mansuetus domini francisci de mãsuetis de ꝑusio iuris vtriusq̧ doctor. Senis ordi 2 narie legẽs ac palatinus comes. illud solũ ad † primũ dubium adijciẽs ꝙ quẽq̧ ꝓhibitio facta ꝑ testatoreꝫ de plus nõ petẽdo in testõ vt sepe fit soleat oꝑari diuersos effectus qñq̧: ⁊ quando q̧ tollit ius accrescendi secũdũ ea que ad plenum notaꝫ in. l. j. C. quando nõ petẽ. partes ⁊ l. quotiẽs. C. de heredibus instituẽ dis ꝑ legentes maxime ꝑ p̃ceptorem ⁊ dominũ meũ dominum Jo. petrucij de ꝑusio. Et ꝑ Jmolã in. l. j. §. si ex fundo ⁊ l. quotꝫ §. si duo. ff. de heredi. insti. cum similibus. Tamen in filio vt ne pote qui intrat locum filij. patrisq̧ sui. Et sic in dicto Joanne. Cui debetur legitima sine aliqua conditione ⁊ onere iuxta no- tata in. l. si pꝫ. C. ꝺ insti. ⁊ substi. ⁊ l. tribus. ⁊ l. oĩmõ de inof. tes. cuꝫ simi. oꝑaꝫ. illa adiectio. Et che piu el dcõ giouani mio nepo te nõ possa adomãdare ꝯsiderato ch lui me stato sempre disobe diẽte ⁊c. Quominus ip̃e nõ posset petere supplemẽtũ legitime qꝛ põt petere dictũ supplemẽtum legitime nõ obstante dicta ꝓ hibitione ꝙ nõ posset plus petere facta in testõ. Casus est rotũ dus. Et no. in auꝫ. vt cum de appel. cognoscitur. §. ceterum ibi dum dicit tex. Et si certis rebus iussi fuerint esse cõtenti. Quẽ signãter ad hoc formaliter põderauit baldus in. d. l. omnimõ. Nec obsistit ꝙ videaꝫ testator assignasse causam dum dixit: cõ- siderato che lui me stato sempre desobediente ⁊c. ¶ Quia ista nõ est sufficiẽs nec legitima causa ad priuandum filium a sua legi tima vel nepotẽ cum nõ sit de illis causis ingratitudinis de qui bus in dicto autentico. vt cum de apel. cogno. §. causas ⁊ per gl. in. c. quintauallis de iureiuran. Et not. in auten. nõ licet. C. de 3 lib. prete. cum † testator teneatur instituere filium vel nepotem vel saltem aliquid iure institutiõis relinquere filio ẽt minimuꝫ vt per gl. in. l. iij. §. sed vĩ. de minoribus: cum postea agent ad supplementum legitime integre nõ obstante ꝓhibitiõe. vt su- pra. ⁊ habetur in. d. l. omnimõ ⁊ l. si quis filium eo. titu. cum si. vel teneaꝫ exheredare vt. l. iter cetera de liberis ⁊ posthu. Quo casu non sufficit nisi adijciat ⁊ exprimat nominatiꝫ ⁊ sic specia liter nõ generaliter cãm legitimã dicte exheredationis: quã hꝫ tũc probare liquido heres institutus secundum ea que habenꝫ in. d. §. causas: ⁊ in dicta auꝫ. non licet: vnde cũ non fuerit adie cta aliqua causa de illis descriptis in. §. causas per dictuꝫ testa torem remanet clara ⁊ facta ꝯclusio superioris excellꝫ. ꝯsulẽtis: ꝙ potest petere dictum supplemẽtũ legitime ipse Joãnes. Nõ ob- stãte dicta prohibitione vt in. d. ver. ceterũ. Et lodo. põta. Not. 4 idẽ tenet in consilio. xviij. ⁊ in consilio. cclxxiij. ¶ Quantũ ad se cundũ. † Et ad confirmationẽ conclusionis superioris excellꝫ. cõ sulentis. Addo ꝙ non obest dicte conclusioni si quis diceret ad iectio illorũ verborũ testatoris ꝙ de oĩbus p̃dictis fructibꝰ dcã vxor sua posset facere disponere alienare ⁊ per se retinere: prout ipsi dñe francisce videbiꝫ ⁊ placebit absq̧ aliqua exceptiõe ⁊ cõ ditione ⁊c. Non habent ampliare dictũ relictũ vt intelligaꝫ re- liquisse vsufructum. Et sic declarare verba p̃cedentia dicti lega ti sed interpretationẽ ⁊ restrictionem recipiãt a iure cõi de quo secundũ communem opinionem ꝙ dictum relictum contineat alimẽta ⁊ vsum tantũ vxoris non plenũ vsufructũ ex quo est in- stitutus filius. Secus quando extraneus prout seruabiꝫ etiam in omni curia vulgari vt plene hẽtur post glo. C. si secũ. nup. mu lier auten. ꝙ locum per bal in. l. fi. de indic. vidui. et per Bart. ⁊ imo. in. l. ticia. §. fi. de le. ij. cũ simi. Cũ verba ẽt improprienꝫ ⁊ re stringantur ac intelligaꝫ secundũ subiectam materiã. l. si vno. in prin. ff. locati. l. plenuꝫ. §. equicij. de vsu. ⁊ habita. l. sed si susce perit de iudi. sic alˢ adiectio certe cause per testatorẽ non restri- git legatum vltra suã naturã neq̧ minuit. l. libertis libertabus- q̧ meis. ff. de ali. ⁊ ciba. lega. neq̧ etiam ampliat ipsum legatuꝫ vltra naturam suam: cum causa certis finibus circunscripta effe ctum producendum limitat ⁊ restringit. ff. de ac. poss. l. si is qui 5 animo: vnde dicit † bal. in. l. eam quam de fideicom. in. xij. col. ꝙ spurio cui per patrẽ nõ possunt relinqui alimẽta vt in. c. cũ ha- beret de eo qui duxit in matrimoniũ: si relinquat eideꝫ fructus alicuius magni põderis pro alimẽtis: tamen excedunt vere ali- mẽta tamẽ interpretatur vt nõ valeat nisi vsq̧ ad alimenta tan- tum: ⁊ tot fructus quantum alimẽta sumant habeat ⁊ non vltra quia respectu illius ꝙ vltra est non valet legatum: ⁊ quia non ãpliaꝫ lꝫ relinquerit ipsi filio etiã fructꝰ põderis ꝓ alimẽtis sed restringiꝫ. secundũ limites iuris. vt supra: ita videbatur in pro- posito dicendum ꝙ cum dictum relictum factũ vxori ex quo fi- lius est institutus interpretetur a iure secundũ cõmuneꝫ opinio nem fundatam ex consuetudine vigente in curia vulgari. Et re- stringatur ad alimẽta tantum vt in dicta auc. ꝙ locũ non exten datur vt intelligatur relictus vxori plenus vsusfru. ꝑ illa verba sequentia ⁊ qꝺ dicta vxor posset de dictis fructibus disponere immo ista verba intelligantur ⁊ improprientur si est opus secun dum naturã negocij vt sic non ampliẽt legatum vltra suam na- turam ⁊ vniformem a iuris interpretatione vt. d. l. si vno ⁊ secũ- dum Bald. in. d. l. eam quam cum si. Quia ad hoc clare respon-

detur. Et qđ non obstant p̄dicti excell. consulentis cōclusiōes
[6] Nam † cum vt no. ipse demonstrauit in vltimis voluntatibus
volūtas ⁊ mens testatoris seruanda sit ⁊ primū locū obtineat.
l. in conditionibus primū locū de condi. ⁊ demō. ⁊ l. ex facto la
grāde de here. insti. ibi volūtas testatoris est q̄ totū facit cū si.
Si testator vult ꝙ vxor habeat plenū vsufructū ⁊ non tantū ali
menta q̄q̄. l. sit institutus filius ⁊ nō extraneus pōt hoc facere
cū vxor sit huius capax. Et h̄ clarū ē ⁊ p legē seruari dȝ ī auth. de
nup. §. disponat q2 iterp̄tatio iuris de alimēta īportet ō q̄ ī dcā
auth. ꝙ locū p̄cedit in dubio aliter nō apparente de alia volun
tate testatoris qñ vero apparet stamus ei⁹ volūtati etiā quādo
ꝙ contra naturam verborū vt ptȝ ex notatis in. l. vter ex fratri
bus de condi. insti. ⁊ in. l. quibus diebus. §. dñs de condi. ⁊ de
mō. cū simi. Maxime vt saluet̄ eius intētio vt ibi p bal. ⁊ imo.
satis igit̄ expresse voluit p dicta verba de q̄bus supra. Et fuit
sua mens ꝙ vxor habeat vsufruct. plenū arg. l. labeo de supel.
le. ⁊ per Bal. in. l. volūtas de fideicō. vt etiā demonstrauit notā
ter precedens cōsultor ⁊ posuit illa ad ampliandū legatū loquē
[7] do † per copulatiuam ⁊ ꝙ possit dicta vxor de dictis fructibus
de cui⁹ copulatiue natura est ampliare. ff. d̄ fundo instructo. l.
seyo. §. gaio. vbi per Bar. ergo nō dȝ operari restrictionē. l. reȝ
legatā de adi. lega. q2 esset ꝯtra mentem testātis. Preterea nul
[8] lū verbum dȝ p̄sumi positū ⁊ dictū in testō supfluum ⁊ sine vir
tute aliquid operandi eē: immo vt aliq̄d verba operent̄ posita
in dispositiōe aliquādo impropriant̄ vt saluet̄ etiā intētio dis
ponentis siue in cōtractibus vt probatur. ff. de p̄scriptis verbis
l. si insulā de vsuris. l. si stipulatus. si cer. pe. l. si tibi pecuniā. l. si
tam angusti. de serui. i libello. Et sic in iudicio probatur in. l. si
quis intentiōe ambigua. de iudicijs in iuramentis. l. sȝ ⁊ si pos
sessori. §. item si iurauero de iureiu. facit. c. cum clerici de v̄. sig.
in attestationibus p̄bat̄ in. l. stipulatio ista. §. huius quoq̄ de
v̄b. obli. in sententijs per glo. no. in. l. ⁊ puto. ff. fa. her. c. his de
verbo. sig. in priuilegijs in. l. j. in fi. ad municip. ⁊ c. in his de p̄
uilegijs. ⁊ in vltimis voluntatibus vt sunt termini nr̄i. p̄bat̄
egregie in. l. heredib⁹. §. fi. ad treb. ⁊ in. d. §. dñs ⁊ in. l. titia. §. lu
cius de leg. ij. vnde dicta verba testatoris necessario important
vt aliq̄d operentur ꝙ videatur voluisse vxorē suam habere ple
nū vsufructū alias si secus dicerem essent ludibrio ⁊ frustra ad
iecta ⁊ sine virtute aliquid operandi qđ non est dicendū vt su
pra: cum solus vsus ⁊ alimēta importabatur p p̄cedentia verba
quando dixi ꝙ reliquebat eaȝ dominā massariā vsuariam seu
vsufructuariā. Nec obstat ꝙ dixit de spurio cui pater legatū fe
cit omnium fructuū p alimentis magni poderis Bal. in. d. l. eā
quā q2 illud habet locum quando p̄sona cui relinq̄tur nō est ca
pax totius sed vsq̄ ad certā summā a iure taxatā vt in spurio cō
tingit vt. d. c. cum haberet q2 vltra nō potest capere nec p̄ducit
effectum ēt si testator velit expresse ⁊ minus tacite: sed nos loq̄
mur in persona capace scilicet in vxore quia volente testatore ⁊
alimēta ⁊ vsufructum ⁊ proprietatis eo volēte potest capere iđ
potest ⁊ dȝ habere vsufructum plenum ꝙ ita fuit de mēte te
stantis maxime per dicta verba in testamento adiecta vt demō
strauit plene ⁊ clarissime cōsulens supra. Cuius rōnibus inhe
reo vnde idem concludo in omnibus prout p eum conclusum
est supra ego mansuetus doctor q supra de subscriptione requi
situs ⁊ ad fidem predictorū mea propria manu scripsi sigillūq̄
meum consuetum apposui veriori consilio semper saluo. Laus
deo omnipotenti.

¶ Subscriptio ad idem.

¶ Et est Consilium tertium.

¶ Summarium.

1. ☞ Verba ista qđ plus petere non possit in testem patet nō vel antecposita nihil operari debent.
2. Filijs institutis mater relicta domina ⁊ massario debet habere vsufructum sibi a viro relictum.
3. Vxor potest a viro appellari domina.
4. Fructus sine vsu esse non potest.
5. Volūtas vltima testatoris ⁊ dispositio debēt pro lege seruari.
6. Si volumus aliquid videmur velle. omne id sine quo id qđ volumus esse non potest.

Christi eiusq̄ genitricis nominibus inuocatis viso cōsilio famosissimi monar
che ⁊ patris mei honorandi domini Mariani So
[1] zini in eiusq̄ verissima existens sententia puto illa verba: ⁊ † ꝙ
plus petere non possit in testamento paterno adiecta: seu aui
to nihil operari debēt. p. §. illud quoq̄ capitulū versiculo: cete
rum cū simili. per eximiū consulētem all̄. adeo ꝙ si dictus iohā
nes acceptasset legatum auitū etiam nulla premissa p̄testatiōe
posset petere supplemētū legitime q2 sine p̄testatione lex reser
uat dictum supplemētum vt dicit singulariter Bal. in. l. si quā
do. §. ⁊ generaliter. C. de inoffi. testa. Et in hoc nō est dubitan
[2] dum q2 est casus in. d. v̄si. ceterum. ¶ Circa secundū † ⁊ cōtrariū
dubiū faciam sicut fecit Bal. in ciuitate perusina dū euenisset
talis questio q2 transcribi fecit consilium decisiuum domini Ja
cobi de beluiso ꝙ ad eternam rei memoriam fuerat registratuȝ
in archiuio publico pusino nullo addito vl̄ diminuto. postea il
lud consiliū fuit insertū in consilijs Bal. pusini cōsilio. lxxxiiij.
ꝙ de verbo ad verbum hic infero. ¶ Factum tale est odocianus
condam neri odonis de castro plebis in testamēto suo sibi here
des instituit vniuersales equis portionibus neriū. ⁊ Odonē fi
lios suos ⁊ in eodē testamēto reliquit ⁊ instituit dominum Ce
chā eis vxorem dominam massariam ⁊ vsufructuariam in om
nibus bonis suis mobilibus ⁊ immobilib⁹ ⁊ ꝙ ipsa possit vti
⁊ frui sine cōtradictione alicuius ⁊c. Et verbis dicti legati sub
tiliter inspectis ⁊ diligenter pēsatis vī mihi Jacobo de beluiso
legū doctori manifestis rōnibus: ꝙ dicta domina Cecha debeat
habere vsufructum oīm bonoꝝ dictoꝝ vsq̄ ad bessem ipsorum
bonoꝝ q2 dicti filij in triēte ⁊ eius vsufructu nō potuerunt gra
uari ⁊ primo probari potest per casus multarum legum in qui
bus dicitur ꝙ filijs institutis vxor eorumq̄ mater taliter lega
taria dȝ habere vsufructū a viro sibi relictū vt. C. si mulier scđo
nupserit. l. j. ⁊ auth. hoc locū ⁊ de vsufruc. l. vsufructu ⁊. ff. de vsu
fructu accrescendo. l. si mulieri ⁊ de vsufruc. legato. l. vxori mee.
item probari potest per rationes. Nam in dictis verbis ap
positis in legato videtur vsufructus esse legatus tali ratione
Nam in eo ꝙ dicitur dominā ⁊ massariam videtur esse dictum
gr̄a oneris: sic ⁊ al̄s patruus nepoti suo cōmisit rerum suarū ad
ministrationem liberaȝ vt dño vt grece quam quidā habent in
margine ⁊ ibi patet ⁊ appellat eū dñm gratia honoris. ¶ Pre
[3] terea † vxor potest a viro dña appellari q2 dña rerū viri quodā
modo esse dicitur. ff. rerum amotarum. l. j. ⁊ vtriusq̄ scȝ viri ⁊
vxoris cōmixte familia est et vna domus et ideo dicunt̄ appel
latiōe cōtineri. ff. ad silla. l. j. in prin. et. §. si vir sȝ in eo ꝙ dr̄ ⁊ vsu
fructuaria videtur de significatione verboꝝ importare vt nō vi
deat̄ iteresse vtrū testator dicat relinq̄ tibi vsufructū. An v̄o di
cat relinq̄ te vsufructuariā oīm bonoꝝ cū tēdat ad eūdē effectū
et facit. ff. de leg. iij. l. nō aliter. ff. de vsufruc. l. defunctis. fructua
ria voluntas em̄ et mens testatoris talis esse videtur prout ver
ba sonant. Et ideo non est recedendū ab eis. ff. de condi. et de
mon. l. in cōditiōibus in principio. et. l. pī seuerinā. §. conditio
nū: verum q2 consuetudo liberis extātibus aliud interp̄tat̄ vi
detur ꝙ debeat habere alimenta vt not. C. si mulier secundo nu
pserit. l. j. et auth. hoc locū. Verbis predictis sic se habētibus id
[4] circo super dictis verbis † ponderandū est: vȝ et ꝙ ipsis possit
vti et frui sine ꝯtradictiōe alicuius ⁊c. ex q̄b⁹ verbis manifeste
ostendit̄ ꝙ testator voluti eā habere vsufructum qđ ptȝ aperte
q2 vti ⁊ frui posse est de diffinitione vsufructus. ff. de vsufruc.
l. j. ⁊ fructus sine vsu esse nō pōt. ff. de vsu. ⁊ habitatione. l. p ser
uum. §. j. Ex quibus rōnibus concluditur necessario ⁊ manife
ste ꝙ testator voluti ei relinquere vsufructum ⁊ ꝙ ipse debet ha
bere vsufructum ⁊ vti frui sicut fructuarij vtantur. item testator
vī p̄cedētia verba declarare velle p subsequētia in eo ꝙ dicit et
ꝙ ipsa possit vti frui sed constat ꝙ talia sunt p̄dicata qualia sub
iecta demonstrāt. ff. de leg. iij. ea tamen in prin. ⁊ de auro et ar
gē. lega. l. si quis ita cum simili. ergo videtur testator voluisse de
clarare verba p̄cedentia et oēm dubitationē ⁊ opiniōes doctoꝝ
[5] remonere scȝ ꝙ ipsa sit vsufructuaria et hēat vsufructū. itē † dis
positio et volūtas testatoris dȝ seruari pro lege in auth. de nup. §.
disponat sed huiusmodi dicit̄ esse volūtas testatoris vȝ qđ ipsa
habeat vsufructum ergo debet seruari. Iteȝ verba addita auer
tunt sensum et debent aliquid operari. ff. de lega. j. si ipsi. de vsu
ris si stipulat⁹ cum si. ergo ne nugatorie videatur idem repeti
tū oportet necessario ꝙ dicta verba addita trahant̄ ad vsufru
[5] ctū. ¶ Probatur etiam alia † ratione fortissima. Nam si dicta
domina Cecha haberet solummodo alimenta sicut no. in. l. j. ⁊
auth. ibi posita si mulier secūdo nupserit ergo non vteretur nec
frueretur q2 alimentarius recipit ab alio alimēta vt. ff. de trans
ac. cum hij de ali. ⁊ ci. lega. l. iij. cum si. ⁊ si hoc esset iam esset cō
tra voluntatem testatoris ⁊ verba predicta quia non vteretur
nec frueretur quod esse non debet vt superius dictum est: iteȝ
qui vti ⁊ frui potest debet per se fructus recipere. ⁊ fructuū do
minum esse ⁊ non ab alio accipere. ff. vt vusruc. l. si quis ita le
gatum vbi de hoc ergo patet quod dicta domina nō debet ha
bere solum alimenta sed vsufructum. ¶ Item probat̄ alia nō
ua ratione. Nam testator ita dixit ꝙ ipsis possit vti ⁊ frui sine
cōtradictione alicuius Sed constat quod hec verba sine con
traditione alicuius videntur comprehendere ⁊ notare vsu
fructum ⁊ non alimenta quia vsufructuari⁹ debet vti ⁊ frui si
ne contradictione domini ⁊ alterius persone non alimētarius
vt superius dictum est ⁊ de vsufructuario ⁊ vsuario probatur.
ff. de vsufr.

ff. de vsufruc. legato. l. vsufructu. legato ⁊. l. hactenus. §. fi. ⁊ de vsu. ⁊ habitatione. l. habitatio. §. fi. ⁊. l. fundū. §. fi. ¶ Preterea 6 † quotienscunq; quid volo videor velle omne id sine quo id qḋ volo esse non potest. ff. de vsufruc. l. proculus si vsufructꝰ petat̄ l. j. in ꝑncipio ⁊. §. j. ⁊. ij. ⁊ ḋ libe. ⁊ posthu. l. si ita. §. regula ⁊ ḋ ac q. here. l. illud: igit̄ cū testator voluerit dictā dn̄am Cechā vti ⁊ frui sine ꝯdictiōe alicuius necessario opꝫ ꝙ voluit eā eē vsufructuariā ⁊ habere vsufructū alias nō posset vti ⁊ frui sine contradictiōe vt superius clare dictū est. Liquet ergo ex predictis qḋ dicta domina Cecha dꝫ habere vsufructum dictorum bonorū pro duabus partibus: filij vero debēt habere pro tertia parte qꝛ in triente ⁊ fructibus trientis nō potuerunt grauari secundū opinionē verā. de inoffi. testa. l. quando ⁊. l. scimus in prin. ⁊. §. j. ⁊. ij. ⁊ no. moderni. in aut. nouissima. Latū datū fuit dictū cōsiliū ꝑ supradictum dn̄m Jacobū de beluiso doctorem in claustro ecclesie scti Jacobi in suburbio ꝑusino ꝑsentibus dn̄o primo ⁊ dn̄o Nicolardo doctoribus cōmunis ꝑusij ⁊c. Et scriptū ꝑ me philippū Jacobi notariuꝫ de mandato dicti dn̄i Jacobi de beluiso sub anno domini. M. ccc xviij. inditione secūda tpe domini Johannis Pape. xxij. die mensis Junij Amen ⁊c. ita de verbo ad verbū cōsuluit ꝑfatus doctor dn̄s Jacobus de beluiso ⁊ bal. postea sola ⁊ simplici subscriptione ꝑfatum consiliū approbauit consulendo in ciuitate perusij. Justissime igit̄ cōsuluit ꝑfatus excellētissimus cōsultor Monarca dn̄s Marianus Sozinus mihi pater honorādus ꝙ dicta dn̄a frācisca cōsequi debeat plenū ⁊ liberū vsufructū detracto tamē vsufructu ipsius legitime filij i quo vsufructu nō potuit grauari ipse filiꝰ prout clare ostendit Excellentissimus cōsultor dn̄s marianus cū quo sunt Jacobus de beluiso ⁊ bal. cōsulentes vt supra ⁊c. 7 Cecha † aūt illos ducētos florenos relictos geneuere vꝛ ꝙ dicta dn̄a francisca ꝯcurreret in vsufructu pro virili secūdū opinionem Bar. in. l. sempronio in fine ꝑcipij. ff. de vsufructu legato vel secunduꝫ opinio. Bald. ꝯm quam ipe consuluit in consilio ꝙ incipit in Christi noīe amen Premittēdū est ad euidētiā ꝙ si vni legatur gn̄aliter vsufructus ⁊c. Nihil debeat habere de vsufructu de ipsis ducētis florenis dicte gyneuere spāliter assiguatis. Quā opinionē etiā sequitur bal. in. l. qōne in fi. q. C. fa. her. ⁊ in. l. si alij. §. rerum. ff. de vsufruct. ⁊ in. l. cū virum in lectura antiqua in. viij. col. ṽsiculo vlterius. Quero pone ꝙ testator relinquit vxorē vsufructuariam suorum bonoꝝ ⁊c. C. de fideicō mis. tamen qꝛ in presenti casu dꝛ omniū ⁊ singuloꝝ ⁊c. ꝓpterea sumus extra doctrinas Bal. Et quod ambo debeant concurrere in vsufructu secundū doctrinam bar. in dicta. l. sempronio. Additio ꝓpria manu. Et ita mihi frācisco de cremona videt̄ iuris eē de sola subscriptiōe reqsitꝰ. In quoꝝ fidē me ꝓpria manu subscribo atq; sigillo: saniori ꝯsilio semꝑ saluo. Laus deo.

¶ Consilium quartum.

¶ Societas. An videat̄ inducta inter patruū ⁊ nepotē stante maxime testō in quo testator dānauit eiꝰ heredes ad societatē ⁊ cōionē. Et q̄ societas fuerit. ⁊ an socius oium bonoruꝫ possit dotare filiā de bonis cōmunibus.

¶ Summarium.

1 ☞ Societatis plures sunt species.
2 Societas duobus modis contrahitur.
3 Heredes adeundo hereditatem simpliciter remanent obligati ad oīa ordinata per testatorem.
4 Heredes presumuntur scire contenta in testamento.
5 Societatē inducere pōt testator inter heredes ⁊ nu. 9.
6 Dictio omnis nihil hꝫ excludere.
7 Verba interdū ponunt̄ cā dubitationis tollende.
8 Testatorem presumere non debemus aliud voluisse q̄ꝫ verbis expresserit.
10 Copula ⁊ principaliter ⁊ vniformiter copulat.
11 Testator si mandat ⁊ damnat heredes ad habitandū ⁊ morandum cōiter qn̄ videat̄ velle vt ipsoruꝫ bona sint cōia. et an tūc teneant̄ etiā ꝓpria tpe diuisionis equaliter diuidere.
12 Lucri natura est in societate vt oīa lucra ⁊ expēse sint cōia.
13 Expensarum species multe sunt.
14 Expensarum noīe quid veniat.
15 Oneris ⁊ grauaminis siue damni appellatione quid veniat ⁊ qualiter differant.
17 Ad veritatē copulatiue reqrit̄ vtranq; partē esse veram.
18 Copula verbalis nō hꝫ locū nisi qn̄ plura substantiua copulantur vno verbo principali.
19 Copulatiua nō semꝑ requirit vtrāq; partē esse verā ⁊ qn̄.
20 Copulatiua nō ponit̄ cōtinuatiue sed electiue qn̄ due oratiōes copulatiue nō respectiue ad aliud sꝫ respectiue.
21 Disiunctiua qn̄ resoluat̄ in coniunctā ⁊ econtra.
22 Copulatiua ⁊ posita inter duo quoꝝ vnū pōt esse sub alio sꝫ nō de necessitate. in dubio censet̄ in dubio posita inter diuersa societati nō derogant habitationis diuisio ⁊ habitatio seorsuꝫ si actus sociales interueniant.
23 Socius omnium bonorum an debeat dotare filiam de suo vel de communi.
24 Onera ꝑsonalia persone coherentia regulariter de vno in aliū non transferuntur.
25 Socioꝝ vnus si ꝑstat alimēta filio q in societate oꝑa non ꝯtribuit talia alimēta non possunt societati ascribi.
26 Mulier dotata non cōicat operas suas societati.
27 Expensa ꝓcedens a volūtate vnius ex socijs q̄ nō tēdit ad vtilitatē societatis imputari nō debet.
28 Ab autoritate glose nō debemus recedere.
29 Contrarioꝝ eadē esse dꝫ disciplina.
30 Societas oīm bonorū reqrit vt quacunq; ratione vni ex socijs acquirit̄ in cōi acquiratur.
31 Si inter socios conuentū esset dotē de cōi soluendā an istud pactum sit equum vel iniquum.
32 Dotare an possit vnꝰ fratrū filiā suā de rebꝰ cōibus ⁊ nu. 45.
33 Societati cōicatur qḋ ꝑ totā familiā queritur.
34 Si vnus ex fratribus est in studio an frater teneatur sibi de cōmuni emere libros.
35 Si fratres simul habitāt ⁊ sunt socij omniū bonoꝝ ⁊ filiꝰ vniꝰ doctorat̄ vel filia maritat̄ an de cōi exponendū sit ⁊ nu. 36.
37 Damnū in qḋ incidit vnꝰ ex socijs oīm bonoꝝ sine sui culpa dꝫ societati imputari ⁊ nu. 39.
38 Socius oīm bonoꝝ si mediāte ꝑsona filij aliquid acquirat an cōicare debeat consocio.
40 Dānū accidit inuitis nobis non aūt ignorantibus.
41 In societate oīm bonoꝝ nō est dare es alienū qḋ nō sit ꝯctū rōne societatis dūmodo nō ꝓueniat ex culpa vel dolo cō socij.
42 Sociꝰ nō pōt de bonis cōibus alienare vltra suā partē.
43 Onera ꝑsonalia ad aliū non trāseunt.
44 Legatū alteri factum an intelligatur factum aīo cōpensandi cum debito.

In nomine domini Amē.

Quantum ad primum antequā veniam ad eius decisionē vidēdū est. An inter dictos fratres ⁊ nepotē 1 sit ꝯtracta societas. Et qꝛ † societatis sunt plures spēs vna q̄ dicit̄ vite: de qua ꝑ bald. in. l. fi. C. de colla. ⁊ in. c. si duo fratres in cōi causa. de duobus fratribus de nouo benefi. inuesti. Alia vnius rei tantum vt. l. cum proponas. C. pro socio ⁊. l. vt sic ⁊. l. cum duobus in prin. ⁊. l. actio. §. item societatis. ff. eo. Alia est vnius negociatiōis. l. cū duobꝰ. §. cuꝫ duo argētarij ⁊. l. duo societatē ꝯxerunt. ff. pro socio. Alia vniuersorum que ex questu ⁊ opera descendūt. ff. pro socio. l. coiri cum seq. al's societas oium bonorum vt. l. si societatem vniuersorum fortunaruꝫ. ff. pro socio ideo videndum est posito ꝙ inter dictos fratres ⁊ nepotem societas esse dicat̄ que nunc censeri debeat talis societas: ⁊ sub 2 qua specie societatis eam locare debeamus pro quo † declarādo premittendum est. Quod societates duobus modis contrahūtur. Uno modo expresse. Alio modo tacite. expresse cum verbis interueniēte stipulatione vel pacto societas init̄. l. societatē coiri. ff. pro socio. ⁊ ibi glo. ⁊ in. l. vt sit: ⁊ in. l. duo societatē eo. ti. Tacite aūt contrahitur societas pactus sociales vt ꝑ docto. ⁊ maxime ꝑ bar. in. l. titiū ⁊ meuium. §. altero. de administ. a tuto.[a] ⁊ in. l. fi. §. si quis hoc interdictum de itine. actuq; ꝑua. ꝑ Cy. ⁊ Bald. in. l. si patruus Cōia vtriusq; indi. Quocūq; autē ex predictis duobus modis societas ꝯhatur necesse est concludere ꝙ ipsius causa substantialis sit ꝑtium consensus vt. l. qui admittitur ⁊. l. plene. ff. pro socio insti. de obli. que ex quasi contractu nascū. circa principium: in hoc solum est differentia qꝛ expresse requirit consensum expressum per verba declarata. d. l. societatem coiri cum supra allegatis. Tacita autem substantiatur ex tacito consensu ꝑ actus sociales quia non solum verbis sꝫ facto datur intelligi volūtas ⁊ consensus. l. reprehendit. de insti. ⁊ substit. ⁊. l. de quibus dictis legibus. ¶ Nūc ergo ad pro3 positum † redeundo dico ꝙ inter dictos fratres ⁊ nepotem est expresse contracta societas: patet quia testator in eius testamento dānauit heredes suos ad dictam societatem ⁊ cōionem vt in themate presupponitur qui heredes adeundo hereditatem simpliciter obligati remanent expresse ad omnia ordinata per testatoreꝫ quibus iure nō resistant. l. more de acqui. here. tn̄ adeundo contraxisse videantur circa contēta in testamēto. l. apud iul'. in fi. ex qbus causis in poss. eatur. ⁊. l. ex maleficijs. §. heres. ff. de actio. ⁊ obli. Ex quo enim ꝑ aditionem obligati fuerunt ad seruadum voluntatem defuncti cui nullo modo contrauenire possunt. l. cum a matre de rei vendica. Et omnis obligatio ꝑ ꝯctu accipit̄. l. hoīe. ff. de indi. ⁊ voluit bar. in. d. l. more: sequit̄ necessario ꝙ societatē in testō ꝑ testatorem mandatis fratres ⁊

[a] ¶ Vide bar. ī tractatu ḋ duobus fratri. ⁊ ibi bal. i addi. Cy. ī addi. ⁊ ibi bal. ī. l. cum duobus §. fratres. ff. pro socio Petrꝰ de ancha. no. cōsi. cccxv. incipit in xp̄i noīe amen. materia de qua queritur. Ideꝫ Pe. ḋ ācha. ꝯs. xxviij. incipit. ī xp̄i noīe amen. qꝛ. q. modicum ⁊c. ⁊ Ludo. ro. cōsilio. ccclxx. īcipit. omnipotētis dei ⁊c. cū isti fr̄es lucra ex negociationibꝰ

nepos pdicti adeundo cōtrarisse videtur nec potest dici societas ista tacite cōtracta. imo expresse ex quo heredes † pdicti presumuntur scire contenta in testa. l. cū heres de libe. leg. ꝛ l. si tutor. C. de periculo tuto. p bald. maxime cū satisfecerint legata in testō cōtēta quo casu siue suus siue extraneꝰ pſumiť testamentū scire secundū bar. in. l. q rome. §. duo fratres in tertia pncipali. q. de verb. obl. scienter ergo adeundo hereditatē ex testō in quo societas per testatorem mādata erat nō pōt dici qꝺ ista societas nō fuerit expresse contracta cū paria sint aliqd verbis exprimere vel per relatiōnē ad aliam scripturā: vt. l. asse toto de here. isti. Et per Inno. in. c. cū venerabilis de excep. dum loquit de sñia que refert se ad instrumenta. Ad hoc † bñ facit qꝛ testator potest inducere societatē inter heredes habentem illā ꝛ eandem vim quā haberet societas ex cōtractu inter dictos heredes inita: ita probat tex. notabilis in. l. q negociationem. ff. de admi. tu. per quem tex. dicunt doc. ꝙ licet inter illos quorū vnus pōt negociari alter vero nō propter defectū etatis nō presumatur societas vt. l. titium ꝛ meuiū. §. altero. ff. de admi. tut. tñ istud fallit qñ testator precepit cōi nomine negociari dbere. Ex pbus elicit ista cōclusio ꝙ in casu nostro societas inter dictos fratres ꝛ nepotē fuit ex testatoris mādato cōtracta habēs illā ꝛ eādē vim quā haberet vel habuisset si principaliter ꝛ eorū proprio motu ꝛ non ad mandatū testatoris contraxissent. Cuius aūt speciei debeat censeri dcā societas demonstrant verba ipsius testatoris iubentis eos simul stare ꝛ habitare ꝛ in cōmuniōe viuere q̄ verba referūť ad pmā spēm societatis: que vocatur societas vite. itē subsequit ꝛ tenere oīa ꝛ eoꝝ bona pro indiuiso: que verba excludunt societatē vnius rei ꝛ concludunt societatē vniuersalem: qꝛ † verbum vniuersale omne de sui natura nihil habet excludere: oīaq; complectitur. l. iulianus de lega. iij. Itē subiungit ꝛ omnia eorum lucra expensas ꝛ onera tā pro studio ꝛ libris dicti sui nepotis quā pro alia quacunq; re ipsos vel aliquem ipsorum tangēte cōmunicare ꝛ nullā diuisionem facere. que verba arguunt ꝛ cōcludunt vniuersalem omnium bonorum societatem: vt. d. l. iij. §. cū specialiter. Et est tex. expressus in. d. l si sociꝰ vniuersaꝝ vbi tex. dicit sociū vniuersarū in societatē ꝯferre debere. Nemoris ait si omnium bonorū socius sit. Sed sic est ꝙ in casu nostro testator mandauit vniuersa eorū heredum bona cōmunia inter eos esse. Ergo omniū bonorum societatem intelligiť mandasse. item p illa verba omnia lucra ꝛ expensas ꝛ onera tam pro studio ꝛ libris quam pro alia quacunq; re ꝛc. Concludunt expresse omnium bonoꝝ societatem. Casus est in terminis in. l. si igiť. ff. pro socio ibi equū est em̄ vt cuius participanit lucrum pticipet ꝛ domnum. loquiť enim ibi iurisconsul. vlpianus de natura societatis omniū bonorum esse vt oīa lucra ꝛ dāna cōmunia sint inter socios. Ac p nidus testator in dicta societate mandanda vsus fuit repetitis diuersis verbis vniuersalitatem importantibus: patet dum primo dixit omnia eorum bona cōia tenere: item repetēdo omnia eorum lucra ꝛ expensas. Item addidit verbum. Et onera subiūgendo tā pro studio ꝛ libris quam p alia quacunq; re. Et sic non fuit contentus expssisse societatem omniū bonorū. Sꝫ ad maiorem cautelā subiūxit omnia lucra ꝛ expensas nec fuit contentus expressisse de expensis imo subiunxit. Et onera quasi dubitauerit quod succedere possunt onera que non venissent sub nomine expēsarū. Itē vsus fuit p alia quacūq; re q̄ vba arguūt mentem testatoris fuisse inducere societatē inter eius heredes non solum vniuersalem sed si congrue vt tali vocabulo possumus vniuersalissimam. Non em̄ est imaginandum ꝙ testator sine ministerio tot verbis vniuersalibus vsus fuit sꝫ qꝛ voluit p ea omnem dubitationē que oriri potuisset circa inditā societatem remouere p ea † que dixit Bar. in. l. vxori. §. q fructus al's ē lex si als. ff. de vsufr. leg. vbi dicit quod interdum verba ponuntur cā dubitationis tollende. Et est honꝰ tex. in. l. q mutuū. ff. mandati. verba em̄ ita ampla repetitis vicibus expresse de eorū pprio significatu ea importāt que de natura societatis oīm bonoꝝ esse debent vt supra probatū est. Ergo ab illis nō est recedendū. Non † em̄ pſumere debemus testatorē aliud voluisse quā verbis expresserit. ff. de excu. tuto. l. ex his ꝛ. l. liberto. §. pe. ff. de annu. le. l. vna. §. sed ne varietatis. de cadu. tol. Et in. c. ad audientiam de decimis. Ad hoc em̄ nobis datus est sermo vt presto fiant voluntatis indicia vt no. bar. in. l. creditor de pign. vbi dicit ꝙ verba debēt intelligi ꝯm proprium significatum. ꝛ philosophus dicit ꝙ verba sunt signa eorū que ingenio gerimus. ex qbus fundať alia cōclusio ꝙ in pſenti casu inter dictos heredes fuit per testatorem indita ꝛ per quasi ꝯtractū ex aditione insurgentis inter eos firmata omnium bonorū ꝛ vniuersarum rerū societas. ¶ Nunc ergo deueniendū est ad decisionē primi dubij pro qua animaduertendū est qualis fuerit intētio testatoris ꝛ que sint necessaria agenda pro eius implemento ꝛ que necessaria vt dicte eius intentiōi contrafactū esse videať. adeo ꝙ propter talē contrauentiōnē pena per testatorē relicta videať esse cōmissa: ꝛ nō est dubiū † qꝛ testator voluit iter dictos heredes inducere grauamē de bonis cōicādis: qꝺ sibi testatori facere licuit: p. l. fi. §. luciꝰ. de le. ij. ꝛ p. l. luciꝰ. ff. ad tre. in qbꝰ est casus in terminis ꝙ testator tale grauamen heredibꝰ suis iniūgere potest: qꝺ aūt tale grauamē voluerit indicere patet duꝫ dicit in cōmunione viuere ꝛ tenere omnia eorum bona pro indiuiso. Illa † em̄ copula ꝛ principaliter ꝛ vniformiter copulat illud verbū in cōione: itē debēt bona i cōione tenere p ea q̄ dicit bar. in. l. si legatarius. §. cū ita de leg. iij. vbi dicit ꝙ si relinquať vxori starium frumenti in anno ꝛ. x. lib. deñ. sicuti frumentū datur tpe collectis. ꝛ nō in principio anni vt. l. firmio. §. pater. quādo dies leg. cedat sic ꝛ. x. lib. eodem tpe solui debebunt propter naturam ipsiuscopule que habet vniformiter copulare. ꝛ principaliter ꝯm bart. ibi ꝛ in. l. j. ff. de pecu. lega. nisi appareret vere vel verisimiliter aliam fuisse intentionem disponentis vt infra dicam. q̄ verisimilitudo in casu nostro nō apparet imo potius apparet cōtrarium p verba amplissima subsequentia de qbus supradictū est. Tūc ergo succedit † ꝙ dixit Bar. in eiꝰ consilio qꝺ incipit Bitoniēsis quidam vbi dicit ꝙ si testator damnat heredes ad habitandū ꝛ morandū cōiter: si verbū illud significās cōionē quomodo referri pt ad bona: sine dubio significat vt ipsa bona eqliter sint cōia p. l. fi. §. lutius de le. ij. ꝛ p. l. lutiꝰ ad tre. supiꝰ allegatas. Itē succedit illud ꝙ idē bar. voluit i. l. cū pr. §. dulcissimus. de lega. ij. vbi dixit ꝙ si testator expmit ꝙ heredes oīa bona cōicent ꝛ tenētur etiā propria tpe diuisionis equaliter diuidere. Cum ergo ita sit ꝙ testator expſſerit ꝙ debeāt oīa bona eoꝝ in cōionem tenere ꝛ pro indiuiso quis dubitat vel dubitare potest qꝺ eius intentio fuit oīa bona eoꝝ inter eos cōia esse. Item voluit ꝙ oīa lucra ꝛ expense cōicarētur que expressio d lucro nō erat necessaria † qꝛ de ipsius lucri natura est vt habeat eandē naturā cum capitali ꝯm Bart. in. l. ij. C. de cano. frumenti. vrb. constantino. lib. xij. tñ ꝯm. l. dispositione prouidus testator ita exp̄ssit ꝛ voluit lucra esse cōia sicut ꝛ alia dictoꝝ heredū bona ꝛ similiter oēs expensas quacūq; de cā occurrentes. ¶ Et aduertendū ꝙ locutus fuit p nomen collectiuū ꝛ vniuersale oēs ea rōne qꝛ † expensaꝝ multe spēs sunt de qbus pticulariter mētionē facere potius laboriosum: quā subtile esset. Sed satis sit remittere ad ea q̄ habentur per spe. in ti. de expēsis ꝛ p doct. p totū. ff. de expēsis in rebus dotalibꝰ factis. C. de fructi. ꝛ litis expēsis in. l. domū ꝛ in. l. in fundo. ff. de rei vendi. ꝛ in mille partibꝰ iuris. quas omnes expensas cuiuscunq; spēi future esse voluit testator cōmunes esse: ꝛ vt supius dictū fuit. ¶ Addidit † verbū magis generale. Onera ad maiorē sue intētiōis expſſionē. Sūt enim casus q sub dicto verbo onera comphenderētur qui non fuissent comphensi sub verbo expense cum expensa sit id ꝙ quis de patrimonio expendit: pro aliquo negocio necessario vtile vt voluntario expediendo vt colľr in. l. j. ff. de impensis in rebus dota. factis. et procedit a voluntate. Et in hoc differt a damno quod contingit contra voluntatē vt solet notari in. c. fi. de iniuriis ꝛ damno dato. Item sub nomine expensarum non venit illud qꝺ est mera pena vt not. glo. in. c. j. de electio. libr. vj. in verbo defecerit. Et notat Jo. an. in. c. dispendia de rescriptis. in vj. lꝫ tex. in. l. properandum. §. siquidem videatur velle ꝙ expensa sit pena de quo per Joā. and. in dicto capitulo primo de electio. vbi pro concordia sentire videtur ꝙ habito respectu ad recipientem expensa non dicatur pena cum illas recipiat pro suo interesse. Sed habito respectu ad soluētem posset dici pena de quo per eundem Jo. An. in. c. j. vt lit. non contestata ꝛ in. c. dilectis ꝺ dolo. ꝛ cōtumacia volēs ergo testator remouere dubitationes addidit ampliora verba videlicet onera. Onus † enim ideꝫ est quod grauamen. Appellatione cuius grauaminis ꝛ oneris veniunt nedum ea que quis voluntarie facit sed etiam ea ad que quis necessario inuitus teneatur: vt superius dictum est de damno ꝙ inuitis accidit. Damnum enim ergo contingēs quacunq; de causa siue onus vel grauamen voluit testator inter heredes communicari: illud verbum generale quacunq; de causa debeat restringi sine dolo vel culpa illius cui damnum contingit vt infra in secunda declaratione secūdi dubij dicam. ¶ Resultat ergo ex predictis conclusionibus quod intentio testatoris fuit quod nepos predictus communicaret omnia eius lucra omnes expensas omnia damna ꝛ onera quacunq; de causa cōtingentia non solum rationi sed particulariter cuiuscūq; ex dictis heredibus contigisset ad que similiter voluit teneri filios suos. verum quia causa istius dispositionis apparet fuisse onꝰ. qꝺ dicti filij passi sunt ꝛ passuri erāt p studio dicti sui nepotis timens ne cum euasisset in doctū virum industriā suam cōmunicare negaret coheredibꝰ. Ideo ipsuꝫ nepotem nomine pene ad priuationem supradictam damnauit: ꝛ nisi in cōione predicta stetisset

cta stetisset volens societatem inter eos equalem esse Et prospi
ciens ad omnes casus non solum qui venerunt sed qui eueni
re potuerunt quos voluit esse cōes: quam pene adiectionem
testator ipse iusta de causa et merito fecit ne insurgeret inequa
litas inter heredes quos socios esse voluerat: Iniquissimū enī
genus societatis fuisset Si nepos de cōmuni patrimonio ante
partem habuisset mille ducentos ducatos pro doctrina querē
da et non fuisset obligatus ad cōmunicandum industriam pro
cedentem ex ipsa doctrina. Pena ergo a testatore indita iusta
fuit per ea que leguntur et not. in. l. j. de his que pene nomi-
ne: nisi ergo pareatur precepto testatoris per dictuȝ nepotē nul
li dubium ꝙ pena locum habebit vt ibi habetur. Sed ex pre-
suppositis in puncto constat intentioni testatoris non paritū:
qui voluit omnia lucra et onera communicare debere et ipse
neutrum fecit quia lucra non communicauit et onera dotium
predictarum pertinaciter vsqȝ ad mortem communicare recu-
16 sauit: ergo et cetera. ¶ Nec obstare † videtur si dicatur quod
in impositione pene testator non solum voluit ad causandam
penaȝ quod nepos in dicta societate non permaneret sed etiaȝ
addidit per copulam. Et dicendo si in dicta communione stare
noluerit et diuisionem petierit. Quamquam enim stare in di
cta communione concludat cōmunicationem expēsaruȝ lucri et
onerū. Et in hac parte nepos non cōmunicando lucra ⁊ onera
manifeste contrafecerit tamen non contrafecit alteri parti co-
pulatiue: requirebatur enim contra fieri vȝ petitio. diuisionis
7 quā. petitionē nō constat nec presupponitur ipsū fecisse. Cū †
ergo duo requirerētur copulatiue ad penam priuationis causan
dam quorum vnum tantum euenit ergo pena cōmissa non fuit
per tex. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum de rebus dub. vbi habe-
tur ꝙ ad veritatem copulatiue requiritur vtranqȝ partem esse
veram ad hoc. l. ea tamen adiectio de leg. iij. et. l. si hērdi plures
de condi. insti. Sed predictis respondetur ꝙ natura copule q̄
est vt vtrunqȝ ex copulatis verificetur habet locum: quādo sub
eadem oratione verba copulatiue proferuntur. Secus autem
quando cadit inter diuersas orationes respectu diuersoꝝ factas
tunc enim non requiritur concursus copulatorum secundum
Bar. in. l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. infecto: et per Iaco.
de are. in disputa. eius Que incipit quidam Paterfamil. fecit
testamentū. Sed sic est ꝙ in casu nostro cadit inter diuersas ora
tiones respectu diuersorum factorum. Nam vna oratio est si in
dicta communione non steterit. Altera oratio est si diuisionē pe
tierit. Item diuersum factum est in cōmunione non stare ⁊ diui
sionem: petere: patet quia possibile est quod nepos stet in cōmu
nione ⁊ durante cōione petat diuisionem ⁊ qd petitione duran
te continuo perseueret in dicta cōione. Iteȝ est possibile ꝙ non
stet in cōione prout non stetit quia lucra expensas et onera non
cōmunicauit et nihilominus diuisionē nō petierit. Cum ergo
vnum non complectatur sub altero imo vnum sine altero stare
possit non potest negari quin dicta copula dicatur posita inter
diuersas orationes respectu diuersorum fcōrum. Ex quo suc-
cedit ꝙ tunc copula ⁊ exponitur ꝑ alternatiua vel ad cuiꝰ alter
natiue. veritatem sufficit alteraȝ partem esse verā vt in pallega
18 to. §. sed vtrum. ¶ Secūdo hoc † idē probaꝛ p ea q̄ dicit bal. i. l.
si fortidianum. C. d lega. vbi dicit ꝙ copula verbalis nō hȝ lo
cum nisi qñ plura substantiua copulantur vno v̄bo pricipali qꝛ
copula exigit veritatem melioris de cadu. tollen. §. hoc ita.
¶ Tertio ad idem quod ipse Bal. dixit in. l. fi. de indic. vidui.
de dictione Item: vbi dicit quod refert vtrum sub vno contex
tu verborum an sub diuersa oratione ponatur quia si sub diuer
sa tunc non copulat vnde si testator legat vxori alimenta donec
caste vixerit. Item omnes pannos illa copula et: non coniun
git cū dictione caste viuendi quia sub diuersa oratione quāuis
19 cōiuncta per copulam fuit legatum. ¶ Quarto hanc † partem
clarius concludunt verba Bal. in. l. j. de iusti. et iure. vbi dicit
ꝙ quando copula ponitur inter dictiones respectu diuerse di-
spositiōis prout est in casu nostro in quo est apposita īter con
ditionē. si in cōmunione nō steterit ⁊ diuisionē petierit que cō-
ditio. diuersuȝ factum importāt vt supra dictum est tunc secun-
dum singula singulis redduntur qꝛ intellectus diuidit ⁊ vnita
tem copule distribuit ideo non requiritur veritas vtriusqȝ secū
dum eum ibi. ¶ Quinto allego casuȝ pro hac parte in. l. j. ff. de
his qui notantur infa. vbi textus. dicit infamia notatur qui ar
tis lubrice pronunciandi ve cause in scenam proderit. requirit
ergo ibi tex. non solum in scenam prodere sed et copulatiue ꝙ
pronunciandi causa prodeat. ⁊ tamen si in scenā proderit dum
modo premij causa: absqȝ eo ꝙ animo pronunciandi proderit ī
famis est. tex. est apertus in. l. ꝙ ait. §. ait pretor. ff. de his qui no.
infa. vbi text. simpliciter dicit qui in scenaȝ proderit infamis ē
nec requirit ꝙ animo pronunciandi proderit ⁊ gl. ibi istud non
requirit sed quod propter premiuȝ. Et est quid maius quam

in casu nostro quia sub vna et eadē oratione duo actus copula-
tiue requiruntur: ⁊ non requiritur concursus soluȝ ea rōne qa
illi actus tēdunt ad diuersa quorū vnum non inest in alio. Et
ad vtrunqȝ se extēdit de per se prohibitio pretoris qui ptor odio
habuit spectacula sui corporis in publico faciētis: que rō: ita hȝ
locū in eo qui scenam ascendit pro arte ludrica lȝ nō ꝓnunciādi
cā sicut si causa ꝓnunciādi ascendisset prout in casu nostro. Ita
locū habet rō ꝑpter quā testator penam īposuit si nō petat diui
sionē dūmō nō cōmunicet lucra expēsas ⁊ onera: quēadmodū si
10 petijsset ergo nō requiriꝛ cōcursus. ¶ Sexto p eandē † rōnē cōfir
manꝛ p̄dicta auctoritate Bar. in. d. l. j. de his qui no. infa. vbi di
cit qd qñ due orationes copulanꝛ nō respectiue ad aliud sȝ p̄nci
paliter nūqȝ copula copulatiue sed cōtinuatiue poniꝛ exēplū. in
d. l. j. §. j. vbi similiter diciꝛ qui iudicio publico calūnie p̄uarica-
tionis ve cā iudicatus erit: ibi em̄ nō ponūꝛ ille orationes copu-
latiue ad hūc respectū vt infamia cesset si nō interuenit cōcursꝰ
sed p̄ncipaliter ⁊ de p se hito respectu ad mētē ptoris prout ī ter
minis nostris de directo euenit in qbꝰ ad dictas orōnes p̄ncipa
liter ⁊ de p se dirigiꝛ intētio testatoris vt sepiꝰ dictum est. ¶ Se-
11 ptimo ad † propositū nostrū bñ facit doctrina Bart. in dicto. §.
sed vtrū vbi firmat hāc cōclusionē ꝙ in his casibꝰ in quibꝰ alter
natiua vel copulatiua nō possent ꝭm eorū naturā stare ꝑpter cō
iecturatā vel similr testatoris volūtatē. In ꝯtrariū tūc semp mu
tāt naturā adeo ꝙ disiuncta resolueꝛ ī cōiunctā. Et ecōtra: ꝙ di
ctū iudicio meo ponit gladiū ad radicē in p̄nti. q. in qua exp̄ssa
mens testatoris nedū cōiecturata apparet ꝙ talis fuit rō neces
sario copula: ⁊ stare nō pōt in sua natura: qꝛ vt ēt dictuȝ est vera
intētio ⁊ oēs conatꝰ ipsiꝰ testatoris fuit taliter ꝓuidere vt nō so
lū ꝙ nepos suus cogi possit p act. ex testamēto ad cōicandū lu-
cra expēsas ⁊ onera sed etiā timore pene ad illud faciendū astri
ctus esset vñ si diceremꝰ nepotē euitare penā p̄dictam quia diui
sionē nō petijsset presupposito ꝙ lucra expēsas ⁊ onera nō cōmu
nicasset istud expresse esset cōtra ipsius testatoris volūtatē. quā
p tot verba declarare conatus fuit qd nullo mō de iure ꝓcedere
pōt: vñ sequiꝛ ꝙ obstāte testatoris volūtate que ita manifeste ap
paret copula p̄dicta nō pōt stare in sui natura sed resolui dȝ in
alternatiuā vt sit sensus ꝙ si in dicta cōione nō steterit vel diui-
sionē petierit in dictā penā īcidat qꝛ vt supra dictū est actus stādi
in cōione p̄dicta nō cōplectiꝛ vel nō cōtineꝛ necessario sub diui
sionis petitiōe q̄ petitio anqȝ ad effectū reduceret diu in longuȝ
posset ꝓtrahi Et p cōsequens ista tanqȝ diuersa cēseri debēt per
22 ea † que dicit Bar. in dicto. §. Sȝ vtrū in p̄ncipio. v. colū. volēs
qd copula ⁊: posita inter duo quoꝝ vnū pōt esse sub alio sȝ nō de
necessitate censeꝛ in dubio posita inter diuersa ad hoc quia diui
sio habitationis ⁊ habitatio seorsuȝ nō derogēt societati si actꝰ
sociales interuenirēt vt dicit Bal. in. l. si duobꝰ. §. si fratres. ff. ꝑ
socio. Pro quo allegat notata ī. l. j. in p̄ncipio. ff. ꝙ cuiusqȝ vni
uersi. no. Ex quibꝰ oībus resultat alia cōclusio ꝙ nepos p̄dictꝰ
qui lucra expēsas ⁊ onera nō cōicauit imo exp̄sse renuit onꝰ do-
tiū cōicare incidit ī penā petitiōis p̄uatiōis iuxta tenorem dicti
23 testamēti ¶ Quo ad ꝭm † ꝙ dicte dotes date cēseanꝛ date de cōi
vel debeāt īputari in portione ipsius dotātis ꝙ dubiū consistere
vr̄ in hoc An sociꝰ oīuȝ bonoꝝ debeat filiā dotare de suo vl̄ d cōi
¶ Primo vr̄ dicendū ꝙ de suo p tex. in. l. si sociꝰ ꝑ filia. ff. ꝑ socio
vbi dr̄ ꝙ ita demū de cōi dos dari dȝ si inter socios spāli pacto
hoc q̄sitū fuit: ergo si de hoc pactuȝ nō apparet fctm̄ a ꝯrio sensu
onꝰ dotādi est particulare ipsiꝰ patris ⁊ nō cōe societatis. Sȝ in
casu nostro de tali ꝗstione nō apparet. ergo ⁊c. Scdo certū est
ꝙ societas de cōi illud es alienū soluere dȝ ꝙ manente societate
ipsiꝰ societatis occasiōe ꝯtuȝ appet: ita ꝓbaꝛ in. l. iure societat.
⁊. l. oē es alienū. ff. ꝑ socio. Ergo si nō occasiōe societatis sȝ spāli
obligatiōe qua pr̄ teneꝛ dotare filiam. vt. l. obligamur. §. lege de
actio. ⁊ obli. ⁊ in. l. q liberos de ritu nup. p Bar. in. l. j. ff. sol. mat.
ergo ad ꝓpriū patrē ⁊ nō ad societatē tale onꝰ ptinere dȝ. ¶ Ter
tio quia natura societatis est vt nullꝰ ex socijs plꝰ pte sua aliena
re posset. l. nemo. ex socijs in p̄n. ff. ꝑ socio. Sȝ si dos dareꝛ de cōi
tūc p indirectū fieret fraus legi qꝛ socius de parte cōsocij ꝑ dote
alienaret ꝙ fieri nō dȝ nec pōt: ergo ne incidamꝰ in tale inconue
niens ꝯtra dispositionē. d. l. opȝ cōcludere onus hoc extra socie-
34 tatē ad patrē ptinere. ¶ Quarto onera † psonalia psone coherē-
tia regulariter de vno in aliū nō transferunꝛ de cadu. tollē. §. ne
aūt de offi. dele. c. si. e. ti. lib. vj. c. is cui sȝ onꝰ dotādi filiā est onꝰ
psonale coherēs psonā ipsiꝰ p̄ris. d. l. obligamur. §. ea. lege. ⁊. l. q
liberos p̄allata ⁊. l. fi. de dot. ꝓmissio. ergo de p̄re ī societatē tale
onꝰ trāsire nō dȝ. Ad h̄ no. in. c. mādata extra de p̄sum. ¶ Quin-
to allegaꝛ p quosdā. d. l. si sociꝰ ꝑ filia. Alio mō inducēdo. Nam
omne es alienū p vnū ex socijs manēte societate cōtractū: finita
societate de cōi est soluēdū. d. l. oē es alienū ⁊. l. si vnus in princi.
ff. pro socio. sed sic est ꝙ in. d. l. si socius vbi pacto dos de cōi sol-
ui debebat etiā stāte pacto. si solū sit ꝓmissa manēte societate ea

finita solui nō d3 de cōi. vt dicūt ꝓbari in fi. illius ter. l. si socius pro filia ergo multomagis vbi nō interuenisset pactū dos de cōmuni solui nō deberet. ¶ Sexto Ad idē inducit. d. l. si socius in v̄si. dixi pactū3 vbi iurisconsultus vult ꝙ si fiat cōuentio ꝙ vni ex socijs liceat filiā maritare de cōi ꝙ tale pactu3 nō tenet ea ratione. q2 insurgeret inequalitas. ꝙ natura societatis abhorret. l. 25 si vnus ex socijs ꝛ. l. si nō fuerit. ff. ꝓ socio. ¶ Septimo ga † si vnus ex socijs ꝓstat alimēta filio qui in societatē opera nō cōtribuit talia alimēta societati nō possunt ascribi: sed pater ea ꝓstat ſm Bal. in. l. si paterno in fi. C. de nego. gest. Ergo multomagis vel saltē pariter idē dicere debem⁹ in dote data ꝓ filia q̄ nō plus fauoris quā alimēta hēre d3: attēto ꝙ mulier ad suā vtilitatē dotes 26 h3 vt. l. assiduis. C. q. pot. i pig. ha. nec cōicat † opas suas mulier dotata societati s3 soli viro vt ꝑ gl. in. l. sicut. ff. de ope. lib. ꝛ in. l. si vir. i pricipio de dona. inter virū ꝛ vxorē. ¶ Octauo vr̄ casus l. l. si societatē vniuersarū for. ff. ꝓ socio vbi erat societas oiu3 bonorū spāli pcō iteruenīēte vt qcqd q̄rerē vel erogarē cōmunis lucri a tē impēdū esset: ꝙ pactū decidit ibi ꝙ ea q̄ erogata fuerint in honorē liberorū societati omnino imputabant. vn̄ infertur ꝙ si tale pactū nō interuenisset sec⁹ esset ergo in casu nostro idē dicere debem⁹ in quo tale pactū nullatenus iteruenit. ¶ No a no pars ista ꝓbari videtur auctoritate specula. ⁿ in titu. de iu. di. §. sequit̄ ver. qd si vnus. vbi dicit si vnus ex fratrib⁹ h3 filiam ꝛ viueret auus ip̄e hēret eā dotare. ff. de iure do. l. ꝓfectitia. §. si filius ad macedo. l. si talis. §. si fili⁹. Si aūt nō viuit auus de bonis patris sui tm̄ dotāda est nisi cōuenissent inter se aliter pacta si rmāssent quo casu pactū s̄uari deberet. l. si soci⁹ ꝓ filia. ff. pro socio ꝛ in v̄. qd si duo dicit ꝙ es alienū cōtractū inter fratres ab oibus solui d3. Contractū autē ab vno: a cōtrahēte solū solui d3 nisi cōem vtilitatē ꝑfecisset. Et cū es alienū contractū rōne ipsi⁹ dotis ꝑsonam ipsius patris cōcernat vt supra sepius dictu3 est: nullo modo videt̄ auctoritate tāti viri dotē istā de cōi dandam ¶ Decimo hoc ꝓbat̄ quia expēsa ꝓcedēs a volūtate vnius ex socijs que nō tendat ad vtilitatē societatis imputari nō d3. l. cū duobus. §. per ꝯtrariū. ꝛ. l. ꝙ in alea ꝓdidit socius. ff. ꝓ socio. 27 Sed sic † est qō expēsa ᵇ dotꝭ traxit originē a volūtate patris qn̄ b matrimoniū cōtraxit. Nec pōt dici directe vel indirecte ad vtilitate3 societatis pertinere. ergo ꝛc. ¶ Undecimo hoc firmare videtur Bal. in auc. ex testamēto. C. de collatio. in v̄. decimūseptimū capl̄m dicēs formaliter ꝙ patre mortuo vn⁹ fratrū nihil facere pōt in preiudiciū aliorum nisi eis cōsentientib⁹ nec filiā suā dotando nec quicꝗ̄ aliud faciēdo nisi essent a deo socij ꝙ hoc eis liceret per expressa capl'a societatis que capitula cū nō sint in casu nostro sequit̄ vt supra. ¶ Duodecimo ad idē adducit̄ auctoritas eiusdē Bal. in quodā eius cōcilio incipiente. Johannes Franciscus ꝛ putius: vbi cōcludit dotē ꝑdictā de cōi solui nō debere nec etia3 de cōi expēsas ꝓ nuptijs fieri nisi hoc actū esset. allegat d. l. si socius pro filia ꝛ si aliter diceremus esset contra equissimā naturā societatis. Argu. l. si vnus. §. j. ff. pro socio. ¶ Tertiode 28 cimo adducit † Auctoritas gl. in. d. l. si socius in v̄. nō solum vbi gl. dicit nā societas nō tenet̄ dotare eā a cuius auctoritate discedere nō debem⁹ ſm Bal. in. l. seruū quoqꝫ. §. publicē. ff. de ꝓcura. ¶ Ultimo adducit̄ auctoritas. Bal. ꝛ bar. Pet. de ancha. Ange. ꝛ Lud. roma. Nā Bar. dr̄ idem cōsuluisse in cōsilio qō incipit Cinarellus. Bal. in cōsilijs quorū vnus incipit iste querit: aliud incipit ex multis supra sparsis narratis. Aliō incipit quatuor erant Et cōsiliu3 Ang. incipit vanuuccius ꝛ antoni⁹ ꝛ aliō Antonius ꝛ Thomas. cōsiliū petri incipit plura dubia elicienda sunt. Cōsiliū Ludoui. inci. ꝓntis dubitatiōis articulus. Et petrus de anch. consilio. materia de qua queritur non est noua ꝛc. ¶ Sed supradictis non obstantibus contrariam partē de iure credo veriorē rationibus vrgentissimis ꝛ auctoritatib⁹ infrascriptis. Primo per casu3 in terminis qui nō pōt cauillari in l. ex parte. §. filius. ff. famil. hercis. vbi vn⁹ fratrū debita reipub. contracta ꝑ eū pro magistratu non imputat alteri fratri qui habuisset similem magistratum in vita patris. Et pro eo similes sumptus fecisset nisi in oibus soci⁹ esset: dicit ter. ibi Ecce ergo casus in quo socius oium bonorū expēsam voluntariā cōputat socio omniū bonorū ꝗto magis hoc dicēdu3 est in expēsa dotꝭ ad quā nō voluntarie s3 legis necessitate astrict⁹ est. ¶ Secundo ꝑ ter. in. l. si societatē vniuersorū. §. idē mari. ff. ꝓ socio vbi si cōtrahit̄ societas omniū bonoꝝ qcquid vnus ex socijs expēdit in honorē liberoꝝ suoꝝ societati iputat̄. Sed expēsa dotis tēdit ad honorē filie. l. cogēte vt supradictū est: ergo ad cōe impendiū cedere debet. Nō obstat si dicat ꝙ ibi ex pacto ita cōuentū erat vt videt̄ sonare ter. ibi dum dicit ita coierūt vt quicquid erogaretur cōis ipendij esset q2 dico ꝙ lex illa nō dicit ꝙ ex pactis. ita cantum esset. Sed ad demonstrandu3 qō societas omniū bonorum contracta erat de cuius natura est vt quicquid erogatur cōmunis impendij fit. ꝛ hoc aperit gl. vltima ibi sup verbo for‑

a ¶ Istō dictū specla. refert ꝛ sequit̄ Bal. i. l. si patruus. C. cōia v. ind. et. Bal. i. l. cum duob⁹. §. si fratres. ff. pro socio.

b ¶ Facit ter. i. l. iure societatis ꝛ in. l. oēs es alienū. ff. ꝓ socio. facit qa debitū dotis nō est contractū occasione societatis sed spāli obligatione q̄ pater tenetur dotare filiā3. l. fi. C. de dotis ꝓmis. l. q. liberis. ff. ȯ ritu nup.

c ¶ Et no. q2 ter tus dicit acq̄situ ex quacūꝗ̄ cā. ꝛ sic ꝑ verba gemināta de quoru natura est ampliare vt ꝑ bar. i. l. balista. ff. ad trebel. ꝛ ꝑ bar. in. l. generali. §. vxori. ff. de vsufruc. leg. ꝛ ꝑ gl. sing. i l. cum penam. ff. de arbi.

d ¶ Et pro his ter. in. l. cū duobus. §. fina. vbi postꝗ̄ iurisconsultus. dixit ꝛ in §. ꝓcedēti ꝙ oia lucra debēt cōicari subdit ꝑ ꝯ̄riū ꝙ oīa dāna ꝛ oēs expēsas ꝓuenientes sine dolo vl' culpa. ꝛ ponitur ibi exēplū qn̄ alter ex socijs est ꝯdemnatus per iniuriā iudicis actione iniuriarum vn̄ l3 iniuria fctā sit ipsi soli tn̄ iputat̄ societati. s3 hēre filiā feminā poti⁹ ꝙ masculū est a casu. l. lex. xij. tabular. C. de legi. hered. ꝛ. l. mari. mu vitiū. C. de liber. ꝑter. ꝛ dota re est necessarius patri. l. q liberos ergo cū sit vtilis ꝛ necessaria sine sui culpa iputari d3 societati.

tunarum vbi dicit ꝛ sic omniu3 bonoru3. sed posito sine preiudicio ꝙ lex illa hoc requireret ꝙ ex pacto cautū esset vt qcqd erogaretur cōmunis impendij esset: adhuc dico ꝙ ibi est casus in terminis pro qōne nostra in qua formaliter vt ter. requirit ita cantum est nō fuit indita societas ꝛ omniū bonorū cōione hoc expsso vt omnia lucra expēsas ꝛ onera cōis impendij essent: sine quo verba illa denotent. Et ad denotandum omnium bonorū societatē posita sint qō est verius siue ad denotandū qō ita pactum cautū erat expsse patet ꝙ nō pōt dari responsio qn ibi sit casus pro decisione ꝓsentis. q. Et si dicatur qō dicta verba nō debebat necessario exprimi ad denotandū omniū bonoꝝ societatem: q2 hoc satis erat expssum ꝑ verbū vniuersarū. Rn̄deo qō imo erat necessarium cum etiam detur societas vniuersoꝝ absꝗ eo ꝙ sit societas omniū bonorū vt in. l. coibit cū. l. seqūe. ff. pro socio. ¶ Tertio per ter. in. l. cum duobus. §. sociu3. ff. pro socio vbi iuris consul. decidit socium omnium bonorum quicquid licite ex persona filij consequitur consocio conferre debere ergo econtra qcquid occasione filij erogat ad cōmune impēdiu3 cedere de 29 bet † quia contrariorū eadē d3 esse disciplina de lega. iij. l. fin. ꝛ. l. iij. §. si. vbi pupill⁹ educari debet. do ergo occasione filie data ex dispositione legis ꝛ sic in casu licito ad commune impendiu3 attribuēda est. ¶ Quarto hoc probare videtur ter. l. d. l. cum duob⁹ §. per contrarium vbi si vnus ex socijs actione iniuriarum aliquid erogare damnatus est dummodo sua culpa precedente de communi illud prestare debet ꝛ non est dubium qō tunc soci⁹ extra omnem societatis cām illud prestare cogitur ꝗtomagis illō qō nomine dotis dat filie iuris dispositione vt supra dictum est eo cogente. l. qui liberos de rit. nup. ꝛ. d. l. obligamur. §. ea lege. superius allegatis. Maior enim debet reputari vniuersalis legis coactio que cogit patrem ad filias dotandam ꝛ maioris auctoritatis esse debet quam coactio iudicis ad iniuriā socij illum cogentis erogare per iniuriarum actionē illud ad ꝙ de iure co 30 gi non debebat. ¶ Quinto societas † omniū bonoru3 requirit vt quacꝗ̄ ratione vni ex socijs acquiritur in cōmuni acquiratur. b Ita ᵇ est ter. in. l. iij. §. cum specialiter. ff. pro socio ꝛ in. l. inter fratres eo. ti. vbi stipendia extra societatē deuenientia consocio cōmunicare debet ergo econtra. omne damnū ꝓueniens sine ei⁹ culpa cōmune esse debet quia sicuti lucrū ita dānu3 inter socios oportet esse cōmune ꝙ culpa socij nō cōtingit dicit ter. in. l. cum duob⁹. §. quidā sagaciā. Et est rō quia societas ius quoddā fraternitatis in se habet dicit ter. in. l. vnū i pncipio. ff. ꝓ socio. Nō c erg c societas esset vel fraternitas si lucra vndecꝗ̄ ꝓueniētia cōferre deberet: dāna vero ꝑticularia ꝑ se reseruata essent: imo esset leonina societas quā iura improbāt vt est i. l. si nō fuerit. ff. ꝓ socio: vbi in fi. iuriscō. dicit iniquissimū eē genus societatꝭ ex qua qs damnū nō et lucrū expectat. ¶ Sexto pro hac parte est ter. in. l. qō si eo tēpore. ff. ꝓ socio vbi habetur qō dos data vni ex socijs cōis d3 dari alteri cōsocio sic ecōtra per ꝓpriā ratione dos quam dare cogitur socius de cōi dari debeat. Marie quia per ea que supra dicta sunt in. iij. arti. pro hac parte facto concludit̄ qō si dos dat̄ filio socij. ꝛ ex eius cā pater aliquid de ea lucraret 31 cōe illud lucrum esset cōsocio. ¶ Septimo pro hac † parte est cas⁹ in terminis in. l. si socius pro filia supra in contrariū allegata tā quam male intellecta ꝑ allegātes quā sic induco. ꝓponit eī ibi iurisco. q. si socius ꝓmisit dotem pro filia ꝛ priusꝗ̄ eam soluerit decessit ea herede relicta: que filia post cum marito de erigenda dote egit ꝛ ab ipso marito per acceptilationē liberata est quesitum est ibi an si filia cōtra consocium ageret actione ꝓ socio dotis quantitatem erigere deberet: qō quesitū vsꝗ ad verbu3. Et si forte extēdit ibi iurisconsultus nihil respondit ad qōnem propositam sed subnectit aliud questum. Quid si inter socios conuentum esset dotem de cōi soluendam an istud pactum sit equū vel iniquum. Et hanc questionē decidit factum tale nō esse iniquum si nō de alterius tm̄ filia dotāda conuenit sed de vtriusꝗ socij filia. Et hoc decidit vsꝗ ad verbum. nam si cōe vbi aliā questionem annectit si pactum cōe interpositum fuit tn̄ vnus ex socijs solus filium habuit alter non. An propter hoc pactum minus equum censeri debeat ꝛ respondet nō interesse ꝙ alter sol⁹ filiam habuerit sed satis fuisse qō si habuisset alter cōsocius pactū sibi ꝓfuisset. Et hoc vsꝗ ad verbū ceterū ibi recupasset. An eā tanquam cōem societati computari deberet ꝛ eam ipsi societati reddere ꝛ respondet qō sic quia pactum ex equitate ita debuit interpretari ꝛ hoc vsꝗ ad verbū q. si. salua vbi querit si durante societate matrimonium solutū foret. An dos recuperari possit ꝛ in societate conuenisset ea ratione dicit ibi glo. quia pater fuit in culpa talē maritū eligendo ꝛ oēs supradictas. q. interponit ꝛ decidit iuriscon. vsꝗ ad verbū verā in ꝓposito ibi redit ad primā ꝓpositā. q. in qua nulla de pacto mētio habita erat. Et dicit ꝙ in ꝓposita prima. q. distinguendum est. An dos esset solum promissa an numerata. Nam si dotem nō recepisset sed ꝑ acceptilationē

ceptilatione liberata esset a marito nō posset imputare societati dotem nō solutā. Ergo a cōtrario sensu si esset soluta imputari posset imo si nō esset soluta & solui deberet q2 liberatio nō interuenisset filia a socio petere potuisset ſm g'o. ibi. ecce ergo qđ decisio ista est qñ pactū nō interuenerat & nihilominꝰ si est soluta societati imputat & si nō est soluta ſʒ solui dʒ a societate exgit nec puto reuocādū in dubiū vtrū illa. l. loquat in socio oīuʒ bonorū. Nā in societate particulari nulla dubitatio fuisset non interueniēte pcō q2 dos oīno fuisset extra naturā & terminos ipsiꝰ societatis pticularis. Et sic patet qđ lex illa q̄ allegatur p fundamēto p tenentes ɔtrariā partē cōcludit realiter ɔtra eos. Nec est credendū: qđ Bal. q pro hac cōclusiōe in pluribꝰ locis eā allegat nō intellexerit. d. l. Et si diceret si in societate omniū bonoꝶ dat dos de cōi quare interponit ibi questio de pacto. Rñdeo qđ interponit ad sciēdū vtrū si pactū interpositū esset ad vtilitatem vnius ex socijs solū teneret dictū pactū vel nō. Et decidit q nō nec ponit dicta questio ad finē decidēdi q pactū cōe teneat qđ idē esset sine pacto ſʒ ad finē decidēdi q pactū pticulare p vno ex socijs minus equum fuisset. ¶ Octauo magis in terminis nostris pars ista firmat. per. l. seruus a cōis. ff. de dona. inter viruʒ vbi seruus viri & fratris eiusdē viri puerū donauit vxori fratris dr qđ p ea parte p qua seruus erat viri p ea parte munꝰ nō est fratrū mulieris. itē subiūgit ibi iuriscōsultꝰ q si ex tribꝰ fratribus vnus vxorē haberet & rem cōem vxori donasset ex tertia parte res mulieris facta nō esset: ex duabꝰ aūt ptibꝰ si fratres id sciuissent. aut postea ratū habuissent vxor reddere nō teneret dicit ibi gl. & sic scia p̄iudicat circa amissionē dñij quia presumitur voluisse donare affinitatis rōne. At cū in casu nostro in puncto ɔsupponat scia dicti nepotis qñ dos p̄dicta pmissa & data fuit sequitur necessario q ex alioꝰ capite quā ex capite societatis omnium bonorum nepos de dictis dotibus querere amplius non potest. ¶ Nono ad p̄dicta accedat † auctoritas Bar. in. l. cū duobꝰ. §. si inter fratres. ff. p socio. al's Bal. vbi formaliter dicit si vero emergāt alia onera: puta vnus frater habet vnā filiā nubilē vult eā dotare de re cōi an possit vr q nō q2 hoc est onus psonale & nō societatis sed patris. l. j. §. nōnullos. ff. de tutel. & rati. distrahē. ꝑterea videt. l. expsse. s. qđ spāle pactū exigat. ff. p socio. l. si sociꝰ p filia. Cōtrariū dico: nā q in honorē filij vniꝰ expēdit soluit de cōi. Ergo multo magis q expēdit p dote q2 magis est debita ꝙ primo est tex. j. c. si societatē vniuersoꝝ: & subiungit qđ dices de fratribꝰ socijs omniū bonorū vnꝰ hʒ magnā familiā alius non: vtrū illa sit alēda de cōi an de parte patris qđ vltimū vr supra eo. l. admittit cū. l. seque. Cōtrarium dico † q2 onus alimētandi vxorē est cōe quia dos retinet in cōi infra. e. l. verū. §. si. ergo ideʒ in onere exhibitionis relique familie. Nā qđ per totā familiā q̄ritur cōicat societati. de ope. libe. l. sicut. ad hoc facit. l. si societatē vniuersarū. j. eo. Et iterū dicit quid si vnus ex fratribꝰ est in studio. An frater † teneat sibi de cōi emere libros Et dicit qđ si sunt socij tenet emere: ſʒ libri sunt cōes oīum fratrū q2 cōiter empti sunt infra. e. l. si vnꝰ. §. si vnus.: verba sunt. Bar. formalia in lectura mea de qbꝰ miror ab alijs mētionē factā non fuisse. Pro cuius doctrina decidit q̄stio mea nō solū i dote que est expēsa necessaria. Sed in alijs expēsis nō necessarijs que socius faceret p libris studio vel alijs bonoribꝰ. ¶ Decimo hoc expresse † firmauit Bal. in. l. si societatē vniuersaruʒ. ff. pro socio vbi formaliter ita dicit si fratres simul habitant & sunt socij omniū bonoꝝ & filius vnus doctoratur vel filia maritat de cōi exponendū est: ita dicit ipse vbi supra. ¶ Undecimo hoc idē † firmauit in. d. l. cū duobus §. si fratres vbi hec sunt eius formalia vba. Et hoc apparet q filius vniꝰ fratris dʒ stare in studio expēsis ꝓprijs nō expēsis patrimonij cōis. Similiter filia est dotāda de ꝓprio nō de cōi Iteʒ si ducat vxorē de parte sua debēt fieri expēse nisi sint vniuersales socij: data ergo vniuersali societate q̄ dat in casu nostro habuit ipse hāc rē p expedita & clara qđ dos de cōi solui debeat. ¶ Duodecimo hoc idē tenuit in. l. si patruꝰ. C. cōia vtriusq3 indi. vbi dicit si vnus fratrū habet filiā debet maritare de ꝓprio nō ꝺ cōmuni: sic & dotē receptā de ꝓprio reficere & soluere ɔdēnationē. occasione maleficij quia damnū dʒ esse propriū nō cōmune secunduʒ b Specula. b in titulo de indi. §. sequit ver. quid si occasione & vsic. quid si vnus & p̄dicta oīa vera sunt vbi nō cōstat de cōtractu societatis. ſʒ vbi appareret qđ essent socij omniū bonoꝝ eadē p oīa decidēda sunt in fratribꝰ q̄ in alijs extraneis q2 tūc & oīa participanda ꝓspera vel aduersa: q̄ iuſ & natura societatis participari iubet sicuti de dānis ɔstat. ff. p socio. l. cū duobꝰ. §. cum duo. §. si fratres. §. vero papinianꝰ & l. q aūt ex furto. & l. si id q. §. idē celsus. & l. adeo. q̄ verba sunt formaliter ipsiꝰ baldi in. d. l. si patruꝰ que bñ pbant. p. ll. p eū allegatas. ¶ Tertiodecimo hoc ɔsuluit idē bal. in eius ɔsilio q incipit in xpi nomie amē factū tale est vētur utius et fulchenas vbi conclusionē predictam tenēt allegando pro casu. d. l. si socius pro filia. ¶ Quartodecimo hoc determinat † Paulus de castro in quodam suo consilio. cxx. quod incipit in xpi nomine amen. Ad primū in quo vr ɔtentus illa tenere superius pro hac parte allegata quod damnū in quod incidit vnus ex socijs omnium bonoꝝ sine sui culpa dʒ societati imputari: sed damnū dotis est huiusmodi quia pater sine culpa procreauit filias feminas. l. maximū viciū. C. de lib. ꝑteri. & consequenter. l. obligauit eū ad dotandū eas. d. l. fin. de do. promis. ¶ Quartodecimo pro hac parte ɔsuluerūt alias quasi omnes docto. perusini: & in terminis nostris consuluit Jo. de imola eius consilio incipiente In nomine domini nostri Jesu xpi eiusq3 matris virginis gloriose Marie vtriusq3 Johānis totiusq3 celestis curie triumphantis in casu premisso de pluribus est vidēduʒ: vbi formaliter ita dicit. ¶ Circa quartū ꝺ dotibus datis pro filiabus alicuius eorū: videtur breuiter dicendum q si date sunt de cōmunibus bonis scientibus socijs & nō cōtradicentibus nec aliquid protestantibus q tunc tales dotes tempore diuisionis non debeant cōputari in partē illius cuius erant filie ex eo precipue quia alij scientes et nō ɔtradicētes videntur donasse eoꝝ partes per id qđ no. in. l. si seruus cōis. ff. de donatio. inter virum & l. que dotis solu. matri. ¶ Nec obstat q notauit spec. ꝺ indi. sequitur. v. qd si vnꝰ q2 nō loquit qñ dos est data ꝺ cōmuni sciētibus alijs sed qñ nōdū ē data. Et querit an dari debeat subdendo quod si vnus fratrū habuisset maiorē familiam quā alter & sic p eū plus fuisset expensum ꝺ redditibus cōibus sciētibus alijs & nō ɔdicētibus nec protestātibꝰ nulla dʒ haberi ratio de pluri expensa per supradictam rationem que eadem vr esse cum eo q dictum est de dote. Et per consequens idem ius. l. ij. §. hoc interdictum. ff. de fonte. verba sunt eiusdem Jo. de imo. in preallegato ɔsilio. Et ē aiaduertēdum q ipse nō presupponit societatē oīum bonorū nec pactū expressuʒ q expēse lucra et onera cōicarētur prout est in casu nostro i quo rōnes magis concludunt. et p certo hec pars videtur vera et qcquid in contrarium dr non habet substantiaʒ: quod apparet ex dictis illorum qui p illa parte allegauerunt. Nā vadunt per apices et mendicata suffragia. negāt enim primo Bal. hoc dicere in l. si patruus quia dicit q ibi sunt socij omniuʒ bonoꝝ prospera et aduersa cōicanda sunt que ius & natura societatis participare iubet et suadet: dicūt ipsi q nō exprimit de dote quā dotē l. si socius prohibet cōicari Et nō aduertunt q prius Bal. ponit. q. in terminis de dote ɔsiuda & dicit quod nō debʒ dari de cōi scđʒ specu. et subiungit q dictum specu. hʒ locum vbi non appareret de societate. Sed vbi appareret de societate omniuʒ bonorum participāt prospera & aduersa sicut de damnis ɔstat in. ll. per eum allatis: si enim dictū specu. habet locū vbi non cōstat de societate: ergo vbi constat non hʒ locum: nec aduertunt quod Bal. in pluribus locis supra allatis apte idē repetit: et dū dicūt q. l. si socius prohibet dotem cōicari. Bal. ēt allegat p casu qđ dʒ cōicari. Iteʒ dico qđ nepos sciens non dicit consentire quia non poterat ɔdicere actui dotandi: poterat tamen cōtradicere q non dotaretur de cōi ex quo sciebat omniū bonorū societatem a testatore indictam illū dotantem non posse pro dote soluere nisi de bonis cōibus ex quo penes eum quicquid erat siue in pecunia siue in immobilibꝰ iure societatis cōe erat vt supra probatū est. ¶ Item dicūt † q non est verum q illud qđ querit socius omnium bonorū mediante persona filij cōicet cōsocio allegando ɔsiliū Bar. q incipit Cinellus de beluisio q confirmat Bal. in. l. j. pro socio in fi. et in pluribus alijs locis maxime in. l. si patruus non aduertentes q dicūt ɔ casum preallegati. §. p ɔtrariū. d. l. cū duobꝰ. ff. pro socio. Et qđ cōsiliū allegatū nihil facit. Nā filius trahit partē suam ibi tanq̄ socius quia dicit Bal. in. dicta. xj. q. qđ natura societatis est vt p capita & nō i stirpeʒ portiones trahant. Ecce ergo ɔsupponit filiū tanq̄ sociū per caput suū trahere portionē. Itē dicūt nō obstare q dicit de dote data vni ex socijs cedēte ad lucrū sociorū quia illud habet locū dicūt ipsi in societate omniū bonorū expressa nō in tacita. Nec ɔsiderāt q in casu nostro vt supra dictū est fuit expssissima Itē dicūt illud habere locū qñ fuit expressuʒ. & lʒ tex. in. l. actꝰ. §. si. cū sequēti simpliciter loquat debet distingui ſm dispositis. d. l. si societatē vniuersarū: in quo magis aperte fallunt. Nā lʒ illō sit quoddā diuinare volēdo distinguere illud qđ iuriscōsul. simpliciter posuit nec sit verū qđ in. d. l. societateʒ fuerit facta dicta expressio vt superiꝰ dictū est: tñ posito qđ oīa ista vera essent in casu nostro ad vnguē fuit facta illa expressio quā dicūt ipsi fuisse factā in. d. l. si societatē vbi sub generalibꝰ verbis expressuʒ fuit quicq̄d erogaret cōmunis impendij esset prout dictū fuit in societate nostra qđ lucra expēse & onera cōmunicari deberēt. Iteʒ respōdeat alio mō q dos cōicat quia data fratri affert lucrū: data aūt a fratre affert damnū: expresse cōtra casuʒ. l. disponentis reprobari societatē in qua lucrū & nō damnū cōmunicetur vt superius dictū est: loquitur in hoc sicut in ceteris vt pertinaces fal

a ¶ Istū tex. p valde no. alleg. do. abb. in. c. nō ne. extra ꝺ spōsp. ¶ Pro hoc facit &c. Nā bald. vr ꝺ decidere in auc. ex testā. xvij c. duʒ dicit nisi eis ɔsentiētibꝰ p hīs facit rōq lʒ sciens & tacēs nō ꝓsumat consentire vt no. in l. q̄ dotis. ff. sol. ma. Tamē p̄iudicat fauore pie cause. Itē est in auc. si seruꝰ sciēte & ibi bal. C. ꝺ epi. & cle. & lud. cōsi. cccxj. incip. in casu ꝓposite ɔsultatiōis. vr pma fronte i primo dubio & do. abb. i. d. c. nōne. sed dos cōtinet cās fauorabiles & piā vt colligit ex vbis bar. i. l. si ɔstāte i pn. in ix. q. pme partis ff. so. ma. & bar. in. l. si ego i pn. ff. de iure do. in l. ij. §. si. ff. de dona. & bal. i repe. l. j. C. de sac. san. eccle. in. xvj. co. & bal. in. l. māda tū in. iij. col. C. māda. & i. l. sicut C. de act. & ob. & in. l. q aliena. §. q̄q̄. ff. de nego. gest. cum simi.

b ¶ Hāc autē ptē tʒ bal. i tractatu de duobꝰ fratribꝰ ɔ si. v. ſʒ an sumptus vbi dicit q doctrina Speculatoris q dos data vni filie fratris nō dʒ extrahi de cōi est vera si ñ sint fratres socij oīum bonoꝝ. Idē cōsuluit do. Ant. in ɔsi. vij. icipit dubiuʒ reducit ad istud vbi apte consuluit pro hac parte & pro hac parte fuit consultum ꝑ do mi. Nellū de sācto gemi. dom. Benedictus de acholtis & plures alios aduocatos florētinos

sum expresse defendere conantes sine lege ꝛ sine ratione. ¶Ulti mo respondent qꝺ ibi ideo lucrũ dotis cõicatur quia spe cialiter illa dos fuerat posita in societate omniũ bonoꝝ: illud fateor: tamen verbis generalibus concludentibus societatẽ om 39 nium bonorũ illud fuit expressum. ¶Dicũt etiã † illud qꝺ dr̃ dã num sine culpa ꝓueniẽs sicut ꝛ lucrũ cõicari dẽat bꝫ locũ in dã nis ꝯtingentibus in societate ꝛ nõ extra societatẽ prout est dos data minus cõsiderantes qꝺ in societate omiũ bonorũ nihil dũ modo careat culpa est extra societatẽ: patet in actione iniuriarũ que nihil habet cõmune cũ societate ꝛ est omnio ab extra ꝛ nihi lominꝰ ꝓpter generalitatẽ ꝛ vniuersalitatẽ ipsius damnũ ex ea ꝓueniens cõicatur vt supra dictũ est. Dicũt etiã aliud mirãduꝫ qꝺ dãnũ nõ põt dici nisi illꝺ ꝙ accidit nobis ignorãtibꝰ sed dã nũ dotis nõ accidit ignorãter qꝛ sciẽter pr̃ dedit dotẽ ergo rõne dãni nõ debuit cõicari: seqr̃ ex hoc no. eoꝝ dictis ꝙ si sociꝰ vide ret nauẽ rebꝰ suis oneratã submergi nõ diceret dãnificatꝰ quia illud vidit ꝛ vidẽdo sciuit sibi cõtingere qꝺ est ridiculũ ꝛ supra 40 probatũ est cõtrariũ in differẽtia posita inter damnũ † ꝛ expen sam qñ dictũ fuit qꝺ dãnũ accidit inuitis nobis nõ aũt ignorãti bus put est expẽsa ipsiꝰ dotis que reddebat in patrẽ inuitũ qui ad illã iudicis officio cogi poterat ꝑ iudiciũ qꝺ reddit i inuitũ vt. l. inter stipulantẽ. ff. de verbo. obli. ¶Preterea in casu nostro si nõ veniret vt damnũ veniret vt expẽsa ꝛ onus de quibꝰ expẽsis ꝛ oneribꝰ in societate cautũ fuit ꝛ sic pꝫ: ꝙ oĩa eorum dicta sunt 41 mendicata ꝛ sine rõne. ¶Nec obstat † argumẽtuꝫ primũ supra in cõtrariũ factũ ꝓbat expsse contrariũ intelligẽdo taꝫ ſm diuisio nem quã supra feci quã cũ alꝭs cuꝫ excellẽtissimo doctore vicario illustris. dñi cõitatis vrbini conferrem testatus est mihi illam re perisse factam per illustrem doctorem dominũ rosellũ de aretio antiquum doctorem qui manu sua super dictã. l. diuisionẽ ꝑdi ctam scripserat vltra etiã dicẽdo per formalia verba sequẽtia. fi lia socii omnium bonorum dꝫ maritari de cõi quia est es alienũ patris. C. de dot. promis. l. fi. ꝛ oẽ es alienũ est de cõi soluendum supra eo. l. omne es: tetigi supra eo. l. cũ duobus. §. fi. Uerba sunt prefati docto. confirmantia opinionẽ quam supra ꝑ vera tenui ꝛ ad demostrandũ ꝙ dicta. l. si socius nullo modo facere potest pro opinione cõtraria. cõsiderare oportet ꝙ si in societate oĩum bonorum interuenisset pactũ de dotãda filia frustra q̃reret ibi iuriscõsul. an daret actio ad dictã dotẽ qꝛ nullũ dubium est ꝙ ex pacto vestito coherentia contractꝰ daret actio dũmodo in ꝯctũ societatis anteq̃ habitꝰ fuisset ꝑ absoluto positum esset. Nec re fert vtrũ in ꝑncipio medio vel fine appositũ esset iuxta notata i l. in bone fidei ꝛ. l. petẽs. C. de pactis. ꝛ. l. lecta. §. dicebã. si cer. pe ta. ꝑ Bar. de leg. j. l. si ita scriptũ. Cũ ergo. l. dꝫ esse de dubio. l. ꝙ labeo ad carbo. nõ est dicendũ ꝙ iuriscõsul. ibi dubitauerat de casu legis. ¶Nõ obstat secundũ fundamentũ in. l. omne es alie num. ꝛ. l. iure societatis. ꝑ socio. Nã respõdet ꝙ in societate oĩ um bonorũ nõ est dare es alienũ: qꝺ nõ sit ꝯtractũ occasione so cietatis: dũmõ nõ ꝓueniat ex delicto vel culpa cõsocꝗ. vt ꝓba tur in preallegata. l. cũ duobꝰ. §. sociũ vniuersalem. ꝛ. l. ꝙ aũt cũ sequenti. ff. pro socio: cũ de natura societatis sit vt omnis fortu na prospera: ꝛ aduersa cõicetur secundũ Bald. in. d. l. si patruus procederet eñ argumẽtatio ꝑdicta in tali societate in qua dare tur es alienũ ab extra ꝙ nõ cadit in casu nostro: tũ ꝓpter genera lem societatẽ: tũ ꝓpter expressam intentionẽ qꝺ succed. expense 42 ꝛ onera cõicent. ¶Nõ obstat † tertiũ ꝙ nemo ex sociꝭs vltra par tẽ suam alienare possit: nã illud habet locũ qñ alienãdo esset in dolo vel culpa dicta. l. verũ in ꝑncipio. ꝛ. l. nemo ex sociꝭs. §. illud ff. pro socio: culpe enim nomine socius socio tenet. d. l. cũ duobꝰ §. euenit ꝛ. l. si socius socio eo. ti. At in dando dotẽ predictam in casu nostro nullus dolus fuit nec culpa sed solum ad eaꝫ. l. dispo 43 site. astrictus fuit. ergo ꝛc. ¶Non obstat quartũ ꝙ onera perso nalia ad alium non transeunt: quia facile respondetur illud ha bere locum nisi per contractum talia onera cũ altero cõicent pro ut in casu nostro per societatem initam ꝛ pactũ in ea insertuꝫ si ue mandatum testatoris ꝙ loco pacti est cõmunicari debẽt: pa tet in onere expendẽdi pro honore filiꝭ ꝙ minus coheret perso ne patris: ꝛ nihilominus ex natura societatis omnium bonorũ consocio venit cõicandum: vt in ꝑallegata. l. ex parte. §. filius. ff. famil. hercis. ꝛ. d. ll. si societatẽ vniuersarũ. ꝛ. l. cũ duobꝰ. §. inter fratres. Item pꝫ in dote propria que ex pacto cõicatur etiam se cundum tenẽtes cõtrariã opinionẽ vt. d. l. si socius pro filia: si c ꝛ in casu nostro onus predictum transfertur in consocium vt ex generali societate que ita operat quo ad genus sicut ꝛ ꝑticula re quo ad particularia. l. si chorus in principio de le. iꭵ. ꝛ ꝑ bart. in. l. si quis mihi bona. §. iussum de acqui. here. ꝛ per glo. in. l. qñ tum. ff. si quis cau. Tamen etiã ex mandato particulari de ꝑtici pandis oneribus lucris ꝛ expensis qꝺ mandatũ particulare sub generalibus verbis tamen fratrũ operatur quo ad omnes spẽs onerum ꝛ expensarũ vt in proximis allegatis iuribus pꝫ. ¶Non

obstat quintum dũ dr̃ ꝙ. d. l. si socius ꝓbat ꝙ ẽt vbi interuenis set pcm̃ finita societate de cõi solui nõ dꝫ dos. Ergo multominꝰ vbi non interuenisset pactum. qꝛ hoc ꝑ certo nõ meret rñsionẽ quia nõ est verũ ꝙ hoc ibi ꝓbet: imo expresse ibi dr̃ cõtrariuꝫ ꝑ glo. dũ dicit itẽ filia post mortẽ patris. Et sic finita societate põt a sociꝭs petere ꝙ ei est obligatꝰ ex ꝑsona patris. Nec video quo spiritu ducti illud dicãt. nã si actio erat patri q̃sita cõtra cõsoci um nõ est ratio quare in filiã ꝛ hr̃dẽ trãsire nõ debeat cũ heredi tas nil aliud sit quã successio in vniuersuꝫ ius defuncti. l. heredi tas de vbo. signi. ꝑ Bar. in rubrica de acq. he. ¶Nec obstat sextũ de inequalitate insurgẽte quia istud nihil est dicere. Nã iuriscõ sultus hoc ita apte declarat dũ dicit nõ esse cõsiderandũ ꝙ eue nit sꝫ ꝙ euenire posset. reprobat eñ pactũ qñ interponeretur ꝙ filia vnius ex sociꝭs tñ dotaret: tũc eñ isurgit inequalitas Sed si interponeretur cõe pro filia vtriusq̃ socii tunc est equale nec consideratur qꝺ vnus ex sociꝭs tantum habuit filiam sed consi deratur ꝙ si vtriꝗ de cõi dotassent vt ibi dr̃ prout etiã in casu nostro in quo onera vni vel oĩbus sociꝭs adueni entia cõicari d bent ita ꝙ in. d. l. est casus in terminis contra. d. sextum argumẽ tum. ¶Nõ obst. septimum. fundamentum ex auctoritate Bald. in. l. si paruus de nego. gest. quod non valet obolum. nam nõ lo quit in societate oĩum bonoꝝ sed ponit simplices terminos de duobꝰ fratribꝰ simul habitãtibus ita ꝙ nõ meruit ꝑ ar. signari ¶Nõ obst. octauũ de. l. si societatẽ vniuersarũ vt qꝛ supra dedu ctũ est ibi casus in terminis ꝑ opinione mea: siue qꝛ hic nõ iter uenit spãle pactũ: siue posito ꝙ interuenit sub verbis similibus in oĩbus ꝛ ꝑ oĩa vbis positis in mãdato ꝑ testatorẽ iniuncto dũ in eius testamẽto societatẽ indixit ꝑut supra clare ostensum est dũ. d. l. induxi pro vera sñia quã teneo. ¶Nõ obstat nonũ funda mentum ex auctoritate specu. in ti. de indi. §. sequit ꝟ. qd si vnus Nam similiter respondet ꝙ nõ loquit in societate omniũ bono rum. Et ista est respõsio Bal. in dicta. l. si patruus. Item nõ lo quit in dote data sꝫ in dote danda. sꝫ hec est rñsio. immo in dicto cõsilio est eñ differentia secundũ eundẽ inter vnũ casum ꝛ reli quum. Nam quando dos est data socio sciente ꝛ non contradi cente succedit dispositio tex. d. l. si seruus. de donatio. inter virũ que consideratio non cadit qñ dos nõ est data querit an dari de beat. ¶Et sic nõ ob. decimum ꝙ istud debitũ dotis sit debitũ vo luntariũ ꝛ ꝑ cõseqnẽs nõ sit de cõi soluendũ. Naꝫ ad hoc rñdeo qꝺ ista cã remota ꝙ nisi cepisset vxorem nõ habuisset filias. Et 44 per † cõsequẽs nõ fuisset obligatus ad eas dotãdas nõ dꝫ consi derari ad finẽ vt debitũ dotis dicat volũtariũ ꝑ hoc allegato ca suꝫ in terminis in. l. si cũ dotẽ. §. si pꝫ. ff. so. ma. Et i. l. hmõi. §. cũ del. vbi i illa. q. an legatũ alteri factũ intelligat ſcm̃ aio cõpensan di cũ debito distinguitur. An debitũ sit necessariũ vel volũta rium ꝛ de debito dotis decidit ibi ꝑut de debito necessario nec cõsideratur ibi causa remota sed proxima. s. legis dispositio. hoc etiam probatur in. l. de die. §. tutor qui satisda. cogantur vbi ad cognoscendum que sit necessaria satisdatio vel voluntaria ad fi nem de quo ibi cõsideratur formaliter causa imediata. s. legalis dispositio ꝑ que apparet ꝙ in casu nostro debitũ dotis non de bet censeri volũtariũ sed necessariũ. ¶Nõ ob. vndecimum ex au ctori. Bal. in auc. ex testamẽto dũ dicit ꝙ frater nõ dotat filiã d cõi nisi ꝑ expssa capꝉa societatis hoc sit actũ. Nã istud fateor. vbi nõ esset societas omniũ bonorũ tũc eñ satis est expssũ a iure vt supra ꝓbatum est. Item vltra expressionẽ que orit ex natura ge neralis societatis: est expssum etiã in casu nostro ꝙ oĩa onera cõ municari debeãt cũ nõ possit reuocari in dubiuꝫ quin inter vni uersalia onera computetur onus dotandi: vt supra sepius dictũ est. Et sic dictũ Bal. facit pro ꝛ non contra. nec contrariatur di ctis per eum supra in pluribus ꝛ diuersis locis allegatis. ¶Non obstat duodecimuꝫ fundamentum i auctoritate eiusdẽ bal. cõsu lentis in eius cõsilio incipiẽte. Johannes Franciscus ꝛ puccius quia nõ loquit in societate omniũ bonorũ. Sed in fratribus si 45 mul habitãtibus vt supra. ¶Nõ ob. tertiũ decimũ de † auctorita te gl. in. l. si socius sup verbo nõ solut. Nã rñdeo ꝙ illa gl. nõ di cit ꝙ socii nõ debeat cõicare cõsocio onꝰ dotꝭ. Sꝫ hñ dicit ꝙ i ca su illo vbi dos erat ꝓmissa marito ꝛ maritꝰ heredẽ ꝓmittẽtis li berauerit per acceptilationem societas que iaꝫ finita erat ꝑ mor tem consocii nõ tenebat dotare. Sed si non esset secuta liberatio ꝛ filia teneretur ad dotem ex promissione patris socii bene pos set petere vt ibi glo. dicit: ꝛ quod ita debeat intelligi patet: nam secundum illos qui dicunt quod in. d. l. est casus quod dos non dꝫ dari de cõi presuponitur quod text. illius. l. loquit quando pactum interuenerat quo casu nõ est dubiũ quod societas vigo re pacti dotare tenetur: qũo ergo potest inferri quod gl. que ibi assignat rationem quod dos non soluta non imputatur socie tati: ꝛ dicit quod ideo: quia societas dotare non tenetur intelli gatur durante societate dum tex. ibi presupponat qꝺ durante societate ex pacto societas tenebatur dotare. Et glo. alia dicit ibi qꝺ etiam

ibi qꝺ etiam finita societate si liberatio nõ interuenisset simul da retur actio. Et verus ergo intellectus illius glo. est quod pater filie erat obligatus marito: per consequẽs ⁊ heres ipsius que si non soluisset cogeretur ad soluendum haberet actionem contra cõsocium patris. Si autem non soluisset nec soluere cogeretur quia liberata esset obligatio esset extincta. Et sic pro eo qꝺ non soluit nec soluere tenetur molestare. non potest consociū patris q̄r societas iam extincta eam dotare non tenetur ⁊ sic patet qꝺ d. glo. nihil facit ad propositum. ¶ Nõ obstãt auctoritates allegate vltimo in consiliis. Bar. Bal. Ange. Pet. de ancha. ⁊ ludo. de ro. quia bar. hoc non dicit: minus etiam bal. in dictis cõsiliis in quibus nunquam presupponunt ꝙ in societate omniū bonorum fuisset adiecta clausula specialis ꝙ omnia onera expẽse ⁊ lucra deberent esse communia nec etiam presupponunt qꝺ dos fuisset data de cõmuni sciente consocio: ⁊ non contradicẽte verum est quod Ludouicus presumptorie ⁊ non exposite in consilio allegato ad decisionem alteriꝰ quesiti dicit allegando ad similitudinem: sicut socius omnium bonorū nõ tenetur dotare filiam: ⁊ male dicit ⁊ sine fundamẽto quia. d. l. si socius pro filia ꝓbat contrarium. Et est quid vanum allegare ꝯsilia apocrifa que non habent auctoritatem nec cõstat quod fuerint Bal. cõtra ea que idẽ Bal. in pluribus locis ⁊ merito ⁊ per rationes vrgentissimas decidendo locutus est. ¶ Ex quibus infero tres conclusiones certissimas. Prima que nullam habet dubitationem ꝙ dos predicta hꝫ imputari cõsocio ⁊ nepoti: q̄r fuit data de cõi co sciente ⁊ non cõtradicente. ¶ Secunda que similiter nõ habet cõtradictionem per qꝺ dos predicta debeat imputari dicto nepoti quia ita statutū fuit per testatorem ꝙ oĩa lucra expense ⁊ onera deberent cõicari. ¶ Tertia que hꝫ cõtradictores sine. ll. ⁊ rõnibus qꝺ dicta dos dꝫ imputari dicto nepoti ex capite societatis omnium bonorum de cuius natura est omnem fortunā prosperam ⁊ aduersam inter socios cõicari. Laus deo omnipotenti.

Summarium.

1. Filia vniꝰ ex sociis omniū bonorū an sit dotãda de cõmuni.
2. Dos si sine culpa filie deperdita sit an teneatur pater iterum dotare ⁊ numero. 7.
3. Expensa que sit pro honore vnius ex sociis omnium bonorū an fieri debeat de communi.
4. Pacta societatis debent esse equalia.
5. Pactum de dotanda filia vnius ex sociis an sit iniquum.
6. In contractibus sumit᷑ argumentum a cõtrario sensu.
8. Dispositio hoĩs verificat᷑ in p̄mo actu secꝰ in dispositiõe legis.
9. Causa onerosa si hꝫ originem a lucro dicitur lucratiua.
10. In ambiguis iudex vel arbiter sequi dꝫ partẽ que matrimoniis ⁊ dotibus est magis fauorabilis.
11. Dos si fuit constituta filie vnius ex sociis omniū bonoꝝ ipsis scientibus ⁊ ꝯsentiẽtibus an videant᷑ pro eoꝝ portionibꝰ donasse.
12. Presumptio alia quam donationis vbi sumi potest illa sumẽda est.
13. Donare videt᷑ extraneus dotando ⁊ nu. 15. ⁊. 17. ⁊. 20.
14. Mater in dubio videtur prestare alimenta filio animo donãdi.
16. Pater tenetur ex necessitate dotare filiam.
18. Ratio sanguinis in patre nõ arguit donationem.
19. Frater si dedit rem cõem sorori in dotē an videat᷑ donasse partẽ suam vel dedisse animo rehabendi in diuisione.

Consilium quintum.

Et est Subscriptio ad idem.

DOminus labia mea. aperiat. Et spiritꝰ sanctus illuminet intellectū. Suprascriptus insignis doctor Et mihi frater multū elegãter ⁊ subtiliter ꝓpositam cõsultationẽ absoluit. ¶ Sed in primis [1] illa conclusio videtur falsa ꝙ filia vniꝰ ex sociis oĩum bonorū sit dotanda de cõi ex natura societatis per tex. vbi vr̄ casus in. l. si socius ꝓ filia supra sepius allegata p̄suponẽdo ꝙ loquat᷑ de socio oĩum bonoꝝ ꝓut expresse vult glo. p̄ma expositiua cū qua trãseunt docto. eā non impugnãdo. Et pau. de castro ibi in recollectis florẽtinis: expresse illã intelligit in socio omniū bonorū. Et hoc idẽ tenet ibi do. Rapha. fulgo. ⁊ bal. in. l. cū duobꝰ. §. si fratres. ff. ꝓ socio. ⁊ do. anto. in consilio. vii. incipit Ihesu xp̄i ⁊c. dubiū primū reducitur. ¶ Nam hoc p̄supposito dr̄ in dicta. l. si socius in secūdo rñso qꝺ si est appositum pactum de dando dotẽ tm̄ filie vnius ex sociis: ⁊ de filia alterius nihil est dictum: tale pactum est iniquū Nulla autem resultaret iniquitas si ex natura societatis filie de cõi deberent dotari: quia vtiq̄ etiam filia alterius virtute societatis esset dotãda. Nam quãquã pactum appositum esset respectu filie vnius ex sociis: in aliis remaneret ius cõe. l. si cum dotẽ. in principio ſm cõmunem lecturam. ff. so. ma. ⁊. l. si extraneus. ff. de conditio. ob cãm. c. susceptum de rescriptis. in. vi. Quare cū ibi dicatur qꝺ pactum esset iniquū apparet ꝙ filia alterius socii non erat de cõi dotanda. Ergo cum essent socii omniū bonorū. onus tm̄ dotandi non erat cõe. ¶ Cõfirmo predicta q̄r dicit᷑ in dicta. l. si socius ꝓ filia ꝙ si filia de cõi fuit semel dotata. Et dos nõ potuit a marito exigi nõ tm̄ tenet᷑ societas iterū dotare. Sed certe si onus dotandi astringeret vnū ex sociis deberet esse cõe inter socios omnium bonorū: iterū etiã de cõi esset dotãda: cū oĩa lucra ⁊ dãna sine culpa cõtingentia debeãt esse cõia. l. cū duobꝰ. §. sociū vniuersa. ff. ꝓ socio. ꝙ tm̄ negat᷑ in dote in. d. l. si socius pro filia. ¶ Qua enim rõne si dos esset edita sine culpa filie pater teneretur iterū dotare vt voluit glo. in. l. fi. C. de dotis ꝓmissione ⁊ Bar. in. l. si cū dotẽ. §. j. ff. soluto matrimonio: ⁊ est casus ĩ auc. quod locū in v̄bo nisi filie imputari posset. ⁊ ibi tenet. Bal. C. de collatio. tenet. Bar. de saly. in auc. Sed quamuis. C. de rei vxo. actio. in fi. Eadẽ rõne ⁊ societas esset obligata. Nam ponamus in terminis. l. cū duobꝰ. §. sociū vniuersa. v̄. ꝓ contrariū qꝺ sociꝰ in actione iniuriarū iudicis iniuria cõdemnatus esset: dãnum est cõe vt ibi ꝓbatur. Et qꝺ iterū etiã iudicis iniuria alia actione iniuriarū esset condẽnatus quasi reiterato delicto: certe quisq̄ diceret ꝙ tale dãnum esset cõe per illū tex. cū similibꝰ. al's eẽt dicere ꝙ dãna cõtingẽtia vni ex sociis omniū bonorū que reiterarent᷑ sine culpa socii nõ essent nisi semel reficiẽda ꝙ esset nouū ⁊ nõ credo verū: ꝓpter generalitatẽ illius tex. ⁊ alioꝝ iuriū. Nã in. l. iii. §. cū spãliter. ff. pro socio vult ꝙ quacūq̄ rõne acquisitū: sit cõe: ⁊ sic sicut acq̄sitio reiterata est cõis: ita damnū reiteratū sine culpa debet esse cõe. Ad hoc tex. in dicta. l. cum duobus. §. quidam sagariã dum dicit. nam sicuti lucrū ita dãnum cõe esse apparet ⁊c. vñ vr̄ esse casus in. d. l. si socius pro filia: qꝺ ideo socius non tenetur. quia pactum fuit expressum de dotãda filia quo pacto fuit satisfactum per primum actū dotandi. l. hone. §. hoc sermone. ff. de verbo. signifi. Et ita intelligit glo. d. l. si socius pro filia in verbo nec si: allegat ad idẽ tex. in. l. si fideicõ. §. si quis dotem. ff. de lega. iii. Et has considerationes non inuenio tactas ꝑ doctores ad illum tex. ¶ Predicta etiam confirmantur auctoritate. Bal. in dicta. l. cum duobus. §. si fratres in recollectis antiquis: quas quidã vocant apostillas. Bal. vbi querẽdo que onera spectẽt ad socios oĩū bonorū ponit de onere dotãdi filiā an pater possit dotare de cõi. Et arguit dupliciter ꝙ nõ. ¶ Primo quia est onus ꝑsonale. l. j. §. sed nonnullos. ff. de tute. ⁊ rõ. distra. ¶ Secūdo q̄r vr̄ lex exp̄ssa qꝺ spãle pactū exigat᷑ in. d. l. si sociꝰ ꝓ filia. ¶ Subdit bal. Sed ꝯ. dico. Nã ꝙ in honorẽ vniꝰ expendit᷑ soluit᷑ de cõi. Ergo multo magis qꝺ soluit᷑ de dote: quia magis est debita. l. si societatẽ vniuersarū la secūda. ff. ꝓ socio. Demū vltimo subdit Bal. specu. intelligit ⁊ meliꝰ qꝺ ibi intercessit pactū spãle in titulo de iudi. §. sequit᷑ v̄. qd si vnꝰ ex coheredibꝰ ⁊c. Et sic vult Bal. post specu. ꝙ tex. in. d. l. si societatẽ loquat᷑ qñ fuit expressum pactū alias secꝰ: ⁊ tm̄ loquit᷑ lex illa in socio omniū bonorū. Et hãc ꝑtem expresse tenet do. Rapha. fulgo. i. d. l. si socius ꝓ filia vbi dicit no. primo. ꝙ socius omniū bonorū nõ põt filiã suã de cõi dotare: nisi hoc noĩatim ꝯuenerit: ad qꝺ etiam allegat. d. l. si societatem vniuersarum: vbi etiã exp̄sse fuit cõuẽtū ſm eū inter socios oĩum bonorum quicquid erogaretur ⁊c. esset cõis ĩpendii. ⁊ ideo ibi expense ꝓ honore filii sunt cões. Et ita intelligit illū tex. ẽt rafa. fulgo. ibi. Et hãc partẽ apte sensit pet. de anch. in suo ꝯsilio. cxliiii. incipit in xp̄i noĩe plura dubia elicita sunt ⁊c. vbi in quarto dubio loquẽdo de fratribꝰ sociis. dicit filia nõ dꝫ dotari de cõi nisi spãliter actū sit. allegat tex. in. d. l. si socius ꝓ filia: ⁊ sic vult ꝙ illa lex q̄ loquit᷑ in sociis omniū bonorū nõ hꝫ locū nisi spãliter actū sit inter socios. Et hãc partẽ secutus est cõsulẽdo petrus germanꝰ. Bal. i suo ꝯsilio ꝙ icipit Qm̄ iam dudum cõsului ⁊c. ꝓut referūt quidã moderni pusini repetẽtes d. §. si fratris. Et sic p̄dicta conclusio videt᷑ reddi dubia. ¶ Sed adhuc [3] predicta ꝯclusio que maximã sapit eq̄tatẽ potest probabiliter sustineri per ea que supra plenissime ꝑ p̄mum consulẽtem sunt adducta. Et vltra addo qꝺ hãc opionẽ tꝫ do. paulꝰ de cast. in. d. l. si societatẽ in recollectis florẽtinis. vbi colligit ex text. qꝺ expẽsa q̄ fit pro honore vniꝰ ex sociis oĩum bonorū debet fieri de cõmuni. Et infert ꝙ si vnꝰ ex sociis efficiat᷑ doctor vel miles faciet expensas de cõmuni. Itẽ si maritat filiam poterit dotare de cõmuni. licet non sit dictum expresse. Et ita debet intelligi. l. socius pro filia: verba sunt formalia prefati docto. qui hoc idem tenet in eisdem recollectis. in. d. l. si socius pro filia. vbi formaliter dicit. No. primo quod agi potest inter socios vt possint dotare filias de communi. Dato qꝺ etiã si nõ sit actum possint supra. e. l. si societatem. hoc idem videtur de mente. Bal. in addi. spec. in titu. de iudi. in quarta parte vbi postq̄ recitauit illos versiculos specu. In quibus concludit qꝺ expense pro honore ⁊ dotes filiarum debent solui de proprio nisi aliter expresse sit actum inter fratres, dicit Baldus ⁊ predicta sunt vera de fratribus inter quos nulla societas contracta probatur. l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro socio; demum subdit. Si autem probatur, societas:

tas.omnia debent communicari: ⁊ sic decidit illud idez qd in.l. si paruus.C.cōmunia vtriusꝙ.iudi. Quem allegat primus cōsultor. ¶ Et ad † argumēta supra in cōtrariuz facta pōt primo responderi qd tota lex si socius pro filia non loquitur in socio omnium bonorū: quia nullibi cōstat in illa lege. Sed quia hoc est contra glo.nō firmo: vñ respōdeo ad primū.primo qdez inquantū tex.dicit: pactū dixi nō esse iniquū vtiqꝫ si nō de alterius tm̄ filia cōuenit ⁊c. qd illa sint verba iuriscōsulti qui virtualiter referat cōuentionē.in qua conuentū erat qd filia vni⁹ dotaret de cōmuni ⁊ nō alteri⁹ socij. Et ita videt intelligere ibi Pau.de castro dū dicit. Secūdo nota ꝙ pacta societatis debēt eē equalia: alias nō valēt pacta: si ageret qd vnus possit dotare alter nō: qd dicit esse verū: nisi ex cā: puta si vni incūberet maiora onera ꝙ alteri. Et sic patet ꝙ Pau.de castro intelligit qñ ex conuentione apparebat ꝙ filia vnius dotaret de cōmuni: ⁊ filia alterius non

5 Et sic nō obstaret. Et demonstrāt † verba iuriscōsulti dū dicit p dictionē taxatiuā de alterius tm̄ filiarū: p quā patet manifeste ꝙ excludebant filie alterius.l.ob es.C.de predijs mino. ⁊ pbat in c.constitutus cū ibi nota.extra de pcura. ⁊ per Bar.in.l.seruum quoqꝫ.§.ptor.ff.d pcu. ¶ Potest etiā dici licet nō videatur esse iuxta mentē doctorū qd iurisconsultus in pncipio secūdi respōsi velit qd si apponatur pactum de dotanda filia vnius ex socijs tale pactum non sit iniquum. ⁊ satis probatur cōtinuando tex. ad propositam.q.in principio. ⁊ ratio sit: quia tale pactum est secundum ius commune: nec per illud tollit quominus filia alterius nō debeat de cōi dotari. Demū iurisconsultus hoc intelligit si nō de alterius tantū filia ꝯuenerit: ita qd ex pacto cōstet ꝙ tantum filie vnius sint dotande de cōi ⁊ non alterius: quo casu esset iniquum regulariter. Et hoc modo inducēdo illū tex. probaret istam conclusionē: hunc tamen intellectum cōsulendo nō firmarē. ¶ Preterea respondeo qd cū de iure cōi stāte societate vniuersali filie vtriusqꝫ sint dotāde de cōi prout videtur pbari per regulam dicte.l.cū duobus.§.socium vniuersa. ꝙ in.d.l.si socius pro filia determinet in illo respōso qd si apponat pactū ꝙ filia vnius tantum de cōmuni dotet tale pactū sit iniquū: quia contra naturam societatis: ex quo virtute dictionis taxatiue tātum: filie alteri⁹ excludunt.d.l.ob es cū similib⁹. Itē quia includendo certas psonas expressas de his que debuissent includi al's videt excludere: per id qd habet.in.l.cū pretor.ff.de iudi. ⁊ in.l. maritus.C.de procu. ⁊ in.c.nōne cū ibi nota.extra de presumpti.

6 Itē † quia in cōtractibus sumit argumētū a cōtrario sensu. Et sic a cōtrario vident cōuenisse qd filie alteri⁹ nō dotent de cōmuni: pbatur in.l.pecuniā.ff.si certū petat: ⁊ est casus in.l. inter socerum.§.cū inter.ff.de pactis dotalib⁹. Et notāt plene docto.ad intellectū illius tex.in.l.si cū dotē in principio.ff.solu.matri. Et hoc maxime quia alias pactū nihil operaretur per ea que plene ponūt. Bal. ⁊ Moderni in.d.l.si cū dotē ad intellectū illi⁹ statuti qd nō extantibus nō succedat ad hoc vt aliqd operet. Et ita probat tex.in dicto.§.cū inter ⁊ in auc.ex testamēto: ⁊ ibi Moderni.C.de collatio. ⁊ Pau.de castro.in.l.qui testā.§.mulier.ff. de testamētis. ⁊ Bal.in.l.obseruare.§.pficisci.in.ij.q.ad fi.ff.d offi.pconsu. ⁊ le.cū multis similibus. Et sic cōcluditur ꝙ adhuc stante dispositione iuris ꝙ filie de cōmuni dotent pōt dici illud

7 pactū iniquū. Et sic nō obstat ratio in contrarium facta. ¶ Ad secundū respondeo † ꝙ bal.in.l.si socius pro filia sentit ꝙ sec⁹ in socio nō in patre: quia dotare nō pertinet ad eius officiū ⁊ ideo infert per illū tex. ꝙ si testator iussit virginē maritari competēti dote ⁊ semel fuerit dotata ⁊ maritus decessit non soluēdo nō tenetur his iterum dotare ⁊ per illū tex. ⁊ ita ad illum tex.faciēdo differentiā inter patrē ⁊ extraneū sociū Respondet formaliter Bar.in.l.si cum dotē.§.j.ff.soluto matrimonio ⁊ eius opinionē sequunt ibi Bal. ⁊ ange.sed non assignant rōnem quare. Sed Imola assignat rōnez dicens in.d.l.si socius pro filia.loquit in obligato obligatione hominis: pater autē est obligatus obligatione legali.allegat in simili no.per docto.maxime. Bar.in.l.si qs a quo.§.fi.cū.l.sequēti.ff.vt in poss.lega. ⁊ in.l.ij.ff.de fideius

8 so. Et cōfirmat † ista ratio. nam dispositio hominis verificat in primo actu.l.boue.§.hoc sermone.ff.de vbo.signi. Secus in dispositione legis.l.veluti.§.hec vox.ff.de edendo: tradit in.l.fidei cō.§.si quis.x.ff.de leg.iij. faciūt no.p bal. ⁊ docto.in.l.qui p salutem.ff.de iureiurādo. Et vtrūqꝫ no.determinat Bal.in.l. vnica in.iiij.q.C.de his que pene noīe. Et pro his optime faciunt que ponit Bal.in.d.l.C.de dotis pmis.in.iij.col.ver. sed nūquid eo casu quo frater tenetur dotare ⁊c. ¶ Sed ex hoc videretur inferri vnum contra ꝯclusionē ꝙ in.d.l.si socius pro filia secundū dictam responsionē imole supra cōprobatam qd ex dispositione l.no debeat filia dotari de cōi virtute societatis omnium bonorum: sed tm̄ virtute pacti. Sed ad hoc rñdeo qd attēta causa originaria ipsius societatis contracte dicit tāta obligatio ex dispositione hominis quāquā cōtracta societate succedat dispositio-

legis qd de cōi dotetur: que causa originaria attēdi dz prout e casus no.l.si his testā.ff.de actione.empti.prout illū tex.no.declarat. Bal.in.l.fi.in.iij.oppositione v. Sed hic occurrit dubiū

9 C.de ꝯhēda emptione. ¶ Pro his adduco † glo.in.l.si duo.ff.d acquir.hrdi. vbi si cā onerosa hz originem a lucro dr lucratiua. ¶ Preterea dispō legis que videt cā imediata nō pduxisset effectū ꝙ dos debuisset solui de cōmuni nisi fuisset puisio hoīs societatis oīm bonorū: que fuit cā mediata sine qua cā imediata nihil operaret. Ergo dz attēdi cā mediata ⁊ sic puisio hoīs. vt colligit ex his q̄ not.bar.in.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vul. ⁊ pup. ⁊ ex no.in.l.sociū qui in eo in fi.ff.p socio. Ex quib⁹ pbabiliter iunctis plene deductis p primū cōsultorē pōt sustineri illa cōclusio ꝙ filie socij omniū bonoꝝ debēt de cōi dotari. ¶ Cui cōclusioni etiā nō obstat rō quā quidam adducunt inducendo al'r dictā.l.si socius p filia.in qua habet in fi.ꝙ si dos fuit promissa a socijs ⁊ dissoluta sit societas antequā soluatur: socij soluere non tenent de cōi. Cuius ꝯriū esset verum si pertinuisset ad societatē qm̄ debitum contractum durāte societate ea distracta de cōi soluendum est.l.si vn⁹ in princi.ff.pro socio. ⁊ in.l. omne es alie.cū.l.seq.in fi.eo ti. ¶ Cū ergo societas nō teneat ea distracta: sequi vr ꝙ illud nō erat debitū societatis. Sz ad hoc motiuū clare rñdeo. Quod aliqñ dos est soluta: ⁊ hic casus determinatur in.l.si socius in v. Nā ⁊ si filia Et hic non est casus de quo querim⁹. ¶ Aliqñ ⁊ secūdo distracta societate mulier acceptilatione liberata est. Et hic casus determinat in fi.ꝙ nihil societati imputat. Et sic societas ad nihil tenet. Et rō pōt esse duplex Prima quia satisfactum est acceptilatione que habet vim solutionis.§.pterea.insti.quib⁹ mo.tollit obligatio. Uel secūda ⁊ melior: qz obligatio quā pater in societate recepat acceptilatione sublata est: vñ cū ipi filie hēdi patris nihil absit nō pōt aliqd a socio cōsequi: a quo tantūmodo debebat indemnis seruari.d. l.omne es alienū. ⁊.d.l.p socio arbiter.ita eleganter dicit do. rapha.fulgo.in.d.l.si socius p filia. Uñ infert elegāter ꝙ si filia fuisset exheredata vel abstinuisset se a patris hereditate ⁊ his patris extraneus ipsam dotez soluisset marito vel ipsi mulieri cessis actionibus: iuxta no.in.l.si socer.§.lutius.ff.solu.ma.tunc heres extraneus poterit agere pro socio contra sociū defuncti: ⁊ dotem quā soluit ꝯsequi per.d.l.omne es alienū. ¶ Aliquando ⁊ tertio dos non erat soluta distracta societate nec mulier liberata. Et tunc ex premissis dicendum est qd societas tale debitum soluere tenetur per.d.l.omne es alienum cū similibus. ¶ Nec hoc casu in aliquo cōtradicit.d.l.si socius p filia: ꝗcquid dicāt illam

10 sic inducentes. Et sic cū leges obscure † in hoc puncto loquant ⁊ doctores sint varij nō arbitrarer absonū iudicē seu arbitrum hāc partē sequi debere que matrimonijs ⁊ dotib⁹ magis fauorabilis est.per regulā.l.in ambiguis.ff.de iure dotiū. ⁊ not.in.l.j.

11 ff.solu.matri. ¶ Circa secūdā difficultatē: † posito ꝙ filia vni⁹ ex socijs omniū bonoꝝ nō deberet de cōmuni dotari. An ex quo fratribus ⁊ socijs omnib⁹ scientibus ⁊ cōsentientibus dos fuit filie constituta ⁊ tradita de cōmuni videant fratres ⁊ socij pro eorū portionibus donasse. Et certe ꝙ videant donasse put concludit primus cōsultor nō transit sine dubitatione. Nā ꝯtrariuz primo aspectu videbat verū. ¶ Primo clarū est ꝙ pro portione patris nō est donatio.vt in.l.fi.C.de dotis pmissio. ⁊ in.l.ij.§.ꝙ si in patris.ff.soluto matrimonio ego nec p portione fratrū ⁊ sociorū debet cēseri donatio: quia duo rei nō debēt ad imparia indicari.l.eandē.§.j.ff.de duob⁹ reis facit quia cū simul fiat determinatio in patre ⁊ in socio nō dz esse inequalis determinatio argumēto.l.iā hoc iure.ff.de vul. ⁊ pupil. ⁊.l.si legatari⁹ cū ibi no.

12 per Bar.ff.de leg.iij. ¶ Secūdo quia vbi † pōt sumi alia presumptio quā donatiōis illa est sumēda.l.si cū aurū.ff.de solutio. Et not.gl.accursij in.l.fi.C.de do.promis. Sed hic est alia cōiectura s.per cōtemplationē patris mulieris prout notat gl.in.d.l.fi.hñ facit.l. si negociū sororis.ff.de nego.gest ⁊ videtur expressum in l.nihil interest.ff.de in rem verso. ⁊ p has rōnes secundum hanc partem consuluit Bal.in suo consilio incipit in christi nomine amen Venturuccius fuscherius. Et hanc partem tenet idem Bal.per easdem rōnes in consilio quid incipit Pone petrus ⁊ Johannes fratres carnales. Et hanc partem consulendo tenet paulus de castro in suo cōsilio.cxv.incipit in christi nomine Si dicta cornelia per legem municipalem monetur duplici ratione Prima ratio est quia potest alia presumi coniectura quam donatio.l.campanus.ff.de operis libertorum: Sed pōt considerari alia cā scilicet vt tātundem posset dare pro filia sua quantum frater ⁊ socius dabat pro sua dicta.l.si socius pro filia post principium: vel si filiā nō hēret vt tm̄dē añ partē posset recipere i diuisione societatis qm̄ equalitas iter socios est ꝯuāda.d.l.si soci⁹ p

13 filia ⁊.l.si nō fuerint i pn.ff.p socio. ⁊.l.pe.C.cōi diui. ¶ Scđa rō † est qz tunc vr donare extraneus dotādo vt in.l.vnica.§.accedit C.de rei vxo.actio. Quādo non subest alius ad quem pertineat

onus

onus dotandi q̄ ipsa mulier pro qua ext̄raneus dedit dotem: Secus q̄n subest pater mulieris ad quē pertinebat. d. l. fi. C. de do. ꝓmis. qa tunc potius p̄sumit̄ aīus repetēdi sicut diximus. Quod † 14 mater i dubio v̄r p̄stare alimēta filio aīo donandi nisi subsit pater ad quē ptinet onus alimētandi: q2 tunc p̄sumuntur p̄stita aīo repetendi a patre vt hec tradit̄ in. l. alimenta. C. de nego. gest. ¶ Et no. Bal. in. l. nēsenius. ff. de nego. gest. Et sic paulus de cast. fuit sibi in cōsulendo 2rius: vt p3 in cōsilio eiusdem pauli in 2rium allegato ꝑ primū cōsultorē. Et hāc etiā partē v̄r tenere Bal. in. l. fi. C. de dotis promissione. v̄. pone q̄d erāt duo socii: vnus dotauit ⁊c. vbi querit si vnus soci9 dotauit filiā alterius an videatur dotasse aīo repetēdi nisi al̄r specialiter sit cōuētum ꝓut loquitur. d. l. si socius: faciūt ad p̄dicta no. ꝑ Cy. in. l. vnica. §. accepit in vltima. q. C. de rei vxo. act. ex quibus p̄fata conclusio supra firmata ꝑ primū 15 consultorē redditur multū dubia. ¶ Quibus † tamē nō obstātib9 sn̄ia primi consultoris probabilior esse videtur ꝑ rōnes et auctoritates supra ꝑ eū plenissime adductas. et pro fundamento assumo regulā tex. in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. acti. vbi dos data cēsetur aīo donādi si nulla de dote restituēda danti seu promittenti stipulatio interposita est nisi talis datio vel promissio fiat ab ascēdente habente mulierē in potestate. Qua regula stante dico q̄ ꝑ 16 rata dotis date a patruis censetur donatio. ¶ Restat † ergo rn̄dere ad rōnes in contrariū factas. ⁊ ad primā Bal. dico q̄ imo d3 fieri inequalis determinatio q2 diuersa est rō in vno ⁊ diuersa in alio: per id q̄d habetur in. l. j. ff. de offi. procō. Et ita limitat. d. regulam Imo. in. l. gayus. ff. so. ma. tradit saly. in. l. si cū dotē in prin. eo. tit. Et probat̄ in auc. vt cū de app. cogn. §. aliud quoq3 capl'm v̄. si hec obseruata nō fuerint: iunctis no. per bar. in. l. j. ff. de testa. ⁊ in terminis hoc decidit Ang. in auc. de here. ⁊ falci. §. hinc nobis in fi. vn̄ in casu nostro in extraneo iura p̄sumūt donat̄. q2 nō necessitatur Sed in patre qui hoc facit ex necessitate vt in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. nō presumūt. Sed potius q̄ fecerit ex eo quia tenebatur: cū in necessitatibus nemo liberalis existat. l. ad rē legatam. ff. de adi- 17 men. lega. Sed respondeo † etiam aliter. Nam q̄n vnu3 ex sp̄ali priuilegio continet maiorem fauorē in se non fit equalis determinatio. tex. est quem ibi ad hoc ponderat bn̄dictus de plumbino in. l. si ita scriptum. ff. de manu. testamēto. ⁊ in. l. si seruus liber. ff. de sta. liber. Sed sp̄ale fauore dotis in extraneo est inductum vt censeat̄ donatio: vt in dicto. §. accedit ⁊ statim dicam. igitur d3 fieri deter- 18 minatio inequalis. ¶ Ad † secundā rōnem dico q̄ illa non est vera in dote speciali fauore dotis prout expresse determinat. Bart. in. l. que dotis. ff. so. ma. vbi premittit q̄ ratio sanguinis in patre nō arguit donat. l. post dotē secundum vnam lecturam eo. ti. Nec in fratre in. l. cum quis. §. nuptura. ff. de leg. iij. Demum opponit de dicto. §. accedit vbi presumitur donatio soluit q̄d ibi est speciale fauore dotis: quia illa cā respicit pietatem. l. cum his. §. pe. ff. de condi. inde. Et illud idem repetit bar. in eadem. l. in duobus locis. Et hec dicta cōmuniter sequuntur docto. ⁊ statim patebit clarius ex 19 infra dicendis. Restat † nunc respondere rōnibus pau. de castro Et ad primum dico q̄ 2 eum est aperta decisio. Bal. in. l. fi. C. de dotis promissio. in. iiij. col. vbi querit. Si frater dedit rem communē sorori in dotem an videat̄ donasse partem suam vel dedisse animo rehabēdi in diuisione. Et cōcludit post Cy. q̄d cēsetur donasse nisi administraret bona mulieris. Et dicit q̄d ista est cōis opinio. Et hanc opinionem sequit̄ ibi Bar. de saly. in. vj. q. dicens q̄ est tutior opinio pro. d. §. accedit: ⁊. l. si seruus. ff. de dona. inter virū. ⁊ per illam tenuit martinus de fano. Et istam t3 Bar. de saly. in dicto. §. accedit in fi. Et tn̄ in his terminis poterat militare p̄sumptio pauli de castro q̄ frater dedisset tantum animo retinēdi sibi in diuisione. Et hoc etiā probatur ex his que ponit bal. in. l. nesennius in noua lectura. ff. de nego. gest. in. ij. col. v̄. sed pone frater ꝓmisit pro dote sororis. Et sic per predicta patet q̄ rō pau. de castro non est vera cui parū in hoc credendū est: cum fuerit sibi ipsi in cōsulēdo 2rius. 20 ¶ Nec obstat vltima ratio † quia dico q̄ multū restringeret̄. d. §. accedit q̄ q̄n daretur dos mulieri hn̄ti patrē ab extraneo nō presumeretur donatio. Sed q̄ dedisset aīo repetēdi a patre: q̄d est cōtra illum tex. generaliter loquētem. Preterea dico q̄d ista sua rō est contra decisionem Jaco. de rauē. in. d. l. fi. C. de dotis promis. vbi ponit q. de extraneo qui promittit dotē pro muliere. An videatur promisisse de suo aīo donandi. An vero censeatur promisisse de bonis patris vel mulieris. Et arguit q̄ animo repetendi videat promisisse quasi gerens negocium mulieris vel patris: ⁊ ita videt̄ determinare glo. ibi in verbo paternum ⁊c. adducit Jaco. de rauen. id q̄d de alimentis d̄r in. d. l. nēsenius. Contrarium decidit q̄ videatur donare ꝑ. d. §. accedit nisi bona mulieris administraret quo casu de bonis mulieris censetur dedisse. Et ita intelligi d3 glo. in. d. l. fi. C. de dotis promissione ⁊ ita illam glo. intelligit. Barto. in. l. nēseni9 in. j. col. ff. de nego. ge. ⁊ patet q2 glo. allegat. d. l. nēsenius. ⁊ sic Barto. sentit secus esse q̄n non gessisset negotia mulieris. ⁊ per consequens recte intuēti decidit pro hac parte: imo expresse dicit Bart. q̄d al̄s frater videtur dotare de suo. ⁊ ad no. in. d. l. nēsenius Rn̄det Jaco. de rauen. q̄d loquitur in alimentis prestitis a matre vel auia: ⁊ sic vult secus esse in alimentis. ⁊ ista dicta ad litera3 refert ⁊ sequitur Bar. de saly. in. d. l. fi. in tertia q̄one. ⁊ probatur q̄d nō est bonum argumentum de alimentis ad dotem. Nam si extraneus alimentat alium extraneum presumitur animus repetendi: vt probatur in. l. si paterno affectu a contrario sensu. C. de nego. gest. ⁊ ibi est glo. cōiter approbata q̄d in dubio presumitur animus repetendi. Nam hoc est speciale in quibusdam personis de quibus traditur in. d. l. nenseni9: ⁊ in. l. alimenta. C. de nego. gest. ⁊ tamē dos prestita a persona quantuncunq3 extranea presumitur in dubio animo donādi: vt in dicto. §. accedit. ⁊ in hoc errauit (ni fallor) Paulus de castro. Ex quibus omnibus consideratis concurro in sententiam primi consultoris: ⁊ patet ex premissis quod primus subscribens parum elaborauit ⁊c. Laus deo. ⁊c.

D. Bar. Sozinus.

¶ Consilium sextum.

¶ Et est subscriptio ad idem.

¶ Summarium.

1 ☞ Societas omniū bonorū presupponit̄ inter fratres qui longo tēpore simul vixerunt cōicando lucra ⁊ redditus.
2 Dos si fratribus ⁊ socijs omnibus scientibus ⁊ consentientibus fuerit cōstituta de cōmuni ⁊ posita in monte florentie an videātur socij pro eorum portione donasse.
3 Donatio quā facit pater filie in potestate ratione dotis an valeat
4 Procurator mariti si transtulit debitum dn̄i in personam vxoru3 non censetur tradidisse etiam marito ratum habēte.
5 Socius omnium bonorum si facit de creditis montis instrumētū cantare in personam filiorum vel vxoris si sit filijs tradita tunc donatio illa morte vel emancipatione confirmatur.
6 Concessum in peculiū ad nutū cōcedētis reuocatur.
7 Extraneus dans dotē pro filiabus alterius videtur potius donasse quam habuisse animum repetendi.
8 Dominium alicuius nō probat̄ per estimum ⁊ catastrum.
9 Traditio ⁊ illud q̄d h3 vim traditionis equiparantur.
10 Dominium sine traditione potest in alium a lege ⁊ statuto transferri.
11 Factum procuratoris censetur factum domini.
12 Dotate dicuntur filie postq̄ destinate sunt eis dotes etiam si non sint maritate.
13 Statutum ⁊ constitutio possunt operari vt quis possit alteri stipulari.

In christi nomine eiusq3 Matris gloriose Virginis Marie necnon beate Catherine virginis ⁊ martiris Aduocate mee. ⁊c. licet adijcere demōstratione3 rei demonstrate frustra fit. l. j. in fine. ff. de dote prelega. Quod querere rationem vbi est sensus sit infirmitas intellectus: quod superuacuis laboret impendijs qui solem certat facibus adiuuare. c. si omnia. vj. q. j. c. bene quidem. xcvj. di. Tamen vt consulenti morem geram aliqua breuiter deducam in medium: maxime 1 cum sim requisitus de sola subscriptione. Et primo † presupponendo quod presupponitur societatem omnium bonorum esse inter istos fratres vt presupponunt famosissimi doctores sibi consulentes: quod est verum q2 vt mihi dicitur vixerunt enim longissimo tempore insimul ⁊ communicarunt omnia lucra ⁊ omnes reddit9 quod etiam insimul fecerunt vnam artem: qui omnes actus inducunt societatem omnium bonorum: immo ⁊ si exercuissent diuersas artes. vt no. plene pe. de ancha. consi. ciij. per docto. in. l. si prius. C. communia vtriusq3 iudicij. quod etia3 plene fuit remissum per primum consulentem. difficultas huius primi dubij pendet ex intellectu. l. si socius pro filia. ff. pro socio qui fuit plene discussus per supra consulentes quod illa opi. contra specu. in titu. de iudicijs. §. sequitur versi. quid si vnus: sustentatur fortioribus rationibus q̄d etiam magis equa. licet opi. specu. vltra allegata supra per consulentes tenuerit Ludo. roma. etiam in socijs omnium bonorum in consilio. cxiij. incipien. quo ad primum in quo queritur. ⁊c. Et allegat tex. ⁊ glo. in. d. l. si socius pro filia. Et ideo in hoc primo dubio 2 non insistam. ¶ Descendo † igitur ad secundam difficultatē: videlicet an posito quod filia vnius ex fratribus socijs non deberet dotari de communibus bonis: quod sic tenendo opini. specu. An ex quo fratribus ⁊ socijs omnibus scientibus ⁊ consentientibus dos filiabus fuit constituta de communi ⁊ posita in monte florentie. videantur socij pro eorum portionibus donasse. Et dubium me reddūt infrascripta ⁊ primo quod nec pro parte patris nec pro par 3 te fratrum sociorum. Nam l3 † valeat donatio quā facit pater filie

in potestate ratione dotis: vt est tex. in l. pomponius filadelfus. ff. fam. l. hercis. tamen secundum do. Florianum boñ. ibi illud est verum quando pater processit ad traditionem: secus si non processisset ad traditionem allegat glo. in l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. si ergo nõ vz hec cõstitutio dotis ratione põis ipsi⁹ filie vel filiarum ergo nec etiã rõne alioz fratrũ vt vna determinatio respiciẽs plura determinabilia vniformiter ⁊ equaliter determinet. l. iã hoc iure de vul. ⁊ pupil. l. quãuis. C. de insti. ⁊ substi. cũ defectus traditiõis ita subsistat ad inualidãdã donationẽ in extraneis quemadmodũ ⁊ in pñe. l. traditionibus. C. de pactis ⁊ maxime ẽt stãte q̃ dixit prime cõsulens domin⁹ Bartolomeus doctor insignis: allegãdo pau. de castro consil. xv. qđ est in ordine meo. xviij. Et incipit si domina cornelia. ⁊ Bal. consi. incipiente Petrus ⁊ Ioan. fratres carnales. ¶ Pro hoc † facit quia iste filie pro quibus fuerunt constitute dotes non sunt tradite nuptui. Sed solum pecunia societatis pro ipsis fuit posita in monte cõmunis florentie nomine dictarum filiarum ⁊ non tradita ipsis filiabus. Quo casu sola descriptio quam fieri facit pater fratribus consentientibus non inducit traditionem: vt voluit no. Petrus de ancha. in similibus terminis consi. xxxj. incipit subtiliter ⁊ copiose vbi voluit quod si procurator mariti transtulit debitum domini in personam vxorum nõ censetur tradidisse etiam marito ratum hñte. Nec confirmatur morte cum illa descriptio nõ habeat viz traditionis vt ibi late per ipsuz Et sic lex papi. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxorem. Hoc casu secũdum ipsum non habet locum. Si ergo nulla fuit facta traditio: ergo adhuc dominium remansit in societate ⁊ in communione: ergo diuidendum. Et sic videtur qđ isto casu non sit tractandũ vtrũ debeat pater sibi imputare cum sit etiam in societate: ⁊ non transiuerit ad filias postquam nondum sunt maritate. Dos enim presupponit matrimoniuz. l. fi. C. de dona. ante nuptias: quod in presenti non est. ¶ Accedat ⁊ tertio † quod voluit Ludo. consilio. ccxcj. incipit omnipotentis dei implorato suffragio: cum isti fratres lucra ⁊c. vbi dicit qđ si socius omnium bonorum facit de creditis montis instrumentum cantare in personam filiorum. vel vxoris quod si sint filijs tradita tunc donatio illa morte vel emancipatione confirmatur. l. filius cuius. C. famil. hercis. l. ij. C. si quis alteri vel sibi cum similibus ⁊ viuente patre secundum ipsum est nulla. l. ij. C. de inoffi. dona. ⁊ in filios dominium dicti crediti non transit ergo remansit in societate: ergo communicandum vt ibi plenissime per ipsum qui dicit q̃ si pater filio non tradidit videtur nomen filie tantum in instrumento accommodasse sibi quo ad dominium ⁊ possessionem. l. j. C. de castrẽ. pecu. lib. xij. vel filiis ascripsisse: vt in peculiũ haberent. l. fi. de peculio legato. bar. in l. si pater. ff. de donatio. ergo communio fieri dz inter fratres cum in peculium † concessum sit ad nutum concedentis reuocabilis. l. peculium est ⁊ l. non statim. ff. de peculi. legat. ¶ Quarto ⁊ vltimo dubium reddit me: quia in descriptione facta in monte non presupponitur filias fuisse presentes nec aliquis nomine suo stipulationem vel promissionem recepisse: quod si ita est nulli dubium ẽm pe. de ancha. in consi. preallegato qđ cum frater patris vt dicitur posuerit dictas pecunias in monte ⁊ non stipulatus fuerit filiabus dicti fratris eius neptibus vel posito q̃ stipulatus fuerit ex stipulatione sua nullum ius fuerit quesitum ipsis filiabus. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verbo. obli. ⁊ in §. alteri. insti. de inuti. stipu. ergo talis consti. pecunie pro dote non est quesita ipsis filiabus: ergo est ⁊ remãsit in societate. ⁊ sic venit diuidenda. ¶ His tamen non obstantibus firmissime teneo qđ supra scripti consulentes tenuerunt vt dotes ille videantur cõstitute de cõmuni per iura rões ⁊ auctoritates pro hac parte eleganter per ipsos in medium adductas. Et vt mihi dicit ⁊ psupponit qđ frater fuit ille qui nomine suarum neptum dedit pecunias societatis Et describi fecit in credito montis neptes creditrices ⁊ non fuit pater filiarum. Et sic non solum affuit consensus fratrum consentientiũ vt dotaret de cõmuni: sed immo frater qui vellet imputare patri filiarum fuit ille qui dedit illas pecunias cõi mõtis florẽtie. Et venit ipse florentiã ⁊ fecit fieri scripturã. Quo † casu succedit tex. l. j. §. Accedit. C. de rei vxo. act. ⁊ illud qđ copiosissime dixit famosissimus doctor dominus Bartolomeus sozinus q̃ extraneus hoc est omnis ille qui non hz filiam in potestate. l. j. §. extraneuz. eo. titu. vt est casus noster dans dotem pro filiabus alterius videt potius donasse quã habuisse animum repetendi. Et ita cõiter tenent docto. in l. fi. C. de dotis promissione: ergo non potest dictus frater velle q̃ dicte pecunie cedant in portione patris filiarum facit. l. si seruus cõmunis de dona. inter virũ ⁊ vxorẽ ⁊ saly. in d. l. fi. ⁊ abba. i c. nonne. de prescriptio. ⁊ ibi plene per do. Cardi. cum ille non fuerit simplex consensus. Sed immo fuit actus positiuus iuxta l. si filius. ff. ad macedonia. ⁊ Bar. in l. quo enim. ff. rem ratam haberi. ⁊ in l. que dotis. so. mat. ¶ Secundo cõprobo istud auctoritate bal. in l. fi. C. de dotis promissione: vbi dixit qđ si sunt duo socij: ⁊ vnus dotat filiam alterius vtrum intelligatur dotasse animo repetendi ita q̃ in diuisione societatis possit imputari: ⁊ dicit colligendam esse solutionem ex na. in l. si socius p filia. ff. p socio. Sed si pra est conclusum per suprascriptos consulentes dictam l. si socius pro filia non habere lo. um in socijs oium bonorum: ergo vr̃ q̃ non debeat imputari patri ipsarũ filiarũ. Et sic bal. dicit, totũ pẽdere ex intellectu dicte legis que plenissime p cõsulẽtes est declarata. ¶ Tertio faciat † q̃ dñiuz dictarũ dotiũ sit q̃situm ipsis filiabus eo ipo q̃ sunt creditrices in mõte: fratre patris dãte dictas dotes. Quia vt voluit Bal. in l. solutionibus. C. de rei vendicatio. licet per extimum ⁊ catastrum non probetur dominiũ alicuius dicta. l. solutionibus. Illud est verum nisi in preiudiciũ facientis fieri ill scripturam. allegat tex. in l. censualis. C. de donationibus. Et ideo dicebat Bart. in l. iura. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ Ludo. consi. cclxxv. Quo ad primum ⁊ consi. ccxcj. cum isti fratres per illum tex. singu. que lex facit contra fratres qui fecerunt se tantummodo in instrumẽtis emptionum prediorum nominari ⁊ postea predia reperiuntur in catastro descripta eis ⁊ fratribus: ⁊ sic communiter tributa sunt soluta. nam dominium est quesitum ipsis fratribus sicut ipsis quos tenor instrumenti designat: quia quamuis descriptio de re alicuius eo ignorante in catastro nomine meo facta: solutaq̃ tributis. pro ea in me illius dominium non transferat dicta. l. si solutiõibus. tamen si scientia cum patientia domini concurrat dominium acquiritur alteri per dictam l. censualis. Et sic in preiudicium facientis scribere dominiũ transfertur in eũ in quem est facta scriptura. Cũ ergo frater patris puellarum qui vellet patrem imputare in portionem suam posuerit pecuniam societatis supra montem florẽtie pro constituendis dotibus filiabus fratris sui ergo dominium illarum pecuniarum transitum fecit in filias dicti patris. Et presumitur fratrem dedisse animo donandi: nõ aũt repetẽdi p dictũ §. accedit. ¶ Non obstãt allegata † in contrariũ. Et primo q̃ nõ interuenerit traditio: iuxta gl. d. l. cum de in rem verso. Quia rñdeo ẽm flor. in d. l. pompo. filadelfus: quod ista equiparant q̃ interuenerit traditio vera vel illud qđ habeat viz traditionis allegat no. in l. ij. C. de dote cau. non numerata: sed in casu nostro interuenit quasi traditio. quia frater dando pecunias societatis ⁊ faciendo describi nomina neptum suarum: huiusmodi patientia cum tali traditione pecunie habet vim traditionis: facit qđ habetur in l. si quis. C. de donatio. ⁊ in c. ij. de consuetudine. Et maxime in psõis nõ prohibitis donare: vt voluit Cy. ⁊ Bal. in l. j. C. de donati. ante nup. ⁊ sic idem operatur ficta traditio qđ vera. d. l. ij. C. de dote cautis. Et ibi Ang. item in donationibus prohibitis habet locuz. d. l. pap. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorẽ non permissis ẽm Cy. ⁊ Bal. ⁊ albericum de rosa. in d. l. qđ de suo. que est. l. ij. C. de dote cau. non nu. ¶ Preterea vt dixi pater nõ fuit ille qui dedit dictas pecunias societatis sed fuit patris frater qui omnes dictas pecunias scribi fecit ad computum: ⁊ ad creditum suarum neptum. Et sic in nullo peccat iste contractus: ⁊ respectu patris qui potuisset cõstituere dotem pro filia. d. l. pompo. filadelfus: ⁊ etiam rõne fratris. d. l. j. §. accedit. ⁊ l. si seruus. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. ¶ Nõ obstat qđ dicit qđ iste filie nondum sunt tradite nuptui: ⁊ dos psupponit matrimoniũ. l. fi. de dona. ante nup. Et sola impositio i mõte florentie non inducit traditionem: ergo remansit in societate secundum pe. de ancha. vbi supra consilio. xxxj. ¶ Quia respõdeo primo qđ illa pecunia exiuit dominiũ societatis: ⁊ illius solius est in quem cantat scriptura. lex enim ⁊ statutum potest dñium ⁊ possessionem in alium tranferre sine aliqua traditione. c. cũ contingat ⁊ ibi Bal. ⁊ docto. de dolo ⁊ contumacia. l. quamuis. ff. de bonis auc̃to. iudi. pos. ⁊ c. ij. de consuetudine. Et illa descriptio facta ad creditum neptum preiudicat ipsi fratri qui fecit fieri dictam scripturam vt no. Bal. in d. l. in solutionibus. Nec in casu pet. de ancha. interuenit traditio nec vera nec ficta: cũ domin⁹ non fecerit fieri dictam translationem crediti in personam vxoris sed fuerit procurator domini qui non habuit illam potestatem. Et licet † postea dñs ratum habeat ratihabitio non operatur traditionem cum nõ sint extrema habilia ⁊ ne plures fictiones concurrant circa idem. iuxta no. plene. p Bar. in l. si is qui p emptore circa fi. de vsucapionibus ⁊ l. j. C. de dotis promissione: vz qđ factum procuratoris censeatur factũ dñi ⁊ qđ ratihabitio operet trãslationẽ dñij. Et q̃ illa descriptio habeat vim traditionis facit q̃ no. Ange. in l. hec si res. ff. de rei vendica. ¶ Preterea satis dñr hmõi † filie dotate postquã sunt ei destinate dotes: etiã si nõ sint maritate vt voluit Bar. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demonstra. glo. in l. cuz in plures. ff. de admi. tuto. ⁊ Petrus de ancha. consilio. clxvij. pro veritate premittendum. Et Bal. in l. sancimus. C. de nup. ⁊ in l. qui filiũ vbi pupil. edu. debeat ⁊ l. pactum. de colla. ⁊ Ang. cõsi. lxxxij. Petrus. ¶ Non obstat q̃ voluit Ludo. in dicto consilio. cclxxj. Cu isti fratres Quia respondeo q̃ diuersus est casus. Nam hic loquimur in constitutione dotis que potest fieri per patrem filie in potestate d. l. pompo. filadelfus. Item non fuit pater qui cõstituit dotem illam: ⁊ posuerit i mõte: sed fuit patris frater q vt dixi sibi piudiciũ fecit eo q̃ fecit fieri scripturã illam secundum Bal. in d. l. si solutionibus.

nibus.⁊ sic in casu Ludo.tractabatur de preiudicio alioꝝ qui
non interfuerant illi scripture. Et sic aliorum sociorum: hic au-
tem non tractatur de preiudicio alicuius nisi illius qui fecit fie-
ri scripturam quo casu dico ꝙ sibi preiudiciū fecit huiusmodi
descriptionē faciendo vna cum patientia sua ⁊ actu positionis
13 pecuniarum. ¶ Non † obstat vltimum ꝙ dicitur filias nō fuisse
presentes: quia respon. ꝙ licet filie non fuerint presentes tñ ius
q̄situm est ipsis filiabus: quia statutum ⁊ consuetudo potest ope
rari vt quis alteri possit stipulari secūduꝫ Bal. in. c. que in eccle
siarum in penul. coluē. de consti. Allegat. j. q. vij. quotiēs. cordis
stante statuto ⁊ cōsuetudine ꝙ etiā absentibus puellis eis con-
stituantur dotes. Preterea fauore dotis est introductuꝫ vt etiā
extraneus possit stipulari pro extranea ⁊ eam mulieri reddi: vt
est tex. ⁊ ibi Bar. ⁊ communis opinio in. l. gaius. ff. sol. matri. et
ibi Jmola qui dicit consuetudine approbari: immo etiam si nō
stipuletur acquiritur sibi. l. j. C. de rei vxo. acti. ergo istud nō hꝫ
obstare. ¶ Ex quibus omnibus videtur clarissime cōcludēdum
prout concluserunt suprascipti clarissimi consultores dotes il-
las fuisse datas de cōi ⁊ non esse imputandas patri ipsarum fi-
liarum: rationibus ⁊ iuribus superius allegatis ⁊c. ¶ Et ita vt
supra per suprascriptos consulentes ꝯclusum est: puto iuris esse
Ego Hieronym⁹ de zanettis de bononia iuris vtriusq̧ doctor
iura canonica ordinarie legens: in famosissimo studio pisano.
Et in fidem premissorum propria manu subscripsi ⁊ scripsi soli-
toq̧ sigillo sigillaui saluo semper consilio saniori ⁊c.

Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium septimum.

¶ Summarium.

1 ☞ Per aditionem hereditatis expirat substitutio vulgaris.

Omnipotens deus adsit ⁊ spiritus sanctus illumi-
1 net intellectum: in facto † presupponitur quod q̄dē
georgius quondam buonamoris suum vltimum so-
lēne condidit testm̄: in quo inter alia sic disposuit. in omnib⁹ au
tem aliis bonis meis mobilibus ⁊ immobilibus iuribus ⁊ actio
nibus buonamorē filium meum ⁊ Andream nepotem meuꝫ mi
hi heredes instuo vniuersales. Et in casu quo dictus Andreas
moreretur sine liberis ante etatem minorē: videlicet. xx. annoꝝ
tūc ⁊ eo casu substituo sibi heredē dictum buonamorē. Et sic cuꝫ
predicto testamēto prefatus georgius diem clausit extremum su
perstitibus ⁊ superuiuentibus ⁊ sibi supradictis buonamore fi-
lio ⁊ Andrea nepote legitimis ⁊ naturalibus: post cui⁹ morteꝫ
⁊ aditam hereditatē vt in puncto narraẗ decessit predictus buo
namore superuiuēte sibi p̄dicto Andrea. Deinde mortu⁹ est p̄di
ctus Andreas nullis sibi supstitibus filiis: superstite sibi Anto
nia sorore carnali vtrinq̧ coniuncta: vnde queriẗ in puncto trās
misso: vtrū p̄dicta Antonia vocetur ad hereditatē predicti An
dree. Circa quod quesitum oportet procedere scđꝫ doctrinā Jm
peratoris in. l. vt responsum. C. de transac. Nam in predicto pū-
cto nihil đr qui sint illi qui supersint volentes forte excludere di
ctā Antoniam. Neq̧ etiā dicitur vtrū buonamore superfuerint
aliqui filii: ⁊ ideo vt cōprehendamus casus possibiles ad hoc vt
petēti consiliū clare satisfiat facio istas cōclusiones. ¶ Prima cō
clusio sit ꝙ propter mortē buonamore qui fuit substitutus An-
dree morienti q̄ncūq̧ sine filiis legitimis ⁊ naturalibus qui buo
namore p̄mortuus fuit prefato Andree expirauit substitutio de
2 eo facta. Nā † per aditionē hereditatis expirauit substitutio vul
garis: vt in. l. post aditā. C. de impube. ⁊ aliis substi. Jtē etiam si
nō fuisset adita hereditas expirasset substitutio vulgaris ꝑpter
mortem substituti viuente instituto. vt est tex. in. l. totiens. ff. de
acqui. heredi. itē per mortē p̄dicti substituti p̄morienti institu-
to expirasset etiā substitutio pupillaris: vt in. l. q liberis. §. fi. et
l. sꝫ ⁊ si plures in principio. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊. l. ex pluribus. ff. de
suis ⁊ legi. cū similibus. Jtem post pupillarē etatem ex quo sub-
stitutio fuisset effecta fideicōmissaria secundū ea que traduntur
in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ in. c. si pater de testa. vbi late di
xi: ⁊ secundum ea que traduntur in capitulo Raynutius. ⁊ in. c.
Raynaldus. de test. Similiter talis substitutio fideicōmissaria
per mortem ipsius buonamore fideicōmissarii substituti premo-
rientis p̄dictis Andree substituto silr̄ expirauit substitutio sua
C. de fideicōmissis. l. si in persona. C. de cadu. tollen. l. vnica. §. sin
autem sub conditione. ff. de leg. ij. l. miles. C. ij. ⁊. cum pater. §. he
reditatem. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. in. l. qui plures ⁊ no. in. l. j. C. de
his qui ante apertas tabulas cum similibus. ¶ Secunda princi-
palis conclusio sit si predicto buonamore superuixerunt filii qui
essent viui tempore mortis ipsius Andree prefati filii buonamo
re nullo modo vocantur ad hereditatem predicti Andree con-
sobrini eorum qui ab intestato decessit vigore substitutionis fa
cte predicto Andree de dicto buonamore. Quoniaꝫ in predicta
substitutione nulla fuit facta mentio de filiis ipsi⁹ buonamore:
sed dūtaxat de buonamore propter cuius morteꝫ expirauit sub-
stitutio predicta vt supra probatum fuit. ¶ Tertia conclusio sit
si ex predicto buonamore superuixerunt filii qui essent viui tem-
pore mortis Andree: ⁊ Andreas fuit nepos ⁊ buonamore fuit
vtrinq̧ cōiunctus: cum predicto Andree supuixerit etiā dicta
Antonia breuiter dico ꝙ pro dimidia predicta Antonia succe-
dit predicto Andree: pro alia vero dimidia succedunt filii predi
cti buonamore: quodcūq̧ fuerint masculi vel femine. vt in auc.
cessante. C. de legi. heredi. ⁊ in auc. de heredibus ab intestato. §.
reliquit. ⁊ in auc. vt fratruꝫ filii. §. j. Quoniā hic fuit error eo ꝙ
buonamore ⁊ Andreas non fuerūt fratres sed buonamore fuit
patruus ⁊ Andreas nepos. Quare cum Andree supfuerit An-
tonia soror vtrinq̧ coniūcta Et Katherina cōsobrina filia buo
namore: indubitatum est Antoniam excludere katherinam vt
dicta auc. cessante: ⁊ in iurib⁹ statim allegatis. Marianus So-
zinus scripsit ⁊ suo annulo signatorio sigillauit. ¶ Quarta ꝯclu
sio sit si non supersunt filii predicti buonamore nec superest ma-
ter aut auus vel auia predicti Andree non supersunt intellige-
re vellem quare Antonia non succedat Andream in totū. Laus
deo omnipotenti amen ⁊c.

¶ Consilium octauum.

¶ Et est in eadem causa.

¶ Summarium.

1 ☞ Minor. xxv. annis aduersus aditionē restitui potest rema-
net tamen heres.
2 Jtem ex quo habitauit in domo hereditaria ⁊ etiam q̄r mediā
te curatore exegit creditores hereditarios.
3 Adire hereditatem non potest pupillus nisi cum autoritate tu-
toris etiam lucrosam ⁊ nu. 4. ⁊. 5.
7 Existētia sui heredis cessat ex quo datus fuit substitutus.
8 Substitutio vulgaris vel coheredis extrāei datio nō impediūt
transmissionē.
9 An hereditas paterna non adita vigore suitatis transmittaẗ.
10 Jurans stare sententie ⁊ non contrauenire intelligitur iurare
de equa non de iniqua.
11 Statutum prohibens omnē exceptionem non intelligitur ꝑhi
bere quominus possit quis implorare officium iudicis.
12 Statutum remouēs remedia intelligitur nisi proueniant ex ca
pite alterius statuti.
13 Laudū latum die feriata in honorē dei an sit nullum

Omnipotens deus adsit: Et spiri-
tus sanctus illu
minet intellectum. Post redditu a me cōsilium du-
plex orta est dubitatio. Circa ea que conclusa fuere
in precedēti consilio. ¶ Prima quia conclusum fuerat quod im
mediate georgii cui successerit Andreas antonia eius soror erat
potior in successione q̄ꝫ katherina filia buonamore fratris predi
cti georgii: ⁊ per consequens katherine. l. j. cum materia. C. quā-
do non petentium partes ⁊ in. l. ex testamento. C. de impube. cū
vulga. Sed hoc minime refragante ex plurimis ostenditur in
conuincibiliter quod predicta antonia est potior. ¶ Primo hoc
procedit sine dubio si predictus andreas erat maior quattuorde
cim quando mortuus fuit ex duobus. Primo ex forma statuti
volentis quod si quis infra. xxx. dies non refutauerit vel se ab-
stinuerit ab hereditate ascendentiuꝫ certa forma ibi tradita q̄ꝺ
1 censeatur heres: nam † ⁊ si minor. xxv. aduersus aditionem pos-
sit restitui tamen remanet heres. l. ⁊ si sine. §. sed quod papinia-
nus ⁊ in. l. iij. §. scio. ff. de minoribus ⁊ in. l. j. C. si vt se ab heredi.
2 abstineat cum similibus. ¶ Secundo de † iure communi ex quo
habitauit in domo hereditaria. l. prima ⁊ ibi per Bald. ⁊ alios
C. de repu. vel absti. heredi. et per Cynum. ⁊ Baldum latius in
l. j. C. qui admitti. ⁊ per Bartolum in. l. gerit. ff. de acqui. heredi
tate. Jtem quia mediante curatore exegit creditores heredita-
rios ex quo licite non potuisset exigere nisi tanq̄ꝫ heres iuxta ple
3 ne not. per Bartolū in. d. l. gerit. ¶ Secūdo † p̄ricipaliter hec opi
nio ꝑbatur: dato quod predictus andreas mortu⁹ fuerit in pu
pillari etate: ex eo quia si pupillus non possit adire hereditateꝫ
solus nisi cum auctoritate tutoris etiam lucrosaꝫ vt in. l. potuit
vbi per Baldum ⁊ alios. C. de iure delibe. ⁊ insti. de aucto. tuto.
§. neq̧ per Cy. Bald. ⁊ alios in. l. quod fauore. C. de legibus: tñ
si probaretur q̄ꝺ predicta hereditas non erat grauata debitis: ⁊
quod non solum lucrosa erat sed etiam opulenta: quia non ha-
bebat onera: ⁊ quod iudicaretur opulenta non respectu quanti
tatis bonorum quia etiam decem aureorū posset dici opulenta:
tunc etiam ipse pupillus potuisset solus adire. Et per cōsequēs
per actus de quibus supra que inducūt aditionē fuisset inducta
hereditatis aditio glo. est singularis in. l. si quis mihi bona. §. si
seruus fisci. ff. de acqui. heredi. quā ibi approbāt ⁊ cōmēdat An
ge. ⁊ paulus de castro. Et idē tenet paulus de cast. in. d. l. potuit
⁊ idē tenet do. raph. de cumis in. l. pupillus. ff. de acqui. heredi.

Et hoc esset clarum fundamentū si probaretur q dicta heredi
4 tas erat sine veratione. ¶ Tertio principaliter hec † opinio cō∗
firmatur. Nā licet cōmuniter docto. soleant dicere qd pupillus
nō potest adire hereditatē nisi mediante solo tutore non autem
sufficiat auctoritas tutoris argu. l. cū in vno. §. tutor. ff. de appel
la. vt cōcludit Bal. in. d. l. potuit in tertia questione: qr eius offi
cium ad id non se extēdit: quia extra ordinē datur ⁊ non nisi ex
cā. l. curatorē impuberi. ff. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. predicta
sunt vera quādo pupillus haberet tutorē: secus si nō habet tuto
rē: ⁊ dat⁹ eēt sibi curator q iterdū ɔtingit put ɔtingit in termi∗
nis nrīs. d. l. curatorē. Nā tūc talis curator eandē potestatē vide
tur habere quā habet tutor ita concludit Pau. de castro in. d. l.
potuit. ¶ Quarto principaliter hec opinio cōfirmaẛ. Nā licet di
ctus Andreas non adiuisset hereditatē: tū ex quo tempore quo
mortuus fuit non viuebat buonamores: tūc in hereditate geor∗
gij immediate meliora iura habent q̄ Katherina que iam cōse∗
cuta est medietatē mediante persona buonamoris vt insti. de he
re. que ab intestato. §. j. ⁊ in auc. de heredi. que ab intestato. §. j.
Et hec ꝓcedunt si dicamus testīn destitutū vel ex nō aditione. fi
liorū vel ex preteritione tā neptis q̄ filie: quibus nihil pro dote
relinquit iuxta. l. j. ⁊ que ibi habentur. ff. de iniusto rupto. ⁊ irri.
5 testō cū similibus. ¶ Ultimo hec opinio † confirmaẛ etiā manife
ste. Naʒ licet predictus Andreas nō adiuerit hereditatē patris
sui tū transmisit ius adeundi ad omnes suos heredes etiā extra
neos. vt est casus in. l. si fratris. C. de iure delibe. vbi per Baldū
⁊ alios legentes ordinarios: ⁊ per Barto. in. l. ex militari. §. fi. ff.
de mili. testa. ⁊ p bar. Imo. Ang. ⁊ moderniores in. l. vētre. ff. de
acqui. heredi. ⁊ in. l. si filius heres. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ per conse
6 quens † vigore iuris adeūdi ad se transmissi predicta Antonia
admittiẛ ad hđitatē georgij ꝓ medietate delata andree: ⁊ hoc
ex quo vigore cuius trāsmissionis pdicta antonia excludit quos
cūq3 coheredes ⁊ substitutos quia coheres ⁊ substitutus admit
tuntur. Si institutus nō erit heres q intelligitur vel si aliū here
dem nō fecerit prout est in terminis nostris: quia licet andreas
nō fuerit heres: tū aliū heredē facit illū ad quem trāsmittit ius
adeūdi q adit hereditatē ex psona eius. ⁊ per cōsequēs a cohere
de cessat ius accrescēdi ⁊ in substituto substitutio qd est forti⁹ ar
gumento. l. si pr̄. ff. de here. insti. Et pro his est casus in. l. j. C. de
his qui añ apertas tabulas ꝭm q exponebāt Ricar. malū. dum
ter. dicit aliosq3 aduersus exponebat ipse alios. s. substitutos et
cōiunctos ad idē ter. in. l. si qs filiū. ff. de acqui. here. secūdo rñso
si hū cōtinueẛ ⁊ hāc opi. tenet expresse bar. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pu
pil. quā ibi sequunẛ imo. ⁊ moderniores. Et idē legētes in. l. si
7 fratris. C. de iure delib. vbi est casus de coherede. ¶ Nec obstat †
si dicaẛ q ex quo datus fuit substitut⁹ q cessat existētia sui here∗
dis: qr videẛ data lnia abstinendi vt est casus in. l. si filius heres
ꝭm vnū intellectū. ff. de lib. ⁊ posthu. Tradiẛ in. d. l. si fratris: et
per Bar. ⁊ alios in. d. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. in suis. ff. de lib.
⁊ posthu. ⁊ per consequēs vigore suitatis nō potuerit fieri trans
missio. Nā ad hoc respōdeẛ clarissime dupliciter. primo q illud
est verū qñ testator simpliciter fecit substitutionē vulgarē ⁊ non
fideicōmissariam. Secus vbi etiā fecit fideicōmissariā prout est
in terminis nostris qr substituit Andree si decesserit sine filijs
añ etatē. xx. annorū. vt patet ex plene no. per bar. in. l. cēturio. ff.
de vulga. ⁊ pupil. et per Bal. ⁊ alios in. l. pcibus. C. de impub. et
alijs substi. ⁊ p canonistas in. c. si pater: de testis in. vj. ⁊ in. c. ray
nutius extra de testamentis. hoc voluit singulariter bal. in. l. nō
iustā. C. ad trebel. vbi dicit no. limitationē multarū legum. Naʒ
omnes leges que dicunt q cessat existentia sui heredis dato sub
stituto vulgari vel extraneo coherede cessāt. Si testator fecit sub
stitutionem fideicōmissariā: vt ibidem latius p eum. ¶ Secūdo
8 respondetur † q datio substituti vulgaris vel coheredis extra∗
nei non impediunt transmissionē quia quo ad hoc non tollunt
existētiam sui heredis: vt est casus in. l. si fratris. C. de iure deli.
⁊ ibi per Bal. ⁊ alios ⁊ in. d. l. si filius heres per moderniores. Et
9 hec procedunt nō solū in maiore s3 etiā in ipso infante: nā licet †
⁊ glosarum ⁊ antiquorū varie fuerint opiniones. Nunquid in∗
fans trāsmitteret hereditatē paternā nō aditā vigore suitatis p
casum. l. si infanti in principio. C. de iure deliber. tū cōis opinio
modernorū est q transmittat vt ibi dicit bal. ⁊ hanc ibi firmat
Bar. per pulchras rationes secundū quā dicit se sepius consu∗
luisse: ⁊ ita sepius iudicatū fuisse: al's enim esset deterioris cōdi∗
tionis infans q̄ adultus qd esse nō debet cū nihil possit infan∗
ti imputari. Et hanc opinionē sequuntur moderniores legen∗
tes i. d. l. si infanti quā dicit Paulus de castro esse cōem ⁊ serua∗
ri bononie ⁊ florentie. ⁊ ideo ab ea nō esse recedendū: ex quibus
fine pluribus stat cōclusio q etiā si predictus andreas nō adiuis
set hereditatē tamen ex psona eius potest pdicta antonia adire
vigore iuris adeundi ad eā transmissi: ⁊ excludere quoscunq3 et
coheredes ⁊ substitutos vnde mirandum est de dictis arbitris q

contrariā quasi tulerunt sniam ⁊ hoc quo ad merita cause. ¶ Se
10 cunda sit dubitatio † nū quid predicta antonia possit petere lau
dum contra se latum reduci ad arbitrium boni viri: tum ex eo
qr ꝓmiserūt non venire contra ⁊ iurauerunt sub pena: tum ob∗
stante statuto dicente q debet mitti laudum executiōi omni ex∗
ceptī. remota. Et clare dicendū est. q sic non obstante pene pro∗
missione ⁊ iuramento quia licet quis iuret stare sententie ⁊ non
contrauenire snīe intelligitur de equa non de iniqua. l. si libert⁹.
ff. de operis libertorum Ita concludunt Dy. ⁊ Joā. an. in regu∗
la sciēti extra de regu. iur. in. vj. idem oldra. consilio. clvj. idem
Inno. ⁊ moderniores in. c. quintauallis extra de iureīrādo spe
cu. ⁊ Joan. an in titu. de arbi. §. sequitur ver. quid si cōpromissi.
Bald. in. l. cum autē. C. de arbitris. ⁊ ibi per Saly. in auc. sacra∗
menta puberū. C. si aduer. vendi. ⁊ per Pe. de ancha. in questio
ne que incipit cum. c. laycus ⁊ Fede. de senis concilio. cxlv. ⁊ per
Jo. de ligna. in cōsilio q incipit quedam domina Johāna per
Bal. in. l. fi. C. de non nume. pecunia per Bar. in. l. si societatē. §.
arbitrorum. ff. pro socio ⁊ in. l. quidam cum filiū. ff. de verb. obl.
11 ⁊ ī alijs plerisq3 locis. Nec obstat † statutū supra allegatū q vult
q executioni mandaẛ omni exceptione remota quia ad hoc rñ∗
detur dupliciter. primo q statutū prohibens omnem exceptio∗
nē nō intelligitur prohibere quominus quis possit implorare
officium iudicis: vt concludit no. bar. in. l. j. §. j. ff. qd vi aut claʒ.
⁊ idē bal. ⁊ Ang. in. l. plane. ff. de petitiōe hereditatis. ⁊ idē bal.
in. l. fi. eo titu. Et hec opinio maxime procedit quādo sic nō pos
set implorare officium iudicis pars aduersa locupletaretur cuʒ
aliena iactura vt concludit post plura do. Jo. de imo. in. l. fi. ff. a
quibus appellare non licet prout est in terminis nostris cū ista
antonia fuerit valde lesa. ¶ Secundo rñdeẛ q talis reductio ꝓ∗
mittitur ex forma alterius statuti positi sub rubrica de appella.
Circa ꝭm quod est intelligendum predictum statutū remouens
12 excep. vt iura iuribus concordētur. l. j. de inoff. dotibus. Et qr †
statutum remouens remedia intelligitur nisi proueniant ex ca
pite alterius statuti prout est in terminis nostris cum aliud sta
tutū permittat reduc. ita concludit no. Bar. in. d. l. j. §. j. per illū
13 ter. ⁊ Cy. sali. ⁊ alij in. l. ita pudor. C. de adulter. ¶ Postremo †
predictum laudum potest dici nullū ex eo qr fuerit latū die feria
ta in honorē dei quo tempore non potest procedi: vt patet ex ipso
se in statuto de appella. q l3 remoueat oēs al's ferias non remo
uet ferias in honorē dei. Nec statutū potuisset tollere si voluisset
secundū albe. de rosato in. l. omnes. C. de ferijs. Laus deo omni
potenti. Amen.

¶ Consilium nonum.

¶ Hec est quedam particula eiusdē cōsilij domini Jo. Bap. de
cacialupis de sancto seuerino.

¶ Sūmarium.

1 ¶ Uestimēta an cōputari debeant inter ea que vsu cōsumunẛ.
2 Cautio qualiter prestanda sit in mobilibus.
3 Usufructuarius debet cauere de vtendo et fruēdo arbitrio bo∗
ni viri: ⁊ de restituendo qd supererit finito vsufructu.

1 Postremo † superest dubitatio qua
liter in mobi∗
libus sit prestanda cautio: in qua questione dubia et
obscura. Est aduertendum qr quantū ad supellecti∗
lia existentia in domo quorum vsusfructus eidem dñe relictus
est de quibus disposuit testator fieri inuentariū et non estima∗
tionē. Sed quod supererit post mortē ipsius dñe Jacobe dēbeat
2 restitui heredibus. ⁊ non vltra: dico aduertēdū esse † qd ista su∗
pellectilia possunt esse diuerse qualitatis. Nam quedā vsu consu
muntur vt vestimenta lanea ⁊ linea ⁊ hmōi que cōsumunẛ vsu ⁊
nō recipiūt functionē in genere sui: ⁊ pro istis relictus sit vsufr.
debēt estimari: ⁊ caueri de estimatione restitueda vt probare vr
ter. expresse insti. de vsufr. §. cōstituiẛ vbi vestimēta inserunẛ iter
ea q̄ vsu consumūtur ꝓ quibus caueẛ vt supra. Et hoc q pro ve
stibus caueaẛ de estimatione reddēda: intelligēdo de vestibus
que vsu cōsumūtur ⁊ sunt modico tpe duratura: l3 Federicus de
senis consilio. xlvj. post Johānem paglarēsem quem ibi refert:
tenet etiā Jo. fabri. super glo. in dicto. §. cōstituitur ⁊. d. Petr
de pusio. ⁊ do. Anto. ⁊ Jo. de imo. sequūtur in. c. fi. de pigno. Et
ibidem do. Cardina. florentinus. ⁊ Ange. de pusio noiatim lo∗
quens de mobilibus ⁊ Arnesijs in cōsilio q incipit heres vbi di
cit q si cui relictus est vsusfructus rerū et arnesiū que vsu consu
munẛ prestita satisdatione de estimatione reddēda ⁊ debēt esti∗
mari cū sibi traduntur allegat. l. hac edictali. §. mobilium. C. de
3 secun. nup. q est bonus ter. ad hoc. ¶ Quedā sunt supellectilia †
que vsu non ɔsumunẛ facile. Sed minuūtur vsu longo ⁊ vetera
scunt ⁊ corrūpūtur: vt vegetes vestes longo tpe durature: qua∗
les sunt vestes quedā grecorū: dicit Azo. in summa. C. in titu. de
vsuf. quales et sunt in qbusdā partib⁹ vestes deputate ad specta
cula faciēda de quib⁹ exēplificat do. Car. florē. in. c. fi. de pigno.
dicēs q

dicens q tales habetur in ecclesia paduana vbi sunt aliq vestes de putate pro represētādo festo magorum τ herodis in die Epipha nie:quales etiam erant vestes Scenice:deputate pro apparatu lu dorum qui fiebant in scena de quibus vestibus scenicis loquitur tex.in.l.sed τ si quid.§.vestimentorum.ff.de vsufructi.Et pro istis rebus mobilibus que vsu longo minuuntur τ veterascunt qualia erant trapeta τ similia.Que cautio debeat prestari est pulchra in uestigatio Jo.plaglariensis vbi supra τ Federicus voluerunt qd caueatur de reddenda estimatione ipsarum rerum argumē.l.si vi ni τ olei.ff.de vsufru.ea.re.q vsu cōsu.τ ita intelligūt dicta Johā nis plaglariensis τ domi.Petrus de perusio τ do.Anto de but. in dicto.c.fi.de pigno.licet satis obscure locuti fuerint prefati Jo. paglariensis τ Federicus.adeo vt secundum do.Abbatem in di cto.c.fi.vix possit ex eorum responsis colligi certa ipsorum opinio Et hanc opinionem quod satisdetur de illarum rerum estimatio ne reddenda tenuerunt in dicto.c.fina.prefati do.Petr⁹ τ do.An to.de butrio.τ idem sensisse videtur domi.Jo.fabri in dicto.§.cō stituitur.¶Sed dominus Cardinalis in dicto.c.fi.dicit quod im mo esset prestanda cautio in istis sicut in rebus immobilibus scili cet de vten.τ fruen.arbitrio boni viri.τ de ipsis rebus restituēdis finito vsufructu.τ hoc sub dubio tamen dicit esse verius Joan.de imola in dicto.c.fi.vbi etiam dominus Abbas dicit quod ꝓ hac opinione videtur sibi quasi casus in.l.j.ff.vsufru.quemadmo.ca uea.si recte ponderetur.Nam ibi in principio dicitur qd vsufru ctuarius debet cauere de vtendo vel fruendo arbitrio boni viri:et de restituēdo quod supererit finito vsufructu.τ subicitur in textu q illa stipulatio habet locum tam ī rebus mobilibus q soli.i.im mobilibus:vnde coniungendo verbum mobilibus cum qualitate cautionis predecentis.quia promittit restituere quod supererit fi nito vsufruc.Satis colligitur quod idem iuris est de rebus immo bilibus τ de mobilibus que vsu non consumuntur sed minuūtur: vnde ibi tex.in fine postea facit specialem mentionē de pecunia:qr illa vsu cōsumunt̄:τ bona que vsu minuūtur:vnde iura que volūt vt estimatio prestetur loquuntur in rebus que vsu cōsumunt̄ vt in dicto.c.fi.τ in.l.si tibi olei.ff.de vsufru.earum re.que vsu consu.er go non debet extendi ad bona que vsu non consumuntur.Nam es set magnum preiudicium ipsi vsufructuario.Adducit idē doctor vnum bonum simile secundum eum.Nam si cōmodatur res q vsu minuitur damnū pertinet ad dominū non ad commodatarium.l. eum qui.ff.commoda.longe fortius deberet pertinere ad dominū τ non ad fructuarium damnū contingens sine culpa sua in dictis rebus.τ hoc dicit esse bene notandum.vult igitur do.Abb. quod prestetur cautio in dictis rebus sicut in mobilibus.ego in ista qd ne fui perplexus:tum quia videt̄ minus onerosum vsufructuario ipsarum rerum reddere estimationem ipsarū factā tempore tradi tionis quo fit vt solum commodū interusurīj preciȷ dictaꝝ rerum videatur legatum durāte vsufructu:quod videtur alienum a sano spiritu iurium.Sepissime enim testatores legant vxorib⁹ vel alijs coniunctis vsuf.massaritiarū τ supellectiliū:ergo opus erit quod estimentur τ caueatur de estimatione reddenda:quod esset dictis mulieribus onerosum τ forte inutile vt patet quandoq; ad sensuʒ τ satis equum profecto videretur q pro dictis rebus que vsu non consumuntur sed minuūtur:τ quarū dominium non videtur trā sire in fructuarium:caueatur eo modo quo cauetur pro rebus im mobilibus vt senserunt do.Car.τ Jo.de imola.τ do.Abba.nisi es set legatus vsufructus illarum rerum tanq̄ quantitatē.i.quia le gatus esset vsufructus rei estimate estimatione reddēda finito vsu fru.quo casu esset aliud indubitanter:vt insti.de vsuf.§.cōstituit̄ τ ita intellexit glo.in.d.l.sed τ si quid.§.τ si vestimentorum in glo sa prima.Quando vero simpliciter esset relictus vsufru.dictarum rerum que vsu longo minuūtur τ veterascunt equitas mihi sugge rit quod satisdetur vt pro immobilibus prout dixerūt do.Cardi. Joan.de imola τ domi.Abbas.Sed de mēte magis esse docto.in distincte loquentiū videlicet:q prestet̄ satisdatio de estimatione illarū reddenda:vt in.d.§.constituitur.τ.§.sequēti videtur casus: τ bene facit tex.in.d.l.si tibi olei.in vltimo ver.τ ita voluerūt Jo. fa.Jo.pagla.Federicus Ang.Pet.anto.de bu.τ sequaces.Nec vi det̄ tex.facere differentiā quo ad cautionem formalē inter res que vsu ꝯsumunt̄ statim vt vinū:oleū τ similia:τ res que vsu minuūt̄ vt vestimenta τ pāni τ similia immo equiparare videt̄:vt.d.l.j.ff.d vsufru.ea.re.que vsu.consu.vel minu.iuncta glo.in verbo minuū tur.τ in rubro illius si.est tex.bene facit in.d.l.hac edictali.§.mobi lium.nec obstat.d.l.j.ibi mobiles.ff.vsufr.quemadmo.caue. qm̄ re fertur ad res mobiles vel se mouentes vt seruos:iumenta τ similia que vsu non consumūtur:nec minuūtur de quibus in.l.iij.§.cōsti tuitur.ff.de vsufr.in quibus cadit verus vsufru.pro quibus puto satisdandū vt pro immobilibus:vt.l.sed τ si quid.§.mancipiorū. Cuʒ similibus reperio q vasibus aureis vel argēteis que ipso vsu non consumuntur prestatur satisdatio pretoria de vtendo τ fruen do arbitrio boni viri.l.si vasorum.ff.vsufru.quemadmo.caue.et

de illis restituendis finito vsufruc.vt ibi in gl.no.quia dominium non trāsit in vsufructuariū:vt ibi dicit tex.Pro vasib⁹ autem que vsu minuuntur τ veterescunt prestatur cautio senatusconsulti scili cet vt estimētur τ caueatur de tanta pecunia restituenda:si fructua rius minuatur vt dicto.§.constitutis.Et expresse dicit glo.in.d.l. si vasorum quod in vasibus τ vestibus τ similibus que vsu minuū tur expresse determinat cautionem prestādam de estimatione red denda:quam glo.relatam ad tex.nullus allegat τ determinare vi detur questionem Federici τ aliorum discrepantium inter se vt p̄ dixi.Concludo igitur τ de mente iuris tandem esse puto quod de supellectilibus que vsu consumuntur vel minuuntur qualia sunt pānicularia seu pānimenta lanea vel linea τ vasa τ arnesia cōsum ptibilia vsu indubitanter est prestanda cautio estimatione facta τc.vt dicto.§.constituitur τ determinatur in glo.d.l.si vasorum et hoc videtur de mente docto.Pro istis vero suppellectilibus vel re bus que ipso iure non consumuntur qualia sunt vasa argentea vel aurea nūmismata τ similia que vsu longissimi temporis minuun tur seu veterescunt puto non exigendam cautionem senatuscōsul ti volentis rem estimari:debet cautione pretoria scʒ se arbitrio bo ni viri fruiturum τ finito vsufruc.restituturū:vt dicta.l.si vasorū vnde in vegetibus τ similibus putarem ex qualitate vasorū aliter τ aliter respondendum vt si quidem essent tales que essent duratu re longissimo tempore prout sunt vegetes grosse quibus vtuntur tusci que bene gubernate durarent centū annis vt experientia do cet.τ intellexi a magistris in arte peritis:τ tunc prestetur cautio q̄ prestatur pro immobilibus vt dicta.l.si vasorum.Si vero sunt te nues τ subtiles que vsu consumuntur non multi temporis:τ tunc prestetur cautio senatusconsulti estimatiōe facta τc. vt dicto.§.cō stitnitur.τ not.in.l.si vasorum.τ in alijs iuribus preallegatis hoc suadentibus.τ per hunc modum reducerē ad concordiā prefatos doctores qui videntur discrepare τ profecto nō dixissent aliud di stincte interrogati:ni fallor.Laus Deo.

¶Consilium decimum.

¶Citatio.An τ qualis requiratur in petenda τ danda dilatione Et q sententia lata spreta requisitione consilij sapientis dandi ex forma statutorum sit nulla.

¶Summarium.

1 ☞Citatio quando fit ad vnū certum et determinatū actum act⁹ sit diuersus in substantia τ qualitate nō valet dicta citatio.
2 Citatio generalis an τ qn̄ valeat τ nu.3.
4 In sententia debet iudex citare partem ad veniendū τ ꝯdicendū.
5 Clausula al's τc.quid importet.
6 Citatio simplex facta de eo qui ex forma statuti debebat citari vt p se vel alius ꝓ eo cōpareret an valeat.
7 Sub dictione al's τc.cōprehēdunt̄ alia verba q̄ sequi solēt ẜm sti lū τ cōsuetudinē τ naturā actus.
8 Dis citatio etiam vnita post litis ingressum cēset̄ esse pereptoria.
9 Citatus ad processum non est vlterius citādus ad interlocutoriā ferendā super processu.
10 Dilatio qn̄ datur an requirat̄ citatio partis.
11 Sententia lata spreta petitione consilij requisiti ex forma statuti an sit nulla.
12 Causa appellationis deserta an cēseat̄ deserta cā nullitatis q̄ spe cifice est intentata cū causa appellationis.

Insignis doctor et iudex iu stissime in causa Jo.de pontemulo contra Antoniū de morziona substantialiter loquar in dubitationibus mi hi transmissis.¶Circa primam dubitationē est diligēter aduertē dū quod duo sunt actus distincti τ separati.primus est petitio q dilatio cōcedatur.Secūdus est interlocutoria ipsius iudicis in cō cedendo dilationem.¶In primo qui est actus partis:puto esse ad 1 uertendum q aliquando †citatio fit ad vnum certum τ determi natum actum:τ fit diuersus actus in substantia vel qualitate τ nō valet dicta citatio.τ ita loquuntur Bar.in.l.aut qui aliter in prin cipio.ff.quod vi aut clam.Et ponit specu.in tit.de citatio.§.viso 2 ver.licet in die.Aliquando fit citatio †generalis puta ad causam τ tunc licet Paulus de leaza.in clemen.secunda vt lit.pēden.τ an ge.in.l.fi.C.de iur.do.impetrando.τ glo.in.c.si priuatis.xxj.qd.ſi. τ glo.in.c.iudicis hermānum.iij.q.ix.teneant quod minus valet citatio generalis.Sed debet continere certam τ limitatam causaʒ. Tamen in contrarium est casus in.l.consentaneum in ver.vt ꝓsen tiam sui faceret.C.quomodo τ quando iudex vbi dicunt Bald.et Saly.quod valet citatio ad causam seu ad acta.τ ita dicunt tene re Innocen.in.c.consuluit extra de officio delegati.Secus si in nu be aliquis citaretur vt compareret:vt quia tunc citatio tanquam indistincta non videtur tenere:vt not.Cynus in.l.quotiēs.C.de fi deicommissis.τ ita procedere potest quod notat Paul.de leaza.

et alijs in locis preallegatis. Et hanc opinionem tenet ang. in d. l. consentaneum. idem et voluit ang. in l. si pretor in principio. ff. de iudi. per l. consentaneum. ¶ Preterea paulus de leaza. i. dcã cle. ij. vt lite pendente loquitur in pria citatio. antequã aduersarius sit instructus dicit enim paulus q non valet citatio si dicatur q veni at de iustitia responsurus super fũdo: quia si diceremus valere talem citationem cum p eam inducatur litis pẽdentia esset dicere se cundum eũ quod penderet lex super omnibus fundis possessis a citato donec actor declararet quod esset absurdum. Et secũdum dictam opinionẽ loquũtur specu. et Jo. an. in ti. de citatione. §. con tra citatũ. v. item quod in eo nulla causa: secus qñ iam causa istru cta actor fecit reũ citare seu reus actorẽ q veniat ad videndum su as petitiones et pductiones fiendas facientes ad causã: quia talis citatio debet valere p tex. in d. l. consentaneum cum ibi no. q non dr nimis generalis: Et satis põt dici aduersarius certus respectu cause principalis super qua litigat. Et sic apparet ex qua causa est citatus: vnde cum in casu nostro fuerit fcã citatio ad videndum et audiendum qcquid pducere dicere petere et allẽgare intendit talis citatio dr sufficiens: et est de stilo: Quinimo fortius dicunt bald. et saly. in. d. l. consentaneum q valet citatio ordinarij quãtumcunqз generalis quia presumitur pro citatione ordinarij per no. in. l. ij. ff. si quis in ius voca. non ierit. Sit ergo conclusio quod respectu a-

3 ctus partis sufficiens fuit citatio. ¶ Accedat. Nam † cũ iura pmit tant generalem citationem ad omnes a tus vt in. l. j. in. v. ad cãm. C. qui accu. non possunt: et i auc. qui semel in. v. vocetur. C. quomõ et quando iudex: et in plerisqз alijs locis dicit Joã. de imo. in. l. qui ante calẽ. ff. de v. obli. q etiam in casu in quo nõ premitteretur ci- tatio: non est enim nulla sed iniusta: et ideo opus est appellatione et tenet Jo. de imola. in. c. cõsulit de offi. dele. et Federicus d senis cõsi. xxix. Casus talis etc. Ad petit. et in gñ. dj. Casus talis qdã cita

4 tus etc. ¶ In secũdo vero † facto iudicio vr q nulla emanauerit ci- tatio: qz in citatione nihil fuit dictũ q veniret ad videndũ et cõtra- dicendũ quare nõ deberet dari dilatio. Ergo snia iudicis per quã concessit dilatõ. videt nulla tanqз lata nõ citata parte. Argumẽto. no in. l. nã ita diuus. ff. de adop. et in. l. de vnoquoqз. ff. de re iud. cũ similibus. Sed hoc nõ obstãte contrariũ puto verius. Nam est ad uertendũ q iudex citat q veniat ad videndũ quicqd pducere pe-

5 tere et allegare intendit als etc. Nam † illa verba als etc. includũt qd si non venerit procedetur ad vlteriora cõtra eũ secundũ partis peti tionem. Est enim de materia citationis pemptorie quod fiat cum dicta comminatione vt in. l. cõsentaneum vbi casus et ibi Barto. et omnes. C. quomodo et quando iudex. et traditur in. l. ad pẽptoriũ. ff. de iudi. et in. c. consuluit extra de offi. delega. et sic concluditur qd fuit citatus non solum ad petitiones et productiones partis. Sed etiam ad pronunciam iudicis: quam cõminatus est se facturum il

6 lo non comparente. Nam † licet in citatione requiratur certa for- ma non satis est q illa tacite in citatione includatur. istud proba tur per id quod singulariter voluit Bald. in. l. fi. C. de procu. Ubi dicit q stante statuto quod si aliquis debet poni in bãno: debet ci tari q ipse veniat vel alius pro eo: q si iudex simpliciter citat et nõ compareat dicitur seruasse formã statuti: quia tacite includit pro se vel alius pro eo. Et sequitur Pe. de ancha. in repeti. c. j. extra de constitu. in. xiiij. q. principali. ver. Sed pone dicit statutũ: ita etiã dicamus in casu nostro quod illa verba: als etc. q iudex procedat

7 secundũ partis petitio. prout iuris fuerit. ¶ Confirmantur † pdi- cta clare. Nam sub illa dictione als etc. comprehẽduntur alia verba que sequi solent sm stilum et consuetudinem et naturam actus: iux ta plenissime not. per Barto. et alios in. l. gallus. §. idem credendũ

8 ff. de lib. et posthu. ¶ Preterea † omnis citatio etiam vnica post li- tis ingressum censet esse perẽptoria: vt tenet spe. in titu. de citatis §. viso ver. item peremptorium. et not. Jo. an. in. c. consuluit extra de offi. delega. et Bar. in. l. consentaneum. C. quõ et qñ iudex: et in. l. si finita. §. iul. ff. de dãno infecto. ideo dicit Bart. in dictis locis q citato non comparente potest iudex ad petita procedere parte nõ vlterius citata. et notant Jo. an. et alij in dicto. c. cõsuluit et moder- ni plene in. d. §. iulianus traditur in. l. ad peremptoriũ et in. l. in p

9 emptorio. ff. de iudicijs. ¶ Pro his in terminis † adduco quod vo luit Bal. post Jaco. butri. in. l. sancimus. C. de iudi. q. decima vbi vult quod citatus ad processum non est vlterius citandus ad inter locutoriã ferendã super processu. Secus in diffinitiua facit quod not. Bartolus in. l. statuliberis. §. stichus annua. ff. de statu. libe-

10 ris. ¶ Postremo dici potest † quod in tali dilatio. danda non re grebatur citatio qz potuit dari sine citatione vt concludit no. bal. in. c. j. de milite vasallo qui contumax est. et licet Bal. in. l. j. in fine. quomodo et quando iudex: videatur velle contrarium: tamen ipse loquitur quando in danda dilatione seu moderanda requiritur cause cognitio quod potest cõtingere altero de duobus casibus vel quando conceditur dilatio parte contradicente quo casu requiri tur cause cognitio. l. a procedente. C. de dilat. vel immoderãda di- lat. data in lege vel in danda scdã dilatione: iuxta not. in. l. fi. ff. de ferijs. Sec9 si sum9 in dãda prima dilatiõe in qua quasi nulla req ritur cause cognitio: immo nullibi respectu concessionis sed respe- ctu partis et loci vt traditur in dicta. l. fi. quo casu non requiritur ci tatio. ¶ Preterea punctaliter reo citato absente quod possit conce di dilatio parte non citata aperte decidit Baldus in dicto. c. j. de milite vasallo qui contumax est. ¶ Confirmatur hoc vltimum fun damentum. nam vt dicunt omnes in dicta. l. fi. ff. de ferijs et in. l. j. et in. l. qui procedente. C. de dila. in danda prima dilatione modica aut nulla vertitur cause cognitio: ergo patet q de modico dicitur agi preiudicio. Sed quando interlocutoria non est preiudicialis vel parum potest ferri parte non citata. Secus si est non modicũ preiudicialis. Ista est communis conclusio Joã. de imola qui con cordat opiniones contrarias in. l. si opus. ff. de noui oper. nuncia. et sequitur Lodo. roma. et tenet Bart. et Bald. post antiquos in. l. nec quicquã. §. vbi. ff. de offi. proconsu. et lega. d. anto. et Joan. de imo. in. c. auditis. de procu. et ang. et imo. et Paulus de castro in. l. de vnoquoqз. ff. de re iudi. et hoc quo ad primum. ¶ Sed aduerten

11 dum † etiã puto qd dicta sentẽtia est nulla quia lata spreta petitio ne consilij sapientis requisiti ex fora statuti prout ibi in puncto te- nuit oldra. cuius opinio. refert et sequit bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exercitoria. et tenet Jo. an. in addi. specu. in titu. de requisitione cõ silij. §. vt autem. do. anto. et Jo. de imo. in. c. cum olim. de arbitris Bald. et saly. in. l. ex illo. C. de appellatiõibus et est cõis opinio in

12 plerisqз locis. ¶ Nec huic † fundamẽto obstaret si diceretur quod licet snia sit nulla: non tamen posset pronunciari nulla: ex quo est deserta causa appellat. Si dicamus dilationem datam non fuisse. Nam in hac difficultate. Nunquid deserta causa appellationis cẽ seat deserta causa nullitatis que specifice est intẽtata cũ causa ap pellat. Barto. in. l. si expressim. ff. de appellationibus tenet q non quia per hoc nullitas non perdit naturam suam. nã causa nullita tis non expirat prescriptõ. temporis statuti in causa appellationis vt in. d. l. si expressim. immo de nullitate dici potest vsqз ad. xxx. an nos vt no. spe. in titu. de appel. §. iuxta in fin. sed causa appellat. li- mitatur anno: ex causa biẽnio. §. cum sit romana et. c. ex ratiõe. ex- tra de appellationibus: remanebat ergo causa nullitatis licet cau- sa appellat. sit deserta. Et idẽ tenet Jo. an. in addi. specu. in titulo de sententia ex. iuxta fi. et do. Ant. do. Abb. et Jo. de imo. in. c. dile cto de appellat. et ibi post multa hanc opinionem sequitur domin9 Filipus de perusio in lectura informis questione. lviij. et tenet Jo. de imo. in. d. l. si expressim col. xxxv. vbi dicit quod opinio inno. q contrarium voluit in. c. sepe de appellationibus et Bald. et Saly. in. l. j. C. quando prouo. non est necesse: procedit quando ex forma statuti in loco eadem esset instantia cause appellatiõis et cause nul litatis: alias secus: cum alia sit instantia cause appellationis et alia nullitatis: vt ibi latius per eum. Cum ergo in casu nostro statutũ tantum prefigat terminum appellat. et non nullitati quo ad nulli- tatem remanemus in iure cõmuni. l. si vero. §. de viro. ff. soluto ma tri. et decidit hoc Bal in terminis in addi. specu. in titu. de appella- tionibus in pe. carta ver. statutum. ¶ Unde fit conclusio quod cum nullitas fuerit in casu nostro principaliter intentata sicut appella tio prout in terminis nostris concludit Barto. in. d. l. si expressim et sequitur Joã. de imola. colum. vj. quod deserta causa appellatõ. non censetur deserta causa nullitatis. et sic sententia nulla pronun- ciari debet. Debet ergo dominus iudicare debens pronũciare sen- tentiam nullam: vt patet ex omnibus premissis. An autem possit vel debeat reformare: et qualiter: non scribo: quia de meritis cause informatus non sum. ¶ Cetera suppleat eminens scientia indica- re debentis: quẽ deus in viã iustitie dirigat. Laus deo oĩpotenti.

¶ Consilium vndecimum.

¶ In materia precedentis consilij.

¶ Summarium.

1. ☞ Dilatio qñtũcũqз prima dз dari causa cognita et talis cognitio debet esse leuis.
2. An in tali leui cognitione requirat citatio.
3. Dilationis concessio est snia interlocutoria.
4. Leuis cause cognitio et leuis solẽnitas vbi requirit eius omissio non vitiat actum.

Insignis doctor et iustissime

iudex vidi allegationes partis aduerse in causa Jo. de pontremulo. Quibus non obstantibus arbitror domi- nationẽ vestram debere pronunciare sententiam nullam prout cõ cludebatur in primis allegationibus: vnde respõdeo breuiter ob-

1 iectis partis aduerse. ¶ Primo pars aduersa † deducit q dilatio quãtumcunqз prima dari debet causa cognita. l. j. et. l. a procedente C. de dilat. et in. l. fina. cum ibi no. C. de ferijs. Sed hic nulla fuit ha bita cause cognitio. ergo etc. Scio q in hoc sumus concordes q in prima dilatione concedenda requiritur leuis cause cognitio non in concedendo: sed in arbitrãdo data debeat esse dilatio respectu

locorum

locorum ꝛ personarum prout declarant Bart.ꝛ alij in.l.fi.ff.de ferijs.ꝛ barto.in.l.a procedente.C.de dilat.qui dicit quod illa lex nõ habet locum in prima dilatione.¶Hoc idem tenẽt plene discutiẽdo istum articulum.do.Anto.ꝛ do.Abbas modernus in.c.preterea.de dilat.potest ergo concludi ꝙ leuis requiritur cause cognitio ꝛ parua:nõ aũt solẽnis.¶Stat† ergo difficultas nũquid in tali leui cause cognitione requirit citatio ꝛ non potest negari quin articulus sit dubius.nam Bald.in.l.j.C.quomodo ꝛ quãdo iudex videtur tenere ꝙ requiratur citatio:ꝛ Ange.ꝛ Ludo.in.l.fi.ff.de ferijs volentes ꝙ non possit concedi presenti altera parte absente et non citata.Sed contrarium expresse decidit Bald.in.c.j.de milite vasallo qui contumax est.nec videtur facienda differentia inter concessionem dilat.ꝛ moderat.Nam minor requiritur:immo nulla cause cognitio in cõcessione prime dilationis.Sed in ea moderanda requiritur secundum docto.in.di.l.fi.ff.de ferijs.Ad idem text.cum ibi no.in.l.j.C.de ferijs.ꝛ ꝙ valeat dilatio cõcessa presenti altera parte absente tenet specu.optimus practicus in tit.de dilat.§.nunc videmus ver.sed pone prout eum refert etiam Lud.roma.in.l.iij.§.hoc autẽ.ff.de damno infecto.ꝛ fede.de senis etiam ita intelligit specu.in suo consilio.cclxxix.incipit casus talis est ad petit.ꝛc.lz fede.videat velle oppositũ.Sed specu.†mouetur vna ratione que est vrgens quia concessio dilat.est snia interlocutoria ergo potest ferri non citata parte:iuxta not.in.c.auditis.extra de procurato.Nam vt in precedentibus allegationibus dico cuz agatur de leui preiudicio nõ requiritur citatio in snia interlocutoria.Ex qua doctrina que est communis habetur ꝙ si vbi est leue preiudicium non requiritur citatio.ergo vbi leuis requiritur cause cognitio non requiritur citatio:quia arguitur ꝙ leue est preiudiciũ propter leuem cause cognitionem vt statim dicetur:a pari ergo ꝓcedunt nullum esse preiudicium vel leue:ꝛ nullam requiri cause cognitionem vel leuẽ quo ad nullitatez act.sed vbi nulla requiritur cause cognitio nulla requiritur citatio.vt concludit Bal.post Jaco.butri.in.l.nec quicꝙ.§.vbi decretum.ff.de offic.proconsulis.et lega.ergo idẽ vbi requirit leuis cause cognitio.nec est verũ ꝙ agatur de magno preiudicio prout dicit pars aduersa.Quoniã si ageretur de magno preiudicio magna requireretur cause cognitio:ꝑ id quod habetur in.l.nec quicꝙ.§.vbi decretum.ff.de offi.proconsulis ꝛ legati.¶Cõfirmatur.Nam†si requiritur leuis cause cognitio ꝛ sic leuis solennitas.ergo stat consequentia ꝙ dicit esse leuis preiudicij.Jstam conclusionem ponit Barto.in.l.cum hi.§.si pretor.ff.de transac.Et sic sequitur ꝙ vbi requiritur leuis solennitas ꝛ leuis cause cognitio eius obmissio non vitiat actum iuxta id qđ habetur in.l.j.in fi.ff.de ventre inspiciendo.ꝛ per Barto.in dicta.l.si pretor.ꝛ tradunt ordinarij.in.l.fi.§.j.C.de iure deliberandi:vnde videtur posse concludi ꝙ licet requiratur leuis cause cognitio:ꝛ in tali cause cognitio.requireretur citatio obmissio talis cause cognitioñ.leuis non habeat vitiare.Et ꝙ dilatio concessa sine cause cognitione sit iniusta:ꝛ non nulla decidit Bal.in terminis in.l.pendente.C.de temporibus in integrum restitũ.Laus deo ꝛc.

¶Consilium duodecimũ.

¶Res ꝙ transeat ad ecclesiam cum onere ita quod ecclesia teneatur ad collectas:ꝛ quod per statutum potest fieri quod omnia predia sint tributaria.

¶Summarium.

1 Statuto stante ꝙ omnes possessiões debeant soluere collectas si postea alienãt in ecclesiam an teneat soluere virtute illius statuti.
2 Et si talia onera fuissent extraordinaria poterunt fieri ordinaria.
4 Cõitas an possit facere predia tributaria.
5 Pactum ꝛ lex equiparantur.
6 Munus reale ꝛ ordinariũ põt priuatus rei sue adijcere.
7 Statutum si iniecit vinculum laico añ clericatum ligat ꝛ trãsit cũ isto vinculo in clericatum.
8 Uinculum si est iniectum rei fortius offici põt res ꝙ persona.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum.Ni fallor.multum abunde substantialiter ꝛ eleganter precedens prestantissimus iurisconsultus suprascriptam consultationem arduam ꝛ periculosam absoluit a deo ꝙ nullus dicendi locus relict⁹ esse videatur.ꝛ quoniam tota difficultas consistit in vltima dubitatione tantum.Circa illam:paucula attenta temptoris angustia ad confirmationem in medium afferam.Et in†primis vltra adducta:hanc questionem ponit in terminis insignis doctor Joan.calda.in suis cõsilijs.in titulo de constitutionibus consilio.vij.incipit.An si statuto cauetur vbi ponit.q.stante statuto quod oĩes possessiones debeant soluere collectas ꝛ intelligantur esse tributaria si postea alienantur in ecclesiam teneatur soluere virtute illius statuti:ꝛ concludit in effectu quod sic:quia talia predia transeunt in ecclesiam cum onere tributi.xj.questione.j.si tributum ꝛ in.c.j.extra de censibus.ꝛ posito†fortius quod talia onera fuissent extra ordinaria potuerunt fieri ordinaria ex dispositione.l.vt.l.j.C.de iudi.lib.x.ꝛ ad illa tenet ecclesia:ꝛ ad istam conclusionem allegat Joã.an.qui videtur hoc tenere in capitulo primo de censibus.lib.vj.ꝛ Guil.de cu.ꝛ Jacob.butri.in.l.placet.C.de sacrosanctis ecclesijs.Et ita dicit†tenuisse docto.perusinos cessante fraude quã dicit presumendam non esse.c.ij.de reg.iur.Ad idem.l.merito.ff.pro socio.Et hãc suã cõclusionem probat per plures notabiles ratiões que ibi videri possunt.¶Adduco etiam eundem Jo.calda.in terminis in consilijs consilio secundo in titu.de censibus incipit statuto perusino:vbi eandem.q.etiam latius ꝛ subtilius considerando per plures columnas decidit notabiliter respondendo ad iura ꝛ ratione ques in contrarium adducuntur.ꝛ ita refert fuisse respõsum per doctores perusinos.ꝛ in vtroꝗ consilio tollit distinctõ.inter principem ꝛ inferiorem a principe:quia si inferior a principe potest sui subditi rem facere tributariam.Ergo illud onus trãsit cõtra omnem possessorem:ꝛ iura loquentia de re tributaria:non distinguunt ex cuius ordinatiõe factum sit tributum.facit quod notat Guil.in specu.in titu.de clericis coniugatis.§.j.ver.ad huiusmodi.ꝛ archi.in capitu.j.de censibus lib.vj.Et in fine subdit†qđ vis dubij dependet an communitas facere possit predia tributaria.ꝛ dicit quod sic dumtamen cessent fraudes:ꝛ quod fieri possit patet quia facere munera ordinaria dependet a iurisdictione quã quis habet super re.c.significatum de prebendis.ergo ꝛc.Item pactum†ꝛ lex equiparantur:et quod per pactum fieri potest ꝛ per.l.viij.distinct.que contra mores.Sed munus†reale ꝛ ordinarium posset priuatus rei sue adicere.c.verum de conditionibus apposi.c.cum dilectus de donat.ergo ꝛc.ꝛ plura alia notabilia dicit ad ꝓpositum respondendo plene contrarijs:que ibi videri possunt.hãc eandẽ opinionem videtur tenere insignis doctor henricus boyhic ꝛ clarius dominus abbas in.c.j.de censibus ꝛ do.Cardinalis:ꝛ clarius dominus Abbas in.c.non minus de immu.ecclesiarum hãc etiam opinionem tenet domi.Abbas in.c.quod clericis.extra de foro competenti.¶Confirmatur†etiam ratione.Nam si statutum iniecit vinculum laico ante clericatum ligatur ꝛ transit cũ isto vinculo in clericatum.vt probat no.Joan.and.in regula sine culpa de regu.iuris.in mercurialibus:ꝛ domi.Antonius ꝛ Moderni in dicto.c.quod clericis.Ergo fortius†quando vinculum est iniectuz rei quia fortius offici potest res ꝙ persona vt patet ex his que ponunt Guil.ꝛ Bald.in.l.de his.C.de episcopis ꝛ cleri.is.vbi vidẽtur hanc opinionem sentire.Et ex his que plene ponit dominus Abbas in dicto capitulo non minus.ꝛ hanc conclusionem firmat Angelus in rationibus decidendi licet loquatur in alijs terminis in suo consilio.cciij.incipit in dei nomine per decisionem huius puncti.¶Adduco etiam insignem doctorem dominum Paulum de castro in.l.finali.C.sine censu vel reli.vbi recitat opinionem bartoli quod predia fiant tributaria.¶Demum Baldus in contrariũ dicentem quod est ponere oppositum in obiecto vt collecta que est munus mixtum:ꝛ imponitur persone pro rebus per.l.municipalẽ efficiatur mere reale.Sed saluando opinionem Bartoli dicit dici posse quod predia non efficiunt tributaria proprie loquendo:sed quod illa lex faciat quod omnia predia ex tempore legis condite sint obligata pro collectis postea imponendis:que obligatio incipit sumere effectum:postea cum collecta imponetur ꝛ trahetur retro ad tempus.l.condite ꝛ per consequẽs cum illo onere transibit in ecclesiam.Et dicit quod deputatus florentie ad condendum statuta:ita fecit cum quibusdam alijs socijs:vnde cum tam insignes doctores hanc conclusionem sequantur:maxime Joan.calde.his consulendo non puto ab hac conclusione tanquam communi recedendum:licet Baldus in plerisꝗ locis supra allegatis.ꝛ Ludouicus romanus in.l.si publicanus.§.j.contrarium tenuerint quoruz rationibus ꝛ iuribus plenissime respondet prefatus insignis doctor domi.Joan.calde.in dictis consilijs.de subscriptione igitur sola requisitus.

¶Consilium Tertiũdecimum.

¶Tenuta:An possit concedi super bonis alienatis in fraudem:ꝛ an possessio probetur per testes examinatos:ꝛ de validitate cuiusdam citationis:ꝛ an diuisio facta inter fratres aliquibus ex eis absentibus teneat.

Insignis doctor in causa presbyteri quoniam video nodum in scirpo queri:idcirco iterum etiam vltra deducta breuiter instabo adducẽdo fundamenta quibus iudicio meo Responderi nullo modo potest Duo igitur sunt videnda.Primum quid iuris de iure communi remoto omni remedio statutorum.Secundum quid iuris attentis statutis que allegantur.¶Circa primum†ero contentus vno

fundamento inconuincibili in aliis allegationibus alias deducto. scilicet quod licet in fraudem fuisset facta alienatio: et ita esset iudicandū non tamē poterat concedi tenuta: sed potius erat agendum reuocatoria ita in terminis decidit Bar. in. l. a diuo. §. si sup reb⁹ ff. de re iudica. in penulti. qōne Et idem Bar. in repeti. l. creditores. C. de pigno. circa. viij. colūnam et Barto. in. l. si quis missus. §. iudex. ff. de damno infecto. hoc approbat ange. in. auc. de litigiosis in principio et dominus Anto. in. c. q̄r. v. extra de iudi. ¶ Preterea licet Bal. in. l. ob maritorum. C. ne vxor pro marito: et in. l. executorem. C. de execu. rei iudi. et Bal. in. l. certa. C. vt in posse. legatorum distinguat ꝙ aut alienatio est facta post litem motam: quo casu procedat opinio Bar. et cum ista opinione transeat paulus de castro in dicto. §. si super rebus: tamen in casu nostro res est clara quia ante omnem litem motam facta fuit alienatio. Et sic secūdum communem opinionem dicta tenuta cōcedi non potuit. ¶ Preterea opinio Bal. potest tantum procedere quando lis pendebat super re que fuerit postea alienata: et ita loquitur dicta. l. cirographis quo casu cum esset effecta litigiosa potuisset fieri executio secundum quod dicit baldus prout hoc casu voluit ipsemet bar. in l. si per illum tertum C. de liti. et Barto. in. l. j. ff. de litigio. et Bar. in. dicta l. creditores et Ange. in dicta auc. de litigiosis in principio et baldus in. l. j. C. communi diui. Sed bart. loquitur quādo lis non pendebat super re alienata: sed quando agebatur actione psonali ad quantitatem et executio veniebat fienda in bonis: iuxta formam. l. a diuo pio. §. in vendi. ff. de re iudi. Et hoc modo ista dicta declarat communis preceptor dominus Alexan. de imola in dicto. §. si super rebus. Et licet bal. in. l. ignoti. C. de reuo. his que in fra. cre. et saly. ibi ponant aliam opinionem tamen dictam opinio. impugnat Barto. in dicto. §. si super rebus vt ibi declarant 2 moderni. ¶ Preterea concludit pro nobis quia † in casu nostro si non esset statutum ex titulo diuisionis et translationis possessionis translatum esset dominium vt per totum. ff. et. C. cōmuni diui. insti. de actio. §. item mixta: Nec fraus hoc impediret: sed datur reuocatoria vt per totum. ff. que in frau. credito. vnde cum de iure cōmuni translatum esset dominium et possessio. Bald⁹ fatetur opinionem Bar. Et sic ex omnibus istis concluditur quod secluso statuto de iure cōmuni opus erat reuocatoria. ¶ Sed ex † duobus 3 aliis capitibus irritat̄ de iure cōi dicta tenuta. ¶ Primo quia fuit concessa sine citatione possessoris cōtra. l. nam ita diuus cum materia. ff. de adopti. secundo quia a iudice incompetenti cōtra totum titulū. C. si a non cōpetēti indice prout hec duo fundamenta statim latius deducam: Et ad hoc respondeant aduersarii si fieri possit. ¶ Circa secundum quid iuris ex forma statutorum pro maximo fūdamento: premitto ꝙ ante sententiam et litem motam fratribus iste clericus possidebat prout clare probatur per plures testes exa- 4 minatos in processu. ¶ Nec † obstat ꝙ statutum impugnat alienationē ꝛ vult ꝙ alienationi solutum dationes sint inanes: ꝛ quod sine petitione ꝛ litis contestatione res debeāt concedi creditorib⁹ etiam si per plures manus transierint. Et consequenter allegat̄ ꝙ dicti fratres non potuerunt fraudulenter possessionem transferre ꝛ sic talis possessio obstante statuto in istum clericum nō fuit trāslata. Sed miror quod hoc fundamentum in medium adducatur nam est contra tex. ꝛ quem ibi omnes ad hoc ponderant in. l. j. §. si vir vxori. ff. de acqui. pos. per quē dicunt docto. ꝙ quantuncūꝗ cōtractus sit inutilis: tamen trāsfertur possessio. ꝛ ita concludūt ibi communiter doctores. ꝛ hanc questionem expresse decidit Bal. in l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi vult ꝙ quāquā statutum prohibeat contrahi ꝛ alienari: tamen trāsfertur possessio. ꝛ tenet Lodouicus romanus in. l. is cui bonis. ff. de verbo. oblig. quicquid ibi dixerit Ange. qui communiter reprobatur. ꝛ hec opinio probatur p duos casus legum simul iunctos. Nam textus in. l. iij. in. §. sciendum vbi text. formaliter dicit vt ipso iure nihil valeat quod actum est pro ide si corpus sit quod donatur nec traditio quicquam valeat. Ecce ergo quod lex vult quod donatio nihil ipso iure valet. Impugnatur etiam traditio quod est fortius: ꝛ tamen tex. in. d. l. j. in. §. si vir vxori vult quod dicto casu transferatur possessio: ergo fortius in casu nostro in quo statutum tantum annullat alienationes ꝛ nō tradit. ¶ Preterea quod statutum noluerit impedire translationem possessionis patet dum statutum dicit etiam si dictus cessans non fuerit repertus postea possedisse ꝛc. et sic statutum presupponit quod cessans in fraudem alienauerit ꝛ possessionem transtulerit: tamen presupponit ipsum non possidere. et sic relinquitur indubitata conclusio quod iste clericus possidebat. ¶ Qua conclu- 5 sione † stante ex duplici capite ostenditur manifeste quod talis missio in possessionem non tenuit. ¶ Primo quia non potuit eo qui possidebat non citato fieri talis missio in possessio. per regulam q̄ habeatur in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. ij. q. j. nos in quēquam cū multis similibus. Nec auditur ille qui dicit se non fecisse citari possessorem eo quia ignorabat etiam quod fortius est si fecisset fieri generalem citationem sed debuit prius pquirere quis esset possessor

ita decidit in terminis Barto. in suo consilio quod incipit missus in possessionem: per. l. meminerint. C. vnde vi. idem voluit Bal. in l. edicto. in. iiij. col. C. de edicto diui adri. tollen. et ita decidit Petrus de ancha. in. c. fi. de elec. in. vj. vbi refert se ita ꝯsuluisse ꝛ sequitur dominicus de sancto Geminiano. ꝛ idem tenet Pe. de ancha. in suo ꝯsilio. cclxvij icipit i pmo dubio q̄ritur ꝛ in cōsilio. cclxix. incipit videret prima fa. ergo hoc fortius dicēdū in casu nostro in quo nulla precessit etiam generalis: vnde quātumcunqꝫ esset iniustus possessor non potuisset nec potuit fieri talis immissio eo non monito vel citato vt in dicta. l. meminerint ꝛ in dicta. l. edicto. vbi Bal. ꝛ est casus in. c. licet de pbēdis. in. vj. ꝛ notant bal. ꝛ bar. in. l. fi. C. si propter publicas pensitat̄. ꝛ est casus ꝛ ibi no. ange. in. l. fi. 6 C. si per vim vel alio modo. ¶ Nec habet † obstare si quis diceret ꝙ statutum vult ꝙ de facto ꝛ sine petit̄. ꝛ litis conte. fiat missio in possessionē pacifica ꝛ quieta possessione: quoniam dicta verba nō habent tollere solēnitatem citat̄. nam etiam vbi nullus requiritur ordo iudiciarius nunquam intelligitur remissa citatio vt expresse decidit bart. in extrauaganti ad reprimendam in verbo sine figura. ꝛ tenet Joan. de ligna in clemen. sepe de verbo. signi. quem ibi refert ꝛ sequitur Joan. de imola. colū. xxix. versi. habes expeditam ꝛc. nec illud verbum de facto habet tollere hanc solennitatem citationis: q̄r censetur sublata tantum solēnitas iuris ciuilis: non aūt illa que est iuris naturalis vt decidit bar. in extrauaganti ad reprimendam in ver. videbitur. Et lapus in suis allat̄. allat̄. xxxviij. 7 Sed citatio † est de iure naturali vt est casus no. in cle. pastoralis. extra de re iudi. igitur non censetur sublata. Et per predicta in terminis ita consuluit Ludouicus romanus in suo consilio. cxlviij. in formis nouis: quod incipit in christi nomine ꝛc. hec sn̄ia iuplici 8 respectu nulla est ꝛc. ¶ Pro hoc † etiam adduco ꝙ voluit insignis doctor dominus nellus de sancto Geminiano in tractatu bānitorum in tertia parte primi temporis. q. quarta vbi concludit ꝙ si extat statutum ꝙ proconsul notariorum statim ꝙ presentatur cōdēnatio facta de falsitate alicuius notarii debeat ipsum de facto abradere de matricula: tn̄ antequā abradat: sed dicat de facto debet ipsum citare allegat text. ꝛ ibi not. per Jaco. de arena. in. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. ꝛ ita dicit se de facto consuluisse. ¶ Ad idem ad- 9 duco † quod hoc cōsulendo tenuit insignis doctor Petrus de ancha. in suo cōsilio. cclxix. incipit in christi nomine in primo dubio vbi in effectu concludit circa quandam reformat̄. in qua ampla balia concedebatur certis officialibus ꝙ dispositio nunquam debet ita interpretari ꝙ auferatur dominium vel possessio alteri non citato. Argu. dicta clemen. pastoralis ꝛ ꝙ semper statutum intelligi debet vt non censeatur sublata citatio argu. l. de vnoquoqꝫ cū materia. ff. de re iudica. quia princeps etiam hoc sine causa facere non posset iuxta plene no. in capitulo que in ecclesiarum. extra de constitu. Sit ergo conclusio quod citatio nullo mō censetur sublata. ¶ Sed audio ꝙ iterum pars aduersa instat dicēdo ꝙ immo dominus petrus fuit citatus quia citatio vt constat ex actis facta fuit de dominico ꝛ eius fratribus: cuius ipse est frater: ergo etiam de ipso facta fuit citatio. Sed ad hoc fundamentum multipliciter rn̄detur. Et primo ꝙ ipsi senserunt ꝙ in dicta citatione ꝛ in sequentibus ipsi voluerunt citare tantum alios fratres laycos non dn̄m Petrū patet q̄r postea in eorum petit̄. repetēdo dictum dn̄icum. Nam ꝛ fratres exprimūt de fratribus coiariis: ꝛ de fratribus sibi debitorib⁹ Cum ergo dn̄s Petrus nec sit debitor nec coiariis: patet ꝙ non intellexerunt de eo: quia regula est ꝙ vna scriptura per aliā declarat̄ l. qui filiabus in principio. l. si seruus plurium in fi. ff. de lega. prio 10 cum similibus. ¶ Secundo q̄r † possessor de cuius preiudicio agit̄ est noīatim citandus vt supra dixi nec sufficit generalis: vt no. bal. in dicta. l. fi. C. de edicto diui adri. tollen. ꝛ pe. de ancha. in. c. fin. de elect. in. vj. vnde talis citatio generalis non artat tertiū possessorē 11 qui nominatim citari debebat. ¶ Tertio respondetur ꝙ talis citatio tanquam obscura non valuit. argu. glos. in. l. eum quē temere. ff. de iudi. ꝛ tex. in. l. idem pomponius scribit si frumentū. §. fi. ff. de 12 rei vendica. ¶ Quarto rn̄detur † incōuincibiliter. nam de natura citat̄. est arctare ad cōparēdū vt i cle. pastoralis de re iudi. l. nā ita diuus. ff. adop. ꝛ no. bar. in. l. falcini⁹. §. ꝙ aūt. ff. ex quibus cau. in possess. eatur. ergo iudex secularis non poterat ipsum possessorē citare quia siue reali siue personali siue possessorio siue petitorio nō trahitur clericus coram seculari. c. qualiter ꝛ. c. fi. de iudi. Ergo nō censetur ꝙ iudex commiserit ꝙ erat sibi impossibile. c. a nobis. de sn̄ia exōi. ꝛ no. bal. in. l. fi. §. in computatis. C. de iure delibe. ¶ Ultimo cum dominus petrus possideat ꝛ nil contra eum fuerit petitū. Nec ꝙ sibi auferatur possessio sed tantū fratribus non video quo modo potuerit auferri q̄r iudex nil petenti nil impartit̄. l. fin. C. de fideicom. libertatibus. ¶ Sed audio ꝙ iterum ꝯ hoc instatur ꝙ nō est probata possessio per testes q̄r non reddunt sufficientes causas 13 scientie cum non videatur bn̄ concludere possessionem: dicta † autem testium restringuntur per rationes ꝛ causas scientie: vt notabiliter declarat Bal. in. l. conuēticulam. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ not. in. c. cum causam

cum causam extra de testibus. Tum etiam quia ante mēsem Julij probatur ꝙ fratres simul cū eo possidebant. ꝛ sic potest esse ꝙ ipse possederit: ꝛ tamen simul cum fratribus: vñ quia vr̄ ꝙ fratres p̄sumantur etiā hodie possidere. Argu. glos. ordinarie in. l. siue possidetis. C. de probat. ꝛ etiam quia stat ꝙ possideret simul cum fratribus ergo testes non videntur concludenter deponere. argumento c. in presentia extra de probat. bene facit ter. cum ibi notatis in. l. q iure familiaritatis. ff. de acquiren. pos. ꝛ istud est quicquid in contrarium allegari potest in hoc fundamēto. ¶Quo tamen tanquaꝫ friuolo non obstante contrarium est verissimum. Et ostendo primo ꝙ testes allegant causas sufficientes. nam isti probant habitat. quod viderunt eum stare ꝛ habitare in dicta domo per dicta tem-
14 pora. ¶Habitare † autem in domo nihil aliud est quam fructus ꝑcipere ex domo. casus est in. l. plenum in principio. ff. de vsu ꝛ habitatione ꝛ per totum illum titulum. Ille autem qui fructus percipit ꝛ per probat. percep. fructuum probatur possessio rei vt plene tradunt doctores in. l. titia. ff. de solut. Iteꝫ probatur quod tenuit dictam domum ibi stando ꝛ morando. ex probat. autem illius solius detentationis testes dicuntur sufficienter probare vt in. l. stipulatio ista. §. hoc quoqꝫ. vbi glo. ordina. ꝛ docto. ff. de verborū obliga. Et no. Barto. in. l. pe. ff. de condi. insti. ꝛ Inno. in. c. cū causam de testibus. ꝛ Bald. in. l. data opera. in. xvj. col. in predicamento habere. C. qui accu. non possunt. ¶Preterea nonne deponunt quod viderunt ipsum claudere ꝛ reserare domum ꝛ claues tenere: ꝛ sic probatur quod domus per eum possidebatur per. l. clauibus. ff. de contrahenda empt. ꝛ not. per glo. in. l. iij. in principio. ff. de acquiren. pos. ꝛ notant glo. pe. Barto. imo. ꝛ docto. in. l. j. ff. de acquiren. pos. Et hoc maxime ex quo postea viderūt eum claudere ꝛ aperire nemine contradicente prout concludunt domini de rota decisione. clxviij. ¶Preterea dicunt quod viderunt eum habitare ꝛ tenere ꝛ claudere prout faciunt veri domini ꝛ possessores rerum suarum vnde non video que melior ratio reddi potuisset. Ad hoc qđ eleganter ponit dominus Abbas in. c. cū ad sedem extra de restitutione spolia. et eo maxime quia vnus ex testibus dicit se audiuisse a fratribus quod eidem in partem tetigerat. ¶Alter etiā testis quod vidit eum solum locare vnde non video quod per meliores ꝛ magis concludentes rationes potuisset possessio probari. ¶Ad
15 not. † autem in. l. siue possidetis. C. de probat. Respondetur quod illa glosa procedit quando non probaretur post talem possedisse Secus si probatur alium possedisse prout in terminis nostris concludunt Bartolus Bald. ꝛ communiter doctores in dicta. l. siue possidetis. Cy. in. l. super longissimo. C. de prescrip. longi temporis ꝛ dominus Antonius in. c. licet causam de probā. ꝛ Bald. in. l. in dicia. C. de rei vend. ꝛ in. l. non ignorabit. C. ad exhibendum: vnde cum probetur istum possedisse non habet locum ista presumptio. ¶Confirmatur: quia verum est quod quando ille qui semel possedit probatur hodie possidere. Si alter interim non possedit quando ipsemet hoc ad sui ꝯmodum allegat. Secus si alter: vt ibi declarat bal. in. d. l. siue possidetis. ꝛ do. Anto. in. c. cum ad sedem de resti. spoliatorum. et hoc maxime propter diuisionem factā: que hoc manifeste declarat quod ex ti. dicte diuisiōis iste postea possedit.
16 quia † ex primordio tituli posterior formatur euentus. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. ꝛ in. l. ij. C. de acqui. pos. ¶Ad illud antē vltimum ꝙ simul cum fratribus dico qđ est sublatum per predicta: quia nō presumuntur fratres continuasse in sua possessione. Nec
17 dicta. l. qui iure habet locuꝫ in terminis nostris. Sed † quādo fratres pretenderent ꝙ iste possedisset iure familiaritatis: ꝛ probarēt se possedisse: immo fortius dico in casu nostro ꝙ posito ꝙ ꝓbaret frēs etiā possedisse: presumēdū est hoc fecisse iure familiaritatis ꝑ no. in. d. l. qui iure: vbi per Ang. Jo. de imola Paul. de castro ꝛ romanū: ꝛ per saly. in. l. ob maritorum. C. ne vxor pro marito vbi volunt ꝙ ille qui habet titulum presumitur proprio noīe possidere:
18 alter vero iure familiaritatis ꝛ licet † titulus esset inutilis tamen probaret partium voluntatem quo iure tenerēt. l. fi. ff. de rebus eorum. ¶Nec obstat id quod etiam allegatur ꝙ nō probat possessio totius domus: nec etiā articulatur sed tm̄ domus: ergo cum possit intelligi pro parte sua testis non videat concludere. argu. c. in presentia extra de proba. l. non hoc. C. vnde cognati. Nam ad hoc du-
19 pliciter † rn̄detur. primo qꝛ deponendo de possessione domus censeatur deponere de possessione totius: cum indefinita equipolleat vniuersali. l. si pluribus. ꝛ ibi Barto. ff. de lega. secundo cum similibus. ¶Et confirmatur hoc ex rationibus quas assignant: quia deponunt ꝙ ipse claudebat ꝛ reserabat ꝛ habebat claues. item in
20 ea morabātur ea que inferunt ad possessionem totius: ratio † aūt testis sicut restringit: ita ampliat. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. secundo per Bal. in. l. conuenticulam. C. de episc. ꝛ cleri. ¶Et ꝯfirmatur ex diuisione que licet esset nulla probat ꝙ possessio fuit
21 insolidum retenta. Nam † ex primordio tituli posterior formatur euentus. l. q̄dam mulier. ff. de rei vendi. Secundo principaliter rn̄detur ꝙ oēs testes referant se ad petitionē ꝛ in petitione narrat ꝙ est sua propria: ꝛ ad eum pertinet ꝛ ꝙ ipse possedit: ꝛ sic referendo ad petitionem prout etiam refertur articulus positus: cum in petitione fiat mentio de tota domo: idem censetur dictum a testi-
22 bus quia † omnia censentur esse in termino referente q̄ sunt in termino ad quem fit relatio. l. si ita scripsero. ff. de conditio. ꝛ demō. ꝛ. l. si prior. ff. solu. matri. ꝛ sic sublata est dicta cauillatio. ¶Sed ite
23 rum † instat pars aduersa ꝙ immo nō dicatur possedisse: quoniaꝫ laudum non tenuit diuisoriū: qꝛ fuit factum per vnum ex fratrib⁹ nomine aliorum de cuius mandato non constat: ꝛ sic quo ad alios non valuit laudum ꝛ consequēter diuisio: quia diuisio facta inter fratres aliquo absente non valet. l. coheredibus vbi casus. C. familie hercis. Si ergo non valuit nō poterat iuste possidere. Ergo est censendus quod potius iuste pro rata sua. Arg. l. merito pro socio ꝛ eorum que not. Barto. in. l. gerit in secunda col. ff. de acquirenda hered. ꝛ in hoc fit vis ac si sit magnum fundamentum. Sed hoc est magis friuolum ꝙ aliꝰ: qꝛ non est dubium qđ cum ille promiserit nomine aliorum quod alijs volētibus ratificare: laudum habet effectum. nec possent isti diuidentes penitere vt est casus ꝛ ibi no. in l. si ego. ff. de iure dot. ꝛ est casus in. l. bonorum. ꝛ ibi not. ff. rem ratam haberi ergo patet ꝙ laudum nō est nullum ipso iure. Sed demum si illi noluerint ratificare: quo casu etiam non esset nullus qꝛ
24 † teneret in preiudicium cōpromittentis. Sed ergo † non est nulluꝫ nisi ita demum si fratres noluerant approbare: nō possunt isti opponere de isto iure tertij ꝙ non est in totum exclusiuum iuris agētis vt concludit Barto. in. l. j. ff. de excep. ꝛ Bal. ꝛ doctores in. l. cuꝫ seruus quispiam. C. de seruis fugi. ꝛ glo. ꝛ docto. in. l. indebiti. §. si
25 minimi. ff. de condit. indebiti. ¶Secundo respondetur † ꝙ non debet sumi ista presumptio ne presumatur predo quod censeatur possedisse pro rata sua ꝛ non in totum quia dato ꝙ in totum non tamen diceretur mala fide possedisse quia habet titulum satis salteꝫ coloratum per ea que no. Bar. ꝛ docto. in. l. celsus ꝛ in. l. iusto. ff. de vsucapio. ꝛ maxime ad excusandum a dolo iuxta no. in. l. igitur. ff. de libe. cā. ꝛ per Barto. in. l. j. §. hoc autem. ff. si quis testō liber esse
26 iussus fuerit. ¶Tertio ꝙ † in incertis non certis locus est cōiecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. Sed in casu nostro probatur ꝙ in totum possedit. et ita semper affirmauit ꝛ affirmat
27 igitur cessat presumptio. ¶Confirmatur † qꝛ presumptio. l. merito ff. pro socio bene pōt allegari ab eo qui dicit se non dolo fecisse ad eius excusat. Sed si ipse affirmat se dolo fecisse non pōt allegari cōtra eum vt feratur snīa contra eum: ita declarat notabiliter Bar. ꝛ sequuntur moderni in. l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiurando
28 ꝛ Fulgo. ꝛ moderni. in. l. nō hoc. C. vnde cognati. ¶Sed iterū ps † aduersa instat ꝙ nō obstāte laudo nō potuit possessionē accipe ꝓpria auctoritate. Argumento. l. ex stipulatio. ff. de acqui. pos. Sed ad hoc rn̄det ꝑmo ꝙ hoc ꝯcluderet ꝙ eēt ꝑdo tn̄ vt ꝑdo debebat citari. l. finali. C. si per vim vel alio modo ꝛ supra latius dixi. Secundo quia ex quo reperitur in possessione presumitur esse ex causa precedenti ꝛ ꝙ res fuerit tradita. l. quedam mulier. ff. de rei vēd.
29 Tertio quia † sic habuit potestatem ab arbitris dum dixerunt damus ꝛ assignamus. casus est in. l. predia ꝛ ibi Jaco. de arena. ꝛ bar
30 to. ff. de acqui. posses. ¶Confirmantur † omnia predicta alia rōne inconuincibili qꝛ si dn̄s Pet. possidebat etiā si voluisset iudex nō potuisset ꝯcedere ꝯtra eum tenutā: qꝛ siue iudiciū sit summarium siue ordinariū siue agat reali siue personali: siue petitorio siue possessorio clericus ad iudiciū seculare trahi nō pōt. casus ꝛ ibi declarat Jo. an. in. c. qualr̄ de iudi. ꝛ est casus i. c. fi. ꝛ ibi no. eo. tit. Cū ergo deficeret iurisditio non potuit valere tenuta vt per totū. C. si
31 a non cōpetenti iudice. ¶Ex quo elicio † nouū fundamentū ꝙ cuꝫ statutum det iurisdit. quibuscūꝙ officialibus referēdo vba ad iudicem quod auferant ꝛ mittant in possessionē nō potest comprehēdere clericum in qua omnis officialis non pōt iurisdit. habere. Et ideo qn̄ verba statuti referūtur ad iudicem nō cōprehendunt clericum licet alias esset dubitatio vt pulchre declarat do. Abbas in. c. ecclesia sancte Marie in pe. q. de constit. ¶Confirmantur omnia ꝑdicta alio fundamento qꝛ non est probatum de cessat. ꝛ fuga fra-
32 trum. ¶Nec habet † obstare testes examinati ad perpetuam rei memoriam. ꝛ hoc triplici ratione quia preterea. per ea que ponit Joan. an. in tit. de teste. §. nunc tractemus ver. xxxij. vbi ꝯcludit ꝙ testes examinati contra venditorē post vēdit. factam ad eternam rei memoriam citato venditore non noceat emptori nō citato per not. in c. quamuis de re iudicata. ꝛ si dicatur hic fuit citatus domin⁹ Petrus dico ꝙ ipse opposuit ꝙ non fieret in suum preiudicium ꝛ pronunciatum fuit fiendam esse examinat. quo ad alios vnde quo ad eum non preiudicant per no. in. d. l. sepe de eo qui comparet ꝛ ꝑtestatur ius suū saluū esse. ¶Secunda ratio est quia dato qđ fuisset citatus ꝛ non fuisset ita pronunciatū tn̄ talis probatio priuilegiata non probaret ꝯ emptorē ita singulr̄ decidit do. Anto. in. c. significauit de testibus pro quo facit glo. in. l. ij. §. diuus. ff. de iure fisci ꝛ Barto. in. l. eius qui delationē eo. titu. ¶Tertia ratio est qꝛ non fuit citatus ad publicat. prout debebat vt notant docto. maxime

do. Abb. circa fi. in dicto. c. significauit. ¶ Confirmantur predicta quia ex quo poterat iure ordinario examinare non sumus in casu premisso in iuribus preallegatis. ¶ Postremo dico qd non video quomodo possit obtinere. nam tenuta fuit concessa in bonis possessis. per Dominicum et fratres coiarios. quia in possessis per alios non poterat iudex hoc facere eis non citatis. ergo non est censendum qd hoc voluerint facere per ea que ponit Bal. in dicto. §. in computat. Ergo nuncius excessit fines mandati. Et sic missio nulla vt concluditur in dicto. §. si super rebus. Ad hoc vt possent obtinere debebant petere et narrare alienat. et fraudem et intentare statutum posito qd ligaret per no. per bal. in. l. siquis non dicaz rapere de epis. et cle. Laus deo omnipotenti amē.

Consilium. xiiii.

Statutum laycorum quando liget clericos et statutum loci contractus quando attendatur.

Summarium.

1 Lex inferioris a principe non ligat actus clericorum.
2 Statuti alieni ignorantia presumitur.
3 Diuisio facta inter clericum et fratres qd dicatur actus mixtus et inseparabilis et fori ecclesiastici.
4 Compromissum factum cum hoc quod laudetur de iure debet intelligi de iure communi romanorum.
5 Locus contractus inspicitur quantum ad solennitatem: sed non respectu inquisitionis.
6 Contrahentes statim recessuri non dicuntur ibi sortiri forum.
7 Alienans omnia bona an et quando videatur in fraudem alienasse.
8 Contractus quando est factus in fraudem vt rescindatur alienatio agitur reuocatoria.
10 Testis ad perpetuam rei memoriā qd non possit examinari quādo instat tempus examinationis testium iure ordinario.
11 Testium publicatio facta parte non citata non valet.

In nomine domini amen.

Circa dubia data per iudicare debentem. ¶ Capio primum † dubium et respondeo in primis qd dictum statutum non ligat clericos contrahentes seu contractus clericorum: quia lex inferioris a principe quantuncunqz etiam fauorabilis nō ligat actus clericorum. casus est in. c. ecclesia sancte Marie extra de consti. Et ista est communis opinio cano. ibi quicquid dixerit. Barto. in. l. cunctos populos. C. de summa trinitate et fide catholi. Sed ad hoc posset quis dicere quod ligat et ligare potest subditos laycos alienantes in sibi non subditos per text. Et ibi no. in. l. cunctos populos. C. de summa. trinita. et fide cato. Ergo cum agatur de nullitate alienationis layci in clericum alienationem factam a layco sibi subdito irritare potuit per predicta: qr nō dicitur ligare clericos sed sibi subditos per ea que notat federi. de senis consilio lxxvij. et Bar. in. l. rescripto. §. fi. ff. de mune. et bono. cum similibus. Nam ad hoc respondetur qd hanc rationem tollit expresse glo. Joan. and. in. c. fi. de immu. ecclesiarum li. vj. in ratiōe decidendi vbi vult qd licet probibita sit alienatio subdito: tamē si fit ecclesie valet etiam respectu subditi: quia non potest ligare subditū alienātem quin ligaret ecclesiam in quam fit alienatio: vnde attenta ista ratione sicut statutum non ligat clericū: ita nec subditū contrahētem cum clerico: et licet decisio sit diuersa eadem tamen est ratio decisionis. Preterea respondetur † et clarius per ea que ponit insignis doctor. Pe. de ancha. in repeti. c. canonum in. xij. q. principali col. ciij. ver. hic cadit questio disputata. vbi refert disputa. solēnis doctoris: et concludit post eum qd vbi statutum inhabilitat subditum ad actum gerendum qz aut talis actus dependet ab eo solo puta factio testamenti: et tunc siue subditum siue non heredez instituat non valet: aut actus dependet ab vtroqz vt in contractu vltro citroqz obligatorio: et tunc distinguit qd aut non subditus sciuit prohibitionem statuti et non valet: aut ignorauit et valet: vnde alieni statuti ignorantia presumatur. l. verius. ff. de probatio. et nota in. l. cunctos populos. C. de summa trinita. igitur &c. Et hec auctoritas decidit questionem. ¶ Preterea † hoc deducitur concludenti ratione. nam diuisio de qua agimus non magis esse dicitur actus layci quam clerici. Sed dicitur actus mixtus et inseparabilis. Igitur ratione dicti contractus initi a clerico et layco ratione connexitatis dicuntur sortiri forum ecclesiasticū per ea que notant Dy. et barto. in. l. iurisperitos. §. cum oriundus. ff. de excusati. tuto. Et no. Barto. in. l. precipimus. §. eodem obseruando. C. de appellati. cum similibus. Sed forum sortiri et statutis loci subijci procedunt a pari. vt notant glo. et docto. in. c. qd clericis de foro competenti. et Balde. in sua disputatione que incipit statuto cauetur: et in alia que incipit. Quidam clericus: et Jnnocen. in rubrica. de consuetu. cum similibus. Qua ergo ratione non sortiuntur forum ea nec statuto ligantur. ¶ Secundo etiaz principaliter respondetur † quod dictum statutum non habet obstare quia ex forma capitulorum eō cessorum pysanis est quod cessantibus statutis recurratur ad ius commune: appellatione autem iuris communis venit ius romanorum insti. de iure natura gentium et ciuili. §. sed quotz. et ita per illum tex. tenet Joan. And. in addi. specu. in titu. de arbitris. §. excipitur. versicu. item quod corruptus: vbi post Guidonem de suza. vult quod si fiat compromissum cum hoc quod laudetur de iure intelligi debet de iure communi romanorum. Et tamen simpliciter dictum fuerat de iure et Bald. in. l. quicunqz. C. de seruis fugi. Et hoc est verius eo quod consuluit Ludo. romanus. Maxime in casu nostro probatur euidenti ratione: nam anteqz esset reformatio predicta que fuit facta multo post quam ciuitas pisana fuit effecta subdita: clarum erat quod recurrendum erat ad statuta florentina. Argumento glo. in. l. ex ea. ff. de posthu. cum ergo ciuitas florentina postea hoc concesserit non video qd talis concessio aliquid operaretur contra. l. si quando. ff. de lega. primo. Et hec opinio est verissima: et ideo in practica fuit recepta a qua non est recedendum. l. minime. ff. de legibus cum similibus. Et ex hoc fundamento tollitur etiam iudicio meo omnis difficultas. ¶ Circa aliud dubium † an debeat attendi tale statutum ex eo quia ibi confectum est compromissum et latum laudū: et per id quod habetur in. l. exigere. ff. de iudi. cum similibus. Dico qz no. in. d. l. exigere procedunt specialiter in dote vt dicunt bar. et doc. in. l. cunctos pplos C. de sūma trini. Et veritas est qz respectu solēnitatis ipsius 9ctus īspicit locus confecti contractus. l. semper in stipulationib⁹. ff. de re. iuris. Sed respectu executionis inspicitur locus in quē collata est executio. l. contraxisse. ff. de act. et obli. Et ista est cōis theorica omnium in. d. l. cūctos populos: Ergo cuz diuisionis executio fieri dz in ciuitate pisana tal locus dz attendi. ¶ Preterea † probat rōne euidenti. isti 9hētes q erāt statim recessuri non dñr fuisse sortiti forū in loco. l. hrs absens. §. j. ff. de iudi. Tradit in. l. j. in principio. ff. de vsuris. Sed vt dixi supra sortiri foz in loco et subijci statutis a pari procedunt: et tenet etiā spec. in ti. de consti. §. j. et doctores. in. d. l. cunctos populos: ergo qua rōne non dicuntur subdi foro eadem rōne non dñr subiecti illi statuto vigore illius contratus Et ex his clare soluitur dicta dubitatio. ¶ Circa aliud dubium qz cessantibus statutis alienatio presumitur facta in fraudem inspecto iure cōmuni et duplici respectu. Primo rōne vicinitatis p no. in. l. si ventri. §. in bonis. ff. de priuile. credi. Secundo ratione alienationis omnium bonoz per no. in. l. omnes. §. lutius. ff. que in frau. cre. ¶ Sed ad hoc multipliciter respondetur. Et i primis multum me mouet quod dicit Jo. de imo. in. l. post cōtractum: vbi in tali presumptione alienationis omnium bonorum titulo oneroso requiritur ad hoc quod dicatur facta in fraudem alterum de duobus. ¶ Uel primo qz sit facta satis pro minori precio quam valeret per no. in. l. si debitor. ff. que in frau. credi. et in. c. ad nostram de iureiurando. Uel secūdo posito qz pro iusto precio pecunia postea nō apparuerit fuerit occultata: Secus si apparebat: vt in casu nostro quia iuste apparet diuisio facta et vnicuiqz fratrum sua pars assignata: igitur non debet presumi in fraudem facta: Et ex eo maxie quia pro arbitris presumitur per id quod no. dy. in 9silio qz icipit Tholomeus manentis relato a Bal. in. l. fi. C. d 9trahē. emp. ¶ Secundo qz palam et in aperto facta apparet et nō clanculū per no. i. d. l. post 9tractū: qz sicut qñ clandestine presumitur fraus: ita quando palam presumitur qz bona fide. Et hoc maxime in diuisione in qua non video qz assignata parte legitima cuiqz possit argui aliq fraus. ¶ Secundo principaliter rñdet † quia posito qz de iur cōi censeret facta in fraudem dico qz ad irritandum contractum opus fuisset agere actione reuocatoria: vt patet per totum titulum. ff. de his que in fraudem creditorum: et hoc etiam decidit apertissime hanc difficultatem. ¶ Tertio et vltimo † in toto processu agitato cum isto clerico nunquam apparet probatum neqz deductum qd illi fuerint effecti cessantes quod erat probādum tanquam fundamentum eorum intentionis per no. per Bar. in. l. in illa. ff. de verborum obliga. et per Barto. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de noui. ope. nunci. cum similibus. Et miror † quod fiat fundamentum in quibusdam testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam. ¶ Primo quia non memini me legisse hanc practicam quod quando instat tempus examinationis testium iure ordinario examinentur ad perpetuam rei memoriam qui in processu legitime poterant examinari contra omnia iura et rationes que plene habentur in. c. quoniam frequenter. extra vt lite non contesta. et in. l. ge aquilia si deletum. ff. ad legem aquiliam. ¶ Secundo quia pronunciatum fuit recipiendos contra fratres istius clerici: ergo contra istum clericum non probant per no. in. l. sepe. ff. de re iudi. et in c. causam q de testibus cum similibus. ¶ Tertio quia † etiam quo ad istum clericum non fuerunt publicati ipso non citato et sic talis publicatio non valet. l. in cause. §. j. ff. de minori. Et no. in cap. cum. J. et A. extra de re iudicata. Et ex hoc vltimo fundamēto tollitur fundamentum statuti et iuris cōmunis. ¶ Sed posito qd oia predicta

predicta cessarent eum clericus probet se possidere ante concessione tenute multiplici ratione inconuincibili ostendo qd talis datio tenute fieri non potuit preterea ratio est ex defectu iurisdictis. quia iudex secularis clericuz possessorem nullam habebat iurisdictis. sibi pronunciandi tenutam contra eum.c.si diligenti extra de foro competen.secunda ratio est quia posito quod habuisset iurisdictis. quia talis concessio tenute fuit facta ipso non monito vel citato contra.l.de vnoquoque.ff.de re iudi.et.l.nam ita diuus.ff.de adoptis. Tertia et vltia ratio est quia posito qd fraudulenter fratres desiissent possidere alienando in fratrem: tamen non poterat concedi tenuta contra ipsum possessorem: sed prius agendum erat reuocatoria:ita in terminis nostris decidit Bart.in.l.a diuo pio §.si super rebus.ff.de re iudi.in penul.questione. Ex quibus omnibus patet lippis et tonsoribus hunc clericum fouere iustitiam. Aduertat igitur dominus iudicare debens quod non faciat contra conscientiam quia edificabit ad gehennam prout dicit tex. in c.literas de resti.spoliatorum. Sitque memor quod apud eum non debet esse acceptio personarum. Sed ita magnum iudicare debet vt puulum: vt dicit pontifex in.c.nouit extra de iudiciis. Cetera suppleat eminentissima scientia iudicare debentis.

Consilium.xv.

In materia probationis possessionis: et quando possessio censeatur tradita.

Summarium.

1. Qui olim possedit: presumitur hodie possidere.
2. Possidens materialiter et ciuiliter presumitur qui reperitur detinere.
3. Possidens ciuiliter alio ingresso qui hz naturalem habet interdictum vti possidetis contra ingressum.
4. Possessio non presumitur continuata licet probet quis quod ante alium possidebat si probatur alium postea possidere.
5. Possessionem ciuilem retinet absens alio ingresso.
6. Possessio ciuilis et naturalis acquiritur aduersario ignoranti.
7. Repertus in possessione presumitur ex precedenti titulo possidere.

Insignis doctor ad id qd per partem aduersam allegatur in quo facit magnum fundamentum licet pateat responsio ex als allegatis per me tamen adhuc placuit aliqua breuia in medium adducere. Et 1 in primis† qd ille qui olim possedit presumatur hodie possidere iuxta nota.in.l.siue possidetis.C.de probationibus. Quia vt dicit dominus Antonius in dicto capitu.cum ad sedem: istud habet locum etiam si probetur postea actus contrarius: allegat.c.cum ecclesia de causa possessionis et proprietatis. Et idem Paulus de castro in dicta.l.siue possidetis. Et patet hoc ratione quia talis probatio est presumptiua: vt dicunt omnes doctores in dicta.l. siue possidetis. igitur si vere probatur possessio percep.fructuum 2 item quia† testes dicunt prout verus domin⁹ et possessor per que verba probatur vera possessio. Casus est in.l.titia in verbo pro domino egit: Quem tex.ad hoc ponderat ibi Ange. Et est casus in l.ij.in verbo omnia vt dominum gessisse. Et ibi Ange.not. C.de acquirenda possessione immo eo ipso qd quis reperitur detinere presumitur qd naturaliter et ciuiliter possideat prout not. Barto. Ange. et Imo.in.l.stipulatio ista.§.hi quoque.ff.de verborum obligatio. et Bald.in.l.ij.C.de serui.et aqua not.loqui.questio.ix.et.q.x. Et quod istud sit verum probatur ratione concludenti cui non 3 potest responderi. Et presuppono† quod ille qui possidet ciuiliter alio ingresso qui habet naturalem habet interdictum vti possidetis.contra ingressum Casus est cum glos. vbi hoc notant docto.in dicta.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff. de acquiren. 4 posses.hoc† presupposito ponamus qd agens interdicto vti possidetis probat de possessione illo biennio: Si verum esset quod presumeretur continuata possessio et illum retinuisse ciuilem certe deberet obtinere per nota.in dicto.§.qui ad nundinas Cuius contrarium decidit Barto.in.l.si duo.ff.vti possidetis. Cuius distinctionem sequitur Baldus in sua disputatione accusatus de vi turbatiua vbi Bart. fortius vult quod quando vnus probat per plures testes se possedisse vt dominum: Et aliter etiam per pauciores debet obtinere in illo iudicio etiam posito quod ille qui per paucio res probat: probet de antiquiori possessione. Ergo ptz quod licet qs probet quod ante alium possidebat si probatur postea possidere alium non presumitur continuata possessio: quia si hoc presumeretur obtineret in illo interdicto: contra Barto. et communiter doctores. Et si dicatur Barto. non dicit quando ille qui probat per pauciores probet de antiquiori. Respondeo qd immo apertissime hoc vult: quia ipse primo distinguit quando vnus probat per plures et indistincte vult quod obtineat non habita distinctione antiquitatis possessionis. secundo ponit quando testes sunt pares numero et dignitate: et tunc obtinet ille qui probat de antiquiori. et sic vult qd tantum obtineat quando testes sunt pares numero: ergo secus quando pro vno essent plures testes prout in primo capite indistincte dicit et ita alias vidi practicari et iudicari. Et ad istam rationem Respondeant aduersarii si possunt.

5 Preterea omnis† difficultas tollitur per titulum diuisionis vt statim dicam: Sed immediate aduersarii allegant text. in. §. qui ad nundinas vbi absens alio ingresso retinet ciuilem possessionem: sed ad illum text. multipliciter respondetur et clare. Et in primis ego presuppono quod iste dominus petrus habet fundatam intentionem quod ipse possidet ciuiliter et naturaliter per suas probationes deductas hoc autem quod fratres possideant ciuiliter est fundamentum partis aduerse ad eneruandam probationem huius clerici: ergo debebant hoc probare. vt per Barto. plene in.l.in illa.ff.de verborum obligatione. Ad probanduz autem hoc: duo debebant probare. primum quod ipsi fratres essent absentes tempore quo iste incipit solus possidere: hoc autem minime probatuz est: immo presumitur presentia: ex quo sunt de loco: ita decidit Bartol. et sequitur Jo.de imo.in.l. is potest. ff.de acquirenda hereditate. Si ergo non probatur absentia sed presumitur presentia ex quo iste reperit possidere: locum habent dicta in precedenti fundamento. Secundum quod neminem reliquissent: hoc etiam neque deductum neque probatum est. ista sunt duo que presupponuntur in dicto.§.qui ad nundinas. Quia si eo presente iste incepisset possidere solus et solus occupasset domum possideret ciuiliter et naturaliter quia non potuisset solus nisi per expulsionem fratrum. Item si alium dimisisset eodem modo. vt no.glos.quam sequuntur ibi Barto. et doctores. in di- 6 cto.§.qui ad nundinas. Secundo respondetur† quod ille text. non habet locum quando quis ex commissione iudicis ingreditur possessionem: quia factum iudicis presumitur factum partis. l. si ob causam de euictionibus. Et acquiritur naturalis et ciuilis possessio etiam aduersario ignoranti. Casus est et ibi notant Barto. et docto.in.l.qui vniuersas.§.j.ff.de acquiren.posses. Et ita limitat Ludouicus roma.in dicto.§.qui ad nundinas: Quod autem auctore iudice hoc fecerint patet ex laudo dum in eo dicitur assignamus adiudicamus et damus per ea que notat Barto. et docto. in.l.predia.ff.de acquiren.posses. Tertio et vltimo etiam respon 7 detur† quia titulus diuisionis tollit dictam presumptionem. quia possessio dicti domini Petri presumitur ex precedenti titulo. l. quedam mulier.ff.de rei vendi. Et licet dicatur quod illud verum quando sciente et patiente aduersario prout videtur requirere text. in l.ij.C.de acqui.posses. Dico quod in dubio. Si non apparet qualiter possideat presumitur tradita possessio: ita decidit gloss. in dicta. l. ij. que non refert se ad tert. Sed mouetur quia ex quo debita erat possessio non presumetur aduersario inuito: allegat tex. in.l.q vas.§.vetare.ff.de furtis. qui text.loquitur in sciente et etiam ignorante Ergo glos.in vtroque est intelligenda per ea que ponit Barto.in.l.non solum.§.liberatis. verba autem.de libe.lega. Et sic vult quod in dubio presumatur quod volente aduersario non dico quando probaretur omnino quod ignorasset quia hoc casu poti⁹ presumeretur contradictio vt in.l.si ex stipulatio. et ibi Barto.ff. de acquiren.pos.loquor ergo quando sumus in dubio. Et quod illa glo. sit ita intelligenda patet ex verbis Ange. qui dicit not. hanc doctrinam quod vbi reperitur in possessione ille cui possessio per aliquem debet tradi presumitur in dubio possessionem intrasse de voluntate illius et non contra Et presumitur ex eodem titulo possidere quem habet. Et sic Ange. simpliciter illam glos. in dubio intelligit. Hoc etiam clarius dicit Ange. in.l.quedam mulier.ff.de rei vendica. vbi notando glos. ibi dicit hec glo. allegatur multum notabiliter quod omnis in possessione repertus presumitur possidere ex titulo precedenti et ab eodem. Ad idem allegat not. per Specula. in titulo. de locato.§.nunc aliqua versicu.lviij. et Barto.in.l. cum solus.ff.de vsucapio. vbi Barto. indistincte hoc vult. Et hoc maxime quia non est presumendum quod voluerit delinquere. l.merito.ff.pro socio. Item queritur ex quo presumitur presentia fratrum non est presumptio quod fratres permisissent solum ipsum possidere.l.cum de indebito. ff. de probatis. Item habuit autoritatem a iudice vt dictum est. item vos vidistis mandatum ad compromittendum et veritatem rei. ex quibus breuiter tollitur quod presumatur possedisse vt prius: quia hoc procederet quando nihil extrinsecus superuenisset et ita procedunt que habentur in.§.duo fratres. Sed hic apparet de titulo. Et testes dicunt qd prius communiter possidebant. postea viderunt istum solum possidere. Et sic ex noua causa et titulo apparet quod mutauit causam possessionis: quia cum extrinsecus accedente quis causam possessionis sibi immutat.l.cum nemo.C.de acqui.posses. Et sic sunt clare sublata omnia eorum fundamenta.

Consilium.xvi.

¶ In materia retrouenditionis: et plene disputat. An obligatio rem tradi dicatur diuidua: et quomodo.

¶ Summarium.

Anno domini. M. cccclxi. die xxiij. mensis septẽbris guccius domina Dorotea Mathias et Antonius cum consensu et voluntate dictorum guccij et domine Dorotee eorum parentum et quilibet eorum iure dominij et c. vendiderunt et tradiderunt sempronio presenti et ementi pro se et suis heredibus tertiam partem pro indiuiso cuiusdam predij cum domibus et c. Pro precio florenorum trecentorum quinquaginta: librarum quatuor: denariorum senensium: quos confessi fuerunt et c. Demum eodẽ anno et mense die sequenti predicti guccius domina Dorotea Mathias et antonius suprascripti facientes omnia et singula mutuo consensu auctoritate et c. Ex vna parte. Et dictus sempronius ex alia de ipsarum partium communi concordia et voluntate deuenerunt ad infrascriptam compositionem et concordiam: quia dictus sempronius promisit suprascriptis domine Dorotee guccio Mathie et Antonio presentibus recipientibus et stipulantibus pro se et eorum heredibus dictam tertiam partem predij per eum ab eis emptam infra tempus quattuor annorum proxime futurorum reuẽdere pro eodem precio cum certis pactis et conditionibus: de quibus omnibus late patet per publica instrumenta manu publici et auctentici notarij confecta: deinde Anno Domini. M. cccclxv. die. xviij. septembris predictus Mathias: cum iam esset mortuus guccius eius pater nomine suo et domine Dorotee et Antonij et quilibet eorum coram iudice porrexit petitionem requirendo dictum sempronium quod reuenderet dictam tertiam partem predicte possessionis prout promiserat cum oblatione precij reali et depositione in debita forma. Et postea die sequenti comparuit Antonius eius frater et ratificauit omnia et singula acta et gesta eius nomine per dictum Mathiam eius fratrem et hoc omni meliori modo et c. die vero. xxiij. comparuit predictus sempronius et opposuit predictum Mathiam nõ habere mãdatum a domina Dorotea et non competere sibi ius petenti et agẽdi pro ut agebat et petebat: predictus vero Mathias solenniter satisdedit: postea vero predictus Mathias et Antonius obtulerunt se paratos emere totam tertiam partem et soluere integrum preciũ depositum: postremo pendente iudicio die. v. decembris predictus sempronius produxit quoddam instrumentum in quo continetur qualiter domina Dorothea attestatur quod predicta petitio non fuit porrecta de eius voluntate: sed contra eius volũtatem: et quod neq consensit neq consentit: et plura declaratur quod non fuit repetita reuenditio de eius voluntate. Sed potius contra eius volũtatem et intentionẽ. Quibus stantibus queritur an predictus sempronius sit obligatus ad reuendendum predicto Mathie et Antonio predictam tertiam partem vel saltem tres quartas tertie partis eos tangentes ex persona eorum et eorum partis premortui cuius sunt heredes. ¶ Spiritus sanctus adsit meumq illuminet intellectum presentis consultationis inuestigatio cum pulchra sit et subtilis diligenter omnia sunt discutienda: et in primis. Si quis [1] diceret predictum sempronium attentis terminis suprascriptis nullo modo teneri non esset reprehendendus omnino. Aut enim predicti Mathias et Antonius volunt cogere predictum sempronium ad vendendum tres quartas eos tangentes. Et certe sempronius nullo modo videtur cogendus pluribus rationibus. Primo quia cum emptio fuerit vno precio non tenetur reuendere nisi totum reuendat quia non est verisimile qd ille qui emit partem rei eam voluisset si aliam non haberet. Ita a parte probatur in. l. quod autem. §. finali. cum sequenti et sequenti. ff. de in diem adiectione. et in. l. si quis aliam. ff. de solutionibus. l. cum eiusdem. et. l. ediles. §. si iumẽta. ff. de edili. edicto. Et ad hoc possent plura iura allegari. Alias enim [2] incideret quis inuitus in communionem contra textũ. Et que ibi habentur in. l. si non sortem. §. si centum. ff. de condictione indebiti. Habetur enim hoc pro absurdo a lege ad quod tex. not. cum ibi not. in. l. fundus ille. ff. de contrahenda emptione. Et hoc ratione illius quod communiter dici solet quod cõmunio parit discordiam. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de legati tertio. benefacit illud vulgare quod negligitur quod communiter possidetur: iuxta. l. ij. C. quando et quibus quarta pars debetur lib. xi. ¶ Secundo hec [3] opi. confirmatur. Nam obligatio de reuendẽdo dicitur indiuidua quia dicitur cõtinere rem tradi iuxta. l. j. et. l. ex empto. ff. de act. empt. et. l. si traditio. C. de act. empti. Traditur plene per Bar. et alios in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obliga. Sed obligatio rem tradi dicitur indiuidua: vt est casus clarus in. d. l. stipulationes non diuiduntur. Preterea etiam vendere est facere vt habetur in. l. certi conditio in glo. magna. ff. si certum petatur. Contrahere enim est quid facti. l. cõsilio. ff. de cura. furio. Traditur in l. ex hoc iure maxime per Baldum. ff. de iusti. et iure. Et eleganter declarat Bal. in sua solenni repetitione. l. ij. ff. de iureiurando. Sed oblgatio facti regulariter est indiuidua: vt est casus in. l. iij. in. §. cato. ff. de ver.

ff.de verb.obli.nisi in duobus casibus ibi enumeratis. igitur ꝛc. ¶Preterea res non dicit offerre tantā vtilitatem in parte respectu partis quantam in toto respectu totius: ergo dicit continere obligatio quid indiuiduū.l.in execu.§.secunda species.ff.de ver.obli. Et hanc regulā tradit Bar.in.d.l.stipulationes nō diuiduntur in tertia questione.ꝛ in dicto.§.cato. Quibus stantibus succedit regula que vult quod ille qui tenetur pluribus prestare aliquod indiuiduum non tenetur illud prestare nisi omnibus cōsentientib⁹: vt est casus in.l.fi.ff.cōmunia predioꝝ.ꝛ in.l.ij.§.ex his.ff.de verb.
4 obli.vbi per Bar.ꝛ doctores notabiliter. ¶Preterea † in casu nostro factum dr̄ esse in condit.respectu emptorū vel emere volentiū: ergo talis conditio facti indiuidui nō debet scindi.l.cui fundus. ff.de conditio.ꝛ demon.ꝛ per predicta ita solēniter consuluit bar to.in suo consilio.quod incipit Ange.ꝛ andreuccius.ꝛ predictam opinionem etiā secutus fuit idem Bar.in.l.cui vsusfructus.ff.de vsufruc.lega.idē bar.ꝛ post eum Ange.ꝛ Paul.de castro in.d.l.si quis aliā.ff.de solut.idē voluit bal.in.l.ij.C.de pactis inter emptorem ꝛ venditorem.ꝛ hec videt̄ clara conclusio contra quam nō re
5 perio aliquē scribentium tenere. ¶Tertio † hanc opinionē confirmo. Nam si duo habent actionem exempto ad rem tradendā contra venditorem non potest vnus offerre partem precij sibi tangentem.ꝛ velle consequi partem rei inuito venditore. Casus est clarus in.l.quod si nolit.§.idem marcellus.ff.de edili edicto. Et est casus in.l.fistulas.§.qui fundum.ff.de contrahē.empt. Tenet Paulus de castro in.l.iulianus.§.offerri.ff.de act.empti.ergo nō pn̄t predicti emptores offerre partē pcij: ꝛ ꝯsequi dictas tres tertias partes
6 Nec videtur † ꝙ obligatus ad vendendum cogi possit vendere nisi omnibus consentientibus ꝛ ementibus aliquod.tex.not.in.d.l. quod si nolit.§.si plures.ff.de edili.edicto. ¶Ex quibus videntur resultare contraria supra firmata.aut predictus Mathias ꝛ Antonius volunt cogere predictum sempronium ad vēdendam totā dictam tertiam partem.ꝛ hoc etiam vr̄ impossibile. Pro cuius cōclusionis fundamento tres casus sunt discutiendi. ¶Primus est si dicamus hanc obligationem esse oīno diuiduam obligatione et ꝛ solut3. ¶Secundus casus est. Si dicamus eam esse diuiduā obligatione sed indiuiduam solutione. ¶Tertius casus est si dicam⁹ predictam promissionem de vendendo omnino indiuiduā scilicet
7 obligat.ꝛ solut. ¶Circa primū † vr̄ dicendum ꝙ cum predictis mathie anthonio patri ꝛ matri eorum fuerit facta promissio de vēdēdo: ꝛ per consequens vnicuiq; pro quarta illius tertie iuxta.l.reos §.cum in tabulis cum materia.ff.de duobus reis.ꝛ.l.primam.C.si plures vna sententia: bene facit tex.in.l.legata inutiliter.§.fi.ff.de lega.primo.ꝛ tex.in.l.si legatum.ff.de annis legatis.ꝛ quod argumento predictorū iurium traditur in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff.soluto matrimonio.ꝛ per Bal.in.l.si mater.C.de rei vēdicat.videtur quod predictis Mathie ꝛ Antonio nō competit actio ad reemendum nisi pro tribus quartis dicte tertie partis et eorum persona: ꝛ patris eorum: ꝛ per consequens ad aliam quartam: cuius ius reemendi competebat matri videntur sine actione
8 experiri.l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg.gestis. Et sic † tanquā agentes sine actione possent a iudice repelli. etiam parte non opponente. Argumento glo.no.in.l.vbi pactum.C.de transac. ¶Nec predictis refragari videtur si predicti Mathias ꝛ antonius dicerent quod cum mater eorum sit exclusa a iure reemendi quod ta
9 le ius accreuit eis: quoniam † cum presupponamus obligat3. omnino diuiduam in diuiduis in contractibus non est locus iuri accrescendi: vt est casus: ꝛ ibi Barto.ꝛ omnes in.l.si mihi ꝛ ti tio.ff. de verborum obliga. Tradit barto.plene in.l.re coniuncti.ff.de legatis tertio in vltima columna.ꝛ Baldus plene.ꝛ post eum Lodouicus romanus in.l.j.C.quando non pet.partes. Et sic nec volendo reemere partem nec totum videntur admittendi. ¶Circa secūdum etiam si dicimus predictam obligationem diuiduam obligationem sed solut.indiuiduam. Adhuc videtur qd̄ non possit sempronius cogi nisi omnes consentiant: quoniam si diuisa fuit obligatio inter predictos Antonium Mathiam ꝛ parentes eorum. Adhuc obstant que statim dixi: videlicet quod predicto Mathia ꝛ Antonio non competit in totum ius reemendi. Nec cogitur predictus sempronius reuendere nisi omnibus consentientibus. Argumento dicta.l.quod si nolit.§.si plures ꝛ.§.si vēditori. Nec possunt allegare ius accrescendi cum ex parte eorum obligatio sit diuidua: ergo non habet locum ius accrescendi per ea que statim dixi.
10 Accedat † quia ad hoc vt habeat locum ius accrescendi necesse est quod in persona alterius deficiat omni iure vt est glosa singula. quam ibi approbant Barto.ꝛ omnes in.l.si duo patroni in principio.ff.de iureiurando. Sed in persona matris tale ius non deficit omni iure.igitur ꝛc. Quod non defecerit omni iure patet quia
11 fuit simpliciter fuit exclusa tempore: tempus † autem non tollit obligationem ipso iure sed ope exceptiōis vt est casus in.l.obligationum fere.§.placet.ff.de actionibus ꝛ obligationibus.ꝛ in.l.eu3 qui ita.§.qui ita.et ibi barto.ꝛ omnes.ff.de verbo.obliga.faciunt

que statim dicam in tertio membro. ¶Circa tertium casum si dicamus eam esse oīno indiuiduā: tūc etiā videtur idem dicendum ꝙ
12 supra dictum fuit. Quoniam † vt supra in principio dixi quando quis tenetur prestare vnam rem indiuiduam pluribus non tenetur nisi omnes consentiant dicta.l.fin.ff.cōmunia prediorum.licet omnibus creditoribus insolidum actio competat vt est casus ꝛ ibi plene declarant docto.in.d.l.ij.§.ex his igitur.ff.de verboru3 obli.ꝛ in contractu empt.in.d.l.quod si nolit.§.si plures. ¶Nec obstat si dicatur ꝙ mater istorum est exclusa a iure reemendi: ꝛ per cōsequens cum simus in materia indiuidua habet locū ius accrescen
13 di per not.per bar.in dicta.l.si mihi ꝛ titio. Quoniam ad hoc † vr̄ posse responderi pluribus modis. ¶Primo quia nō vr̄ ꝙ habeat locum ius accrescendi quoniā ex parte matris ipsorum non deficit ius omni iure. Cum adhuc posset petere l3 obstet exceptio. Argu. preallegate glo.singularis cōmuniter approbate i.d.l.si duo patroni. Secundo qr̄ videt̄ ꝙ sempronius possit dicere Antonio ꝛ Mathie non teneor vobis solis reuendere per iura preallegata ꝛ stati3 ꝙ mater compareret possit dicere tibi non teneor quia est tempore exclusa: ita in simili in prestanda re indiuidua dixit Cy. in suis ad ditiōibus.quem sequitur ibi cumanus in dicta.l.ij.§.ex his igitur
14 ¶Tertio auctoritate Pau.† de castro qui in dicta.l.si quis alia3 ponit questionem nostram quando aliqui ex illis quibus est promissum reuēdi ex quo repellūtur. Si volūt pro partibus eorum reemere an repellantur si volunt totum reemere. Et concludit quod sic ex quo alij qui nolūt reemere possunt adhuc velle. Sed ita videtur esse in casu nostro quia predicta eorum mater potest adhuc velle: licet obstet exceptio: immo tunc cum fuit hoc petitum poterat
15 efficaciter velle: quia non erat exclusa tempore. Et licet demum † superuenerit ius pendente iudicio. Tamen non videtur prodesse ex quo sumus in personalibus per id quod habetur in.l.non pōt videri.ff.de iudi.ꝛ in.c.Abbate sane de re iudica.lib.vj. ¶Quarto
16 ꝛ vltimo † quoniam predicta domina Dorothea mater predictoꝝ Antonij ꝛ Mathie est exclusa tempore.cuius exclusio causatur in fauorem predicti sempronij: ergo omne ius predicte dn̄e Dorotee applicari debet predicto sempronio per casum in.l.ij.§.si duo.ff.dē collat.bonorum.ꝛ in.l.post legatum.§.amittere.ff.de his quibus vt indignis ꝛ in.l.pe.C.de legat.ꝛ in.l.seruo legato.§.si testator.ff. de lega.primo.ꝛ in.l.fidei cōmissum.§.interdum.ff.de legat.tertio tradit Barto.in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertu.ꝛ Bal.in.l.si cum dotem in principio.ff.soluto matrimonio. ¶Aut ꝛ tertio predictus Mathias ꝛ Antonius volūt tres quartas illius tertie partis rehabere ꝛ reemere soluendo tamen totum precium.ꝛ tunc vr̄ etiam ꝙ non cogantur quia hoc casu militant rationes supra deducte. Quando vellent emere tres quartas ꝛ soluere tres quartas precij. ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquiliā.l.a titio.ff.de ver.obli. Quia inuitus incideret in cōionem.ꝛ quia forte non emisset nisi totum credidisset habere ꝛ quia partem indiuidui tradere non cogitur licet dominus Raph.fulgo.in.d.l.quod si nolit.§.idem marcellus dicat per illum tert.a contrario sensu quod si vnus ex dominis vr̄ ex emptoribus sit paratus precium solidum tradere quod tūc possit agi vt res vendita pro parte tradatur: qd̄ est notabile secundum
17 eum. ¶Postremo dato † ꝙ omnia predicta cessarent adhuc nō videtur ꝙ aliquo modo sempronius cogi possit ad reuendendū sed liberetur prestando interesse quia in obligatione facti quis nō cogitur precise. Sed liberatur prestando interesse.l.stipulationes nō diuiduntur.§.celsus.ff.de verb.obli.vbi plene per Bart.ꝛ ordinarios legentes.ꝛ traditur in.l.si traditio.C.de act.empt.ꝛ in.l.ij.ff.dē act.empt.per que omnia dicendum vr̄ predictum sempronīū oīno absoluendum: ꝛ he rationes iudicio meo hanc cōsultationem dubiam reddere videbantur. ¶His stantibus incontrarium nō obstantibus veritatem fore arbitror prout inferius concludam.ꝛ ad hoc vt que mente concepi clariora reddantur. Pro fundamento
18 infra dicendorum ego premitto. Primo ꝙ † predictus Mathias qui egit suo nomine ꝛ nomine fratris ꝛ matris censetur egisse ad reuendendum contra sempronium.ꝛ pro partibus vnicuiq; tāgētibus ꝛ insolidum. ¶Primū probatur quia cū Mathias dixerit se agere nomine proprio ꝛ nomine fratris ꝛ matris censeatur noīe suo ꝛ aliorum ꝓ partibus virilibus egisse iuxta supra allegatam.l. reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis.ꝛ.l.j.ꝛ quod ibi habetur. C.si plures vna sn̄ia.facit quod no.in.l.procurator qui pro euictio
19 ne.ff.de procura. Secūdum probatur † quia predictus Mathias non solum simpliciter egit nomine proprio ꝛ fratris ꝛ matris. S3 etiam egit quolibet predictorum nominū de cuius dictionis quolibet natura est attribuere cuilibet actū insolidum vt traditur in.l. hoc arti.ff.de here.insti.ꝛ in.l.si pluribus vbi Bart.ꝛ imola.ff.de legatis secundo ꝛ in.l.non distinguemus.§.cum plures vbi Bart.
20 ff.de arbitris ꝛ in.c.si propter.de rescriptis.in.vj. Et hoc † maxime cuilibet ipsorum cōpetijsset ius insolidum propter clausulam libelli in fine positam dum dicit̄ omni meliori modo ꝛc. Et proponens omnia ꝛ singula iura ꝛc. Et petens in predictis iustitiā mini

strari per ea que habentur per Inno. et alios in c. ij. extra de ordi. cognitio. et per legistas in l. edita. C. de edendo et in l. j. in principio ff. de edendo et in l. si cum nulla. ff. de iudi. Et hoc etiā declaratū fuit per Mathiam q obtulit se paratū totum emere et soluere integrum precium. facit. l. si quis intentione ambigua cū materia.

21 ff. de iudicijs: cum similibus. ¶ Secundo ego premitto † q predictus Mathias recte egit nomine suo fratris et matris: tū qr coniunctus cauendo prout fecit agere potuit iuxta l. sed et he cum materia. ff. de procurato. et l. exigendi. Et ibi etiam per ordinarios. C. de procurato. tū etiam quia licuit in eodem libello suo et alterius nomine agere: vt dicunt Bal. et Saly. per illam l. in l. cum te in galliam. C. si certum petatur. et est bonus tex. et ibi Bal. in l. plane. ff. fami. hercis. Et licet demum mater declarauit hoc nō processisse ex sui voluntate et se nullo modo cōsensisse: nec ꝯsentire iudicium subsistit in persona mathie et antonij qui ratificauit: vt eleganter determinat Bal. in l. ordo. C. de executi. rei iudi. in penultima q̄one. Argu. l. non idcirco. ff. de iudicijs. ¶ Tertio ego pmit

22 to † q predictus sempronius qui est obligatus ad reuendendum dicitur obligatus ad rem tradi: vt cōcludit Barto. in d. l. cui vsusfructus: traditur in l. j. et in l. exempto. in principio. ff. de acti. empti. et in d. l. stipulationes non diuiduntur. ꝟ. celsus et i. d. l. si traditio. C. de actionibus empti. ¶ His pmissis stantibus: Ego i hac materia obligationis rem tradi reperio tres diuersas et cōtrarias opiniones: a quibus iudicio meo dependet veritas presentis cōsultationis. Et ex infra dicendis apparebit. Prima opinio fuit

23 † opi. Dy. quam refert et sequitur Bar. in d. l. stipulationes non diuiduntur in ꝟ. oppositi. qui dixerunt quod obligatio rem tradi dicitur indiuidua obligatione: et obligatio non scinditur: Et sol. per illum tex. vbi hec tria parificantur fossam fodi insulam fabricari et rem tradi. Sed illa duo prima sunt indiuidua quo ad vtrūq: Ergo et hoc tertium. ¶ Accedat ad hoc: nā quando vna determinatio habet determinare plura determinabilia debet ea pariter determinare. l. iam hoc iure. ff. de vul. et pupillari. et l. in testamēto. C. de testamento militi. cum similibus. Quod etiam ratione pbatur. nam si pars soluatur et ea soluta dicamus liberationem cōtingere sequeretur quod si in alia parte tradenda fuit mora: succedet obligatio ad interesse: vt in dicto. §. celsus: et per consequens contingeret solutio fieri in diuersis temporibus ꝯ. l. in executio. §. pro

24 parte. ff. de ver. obli. item sequeretur † q ratione partis tradite creditor compelleretur inuitus ad cōionem: quod esset sibi damnosum: quia pars que est in cōione non affert tantam vtilitatem in parte respectu partis quantum afferret totum respectu totius cōtra tex. in dicta l. in executi. §. secunda. Preterea etiam vt supra dixi: vendere est facti et facta regulariter sunt indiuidua: vt. d. §. cato. et supra dixit et tradit Bar. in d. l. stipulationes non diuiduntur in ꝟ. oppositū. Et hanc opinionem tenuit etiam Bartol. in d. l. cui vsusfructus et in dicto consilio. et in d. §. cato in secūda oppositū. Eandē opinionē tenuit dñs Bartolomeus de Saly. in l. p hereditarijs. C. de her. act. eandē etiā tenuit idē saly. i. l. si duo. ff. de po. dicēs Bar. opinionē eē notabilē et hāc opinionē secut⁹ fuit do. Raph. cuman⁹ in d. §. cato. et in d. l. stipulatiōes nō diuidūt. et ibi

25 hanc † opinionē dicit esse tenendā dominus Pau. de castro cum eam tenuerit Dy. qui quando decidebat aliquā questionem dicebatur ibi esse tota sinodus legalis sapiētie ꝫ dicat q in puncto iuris magis sibi placeat qd equiparet obligationi rē restitui. et predictā opinionē Bart. ibidem sequit dominus imola dicens ita cōiter teneri. et idem tenet dominus imola in d. §. cato. Et hāc etiam opinionē secutus fuit Ang. in d. l. stipulationes. quam tamē limitat nisi quis posset pcise cogi ad factum vt est in casu nostro prout infra videbimus: qr tunc dicit hanc obligationē esse oīo diuiduā: qr tunc non pōt resultare q fiat solutio partis in re etiā partis interesse. Cuius tamen considerationē impugnat imo. ibi et in d. §. cato. vñ qr licet cogi possit precise interdū quis tradere: tamē statim post moram succedit obligatio ad interesse. et est in electione actoris. An velit agere precise ad ipsum factum an ad interesse: vt

26 patet secundum ipsum † quando rem tradi est in obligatione ex contractu empt. et debitor hꝫ facultatem rei restituende: quo casu potest precise compelli: vt infra dicā: et esse propter naturā obligat. sic variabilem Remanet obligatio indiuidua etiam quo ad obligat. Et hec opinio est etiam de mente Bar. et aliorū dicentium indistincte esse indiuiduā et tamen in eodē loco volunt et ponunt q in contractu empt. quando quis habet potestatē res tradende cogitur precise et hec opinio cum sit magis communis ab ea in indicando non videt non recedendū per no. per Bar. in l. fin. C. de pe. in qui. ma. in. ¶ Qua opinione stante clara conclusio in terminis nostris q cum mater predictorum matthie et Antonij fuerit exclusa a iure reemēdi qd tale ius accrevit predictis Antonio et Mathie. Et sic eis non exclusis insolidū competit ius reemendi: quia

27 regula † est clara in iure quod in obligationibus et iuribus indiuiduis habet locum ius non decrescendi. hāc doctrinā tradit Bart. in l. si mihi titio. ff. de verb. oblig. per l. proprium. ff. cōmunia prediorum. et illam doctrinam Barto. in d. l. si mihi et titio. Sequuntur ibi Ange. imo. et pau. de castro idem tenuit Barto. in l. ij. §. ex his igitur in vltimis verbis. ff. de verb. obli. quem communiter sequuntur Roma. et moderniores idem tenet Bar. in l. re cōiuncti. ff. de lega. tertio in vltima columna. Idem Bal. et post eum Lud. roma. in l. j. C. quando non petentium partes. Idem etiam sensit Bald. in auc. si quas ruynas. C. de sacro san. ecclesijs. et voluit idē Joan. an. in addi. specu. in Rubrica de feudis. et in hoc nullum reperio contradicentem: vnde cum sit cōis omniū opinio est oīno sequenda. ¶ Non obstāt rationes supra incontrarium adducte. Nā ad illas facilis est rñsio. et rogo quod iudex diligenter aduertat.

28 ¶ Ad primam respondetur † duobus modis. primo q illa glo. cum tex. loquitur in obligationibus diuiduis vt aperit clare Bart. in dicta l. si mihi et titio et in dicta l. re coniuncti. quod demonstratur etiā ex duobus pūo ex mente Bart. in dicta l. si duo patroni: vbi ex illa glo. infert q si vnus esset exclusus per sñiam nō accresceret eius pars quia non deficeret oī iure iūctis his que dicit barto. in d. §. ex his igitur: vbi vult q si plurib⁹ debet aliquid indiuiduum: et vnus excludat per sñiam quod alij insolidū admittunt ac si illō non esset cōmune. et illā doctrinam sequūtur cōiter doctores vt etiam infra dicam: et tamen ille non dicebatur exclusus ipo iure: iuxta l. iulianus. et que ibi habētur. ff. de condi. ind ebi. ¶ Secundo hoc etiam demonstratur per tex. in l. plane. §. si duobus. ff. de legatis primo iunctis his que ibi notantur per Bart. docto. et tex. et quod ibi per tex. in l. huiusmodi. §. si titio eodem titulo in quibus iuribus aperte deciditur quod licet quis habeat ius retentionis tamen nō impedit ius nō decrescendi licet impediat ius accrescendi. Tertio patet manifeste quod ad hoc vt habeat locum ius non decrescendi non est necesse q pars deficiat omni iure sed sufficit q exclusus effectualiter non admittatur ad partem licet secus sit in iure accrescendi. Quo casu procedit predicta gl. in dicta l. si duo patroni. et ratio est quia in re indiuidua in qua habet locum ius non decrescendi vnicuiqꝫ a principio insolidum debebat: ideo vno cessante non dicitur pars illius alteri accrescere. Sed propter illū non decrescere sicut in simili patet in l. stipulatio ista. §. cum q ff. de verb. oblig. vbi duobus his eadē decē promissa fuerunt: et sic cuilibet fuerunt eadem decem promissa: et dicit q vno deficiente alter decem habebit et hec de prima rñsione. ¶ Secūdo principaliter respondetur: nam videtur dici posse q immo in psona matris eo-

29 rum ius defecerit ipo iure primo. Nam licet † tempore simpliciter nō tollat obligat. ipso iure tū pacto et renūciatione tolli vr ad hoc glo. prima in d. l. obligat. fere. §. placet. ff. de act. et obli. sed predicta mater eorum ex quo poterat infra tempus offerre et perpetuo admittebatur cum permiserit tēpus labi illi iuri renūciasse vr: et illō ius repudiasse: vt est casus in l. si ea. C. qui accusa. nō possunt tenet glo. quam ibi summe no. Ange. in l. si ego. ff. de neg. gest. et Bart. et Ang. in l. bonorum. ff. rem ratā haberi. Dy. et Jo. an. in c. ratihabi

30 tio. de re. iuris. lib. vj. ¶ Secundo hoc deducitur. nam † promissio de reuendendo dicit esse conditionalis saltim conditione potestatiua: quia videtur facta sub conditione tacite. Si voluerit reemere: ita cōmuniter concludūt docto. in l. secunda. C. de pactis inter emptorem. vbi hoc clare aperit Bal. hoc idem aperte tenet Bart. in dicto cōsilio q incipit Ang. et andreuccius: et clarius in l. si decē cum petiero. ff. de verb. obli. et in l. cui fundus. ff. de condi. et demō.

31 Nulli autem † dubium est condi. etiam tacitam obligat. suspendere et eiusdē fine ipso iure promissionē euanescere: vt est casus: et ibi glos. que semper allegatur pro singuli in l. item quia. ff. de pactis. itē certum est q omnis ꝯditio suspendit siue causalis siue potestatiua siue mixta patet de potestatiua de qua agimus in l. a testatore. ff. de conditione et demonstra. traditur etiam in dicta l. si decem cum petiero et in l. fina. ff. de condi. insti. et in l. si pater per Bald. et alios. C. de insti. sub condit. factis. et in l. filius a pa. ff. de liberis et

32 posthumis cum similibus. ¶ Ad secundam rationē † vꝫ ad opinionem Cy. dicendū est q illa opinio est omnino falsa: nam in contrarium aperte concludit ibi Bar. per tex. in d. l. proprium q imo debitor tenetur omnino tradere rem indiuiduā obtinentibus: et ille exclusus per sententiam habetur ac si non esset in rerū natura: et eius opinionem sequit ibi imola. dicens q saltim poterit cogi ad tradendū de facto Argu. l. mulier. §. j. ff. de condi. insti. et idē tenet Ludo. roma. Argu. l. aquam in ver. q si plurium et l. si rationeꝫ in principio. ff. quēadmo. serui. amittatur. illam etiam sequunt oñs moderni. et pro his est satisfactum secunde rationi incontrarium

33 adducte. ¶ Ad tertiā obiectionem † de opinione Paul. de castro. dico q opinio Pau. de castro et eius auctoritas concludit pro parte nostra. Nam dominus Paulus ideo dicit quod etiam si vnus offerret totum precium et se empturum totū potest repelli ex quo alius potest adhuc velle licet tunc non velit: ergo clare sentit dñs Paulus quod si alius cui etiam esset promissum reuendere offerret se empturum totū et alius socius nō posset nec vellet nec nollet

q tunc

quod tūc nō repelleret: hoc aperte sentit do. Paulus a contrario sensu quod validum est argumentum. l. j. §. huiꝰ rei. ff. ō offi. eius cui manda. est iurisditio. ⁊ in. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testamentis. Item a ratione cessante. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. c. cum cessante de appellatio. Sed in casu nostro predicta mater eorū non posset amplius velle ergo patet quod opinio pau. de castro ⁊ eius auctoritas cōcludit pro nobis: quod aūt nō possit amplius velle: probatur ex pluribus. primo tenendo illam opinionem ꝙ fuerit ex defectu conditio. exclusa ipso iure lapsu temporis

34 quā supra probaui. Secundo quia † censetur iuri tacite renūciasse ⁊ id repudiasse: vt supra deduxi. Tertio quia dato quod vellet nō potest hoc efficaciter velle adeo quod etiam si agere: parte nō opponente ex quo ex facie instrumenti appareret iudici eam exclusaȝ tempore ex officio iudex deberet ipsam repellere ita punctaliter in terminis nostris de excluso tempore prout apparet ex instrumento decidit notabiliter Barto. in. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de ver. obligatio. quia tunc dicitur exceptio. inesse quo casu dicit iudicem ex officio posse agentem repellere: vnde dicit Barto. Nunc intelligis quid est dicere exceptio. inesse: tu qui nūquam intellexisti. Et illam decisionem sequitur ibi bald. licet per alia vba et dominus imola. idem tenuit bar. et sequūtur communiter docto. in. l. lecta. ff. si cer. petatur. ¶ Quarto et vltimo quia dato ꝙ ipsa ageret ex quo saltim possit exceptio. repelli si predictus sempronius excepti. non obiceret: et per consequens condemnari posset: hoc contingeret eius culpa et facto: vnde sibi hoc imputare deberet. Argumento. l. damnum. ff. de reg. iuris et. l. iulianus. §. si quis a pupil

35 lo. ff. de actionibꝰ empti. cū similibꝰ. ¶ Nec obstat † Si vltimo dicatur ipsa posset ratificare acta ⁊ gesta nomine suo quia ad hoc respondetur dupliciter. Primo quod ex quo ipsa non habuit ratū id quod gestum fuit: vt patet per instrumentum productum quicquid eius nomine gestum fuit nullius est valoris quo ad ipsam: vt est casus in. l. iij. §. sed et si forte. ff. rem ratam haberi: immo ex quo eam penituit semel eius nomine gestum fuisse non potest amplius ratum habere vt est casus clarus in. l. bonoꝝ in fi. ff. rē rataȝ haberi. Secundo quia ista est regula ꝙ actus gestus ī rem alicuiꝰ non potest per illum ratum haberi nisi eo tempore quo actus de nouo per ipsum ratum habētem fieri posset secus si ratum habēs esset tempore exclusus: casus est ⁊ ibi Barto. ⁊ omnes in. d. l. bonorum. ff. rem ratam haberi. ¶ Nec obstat ꝙ tūc etiam cū actum fuit ipsa poterat velle in futurum: cum adhuc non esset tempore exclusa licet tunc non vellet quia ad hoc facilis est responsio: quod pendente iudicio tempus. ĩ. quod ipā velle poterat lapsum est: ⁊ sic iu

36 dicio pēdēte non potuit ampliꝰ velle saltim effectualiter. igitur † predictis Matthie ⁊ antonio superuenit ius pendente iudicio ⁊ ex causa de preterito hoc est ex promissione de reuendendo. Et sic ex causa de preterito que fuit specialiter ī iudicio deducta quo casu etiam in personalibus ius superueniens validat iudicium vt est casus ⁊ ibi Barto. ⁊ omnes in. l. si rem. §. fina. ff. de pigno. acti. ⁊ in. l. si mandauero tibi vt titio. ff. mandati. tradit etiaȝ plene barto. ⁊ post eum docto. in. l. non potest videri. ff. de iudicijs ⁊ Dy. insti. de actio. in principio ⁊ do. Canoniste in. c. abbate sane de re iu

37 di. lib. vj. Preterea † vbicunqȝ pluribus competit aliquod ius in solidum tunc vnusquisqȝ potest insolidum agere ⁊ potest sequi cōdemnatio licet debitor non cogatur illud prestare nisi omnibus cōsentientibus vt probatur in dicta. l. secūda iunctis no. ibi per omnes in. §. ex his igitur. ff. de verbo. obliga. ergo patet qȝ a pīcipio dictus Matthias recte egit etiam insolidum ⁊ insolidum debet condemnatio sequi: item ⁊ executio sequi debebat ex quo amplius consensus matris non requiritur tempore executionis cū recipief

38 exclusa. ¶ Nam † quando certa qualitas requiritur in certa dispositione requiritur eo tempore quo dispositio applicatur ad actuȝ. l. in delictis. §. sed si detracta. ff. de noxa. l. si titius. ⁊ ibi Bart. ff. de testamento militis. cum similibus ⁊ ex his patet sufficienter resp̄

39 sum ad tertiam obiectionem. ¶ Ad quartam ⁊ vltimam † rationem respondetꝰ ꝙ illa procederet vbicunqȝ essemus in materia diuidua quo casu Matthias ⁊ antonius non admitterentur ꝑ portione matris ⁊ respectu iurium matris que viderentur magis applicata ipsi sempronio in cuius fauorē causaf exclusio. Sed nos sumus in materia indiuidua in qua quilibet admittif iure proprio non iure alterius quod nō minuitur per exclusionē alterius. Als enim esset tollere omnia que dicta sunt supra: quia si vnus per sententiam excluderetur: sequeretur ꝙ alij non admitterenf per ius non decrescendi cū sn̄ia foret lata in fauorē debitoꝝ quod tamē est falsum vt supra patuit per not. in. d. §. ex his igif. ¶ Preterea illa iura loquūtur in materia valde diuersa scilicet in vltimis volūtatibus ⁊ in pretendentibus causam lucratiuam. Nos autem sumus in contractibus ⁊ in pretendentibus causam onerosam: vnde ex diuersis non fit illatio. l. fi. ff. de calū l. papinianus exuli. ff. de mīo. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirē. posses. ¶ Nec vltimo

40 obst † si quis diceret quod licet talis obligatio rem tradi sit indiuidua obligatiōe ex parte ipsius debitoris ⁊ sic ex parte sempronij tn̄ ex parte creditorū dicif diuidua cū pluribus fuerit facta ꝑmissio: ergo vnicuiqȝ quesita vf ꝑ dimidia. argumento. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duobꝰ reis. Qm̄ ad hoc respondetꝰ qȝ vbicūqȝ ex parte ꝑmissoris obligatio est indiuidua eodē modo est indiuidua ex parte stipulatoris. iste est casus in. d. l. ij. §. ex his igif: per quē ita cōcludunt ibi Bar. ⁊ oēs reprobata glo. prima q̄ contrariū attentauit ⁊ concludit Bar. in. l. iiij. §. cato. ff. de verb. obl. Et hec sufficiāt

41 de isto pūcto. ¶ Secūda principalis opinio fuit pe. † ⁊ Cy. in auc. hoc ita. C. de duobus reis qui dixerūt ꝙ obligatio rē tradi sit diuidua quo ad obligationē. Sed indiuidua quo ad solutionē qꝛ solutione partis non contingit liberatio. l. si duo. ff. depositi. sicut in simili dicimus in obligatione generis in. l. in execu. §. pro parte. ff. ō verb. obli. Quam opinionē in puncto iuris sequif dn̄s. Paulus de castro in dicta. l. stipulationes nō diuidūtur qꝛ non sit equiparatio quo ad omnia inter stipulationē rem tradi fossam fodi ⁊ insulā fabricari. ⁊ hanc opinionē sub dubio: etiā videtur sequi imo. quod equiparef obligaf. rem restitui quādo quis precise cogi pōt ad rem tradendā sicut in terminis nostris: vt. ĩ. patebit: ⁊ sequitur eandem dominus Lodo. de roma. in dicta. l. stipulationes non diuidūtur. ⁊ Pau. de castro in. d. §. cato. ⁊ tenēdo hāc opinionē dico ⁊ concludo indubitanter qȝ predictus sempronius nō cogitur retrouēdere totū si nō vult: igitur nec cogitur tradere tres quartas si nō vult sed habet electionē vel tradere tres quartas vel totum: si non vult incidere in cōmunionē: nō autem potest dicere ego nolo tradere tres quartas quia non teneor: nec totum: quia vobis nō cōpetit ius: quia tantū potest agentes excludere a tribus quartis offerendo se velle tradere totum vel nihil. Quod autem hoc sit verissimum demonstratur pluribus medijs incōuincibilibus. ¶ Prio qm̄ si obligatio rē tradi equiparatur obligationi rē restitu. secundum hanc opinionē ⁊ per easdem leges determinatur sicut obligatio rē restitui: vt patet ex opi. pe. ⁊ cy. ⁊ aliorum supra relatorū qui easdē leges allegāt ī obligatiōe rē tradi: q̄s allegāt in obligatiōe rē

42 restitui vēdicāt sibi locū in obligatiōe rē tradi qꝛ † ista ē regula qȝ oīs virtus termini ad quē fit eqparatio transfundif in terminū eqparatū: hec est doctrina Barto. cōiter approbata in. l. j. ff. de lega. primo: pro qua anno preterito allegaui casum in. l. illud. ff. de donatio. causa mortis. ⁊ in. l. j. §. j. ff. si quid in fraudem patro. ⁊ insti. de dona. §. est ⁊ aliud. ⁊ glo. bene probantem in. c. j. extra ne sede vacā

43 te. Sed ego habeo † ꝙ vbicunqȝ quis est obligatus ꝙ aut obligatio est diuisibilis: ⁊ tunc cuilibet fit solutio pro parte sua. Aut indiuisibilis: ⁊ tunc si ille qui agit satisdat potest ei totum solui. casꝰ est valde notabilis faciens hanc distinctionem in. l. j. §. si pecuniaȝ ff. depositi. ⁊ in. l. si stipulatus. §. si lancem. ff. de solutiōibus immo quod plus est quando res est diuidua potest solui integre maiori parti creditorum: vt est casus singularis in. l. si plures. ff. depositi. vnde cum in terminis nostris: tū quia dicitur rem indiuiduā solutione: tū quia agens satisdedit ⁊ sunt agentes maior pars: igif debet cogi debitor ad tradendū. Et ita in obligatione rē restitui per dicta iura concludit Ludo. roma. in dicto. §. cato. colum. xiij. vers.

44 vj. adde ꝙ ipse Barto. cōsiderauit. ¶ Secūdo hec † conclusio ꝓbatur. nam est aduertendum quid est hoc dicere stipulationem siue promissionē esse indiuiduā soluti. Et certe nihil aliud est dicere nisi quod solutione facta in parte debitor nō liberatur ex eo ne contingere possit solutionē fieri in diuersis corporibus per tex. in dicto. §. pro parte: nō aūt ex eo qȝ res pro parte solui non possit: et ita est in promissione rem tradi: que tamen dicitur indiuidua illo respectu ne facta traditione pro parte pro alia parte post moram succederet obligatio ad interesse: ⁊ sic posset contingere soluti. fieri in diuersis corporibus non autem ex eo quia fundus pro parte tradi non possit quia immo tradi potest. Et tantam vtilitatem affert in parte respectu partis quantam in toto respectu totius: vt ita declarat Bartolus in dicta. l. stipulationes non diuiduntur in tertia questione. et sequuntur ibi communiter docto. ⁊ in dicto. §.

45 cato pro parte. ¶ Sed vbicūqȝ † ratione predicta obligatio dicif indiuidua. Ego non video nec reperio ꝙ quis non possit cogi ad solutionem partis debite. Nam nos videmus ꝙ si plures heredes sunt promissores debentis ⁊ obligati obligatione indiuidua solutio. tantum. Nulli dubium quod vnus heredum cōueniri potest pro parte sua: vt est casus in. d. l. ij. §. ex his igitur immo quod plus est licet quando quis solueret ꝑtem suam puta dimidiam hominis in genere ad quam tenebaf soluendo partē stichi non liberaretur donec alius solueret in eodē homine: vt in. d. §. ex his. hoc verum quando posset contingere soluf. alterius medietatis fieri in alio homine: als secus ⁊ ideo dicunt docto. ibidē maxie dominus Cumanus Paulus de castro ⁊ moderniores: ꝙ si electio esset creditoris ex quo agendo ad dimidiam certi hominis videretur eligere nec posset variare: tunc cōtingeret liberatio in illa parte. Et est casus quē ibi no. Ang. in. l. cū debitore. in fi. ff. rē ratam haberi ergo in terminis nostris idem dicamus ꝙ isti possint agere pro par

tibus eorum:quia talis indiuiduitas non impedit executionē.sꝫ liberationē eo maxie qꝛ talis ratio indiuiduitatis ne fiat solutio in diuersis corporibus ꝯsideratur in psona vnius non in psona pluriū psonarū: vt ptꝫ per oīa iura in hac materia allegata.¶Ter
46 tio ⁊ vltimo † hec opinio confirmatur rōne inconuincibili.qḋ immo sempronius teneatur ad illas tres quartas. Nam vbicūqꝫ nō pōt contingere solutio.fieri in diuersis corporibus. tūc hoc casu solutio scinditur ⁊ contingit liberatio ⁊ sic scindit solutio non solum quātum ad effectū executiuū:sꝫ etiā quantū ad effectū liberatiuū: qḋ ptꝫ per ea que dixi in precedenti fundamento:sꝫ in casu nostro nō potest ꝯtingere solutio .fieri in diuersis corporibus. igit ⁊c. qḋ autē hoc non possit contingere probatur ex duobus ¶Primo qꝛ pdictus sempronius pōt pcise cogi ad reuendendum eundē fundū ergo nō potest cōtingere in parte solutionis fieri interesse qḋ autem possit precise cogi.ī.latius declarabit. Secundo quia
47 †quando obligatio est indiuidua solutio.tantū tūc quando respectu vnius contingit liberatio per sniam vel acceptilationem ceterorum tantum partes in obligatiōe pmanent. Casus est clar⁹ in.l.ij.§.si tamen hominem.ff.de verb.obli. secundū intellectum approbatum per Bart. ⁊ omnes: Ergo cum in terminis nostris quātū ad psonā matris cōtingat liberatio ex lapsu temporis ceterorum tantum ptes in obligatione pmanēt: Et si dicas tempore non dicitur exclusa ipso iure. hoc non obstat quantum ad terminos nostros: qꝛ dictus.§.si tamen hominem loquitur de excluso. p sniam: ⁊ sic non ipso iure: ⁊ tamen deciditur ibi ꝙ tm̄ quantum
48 ad aliorum partes subsistit obligatio.¶Nec†refragatur si dicas ꝙ §.si tamē hominem loquitur in pluribus debitoribus: quia dico ꝙ illud quod in materia indiuidua statuitur in pluribus debitoribus idem statuitur in pluribus creditoribus: vt supra dixi per tex.in dicta.l.ij.§.ex his igitur.¶Preterea eadem est ratio: quoniam ideo procedit dispositio.§.si tamen homines quia in illa pte in qua effectualiter contingit liberatio non potest contingere solutio.fieri in diuersa re. Ergo idē in casu nostro quādo contingit liberatio respectu persone vnius ex creditoribus cum quantum ad eius personam non possit cōtingere solutio fieri in diuersa re. Argumento.l.illud.ff.ad.l.aquiliā.⁊.l.a titio. ff. de verbo.
49 oblig.¶Accedat ad predicta†nam vt dicit dominus Raph. fulgo.in.d.l.ꝙ si nolit.§.idē marcellus licet obligatio tradēdi sit indiuidua respectu corporalis traditionis ⁊ facti.l.p parte.ff.de serui.ti.generali:⁊.l.si duo depositi.ipa tamē obligatio tradendi est diuidua respectu iuris.qꝛ pōt pro parte tradi pro indiuiso respectu dn̄ij vel quasi. Argumento.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū: sed commodati qḋ est notabile ⁊ subtile.¶Ex quibus omnibus stat firma conclusio ꝙ respectu indiuiduitatis solutio. tantū nō possunt predictus Mathias ⁊ Antonius excludi a predicta petitione reuēditionis tenendo hanc secundā opinionē: quia saltim vel ad totum vel ad partē cogi potest predictus sempronius.¶Re
50 stat nunc videre†quare hoc est ⁊ qua ratiōe procedāt rōnes ⁊ autoritates supra deducte: quibus concludit ꝙ sempronius cogi nō potest ad reuendendum partes: Et certe vt supra dixi predicta procedunt duobus concurrentibus. Primo qḋ ille qui habet reuendere dicat se nolle reuendere totum. Secundo qḋ si partem reuenderet teneretur ⁊ cogi etiam posset alteri reuendere: Et vt conclusio ī intelligatur ⁊ clarior reddatur subijciamus rem exemplo. Titius tenetur sempronio ⁊ Martino reuendere domum: sempronius vult reemere. Martin⁹ nihil dicit vel dicit adhuc se nolle reemere Et tamen potest adhuc velle: certe ticius nō tenetur reuendere partē neqꝫ totā partem ne incidat in cōmunionem. Et qꝛ non emisset illam rem nisi credidisset se habiturum totū. Nec pōt cogi dicendo Ego volo emere totū quoniam potest dicere titius ego nolo tradere totum quia alteri teneor. ita procedit tex.in.d.l.quod autē ⁊ pcedunt supradicte auctoritates: ⁊ auctoritas Pauli de castro su
51 pra relata. Et ideo†dicit Bal.in.d.l.qḋ autem.§.item ꝙ sabinus ff.de in diem adiec. quod vnus contradictor magis operatur quā factum multorum: ideo etiam forte dominus Raph.in.d.l. quod si nolit.§.idem marcellus dicit qḋ si vnus ex emptoribus soluit totum precium potest cogere venditorem vt partem sibi venditā tradat: ⁊ non dicit vt totum tradat a contrario sensu illius tex. quia alteri partem tradere tenetur. Et ita colligit etiam Bal.in.l. fistulas.§.qui fundum.ff.de contrahen.emp. vbi dicit no. qḋ venditor non cogitur ad traditionem alicuius partis nisi tota pecunia soluta: ⁊ ita etiam procedit tex.in.d.l.qḋ si nolit.§.si plures.ff.de edili. edic.cum similibus. Nec tunc obstat ratio cōmuniōis: qꝛ ex quo habet totum precium: partem quam habet penes se habet ex causa lucratiua: tamen vtilius est ei rem communem habere quam non habere: ergo talis communio non consideratur ad que bene facit casus valde no.in.l.si ita relicta seruis duobus.ff.de ma.testamento. Et hic non est casus noster: quia dato quod predicti Mathias velint emere partem ⁊ totum inquantum opus sit predicta domina Dorothea eorum mater non posset si vellet reemere amplius.

Sed vbicunqꝫ vnus ex illis Cui competebat ius reemendi est exclusus tūc dico quod compellitur venditor vel ille qui promisit vēdere vel rem pro parte tradere si vult vel totum tradere ex quo alij venderet nō tenetur: tunc enim cessat ratio inuite communionis. Item cessat ratio qꝛ non potest dicere totum offerre tibi non possū qꝛ alteri debeo: ergo cessante omni ratione dꝫ cessare dispositio .l. adigere.§.quamuis.ff.de iure patro.c.cum cessante extra de appela. Et hanc conclusionem credo verissimam sicut deus est in celis. Quam comprobo ⁊ iuribus ⁊ auctoritatibus.¶Primo per tex.in d.l.qḋ si vno ꝟ.quemadmodum.ff.de in diem adiectione. vbi est tex.qḋ si vendo tibi fundum ea lege quod si alius meliorem condi. attulerit quod res sit inempta. demū alius mihi meliorem condi. affert quo ad dimidiam fundi. Queritur nunquid si recipio hanc condi. venditio rescindatur dicitur quod non qꝛ nō fuisset empturus nisi totum habiturum se credidisset: ⁊ tamen nulli dubium qḋ ibi si quo ad totum fundum fuisset oblata melior conditio qḋ illo casu venditio rescinderetur. Ergo cum iurisconsultus ibi procedat ponendo casum similem superiori in quo tractauerat quando venditores plures fuerant. Sentit aperte decisionem illius tex. pcedere ex eo qꝛ tantū in parte emptori erat oblata melior conditio nō quādo super toto: quia tunc nihil dicit: immo cōtrarium videt aperte decidere ponendo predictam similitudinem.¶Secūdo hec pars confirmatur per casum.l.cum einsdem.ff.de edili.edicto: vbi si emptor plurium rerum vult agere redhibitoria non potest agere respectu aliquarum rerum inuito venditore nisi agat respectu omnium.¶Ad idem est tex.in.l.ediles.§.si iumenta . eodem titu. ¶Tertio hoc probatur per casum no.in.l.tutor.§.j.ff.de mino. vbi est casus quod si curator vendidit fundum communem cum minore ⁊ minor velit in integrū restitui restituitur ⁊ rescinditur vēditio p sua parte tm̄ nisi emptor velit a tota empti. discedere: ecce ꝙ ibi nō pōt simpliciter dicere ego nolo discedere: sed tātū eo casu quo vellet a toto contractu discedere: ⁊ ille qui vellet cōtractū rescindere vellet tantū pro parte.¶Quarto hec opinio ꝯfirmatur p text. vbi est casus iudicio meo in.l.fundus ille.ff.de contrahen.empti. vbi habetur ꝙ si emo rē mihi ⁊ sempronio ꝙ in persona sempronij nō cōsistit emptio. Et ideo dicit ꝙ emptio tenet in totum in persona mea ⁊ rō est duplex. prima secundum saly. ibi post gl. qꝛ interest vēditoris qḋ altera pars sempronij mihi accrescat: quia grauaretur nisi in totū teneret venditio. Argumento.l.iulianus.§. idem celsus. secunda ratio est secundum saly. quia inuitus incideret in cōmunionem: ergo patet ꝙ quando emptio non cōsistit in persona alterius ꝙ vēditor tenetur vel partē tradere si vult vel totā si vult quia hoc est inductum in sui fauorem propter suum interesse vt ēt aperit Bar. in dicta.l.re coniuncti ⁊ in dicta.l.si mihi ⁊ titio.¶Et
52 aduertat iudex†ꝙ omnia predicta iura loquuntur qn̄ ille qui est obligatus rē tradare potest rem totam tradere: nec remanet alteri obligatus. Quo casu tunc cogitur vel partē tradere vel totā. Nec potest dicere totam nolo tradere: quia alteri teneor ⁊ partē tradere nolo ꝙ etiam deducitur auctoritatibus tribus que hoc aperte
53 sentiunt.¶Primo auctoritate†glo.in.d.l.quod si vno dum allegat.d.l.tutor.§.j.ff.de mino. vbi tantum excluditur quis a petitione partis pro. oblati. totius ergo hoc sentit glo. cum glo. sit intelligenda secundum leges quas allegat vt dicit Barto.in.l. non solum.§.liberatis verba.ff.de lib.legata. Hoc idem etiam probatur in alijs legibus ibi allegatis per glo. quas supra induxi.¶Secun
54 do hoc†probatur auctoritate Barto.in dicta.l.cui vsusfructus. ff.de vsufru.legato vbi Barto. ponit questionem. Pone quidam emit fundū a duob⁹: hoc acto ꝙ teneatur eis fundum reuēdere infra mēsem si reemere voluerint mō vnus ex illis vult reemere partem suam alius non. An teneatur reuendere ⁊ dicit quod non nisi totum reuendat. Ergo clare sentit quod si totum reuenderet quod teneretur reuendere. Nec dicas Barto. debere intelligi nisi totuꝫ
55 reuendat ambobus consentientibus qꝛ dico†ꝙ dictū Barto. debet intelligi secundum.q. prepositā quia ista est regula ꝙ respōsio debet semper intelligi secūdum interrogata vt insti. de inutili. stipu.§.preterea.⁊ in.l.j.C.de diuersis rescriptis. ergo debet itelligi Barto. quando vnus etiam non vult ꝙ non cogitur nisi totum reuendat alias cogatur. ⁊ per consequens intelligatur Bart. quādo alius est exclusus quia non vult reemere vel repudiat. vel tempore amplius velle non potest: cum cessent rationes decisionis. ¶Tertio auctoritate Pauli de castro in dicta.l.si quis aliā quaꝫ supra retuli qui ideo dicit qḋ nō cogitur reuendere totum qꝛ ali⁹ adhuc posset velle qḋ nō contingit in terminis nostris cum mater
36 agentium sit exclusa.¶Ad predicta †accedat quod not. Saly. in dicta.l.fistulas.§.qui fundum vbi dicit quod si fiat traditio preti pro parte quod interim pro illa parte lucratur fructus rei Argumento.l.finali.§.finali.ff.de pac.dota. quod dicit esse no. Ergo patet ꝙ pars que non consentit effectualiter non debet preiudicare parti volenti emere. frustra enim deberet habere fructus partis nisi esset partem suam consecuturus aliquo casu etiam illo nolente

Preterea

¶ Preterea aduertat diligēter iudex q2 nō esset ponere os in celum dicere ꝙ etiam secundum hanc secundam opinionē predicti Matthias ⁊ antonius possint ꝑcise cogere predictū sempronium ad vendendū totum. hanc cōclusionē probo ex tribus mediis. Primo q2 vꝫ dici posse ꝙ ꝑdictus semproni⁹ nō solū teneatur reuendere predictis Matthie ⁊ Antonio ⁊ matri diuisim Sed etiam cuilibet ipsorū insolidum. nam per predictos ⁊ patrem eorū fuit facta venditio predicto sempronio pro virili ⁊ in solidum ⁊ sic tanquam a pluribus reis debendi ergo censet eis repromissum tanquam reis credendi licet vendiderint omnes ⁊ quilibet ipsorū ⁊ promissio de reuēdēdo fuerit facta oib⁹ simpliciter non etiam cuilibet ipsorū quia reuēditio dicit esse rescissio prime vēditionis. Sed † regula est ꝙ illi qui sunt plures rei in contractu reputātur plures rei in distractu ⁊ in rescissione cōtract⁹ tex. est ꝑ quē ita ibi colligit Bal. i. d. l. ꝙ si nolit. §. si vēditori. ff. de edili edicto. ibi singulari insolidū. Ad idē est tex. in. l. ab emptione ibi. quia bonefidei. ff. de pactis. ⁊ ibi per Barto. ⁊ docto. ⁊ in. l. emptio. ibi quia bonefidei. ff. de rescinden. vēditio.

57

58 ¶ Secundo hec opinio † confirmatur quia non esset absurdum dicere ꝙ ex quo predicta mater ipsorū est exclusa ꝙ admittātur insolidum: ⁊ quod eis accrescat per tex. in. d. l. fundus ille. ff. de contraben. emptio. per quem glo. simpliciter dicit ꝙ in contractibus bonefidei est locus iuri accrescēdi: ita dicit glos. in. d. l. si mihi ⁊ ticio. ⁊ illam sequuntur plerique moderni. ⁊ ratio est q2 ius accrescendi venit ex cōiectura tamen mente: vt in. l. si titio et meuio. §. iulia. vbi glo. ff. de legatis secundo que non habet locum in contractibus stricti iuris. sed bene locū habet in contractib⁹ bonefidei in quibus totum venit quod equitas dictat: equitas autem dictat neminē inuitū in cōmunionē incidere que plerunqꝫ solet discordiā parere. d. §. dulcissimis. ¶ Nec refragat quod mater non sit exclusa ipso iure: quia dico quod ex quo predicti quibus fuit promissum reuendi fuerunt positi in eadem oratione: ⁊ fuit promissa reuendi eadem res omnibus simpliciter dicuntur cōiuncti re ⁊ verbis. l. vnica. §. finautē ex his. C. de cadu. tol. traditur plene per Barto. in. l. re coniuncti. ff. de legatis tertio quo casu habet locū ius nō decrescendi: vt in dictis iuribus probatur. Sed † vbi habet locū ius non decrescendi non est opus ꝙ pars deficiat omni iure. ¶ Preterea † vt supra cōclusum fuit cū talis promissio fuerit conditionalis ⁊ defecerit cōditio defecit ipso iure. l. item quia supra de pactis. vt supra dixi. Et hoc casu tenendo ꝙ promissio fuerit conditionalis nunquā fuit orta obligatio. ⁊ per consequens non solū admissus fuit exclusus sed impeditū fuit initiū admissionis: quo casu indubitanter in cōtractibus bonefidei habet locum ius accrescendi: vt est casus in d. l. fund⁹ ille quē ita singulariter ibi intelligit Bal. ꝙ est no. dignum. ¶ Ad quod † notabiliter accedat ꝙ dicit idē Bald. in. l. vnica. §. j. in fi. C. de cadu. tol. vbi dicit ꝙ in. d. l. fundus ille idem habet locū ius accrescendi. quia est contractus bonefidei. ⁊ subdit post Nico. Matta. quod ideo in contractu emp. habet locū ius accrescendi vt vterqꝫ seruetur indēnis: ⁊ maxime promissor q habet partē non erat verisimiliter venditurus: q2 vēditio partis pro indiuiso non modicū habet incōmodum. l. ff. C. quando ⁊ quibus quarta pars debet lib. xj. ⁊. l. si non sortem. §. si centum. ff. de condi. indebiti. Et dicit † Bal. se in hac conclusione reside re ne alias ꝯtractus vitiet intotū: quo casu vtile trahit ad se inutile non econtra: vnde bene sunt ponderanda eius verba ad ꝑpositum nostrū. ¶ Tertio Confirmatur † nam vbicunqꝫ cōpetit actio personalis ad indiuiduū: licet ꝑdicta actio sit diuidua in persona agentium: tamen vno excluso alij insolidū admittūtur Sed ita est in terminis nostris q2 competit actio personalis ad reemendū. Et sic ad indiuiduū quia respectu solutionis ipsius debitoris dicitur ipsum reuendere ⁊ per cōsequēs tradere indiuiduū vt supra deductū est igitur ⁊c. Minor ⁊ consequētia patent. Assumptum probatur: quoniam ad seruitutē formandam vel constituendam datur actio personalis que in persona agentium est diuidua vt est casus in. l. qui fundū. ff. de serui. rusti. prediorum. ⁊ ita per illū tex. concludunt Jaco. butri. ⁊ bar. in. l. j. C. in cōmuni causa in integ. resti. postu. ⁊ tū si vnus excluditur per sniam ceteri omnes admittuntur vt cōcludit Bar. in. d. §. ex his ⁊ sequuntur cōmuniter docto. vt. s. dixi. Et hec satis dicta sint de secunda opi. ¶ Tertia † principalis opinio est ꝙ obligatio rē tradi sit omnino diuidua: vt tenuit gl. in. l. j. §. si apud duos ff. depositi. ⁊ tenet Ange. in. d. l. stipulationes non diuiduntur quando quis precise cogi potest: ⁊ hoc casu non video quare isti non debeant admitti si volunt reemere partē eorum. ⁊ sic etiam parati reemere totum per iura ⁊ omnes auctoritates supra in ꝑcedenti dubitatione deductas. Quibus † illud addo ad quod iudex diligenter aduertat: quod cū predictus sempronius iurauerit tale iuramentū dicitur esse tante virtutis ꝙ si actus ꝑpter indiuiduitatē nō posset valere censetur eo modo diuiduus quo valere possit ⁊ sortiri effectum. Ista fuit singularis decisio domini Anto. de butrio in suo solemni consilio qḋ incipit in nomine virginis gloriose in. vj. conclusione per casum singu. in. l. cum pater. §. filijs matrem. ff. de lega. secundo. ¶ Ad idem etiam allegat tex. in. c. debitores. ff. de iureiurando. pro quo bene facit ꝙ per illum tex. in. d. §. filijs matrem dixit Barto. in. l. ij. §. si quis ita. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. l. si quis in prin. testamēti ad fi. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. omnes populi. in. iij. questione. ver. sed an iuramētū. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. si quis maior. C. de trāsac. ⁊ in. l. ij. C. cōmunia dele. ⁊ in. l. si quis pro eodem versi. vj. ff. de fide. ⁊ Bald. in. l. si in re. C. de test. ma. ⁊ in. l. j. C. cōmodati. ¶ Nec † vltimo obstat ꝙ videat liberari prestando interesse sic ꝙ non possit precise cogi ex duobus: vltra id quod dici potest de eo qui habet potestatē rei tradende. ¶ Primo ꝑpter instrumentū guarātigie quod habet paratā execu. vigore cuius precise cogitur ad factū dictū fuit singu. Bald. in. l. j. C. de sententijs que pro eo ꝙ interest: bn̄ facit q2 habet vim iudicij vt dicit bal. in. l. ij. C. de execu. rei indi. in quo quis precise cogitur: vt est glo. quam ibi approbat Bar. in. l. sed ⁊ he. ff. de procu. ⁊ Bar. in. d. l. stipulatiōes non di. imo ēt eqparat snīa vt ꝑ bar. in. l. possessio. §. sꝫ si possessio. ff. de acq. pos. ergo precise cogit argumēto glo. in. d. l. sed ⁊ he. ¶ Secundo quia iurauit † quo casu precise cogendus est ad obseruātiam glos. est singularis in. l. si pecuniam. ff. de cōdictio. ob causam: quā ibi in aliquibus lecturis approbat Bal. ⁊ do. Joā. de monte sperello. idem Bal. in. l. j. C. de sen. que ꝑ eo ꝙ interest. ⁊ in probemio feudorū. do. Antonius in. c. ex rescripto. ⁊ in. c. venientes de iureiurando. hostieñ. Jo. de imo. ⁊ Abb. Moder. in repeti. c. per tuas de arbi. ⁊ do. Lod. de ro. in. d. l. stipulationes non diui. ⁊ bal. in repe. l. ij. ff. de iureiuran. ⁊ in. d. l. sed ⁊ he. ⁊ imola in. c. j. de iudi. Et quia hec pars pro istis iuuenibus sapit maximā equitatē. ⁊ iniqtatē ex parte sempronij q matrē reducit ad faciēdū instrm ꝑ eū productū ꝯtra filios. Laus Deo omnipotēti. Amen.

59

60

61

62

63

64

65

66

67

¶ Consilium decimumseptimum

¶ In materia substitutiōis fideicōmissarie: an appellatione filiorum veniant nepotes.

¶ Summarium

1 ☞ Filiorum appellatione an veniant nepotes.

2 Testator si substituit heredem instituto si decesserit sine filijs ex suo corpore natis. an per verbum filijs cōprehēdant nepotes.

Casus super quo Consilium postulat Quedam dn̄a Magia reliquit quasdam possessiones Gerardo minoccio ⁊ ser Jacobo nepotibus suis cum certis cōditionibus de quibus in testamento cum prohibitione alienationis Deinde subiunxit hec verba Ancho. lasso che doppo la vita di Minoccio di Gerardo ⁊ ser Jacomo ⁊ di loro figlioli maschi ⁊ cosi intendasi de la parte de fructi che tochano a madona Katherina ⁊ a sopradeti suo figlioli nel podere di motrano doppo le supradecte vite voglio che le supradecte possessioni per non diuiso sieno di fratri minori da siena: de fratri predicatori da siena ⁊ de fratri di sancto Augustino da siena. Et in questo caso voglio che ciascuna de le decte regole sieno tenute di fare ogni anno vno bello officio di morti ꝑ lanima mia ⁊ de miei morti. Et nel dicto caso ale sopradicte regolle tutte ⁊ tre communamēte lasso le sopradicte possessione col dicto incarico de gli officij predicti. Ancho. lasso che nō voglio che le mie possessione nullo di coloro a cui le lasso le possino ꝑ nesuno modo alienare sūma q̄sta. ¶ Queritur vtrum stante dicto testamento nunquid mortuis dictis nepotibus dn̄e Magie ⁊ eorum filij nepotes dictorum Girardi minoccij ⁊ ser Jacobi excludant dictos religiosos: An vero dicatur euenisse diem fideicōmissi vt dicti religiosi admittantur ad dictas possessiones.

¶ Dominus labia mea aperiat. Et spiritus sanct⁹ illuminet intellectum. Difficultas † presentis consultationis ⁊ hesitationis dependet ab eo ꝙ testatrix voluit ꝙ post mortē nepotū ⁊ filiorum masculorum admittantur dicti religiosi. An sub dicto nomine filiorum comprehendantur nepotes: in qua difficultate si vellem discutere articulum illum. An appellatione filiorū veniant nepotes: campus esset latissimus quia articulus est satis long⁹ ⁊ tritus apud doctores de quo ponunt Barto. latius Bald. et reliqui in. l. gallus. §. instituēs. ff. de liberis ⁊ posthumis ⁊ Barto. in. l. liberorum. ff. de verborum significati. ⁊ Bartol. Bald. ⁊ alij in. l. lutius vltimo. ff. de heredibus instituendis. ⁊ Bald. in. c. j. §. qui feudum dare possunt. ⁊ in. l. j. C. de con. inser. ⁊ in. l. in suis. ff. de liberis ⁊ posthumis. ⁊ glosa ⁊ canoniste in clemen. prima de Baptismo: ⁊ in plerisqꝫ alijs locis quos referre longū. Sed quantum ad casum nostrum: credo quod comprehendātur nepotes ad exclusionem dictorum religiosorum. Et primo

1

hoc decidit in terminis Bartolus in dicta.l.gallus.§.institués ꝛ in.d.l.liberorum: ubi vult ꝙ quando verbum filii profertur a testatore promittendo vel relinquendo filiis continentur nepotes per tex.in dicta.l.lucius ꝛ cū eius opinione simpliciter transit dominus Cardinalis in.c.ij.de verbo.signi.ex hoc etiam ꝛ secundo confirmatur. Nam licet predicta opinio Bart.reddatur dubia per Bal.imolā ꝛ alios in dicto.§.institués quando testator profert nomen filiorum ponit in condi. prout est in casu nostro: quia filiis nihil fuit relictū.sed post mortē fuit factū filiorū fideicōmissum religiosis. Tunc etiam bar. in dicta.l. liberorum decidit in terminis ꝙ veniant etiam nepotes siue verbum suorum proferatur a testatore siue a lege.ꝛ hanc opinionem tenet Bal. per illum tex.in.d.l.lucius sequendo Bar.in.d.l.liberorū. istud 1 idē sequitur† ibi Ang.ꝛ ideo infert ꝙ si testator substituit heredē instituto si decesserit sine filiis ex suo corpore natis ꝙ est fortius latissime accipiet̃ vbū filiis vt cōphendat ꝛ nepotes ꝑ illū ter. Et no.per Bar.in.d.l.liberorū.eandē q̃stionē etiā tenet Jo de imola.idē Car.in dicto.c.ij.vbi dicit tenendū esse ꝙ dixit barto.in.d.l.liberorū idem.etiam tenent Bal.ꝛ imola in.d.§.institués ꝛ in hoc magis cōmunis opinio ꝛ hoc solū sufficeret ad victoriam. ¶Confirmat̃ etiam ꝛ tertio per ea que Jo.de imola in dicto.§.instituens vbi respondendo ad dictā.l.lucius ꝛ saluando opinionē Bar.dicit ꝙ ideo ibi veniunt nepotes ꝙ dispositio non fuit facta de presenti de filio: sed collata in quēdam euētum futurū in quē verissime erat dubium. An filii primi grad⁹ An vero nepotes vel inferiores. Et ideo tūc verisimile est quod late intellexerit verbum filiis quia eadem verisimiliter videtur affectio ad nepotes que ad filios. secus si dispositio fieret de presenti: vt ibi latius per eum: que responsio ꝛ concordia concludit in casu nostro: quia circa filios non fuit facta dispositio de presenti: sed in futurū euentū ꝛc. vt patet ex verbis testamenti: igitur cōprehenduntur ꝛ nepotes. ¶Accedat ꝙ dicit baldus in.l.j.C.de condi.inser.vbi voluit ꝙ etiam si dictū sit si decesserit sine filiis ex suo corpore natis cōprehendantur etiā nepotes. Et pro hoc faciunt omnes auctoritates antiquorū qui voluerunt ꝙ appellatione filiorū comprehendantur nepotes quas referunt ꝛ Bar.in.d.l.liberorū.ꝛ Bal.in.d.§.instituens.ꝛ Bald. in.l.maximū viciū.C.de libe.prete. ¶Postremo adduco in terminis decisionē Jaco.butri.qui disputauit questionē de sorore instituta cui fuit substitutū monasteriū si decederet sine filiis Et concludit ꝙ appellatione filiorū veniūt etiā nepotes per dictam.l.lucius ꝛ plures alias rationes prout plene refert Petr⁹ de ancha.in repe.c.canonū in.xij.principali questione in materia interpretatiōis declaratiue in versiculo tertio principaliter quero et ibi plene videndum est. Et maxime hoc videtur velle Petrus de ancha.post Jaco.butriga.quādo tunc temporis testatori nulli filii erant nati sic nec nepotes prout fuit in casu nostro militat par ratio exclusionis.ꝛ sic volunt Jaco.butri.ꝛ Petrus de ancha.ꝙ eadem verisimilis affectio propter quā filii excludant monasteria excludant etiā ipsi nepotes: ꝛ sic bene succedat dicta.l.lucius prout illā declarāt alio modo Bal.ꝛ imol.in dicto.§.instituens. Ex quibus omnibus in terminis nostris cōcludo ꝙ appellatione filiorū veniunt nepotes: ꝛ consequēter ꝙ nedū filii doctorū Girardi minocchi ꝛ ser Jacobi: sꝫ etiā nepotes excludūt dicta monasteria. Laus deo omnipotēti Amen.

¶Consilium decimūoctauum.

¶Querela inofficiose donatiōis. An excludat̃ si filius habuit legitimā quoq̃ relicti titulo etiā inter viuos Et an simplex donatio imputetur in legitimam.

¶Sūmarium.

1 ¶Legitima quoquo dati vel relicti titulo excludit querelā inofficiose donationis.
2 Dos ꝛ donatio ꝑpter nuptias an cōputetur in legitimā. Donatio facta vni filio qn̄ per aliū possit dici inofficiosa ꝑ aliū filiū etiā habentem de patre donationem.
3 Donatio que computatur in legitimam an excludat querelam inoffi.testa.
4 Titulus de inofficiosis dona.ad quid inuētus fuerit ꝛ nu.5.
6 Donatio simplex facta filio nō imputatur in legitimā nec excludit querelam ꝛ nu.11.
7 Patronus an possit contratabulare descendendo a donatiōe ꝛ numero.8.
10 Donatio inofficiosa quot modis dicitur ꝛ quādo in ea habeat locum querela.
12 Donatio pura inter viuos non computatur in legitimam ꝛ cōsequenter non excludit a querela nec a petitione supplementi: ꝛ sic si non excludit a querela inofficiosi testamēti nec a querela in offi.dona.ꝛ nume.13.
13 Querela inofficiose donatiōis adequat̃ q̃rele inoffi.testa.

Dominus labia mea aperiet ꝛc. Et spūs sanctus illuminet intellectum. Presentis consultationis difficultates abunde: ꝛ subtiliter enuclearunt prefati insignes doctores ꝛ patres adeo ꝙ nulla vlteriori discussiōe opus esset. Sꝫ 1 quia† dictam questionē non reperio in specie decisam libēt vltra adducta aliqua vtrinq̃ in medium adducere. et in primis contrariā partem videntur aperte tenere Bal.ꝛ Ang.in.d.l.cū donationibus: vbi bal.dicit ꝙ legitima quoquo dati vel relicti titulo excludit dictam querelā inoffi.donatis.clarius etiā Ange.dicit ꝙ sufficit legitimā habuisse quocūq̃ titulo inter viuos vel etiā in vltima voluntate. Et videnẗ velle bal.ꝛ Ange.qđ filius habeat quocunq̃ titulo quantitatē legitime quasi tunc nō possit cōqueri: non quod expresse fuerit sibi aliquo titulo legitima data quia tunc non nulla erat dubitatio.ꝛ sic videtur tolli responsio dñi Petri philippi. Item quia loquūtur per dictiones vniuersales quoquo ꝛ quocunq̃: ergo intelligant etiā si titulo simplicis donatiōis portio ascēdēs ad legitimā fuerit relicta.facit.l.a procuratore.C.mandati.ꝛ ꝙ no.Bart.in.l.balista. 2 ff.ad trebel.ꝛ sic videtur tolli† responsio primi cōsulentis quod loquantur de donationibus inter viuos: puta in dotē: vt loquitur ille tex.vel in donationē.ꝑpter nuptias q̄ solent in legitimā imputari: iuxta.l.quoniam nouella cum ibi no.C.de inoffic.testamento. ¶Sed tamen eius responsio habet rōnem: quia ita loquitur.d.l.cum donationibus ex qua eliciunt bal.ꝛ Ang.hanc 3 doctrinā ꝛ est de mente Pau.de castro† ibi dū vult qđ donatio que computatur in legitimam excludit querelā. Clarius tamen respondeo ad dicta Bal.ꝛ Ange.ꝙ quādo dixerunt ꝙ sufficiebat quoquo dati titulo ad excludendā querelā inofficiose donatio.ad effectum vt diuersificarent illā a querela inofficiosi testamenti.ad quā excludendam non sufficit habere legitimam quoquo relicti titulo: sed haberi debet titulo insti.hodie: vt not.in l.omnimodo.C.de inoffi.testa. Et est casus in ver.ceterū in auc. vt cum de appel.cognoscitur. Et istud voluerunt determinare ꝛ non aliud prout declarat seipsum Ange.immediate in.d.l.cum donationibus.ꝛ clarius Ange.in.l.fi.eo.titu.ꝛ ista est clara responsio. ¶Sed adhuc eorū conclusio videtur falsa. Nam data veritate illius sequi videtur vnū absurdissimū. nam si donatio ēt dimidie non imputatur ad excludendā querelam inofficiose dona.sequitur ꝙ si pater habet duos filios: ꝛ habet.x.in bonis: et primo vni donaret septē: demū alio tempore alteri donaret tres quod primus filius posset dicere secundā donati. inofficiosam quia per illam priuatur legitima: quod videtur iniquum et absurdum.l.nam absurdum.ff.de bo.libertorū. Nemo etiā diceret tunc ꝙ erga illū cui plus donauit fuisset magis impius ꝛ inofficiosus q̄ erga illū cui minus: quod pro certo nemo sane mentis diceret ad hoc tex.in.l.si ita quis in fi.ff.de euic. dum dicit quod vtiq̃ nemo sanus probabili. Sꝫ ad hoc clare respōdeo quod immo dicto casu non sequitur dictū absurdū: quia tunc non est admittendū: quod quando secunda donatio minoris quantitatis sit filio: quod tūc possit filius donatarius illam dicere inofficiosam: quia tunc dico quod non aufertur sibi legitima: immo donatio sibi facta: tunc computatur sibi in legitimā quia alter frater sibi cōputat legitimā in illa donatiōe si legitimam vt est tex. 4 in.l.si mater.in fi.C.de inoffi.dona. Et hoc† vt seruetur equalitas inter filios inquantum fieri potest.ꝛ prout concludunt bal. ꝛ Ange.in.l.omnimodo.§.imputari.C.de inoffi. testamento.ꝑ ter.in.l.vt liberis vbi casus: ꝛ ibi not.docto.C.de collat.al's enī 6 cum† titulus de inoffi.dona.fuerit inuentus ad obuiandum inequalitati inducende inter filios vt vult imperator in auc.de immensis dona.in principio operaret̃ contrariū effectum contra. l.ꝙ fauore.C.de legibus.ꝛ tex.in.l.iij.§.si emancipatis.de cōtra tabu. Secus autem dicendum est quando sit extraneo: quia tūc cessat absurdum inequalitatis.ꝛ sic donatio non imputatur.d. l.si quando.§.ꝛ generaliter: ergo priuaretur legitima: ꝛ sic debet posse querelare. Et ista quantū ad hoc est mihi noua ꝛ vera cōsideratio. ¶Preterea non improbabiliter dici potest qđ illud adhuc non esset absurdum: quia pater ea legitima supra potest libere elargiri. item nunq̃ fit iniuria filio considerabilis de iure nisi quando sibi legitima aufertur. Si ergo donatio patris non imputatur donatio.d.§.ꝛ generaliter: ꝛ secūdum cōmunē opinio. ergo pater non soluit quod debet.s.legitimam que dicitur filio quasi debita: vt traditur per Barto.in.l.is potest.ff.de acqui.heredi.ꝛ in.l.iij.C.de iuris ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.j.C.de impo. lucra.descrip.licet ex alio capite vsus fuerit liberalitate tamē nō dicitur soluere quod debet: ꝛ sic in hoc infert iniuriam: ꝛ non alteri filio: quia soluit qđ debet ex quo necessitate vrgente cogitur de reliquis legitimā assignare: ꝛ sic non possumus dicere quod pater donando secūdo filio voluerit erga scōm vti liberalitate: quia in necessitatibus nemo liberalis existit.l. rem legatam.ff. de adi.

de adi.lega.traditur in.l.huiusmodi.§.cum pater.ff.de lega.j. Nimirum si in secunda donatione legitima computatur iuxta.d.l.si mater in fi. Et pro predictis do bonum simile: si poneremus q creditori meo in decem legarem mille: certum est qd non imputantur illa.x.l.creditorem.ff.de lega.ij. Et sic adhuc remaneo debitor in decem que sibi si auferre vellem quis negabit qd inferrem sibi iniuriam: et tamen si alteri creditori meo in decem legarē.xj.et deberet fieri computatio nulla sibi fieret iniuria: sed beneficium in illo pluri. ¶ Sed iterum posset quis instare qd siue simus in filio siue in extraneo non potest dici secunda donatio inofficiosa nisi propter primam: quia si prima non fuisset facta secūda non diceretur inofficiosa: ergo sequitur qd beneficium collatum in filium prime donationis erit sibi onerosum respectu persone ipsius filij in quem beneficium contulit: contra rationem quam ponderat text. singu. in.l.filio.ff.vt leg.no.caueatur. Sed potest dici prout ibi dicit iurisconsultus in.d.l.filio qd imputet sibi pater qui ita elargitus est Et propter hoc iurisconsultus admittit qd beneficium aliqua ex parte sit onerosum. vnde ibi eligit quandam mediam viam que nō datur in casu nostro: vnde dicere possumus qd cum donatio non imputetur ratio iuris nos vrget ad ita dicendum: et quod potuit pater casum hunc considerare. argumento.l.si quis domum.versi. hinc subiungi.ff.locati. Nec qd in beneficium filij factum est in odium retorqueri debet.l.quod fauore.C.de legibus. Nec suadet etiā equitas quod si facta esset prima donatio extraneo non esset impedimento filio in petenda legitima adhuc sibi debita in quem prima donatio non imputabatur. Et qd si sit facta filio debeat esse sibi impedimento. Et eo maxime cum non sit sibi impedimento ad querelam inofficiosi.d.§.et generaliter secundum docto. cōmuniter. Quo casu tale beneficium est sibi onerosum: quia non daretur querela si prima donatio non fuisset facta in aliquo modo. Ergo nec esse dz in querella inofficiose dona. Cuius eadem est natura.l.fi.C.de inoffi. dona. ¶ Preterea rñdeo ad.d.l.filio in ratione sui: quia tex. loquitur quod non debet esse beneficium onerosum respectu prestande caut. datis fideiussoribus: tamen prestatur cum ipotheca bonorum in quo versatur paruum preiudicium filij, quia sibi nihil aufertur. Sed in casu nostro agimus de auferendo filio quod sibi iure nature debetur quo casu est hoc admittendum qd sit onerosum vt patet in querela inofficiosi: vt dictum est. 6 Et † ad l.si mater in fi. vltra responsiones datas per primos consulentes etiam est aduertendum qd imperator considerat an in dona. vltima sit quarta debita que sufficiat ad excludendam querelam inofficiosi testamenti. Sed simplex donatio non excludit querelam inofficiosi testamenti.d.§.et generaliter secundum omnes ergo dum tex. dicit in donationibus de necessitate dz intelligi de illis donationibus que excludunt querellam inoffi. testamenti: puta qñ fieret contemplatione querele vel ex causa dotis: cuius nature nō est donatio simplex. et ista est clara responsio. 7 Et licet per dominum † Baldum secundum consultorem pro hac parte allegatur text. pro quasi casu in.l.si vero.§.de viro.ver.ceterū de bo.liberto. equiparando legitimā que debetur patrono legitime que debet filio pro certo intelligēdo illū tex. in ver. ceterū in dona. inter viuos prout etiam in suo summario videt illam intelligere ibi Ray. de forliuio concluderet partem contrariam. quia text. in fi. quem non ponderat vult q patronus pōt contratabulare discedendo a donatione vel si non vult a dona. discedere debet in partem imputare: et sic si fili⁹ vellet dona. teneretur in partē imputare et sequerentur aliqua que non videntur vera si tex. ita intelligatur. Primū q simplex donatio patrono imputaretur in legitimam si vellet illam contra text. in.l.etiam.§.sed et si non mortis eo. titulo. Et consequenter idem esset dicendum in filio contra tex. in.d.§.et generaliter: et cōmunem opinio. item esset absurdum qd a donatione inter viuos discederetur per regulam.l.fine.C.de act. et obli. 8 Est † ergo verus intellectus illius.l.iij.§.sed et si mortis: quod totus loquatur in donatione causa mortis. et determinat duos casus. primum quando patronus acceptat donationem cā mortis post mortē liberti et dicitur q excluditur a contratabulis secundum quando in vita acceptat dicit qd non excluditur: sed potest discedere a donatione et contratabulare: vel potest dona. sibi in partē imputare. Et ratio assignatur in tex. quia quando in vita acceptat potuit sperare qd libertus esset gratus in testamēto. que ratio cessat quādo patronus acceptauit post mortem prout est primus casus. Et ideo recte infert postea text. in ver. quare. qd quando acceptatur a patrono id quod datur causa conditionis implende repellit eum a contratabul. quia talis acceptatio sit post mortem sicut in primo casu dicebatur in dona. causa mortis. Et hic est verus intellectus illius.l. qui tamen est intelligendus quando sit donatio causa mortis simpliciter: secus si hoc acto vt imputetur in quartam: et ita acceptatur in vita vt ibi glos. declarat que ita potest intelligi. Sed si etiam vellemus intelligere illum tex. in donatione inter viuos prout possumus dicere. Sed primus intellectus magis placeret: nisi esset auctoritas Ray. et Pau. glo. sentit intellexisse glo. dum dicit hic simpliciter prout et intelligit ibi etiam Ray. vt dixi et prout etiam illū intelligit. Paulus de castro in suo consilio.ciij. incipit in christi nomine. Circa bona que fuerunt domini. Vberti. possumus respondere ad illum tex. quod intelligatur quando fuit actum expresse qd imputaret et sicut dicit tex. in.l.etiam.§.pe.eo.titu. vbi Ray. de forli. ita intelligit.d.ver.ceterum: dum dicit hic simpliciter Sed Cy. videtur sequi primum intellectum vt magis iura iuribus concordentur. Argumento.l.j.C.de inoffi. dotibus vel dicamus qd non procedit in legitima filij debita iure nature: quia alias esset contra tex. in.d.§.et generaliter. Et communem theoricam doctorum. Et in hoc sit differentia inter istas quartas. ¶ Sed adhuc videtur dubia predicta decisio per tex. in auc. de immensis dona. in ver. sic enim. vbi text. vult quod filij non possunt conqueri qui habent in omni substantia patris quod legitimum est. et per illum tex. dicit glo. in fine illius tituli dum enumerat illa que faciunt cessare bonorum possess. contratabu. qd donatio legitimorum excludit a querela inofficiose dona. Et sic iuncto illo tex. videtur glo. velle q filius cui est donatum vsqz ad portionem legitime excluditur ab illa querela. Et pro hoc tex. in principio illius tituli videtur enim ponderare qd non fiat filio diminutio in patrimonio paterno adeo qd inducat nimia inequalitas: vel quod sit incomportabilis diminutio. Sed stante precedenti dona. talis diminutio que postea fit non dicitur ipsi filio donatario incomportabilis ergo. 9 Que † cum sint in prohemio illius tituli ostendunt finalem causam intentionem illius dispositio.l.si.ff.de here. insti. cum ibi no. et.l.regula ver. initium consti. demonstrat.ff.de iuris et fac. igno. cum similib⁹. 10 Et pro hoc † pondero verba Bal. in.l.j.C.de inoffi. dona. vbi ex omnib⁹ dictis infert et concludit quod interdum donatio est inofficiosa consilio et effectu: interdum effectu et non consilio et in istis casibus habet locum querela: interdum consilio non effectu: interdum neqz consilio neqz effectu. Et his casibus non habet locum. Sed si consideramus effectum pro certo non videtur quod considerato effectu filius possit dicere patrem sibi inofficiosum quando maiorem partē bonorum donauit. 11 ¶ Sed pro declaratio. † predictorum aduertendum: quia punctus stat in hoc nunquid donatio simplex facta filio habeat in legitimam imputari. Saltem quo ad hoc vt filius excludatur a querela inofficiose dona. saltē quando est vsqz et vltra quotam legitime. Et certe videtur concludendum quod non. Et pro fundamento est videndum an cōputetur: et in hoc licet. Jo. de imola. in.l.cum quo.§.si. per illum tex.ff.ad.l.falci. videatur velle quod quando donatio inter viuos sit vsqz ad portionē legitime illa imputetur. Et hoc idem tentauit Argumento glo. ibi do. Jo. de mōte sperello in.l.illud in principio.C.de colla. Et ita videtur de mēte Bal. allegando illum tex. in.l.cum quo.§.si. in.l.illud in quarta colum. ver. tertio queritur si pater donat filio.C.de sacro.san.eccle. Et bal. in addi. spec. in titulo de donatio. allegando ad eandem.l. Et videtur de mēte Bar. in.l.j.§.si parēs.ff.si quis a pa. fuerit ma. in prima oppositi. in fine. Sed Bar. in.d.§.si parens seipsum declarat et vult qd tunc illud procedat si datur vsqz ad legitimam qñ non exprimitur quo titulo per illum tex. et per text. in.d.l.cum quo §.si. Secus quando exprimit quod titulo donatio. quia tunc vult Bar. quod etiam si ascendit non imputatur. Et potest ratio assignari: quia tunc vult pater vti liberalitate et facere puram donati. Sed non esset omnino pura donatio si imputaretur: vt dicit Baldus in.d.l.illud. Sed potius preuentio indeaiti solutj. secundum Bal. post specu. in titulo de donatio. Sed quando simpliciter dat potius debemus presumere quod in legitimam ad quam relinquēdam necessitabatur per no. in.l.huiusmodi.§.cum pater.ff.de legatis primo et in auc. preterea.C. vnde vir et vxor cum similibus. Et cum dicta opi. Barto. videtur transire etiam bart. in.d.l.cum quo §.si. nec contrarium explicat ibi Joan. de imola quando expresse esset pure donatum inter viuos: nec etiam Bal. vel aliquis prout est in casu nostro. Et cum dicta opi. Barto. transit Jo. de imola in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi. et de. et Paul. de castro in d.l.in quartam et Pau. de castro in.l.si quando in glo. ad dictam l.cum quo.§.fina. primam approbat salyce. secundum Ray. et secūdum vtranqz solu. Non obst. in casu nostro. 12 et sic † sit cōclusio quod tex. in.d.§.et generaliter in dona. pura inter viuos procedit indistincte vt non computetur in legitimam: et consequenter nō excluderet a querela secundum iura vetera secundum que nō agebatur ad supplementum nec hodie a petitio. supplementi secundum terminos.l.omnimodo.§.imputari.C.de inoffi. testa. ¶ Ex quibus sequitur qd si non excluderet a querela inofficiosi testamenti non excludit a querela inofficiose donatiōis. hoc probo ex duobus. 13 Primo † per tex. in.l.j. et.ij. cū similib⁹.C.de ioffi. donatio. nā in predicta.l. dicit quod datur iuxta formam querele inofficiosi testamenti in.l.ij. dicitur ad similitudinem ergo est adequata querele inofficiosi testamenti: et consequenter omnia que sunt in querela inofficiosi testamenti censentur attributa querele inofficiose donatio.

iuxta no.per.Barto.⁊ docto.in.l.j.ff.de lega.primo.⁊ est tex.in.l. illud.ff.de dona.causa mort.Et qꝛ de similibus idem est iudicium l.illud.ff.ad.l.aquiliam.¶Secundo per tex.in.l.fi.C.de inoffi.dona.qui dicit qd vtriusqꝫ querele vna est ⁊ eadem similis causa vel idem temporibus vel moribus.Et sic videtur omnimodo adequari querele inofficiosi seu assimilari nisi in casibꝰ in quibus reperiť expresse contrarium:inter quos non est casus noster.Et ideo habemus dicere ad.glo.d.auc.de immensis dona.in fi.⁊ ad alia supra allegata quod loquantur quando portio legitime est donata taliter quod excludat a querela inofficiosi:⁊ sic quod iputatur in partem quod non est quando fit simplex donatio:vt dictum est ad dictam.l.si mater supra vel quando donaretur titulo dona. inter viuos expresse pro legitima prout loqui videtur.Secus quando aliquid simpliciter donaretur:quia tunc illud in partem non imputatur nec excludit a querela inofficiose dona.⁊ hoc videtur aperte decidere.Jo.de imola.in.c.fi.de dona.in vij.colũ.vbi dicit qd quãdo donatio est facta extraneo aut filio qui vult reuocare fuit aliqd relictum ⁊ tunc tantum agi potest ad supplementum per.d.l.omnimodo.Et subdit qd idem videtur dicendum si aliquid datum fuisset inter viuos vt computaretur in legitimã per no.in.l.si quãdo.C.de inoffi.testamento.Et sic vult dominus imola.qd tunc datum inter viuos excludat filium a legitima quando fuit datuꝫ vt computetur ⁊ sic a contrario secus sentit quando simpliciter donaretur ⁊ maxime allegando dictam.l.si quando vbi probatur talis distinctio.Ex quibus concludo quod dictus filius potest vsqꝫ ad legitimam dicere dictam donatio.inofficiosam.Et licet primo aspectu dicta conclusio videretur iniqua:tamen quando fit secunda donatio extraneo vt in casu nostro:nec habet iniquitatem ⁊ procedit per punctam rationis.Laus deo.

¶Consilium decimumnonum.

¶Et est subscriptio ad idẽ dñi Jo.Baptiste de san.Seuerino

¶Summarium.

1 ☞Iniuriam faceret legibus qui se meliorem vellet facere quam ipse leges.
2 Donatio simplex facta filio non imputatur in legitimaꝫ nec excludit querelã etiam si secunda donatio sit facta pio loco.
3 Donatio simplex inter viuos a matre facta filio non imputať in legitimam nisi sit expressum.
4 Legitima patroni ⁊ legitima filio debita procedunt a pari quo ad imputandum.
5 Testator si rẽ legatam tradit viuens legatario non requirit confirmationem aditionis hereditatis.
6 Donatio causa mortis non confirmatur aditione hereditatis.
7 Legatum tunc redigitur ad instar donationis causa mortis quando testator rem legatam tradidit vel licentiam dedit accipiendi possessionem.
8 Donatio est multiplex.

Licet conscientie ⁊ naturalis rõnis stimulus prima facie cẽsuerit cõclusionẽ pfatorũ excellentissimoꝝ docto.⁊ cõtra verisimilẽ mẽtẽ iuriũ ⁊ ꝯ verisimilẽ opinionẽ prudentũ laycorũ.Et ideo cum nõ demulcentur aures ⁊ sinderesis illa legalis discretiua tamẽ re sepius trutinata ad trutinam legum ⁊ regularum iuris nostri visum est qd inuitis dentibus oporteret idem concludere quod prefati docto-
1 res concluserunt.iniuriam †enim faceret legibus qui se meliorem facere vellet quã ipse leges auc.de indi.§.oportet essetqꝫ temerariũ velle tentare plus sapere quam nostri maiores tradiderint vt prefati doctores luculenter ⁊ clare ostenderunt probantes conclusionem eorum vrgentibus legibus ⁊ rationibus quibus assentio.
2 Quod †si quispiam diceret ego non possum animum applicare quod filius cui mater donauit inter viuos illud quod excedit legitimam sibi filio debitã non debeat illi donationi acquiescere ⁊ nõ impugnare donationeꝫ.postea factam reliquorum bonorum maxime pio loco vt inofficiosam vsqꝫ ad legitimam cum iam videatur consecutus legitimam dicto titulo donatio.inter viuos:⁊ prius videtur mater debitum soluisse dum fecit dicto titulo donatio. inter viuos irreuocabili preueniendo iuxta not.in.l.cum quo de peculio.§.fi.ff.ad.l.falcidiam quam si titulo legati aut fideicõmis, vel dona.causa mortis aliquid reliquisset:quod sine dubio in legitimam imputaretur sicut ⁊ reliqua que imputantur:vt dos:donatio propter nup.⁊ similia:de quibus in.l.quoniam nouella.⁊.in.l. omnimodo ⁊ in.l.si quando.§.fi.C.de inoffi.testamento.⁊ plenissime in.l.in quartã.ff.ad.l.falcidiã.Et maxime cum tex.in.l.si mater.C.de inoffi.dona.ibi dona.quas tibi largita est videatur claudere os huic filio donatario inter viuos ⁊ prohibere sibi impugnatio sequentis donatio.vt inofficiose.Et ideꝫ suadet tex.in.l.si mater versi.ceterum.ff.de bo.libertorum in versiculo remittiqꝫ ei ⁊c. Responderem per.d.l.si quando.§.⁊ generaliter cogit nos velimus nolimus consentire qd dicta donatio inter viuos filio a matre facta sibi in legitimam non imputetur nisi id fuerit expressum saltem equipolenter:vt docto.in simili dicunt in dicto.§.⁊ generaliter ⁊ vbiqꝫ.⁊ probat tex.in.l.etiam.§.si debita. versiculo sed ⁊ si non mortis.ff.de oper.liber.Quaꝫ ad hoc notat Bar.in.l.in quartam.ff.ad.l.falcidiam.⁊ probatur in.l.si nõ mortis.ff.de inofficioso testamento.Et sicut oporteret quod prudentes layci hoc admitterent de quo non dubitatur per iuristas:ita videtur necessario admittendum per eos quod in casu nostro:quod dicta donatio inter viuos recepta per filium a matre non imputetur in legitimam ad excludendum querelam donatio.postea per matrem facte de reliquis bonis etiã pio loco vt inofficiosa:vt dicunt prefati
3 domini consulentes.¶Non obstat tex.†in.d.l.si mater quia de necessitate videtur intelligendus scilicet de donatio.imputabilibus in legitimam.Et ita colligo de mente omnium fuisse:licet non repererim qui tangeret hoc formaliter ⁊ in indiuiduo non autẽ intelligatur de donati.simplicibus inter viuos a matre filio factis. validis ab initio que non imputantur in legitimã nisi sit expressum.l.illud.§.fi.C.de collatio.⁊.d.§.⁊ generaliter.⁊.d.l.etiam.§.si
4 debita cum similibus.¶Non obstat †etiã.d.l.si omnino.§.ceteruꝫ ibi remitti.Nã ille tex.videtur intelligendus de dona.imputabilibus in legitimaꝫ:cum doc.illũ tex.de legitima patroni loquentem in hoc intelligant procedere a pari cum legitima filio debita quo ad iputatio.vt per docto.in.d.§.⁊ generaliter ⁊ in dicta.l.in quartam vbi ad hoc allegat Bartholo.text.in dicta.l.etiam.§.si debita.¶Nec refragatur predictis tex.in.d.l.si vero.§.ceteruꝫ ibi libertus viuus donauerit.⁊ ille acceperat quia non loquitur de donatio.inter viuos.Sed de donatione causa mortis.non enim dicit libertus inter viuos donauerit.Sed dicit viuus donauerit ille acceperit quasi dicat superius dixi. quid si libertus donauerit causa mortis patrono supple ⁊ nõ tradiderit viuus ipsi patrono.Sꝫ quid si viuus donauit ⁊ tradidit idest quid si viuus donauerit eodem modo scilicet causa mortis ⁊ tradidit an ista receptio facta in vita repellet patronum donatarium a contratabulis.An vero non repellet eum sicut non repellit agnitio donatio.causa mortis sine traditione facte:scilicet quando agnitio est facta in vita donãtis ⁊ determinat qd non repellit patronum a contratabulis dicta actualis donatio causa mortis: cum traditione facta inuita sicut non repellit sola agnitio facta in vita donantis:tunc subdit in versi.remitti quod permitti debet patrono vel discedere ab eis. scilicet donationibus vel ab eis.s.bonis donatis que receperat illa bona recusando vel ea.s.bona recepta compensare in portione pro rata.Et istum puto verum intellectum illius tex.licet neminem repererim qui circa illum tex.dicat aliquid.¶Moueor ad hunc intellectum.nam videbatur quod illa traditio facta inuita rei donate causa mortis alteraret naturam ipsius dona.Aut faceret agnitio-
5 nem magis preiudicialem quo ad contratabulas.nam †si testator rem legatam tradit viuens legatario tale legatum non requirit confirmationẽ aditionis heredis cũ excedit notissimos terminos legati ſm Bal.in.l.lutius titius.§.fi.ff.de legatis secundo insuper dicit.Bal.in.l.fi.C.si quis ob.causa testamenti.in quinta colum.
6 Quia †in donatione causa mortis cum ex contractu sumant origineꝫ confirmatio eius nõ pendet ex aditione hereditatis sed ex morte simpliciter ⁊ subdit qd si testator primo legauit ⁊ postea viuens tradidit quod extunc assumit sibi naturam donationis causa mortis propter traditio.l.lutius el.j.⁊.l. legatum.ff.de lega.secundo.
7 ¶Dicit †etiam Bal.in.l.fi.C.de vsuris ⁊ fruc.legatorũ:quod quãdo testator rem legatam tradidit vel licentiam dederit accipiendi possessionem: qd tunc legatum redigitur ad instar donationis causa mortis.⁊ lucratur fructus a die mortis:⁊ forte a die traditio-
8 nis.l.si mulier.§.sed si habenti.ff de lega.iij.¶Insuper †dicit Baldus.in.d.l.legatum.s.de leg.secundo quod donatio dicitur multiplex:quedam est donatio inter viuos natura ⁊ effectu: quedaꝫ natura non effectu:vt donatio inter coniuges.l.sequens questio.ff.de lega.secundo.⁊.l.si mulier in principio.ff.de lega.tertio. Itẽ est donatio cã mortis proprie facta in sua specie que requirit traditio. vel promissionem.l.cũ pater.§.meuio.ff.de lega.ij.⁊ quando incipit a promissione magis accedit contractui:quã vltime voluntati no.in.l.ij.ff.de dote prele.quia formaliter est cõtractus licet requiratur confirmatio per mortẽ.Itẽ est donatio per viaꝫ legati.⁊ hec est duplex:vel interueniente traditione a testatore.l.iij.ff.de libe.lega.vel nõ interueniente:subdit ꝙ donatio causa mortis que innititur sine pactione vel traditione hꝫ mere naturã vltime volũtatis l.inter mortis.ff.de donationibus cã mortis.⁊ ibi latius.¶Dubitabatur igitur.in.d.l.si vero.ff.de bo.liber.Nunquid donatio cã mortis que alias imputatur in quartã.Et que facta sine traditiõe non excludit a cõtratabulas si interueniat traditio excludat a contratabulas:⁊ concluditur ꝙ nõ.Sed quia patronus habet illa bona sibi tradita dicit ꝙ aut discedat ab eis.s. bonis donatis si vult contratabulare:aut ea sibi cõpenset in portionem pro rata.vnde ille tex.non obstat conclusioni supra formate per prefatos doctores:

quam vt iuridicam sequor. Nec posset temptari contrarium nisi etiã temptares aliud: vz qd licet donata per matrem filio inter viuos non imputentur in legitimam. Nec impediant testamentum inofficiosum rescindi.d.§.⁊ generaliter. Tamen quantum ad impugnandam dona.postea alteri factam inter viuos per easdez matrem vt inofficiosam imputetur in legitimaz qd esset alienum a regulis ⁊ cõmuni mente doctorum. Igitur non dicendum.l.si.C.de inofficio.donati.cum ibi no.cuz simili. Laus deo. Subscriptio domini Johannis Baptiste de Caccialupis de sancto Seuerino le entis senis.

Consilium Vigesimum.

Testamentum conditũ ab eo qui intelligibiliter negando respondet non: ⁊ affirmando respondet sic: valet. Ex quo dicitur articulate ⁊ intelligibiliter loqui.

Summarium.

1 Articulate loqui non dicitur is qui non potest exprimere nomen heredis explicite ⁊ verbum instituo: heres esto: ⁊ similia. ⁊ vide numero.3.
2 Nutu legare potest qui propter infirmitatem perdidit loquelam.
4 Hereditas an possit nutu relinqui.
5 Testari nutu an possit ille qui est recti intellectus.
6 Dictio penitus excludit in totum.
7 Mutus intelligitur qui loqui nihil potest.

1 Dominus labia mea † aperiat. Et spiritus sanctus illuminet intellectuz. Abunde ⁊ subtiliter presens hesitatio absoluta est tam per primum eximium consulentez quã per secundum insignem doctorem mihi fratrem qui multum accurate accõmodate ⁊ breuiter locutus est. Et licet satis eorum conclusiones sola subscriptione comprobarẽ. tamen vt rem ipsam aliqualiter degustasse videar. Aliqua in medium aducam. Et in primis hec conclusio fuit visa dubia per tex.in.l.iubemus supra sepius allegata iuncta.l.discretis.C.qui testamenta: inducendo sic dicitur in.l.iubemus qd ille qui propter infirmitatem non potest articulate loqui. Et hoc clare tz ibi Barto.de Saly. dum vult qd si prius non poterat loqui articulate ⁊ respondit sic: non valet. Et sic licet possit exprimere verbum sic: non dicitur posse articulate loqui: qd etiam aperte sentit Saly. dum querit quid in dubio. Ange. etiam in.d.l.iubemus in vtraq̃ lectura hoc idem clare vult. Ex quibus inferri videtur ista conclusio qd ille qui respõdit ꝙ sic. Si alia verba non poterat exprimere: puta explicite nomen heredis: ⁊ verbum instituo: heres esto: ⁊ similia: non dicitur posse articulate loq Quibus stantibus succedit dispositio tex.in.d.l.discretis qui vult quod mutus ex accidenti si non potest articulate loqui non potest testari nisi scribendo secundũ solennitatem de qua ibi. Sed testator de quo in casu nostro videtur huiusmodi: quia non poterat exprimere nomen heredis: ⁊ huiusmodi: sed tantum sic ⁊ non: ergo videtur qd non posset articulate loqui. Et consequenter non posset nuncupatiue testari: sed tantum scribendo vt dictum est. Nec videtur dici † posse qd in.l.iubemus cuz ibi no. intelligatur quando 2 testator iam ceperat perdere intellectum prout videtur intelligere Bar.in.l.nutu ad finem.ff.de lega.tertio. Et Saly. post Jaco. butrigarium.in.l.⁊ in epistola.C.de fideius. Nam contra expresse ad dictam.l.iubemus tenet Ange. ibi dum dicit qd procedit quo ad instit. heredis non quo ad legata. Hoc idem clare voluit Bald. in l.iij.ff.de testamentis. probatur etiam per id quod voluit ipsemet Barto. in.l.nutu ⁊ dominus Rapha. fulgo. Pau. de castro ⁊ moderni in.d.l.discretis qui volunt qd quando propter infirmitatez quis perdit loquelam potest nutu legare: ⁊ sic non arguit necessario i infirmo amissionẽ sensus perditio loquele. Et sic stat qd vnꝰ sit recti sensus ⁊ tamen non possit articulate loqui. Respõdeo etiã sic ⁊ consequenter non possit testari: vnde dicit elegans doctor dominus Paulus de cast.in.l.hac consultissima.§.⁊ cum humana. C.qui testa.fa.possunt dicit qd si mutus perdidit loquelaz vel saltem non poterat articulate loq non potest testari ad interrogationem alterius. Notandum dum facit differentiam inter illuz qui perdidit loquelã ⁊ sic nullo modo loqui poterat ⁊ illũ qui loqui poterat sed non articulate prout videtur esse ille de quo querimꝰ in casu nostro. Et ista sunt que prima facie hanc consultationez si recte sentio difficultare videbantur. His tamen non obstantibꝰ 3 contrariã sententiã veriorẽ existimo. Et p fundamẽto pmitto † qs dicatur posse articulate loqui ⁊ quis non: in quo doctores non bene explicant dentes. Reperio ꝙ ange.in.d.l.iubemus in quibusdam lecturis dicit articulate autem loqui non puto illum cuiꝰ verba non possunt per testes intelligi: secus si intelligantur licet testator cum lingua balbutiente ⁊ grossa sermonem effundat.l.quem indignum cum glo.C.de testamentis: ⁊ intellige quod qui non articulate loqui potest.l.nutu.ff.de legatis tertio sufficit quod testes eius intentionem apprehenderant per nutum. institutio autez fieri non potest per nutum sed per scripturam solennizatam aut per vocis expressionem: vt in.d.l.iubemus: idem Ange. in alia lectura dicit ꝙ non impeditur testari si verba eius exaudiuntur ⁊ intelliguntur. Et ideo infert qd intelligẽda est illa lex in eo q non põt articulate loqui: ita quod exaudiatur: quod verbum denotat per verba audiantur. ⁊ explicite intelligantur.l.j.in principio in verbo ex audire.ff.de verbo.obli. ⁊ sic ex verbis Ang. concluditur qd ille dicitur posse articulate loqui cuius verba prolata sunt intelligibilia Hoc idem voluit Paulus de castro in.l.discretis.C. qui testamẽ. qui dicit qd illa lex locum habet quando quis non loquitur articulate: ita qd intelligatur: allegat.d.l.iubemus. Hoc idez aperit Ludo. roma. in suo consilio.cccvi. incipit omnipotentis Dei ⁊c. proposita consultatio. hoc solum querit vbi dicit ꝙ ille dicitur nõ posse articulate loqui qui non potest intelligibiliter verba concipere. Ex quibus videtur inferri quod ille qui respondet affirmatiue sic. dicatur articulate loqui: cum intelligibiliter loquatur: patet quia si ille qui respondet sic: ad interrogatio. alterius non diceretur articulate loqui vtiq̃ non valeret testamentum factum ab homine sane mentis qui etiam posset omnia proferre. Respondẽtis sic: ad interrogati. alterius ex quo nõ diceretur articulate: hoc est intelligibiliter exprimere conceptum mentis per id quod habetur in.l.heredes palam in principio.ff.de testamentis: ⁊ in.d.l.iubemus. Cuius contrarium tenuerunt ibi simon vincentius pe. Cinus. Ray. Franci. tigri. Bal. Ange. ⁊ communiter docto. ⁊ Joan. And. in addi. Specu. in titu. de testamẽtis.§.j. versi. qd si is: dominus An. ⁊ Joan. de imola. in.c.cum tibi de testamẽtis. ⁊ Barto. ⁊ Moderni in.d.l.heredes palam cum similibus. Ergo stat necessaria consequentia quod ille qui respondet ad interrogati. alterius sic: dicitur intelligibiliter ⁊ articulate loqui. Nec puto quemq̃nam in hoc debere hesitare: quia patet ad sensum. Si ergo dicitur intelligibiliter ⁊ articulate loqui: ergo potest testari. Casus est in.d.l. discretis in ver. si eñ vox articulata ⁊c. Et si dicat qd dicta Pe. Cy. Saly. ⁊ aliorum supra in contrariuz relata contradicunt quos sequitur etiam ipsemet Ang. in dicta.l.iubemus. Respondeo qd si recte ⁊ mature intelligantur non contradicunt. loquuntur enim prefati doctores de eo qui infirmitate grauatus non loquitur intelligibiliter ⁊ articulate: ⁊ licet respondeat sic: non tamen in illis terminis dicitur intelligibiliter loqui. cuz non habet loquelã affirmatiuam ⁊ negatiuam in his que sibi non placerent: ex quo tamẽ vocem articulatam in aliis perdiderat. Sed quod ita respondeat quia aliter loqui non poterat: vnde dicunt Pe. ⁊ Cy. in.d.l.iubemus quod si eum interrogasset an hominem interfecisset vtiq̃ respondisset sic. item dicit ibidem Saly. quod si prius loqui non poterat articulate non valet: ⁊ sic presupponit quod non intelligibiliter licet respõderet sic: ⁊ dicit qd in hoc omnes concordant. Itez dicit ibi Angel. in quibusdam lecturis quod in illis terminis de omni re ita responderet. Et sic presupponunt casuz in infirmo qui ad omnia responderet sic: qui non habet loquelam affirmatiuam ⁊ negatiuam intelligibiliter ⁊ qui vtiq̃ si sibi non placuisset negasset ⁊ verbis intelligibilibus negare potuisset. Quia si ad omnia ita respondisset non possumus dicere ipsum verbis intelligibilibus affirmatiuis distinctis a negatiuis affirmasse. ⁊ quod † dicta 4 l.iubemus intelligatur in eo qui nullo modo potest intelligibiliter loqui tenent glo. ⁊ Bar. in.l.⁊ in epistola.C.de fideicom. vbi dicit quod hereditas non potest relinqui nutu: allegat dictã.l.iubemus: ⁊ ita allegando illam dicunt Bal. Ange. ⁊ Saly. in.d.l.⁊ in epistola. Idem Bal. Ange. ⁊ Saly. in.d.l.iubemus. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in.d.l.discretis. ⁊ dicit Paulus de castro in.l.quoniã indignuz.C. de testamentis. ꝙ.d.l.iubemus loquitur quando voluntas nõ potest intelligi nisi per signa: secus si taliter loqueretur quod eius intentio intelligi posset q: tunc valeret testamentum per.d.l.quoniã Ex quibus concluditur qd cũ i terminis nostris testator presupponatur sane mentis: ⁊ lz amisisset loquelam: ⁊ ita stetisset per plures annos: tamen quando volebat affirmare dicebat sic: quando negare dicebat non: ⁊ sic loquebatur intelligibiliter negando que sibi non placebant: ⁊ affirmando que sibi placebant: indubitãter 5 dicendum est tale testamentum valere. Quinimo † voluit glo. in auc. vt sponsa. largitas.§.quia vero quod etiam ille qui est recti intellectus potest nutu testari. Et dicit dominꝰ Raph. fulgo. in auc. eo non obseruato.C.de testamentis qd sanctissimum esset hoc obseruare: sed quia hec opinio non est communis non facio fundamentum. Et quod predicta conclusio sit verissima ostendo. Nam aut volumus quod dictum testamentum non valuerit ex defectu intellectus: ⁊ hoc est falsum: quia potuisset indubitanter testari secundum formam traditam in.l.discretis cum presupponatur qd erat boni sensus ⁊ intellectus: Aut ex eo quia nõ fuerit intelligibiliter locutus: ⁊ sic articulate prout requirit text. in.d.l.discretis: ⁊ hoc est falsum: quia ille qui vult affirmare: respondet sic: ⁊ si vult negare respondet non: dicitur intelligibiliter loqui: alias non valeret testamentum vt dixi factum ad interrogati. Respõdeo sic.

Cuius contrarium communiter tenetur: vt dictum est. Aut ex defectu forme quia non est expressum nomen heredis palam prout habetur in. d. l. heredes palam in principio vbi hoc tenet Jacob⁹ de are. Et hoc est etiam falsum: vt ibi concludunt Barto. ⁊ communiter docto. ⁊ Bal. ⁊ docto. cõmuniter in. d. l. iubemus quicquid ibi dixerit nico. de mattarellis. Stat ergo quod ille qui potest intelligibiliter negare respondẽdo non: ⁊ affirmare respondẽdo sic: dicitur intelligibiliter loqui: ⁊ consequenter dicitur articulate loqui ⁊ sic succedit dispõ. d. l. discretis in ver. si enim vox articulata. ⁊c. ¶ Et probatur ista conclusio primo per. d. l. iubemus dum dicit ꝙ si nescit scribere neque articulate loqui mortuo similis est. Sed is de quo agitur non dicitur ita intelligibiliter loqui non posse vt mortuo similis iudicari debeat. ¶ Secundo melius probatur per tex. in. l. quoniam indignum eo titulo qui videtur decidere hanc questionem dum dicit quolibet loquendi genere formata institutio valet si modo pro causa liquebat voluntatis intentio. Et dum tex. in fi. subdit quibuscunqȝ verbis vti liberam habeant facultatem. ¶ Tertio hoc probat tex. in. d. l. discretis que vult ꝙ ille mut⁹ non potest testari: cuius lingua est penitus impedita: sed tunc di-

6 citur penitus impedita quando nullo modo potest loqui. nã † dictio penitus in totũ excludit loquelã vt no. arch. in. c. j. de offi. or. li. vj. ⁊ est tex. ⁊ ibi no. do. Abb. in. c. sedes: extra de rescript. ponit Jo. de imo. in. l. peregre. §. quibus. ff. de acqui. pos. ¶ Ad item tex. insti. quibus non est permissum facere testamentum. §. item mutus dum dicit. Nam ⁊ mutus intelligitur qui loqui nihil potest ⁊c. Ex quibus constat ꝙ tantũ ille prohibitus inuenitur testari qui nullo modo intelligibiliter loqui potest: ergo ille qui potest loq intelligibiliter affirmando per verbum sic: ⁊ negando per verbũ non: nõ inuenitur prohibitus ⁊ sic stat regula permissiua: quoniam edictum de testamentis. est prohibitorium: omnes enim censentur permissi qui non reperiuntur prohibiti. insti. quibus non est permissum facere testamentum per totum. Et hanc puto esse verissimam conclusionem. Laus deo amen.

Consilium Uigesimumprimum.

Summarium.

1 ☞ Appellationi an videatur renunciatũ quãdo iudex ad quẽ remittit partes de eorum consensu ad iudicem a quo.

3 Renunciatum appellationi nõ videt quando partes comparent coram iudice a quo vt grauamen illatum reuocetur.

4 Renunciatum conditionaliter videtur si actus valebit.

5 Per acceptationẽ secundi beneficij incompatibilis cum primo an videatur quis primo renunciare.

7 Incontinenti aliquid constare potest vel exceptionẽ probare qualiter intelligitur.

8 Iudex dicitur fatuus qui super non deductis in processu iudicat ⁊ numero. 9.

10 Iudex non intelligitur pronunciasse super exceptione non deducta licet aliquando ita pronunciet super exceptione sicut super petitione.

11 Acta declarant sententiam.

Dominus labia mea aperiat. Et spiritus sanctus illuminet intellectum ⁊c. Abunde ⁊ diffuse omnia fuerunt discussa per prestantissimos mihi patres supra consulentes: vnde de subscriptione Requisitus paucis rem absol-

1 uam. Et in † primis tota vis videtur residere. An per illam remissionem ad partes videatur renunciatum appellationi interposite a sententia domini Belincini. Et primo aspectu fuit visa dubia conclusio supra firmata per ea que ponunt domini de rota in decisionibus collectis anno domini. Mccclxxvj. tempore Gregorij. xj. per dominum Guillielmum teutonicum incipit. Itẽ si causa committatur duobus auditoribus ⁊c. vbi aperte videntur velle quod si est appellatum ab aliquo grauamine ⁊ appellationi est delatum: ⁊ partes redeant ad iudicem a quo videntur renunciare appellationi prout habetur in. c. gratum de offi. dele. dicunt tamẽ quod possunt postquam iudex a quo detulit appellationi ab aliquo grauamine transfunditur tota iurisditio in superiorem per id quod habetur in. c. cum appellationibus friuolis de appellati. lib. vj. intantum qđ de illa causa amplius se intromittere non potest etiam de consensu ⁊ voluntate partium: nisi per superiorem sibi remittatur: que remissio censetur noua commissio ⁊ in vim noue ⁊ non antique commissionis procedere potest. Consensus etiã partium quo ad hoc nihil operatur quia pactum priuatorum ⁊c. c. si diligenti. de foro competenti. Et in fine videatur concludere qđ etiam dicto casu quod in ordinario partes possunt redire coram eo. Et sic videntur decidere tres casus quando partes sole redeũt coram delegato ⁊ non possunt. Item quando redeunt coram ordinario vel ex remissione superioris coram delegato. Et his casibus velle videntur quod partes possunt adire coram iudice a quo videntur tamen presupponere partes censeri tacite his casibus vltimis renunciare appellati. dum allegant tex. in. c. interposita. §. deniqȝ iuncto. c. cum sit. c. sepe. ⁊. c. reprehensibilis extra de appella. cum multis similibus. Et attentis his que postea in sequentib⁹ concludunt domini de rota si recte inspiciantur. ¶ Sed in hac difficultate quando per viam appellationis a grauamine causa est delata ad curiam: si postea causa remittatur ad partes: an tali appellationi videatur renunciatum. Considero duos casus: primus est quando partes consentientes non obstante appellatione sunt remisse ad iudicem a quo qui habeat inter eos cognoscere de causa principali ⁊ in ea procedere: ⁊ hoc casu loquuntur domini de Rota: quia loquuntur quando partes volebant redire coram iudice ⁊ procedere in negotio principali quo casu fatendum est qđ si possunt redire vel eorum solo consensu vel auctoritate superioris videntur renunciare appellationi per plura iura que ibi allegant domini de rota: facit quod habetur in. c. gratum cum ibi nota. de offi. dele. ⁊ in. c. cum venissent de testibus ⁊ no. plene in. c. solicitudinem extra de appellationibus. ¶ Secundus casus est quãdo remittitur ad partes de consensu partium non solum causa principalis sed quelibet alia causa pendens coram superiore etiam si esset causa in qua extitisset appellatum a iudice a quo. ⁊ tunc dico quod si superior remittit ad primos iudices ordinarios a quibus etiam extitit appellatum partibus consentientibus non censetur tali appellationi renunciatum sed causa appellationis censetur remissa cognoscenda ad ordinarios etiam qui sententiam tulerũt licet hoc sit iure prohibitum: vt est casus in. l. cos in principio. ff. de appellationibus ⁊ ibi barto. post glosam. disputat. An iudex ad quem possit ad primum iudicem remittere cognitionem cause a qua est appellatum: ⁊ concludit solum fieri posse per Imperatorem vel Papam cum clausula nõ obstante vel ex certa scientia prout ibi dicit Bal. ⁊ communiter concludunt docto. vt ibi dicit Rafael: quod requiritur clausula non obstantium: alias talis remissio non valet: vnde non discutiendo ibi an ⁊ quando talis remissio fieri possit satis est qđ stat pro causa a qua fuit appellatum remittatur ad partes ibi cognoscenda etiam coram iudice qui eam tulit: ⁊ non censeatur renunciatum appellationi: vnde aut talis remissio tenuit in casu nostro: ⁊ tunc dico qđ ex permissu principis qui remittit omnes causas consentientibus partibus non est absonum dicere quod ordinarij a quibus extitit appellatum de tali causa appellati. cognoscant: vt patet in. d. l. cos cum ibi plene no. maxime per Barto. ⁊ bal. vnde ex ibi dictis maxime per barto. probatur quod remissio cause appellationis que pendet coram iudice ad quem ad iudicem a quo non infert ad appellati. renunci. sed potius contrarium cum cognosci debeat super ea. Et hoc confirmatur qr causa fuit deuoluta ad papam propter appellati. a decreta inhibitione per vicarium archiepiscopi que tamen concessio inhibitionis seu sententia fuit postea in curia approbata: vnde

1 quia † eius sententia fuit approbata a qua fuerat appellatum: ⁊ sic apparet appellationem fuisse frustratoriam seu incassum. Non solum princeps sed quilibet inferior potuisset quamlibet causam coram eo pendentem ad eum remittere. ⁊ eidem committere de consensu partium: prout voluit gl. Et ibi dom. de sancto Gemi. in. d. c. cum appellationibus friuolis: ergo si potuit etiam dicta causa remitti apparet cõmissum induci qđ cognoscatur de iustitia ⁊ in-

2 iustitia non quod videatur renunciatum. † Confirmo † hoc quia

3 tunc partes litigantes coram iudice a quo videntur appellationi renunciare: vt in dicto. c. gratum nisi comparuerint ad hoc vt grauamen illatũ reuocetur: ⁊ super hoc processerunt prout voluit glo. no. ⁊ in. c. si a iudice de appellati. li. vj. ⁊ dominus Abbas in dicto c. gratum ⁊ licet Paulus de leaza. ⁊ dominicus impugnent illam glo. tamen communis opinio est cum glo. quam tenet rota decisi. lxxvij. incipit item quod licet: faciunt que ponunt domini de Rota deci. cccclxxvij. incipit. Item si ille: pro quibus videtur casus in c. cum teneantur de appellationibus vbi plene ponunt moderniores in secunda colum. ergo in casu nostro cum causa sit remissa cognoscenda ad iudicem a quo non videntur partes renunciasse appellationi: sed potius voluisse qđ de tali grauamine corã eo cognoscatur quo casu non videtur appellationi renunciatum: vt dictum est: qr talis remissio cause vt dictum est supra per dominos de Rota habet vim noue commissionis que videtur fieri potuisse. ¶ Aut volumus dicere qđ talis remissio non tenet ⁊ tunc dico quod fortius non videtur renunciatum appellati. per talem actum nullum quem partes non potuerunt facere: quia vt dicunt domini de Rota in dicta decisione: ⁊ tunc intelligitur facta remissio: si ille in quẽ fit remissio super tali causa habet iurisditionem. Si ergo diceremus ordinarium nõ habere iurisdi. in tali causa remissa nõ cẽsetur facta remissio: ⁊ sic si fuit nulla multominus censetur inducta renunciatio. Argumento. l. iiij. §. condemnatum cum ibi plene no. ff. de re iu. ⁊. l. nõ putauit. §. non que vis. Et qđ ibi per Bart. ff. de bo. pos. cõtratab. ⁊. l. si pater: ⁊ quod ibi per Bal. C. ne de statu de-

4 functorum cum similibus. Quinimo † fortius si ex tali remissione

induceret

induceretur renunciatio appellationis in consequentiam tamen stante nullitate remissionis non induceretur renunciatio in consequentiam quia habet tacitam conditi. si actus valebit: vt est casus secundum verũ intellectum in.l.clodius.ff.de acquirẽ.heredi. 5 Facit† quod habetur in.c.si beneficia: & in.c.si episcopus de prebẽdis in.vj. vbi lz per acceptationem secundi beneficij incompatibilis cum primo videtur quis renũciare ita demum si secunda acceptatio fuerit sortita effectum. ¶Concludo ergo ex premissis qđ si causa appellationis a sententia Belincini que fuerat cõmissa domino Matheo de porta fuit remissa ad partes remittẽdo omnes causas pendentes in curia talis remissio intendit qđ de tali causa cognoscatur in partibus. Et sic nõ potest induci renũciatio: quia esset cõtra partium & remittentis intentionem: quod non est dicẽdum. 6 ¶Ex† quibus sequitur vna alia conclusio qđ si coram seculari volente concedere execu. & Brachium militare opponatur quod causa nullitatis sententie adhuc pendet & etiã opponatur exceptio nullitatis. certe non debet procedi ad execu. prout voluit Inno. in.c.cum in iure de offi.delega. tenet Bald.in.l.j.C.de ordi.cogniti. & Bal.in.l.j.C.ne liceat tertio prouocare. Angel.in.l.j.C. si ex falsis instrumentis. & do. Anto. Jo.de imola & do. Abb.in.c. dilecto: extra de appellationibus tamẽ potest pars per viam exceptio. opponere de tali nullitate coram iudice volẽte exequi & impedietur executio. Ita no. voluit Jo.de imola.in.l.iiij.§. condemnatuz ff.de re iudi.in.iij.col. Et fuit aperte de mente Bald. in.c.cum in iure pitus: extra de offi.delega.in.vj.col. facit quod in simili not. in.c.ij. & fi. extra de ordi.cogni. Et tenent moderniores in dicto.c. dilecto co.xxv. tunc succedit doctrina Barto. in dicta.l.iiij.§.condemnatum: que ibi cõmuniter approbatur: qui vult qđ altero de duobus casibus opponens ita excep. nullitatis impediatur executio vel quando nihil est probandum per excipientem vel quando potest exceptio incontinenti probari & ita offertur prout etiam tenent Bar. & ange.in.l.j.C. quando prouoca. nõ est necesse Bal. in.l.ab execu tore.C.quorum appellati. & Bal.in.l.j.C.de ordi. cogniti. & in.l.j.C.ne liceat tertio prouocare: sed vtrunqꝫ concurrit in terminis nostris: quia ex ipsis actis apparet de nullitate propter 7 obiectum exceptionis vsurarie. Item† & secundum quia de facili hoc potest incontinenti constare per ostensionem actorum si incõtinenti ex quo potest constare.i. tempus infra quod debet executio examinari: prout voluit Barto.in dicto.§.condemnatum: vel dicitur incontinenti infra duos menses secundum Barto.in.l.aufertur.§.qui compensat.ff.de iure fisci: vel.i.decez dies secundum Bal.in.c.cum in iure de offi.delega.in.v.col. Sit ergo conclusio qđ per talem obiectum excep. nullitatis impeditur executio. ¶Nec vltimo loco predictis obstat sentẽtia domini Petronij inquantum pars interpretaẽ qđ dñ iudex dixit brachiũ milita. cõcedenda si & quatenus inhibito non obstet & appellatio non pendeat qđ intellexerit de pendentia appellati. a prima sentẽtia potestatis. Et in primis si tunc adhuc pendebat inhibitoria satis dicebatur pronũciatum non esse concedendum brachium militare vt supra in primo consilio est demonstratum. Et licet postea cessaret tale impedimentum ex quo sententia fuit lata per verbum presentis temporis statim ligauit vel statim nõ habuit effectum.l.cum ad presens.ff.si certum petatur: & sic respectu futuri temporis non se intromisit iudex igitur sentẽtia intelligi debet prout iacet.l.paulus.ff.de re iudi. Maxime qr forte iudex de futuro tempore se noluit intromittere: qr non semper potest iuxta no.in.l.j.C.de sentẽ. que sine cert. quantitate: & in.c.auditis de procu. ¶Preterea de pendẽtia appellati.in curia fuit oppositum: sed non de illa que dicebatur pende-8 re coram Capitaneo de qua non fuit oppositum. Non est ergo †cẽsendum qđ iudex ita pronunciauerit ratione excepti. nõ opposite per id quod habetur in.l.si vnus.§.pactus in glo.in verbo in opponendo.ff.de pactis & eius quod no.in.l.vbi pactum.C.de transact. & in.l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de verbo.obli. ¶Preterea pendentia appellationis coram Capitaneo erat sibi incognita: ergo de illa sentire nõ potuit.l.cuz aquiliana.ff.de transac. & in.l. mater decedens.ff.de inofficioso testamento. Ergo potius dicendum est qđ senserit de illa de qua erat oppositum. Alias enim talis incertitudo nõ potuisset certificari ex quo in actis non apparebat: per ea que no. Bar. & docto.in.l.ait pretor.§.si iudex.ff.de iudi. Alias 9 fatuus† fuisset iudex qui pronunciasset super his que deducta nõ erant neqꝫ per viam excepti. neqꝫ petiti. per id quod habetur in.l. fi.C.de fideicom.libe. ¶Preterea attentari potest quod dicta sententia sit nulla non solum qr incerta est per plene not. per Barto. & Moderniores in.d.l.ait pretor.§.si iudex: sed etiam ex alio capite si volumus dicere quod non senserit de pendentia appellati. in curia. Nam ex quo stante oppositi.excepti. vsurarie per quam prima sentẽtia potestatis reddebatur nulla. Non potuisset dominus Petronius pronunciare concedendum brachium militare: non confirmando primam sententiam potestatis que erat nulla. Sed cum tempore sententie domini Petronij adhuc coram eo cõstaret oppositio eiusdem excepti. obstare apparet quod non poterat sententiam potestatis confirmare: quia eadẽ causa que reddiderat nullam sententiam potestatis adhuc durabat prout multum notabiliter declarat Jo.de imola in.l.si expressum in.x.col.de appellationibus. ¶Concludo ergo qđ potius dicendum est qđ senserit 10 de appella. pendente in curia de qua erat exceptum. Nam† aliquã do iudex super excepti. pronunciat sicut super petitione: vt per gl. & docto. in cle. cuz a repulsione: & ibi late per docto. extra de appellationibus & maxime etiam qr super tali pendentia pronunciauerat potestas: & ipse aditus fuit ad corrigendam sententiam potestatis: vt in.l.j.ff.de appellati. vnde ex actis prime sententie quando fuit petitum brachiũ militare ex sententia desuper lata per potestatem ex processu cause appellatiõis apparet quod semper fuit oppositum & discussum de pendentia appellationis in curia: vnde possumus dicere de qua re cognitum fuit de ea & iudicatum.l. de qua re.ff.de iudiciis. Et quod precedentia declarant sequentia.l. 11 qui filiabus in pricipio.ff.de legatis primo. Maxime qr acta† declarant sententiam: iuxta no.in.d.l.ait pretor.§.si iudex & in.l. pe. C.de sententia que sine certa quanti. Et sic dicere possumus illud phylosophi primo ethicorũ. vero omnia consonant: falso autem cito dissonat quod verum est. De subscriptione igitur requisitus &c. Laus Deo omnipotenti.

¶Consilium Uigesimumsecundum.

¶An lex si vnqꝫ.C.de reuoca.dona. habeat locum quãdo partim venditur & partim donatur.

¶Summarium.

1. ¶Qui donat per susceptionem filiorũ, põt donationem reuocare.
2. Lex si vnqꝫ habet locum si omnia bona vel maior pars est vendita modico precio.
3. Duo contractus quando circa idem cõcurrunt: species illa preualet que est potentior.
4. Res quãdo venditur minus dimidia iusti precij & donatur illud qđ plus valet an in tali donatione requiratur insinuatio.
5. Feudum an possit gratia nuncupari.
6. Donatio remuneratoria in qñtum excedit merita donatarij dicit proprie donantio & debet insinuari.
7. Juramentum si apponitur in donatione nõ tollitur beneficiuz.l. si vnqꝫ: nec supplet defectũ insinuationis & nu.8.
10. Onus dotandi nõ spectat ad matrem nisi stante egestate filie.
11. Dispositio.l.si vnqꝫ.C.de reuocan.dona. habet locum quãdo sunt donata omnia bona vel talia que ascendant ad dimidiam.
12. Pater si vnicam filiam habebat & donauit extranco partem substantie deinde postea filij sibi nascuntur an talis donatio reuocẽ.
13. Multitudo cautelarum arguit fraudem & nu.14.
16. Omnia in termino referente censentur repetita que sunt in termino ad quem fit relatio.
17. Promissio & obligatio de nõ contrauenien do debet intelligi nisi quis ex iusta & legitima causa cõtraueniat.
18. Promissio debet intelligi rebus sic extantibus.
19. Causa a principio incogitata in quacunqꝫ promissione videtur excepta.
20. Tertius qui promisit obseruantiam cõtractus minoris nõ teneẽ si cõtractus principalis minoris irritatur.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Uisa predicta facti contingentia duo sunt discutiẽda iudicio meo ¶Primum nunquid dicta vxor per susceptionem filie possit dictos contractus illos aliquo modo irritare. ¶Secundum posito quod sic. An dictus maritus sit in aliquo obligatus dicti emptri-1 ci pariter & donatarie. ¶Circa primam questionem† videbatur prima facie dicendum quod nullum remedium competat dicte vxori propter susceptionẽ filie. Et in primis: quia quãquã a parte pcii re cepti supra posset dici donatio. Itẽ licet ille qui donat per suscepti. filiorũ possit donationẽ reuocare vt est casus in.l.si vnquã.C.de reuocandis donati. tñ in casu nostro nõ videẽ habere locũ quia dicta vxor iam habebat filiũ. & sic iam est presumptio qđ de filiis cogitauerit: quo casu qñ donator de filiis cogitauit nõ habet locũ dctã l.si vnqꝫ prout cõcludit bar.in.l.titia.§.imperator.ff.de legatis secundo & docto.in.d.l.si vnquã. & Jo.de imola in glo.ij.c.si.extra de dona. Et no.in.l.si vt certi & in.l.si cũ vel in vtero.C.de testamẽto militis cũ similibus. ¶His tamẽ nõ obstantibus & aliis que in cõtrarium adduci possent contrariam sentẽtiam veriorem existimo. 2 Et in primis adduco ea que notant Cy. & Bal.in prima colũ.in.l. j.C.de pactis: vbi volunt qđ si omnia bona vel maior pars est vendita modico pcio habet locũ dicta.l.si vnquã: sed hoc fit animo donandi. Et ratio est quia principale propositum est donare: si ergo hoc est quando contractus tantũ sonat in venditione facta pro modico precio quasi videatur facta animo donandi: ergo fortius in casu nostro: cũ expresse qđ excederet dimidiam iusti precij expresse

donauit patet ergo qꝺ licet donatio sit amixta contractui vēditio nis tamen habet locum dispositio.d.l.si vnquam. Hoc idē sequit̃ Ludo.romanus in.l.siquis cum aliter in.vij.colū.ff.de verbo.obli ga. ¶Adducit rationem quia † quando circa idem duo concurrūt contractus: species illa preualet que est potētior iuxta no.per bar. ⁊ Ludo.roma.in.l.aristo.ff.de donat.fa:it.l.queritur.ff.de sta.ho mi. Sed talis contractus magis sapit donationem q̄ venditio nem. igitur ⁊c. ⁊ licet Jo.calda. † in consilijs suis in titulo de em pti.⁊ vendi.consi.ij.qꝺ quando venditur res minus dimidia iu sti.precij ⁊ illud quod plus valet donatur in tali donatione non requiratur insinuatio: quia debet inspici id quod pri̇cipaliter agi tur in contractus vendi.per tex. Et ibi no.in.l. siquis nec causam ff.si certum petatur: ⁊ sic pari ratione idē dicendū videtur in ter minis nostris: tamen contrarium tenet ⁊ dictā opinionem impu gnat Ludo.roma.in.l.ij.in.iiij.colū.in principio.ff.de verb.obli. dicens qꝺ est contra casū.l.si sponsus.§.circa ⁊.l.cū hic status.§. pe.ver.idē erit dicendū.⁊c.ff.de dona.inter virum ⁊ vxorē: vbi de contractu donationis amixto etiā accessorie ipsi venditioni nō ali ter iudicatur q̄ si foret per se facta donatio. Ad idē etiam est bo nus casus in.l.si quis dona.ff.de ꝯtraben.empt. ¶Hanc partem Ludo.roma.quod requiratur insinuatio tenēt Pet.de ancha.⁊ Jo.de imola.in.c.cū causam extra de empt.allegat glo.no.in.l.si quis obligatus.ff.de regulis iuris: ex quibus patet quod de tali re donata nō aliter iudicatur q̄ si simpliciter de tali portiōe factā esset donatio. ¶Confirmo etiā: quia cum portio donata attento iusto precio sit maior q̄ portio vendita potius est censenda dona tio q̄ venditio per ea † que no.ponit Bal.in prohemio feudo. in vj.col.ver. Circa primum vbi querit. An feudū possit gratia nun cupari: ⁊ dicit qꝺ si fiat comparatio in feudo concessionis ⁊ recep. beneficiorum: q: preponderat beneficium feudum habet plurimū gratie: ⁊ ideo beneficium ⁊ gratia dici debet. Argumēto.l.domus ff.de cōtraben.emp.⁊ ibi plura ad propositum dicit: si ergo pro il la portione saltem est censenda donatio igitur locum habet.d.l.si vnquam. ¶Faciunt no. † per Ange.⁊ Jo.de imo.in.l.aquilius re gulus.ff.de dona. Ubi volunt qꝺ donatio remuneratoria in quan tum excedit merita donatarij: dicitur propria donatio: ⁊ sic debet insinuari: sicut etiam videmus qꝺ reciproca donatio inter coniu ges in eo qꝺ est inequalis est propria donatio.⁊ nō valet: iuxta no. per Saly.in.l.j.C.de dona.ante nup. Et sicut dicimus qꝺ donatio inter patrem ⁊ filium ob merita valet quatenus merita sunt equi ualentia ⁊ non abinde supra iuxta no.per Bal.in auc.ex testamen to.C.de colla.⁊ in auc.vnde ⁊ si parens.C.de inoffi.testamēto. Et hoc possem per plura in simili comprobare que obmitto: ⁊ eo ma xime quia in tali contractu videt̃ militare ratio.d.l.si vnquam: q: non est censendum qꝺ ita effuso sermone donasset cum tot caute lis si de filijs postea nasciturs cogitasset: vnde cum habuit filiam quam honeste nubere ⁊ dotare opus erit: si de ea cogitasset nō fe cisset talem donationem per not.in.d.l.si vnquam ⁊ in.c.fin.extra de dona. ¶Nec obstat si diceretur † q̄ dicta donatio fuit multis iu ramentis vallata que videtur seruāda esse cum seruari possint sine interitu salutis eterne argumēto tex.in.c.cū contigat cū ibi plene no.extra de iureiurādo quoniā iuramentū non excludit beneficia tum.d.l.si vnq̄ prout cōcludit Bar.in.d.l.titia.§.iperator.ff.de le gatis secundo quia eadē conditio si de liberis cogitasset inest etiā in iuramento.argumēto.l.si.ff.q satis.coganť.l.fi.C.de nō nu. pe cu. Et ita dicit se cōsuluisse vna cū dño Recupero de sancto Mi niato: ⁊ domino Francisco de pisis: istud idē sequit̃ Bal.in.l.j. in vltima.q.C.de inoffi.dona.⁊ etiā Jo.de imola.in.c.fi.in.iiij.col. extra de dona.⁊ est de mēte spe.in titulo de instru.edi.§.porro nisi ⁊ etiam Jo.an.ibi Idē oldradus cōsi.cccxxv.⁊ Joan.an.in addi. specu.i rubrica de dona.⁊ Jo.de imola.in.c.cū cōtingat in pe.car ta de iureiurando.⁊ est cōis opinio. ¶Quinimo † multi prestantis simi viri tenuerunt qꝺ iuramentum non suppleat defectum insi nuationis. Et sic qꝺ non obstante iuramento irritari possit dona tio ex defectu insinuationis a qngentis florēis legalibus supra de quibus in.l.si quis argentum.C.de dona. ita concludunt Guili. Ex. Albe.de rosa.⁊ Bal.in.l.illud.C.de sacro.san.eccle. Barto. de Saly.in.l.pe.C.de dona. Item Alber.de rosa.in.l.sancimus eod. titu.⁊ Ludo.roma.in.l.modestinus.ff.de dona. Idem consuluit Ange.in suo consilio quod incipit in dei nomine pro parte nega tiua ⁊c. Idem Bal.in consilio qꝺ incipit in christi nomine Certū est ⁊c.qꝺ filia ⁊c. ⁊ in alio consilio qꝺ incipit. Quidam masius de Gualdo.⁊ Paulus de castro in suo consilio.cviij.visa quedā scri ptura priuata: ⁊ idē Paulus consilio.cxiij.incipit Circa leuia que fuerūt dñi Uberti. Sed hoc prout minus necessariū nec discutio nec firmo. Cōcludo ergo q̄ in terminis nostris vēdicat sibi locum dispō.d.l.si vnquam.cū cōcurrat etiā quātitas donata talis quam verisimile est qꝺ nō donasset si cogitasset de filijs nasciturs: qa vt apparet attēta portione donata ⁊ attēta portiōe vēdita cōmēsura ta ad iustū pcīū maior pars bonorū cēset̃ donata: ⁊ q: vt audio pre

ter illa maritus ⁊ vxor parū aut nihil habēt in bonis: magnūq; sit onus filiarū feminarū.vt pꝫ per cōmuniter accidētia a quibus va 9 lidū est argumentū.l.neq; natales.C.de pba. Solent † enim hoīes cōgregare peculiū pro filijs maritādis qū de illis cogitant non bo 10 na elargiri. Et si dicatur † onus dotandi nō pertineri ad matrem hoc verum nisi stante egestate filie: iuxta no.per Saly.in.l. mater. C.de iure doti. Et no.moderni plenissime in.l.j.ff.so.ma. ¶Stan 11 te ergo dicta quantitate donata † Concurrunt oēs opiniones. Et prima opinio Bal.in.l.sicut certi.C.de testamento militi.qui vo luit qꝺ dispositio.d.l.si vnquā habet locū qū sunt donata oīa bo na vel talia que ascendunt ad dimidiā: prout etiā voluit Bald.in l.j.C.de inoffi.dona.⁊ hoc p tex.in.d.l.si vnquā in verbo totā vel partē ⁊ idē videt̃ voluisse Bal.in.auc.ex causa.C.de lib.preteritis Fortius etiā cōcurrit opinio Bar.quā ipse ponit in.l.titia.§.ipe rator.ff.de legatis secūdo vbi vult q̄ habebat locū siue donet pars bonorum siue certa res que etiā valeat citra dimidiā. Et hāc opinio nē sequit̃ Jo.de imola in.c.si.extra de dona.dicēs qꝺ text.in.d.l.si vnquā loquit̃ quādo donatur aliqua pars: vñ licet nomine partis simpliciter veniat dimidia: vt in.l.nomē filiarū.§. portionis.ff.de verbo.signi.verbū tñ aliqua pars quālibet particulā apprehēdit glo.est no.in cle. vnica.super verbo partiū de foro competē.dūmo do secundū Joā.de imol.res sit nō parui valoris. Et hanc opinio nem sequit̃ Ludo.roma.in.d.l.sicut certi p rationē. Joā.de imola quē nō allegat: reperio etiā q̄ idē tenet insignis preceptor meꝰ do minus Franciscus Aretinus in lege titius in principio.ff.de li be.⁊ posthu.⁊ ita alias cōsultū vidi per solēnes doct. Jo.de monte sperello de pusio ⁊ alios viros solēnes ⁊ alios cū questio verteret in ciuitate senarū cōcludebat̃ q̄ oꝫ esse talis res quā verisimiliter arbitrio boni viri nō donasset si filiū postea natū tunc tēporis ha buisset: ⁊ hoc est etiā de intētione Ange.in.d.l.si vnquā. ¶Solum 12 ergo restat rūdere † ad primā obiectionē incōtrariū factā. Ex quo habebat filiū. Nam dico q̄ stant ista simul q̄ habuit filiū natum ⁊ nō cogitauerit alios nasciturs. Casus est in.l.is qui.ff.de iure co di. Et licet Bal.nō decidat in.d.l.si vnquā: tamē Ange. ibi hanc q.in terminis decidit: ponit enī q̄ si pater vnicam filiā viuentē ha bebat ⁊ donauit extraneo partē substātie: deinde postea filij sibi na scantur an talis donatio reuocet̃. Et dicit q̄ dicta qꝺ erat tunc de facto: ⁊ videbat̃ q̄ nō: q: litera ibi loquit̃ qū donatio fit p illū qui nullos liberos hēbat. Sed ipse cōtra decidit ꝓpter rōnis idētita tem eo casu quo pater verisimiliter nō fuisset donaturꝰ: forte enim nō curauit de filia.quia tm̄ sibi remāsit qꝺ sufficiebat ꝓ dote: ⁊ filij masculi fame laborarēt: tertius autē substantia paterna gauderet. Idē ergo in casu nostro cōcludere possumus q̄ cum habet vnicam filiam non curauit substantiam donare seu partem. Secus si co gitasset filiam habituram in qua dotanda non vertitur paruum onus: vt supra dictum est attentis alijs supra relatis verisimiliter arbitrio boni viri talem donationem nō fecisset si de nasciturs co gitasset: de qbus nō apparet q̄ cogitauerit prout est casus in.d.l. is qui: in dubio autē ꝓsumit̃ q̄ nō cogitauerit ꝓut cōcludūt Bar to.in.d.§.imperator ⁊ Jo.de imo.in.d.c.si.de dona. iudex est ergo iudicio meo qui hꝫ arbitrari. An stantibus predictis si cogitasset mater de filia postea nascitura talē fecisset donationē. Et ꝓ certo 13 si essē iudex ita arbitrarer. Et maxime quia † apparet q̄ fuit ꝑdi cta vxor in dictis cōtractibꝰ multū decepta per fraudes quas facile presumere possumus ex magna lesione prout declarat dñs Anto. in.c.cū cōtingat extra de iureiurādo.⁊ etiā ex tot cautelis iuramen 14 tis ⁊ renun.nā multitudo † cautelarū arguit fraudem prout dicit glo.no.in.l.vi.ff.de ꝯdi.insti.⁊ hoc de prima q̄stione. ¶Circa secun 15 dam qōnem breuiter cōcludo † q̄ lꝫ dictus maritꝰ ꝓmiserit q̄ vxor habebit ratā.d.donationē ⁊ qꝺ obseruabit ⁊ non ꝯtraueniet: tñ si vxor admittat̃ ad rescindendū remedio de quo supra maritꝰ nō te netur ad aliqd. Et in primis moueor. Ponamus q̄ vxor donasset cū hac cōditione expressa q̄ si filios postea habet posset reuocare ⁊ maritus ꝓmisisset ⁊ iurasset q̄ vxor illā teneret ratā ⁊ firmā: ⁊ non cōtraueniret: q̄ si ꝯueniret ex illa cōdi.expressa maritꝰ teneret̃ ⁊ cer te dicendū est q̄ nō: q: referendo se ad dona.vxoris dꝫ intelligi eiꝰ 16 ꝓmissio cū cōditionibus expressis in donatiōe vxoris: q: † omnia in termino referente censent̃ repetita que sunt in termino ad quē fit relatio: vt in.l.asse toto.ff.de here.insti.⁊ in.l.si ita scripsero. Et ibi Bar.ff.de conditio.⁊ demōstra. Sed de iure talis cōditio sub intelligit̃ in donatione vxoris: ergo eodē modo dꝫ subintelligi in promissione viri se referētis ad illū per regulā preallegatā. Et quia taciti ⁊ expressi idem solet esse iudicium.l.cū quid.ff.si certū petat̃ Et q: expressio eius quod inest non solet operari.l.nō recte.C.de fi deiusso. Et in.l.ij. Et ibi plene no.ff.de lega.primo. ¶Confirma 17 tur † secundo ista conclusio quia quelibet promissio ⁊ obligatio de nō contrauueniendo dꝫ intelligi nisi quis ex iusta ⁊ legitima cau sa contraueniat ⁊.l.permittente vt est tex.⁊ ibi Dy.⁊ Bar.in.l.qui dam cum filiū.ff.de verb.obli.⁊ est tex.in.l.si libertus.ff.de operis libertorū ⁊ in.c.quintauallis. Et ibi plene no.extra de iureiurādo ergo pro

ergo pmissio viri dz intelligi nisi ex cā a lege permissa uxor conueni ret. faciunt no. per Bar. in. l. si in societatē. §. arbitrorū. ff. p socio.
18 ¶ Preterea † & tertio quelibet pmissio dz intelligi reb⁹ sic extanti bus. l. q seruus. ff. de cōditio. ob cām. l. qō. §. inter locatorē. ff. loca ti. nō autē extēdit ad cām de nouo superuenientē ergo nō extenda tur ad reuocationē superueinentē propter nouā susceptī. liberorū. Et pro hoc qō plene notāt do. Anto. & aliī in. c. peruenit extra de iureiurādo & Bar. in. l. aut facta. §. cā. ff. de penis. Bal. in. l. cuz p
19 ponas. C. de pactis. ¶ Probat etiā & quarto qr cā a principio veri similiter incogitata in quacunqz promissione videtur excepta per id qō habetur in. l. qui cum tutoribus in fin. & in. l. cum aquiliana. ff. de transac. & in. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. & per Bart. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. Ergo ista promissio viri nō debet extendi ad talē causam verisimiliter incogitataz. Et alias in indiuiduo ī istis terminis cōsultū extitit per solennes do
20 ctores senēses perusinos & bononiēses. ¶ Postremo adhuc † addu co cōsiliū Petri de ancha. cōsilio. cccxxvij. incipit visa facti narra tiōe. vbi vult q tertius qui pmisit obseruantiā 9ctus minoris nō tenet. Si cōtractus principalis minoris irritat ex causa permissa qr pōt vti eadē defensione minoris Ad hoc. l. ij. de fideiusso. tuto. itē qr est dependēs a pma ergo illa annullata annullatur & ista re gula accessoriū. c. translato de cōstituti. itē qr irritata prima secun da. remanet sine cā & sic in effectu inefficax. l. ij. §. circa. ff. de doli ex cepti. & per alias rationes de quibus ibi per eum. ex cuius decisio ne deciditur casus noster. Sit ergo conclusio qō dictus maritus irritata dona. per vxorem in nihilo tenetur. Laus deo & c.

Consilium. xxiij.

¶ An fideiussio prestita p patre p filiū famil. ipso p̄re cōsentiēte teneat & intepretant quedam statuta ciuitatis florentie.

Summarium.

1 Fideiussio facta per filiū p patre ipso cōsentiēte an valeat stan te statuto qō filiusfa. non possit obligari.
1 Filiusfamilias obligatur regulariter ex omni contractu preterquā in macedoniano & voto.
2 Statutum disponēs qō filiusfamilias nō possit cōueniri vel gra uari in persona vel in reb⁹ occasione alicuius prouisiōis an valeat
3 Dictio alius implicat similia expressis.
5 Uerba enunciatiua alicuius actus probata inter partes probant: etiam si tempore cōfecti instrumēti ille actus posset perfici.
8 Pater nō potest filio cōsentire donāti sibi vel eius seruo.
9 Filius non pōt in vltima voluntate relinquere patri ea que non sunt castrensis peculij vel quasi.
10 Consensus & autoritas qualiter differant.
11 Instrumento statur donec cōstet de contrario.
12 Filius in dubio presumitur esse in potestate patris.
13 Assertioni patris & filiorū nō creditur de emancipatione.
14 Statuto prohibente filiūfamilias obligari nō valet obligatio.
15 Consensus ad cōmodū propriū prestari nō pōt seorsum ab obliga tiōe prestari pōt: secus in authoritate & nu. 9. 10. & 24.
17 Consensus alicuius si requiritur a statuto in aliquo actu an & qn̄ censeatur requisitus pro solennitate.
18 Interpretari legem potest qui eam condidit.
19 Declarans nihil de nouo disponit.
30 Rationes due inductiue finales nō minus operatur vna q̄ altera: & vna cessante remanet dispositio.
21 Consensus minoris vel paris qn̄ requiritur per viam solēnitatis non videtur requiri per viam authoritatis.
22 Consensus qui ex postfacto interuenit in actu non dicitur requi ri p er viam solennitatis.
23 Quod non licet directo nō licet in consequentiam.
24 Consensus ad cōmodum proprium prestari non potest.
25 Fideiussoris prestatio an dicatur fieri pncipaliter in fauorem cre ditoris vel debitoris & in nu. 26.
26 Mandatum de fideiubendo fit gratia mandantis tantum.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Circa predi ctam consultationē † videbat primo aspectu dicendū
1 qō dictus Marchus & donatus sint efficaciter obligati vigore fi deiussionis seu promissionis facte pro obseruantia cōtractus ini ti per vgolinū eorum patrē & ad defensionē dictorū bonor. Nā cla rum est q de iure cōi filiusfa. obligat regulariter ex omni 9tractu preterquā in macedoniano & voto vt est casus in. l. filius. ff. de act. & obli. & cū eo agi pōt tanq̄ cū patrefa. vt ibi habet & in. l. tā ex cō tractib⁹. ff. de iudicijs & in. l. ptor. §. sed & fili⁹. ff. de edēdo & fortius q vt in instrumēto affirmat dicti Marcb. & donat⁹ erāt patres fam. & sic tanq̄ patres fami. poterāt se ex oī causa obligare & conse quenter vr q inspecto mero iure cōi tenerent ad obseruātiā pmis sorū iuxta formā cōtractus. l. legē. C. de pactis & l. legē. C. locati. l. j.
2 ff. de pac. l. j. ff. de cōsti. pecunia. ¶ Nec pdictis vr obstare † statutū ī contrarium allegatū positum sub rubrica de obligatione filij fam. q incipit Si filiusfamilias quod in vsi. verum nullo modo & c. q clare videtur disponere q filiusfamilias non possit conueniri vel grauari in psona vel ī rebus occasione alicuius promissionis obli gationis aut fideiussionis facte alicui persone & c. Quod statutum videtur ī totum derogare iuri communi & eius verba videntur sa tis clara et sic q non sit opus alia interpretatio iuxta. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. tertio et in. l. si aliū. ff. de vsufruc. lega. in incertis enim non certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obligati. Quoniam ad predictum statutum videt multipliciter posse responderi & in primis q statutum predictum loquitur de filiofami. Et sic de existente in potestate patris: & dum postea in statuto subditur vel nepos vel alius masculus descendēs debet intelligi statutum de nepote et masculo descendenti existenti
3 in familia. hoc patet ex dictione † alius que implicat similia expres sis vt in. l. si fugitiui cum glo. Et de seruis fugitiuis. Et traditur in capitulo sedes extra de rescriptis. vnde cum statutum dicat Si filius familias vel nepos vel alius masculus descendens intelligi
4 debet si existens in familia et sic in potestate. Et eo † maxime vt statutum minus corrigat ius commune. Argumento eius q habe tur in. l. fin. §. in computa. C. de iure delibe. Et in. l. si serui vestri. C. de noxalibus et in. c. cum dilectus. de cōsuetudine. Sed predicti Marcus et donatus affirmātur in instrumento emācipati. Ergo statutum non vendicat locum in eis quia non conueniunt verba statuti. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercito. et. l. qui seruum. §. non dixit pretor. ff. de acquiren. here. Et maxime in correctiuis. l. si ve ro. §. de viro. ff. soluto matrimonio. l. scimus. C. de testamentis cuz similibus. ¶ Nec videtur q possint inficiari q non fuerint emanci
5 pati quia † verba enunciatiua alicuius actus prolata inter partes probant etiam si tempore confecti instrumenti ille actus nō potuis set perfici legitimam. C. de contraben. et committen. stip. Et ponit no. Bar. post eum moderni in. l. sciendum. ff. de verborum obli. secundo videtur posse respōderi q predictum statutum nō simpli citer annullat promissiones et fideiussiones factas a filiisfami. Sz quando fieret sine consensu patris vel in alijs casibus permissis a statuto. vnde cum in casu nostro interuenerit patris cōsensus nul
6 la videtur relinqui dubitato quin talis obligatio valuerit: siue † dicamus q sit casus obmissus et sic remaneat in dispositione iuris l. si extraneus. ff. de condictio. ob causam. c. susceptum de rescrip. in
7 sexto: siue dicamus † q valeat obligatio ex forma statuti hoc volē tis a contrario sensu iuxta. l. j. §. huius rei: Cum ibi plene no. ff. de officio eius cui mandata est iurisditio et no. in. l. qui testamento.
8 §. mulier. ff. de testamentis. ¶ Nec videtur huic † secunde respon sioni obstare si dicatur quod pater non potuit prestare consensum ad commodum suum per textum cum ibi plene nota. per Barto. in. l. j. ff. de auctoritate tutorum vbi per illum textum dicit Barto. q pater nō pōt filio cōsentire donāti sibi vel eius seruo. Et iō di cit q stante statuto q minores nō possint cōtrahere sine consensu cōsanguineorū. nō poterit cōsensus pstari qn̄ cōsanguineis aliqd directū qrere. Quoniā ad hoc vr multipliciter posse rñderi. & in primis qr cōtra illā opinionē Bar. tenuit Petrus p ter. vbi vide tur casus in. l. si. circa principiū. C. de imponēda lucra. descrip. lib. x. vbi dicit qō si descendēs suas cōfert facultates in ascendentē pu ta patrē vel auū in vltima volūtate: q tūc cessat descriptio de qua
9 ibi. Sed cōstat filiū in patrē in vltima volūtate nō posse relinque re ea que nō sunt castrēsis peculij: vel quasi cū testari de his nō pos sit etiā patre cōsentiēte vt. in. l. j. pe. & si. C. qui testa. fa. possunt ergo oportet intelligere tex. illū per viā donationis cā mortis que fieri pōt per filiū cū cōsensu patris. & cōsequenter patet q pater filio si bi donāti 9sentire pōt. Et hāc opinionē tz Raphael ful. in. l. feni um. §. qui testā. Idē pau. de ca. ibi dicēs q ita sepi⁹ 9suluit & q re perit ita fore 9sultuz p q̄ plures doctores perusinos. & idē voluit Bal. in. l. si qn̄. §. j. C. de inoffi. testō. idē tenet Ang. & Rafael. cuma in. l. j. §. fuit quesitū. ff. ad treb. idē Pau. de castro in. l. qui in pote state. ff. de testamētis. & cōsuluit Ange. in suo cōsilio q incipit fi lia refutauit patri & c. nō memini de nūero. & hoc idē tenet Paul. de castro in. l. si qs mihi bona. §. figs mādauerit. ff. de acqui. here. Et fundat opinio istorū eo quia in tali statuto nō requirit aucto
10 ritas patris sed cōsensus. Et dria † est inter cōsensuz & auctoritatē quia cōsensus seorsuz ab obligatione actu prestari pōt prout plene cōcludit Bar. in. l. si aūt plures. ff. de aqua plu. arcēda. & no. Bar. in. d. l. tam is. & docto. in. l. si qs mihi bona. §. iussu. ff. de acq. here. Sed auctoritas in ipso actu prestari dz nec pōt seorsū pstari. vt ī. l. obligari. §. tutor. ff. de admi. tuto. vñ sequi videt q attēto q nō re quirit cōsensus pr̄is in ipso actu & 9ñr q cōsensus patern⁹ nō vr requiri ad integrādū personā filij: qr si ad hoc requireret nō suffice ret q interueniat ex postfacto. iuxta plene not. per glo. & docto. in l. necessitatē. C. de bonis q̄ liberis & nota. per Inno. in. c. cū cōsuetu dinis extra de cōsuetu. facit. d. l. obligari. §. tutor. videt ergo cōclu di ex premissis q lex requirat talē 9sensum: sieret preiudicium pa

tri ex hmõi promissionib⁹ ⁊ obliga. Si ergo in eius fauorez: nõ dz in odiũ retorqueri. l. qd fauore cũ materia. C. de legibus patet in simili ꝙ pater iubet filiuz ꝙ adeat ⁊ tñ ex aditio. sibi querit cõmodũ. l. si qs mihi bona. §. iussu. ff. de acqui. here. Et sic videbat cõcludendũ obligationẽ tenere. ¶ His nõ obstãtib⁹ cõtrariã sententiã veriorẽ existimo ꝙ immo dicta obligatio ⁊ fideiussio nõ tenuerit. Nã licet de iure cõi valeret ⁊ cogerent ad obseruãtiã. Tamẽ ex forma statutorũ ciuitatis florentie nõ valet nã disponit tale statutũ ꝙ filiusfa. vigore taliũ ꝓmissionũ nõ possit cõueniri: ⁊ qd sint ipo iure nulle: qd statutũ in dicta ciuitate seruandum est. l. oẽs populi cũ materia. ff. de iusti. ⁊ iure. Solũ ergo restat rñdere ad allegata in cõtrariũ. Et ex responsionibus apparebit veritas. ¶ Et ad pri-

11 mam responsionẽ † datã ad dictũ statutũ respondet qd illa nõ procedit: quia licet stetur instrumẽto iuxta. d. l. cũ p̄cibus. C. de proba. Et in terminis nostris in. d. l. optimũ istud est verũ donec cõstat de cõtrario: vt no. in dictis iurib⁹. Cũ ergo in puncto p̄supponat ꝙ erãt filij familias ⁊ nõ filij emãcipati nõ hz nocere eorũ assertio

12 facta in instrumẽto. ¶ Sed posito † ꝙ hoc nõ constaret dico qd nisi ostẽderetur ꝙ essent emãcipati adhuc talis assertio nõ noceret Nã in dubio filius p̄sumit esse in ptãte patris: ⁊ ex cõsequẽti onus ꝓbandi incũbit asserenti illũ emãcipatũ. Casus est in. l. si emãcipati in verbo emancipatũ probatũ fuerit. Quẽ ad hoc ibi ponderant Raph. fulgo. ⁊ Moderni. C. de collationib⁹. ⁊ ponũt Ang. imola ⁊ moderni in. l. sed ⁊ si de sua. ff. de acq. here. facit. l. si fili⁹. ff. de pro

13 ba. cũ similibus. Nec statur † assertioni patris ⁊ filiorũ. Nã si talis obligatio erat ꝓhibita eis existẽtibus in potestate nõ statur eorũ assertioni de emãcipatione ꝑ quã act⁹ habeat validari cõtra ꝓhibiti. qr lex p̄sumit ⁊ hz talẽ assertionẽ susceptã ⁊ factã in fraudem l. ꝓhibitiue: vt pz ex his q̃ notãter ponit Jo. an. in addi. spe. in rubrica de reb⁹ eccle. nõ alie. ⁊ ꝓbat in. l. qui testamentũ. ff. de ꝓba. ⁊ in. l. si forte. ff. de castrẽ. peculio. ⁊ no. glo. ⁊ post eã doctores plures

14 determinãt ad propositũ in. l. si donat. C. de colla. in terminis † dicit Jaco. de bel. in sua disputatione que incipit lege pusini: quã refert Jo. an. in addi. specu. in titulo de snia in prima addi. Quod stante statuto ꝓhibẽte filiũ fa. obligari nõ valet obligatio: licet filiusfamilias mẽtiat facere tanꝙ patrẽfa. ¶ Et ꝓbatur hoc viua rõne. Nã de facili posset lex fraudari: si ex sola assertione filij asserẽtis se emancipatũ ꝯctus validaret cõtra regulã cũ qd vna via cum materia de regu. iur. in. vj. Qua eñ rõne filius induceret ad ꝯhendum eadẽ facilitate induceret ad ita asserendũ. l. doli clausula. §. diuersuz. ff. de nouationib⁹. Et sic patet nõ obstare primã rñsionẽ

16 in cõtrariũ allegatã. ¶ Quantũ † aũt ad secundã responsionẽ ꝙ hic interuenit cõsensus patris. Rñdet ꝙ talis cõsensus nõ potuit per patrẽ prestari in cõmodũ suũ: prout tenẽt glo. ⁊ Bar. in. d. l. j. ff. de auc. tuto. vbi hoc idẽ tenuit Cy. qui loquit etiã in simplici consensu qui dz interuenire in donatione cã mortis qui seorsum ab actu põt interuenire. vt p Bar. ⁊ doctores in. d. l. tam is. ff. de dona. cã mortis. vbi eandẽ cõclusionẽ tz Bar. remittẽdo se ad dicta per euz in. d. l. j. idẽ voluit bar. in. l. frater a fratre. q. si. ff. de cõdi. inde. Et hãc etiã partẽ in tali ꝯsensu p̄stando seqtur Bal. in. l. bonorũ. C. q admitti. idẽ Bal. in. l. si vxorẽ. C. de cõdi. insertis: vbi cõcludit ꝙ talis cõsensus reqrit per viã auctoritatis in patre ⁊ ex cõsequẽti pater ad sui cõmodũ nõ põt auctorari: hoc etiã tz Bal. in. l. si furiosi. C. de nup. vbi vult argumẽto glo. ibi ꝙ filius nõ possit patri donare cã mortis patre auctore. Sed dz hoc facere iudice auctore. Idez etiã Bal. in. l. j. C. vñ vir ⁊ vxor: vbi vult ꝙ si vxor nõ põt ex forma statuti testari sine cõsensu viri nõ poterit vir ꝯsentire iuri consentiendi. Et loquit in fortioribus terminis: qñ statutũ fuit cõditum in fauorẽ viri. Et eandẽ partẽ tz Jo. de imola. in. l. j. §. fuit questũ. ff. ad trebe. Et dicit opinionẽ Bar. esse cõmunẽ. Tenet Jo. de imola. in. l. in edib⁹. §. qd fili⁹. ff. de dona. Et Ludo. roma. plene in. l. ij. ff. de dona. ⁊ illã gl. in. d. l. j. ff. de auc. tu. tz Jo. an. in addi. specu. in ti. de instru. edi. §. porro. in addi. q̃ incipit Petrus de cornetis ⁊c. Et hãc partẽ poti⁹ vr tenere Cy. in. l. seniũ. §. ij. C. q test. facere possunt: lz nihil specifice decidat. ¶ Et ad duas rõnes in contrariũ ad-

16 ductas Rñdet ⁊ primo † ad tex. in. d. l. si. C. de impo. lucra. descript. ꝙ ibi nõ disputat: vtrũ donatio valeat vel nõ. Nã ⁊ si nõ valuisset fuisset morte ꝯfirmata iuxta. l. pe. C. de don. Et hz locũ dispõ. d. l. finalis Uel dicẽdũ ⁊ meli⁹ ꝙ ille tex. dz ĩtelligi ĩ casib⁹ possibilib⁹ de iure. s. ĩ vltia volũtate facta p filiũ emacipatũ vl' p filiuz ĩ ptãte disponẽtẽ de peculio castrẽsi vl' quasi: nõ aũt de vltia volũtate fcã per filiũ in ptãte: quã facere nõ põt: qd aũt ista fuerit intẽtio illi⁹ text. patet ex p̄cedẽti respõso vbi lex loquit de p̄re q fecit dona. filio ĩter viuos q̃ nõ põt valere ex tũc nisi esset emãcipat⁹. l. dona. de do. inter virũ: ergo pariformiter ṽsiculus seqũs intelligat in casu possibili: ⁊ ita defendẽdo Bar. Rñdebat insignis doctor do. Salusti⁹ de pusio cõsulẽdo ⁊ ita al's ẽt cõsulendo. Rñdi in Ciuitate floren-

17 tie. ¶ Ad secũdã rõnem. s. in contrariũ adductã rñdeo. Et † pro responsione est vidẽdũ An dict⁹ cõsensus ĩ casu nostro requirit pro solẽnitate ad reintegrandã personã filij an vero rõne preiudicij qd patri posset inferri: ⁊ ꝓ certo ex plurimis in casu nostro ostẽdo qd requirit ꝓ solẽnitate. ⁊ in p̄mis moueor. Nã statutũ postea editũ anno dñi. 1471. Quod incipit cõsiderãti ⁊c vbi statuẽtes declarãt illud statutũ antiquũ editũ fuisse ad hũc finẽ: ne iuuenes dissipando desererent. Sed poti⁹ exercitio intenderẽt. Et ex eo qr multi ciues ꝯhebãt solũ cũ his filijsfa. faciẽdo cõtract⁹ inhonestos quib⁹ filijfami. inducebant vt ludis ⁊ alijs inhonestatib⁹ intẽderẽt: habem⁹ ergo statuẽtes declarãtes intẽtionẽ dicti statuti ꝙ fuit vt ꝓ-

18 uideret fragilitati ⁊ indẽnitati filiorũ fa. Eadẽ † autẽ dignitas ⁊ potestas que legẽ cõdidit põt. l. interpretari. l. si. ⁊ ibi Bal. C. de legibus. facit. c. cũ venissent cũ glo. extra de iudicijs. Que quidẽ inter-

19 pretatio ⁊ declaratio nihil addit. Nec † declarãs dr aliqd de nouo disponere. l. heredes palã. §. sed si notã: ⁊ ibi sunt cõcordãtes in gl. ff. de testamẽtis: sed qd dispositũ fuerit in p̄teritũ ostẽdere: vt dicit Bal. in. l. cũ testamento. ff. de testa. ma. Allegat. l. huic scripture. §. pe. ff. ad. l. aquiliã. Et ideo talis declaratio semp trahit retro ad tẽpus dispositiõis facte vt plene tradit Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure in illa. q. qualiter. l. trahat ad p̄terita: ⁊ plene tradit in text. ⁊ glo. in. c. cũ tu fili extra de vsuris. ⁊ optĩe facit ꝙ singulariter tradit Jo. an. in addi. spe. in ti. de teste. §. nũc dicendũ. ṽ. hoc etiã no. Et do. Anto. in. c. lz causaz de ꝓba. ⁊ Bal. in. l. ij. §. huius studij. ff. de iusti. ⁊ iure. Et sic predictũ statutũ nõ fuit editũ rõne p̄iudicij paterni: sz vt ꝓuideret fragilitati ⁊ indẽnitati: ⁊ sic ad reintegrãdã personã: ⁊ ꝯsequẽter requirit ꝓ solẽnitate per ea que no. Bal. in. l. j. in fi. C. qui admitti. ⁊ do. Anto. post Inno. in. c. cũ cõsuetudinis de cõsuetudine. ¶ Sed huic interpretationi videnť duo obstare. Primũ ꝙ idẽ statutũ postea subdit ꝙ patres ⁊ aui sepius per varias vias astringebant ad soluẽdũ hmõi debita: ⁊ sic videt statutum ẽt cõsiderare in cõsequentiã preiudiciũ ipsorũ parentũ quo casu cõsensus vr requiri per viã simplicis cõsensus ⁊ nõ solẽnitatis per ea que notat do. Anto. in dicto. c. cũ cõsuetudinis vbi dicit qd quãdo requirit cõsensus alicuius solũ quia ei posset saltẽ in consequentiã preiudicari nõ requirit vt solẽnitas: allegat ꝙ no. in. c. admonet: de renunciatiõe. Sed ad hoc rñdeo dupliciter. primo qd statutũ predictũ nõ cõsiderauit istã fuisse rõnem motiuã antiqui statuti. Sed narrat ꝙ post statutũ euenit ꝙ parentes iniuste astringebant. Nõ ergo potuit statutũ antiquũ moueri ex eo ꝙ postea factũ est: ⁊ iniuste. l. iubem⁹ in fi. C. de testamẽtis: imo p̄dictũ statutũ probat oppositũ. Nã si iniuste parẽtes astringebant ad soluẽdũ per varias vias: ergo declarat ꝙ iuste nõ poterat de p̄iudicio parẽtũ tractari: ⁊ cõsequẽter lex antiqua hoc cõsiderare nõ potuit. Nã ea que de iure fieri nõ possunt: lex reputat impossibilia. iuxta plene no. p Bar. ⁊ docto. in. l. j. ff. de cõdi. insti. Nõ ergo potuit lex antiqua hẽre hũc respectũ: ⁊ ideo lex noua primo narrat causaz motiuã. Deinde narrat fraudes inuẽtas ad grauandũ parẽtes Nec dicit qd propter hoc lex antiqua fuit facta. ⁊ ista est vera ĩtẽtio statuti. ¶ Scdo possumus dicere qd aliqñ requirit ꝯsensus illi⁹ de cuius p̄iudicio nullo mõ tractat: ⁊ tũc exigit per modum solẽnitatis: vt dicit do. Anto. in. dcõ. c. cũ ꝯsuetudinis: ⁊ de plano tũc ꝓcedit ꝙ dicit bal. in. dicta. l. j. C. qui admit. ⁊ sub hoc capite cõprehenditur casus noster: cũ nec de iure cõi pr tenere ĩ ꝓ filio vt ĩ rubro ⁊ nigro. C. ne filius pro patre: nec ex forma statutoruz: nisi in certis casibus de quibus non est casus noster in quibus filius obligatur etiam sine cõsensu patris. ¶ Aliquando ⁊ secundo exigitur consensus alicuius solum ratione preiudicij quod preiudicium posset saltem in consequentiam inferri: ⁊ tunc habet locum qd supra retuli: ⁊ hos duos casus considerat dominus Anto. ¶ Aliquando ⁊ tertio cõsideratur ⁊ inhabilitas ⁊ fragilitas persone in cuius contractu requiritur consensus: ⁊ etiam qr illius tangi potest preiudicium ⁊ tunc etiam arbitror ꝙ requiritur per viam solennitatis attenta prima ratione motiua. tum qr illa est magis principalis in casu nostro. Argumento eius quod habetur in. l. si quis nec cãm. ff. si cer. peta.

20 ⁊ in. l. qui excep. ff. de condi. indebiti: tuz quia † quãdo due sunt rationes inductiue finales nõ minus operatur vna ꝙ altera ⁊ ideo vna cessante remanet dispositio: quia vtraqꝫ dispositio insolíduz attribuitur: vt in. l. liberorũ. §. notanter. ff. de his qui no. infa. ⁊ in l. venter. §. in bonis. ff. de priuile. credi. ⁊ insti. de nuptijs. §. affinitatis. Verior autẽ ⁊ probabilior videt prima solutio cũ de iure nec principaliter nec in consequentiã ageret de preiudicio patris lz ꝑ fraudes aliquãdo postea parentibus preiudicaretur. ¶ Secunduz ꝙ videbat obstare est quia statutũ simpliciter loquit de filijsfa. Et sic in quacunqꝫ etate cõstitutis: nõ ergo potuit statutũ habere respectum ad fragilitatẽ intellectus in homĩe quinquagenario qui põt esse filiusfami. ergo videt requirere consensum patris respectu preiudicij quod posset sibi inferri Sed ad hoc motiuum Rñdetur in casu nostro qd immo statutũ expresse dictam rõnem considerat vnde cum habeamus rationẽ expressaz in statuto nõ habemus ire per coniecturas: quia in incertis nõ certis locus est cõiecturis. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de ver. obli. Et ad argumẽtũ põt responderi ꝙ statutum habuit respectum ꝙ filijfami. vt plurimum sunt iuuenes

⁊ vt plu-

⁊ vt plurimum hmõi actus inhonesti fiũt a iuuenibus. lex enim ada
ptat ad ea q̄ vt plurimũ eueniunt. l. nã ad ea. ff. de leg. i. Et hoc ptz
etiã per verba statuti dus di senone a simili Gionenetti o altri che
non si possano obligare ⁊c. Habuit etiam respectũ ꝙ filiifami. q
non hñt administrationẽ bonorũ facilius inducũtur ad hoc po
tius q̄ patresfami. qui hñt administrationẽ ⁊ possunt bona pro
pria erogare: Nec ita de facili erogãt: vt ptz a cõiter accidẽtibus
iuxta. l. neq natales. C. de proba. vnde videmus in mutuo de iure
cõi inductũ filiumfa. nõ teneri existente in quacũq etate vt per to
tũ. ff. ⁊ C. ad macedo. vnde rõ motiua in mutuo de iure p statutũ
est extensa ad alios actus: non dico ꝙ statutum simpliciter sit in
ductum in odiũ cõtrahẽtiũ cũ filiisfami. sed ob fragilitatẽ filiorũ
21 fami. qui de facili ad hoc inducũtur. Confirmant† per predicta
ꝙ requirat cõsensus p viam solẽnitatis q: quãdo requirit consen
sus alicuius minoris: aut paris: non vr regri per viã auctoritatis.
Si aũt alicuius maioris tunc regritur per viã auctoritatis: ita cõ
cludit do. Anto. in. d. c. cũ cõsuetudinis: ⁊ do. Anto. in. c. iij. extra
de his que fiunt a plato. Optime faciũt no. p bal. in rub. C. de exer
citoria post medium. Cũ ergo in casu nostro requirat consensus
patris ⁊ sic superioris: vr requiri per viã autoritatis: ⁊ ita in termi
nis nostris decidit bal. in. d. l. si vxorẽ. ⁊ bal. in suo cõsi. mihi. cxlij.
22 incipit. Premittendũ. Ad idẽ etiam†adduco. Nã dicit Inn.
in. d. c. cũ consuetudinis ꝙ tunc cõsensus ex postfacto opatur lz in
terueniat in actu qñ actus de se est validus vel hz dependentiã ali
quam: Secus si esset in totũ nullus q: tũc nõ opatur. allegat ꝙ ha
bet in. c. ꝙ sicut de ele. cũ ergo actus in casu nrõ sit nullus sine cõsen
su pris vt dictat statutũ. sequit ꝙ si interueniat ex postfacto act'
nõ validatur: ⁊ sic ptz ꝙ requirit per viã solẽnitatis. Ad hoc bene
facit ꝙ notanter voluit Inn. in. c. prudẽtiã in principio extra de
offi. dele. Preterea adduco rõnem mihi multũ concludentẽ. Nã
aliqñ statutum requirit simpliciter ꝙ in actu filij interueniat con
sensus patris: ⁊ tũc possit procedere qd nõ p solẽnitate: qd tñ non
firmo p ea que no. Bar. in. d. l. finaũt. ff. de aqua plu. ar. ⁊ Bar. in
l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. here. ⁊ Bal. in. l. si pater in
fi. C. de sponsalibus. ⁊ bal. in. l. venditioni. C. d vsucapio. p empto
re. Aliqñ ⁊ secundo statutũ regrit consensum patris: ⁊ casu quo
nõ interuenerit lex procedit vlterius annullando actũ ⁊ tunc reg
ritur per viam solẽnitatis per regulã quã tradũt Bal. Ang. ⁊ mo
derni in. l. j. ⁊ ij. ff. de libe. ⁊ posth. Sed vbi lex requirit cõsensum
p solẽnitate non est vlterius inuestigandũ: prout dicit do. Anto.
in. d. c. cũ consuetudinis ⁊ in. c. tertio extra de his que fiunt a prela
to: vnde cũ in casu nostro lex procedat vlterius annullando obli
gationẽ initã sine consensu patris sequit ꝙ requirit cõsensus pro
solẽnitate formali: ⁊ sic corruit ratio in predicto statuto tenẽtium
cõtrariã partẽ. Hanc etiam partẽ. Ego confirmo p ea que consu
luit Bal. in suo cõsi. mihi. cxxij. quod incipit solu. matri. vbi di
stinguit ꝙ aut pater cõsensit bona fide: ⁊ tunc actus valet aut in
fraudẽ: ⁊ tunc non valet ⁊ procedit opi. glo. Dy. ⁊ Bart. in. d. l. j.
ff. de auc. tut. ⁊ sequaciũ lz in casu nostro apparet ꝙ pater nõ cõ
sensit bona fide: sed potius per fraudẽ qd ostẽditur ex eo q: voluit
cõmittere fraudẽ de psona ad psonã asserendo dictos filios emã
cipatos ⁊ curando ꝙ ipsi assererent se emãcipatos. p id quod ha
betur in. l. nõ dubiũ. C. de legi. ⁊ in. l. fraus. ff. eo. ti. Ad idẽ addu
co. Bal. in cõsi. supra allegato qd incipit pmittendũ vbi inter alia
dicit in statuto requirente cõsensũ: ꝙ aut ex qualitate psone cõsen
sus est autorizabilis vt consensus patris in facto filij: ⁊ tũc hz locũ
opi. gl. Dy. ⁊ Bar. in. d. l. j. ff. de auct. tut. Aut nõ habet in se auto
ritatẽ sed voluntatẽ: ⁊ tunc ad suũ comodũ quis potest consenti
re. allegat tex. in. l. fistulas. §. fundũ. ff. de contrahẽ. emp. Ad idẽ
adduco bal. in alio cõsilio mihi. xij. qd incipit quatuor pũcta: vbi
distinguit ꝙ aut pater vel alius cui' cõsensus requirit pstitit suũ
cõsensum gñaliter prout in casu nostro ꝙ posset se in aliqua mate
ria obligare cui vellet ⁊ qualitercunq ⁊ quomodocunq ⁊ tunc va
let actus si sit in commodũ consentientis: Aut specifice consentit
in actu tendente ad cõmodũ suũ: ⁊ tunc non valet prout est casus
noster: ⁊ ita procedat opinio glo. ⁊ Bar. in. d. l. j. vbi hanc distin
ctionẽ prius posuerunt Jaco. de arena ⁊ Cy. ⁊ probat subtiliter in
23 tuenti† per illũ tex. put declarat bar. vbi dicit ꝙ aliqñ aliqd p se
separatũ ab alio est prohibitũ si illud necessario seqt ad positũ. al
terius pmissi: tũc ꝙ nõ licet directo nõ lz in consequentiã. l. si vn'
§. illud. ff. de pac. Et probatur in. d. l. j. in secũdo rñso. Cum ergo
sit prohibitum consentire ad sui cõmodũ sequitur in necessariaz
consequentiam actus pmissi. s. actus celebrati cũ consensu patris
⁊ ideo nõ lz. Aliquando ⁊ secũdo prohibitũ nõ sequitur necessa
rio ⁊ ad pmissum: ⁊ tunc ꝙ nõ licet principaliter licet in consequẽ
tiam vt est casus in. d. l. j. in. j. responso. Et hoc casu procedit quã
do consensus est generaliter prestitus: q: poterat filius actum ge
rere in fauorem alterius: ⁊ sic non sequitur necessario in cõsequen
tiam actus permissi: ⁊ ista distinctio etiam alias cõsulendo mihi
24 placuit. Et pro hac† parte etiam potest adduci ꝙ no. Spe. in ti.

de his q̄ fi. a pre. sine cõs. cap. circa finẽ: vbi nõ sufficit cõsensus capi
tuli in facto proprio: idem dicimus in consensu yconomi in. c. hic
vsus. xj. q. ij. Et est hon' tex. p hac parte in aut. de aliena. ⁊ emphy.
§. yconomus. ⁊ ibi no. Ange. ad propositũ. Et probatur hoc qd
consensus ad comodũ propriũ prestari nõ potest in cle. si vna circa
fi. de rebus eccle. nõ alienan. ⁊ ꝙ ibi no. in gl. ⁊ per Pet. de ancha.
⁊ Joan. de imo. ⁊ qd habetur per Innoc. ⁊ doctores in. c. prohibe
mus de censibus. ⁊ in. c. edoceri de rescriptis. Sed iterum posset
quis subtiliter instare contra predictam conclusionem supra for
matã. Nã. d. l. j. ff. de aucto. tut. in qua principaliter videtur funda
ri dicta conclusio hz locum quando ex actu gesto aliqua obligat:
vel aliquid aliud ex bonis pupilli de nouo q̃ritur tutori non aũt
prohibetur se facere debitorem pupillo palã ⁊ bona fide etiam in
contractu vltro citroque obligatorio. l. nõ existimo in fi. ⁊ l. tutor
rerum secundũ vnũ intellectũ. ff. de admini. tuto. Sz in casu no
stro nulla obligatio nec aliquid aliud ex dicta fideiussione fuit pa
tri acquisitũ: ergo cessat ratio dicte. l. ⁊ consequẽter cessat dispõ. l.
adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. c. cũ cessante de appella. Secũ
do hoc idem cõfirmatur. Nam tex. in. d. l. j. vult ꝙ tunc nõ sit licitũ
autorari ad suã vtilitatem quãdo directo queritur vtilitas: secus
si per indirectũ ⁊ in consequentiam. Semper enim ꝙ principaliter
agitur attendi debet. l. j. §. si te rogauero. ff. depositi: Sz prestatio
25 †fideiussoris fit principaliter ad cautelã creditoris: vt in. l. procu
ratoris. §. Sz si dedi. ff. de institoria. ⁊ l. iiij. §. illud. ff. de fideicõ. li
be. ⁊ l. v. §. satis acceptio. ff. de verb. obli. cũ similibus: vnde licet fi
deiussio tendat ad cõmodũ debitoris in cõsequentiã: q: alias for
te non fuisset debitori creditum: tñ constat ꝙ principaliter fit in fa
uorem creditoris ⁊ sic non videtur prohibita prestatio autorita
tis p tex. cũ ibi no. per Bar. in. d. l. j. Confirmãtur predicta ⁊ ter
tio q: fideiussio est actus qui geritur cũ creditore. q: fit per stipul.
d. l. vnica. §. satis acceptio ⁊ l. blanditus. C. de fideius. vnde nõ vr
ꝙ possit locum habere dicta lex prima que loquit quando actus
geritur cũ tutore ⁊ ad eius vtilitatẽ vel cum psona ipsum repsen
tante. tũc enim duplex est ratio prohibitiõ. prĩo q: sibi ipsi autora
ri nõ põt vt sit distinctio personarũ. argumento. l. ij. ff. de stip. ser
uorũ ⁊ c. fi. de insti. Et ita loquit tex. in. d. cle. si vna. Secũda q: prĩ
cipaliter si sibi quereret videret fraudare pupillũ que ambo cessa
re vident in proposito. facit tex. in. l. iij. §. vtrũ. ff. de minoribus. ⁊
ista ẽt videbãtur vrgere. Sed adhuc predictis nõ obstantibus p
dicta cõclusio vr verior secũdum quã in proprijs terminis in filio
fideiubẽte pro parte reperio fuisse consultũ in pdicto statuto florẽ
tino p insignem doctorẽ dñm salustiũ de pusio. cui consilio se sub
scripserũt plures solẽnes doctores vz. do. Benedictus de barzis de
perusio do. Orlandus de benarlis: ⁊ dñs Otto Nicolinus de florẽ
tia. Itẽ domin'. Jo. de eugubio: ⁊ dominus Benedictus d accol
tis de aretio: qui omnes cõcludũt ꝙ in terminis pdicti statuti nõ
valet fideiussio facta p filiũ p pre ipo pñ cõsentiẽte. Et p solutio
26 ne rõnum adductaz in cõtrarium est cõsiderãdũ ꝙ fideiussor† prĩ
cipaliter itercedit respectu ipsius debitoris: Et ad ipm p quo in
tercedit dr negociũ fideiussionis pricipalr spectare: vñ dicit tex. in
l. ij. circa mediũ. ff. mandati: ꝙ mãdatũ de fideiubendo fit gratia
mandantis tm: ex quo dat intelligi qd duo sunt actus: vnus qd
ad instãtiã debitoris fideiussor pmittit. ⁊ iste pncipaliter respicit
debitorẽ secũdus ⁊ postea seqt fideiussio: ⁊ ista respicit creditorẽ:
vñ ptz ꝙ pmus actus pncipaliter ptinet ad ipm p quo fideiussio
pstatur: patet ẽt q: fideiussio pstari põt absq mãdato expresso p
alio. l. fideiubere. ff. de fideiussoribus ⁊ in. l. ex mãdato in fi. ff. mã
dati. Et tñ hoc casu fideiussori soluẽti dat actio negocioz gestorũ
q: gessit vtiliter negociũ debitoz. l. iij. §. fi. cũ se. ⁊ l. cũ pecunia. ff.
de neg. gest. ⁊ sic ptz ꝙ lz prestare fideiussorẽ sit cautela creditoris:
tñ fideiussor intercedẽdo ⁊ soluẽdo dr gerere pncipaliter negociũ
debitoris: Alias non haberet act' negocioz gestoz: vnde si filius fi
deiubet ⁊ soluit pro patre dr in rem patris vertisse: vt dicit tex. ⁊ l.
si dubitet. §. fi. ff. de fideiusso. vnde non est verũ dicere ꝙ fideiussio
principaliter pstet in fauorẽ creditoris: imo principaliter respectu
debitoris ⁊ eius cõtemplatiõe. Et lz in hoc resultet vtilitas credi
tori. tñ fideiussor non intercedit principaliter ad hunc finẽ: sz vt fa
ceret bñficiũ debitori: vnde dicimus ꝙ talis fideiussit p tali: ⁊ isto
mõ loquẽdi vtũtur leges: ⁊ sic patet etiã qd querit debitori: seu ad
eius vtilitatẽ principaliter tendit. vnde ⁊ verba ⁊ mens. d. l. j. hñt
locum in casu nostro q: intẽtio fideiussoris dirigit principaliter
in cõmodum debitoris: dz aũt attendi id qd principaliter agit. l.
figs nec cãm. ff. si certũ petat. l. qui except. ff. de condict. indebiti.
Et probãtur predcã optima rõne. nam pater qui esset prohibi
tus cõsentire ad sui comodum posset de facili. l. fraudare ⁊ filiũ cõ
pellere ad fideiubẽdũ: vt ex ipsius obliga tione cõmodũ conseque
retur vnde ne fiat fraus legi id qd habet in. l. fraus. ff. de legibus
⁊ in regula cum quid vna via cũ materia de re. iur. in. vj. Et quia
est eadem ratio ea que dicta sunt supra habent locum in casu no
stro. l. illud. ff. ad. l. aquiliam. Et pro his adduco glo. optimaz ad

propositum in aut. si qua mulier. C. ad velleianum: vbi dicit q̄ ideo est prohibita vxori intercedere pro viro: q2 est prohibita donatio q̄n velit gl. q̄d de facili per viā fideiussionis posset fieri fraus legi. Nā de facili vt ibi dicunt doc. mulier a viro induceret ad fideiubē dū. Et l3 de veritate illius gl. ad propositū de quo ibi disputetur: tñ dicta ratio multū confert ad propositū nostrum. Ex quibus fit conclusio q̄ dicta fideiussio facta per dictos filios pro patre cōsentiente viribus non subsistit. Laus deo amen.

¶ Consilium. xxiiii.

¶ An controuersie que oriuntur inter fiscū τ priuatū comprehendantur sub quodā statuto florentino.

Dominus labia mea aperiat. Et spirit⁹ sanctus illuminet intellectum. Habunde τ elegāter absoluta fuit presens cōsultatio p̄ suprascriptum prestantissimū iurisconsultum dn̄m dominicum bonsium: Cuius conclusio mi bi placet q̄ in statuto de quo agimus non includant controuersie que oriuntur inter priuatum τ priuatū: s3 tantum controuersie q̄ oriunt inter fiscum τ priuatū prout clare patet ex prohemio dicte constitutionis seu. l. in quo tantum agit de cōtrouersijs inter fiscū τ priuatū τ de fraudibus que contra fiscu3 cōmittebant. Et in eo clare † assignatur ratio legislator: q̄ in prohemio adducta restringit disposit. postea generaliter loquentē: vt est casus quo nō est dare meliores in iure secundū Bal. ibi in. l. fi. ff. de here. insti. Et ibi Bart. imo. τ omnes. τ est casus in. l. cū hi in p̄ncipio iuncto. ver. plane. ff. de transac. τ ibi Bart. τ omnes prout demonstrat bellissime prim⁹ ɔsulēs τ voluit idē bal. i. l. vt liberis. C. de coll. τ bal. in. l. si patru⁹ C. cōia vtri. iudi. τ Bal. in. c. ij. requiris extra de appella. Et not. bar. in. l. ambitiosa. antepe. col. in versi. visis τ examinatis. ff. de decre. ab ordi. faci. Et de do. Cardina. in. c. fi. extra de elec. Et est tex. τ ibi no. do. Abbas. in. c. ex multa extra de voto. ¶ Puto tñ aduertēdum q̄ aliq̄n dispositio est clara τ specifica. τ tūc non recipit intellectum neq3 restrict. a rōne in prohemio adducta prout est casus cū glo. ij. ad fi. in cle. j. de elec. nam etiam aliquādo prohemiū ex tex. declaratione recipit: vt. c. casus: τ ibi ponderat bal. in c. j. extra de pace tenēda. Sicut † in simili videmus τ q̄ l3 rubrica sit sp̄alis τ nigrum est generale: attenditur nigrū τ non rubrica: vt probat in rubro τ nigro in aut. vt eccl. roma. col. ij. τ in auten. vt nullum credētē agri. cū glo. in verbo omnis. τ est tex. cū gl. in verbo illicitas in aut. de incestis nup. τ hic non est casus noster q2 statutum nō loquitur clare τ specifice quando q̄stio verteret iter priuatos quinimo potius verba indicant oppositum. vt. j. demonstrabitur. ¶ Aliquando vba disposi. sunt dubia vel indefinita seu generalia τ tunc declarant τ restingūtur ratione adducta in prohemio: τ ita procedunt iura τ rōnes supra adducte. τ t3 do. Anto. in cle. j. extra de ele. vbi ita formalr̄ distinguit Ang. in. l. j. ff. de iudicijs videmus ēt † i simili p̄ verba dubia. l. ex rubricis declarant vt per gl. in. l. j. C. quando liceat tertio prouocare τ in prohemio sexti in verbo titulis: τ per. do. Anto. in prohemio decretalium. Et hic est casus noster: q2 statutū post prohemiū dicit generaliter che qualūche controuersia τc. Nec clare disponit de controuersia que verteretur inter priuatos: vnde intelligendum est de controuersijs de qbus in principio statuti dixit se velle disponere per tex. in l. regula in ver. initiū constituti. ff. de iur. τ fact. igno. q2 dicta in precedentibus censent in cōsequentibus repetita. l. titia. §. idē respondit. ff. de verb. obli. τ in. l. itē q2 cū similib⁹. ff. de pactis. ¶ Ad idem q̄d † no. bar. de sali. in. l. si serui vni. C. de noxalibus: vbi dicit q̄ statutum ḡnaliter τ indistincte loquēs si habet rationē annexā secundū talem rationē3 restringi d3: q2 illa limitat τ restringit dictū generale. l. adigere. §. quāuis. ff. de iu. patro. est em̄ rō primū in intentione statuētis. Et ex ea infertur dictū. vt no. in aut. ingressi C. de sacrosan. eccle. vt ibi latius per eum: vnde cū statutū in casu nostro habeat rationē annexam in p̄hemio p̄pter controuersias que oriebantur inter fiscum τ priuatum τ fraudes que cōmittebātur cōtra fiscum secundū illā rationē intelligi d3 postea statutū generaliter loquens. ¶ Confirmo. Nā dicta verba che qualūche controuersia. τc. possunt etiā generaliter stare nō possunt generaliter intelligi respectu oīm controuersiarū q̄ ex venditi3. permutati3. conditi3. τ alijs enumeratis que verterētur inter fiscum τ p̄uatū: etiā posito q̄ incōuenientia τ fraudes de quibus in prohemio nō interuenissent quasi illa incōueniētia τ frandes fuerint causa motiua disposit3. Sicut dicimus in macedoniano. nam non omnes mutuātes sunt macedones cum multi mutuent filijsfami. bona gratia τ sine vsuris: τ tñ habet locū senatuscōsultū macedonianū: vt per totum. ff. ad macedo. Ita in casu nostro possunt cōtingere cōtrouersie etiam si nō sequuntur incōueniētia τ fraudes de quib⁹ in prohemio prout declarat Bal. in. l. j. in princip. ff. de orig. iuris nō tamē debet statutū generalr̄ intelligi respectu cōtrouersiarum que eēnt inter priuatos per rationes supra inductas. Et videtur mihi q̄ statutū hoc dicat in primis dum statutum dicit proporre sieno a tali inconuenienti τ con honesta regula tali casi ordinare. Si prouede che qualūche cōtrouersia τc. vnde videt mihi q̄ statutū aperte dicat se velle prouidere in casibus permissis in prohemio dum dicit tali casi ordinare si prouede: Et sic dicit se prouidere circa casus premissos que verba videntur mihi multum aperta τ clara: nec videtur esse opus alia interpreta. l. si alij. ff. de vsu legato. Ponderandum est etiam dum dicit tali casi ordinare si prouede. Nam † illud verbum talis est relatiuum regrens qualitatē subiecti ad quod refertur glo. in verbo talē in cle. cām extra de ele. τ non dicit tale esse q̄ nō est simpliciter tale: sed secūdum qd τ certo mō. Argumēto. l. si ita quis. §. fi. ff. de leg. ij. τ eius in. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. p̄ Bar. in. l. j. §. j. ff. de ɔtratabulis cum similibus ¶ Confirmatur ex alijs verbis que sequuntur dum dicit controuersia sara p̄ e tempi almonte τ sic loquitur de controuersijs que in futurū essent apud montē. Sed controuersie que sunt inter priuatos dicuntur esse de pecunijs motis apud montē τ sic q̄n mons h3 controuersiam ad hoc. l. bones. ff. de ver. signi. τ tex. in. l. si quis in tantum in verbo apud fiscum cū his que ibi not. Bar. C. vnde vir. Quod etiam ostenditur etiam p̄ illa verba apposita in dispositione dum dicit τ in tal modo che al publico τ al priuato si faci il douere: Et sic loquitur quando esset controuersia inter rē publicam τ priuatas personas: vnde vna pars statuti p̄ aliam declaratur. l. q ui filiabus in principio τ. l. si seruus plurium in fin. ff. de lega. j. ¶ Confirmatur hoc etiā: nā quatenus statutū in prohemio τ postea in decisione ponit de oībus propter venditiones rerū immobiliū loquitur inter fiscum τ priuatum: ergo codē modo d3 intelligi statutū cum loquitur de cōtrouersijs sup pecunijs montis: quoniam vnum capitulum statuti p̄ aliud declarat vt est tex. no. Et ibi Ang. in. l. vtrū. ff. de peti. here. τ in. l. queadmodu3 ff. ad. l. aquiliam. ¶ Postremo videmus q̄ ius cōe alios cōstituit iudices quando est questio inter priuatum τ fiscum: τ alios q̄n inter priuatos vt in. l. tertia τ p̄ totum. C. si aduersus fiscum cum ibi no. vnde in dubio non est censendum statuētes voluisse esse difformes de iure cōi: sed potius conformes. Argumento eius q̄ dicit Bal. de testatore in. l. precibus. C. de impube. τ alijs substi. τ eius q̄ dicimus q̄ statuta debēt interp̄tari vt sint conformia iuri cōi: dūmodo aliquid operentur iuxta not. in. l. iiij. §. pretor ait vbi not. p̄ Jo. de imo. ff. de dam. infec. Tradit plene p̄ Bar. in. l. omnes populi in. vj. q. principali in materia interpretationis passiue. ff. de iusti. τ iu. ergo non intelligamus q̄ eosdem voluerit esse iudices inter fiscum τ priuatum τ inter priuatos. Et † sic p̄ hanc interpretationē minus corrigit ius cōe: ergo illā sequi debemus iuxta no. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. τ in. c. cu3 dilectus extra de cōsue. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium. xxv.

¶ De quadā diuisione facta inter fratres: An p̄textu erroris reuocetur: ita q̄ nō noceat diuidēti: τ pro eo in quo quis reperit deceptus possit aliquā prouisionem petere: τ quam.

¶ Summarium.

1 Ignorantia in facto proprio nō admittit τ nu. 9.
2 Q̄ñcunq3 inter coniunctas personas aliquid plus debito conceditur an presumatur donatio.
3 Erro. probatur eoipso q̄ probatur rem aliter se habere.
4 Paria sunt peruenisse rem τ postea euictam fuisse τ re3 nullo modo peruenisse.
5 Diuisio inter fratres non est nisi quedam ratio composita inter fratres diuidentes.
6 Ratio male cōposita d3 redire ad rectā cōpositionem.
7 In ɔtractib⁹ vltro citroq3 obligatorijs si res q̄ demonstrat nō sit in rerū natura ex cuius rei nō existentia nō lucrat ɔhens ille qui demōstrare debeat tenetur ad talē demonstrationem.
8 Diuisio est contractus vltro citroq3 obligatorius.
10 Donatio an presumat inter ɔiūctas p̄sonas q̄n aliqd pl⁹ ɔcedit.
12 Diuisio inter heredes facta in iudicio p̄ iudicē nō pōt retractari.
13 Renunciatio τ iuramentū nō ɔtrahunt ad ignorata.
15 Fundus si ab vno ex heredibus euincatur non venit noīe euictionis fundi estimatio.
16 Actus agentium operantur s̄m actus eorum.
17 Fructus τ damna veniūt in iudicio familie hercifcunde.
18 Interesse lucri cessantis potest petere mercator si non fuerit sibi solutum.
19 Interesse venit accessorie ad principale.

Spiritus sanctus illuminet intellectū prosequendo ordinē questionum supra formata r: capio primam in qua queritur † An Antonius teneatur ad restōnem bartolomeo in eo q̄d consecutus est minus debito: Circa quam q̄onem videbitur prima facie dicendū q̄ nō ex plurimis. Primo. nā clarū videt q̄ predictus bartolomeus sciebat in monte non esse nisi cētū cū agat de facto proprio in quo non est probabilis ignorantia l. j. ff. p̄ suo

l.fi.ff.pro suo ꝛ.l.quāq̃.ff.ad velle. Si ergo scienter accepit pdictā portionē vr̄ donasse id qḋ plus debito ꝯsecutus fuit Antonin⁹.l. cuius per errorē.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.j.ꝛ ibi plene p docto.ff.de con di.indebiti. Et ita vr̄ de mente bal.in prima diuisione in facto ꝓ prio non admittat̄ ignorantia in.l.si post diuisionē.C.de in.ꝛ fac. igno.in quarto no. ¶ Secundo 2 † quando nos sumus inter psonas cōiunctas vt est casus noster: quandocūq; conceditur aliqd plus debito presumitur donatio. Casus est in.l.procula.ff.d̄ proba.tra ditur plene in.l.que dotis.ff.so.ma.igitur ex quo Bartolomeus dimisit Antoniū capere plus debito censeat̄ donasse. ¶ Tertio ꝓ hac parte vr̄ casus no.in.l.si seruus.§.qnq;.ff.de legatis p̄io vbi si quis legat vel mihi stipulāti promittit decem q̄ habet in archa: ꝛ in archa non reperiunt̄ nisi.v.ꝙ ego consequar tātum illa.v.ita dicamus in casu nostro: ꝙ licet Antonius dixerit ꝛ dederit diui dēdo tricenta que erāt in monte si non reperiunt̄ nisi centum illa tantū consequatur. ¶ Quarto pro hac parte videt̄ casus in diuisio ne loquens in.l.cū putarē.ff.fa.her.h̄ pt; ꝙ si inter heredes fit iu dicium diuisorium intentatū: ꝛ fuit aliquid vni adiudicatū per diuisionē licet ille non esset heres neq; aliqd de iure ad eū perue nire deberet: non tamen ab eo potest quicquā repeti: ergo multo magis in terminis nostris l; predictus Antonius habuit plus debito nō possit ab eo repeti cū ad eū saltim dimidia spectabat ¶ Quinto pro hac pte facit.l.si fratris.C.cōia vtri.iud.vbi si quis in diuisione accepit fundum obligatum scienter: postea euincit̄ p hypothecariam non pōt repetere a coherede id qḋ minus conseq tur ꝓpter hanc euictionē ex quo scienter accepit: ita dicamus in casu nostro ꝙ ex quo Bartolomeus scienter accepit trecētos flor. quos sciebat non esse nisi centū non possit repetere ꝛ ibi formali ter videtur decisio bal.dū arguit de casu quando res puenit ꝛ fuit euicta ad casum quādo nullo mō puenit: Et in vtroq; quādo sciē ter quis recipit determinat nullū esse remediū. ¶ Ultimo pro hac parte facit. Nam antonius posuit denarios mōtis ex vna pte qua re iputet sibi Bartolomeus si dedit minorē partem: vt in regula dānum.ff.de re.iuris. Nec ex eo vr̄ se posse fundare ꝙ ipse Anto nius dixerit in mōte esse trecēta: quoniā dicta verba viderent̄ po tius enunciatiue prolata quā dispositiue de quoꝝ natura est regu lariter nō inducere aliquā dispositionem.l.ex hac scriptura: ꝛ ibi bar.ff.de dona.ꝛ hec maxime vident̄ procedere si in instrumēto di uisionis sint renunciationes iuramēta ꝛ guarātigie in forma con sueta. Argumēto.l.si quis in cōscribēdo: ꝛ q̄ ibi habētur.C.de pa ctis ꝛ in.l.j.eo.tit.ꝛ que plene habent̄ p canonistas in.c.si diligēti de fo.cōpe.ꝛ in.c.cū contingat de iur.iur.ꝛ in.c.ad nostrā: ꝛ que ibi tradunt̄ eo.ti.ꝛ.c.q̄uis de pac.l.vj. ¶ His tn̄ nō obstantibus in cōtrariū credo esse veritatē in casu nr̄o: v; ꝙ pdictus Antoni⁹ teneat̄ restaurare id ꝙ Bartolomeus cōsecutus est minus debita portione cū non reperiant̄ in mōte nisi centum flore. hec cōclusio probat̄ ex plurimis fundamentis. ¶ Primo p casum aptū in.l.si post diuisionē.C.de in.ꝛ fac.igno.vbi est casus ꝙ erronea diuisio ī fctō errore ꝓbato nō officit diuidēti. Et plumit̄ error si ex postfa cto apparet rē se aliter habere. Et ita bald⁹ sūmat illā legē. Igit̄ cum predictus Bartolomeus errore ductus fuerit deceptus cre dens in mōte fore trecētos flore.talis erronea diuisio sibi nō d; of ficere: q 3 † error probatur eo ipso ꝙ ꝓbat̄ rē aliter se habere: vt dixi secundū bal.in.d.l.si post diuisionē ꝛ in.l.fi.eo.ti.facit.l.de etate.§. q iusto.ff.de interro.act.ꝛ in.l.cū ꝛ ibi gl.ff.de ꝯdi.indebiti.cu; multis similibus. ¶ Secundo moueor p casum notabilē.l.si socer C.de codicil.vbi qn̄ quis est deceptus in diuisione bonoꝝ pater nouū potest agere ad id quod plus debito ad alium peruenit. Et facit tex.in.l.tres fratres.ff.de pactis: Quare cum pdictus Anto nius qui erat maior frater fecerit diuisionem ꝛ sciret in mōte non esse nisi centū: q; nō pōt allegare ignorantiā ex quo in facto ꝓprio ꝛ tractat de lucro: ꝛ vnusquisq; p̄sumit̄ scire vires patrimonij sui: vt in.l.quisquis.C.de rescin.vēdi. Et hoc maxime esset in casu no stro si appareret ꝙ predictus Antonius recepisset prouisionē so lum de cētum: ꝛ sic cū deceperit Bartolomeū in diuisiōe tenet̄ ad restitutionem ꝙ plus debito remansit apud eū occasione ducen torum flore.q̄ non reperiūtur in monte. ¶ Tertio ꝯfirmat̄ pdicta conclusio: quoniā predicti fratres promiserunt inter se defendere bona assignata cōibus expēsis. Et si euinceret̄ ꝙ dānum esset cōe ꝛ intercessit ꝓmissio de euictiōe. Et sic nulli dubiū esset ꝙ si ex tre centis que fuerunt assignata fuissent euicta ducēta quando exti tissent ꝙ predictus Antonius debebat dānum pati ꝛ restaurare partem Bartolomei.vt est casus apertus in.l.heredes.§.seq.ff.fa. her.ꝛ in.l fi familie.C.eo.ti.ꝛ in.l.itē q̄uis.§.fi.ff.cōi.diui.imo for tius etiam si non fuisset promissu; de euictione: q; l; nō potuisset p remediū euictionis: tamen dabatur actio prescriptis.vt est ca sus in.d.l.si familia: ꝛ ibi per bal. ergo multomagis in terminis nostris in quo nō fuit tradita ꝛ euicta sed nunquā fuit tradita q; nō erat in rerum natura.in qua maior est ratio aut.multomagis. 4 ¶ Quarto arguitur sic † paria sunt puenisse rem.ꝛ postea euicta; fuisse ꝛ rem nullo iure peruenisse ita arguit Bald.in ista materia diuisionis inter fratres in.l.si fratris.C.cōia vtriusq; iud.argumē to ter.l.fi.ff.de condi.ob cau.ꝛ.l.j.C.eo.ti.sed si sic est ꝙ pdicta du cēta fuissent tradita ꝛ postea euicta damnum cōe esset: ita ꝛ in ca su nostro dicamus ex quo rem que errauit in diuisiōe nūqua; ha buerit: Et sic est ibi expressa decisio bal.quando ignoranter vt in casu nostro: vt patebit in responsione ad primum argumentū. Et per hoc non obstat ꝙ dictum est supra in qnto fundamento pro cōtraria parte q; procedit scienter. ¶ Quinto probatur hec cōclu 5 sio † qm̄ diuisio inter fratres nō est nisi quedā ratio cōposita inter fratres diuidētes. Nam fratres requirunt omnia bona ꝛ faciunt partes ꝛ extimant inter se: Et hoc argumēto de rōne ad diuisionē 6 vtitur Bar.consilio.cciij. Nulli † autē dubium ꝙ ratio male cō posita debet redire ad rectam cōpositionē: vt habetur in.l.error. C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.calcula.ff.de admi.rerū ad ciui.pti.ꝛ in l.ij.C.de iure fisci.l.cū seruus de cōdi.indebi.ꝛ in aut.vt hi qui: ꝛ 7 l.fratres.ff.de pac. ¶ Ultio hec † ps cōprobat̄ p doctrina; bar. quā tradit in materia demōstra.false in.l.demonstratio falsa.ff.de cō di.ꝛ demon.in.iiij.q.vbi vult ꝙ in cōtractibus vltro citroq; obli gatorijs: ꝙ si res que demonstratur non sit in rerum natura. ex cu ius rei nō existētia nō lucrat̄ contrahens: ꝙ ille qui demonstrare debebat tenetur ad talē demonstrationē hoc est ad rē demōstratā per ter.in.l.si qs fundū.ff.de acti.emp.faciendo argumentum de vl timis volūtatibus ad cōtractus.l.si nō designata ꝛ.l.fi.cū si.C.de fal.cau.adiec.lega. Ita dicamus in terminis nostris ex quo An tonius demonstrauit in monte esse tricenta cum non essent nisi 8 centū diuisio † enim est cōtractus vltro citroq; obligatorius q; cū vnaqueq; res sit cōmunis heredibus pro indiuiso in diuisiōe h; vnus quisq; heres partē alterius in qualibet re sibi adiudicata: aliam vero partē habet ex se pro parte quam habet ab alio iure euictionis: ꝛ sic ecōtra: vnde est quedam permutatio: Et hinc di citter.in.l.si familie.C.fa.hercis.ꝙ datur prescriptis verbis que oritur ex permutatione secundum glo.ibi.l.j.ff.de rerum permu. ꝓ his posset adduci ter.ꝛ q̄ ibi habent̄ in.l.si cū aurum.ff.de ver. oblig.vbi plene probat quo remedio succurratur decepto: tam in cōtractibus bonefidei.q̄ stricti iuris: ꝛ in.l.si quis cū aliter eo.ti. Et que habentur in.l.eleganter in principio ꝛ in.l.in cōtractibus ꝛ.l.dolo.ff.de dolo.ꝛ.l.exempto.§.si quis virginē.ff.de acti.emp. ¶ Quibus accedat ꝙ si pdicta diuisio nō fuit facta ꝛ iurata p ip̄m Bartolomeū tanquam minorē ꝛ lesum nō est dubiū ꝙ potest con trauenire ratione lesionis ꝛ restitul.l.si maior.C.cōmuni diui.l. nam ꝛ postea.§.si minor.ff.de inreiu. Et si appareret de eodē iura 9 mēto per aut.sacramenta.C.si aduer.ven. ¶ Non obstat † primum argumētū.s.in contrarium factū quoniā negat̄ assumptū ꝙ predi ctus Bartolomeus sciret: cū ignorantia regulr̄ p̄sumat̄.l.verū.ff. de proba.cū simi. Neq; obstat in facto proprio ꝛc. quoniam rn̄de tur ꝙ non est indistincte verum.nam in facto proprio est tolera bilis ignorantia quādo allegans ignorantiā seu errorem tractat de dāno vitando: aduersarius aute; de lucro. Nā statim probato rem aliter se habere error presumit̄ vt est casus no.in.l.sed si me pu tē.ff.de ꝯdi.indebi.not.in.l.nō fatetur de ꝯfe. Et ita est punctua liter in terminis nostris. Nam Bartolome⁹ allegans ignorātia; tractat de dāno q; consequeret̄ minus debita portione. Antoni⁹ autē de lucro: q; plus debita portione: ꝛ probat rē aliter se habere Igit̄ d; presumi ignorantia: facit etiā quia erat minor frater: q; vt plurimū dimittūt administrationē maioribus. ¶ Non obstat se 10 cundum de.l.procula † q; vt ibi dicit Bar.plura interuenerūt q; inter coniunctos. Item cessatio longi temporis in cōputatiōe ra tionis: ꝛ ꝙ sepius fuit fcā solutio ex taciturnitate eius qḋ poterat peti: ꝛ ideo dicit ꝙ si quod illoꝝ trium deficeret non presumitur animo donandi. Idē tenet bar.in.l.q̄ dotis.ff.so.ma. Et est gl.or di.que cōiter approbat̄ in.l.libertis quos.§.j.de ali.ꝛ ciba.lega.q̄ declarat predictam legē. Et dicit bal.in.d.l.procula ꝙ illud quod ibi opatur remissionē fideicō.fuit solutio sepi⁹ facta ex varijs cau sis: poterat enim obijcere ꝯpēsationē fideicō.ꝛ ideo ponderat ma gis ibi solu.sepius factā q̄ taciturnitatē p no.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsuris. Itē rn̄dētur ꝙ ibi agebatur de remittendo lucro in terminis nostris agit̄ de damno cum p hoc non cōsequa tur minus debito. Ideo nimiru; si ibi facilius presumit̄ remissio facit quod tradit̄ in.l.codicillis in principio ff.de lega.secundo. 11 ¶ Non obstat † tertiū de.l.si seru⁹.§.q qnq;: quoniam vt ibi dr̄ ille ter.procedit in legato: secus in emptione p.l.si quis cum fundum ff.de ꝯben.emp.vult dicere glo.ꝙ ille text.in actu cōtinēte causam lucratiuam. Secus si esset actus vltro citroq; obligatorius: ꝛ ibi sequit̄ Bar.prout est in terminis nostris: ꝛ assignat rōnē: q; inter est cōtrahentes non decipi in quātitate reꝝ que proferūt. Et hoc clarius demonstrat̄ p verba petri qui dicit ꝙ rō diuersitatis erat inter legatarium ꝛ emptorem quia legatarius de lucro captando emptor de damno vitando: Et ideo ei magis fauēdū q̄ legatario argumento.l.fi.§.licētiam.C.de iure delibe. Ita in terminis nr̄is

11 cum agatur de damno vitando. ¶ Non obstat † quartum de. l. cuz putare: quoniam respondetur qd illa procedit quando diuisio est facta in iudicio per iudicem: qr tūc nullo modo potest retractari: secus si extra iudicium: vt in terminis nostris ꝛ ita respondet glo. in. d. l. si post diuisionem. C. de iuris ꝛ fac. ign. quaʒ ibi Bar. Bal. ꝛ omnes approbant: quicquid dixerit supra in al'. ¶ Non obstat vltimum qr quomodo predicta verba fuerunt enunciatiue emissa: tamen fuerunt emissa demonstratiue demonstrando falsum: vnde ex tali demonstratione tenetur per ea que plene dicta sunt in vltima ratione. Item fuerunt emissa principaliter ꝛ propter se vt diuiderentur: ꝛ sic potius assertiue quã enunciatiue. Preterea quomodocunqꝫ sit clarum est ꝙ inter partes dictum fuit ꝙ erant trecenta: in monte: Et sic propter istam credulitatem precedenteʒ ex assertione fratris: Bertolomeus fuit lesus ꝛ sic tanꝙ erronea diuisio debet retractari per ea que superius latissime dicta sunt.

13 ¶ Nec renunciatio † ꝛ iuramentum habent obstare: qr non trahūtur ad ignorata. l. tres fratres. ff. de pac. l. mater decedēs. ff. de inoffici. testa. traditur plene in aut. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. illi argumento in renunciatione velleiani reis. Et hec quo ad primam.

14 ¶ Circa † secundam qōnem in qua queritur an predictus Antonius teneatur ad centum vel ad ducenta. Et breuiter dicendum est quod solum ad centum non ad ducenta: hoc probatur tam ex forma conuentionis ꝙ de iure communi ex forma conuentionis ꝛ diuisionis: quia conuenerunt ꝙ damnum emergens in rebus diuisis si amitteretur esset commune. Et sic cum iste sit in damno ꝛ damnum debeat esse commune solummodo tenetur ad centum. l. j. §. si conuenerit. ff. de pen. Item hoc probatur de iure cōmuni quoniam eatenus datur actio decepto quatenus patitur dānum ex hac deceptione: vt est casus in. d. l. sororē ibi qd deducta ratio illud plusquam apud eam esse inuenitur restitui tibi debet. Nam per istam deceptionem iste habet plus ꝙ frater ducentos flore. montis vel equiualentiam: vnde si restituerentur sibi ducenta. tunc in plus ꝙ esset passus damnum consequeretur: secꝰ plusquã esset apud fratrem de suis. Nam pone qd frater haberet decē ꝛ iste octo: Si frater daret: dico tunc frater haberet quatuor ꝛ frater octo: ꝛ si plus consequeretur: ꝛ ideo teneretur solum ad vnam ꝛ tunc vnusquisqꝫ haberet noueʒ ꝛ seruatur equalitas. Ita dicere debemus in casu nostro vt seruetur equalitas que seruari debet in diuisione. l. si maior ꝛ ibi per Bal. C. communi diui. ꝛ expres

15 se † decidit. q. nostrã Bald. in. d. l. si familie. C. fami. her. qui dicit ꝙ si fundus euincatur ab vno ex heredibus non venit nomine euictionis fundi estimatio sed medietas quia alias ille cui euincere tur nihil relinqueretur coheredi: ꝛ hoc probatur subtili ratione: quia solum in ea parte dimidia habet a coherede causam diuisionis ꝛ tacite ab al'. l. nam solus. ff. de vsucapio. ꝛ. l. si ancillam. §. si pater. ff. pro suo. In alia autem dimidia habet causam a diffinito: ꝛ si euincitur ex facto defuncti fiunt euicta ex facto ipsius heredis: merito pro tali parte non datur euictio ad fundum meum ff. de euictio. ꝛ hoc patet ad sensum. ¶ Circa tertiam questionem qua queritur an predictus Bartolomeus possit petere aliquam prouisionem ꝛ quam: licet ista questio fuerit quarta in ordine formata. tamen magis conuenit vt prius examinetur: quia prius est sciendum an pensio debeatur. Et que postea pro quo tempore. Circa quam questionē dico predictum Bartolomeum posse petere prouisionem de centum flore. quam percepisset si vere fuisset in monte: que conclusio probatur ex verbis diuisionis: ꝛ de iure communi ex verbis diuisionis per illa verba. Item ꝙ si commune senarum nō redderet prouisionē dicti mōtis: tūc ꝛ in eo casu cōe sit dānum inter eos: ꝛ cōmuniter substineatur: ꝛ dimidia dicte prouisionis teneatur dictus Antonius dare ꝛ resarcire dicto Bartolomeo: que verba non possent esse magis clara ad intentionem dicti Bartolomei primo quia euenit casus in quo verba verificantur quia reddit prouisionem dicto Bartolomeo de ducentis. Igi

16 tur teneatur ad medietatem damni. Nam † actus agentium operantur secundum intentionem eorum. l. j. §. si conuenerit. ff. deposi. Item si promisit quia pecunia esset in monte resarcire damnum prouisionis a maiori quando nulla inuenitur. Argumento eorum que dicta fuere in prima. q. in. iiij. ratiōe adducta pro Bartolomeo probatur etiam de iure communi quia cum Antonius per medium omnia bona habuerit ꝛ posuerit trecentos flore. mōtis habuit ex alia parte equiualentiam: ꝛ sic cum non reperiuntur in monte nisi centum: ꝛ Antonius percepit fructus ex bonis equiualentibus summam ducentorum florenorum ꝛ sic cum pro parte licite perceperit hoc est pro centum illicite: igitur pro aliis centum tenetur ꝛ sic ad prouisionem centum quam censentur com

17 mensurasse bonis sibi tangentibus: nulli enim dubium † est quin in iudicio familie hercis. veniant fructus. l. iij. §. fin. cum sequenti ff. communi diui. l. j. §. consequenter. §. sumptis. ff. famil. hercisc. Item damna data ab vno heredum. l. damno commisso. l. ꝛ puto. §. damni. ff. fami. hercis. in qua venit dolus ꝛ culpa dicta. l. ꝛ puto. §. damni. ff. fa. herciscun. l. sed si dolo ꝛ. l. heredes. §. nō tantum ff. fami. hercis. nec aliquam potest predictus Antonius pretendere ignorantiam: cum simus in facto proprio ꝛ agatur de lucro. d. l. si. ff. pro suo. ꝛ. l. sed si me putem. ff. de condictio. indebi. Item cū presumatur scire facultates dicta. l. quisquis: vt supra fuit dictum

18 in primo dubio. ¶ Preterea † hec conclusio probatur sine consideremus interesse lucri cessantis quã interesse damni emergentis. Et certum est ꝙ vtroqꝫ iure peti potest argumento eorum que habentur in. l. curabit. C. de acti. emp. ꝛ in. l. ij. C. de vsuris. c. conquestus. vbi bona glo. extra de vsuris. ꝛ in. c. salubriter. ꝛ in. c. consuluit. eo. titu. ꝛ per Barto. in. d. l. libertino. ff. de verbo. obli. sine cōsideremus tanquam interesse lucri cessantis. Nam si habuisset trecenta in monte lucratus fuisset quolibet anno quinqꝫ pro centenario: vnde sicut mercator potest petere interesse lucri cessantis si nō fuit sibi solutū intermino: qr sibi presumitur qd licite lucratus fuisset quolibet anno. v. p centenario: vnde sicut mercator pōt petere interesse lucri cessantis. vt traditur per glos. ꝛ Barto. in. l. non vtiqꝫ. ff. de eo qd certo loco ꝛ in. d. c. conquestu vbi per domi. Abb. Modernum ꝛ per eundem in. c. cum venerabilis de excep. Inno. in. c. sacris de senten. excommuni. Et est bonus text. in. c. dilecti. de foro compe. ꝛ in cle. j. de vsuris. Bald. in aut. ad hec ꝛ in. l. cum allegas. C. de vsuris: Ita est dicendum in casu nostro ex quo erat retentum super monte dictam pecuniam ad recipiendum. v. licite pro centenario per illum tex. in. l. hac edictali. §. illud. C. de secundis nup. ꝛ Bald. in repe. l. j. C. de summa trini. ꝛ Pau. de castro in. l. si quis nec causam. ff. si certum petatur. vbi exclamat contra doc. contrariū tenentes. ꝛ tradunt canoniste in locis superius allegatis. Et plenius vltra omnes solennes docto. dominus Laurentius de ridolfis in tractatu vsurarum in sua vltima questione vbi refert omnes opiniones ꝛ disputationes. Et hec opinio est hodie de consuetudine approbata. l. minime. ff. de lega. Et hec quo ad tertiam. ¶ Circa vltimam questionē qua queritur dato qd predictus Antonius teneatur ad prouisionem pro quo tempore an pro presenti an pro preterito ꝛ futuro: Circa quam breuiter dicendum quod pro eo tempore potest agere ad prouisionem centum pro quo tempore percepisset si essent in monte ꝛ pro futuro donec predictus Antonius soluat centum in montem: vel equiualentem ꝙtitatem ex quo fit ꝙ si in monte extarent continuo perciperet prouisionem: donec igitur cesset in solutione forte tenetur ad interesse pro ea quantitate pro qua cessit: tum ex forma ꝛ verbis diuisionis que cantat damnum commune: tum quia

19 † interesse venit accessorie ad principale ꝛ secundum eius naturaʒ regulatur vt in regula accessorium de regu. iuris. cum materia. Et est optimus text. in materia. in. l. lecta. ff. si cert. peta. faciunt que habentur in dicta. l. curabit. C. de acti. empti. ꝛ in autent. ad hec. C. de vsuris. nam quatenus patitur damnum in principali potest agere ad accessoria: vt in dicta. l. lecta est casus: ꝛ hec patent ad sensum maxime etiam cū predictus Antonius fuerit in mala fide vt supra fuit demonstratum clarissime: tū qr de lucro tū ꝛc. qr in facto proprio ꝛ quia presumebatur scire facultates. Laus deo.

¶ Consilium. xxvj.

¶ In materia substitutiōis fideicommissarie: ad interpretandū mentem testatoris.

¶ Summarium.

1. Heres extraneus institutus an excludat nepotem ex filio.
2. Voluntas testatoris verbis predominari dꝫ. ꝛ nu 6.
3. Verba debent seruire intentioni non econtra.
4. Coniecturata mens testatoris maxime ex consanguinitate ꝛ affectione colligitur.
5. Testatoris verba lꝫ requirant concursum duoꝝ copulatoꝝ: tñ ex voluntate testatoris coniecturata propter ipsius naturalē affectionem verificantur in vno.
7. Substitutio facta ecclesie vel pio loco expirat propter filios filioꝝ
8. Parentes conantur ad filios ꝛ posteros deferre bona.

Omnipotens deus adsit. Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Cuꝫ sup ꝛ multa predicti testamenti verba non solum legerem sed lectitarem ꝛ lectitando pensareʒ ex verbis ipsis intelligere videbar predictas substitutiones expresse. Nam prima substitutio facta de constantino filio herede instituto de predicto Joāne similiter herede instituto si constantinus decederet sine filiis defecit eo qd prefatus constantinus cum filio decessit ꝛ sic expirauit substitutio per. l. j. C. de condi. inser. ꝛ. l. non est sine liberis. ff. de verbo. signi. Alia vero substitutio facta de. P. ꝛ. C. si filii predictorum institutorum quandocunqꝫ decederent sine filiis effecta fuit caduca: quoniam pfati. P. ꝛ. C. ante mortē filii constantii qui vltimo loco decessit sine filiis decesserunt. Et sic euanuit † substitutio fideicom

1 missaria. l. j. §. finaūt sub conditione. C. de cadu. tollē. ꝛ. C. de fideicom. l. si in persona ꝛ. l. miles. §. ij. ꝛ. l. vnum ex familia. §. rogo. in.

si. ff. de

fi.ff.de lega.secundo ⁊.l.cũ pr.§.hereditatẽ.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ not.in.l.j.C.de his qui ante aper.tabu. Tñ cum ipse mecum repeterem que nã ipsius testatoris mens fuerit: tum ex presumpta parentibus affectione: tum etiam ex ipsis institutionibus ⁊ substitutionibus per prefatum testatorẽ factis non poteram mihi persuadere ꝙ extraneus heres institutus nepotem ex filio excludere de-

[2] beret. Et cũ † in hac ꝑplexitate diu anceps fuerim tandem visum fuit vt prefatoꝝ clarissimorum doctorum opinioni ⁊ conclusioni adhererem. Sic enim video duos imperatores fecisse sic nobilissimos iurisconsultos obseruare quorum semper mos ⁊ sanctio fuit vt testatoris voluntas verbis predominaret: Nec mirũ quoniam in omni sermone prius ad intentionem recurrendum est.c.dilecto.de verbo.signi.c.causa ⁊.c.fi.de preben.⁊.c.cũ in illis

[3] de preben.li.vj.c.ex multiplici: de deci. quoniam † verba debẽt seruire intentioni nõ econtra: de ver.signi.c.intelligẽtia.l.cum filius ff.de lega.iij.c.ex multiplici de offi.ord.c.licet: siue in rescriptis. de arbi.c.exposita.de resti.spolia.c.audita de offi.delega.c.super eo siue in beneficijs cõferendis.c.sup inordinata ⁊.c.fi.de ꝓben. siue in contractibus.c.petitio de .procurat.siue in iudicijs vt.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.⁊.l.inter stipulãtẽ.§.j.de verbo.obli. Sed potissimum in vltimis voluntatibus in quibus versatur quod iterum non redit arbitrium: vt.l.j.C.de sacrosan.eccle. Intentio enim testatoris in primis inspicienda est: et potius ꝙ̃ verborũ ꝓprietas obseruãda ⁊ i.l.ĩpuberibus.ff.de cõdi.⁊ de.⁊ in.l.cũ filio ⁊ in.l.non aliter in ꝑn.ff.de leg.iij.in.l.ex facto la grãde.ff.de here.insti.in.l.labeo in fi.ff.de sup.leg.⁊ nõ solũ volũtas expressa preualet verbis sed etiã cõiecturata vt in.l.cum auus.ff. de condi.⁊ de.⁊ in.l.cum acutissimi.C.de fideicõ.⁊.l.generaliter C.de insti.⁊ substi.sub condi.factis.⁊ in.l.heredes mei.§.cum ita ff.ad trebell'. Nec est voluntas testatoris voluntas vt dicit text. in.l.cõtra.C.de testa.manumis.xiij.q.ij.c.vltima volũtas de test. c.tua nos.⁊ in.c.cum marte de celebra.missa.⁊ pro lege est seruanda: vt in autent.de nup.§.disponat: ⁊ in.l.conquestio in fin.C.de lega.⁊ in.l.quidam post principium.C.de neces.ser.here.institu. vbi Bald.singulariter dicit ꝙ lex sequitur voluntatem testatoris sicut canis leporem: ⁊ supra etiã per vnũ ex cõsulentibus dictum

[4] fuit. ¶ Et vt dixi † licet ex plurimis colligatur coniectura mentis testatoris: tamen maxime ex consanguinitate ⁊ affectione colligitur vt in.d.l.cũ auus ⁊.d.l.cum acutissimi ⁊.d.l.generaliter. facit etiam.l.procula.ff.de proba.⁊ que tradũtur in.l.nesennius.ff.d nego.gest. Et ꝓpter hanc causam ⁊ affectionis coniecturaꝫ ⁊ filiorum amorẽ ⁊ affectionem leges ꝓ̃sumunt plus dictum ⁊ minꝰ scriptum: vt.d.l.cum auus cum iuribus allegatis: ⁊ qd testator amplius voluerit facere legatum ⁊c.contra proprium verbi significatum: vt.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de legatis primo vt in.l.aurelius.§.titio.ff.de libe.lega.⁊ similiter qd in personam alterius faceret conditionem non faciat in personam filij.vt est text.in.l.seyus saturninus.ff.ad trebel.⁊ ibi Barto.⁊ notatur in.l.si cui legetur.ff.de lega.j. Et probatur in.l.firmio.ff.quando dies le.ce.⁊ propter causam predictam conditiones que de sui natura suspendunt suspẽsionem nõ inducũt: ⁊ ecõtra: vt in.l.vter ex fratribus.ff. de cõdi.insti.⁊ ibi per glo.Bar.⁊ Bal.tradit glo.in.l.in executis.§.fi.ff.de verbo.obli.⁊ tradunt in.d.l.cum auus ⁊.d.l.cum acutissimi. Nec est nouum ꝙ quandoqꝫ plus voluerit testator ꝙ̃ sit scriptum vt.l.proponebatur.ff.ad trebel.vbi lex supplet substitutionem que non fuit scripta: ⁊ simile in.l.iam hoc iure.ff.vulga.⁊ pupil.vbi similiter lex supplet substitutionem non scriptam a testa-

[5] tore: ⁊ simile ⁊c.ecõtra probatur † in.l.heredes mei.§.cuꝫ ita.ff.ad trebel.vbi lꝫ verba testatoris requirant cõcursum duorum copulatorum per.l.si heredi plures.ff.de condi.insti.⁊.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.tñ ex voluntate testatoris coniecturata ꝓpter ipsius naturalem affectionẽ verificat in vno: ⁊ similiter propter mẽtem testatoris lex obliquat verbuꝫ directum: vt.l.sceuola ⁊.l.ex facto in principio.ff.ad trebel.⁊.l.filiussa.§.vt quis.ff.de lega.primo. Sic ergo ⁊ in terminis nostris cum non sit presumptio qd testator qui fecit tot substitutiones: ⁊ dicit quod predicta hereditas deberet deuenire in dictos constantium ⁊ Johãnẽ ⁊ ad eorum filios legitimos ⁊ naturales ⁊ in eorum stirpem ⁊c. voluerit aliquo mõ alienam stirpem sobolẽ ⁊ penitus extraneos filijs ex nepotibus ⁊ alijs descendentibus ex stirpe sua preponere cui intentioni ⁊c.verba adaptari possunt: vt traditur ⁊ late examinatur ꝑ ꝓ̃fatos consulẽtes ⁊ ex eoꝝ plurimis fundamentis deprehenditur merito debemus dicere ꝙ filij dicti Johannis nepotes ipsius testatoris intelligantur vocari a predicto testatore ⁊ hereditatem suam extante duntaxat valida dispositione dicti testatoris respectu legitime ⁊ treb.p.c.raynutiꝰ ⁊.c.rayneldꝰ de te-

[6] sta. Nam † vt supra dixi etiam si verba non possent ita bene adaptari nihilominus coniecturata mens testatoris preualere dꝫ maxime respectu filiorum ⁊ descendentium ex filijs potissimum per quos agnatio ⁊ familia retinetur: ⁊ ad quos ratio naturalis defert bona parentum.vt.l.cum ratio.ff.de bo.dam.in.l.si quis ad declinandam.C.de epis.⁊ cle.⁊ apostolꝰ ad gallatas.c.iiij.⁊ glos. Bart.⁊ Bal.in.l.iij.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ lege.l.C.de legi.here. ⁊ ibi Bal.⁊ in.l.scripto.ff.vnde lib. Sunt enim ipsi filij pars parentum: ⁊ quodammodo ipsorum viscera.vt.c.afferte de presum. vnde nullus amor vincit paternum.vt.l.fi.C.de cura.furio.⁊ inestimabilis dr: vt in.l.paulo.§.pomponius.ff.de legatis tertio. Et veram presumptionem adducit pro salute filij.d.c.afferte ⁊ in.l. isti quidem.ff.ꝙ me.causa faciũt etiam notata ꝑ Bal.in.l.precibꝰ C.de impube.⁊ alijs substi.versi. Item qd dixi. Naturaliter enim parentes appetunt incrementum ⁊ honorem filiorũ descendentiũ in.c.super eo el.ij.de testi.⁊ naturalis stimulus carnis patrem hortatur ⁊ vrget ad cogitandum pro filijs in.l.amicissimos.§.fi.ff.de excu.tu.vnde propter amorem filij lex presumit predictam liberta-

[7] tem per fideicomissum: vt in.l.⁊ si non.C.de fideicom.libe.⁊ † per ipsos filios filiorum excludet etiã ecclesia: hospitale: ⁊ locus pius a substitutiõe: cuius conditio est impleta propter subauditionẽ quam facit lex: vt traditur in.d.l.cum auus: ⁊ dicta.l.cum acutissimi.⁊.l.generaliter iuncto.c.quicunqꝫ.xvij.qd.⁊ qd traditur per Barto.⁊ Bald.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊ per glo.in.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.testa.legitur etiam ⁊ notatur per hosti. ⁊ egi.hosti.⁊ Joan.And.⁊ do.Abb.sicu.in.c.fin.de postu.facit etiam.iij.q.ij.c.si quis noscitur. Et tradit Bald.post Ricar.malũ.in dicta.l.cum acutissi.vnde lex ipsos dominos viuente patre facit siue sint filij siue nepotes siue pronepotes: dummodo subintrauerint primum gradum: vt.l.in suis.ff.de libe.⁊ posthu.iuncta l.gallus quasi per totum.eod.ti.⁊ amor parentum augetur in filijs filiorum: vt traditur in.l.librorum.ff.de verbo.signi. Et quod not.in.d.l.isti.quidem.ff.quod me.causa: ⁊ iuxta illud Nasonis:

[8] ⁊ pignora cara nepotis.conantur † ergo parentes ad filios ⁊ posteros suos deferre bona: quoniã per diuitias agnationum ⁊ familiarum conseruatur honestas que per inopiam perit in auten. de testi.§.sancimus: ⁊.l.licet in principio.ff.de testi.⁊ in.l.j.ff.de custo.reo.⁊ in aut.vt omnes obe.iudi.prouin.§.j. Et quod not. in.l.si curatores.ff.de priuile.credi. Sordescit namqꝫ dignitas familiarum ⁊ agnatorum perditis diuitijs.l.quisquis.ff.ad le.iul. maies.facit.l.j.§.publice.ff.de ven.inspi.hinc poeta inquit: Aut facile emergunt quorum virtutibus obstat res angusta domi. ⁊ philosophus dicit ꝙ diuitie ad facilitatẽ pertinere noscuntur. vnde ex omnibus predictis nemo sane mentis inficiabitur nepotes dicti testatoris vocandos esse ex coniecturata affectiõis mente per quam colligitur testatorem voluisse ꝙ non expressit: vt.l.filius matrem.C.de inoffi.testa.⁊.l.si cui.ff.de condi.⁊ demonst. ⁊ mens testatoris considerata vigore eius conditio.includat fideicommissum ⁊ dispositi.vt.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel. coniunctis not.per Bart.in.l.lucius.§.gayo.eo.tit.⁊ in.l.quidã testator proculum.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ per Bal.in.l.cum quidã.C. de ipub.⁊ alijs sub.facit etiã.l.etiã.§.si libertus.ff.de bo.lib.⁊.l.coheredi.§.fi.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ in.l.si quis ita heres instituatur si legitimus ad finem: ⁊.l.lucius.ff.de here.insti.⁊ in.l.si titio meuio.§.iulia.ff.de leg.ij.⁊ in.l.si ita stipu.ff.de offi.lib.⁊ in.l.si seruus.§.q margaritã.ff.de leg.j. Et in casu non expresso propter testatoris mentem censetur quis expresse desposuisse: vt etiam not. in.l.si quis ducenta.§.si pater.ff.de reb.dub.⁊ in.l.penultima.C. de impube.⁊ alijs substi.⁊ in.l.ex facto.§.si quis rogatus: ⁊ ibi ꝑ glos.ff.ad trebel.⁊ in.l.fi.C.de posthu.here.insti.⁊ in.l.titius.§. fi.ff.de lib.⁊ posthu. Et no.in.l.quotiẽs.C.fa.her.⁊ in.l.pater pluribus.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ in.l.fi.C.de heredi.instit. nihil enim est quod magis hominibus debeatur quam supreme voluntatis elogio postꝙ̃ aliud velle non possunt liber sit stilus ⁊ mens seruetur non attenta verborum contrarietate.ij.q.j.c.siluester.de subscriptione igitur requisitus ⁊c.

¶ Consilium.xxvij.

¶ Circa validitatẽ quarundã conuentionũ initarum inter virũ ⁊ vxorem: filium ac generũ super dote lucranda.

¶ Summarium.

1 Ante matrimonium contractum saltem per verba de presenti maritus nihil lucratur.
2 Mens contrahentium in primis attendenda est.
3 Actus agentium non operantur vltra intentionem.
4 Fructus dotis ꝑcipi debent a viro qui sustinet onera matrimonij
6 Et si ꝑcepit ante matrimonium an sint ipsius viri.
7 Qualitas adiecta in vno capitulo censetur in sequenti repetita vt absurdum euitetur.
8 Interpretatio ita fienda est ne possit a sapiente reprehendi.
11 Dictio etiam est implicatiua.
12 Relatio qñ fit ad aliquid censetur fieri cum omnibus suis qualitatibus circa tp̃s ⁊ alia similia.
13 Qualitas que qualificat aliqd verbum qualificat omnia illa que reguntur ab eodem verbo. Et qd etiam qualificat presentia vt tale capitulum contradicat inxi.⁊ nu.18.

14 Qualitas. ꝙ ille qui intentat aliqđ remedium ꝙ debeat deducere ⁊ pbare oẽs qualitates existentes in dicto remedio.
15 Que in pcedẽtibus ante actũ celebrata sunt censent repetita in his q̃ incõtinẽti sequuntur si sunt cõpatibilia.
16 Partes si cõueniunt facere vnũ si ɔtrariũ fecerint censendũ est ꝙ errauerunt ⁊ nu. 20.
17 Lucrũ dotis qđ cõceditur viro põt ei ɔcedi siue ppter onera matrimonij siue propter fedus.
18 Qualitas que qualificat vnũ capitulum qualificat neduȝ sequẽs sed ⁊ precedens copulatum.
19 Presumptio sumitur nedum a prioribus sed etiã a posterioribꝰ.
21 Alterata parte principali alterari debẽt pacta accessoria.
22 Pacta intelligi debent rebus sic extantibus.
23 Contractus duo vbi fiũt eodẽ tpe censent fieri correspectiue.
24 Confessio dotis recepte facta p maritũ vxori que incõtinẽti repromisit soluere: ce[illegible]etur simulata.
25 Guarãtigia redditur inefficax existẽte inefficacia prime obligationis ⁊ alie clausule in instrumento apposite.
29 Iuramentũ de nõ cõtraueniendo si apponat in ɔtractu ⁊ ꝙ oĩa in contractu posita sunt vera an operentur ꝙ tali iuramento nõ obstante possit dici de simulatione contractus.
28 Pars an possit iuramẽtũ ad sui vtilitatẽ pstitũ remitterre. ⁊ 29.
30 Exceptio simulationis põt opponi ɔtra instrumentũ guarentigiatum etiam stante statuto ꝙ contra instrm nõ possint opponi nisi certe exceptiones noĩate ⁊ expresse diceretur de simulatione quãdo de ea ɔstat in instrumento.
31 Exceptio licet sit prohibita non est prohibitum iudicis officium implorare.
32 A statuto non intelligitur reiecta exceptio que resultat ex his q̃ facit ipsemet agens ⁊ petens.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectum. visis instrumentis confectis inter dominam Ioannam ⁊ Laurentiũ eiꝰ virum Catherinum filium dicti Laurentij ⁊ generum dicte domine Iohanne ⁊ alterum filium dicti laurentij ⁊ petitionibus dicte domine Petre quatuor iudicio meo sunt discutienda in presenti cõsultatione. ¶ Primum nunquid dictus Catherinus ex pacto siue ex forma statutorum aliquid lucratus fuerit ex dotibus domine Petre. ¶ Secundum vtrum domina Iohanna possit obtinere virtute sue et prime peti. ¶ Tertium an possit domina Iohanna obtinere in secunda sua petitione. ¶ Quartum ⁊ vltimum quod ius habeat domina Petra contra filios dicti Catherini ⁊ quid habeat probare ⁊ deducere ad hoc vt illud ius consequatur. ¶ Circa primam questionem considero tres casus. primus casus est quando domina Petra decessisset post. xv. annum. Et hoc casu Catherinus lucratus esset decem pro centenario ⁊ non vltra prout partes conuenerunt in instrumento confessionis dotis dicti Catherini: que quidem partium conuentio est seruanda. l. legem. C. de pact. l. legẽ. C. locati cum similibus. Et hoc pactũ fuit appositũ ad hoc ne ex forma statuti lucraretur maritus dimidiam si decessisset sine filiis: propter quod satis datur intelligi ꝙ partes cogitarunt qđ tunc esset contractum matrimonium ita videntur presupposuisse vt colligi potest per sequentia instrumenta immediate confecta per que precedẽtia declarantur l. qui filiabus in principio. ⁊. l. si seruus plurium in fi. ff. de legatis primo ⁊ eo maxime: quia dicitur qđ non debeat aliquid lucrari vigore alicuius statuti: Sed cum ex forma statuti agatur de lucro tantum consumato matrimonio. Igitur videntur partes ad illuȝ casum retulisse. Item quia [1] † ante matrimonium contractum saltem per verba de presenti maritus nihil lucratur: vt patet ex his que habentur in. l. deo nobis. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ hoc crederẽ verius qđ illud pactum debuisset intelligi consumato matrimonio. Sed hoc casu non pertinet ad nos: ideo non discutio illum: quia hic casus non pertinet ad presentem inuestigationem. ¶ Secundus casus est quando domina Petra decessisset sponsa ante. xv. annum completũ: ⁊ tunc Catherinus nil fuisset lucratus nõ ex forma statuti qđ loquitur in nupta per id quod not. Pet. de ancha. in. c. j. de consti. carta. xvij. ver. q̃ro de questione que mihi occurrit ⁊ loquitur in marito vnde saltem secundum vnam opinionem requirebantur per verba de presenti per ea que not. Bald. in dicta lege deo nobis ⁊ Bald. in. l. j. ⁊ in. ij. qđ. C. vnde vir ⁊ vxor ⁊ Barto. in. l. nihil. ff. rerum amotarum: ego plene dixi in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. soluto matrimonio: quinimmo expressum fuit appositum pactum qđ Catherinus sponsus nihil deberet ex dotibus lucrari: cuius pacti verba sunt clara. Igitur ab illis non recedendum. l. non aliter. ff. de legatis tertio. Et hic etiã non est casus noster: Igitur illum non discutio. ¶ Tertius casus est de quo agimus quia domina Petra decessit ante. xv. annum iam consumato matrimonio. Et hoc casu concludendum arbitror quod Catherinus fuerit lucratus prout infra dicam: ⁊ quod partes non cogitarunt istum casum neqȝ instrumenta comprehẽdunt istum casum prout super isto casu reperio subtiliter ⁊ abunde allegatum per prestantissimum preceptorem meum dominum Franciscum de aretio. Et probatur ista conclusio pluribus modis. ¶ Primo quia partes conuenerunt ꝙ matrimonium contraheretur p verba de presenti post. xv. annum cõpletũ quinimo fortius conuenerunt ꝙ vsqȝ ad dictum tẽpus Catherinus nõ posset ɔtrahere matrimonium cum domina Petra: Et sic cum cogitauerint matrimonium debere ɔhi post illud tempus quinimo cõuenerunt cogitarunt matrimoniũ ante illud tempus non debere ɔhi. argumento. l. cum pretor. ff. de iudi. ⁊. l. statulibe. §. stichum ff. de legatis primo ⁊ quia natura ɔtrariorum est vt mutuo se expellant. l. vbi repugnantia. ff. de reg. iuris ⁊ quinto methaphisice scribit Aristoteles. Si ergo constat qđ mens partium non dirigebatur ad hunc casum: ⁊ quod partes de illo non cogitarunt: Sequitur ꝙ ad illum non adaptãtur instrumenta ex duplici regula. [2] ¶ Prima † q2 mens ɔtrahentium est in primis attendenda l. cum mulier. ff. soluto matrimonio cum ibi nota. c. intelligentia ⁊. c. preterea: extra de ver. signi. que mens non trahitur ad incogitata per id quod habetur in. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. ⁊ in. l. qui rome. §. duo fratres per Barto. ff. de verb. obli. ¶ Secũda est [3] † ꝙ actus agentiũ non operãtur vltra intentionem. l. non omnis. ff. si certum petatur. l. j. §. si quis ita cũ ibi no. ff. de ver. obliga. ergo quatenus partes conuenerunt qđ Catherinus non lucraretur aliquid ante. xv. intellexerunt matrimonio nõ contracto quia conuenerunt ante non debere contrahi. facit etiam illa regula vulgaris ꝙ precedentia declarãt sequẽtia ⁊ ecõtra. l. qui filiabꝰ in principio ⁊. l. si seruus plurium in fi. ff. de legatis primo. ¶ Secundo principaliter moueor quia ptes conuenerunt ante. xv. annum completum fructus dotis essent dñe Petre de quibus posset disponere prout in instrumento: quod pactum põt intelligi siue ante siue post matrimonium ɔtractum: vel secundo modo ꝙ intelligatur tantum ante contractum matrimonium: si intelligamus primo modo vĩ talis intellectus probari: quia si intelligeremus secundo pactum nihil operaret cum sponsus recipiendo dotẽ ante contractum matrimonium nihil lucretur de fructibus dotis prout habetur in. l. pe. ff. ꝙ falso tuto. aucto. ⁊ p glo. Bart. ⁊ doct. in. l. si ante nup. ff. soluto matrimonio. Ergo ad hoc vt verba pacti operentur aliquid intelligantur etiam contracto matrimonio Argumento. l. si quando. ff. de legatis primo. Et eorũ que ponit Bald. in rubrica extra de ɔhen. emp. q. ix. ⁊ in. c. si papa de [4] priuile. Si vero † intelligamus secũdo modo: tunc euitamus maximam iniquitatem ⁊ absurditatem qđ partes voluerint ꝙ etiaȝ contracto matrimonio maritus sustineat onera matrimonij et non habeat fructus contra regulam. l. secundũ naturã. ff. de reg. iuris. Et id ꝙ habetur in. l. pro oneribus. C. de iure dotiũ: immo etiã nullo contracto matrimonio iniquũ videretur ꝙ maritus sustineret onera ⁊ non lucraret fructus prout voluit azo. vt refert glos. in dicta. l. si ante nuptias. ⁊ specul. in titulo de dona. inter virũ ⁊ vxorẽ. §. fi. versi. quid si mulier ⁊ glos. in. l. ij. C. de dotis promis. et Odofre. ⁊ Bald. in. l. dotis fructus. ff. de iure dotiũ. Er[5]go † potius intelligamus hoc secundo modo vt fugiamus ne maritus indebite dãnum patiatur per id quod habetur in. l. si serui vestri. C. de noxalibus ⁊ in. l. fi. §. in computatione post Bart. C. de iure deliber. Et posuit eleganter Ioã. de imola post Bart. in. l. iiij. §. hoc autẽ. ff. de dãno. infecto. ¶ Quinimo statutuȝ duo operabatur etiã intelligẽdo hoc secundo modo. pmo quia de iure fructus percepti ex dote recepta ante nup. augerẽt doteȝ vt est casus in. d. l. si ante nup. ⁊ sic postea efficerent viri iuxta. l. doce ancillam. C. de rei vendi. iuncta. l. etiam. C. de iure do. sed iuxta predictũ pactũ fructũs non conuertebantur in dotẽ: sed remanebant vxoris de quibus poterat ad libitũ disponere. secundo quia si da[6]retur † ꝙ simul inhabitassent prout proposuerunt quia mater ⁊ filia nupserunt se patri ⁊ filio: tolleretur illa dubitatio an ante matrimonium posito quod sustineret onera faceret fructus suos de qua per glos. ⁊ docto. in dicta. l. dotis fructus: ⁊ glos. ⁊ docto. in. l. an in patrẽ. ff. qđ falso tutore auctore. Et hec interpretatio est conformis precedenti conuentioni que demonstrat partes intellexisse apponere hoc pactum ante contractum matrimonium ex quo illud apposuerunt ante. xv. annũ: vt supra declaratum fuit: vnde cum in instrumento in precedenti capitulo loqua[7]tur de Catherino marito † talis qualitas censetur repetita in sequenti capitulo ad euitandum absurdũ dato ꝙ sequens capitulũ nihil operaretur. casus est not. ⁊ ibi notat Barto. in. l. cum pater filie. ff. de pact. dotalibus. bene facit tex. ⁊ quod ibi per Bald. in. l. j. C. de pac. pignorum. itẽ quia cũ fructus dentur propter onera matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dotium non est dare rationem differentie quare magis contracto matrimonio si sustineret onera post. xv. deberet lucrari fructus dotis ⁊ añ. xv. nõ deberet

lucrari

lucrari. Ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquiliam:alias ꝓ certo par
tes minus sapienter:ꝛ rationabiliter ita conuenissent.interpreta
8 tio† aũt est ita fienda ne dispositio possit a sapiēte reprehendi.l.
saluius aristo.ff.de legatis prestandis: Quem tex.sepius ad hoc
allegat Bal.in consilijs suis.¶ Sed cōtra hoc videntur conclude
re verba dicti capituli in fine in quo dicit ꝙ domina Petra pos
9 sit de dictis fructibus disponere sine licentia mariti sui.ꝛ sic † vi
detur ꝙ dictum pactum intelligat etiā cōtracto matrimonio quo
casu dicitur proprie maritus.l.nō fine.C.de bonis q̃ lib. Et decla
rat plene Barto.de saly.in.l.cũ te.C.de donatio.ante nup. Sꝫ ad
hoc faciliter respōdetur ꝙ talia verba intelligantur.s.cũ erit ma
ritus: Et recte fuerũt posita a notario:qꝛ tũ aliquid operētur ex
quo ex forma statutorum non poterat cōtrahere sine licentia viri
ꝛ sic fuerũt apposita ad aliquid operandum. Si autem dixisset si
ne licentia sponsi illa verba fuissent superfluo apposita cōtra.l.si
quādo.ff.de legatis primo.ꝛ.c.si papa.de priuile.in.vj. quia tan
quā domina poterat ad libitũ disponere.l.in re mandata.C.mā
dati: Nec aliquo iure prohibebatur. ¶ Preterea ꝙ hoc sit verũ
ostenditur:quia si intelligamus ꝙ notarius voluerit dicere ma
riti.i.sponsi veniremus cōtra voluntatem apponētis pactum scꝫ
qd̄ posset sine licentia sponsi ꝙ vtiqꝫ erat sibi licitum ꝛ sic super
fluo.ꝛ qd̄ eo demum effecto marito non posset:qd̄ esset contra ma
nifestam intentionem patris contra.l.non oīs.ff.si certum pe
tatur cũ similibus. ¶ Sit ergo ꝯclusio ꝙ capitulum ꝛ pactũ de nō
lucrandis fructibus intelligitur dicto Catherino existēte sponso.
Ex qua conclusione infertur ſm fundamētũ principale huius cō
sultationis quod eodē modo debet intelligi capitulum sequens
10 ꝙ Catherinus non lucrat aliquid de dotibus: quia † cũ ista duo
pacta pariter copulētur ad primā dispositionem cum dicit. Cum
his pactis ꝛc. debent eodem modo interpretari. Argumento in
simili in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.ꝛ pupil. Itē quia sicut vult qd̄
Catherinus sponsus non lucretur fructus dotium: ita implicat
qd̄ non lucretur aliquid ex dotibus cum hac etiam reseruatione.
11 est † enim dictio etiā implicatiua.l.etiam.C.si tutor vel curator.
l.j.ꝛ ibi imola.ꝛ moderni.ff.soluto matrimonio.cũ in illis.§.j.de
preben.in.vj. ¶ Confirmatur hoc euidenti ratione.nam partes tā
in pacto de non lucrandis fructibus quā in secundo pacto de nō
lucrandis dotibus non simpliciter dicunt ante.xv.annum:sed an
te dictum.xv.vel infra dictum.xv. Et sic referũt se ad tempus.xv.
annorum de quo in principio instrumenti: vt probatur in.l.j.§.
eum qui ꝛ ibi Barto.ff.de postu.ꝛ ponit Barto.in.l.si talis scri
12 ptura ad finem.ff.de legatis primo.quādo † autē fit relatio ad ali
quid censetur fieri relatio cum omnibus suis qualitatibus circa
tempus modũ ꝛ alia similia.l.a filio.§.pater.ff.de ali.ꝛ ciba. lega.
Et not.Bart.in.l.sanctio legum in pe.col.ff.de penis. Ergo cum
fiat relatio ad dictũ tempus.xv.annorum intelligitur cũ qualita
tibus ꝛ modis de quibus in precedenti capitulo in quo disponit
ꝙ debeat stare sponsus ꝛ sic eo existente sponso. ¶ Tertio princi
13 paliter † moueor: qꝛ in dicto capitulo de non lucrandis dotibus
pro aliqua parte in primo instrumento manifeste exprimitur qd̄
catherin⁹ spōsus nihil debeat lucrari: ergo caterin⁹ marit⁹ nō ex
cluditur ex duplici regula.pria est qꝛ ista qualitas spōsi que quali
ficat verbum lucratur qualificat omnia alia que reguntur ab eodē
verbo vt ꝑ plura declarat Bar.in.l.pretor.§.exitꝫ differētia.ff. vi
bo.rapto.ꝛ do. Anto.ꝛ Jo.de imola.in cle.j.de excessibus prelato
rum. Et sic ꝙ ante.xv.eo existente sponso non lucretur. ¶ Secun
14 da est † ꝙ pars aduersa que propter pactum vult excludere Ca
therinum a lucro debet deducere ꝛ ꝓbare omnes qualitates que
deducũtur in pacto:iuxta no.per Bart.in.l.j.ff.de cōdi.ex.l.facit
text.cum materia in veteribus.ff.de pac. Et qd̄ not. Joan.and.in
c.j.de homi.lib.vj. Et Bald.in.l.si quis non dicam rapere. C. de
episco.ꝛ cle. Nec obstat qd̄ in precedenti capitulo vocauerit eum
maritum:quia non vocauit maritum: vt tunc: vt supra in prece
denti fundamento fuit declaratum:ꝛ ideo non sine ministerio ta
bellio dixit sine licentia mariti:ꝛ non dixit Catherini mariti: qꝛ
tunc non erat maritus:ꝛ tamen in sequenti expressit Catherinus
sponsus: Nec etiam ꝙ postea in alio instrumento apponitur idẽ
pactum qd̄ ante.xv.annum nihil ex dotibus lucretur. Et tamen
simpliciter dicitur ꝙ catherinus nihil lucretur:siue sit sponsus:
siue non:ad hoc vt aliquid operetur vltra primum pactum: ar
gumento.l.si quando.ff.de legatis prio ꝛ eius quod habetur.in.l.
quāuis idē.ff.de verbo.oblig. ¶ Sed ad hoc motiuũ respondetur
ꝙ cũ dictum instrumentum incontinenti fuerit sequutum qd̄ Ca
therinus non potest ꝯtrahere matrimonium ante.xv. Ad primũ
in quo continetur ꝙ domina Johanna esset obligata ad curan
dum ꝙ domina petra post.xv. contraheret matrimonium. ꝛ sic
ſm fuit factũ ad corroborationem primi ne ante.xv. ꝯheret matri
moniũ.ꝛ id̄ in secũdo fuerũt apposita eadē pacta de nō lucrādis
fructibus ꝛ de nō lucrādis dotibus: vnde talia pacta intelligi de
bent fuisse apposita eo modo prout in primo instrumento. Quo

15 niam † que in precedētibus ante actũ celebratum firmata sunt cen
sent repetita in his que incontinenti sequuntur si sunt cōpatibi
lia vt in casu nostro. vt est casus ꝛ ibi bar.in.l.itē qꝛ in fi.ꝛ ibi bar.
ff.de pac.in.l.titia.§.idē respōdit el primo.ꝛ ibi Bart.ff.de verb.
oblig.vnde cũ firmatum esset ante incontinenti ꝙ dictus Cathe
rinus sponsus nihil lucraret: hoc idem videt repetitũ in sequen
16 ti instrumento. ¶ Pro hoc etiam † facit quia non est censendũ qd̄
ptes voluerint se incōtinenti corrigere.l.nā ad ea.ff.de cōdi.ꝛ de.
quinimo poti⁹ si partes conueniunt facere vnũ potius est cēsendũ
ꝙ si contrarium fecerint ꝙ errauerint: quā quod voluerint se cor
rigere.l.quotiēs.§.tantũdem.ff.de here.insti.vel saltē habemus di
cere ꝙ per dictum primum instrumentum ꝙ est clarũ declarat se
cundum ꝙ est equiuocum ne censeant partes se correxisse ad hoc
quod no. Ang. Joā.de imo.ꝛ moderni.in.l.si quis cũ aliter.ff. de
verb.obli. ¶ Preterea omnia capitula precedētia de non ducendo
vxorem ante.xv.ꝛ de non lucrandis dotibus ostendunt hāc inter
pretationē esse verissimam vt declaratũ est in precedēti fundamē
to: quia si precedentia capitula intelligantur ante.xv.eo existente
sponso ita ꝛ hoc capitulum est intelligendum: naꝫ non est dare rō
nem differentie: si ꝯtracto matrimonio post.xv.quo tēpore susti
net onera lucratur quare non debeat lucrari,contracto matrimo
17 nio ante.xv.ex quo verba † non repugnant: siue dicamus lucrũ cō
cedi propter onera siue propter fedus matrimonij iuxta no.in di
cta.l.deo nobis ꝛ in.l.cũ te.C.de pactis inter empto.ꝛ in.l.si dona
turus.ff.de condi.ob causam. Nam vtraqꝫ ratio concurrit in casu
nostro ꝛ sic de iure cōmuni si non esset pactum lucraretur secundũ
18 omnes: tunc succedit vnũ † ꝙ qualitas que qualificat vnũ capitu
lũ qualificat nedum sequens sed precedens copulatuꝫ quod est for
tius ad hoc ne tale capitulum contradicat iuri cōmuni. casus est
no.ꝛ ibi notant canoniste in capitu.causam q̃ extra de rescriptis
Et ex his cũ dictis in precedenti fundamento remanet soluta ꝑ
dicta obiectio. ¶ Solũ ergo restat vnus scrupulus q habendo re
spectũ tantum ad instrumenta satis primo aspectu videbat spiri
tum turbare: vꝫ ꝙ post dicta instrumēta matrimoniũ fuit postea
immediate sequutum ꝛ sic videntur partes cogitasse quod dictus
Catherinus etiā ꝯcto matrimonio nō lucraret neqꝫ fruct⁹ neqꝫ ali
quid ex dotibus quia ex sequētibus declarat ꝓcedētia.d.l. qui fi
19 liabus in principio Nam † presumptio nedũ sumitur a prioribus
sed etiam a posterioribus vt declarat Bal.in.l.multũ interest.C.
si quis alteri vel sibi. Sed si haberetur respectus ad veritatē que
est certa ꝛ satis nota in ciuitate: ꝙ fuit magna confusio in instāti
propter quam matrimonium fuit acceleratum ꝯtra expressas cō
uentiones ꝛ contra preceptũ patris in testamēto q ꝓcepit ꝙ ante
xv.nō deberet cōtrahere matrimonium sub pena priuationis he
reditatis apparet rō quare matrimonium fuit eadeꝫ die contra
ctum. Sed procedendo per punctā rōnis claruꝫ est ꝙ fuit expressa
ꝛ clara conuentio ꝛ prohibitiua de non ꝯtrahendo matrimoniuꝫ
ante.xv.annum. Ex quo datur intelligi manifeste ꝙ cum matri
monium fuerit postea contractum incontinenti hoc non fuerat
prius ex intentione partium tempore quo fuerunt contracta
20 prima instrumenta: hoc probatur † nam quando partes conueni
unt: quod actus fiat certo modo: ꝛ incontinenti faciunt actum
alio modo faciunt sic totum oppositum censentur partes fecisse
hoc ex errore: ꝛ actus potius solet esse nullus.casus est in.l. quo
tiens.§.tantundem cum sequenti vbi hoc not.colligit Barto. et
sequuntur docto.ff.de here.insti. Et aperte no.idem Bart.in.l.ti
tia.§.j.ff.de verbo.oblig.concluditur ergo qd̄ partes a principio
non senserunt quod matrimonium immediate sequeretur: sed qd̄
contraheretur post.xv.annum. Et ideo tunc predicta pacta recto
fuerunt apposita vt supra intellecta ꝛ declarata. Siue ergo dica
mus quod contraxerint postea ex errore nō sequitur quod a prin
cipio pacta non receperint dictam interpretationem. Siue etiam
quod recesserint a prius conuentis ex certa scientia: ꝛ tunc idem
quia cum pacti fuerint ꝙ eo existente sponso non lucraretur: vt de
claratuꝫ est: eo effecto marito hic casus non est cōprehensus: igit
remanet in dispositione iuris.l.si extraneus.ff.de condi. ob cau
sam. ¶ Quod etiā ex triplici regula confirmatur. ¶ Prima: Nam
21 † in primo instrumento fit promissio dotis ꝛ conuentio de contra
hendo matrimonio post.xv. Et subdit cũ his pactis ꝛc. Et sic di
cta pacta coniuncta dictis cum videatur accessoria adiecta vt in
l.si cui fundus ꝛ ibi Barto.ff.de fundo instructo. Ergo alterata
conuentione principali alterari debent pacta accessoria: vt in regu
la accessorium cum materia de regu.iuris in.vj. ¶ Secunda regu
22 la est † quod conuētio principalis fuit facta de non contrahendo
matrimonio et pacta de non lucrando: vt supra: ergo pacta intel
ligi debent rebus sic extantibus. Et sic si matrimonium contra
hetur post.xv. Nam quelibet promissio habet talem tacitam con
ditionem.l.quero.§.inter locatorem.ff.locati ꝛ in.l. si conuene
rit.ff.pro socio ꝛ in.l.cum quis in principio.ff.de solutio. ¶ Ter
23 tia est † ꝙ vbi duo contractus fiunt eodē tēpore censeant fieri con

respectiue ⁊ sic vnus respectu alterius prout declarat Bald. in repetitione. l. petitis. C. de pactis faciunt not. per Jaco. de arena ⁊ Bar. in. l. pe. §. si vir. ff. soluto matrimonio ⁊ consequenter dict⁹ Caterinus videtur conuenisse de non lucrando fructus ⁊ dotem añ. xv. propter conuentionem ⁊ prohibitionem de non contrahẽdo matrimonium ante. xv. quasi quod illo tempore non deberet sustinere onera matrimonij. Cum ergo hoc minime sequutum fuerit. Sequitur ꝙ nõ habent locũ dicta pacta correspectiua per text. Et ibi plene not. in. l. quod seruius. ff. de condi. ob causam. ¶ Ex quibus concludo vel qd dictus Caterinus lucratus fuerit medietatem ex forma statuti tanquam talis casus fuerit obmissus vel saltem decem pro centenario: quod autem sit verum non intendo determinare: quia non est dare ratiõem differẽtie ꝙ si cõtractum fuisset matrimonium post. xv. lucratus fuisset decem pro centenario quare si contractum fuit ante debeat plus lucrari: ergo idem ius. l. a titio. ff. de verbo. obli. Et maxime quia partes videntur considerasse qd ad hoc vt aliquid lucraretur contractum esset matrimonium: ⁊ qd in omnem euentum nõ posset Caterin⁹ plus lucrari: Et sic quomodocunqꝫ habeamus mentem ⁊ effectũ partium non videtur curandum de modo per ea que multum notanter declarat Bart. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthumis ⁊ ista videntur mihi esse verissima ni fallor. ¶ Circa

24 † secundam dubitationem concludo quod dictum instrumentuꝫ confessionis dotis nedum qd habeat executionem paratam contra dictos Caterinum ⁊ Dominicum tanquam obligatos virtute dicti instrumenti: sed illos nullo modo astringit: Et licet articulus quando fit confessio dotis ⁊ immediate sequitur promissio sit multum tritus ⁊ longus prout habetur per Jaco. de arena. ⁊ Bart. in. l. penul. §. si vir. ff. soluto matrimõio vbi latissime vltra alios referendo multas opiniones hunc articulum explicaui: tamen in terminis nostris quando confessio fit de dote recepta ab vxore ⁊ sequitur repromissio eiusdem vxoris illius qui confessus est se dotem recepisse reperio Pau. de castro. in. d. §. si vir qui dicit qd habuit hunc casum de facto ⁊ dubitabatur. An habet locum determinatio. Barto. de qua ibi. ⁊ dicit qd non quia Bart. loquitur quando maritus fuit confessus recepisse ab alio puta a socero vel extraneo. Et conuenitur a muliere: non sic quando fuit confessus se recepisse a muliere per tex. in ea. l. in. §. sequenti. ⁊. l. promittendo in fi. ff. de iure dotium: ⁊ quia iniquum esset qd mulier repeteret ꝙ nunquam soluit: Et probatur ista conclusio quia sicut numeratio illius a quo confiteor recepisse post confessionem probat confessionem simulatam: vt statim dicam: Jta promissio de soluendo facta post confessionem vt est text. not. in. l. minor. xxv. annis cui fideicommissum. ff. de mino. Et no. Bal. in. l. si absentis. ff. si certum petatur: quinimmo quãdo maritus confitet̃ se recepisse a socero qui postea repromittit ⁊ conuenitur ab vxore: qd si filia est heres soceri potest opponi sibi de simulatione contractus p̃ predicta: ita concludit Ange. in suo consilio. cxlvj. incipit in primis: Et dicit qd hic casus nullam habet dubitationem ⁊ tenent Ludo. roma. ⁊ moderni in. d. l. pe. §. si vir. Sed quid plura probat̃ ex postfacto actualis solutio post confessionem ⁊ consequenter apparet manifeste confessionem fuisse simulatam vt voluit glo. cõiter approbata in. l. fi. C. de nõ nume. pecu. Et est casus ⁊ ibi Bald. in. l. ab anastasio. C. mandati ⁊ sic fit conclusio quod dicta confessio ⁊ instrumentum dotis ostenditur fuisse manifeste simulatum vel saltem constat obstare exceptionem non numerate dotis iuxta. l. fi. ⁊ autenticam ibi positam ⁊ p̃ totum. C. de dote cau. non nume. q꞉ proprie non v꞉ exceptio simulationis secundũ qd declarat bal. in. l. j. C. plus valere quod agitur: ⁊ in. l. si sub specie. C. de postulando. ¶ Sed in hoc non est fienda vis: quia in effectu vigore dicti instrumenti confessionis non possunt dicti Caterinus ⁊ dominicus tanquam ex instrumento non obligati effectualiter exigi per id quod habetur per totum. C. de dote cauta

25 non numera. Ex quibus † sequitur ꝙ inefficax videtur guarantigia ⁊ inefficax est obligatio bonorum ⁊ alie clausule inherentes inefficaces redduntur: ad hoc tex. in. l. si. ff. de consti. pe. quẽ pro singu. allegat Bal. punctaliter in instrumentis guarantigijs in. l. si absentis ad fi. C. si certum petatur ⁊ in. l. etiam. C. de execu. rei iudica. Et Cy. in. l. in contractibus. C. de non nu. pecul. Ad hoc glo. no. in. l. si patronus. §. patronum. ff. si quid in frau. patroni. ⁊ bal.

26 in. l. j. C. de suffragio. ¶ Sed hic restant duo † scrupuli vnum est respectu iuramenti prestiti a dicto Caterino qd videtur esse seruandum ex quo seruari potest sine interitu salutis eterne iuxta. c. cum contingat cum materia. extra de iureiurando ⁊ not. in auct. sacramenta puberum. C. si aduersus venditionẽ ⁊ maxime si fuit iuratum contenta in instrumento vera esse. Quo casu videtur ꝙ non possit opponi pecuniã seu dotẽ non fuisse solutã prout tenẽt Bar. bal. Saly. ⁊ alij in. l. fi. C. de non nu. pecu. d. Anto. d. Abba. ⁊ Jmo. in. c. cum contingat de iureiurãdo. Jo. de imo. in. l. nemo potest. ff. de legatis primo ⁊ Jo. de imo. in. l. seyus ⁊ augerius. ff. ad. l. falcidiam. ¶ Sed ad hoc obstaculum respondetur ꝙ aut tale iuramentum fuit confirmatorium puta de obseruando ⁊ non contraueniendo. Et tunc res est clara ꝙ nõ obstat quominus nõ possit opponi exceptio non nume. dotis. casus est clarus in. l. fi. C. de nõ nu. pecunia. ⁊ ibi communiter concludunt doctores ⁊ no. bar. in. l. si quis pro eo in. viij. qõne ad fi. ff. de fideiusso. ⁊ Bal. in. l. non dubium. col. xj. C. de legi. ⁊. d. Jo. de imo. in. c. cum contingat de iureiurando aut dictum instrumentum dicit iurauerunt ⁊c. volunt dicere qd fuerit iuramentum veritatis ⁊ põt replicari ꝙ dicta verba habent se etiam ad iuramentum confirmatorium vnde probatio non est concludens. c. in presentia de proba. immo potius censendum est contrarium. q꞉ nõ est presumptio ꝙ partes voluerint deierare. argumento. l. merito. ff. pro socio. Sed posito ꝙ ita esset adhuc dico ꝙ non obstante tali iuramento potest dici confessio simulata. quia theorice in contrarium allegate procedunt antequã periurium detegatur. Sed periurio detecto: ⁊ sic detecta turpitudine prout est in casu nostro bene quis admittitur ad excipiendũ argumento no. in. l. aliter. ff. de iureiurando. ita concludunt not. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. fi. C. de nõ nu. pecu. Cum enim ex inspectione instrumentorum constet de falsitate contentorum nõ est opus alia oppositione ad hoc vt aduersarius repellatur ex quo cõstat ei nullum ius competere. Argumento glo. ⁊ quod ibi not. per Bald. in l. vbi pactum. C. de transac. ⁊ glo. in. l. si vnus. §. pactus in verbo

27 in opponendo: ⁊ qd ibi per Bar. ff. de pactis. ¶ Quinimmo † si nõ constaret adhuc haberet remedium denunciatiõis euangelice ad exonerandum conscientiam aduersarij: quia tunc obstaret allegatio turpitudinis inquãtum salutem anime prosequeretur per id quod habetur in. c. inter dilectos de fide instru. ⁊ ita not. conclu-

28 dit Jo. de imo. in dicto. c. cum cõtingat vbi † ponit aliam no. practicam qd cũ pars possit iuramentum prestitũ ad suam vtilitatẽ remittere vt no. in. c. j. de iureiurando ⁊ in. c. fi. de sponsalibus eadem ratione v꞉ qd possit remittere exceptionem periurij surgentem ex iuramento prestito ad eius vtilitatem. argumento. c. translato. de consti. vnde si allegatur simulatio ⁊ probatur. ⁊ pars aduersa excipit de periurio potest replicari qd videtur remisisse periurium inquantum consensit contractum fieri simulatum nõ obstãte iuramento quam mentem amplecti debemus. c. intelligentia de verbo. signi. ⁊ fuit not. consideratio. ¶ Et pro hoc ad proposi-

29 tum † singulariter adduco quod talis remissio potest tacite fieri: vt eleganter probatur ex verbis Bal. in. l. fi. C. de pactis in. iij. col. vbi dicit qd si pater instituit heredẽ filiã que tradita nuptui iurauit non habere regressum ad bona patris poterit petere quod sibi ex testamento debetur: quod declarat Ludo. ro. in. l. stipulatio hoc mõ cõcepta in. xj. co. q꞉ pater ex hoc videtur sibi tacite iuramẽtũ remittere: igitur in casu nostro propter p̃missionẽ sequentẽ videatur tacite remittere periurium stante consideratione Joã. de

30 imola de qua supra. ¶ † Secundus scrupul⁹. est quia instrumentum est guarantigiatum contra quod ex forma statuti non possunt apponi nisi certe exceptiones de q̃bus na est exceptio simulationis que videtur qd non possit opponi prout concludit Bar. in l. j. §. parui. ff. quod vi aut clam. Quoniam ad hoc respondetur p̃ ea que notanter ponit Bal. limitando dicta Bart. in. l. j. C. plus valere qd agitur: quod quando simulatio apparet iuris presumptione talis simulatiõis exceptio opponi põt ⁊ sequitur eum ibi bar. de saly. Et fuit de intẽtiõe saly. in. l. ita pudor. C. de adult. Sꝫ in casu nostro concludenter constat de simulatione ex inspectione instrumentoꝝ. Jgitur opponi põt quinimo voluit Bal. in. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. talẽ exceptionẽ. indistincte opponi posse nisi reprobetur. Et clarius hoc tenet ⁊ prosequitur solennis doctor do. Antonius de cannario in suo tractatu guarantagie. q. xj. de quo ibi per eum. Quinimo dico qd dato ꝙ esset prohibitũ talẽ exceptionẽ opponere tamen ex quo iam ex instrumentis apparet simulatio detecta arbitror talẽ exceptionẽ admittendã sicut in simili de iuramento supra dictum fuit: iam enim constat de simulatione instrumenti ⁊ consequenter nõ esse instrumẽtum iuxta not. per Bald. in. l. cum precibus. C. de proba. Non ob-

31 mito † ꝙ licet prohibita exceptiõe nõ est prohibitum iudicis officium implorare iuxta not. in. l. plane. ⁊ in. l. fi. ff. de peti. heredita-

32 tis ⁊ in. l. ita pudor. C. de adulterijs ¶ † Preterea nũquã intelligitur a statuto reiecta exceptio que resultat ex his que facit ipsemet agens ⁊ petens: quia tũc nõ excluditur ab aduersario sed potius a seipso. text. est not. in. l. veteres in fi. ff. de icti. actuqꝫ priua. Sed ita est in casu nostro q꞉ talis exceptio resultat ex solutiõe ⁊ promissione facta ab agẽte post confessionẽ: igitur: ⁊ posset hec opinio p̃ plura cõprobari que breuitatis causa omitto. ¶ Concluditur ergo ꝙ ex quo non probatur satisfactum dictis Antonio ⁊ dominico nõ potest agi contra ipsos vigore dictorum instrumẽtorum quibus obstat exceptio simulate confessionis seu nõ numerate dotis Et sic nedum ꝙ contra ipsos possit aliqua executio peti sꝫ nec via

33 ordinaria exigi possunt. ¶ Amplius dico † ꝙ quãquã omnes tres essent

essent insolidum obligati ex quo cōstat qđ tota pecunia peruenit
ad manus Laurentij ⁊ negocium spectabat ad eum habent alij
rei debendi insolidum except. ꝙ non conuenirētur donec esset ex-
cussus ille ad quem pecunia puenit ⁊ negocium spectabit ad cau
sam. Casus est ⁊ ibi not. in. l. vnde queritur. ff. mandati. Et not.
Bar. in. l. iij. in fi. in vlti. col. ff. de duobus reis ⁊ ex his fit expedi-
34 ta secunda questio. ¶ Circa tertiam † qōnem est aduertēdum qđ
si post confessionem apparet dicto Laurentio fuisse satisfactum:
tunc fingitur dicto Laurentio exceptionem non numerate dotis
nunquam competijsse: ⁊ sic remansit obligatus: ⁊ consequenter
confirmantur fideiussiones ⁊ ypoteca bonorum prout voluit glo.
nota. quam doctores approbant: vt. l. tam mandatori. C. de non
nume. pecunia. Et sic videtur ꝙ potuerit petere executionem di-
cti instrumenti ꝯtra bona dicti Laurentij. Sed adhuc videtur ꝙ
dicta secunda petitio sua non procedat: Et presupposito primo ꝙ
licet laudum sit latum tamē sumus infra tempora reducendi ad
arbitrium boni viri ⁊ secundum formam statutorum debet iteruz
35 fieri compromissum in forma consueta: vnde † presuppono ꝙ a pa
ri procedunt esse petitam reductionem ⁊ cōpromissum esse iterū
factum vel esse infra tempora petendi dictam reductionez sicut a
pari procedunt esse appellatum ⁊ esse infra tēpora appellandi: vt
voluit glo. in. l. j. ff. nil no. appella. pendente ⁊ glos. in. l. ex iudicio
rum. ff. de publi. iudi. ⁊ glo. in. c. non solum de appella. in vj. est em
reductio species appellationis in. l. non distinguemus. §. cum q-
dam. ff. de arbi. Et tradit Jo. de imola. in. c. quintaualllis in vlti-
mis verbis extra de iureiurando. ¶ Scđo ego presuppono ꝙ vigo
re laudi nouiter ferendi sequi posset absolutoria in totum ex ali-
qua causa que tempore laudi ferendi habet arbitrium mouere vl'
36 posset sequi condemnatoria pro virili quia ex quo † simpliciter
fuit petita executio cōtra omnes reos debendi videatur diuisum
debitum quia videt pro virili parte petijsset. l. reos. §. cum in tabu
lis. ff. de duobus reis. Et sic debitū diuisisse per no. in glo. j. Et p
docto. in. l. j. C. si plures vna snia ⁊ in. l. si creditori. C. de pactis ⁊ p
Bart. in. l. inter eos. §. j. ff. de fideiusso. Sicut enim ipsa obligatio
principaliter diuidi potest per talem petitionem ita videtur ꝙ si
mul petendo executionem pacti executiui de quo instrumēto sim
pliciter ꝯtra res videatur actuz pro rata ⁊ sic respectu debiti vni⁹
in portione alterius remisisse ius reale ⁊ hypotecha ꝙ fieri potuis
set iuxta no. in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. per glo. ⁊ docto. ⁊
in. l. iudi. soluitur. ff. quibus mod. pig. vel ypo. soluitur. ¶ Nec ob
37 stat si quis † dicat ꝙ pōt redire ad primam actionē quā hꝫ insoli-
dū. Arg. gl. in. l. j. C. si plures vna snia. Quia intelligo illā gl. quā
do diuisio inducitur per sniam quo casu obstat exceptio si inten-
tatur actio iudicati: secus si diuisio inducatur per petitionem: qꝛ
tunc resultat exceptio taciti pacti que poterit etiaz opponi prime
38 actioni per no. in. d. l. creditores. ¶ Nec † iterum videtur obstare
ꝙ dicit Bald. in. l. j. in. j. colum. C. si plures vna sententia: vbi vult
ꝙ quando preceptum fit pluribus obligatis insolidum ꝙ soluat
non intelligitur pro parte sed insolidum: ⁊ rationem dicit esse qꝛ
fit in executione ꝯtractus: ergo in casu nostro cum petatur execu-
tio ꝯtractus videtur ꝙ non inducatur diuisio: qꝛ ad hoc videtur
posse respōderi quod eius opinio non sit vera: ⁊ illam impugnat
ibi Bart. de Saly. dicens ꝙ ipse non percipit istā differētiā si quā
titas exprimatur in perceptione prout fuit in casu nostro vbi aūt
quātitas non esset expressa tunc dicit posse procedere differentiaz
39 Bal. ¶ Nec iterum vꝫ obstare † si dicatur ꝙ licet per petitionem
fieret diuisio tamen potest actor ante litis conte. penitere ⁊ redire
ad actionē insolidum. vt est casus in. l. liberum. C. de fideiusso. Et
no. Bar in. l. ex duobus in. iij. q. ff. de duobus reis: Ergo cuz in ca
su nr̄o nulla fuerit facta litis cōte. vꝫ ꝙ agens potuerit redire ad
primam actionem. quia intelligitur ad petitionem per litis con-
te. secundum qđ habetur in. l. amplius non petitum. ff. rem rataz
haberi. Quia ad hoc vꝫ posse respōderi ꝙ recessum fuit a iudice ⁊
factum fuit compromissum ex forma statuti de iure in iudicando
Et partes prosequūtur eandem petitionem vsqꝫ ad laudum: quia
40 † etiam coram arbitris fit litis contest. ⁊ consequenter petitio vt
tenet glo. in. l. vnica. C. de litis contest. Et Bart. in aut. offeratur
eo. tit. Et ter. ⁊ Bal. in. l. rem non nouam. C. de iudi. Et si dicatur
coram arbitro nulla fuit facta litis conte. Respondeo ꝙ actus fa
cti coram eo qui solent sequi lit. conte. habentur per lite. contes. ex
quo coram eis summarie proceditur prout not. in. l. nihil ⁊ in. l.
nulla. C. de procurato. Et est glo. in. c. j. de ele. in. vj. Et sic conclu-
41 di vꝫ ꝙ per petitionē fuit inducta diuisio. ¶ Quibus † premissis
aut dicimus ꝙ esset fiendum in arbitratore compromissum ⁊ tunc
clarum est ꝙ nō potest pendente compromisso iri ad iudicem: qꝛ
obstat exceptio pacti de non petēdo quatenus sperari potest sen-
tentia absolutoria prout probat subtiliter Bal. in. l. eos. §. apo-
stolos in fi. C. de appella. ⁊ Bal. in. l. si qs rem. ff. de arbi. ⁊ Ange.
in. l. qui fidem. ff. de transac. Aut sciendum esset in arbitrum ⁊ tūc
quia fieri communiter solet compromissum de consuetudine cum
clausula ꝙ pena tot⁊ committat ⁊ tunc idem iuris est vt conclu-
dunt lapus ⁊ dominus Cardi. in cle. quādiu extra de appel. licet
quando simpliciter fieret compromissum eo pendente ⁊ etiam la
to laudo possit iri ad iudicem vt ibi determinat gl. cōmuniter ap
probata. ¶ Sed in casu nostro ex alio obstat exceptio pendentia
compromissi ex quo vel in totum vel pro aliqua parte potest sequi
42 absolutoria quia † ex quo ex forma statuti huiusmodi lauda ha-
bent executꝫ. speratur oriri exceptꝫ. ex tali laudo: ⁊ ideo hoc casu
non potest iri ad iudicem: vt notanter voluit Paulus de castro
per illum text. in. l. pecuniam. ff. si cer. peta. de quo etiam p Pau.
de castro post Ange. in. d. l. qui fidem. ff. de transactionibus vn-
de vꝫ concludēdū ꝙ super dicta regula petitꝫ. non sit procedendū.
¶ Sed adhuc posito ꝙ petitio procederet tamen esset aduerten-
dum ꝙ cum Catherinus ⁊ consequenter eius filij non sint obliga
ti vigore instrumenti confessionis dotis nec eoꝵ bona: Nec obli
gatꝫ. bonorum Laurentij veniant bona heredum: vt est casus in
l. Paulus. ff. de pignoribus. ⁊ glos. in. l. assiduis. C. qui potio. in
pignorib⁹ habeant selū dicti filij Catherini sunt obligati vt here
des Laurentij: vnde ad hoc vt mitti possit in possessionem aliquo
rum bonorum distinguo qđ aut probauit agens ipsos filios Ca
therini esse heredes Laurentij: Et tunc satis erit probare bona q̄
possident ur per dictos filios Catherini in quo volunt ꝙ fiat mis
43 sio in possessionem fuerunt possessa per Laurentium. Aut † non
probabit illos esse heredes. Et tunc executio ratione ypotecarie
non poterit haberi nisi probetur dicta bona fuisse in dominio vl'
quasi predicti Laurentij prout hec plene habētur in. l. rem alienā.
ff. de pigno. actꝫ. ⁊ in. l. cum res. C. que res pigno. oblig. alias eniz
non liquidatis liquidandis non potest talis licentia concedi
prout not. declarat Bar. in. l. creditores in tertia questione prin-
cipali. C. de pigno. Quinimmo talis licentia non posset concedi
contra eos si non probet ꝙ habeat in dictis bonis causam a Lau
rentio prout concludit in. d. l. creditores in versi. videamus ergo
colū. ix. licet posset agere ypothecaria: vt in dicta. l. rem alienam
cum materia. Ex quibus satis poterit colligere iudex an in dicta
secunda petitione debent procedi vel possit agēs obtinere. Laus
deo omnipotenti. Amen. ⁊c.

¶ Consilium. xxviij.

¶ Summarium.

1 Si vinco vincentem te vinco te. ⁊ nū. 4.
2 Ad successionē admitti dꝫ qui non reperitur exclusus.
3 Statutū excludens matrē propter agnatos vꝫ vocare agnatos in locū matris ⁊ in locū eius subrogare. ⁊ de ei⁹ intellectu nu. 23.
5 Et ꝙ tale statutum hꝫ vim inclusiuam. nu. 5.
6 Et ꝙ nō solū matrē excludit: sꝫ etiam auum maternum.
7 Agnati masculi preferuntur amite.
8 Et ꝙ introductum sit tale statutum propter agnationes conseruandas ⁊ vide in nu. 26.
10 Sexus paternum preferri dꝫ materno.
11 Circuitus vt euitetur non hꝫ locū regula si vinco vincentē te ⁊c.
12 Statuta recipiunt interpretationem.
13 Matre existente nō pñt cognati conqueri de agnatis.
15 Statutū ꝙ extantibus agnatis mater non succedat: si extāt agnati ⁊ cognati: ⁊ cognati sint primiores an excludent a dictis agnatis ⁊ nu. 16. Et quid si cōcurrāt ad successionē patru⁹ soror defuncti ex latere patris tantū ⁊ mater patruus totū obtinebit nu. 15. ⁊ nu. 19. Et si patruus excludat matrē ⁊ supsit psona q̄ nō sit specificata a statuto q̄ attinebat defuncto an a patruo excludat nu. 14.
17 Statutum excludens auum maternū propter patruū non excludit auiam maternam.
18 Statutū ꝙ extantibus patruelibus mater excludatur si superest mater ⁊ amita an mater excludatur propter parentes.
20 Statutū ꝙ existente fratre ex eodē patre soror nō succedat an habeat locū si extet frater ex patre tantum ⁊ soror vtrinqꝫ coniuncta ⁊ mater. ⁊ nume. 21.
22 Casus mixtus in exorbitantibus non cōprehendit sub simplicib⁹
24 Exclusa vna psona intelligit exclusa omnis persona remotior succedens in locum excluse.
25 Extensio in correctiuis a maioritate rationis fieri non debet.
26 Agnationis dignitas per masculos conseruatur.
27 Auia paterna est agnata: ⁊ per eā cōseruat dignitas familie.
28 Legū correctio nō dꝫ p subauditiones ⁊ tacitos intellect⁹ induci
29 Vincens qñqꝫ subrogat ⁊ succedit formaliter in ius victi.

Fuit quidā petrus de oppido Marzani cōitatis sen. Qui habuit duos filios videlicet dominicū ⁊ clementē: qui Petrus decessit superstitibus sibi dicto Dominico ⁊ clemente: qui Dominicus habuit quendam filium nomine Antonium: ⁊ Antoni⁹ habuit filium nomine Leonardum. dictus autem clemens habuit quandam vxorem nomine dominam Carnetanam ex quibus clemente ⁊ domina Carnetana nati fuerunt duo filij: videlicet Jan

nott⁹ τ Joães Frãciscus: q Jannottus habuit vxorẽ noie Dominicam. Ex quibus Jannotto τ Dominica natus fuit filius nomine Leonardus: τ dictus Joannes Franciscus habuit vxorem nomine Sauiolã. ex quibus nata fuit filia nomine Dionisia. decessit autem primo dictus Petrus τ post decessit dictus Clemẽs. decessit etiam dictus Dominicus: τ post decessit dictus Antonius: τ post decessit dictus Jannottus: τ post decessit dicta Dominica. τ post Joannes Franciscus: post cuius Joannis Francisci mortem dicta Sauiola transiuit ad secunda vota τ nupsit cuidam mariano ciui seneñ. decessit autem post dicta Dionisia in pupillari etate: superstitibus autẽ sibi dicta dña Cornetana auia paterna τ dicta Sauiola eius matre τ dcõ Leonardo filio dicti Jãnotti τ dicto altero Leonardo filio dicti Antonij: τ post decessit dictus Leonardus filius dicti Jannotti superstitibus sibi dicta Domina Cornetana eius auia paterna τ dicto Leonardo filio dicti Antonij eius fratre consobrini. ¶ Modo q̃ritur stante infrascripto statuto municipali señ. de infrascriptis dubijs. ¶ Et primo quis succedat dicte Dionisie. ¶ Secundo quis succedat dicto Leonardo τc. statutum.

¶ Rubrica inquantum succedant ascendentes ex linea materna. Jtem si qua persona decesserit ab intestato sine filijs legitimis descendentibus ex linea paterna τ non superstite fratre vel sorore sine filio vel filia fratris vel sororis ipsius defuncti ex eodem patre tempore sue mortis non permittatur mater auus maternus vel alia talis persona defuncte ex parte matris ad plus venire q̃ ad quartam partẽ legitime successionis ab intestato omnium rerum mobilium τ immobilium τ se mouentium preter domos τ castella talis persone defuncte: alia vero bona talis persone defuncte habeant parentes masculi ex parte patris aui paterni vsq; ad quartum gradum vulgariter intellectum secundum gradũ proximioris ordinis: Et si superfuerint tali persone defuncte fratres vel soror siue filius vel filia fratris vel sororis tunc mater vel auus vel auia nec alia persona consanguinea vel coniuncta ex latere matris talis persone defuncte in nullo succedat: τ hec locum habeant in mulieribus ciuitatis seneñ. presuppositis. Non obstante si mater remanserit in domo filiorum vel filiarum tempore mortis eorum: alie vero mulieres extra ciuitatem seneñ. vel iurisdictõ. cõmorantes nullo modo ad successionem filiorum vel filiarum vt neptuum de ciuitate señ. vel de iurisditione veniant. Et hoc locũ habeat in preteritis τ futuris.

	Primo Mortuus. Petrus.	
.3⁹.	.2⁹.	
Dominicus	Clemens.	Cornetana.
.4⁹.	.5⁹.	.6⁹.
Antonius.	Jãnottus.	Joães. Frãcisc⁹.
		.7⁹.
Leonardus.	Leonardus.	Dionisia.

Dominus labia mea aperiat τ spiritus sanctus illuminet intellectum.

Circa primam presentis consultationis dubitationẽ que pulchra est subtilis τ diffusa si essemus in terminis iuris cõmunis circũscripta municipali censura clara esset decisio: q2 dionisie decedẽti ab intestato sine descendentibus fratribus sororibus τ patri: succederet sauiola mater exclusis ambobus Leonardis: vt est casus in auẽ. defuncto. C. ad tertullianũ cũ non subintrat locũ patris in successione simul cũ matre sicut nepos in locũ filij in successione simul cum filio: vt cõcludit glo. cõiter approbata in. d. auẽ. defuncto. Quicquid ibi dixerit Jac. butri. Jtem si in casu nostro nõ superesset Corneta auia paterna stante statuto de quo in pũcto etiam clara esset decisio: Naz dicta Sauiola mater admitteretur ad successionẽ quarte bonorũ dicte Dionisie filie p̃ter domos τ castella. in alijs aũt tribus quartis τ in domibus τ i castellis successisset Leonardus filius Jãnotti qui erat in secundo gradu. Dionisie numerando gradus secundũ dispositionẽ iuris canonici secundũ quam intelliguntur statuta ciuitatis senar prout ex forma statutorum disponit τ est de parentibus masculis ex parte patris τ aui paterni vt ꝯstat ex arbore posito in puncto: ita determinat clare statutum positum sub rubrica inquantũ succedant ascendentes ex linea materna τc. q̃ incipit. Jtem si qua persona decesserit ab intestato τc. Cuius statuti verba cum sint clara non esset opus alia interp̃tatione. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. τ. l. non aliter. ff. de legatis tertio τ. l. si alij. ff. de vsufruc. lega. ¶ Sed in terminis nostris difficilis τ subtilis oritur difficultas propter superexistentiã Cornetane auie paterne. ¶ Jn primis enĩ vꝫ q̃ succedat Cornetana auia paterna in tribus quartis τ in domibus τ castellis duplici ratione. ¶ Prima † ratio est q2 ipsa de iure communi excludit Leonardum: quia de ascendẽtibus est proximior vt in dicta auẽ. defuncto: sed Leonardus excludit sauiolam a tribus quartis domib⁹ τ Castellis ex forma statuti. Ergo eodẽ modo Cornetana excludere vꝫ etiam Sauiolam p illã vulgatam regulam: si vinco vincentẽ te ergo vinco te: de qua p glo. in. l. vsucapio. C. de pigno. Et no. docto. in auẽ. licet. C. de natu. libe. τ in. l. de accessionibus. ff. de diuer. τ tẽpo. prescrip. τ in. c. 2 autoritate. de cõcessio. p̃ben. in. vj. ¶ Secunda ratio est. ¶ Nam ille admitti dꝫ ad successionẽ: qui a nemine reperitur exclusus: hoc assumptum ponit Bal. in simili in. l. fi. C. ad tertulia. Sed hoc solũ verificat̃ in Cornetana auia paterna in illis tribus quartis domibus τ castellis. Jgitur τc. Nam mater rep̃it̃ exclusa per parẽtes masculos: sꝫ Leonardum: parentes autem masculi per Cornetanam auiã paternam: ipsa autem a nemine excludit̃ Nec potest dici quod cornetana reperiat̃ exclusa a sauiola iuxta notata per gl. in dcã auẽ. defuncto: qm̃ cũ sauiola sit exclusa p Leonardum τ sic p aliũ qui est inferioris gradus ipsa Cornetana nõ impedit illũ succedere. argumento tex. in. l. si post mortẽ. §. liberi. ff. de bo. pos. cõtratab. τ. l. j. §. si pater. ff. de coniungen. cum emancipa. libe. videt̃ enĩ quodãmodo exheredata a statuto. Argumento no. p Bart. in l. j. §. sciendũ. ff. de suis τ legi. ergo alijs non obstat vt no. in. l. pater filium. ff. de inofficioso testamento. τ in auẽ. nouissima: τ ibi per Bal. C. de inofficioso testamento. ¶ Secundo principaliter videbatur quod immo dictus Leonardus succederet in dictis tribus quartis τ in domibus τ castellis exclusa matre τ auia pater- 3 na. ¶ Primo quia statutum aufert expresse dictam portionem matri τ trãsfert eam ad agnatos: quorum contemplatione mater excluditur vnde videntur quodammodo agnati subrogati in locũ matris. Argumento eius quod habetur in. l. cũ emancipati. §. si duo. ff. de collatio. bonorum. Et per Bar. in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertulia. Ergo mater ex p̃sona agnatorum τ auia paterna per mediam personam matris: in cuius locum agnati videntur subrogari videntur excludi vt p̃bat tex. in. l. equissimum in principio 4 ff. ad tertulia. illa enim † regula que dicit si vinco vincentem te multo fortius vinco te: videt̃ esse infallibilis: quia vincens subrogatur: τ succedit formaliter in ius victi vt dicit glo. in dicta. l. vsucapio. C. de pignoribus τ no. in auẽ. licet. C. de natura. libe. τ in. d. l. de accessionibus. ff. de diuer. τ temp. prescriptio. ¶ Secundo pro- 5 batur. Nam † tale statutum habet non solum virtutem exclusiuã matris: sed etiam habet virtutem inclusiuam vt succedant parentes masculi hoc est agnati: vt exponit Bald. in. c. j. quemadmo. feu. ad filios perti. licet ergo ex virtute capitis exclusiui non excluderetur auia paterna videt̃ excludi ex virtute capitis inclusiui iuxta no. per Bart. in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertulia. Et maxime quia statutum non loquitur simpliciter conditionaliter stantib⁹ agnatis prout loquitur Barto. Sed per verba dispositiua quod agnati succedant quod est ponderandũ vt in simili q̃one ponderat Bald. in. l. si defunctus. C. de suis τ legitimis. ¶ Tertio ꝓbatur quoniam statutum excludat matrem fauore parentum masculorum: ergo portio a qua mater excluditur: eis applicatur τ eis competit actio quorum contemplatione excluditur per id quod habetur in. l. post legatum. §. admittere. ff. de his quibus vt indi- 6 gnis τ in. d. l. cum emancipati. §. si duo. Et per has duas † precedentes rationes Bar. in simili decidit quasi similem questionem in. d. l. ij. §. videndum quod stante statuto exclusiuo matris stantibus agnatis excluduntur necdũ mater sꝫ auus maternus. τ omnes cognati etiam proximiores agnatis quãquã de alijs cognatis qui de iure communi talẽ agnatum excluderent nulla sit facta mẽtio. Et idem dicit se putare in similibus questionibus: puta si diceret statutum quod extantibus in masculis filia τ femina nõ succedant: Certe excluditur etiam nepos ex filia. Et ita dicit se de facto consuluisse in ciuitate florentie. ¶ Quarto confirmatur: Nam mater a dictis tribus quartis excluditur a statuto agnatorum fauore: ergo illud quod potest auferri a matre agnato applicari debet licet alius supersit qui forte ex gradus prerogatiua agnato p̃ferretur: Jta vꝫ p̃bare tex. in. l. si defunctus. C. de suis τ legiti. per 7 † quẽ dicit ibi bal. in simili q̃one q̃ stãte statu. q̃d agnati masculi p̃ferunt̃ matri τ auie m̃rne q̃ p̃ferant̃ ẽt amite: l3 amita sit agnata: q2 q̃d matri τ auie detrahitur ipsis agnatis accrescere dꝫ τ dicit q̃ non est tex. in iure qui melius possit induci: non tamen fir- 8 mat pedes. ¶ Quinto confirmatur † nam ratio vnica predicti statuti excludentis matrem τ alios coniunctos ex latere matris stantibus parentibus masculis ex latere patris fuit propter conseruãdas agnationes τ familias vt not. Cyn. in. l. j. C. que sit long. consue. τ Bal. τ alij in. l. maximum vicium. C. de libe. preteritis. τ Jo. and. in additionibus specu. in titulo de succe. ab intestato super rubrica. sed pariter non conseruatur familia per auiam paternam sicut per matrem τ cõseruatur per agnatos. Ergo eadem dꝫ esse iu- 9 ris dispositio: licet enĩ † argueretur extẽsiue a tali vnica ratione licet coniecturata τ non expressa: vt firmat glo. Et ibi expresse hoc vult Bal. in statutis in. l. quamuis. C. de fideicom. τ in. d. l. maximum vitium. τ

vicium. et Raph. cumanus et Paulus de castro in. d. §. de vno cū similibus: immo maior vrget ratio excludendi auiā paternam
10 quā matrē per maioritatem † aūt rōnis fit extēsio de vno casu ad aliū et de vna persona ad aliam vt no. glo. in aut. hi qui se obli. probibent res mino. §. j. et no. glo. in cle. j. de electio. et maxime quia genus paternum preferre generi materno est equum vt est casus in. d. l. si defunctus in verbo simili equitate quē ibi ponderat Bal. ad hoc
11 ¶ Sexto confirmatur rōne † euitandi circuitus. Nam si mater dicere posset vinco auiam paternam que vincit Leonardum: Ergo vinco Leonardum: eodem modo auia paterna diceret vinco Leonardum qui vincit matrem ergo matrem: et eodem modo Leonardus vinco matrem et consequenter auiam paternam ergo Leonardus qui matrē vincit vincere debet ad sui cōmodū per no. per Bar. in. d. l. ij. §. videndū: predicta probantur per tex. in. l. equissimum. ff. ad tertulianum. Nā de iure veteri auus qui emācipat nepotes iure manumissionis preferebatur patri nepotis in successione ipsius nepotis. Item certum erat quod pater excludebat matrem. An auus excluderet matrem erat dubium per senatusconsultum tertulianum: modo pone aliquis emācipauit nepotē: decessit nepos relicto auo patre et matre: auus excludit patrem: pater excludit matrē. Querit an mater ex senatusconsulto excludat auum rñdetur quod non causa euitādi circuitus quia si mater excluderet auum pa trē excluderet matrē: vnde verius qui vincit vincētem matrē vin
12 cit matrem: vt est casus in. d. l. equissimum: ergo † idē dicamus in statuto nostro. Nam statuta recipiūt interpretationem passiuam a iure cōmuni. l. si serui vestri cum materia. C. de noxalibus: et per Bar. in. l. oēs populi in. vj. q. principali. ff. de iusti. et iure cū simili
13 bus. ¶ Septimo probatur † per no. per Ang. in. l. illū. C. de collatio. vbi ponitur qstio: dictat statutum quod stātibus agnatis mater non succedat: modo extant agnati et cognati proximiores ipsis agnatis. vnde cognati excludātur: Cum excludatur mater que est proximior. Bal. ibi quod non quia casus omissus per illum text. Bar. contra in. d. l. ij. §. videndum per rationes de quibus supra quē sequitur Raph. fulg. in. d. l. illā Ang. concordat opiniones. Et dicit quod aut extat mater et procedat opinio. Bart. quia al's sequeretur absurdum quod venirēt remotiores in gradu qui essent de eodē capite. s. cognatorum et excluderēt proximiorē: scilicet matrem: aut mater nō extat: et procedat opinio Bal. rōnes dicit Ang. colligi ex dictis ipsorum. Et hoc idē voluit bal. si recte inspiciatur verba sua circa finē in. d. l. illam. Itē Pau. de ca. in. d. l. si defunctus. Nam quādo extat mater non possunt cognati conqueri de agnatis: quia etiā si agnati non extarent nō admitterentur cognati: sed mater: vnde cum in casu nostro extat sauiola mater videtur nedum excludi ipsa mater: sed etiā auia paterna que est remotior in gradu quoniā
14 per matrem vtique etiā excluderetur. ¶ Octauo hanc † qōnē in terminis videtur decidere Pau. de castro in. d. l. illam: vbi facit in q. Bart. et Bal. longam distinctionem: et quo ad casum nostrum cōcludit quod stāte statuto quod patruus excludat matrē si extat psona a statuto nō specificata. de cuius psona disputat quod attinebat defuncto aliter quā per mediā personam matris: que tñ excludebatur a matre in totum vel pro parte. puta quando extabat patruus et frater defuncti ex latere patris tantum qui excludebatur a matre in totum vel si extabat frater vtrinque coniunctus qui admittebatur cū matre. Distinguit quod aut mater extat et procedat determinatio Bar. s. quod portio matris applicatur patruo: quia mater de iure cōmuni excludit fratrē in totum siue pro parte et patruus aufert patri de iure spāli: vñ mater cēset adhuc habere ad finē excludēdi fratrē. Argumento. l. mulieri et titio. ff. de cōditio. et de. quia patruus succedere videtur loco matris. quā excludit vnde dictus frater censetur potius excludi propter existentiam matris quā propter patruum. Et sic dicitur non obstare tex. in. d. l. illā. Aut mater non supest sed tantū frater et patruus. Et tunc quia cessat ratio predicta patruus non excludit fratrē. Sed potius econuerso: quia cessat statutum postquā nō extat mater: nec debet extendi ad exclusionem alterius persone quā matris licet sit maior ratio excludendi. Et hanc dicit nouam considerationem et verissimam per quam videtur decidi qstio nostra pro Leonardo cum extaret Sauiola mater que
15 excludebat Cornetanam. ¶ Postremo † hanc questionem in terminis etiam videtur decidere Ang. in suo consilio. ccxcj. quod incipit statuto bononiensi vbi voluit quod stāte statuto quod agnatus masculus excludat matrem defuncti et concurrant simul ad successionem patruus soror defuncti ex latere matris tantum et mater quod patruus obtinebit totum quia illa soror que non erat vtrinque coniuncta excludebatur a matre de iure communi: ergo non erat in consideratione habenda soror: attento quod mater que potentius ius habebat excludebatur a statuto quod motus fuit ad agnationem cōseruandam. ¶ Sed premissis non obstantibus in questiōe premissa indubitanter concludendum est sauiolam matrem admitti in totum excluso Leonardo et exclusa Cornetana auia paterna. Que
16 conclusio ex plurimis ostenditur: ¶ Primo † per ea que in simili questione ponit Bal. maxime in qōne ratione decidendi in dicta. l. illā vbi querit pone quod statutum dictat quod mater non succedat stātibus agnatis defuncte persone contingit quod extāt agnati et aliqui cognati proximiores qui de iure cōi preferrentur agnatis. Et primo arguit cognatos excludi per rationes Bart. in. d. l. ij. §. videndū quas supra retuli: finaliter decidit contrarium per. d. l. illā in ver. eo. qd nulla: Quia statutum non comprehendit talem casum quando extāt alij cognati proximiores. Et quia exclusio statuti non debet extendi ad casum similem tanquam odiosa et respōdet ad allegata in contrarium vt ibi per eum: Cū quo transit Petrus de ancha. in repetitione capituli canonum statuta de constitu. post medium versiculo quero vlterius de alia qōne: Ergo idem in casu nostro: cum talis casus quando extaret auia paterna non sit
17 comprehensus in statuto. ¶ Secundo hec † pars confirmatur per ea que ponit Bal. in. l. quicunque. C. de seruis fugitiuis in. iiij. col. vbi querit cauetur statuto quod stante patruo non succedat auus maternus pone extet patruus auus maternus et auia materna de qua non loquitur statutum. Concludit patruum tunc excludi et succedere auum et auiam. Argumento. l. fi. C. de legiti. heredibus: quod reputat esse notādum. Ergo idem dicamus in casu nostro quod mater admittatur propter superexistentiā auie paterne de quā non loquitur statutum que excludit Leonardum agnatū. ¶ Tertio confirmatur per tex. quo non est dare meliorem in iure in terminis nostris in fauorē matris secundum Bal. ibi in. l. fi. §. finautē. C. ad tertulia. vbi dicit quod licet patre existēte mater ex senatusconsulto tertulliano nō admittatur. l. ij. §. obicit. ff. ad tertulia. tñ si supest frater morientis qui cum patre concurrit: tūc mater nō excluditur a patre. Quia nō sumus in terminis et dispositionibus exclusionis licet ibi pater quā matrē excludebat non reperiret in totum a filio here-
18 ditate exclusus per fratris superexistētiā: vnde † querit ibi Bald. Pone statuto cauet quod fratres patrueles excludāt matrē et extāt persone defuncte fratris patrueles: mater: et amita videtur inclinare quod mater succedit quia non sumus in terminis exclusionis. etc.
19 ¶ Quarto hanc † qōnem decidit casus rotundus in. l. fi. §. si sit agnatus. ff. ad tertulia. vbi licet pater existēs in aliena familia vincat matrē dicta. l. ij. §. obficit eo. titu. tamen si supest pater predictus existēs in aliena familia. Item agnatus qui vincit patrem: et mater que vincit agnatum prefertur mater: Et sic ibi pater non excludat matrem ex tertulliano quando ipsa excludit per existetiam agnati quem mater excludit: nec ipse agnatus tūc excludit matrem. Sed ipsa sola succedit que sola in isto casu exclusa non reperitur: ita ergo dicendum est in questione nostra: quia succedit in totum mater exclusa auia paterna que tanquā proximior excludit Leonardū. Et sic tollit eius obstaculum qd obstabat matri. Et per hec iura confunditur opinio Pau. de ca. in. d. l. illā. Et ad rōnem suam per. d. l. mulieri et titio que fuit Ricar. malū bre in quadā disputa. respōdet Bart. in. d. l. ij. §. videndum qd non est vera quia nudum nomen heredis non sufficit ad alios excludendos per text. in. d. l. ij. §. sed et si sint sui in. l. si ex modica. §. si filius. ff. de bo. libe. Ex quibus etiam confunditur opinio Ange. in dicto consilio supra vltimo loco pro contraria parte allegato. ¶ Quinto hec cōclusionem probat tex. per quem etiam confunditur opinio Pauli de castro. et Ange. in. d. l. ij. §. si sint consangui. cum sequēti. ff. ad tertu. vbi expectabat pater in aliena familia qui matrem excludere debebat. Aliquādo si cum matre extabat soror consanguinea que tanquam agnata excludebat patrem succedunt pariter mater et soror consanguinea persone defuncte ergo eodem modo auia materna que excludit Leonardū agna
20 tum faciunt matrem admitti que alias non admitteretur. ¶ Sexto hāc partem † decidit quasi in terminis Barto. in. l. j. in. §. penult. ff. de bonorum possessio. contra tabu. vbi querit pone dictat statutū qd extāte fratre ex eodem patre soror non succedat. Modo extat frater ex patre tātum: Soror vtrique coniuncta: et mater: frater excludit sororem ex forma statuti et tamen excluditur a matre de iure communi: que tamen succedit vna cum sorore vt in dicta autē. defuncto. C. ad tertulianum decidit ibi Barto. post argumenta pro et contra quod licet soror succedit simul cum matre per text. in dicto. §. si sit consanguinea qui est similis. institu. in titulo ad tertulia. et per rationem de qua infra ita in casu nostro licet mater excludatur a parente masculo seu agnato tamen ex quo agnatus excludit ab auia paterna mater debet admitti excluso agnato. ¶ Septimo hanc partem etiam decidit Bal. in. l. si quis, filium. C. de inofficio. testamento vbi ponit eādem questionem quam ponit Barto. in. d. l. j. in fi. ff. de bono. posses. contra tabul. Et determinat illud idem quod Barto. per iura et rōnes: allegat etiā text. in. d. l. fi. §. si sit agnatus: voluit tamen ibi Bald. quod si mater que fratrem excludit repudiet hereditatem: tunc soror excludetur per fratrem. Argumento. l. fi. C. de prediis curialium lib. x. et pro eo videtur casus licet non alleget in. d. l. ij. §. si sit consanguinea in secundo responso: Ex quo videtur similiter inferendum quod si auia paterna in casu nostro repudiaret vel non adiret. Et sic nollet obstare agna-

to tali casu admitteretur agnatus exclusa matre secundum for-
mam dicti statuti. Sed ad hoc respondetur quod auia paterna
non repudiauit sed adiuit vel adibit ad hoc vt hereditas sauio
le applicetur: Sed posito quod in casu nostro repudiasset adhuc
non obstaret in aliquo decisio Bald. quia procederet quando auia
que excludit talem agnatum non excluderetur in totum a succes-
sione per matrem sicut est in exemplo Bald. quia mater de iure cõ
muni concurrit cum sorore. l. fi. C. ad tertullianum et ita etiam log
tur tex. in dicto. §. si sit consanguinea in secundo responso. Sed in
casu nostro auia que excludit agnatum in totum excludit a ma-
tre. vt in d. autent. defuncto quo casu sola mater succedit non at-
tenta repudiatione auie: vt est casus clarus in d. l. ij. §. si sit agna-
tus et patet rõ manifesta quia fatue et superflue attenderetur repu
diatio auie paterne: et sic illius persone cui hereditas nulla ex par
te reperitur delata in. l. nec his. §. j. et. l. is potest cum materia. ff.
21 de acqui. heredi. † Octauo hanc partem † decidit expresse Petrus
de ancha. in repetitione capituli canonum statuta versus finem v.
inter consilia que habeo vbi ponit. q. dictat statutum qđ existen-
te patruo mater non succedat: et contingat extare patruũ matrem
et sororem vtrinque coniunctã decidit patruum non succedere sed
matrem simul cum sorore: quia est casus improuisus a statuto: et
sic remanet in dispositione iuris cõmunis. l. si cum dotem in prin
cipio. ff. soluto matrimonio: allegat etiã no. per Bald. in simili in
d. l. illam. Adducit tñ duas rationes in contrarium ad que respõ
det et ita dicit de facto consuluisse collegium perusinum. ¶ Nono
hanc partem decidit etiã Joã. de imo. in quodam suo consilio in-
cipiente in casu premisso discutiendum est vbi concludit illud idẽ
qđ collegium perusinum. Et Petrus de ancha. adducit rõnem
22 quod iste videtur casus mixtus: et in † exorbitantibus sub sim-
plicibus non comprehendatur casus mixtus. l. vim passam. §. pre
scriptã. ff. de adulte. Et no. Bart. et sequũtur communiter docto.
in. l. ij. in principio. ff. de verborum obli. Et hanc ptem reperio tene
re in terminis nostris plures moderniores in. d. l. illã. C. de col-
latio. dicentes se ita consuluisse. ¶ Decimo et vltimo hanc partem:
quasi in terminis consulendo secutus fuit vtriusque iuris monar-
cha et magne conscientie doctor preceptor meus dominus Fran-
ciscus de accoltis de aretio in quodam suo consilio incipiente in
nomine domini et c. Proponitur ex facto in quo consuluit q̄ stã-
te statuto ferrarie quod prefert quosdã agnatos filiabus defun-
cte persone et feminis tam descendentibus q̃ ascendentibus. Et
quidam decessisset ab intestato relicta filia femina patre et dictis
agnatis q̄ dicta filia succedebat per text. in. d. l. fin. §. fin autem. et
q̄ ibi per Bald. C. ad tertuliã. et per text. in. d. §. si sit agnatus vbi
dicit esse casum manifestum q cauillari non potest. Nam dicit ibi
qđ pater nõ excludit mrẽm ex textu. qñ ipse excluditur per existen
tiã agnati quẽ mater excluderet s3 nec ipe agnat⁹ tũc matrẽ exclu
dit s3 ipsa sola succedet que sola in tali casu exclusa nõ reperit: er-
go idem in. d. q. quod cum pater excludat agnatum agnatus ex
forma statuti non excludat filiã stante patre nec etiã ipse pater q2
de directo a filia excluditur que hoc casu non videtur excludi ab
agnato cum ipse sit exclusus ab eo qui est inferior dicta filia que
sunt notanda et de apicibus iuris et concludunt de brocha in ca-
su nostro vt ex superioribus patet. Ex quibus omnibus conclu-
23 do dictam Sauiolam admitti excluso Leonardo. ¶ † Et pro solu
tiõ rõnum in contrarium allegatarum est diligenter aduertendum q2
de facili in predictis contingeret equiuocare. Nã dictum statutũ
vt declarat Bar. in. d. §. videndum vt supra dixi habet duo capi-
ta. Caput exclusiuum matris et caput inclusiuum agnatorum. ¶ Cõ
sideremus ergo caput exclusiuum in quo concludendum est. Pri
24 mo † qđ exclusa vna psona intelligitur exclusa omnis persona re-
motior succedens in locum excluse prout succedit auia materna
in locũ matris et nepos ex filia in locum filie. et ita loquuntur pro-
prie Bar. in. d. §. videndum et Bal. et Ang. et fulgo. in. d. l. illã vt ex
eorum verbis colligitur manifeste et ponit etiã Bal. in. l. quod ve
ro. ff. de legibus. ¶ Secundo concludendum est q̄ exclusa vna per
sona censetur exclusa omnis persona que attinet defuncto p me-
diã psonam excluse puta exclusa matre censetur exclusa auia mater
soror vterina q2 exclusa radice excluduntur omnes qui dependẽt
ab ea vt in simili dicit Bar. in. l. liberorũ. ff. de verbo. significatio.
Et Bar. in. d. §. videndum et Cyn. in. l. j. C. que sit long. consue. Et
Joã. and. in additio. Specu. in titulo de succes. ab intestato in ru
brica et Bald. in. l. quod vero. ff. de legibus et in. l. maximum viciũ
C. de libe. preteritis. Cum ergo in casu nostro excludat mater. Itẽ
excludantur coniuncti ex latere matris. de coniũctis aũt ex latere
patris nihil dicitur nec etiã auia paterna representat personã ma
tris: sequitur qđ nõ reperitur exclusa nec vendicant sibi locum di-
cta Bart. in. d. §. videndum. Et consequenter succedunt postea de
cisiones et iura supra hac pte allegata. ¶ Nec predictis obstat
q̄ videtur esse maior ratio excludendi auiam paternam q̃ matrẽ
quia statutum loquitur de matre et parentibus ex latere matris: et
25 non de parentibus ex latere patris: vnde non d3 † fieri extensio a
maioritate rationis in correctiuis vt voluit glo. communiter ap
probata in aut. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. Et glo. in cle.
auditor de rescriptis: tunc enim talis extensio permittitur quan-
do ratio est expressa in lege et persona ad quem volumus. l. exten-
dere comprehenditur sub persona comprehensa saltem lõgo sum
pto vocabulo et ita loquuntur iura in contrarium allegata vt etiã
declarat Cy. in. l. j. C. que sit long. consuetu. Et moder. in. l. si vero
§. de viro. ff. soluto matrimonio: quod non contingit in casu no-
stro: quia nec ratio est scripta nec auia paterna in aliquo mo-
do comprehenditur sub parentibus ex latere matris: vnde cum
sint nomina diuersa nõ debet fieri extensio a maioritate rõnis: vt
26 decidit Bald. in. l. quod vero. ff. de legibus. ¶ Preterea † licet di-
catur q̄ statuta pdicta sunt introducta vt agnatorum salua sit di
gnitas que cõseruatur per masculos: predicta ratio fuit motiua et
non precisa et finalis q2 ex alio statuentes moueri potuerunt vt de
cidit Bart. expresse in. l. liberorum. ff. de verbo. signifi. et Bald. in
d. l. si defunctus. C. de suis et legitimis. Et hoc subtiliter et plene vl
tra alios disputando tenet lapus in suis allegationibus allega-
tione Centesima et q̄ illa maxime in casu nostro non fuerit rõ pre
cisa et finalis: patet euidenter ex forma dicti statuti quod etiã ma
tri prefert sororem et filiam fratris. Item filium siue filiã sororis p
quas personas non conseruatur familiarum dignitas. † Pre-
27 terea † auia paterna est agnata et per eã conseruatur dignitas fa
milie cum ipsa sit de agnatione defuncti et hereditas in familiam
28 redeat: vnde † non debet per subauditiones et tacitos intellectus
induci legum correctio vt voluit glo. notabilis cõmuniter appro-
bata. in. c. cupientes. §. q̄ si per. xx. de electio. in. vj. et bar. in. l. oẽs
pepuli. ff. de iusti. et iure. et bald. in. l. conuenticulã. C. de epi. et cler.
¶ Ex quibus fit conclusio q̄ respectu capitis exclusiui non exclu-
ditur auia paterna: sed Leonardus ab ea excluditur: et consequen
ter succedit Mater que auia excludit per iura et rationes pro hac
29 parte allegata. ¶ Restat considerare † Caput inclusiuum in quo
est aduertendum vt subtiliter colligitur ex dictis Barto. in. d. l. j.
§. penult. ff. de bono. possessio. contra tabu. Et bald. in. d. l. si quis
filium. C. de inofficio. testamẽ. Quod aliqñ vincens subrogatur: et
succedit formaliter in ius victi. Quod est quãdo vincens succedit
in locum et gradum victi quasi victum representans: vt quãdo vin
ceret auus patrem vel nepos filium: quia auus intrat locum et gra
dum patris: et sic nepos locum et gradum filij: et tunc procedit illa
regula si vinco vincentem te. vt est gl. in. d. l. vsucapio. Et ita pro-
cedit tex. in. d. l. ij. §. obijcitur iuncta. l. equissimum. ff. ad tertuliã. q2
dicto casu non solũ quis vincit psonam quã excludit secundum
omnem aliam personam que a persona exclusa vincebatur: licet
alio iure ab eadem vinceretur. Et hic non est casus noster quia
agnatus excludendo matrem et parentes ex latere matris non sub
rogatur in locum et gradum matris: vt probat text. in dicto. §. si
sit agnatus et in dicto. §. si sit consanguinea. Igitur nõ verificatur
illa regula si vinco vincentem te et c. ¶ Aliquando et secundo perso
na vincens non subrogatur in locum et gradum persone excluse
sed defertur sibi ius potentius in hereditate ex aliqua probabili
causa que mouit statuentes puta quando transuersalis excludit
ascendentem vel descendentem. vt est casus in dicto. §. si sit agna-
tus cum similibus. Hoc casu non habet locum illa regula si vin-
co vt declarant prefati docto. Et est casus in dicto. §. si sit agna-
tus: et in alijs iuribus supra allegatis. Sed tunc per predicta iura
datur alia doctrina q̄ quãdo aliquis: puta titius excludit proxi-
miorem se: puta gayum et extat alia persona puta sempronius a
qua excluditur titius: tunc sempronius vocatur ad successionem
iure suo: Perinde ac si titius non esset in rerum natura per iura
preallegata. Et hic est casus noster quoniã agnatus vt dixi non
subrogatur in locum matris excluse sed defertur sibi ius potẽtius
ex aliqua probabili causa que mouit statuentem: puta quia vo-
luit preferre genus paternum generi materno: quod est fauorabi-
le. vt dicit bald. per illum text. in. d. l. si defunctus. Igitur bene suc
cedit quod cum agnatus excludat matrem excludebatur tamẽ ab
auia paterna. que tamen excluditur a matre quod sola mater suc
cedat. Ex his recte intelligenti remanent solute omnes ratio-
nes in contrarium allegate. Ex quibus remanet soluta secunda
questio quod Leonardo succedit Cornetana auia paterna exclu-
so altero Leonardo existenti in tertio gradu: quia non reperitur
exclusa vt supra fuit declaratum in persona Dionisie que eadem
concludunt in hoc casu vt de se patet. Et maxime quia non su-
perest mater Leonardi in proximiori gradu ipsa cornetana atten
ta opinione Ange. Et Pau. de castro in. d. l. illam. Laus deo om
nipotenti Amen.

¶ Consilium. xxx.

¶ In materia locationis qs preferatur. An primus vel secũdus
conductor quãdo reperiũtur diuerse locationes: et an lex quotiẽs.
C. de rei vendi. habeat locum in contractu locationis.

Summarium.

¶Summarium.

1 Temporis prioritas lz in actiōibus psonalibus ad q̄titatē. nō inspiciat tamē in obligationibus facti qui prior est tempore potior est in iure.
2 Res si est vendita duobus si secundo emptori fuerit prius tradita secundus emptor preferτur.
3 Locatio ꝛ ꝯductio sunt ꝓxime emptori ꝛ venditioni.
4 In matrimonio attēdit cui pri⁹ fuerit p v̄ba de p̄nti desponsata.
5 Obligatio ꝯtractuū differt ab obligatiōe matrimōiali q2 vna magis ꝯsistit in facto q̄ est ꝯctus q̄ in matrimonio q̄ est matrimōialis: ꝛ iō in vna plus traditio in altera ꝯsensus cōsideratur.
6 Status iuris in perpetuo motu consistit.
7 Lex quotiēs. C. de rei vendi. nō hʒ locū in contractu locationis. ꝛ nu. 2. ꝛ 3. Et an in clerico. nu. 8.
9 Laycis licitum est se aliqualiter inuicem decipere.
10 Rector ecclesie nō pōt obligare bona ecclesie sine superioris auctoritate ꝛ vtilitate ecclesie.
11 Maritus si locat fundos suos nō venit fundus dotalis.

Dominus labia mea aperiat: Et spirit⁹ sanct⁹ illuminet intellectum. Visis duabus locationibus factis per dn̄m Jo. Opilionis cōmēdatarium monasterij sancti Quirini Melchioni Petri quorum altera reperit facta anno dn̄i. 1471. xxviij. mensis octo. pro trib⁹ annis: altera anno domini. 1474. v. mēsis octo. Et visa altera locatione facta de eisdem bonis per ser Marcū Antonij procuratorē substitutū a dn̄o Nicolao corbizi ꝓcuratore prefati domini Joānis cū ptāte substituēdi Petro Michaelis anno dn̄i. 1474. xxviij. augusti. Itē p̄supposito q̄ post primam locationē factā dicto Melchioni ipse semper detinuit ꝛ hodie detinet dicta bona ab eo conducta. ¶Dubitabatur nunquid possit se tueri etiā respectu secunde locatiōis sibi facte cōtra Petrū Michaelis: cui primo per dictum procuratorē fuit facta locatio antequā dicto Melchioni facta esset secunda locatio. ¶Circa quā consultatiōem videtur prima facie dicendum q̄ Petrus michael esset potior in sua locatione q̄ Melchion respectu secunde locatiōis: ꝛ sic qd̄ nō posset se tueri per tex. †vbi videt casus in. l. operis. ff. locati: vbi est casus secundū omnes doctores ibi q̄ licet in actionibus personalibus ad quātitatem non inspiciat prioritas temporis vt in. l. priuilegia. ff. de priuile. creditorum: tamen in obligationibus facti q̄ non potest duobus prestari concluditur q̄ ille qui prior est tempore potior est in iure. Et prius sibi satisfieri debet per. d. l. in operis: quod dicitur esse not. dignum: per quem text. etiam Bald. in. l. emptorem in secunda colum. C. locati concludit q̄ secundus colonus tenetur stare priori: quia potior est conditio eius qui tempus occupauit: Et sic videtur concludi q̄ in casu nostro potiora iura habeat Petrus Michaelis cui prius facta fuit locatio. ¶Nec †obstare videtur si quis diceret qd̄ Melchion qui prius adeptus est possessionez videtur habere potiora iura per casum in. l. quotiens. C. de rei vendi. vbi si res est vēdita duobus si secundo emptori fuerit prius tradita secūdus emptor prefertur: ergo idem in locatione que hisdem regulis consistit: vt est casus in. l. ij. ff. locati. Quoniam ad hoc videtur posse responderi q̄ illa. l. quotiens non habet locum in locatione in qua per traditionē nullum ius reale in re constituit. l. emptorē. C. loc. iō traditio nihil v3 detrahere p̄ie obligatiōi psonali cōpetēti primo conductori. s3 competat vtriq3 ꝯductori actio personalis ꝛ in actionibus psonalibus nō attēdit prioritas temporis vt dictū est d. l. priuilegia. Quinimmo in locatione v3 q̄ primus sit potior p d. l. in operis: verba sunt dominorum de rota in decisiōibus antiquis que habenturin formis decisione. ccclxxix. Ex quibus v3 concludendum q̄ potiora sint iura dicti Petri Michaelis. ¶His tamen non obstantibus †ꝯᵃm opinionem veriorem existimo q̄ immo dictus Melchion detinendo dicat potior ꝛ possit se defendere aduersus dictum Petrum per casum. d. l. quot. C. de rei vēdi. que licet loquatur in vendi. tamen videt q̄ idē seruari debeat in locatione: quia locatio ꝛ conductio proxima sunt emptioni ꝛ venditioni eisdemq3 iuris regulis consistunt vt dicit tex. in. l. ij. ff. locati. ¶Confirmatur ista †conclusio per ea que singulariter notant Hosti. ꝛ Jo. an. in. c. si. extra de sponsa. duorum: vbi in matrimonio attenditur cui prius fuerit per verba de presenti desponsata: Non a quo primo fuerit cognita vxor. Nam †respondēdo ad d. l. quot. que cōtrarium probat dicunt rōnem differentie esse q2 omnis obligatio contractuum auctoritatem habet ab homine ꝛ iuregentium vt in. d. §. ius autem gentium cum glo. insti. de iure natura. gentium ꝛ ciuili ꝛ in. l. conuentionum. ff. de pactis ex cepta obligatione matrimoniali: que hʒ autorez immutabilē. s. deū xxij. q. iiij. incōmutabilis. c. debitum de bigamis. Non est ergo mirū si obligatio sapiat naturam sui autoris. s. hominis ꝛ iuris: a qua est inducta q̄ tota die variat ꝛ hac consideratione †dicit qd̄ ois status iuris in perpetuo motu cōsistit. vt in autentico de non alienandis. §. vt autē ꝛ magis cōsistit in facto q̄ in aīo. Et sic traditio facti q2 fortior magis operatur ꝛ cōsensus animi minus quasi debilior: obligatio vero matrimonialis sui auctoris naturam sequens cum magis consistat in animo: cōsensus in ea plus operet vt fortior: traditio minus vt debilior. Et tradit etiam hostien. in summa de sponsa. duor. §. j. que quidē non concludit etiam in locatione. Ergo idē ius. l. illud. ff. ad. l. aquiliā: capitulo trāslato de constitu. ¶Preterea hanc †conclusionē in terminis nostris in specie formāt domini de rota in preallegata decisione. ccclxxix. incipit vtrum. l. quot. C. de rei vendi. habeat locum in locatione: vbi respōdēdo ad dicta in. d. l. in opis dicūt q̄ ibi neutri facta fuerat traditio: vnde potest dici secundum eos q̄ secundus cui facta est traditio si teneat rem locatā in vim exceptionis sit potior ꝛ ꝑ viā retentionis ꝛ exceptiōis possit se defendere: q2 a p̄io ꝯducto re ꝯ eum agente se defendet q̄ sibi non tenet rem restituere: q2 in re nullū ius reale hʒ nec res aliquo iure reali sibi est affecta nec ipse secundus aliqua obligatiōe psonali vel actione sibi tenet. ꝛ puta quia secum non contraxit vel quasi nec in eum deliquit: vel quasi: sed si secundus primo cecidisset a detētione ꝛ ageret forsan contra primum ad quē rei detētio puenit vel cōtra certum detinentē: tunc non esset potior: q2 traditio primo sibi facta nullo iure sibi afficit rē: dicta. l. emptorem: Nec eos habet aliqua obligatione psonali obligatos cū quibus non cōtraxit nec quasi. Et si possessio reuerteret ad locatorē ꝛ ambo agerēt contra eū. tunc secūdus nō esset potior: lz res semel fuisset tradita ex quo per hoc non fuit reali iure affecta: s3 tūc prius prim⁹ preferret in rei assecutione. d. l. in operis ꝛ domin⁹ locator ad interesse secundo conductori teneret: verba sunt formalia dn̄orum de rota in dcā decisione p que remanet decisa questio nostra q̄ dictus Melchion qui detinet donec habet detētationē pōt se defendere. ¶Sed adhuc remanere †v3 duplex difficultas: p̄ia est q2 q̄ attendat cui res fuerit prius tradita put habet in. d. l. quot. nō v3 habere locū in clerico alienāte. q2 lz in layco attēdat prioritas traditio tn̄ in clerico: v3 attendenda prioritas ꝯctus ꝛ cōcessionis: Et sic q̄ debeat preferri prim⁹ habens cōcessionē secundo habēti concessionē ꝛ tradit. quia †laycis licitum est se aliqualiter inuicē decipere. l. in cause. ff. de mino. l. ij. C. de rescin. vendi. Sed nō sic in clericis q2 ecclesia nemini parat laqueum. xvij. q. j. de viduis ꝛ in. c. literas extra de resti. spol. Itē q2 tales varietates sunt clericis prohibite. in. c. cum autem de iure patro. Et ita ꝯcludūt hostien. ꝛ Jo. an. in. c. continebat: extra de his que fiunt a plato sine cōsensu capituli. Et istud idē voluit Ludo. roma. in aut. similiter in. xij. priuilegio pie cause in contractibus. C. ad. l. falcidiā. S3 ad istud respondet q̄ Jo. an. post host. loquit in concessione iurium spiritualiū: q2 in illis trāsfertur ius ex solo titulo sine tradit. vt no. in. c. si tibi absenti de pben. in. vi. Et p Inno. ꝛ Jo. an. in. c. cū. M. extra de constitu. Et in hoc casu eū refert ꝛ sequit Ludo. roma. in suo consilio. cxcviij. incipit omnipotenti ꝛc. Circa p̄missam dubij consultationē: secus in alienationibus rerū temporalium clericorū seu ecclesiarum in quibus non transfert dominium sine traditione. l. tradi. ff. de pactis: nisi fieret in ecclesiam alienatio vt in. d. l. fi. C. de sacrosanc. eccle. vnde. l. quotiens. lz loquat indistincte non est corrigenda in tēporalibus ex opi. docto. ꝛ ita declarant ꝛ restringunt dicta Jo. and. in dicto. c. continebatur. do. Anto. Cardi. flo. Joā. de imola. ꝛ dominus ab. modernus ibi: ꝛ q̄. d. l. quot. habeat etiam locū in bonis temporalibus tenet Innocen. in. c. cum Ber. extra de re iudi. ¶Preterea ratio assignata per dominos de rota militat i casu nostro: etiā in clericis: ergo idē ius. l. a titio. ff. de verbo. oblig. cum similibus nec Jo. and. contradicit aliquo modo. ¶Secunda difficultas est quia dictus Dominus Johannes rector fecit procuratorem ad locandum ꝛ ꝓmisit sub hypoteca bonorum obseruare promissiones ꝛ ꝯctus sui procuratoris. vigore cuius mandati fuit facta locatio Petro michaeli. videt ergo q̄ dictus Petrus possit agere hypotecaria contra dictum melchionem ad aduocandum possessionem dictorum bonorum ꝛ retinēdum iure pignoris pro obseruantia locatiōis. p ea que ponit Bar. in. l. si filio. §. si vir in quenium. ff. soluto matrimonio. Et sequntur cōmuniter doc. Et Barto. ꝛ Bald. ꝛ Saly. in. l. emptorem. C. locati. Sed †ad hoc dupliciter respōdetur. primo q̄ dicta bona ecclesie locata non sunt hypotecata: quia rector nō potest obligare bona ecclesie: sine superioris auctoritate ꝛ vtilitate ecclesie: vt plene concludunt do. Anto. ꝛ Joan. de imo. in. c. nulli. extra de rebus ecclesie non alienan. Igitur non includuntur in generali obligatione vt per Bart. in l. codicillis. §. instituto. ff. de legatis secundo. ¶Confirmatur quia †rector obligauit omnia bona sua ergo non videntur venire bona ecclesie. facit qd̄ no. Bald. in. l. si constante. §. si maritus. ff. soluto matrimonio: vbi dicit q̄ si maritus locat fundos suos non venit fundus dotalis. ¶Tertio potest responderi quod dictus primus conductor non potest agere ad interesse non prestita patientia a locatore: vt per regulam. l. stipulat. nō diuiduntur. §. celsus.

ff. de verb. obl. Si ergo offerretur interesse excluderetur prout eleganter declarat Bar. de Saly. in. l. emptorem. C. locati. ⁊ allegat ibi Bar. in recollectis ita tenere ⁊ Saly. in. l. qui fundum. ff. locati. ⁊ fuit de mente Jaco. butri. in. l. merces. §. j. eo. titu. Et probatur. per regulam. l. cum secundus. ff. de distra. pigno. Quod quidem interesse poterit ad non repetere: Sed vt dixi hoc non est necessarium: quia bona ecclesie nõ fuerunt hypotecata. Ex quibus concludo ꝙ potiora sunt iura Melchionis detinentis: Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Consilium. xxx.

¶ Ad materiam Aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor.

¶ Summarium.

1 An quis dici possit pauper vel diues statur arbitrio iudicis.
2 Dos qñ dicatur parua. Et qñ dicatur congrua nu. 9.
3 Paria sunt nihil habere ⁊ parum habere.
4 Autentica ꝑterea vñ vir ⁊ vxor nõ hꝫ locũ in muliere que licet habeat paruã dotẽ hꝫ tñ patrẽ diuitẽ. Nec hꝫ locũ qñ tpe contracti matrimonij dos erat cõgrua. nu. 10. Nec etiam qñ mulier ex dote cum exercitio potest se alimentare.
5 Pauper dicitur q vulgo pauper appellatur.
6 Possidere dicitur filius id qđ pater possidet.
7 Filius potest succurrere sue inopie cogendo patrẽ vt sibi alimenta subministret.
8 Vxor est alenda ab heredibus viri infra annum.
9 Dos qñ dicatur congrua ⁊ quod tps inspiciatur an tps ꝯcti matrimonij an tps soluti.
11 Que sunt in. l. extensa intelliguntur repetita in. l. extendente.
13 Pater tenetur filiũ inopem alimentare.
14 Dos exigi nõ põt a marito per heredes vxoris si ea exacta marit⁹ egestate laboraret.
15 Paupertas multis modis considerari potest.
16 Pauper dicitur qui parũ habet: inops qui nihil.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ In causa domine agnetis Antonij contra Augustinum nepotem ex fratre Sanctis vel maza mariti quõdã dicte domine Agnetis. ¶ Considerata facti contingentia. Et visis probationib⁹ vtrĩ ꝙ deductis. Videbatur prima facie dicendum qđ dicta domina Agnes deberet succedere dicto Sancti marito suo in quarta parte substantie mariti sui per ter. in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor ⁊ in corpore vnde sumitur. In quibus probatur quod quãdo ista tria concurrunt ꝙ maritus decedat diues vxor superstes sit pauper ⁊ matrimonium fuerit sine dote: vxor viro decedenti succedit in quartam. prima duo videntur sufficienter probata per testes domine Agnetis. Nam glo. ordinaria cõmuniter approbata in dicta aut. preterea vult ꝙ ad considerandum an quis dici possit pauper vel diues in terminis illius auten. statur arbitrio iudicis ⁊ illam communiter sequuntur doct. ibi ⁊ Bart. in. l. si constante in principio in. j. q. principali. ff. soluto matrimonio ⁊ sequuntur doctores. Qui quidem iudex habet arbitrari quem pauperem vel diuitem per famam ⁊ vulgi opinionem: quia ita reputatur vt not. glos. Dyn. ⁊ Cyn. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotium. ⁊ Jacob. de arena. in. l. Paupertas. ff. de excusa. tuto. vt refert Bart. in dicta. l. si constante eadem. q. Et est glo. in. l. fi. C. quando fiscus vel priuatus tenet Bald. in. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisda. cogantur. Idem etiam sequitur ibi Ang. dicens ꝙ probantur per vicinorum famam vulgi opinionem communẽ reputatꝰ talem haberi pro paupere: vnde dicit quod articuli in practica debent ita formari. Sed ista per testes domine Agnetis apparent sufficienter probata quod iste Santes erat diues ⁊ domina Agnes est pauper: ⁊ ꝙ ita reputãtur communi ⁊ vulgari opinione publica voce ⁊ fama: attentis qualitatibus ⁊ conditionibus dictorum Sanctis ⁊ domine Agnetis. ¶ Preterea vt in specie ad propositum dicit Barto. de Saly. in dicta auten. preterea: qđ ille dicitur pauper in terminis illius auten. qui non habet tot bona ex quibus habere possit victum ⁊ vestitum. Et ille dicitur diues quando ex suis bonis pauper superstes habere potest victũ ⁊ vestitum. Et sunt ista in de intẽtione Bal. in dicta auten. in vltima qõne. Et de intentione doctorum ad hoc text. in autẽ. de exhibendis reis. §. quoniam vero in verbo ne supstes laboret inopia: Et hoc idem est de intẽtione Bar. in. d. l. si constante in principio in. d. j. q. principali: dum dicit ꝙ paupertas consideratur ex qualitate personarum: quia aliquando nobilis qui habet in bonis mille diceretur pauper ⁊ rusticus qui multominus habet diceretur diues per id quod habetur in. l. in cõdemnatione. ff. de re. iur. ⁊ in. l. sed ⁊ si susceperit. §. j. ff. de iudi. ¶ Item ex qualitate factoꝝ quãdo sunt bona sufficientia respectu oneris iniuncti per id quod habetur in. l. paupertas. ff. de excusa. tutoꝝ. facit qđ no. Bald. in. l. si quis ad declinandam in. ij. colũ. C. de epis. ⁊ cleri. Sed per testes domine Agnetis est probatum ꝙ ipsa non habꝫ tantum in bonis quod ex ipsis posset comode alimẽtari sine dicta quarta bonoꝝ viri. Et sic videtur sufficienter probatum de diuitijs Sanctis ⁊ paupertate dicte domine Agnetis. ¶ Tertium etiam ꝙ matrimoniũ fuerit sine dote vĩ sufficiẽter probatum: nam licet probetur qꝛ dicta domina Agnes habuit. 160. florenos in dotem: tamẽ probatum est ꝙ dicta dos est pua ⁊ non congrua attentis qualitatibus dicti sanctis diuitis: trium milium florenorum ⁊ vltra ⁊ dicte domine Agnetis ad hoc. l. siue generalis. ff. de iure dotium. Item qđ ex dicta dote dicta domina Agnes non posset se congrue alimẽtare: vnde vĩ habere locum dispositio dicte aut. preterea. Nam dicit ibi Bald. in vltima qõne ꝙ quando dos est adeo parua ꝙ ex ea vxor non posset congrue arbitrio iudicis sustentari. Et aliũ de non habet: tunc locum habet illa aut. ⁊ hoc idem sequũtur ibi Saly. ⁊ communiter docto. Idem tenet Pau. de castro. ⁊ Ludo. roma. in. l. ij. in principio. ff. solu. matrimonio. Nam ad consequendũ beneficium nihil habere ⁊ parum habere procedunt a pari. l. iij. circa principium. ff. ꝙ cum eo. Pro hoc text. in auten. de exhibi ben. reis. §. quoniã vero: in ver. si vero quasdam res. Vbi licet mulier habeat quasdam res in domo viri quas recuperare potest: tamen ne infelix laboret inopia: datur sibi rata de qua in dicta aut. preterea. Et sic videtur concludi qđ dicta domina Agnes tanquam pauper succedat marito suo diuiti in quarta. ¶ His tamen non obstantibus contrariam sententiam in terminis nostris veriorem existimo ꝙ immo dicta domina Agnes non succedat in dicta quarta. Et pro fundamento premitto qđ regulariter vxor non succedit viro neqꝫ econtra vir succedit vxori nisi de iure pretorio deficientibus omnibus agnatis ⁊ cognatis vsqꝫ ad decimũ gradum. vt habetur in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor ⁊ in. l. j. ff. vnde vir ⁊ vxor. Quo fundamento presupposito restat respondere ad fundamentum incontrarium adductum. Ad quod in primis respondeo ꝙ dicta domina agnes habebat patrem diuitem superstitẽ tempore mortis Sanctis sui viri prout confitetur domina Agnes in suis responsionibus: tunc succedit quod licet mulier respectu ipsius diceretur pauper ⁊ succederet viro diuiti: tñ quãdo habet patrem diuitem censetur diues: vel ꝙ non dicatur laborare inopia adeo ꝙ non habet locum dicta aut. preterea: ita singulariter in indiuiduo decidit dominus Raph. cumanus in. l. in suis per illum tert. de libe. ⁊ posthu. Mouetur etiam: quia ille dicitur pauper qui vulgo pauper appellatur prout not. Ang. in dicto. §. q pro rei qualitate ⁊ Bar. ⁊ alij in dicta. l. si cõstante in principio. Sed vulgus nõ appellat filiam pauperẽ que hꝫ patrem diuitem: ergo non est censenda pauper: alias filia regis posset dici pauper: qđ est absurdum: viuente rege. ¶ Bene facit glos. in. l. ij. C. qui etate per quam in plerisqꝫ locis dicit Bald. quod extimum patris censetur extimum filij: ⁊ quod illud qđ pater possidet censetur filius possidere prout notat Bald. in. l. fi. in fi. C. de impube. ⁊ alijs substitu. ⁊ in. l. ij. C. de legiti. hered. ⁊ in. l. diximus. §. j. ff. de execu. tuto. ¶ Preterea filius potest succurrere sue inopie cogendo patrem vt sibi alimenta subministret: iuxta. l. si quis a liberis. §. si vel parens. C. de libe agno. Et potius debemus dicere qđ inopie filie debeat succurri per patrẽ seu in bonis patris quã mariti predefuncti per ea que notanter ponunt Dy. ⁊ Bart. in. l. non quem admodum. ff. de libe. agno. Et hanc opinionem reperio in terminis nostris tenere moderniores bononienses in. d. autẽ. preterea ¶ Sed dicet aliquis ista opinio non videtur posse subsistere. nam in dicta aut. ꝑterea ⁊ in corpore dr̃ ꝙ extantibus filijs ex marito p̃defuncto diuite: vxor succedit secundum terminos illius text. Et tamen clarum est qđ vxor ⁊ sic mater filiorum poterat sue inopie prouidere: cogendo filios ad p̃standum sibi alimenta vt in dicta. l. si quis a liberis in principio ergo hoc quod possit cogere alium ad alimentandum non excludit beneficium. d. aut. preterea ¶ Confirmatur: quia vxor que est alẽda ab heredibus viri infra annum: vt habetur in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. act. Et not. Ricar. malumbre Bal. ⁊ alij in. l. fi. C. de bonis maternis: non tamen excluditur ab ista petitione si habet patrẽ vel fratres a quibus posset alimentari vt volunt no. Jaco. butri. Saly. ⁊ Ange. in dicta. l. vnica. §. cum autem. C. de rei vxo. actio. Allegãt ter. no. i. l. cum vnus in fi. ff. de alimentis ⁊ ciba. legatis. ¶ Sed tenendo opinionem domini Raph. approbatam a modernioribus: possum⁹ dicere ꝙ plures alie rationes militãt in filio respectu patris que non in matre respectu filiorum. Fortiores autem sunt plures rationes q̃ vna aut. Itaqꝫ. C. communia de succes. ⁊ in. c. fi. extra de treuga ⁊ pa. tñ qꝛ attẽta vulgi opinione nõ ita diues dr̃ mater pp filios diuites sicut filius ꝑpter patrẽ. Itẽ pr̃ ⁊ fili⁹ eadẽ ꝑsona cẽsentur. l. fi. C. de impube. ⁊ alijs substi. Concurrit etiã ratio. d. l. in suis. ff. de lib. ⁊ posth. Item magis debita est hereditas patris filijs q̃ filiorum matri. l. nam ⁊ si parẽtibus. ff. de inoffi. testa. l. scripto. ff. vnde liberi. Fortiores ergo sunt rationes propter quas filius debeat diues censeri patre existente diuite q̃ qđ mater filijs

existentibus

existentibus divitibus. Et diversis ergo nō fit illatio.l.papi.exuli.ff.de mino.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.possessio.¶Respondet̄ et quia tempore mortis quo agitur de successione quarte adhuc filii nō sunt heredes: ⁊ maxime qꝛ possunt se abstinere: vnde qualitas d3 adesse vel cessare tēpore quo defert̄ hereditas.l.si quis filio exheredato in pnci.ff.de iniu.testa.⁊ in.l.j.§.proximus ff.unde cognati. Itē obligatio ad alimētandum causari d3 ex operibus defuncti: iuxta no.per Ricar.malū.⁊ Bal.in.l.fi.C.de bo.mater.nō est mirum si iurislator in recōpēsationem quodāmodo illius oneris non curaverit consignare cōiugi vsufruc.quarte partis bonorum viri. Non solū vsuf.h3 stantibus cōmunibus filiis: dicta aut.preterea: sic non est eadē ratio prout quando aliūde posset consequi alimēta. Facit ꝙ no. Ang.in.d.aut.ptērea. Ubi vult ꝙ non habeat locū extantibus cōmunibus filiis: quia ab illis alimentabatur: ⁊ l3 dictum non approbet̄: tamen ponderanda est ratio sue decisionis.

9 ¶Secundo principaliter eadē conclusio † cōfirmatur alio fundamento: Nam si bn̄ inspiciant̄ testes vtriusq3 partis circa probationē cōgrue dotis non cōtradicunt si distinguendo tēpora ad concordiam reducantur: iuxta not.p bar.⁊ docto.in l.ij.§.creditū.ff.si cer.peta. Et est tex.⁊ ibi canoniste in.c.cū tu.extra de testibus. Nam testes domine Agnetis deponunt a nō multo tempore citra quo Santes iā erat effectus dives trium miliu3 flore. ꝙ attenta qualitate Santis ⁊ facultatibus eius ꝙ predicta dos non est nec reputatur congrua. Sed testes augustini referūt se ad tempus contracti matrimonii ⁊ dotis date ꝙ attentis tunc qualitatibus dicti Santis ⁊ do. Agnetis. dos erat cōgrua. Et hoc idē deponūt aliqui ex testibus dn̄e Agnetis. Stat ergo difficul-

10 tas. Nunqd † dispositio illius aut̄.preterea habeat locū qn̄ a prīcipio tempore cōtracti matrimonii dos fuit cōgrua s3 postea ex mutatiōe temporum qualitatis personarum ⁊ facultatū effecta est nō congrua nec ex ea mulier cōmode posset cōsideratis qualitatibus se ex ea sustentare. Et licet prima facie videretur dicēdū ꝙ dispositio illius.l.habet locū qꝛ militare videtur eade3 ratio: ne vxor mēdicare cogatur. Ergo eadem debet esse iuris dispositio.l.illud ff.ad.l.aquiliam.c.translato extra de cōstitu.¶Tamen si iura de hac materia bene considerent̄. Contrarium est verius. Habemus in primis tex.i.l.fi.C.de repudiis: vbi disponit̄ ꝙ si marit' accepit vxorem sine dote: ⁊ sine causa vxorem expulerit cōpellitur quartam sue substantie vxori persolvere. Et sic hec qualitas existentie sine dote est adiūcta verbo accept'. vxoris ⁊ dotis. Ergo determinatur secundum tempus verbi.l.si titius.ff.de testamento militis l.ex facto.ff.de vulga.⁊ pupil. Tradit Bart.in.l.fi.ff. ad tertulia ⁊ sic satis erat ꝙ tempore recept'. dotis dos esset congrua. Successit demum tex.in autent̄.de exhiben.reis.§.quoniam vero.qui etiam considerat tempore contracti matrimonii mulier fuerit indotata. Intelligo congruenter: du3 in principio dicit videmus quosdā cōtētes mulieribus indotatis. Deinde moriētes ⁊c. Item dū tex.dicit sicut scripsimus legē volētē si sine dote existētē vxore3 vir dimiserit vbi imperator dicit se talē quartam deferre ad similitudinem quarte de qua in.d.l.fina.C.de repudiis: qua ergo ratione in.d.l.fi.consideratur tempus contracti matrimonii qd̄ matrimonium fuerit sine dote sc3 congrua. Idē debet considerari in

11 dicto.§.quoniam vero: quia † que sunt in.l.extensa censentur repetita in.l.extendente in aut.de filiis ante dota. instrumenta natis post principium. Hoc idem manifeste probatur in autent̄.vt liceat matri ⁊ avie.§.quia vero legem dudum posuimus: vbi imperator considerat tempus accept'. vxoris sine dote ⁊ refert se ad dictam causam.l.fin.C.de repudiis. Et sic videtur de mente horum iurium qd̄ si matrimonium fuerit contractum cum congrua dote: si postea efficeretur non congrua non habeat locum dicta aut̄. preterea.¶Hoc idem confirmatur manifesta ratione. Nam text.in dicta aut̄.preterea: ⁊ in.§.quoniam vero in auten.de exhibēdis reis considerat ista duo.s.ꝙ matrimonium fuerit contractum sine dote.s.congrua.¶Item qd̄ vxor superstes sit inops. Ita qd̄ non possit se alimentare. Sed si diceremus ꝙ debet esse congrue dotata: tempore mortis adeo ꝙ posset se sustentare: frustratorie consideraretur matrimoniū contractum sine dote vel cum dote. qd̄ est cōtra intentionem dictorum iurium que in hoc multum se fundant ¶Ostenditur. nam si dicamus qd̄ vxor superstes sit locuples. Ita qd̄ possit se sustentare: ⁊ tunc tex.⁊ docto.in dicta aut̄.preterea volunt ꝙ dispositio illius tex.non h3 locum sive fuerit data dos sive non. Si autem vxor non obstante ꝙ fuisset congrue dotata tempore contracti matrimonii esset pauper. Et tunc idem esset dicendū Si tēpore mortis non esset talis ex qua posset sustentari. Si autem nihil habet preter dotem ⁊ duraret congrue dotata vsq3 ad mortem ⁊ tunc non diceretur pauper sed potius dives. ⁊ sic nihil operaretur matrimonium contractum fuisse sine dote vl' cū dote. ꝙ est contra intentionem dictorum iurium: quoniam nō potest dici inops que remanet cum congrura dote sufficienti ad sustentationem: cum dos dicatur patrimonium mulieris.l.iij.§.sed vtrū ff.de minoribus.¶Confirmatur quia tex.in dicta auten.preterea requirit ꝙ sit inops. Itē ꝙ matrimoniū fuerit sine dote ergo inopia simpliciter non sufficit.l.si heredi plures.ff.de cōdi.insti. Na3 si vltra inopiā requirit̄ ꝙ fuerit non congrue dotata ergo non sufficit simplex inopia sicut econtra non sufficit ꝙ fuerit indotata si remaneret locuples. Debemus ergo intelligere quod illa verba sine dote non fuerint apposita sine effectu aliquid operādi.l.si quādo.ff.de lega.j.c.si papa extra de privile.lib.vj.¶Preterea tex.in l.fi.C.de repudiis ⁊ tex.in.d.§.quoniā vero.in aut̄.de exhibē.reis ⁊ in aut̄.vt liceat matri ⁊ avie.§.quia vero. Ponderant ꝙ maritus accepit vxorē sine dote. Quo casu viro imputari potest: quare non recepit illam congrue dotatam quod quidem imputari non potest si accepit illā cōgrue dotatā l3 postea ex mutatione qualitatis vel loci personarum vel facultatū posset dici non congrue dotata. Facit quia propter talē novā qualitatem acquisitam si dos prefata non diceret̄ congrua pater teneret̄ illā cōgrue dotare.no. in aut̄.sed quāvis.C.de rei vxo.act.⁊ in.l.j.ff.so.ma. Et sic ex his vi3 concludēdū ꝙ si fuit congrue dotata tempore contracti matrimonii non habeat locum dicta autē.preterea.¶Tertio ⁊ vltimo ex alio fundamento principali probatur ista conclusio. nam per testes domine Agnetis probatur ꝙ attentis qualitatibus considerandis dicta dos non est sufficiens ad illam sustentandam. testes autem augustini probant ꝙ ex dicta dote exercendo se in exercitio muliebri ⁊ in pertinentibus ad mulieres posset se sustentare. Et sic testes non cōdicunt: qꝛ non negant testes dn̄e Agnetis ꝙ exercendo se cū tali dote nō posset sustētari: debēt ergo ad concordiam reduci: qꝛ testes dn̄e Agnetis deponunt simpl'r negative: testes cōtrarii secundum ꝙ affirmative per not.in.d.c.cum tu.⁊ in.l.insulam.ff.soluto matrimonio.⁊ in.l.inter stipulantem.§.j.ff.de

12 ver.obli. Stat † ergo difficultas: Nunqd si pōt se sustētare ex dote simul exercitando officia mulierū qualitatis sue habeat locum ille tex. Et pro certo puto qd̄ non per tex.in dicto.§.quoniā vero

13 in verbo novissima viventes inopia.¶Confirmatur: nam † pater tenetur filium inopem alimentare: ⁊ tamē nō tenetur alimentare quādo ex industria vivere potest quod est fortius: vt probatur in l.si quis a liberis in principio.iuncto.§.sed si filius ⁊ ibi Barto. ff.de libe.agno. Et probatur in.l.si quis argentum.§.sed ⁊ si quis ⁊ ibi Bal.in principio.C.de dona.⁊ per Barto.in.l.fi.C.de men-

14 dican.validis.lib.xj.¶Confirmat̄ hoc. Nam † licet a marito non potest exigi dos ab heredibus vxoris: si ea exacta egestate laborarent.l.maritum. Cum ibi no.ff.soluto matrimonio. Et tamen si maritus simpliciter ex industria posset vivere posset exigi: ⁊ sic nō diceretur egestate laborare.vt voluit glo.not.in.l.si maritus in id ff.soluto matrimonio: licet contradixerit glo.in.l.miles in principio.ff.de re iudi.de quo traditur ibi per doctores. Nec pro certo est intelligendum quod simpliciter ex dote posset se alimentare non exercendo se per ea que not. Bart.in.l.divortio in principio ff.soluto matrimonio. Et per Bald.no.in.l.j.C.de legatis. Nec iura considerant qd̄ debeat esse ita congrua: sed quod non laboret novissima hoc est vltima inopia.vt dicit tex.in dicto.§.quoniam vero vnde debent intelligi dicta Bald.⁊ Salyce.quando daretur notabilis incongruitas dotis ⁊ non parva prout manifeste colligitur ex rationibus bal.in.d.aut̄.¶Preterea si qs recte inspexerit ⁊ clarius hoc vi3 apire.d.pau.de ca.dū dicit ꝙ inter pax ⁊ nihil nō est differentia. Itē si est pua: ita ꝙ non possit vivere. Que rōnes tantū militant data magna incongruitate non pua. Nam pauper-

15 tas † multis modis potest considerari ⁊ diversimode secundum qualitatem personarum ⁊ subiectā materiā vt patet ex not.in.d. aut̄.preterea: ⁊ per Bar.in.d.l.si constante ⁊ in.d.l.si vero.§.qui

16 pro rei qualitate cum similibus. Nam dixit † Archidia.in.c.que iura.viii.distinc. Quod pauper est qui parum habet inops qui nihil ⁊ Paul.de castro in.l.id quod pauperibus.C.de epis.⁊ cler. licet alibi aliter cōsideretur. Cōsiderato ergo ꝙ dos a principio fuit congrua prout etiam ostenditur ex dotibus sororū que fuerunt minoris quātitatis. Item ꝙ pater ⁊ ipsa erant vilis conditionis. Item semper vixerunt parce sine famulis ⁊ servientibus pro certo non debemus dicere ꝙ l3 ex industria dictus Santes acqsierit aliqua bona quod debeat vxor succedere in quarta: ⁊ etiam quia pater suus hodie est dives: ⁊ consuetudo est qd̄ filie revertantur ad domum parentum: ⁊ ibi alimententur prout probatum est. Et prout ia3 per quinquēnium fecit dicta domina Agnes: ex quibus non potest dici ꝙ attentis dictis qualitatibus dicatur matrimonium contractum fuisse sine dote ⁊ dominam Agnetem laborare inopia. Et sic cum non verificentur verba dicte autent̄.preterea. Nō verificatur dispositio.l.si servus.§.nō dixit pretor.ff.de acqui.here.l.j.§.loquitur.ff.de fluminibus. Et per predicta etiam in effectu idem consuluit subscribendo huic consilio mei Bartolomei Sozini do. Petrus Philipus de cornio de perusio ⁊c. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶Consilium.xxxj.

¶ An testamentum rumpatur natiuitate nepotum pteritorum.
Fideicommissum quando videatur remissum per diuisionem factaz inter filios.
Prelegata an veniant in restitutione fideicommissi. Et interpretatur quedam licentia alienandi concessa filiis per testatorem in testamento.

¶ Summarium.

1 Prelegatū conseruat̄ virtute autētice ex cā. ꝛ etiam per clausulam codicillarem.
2 Fideicōmissum vniuersale conseruatur p auť. ex cā ꝛ etiaz virtute clausule codicillaris.
3 Fideicommissum vniuersale debendum sub conditione non videtur remissum inter filios per simplicem diuisionē Nec etiā per laudū obligans fratrem ad euictionem. nu. 6.
4 Ignorantia testamenti presumitur in suo.
5 Fideicōmissum cōditionale non videtur remissum p hoc qđ ptes promittunt non venire contra laudū diuisum.
7 Fratres non tenent̄ de euictione qñ res que venit in partē alteri ipsoꝝ in diuisionibus euincerēt ex facto autoris.
8 Prelegatum non venit in restitutione fideicommissi vniuersalis conditionalis quando fuit factum post inductum fideicommissum vniuersale.
10 Clausula qđ filii possunt alienare apposita in testō post appositas substitutiones ad quā substitutionē referatur
12 Heres qui hȝ potestatē alienandi nō pōt oīa bona subiecta fideicōmisso alienare sȝ saltim reseruabit quartā fideicōmissariis.
13 Clausula restituas qcquid supererit in testō qđ operetur.
14 Alienatio qñ fit in fraudem causa subuertendi fideicommissum est reuocanda.
15 Heres cui data est potestas alienandi dȝ fideicōmissariis quartā reseruare.

Dominus labia mea aperiat. Et spiritꝰ sanctus illuminet intellectum viso testamento Joannis de terra durantis ꝛ aliisque in facto narrātur de pluribus contingit dubitari ad que sine verborum multiloquio ꝙ verius putabo respondebo In primis dubitatur de validitate testamenti dicti Jo. qm̄ dicto Johanni pmortuus fuit Franciscus eius filius relictis quibusdā filiis ꝛ sic natiuitate nepotū preteritorum ruptū fuit testm̄ Jo. l. posthumorum. ff. de iniusto rup. ꝛ irri. testameto ꝛ. l. gallus. §. nūc de. l. velley. ff. de libe. ꝛ posthu. Nec p diuisionē postea sequutam potest dici approbatū testamentum: cum eadē diuisio caderet inter eos etiam stante nullo testamento: cū bona hereditaria fuerint equaliter diuisa iter filios: nec fuerit facta aliqua assignatio virtute testamēti predicti: vnde non probat hoc esse. l. non hoc C. vnde cognati. c. in presentia extra de proba. cum similibus: vnde nisi alia approbatio ostenderetur dictum testamentum tantuȝ dici posset conseruatum virtute clausule codicillaris si non valet vel valebit in vim codicillorum. Nec per hoc filii equaliter instituti consequūtur inequales portiōes: sȝ equales prout vtrūqȝ elegāter declarat Bar. in. l. j. ff. de iure codicillorum questione. xj. vbi videndū: sed hec inuestigatio validitatis vel inualiditatis testamēti nō est necessaria q̄tū ad vi fideicōmissi de quo agimus: nec
1 quo ad platū. nā plegatū †conseruatur tū ex noua pusione auť. ex cā. C. de libe. pteri. tū virtute clausule codicillaris. l. ex testō. C. de fideicommis. ꝛ notat Bar. in. l. j. ff. de iure codicillo. Et eodem
2 †modo etiam dictum fideicōmissum vniuersale cōseruaretur virtute dicte auť. ex causa vt determinat glo. in. l. ita tamen in. §. quo. ff. ad trebel. quam ibi sequuntur Jaco. de arena. Oldra. Bart. ꝛ communiter doctores: quicquid dixerit marti. fil. ꝛ tenet Bart. in. l. peculium. §. fi. ff. de legatis secundo ꝛ glos. in. l. eam. quam. C. de fideicommissis. Itē ꝛ virtute dicte clausule codicillaris. vt in dicta. l. ex testō. ꝛ per Bart. in. d. l. j. ff. de iure codicillorum. vnde non est curandum de validitate dicti testamenti ex quo idem est effectus quantum ad fideicommissum ꝛ prelegatuȝ de quibus hesi
3 tatur. ¶ Secundo dubitatur † nunquid per dictam diuisionem videatur fideicōmissum inter filios remissum: ꝛ concludendū est ꝙ non: quia per simplicem diuisionem non videntur partes voluisse remittere fideicommissum conditionale prout decidit bar. ꝛ cōmuniter doctores sequuntur in. l. qui rome. §. duo fratres. q. prima ꝛ. q. secūda. ff. de verbo. oblig. Et est casus secundum vnuȝ intellectum: ꝛ ibi Bart. ꝛ docto. in. l. qui cum tutoribus. ff. de trāsac. Et not. Joā. an. in addi. spec. in titulo de testamētis. §. j. in addi. que incipit quod de presenti dixi ꝛc. Et secundum hanc partē sepius consultum fuit per Pau. de castro ꝛ alios relatos in consilio reddito in hac materia per dominum Baptistam de brendis de roma aduocatum consistorialem. ¶ Et confirmatur potissi
4 me hoc alia ratione: quia † cum scimus in heredibus suis presumitur ignorantia contentorum in testamento: vt not. in. l. eius q in prouinciam: et plene no. Bart. in. d. l. qui rome. §. duo fratres q. iij. Et sic compromissum ꝛ laudum diuisorium non possunt ad illud fideicōmissum extēdi. l. de his cum ibi no. ff. de transac. ¶ Nec
5 †obstant verba compromissi dum partes promittunt non venire contra laudum diuisorium: quia per hoc non videtur remissum fideicōmissum conditionale prout plene declarat Bart. per plures rationes ꝛ doctores sequuntur in dicto. §. duo fratres. quest. j. ꝛ se
6 cunda. ¶ Nec etiam †obstant verba laudi obligantis alios fratres ad euictionem casu quo res aliqua assignata in partem euinceret quia ꝛ sic videbatur quod ex quo tenebātur alii fratres de euictione non possint virtute fideicommissi euincere per regulam. l. ven
7 dicantem. ff. de euictionibus. Nam ad hoc † respondetur quod nō tenentur de euictione que prouenit ex facto illius cui euincitur vel auctoris sui. l. fundum meum. ff. de euictio. Cum ergo euincatur ex facto auctoris propter fideicommissum non sumus in casu in quo fratres de euictione teneantur. Eo maxime quia factum auctoris censetur factum ipsius a quo euincitur. l. si seruus. ꝛ ibi Bartolus ff. de condi. fur. ꝛ ita in terminis fideicommissi decidit Bartol. in dicto. §. duo fratres in secunda questione. ꝛ sic concluditur quod p dictam diuisionem non videtur remissum ius fideicommissi debēdi sub condi. Ad quod faciunt no. per Barto. in dicto. §. duo fra
8 tres. q. iiij. ¶ Tertio hesitatur † an dictum prelegatum veniat in restitutione fideicōmissi debiti fratribus dicti venturelli. ꝛ in hoc cōcludendum est quod cum non fuerit heres rogatus restituere per verba vniuersalia quicquid a te puenerit quo casu prelegatum veniret vt in. l. cum pater. §. fidei heredum. ff. de legatis secundo ꝛ in l. cum virnȝ. ꝛ ibi plene no. C. de fideicommis. Sed simpliciter fuit grauatus de restituendo ꝛ postea fuit factum prelegatum ꝙ tale p legatum non venit in restitutione fideicommissi vt est casus secundum communem intellectum in. l. titia. ff. ad. l. falcidiam. Secus si primo fuisset factū plegatū postea grauatus: quia tunc veniret vt est casus in. l. marcellus. §. quidam. ff. ad trebell. qui ter. a ꝯtrario sensu probat predictam conclusionem quando primo esset heres grauatus. Et ista est cōmunis opinio glo. ꝛ doctorum in dictis locis. Cum ergo in casu nostro primo fuerint grauati fratres inter se de restituēdo ꝛ postea factū fuerit plegatum tale prelegatum nō venit in restitutione. Et concludit idem oldradus in terminis nostris ꝯsilio. vij. incipit Circa ius municipale ꝛc. ¶ Confirmatur hoc ratione, nam si venturellus mortuus fuisset sine filiis ante diuisionem nullum debebat̄ prelegatum sibi: ꝛ sic nullū veniebat in restitutione fideicōmissi: ꝛ tamē hoc casu locus erat fideicōmisso ergo qua ratione dicto casu non venit: ergo nec hoc casu vt equalis omni casu sit determinatio. Argumento. l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pupil. ꝛ. l. si legatarius. §. j. ff. de legatis tertio cū ibi no. per Bar. ꝛ ne vnum ꝛ idem fideicommissum diuerso iure censeat̄. l. eum qui edes. ff. de vsucapionibus. Concludit̄ ergo ꝙ dictum prelegatū non venit in restitutione. fideicōmissi. ¶ Quarto dubitat̄
6 †stantibus alienationibus factis p vēturellum ꝛ institutiōe facta de dicta fraternitate qđ veniat restituēdū dictis fratribus per dictam fraternitatē heredē institutā v̄tute dicti fideicōmissi: ꝛ certe nisi in testamento Johānis esset apposita dicta clausula per quā filiis datur potestas alienandi que incipit cū hoc tamen qđ dicti sui filii: res esset clara quia retenta legitima ꝛ trebellianica Cū detractio fienda esset diuersis tēporibus vt in capitulo Raynutius Cum ibi no. de testamentis: ꝛ in. l. filium quē habentem. C. famil. hercis. in quam. s. legitimam ꝛ trebellianicam computarentur bona alienata. vt in. l. marcellus. §. resqȝ cū ibi not. ff. ad trebel. fraternitas teneret̄ restituere dimidiam hereditatis. Et pro dimidia fratres possent reuocare bona alienata que erāt restitu. subiecta ꝛ
10 illa vēdicare: iuxta plene no. in. l. fi. C. cōia dele. ¶ † Tota ergo difficultas orit̄ respectu dicte clausule que incipit cū hoc tamē ꝙ filii Circa quam clausulam in primis nō placet illa interpretatio que tangitur in quibusdam allegationibus ꝙ referatur tātum ad substitutionem factā de fraternitate post mortem omnium: ꝛ sic referatur ad proximum substitu. per id quod habet̄ in. l. si idem cum eodem. ff. de iuris. om. iud. ꝛ no. Bal. in. l. j. ad fi. C. de legiti. heredibus. Quoniā cum sit clausula absolute posita ꝛ p se ꝛ commode possit ab omnia superiora referri ad omnia est referenda: per regulam que ponitur in. l. iij. §. filius. ff. de libe. ꝛ posthu. in. l. j. C. de libe. preteritis ꝛ in. l. talis scriptura. ff. de legatis primo. Confirmatur hoc ratione. nam dicta facultas alienandi est concessa omnibus filiis: sed omnibus filiis viuentibus prius ꝛ verisimilius cogitauit testator de prima substitutione facta inter eos quam de vltima facta de fraternitate post mortem omnium quod habet impedire alienationem nec est dare rōnem diuersitatis quare magis ad vnam q̄ ad alteram substitutionē dicta clausula referatur Sed ꝯtra vtrāqȝ censendum patrem prouidere voluisse. ergo ad vtrāqȝ substitutionem fienda est relatio. vt in. d. l. j. C. de liberis pteritis cum similibus supra allegatis. ¶ Nec secundo loco placet alia interpretatio ꝙ videat̄ data licentia alienandi tantum vsqȝ ad legitimam ꝛ trebellianicaȝ iuxta no. in. d. l. marcellus. §. resqȝ ꝛ in auť.

in auc.resc. C.cōmunia de lega. Quoniam talem potestatem habebat de iure cōmuni etiam sine dicta licētia: vnde dicta verba nihil operarentur contra .l.si quando.ff.de legatis primo ⁊ c.si papa extra de priuile.lib.vj. Et eo maxime quia datur potestas alienādi. Non obstāte substitutione: Et sic loquitur de alienatione que per substitutē .impediretur sed vsq ad legitimam ⁊ trebellia. per substitutionem impeditur ergo loquitur vltra legitimam ⁊ trebellia

11 nicam. ¶ Nec tertio † loco placꝫ si diceremus quod censeatur data potestas alienandi inter viuos: et sic non comprehendatur institutio heredis: quia per hanc interpretationem conseruatur multum fideicommissum: et si comprehendatur alienatio per viam institutionis multum euacuatur virtus fideicōmissi: et sic sit fienda interpretatio: vt testator minus videatur se correxisse. Argumēto.l.naz ad ea.ff.de condit. et demon. Et quia dat potestatem vendendi et alienandi: et sic verbum alienandi quod est equiuocum: Ad actꝫ. inter viuos et in vltima voluntate recipiat interpretationē a verbo vendendi q clare significat actum inter viuos Argumēto tex. et quod ibi no. Bar.in.l.j.ff.de rebus.dub. Quoniam hec interpretatio contradicit illi regule quam indistincte ponunt bar.imo. et docto.in.d.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verborum obligat.scꝫ qđ quando a lege vel testatore datur potestas alienandi includitur heredis institutio per tex.in.l.si quis prioris.C.de secundis nuptijs. Et maxime quia verbum et alienandi est positum ad augenduꝫ l.ea tamen adiectio .ff.de legatis tertio. Nec arbitror talem fuisse mentem testatoris. Iteruꝫ ⁊ quarto loco dicere quod posset heres alium heredem instituere in totum ⁊ euacuare in totuꝫ vires fideicommissi. Etiam non videtur de mente testatoris quia cum posset heres alienare inter viuos ⁊ nulla facta institutione ab intestato vtiq fratres fuissent successuri: tale fideicommissum non poterat aliud operari nisi impedire ne filius instituendo extraneos posset fratres bonis paternis priuare: vnde non est censendum quod testator postea dando potestatem alienandi voluerit se corrigere ⁊

12 euacuare virtutem fideicommissi.d.l.Nam ad ea: vnde † puto hanc rem temperandam hoc modo qđ per dictam clausulam censeatur data potestas non solum alienandi inter viuos: sed etiam in vltima voluntate per ea que no. Bart.in.d.§.ea lege ⁊ qđ non tamen per hoc habeat potestatē euacuandi fideicommissum in totum: sed qđ saltim debeatur quarta fideicommissarijs secunduꝫ terminos autentice contra rogatos.C.ad trebel. Moueor tali ratione. Naꝫ si simpliciter facto fideicommisso reuocantur alienata adueniente casu.l.fi.C.communia de lega. Sed quando fideicommissum de iure.ff.orum fiebat per illa verba qđ restitueret quicquid superesset ex hereditate alienati.etiam omnibus sine fraude non reuocabantur alienata. Casus est in.l.titius.ff.ad trebellianum: ergo dicto casu videbatur tacite data potestas alienandi omnia bona fide ⁊ sub-

13 uertendi fideicommissum vnde dicit † Paulus de castro in.d.auc. contra rogatus qđ quarta que conceditur in terminis illius ter.cōceditur cōtra voluntateꝫ defuncti ex dispositione legali. Qua ergo ratione in illis terminis in quibus videtur cōcessa potestas alienādi saltem reseruatur quarta eadem ratione idem dicendum est in terminis nostris: quia non est dare rationem differentie: ergo idē ius. ⁊ fuit de mente Bald.in.dicta.auc. contra rogatus: vbi vult qđ possit illis terminis heres alium instituere heredem: per ter.in d.l.si quis prioris: quia instituendo videtur alienare: ⁊ sic fundat se in eo quia concessa videtur potestas alienandi. Et maxime procedit eius opinio q possit alium heredem instituere ex quo expresse est facta potestas alienandi: ⁊ sic comprehenditur heredis instit. Sed in terminis Bal.eius opinio a plerisq reddatur dubia quādo dictum est quicquid supererit: q tempore mortis dicitur super esse ex quo institutio ⁊ legatum non habet locum nisi post morteꝫ l.si ita heredē.ff.de here.insti. Et sic videtur verificari conditio fideicommissi non obstante institutione que ratio nō militat in casu nostro in quo censetur premissa heredis institutio vt dictuꝫ est Et hoc modo multū in oībus saluabitur voluntas defuncti. Naꝫ in primis cōseruabuntur omnes alienationes inter viuos facte. Nam etiā si decessisset sine testamēto non potuissent per fideicommissarios bona alienata reuocari: ex quo ex licentia testatoris fuerant alienata. Sed precium veniret restituendū vt in.l.imperator. §.si responso ⁊ sequenti cū ibi plene no.per Bar.ff.de lega.secūdo Item cōseruabitur alienatio per viam insti. excepta dicta quarta Nec subuerteꝛ fideicōmissum in totū ⁊ illi quarte satis fieri debet ex bonis repertis in hereditate grauati quibus non sufficientibus agi potest hypothecharia contra possessores discussis bonis grauati: vt est casus in dicta auc.contra rogatus: ⁊ ibi plene no. ¶ Sed re-

14 stat vnus scrupulus. † Nam quando alienatio fit in fraudem causa subuertendi fideicommissum in totum reuocatur alienatio.d. l.titius. Et ibi probatur quod in dubio censetur fieri in fraudem: vt ibi colligit Paulus de castro: quod intelligo nisi quādo ex pretio aliquid ematur vel aliquid aliud vtile fecit prout bar.dicit per illum tex.in.d.l.imperator.§.fi.qđ ius antiquum nō repetitur correctum quando alienatio fit in fraudem: ergo remanet.d.l.titius incorrecta. Item dicta auc.contra rogatus fuit facta in fauorem fideicommissarij: ergo non debet in odium retorqueri.l.quod fauoreC.de legibus. Et ita dicit Paulus de castro in dicta.l.titius: qđ dicit esse verissimum: licet doctores non tangant secundum eum Sed mirandum quia paulus de castro dicit contra expressam decisionem. Bar.in.d.l.imperator.§.fin.vbi concludit qđ etiam vsq ad tres quartas potest alienare animo subuertendi fideicommis-

15 sum per dictam auc.contra rogatus. Et ita † est etiaꝫ de mente barto.in dicta.l.titius in prima oppositione. Cuius opinioni adherendum est in iudicando. Et maxime in casu nostro in quo expressa data fuit potestas alienandi: vnde qđ testatore expresse mittente factum fuit non videtur in fraudem factum Et sic concluditur quod dicta quarta tantum debetur dictis fideicommissarijs que debet solui: vt supra dixi. Laus deo ⁊c.

¶ Consilium.xxxij.

¶ In materia venditiōis: quando venditio facta fuit ad mēsurā.

¶ Summarium.

1 Venditio quando dicaꝛ facta ad mensurā ita vt vēditor teneaꝛ
2 Venditor tenetur actori ex falsa demonstratione qunado falsitas consistit in substantia secus in qualitate rei ⁊ nu.3.⁊.6.
4 Dictio videlicet de sui natura restringit.
5 Aliud est dicere vendo fundum cum dolijs que ibi sunt octoginta ⁊ vendo fundum cum dolijs octoginta.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Placet m. cōclusio supra firmata per prestantissimum doctorē d. Bulgarinum qui substantialiter veritateꝫ attingit. Sed quia per acutissimum iudicem res non improbabiliter in dubium non

1 refricatur. Considerandum † censeo in hac materia qđ aliquando ego vendo decem iugera seu sextaria terre in tali fundo: ⁊ tūc dicitur venditio facta ad mensuram: ⁊ si sunt plura tantum decem sunt vendita: ⁊ ⁊ si sunt pautiora venditor tenetur: q: fit diminutio precij pro rata. Argumēto.l.si vina.ff.de periculo ⁊ commodo rei vendite.⁊.l.si debitor.§.verisimile a cōtrario sensu.ff.de cōtrahē.ēp. seu sextaria. Aliquādo ⁊ secūdo ego nō vendo iugera: ⁊ iste nō est proprie casus noster: q: nō fuerunt verba ita cōcepta.sed fundū affirmando esse decē iugerū: appositis certis finibus: statuto tamē pretio pro quolibet iugere seu sextario ⁊ tunc dicitur esse venditio facta ad mensuram: ⁊ idem est qđ in precedenti casu.l.qui fundum §.qui agrum ⁊.l.si seruum.§.si modus.⁊ in hoc declaret glo.⁊ barto.in.l.iul.§.si titius eo.ti.⁊ qđ no.specu.in titulo de empti.⁊ ven. §.j.iuxta fi. Et hic non est casus noster: q: non fuit statutum preciū pro quolibet iugere. Aliquando ⁊ quarto vendo tibi certum fundum demonstratum certis finibus ⁊ dico postea esse septem sextariorum: ⁊ inuenitur qđ non est nisi octo: ⁊ tunc q: vēditio fit in specie: ⁊ fit demōstratio fundi per fines.licet postea adijciātur illa verba qđ est decem iugerum seu sextariorum videntur adiecta: que lꝫ reperiatur falsa non restringit primam dispositionem. Argumento.l.si venditor hominis in princi.ff.de acti.empti. Et est de mente Barto.in dicto.§.si titius ⁊ Bal.in rubrica. C.de actio.empti. Et tunc quia partes senserunt de certa specie non fit diminutio precij per.d.l.si venditor hominis in principio.nam aliud est quādo partes incipiunt a mensura. Aliud quando a designatione rei per fines prout declarat no.oldradus consilio.xlvij. incipiente in concessione cuiusdam ⁊ Ioā.an.in addi.specu.in titulo de emptio.⁊ vendi.§.j.in fine. Et dicit qđ fuit distinctio domini sui in legibus: ⁊ Bal.in rubrica.C.de contrahen.empti. q.xxij.⁊ Pet.de ancha. ⁊ Ioan.de imola in.c.per tuas de dona. Et clarius hoc eleganter declarat domi. Pau.de castro.in.d.l.si seruum.§. si modus ⁊ hic etiam si bene consideretur non est casus noster. Nam predicta omnia loquuntur quando venditio est facta certe rei seu fundi adeo quod sine adiectione numeri seu mensure habebamus certitudinem rei in specie. Quo casu talis affirmatio censeatur tantum fieri ad clariorem demonstrationem. Sed in casu nostro non habebamus talem certitudinem. Nam venditor in loco confirmato in instrumento habet sextaria.xxiij.vel circa in duabus petijs terrarum. Et dicit qđ vendit partem dictarū duarum petiarum ⁊ pro cōfinibus nominat se venditoreꝫ nec declarat in qua parte ponat se pro confine: vnde nisi mensura seu numerus fuisset in venditione adiectus in tali venditione venisset dimidia dictarum duarum petiarum que fuisset.xij.sextariorum.quia appellatione partis proprie venit dimidia: vt est casus in.l.nomen filiarum.§.portionis. ff.de verborum significa. ¶ Confirmatur ista conclusio per textum qui videtur hoc decidere.in.l.quod sepe.in versiculo.Sed si ex dolario.ff.de contrahenda empti.vbi iurisconsultus in precedentibus determinat primo quando venditio frumenti vel vini fit ad numerum qđ est cōditionalis: secus quando fit in specie postea in d.ver.Sed si ex dolcario determinat nouum casum qđ si pars vini

ex doleario vendatur metrete centum q venditio non est perfecta donec admetiatur: vnde vult q aliud sit vendere vinum existentez in doleario seu totum vinum vel omne vinum et aliud si pars vendatur certi numeri ita in casu nostro aliud est vendere fundum totum certum et determinatum. Et aliud est vendere partem fundi certorum sextariorum vnde ille tex. videtur hanc .q. determinare. Et notandum est q tex. in fine dicit q non interest an precium sit statutum vnum oium metretarum an in singulas metretas. ¶ Con-

2 firmatur † Nam Bar. in. l. demonstratio falsa vult quod venditor tenetur ex falsa demonstratione quando falsitas consistit in substātia: puta in re vel in precio per tex. in. l. si quis fundum. ff. de acti. empti. Secus si in qualitate rei: quia tunc habet locum. l. ea que cōmendandi. Et probatur in. c. ij. §. j. de decimis lib. vj. Et no. gl. in cle. quāuis: de foro compe. nisi adiectum sit verbum aliqua: puta si venderē aliquam partem. quia tunc verificatur etiam in re minima vt dicit glo. preallegata. Et no. Bal. in. c. j. §. cum autem de contro. inuesti. Et Joā. de imo. in. c. fi. de dona. Et ideo partes

3 adiecerunt illa verba vz in totum sextariorum † octo ad limitationem precedentium: per que verba etiam adhuc non dicitur venditio facta de certa specie. ex quo non declaratur in instrumento in quo loco vel in quo angulo prout declarat Bart. no. in. l. iij. §. i certam. ff. de acqui. pos. vnde sumus extra terminos prefatorum doctorum. est ergo vendita tanta pars dictorū. xxiiij. sextariorū que ascēdat ad numerū octo sextariorū: ex quibus liquido cōstat q cum ex verbis p̄cedentibus vendendo partē censeret vendita dimidia totius q illa verba seqūetia vz sextariorum octo sint apposita ad restringendū primā dispositionē que inducebat per verba preceden-

4 tia. ¶ Confirmatur hoc † quia de natura dictionis vz: est qd sit regulariter restrictiua. l. in venditione. ff. cōia prediorū. Et no. Bal.

5 in. l. cū mulier in ante pe. col. ff. so. matri. Probatur † etiā per id qd dicit Pau. de castro in. l. si vēditor hominis in principio vbi dicit qd aliud est dicere vēdo fundū cū doliis que ibi sunt que sunt octoginta quo casu nil refert sint plura vel pauciora. Et ita procedit. l. pe. §. j. ff. de act. emp. Et aliud vendo fundum cum doliis octoginta ibi existentibus qr talis numerus appositus in eadem oratione facit vt videatur appositus causa limitande prime dispositionis Et sic tantum octoginta sunt vendita per. d. l. si venditor hominis secus si in diuersa oratione: vt vendo fundum cum doliis ibi existētibus que sunt octoginta: qr tunc videtur appositus numerus cā demonstrationis et declarationis vnde in casu nostro sit specificatus numerus in eadem oratione videtur appositus causa limitande obligationis: et sic succedit tex. in. d. l. ij. et in. d. l. si seruum cum similibus. ff. de act. emptio. ¶ Confirmatur ista conclusio per tex. qui videtur hoc decidere in. l. q sepe in ver. Sed si ex doleario. ff. de cōtrahen. emp. vbi iurisconsultus in precedentibus determinat primo quando venditio frumenti vel vini fit ad numerum qd est cōditionalis: secus quando fit in specie postea in. d. vsi. Sed si ex doleario determinat nonum casum qd si pars vini ex doleario vendatur metrete centum qd venditio non est perfecta donec admetiatur. Unde vult q aliud sit vendere vinum existens in doleario: seu totum vinum vel omne vinum. Et aliud si pars vendatur certi numeri: ita in casu nostro. Aliud est vendere fundum totum certum et determinatum. et aliud est vendere partem fundi certorum sextariorū: vnde ille tex. noster hāc questionē determinare videtur Et notandum est qd tex. in fine dicit quod non interest. An preciū sit statutum vnum omnium metretarum an in singulas metretas

6 ¶ Confirmatur † Nam Bar. in. l. demonstratio falsa vult qd venditor tenetur ex falsa demonstratione quando falsitas consistit in substantia: puta in re: vel in precio per tex. in. l. si quis fundum. ff. de act. empt. secus si in qualitate rei: quia tunc habet locum lex ea que commendandi. Multum etiam me mouet quod partes mensurarunt partem venditam per que sequentia apparet intentio partium in precedentibus per iura vulgaria. vnde de subscriptione requisitus &c. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium. xxxiiij.

¶ In materia glo. in. l. lucius. ff. de heredi. insti. et an diuisio erronea ab initio potuerit rescindi.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Uiso testamēto domine Bartolomee de aretio et diuisione facta īter bartolomeum et dominam Aquilinam: et visis et consideratis his que in facto narrantur: dubitatur. An domina aquilina possit se tueri aliquo modo qd diuisio facta inter ipsam et Bartolomeum nō rescindat: arbitror eī q habētes iura Bartolomei allegare velint q Andreas pater Bartolomee et domine Aquiline successit ex testamēto domine Bartolomee. Et sic bona Bartolomee et Andree fuerūt confusa: et effectum vnum patrimoniū. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulga. et pupil. vnde moriente postea Andrea videbatur succedere Bartolomeus filius masculus exclusa Aquilina femina ex forma statutorum: Et sic videtur qd diuisio predicta fuerit erronea et per consequens rescindenda per id quod habetur in. l. si post diuisionem. C. de iure. et facti igno. ¶ In qua quidem consultatione et difficultate plura venirent discutienda pro veritate.

1 ¶ Et in primis † An attenta substitutione facta in testamēto Bartolomee si Andreas decesserit sine filiis: filii dicti andree: et sic Bartolomeus et domina Aquilina videantur inuitati ad fideicommissum: que questio est antiqua et trita de qua in. l. lutius. ff. de heredi. institu. vbi glo. magis communiter approbata tenet quod nō de quo arti. ibi late per Joan. de imo. et late per Ludo. de roma in. l. si cum dotem in principio. ff. solu. matrimo. Et tenendo istaz opinio. que est communis non potuisset dicta Aquilina venire ad aliquam portionem dictorum bonorum: quia non potuisset illa consequi nisi tanquam heres ab intestato dicti andree a cuius successione per Bartolomeum filium masculuz excludebatur. Sed multi doctores non parue auctoritatis tenuerunt contra. quod immo filii positi dicto modo in conditione videantur inuitati ad fideicommissum per tex. in. d. l. lutius ad finem. Et tenendo istam partem videtur quod Aquilina tanquam simul vocata cum Bartolomeo ad bona dicte Bartolomee non fuerit exclusa propter masculum: quia per fideicommissum succeditur Bartolomee et non Andree. l. coheredi. §. cuz filie. ff. de vulga. et pupil. et dictam opinionem tenuit Oldra. in. l. j. C. de condi. insertis: et Bal. ibi in quibusdam lecturis per pulchras rationes. Et dicit Pau. de castro in. l. filiusfa. §. cum quis. ff. de lega. j. quod dicta opinio est verior in pūcto iuris: et secundum eam libenter consuleret si haberet contestem sed quia lectura bal. dicto modo communiter non habetur: ideo abstinebat a consulendo. Et hanc opi. tenet benedictus de plumbino in. l. si cum dotem in principio. ff. solu. matrim. et vidi solēne ipsius consilium pro hac parte. et alias fuit consultum pro hac parte: per do. Franciscum de albergottis: et plures alios aduocatos florentinos. Hanc tamen consulendo pro nunc non firmarem in qua vtrinque sunt probabiles rationes quas breuitatis causa ob-

2 mitto. Quia ex alio capite de quo infra dicetur dicta aquilina potest se defendere. ¶ Succedit † et secundo difficultas ex alio: an videantur inuitari aquilina et Bartolomeus ex alio capite: quia testatrix non solum videtur posuisse eos simpliciter in conditione si Andreas eorum pater decederet sine liberis: sed etiam subiunxit. Aut dicti filii Andree decesserint sine filiis per que verba videtur grauasse non solum Andream si decesserit sine liberis: sed etiā filios andree si decesserint sine liberis: ex quo subiunxit. Et si filii decesserint sine liberis: et sic grauando videtur ipsos inuitare ad fideicommissum per ea que ponit Barto. in. l. centurio. ff. de vulg. et pup. in ver. quero vlterius. Quid si testator dixerit si filius meus decesserit sine liberis: vbi dicit quod hoc casu non habet locū glo. in. d. l. lutius per id quod habetur in. l. deniqz. §. interdum. ff. de pecu. lega. et in. l. alio. ff. de ali. et ciba. lega. cum aliis ibi allegatis per eum. Et no. idem Bartho. in. l. si sic. ff. de legatis tertio. Et tenendo dictam opinionem etiam dicta domina Aquilina habet intentum: quam tamen opinionem non affirmo. nam est valde dubia: et contra eam tenet bal. in. l. ab eo. C. de fideicommis. Et plene Joā. de imola in. d. l. centurio. et in. d. l. raynutius in materia compēdiose. Et eo maxime: quia opinio Barto. tunc videtur intelligenda et habere difficultatem quando sibi essent nominatim grauati: secus quando simpliciter facta est substitutio vt in casu nostro quia tūc potius videtur onus iniunctum primo heredi instituto et non filiis positis in conditione prout declarāt bal. et Saly. in. l. precibus C. de impuberum et aliis substi. Et plene Jo. de imo. in. d. l. centurio. Et sic sumus extra dubitationem barto. Et ideo hanc difficul-

3 tatem pro nunc non decido. Succedebat † et tertio alia dubitatio que faciebat difficultatem quia posito quod bartolomeus et aquilina essent inuitati: videbatur quod non essent pariter inuitati: sed prius bartolomeus masculus quam Aquilina per statuta: qr testator in dubio censetur se velle conformare cum dispositione statutorum. et quasi ita in terminis videtur decidere Barto. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. facit quod no. Barto. in simili in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de operis libertorum. Et Bart. in. l. gallus. §. etiam. ff. de lib. et posthu. Sed predicta conclusio non videtur procedere in terminis nostris: quia procedit quando femina de cuius exclusione tractatur excluderetur ab hereditate disponentis. Cuius mens attendi debet: quia censendum est qd voluerit potius hereditatem suam remanere penes masculos prout statutum disponit quā qd vadat ad feminas non autem attēdi dz mens grauati: sed in casu nostro domine Bartolomee pariter fuissent admissi Bartolomeus et d. Aquilina vnde non est sumenda dicta

4 coniectura mentis et hoc † decidit in terminis Pe. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pactis: vbi dicit quod si statutum excludit feminas propter masculos a successione patris. et pater instituat filios heredes non veniant femine stantibus masculis. Secus quando extraneus institueret filios Petri: quia tunc etiam venirent filie. l. filii

lie.l.filij τ.l.iuxta.ff.de verbo.signifi.vnde predicta difficultas non
5 obstaret dicte domine aquiline.¶Succederet τ quarto†alia dubi
tatio nunquid talis diuisio tanq̃ erronea ab initio potuisset re-
scindi.Et certe videbatur dicendum q̃ sic. Nam probato q̃ nul-
lum ius habebat in illis bonis.Et sic rem aliter se habere videtur
probari error.Et consequenter talis diuisio tanquam erronea vr̃
rescindenda per tex.in.l.si post diuisionem vbi declarat Bal.C.de
iure.τ fac.igno.τ in.l.minoribus.C.cõia vtri.iudi. faciunt in .l.si
soror ad fi.C.de colla.τ est casus in.l.cũ putarem ad fi.ff.fa. hercis.
Et consuluit Bal.in suo consilio mihi.ccciiij.incipit proponitur
6 Dubia tamen†videbantur facere in fauorẽ domine bartholomee
primum quia tex.in.d.l.cum putarẽ vult q̃ quando fit diuisio in
iudicio diuisorio ex tali errore non põt rescindi demũ in fine tex.
dicit qd̃ quando fit sine iudice rescinditur:ergo a contrario sensu
quando fit cum iudice:videtur qd̃ non possit rescindi propter iu-
dicis auctoritatem.Sed in casu nostro facta fuit auctoritate iudi
cis.Igitur τc.Sed hoc non firmarem:quia Bal.in.d.l.si post di-
uisionem:intelligat.d.l.cum putarem quãdo virtute sententie dif
finitiue facta est diuisio que facit ius inter partes.l.statuliberis a
ceteris.§.quintus de statu liberis.Et ita videt̃ de intentione bar
to.τ imo.in.l.si per errorẽ.ff.de vsucapio.Et in.l.cũ solus eodẽ ti
tu.Et maxime q̃ auctoritas iudicis non interuenit ad diuiden-
dum τ ad iudicandum partes.Sed ad solennizandũ actum quia
erant minores per ea que ponunt Bar.τ docto.in.l. que dotis .ff.
7 so.ma.¶Secundũ quia†dici posset qd̃ Bartolomeus frater hoc
facere voluerit ex mera liberalitate arguẽdo ex diuisione consan-
guinitate:τ cursu longissimi temporis post:per id qd̃ habet̃ in.l.
procula.ff.de proba.τ per glo.in.l.libertis.§.manumissis.ff.de ali
men.τ ciba.lega.de quo tamen remitto me ad ea que ponunt Bar
8 to.τ docto.in.l.que dotis.ff.soluto matrimonio.¶Postremo†et
quinto τ vltio loco dubitatur an dicta domina Bartolomea pos
sit se defendere virtute p̃scriptiõis.ex quo post diuisionẽ possedit
per annos quinquaginta vel circa . Et certe arbitror indubitan-
ter:concludendum qd̃ sic quia titulo τ bona fide possedit rem spa-
tio longissimi temporis:tamen de iure cõmuni:vt per totũ .C.de
prescrip.longis.temporis τ per Bar.in.l.celsus.ff.de vsucapioni-
bus:τ in.l.sicut τ in.l.omnes.C.de prescrip.xxx.annorũ: tamen ex
forma statutorum ciuitatis aretij q̃ disponit q̃ spacio.x.annorũ
9 currat prescriptio in quacunq̃ actione:possedit†enim titulo di-
uisionis:τ etiam fideicõmissi vniuersalis:τ bona fide:que colligit̃
ex duob⁹.Primo q̃ dicta diuisio causata fuit ex errore iuris : qui
quidem error causat bonam fidem.vt no.Barto.in.l.sed si lege in
§.scire.ff.de peti.hereditatis.τ glo.τ canoniste in.c.si diligentis de
prescript.¶Secundo quia possedit spatio longissimi temporis vt
notat inno.in.c.ij.de resti.in inte.τ Bar.in.l.si.per illum tex.C.vñ
vi.τ plene do. Abbas in dicto.c.si diligẽti que bona fides presumi
tur in dubio:τ maxime ĩ casu nostro p̃pter titulũ saltẽ p̃sumptũ
per tex.τ ibi plene no.p Bar.in.d.l.celsus.¶Sed huic cõclusioni.
10 duo†vident̃ obstare.primũ q̃ l3 error iuris causet bonã fidẽ quo
ad fructus non tamẽ causat bonam fidem quo ad prescrip . vt di
cit Bar .in .d.l. sed si lege.§.scire .et habetur in .l.nunquam : et in
l.si fur .§.j.ff. de vsucapionibus .Sed ad hoc respondetur dupliciter.
ter.primo quod verum est quod regulariter error iuris nõ sufficit
nisi sit error iuris probabilis prout voluit glos .singularis quã ibi
ad hoc multum no. domi.Antoni. in .c.cum dilectus de consuetu
dine .Sed ex superioribus patet quod talis error fuit multum pro
babilis :cum etiam doctissimi viri dubitent: optime faciunt not.
per bal .in .l. cum proponas.C.de rebus creditis:et sic patet quod
non sine causa dubia premissa fuerunt supra tacta. ¶Secundo re-
11 spondetur†quod regula.d.l.nunquã.ff.de vsucapionibus quod
error iuris non prodest procedit in prescriptione longi temporis
non in prescriptione longissimi temporis secundum Jo.de imola
ibi argumento.l.siquis empt̃.C.de prescrip.xxx. annorum . ¶Se-
12 cundum qd̃ videbatur†obstare est quia titulus diuisionis quan-
do traditur res pro diuiso a coherede vero heredi putatiuo non
prodest ad prescriptionem nisi quo ad dimidiam:nec heres puta-
tiuus vsucapere videtur titulo pro herede:vt videtur casus in.l.cũ
solus.Et ibi plene hoc declarant Barto.τ docto.ff.de vsucapioni
bus ergo saltem in casu nostro videtur quod respectu dimidie di-
cta domina Bartolomea non possit se tueri . Sed ad hoc dupliciter
13 ter†respondetur quod non sumus in herede putatiuo quo casu lo
quitur tex.in.d.l.cum solus. Quo etiam casu Jo .de imo .ibi dicit
quod si heres putatiuus habet iustum errorem prescribit per text.
cum ibi no.in.l.celsus.ff.de vsucapio.Et respondet ad illum text.
quod non fuit iusto errore ductus.Sed sumus in herede restituen
te fideicommissum vniuersale fideicommissario putatiuo.Nam si
quod fideicommissum debuisset restitui illud veniebat restituen-
dum per Andream heredem:τ consequenter per Bartolomeum
eius filium τ heredem insolidum:vnde diuidendo cum aquilina
quam putabat pariter cum eo inuitatam ad fideicommissum non

solum diuisit sed restituit fideicommissum.Et sic ex tali titulo cau
sari potuit prescriptio per tex.in.l.iij.τ in.l.fi.ff.pro legato vbi lega
tarius qui habet titulum putatiuum a testatore τ postea traditur
sibi possessio a vero herede prescribat.nã titulo fideicommissi to
tam portionem habet ab herede.l.restituta.ff.ad trebellianum.vñ
non est dare rationẽ quare legatarius putatiuus prescribat:τ nõ
talis fideicommissarius.Secus in herede putatiuo qui dimidiã
consequitur a se vt suam τ non a coherede:τ in ea non habet titu-
14 lum.vt dicũt docto.in.d.l.cũ solus.¶Secundo respondetur†cla-
rissime qd̃ dicta obiectio procedit in prescript.longi temporis in
qua requiritur titulus:quia in illa dimidia parte deficit titulus.
Et sic vnum de requisitis de quib⁹ per bar.in.d.l.celsus τ per glo.
τ Canonistas in dicto.c.si diligenti.Nos autem sumus in prescri
ptione longissimi temporis in qua non requiritur titulus . Sed
sufficit bona fides τ tollitur omnis actio adeo qd̃ possidens ple-
nissimam consequitur liberationem vt dicit tex.in.l.omnes.C. de
prescripti.xxx.annorum τ ab omni molestia τ in quietudine est se-
curus vt dicit tex.in.l.fi.C.de fundis patrimo.lib.xj. Et maxime
stante statuto aretino disponente qd̃ spacio decem annorum cur-
rat prescriptio in quacunq̃ actione reali personali vel mixta.
Nec in eo requiritur titulus:sufficit ergo bona fides vt aliquid ad
dat iuri communi.Argumẽto eius qd̃ no. Bar.in.l.ij.ff.de vsuca-
pionibus.Sit ergo conclusio qd̃ dicta domina acquilina in dictis
bonis hereditatis in dicta diuisione non potest molestari obstan
te maxime exceptione prescript̃.Laus deo τc.

¶Consilium.xxxiiij.

¶Renunciatio facta per filiam patri de hereditate paterna τ ma
terna.An preiudicet filijs filie in dote auita.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectum.Uisa renun
ciatione hereditatis paterne vel materne facta p̃ Ma-
gdalenam Ludonico patri suo τ posito quod non constet nec ap-
pareat Franciscum τ Ludonicum vel alterum ipsorum fratres di
cte Magdalene adiuisse hereditatem mariete eorum matris:τ po
sito quod Magdalena adiuerit hereditatem dictorum fratrum
postea mortuorum.Queritur an filij Magdalene possint conse-
qui aliquam portionem hereditatis mariete Non obstante dicta
renunci.an vero heredes Ludonici possint se insolidum tueri ad-
1 uersus dictos filios τ heredes Magdalene Et in qua†difficulta-
te pro fundamento discutiendum arbitror: nunquid per dictam
renunciationem dicta Magdalena videatur a se simpliciter vo-
luisse abdicare hereditatem τ noluisse adire.An vero includat adi
tionem τ cessionem τ donationem hereditatis: τ certe licet in du
bio soror renunciando hereditati etiam vni ex coheredibus talis
renunciatio non includat aditionem τ acceptationem sed prosit
omnibus coheredibus:vt consuluit Dy. in consilio tertio incipit
in questione domini alberti refert τ sequitur Jo.And .in addi.
specu.in titulo de testamentis.§.in primis in magna additiõe. Et
tenet Bald.in.l.pactum dotali in octaua questione.C.de collatio.
tamen in casu nostro ex duobus arbitror quod dicta renunciatio
includat acceptationem τ cessionem hereditatis:primo quia patet
ex instrumento quod renunciauit patri pro dimidia ex quo rece-
pit pro se τ suis heredibus τ pro heredibus domine Mariete.Ar
gumento.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis τ.l.j.C.si plu
res vna sententia:qui non erat heres nec poterat esse. Et apparet
quod voluit patri prodesse τ quod acquireretur pro dimidia per
id quod dictum est.Et etiam ex eo q̃ a patre recipiebat recompẽ-
sati.Argu.l.si remunerandi.§.idem papi.ff.mandati cum si.Sed
patri non potuit acquirere per viam abdicatiuam:quia tũc accre-
uisset hereditas materna fratribus coheredibus τ non patri: vo-
lendo ergo qd̃ patri acquireretur videtur voluisse antecedens ne-
cessarium.s.acceptationem.Argumento.l.cui iurisditio .ff.de iu-
ris.om.iudi.τ.l.ad rẽ mobilẽ τ.l.ad relegatum.ff.de p̃cura . Sicut
dicimus quãdo sunt plures coheredes renunciantis: τ constat q̃
voluit vni tantum prodesse:quia tunc non potest per viam abdi-
catiuam:ex quo accresceret omnibus pro rata.iuxta no.in.l.vnica.
C.quando non petentium partes.Et vt dictum est supra videtur
prius acceptare portionem suam tanquam necessariam antecedẽs
τ postea renunciare.Ita voluit no.pau.de castro in.l.si actione.C.
de pactis τ in.l.pactũ dotali.C.de colla.Et hoc maxime quia ipsi
patri factum est pactum de non petendo.per ea que ponit bald.in
dicta.l.si actione in secunda oppositione. ¶Secundo quia dicta
2 Magdalena non solum renunciauit sed liberauit τ absoluit: que
verba presupponunt aditionem precedere:τ includunt aditionem
hereditatis seu agnitionem cum priuatio presupponat habitum
l.x.ff.de verborum obligatio.c.ad dissoluendum extra de despon-
sa.impuberum:τ ita in terminis consuluit Bal.in suo consilio mi
3 hi.xv.incipit premittendum est.¶Pro hoc†facit:quia dicta Ma
gdalena remisit decem τ renunciauit.non simpliciter repudiauit.

dicit enim Pau. de cā. in. l. sicut. C. de repu. here. ꝙ aliud est renunciare hereditatē: quia hoc presupponit ius quesitū: aliud repudiare. ¶ Sed † predictis videt̄ obstare ꝙ renūciatio fuit facta patri tempore quo fratres carnales vivebāt: pro quibus etiā pater recepit: vnde videt̄ facta renunciatio contemplatione fratrum: ꝛ consequenter ꝙ illis mortuis amplius renunciatio non noceat secūdū Bal. in. d. l. pactum dotali. C. de colla. q. iiij. Argumento. l. iubemus. C. ad velł. Et ita tenent Ricar. et Bar. de saly. i. l. pactum dotali. C. de pactis. Et est bonus tex. secundum vnam lecturam in. l. si actione eodem titulo Et tenet Jo. de imo. et Ludo. roma. in. l. q superstitis. ff. de acquiren. hered. Sed ad hoc dupliciter respōdet̄. Primo qḋ dicta Magdalena renunciauit omni portioni que sibi competere posset in bonis paternis et maternis. verbū † autem potest habet tractum temporis in futurum vt no. Bar. i. l. qui rome. §. duo fratres in. vj. questione. ff. de verbo. obliga. Clarius postea subditur in instrumento promisit nullo vnꝙ tempore habere recursum ad bona paterna vel materna: respectu autem bonorum maternorum: cum renunciatio valeret de presenti illa verba nihil poterant operari nisi respectu iuris de nouo superuenientis. Et ideo ad istum casum extenditur renunciatio vt verba aliquid operentur. l. si quādo. ff. de legatis priō. c. si papa extra de priui. Et ita in ppriis terminis nostris nō solū fuit facta simpler renūciatio ꝫ liberatio ipso iure: quia quietauit solenniter liberauit et absoluit: Et sic obligatio semel extincta non potest aliqua de causa reuiuiscere. l. qui res. §. aream. ff. de solu. et. l. sicut. C. de repu. hered. et ita in terminis nostris consuluit Lodo. romanus in dicto consilio. xxij. et dicit ita tenere Bald. in. d. l. si actione qui hoc specifice non dicit: sed Lodo. intendit ꝙ hoc sentiat in secunda oppositione duꝫ opponit de dicta. l. sicut. quia ipsemet illam allegat ad hoc. ¶ Secūdo respondetur qḋ predicta doctrina procedit quia dubitatur ꝑ pter quam causam fuit facta renunciatio sed simpliciter: quia tūc contemplatione persone masculorum censetur facta. Sed in casu nostro exprimitur causa propter illa que Ludouicus pater promisit tradere ex causa dotis de quibus in instrumento que causa fuit adimpleta non debet cessare dispositio. l. adigere. §. quamuis a cōtrario sensu. ff. de iure patro. Et sic cum habeamus causam expressam in instrumento non habemus querere cōiecturas. l. si alij. ff. de vsufruc. legato. concluditur ergo ꝙ propter mortē masculorū non tollitur dicta renunciatio. ¶ Succedit ergo alia dubitatio ꝑ declaratione presentis consultationis presupposito ꝙ renūciatio valuerit ꝛ includat acceptationeꝫ: ꝛ sic censeatur Magdalena adiuisse hereditatem matris ꝛ suam portioneꝫ donasse. Cui dicta portio censeatur acquisita: ꝛ pro qua rata. ex quo non constat ꝙ eius fratres adiuerint hereditatem matris. Et in hoc concludendum est qḋ dicta portio in totum fuit patri acquisita. Nā pater stipulatus est pro se ꝛ suis heredibus ꝛ pro heredibus matris. vnde pro dimidia portione Magdalene fuit quesita patri ꝑ alia dimidia veniebat querenda fratribus heredibus matris. d. l. reos. §. cum in tabulis. Sed quia fratres non adiuerant hereditatem matris ex quo pater fuit stipulatus heredibus matris: ꝛ ipsi non fuerunt heredes altero de duobus modis dicta portio pertinet ad patreꝫ vel primo iure accrescendi quia ꝫ † regulariter in contractibus nō habet locum ius accrescendi vt in. l. si mihi ꝛ titio cū ibi plene no. ff. de ver. obli. tamē illud est verum in contractibus non vltro citroꝙ obligatorijs: tamen in contractibus onerosis vltro citroꝙ obligatorijs habet locum ius accrescendi prout decidūt no. Pe. ꝛ Cy. in. l. fi. C. de inutili stipu. Et sentit glo. in. d. l. si mihi ꝛ ticio: ꝛ ibi hoc tenēt Jo. de imo. ꝛ moderni. Cum ergo in casu contractus de quo agimus sit vltro citroꝙ obligatorius. ergo habet locum ius accrescendi. Uel secundo dici potest qḋ pro alia parte querēda heredibus Mariette queritur ipsi patri non virtute stipulatiōis sed quia in effectu vt statim demōstrabitur ipse remanet heres. Et sic illa alia portio querit̄ sibi tanꝙ hēdi Mariette. ¶ Unde succedit tertia difficultas ad quam hereditas Mariette in totū pertineat ꝛ certe dicendum est qḋ ad patrem dicte Magdalene hoc ostēdit̄. Nam fratres Magdalene ꝛ filij Mariette non adiuerunt hereditatem matris ꝛ sic eorum portio dicebatur vacare nec Magdalena soror poterat adire ex iure transmisso: quia † filius hereditateꝫ matris non transmittit non aditam nisi ad descendentes non ad transuersales: vt communiter concluditur in. l. vnica. C. de hisqui ante apertas tabulas. ꝛ in. l. ventre. ff. de acqui. hered. nisi mortui fuissent infra annum scientes hereditatem matris sibi delatam: quia tunc transmisissent ius deliberandi per. l. cum antiquioribꝰ C. de iure delibe. qḋ non fuit in casu nostro. ¶ Nec obstat † si dicat̄ qḋ fratres Magdalene mortui sunt hereditate non adita minores. xxv. annorum ꝛ sic transmiserunt beneficiuꝫ in restitutione in integrum per no. per Bar. post Jaco. de arena in. l. qui duos. ff. de rebus dubijs. ꝛ per Barto. in. l. patronus. ff. de acqui. heredi. ꝛ per docto. in. l. si infanti. C. de iure delibe. Quia presupponitur quod Magdalena que postea adiuit hereditatem fratrum superuixit postea multo tempore adeo qḋ erat. xxx. annorum ꝛ vltra ꝛ nunꝙ petijt restitutionem. ꝛ sic aduersus non aditionem fratrum Et sic a tali remedio fuit exclusa. l. fi. C. de temporibus in integrum resti. ¶ Nec obstat quod mortuis fratribus ipsa Magdalena adiuerit hereditatem matris: quia sibi non competebat ius adeundi: nisi remedio restitutionis in integrum quod non petijt: vnde nō pōt dici sibi ꝙ potuit noluit ꝙ voluit adimplere nequiuit. l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi. c. cum super abbatia extra de offi. dele. Ex quibus concluditur qḋ portio hereditatis fratrum dicebatur vacare. Et consequenter dicta portio accrescit portioni que site patri virtute renunciationis quia licet Magdalena donādo suam portionem hereditatis remanserit heres: tamen portio deficiens transit in singularem successorem: quia accrescit portioni ꝛ non persone. Casus est in. l. si totum. ff. de acqui. here. Et ibi hoc tenent docto. Et est tex. in. l. si titio. §. j. ff. de vsufru. accrescendo. ꝛ ꝫ Bar. in terminis in. l. re coniuncti. ver. vj. quero an ius accrescendi transeat in successorem singulareꝫ. Et sic concludit̄ qḋ filij Magdalene nec ex persona matris que renunciauit nec ex persona fratrum matris possunt aliquid consequi. Laus deo ꝛc.

Consilium. xxxv.

Casus huius consilij talis est.

Domina mea nupsit mariano Jacobi de colle cum dote. fl. xx. ꝛ ex eorum matrimonio legitimo nati sunt Antonia ꝛ euangelista: que postea nupte sunt per fratrem dicti mariani cum dote cōdecenti: obijt marianus: ꝛ domina mea secundo nupsit cuidam Stephano de colle. cui tradidit dictam dotem ꝛ omnia bona sua Moritur deinde Antonia predicta relicto filio suo legitimo sꝫ Nicholao. postea moritur domina mea superstitibus Euangelista eius filia: ꝛ Nicholao nepote ex primo matrimonio: ꝛ superstite Sthephano secundo viro.

Et presupponuntur duo statuta terre coltis. ¶ Primuꝫ est sub rubrica de dote lucranda a viro quod dicit. ¶ Uxorem habens vel qui in antea eaꝫ accipiet totā dotē lucret̄: si vxor decesserit sine filijs ex se ꝛ eius viro natis quem habet cum decedit: ꝛ hec locum habeant in presentibus: preteritis: ꝛ futuris. ¶ Secundum statutuꝫ est sub rubrica qḋ nulla mulier dotata a patre ꝛ c. veniat ad successionem. Nulla mulier dotata a patre vel a matre vel fratre carnali: vel ab auo. vel auia vel patruo vel patruele: ꝛ nulla alia persona ex ea descendens sic dotata: vel ex descendentibus ex ea admittatur ab intestato ad successionem bonorum patris vel matris vel fratris carnalis vel alicuius predictorum ꝛc. ¶ Queritur stantibꝰ his: an non obstantibus dictis statutis dicta euangelista: ꝛ dictus Nicholaus nepos debeant consequi in dicta dote primo legitimā ꝛ deinde consequi secundum quod prouisum est filijs primi matrimonij p. l. hac edictali: ꝛ quā partem: ꝛ quo remedio eis cōsulat̄

Summarium.

1 Statutū ꝙ vxore predecedente sine filijs eiusdem matrimonij vir lucretur integram dotem an habeat locum etiā extātibus filijs alterius matrimonij ꝛ nume. 4.

2 Lex hac edictali. C. de secū nup. an possit tolli per statutum. ꝛ nu. 6. qḋ nō. ꝛ nu. 9. ꝛ nu. 12. qḋ habet locum qū filij primi matrimonij sunt successibiles non tamen requiritur ꝙ sint heredes. Et in nu. 15. ꝙ ex parte parentum continet penam non ex parte filiorum.

5 Statutum recipit interpretationem passiuam.

6 Legū correctio nō dꝫ per tacitos ꝛ subauditos intellectus induci.

7 Statutum reduci debet ad terminos iuris.

8 Statutum ꝙ extantibus agnatis femine dotate nō succedant an habeat locum in filiabus primi matrimonij respectu dotis materne que secundo nupsit.

9 Paria sunt non extare ꝛ non succedere.

10 Statutum excludens filias dotatas propter masculos videtur excludere ab hereditate dotantis Et qḋ habet duplex caput scilicet inclusiuum ꝛ exclusiuum nu. 14.

13 Statutum excludens a beneficio legis hac edictali intelligitur de successione vniuersali.

Lex hac edictali continet penam trāseuntium ad secunda vota ꝛ fauorem filiorum vt heredum.

16 Filia a statuto exclusa ꝑpter masculos nō censetur exclusa quādo masculi repudiant.

17 Mater si excluditur per statutum a successione filij existētibus fratribus an excludatur etiam si frater mortuus faciat testamentum in quo extraneos instituat ꝛ fratres pretereat ꝛ nu. 18.

19 Filius in casu. l. hac edictali. C. de secun. nup. an primo habeat legitimam ꝛ postea portionem.

20 Autoritas glo. ceteras antecellit.

Dominus labia mea aperiat. Et spūs sanctꝰ illuminet intellectū. visa narratione puncti ꝛ cōsideratis statutis tria veniūt discutiēda Primū nunqd filie dn̄e mee excludāt a dotibꝰ maternis virtute statuti disponēt̄. virū lucrari integrā dotē. Scḋꝫ posito ꝙ non

nõ an excludant virtute alterius statuti illas excludẽtibus stantibus agnatis masculis ¶ Tertium posito ꝙ non pro qua rata iste filie admittantur. ¶ Circa primam [1] † .q. prima facie videbatur dicẽdum ꝙ excluderentur. nam sunt filie primi matrimonij ⁊ statutuz clare disponit quod si mulier decedat sine filijs ex eodem matrimonio quod vir lucretur integram dotem: Sed ita fuit ĩ casu nostro ergo cum verba statuti sint clara non videtur esse opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis ⁊ .l. non aliter .ff. de lega. iij. ¶ [2] Nec vr̃ obstare † dispõ. l. hac edictali. C. de secũdis nuptijs: p quam habemus quod mulier transiens ad secũda vota non potest plus in secundũ virum aliquo titulo transferre q̃ relinquerit vni ex filijs primi matrimonij cui minus reliquerit ⁊ hoc ex pluribus constare videtur. Primo q: .d. l. hac edictali cõtinet ius positiuuz vt ibi dicunt Bal. et Saly. et Bald. in. l. j. C. de inoffi. dotibus: Ergo statuto tolli potest. l. omnes populi .ff. cum materia de iusti. et iure. Sed statutum predictum videt illam tollere: quia vult qđ si mulier decedat sine filijs ex eodem matrimonio quod vir lucretur integram dotem ⁊ sic non curat de filijs ex primo matrimonio: vnde per illa verba sine filijs ex se et viro natis videtur derogatum dispositioni illius. l. quasi secus si ex alio essent nati non habẽt ĩpedire lucrum statuti: vnde succedit quod dicit Saly. in. d. l. hac edictali in .vj. q. ad fi. quando apparet ex verbis statuti quod in casu existentium liberorum ex primo voluit virum lucrari tollitur dispositio illius. l. ¶ Secundo confirmatur ista pars. Nam. d. l. hac edictali loquitur quando mulier alienat in secundum virum: et sic loquitur de alienatione hominis: Sed in casu nostro sumus ĩ alienatione. l. quia lex ipsa est que defert lucrum non mulier: ergo cuz non conueniant verba non debet conuenire dispõ. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. l. si seruum. §. nõ dixit pretor. ff. đ acq. here. ¶ Tertio ista conclusio probatur. nam prohibita alienatione videt ꝓhibita alienatio voluntaria non necessaria. l. alienationes. ff. famil. hercis. l. qui potuerũt. ff. de ma. testamẽto. sed ista est alienatio necessaria ex dispositione. l. ergo ⁊c. ¶ [3] Ultimo hec pars † probatur auctoritate Bal. in. l. ea. l. C. de condi. ob causam qui videtur tenere hanc partem ex eo q: quandocunq3 principium est permissũz si includit in se aliquod prohibitum debemus sequi illud qđ permittitur. Cuius occasione etiam ad prohibitum deuenitur. Casus est in. l. ei qui soluẽdo. ff. de here. ĩsti. bene facit tex. in. l. si is qui duos ff. de lib. lega. Ergo fuit licitũ dñe mee nubere cũ dicta dote: licet ex tali 9ctu matrimonij sequi posset dicta alienatio. ¶ His tamen [4] non obstantibus 9ria † sentẽtia est verior ⁊ cõmunis que fundat illa potissima ratione. Nam ille qui nõ potest alienare debet agere ⁊ curare ne ex actu per eum celebrando sequatur alienatio ex dispositione legali. Casus est in. l. codicillis. §. pe. ff. de lega. ij. Et est glo. no. in. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de verbo. obli. ergo mulier que nubit non dz dare tantam dotem qđ ex forma statuti lucruz trãscendat ratam que debetur filijs primi matrimonij ⁊ per hanc rationẽ secundum hanc partem disputando determinauit elegãs doctor dominus Franciscus de albergottis de aretio. Et tenent hãc partem Jaco. butri. Bar. bal. ⁊ Bar. de saly. in. d. l. hac edictali in pncipio. ¶ [5] Confirmatur ista opinio † nam tale statutũ debet recipere interpretationem passiuam a iure cõmuni per no. in. l. ij. C. de noxa. ⁊ per ea que no. glo. in. l. sciendum in principio. ff. qui satisda. cogantur ⁊ glo. in auc. offeratur. C. de litis conte. ergo dictum statutum de lucro dotis dz recipere interpretationem passiuam a dispositione dicte. l. hac edictali. Et ad hoc plures possent adduci rationes quas ponunt docto. in. d. l. hac edictali. Et hanc opinionẽ tenent Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de inoffi. dotibus: ⁊ idem tenet bal. in c. j. an maritus succedat vxori vbi se remittit ad dicta per eum in d. l. j. C. de inoffi. dotibus. Et idem tenet bal. in auc. preterea. C. vñ [6] vir ⁊ vxor: ⁊ do. † Florianus de bononia in disputatione que incipit mulier primo viduata consorti. qui fortius in fine disputationis concludit per plures rationes ꝙ statutũ nõ potest tollere dispositionem dicte. l. hac edictali. Allegans hoc tenere Barto. ibi Sed non reperio Bar. specifice hoc decidere. ¶ Non obstant rationes incontrarium adducte: ⁊ ad primam respondetur qđ statutuz non disponit specifice: qđ stantibus filijs ex primo matrimonio ⁊ nõ ex eodem: qđ vir lucretur: sed qđ si non extant filij ex eodez matrimonio qđ lucretur integram dotem: non autem specifice loqui si non extant ex eodem. Sed ex primo. Item non loquitur specifice quando lucrando dotez plus consequeretur q̃ filij primi matrimonij contra. d. l. hac edictali: quia stat hoc ꝙ extent filij ex primo ⁊ maritus lucretur integrã dotem: ⁊ tamen filij ex alijs bonis con[6]sequantur integram portionem. Non ergo † debet per tacitos ⁊ subauditos intellectus induci legum correctio: prout voluit glos. singularis in. c. cupientes. §. qđ si per. xx. de electio. lib. vj. Et glo. in. l. vt liberis in verbo nec leo vetat. C. de colla. quam ibi ad hoc ponderat fulg. faciunt no. per Bar. in. l. omnes populi in. vj. q. ff. [7] de iusti. ⁊ iure. Sed potius statutum † reducendum est ad terminos iuris: vt dictum est inquantum fieri potest per not. in. d. l. ij. C. de noxalibus ⁊ in. c. cum dilectus de consue. ⁊ punctaliter bal. decidit questionem in terminis nostris in. d. l. j. C. de inoffi. dotibus vbi ponit questionem quando statutum disponit de lucro si decedit sine filijs intelligendo ex eodem matrimonio alias non verificaretur. q. in terminis. l. hac edictali quia deficeret cõditio per existentiam liberorum ⁊ communiter docto. in similibus terminis loquuntur. ¶ Ad alias rationes patet solutio ex prima ratione adducta pro hac parte quia mulier licet faciat actum permissum curare ⁊ facere tenetur ne sequatur alienatio legalis. Et sic licet principium sit permissum. Item licet sit alienatio necessaria ⁊ .l. nõ hominis non potuit hoc facere per dicta in primo fundamento huius partis: vnde non discutiendo vlterius quia ista est cõmunis opinio cõcludo qđ nõ obstante dicto statuto filie. d. mee. ex primo mr̃imonio possunt petere se admitti vigore. d. l. hac edictali ⁊ hoc [8] quo ad primũ. ¶ Circa secundũ dubiũ † etiã primo videbatur dicendum qđ dicte filie domine mee excluderentur propter existentiam agnati dicto beneficio. l. hac edictali ex forma statuti sub rubrica qđ nulla mulier dotata qđ sic deducitur. Nam ex eo qđ sunt [9] dotate à patre non possunt matri succedere. Sed † dicta. l. edictali locuz habet in filijs primi matrimonij qui sunt successibiles: ita concludit bal. in. d. l. hac edictali in. iij. col. super tex. illius. l. in verbo filio vel filie: vnde infert qđ si filius esset frater minor nõ habet locum illa lex. paria enim sunt non extare ⁊ nõ succedere. l. si ex mo[10]dica. §. si filius. ff. de bo. libe. ⁊ .l. siue. §. fi. ff. de iure patro. itẽ. † bal. in. d. l. hac edictali in fi. principij videtur velle qđ ille filius habet beneficiuz illius. l. cui debet legitima. Sed istis filiabus exclusis a successione propter agnatũ non debetur legitima vt communiter concludunt Bal. imo. ⁊ moderni. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. Ergo nõ videtur habere locum. d. l. hac edictali. ¶ Nec videtur obstare qđ agnatus non succedat in illa dote: tuz propter statutum cuius virtute maritus illam lucratur: tum quia renunciauit q: satis esse videtur ꝙ extet agnatus ad exclusionem filie per tex. cum glo. in. l. filiusfami. §. cum quis. ff. de leg. j. vbi quãdo aliquis admittitur si titius decedit sine filijs ⁊ decedat cum filijs ille excluditur licet filij non succedant. Ad idem glo. in auc. de trien. ⁊ semi. §. consideremus vbi naturalis qui non succedit existentibus legitimis excluditur etiam si legitimi repudiant. ergo cum filia excludatur existentibus agnatis debet etiam excludi si illi repudiant hereditatem. ¶ Sed his minime non obstantibus cõtrariam opinionem veriorem existimo. Quinimo dicte filie non sint excluse virtute dicti statuti: ⁊ consequenter qđ debeãt admit[11]ti remedio dicte. l. hac edictali. Et in primis põt † attentari qđ filie dotate virtute dicti statuti non excludant nisi a successione dotantiuz prout cõcludunt. Bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. j. C. de legiti. here. post glo. ibi. Et lz Bal. loquatur quando statutum simpliciter diceret ꝙ frater excluderet sororem datatam a successione patris ⁊ matris. Nos aũt sumus in casu in quo verba statuti sunt multum pregnantia. quia dicit statutum ꝙ nõ admittatur ad successionem patris: matris: vel fratris: vel alicuius predictorum: tamen potest statutum intelligi. s. dotantium quasi si aliquis ex illis dotaret ab illius successione excludatur. Et reperio ꝙ elegãs doctor do. Pe. de ancha. consuluit pro ista parte in simili statuto in quo erãt verba multum lata: vt patet in suo consilio. lxxvj. incipit retento ordine quesitorum: quia absurdum est qđ propter dotem habitam ab vno excludatur a successione tot personarum; ⁊ per alias rationes que videri possunt hoc tamen pro nunc non confirmarem. ¶ Se[12]cundo loco in fauorez † dictarum filiarum dici potest ꝙ licet dicte filie essent a statuto excluse a successione: tñ possint venire remedio d. l. hac edictali per ea que ibi ponit Bal. in vsi. quam obseruationem in fi. vbi ponit nunquid ad hoc vt competat beneficium illius l. sit necesse qđ filius reuocans sit heres: ⁊ concludit qđ nõ quia lex nõ soluz aufert vitrico seu nouerce: sz defert filio ⁊ ista delatio operatur singulare beneficium illius. l. in quo nõ requirit aditio hereditatis. Argu. auc. hec res. C. de secun. nuptijs vnde pro cõcordia eorum que dicit Bal. dici põt ꝙ aliquãdo filij nõ succedant q: nõ sunt capaces prout si essent mendicantes vel hostes ⁊ tũc procedit ꝙ primo loco dicit bal. aliqñ sunt capaces: sed nõ succedunt: q: exclusi renũci. vel statuto. Et tũc ꝓcedat qđ vltimo loco dicit bal. q̃si dicta. l. deferat filijs vt filijs nõ filijs vt heredibꝰ: alias eñ repudiãdo hereditatẽ nõ admitterent per id qđ habetur in. l. ex fratre. §. fi[13]na. ff. ad trebel. ¶ Confirmat † ista opinio. nã si ad beneficiũ illius l. admitit filius etiã nõ heres: ergo statutũ ꝙ excludit a dicto bñficio: quia: intelligit de successione vniuersali. l. quedam. §. nihil. ff. de edendo: filij aũt admittunt conditione. d. l. hac edictali. ¶ Preterea filia nõ excludit a beneficio ꝙ nõ defert agnato. Cũ statutuz [14] † habeat caput exclusiuuz feminarũ ⁊ inclusiuũ masculorũ ꝓut declarat bar. in. l. ij. §. videndũ. ff. de suis ⁊ legi. vnde absurdũ esset dicere filias excludi a beneficio ad quod agnatus nullo casu potest admitti. Argu. l. si post mortem. §. liberi. ff. de cõtratabu. cum simi. [15] Confirmantur † predicta quia dctã. l. hac edictali continet penam

transeuntium ad secunda vota prout declarat Bal. in principio il lius. l. et fauorem filiorum non vt heredum: et sic est pena parentum transeuntium ad secunda vota que applicatur filiis vt filiis nõ vt heredibus: et consequenter etiam femine exclusae a statuto censean tur vocate: vt pz ex his que ponit Barto. in. l. vt iurisiurãdi. §. si li beri. ff. de ope. liber. Et hãc opi. puto verissimã in casu isto. ¶ Ter
1 tio et vltimo † loco dicte filie nõ censentur excluse per dictum statu tum: qr agnati repudiant hereditatem prout in terminis decidit Bar. in. l. j. §. filius in. vj. q. ff. de cõtratab. per tex. in. l. ij. §. si sint. ff. ad tertulianum vbi idem tz Bar. et Bal. Idem tz. in. l. maximum vicium in. vij. col. C. de libe. prete. ver. Itẽ quero: et in. l. in substitu tione p illũ tex. ff. de vul. et pup. Et ista est cõmunis opinio. ¶ Nec obstat tex. in. d. l. filiusfa. §. cum quis quia ibi filii nõ impediebant alios qr haberẽt potentius ius in successione: sed quia conditio sub qua alter vocabatur faciebant deficere: in casu autem nostro agnati impediunt quia habẽt potẽtius ius: et ita respondet bart. in. d. l. j. §. filium in. d. q. v. Similiter rñdeo ad glo. in dicto. §. con sideremus qr filii legitimi non solum excludunt naturales: quia ha bent potentius ius in successione: sed etiam qr eorum existentia fa cit deficere conditionem sub qua naturales vocant. hoc pz in auc. licet. C. de naturali. libe. vbi naturales vocantur si non extant legi timi. Itẽ ascendẽtes: item vxor: et tñ vxor nõ succedit nisi in termi nis. l. j. C. vnde vir et vxor: et ita. d. auc. licet declarat Bart. in. d. l. j.
17 §. filium. in. ij. q. ¶ Sed hic † videt obstare qd notat bart. in. l. j. §. si pater. ff. de cõiun. cũ eman. liberis vbi bar. vult qd si mater excludi tur a successione filii stantibus fratribus defuncti lz frater moriẽs faciat testamentum et pretereat fratres suos et instituat extraneos. nihilominus mater excludit per tex. in. l. j. in fi. ff. de assignãdis li bertis: ecce enim qd fratri qui nõ succedit excludit matrem. Et rõ est quia qñ pcedit priuatio successuri ab intestato anteqz pars illa alteri assignetur: et tunc qui nõ succedit nõ obstat: vt pz in filio in grato exheredato qui primo priuatur secũdo eius portio alteri as signatur. vt in. §. soluto in fi. in auc. de nup. Sed qñ actio assigna tionis facte alteri et actus priuationis est idẽ actus: huic priuat. fa cit partẽ per. d. l. j. in fi. Et ita erat in qõne Bar. quia frater insti tuendo extraneum ex eodẽ actu priuabat fratrem. Et iõ frater etiã nõ succedẽdo obstabat matri. vñ ad propositũ cũ datio in dotẽ sit actus per quẽ mediãte statuto de lucro dotis causat exclusio agna ti respectu ipsius dotis: videt qõ lz nõ succedat qd obstet ipsis filia bus: et hoc primo respectu in isto vltimo fundamento videbatur facere difficultatem. ¶ Sed si diligenter cõsideremus pdicta Theo rica non vendicat sibi locum in terminis nostris: qr lz pro dat. in dotem respectu dotis agnatus excludat adueniẽte casu statuti lo quentis de lucro dotis nõ tñ agnatus propter hoc priuatur succes sione et iure succedendi in hereditate: vnde licet agnato volẽte suc cedere filie excluderentur tñ illo repudiante nõ excluduntur a suc cessione: vt supra fuit ostensum. Et per consequens tanquam suc cessibiles habent remedium dicte. l. hac edictali: tunc enim loqui tur Bar. quando per illum actum dat. in dotem sequuto lucro agna
18 tus a successione excluderetur. ¶ Preterea † contra bar. etiam in ca su suo tenet Jo. de imola. in. l. gallus. §. et quid si tantum. ff. de lib. et posthu. vbi vult qõ tunc femina exclusa a statuto non succedit quando sunt instituti et succedunt illi quorum contemplatione est exclusa. Secus si essent instituti extranei. Et hanc opi. sequitur ibi insignis docto: Aretinus: qr statutum voluit priuilegium commu nicare agnatis masculis et non extraneis. Argu. tex. in. l. iij. in vl timo responso. C. de inoffi. testamento. alias subrogatio extranei in locum exclusi fieret contra mentem statuti qõ non contingit in d. l. j. in fi. ff. de assignandis libertis: vt ibi latius per eũ: nec prose quor: qr non est necessariũ cõtra bar. tamẽ etiam tenuit Ludo. ro ma. in. l. liberis. C. de colla. Et ita alias vidi consultum per mul
19 tos solennes aduocatos florentinos. ¶ Circa tertium dubiũ † re perio duas opiniones: altera est qd filii primo detrahant legitimã et postea de residuo fiat equalis diuisio inter virum et filios primi matrimonii. hanc opinionem firmat glo. expresse in auc. de nup. §. optime: et sic illud qd filii cõsequuntur virtute dicte. l. hac edictali non confunditur in legitimam quia capitur iure diuerso et diuer sis legibus et diuersa ratione: legitima enim debetur filio ratione naturali: sed qõ reuocatur per. l. hac edictali debetur ratione ciui li ppter offensam filiorum: et ideo ista debita non confunduntur. Et pro hac opinione videt casus in. d. §. optime in versiculo quip pe dubium: vbi hanc opinionem tz Jaco. de beluiso. Et hãc partẽ tenet Bal. in dicta. l. hac edictali in fi. princi. dicens qõ ista est veri tas secundum quam pluries consuluit. Et istam opinionem tenẽt Bar. et Bal. in. l. j. C. de inoffi. dotibus. dicunt enim qõ remedio qre le inofficiose dotis reuocant vsqz ad legitimam per illum tex. et de residuo reuocant portionem debitam virtute dicte. l. hac edictali quia cum remedia competant ad diuersa non confunduntur per tex. in dicta. l. hac edictali in. §. j. vbi videtur hoc pbari in ver. ita tamen. Et hanc opinionem sequitur do. Pau. de cast. cõsilio. clxx. incipit viso casu et allegat. suprascriptis in quinta colũ. Et tenen do istam partem filia et nepos domine mee primo possunt conse qui legitimam: et sic tertia querela inofficiose dotis. Et in residuo debent esse equales cum viro vt in. d. l. hac edictali et sic habebunt duas tertias residui et vir alteram tertiam: cum sint duo filii et vir non possit plus consequi qd vnus ex filiis: et sic facta recta compu tatione habebũt tres qrtas totius dotis et vir aliã quartã. ¶ Al tera opinio fuit qõ portio que debetur ex dicta. l. hac edictali et le gitima cõfundũtur prout ibi tenet Cy. et Jaco. de ra. in. ii. q. et hãc partem sequitur ibi Saly. in secunda et tertia questionibus: et di cit Pet. de ancha. in suo consilio. xcvij. qõ incipit ex themate pre dicto qõ hec secunda opinio videt verior in puncto iuris: Sed tñ non putat tutum recedere in consulendo ab opi. d. glo. in. §. opti me. Et secundum hanc opi. vir consequeretur tertiam totius et fi
10 lia et nepos duas tertias. Sed cum † auctoritas glo. ceteras ante cellat vt dicit Bal. in. l. cum hereditas. C. depositi et in consulendo et iudicando in veritate opi. non sit recedendum a glo. vt dicit Ja co. butriga. in. l. j. C. qui pro sua iurisdi. maxime cum illam sequun tur Bar. et Bald. qui fuerunt illuminatores iuris ciuilis. Cũ etiã alii plerique sequantur non esset tutum ab illa recedere. Et ideo in consulenndo illam sequor. Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Consilium. xxxvj.

¶ Statutum loquens in potestate. An habeat locum in alio offi ciali: et quando iudex procedendo ad vlteriora videtur super incõ petentia procedere: et quando possit se de stillo curie imformare et an pena que iponitur fraudãti datia applicetur fisco vel emptori gabellarum et alia ad defensionem cuiusdam inquisiti qõ in frau dem vendiderat vinum ad minutum:

¶ Summarium.

1 ☞ Statutum loquens in potestate nõ hz locum in officialibus.
2 Quia statutum qõ loquitur de vna persona nõ extendit ad alias.
3 Statutum loquens in potestate habet locum in capitaneo qr ha bent eandem iurisditionem.
4 Magistratibus municipalibus iungitur necessitas dandi tutorẽ
5 Dicta doctorũ debent intelligi secundum iura in quib9 se fundãt.
6 Jurisditio et autoritas consideratur in iudice non nomina perso narum.
7 Dispositum in vno ex equiparatis censetur dispositum in aliis.
8 Arguere licet extensiue in statutis ex vnica rõne in eo cõiecturata.
9 Judices quando sunt aucti numero qõ iudicatur de primo iudi cat de auctis.
10 Incompetẽtia iudicis si opponatur et nihilominus processum sit ad vlteriora an videatur tacite super incõpetentia pronũciatum.
11 Stilus quando respicit litis decisionem vel magnũ damnum par tis etiam circa modum procedendi de eo dz plene constare: et iudex non potest se de illo informare.
13 Pena que exigitur contra fraudantem datium an sit fisci an vero cõductoris seu emptoris gabellarũ et nu. sequenti.
18 Qui omne dicit nihil excludit.
20 Locorum varietas facti varietatẽ inducit.
22 Testis deponens cõditionaliter et qualificate debet cum illa condi tione acceptari Et ad hoc vt probet maleficium debet de loco et tẽ pore testificari.

In causa Antonii vannini. inquisiti ab officialibus terraticorum et vini: in princi pio dum alias feci allegationes visum fuit luce clarius Antonium absoluendum idcirco rem inquãtum potui breuibus absolui. Que allegationes demum per solennes aduocatos senẽ ses perusinos et florentinos fuerunt cõfirmate: adeo qõ omnia que in fauorem Antonii adduci poterant fuerunt per dominos consu lentes in medium bellissime adducta. Nec opus erat vlterioribus allegationibus. Sed quia audio quosdam ꝯtrarium consuluisse quorum motiua semper nobis fuerunt occulta: et ab officialibus. cõtra cõmunem practicam et obseruantiam denegata lz nostrorum consiliorum copiam nunquã denegauerimus. Sed semper consi lia et allegationes nostre in manibus officialium steterunt. Idcir co libuit rem ipsam aliquantulum repetere et colligere spicas quas dam sicut ille qui vadit post terga optimi messoris. Et etiam vt inquantum possibile esset inuestigarem que possent per aduo
1 catos officialium in medium adduci. ¶ Primum † fundamentum allegationum nostrarum fuit iudicum incompetentia: quia non habent iurisditionẽ ex quo per annum ante et vltra huiusmodi fraudes asseritur fuisse commissas propter statutum positum sub Rubrica de ordine cogni. prout latius in allegationibus deductũ fuit. qõ etiam alii consulẽtes optime prosecuti sunt. ¶ Sed ad hoc fundamentum posset dicere pars aduersa ex quo statutũ loquit in
2 ptãte nõ habet locum in nouem officialibus quia statutũ † qd loq tur de vna psona nõ extẽdit ad aliã: maxime ex quo est exorbitans a regulis iuris. Argu. l. ea vero. §. de viro. ff. so. ma. et eius qõ not.

Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure in materia iterpretatio
nis extensiue.facit lex si seruum.§.non dixit pretor.ff.de acgrē.he-
3 re.cum simi.Et eo†maxime quia Bar.in.d.l.ij.§.si mater al.§.eq
dem.ff.ad tertul.loquitur ꝙ statutum loquens in potestate habet
locum in capitaneo quia habent eandē iurisditionem.Sed in ca-
su nostro multum est separata iurisditio nouem officialium vini
⁊ terraticorū ⁊ potestate:quia illi habent tantum iurisditionem
super inueniēdis bonis cōmunis ⁊ super vino:vt patet ex statutis
dicti officij:potestas autē hꝫ generalem iurisditionem in ciuilib⁹
⁊ criminalibus:vt pꝫ ex forma statuti preallegati.vnde ex diuersis
non debet fieri illatio.l.papinianus.ff.de minoribus.l.naturali-
ter.§.nihil cōe.ff.de acqui.poss.l.fi.ff.de calum.cum simili.¶Sed
hec responsio est contra tex.per quem se fundat Bar.⁊ contra mē
tem Bar.in dicto.§.si mater.¶Primum probatur.Nam text.in
dicto.§.si mater.in versicu.Et puto querit an constitutio que di-
ctabat ꝙ mater non petens tutorem filio suo pupillo a pretore ha
beat etiam locum in prouincijs si non peteret a magistratibus mu
nicipalibus ex quo constitutio loquebatur tantum in pretore.Et
determinat iurisconsultus qd sic:⁊ annectit rationem quia etiam
magistratibus municipalibus iniungitur necessitas dandi tuto-
4 rem ⁊ tñ clarum est ꝙ valde†diuersa est iurisditio pretoris qui ha
bet merum ⁊ mixtum imperiū:⁊ est de iudicib⁹ maiorib⁹:vt habe-
tur plene per glo.⁊ docto.in.l.j.in princi.ff.de offi.eius cui mand.
est iurisdi.Et per Bar.⁊ docto.in.l.imperium.ff.de iurisdit.om-
nium iudicum a iurisditione magistratuum municipalium qui
sunt infimi:⁊ habent regulariter ea que sunt simplicis iurisditio-
nis vt no.in dictis iuribus.⁊ in.l.ea que.§.magistratib⁹.ff.ad mu
nicipales.Et tamen quia circa dationem tutoris de qua quereba
tur in dicto versiculo.Et puto quod habebat eandem iurisditio-
nem ⁊ loquens in vno vendicat sibi locum in alio.¶Secundum
probatur.Nam Bar.intellexit qd haberent potestas ⁊ Capitane⁹
circa id de quo queritur eandem iurisditionem non inequalez in
omnibus.quod patet quia dicit quod statutum loquens in pote-
state habet locum in capitaneo quando habet circa idem equalez
iurisditionem.Circa idem intelligo.s.de quo loquitur.l.quam vo
lumus extēdere ad capitaneū sicut loquitur tex.per quez se fundat
5 Bar.Nam†dicta doctorum debēt intelligi secundum iura in qui
bus se fundat.vt no.Bar.in.l.non solum.§.liberationis verba.ff.
de liber.lega.Et hoc solum fundamentum sufficeret ad victoriam
Antonij dicti.Nam ex quo circa materiam vini habent eandē iu-
risditionem per illum tex.Et ibi no.per Bar.bene facit text.cum
glo.in.l.a diuo pio in prin.ff.de re iudi.Et illud dictum Barto.re
fert ⁊ sequitur bal.in.l.omnes populi.in repeti.ff.de iusti.⁊ iure
in vltima col.allegat etiā notata in.l.fraus.ff.de.ll.Et sequit̃ etiā
Ludo.roma.in suis singularibus notabili.in.j.q.¶Confirmatur
hec opi.qꝛ dato ꝙ nomina sunt diuersa:tamen circa hoc vna ⁊ ea-
dem est iurisditio:auctoritas:⁊ potestas condēnandi:⁊ sic cōside-
6 ramus auctoritatē ⁊ iurisditionem nō†autē nomina personaruz
vt probat tex.no.in.c.saluator.j.q.iij.⁊ ꝓbat ino.in.c.petitio.cum
ibi notatis extra de procu.Preterea si quo ad punitatem fraudis
7 vini equiparant̃ potestas ⁊ nouē officiales ergo†qd reperit̃ dispo
situm in vno ex equiparatis cōsequēter dispositū in alijs:per id qd
habet̃ in.l.si quis seruo.C.de furtis.⁊ in.l.qd vero de.ll.⁊ in.c.ad
audientiā ⁊ in.c.cū dilectus extra de cle.nō resi.¶Preterea dictuz
statutū de ordine cognitionū cōsiderat qualitatē ⁊ grauitatē deli
cti circa cognitionē nō qualitatē persone cognoscentis ꝙ patet qꝛ
in quibusdā de dictis currit prescriptio minori tēpore:⁊ in quibus
dam maiori:sed eadem ratio viget in quocunqꝫ officiali:ergo idē
ius.l.illud.ff.ad.l.aquiliam ⁊ in.c.trāslato de constitu.ab vnica
8 †eniꝫ ratione ⁊ coniecturata licet arguere ⁊ extensiue vt per bal.
in.l.maximū vicium.C.de libe.preteritis ⁊ in.l.quamuis.C.de fi-
deicōmiss.⁊ in.l.de quibus.ff.de leg.⁊ per docto.in.l.si vero.§.de
viro.ff.solu.matri.¶Preterea nō est dubiū ꝙ potestas qui prius
habebat generalez iurisditionē ex forma dicti statuti sub rubrica
de ordine cognitionū antequam essent dicti officiales ⁊ alij quib⁹
attributa fuit dicta iurisditio poterat de huiusmodi fraude co-
gnoscere.Si ergo demū eadem iurisditio alteri specialiter attribu
ta nihil aliud est actum nisi qd est auctus numerus iudicum circa
9 id habentiuz iurisditionē:qd ergo iudicatur de primo iudice:idē
iudicandum est de iudicib⁹ auctis.Argumento eius qd habetur
in.l.etiā cū ibi plene no.C.de iuredo.⁊ in.l.inter sororem.§.cuz in-
ter.ff.de pactis dot.facit qd habetur in.l.si cōuenerit per Bart.
post cal.ff.de pigno.actio.¶Preterea si potestati qui est maior iu
dex hoc nō cōcederetur:ergo istis minoribus nō debet censeri con
cessum.Argumento eius qd dicitur qd de quo magis videtur in
esse ⁊ nō inest ergo ⁊ de quo minus per id qd habetur in.l.j.ff.siqs
ius:prout habet̃ in litera nō tantū facit qd habetur in auc.multo
magis.C.de sacro sanc.ecde.⁊ qd no.in.l.iiij.§.duas.ff.de dam.in
fec.Et no.in.l.j.ff.de officio eius cui man.est iurisditio per moder
10 niores.¶Nec obstat†siquis diceret qd licet fuissent incompetētes
tamen ex quo fuit opposita exceptio incompetentie ⁊ ea non ob-
stante fuerit ad vlteriora processum tacite videtur super incompe
tentia pronunciatum.vt cōcludit Bar.in.l.ex quacunqꝫ.ff.siquis
in ius vocatus non ierit.Tradit specu.in titulo.de excep.§.nunc
vidēdum versi.no.Et inno.⁊ docto.in.c.pretera de dilatio.Sed
ad hoc respondetur qd dicti officiales pronūciarunt die.xiij.maij
esse procedendum saluis exceptionibus oppositis ⁊ opponendis:
quibus procedēdo ad vlteriora nō intendebant preiudicare.Sed
ipsas reseruarunt in fine cause.Que pronunciatio nō fuit visa per
nostros cōsulētes licet nō obstet quoniam dicta reseruatio opera-
tur qd cognita postea veritate except.processus redderetur null⁹
vt cōcludit Bar.in.l.ille.a quo.§.si de testamēto.ff.ad trebel.quē
ibi sequūtur Ange.Jo.de imola ⁊ Moderni.⁊ barto.in.l.si is a
quo.ff.vt in poss.lega.⁊ Pau.de castro in.l.nam ⁊ postea in prin-
cipio.ff.de iureiurando.allegat no.per barto.in.l.pretor.§.primo
ff.de dam.infec.Nec inuestigationis nostre est querere an pars fu
erit grauata ⁊ potuerit appellare ex quo consensit ⁊ non reclama
uit:vt no.imo.in dicto.§.si de testamento.de quo late per hostien.
Jo.an.⁊ docto.in.c.cum contingat de re iudica.⁊ per Bal.in.l.ex
cepti.C.de prob.⁊ in.l.j.qui accusa.nō possunt.Et in plerisqꝫ alijs
11 locis.¶Minusqꝫ†obstat qd allegatur ī processu quod dicti offici
ales de stilo cognoscunt nō obstante dicta prescriptiōe:de quo sti-
lo priuate in camera possunt se informare iuxta no.per Barto.in
l.iij.in fi.ff.de testibus ⁊ per do.Anto.de butri.in.c.fi.de consuetu
dine.¶Quoniam ad hoc in primis respondetur quod nullo mo-
do in processu constat de tali informatione nec est verum qd fuerit
de stilo:⁊ maxime quando maleficium.s.qd esset commissum non
esset occultum per id quod habetur per Barto.in.l.fi.ff.si quis te-
stamento liber esse ius.fuerit.⁊ per Bar.in.l.eum qui.§.in popu-
laribus.ff.de iureiurā.⁊ per.Bal.⁊ moderniores in.l.genero.ff.de
his qui no.infamia ⁊ per Bal.in.l.fi.ff.de dolo.Sed clarius ⁊ cō-
cludenter respōdetur ꝙ tunc potest informatio in camera haberi
quādo stilus seu cōsuetudo curie respicit processum seu medium
procedēdi seu oridnē iudicij.Et in his que sunt modici preiudicij.
Secus si stilus seu cōsuetudo respiciūt litis decisionem:quia tunc
nō sufficit dicta iformatio sed requiritur plena ꝓbatio.ita singu-
lariter declarat ⁊ decidit bar.in sua solēni repetitiōe.l.de quibus.
ff.de leg.in quarta questiōe principali.Sed querere nūquid iurī
cognoscēdi de delicto sit prescriptū respicit cause decisionem ⁊ nō
modū ⁊ ordinē procedēdi:idcirco talis cōsuetudo cōtra formaz sta
tutorū debuit probari specifice ⁊ in delictis nō occulte cōmissis.Et
hoc satis fuit quo ad hoc fundamētum.¶Circa secundum funda
12 mentum primi†principalis fundamēti mearum allegati.in quo
maxime audio quosdam cōtrarium cōsuluisse ⁊ minus bene iudi-
cio meo si recte omnia pōderētur:vnde inuestigem cuz quibus po
tuerunt moueri cōsulentes cōtrarium.Et in primis forte moti fue
runt.quia Bal.in.l.si creditor videt̃ temperare opinionem:Cy.vt
locum habeant verba statuti imponentis penam diriguntur in
fiscum quo casu pena censeatur fisci vēditoris ⁊ nō emptoris quod
supra voluit Ange.in.l.aut vbi.ff.de peti.heredi.vbi dicit qd ista
questio fuit perusij.Et quod ita consuluerūt.Bal.⁊ ipse:⁊ sic pre-
dicti cōsulentes forte ponderant quod verba statuti editi anno do
mini.Mccccxxviij.sub rubrica che non si venda vino ad minu-
to referantur ad fiscum magis q̄ ad partem:quia etiam potest in-
telligi ad instantiam partis emptoris executores exigerent sicut ꝙ
ad instantiā fisci:nō enim predictum statutū statuit vel exprimit:
an dicta pena exacta sit prestanda:vnde potest intelligi qd etiam
parti sit prestanda sicut fisco vt est casus no.in.l.fi.ff.de liti.quem
etiā.j.ad aliud ꝓpositum allegabo.Et sic sumus extra predictas
doctrinas.¶Tertio ⁊ vltimo clare respondet̃ ꝙ dictum statutum
loquitur quādo gabelle essent cōmunis ⁊ nō vendite:qd patet.qꝛ
in fine dicit qd licentia vendēdi dꝫ a dictis executoribus haberi ⁊
precedentia declarantur per sequētia.l.qui filiabus in princ.⁊.l.si
seruus plurium in fine.ff.de leg.j.Quando autē gabelle essent vē-
dite nō loquitur dictum statutū:quia ipsi tūc emptores hñt dare
licentiā:immo possunt omnē licentiā remittere.vt est casus in.l.fi.
Et ibi hoc tenent docto.ff.de publi.Et est casus in.l.si quis.C.de
vecti.⁊ cōmis.Igitur in casu nostro remanemus in dispositione iu
ris communis.l.si seruum non dixit ꝑtor.ff.de acquiren.heredita.
l.j.§.si is qui nauem.ff.de exercitoria.Et sic licet ante fuissent com
munis hodie sunt emptoris:eo maxime cū sint concessi omnes red
ditus.Et ex beneficio principis qd est latissime interpretādum.vt
j.dicā.¶Secundo vt percipere possum fuerunt moti predicti cōsu
lentes distinguendo qd aliquando pena nō soluentium gabellas
imponitur per noia multiplicatiua:puta qd soluat dupluz vel tri-
plum ⁊ tūc applicet̃ parti que in aliquo offenditur pro hoc est tex.
13 optimus in auc.de sanctissimis epis.§.sportularū.⁊ est ratio†sub
tilis:quia quando imponitur pena dupli in duplo inest simplum
l.hoc edictum.Et ibi per Bar.ff.de publi.vnde glo.no.institu.de
acti.§.tripli.dicit quod vbi lex non declarat semper in dubio iest

simplum. Et per Bal. et Ang. in. c. j. §. si duo. de pace tenenda. Et tenet Bar. expresse in. l. j. C. de penis fisca. lib. x. Et melius in. l. iij. C. de nauicula. li. xj. Si ergo simplum quod est interesse partis applicatur parti: ergo eadē rōne duplum: quia relictū fisco nō posset applicari sub rōne dupli. Et ita procedant dicta illorum qui tenēt penā emptori applicandam. Aliquando 14 † et secundo iponitur certa pena nō per nomina multiplicatiua et tūc procedat opinio contraria credo quod moueantur quia in dubio pene debent fisco applicari. vt cōcludit Bar. in. l. agraria. ff. de termino moto si non apparet an statutum instituat actionē vel accusationē et per hanc rationem in pena fraudate gabelle hoc tenet Ang. in. l. si quis id quod. ff. de iurisdi. omnium iudicum. ¶ Sed ad predicta clare respondetur quod primū dictum est verissimum quando pena iponitur per nomina multiplicatiua. ¶ Secundum vero dictum est falsū: quod probatur pluribus iuribus: rationibus: et auctoritatibus. ¶ Primo per tex. i. l. si quis. C. de vect. et cōmissis. vbi venditis saluis si vendat ab aliquo sine licentia emptoris imponitur pena de qua ibi et applicatur emptori et ideo dicit ibi Bal. simpliciter quod pena vendentium sine licentia est emptoribus applicanda. allegant ēt no. i. d. l. creditor. ff. de actio. emp. Sed clarius ad propositū dicit ibi Bart. de Saly. notās quod oīa emolumēta etiā penalia debent cōductoribus datiorū licet in locato nihil sit dānum. sufficit enī quod cōtrariū nō sit actum: quod tene cordi: et Saly. decidit expresse pro hac parte. ¶ Secundo probatur 15 † manifeste ex his que ponit elegāter bar. in. l. in prouinciali. §. si ergo. ff. de noui ope. nūci. vbi cōcludit quod isti emptores gabellarū possunt vendere bona nō soluētiū sicut poterat prius fiscus: quia habēt ius quod prius habebat fiscus. et sequunt ibi moderni: et eius dicta refert et sequitur bal. in. l. j. in fi. C. si propter publi. pēsit. Si ergo habēt ius fisci qua ratione pena prius ante venditionē erat fisci: post venditionē est emptoris. facit quod habetur in toto titulo. ff. et C. de 16 periculo et cōmo. rei ven. ¶ Tertio probatur † auctoritate Cy. in. d. l. si creditor qui simpliciter dixit penas esse emptoris cuius opinio simpliciter sequitur bal. in rubrica. ff. de rerum diuisione: vbi dicit quod isti emptores gabellarū videntur etiā emere penas. ¶ Quarto probatur auctoritate eiusdē bal. in. c. j. de feudi. cogni. vbi allegādo tex. et Cy. in. d. l. si creditor simpliciter dicit quod emētes pedagia videntur emisse penas trāsgressorū. ¶ Quinto hoc idē probatur autoritate eiusdem Bal. in. l. j. C. si aduersus fiscū: vbi cōcludit quod ad quem spectat collectio gabellarū spectat collectio penarū. et idē pro penis potest vendere bona fraudantiū: allegat notata per Cyn. in. d. l. creditor. ¶ Sexto hoc probatur auctoritate Ludouici romani in. l. cōmissa. ff. de publi: vbi tamen hāc partē allegat etiā Ange. in. l. fi. ff. de litigiosis. ¶ Septimo probatur auctoritate Pau. de castro in. l. fi. §. si quis ff. de publi. vbi per illū tex. Et ibi no. dicit quod pene gabellarū et eadem remissio pertinet ad emptorē et nō ad cōitatē allegat Cy. in dicta. l. creditor. ¶ Octauo probatur auctoritate hodiernis tēporibus insignis doctoris preceptoris mei dñi Alexandri de imo. in dicta. l. si quis id quod: vbi tenet hanc partē per notata per Bar. in. d. l. in prouinciali. §. si ego. et per Bal. in. l. fi. C. si propter publi. pensita. ¶ No17 no † probatur auctoritate bal. in. l. j. C. de fruc. et litis expē. vbi cōcludit quod pene maleficiorū dicunt esse in fructu: et ideo cōcludit quod cum fructus gabellarū pertineāt ad emptores dicta rōne lucrantur penas et dāna. et est rō quia ex quo pene quotidie possunt imponi censentur quotidie renasci. et ideo dicunt in fructu: vt cōcludit Bar. et sequunt Moderni in. l. si. ff. solu. matri. faciūt no. per. Bar. in. l. quedā. §. j. et in. l. si qs ex argētariis. §. fi. ff. de edendo. cum ergo oēs redditus gabellarū sint cōcessi. igitur veniunt pene fraudate gabelle. ¶ Decimo 18 confirmatur † alia rōne. Nam nedū fructus gabellarū fuerūt cōcessi sed etiā redditus: quod verbū est latius et in plus se habet quam verbum fructus vt patet ex notatis per glo. in. c. generali de elec. in. vj. cum ergo fuerint cōcessi redditus gabellarū censent etiā pene concesse. Nec video quod sit fienda distinctio inter redditus qui percipiuntur ex ipsis rebus concessis: et illos qui percipiunt ex fraude gabelle quasi primi percipiant immediate ex ipsis rebus alii mediate: quia hāc distinctionē nō probat cōcessio: cum dicat omnes redditus. qui enim omne dicit nihil excludit. l. a procuratore. C. mandati. l. omnes. C. sine sensu vel reliqui. et maxime quia dicit omnes redditus et gabellas 19 de cuius † dictione est quod ponatur inter diuersa: vt per glos. in rubrica. ff. de iuris et facti ignorantia. Et maxime quia prima concessio in magna parte fuit gratuita et secūda in totum per id quod habetur in. l. fi. ff. de consti. prin. nec reperio predictam distinctionem iure nostro aut auctoritate probari: vnde nescio vnde sumatur † Vn20 decimo probatur † ratione fortissima. Nam statuta ciuitatis senarum imponunt nouam penam vendentibus vinum ad minutum quod non cadit in aliquam speciem delicti innēti de nouo a statuto. Sed tūc succedit regula quod quādo pro aliquo malefacto quod nō cadit in aliquā speciem delicti: sed de nouo ab ipsa. l. pro maleficio reputatur: tunc in dubio pena applicatur parti lese: ita voluit elegāter Bal. in. l. si ecclesie. C. de epis. et cle. Et ita potest intelligi quod dicit ibi Guil. de cunio volens quod quā pena certa imponitur semper applicatur parti lese. pro hac opinione est casus in ratione decidendi. in. l. fi. ff. de litigi. vbi dicitur quod in edicto pretoris imponebatur pena et nō exprimebatur cui deberet applicari: subditur quod applicatur parti lese in solatium iniurie sibi facte. et sic probat quod in dubio pena debet illi applicari qui principaliter offenditur. Cum ergo in casu nostro post emptionem offendantur emptores et nō respublica: ideo eis debet pena applicari. facit tex. no. in. l. post legatum. §. admittere. ff. de his quibus vt indignis: et in. l. cum emancipati. §. si duo: et quod ibi per Bar. ff. de colla. bonorum et tex. in. l. si legatarius. C. de legatis. Si enim emptor potest facere quod tempore suo gabella non soluatur. vt in. l. fi. cū ibi no. ff. de publi. ergo in nō soluendo nullum vertitur interesse fisci: sed solum partis: alias talis remissio solutionis non posset solum per partem fieri si agitur solum ad interesse partis. Ergo illa principaliter offenditur et per cōsequens cum hoc sit nouum delictum inuentum a statuto in noua pena imposita in dubio parti lese in dubio applicari debet per predicta: et hec subtilis est et concludens ratio in materia. ¶ Duodecimo et vltimo probatur hec conclusio. nam si aliqua dubitatio esset an pena predicta imposita a dictis statutis veniret applicāda tamen predicta statuta in variis et perdiuersis locis variis et diuersis temporibus fuerunt seruata et interpretata quod pene applicētur emptoribus: vt probant optime oēs testes deponentes super decimo articulo. Si ergo in aliis locis statuta fuerunt ita seruata quare hoc in loco non debēt ita seruari non video minime quam etc. l. minime. ff. de legibus et maxime in absolutis. in penis. l. si de interpretatione. ff. de penis cū similibus. ¶ Sed diceret quis: nō sequitur pena est emptoris ergo isti nō possunt cognoscere: quia rñdeo quod imo sequitur quod ipsi nō possunt cognoscere nisi de fraudata gabella cuius gabelle ipsi hñt admīstrationē et gubernationē. Itē cuius fraudis pena venit fisco applicanda vt patet ex forma dictorum statutorum. Sed hic nullū istorum interuenit. Igitur etc. Cui enim nō cōueniunt verba nō cōuenit dispositio. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exercito. Cum ergo habeant iurisditionem limitatā nō possunt cognoscere nisi in casibus concessis. l. in agris. ff. de acq. rerum do. immo videntur prohibiti. l. cum pretor. ff. de iudi. cum ibi notatis. ¶ Preterea est aduertendum quod predicti officiales narrāt Antoniū fraudem cōmisisse et ita contra eum procedunt animo fraudā di gabellas cōis senē. Quare cum gabelle sint cōmunis montis latronis nō recte processum est contra dictum Antonium. ¶ Preterea etiā clare respondetur quod dicta pena fuit remissa per cōmunitatem montis latronis: vt patet in eorum libro actorum: vnde si eorum erat pena potuerunt illam remittere: rei enim sue quilibet est moderator et arbiter. l. in re mandata. C. mādati. l. nemo. C. de iudiciis. et in specie habemus casum et ibi not. in. l. j. ff. de publicanis. Et hec satis sint quo ad hoc in quo libuit aliquātulum insistere quia credimus partem aduersam in hoc insistere. ¶ Preterea si pena erat cōitatis montis latronis: nō video quomodo ipsi per inquisitionē potuerint procedere ad priuatam vtilitatem propter illud quod habetur per Bar. in. l. fi. §. si publice. ff. de adulte. et per Ang. in. l. si vacātia. C. de bonis vacātibus lib. x. ¶ Secundum principale fundamentū mearum allegationum fuit quod iam fuit cognitum in quo pōt vltra deducta in primis allegatiōibus dubitari ex quo minor pena venit imponenda per istos officiales: vtrum ab illa pena imposita prius supra possit imponi pena per istos officiales. Sed in hoc non insisto: quia hoc est declaratum quod non per aduocatos florentinos licet diuerse fuerint sententie pro absolutione amplectanda. Maxime cum appareat istos esse incompetētes. ¶ Tertium principale fundamentū deductū in primis meis allegationibus est quod delictum non est probatū. Circa quod obmitto an sit probatū per testes examinatos per potestatē montis latronis. Et an sit probatū quod exceptiones oppositas per dictum Antonium. quoniam hoc est latissime declaratū. et in primis meis allegationibus et per alios cōsulentes florētinos et perusinos. ¶ Sed duo possent obici de nouo ¶ Primum quod per testes Antonii ingsiti deponētes sup. vij. articulo qui deponunt quod Antonius vendidit vinū ad minutū Sed ad hanc obiectionē primo clare respondetur quod dicti testes sint singulares igitur nō probāt. l. ob carmē. ff. de testibus tradit per glo. et do21 ctores in. l. testiū. C. de testibus. Sed respondetur † quod non deponūt in quo loco Antonius vendidit. potuit enim esse quod vendiderit in loco non subdito propter quod non possent eum punire: et sic non probant concludenter: locus enim sine dubio semper est necessarius: vt plena dicatur attestatio: quia locorū varietas factorum varietatē inducit vt per glo. et docto. in. l. testiū. C. de testibus. facit tex. in. c. nihilominus. iij. q. viij. Et tex. in. c. de parentela. xxxv. q. vj. ¶ Tertio respondetur quod dicti testes nō deponūt de tēpore: et sic nō probant quia ad hāc punitionē est necessariū scire quo tempore hoc actum fuerit: ergo tempus est necessariū. Et per consequens sine tempore nō probant. vt hētur in. l. matrē. C. de proba. et in. l. cum actum. C. de nego. gest. quod aūt hoc sit necessarium probatur: quia post quinque annos

nos nullo modo de tali fraude potest cognosci: vt est casus. et ibi omnes docto. concludunt in. l. ij. C. de vect. & commis. tenet Bart. & alij ibi sequuntur in. l. cōmissa. ff. de publi. immo si habemus interpretari in dubio dicere debemus hoc factū fuisse iā sunt elapsi quinque anni ad absolutionem iuxta not. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de noui ope. nuncia. vel dicamus probationem non ꝯcludere necessario ad punitionem. l. nō hoc. C. vnde cognati. & ca-
12 pitulo in presentia de probat. ¶ Quarto & vltimo † respondetur quod dictum testium, qui conditionaliter deponunt & qualificate ꝙ vendidit miserationis gratia & pretextu cōmunis obseruantie non possunt sine ista qualitate acceptari per not. per Bartol. in. l. cornelio. §. item quesiuit. ff. de libe. lega. & per Bal. in. l. vnica. C. d̄ confessis. traditur in. l. siquidem. C. de excep. Si autē cū illa quali tate acceptant: ergo defuit dolus cum quelibet causa & bestialis excuset a dolo & per consequens non potest puniri: vt plene in consilijs demonstratum est. ¶ Secundum quod posset obici est quod vltimo loco predicta acta & attestationes fuerunt per Antonium ꝓducta: ergo videtur fateri contenta in eis vt in. l. cum precum. C.
13 de libe. causa. Sed ad hoc † respōdetur ꝙ productio predicta non fuit simpliciter facta sed in parte & partibus facientibus pro se et in alijs non prout faciunt cauti procuratores quo casu partes faci entes contra se non sunt producte: & sic cui non videtur fateri: vt concludunt docto. in. c. cum olim de censibus. & in. c. cum venerabi lis de excep. vnde videtur potius produxisse ad ostendendum q̄d alias fuerat cognitum q̄ ꝙ voluerit quoquomodo producere dicta illorum testium ad alium effectum prout patet in prima produ ctione que tantum ad effectum incompetētie facta fuit. Et ex quo semper delictum est negatum. verba autem debent interpretari in fauorem proferentis. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudicijs. ¶ Quartum & vltimum fundamentum ratione legitime excusatio nis pretextu consuetudinis in quo tantum vnum addam: quia ꝑ partem aduersam obicitur ꝙ non probatur consuetudo: quia testes interrogati in causa scientie non deponunt de tempore conti nuo & non debent & citra: prout debebant deponere ad deponendū tempus continuū quia satis est ꝙ vna vice viderint ad verificandum dictum: iuxta not. per Bart. & docto. in. l. celsus. ff. de vsu ris. & per canonistas in. c. licet tamen. de proba. Sed clare respōdet quod immo duo ex testibus nostris probant qui deponunt de tempore cōtinuo vnus est Petrus nānis paganuccij: alter blasius Martini qui bene probant a viginti annis citra: & per ipsa tempora. l. vrbana predia. §. pernoctare. ff. de verborum significatione. Traditur per Barto. in dicta. l. celsus. & si dicatur euangelista restringit se ad pauperes personas: ser Antonius nō probat ꝙ vendiderit pauperibus personis: & sic non concludit defensiones suas prout tenetur iuxta notata in. l. actor. C. de probat. & in. l. in il la per Barto. ff. de verbo. oblig. cum similibus. Sed ad hoc respōdeo quod immo per testes Antonij probatur deponentes super. vij. articulo & etiam super octauo: ꝙ si quod vinum fuit vēditum pauperibus personis & sciant hoc consulentes ꝙ est vnum ca
14 sum in quo non sunt nisi pauperes. ¶ Preterea presumendum est in dubio q̄d ille persone quibus affirmatur vinum fuisse venditum esse pauperes: & sic in casum licitū: vt probatur ex his que ele ganter ponit Bart. in. l. nō solum. §. sed vt probari. ff. de noui ope ris nuncia. & sequuntur moderni & maxime Romanus qui improbat Bald. in. l. matrem. C. de proba. qui contrarium tenuit. & idē tenet Saly. in dicta. l. matrem: idem videtur de mente Bal. in. l. j. in. ij. col. ff. so. matri. & Bal. in. l. precibus in. vj. col. in verbo & scias C. de impube. & alijs substi. idem Abbas modernus in. c. in presen tia de proba. & in. c. auditis de prescrip. facit quod no. Barto. in. l. aurelius. §. item quesiuit. ff. de libe. lega. ¶ Preterea aduertant iudicare debentes quia ex errore notarij processit ꝙ alij non plene ꝓbant: vt clare patet ex lectura dictorum testium: & idem nos sepius petiuimus ꝙ repeterent vel ꝙ secrete ab illis & ab alijs officialib⁹ se informarent: & nunquam potuimus obtinere: sed saltim proba tur quedam obseruantia: & multa alia probant que excusant a dolo & pena: vt plene in consilijs declaratū est. Laus Deo Amen.

Consilium Trigesimumseptimum.

Summarium.

1 Fugitiuus per sententiam pronunciatā cum conditione si infra tres menses satisfecerit non incurrit bannum: si mandauit debitori suo vt satisfaceret creditori ad cuius instantiā fuit pronunciatus fugitiuus an sit liberatus & nu. 9.
2 Nomen debitoris an possit dari insolutum Et nume. 7. Et an ille qui negat se debere possit eius nomē capi in cām iudicati nu. 24.
3 Factum iudicis reputatur factum partis.
4 Mandatum simplex reuocari potest.
5 Obligatio prima videtur nouata ope exceptionis ꝑ delegationē.
6 Delegatio debitoris ad hoc vt fiat valida que requirantur.
7 Res debitoris si simpliciter detur pro debito creditori an cedat in solutum etiā contradicente creditore siue plus siue minus valeat.
11 Verba sentētie debēt intelligi simpliciter vt iacent non secundum libellum.
12 Verba sentētie impropriant vt saluet sentētia.
13 Dare insolutum nomen debitoris creditori & iubere debitori q̄d soluat creditori debitoris differunt.
14 Creditor non pōt cōuenire debitorē debitoris sui.
15 Actio ex datione in solutum transit immediate sine alia solutiōe
16 Iudex qui loquitur per verba executionem denotantia censetur ꝓnunciare & facere añcedētia necessaria ad talia verba executiua.
17 Executionē petens videt petere cōdēnationem.
18 Verba sententie quando sunt clara non debēt declarari secundū deducta in libello.
19 Si mandaui mercatori debitori meo ꝙ tibi soluat pecuniam quā mihi debet & mercator te simpliciter certificauit qualiter erat debitor tuus & ratificasti mandatum non pōt reuocari.
20 Translatio nominis debitoris & eius iuris quia est incorporale fit solo cōsensu & sola patientia.
21 Delegatio nominis debitoris dicitur facta si post cessionē creditor contra debitorem sit litē contestatus.
22 Cessio actionis est species alienationis.
23 Cedere actionem creditori aduersus debitorem & dare nomen simpliciter insolutum & cedere actiones contra debitorem suum solutionis causa differunt: quia primo casu periculum nominis est cessionarij: secundo cedentis & nu. 8.

Quidam Nicolaus fuit pronunciatus cessans & fugitiuus vigore cuiusdam sententie ad petitionem cuiusdam honofrij de luca: cum ista modificatione & conditione ꝙ si ipse infra tres menses satisfaceret non incurreret in tale bannum cessantis: qui Nicolaus habens debitorē in tanta quantitate pro qua fuerat ꝓnūciatus cessans egit contra eum & habebat cōtra eum executionem paratam: tum etiā ratione instrumenti publici: tum etiam ratione sententiarū obtentarum contra dictū Jacobum que transiuerant in rem indicatā: & pēdēte tali executiōe: honofri⁹ creditor dci Nicolay fecit seq̄strū huic Jacobo debitori dicti Nicolay pro dicta summa & quantitate pro qua iste Jacob⁹ erat debitor & in iustificatiōe seq̄stri petijt hoc seq̄strū insolutū sibi adiudicari: citato dcō Nicolao qui Nicolaus pro satisfactione cōparuit & mādauit debitori suo cui fuit factū sequestrum quod solueret huic honofrio & sic ei dedit licentiam: qui honofrius hoc acceptauit quam acceptionem honofrij acceptauit etiā dictus Nicolaus. Demum viso sequestro & satisfactione & petitione insolutū & precepto facto debitori ꝙ solueret & acceptationibus factis iudex seque. sedēs pro tribunali: precipit illi Jacobo ꝙ solueret dicto honofrio in liberatione dicti Nicolay qui fuerat pronunciatus cessans que sententia fuit ab ambabus partib⁹ hoc est ab honofrio & a Nicolao acceptata: & ad petitionem amborum notificata illi Jacobo: qui Jacobus cōparuit & dixit q̄d casu quo esset debitor dicti Nicolay ipse cum eo nihil amplius habebat agere: sed hoc creditum pertinebat ad dictū honofrium: quia iudex sibi preceperat ꝙ ei solueret. Modo stantibus predictis querit vtrū iste Nicolaus dicatur satisfecisse huic honofrio. Et si ꝙ creditum istius Jacobi sit trāslatū ꝑ sniam & acceptationē & alia acta in istū honofriū: & nicolaus sit liberatus. Et ꝑ cōseq̄ns nō sit cessans.

Dominus labia mea aperiat. Et

spiritus sanctus illuminet intellectū. ¶ Visa puncti narratione & pensatis his que in facti cognitione versantur: primo † aspectu di
1 cēdū ꝙ dn̄s nicolaus nō dicatur videbat satisfecisse snie cessantis. Sed ꝙ oīno debeat declarari cessans & fugitiuus. Nam ipse virtute snie cessantis erat obligatus soluere infra tempus appositū in sententia alias elapso tempore ipō nō soluente censeret cessans: vn de ergo tenebatur precise soluere. l. ait pretor in principio cum ibi plene no. ff. de re iudi. in casu autē nostro nulla reperitur facta solutio: ergo purificata videtur snia cessantis. ¶ Nec videtur obstare ꝙ iudex ꝓcepit Jacobo debitori dicti Nicolay ꝙ soluat honofrio
2 & ꝙ partes talem sententiā acceptauerint. Quia per † hoc nō videtur nicola⁹ soluisse q: iudex nō vr̄ dedisse nomē debitoris isolutū prout poterat vt in. l. si. C. quādo fiscus vel priuatus. & per id quod habet in. l. a diuo pio. §. si pignora. & in. §. sic quoq;. ff. de re indi. et in. l. ordo. C. de execu. rei iudi. Sed tn̄ mandauit Jacobo vt solueret per quod mandatū Nicolaus non vr̄ liberatus: hoc vr̄ ostendi
3 nam factū † iudicis reputat factū partis. l. si ob causam. C. de euic. & in specie in casu nostro hētur in. l. j. C. si in causam indicati. Sed
4 si nicolaus † dixisset Jacobo iussisset & mādasset ꝙ daret honofrio nō esset Nicolaus liberatus añ solutionē etiam si Jacobus q̄d est fortius per stipulationē ꝓmisisset Blasio virtute dicti mādati

pecuniā quā debebat Nicolao. Casus est i.l. si debitorē. C. de noua. & in.l. stichū. §. fi. eo. ti. & ibi no. Pau. de ca. & no. Bar. in.l. singularia. ff. si cer. pet. & Pau. de cast. in.l. delegare. ff. de nouat. vbi vltra subdit q nicolaus posset inhibere Jacobo q non solueret q2 simplex mādatum reuocari pōt. l. si cū cornelius. ff. de solut. & dr res integra postq non soluit sed promisit: q2 hoc nō fuit mandatū: secus si mādatarius soluisset. l. vtrū. ff. de constitu. pecu. & l. si quis ꝓhibuerit. ff. de publi. q dicit quotidianū & mēti notādum. nec obstat si quis diceret q hic vr̄ interuenire delegatio ex quo nicolaus mā-
5 dat Jacobo debitori suo q soluat honofrio: & consequenter † per delegationē vr̄ nouata prima obligatio saltem ope exceptionis ꝑ ea q̄ plene no. in.l. fi. C. de noua. & in.l. qui vsufructū. ff. de ver. obli.
6 & in.l. delegare. ff. de noua. ¶ Quoniam † ad hoc respondet q nulla fuit facta neq interuenit delegatio. nā ad hͦ vt dicat facta delegatio duo copulatiue requirunt quorum neutrū interuenit in casu nostro. ¶ Primū q debitor promittat per stipulationē3 vt probat in.l.j. C. de noua. & in.d.l. delegare: vbi dicunt Ang. & Pau. de ca. Secus etiā qñ fieret per cōstitutum vel simplex factū. & tenet Paulus de ca. in.l. singularia. ff. si cer. pet q nō iteruenit in casu nostro. ¶ Scdm q debitor de mādato creditoris ꝓmittat creditori mādātis recipienti: prout est casus cū glo. in.l. Quis. & ibi Jaco. butri. et Ang. ff. ad vell. & tenet spec. in tit. de obli. & solu. & vr̄ esse cōmunis opinio. Et hoc etiā nō interuenit in casu nostro. Igitur non pōt
7 dici factam delegationem. ¶ Nec etiā vr̄ obstare † sn̄ia lata in qua iudex mādat dictū Jacobum soluere dicto honofrio in liberatiōe dicti Nicolay. Et cōsequenter videbat q per tale preceptū factum Jacobo induceret liberatio dicti Nicolay quasi videat datū nomē debitoris insolutū: per id quod habetur in.l. fi. C. quādo fiscus vel ꝑua. & in.l. pupilli. in. §. soror. ff. de solu. & in.l. ij. C. d noua. Qm̄ ad hoc vr̄ posse responderi q stat hoc q fiat debitori mandatū de soluendo creditori mandantis: & tñ nullum dicat datum nomen insolutum nec dicat cessa aliqua actio cōtra debitorē prout est casus in d.l. si debitorē. ff. de nouatio. vnde tale preceptū intelligatur factū in liberatione Nicolay. s. sequuta solutiōe: & sic interim Nicolaus nō vr̄ liberatus ab honofrio: & Jacobus a Nicolao: prout habetur in.d.l. si debitorē & per Bar. in.d.l. singularia: & per Paul. de ca. in
8 dicta. l. delegare. Confirmatur † ista respōsio. nā dicit singulariter Joā. de imo. in.l. facta. §. si heres. ff. ad trebel. q aliud est dare simpliciter nomē insolutum & cedere actionē quo casu immediate periculum nominis trāsit in cessionariū: vt in.d.l. pupilli. §. soror. cū similibus. Aliud est cedere actiones cōtra debitorē suū solutionis cā creditori suo vt sibi satisfiat: & hoc casu periculū noīs est cedētis & iste est casus cum glo. in.d.l. ij. C. de nouatio. ergo datur intelligi q hoc vltimo casu. Ego nō liberor donec satisfiat creditori meo & consequenter potest me cōuenire: quia ante solutionem nō videtur cedere insolutum talis cessio ex quo periculū nominis pertinet ad cedentē: & sic nomē tit. solutionis nō est translatum: quia si esset translatum periculū nominis pertineret ad cessionarium. l. si nomen cum seq. ff. de hr̄. vel actio. ven. & l. si plus. §. fi. ff. de euic. & no. in.d. §. soror. & sic vr̄ q predicta potius fuerint acta ad maiorē cautionem dicti honofrij: sicut in simili quando fit preceptū debitori debitoris ne soluat suo creditori prout no. Bar. in.l. non solum. §. morte in materia ꝓtestationis inhibitorie. ff. de no. operis nūci. et per Bar. in.l. grece. §. j. ff. de pigno. & in.l. si hrs. ff. ad trebel. cum si-
9 mili. ¶ His tamen † nō obstantibus contrariā sn̄iam veriorē existimo: q immo dictus Nicolaus dr̄ satisfecisse dicto honofrio. Si dictus Jacobus est debitor in tanta q̄titate quātā dictus Nicolaus debet dicto honofrio: hanc conclusionē probo ex plurimis. & in primis inuenio q quādo aliqua res capit in causam iudicati pro executione sententie multiplex datur practica prout no. glo. Barto. & docto. in.d.l. a diuo pio. §. si pignora. ff. de re iudi. & docto. maxime Bal. in.l. ordo. C. de execu. rei iudi. aliquando enim & primo datur res in causam iudicati creditori vt possideat loco pignoris in noīe hoc casu qñ iudex vocato noīe iubet id esse pignori: vt voluit glo. no. in.l.j. C. de preto. pig. Et hoc nō fuit factū in casu nostro: q2 nō fuit actū vt simpliciter retineret in pignus sed mādatum debitoris q solueret. Aliquando & secundo cōceditur potestas vendendi rē captam: vt in dicto. §. si pignora. & hic etiā nō est casus noster. Aliquādo & tertio vt tāq extraneus emat. l. ij. C. si in causam iudicati. & hic etiā non est casus noster. Nam etiam dicta practica nō habet locum nisi quando constat emptorē non inueniri. l. ordo. & l. fi. C. d execu. rei iudi. Aliquando & quarto in solutū res que capit in causam iudicati datur a iudice insolutum altero de duobus modis: vel primo dando pro iusta estimatione rem captā in causam iudicati. quo casu si plus valeret deberet a creditore restitui si minus illō
10 deberet a debitore suppleri vel secundo dando † simpliciter pro debito quo casu cedit insolutū siue plus valeat siue minus. Et hoc secundo casu etiam contradicente creditore cedit insolutum si iudex vult etiā rem nō ydoneam adiudicare prout tenet glo. in.d. §. si pignora. & sequūtur Jaco. de arena. & Bart. & Jaco. de are. & Cy. in.l. ordo. C. de execu. rei iudi. Sed contrariū tenet glo. in.d.l. ordo. q hoc cōtradicente creditore fieri non possit. & sequitur Jaco. butri. bene facit ex tex. in.d. §. si pignora in verbo maluerit. Ricar. & Bart. de saly. in.d.l. ordo. & Jo. de imo. in.d. §. si pignora cōcordādo opinionem dicunt q aut creditor a principio petijt adiudicari pro iusta estimatione: & tūc ꝓcedit scd̄a opinio q iudex nō possit ꝓ toto debito adiudicare. Aut simpliciter petijt adiudicari: & tūc pr̄ma opinio: quia non posset creditor postea mutare consilium. Argumē. auc. at qui semel. C. quomō & quādo iudex: vnde reducendo predicta ad terminos nostros dico q casus noster magis adaptat huic vltime practice dationis insolutum q2 alijs nullo modo adaptari potest. & consequenter in casu nostro. Cum creditor petierit sibi dictū nomen dari insolutū pro concurrēti q̄titate. Et iudex simpliciter dederit: difficultas videtur esse an pro toto debito censeat nomē debitoris adiudicatū. An vō ꝓ concurrenti q̄titate. Qđ vltimū dcidit bar. de saly. in terminis i.d.l. ordo. vbi dicit qđ si actor petijt adiudicari pro iusta estimatiōe: & iudex simpliciter adiudicauit cēseat adiudicasse ꝓ iusta estimatione & nō ꝓ toto debito. argu. l. fi. C. de iure dn̄ij impetrādo Sed hoc dictū impugnāt plerique moderni
11 in.d. §. si pignora. quia † verba sn̄ie debēt intelligi simpliciter vt iacent non secundum tenorem libelli: vt est casus & ibi no. Bar. & docto. in.l.j. C. si plures vna sententia: & in.l. Paulus la secūda. ff. de re iudi. Sed adiudicatio simplr̄ facta intelligit pro toto debito vt in dicto. §. si pignora. ergo &c. Et hanc vltimā opinionē puto veriorem tenēdo q iudex possit facere adiudicationē validā nō obstante contradictione creditoris: al's verior esset opinio Bar. de salyce.
12 q2 † verba sn̄ie etiā impropriantur vt saluet sententia vt no. glo. in l. & puto. ff. fami. hercifcunde. hoc tamen multū penderet a verbis sn̄ie que nō ostenditur: nec de hoc queritur: ideo vlterius nō discutio. ¶ Sed dicet quispiā predicta procederent si ex verbis sn̄ie appa ret q iudex voluisset in solutū dare sed hoc non apparet: sed tñ iu-
13 dex mandat Jacobo debitori Nicolay: iubere † autē debitori q soluat creditori creditoris: & dare nomen debitoris insolutū differūt. Nam primo casu nomen nō cedit insolutum nisi facta solutione secundo casu sic immediate vt patet in dicta. l. si debitorem. ff. de nouatio. Cum ibi no. iunctis his que habentur in.l. ij. & in.l. si insolutum. C. de act. & oblig. & in.l. si prediū. C. de euictionibus. ergo ex diuersis non debet fieri illatio: maxime cum sn̄ia sit stricti iuris. d.l. j. C. si plures vna sententia: & traditur in.l.j. §.j. ff. de hr̄. insti. & in.l.
14 errore. C. de testis. Sed ad hoc rn̄deo. Et pro † responsione presuppono quod creditor non potest conuenire debitorē debitoris sui: nulla subsistente hypoteca nisi prius capiatur nomen debitoris in causam iudicati: & mittatur in possessionem in quam constituitur pignus pretorium & competit vtilis actio contra debitorem: vt habetur in dicta. l. a diuo pio in tertu. & glosa in. §. sic quoque. ff. de re iudica. & not. in.l.j. C. de pretorio pignore: & in.l. ij. C. quando fiscus vel priuatus: vbi Saly. plura necessaria enumerat: scilicet debitoris principalis condemnatio: ipsius excussio: confessio explicita: vel implicita debitoris quem conuenire volo: & missio in possessionem nominis: vt ibi latius per eum: vnde dicunt doctores in dicta l. ij. C. quando fiscus vel priuatus. quod speciale est in fisco quod illis non concurrentibus iudex compellat debitorem debitoris ad soluendum. Ergo in contrarium est ius commune: & sic non poterat iudex compellere Jacobum ad soluēdum honofrio. Quinimmo fortius iudex processit precipiendo quod solueret: & sic via executiua que quomodo cōueteret dicto honofrio non video: ex quo nulla erat adhuc facta cessio: cum vir facta cessione dici posset sibi competere prout statim dicetur. Quibus suppositis non potest alia via tale preceptum saluari vel dici fieri potuisse ad instantiam dicti Honofrij. Nisi dicamus quod iudex voluerit dare tale nomē
15 debitoris insolutum dicto Honofrio. Ex qua † datione insolutū immediate sine alia cessione transeunt actiones: vt est casus in.l. ij. Et ibi not. C. de actione. & obliga. & tenent glo. & cōmuniter docto. in.l.j. eod. titulo. & est tex. in.l. emptor. & in.l. ex nominis & in.l. fin. C. de here. vel actio. vendita. vnde bene postea stat quod dato nomine debitoris insolutum & cessa actione ius executiuum quod cōpetebat Nicolao contra Jacobum competeret Honofrio tanquā cessionario Nicolao propter nomen sibi insolutum datum contra dictum Jacobum. Casus est in.l. si creditorem & ibi notant docto. maxime Barto. de Saly. C. de actio. & oblig. facit quod no. Bald. & saly. post Jaco. butri. de cessionario in.l.j. ff. si certum petatur. et Bald. in.l. per diuersas in decima questiōe. C. mādati. & q no. Jo. an. in addi. specu. in rubrica de cessi. a. ti. & Bald. in.l.j. ad fiñ. C. de act. & obli. Ex quo ergo precipit debitori Nicolay q solueret honofrio videtur iudex dedisse nomen insolutum dicto Honofrio qđ
16 erat necessarium antecedens ad ipsum preceptum. Nam † iudex qui loquitur per verba executionem denotantia censetur pronunciare & facere antecedentia necessaria ad talia verba executiua. Casus est in.l. in summa. ff. de re indicata. in principio. Et ibi ad hoc
17 ponderat Jo. de imo. ¶ Pro hoc † facit q not. Bart. & cōmuniter

moderni

moderni in.l.si cũ nulla eo.ti.cõcludẽtes ꝙ ille qui petit executionẽ vr̃ petere cõdẽnationẽ tanquam necessarium antecedens:prout etiã no.declarat do.Anto.in.c.exaiata extra de iudi.in.x.col.ver. sed est dubiũ ⁊ do.Abb.in.c.j.in.ij.q.ad fi.extra de litis conte.quicquid dixerit Bar.⁊ post eũ Ange.in.l.j.C.de execu.rei iudi.¶Cõfirmatur ista pars.nam iudex nõ simpliciter precepit Jacobo qd̃ solueret Honofrio:sed vlterius dixit in liberatione dicti nicolay.nõ põt tale preceptum verificari nisi dando nomen debitoris insolutum:Alias aũt nõ causabatur liberatio nicolay de pñti tempore sententie.⁊ hec interpretatio magis placet q̃ dicere ꝙ preceptũ intelligatur in liberatione nicolay:postea sequuta solutione. et hoc ex plurimis. In primis qr dicta interpretatio:ꝙ tunc tempore sñie censeatur datũ nomen debitoris insolutũ est cõformis libello ⁊ pe-

18 titioni actoris:lz ergo † quando verba sñie sunt clara nõ debeant interpretari secundum deducta in libello.vt in.l.j.C.si plures vna sñia.tñ qñ possunt aliter ⁊ aliter interpretari illa est melior q̃ ꝯuenit libello.ar.l.vt fundus.ff.cõi diui.⁊.c.lz el.j.extra d̃ simonia.Et notabiliter declarat Bal.in.d.l.j.C.si plures vna sñia.vñ cum Honofrius petierit nomẽ debitoris sibi dari insolutũ censendũ est ꝙ circa datꝫ.insolutũ iudex pronunciauit.fatuus est enĩ iudex qui ꝓnunciat super non petitis.l.si.C.de fideicõ.libertatibus.¶Confirmatur idem quia nicolaus comparendo acquieuit petitioni Honofrij ⁊ ꝙ erat ꝯtentus quod Jacobus solueret ꝓ satisfactiõe:vnde non est censendum iudicẽ aliud voluisse q̃ partes existẽtes concordes.Argu.l.si conuenerit cũ ibi plene no.maxime per imo.ff.d̃ re iudi.¶Confirmatur quia si intelligeremus ꝙ iudex voluisset liberare nicolaũ sequuta solutione post sñiam:quia tunc nõ esset oĩno tutũ dicere ꝙ iudex potuisset liberare ꝓpter solutionẽ futurã post sñiam per id qd̃ habetur in.l.nõ quemadmodum.ff.de iudi.⁊ quod plene no.in.l.ij.C.de sen.que sine certa quanti.Maxime cũ nicolaus de presenti posset se liberare per ea que ponit Bart.in.l. vbi aũt non apparet.§.pe.ff.de verb.oblig.⁊ do.Anto.no.in.c.auditis extra de procuratoribus.¶Preterea nulla erat dubitatio ꝙ sequuta solutione dictus nicolaus liberabatur. Si ergo iudex intellexisset de tali liberatione inducenda per solutionem:verba sententie nihil operarentur contra.l.si quando.ff.de leg.j.⁊.c.si papa extra de priuile.intelligem⁹ ergo de liberatiõe inducenda ꝓpter tale preceptum de soluendo ꝙ includit in se dationem nominis insolutũ.Ex quib⁹ oĩbus concludit̃ ꝙ iudex censetur noluisse dare nomen debitoris insolutum in liberationem nicolay ⁊ huic interpretationi omnia consonant:vnde possumus dicere ꝙ dicit Aristoteles primo ethicorum.vero omnia consonant:falso autẽ cito dis-

19 sonant:quod verum est.¶Adduco † etiam ad confirmationem p̃dictorum illud quod singulariter consuluerũt Albertus Galeotti:Odofredus:⁊ Dy.quos refert ⁊ sequitur Jo.an.in addi.specu. in titu.de posi.in rubrica ad fi.qui volunt ꝙ si mandasti mercatori debitori tuo ꝙ mihi solueret pecuniam quam debebat tibi ⁊ ille mercator me simpliciter certificauit qualiter erat debitor meuꝫ.Et ego ratificaui non põt reuocare mandatum.Argu.l.si ego.ff.de nego.gest.⁊ talis obligatio mercatoris solutioni equiparatur vt ibi latius per eum quem sequitur Ang.in.l.singularia.ff.si certũ pet. ⁊ Pau.de castro in.l.delegare.ff.de noua.⁊ in.l.si cũ corneli⁹.ff.de soluꝫ.vnde cum in casu nostro facta sibi notificatione sentẽtie per Nicolaum ⁊ Honofrium in concordia in iudicio affirmauerit Jacobus eis ꝙ debebat Nicolao se non esse amplius debitorem nicolay:sed Honofrij omnia concurrunt que ponit Jo.an.⁊ per consequens si talis obligatio eq̄paratur solutioni sicut solutione tollit̃ obligatio:insti.quibus modis tollitur obligat̃.in principio.Jta ⁊ per talem obligationem ratificatã ⁊ notificatam:vt supra.¶Confirmantur predicta.nam cum Honofrius petierit sibi insolutum dari.Jtem nicolaus cõsenserit postea sequutũ fuerit preceptũ de soluendo ⁊ ratificatio partium talis cõsensus prestitus habet virtutem inclusam tacite assignationis ⁊ cessionis dicti nominis prout in simili singulariter voluit Bald.in.c.vnico an agnati vel filij defuncti in pe.col.versi.quero nunquid agnati faciunt per verba

20 Bal.post Jaco.de arena.in.l.si.C.ad.l.falcidiam.nec mirum † qd̃ fiat trãslatio iurium in nominibus que sunt incorporalia solo consensu ⁊ sola patientia vt in.l.seruitutes ⁊ in.l.quotꝫ.ff.de seruitut̃. titulo generali.traditur in.l.tertia in p̃cipio.ff.de acqui.pos.aut ergo dicitur tacite assignatum nomina debitoris insolutum qd̃ videtur verius ⁊ habemus propositum:quia censetur statim liberatus nicolaus prout dicit Jo.de imola.in.l.facta.§.si heres.et Paulus de castro in.l.pupilli.§.soror.ff.de solutio.aut censent̃ tacite cessa iura per Nicolaum honofrio contra Jacobum.⁊ idem

21 dicendum videtur.nam si † Honofrius fuisset post cessionem litem cõtest.cum Jacobo:Jacobus fuisset liberatus a nicolao ⁊ obligatus Honofrio sicut si esset facta delegatio illiuꝫ nominis.casus est cum glo.notabili in.l.delegare.ff.de nouatio.⁊ licet Bart.⁊ docto. impugnent illam glo.quod non ponit bonum exemplum ad illum tex.tamen non impugnant eius decisionem:⁊ expresse Paulus de castro ibi impugnat exemplum ⁊ approbat glo.sequẽ.quam dicit no.Sicut ergo talis effectus fuisset inductus per litis contesta.eodem modo debet induci in casu nostro per denunciationem factã ꝙ soluat honofrio:quia in tali materia litis cõtestatio talis denũciatio ⁊ partis solutio vadunt a pari:vt est casus in.l.iij.C.de nouatio.fortius ergo idem effectus induci debet per preceptũ de soluendo.nam nulla ratione induci potuit dicta differentia glo.nisi quia post litis contestatio.directa efficitur inutilis. Sed eodem modo efficitur in illis alijs casibus vt in dicta.l.iij.C.de nouatio. ergo eadem est ratio:⁊ consequenter eadem esse debet iuris dispositio:⁊ equissimum videtur vt postquam actiones cedentis sunt effecte inutiles quod liberetur a suo creditore cui cessit:⁊ non ante

22 Accedat † ad predicta.Nam cessio actionis est species alienatiõis prout consuluit Dy.⁊ referre ⁊ sequitur Joã.an.in titulo de cessio.

23 act.§.j.ver.sed nunquid minor.Et secundum predicta † potest intelligi ⁊ limitari ꝙ dicit imo.in dicta.l.facta.§.heres vbi vult qd̃ ille qui simpliciter cedit nomen debitoris non liberetur statim dũ dicit ꝙ licet periculum nominis pertineat ad cedentem:tamen cõsequitur liberatio.saltem sequuta solutione:⁊ sic videtur dubitare ꝙ non consequatur ante solutionem.⁊ pro hoc multum facit in.l. pupilli.§.soror.ff.de solutio.vbi licet sit facta cessio nominis ⁊ periculum sit cessionarij tamen non liberatur cedens ꝙ intelligatur nisi interuenerit alterum de illis tribus de quibus in dicta.l.iij.C. de nouatio.Argumen.dicte.glo.in dicta.l.delegare.¶Sed predi-

24 ctis videtur obstare quia † non videtur quod potuerit capi nomen debitoris insolutum in causam iudicati qui negat se debere. vt est casus ĩ.l.a diuo pio.§.sic quoqꝫ.ff.de re iudi.⁊ ibi per Bar.⁊ docto.⁊ est tex.in.l.j.in glo.⁊ Barto.C.quando fis.vel priua.¶Sz ad hoc breuiter respondeo ꝙ dicta negatio contra sententias latas que transiuerunt in rem iudicatam tanquam euidẽtissime calumniosa non habet obstare prout concludunt Ange.⁊ imola.in dicto.§.sic quoqꝫ.⁊ specu.in titulo de primo ⁊ secundo decreto.§. Restat ver.quid ergo.⁊ tenent Cy.⁊ Bald.in dicta.l.ij.C.quando fiscus vel priuatus.⁊ Saly.in.l.j.eodem titu.Et maxime quia põt conueniri sententia que habet executionem paratam prout not.declarat Bald.in.l.etiam in.ij.col.C.de execu.rei iudi.⁊ sequunt̃ moderni in dicta.l.a diuo pio.§.sit quoqꝫ.ex quibus omnibus saltem simul iunctis concludi potest ꝙ dictus nicolaus dicitur satisfecisse Honofrio adeo quod non incidit in bãnum cessantis:vel saltem ex quo facto Honofrij factum est ꝙ non potuit exigere nomina et sibi soluere propter non solutionem non debet incidere in bãnum cessantis.Argumẽto.l.iij.§.item q̃ritur.ff.de statuliberis.prout illam inducit Bar.in.l.amplius nõ petitum.ff.rem ratam haberi.⁊ est bonus tex.in.l.veteres in fi.ff.de iti.actuqꝫ priuato.Et maxime ex predictis omnibus simul iunctis hoc dicendum est ad euitationẽ bãni cessantis.ar.l.si de iterpretatiõe.ff.de peniꝫ.Laus deo amẽ.

Consilium Trigesimumoctauum.

Utrum renouatio liuelli facta per vnũ ex pretendẽtibus ius in re:q cõfessus fuerat rẽ reuersam ad dñm preiudicet alijs.

Summarium.

1 Res inter alios acta alijs preiudicare nõ debet.

2 Feudum antiquitus cõstitutum non põt a domino renouari nec mutari in preiudicium tertij

3 Si quis vult admitti ad feudum liuellum vel emphiteosim nõ tan q̃ heres illius qui priuatus fuit facto suo ⁊ ex sua prouisione:sed suo iure alterius prouisionis quesito ad hoc admittetur nec factũ illius priuati sibi preiudicat.

5 Canon ꝙ soluatur satis est etiã a quocũqꝫ soluat̃ pro iure suo soluat̃ etiã virtute renouationis.

6 Ad euitationẽ pene nõ refert a quo aliq̄d fiat dũmõ fiat.

7 Canonis oblatio ⁊ depositio euitant penã priuationis.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum.Uiso instrumento emphiteosis seu liuelli concessi ab archiepiscopatu Colo:ser Fanuccio:⁊ domine Bartolomee:ita tamen ꝙ prius vocentur Colus ⁊ omnes descendentes Coli quibus deficientibuꝫ vocentur ser Fanuccius domina Bartolomea ⁊ eorum descendentes:⁊ presupponitur in facto.Quidam Georgius nepos dicti Coli ex Jacobo eius filio predicta bona que retinebat ad liuellum vt supra confessus est reuersa fuisse ⁊ recaduta ad archiepiscopatum ⁊ fecit sibi renouari liuellum in persona sua de nouo. Nec constat alijs pretendentibus ius quo iure ⁊ ex quo capite liuellus esset reuersus ad dominum seu bona predicta data ad liuellũ.Presupponitur etiam ꝙ ex dicto Colo extat quedam domina Jacoba et ex dicto ser Fanuccio extant descendentes. Jtem ꝙ ex dicto Georgio nulli extant descendentes adeo ꝙ renouatio est finita. Jtem p̃supponitur quod ante renouationẽ semper apparet soluta pẽsio:⁊ etiam post renouationem per dictum Georgium est soluta pẽsio

& vt creditur virtute renouationis. & pro liuello renouato: item presupponitur quod post mortem Georgii Archiepiscopus pisanus ista bona concessit alteri ad liuellum: & soluta est per illum pensio item quod dicta domina Jacoba post dictam mortem dicti Georgii semper depositum fecit de pensione: pretendens se habere ius in dicto liuello virtute prime concessionis de qua supra facta est mentio: quibus stantibus. Queritur si aliter non apparet quod dictus liuellus fuerit ad ecclesiam reuersus An factum dicti Georgii habeat preiudicare dicte domine Jacobe aliis pretendentibus ius mortuo dicto Georgio sine descendentibus.

1 ¶ † Circa quam questionem concludo breuiter quod non. Et primo per regulam generalem que habet quod res inter alios acta aliis preiudicare non debet: vt per totum. C. res inter alios acta. & in. l. sepe cum ibi plene no. ff. de re iudi. & in. c. quamuis extra de re iudi. vnde factum & concessio dicti georgii nullo modo potuit preiudicare domine Jacobe & aliis pretendentibus ius. l. si vnus in principio Cum ibi plene not. ff. de pactis. id enim quod nostrum est sine facto nostro a nobis tolli non potest. vt in regula id quod nostrum cum materia. ff. de regu. iuris. ¶ Confirmatur. Nam cum facto Coli fuerit quesitum ius descendentibus suis non potest & per vnum ex descendentibus preiudicare descendentibus ser Fanuccii per id quod habetur in. l. si ego. ff. de neg. gest. & per bald in. l. cum a socero. C. de iure dotis & Jo. de imo. no. ad propositum in. c potuit in vltima carta in eadem. q. qua querit. An ille qui recepit emphiteosim pro se filiis & nepotibus possit alteri prelegare.

2 ¶ Accedat † quod ponit bal. in. l. vnica in. xj. q. ver. Sed quid si dominus vbi bal. concludit quod dominus non potest renouare & mutare feudum antiquitus constitutum in preiudium tertii. Argumento. l. impuberi filii. ff. de administra. tuto. & quia renouatio fieri videtur cum sua causa suisque vitiis. l. lex vectigalis. ff. de pigno. Ergo per renouationem factam in persona Georgii non potuit tertio preiudicari.

3 ¶ Confirmatur † quia quando quis vult admitti ad liuellum feudum vel emphyteosim non tanquam heres illius qui facto suo priuatur: & cuius prouisione fuerunt acquisita sed suo iure sibi alterius prouisione quesito. tunc factum illius sibi non nocet: vt decidit Barto. in. l. eum qui. ff. de interdictis & rele. & Ang. & Pau. de cast. in. l. adoptiuus. §. patronum. ff. de in ius voca. traditur in. c. ii. de feu. & no. Pe. & Cy. in. l. ii. C. de libertis & eorum liberis. Sed ita est in casu nostro. nam domina Jacoba non venit vt heres Georgii nec fuit prouisione Georgii quesitum sed proprio iure quesito ex prouisione Coli & fortius descendentes ser Fanuccii: vnde facto Georgii nullo modo priuari possunt prout est casus in. c. si vasallus culpam si de feudo fuerit contro. & in. c. si vasallus feudo priuetur. & ponit imo. in. l. stipulatio ista. §. si quis ita ff. de ver. obli. & Bald. in. l. qui se patris. C. vnde libe. vnde de iure communi etiam per non solutionem canonis vel alienationem Georgii non esset preiudicatum. d. domine Jacobe nec descendentibus ser Fanuccii: vt concludunt doctores in predictis locis. ¶ Ex quo posset inferri quod licet verba contractus sint satis pregnantia quod non soluto canone per triennium dicti colus & ser. Fanuccius & do. Bartolomea & eorum & cuiusque eorum heredes & descendentes sunt priuati dicto liuello: tamen dicta verba possent intelligi & restringi referendo singula singulis. s. quod quando & eorum & cuiusque ipsorum in heredes & descendentes sint priuati. s. non soluentes vel etiam non soluentes & eorum heredes & descendentes: & sic non solutio vnius ad plus preiudicet sibi & suis heredibus vel descendentibus non autem aliis transuersalibus. & fortius quod non solutio vnius ex descendentibus coli non preiudicet descendentibus ser Fanuccii: & hoc ne delictum vnius noceat alteri: vt in regula non debet cum materia. de re. iuris. in. vj. & in. l. sancimus. C. de penis & in regula odia. & in regula in penis de regu. iu. in. vj.

4 Item quia verba † debent restringi ad iuris dispositionem inquantum fieri potest ne quis indebite damnum patiatur & alter locupletetur prout & tangunt in casu nostro vt no. glo. in. l. fin. §. in computatione. C. de iure delibe. & per Bar. in. l. omnes populi in. vii. questione principali in materia interpretationis restrictiue. ff. de iust. & iure. Sed ad hoc non determino quia presupponitur quod canon semper fuit solutus. ¶ Una tamen restat difficultas nam licet canon fuerit solutus a georgio fuit solutus virtute renouationis non prime concessionis. & ita fuit solutus a nouo liuellario post mortem georgii. Et sic videtur quod prima concessio facta collo & aliis ob non solutionem pensionis expirauerit: tum virtute conuentionis de qua in instrumento liuelli que seruanda est. l. legem. C. de pactis. l. j. ff. de pactis. Item & de iure communi: vt & c. potuit de locato. & in. l. ii.

5 C. de iure emphi. Sed ad hoc † respondetur quod satis est quod canon soluatur a quocunque etiam pro suo iure soluatur etiam virtute renouationis: vt voluit eleganter Guill. de cunio & refert & sequitur Bald. in. l. solennibus. C. de rei vendi. per. l. forma. §. si cum ego. ff. de censibus & tenet Bar. in. l. arboribus. §. qui tamen. ff. de vsufr. & tenet Paul. de castro consilio. ccx. ad fi. et Lodouicus romanus in. l. si mora. ff. soluto matrimonio. vnde cum presupponatur quod semper canon fuit solutum a quocunque fuerit solutum satis est. Et probatur

6 † per illam regulam quod ad euitationem pene non refert a quo aliquid fiat dummodo fiat: hanc regulam ponit bar. in. l. cum seruus. & eam sequuntur Ange. & imo. ff. de ver. obli. per tex. in. l. j. C.

7 si manci. ita fuerit alie. & maxime quia † post mortem Georgii nomine domine Jacobe semper fuit facta oblatio & depositio canonis per quam euitatur pena priuationis vt per Bald. in. l. acceptam C. de vsuris. & Lodouicus roma. in. d. l. si mora. sed non fuit necessaria ex quo canon fuit solutum a possessore: vt per Guil. de cu. & bal. in dicta. l. solennibus & Paulus. in dicto consilio. ccx. vnde concludo quod domina Jacoba debet & potest de iure admitti ad dictum liuellum non obstante dicta renouatione facta per dictum Georgium &c. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium Trigesimumnonum.

¶ Tractatur an a quadam sententia lata per capitaneum possit appellari stante statuto quod a sententiis capitanei non possit appellari.
Et statutum remouens appellationem quam intelligitur remouere. et prohibens nisi semel appellari qualiter intelligatur.
Et de nullitate cuiusdam sententie. & quod tex. in auc. si tamen. C. de tempo. appel. & in cle. quamdiu de appel. habet locum in arbitro & arbitratore: & ante acceptationem arbitrorum.

¶ Summarium.

1 ☞ Appellatio regulariter est permissa a quacunque sententia nisi reperiatur prohibitum & qui dicit prohibitum id probare debet.
2 Argumentum a contrario sensu a statutis valet.
3 Appellatio etiam iusta censetur prohibita a statuto quando expresse prohibet appellationem.
4 Statutum cum sit odiosum non debet extendi de persona ad personam.
5 Statutum loquens in potestate an habeat locum in capitaneo et econtra & nume. 6.
6 In materia interpretationis extensionis fiue non debet fieri extensio maxime in odiosis.
8 Dictio duntaxat excludit omnia preter expressa.
9 Appellatio est species defensionis & fauorabile remedium inducta principaliter ad fauendum iniuste oppressis.
10 Statutum quod remouet appellationem intelligitur nisi fuerit iusta.
11 Appellatio licet sit remota non tamen intelligitur sublatus recursus ad iudicem appellationis pro habenda iustitia.
12 Statutum prohibens appellationem qualiter & de qua appellatione intelligatur & nume. 13.
14 Statutum quod non possit nisi semel appellari intelligitur quando sententia lata in causa appellationis fuit confirmatoria prime secus si diuersa & vide nu. 16. 18. & 19.
15 Reductio ad arbi. boni viri si non potest peti ex forma statuti si laudum fuit bis latum intelligitur si secundum fuit confirmatorium primi alias secus.
16 Appellare bis tamen licet de iure communi.
17 Appellationem tertiam non potest princeps indulgere.
20 Appellari si debet a sententia lata per capitaneum ad potestatem officio potestatis vacante appellari debet ad dominos ciuitatis et non ad consilium.
21 Et si debet appellari ad potestatem appellari non debet coram successore.
22 Appellari non potest de iure ciuili ad superiorem omisso medio.
Appellatio interposita censetur ad proximum superiorem immediate
23 Appellatio que est interposita coram domino loci propter vacationem officii potestatis ad quem deuolui debeat.
24 Causa si pendet coram inferiore & papa incipit de tali causa cognoscere processus expostfacto coram inferiore factus est nullus.
26 Consuetudine potest queri iurisditio.
27 Consuetudo quando est fundamentum intentionis alicuius illa debet articulari & probari.
28 De stilo potest se informare iudex in camera in his que sunt parui preiudicii.
29 Stilus seruari debet.
30 Jurisditio delegata est stricti iuris.
31 Appellatio nulla non deuoluit iurisditionem nec producit effectum suspensionis.
32 Appellatio in presentia iudicis semper interponenda est vbi cessat metus si copia ipsius iudicis haberi potest.
33 Sententia lata in possessorio si est nulla potest de nullitate dici.
34 Terminus si est assignatus ad omnem defensionem faciendam non includitur defensio nullitatis & vide nu. 35.
35 Bannitus qui non debet audire potest de nullitate banni dicere.
36 Exceptio nullitatis non dicitur proprie exceptio.
37 De nullitate potest aliquando dici non obstan. tribus sententiis conformibus.
38 Instantia cause appellationis an suspendatur per compromissa facta hincinde etiam ante acceptationem arbitri & nu. 39.

compromissum

Dominus labia mea aperiat
Et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Capio pri
mum consultationis articulum. An Quiricus ꝛ Fran
ciscus potuerint appellare ab illa vltima snīa lata per dominū Ca
pitaneum. Circa quam dubitationem concludendum arbitror qđ
potuerint appellare. Et in primis ipsi habent fundatam intentio
1 nem tam de iure cōmuni q̄ etiā ex forma statutoꝝ. Primum † pro
batur de iure cōmuni: quia regulariter in omni snīa censetur ꝑmis
sa appellatio nisi reperiaẗ prohibita: ita dicit glo. ordinaria in.l.q
restituere.ff.de rei vendi. quam ad hoc notabiliter allegat Bald.
in.l.vna circa princi.C.si de momenta.posse.fuerit appellatum.fa
cit tex.in.l.ꝛ in maioribus ꝛ in.l.si quis prouocatꝰ.C.de appel. Et
tradit specu.in titulo de appel.§.ij.in principio. Ex quo sequitur
ꝙ ille qui dicit ꝙ ab aliqua snīa non potest appellari tenetur hoc
probare ꝛ dicere: ex quo regula est in contrarium iuxta doctrinam
glo.in.l.omnis diffinitio.ff.de re iudi.ꝛ no.Dy.in rubrica extra de
re.iuris.in.vj. ¶ Secundum probaẗ ex forma statutorū. Nam statu
tum antiquū permittit ꝙ a snīa potestatis appelleẗ ad capitaneū:
vt patet ex forma statuti positi sub rubrica de appellationibus in
causis ciuilibus ꝙ incipit a qualibet sententia seu pronunciatiōe
ꝛc. Restat igitur solum videre an alia statuta q̄ in puncto sunt de
scripta habeant tollere in casu nostro appellationem: quoꝝ nul
lum obstare arbitror in casu nostro. Primum statutum est positū
sub rubrica quod non possit vltra quam semel appellari quod in
cipit Si appellari contigerit vel recursus haberi: ꝙ statutum dis
ponit ꝙ si prima snīa fuerit per Capitaneum confirmata expresse
vel tacite lapsu temporis non possit amplius appellari ꝙ statutū
non vēdicat sibi locum in casu nostro. Nā ponit duos casus. Pri
mus est quando prima fuit expresse confirmata. Secundus quādo
tacite per lapsum temporis. Nos autem sumus in tertio casu quā
do prima sententia fuit expresse infirmata: ꝛ sic sumus in casu ob
misso: ꝛ consequenter remanet in dispositiōe iuris communis.l.si
cum dotem in principio.ff.solu.matri.l.si extraneus.ff.de condit.
2 ob causam.c.susceptum de rescriptis in.vj. immo † a contrario sen
su quando prima sententia esset expresse infirmata probat posse ap
pellari ꝙ in tali statuto sumi potest cum concordet dicto casu cum
iure communi per id quod habeẗ in.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius
cui man.est iurisdi.ꝛ in.l.qui testamento.§.mulier.ff. de testamen
tis.ꝛ per Bal.in.l.conuenticulā.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ sic clare apparet
tale statutum non obstare. ¶ Secundū statutum est ꝙ incipit.in ci
uilibus causis Capitaneus non habeat ꝛc. quod statutū disponit
ꝙ a sententijs que in causis appellationis tā ciuilibus q̄ crimina
libus ferantur per ipsum dominum Capitaneum non possit quo
quomodo appellari: sed debeant tales sententie executioni māda
3 ri. Et sic cum † statutum expresse prohibeat appellationē videtur
ꝙ nulla appellatio quantumcunq; iusta sit admittenda: vt no. do.
Anto.in.c.pastoralis.extra de appel.ꝛ Bal.in.c.pastoralis.§.fi.ex
tra de offi.deleg.ꝛ Ang.in.l.eos in prin.C.de appellationibus. Si
enim hoc pacto fieri potest: vt in.l.fi.§.fi.C.de temporibꝰ appella.
fortius per statutum per id ꝙ habetur in.l.non impossibile.ff. de
pactis. Nec huic fundamento videtur obstare qđ statutum loquiẗ
in sententijs latis a capitaneo: nos autem sumus in sententijs la
4 tis a potestate. Et sic † cum statutum sit odiosum ꝛ correctiuū non
fiat extensio de persona ad personam. Argumento text.in.l.si vero
§.de viro.cum ibi not.ff.soluto matri.ꝛ.l.precipimus.C.de appel.
5 ꝛ eius ꝙ habentur in.c.cum dilectus de consuetudine. Quia † ad
hoc videtur posse responderi ꝙ statutum loquens in potestate ha
bet locum in capitaneo vt concludit Bartol.in.l.ij.in versi.ꝛ qui
dem.ff.ad tertulianum. Et ita simpliciter refert ꝛ sequitur Bald.
in.l.omnes populi.in vltima colum.ff.de iusti.ꝛ iure.ita ecōtra sta
tutum loquens in Capitaneo locum habet in potestate quia non
est dare rationem differentie: ergo idem ius.c.translato. de consti
tu.l.illud.ff.ad.l.aquiliam.cum similibus. ¶ Sed his non obstan
tibus adhuc puto ꝙ non obstāte tali statuto in casu nostro potue
6 rit appellari. Et in primis dico † ꝙ dictum statutū ꝙ loquitur in
capitaneo non habet locum in potestate Nam vt inquit Bart.in
l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iure.in.vj.q.principali in materia in
terpretationis extensiue non debet fieri extēsio maxime in correcti
uis ꝛ odiosis. Sicut est statutum remouens appellationem: quo
niā appellatio est defensio.l.j.ff.de appel.ꝛ no. Bart.in.l.si expres
sim.ff.de appella.ꝛ no.in.c.cum speciali de appel.ꝛ sic debet restrin
gi vt minus ledat ius cōmune: traditur in.l.fi.§.in computatione.
C.de iure delibe.ꝛ in.c.cum dilectus de consuetudine.ꝛ in. c.j.ꝛ.ij.
de filijs p̄sbyte.lib.vj.ꝛ ad auctoritatem Bar.respondeo ꝙ si recte
pōderenẗ v̄ba Bar.potius faciūt in ꝯriū in casu nr̄o. dicit eñ qđ
statutum loquēs in potestate habet locū in capitaneo si capitaneꝰ
circa idem habet eādem iurisditionē quam potestas ergo vult ma
nifeste Bar. ꝙ quando non haberent eandē iurisditionē circa idē
statutū loquens in ptāte non habet locum in capitaneo. Sed ita
est in casu nostro. Quia in causis appellationis in ciuilibus ptās
ꝛ capitaneus non habent eandē. iurisditionē. nā ego reperio ꝙ sta
tuta concedunt ꝙ tam in causis ciuilibus q̄ in crimininalibus de
potestate appelleẗ ad capitaneum prout disponit statutum preal
legatum. Non autem repæritur aliquo modo prouisū ꝙ potestas
sit iudex appellationū in causis ciuilibus a sententijs latis per Ca
7 pitaneum. ergo circa hanc nullam dr̄ habere iurisditionē. Nam †
huiusmodi officiales ꝛ pretores nostri temporis illā tantum dicū
tur habere iurisditionem quā reperimus a statutis concessam vt
dicit Iaco.butri.in auc.statuimus.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in.l. assiduis.
C.qui pot.in pig.ha.ꝛ Bal.in auc.cassa ꝛ irrita.C.de sacro.sanc.ec
cle.ꝛ Io.an.in addi.Specu.in rubrica de sindico: quinimo statutū
p̄allegatū denegat tale iurisdictionē qr cōcedit iurisditionē ptāti
qñ appellaẗ a snīa capitanei in criminalibus: ꝛ sic in ciuilibus vr̄
denegare.l.cum pretor.ff.de iudi.l.maritus.C.de procura. Et ma
8 xime † quia loquiẗ per dictionem taxatiuam dūtaxat que solet ex
cludere omnia preter expressa.vt in.l.ob es.C.de predijs minorum
in cle.exiui.§.cum autem de ver.signi. Cum ergo nō habeant ptās
ꝛ capitaneus eandem iurisditionē Circa causas appellationū in
ciuilibus: vt demonstratū est: sequiẗ ꝙ etiā de intentione Bar. ta
le statutū loquēs in capitaneo non habet locum in potestate. Nec
loquitur Bar. quando sumus in materia correctiua ꝛ valde odio
sa prout sunt statuta auferentia appellationem quo casu forte nō
9 esset oīno tutum dictū Bar. est enim † appellatio defensio: ꝛ ideo
dr̄ presidium innocentie. vt dicit tex.in.c.cū spāli.§.porro. extra de
appella.ꝛ dicit Io.an.in.c.si.de appella.in nouella. appellationē
esse speciem defensionis inducte de iure nature: de qua in clem̄.pa
storalis.in ver.pisana.extra de re iudi. Et fuit appellatio inuenta
principaliter ad fauendum iniuste oppressis ꝛ corrigendum iniq
tates iudicantium.l.j.in principio.ff.de appella.c.ad nostram ex
tra de appellatꝰ. Et ideo dicimus ꝙ est remedium fauorabile ꝛ eq
tatem sequens interim ꝙ in dubio dꝫ fieri īterpretatio ꝙ appella
tio potius procedat q̄ quod non procedat: vt in.c.vt debitus cum
glo.extra de appella. Et no.archi.in.c.j.extra de appellat.in.vj.et
Bald.in.l.de statu.ff.de testamentis.ꝛ Bal.in.l.j.§. properandū.
ꝛ.§.si autem reus.C.de iudicijs.ꝛ Bar.in.l.j.ff. nil nouari appel
10 latione pendente. Et ideo † non esset absurdum dicere ꝙ statutū
quod remouet appellationem intelligiẗ nisi fuerit iusta ꝛ rationa
bilis. Si autem dicimus quando cā cōmittitur appellatiōe remo
ta saltem quo ad effectum suspensiuū prout voluit not. do. Anto.
in.c.ad reprimendam extra de offi.ord.ꝛ licet do. Abbas ibi impu
gnet: tamen idem do. Abbas in.c.pastoralis de appella.tenet istā
opinionem ꝙ non intelligatur de appellatione iusta ꝛ rationabi
li. Et idem voluit Bal.in.l.fi.C.de sententijs quem refert ꝛ sequiẗ
Lodouicus romanus in rubrica de arbi.in penul.carta. Et ꝑ hoc
11 allegat tex.singul.in.c.ex parte extra de offi.delega. Item licet † sit
remota appellatio tamen nō intelligitur sublatus recursus pro ha
benda iustitia ad iudicem appellationis vt voluit Bald.in.l.edi
cto.C.de edic.diui adri.tollē.ꝛ Bal.i.l.arbitro.ff.q satisdare cogā
tur ꝛ refert ꝛ sequitur Lodouicus romanus in dicta rubrica in lo
12 co preallegato. ¶ Preterea † vt inquit no. Baldus in.l.j.ff.de offi
cio prefecti pretorio. licet statutum prohibeat appellatꝰ. a sentētia
alicuius iudicis debet intelligi de oppellatione a sententia que est
stricte diffinitiua prout etiam voluit Baldus in addi.specu.in ti
tulo de sententie prolatio.in secunda colum. ista autem non est hu
iusmodi. quia non imponit finē ꝯtrouersie. immo est annullatiua
processus ꝛ sententia: ꝛ fuit nullitas incidenter in iudicium dedu
cta ad impediendam executionem quo casu sentētia est interlocu
toria: vt voluit Baldus in.l.si presens.C.quomodo ꝛ quādo iudex
ꝛ Baldus in.l.j.ff.de ferijs ꝛ Ioan.de imola in.l. qđ iussit.ff. de re
iudi. Et posito ꝙ habet vim diffinitiue non dicitur stricte diffini
tiua: sed mixta ꝛ dispositio que loquitur de sentētia in materia tā
odiosa debet intelligi simpliciter ꝛ in suo priori significatu. Ar
gumento.l.j.§.qui in perpetuum.ff.si ager vecti.vel emphi. petaẗ
Et pro hoc adduco que plene ponunt doctores maxime Moder
ni.in.l.ij.in principio.ff.de verbo.obliga. ¶ Sed quando omnia ꝑ

13 dicta † cessarent vnum est fundamentum ineuitabile q potest appellari. Nam licet statutu expresse disponeret q a sententia talis potestatis non posset appellari. tamen quando sententia fertur ab eius vicario prout lata fuit in casu nostro potest appellari. Casus est rotundus cum glo. et ibi hoc omnes tenent in .l. a procosulibus C. de appellat. Et ibi expresse dicit Bart. q si in statuto dicatur q a sententia potestatis vel captanei non possit appellari. poterit appellari si sententia fuerit lata ab eorum vicariis: Et istud ponit gladium ad radicem huius hesitationis & fortius quia statutu loquitur in capitaneo ergo non est extendendu ad vicarium potestatis p predicta & per ea que habentur in regula ea que de re. iu. in. vj. Et per bar. in dicta .l. omnes populi in. vj. questione. ¶ Tertiu & vltimu statutum est q fuit conditu anno domini. 1436. q incipit. Accio che le questioni ciuili & c. dum in fine dicitur: Et non si possa appellare piu che vna volta si come he ordinato. Cum ergo fuerit semel appellatum videtur q non possit amplius appellari. cum statutu generaliter disponat non referendo se per que feratur sententia q non possit nisi semel appellari. ergo generaliter & indistincte intelligatur. l. de precio. ff. de publi. l. j. §. & generaliter. ff. de lega. pstandis sed predictum statutum i casu nostro nullo modo habet obsta

14 re. ad quod respondeo & clare primo † q statutu qd vult q no possit nisi semel appellari debet intelligi quando sententia lata i causa appellationis fuerit confirmatoria prime non autem quando fuit diuersa: aut contraria: videmus enim in sententiis diffinitiuis de iure comuni a quibus non potest tertio prouocari: quia hoc est verum quando snie sunt conformes & vna confirmat alteram: Secus quando sunt crie vel diuerse: quia quando diuersificant potest ta aduersa pars q eadem pluries appellare: vt patet ex no. per specu. in ti. de appellatio. §. quotiens. ver. j. & ij. & per spec. in tit. de exceptio. §. viso ver. Item not. secundum hubertum de bobio: et per Cy. in. l.

15 vnica. C. ne liceat in vna eademq cã tertio puocare: & Pau. † de castro in suo consilio. ccccxxviij. incipit in christi nomine. pponitur in facto q duo fratres vbi ad propositu no. consulit q stante statuto q si bis latu fuerit laudum q non possit peti reductio: et quod laudu secundorum arbitrorum non possit ipugnari intelligit quando secundu laudu esset cofirmatorium primi: Secus si esset diuersum vel crium: ergo idem dicemus in casu nostro q non possit nisi semel appellari quado secunda snia fuit cofirmatoria prime: et hoc modo interpretando minus deuiabit statutu a iure coi. Argu. ei quod habetur in. l. si. §. in computatione. C. de iure. deli. & in. c. cu

16 dilectus de consuetudine. ¶ Secundo potest responderi † q non liceat nisi semel appellare: intelligo scz ab ea parte que appellauit non autem a parte altera que non appellauit: sed nunc vult appellare reuocata snia lata in sui fauore: videmus em q de iure comuni non licet nisi bis appellare vt in rubro & nigro. C. ne liceat tertio

17 prouocare † adeo q princeps tertiam appellationem p rescriptis indulgere non pot vt probat in dicta. l. j. & no. in. c. sua nobis extra de appellatio. Quod tamen hz locum quando appellatio ab vna & eadem persona interponitur: et ideo si vna persona bis appellauit adhuc altera pot bis appellare: ita concludit specu. in titulo de appel. §. quotiens. & docto. Canoniste in. c. dilecta extra de appella. & do. Abb. modernus in. c. sua nobis in. ij. colu. eo. titulo. Ergo eodem modo interpretatur statutum q passiuam recipit interpretatione a iure coi. vt no. in. l. si serui vestri. C. de noxa. & in. l. si. §. in computa

18 tione. C. de iure delibe. ¶ Tertio † respondeo q statutum pdictu debet intelligi secundum ius commune vt dictum est: Sed de iure coi quis non potest appellare nisi snia vltima a qua no licebat appellare inferat nouu grauame: quia tuc ab illo lz appellare: ita concludit Ang. in dicta. l. j. C. ne liceat tertio prouocare et moderni in dicto. c. directa & do. Anto. in dicto. c. sua nobis: vnde cu per sniam inferatur nouum grauame nullitatis processus potest a tali snia ap

19 pellari. ¶ Quarto et vltimo † clare rndetur propter illa verba Si come he ordinato. Ex quibus verbis pz manifeste q statutu non voluit inducere aliquod ius de nouo sz refert se ad id quod iam dispositum est. Non dr autem plus esse in termino referente q in termino ad quem fit relatio. l. asse toto. ff. de here. insti. & i. l. si ita scripsero: & quod ibi per Bar. ff. de condi. & de. limitatur ergo pdictu statutu & restringitur ad id quod in pteritu ante ordinatu reperitur per ea que no. ponit Bart. in extrauaganti ad reprimenda in verbo prout: dum allegat. l. edita. C. de ededo: Sed duo ante dictu statutu de secuda appellatione prohibita reperiutur statuta supra relata que vt ostensu est non obstant in terminis nostris: Igitur dictu statutum no hz obstare. Ex quibus patet lippis & tosoribus dicta appellationem admitti debere. ¶ Circa secundam dubitationem nunquid dicta vltima sententia possit ex aliquo capite dici nulla.

20 Et certe concludendu videtur q sic. Et pro fundamento † premitto quod vacante officio potestatis ad quem debebat appellari appellandum erat ad dominos ciuitatis: ita concludunt Bartol. et Bal. per illum tert. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. et cura. da. ab his Et est de intentione Bar. in. l. j. §. si quis. ff. de appella. vbi hoc tenent

Jo. de imo. et moderni. Idem Barto. in. l. quotiens. ff. ad municipa. et domi. Abb. in rubrica extra de appel. in. iiij. col. Et licet bal. in. c. j. si de inuesti. lis oriatur inter dominum et vasallu videatur velle quod debeat appellari ad consiliu ciuitatis. Tame comunis opinio est in contrarium. & ipsemet Bal. sequitur hanc comune opinionem in. l. j. ff. de officio consulis & idem Bal. in. l. ij. C. quado fiscus vel priuatus. & pro hoc dicit esse casum singu. qui proprie hoc dicit in auc. vt nulli iudicu. §. & hoc prouenit in ver. primatibus ciuitatum. Et cum hac opinione transit Ludo. romanus in. l. si vero §. de viro. ff. so. ma. in. iiij. fallentia. ex quibus concludo q domini ciuitatis erant iudices appellationis. ¶ Ex qua conclusione infero duo ad propositum. ¶ Primum q dicta appellatio de necessitate interponenda erat cora dominis secundu magis comunem & vera opinionem vel coram consilio secudum aliam opinionem. Nec po

21 terat † appellari coram successore: quoniam si dicta appellatio in solidum est permissa datur intelligi q coram successore non potest interponi. argu. l. in cause in principio de mino. & ei q habetur in. l. in prouinciali in principio. ff. de noui operis nuncia. Et hoc in terminis nostris decidit in terminis Bal. in dicto. c. j. si de inuesti. inter dominum & vasal. lis oriatur vbi dicitur q si appellaretur ad futurum successorem appellaretur inepte & sic non poterat in futurum successorem appellari: prout etiam tenent moderniores in ru

22 brica extra de appella. ¶ Secundum non disputando † de validitate appellationis maxime de iure ciuili quo non licet appellare ad superiorem omisso medio prout no. in dicta. l. j. §. si quis. ff. de appella. & in. c. dilecti extra de appel. talis appellatio dicitur esse certa quia censetur interposita ad proximum superiorem immediate q est competens in tali appellatione: alij autem iudices habentur p non adiectis: vt patet ex his que ponit Joan. an. in regula in alternatiuis de regu. iuris in. vj. & Joa. an. in addi. spec. in titulo de appella. §. nunc tractemus ver. si dicat appello. & not. do. Abb. in. c. ij. extra de appel. & quod no. Bald. in. l. appellatis. C. de appella. & Jo. de imo. plene in dicta. l. j. §. si quis. & sic in casu nostro cesetur quod appellatio tantum fuerit interposita ad magnificos dominos qui cessante potestate erat superiores imediati et iudices appellatiois vt supra fuit probatum & ex consequenti ad ipos solos fuit iurisditio deuoluta per viam appellationis & non ad alium iudice. ¶ Ex quibus supposito. cum semper fuerit oppositum quod no potuit postea procedi coram successore ne talis processus fuit nullus. Et hoc deduco. Primo quia: vt probatum est: successor non erat iudex competens: ergo processus habitus coram incompetenti fuit nullus: vt per totum. C. si a non competenti iudice & in capitulo at si clerici.

23 extra de iudiciis: & licet electo † postea successore debuissent domini remittere causam ad ipsum prout reperio relatum voluisse Petrum de ancha. in dicta. l. j. §. si quis. ff. de appella. per tex. in. l. non solum. §. si libertas. ff. de excu. tutorum & in. l. senatus. ff. de officio presidis. & hoc idem per. d. §. si libertus tentauit Bald. in rubrica extra de appellationibus: tamen hoc non fuit factu nec fuit remissa iurisditio deuoluta ad successorem: quia hoc non fuit petitum. debebat enim hoc peti aperte & remissionem fieri a magnificis dominis prout in terminis consuluit Ang. in consilio suo mihi. cxxvj. incipit in dei nomine &c. Statutum predictum disponens. Argumen. l. j. §. magistratibus. ff. de magistra. conue. & l. iiij. §. hoc autem. ff. de damno infecto. ¶ Quarto hoc confirmatur per illam regulam quod vbi iudicium est ceptum ibi finiri debet. l. vbi ceptum & l. si quis postea cum vtrobiq not. ff. de iudi. Et hoc idem multu

24 late disponunt statuta. ¶ Confirmantur hec per ea † que not. dicit Inno. quasi in proposito in. c. cum. M. ferrariensis extra de constitu. vbi vult quod si causa pendet coram inferiore: & papa incipit de tali causa cognoscere processus ex postfacto coram inferiore est nullus: & illud dictum sequuntur ibidem dominus Antonius & Jo. de imola in. viij. carta. ita in casu nostro cum causa cepit cognosci coram superiore donec remitteretur no potuit cognosci coram inferiore. ¶ Nec habet obstare prouisio obtenta in generali consilio p quam prouidetur quod vacante officio potestatis tempus appellandi & prosequendi appellationem no intelligatur cucurrisse nec currerent & sic quodammodo videretur quod cause fuerint suspense vsq ad aduentum noui potestatis. Quoniam dicta prouisio no comprehedit casum nostrum: quod patet. primo quia loquitur de causis que tunc temporis per appellationem deuoluebatur ad dominum potestatem: Sed causa de qua agimus non erat talis quia iam erat deuoluta ad magnificos dominos & sic non comprehebditur in tali prouisione. ¶ Secundo quia in dicta prouisione dicitur quod huiusmodi cause pereclitabatur & peribat instantia. Et ista est ratio finalis in prohemio. l. iurta. l. fi. cum ibi not. ff. de here. insti. & in. l. regula. versi. initium consti. demonstrat. ff. de iuris & facti igno. Sed cum causa non periclitabatur nec pariter instatia quia pendebat coram magnificis dominis. Igitur hic casus non coprehenditur. ¶ Tertio etiam subditur q dicta prouisio fuit facta ad prouidendum indemnitati illorum quorum intererat & ne iustitia

in totum

in totum periret:sed in casu nostro iustitia nõ poterat perire quia pendebat corã dominis. Igitur ⁊c. ¶Quarto quia prouisio disponit ꝙ in causis in quibus appellari debet:aut debebat ad dominum potestatẽ nõ intelligantur cucurrisse nec currant. Et sic loquitur dicta prouisio in duobus casibus. Primus est in causis in quibus tempora erant iam decursa ad appellandum vel appellationẽ prosequendum:sed hic nõ est casus noster:quia iam erat appellatũ ad magnificos dominos.⁊ sic non erãt tempore decursa. Secũdus casus est in his in quibus tempora ad appellandum vel ad appellationem prosequendum coram potestate currebat:⁊ hic etiam nõ est casus noster:quia tempora ad appellandum non currebant: quia iam erat interposita appellatio:nec etiam ad appellationem prosequendum coram potestate:quia talis appellatio pendebat corã dominis corã quibus pars causam poterat prosequi: vnde non erat opus indẽnitati prouisiõe cũ coram ipsis dominis possent causaꝫ prosequi:vnde cũ verba prouisionis in nulla sui parte adaptãtur non debet dispositio adaptari.l.seruum.§.nõ dixit pretor.ff.de acqui.here.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exercito.⁊.l.si vero.§.de viro. ff.so.matrimonio.voluit ergo statutum prouidere primo illis quorum appellationes tempore quo incepit vacare officium pendebãt coram potestate. Secundo illis qui existente officio potestatis debuissent ad eum appellare ⁊ non appellabant ad aliquem iudicem ⁊ sic tempora vel currebant vel erant decursa :quibus instantia perierat vel peribat ⁊ opus erat eorum indẽnitati prouidere. De causis autem iam deuolutis ad alios iudices vt ad magnificos dominos in casu nostro statutum nihil disponit: Et sic talis casus remanet in dispositione iuris communis.l.si cuꝫ dotem in principio.ff. solu.matri.c.susceptum de rescrip.in.vj.⁊ ita intelligo dictam prouisionem:⁊ sic remanet conclusio supra firmata. ¶Secundo principaliter potest dici ꝙ dicta sñia sit nulla ex eo quia lata ab incompetenti:vt per totum.C.si a non compe.iudice ⁊ in.c.at si clerici extra 25 de iudicijs cum similibus:quod autem fuerit incõpetẽs patet q̃ † huiusmodi officiales nõ habẽt iurisditionẽ nisi prout reperitur in statutis expressum vt per Iaco.butri.in auc.statuimus.C. de epis. ⁊ cle.⁊ supra in prima dubitatione fuit declaratũ. Sed quod in ciuilibus a sententijs latis per Capitaneum appelletur ad potestatem:vel ꝙ potestas cognoscat vt iudex appellatiõis non reperitur in statutis expressum:immo potius contrarium:cum hoc tantuꝫ ꝑmittant in criminalibus:⁊ sic in ciuilibus videnẽ negare.l.cũ ptor. ff.de iudi.c.nonne.extra de presumptione. ¶Nec obstat si forte diceretur ꝙ stilus ⁊ consuetudo habet ꝙ a sententia Capitanei quãdo 26 corã eo petitur executio appellatur ad potestatẽ. Consuetudine † autem queri potest iurisditio: vt in .l. ij. C. que sit longa consuetudo.⁊ in.c.cũ contingat extra de foro compeẽt. Quoniam ad hoc 27 in primis respondetur † ꝙ de tali consuetudine non constat debet enim quia est quid facti articulari ⁊ probari: vt plene traditur in dicta.l.ij.C.que sit longa consuetudo.⁊ per Bar.⁊ docto. in.l.de q 28 bus.ff.de legibus cũ vulgaribus. ¶Et si † dicaẽ iudex de tali stilo põt se informare in camera iuxta no.per Bar.⁊ do.Gloria.in.l.iij. §.fi.ff.de testibus.⁊ tradunt do. Anto.in.c.fi.de consuetudine. Respondeo ꝙ illud est verũ in his que sunt parui preiudicij ⁊ concernunt modum procedendi ⁊ stillum curie in procedendo:sed an iudex habeat iurisditionem est magni preiudicij:nec concernit ordinem procedendi:idcirco iudex non potest se de facto in camera informare.prout declarat solẽniter Bart.in.l.de quibus:in sua repetitione.ff.de legibus.⁊ maxime quia vix iudici concediẽ hoc ꝙ possit cognoscere an habeat iurisditꝫ.quod est cõtra regulã que habet ne quis in causa propria ius dicat vt patet ex his que habentur in l.ij.ff.si quis in ius voca.non ierit.⁊ in.c.super literis de rescriptis. ¶Amplius dico ꝙ si allegatur stilus ꝙ appellatur ad potestatem adhuc in contrarium in puncto allegatur ꝙ de stillo curie est ꝙ sententia feratur per potestatẽ ⁊ non per eius vicarium. Cum ergo in casu nostro fuerit lata per vicarium talis sñia lata contra stilum cu 29 rie non valet:quia † stilus erat seruandus iuxta no.per Cy. in.l.ij. C.que sit longa consue.⁊ in.c.fi.de consue.⁊ in.c.quam graui extra de cri.fal.⁊ in.c.ex literis extra de cõsti. Eo maxime quia si de stilo est ꝙ potestas ferret sñiam:cum talis stilus sit exorbitans quia nõ reperitur ꝙ potestas in talibus habeat iurisditꝫ. debet stricte intelligi. Et sic tantum potestas poterat iuxta stilũ sñiam ferre. Nõ 30 autem poterat eius vicarius: videmus † in simili. Nam iurisditio delegata est stricti iuris:vt in.c.j.⁊.ij.extra de offi.dele.vñ habemꝰ quod si causa est delegata episcopo:licet episcopi ⁊ vicarij idem sit tribunal.tamen vicarius non potest cognoscere per not.per Inn. in.c.tanta extra de rescrip.faciunt not.in.c.quoniam abb.de offic. deleg.⁊ per specu. in titulo de iudice delega.§.fi.ver.quid si causa. ⁊ sic ex isto capite etiam dicta sentẽtia potest dici nulla ⁊ inualida. 31 ¶Tertio principaliter potest dici nulla ⁊ inualida † q̃ per dictaꝫ appellationem non fuit deuoluta iurisditio aliqua ad iudiceꝫ.nã dicta appellatio fuit nulla igitur non potuit producere effectuꝫ deuolutiuum iurisdicẽ. Nec suspensiuum prime sñie:quia ꝙ nullum est non potest effectum producere.l.non putauit.§. non queuis et ibi per Bar.ff.de bonorũ posses.contratab.⁊ in.l.iij.§.condẽnatũ ⁊ ꝙ ibi per Bar.⁊ docto.ff.de re iudi.⁊ in.l.si pater.⁊ ꝙ ibi p Bal dũ.C.ne de sta.defunctorum. Quod autem appellatio fuerit nulla ostendiẽ.nam capitaneus est ille qui habet iurisditioneꝫ ⁊ fert sententiam. Eius aũt collateralis non est suus vicarius:sed assessor:⁊ sic nõ habet iurisditꝫ.vt in.l.j.C.de offi.assessoris nisi sibi delegeẽ prout habeẽ in rubrica:⁊ ibi per Bar.⁊ alios.ff.de offi. assessoris: Et ex consequenti appellatio erat interponenda corã Capitaneo 32 non coram collaterali: quia † quando potest haberi copia iudicis ⁊ cessat metus semper appellatio est interponẽda in eius presentia q̃ eius factũ scindiẽ ⁊ agetur de eius iustitia vel iniustitia vt dicit Joannes and. in regula in generali.extra de regu.iuris in.vj.⁊ vt etiã iudicibus debitus honor deferatur vt in capitulo vt debitus. extra de appellationi. ⁊ in.l.finali.C.quando prouocare non est necesse tradit lapus allegatio.xxxix.col.xij.alias autem si interponaẽ in absentia iudiciꝫ appellatio est nulla:⁊ lꝫ quidam contrarium teneant:tamen ista est cõmunis opinio que optime probaẽ in.c.fina. vbi hoc tenent glos. Inno.⁊ Jo.de imo.extra de appel.⁊ hoc finaliter tenet glo.in.c.suggestũ.eo.ti.vbi hoc sequiẽ do. Abb. modernus qui plene hunc articulũ discutit.hoc idẽ voluit glo.⁊ sequitur dominicus de sancto Geminiano in.c.appellatio de appellationibus in.vj. Et bene probaẽ in.d.c.vt debitus ⁊ in.§.biduũ.ij.q.vj. ⁊ in.l.ij.§.dies.ff.quando appellandum sit ⁊ glo.⁊ Joã. de imo.in cle.j.de appellationibus. Idem tenet Bald.in.l.apertissimi .C.de iudicijs. Idem consuluit Ang.in suo consilio.cxxvj.incipit in dei nomine visis omnibus.⁊ videtur tenere spec.in ti.de appel.§.nũc dicamus in fi.⁊ ibi Bal.in addi.col.xij.ver.appellatio debet interponi. Nec fienda est vis ꝙ appel.fuerit interposita in loco tribunalis:quia doctores requirunt ꝙ fiat in presentia iudicis: qđ etiaꝫ ex eo ostenditur quia si copia iudicis haberi nõ potest pars ad hoc vt sit excusata debet facere diligentiam suam ⁊ protestari in loco tribunalis:vt patet ex his que habentur per glo.⁊ doct.in dicto.c.appellatio ⁊ per Barto.in.l.de pupillo.§.siqs ipsi pretori.q.xvj.ff.de noui operis nuncia.⁊ lapus.d.allegatione.xxxix.ergo datur manifeste intelligi ꝙ non sufficit appellationem interponere in loco tribunalis:ex quibus concludiẽ ꝙ si appellatio fuit nulla: nulla fuit deuoluta iurisditio: ⁊ consequenter sententia lata in causa appellationis fuit nulla tanquam lata a nõ habente iurisditionẽ. Item sententia prima executꝫ.lata a capitaneo remansit valida ⁊ trans-33 nit in rem indicatam. ¶Circa tertiam dubitationem. † Nunquid posito ꝙ dicti franciscus ⁊ quiricus essent prohibiti ab hac vltima sententia appellare an censerentur esse prohibiti dicere de nullitate. Circa quam paucis me expediam:quia licet statutuꝫ prohibeat appella.tamen non cẽsetur quis prohibitus dicere de nullitate ista enim sunt diuersa remedia ⁊ iura.l.si expressim cuꝫ ibi no.ff. de appel.⁊.l.nam ⁊ si sub conditione.§.rũpendo.ff.de iniusto testamento:vnde vno sublato alterũ remanet.c.inter ceteras cũ ibi no.extra de re iudi.facit regula.l.papinianus exuli.ff.de mino.⁊ ita ꝯsuluit Ange.in suo consilio.cxxij.incipit in dei nomine ⁊c. Item in facto proponitur.idem consuluit Ange.in suo consi.ciij. incipit Jacopellus ⁊ Lucas:patet etiaꝫ in.l.j.C.si de momẽ.possessio.fuerit appellatum vbi licet in possessorio non possit appellari potest dici tamen de nullitate secundum Bal.ibi in pe.col.versi.quero nũquid 34 sentẽtia lata:vnde dicebat singulariter † Bal.in.l.scire oportet.§. fi.ff.de excu.tu.per illum ter.ꝙ si est assignatus terminus ad omnẽ 35 defensionẽ faciẽdam nõ includiẽ defensio nullitatꝫ. Et ideo † si est lapsus terminus bãni lꝫ statuta dicãt quod bãnitus nõ audiaẽ poterit tñ allegari ⁊ proponi nullitas. Maxime qñ procederet ex defectu iurisditionis:vt est in casu nostro per illum ter. Et est glo.or 36 dinaria in cle.j.de sequestra.poss.⁊ fructuũ:vnde † dicit Bal.in.l. j.C.de iuris ⁊ fac.igno. ꝙ exceptio nullitatis nõ dicitur ꝓprie exceptio ꝙ infert ad statuta que statuunt terminum ad proponendas 37 exceptiones. Et pro his † bene facit singulare verbum Ange.in.l. non erit.§.dato.ff.de iureiurãdo. Et probatur dicta conclusio.nã licet existentibus tribus sententijs conformibus non possit amplius appellari tamen potest aliquando de nullitate dici :prout habetur per Bal.in.l.vnica.C.ne liceat in vna eadẽq; cã. ⁊ specu.in tit. de appel.§.quotꝫ.do.Ant.in.c.sua nobis de appel. traditur plene 38 in cle.j.de re iudic. ¶Circa quartam dubitationem † an dicta instãtia cause appellationis fuerit suspẽsa per compromissa facta hinc inde inter partes ⁊ videbatur primo aspectu dicendum ꝙ nõ.hoc autem videẽ ostendi quia nullo alio modo neq; alia via possumus dicere instantiam fuisse suspensam nisi per compromissa iuxta tex. in auc.si tamen.C.de tempo.appel.⁊ in cle.ꝙdiu extra de appel. ⁊ in casu nostro vr̃ ostẽdi qđ vel per talia cõpromissa nulla fuerit suspensa instantia:vel si fuit suspensa non fuit añ acceptationẽ arbitrorum:⁊ sic si añ acceptꝫ.instantia currebat constat manifeste qđ instãtia erat perempta ⁊ sic sñia lata in fauorem quirici ⁊ Frãcisci fuit nulla per id ꝙ habetur per Bal.⁊ alios in.l.properandũ in fi.

39 prin.C.de iudiciis.¶Primũ ꝙ non fuerit† aliquo tempore suspẽsa etiam post acceptationem arbitrorum videtur probari quia tex. in dicta auc.si tamen.⁊ in .d.clemẽ.q̃diu loquũtur in arbitro coram quo dr̃ esse iudicium non sic coram arbitratore vt dixit Inno. in.c.quintauallis extra de iureiurando ⁊ per hanc rationeꝫ repio ꝙ hoc tentauit solus Petrus de ancha.in suo consilio.cclxxvij.qd̃ incipit Jo.an. Sed nos sumus in cõpromissis factis in arbitris ⁊ 40 arbitratoribus ⁊ de iure ⁊ de facto.igit̃ ⁊c. ¶Secũdum probat̃† quia ante acceptationẽ partes non dicũtur cõpromisisse sed cõpromittere voluisse: ⁊ ideo nõ dicitur compromissum ante acceptationem vt voluit glo.no.⁊ ibi colligit Bal.in.l.si cum dies in prin.ff. de arbitris.Et per hanc rationẽ audio quod quidam moderni in quodam tractatu de arbitris inferunt ad limitationem dictorũ iuriũ: ꝙ ante acceptationẽ arbitri non suspenditur instantia. ¶Sed 41 tamen his minime refragantibus contrariã sententiã veriorẽ existimo: quod immo etiã ante acceptationem arbitri suspẽditur instantia: Et qui cõtrarium sentiunt multum aberrant a veritate: iudicio meo.Et in primis moueor: nam duo sunt contractus: vnus est contractus qui fit per compromissum inter partes: vt est expressum secundum vnum intellectum quem ibi sequũtur Guil.de cun. ⁊ Bar.in.l.iij.§.sed si filius.ff.de peculio qui est notandus ad hoc Et dicitur compromissum conuentionale. Alter contractus dicit̃ esse inter compromittentes in arbitrũ vel arbitratorem. Nam ⁊ arbitrium recipere seu arbitramentum est contractus quidã qui consensu perficitur vt clare probatur in.l.iij.§. tamen ⁊ si neminem .ff. de arbitris. ⁊ hoc respectu verum est dicere non esse compromissum ante acceptationẽ: ⁊ ita proprie loquitur glo.in.d.l.si cuꝫ dies nam tex.ibi querit. nunquid finito primo compromisso si partes de nouo compromiserint arbiter cogatur acceptare: dr̃ ibi qd̃ non. Et ideo glo.super verbo compromiserunt exponit.i.cõpromittere voluerunt: quia respectu compromissi inter partes ⁊ arbitrum nõ acceptantem non dicuntur cõpromisisse sed compromittere voluisse: ⁊ ideo bene colligit Bald.hoc respectu ꝙ nõ dicitur compromissum nisi a die acceptat̃.intelligo compromissi gerendi quod resultat inter partes ⁊ arbitrum: vt clare patet ex eius illatione dñ bal. subdit.ergo ante acceptationem non currit tempus arbitro: quia non est arbiter ante acceptationem. Et sic intelligitur de illo secundo contractu compromissi: sed inter partes verum est dicere: ꝙ etiã ante acceptationem dicitur compromissum. Et ita probant multe leges si legatur totus titulus de arbitris: vt patet in.l.iij.iuxta fi.et in.l.pedius ⁊ in.l.litigatores.§.interdum.⁊.§.fiñ.⁊ in.l.si de meis in principio ⁊ quasi per totum vnde cum tex.in dicta auct.si tamẽ. ⁊ in dicta cle.quãdiu ⁊ glo.generaliter dicant ꝙ per compromissuꝫ suspenditur instantia generaliter debent intelligi.l.de precio.ff.de publi.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de lega.prestan. ¶Confirmat̃ hoc quia per tex.in dicta cle.quãdiu equiparat compromissum ⁊ expressum consensum partium: ⁊ sic videtur potius se referre ad actus initos inter ipsas partes. Et consequẽter etiam ad compromissum quod dicit factum inter partes ⁊ non simpliciter ad illud quod dicitur 42 fieri inter partes compromittentes ⁊ iudicem. ¶Et ad predicta† adduco Bald.in terminis in suo consilio mihi.cccxix. incipit fuit factum compromissum vbi in effectu concludit quod aliquãdo cõtẽnitur arbiter ⁊ compromissuꝫ quãdo arbiter acceptauit ⁊ super compromissis non paretur arbitro. Aliquando ⁊ secundo contemnitur arbiter ⁊ non compromissum quando post acceptationẽ nõ paretur arbitro super non compromissis. Aliquando ⁊ tertio nec spernitur compromissum nec arbiter quando iussit quod die feriato quis compareret: quia in effectu non punitur si non paretur.l. vir bonus.ff.iudi.solui. Aliquãdo ⁊ quarto spernitur compromissum ⁊ non arbiter. Et hoc est quando quis vadit ad iudicem ante acceptationem. Et hoc casu licet arguat incontrarium tamen concludit ꝙ pars incidit in penam compromissi allegat not.in.l. item si vnus.§.si multo post.ff.de arbitris ⁊ not.in dicta cle.q̃diu de appel. Et sic ex dictis suis sumitur duplex conclusio. Prima est ꝙ ante acceptationem est compromissum quod per partes sperni non 43 potest Secũda: ꝙ† not.in dicta clemen.quãdiu habent locum ante acceptationem arbitri.⁊ sic recte intuenti decidit casum nostrũ. ¶Et confirmatur. Primo ista conclusio per tex.dicte auc.si tamen vbi imperator vult ꝙ post elec.arbitrorum non currit tempus instantie. Et sic text.ponderat electionem ⁊ non acceptationem: de qua etiam fecisset mentionem si illam interuenire voluisset.l.vnica §.si autem.C.de cadu.tollen. ¶Secundo per tex. in dicta clementina quãdiu extra de appellatio.quem tex.tripliciter induco. Primo quia simpliciter vult ꝙ per compromissum suspendatur instãtia. Secundo equiparat compromissum ⁊ expressum cõsensum partium. Sed per expressum consensum immediate suspenditur instãtia: ergo ⁊ per compromissum. Tertio fortius deciditur ibi ꝙ per compromissum suspenditur instantia quãdiu impeditur appellationis prosecutio: sed immediate facto compromisso ante acceptationẽ arbitri quis impeditur ire ad iudicẽ: quia adeũdo iudicem incidit in penã: vt concludit Bald.in dicto cõsilio: vnde facit text. in.l.si quis rem.ff.de arbi. Ergo ante acceptationem suspẽditur instantia. ¶Tertio pro casu adduco tex.pro casu. Marie iuncta glo. in auc.de appella.col.viij.in fi.vnde est extracta dicta auct.si tamen Et primo dum tex.dicit ꝙ electis arbitris pars ex cursu temporis non debet ledi.⁊ glo.ibi subdit in verbo ex cursu ꝙ non debet ledi ex cursu temporis qui negligens non fuit. Et demũ text.in fi. dicit ꝙ non potest culpa partibus imputari post electionem arbitroruꝫ Secundo tex.in fi.etiã magis stringit dum dicit ꝙ nõ est culpa imputanda ei qui gestis de electione arbitrorũ credidit.⁊ glos.super verbo credidit: exponit idest cõfidit ꝙ debet arbiter sumere causaꝫ que glo.in indiuiduo decidit casum nostruꝫ ꝙ ex eo quia electis arbitris pars credidit arbitros causam sumere non est in culpa: ⁊ sic non currit ei tempus ad prosequendum appellat̃. ¶Pro his facit quia dicta iura ponderant electionem tantum arbitrorum et non acceptationem.ergo habent locum etiam si non sequatur effectus quando iura tantum elect̃.ponderant vt concludunt in simili do. Anto.in suo consilio primo ⁊ est glo.in.c.de procu.lib.vj. ¶Quarto cõfirmatur quia immediate facto cõpromisso potest sequi absolutoria per sñiam arbitrorum ⁊ sic potest contingere qd̃ obligatio qua reus tenetur tollatur in euentum conditionis: quia lauda habent executioneꝫ sicut in ciuitate senarum. Et ideo interim nõ potest iri ad iudicem q̃ potest obici ꝙ obligatio qua reus tenetur potest in euentũ cõditionis tolli ꝑ text.in.l.pecuniam.ff.si certum petatur per quem ita dicit ibi Pau.de cast.allegat no.in.l.qui fideꝫ. ff.de transac.de quo ibi latius per docto.ergo si interim nõ potest iri ad iudicem nõ currit tempus. Casus est in dicta clemẽ.quãdiu. 44 ¶Quinto confirmatur quia licet† ante acceptationem nõ currat tempus compromissi vt in dicta.l.si cum dies in principio. Tamẽ credo istud verum quando compromissum est factum per numerũ dierum vel mensium: puta per duos menses: secus si vsq; ad certum ⁊ determinatum tempus: puta vsq; ad pascha prout fuit in casu nostro: quia tunc immediate currit tempus videmus in simili ꝙ ante presentationẽ literarũ non currit tẽpus iudicibus delegatis vt in c.sup eo el.ij.extra de appel.⁊ tamen quando apponit̃ in rescripto ꝙ vsq; ad certum tempus tunc immediate incipit currere tempus secundũ Jo.an.⁊ docto.ibi. Et ita tenẽt docto.in.c.de causis extra de offi.delegati. ¶Sexto ⁊ vltimo cõfirmatur quia partes dixerũt ꝙ dies facti compromissi esset de cõpromisso.⁊ sic partes voluerũt hoc solum ad istum effectum vt suspenderetur instantia. Nam qui vult vnam vult omnia illa que necessario sequunt̃ ex illo iuxta regulam quã tradunt Bar. Bal.⁊ docto.in.l.ij.ff.de iurisdi .om.iu. ⁊ Barto.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi. faciendis: ergo si voluerunt illam diem esse de cõpromisso voluerunt expresse instantiã non currere que suspenditur per compromissum: alias dicta verba fuissent apposita sine aliquo effectu contra.l.si quando .ff. de leg.j. ⁊.c.si papa extra de priuile.in.vj.⁊ ea q̃ oĩno Bald.in rubrica.C.de 45 contrahẽ.empt̃. Et pro hoc adduco.† Nam licet glo.in dicta cle. quãdiu teneant ꝙ tacitus consensus non sufficiat: tamen Paul. Laud.⁊ Cardinalis intelligũt quando simpliciter partes recessissent ⁊ iuissent forte ad sanctum Jacobũ: secus si fecissent expressam conuentionem de eundo: quia tunc suspendit̃ instantia scd̃m eos: ergo fortius in casu nostro conuentio ꝙ illa die sit compromissum de cuius natura est vt suspendat̃ instantia: ⁊ consequenter: tamen etiam respectu expressi consensus partiũ instantia nõ currit. ¶Et ex his patet responsio ad vltimam rationem scꝫ vel compromissuꝫ dicatur respectu partium ante acceptationem vel dato quod non dicat̃ compromissum ꝙ sola electio arbitrorum sit data illa que suspendit instantiã: q̃ parti non prosequenti appellationẽ nihil põt imputari. ¶Et confirmant̃ predicta ꝑ ea que dicit guil.⁊ sequitur imo.in dicta cle.q̃diu: vbi dicit ꝙ ideo ibi tp̃s non currit: q̃ tp̃s est datũ in fauorẽ partiũ cui possunt renunciare: ergo attendit̃ actus partium ⁊ non acceptatio iudicis.⁊ expresse videt̃ decidere Bart. de saly.in dicta auc. si tamen: vbi dicit ꝙ stringitur tempus anteq̃ ad arbitrum iret̃: cum tempus postq̃ est ab arbitro recessum et sic pro initio temporis quo suspendit̃ instãtia considerat̃ quãdo itur ad arbitros ⁊ non tempus acceptationis arbitrorum. ¶Nec obstat 46 prima† ratio in cõtrariuꝫ adducta quia dico ꝙ illa opinio est falsa: quia licet coram arbitratore non dicatur esse iudicium tamẽ nõ sequit̃: ergo non debet suspendi instantia. Nam glo.cõmuniter approbata in dicta clemen.quamdiu decidit illum tex.habere locum in pacto extra iudicium: ergo fortius in compromisso arbitratoris facit.l.duo societatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro socio. Et per hanc rationẽ reperio moderniores reprobare istam opinionẽ in.c.ex rõne extra de appellationibus. ¶Hoc confirmo cõcludentissima ratiõe: quia tex.in.dicta cle.q̃diu vult ꝙ quãdiu impedit̃ pars ꝑ cõpromissum vel consensum partium prosequi causam appellatiõis coram iudice non currit tempus: sed fortius impeditur per compromissum arbitratoris q̃ arbitri: vt ostendam.igitur ⁊c. Quod autem fortius 47 impediatur patet: quia pẽdente† cõpromisso coram arbitro pars potest

potest redire ad iudicem soluẽdo penam ꝛ prosequi causam appellationis prout decidit glo. in dicta cle. quãdiu. ꝛ per glo. in c. significantibus extra de offi. dele. Et no. in l. si quis rẽ. ff. de arbi. secus si sumus in compromisso arbitratoris: quia tunc pars inuita altera parte non poterit redire ad iudicem. vt probat Bald. subtili ratione in l. eos. §. apostolos. C. de appellatio. ꝛ tenet Bald. in dicta l. si quis rem. ꝛ Ange. in l. qui fidem. ff. de transactio. Et maxime quia in cõpromissis vt plurimum apponit clausula ꝙ pena totiẽs cõmittatur quotiens ꝯuentum fuerit. ꝛ ea soluta ex quo casu etiã quando compromissum est in arbitrum non potest iri ad iudicem secundum lapum. ꝛ cardina. florẽtinum in dicta cle. quãdiu in. iij. q. ¶ Nec quẽquam debet monere auctoritas Petri de ancha. quia ipse non mouet principaliter ad consulendum ex illo fundamẽto: sed ex alio: illud deducit ad comprobationem: sicut plerūꝙ faciũt consulentes: ꝛ patet manifeste ꝙ ratio sua est falsa: ꝛ recte a modernioribus reprehendi. ꝛ sic sit conclusio ꝙ etiã ante acceptationem arbitrorum instantia fuit suspensa. ¶ Sed adhuc restat vnus scrupulus: quia audio quod sit difficultas ꝙ dicta cõpromissa fuerunt facta extra iudicium nec fuerunt in iudiciũ producta. Quaꝫ quidem obiectionẽ fieri arbitror ad alterum ex duobus effectibus vel ad finem quod non fuerit suspensa instantia ex quo nõ fuerũt 48 facta: neꝙ in iudicio producta: hoc est falsum: quia † etiam ꝑ actũ extraiudicialem suspenditur immediate instantia. vt probat in d. cle. quãdiu. ꝛ ibi est glos. cõmuniter approbata: vel ad finem quod non poterit iudex ferre sententiam ex quo nõ liquebat sibi de cõpromissis: ꝛ iudici ex actis apparebat instantiam esse peremptam: ergo saltim poterat reddi dubius: an habet iurisdictiõ. pronunciandi ex quo pro certa instantia non poterat per not. in d. l. properan 49 dum in fine princi. iudex † autem dubius de sua iurisditione procedere non potest: vt no. Barto. in l. multum interest. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ per Barto. in l. qđ. ff. ꝙ falso tuto. aucto. ꝛ ponit Barto. in l. sed si de sua. ff. de acqui. vnde dicit Bal. in l. ea. que. C. de tẽpori. in integ. resti. pe. ꝙ ante presentationeꝫ rescripti nihil fieri potest vigore rescripti: ꝛ Bal. in l. j. C. vt lite pendente. ¶ Sed ad hoc respondetur in primis ꝙ iura simpliciter volunt ꝙ finito compromisso quantũcunꝙ durauerit longissimo tempore possit pars ire ad iudicem ꝛ petere causam appellationis finiri: nec dicũt iura qđ iudici de huiusmodi compromissis debeat liquere prout est casus in dicta auct. si tamẽ. C. de tempori. appel. ꝛ in corpore vnde sumit ergo simpliciter debent intelligi. l. j. §. ꝛ generaliter. ff. de lega. pre 50 standis: preterea † iudex in casu nostro erat certus ꝙ instantia nõ erat perẽpta per cõpromissa que apparebãt in actis: item qꝛ pars opposuit ꝙ compromissa non fuerant acceptata. Nec inuenio qđ iudex de sua iurisditione debeat esse iudicialiter certus: imo quod sufficiat scientia vndecũꝙ: vt voluit disputando Joan. an. Cuius disputationẽ refert Bal. in l. falsus. C. de furtis in. viij. col. ver. Itẽ dubitatur de iudice. Argumento. c. venerabilis extra de sñia excõmunica. Et hoc verum credit Bal. quando periculum erat in mora: quia statutum artabat iudicem ad pronunciandũ vt in casu nostro: quia erant partes in fine instantie: vel quia nuncius corrupt⁹ non portabat ambasiatã. Arg. l. ij. C. de sportu. ꝛ sic quãdo aderat impedimentũ propter quod nõ poterat iudicialiter certificari: ꝑ ut erat in casu nostro: qꝛ erant partes infra. x. dies vltimos in quos nihil poterat ꝑduci ex forma statuti: vnde est eadem ratio: ergo idẽ ius. nam iudex iudicialiter certificari non poterat: sed quid plura hoc tollitur ex his que ponit ipsemet Bar. in d. l. multum interest vbi in iudice ignorante se habere iurisditioneꝫ distinguit quod si ignoret illud per quod principaliter sibi iurisditio competit ꝛ nõ valet sentẽtia. Argumẽto. l. qđ. ff. de eo qui ꝑ tuto. Sed si sit illud propter quod principaliter est iudex ignorat tamen aliquod adminiculum: vt puta iurisditionem eius esse prorogatam per partes: tunc non vitiatur ꝙ agit. l. ij. §. j. ff. de iudi. Et hoc idem sequitur ibi Bal. ꝛ hic est casus noster. Nam iudex sciebat fundamentũ sue iurisditionis scilicet erat iudex: ꝛ ꝙ causa pendebat coram eo: sed nesciebat hoc adminiculum suspensionis instantie ꝙ non fuit nisi prorogare tempus iudici ad iudicãdum ꝙ fuit minus ꝙ̃ nescire prorogationem iurisditionis ergo data quacũꝙ ignorantia iudicis sententia debet valere: licet etiam stante simpliciter ignorantia Si in veritate est iudex Jo. an. voluerit ꝙ semper teneat processus prout refert Bal. in d. l. falsus in loco ꝑallegato: ꝙ tñ nõ discutio: quia sufficiunt responsiones supra date. Laus deo.

¶ Consilium Quadragesimum.

¶ Continet ꝙ frater tenetur reddere rationem fratri de administratis: ꝛ etiam fructuum perceptorum. Et de fructibus dotis vxoris: ꝛ ꝙ non tenetur lucra quesita in officijs que sunt quasi castrensia. ꝛ de interpretatione quorundã statutorum.

¶ Summarium.

1 ¶ Frater tenet reddere rationeꝫ fratri de his que administrauit ipsis stantibus in cõione.

2 Et in quibus stetur suo iuramento ꝛ nume. 4. ꝙ ab eo potest peti pars fructuũ perceptorum ex bonis cõmunibus. Et nume. 8. qđ non tenetur communicare alteri fratri lucra per eum quesita in officio etiam stante statuto ꝙ acquisita ex laboribus ꝛ industria: vl' negociatione cõmunicentur.

3 Filius tenet reddere rationẽ de his que viuente patre administrauit licet pater illam non petierit.

5 Frater qui plus expendit in familia ꝙ̃ alter quando possit illud plus petere.

6 Fictio ꝛ ꝑsumptio nõ possunt cõcurrere super eadem re.

7 Frater potest repetere a fratre fructus dotis vxoris sue si non sunt socij omnium bonorum.

Dominus labia mea aperiat

1 Et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Circa primam presentis † consultationis dubitationẽ concludo ꝙ dictus Sebastianus qui administrauit bona cõmunia cum Nicolao fratre suo. et bona dotalia dicti Nicolai seu propria nicolai tenetur de omnibus que administrauit rationem reddere. Casus est in l. j. §. officio. ff. de tutelis ꝛ ratio. distra. qui tert. licet loquat in tutore tamen Jaco. de arena. Bal. ꝛ doct. ibi extendunt ad quẽlibet administratorem. Et probatur ista opinio in l. si quis absentis. ff. de neg. gest. ꝛ per predicta in fratre in terminis nostris cõsuluit Ludo. ro. in suo consilio. cccc xxiiij. informis incipit quo ad primũ in quo querit. Ad idẽ ter. ꝛ qđ ibi ꝑ Bar. in l. ij. ff. de neg. gest. ꝛ in terminis nostris etiã ita consuluit Bar. in consilio suo ꝙ incipit in noĩe domini amen. Ad primũ ꝛc. vbi in. vj. dubio not. dicit quod frater tenetur de omnibus que administrauit reddere rõ 2 nẽ taliter qualr reddi põt. Nã † non de omnibus testes haberi possunt: sed in quibusdã stat suo iuramento. s. in modicis. Itẽ etiã in non modicis si ꝑsone qualitas verisimilitudo ꝛ motus iudicis cũ hoc concurrant. Argumẽ. l. si quis pro redẽptione. C. de dona. ꝛ l. 3 sumptus. ꝛ l. in fundo. ff. de rei vendi. ¶ Confirmatur † per ea que consuluit dominus Abbas Modernus in suo consilio. xij. ꝙ incipit magnificus dominus Jo. vbi in. vj. dubio cõcludit ꝙ filius tenetur reddere rationẽ de his que viuente patre administrauit licꝫ pater illam non petierit. Argumẽ. l. cũ oportet. §. sed in hac specie C. de bo. q̃ libe. vbi speciale in patre administrãte bona filij in quibus habet vsufructum vt non teneat reddere rationem: secus ergo in filio: vt latius per eũ in dicto consilio vbi dicit se putare ꝙ nõ sit exigenda stricta ratio sicut ab extraneo sed satis est ꝙ generaliter ostendat quantũ in familia ꝛ alijs sumptibus verisimiliter potuit expendere: vt latius in dicto consi. sit ergo conclusio quo ad primã questionẽ ꝙ dictus sebastianus tenet reddere rationẽ administrationis bonorũ cõium ꝛ bonorum dotaliũ seu propriorꝫ ipsius nico 4 lai. ¶ Circa secundam † qõnem an Nicolaus petere possit partem fructuũ ꝑceptorũ per dictũ sebastianũ in qua. q. breuiter dicenduꝫ est ꝙ sic tam de iure cõi ꝙ̃ ex forma statutorũ. de qua iure cõi ponit specu. in ti. de iudi. in. iiij. pte. §. sequitur ṽsiculo qđ si alter filiorũ: vbi vult ꝙ qcqd percipit ex bonis cõmunibus vel occasione bonorum cõium cõicari debet. Argumento. l. qui proprio. §. procurator vt in ceteris. ff. de procu. cũ multis similibus ibi allegatis. ¶ Preterea que nascunt ex rebus nostris fiunt nostra in l. qua ratiõe et in l. ij. ꝛ in l. bonefidei. ff. de acqui. rerũ dominio ꝛ in l. põponius scribit si frumentũ. ff. de rei ven. Et sic pari ratione que nascuntur seu percipiunt ex rebus ꝯmunibus debẽt esse cõia. ¶ Preterea iste sciebat rem esse cõmunẽ ergo ratione partis fratris tenet ad restitutionẽ fructuũ. d. l. bonefidei ꝛ per Bar. plene in l. ex diuerso. ff. de rei vendica. cũ similibus ex forma statutorũ pater in statuto transmisso in versiculo quicquid autẽ post mortem patris quod clare disponit pro acquisita ex bonis hereditarijs ꝑ vnũ ex fratrib⁹ post mortẽ patris debẽt alteri fratri cõicari: ꝛ sic ṽba sunt clara. vñ non est opus alia interpretatione. l. si alij. ff. de vsufru. lega. l. ille aut ille §. cum in verbis. ff. de legatis tertio. ¶ Sed difficultas videtur esse in casu nostro quia statutum ꝑallegatuꝫ in versi. ꝛ absentes vult quod absentes a ciuitate intelligantur simul viuere ꝛ habitare sicut viuebant tempore discessus. Cum ergo in casu nostro Nicolaus simul viueret et habitaret tempore quo se absentauit simul habitauit ꝛ vixit cuꝫ dicto Sebastiano: ergo habetur ac si semper tempore absentie vixisset simul ꝛ habitasset. Argumento. text. in capitulo ad audientiam ꝛ in capitu. cum dilectus cum his que ibi 5 plene not. extra de cleri. non residẽtibus. Sed si fratres simul habitantes ꝛ viuunt simul in eadem domo ꝛ mensa non potest petere ille qui plus exposuit de fructibus etiam aduenticio um suoruꝫ ꝑ victu familie ab illo qui minus exposuit ratione communis mẽse que in hoc casu fingitur a statuto per tex. quem ibi ponit Baldus in cap. secundo de fratribus de nouo beneficio inuestitis ꝛ Bald.

in.l.fi.C.de collat. vbi hoc sequuntur Fulgo. et Lodo.romanus et Ang.in.l.ex duobus.§.titium.ff.de nego.gest. Sed ad hoc fundamentum respondetur pluribus modis. ¶Primo: nam Ang. Pau. de castro et multi moderni distinguunt an fructus sunt pauci et presumitur donatio: secus si magni quia repeti possunt allegant not. p glo.in.l.si filii.C.de dona.inter virum et vxo.facit quod no. Bal.in.l.si lite in prima colum.C.famil.hercis. et sic si fructus non essent pauci possunt repeti: quia non presumitur donatio.l.cum de indebito.ff.de proba.cum similibus. ¶Secundo respondetur per ea que ponit Bar.in suo consilio quod incipit quidam habens bona communia. Quod aut Nicolaus vult repetere quia frater habuit maiorem familiam et plus consumpsit et non potest quia videtur tacite actum quod vnusquisque eorum indubio ferat partem virilem impensarum. Argumento.l.si non fuerint.ff.pro socio iunctis not.per Bar.in.l.titium et meuium.§.altero.ff.de administra.tuto.aut vult repetere quia dicit se expendisse vltra dimidiam quam subire tenebatur. Et tunc potest repetere quia in societate particulari si vnus plus expendit quam alius potest repetere.l.socium qui in eo.§.fi.cum.l.sequenti.et.l.si socius pro filia cum glo.j.ff.pro socio.et quod no. Bald.in.l.si patruus in antepe.q.C.communia vtrius.iudi.vnde fortius in casu nostro in quo mihi supponitur quod immo Nicolaus habuit maiorem familiam: et tamen ipse sebastianus solum consumpsit fructus bonorum comunium. ¶Tertio respondetur quod statutum fingit absentes simul viuere et habitare quo ad ea que sunt in statuto expressa scilicet quo ad quesita comunicanda prout loquitur statutum in versiculo quicquid autem.non autem quo ad propria perdenda. Nam statutum vult quod propria comunicentur propter factam comunem vitam: ergo non debet interpretari per quod comunia efficiantur propria illius qui consumpsit quia operaretur contrarium effectum contra.l.legata inutiliter.ff.de adimen.lega. Quinimmo statutum videtur hoc aperte determinare dum vult quod frater tenetur alteri comunicare habita ex bonis hereditariis et sic cum loquatur generaliter intelligatur generaliter.l.j.§.et generaliter.ff.de leg.prestã. ¶Quarto et vltimo respondetur quia non possumus dicere fructus perceptos effectos sebastiani qui consumpsit nisi virtute cuiusdam tacite donationis prout dicunt Ange. Pau.de castro et plerique moderni in.d.l.fi.C.de colla.quia non iure societatis vel comunis habitationis: vt declarat Bal.in dicto.c.ij.de fratribus de no. bene.

6 Sed non possumus † in primis fingere simultaneam vitam et simul presumere donat. quia concurrerent fictio et presumptio contra.l.j.C.de dotis promis.per ea que no.ponit bar.in.l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.de pactis.et melius in.l.si rem aliquam.ff.de acqui.posses.vbi vult quod licet ex vera traditione rei presumatur donatio: tamen illo casu non presumuntur ex ficta traditione ne concurrant vna fictio et vna presumptio. ¶Confirmatur ista pars quia statutum predictum in versiculo et si quis eorundem vult quod de bonis comunibus alter fratrum possit filios alimentare dummodo fructus dotis deueniant in comuni: sed in casu nostro non probatur vt mihi dicitur quod fructus dotis deuenerint in comuni: ergo non potuit alimentare vxorem et filios. pertinet enim probatio ad eum quod dotes posuerit in comuni: quia est causa sue intentionis iuxta plene no.per Barto.in.l.in illa.ff.de ver.obli.et in.l.actor.ff.de probatio.et no.spec.in ti.de iudic.in.iiij.parte.§.sequi.ver.quid si comunione manente: et sic in dicto statuto a contrario sensu deciditur casus noster: quod ex quo dotis fructus non probantur positi in comuni non potuerunt filii et vxor alimen.de bonis comunibus.et hoc posset per plura comprobari: sed omitto. ¶Circa

7 tertiam q. † videlicet an repetere possit fructus perceptos ex dotibus suis a fratre. Et in hoc concludendum est quod cum steterit absens et sustinuerit onera matrimonii fructus dotis cedunt lucro dicti Nicolay mariti et sibi debent restitui quoniam dantur propter onera matrimonii.l.pro oneribus.C.de iure dotium.et quia est dominus rei dotalis ipse maritus.l.doce ancillam.C.de rei ven.l.fructus.et.l.diuortio.ff.solu.matri. ¶Preterea dicti fructus specialiter comunicantur a socio omnium bonorum.l.si societatem vniuersarum et.l.si fratres.§.socium vniuersa.ff.pro socio: alias isti fructus non communicantur sed sunt mariti propter onera matrimonii: et ita consuluit Petrus de pusio in consilio quod incipit quoniam iamdudum consului quod referunt moderni in tracta.societatis qui habetur in formis in quinta.q.et istud idem si non sumus in sociis omnium bonorum consuluit Ludo.roma.in suo consilio.cccclxxj.in formis incipit lucrum autem ex dote proueniens. Nec reperio quod statutum in hoc aliquid specifice disponat: ergo quod non mutatur stare non

8 prohibetur.l.sancimus.C.de testamentis. ¶Circa † quartam dubitationem an lucra habita ex officiis per dictum Nicolaum veniant comunicanda et concludendum est quod non vt decidit spec.in terminis in dicto tit.de iudi.in.iiij.parte.ver. Quid si alter ex fratribus Et probatur in.l.velo.C.de assessoribus et in.l.fin.et ibi Bald.C.de inoffi.testa.et consuluit Ludo.romanus in suo consilio.cccclxix.incipit quo ad primum proposite consultationis. Nec obstat statutum preallegatum in dicto versiculo quid autem si post mortem quod vult quod acquisita ex laboribus industria vel negociatione comunicentur: ergo talia acquisita quasi ex laboribus videntur comunicanda: verificari enim videntur verba statuti et consequenter dispositio.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exercito. Quoniam ad hoc respondeo ex mente statuti. Nam si statutum vult quod bona relicta et donata non comunicentur que sunt aduentitia.l.cum oportet.C.de bo.que libe. fortius censendum est quod noluerit comunicari quasi castrensia prout sunt acquisita ex officiis prout dicit specu.in dicto versic.quid si alter et latius specu.et post eum Jo.an.in ti.de actore.§.j.versicu. Item cum agit de peculio et est casus: et ibi Cy.et Bal.in.l.fi.C.de inoffi.testa. voluit ergo statutum quod communicarentur ea que censentur esse quesita ex laboribus et industria per ea que habentur in.l.cobiri cum pluribus sequentibus: et in glosis ipsarum.ff.pro socio. ¶Confirmatur. Nam quecunque acquisita ex laboribus et industria hodie queruntur patri per filium saltem quo ad vsufructum et tamen in tali regula non comprehenduntur quasi castrensia vt vtrunque probatur in.l.cum oportet.C.de bo.que.libe. Ex qua conclusione sequitur decisio alterius questionis quod si Nicolaus dedit aliquas pecunias quesitas ex officiis et sic proprias fratri potest illas repetere: quia potuit illas dare pro aptatione et necessitatibus comunis patrimonii: quo casu repeti possunt vt est casus in.l.ex duobus.ff.de nego.gest. Et no.Bald.in.l.filie cuius in principio.C.fami.hercisc. Item si mutuo pro aliqua necessitate exigente requisitus a fratre: non enim est presumenda donatio vbi alia presumptio sumi potest.l.si cum aurum.ff.de solut. etiam inter consanguineos vbi adest sola ratio consanguinitatis vt per Bar.et docto.in.l.que dotis.ff.sol.ma.etc. Laus Deo omnipotenti Amen.

¶Consilium quadragesimumprimum.

¶Tractat materiam.l.lutius.ff.qui poti.in pig.hab.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. In presenti consultatione versatur punctus subtilis et nouus nisi fallor quem abunde et eleganter suprascripti prestantissimi viri et patres enuclearunt. Nam satis clarum est quod quando hypoteca expressa accedit debito conditionali conditione casuali vel mixta que non dependet a potestate debitoris attenditur initium contracte obligationis et ordo conuent. non tempus existentis conditionis. Casus est clarus in.l.potior et in.l.qui balneum.C.qui po.in pig.hab. Sed quando est talis conditio que dependet a potestate debitoris ita quod est in eius potestate non incidere in obligationem ineundam et tunc attenditur tempus existentis conditionis nec trahitur retro ad tempus conuentionis prout est casus in.d.l.qui balneum in primo responso a contrario sensu et in.l.j.et ibi glo. Bart. Saly. et Ange.eo.titu. Et est casus in.l.lutius et ibi Barto.et omnes.ff.que res pig.obli.possunt et declarat Ange.not.in.l.si filius in principio.ff.de ver.obliga.et est casus in.d.l.potior.in primo responso.et no.bar.in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsucapio.col.mihi.xxxj.in quinta principali questione et ibi Bart.assignat rationem: quia non subest equitas immo deficit quod conditio retro trahatur ipsa ex quo erat in potestate debitoris eam non implere: et sic in obligationem non incidere et pro his est bonus casus apud canonistas in.c.si pro te de rescript.in.vj.prout ibi declarat Joan.an.in glos.iiij.et in nouella et ibi sentit rationem differentie: quia quando conditio est casualis non pendet a potestate alicuius sed ex insidiis fortune et ex eo contractus dicitur solidior: sed quando conditio non necessario sed voluntarie erat implenda non dicitur contractus ita solidus: et ideo tunc debitor potest ea pendente alteri ius querere potentius primo. sed Jo.de lignano in.d.c.si pro te notabiliter hoc declarat: vbi dicit quod quando est dispositio sub conditione casuali dicitur ius quesitum licet conditionaliter: Et ideo adueniente conditione retrotrahatur et primus prefertur secundo.d.l.qui balneum. Sed quando dependet a potestate debitoris: vt in.d.l.qui potior in primo responso non dicitur initus contractus. Sed habitus tractatus de ineundo.et ideo non trahitur retro sicut in.d.c.si pro te.et idem fuit de mente Pau.de leaz. prout dicit ibi Joan.de Fantucciis qui clarius hanc difficultatem soluit: quod quandoque impletio conditionis dependet a voluntate grauandi vel obligandi. Et tunc existentia conditionis non trahitur retro: et est perinde ac si illa dispositio conditionalis adhuc non esset facta.vt probatur in.d.l.potior in primo responso: quandoque impletio conditionis non dependebat a voluntate seu potestate obligandi sed ab insidiis vel alio extrinseco et tunc trahitur retro: vt in dictis iuribus. Jam enim erat perfectus contractus: licet sub conditione taliter quod non poterat resilire obligandis: et ideo retrotrahitur: et ita refert et sequitur ibi dominicus de sancto Geminiano. ¶Pro his est etiam glo.multum solennis in simili in cle.j.in glo.super verbo executorem de concess.prebende: que melius declarat hunc

rat hunc passum ꝙ legiste vt dicit do. Pau.de castro in.l.quidam cum filium in fi.ff.de verb.obli.⁊ pro hac parte etiã decidit spec.in ti.de obli.⁊ solu.§.j.ver.sed pone ꝯtrari.¶Ex premissis ergo infertur ꝙ si dicta quinquaginta annua fuissent debita tanꝙ legatum ⁊ debitũ aliquod principale haberemus obtentum in casu nostro quia ex quo in potestate heredum erat nõ incidere in obligationẽ attenderemus tempus existentis conditionis:⁊ conditio retro nõ

2 traheretur. Sed tota† difficultas videtur resultare in casu nostro quia istũ annuum vr deberi tanꝙ fructus ⁊ vsure non dico illicite ad ipsam summã quingentorum.florenorum:ꝙ patet quia dr in legato pro fructu dictorum florenorũ quingentorum:⁊ hoc sepius repetit dictus testator ⁊ sic donec quãtitas legata pstetur debetur certa quãtitas singulis annis quo casu debet vt vsura:⁊ videt tex. cum glo.⁊ ibi Bar.in.l.iij.in fi.ff.de annuis leg.facit ꝙ no.Inno. Jo.an.do.Anto.⁊ moderni in.c.in ciuitate extra de vsuris vbi ponunt quando annuus redditus constituit in persona recipientis pecuniam.Ad idem ꝙ no.Bald.in.l.cum allegas in.x.q.C.de vsuris.Si ergo concludendum est ꝙ talis quãtitas annua debebatur tanquam vsura ad ipsam sortem:ergo sicut legatarius dicitur habere potiora iura in bonis testatoris ꝙ ille in quẽ heres alienauit quia fuerũt legatario pro legato ex dispositione.l.obligata vt in.l. j.in fi.C.cõmunia dele.⁊ insti.de lega.§.sed nostra. traditur in.l.j. ff.de legatis primo ita ⁊ respectu vsurarum que postea accesserũt: de hoc videtur casus in terminis in.l.lutius titius.ff.qui po.in pigno.ha.per quem dicit ibi glo.ꝙ licet in potestate debitoris fuerit non incidere in obligationẽ vsurarum.Et sic videretur ꝙ ibi non esset potior in vsuris que accesserunt post rem alteri hypotecataz: tamen cõtrariũ ibi deciditur quia vsure sunt accessorie:vnde Barto.summando illam.l.dicit q potior est in sorte potior est in vsuris ⁊ cum hoc transeunt ibi Bald.Saly.⁊ Ange.⁊ est glo.que hoc voluit limitando illam.l.in vsuris in dicta.l.j.ff.qui po.in pigno.ha

3 beant cum qua transeunt Bar.Bal.⁊ Saly.⁊ Ange.Et hoc† idẽ dixit Ange.in dicta.l.si filius.ff.de ver.obli.vbi dicit quod quando cõditio nõ potuit impleri inuito debitore semper inspicit tempus conditionis existentis dicta.l.potior.⁊ dicta.l.qui balneum.⁊ hoc quantum ad obligationem sortis.sed quo ad obligationẽ vsurarum inspicitur tempus initi contractus super sorte:licet in potestate debitoris fuerit impedire vsurarum cursum. Casus est singularis secũdum eum in.d.l.lutius.que limitat.d.l.potior.⁊ dicta.l. qui balneũ.⁊ ista sunt que faciunt suprasciptam cõclusionem firmatam satis dubiã attentis etiam his que statim dicent.¶Sed ad pdictã obiectionẽ scõs eximius consultor conatur multipliciter respõ

4 dere.Videamus ergo an eius responsiões procedant. ¶Prima† responsio sua quia tale legatum annuum nõ est accessorium quia p eius solutiõe perpetuo suspenditur legatum quingentorum et sic videtur regulari a legato annuo quod non solet esse de natura accessorij regulare principale per id quod habetur in.l.j. ff.qui. mo. pig.vel hypo.soluitur ⁊ in.l.si tibi.§.de pignore.ff.de pactis.⁊ bal. in.l.eos.C.de vsuris ⁊ quia videtur ista alternatiue deberi quo casu ambo eque principaliter censentur esse in obligatione.l.si duo.

5 ff.de ver.oblig.¶Sed† primum non videtur procedere quia stat hoc ꝙ capitale non possit perpetuo peti:⁊ tamen si aliqua quantitas singulis annis debetur si debetur pro fructu capitalis ꝙ debeatur tanquam vsura ⁊ videtur tunc licita: quia sors non debet esse perpetuo sterilis licet secus esset in sorte q possent repeti ad voluntatem creditoris:verba sunt notanda Bal.per illum text.in.l. hac edictali.§.his illud.C.de secun.nup.¶Secundum etiam vide

6 tur† dubium quia verum videt ꝙ si soluta quãtitate certis temporibus heredes fuissent liberati a sorte ꝙ tunc diceretur legatum alternatiuũ:sed quando soluta annua qtitate adhuc remanet obligatio in sorte:quia tunc multipliciter obligatio prout solet esse de natura vsure dicitur vsura accessoria ad sortem.Argumẽto.d.l.iij. in fi.ff.de annuis legatis ita declarare videtur istũ punctũ Bal.in l.j.C.de his qui pene nomine in.ix.colũ.ver.tertio querit. ¶Pos

7 sumus† predictã responsionẽ saluare hoc modo.nam si recte inspiciatur totum legatum nunquã apparet qd testator leget quingentos florenos nec forte per verba prolata a testatore in quingẽtis inducitur aliquod legatum:vt infra dicet.Sed fuit manifesta mens testatoris constituere annuum redditum pro substentatione legatarij ⁊ filiorum ⁊ heredum ⁊ ad hoc fuit principaliter motus:⁊ propter hoc legatum annuum constituit quingentos florenos: ex quorum fructu illa quãtitas extraheretur.Si ergo fuit cõstituta seu cõcessa quãtitas q debetur in legato ppter annuũ legatũ:ergo tale legatũ annuũ dr principale ⁊ nõ accessoriũ.Casus est no.in.l.⁊ si non sunt.§.pueniamus.ff.de auro ⁊ argen.lega.Quem tex.ad hoc propositum allegat Pet.de ancha.in repetitione regule accessoriũ in iij.col.ver.sed hic incidenter quero.de reg.iur.in.vj. Solum autez fuit positum in potestate grauati post certũ tempus qd soluendo quingentos se possent exonerare a dicta obligatione ne essent ppe

8 tuo obnoxij dicto oneri:vnde† satis consonant verba bal.in.d.l. eos in secunda opposit.vbi vult ꝙ aliquando sunt annue obligationes que principaliter veniunt propter se.⁊ tunc quolibet anno requirit noua prescriptio per tex.in.l.cum notissimi.§.in his.C.de prescrip.xxx.annorũ.aliquando sunt que veniunt consecutiue ⁊ per modũ cuiusdam adherentie ⁊ tũc sufficit prescriptio sortis dicta l.eos.Et sic quando aliquid annuum propter se debet dr principaliter deberi prout videt esse in casu nostro quia principaliter hoc fuit legatũ.⁊ propter hoc apparet legatum fuisse factũ. facit in argumentum.l.si quis nec causam.ff.si cer.petatur ⁊.l.qui except.ff. de condi.indebi.Sed quando accessorie tunc secus:puta qñ sors esset principaliter legata ⁊ quamdiu solueret deberetur aliquid annuum per id ꝙ habetur in dicta.l.iij.§.fina.ff.de annuis legatis.

9 ¶Confirmantur† predicta quia si recte inspiciat Bal.in.d.j. C.de his que pene nomine in.d.ver.iij.queritur concludit pro hac parte vbi si testator legat mille aut centum quolibet mense in vita poterunt ista centum peti.Et licet vsura non possit constitui in vltima voluntate.d.l.iij.in fiñ.ff.de annuis legatis:tamen dicit ꝙ ista non est vsura sed alternatiuũ legatum ꝙ non potest peti vna cum mille:de natura enim vsure est multiplicatio obligationis non alternatio.ex cuius verbis sumo ꝙ vbicũqz vel debetur quid annuũ vel aliqua quantitas ⁊ legatarius non potest petere vtrunqz qd non est vsura:sed sic est in casu nostro:quia si sibi soluebãtur illa annua non poterat quingentos petere:⁊ si dicatur in casu nostro adhuc debebatur sors:sed in casu Bal.tãtum illius annuum dico ꝙ posset negari ꝙ hic sors deberetur:sed ꝙ tantum erat in solutione vt infra dicam.Item ꝙ etiam in casu Bal.debebãtur mille legata

10 si non soluebatur legatum annuum.¶Preterea licet† ratione alicuius sortis aliquid debeatur non debetur vt vsura:⁊ sic vt accessorium sed vt annuus redditus quando sors peti non potest: vt patet ex his que ibidem ponit Bald.vbi infert ad. qd. si ematur pro certa quantitate annuus redditus ꝙ non sit vsura quasi nõ debeatur accessorie ad quãtitatem pro qua facta est emptio:prout est ibi de mente Bal.inferendo ex dictis precedentibus: vt latius ibi per eum dicto versi.tertio queritur. Et sic concluditur quod potius constitutus fuerit principaliter a testatore annuus redditus quingentorum florenorum ꝙ quod voluit illud annuum deberi p vsura dictorum florenorũ quingentorum licet dederit facultatem heredibus soluendi dictos florenos quingentos ⁊ eximendi se ab obligatione dicte annue prestationis.si ergo non sumus in vsura accessoria ad sortem ergo dicitur legatum annuum eque principale fructuũ dictorum quingentorum: ⁊ consequẽter non vendicat sibi locum dicta.l.lutius.¶Confirmatur etiam per hoc sñias latas inter dictas partes que transiuerunt in rem iudicatam que quo ad eas habentur pro veritate vt in.l.res iudicata.ff.de regu.iur. ⁊ in.l.ij. ff.de re iudi.in quibus declaratum est legatum non esse vsurariũ: si ergo non erat vsurarium non erat accessorium ⁊ per consequens pro se subsistebat:⁊ sic infertur ꝙ non habet locum dicta.l. lutius. Quia videtur ex sentẽtia inferri potius ꝙ sit legatũ p se subsistẽs ꝙ accessorium ad quantitatem florenorum quingentorũ:alias vix ab vsura potuisset defendi:⁊ hec videtur bona ⁊ clara responsio.⁊

11 hoc quo ad primam respõsionem supra datam.¶Secunda† principalis responsio datur ꝙ illa lex lutius locum habet in expressa hypoteca prout loquitur:⁊ sic inducta ex prouisione hominis. Nos vero sumus in hypoteca tacita inducta ex prouisione legis: fortior autem dicitur hominis prouisio per id quod habetur in.l.fi.C.de pactis conuentis.⁊ in.l.j.C.si aduersus vẽdi. Satis videtur habere legatarius ꝙ sibi sit prouisum de hypoteca tempore existentis cõ

12 ditionis licet nõ trahatur retro.Et pro hoc† bene facit.l.assiduis C.qui potio.in pigno.hab.⁊ ꝙ dicit specu.in tit.de obliga.⁊ solu. §.j.versi.sed pone cõtrari:vbi vult ꝙ lz in expressa hypoteca dotis attẽdat tẽpus obligationis tamẽ in tacita attẽdit tps. date dotis Argumento dicta.l.assiduis cum similibus ibi allegatis: ⁊ sequit ibi Joã.an.allegat Albertum galeotti hoc dixisse in titulo de pigno.quem etiam refert ⁊ sequitur Bal.in dicta.l.j.ff.qui po.in pigno.ha.in lectura antiqua.¶Sed hec respõsio etiã videtur multũ dubia.nam videtur procedere quãdo ageremus de ipsa obligatione respectu principalis debiti: vt tũc sit vera dicta differentia: sed quando in principali debito est inducta hypoteca etiam tacita videtur ꝙ etiã in tacita hypoteca quod ius est de principali idẽ ius

13 sit de vsuris ⁊ sic de accessorijs hoc videtur decidere† Bart.in terminis in.l.si cum dotem.§.sin autem in seuissimo.ff.solu.matrimonio.vbi post Jac.de arena vult ꝙ sicut bona mariti sunt tacite hypotecata pro dote ita etiam pro alimentis allegat tex. in dicta.l.lutius.Et sic aperte sentit ꝙ.d.l.lutius.licet loquatur in expressa hypoteca: locum habet etiam in tacita. ⁊ idem dicit Bald.allegando illam.l.in.l.vnica.§.sed vt plenius.C.de rei vxo.act.⁊ dicit dñs Raph.cuma.in dicto.§.in seuissimo inferendo ex dictis Bart.ꝙ sicut in dote mulier ita in alimentis habebit ius prelat⁹. hoc etiaz multuz clare vr decidere do.Pau.de castro in suo consilio. viij.incipit in christi nomine.Ad primum respondet vbi in fine consilij

sub dubio forte attentat ꝙ pro alimentis dotis ratione retardate
solutiōis so. ma. sunt ab initio tpe dotis bona hypotecata: allegat
no. in. d. l. j. ff. qui pot. Et sic allegat no. in glo. duz allegat dicta. l. lu
tius et consequenter videtur velle ꝙ pro accessoriis puta alimētis
et vsuris contracta censentur etiam tacite hypotheca. tempore con
14 tracte obligationis in debito principali: hoc † etiam videtur deci
dere casus in terminis in. l. cum oportet. §. sed cum tacitus. C. de
bo. que lib. vbi bona patris sūt filiis ab initio recepte administra
tio bonorum maternoꝝ tacite hypotecata pro male administra-
tis postea: Et dicit ibi Bal. ꝙ inspicitur initiuz vnde aliquid eue
nire potest: ita in casu nostro ab initio cēseātur tacite hypotecata:
ex quo contingere poterat heredes oblīatos ad dictam annuā pſta
tionem. Et est mirum vt dicit dominus Pau. de ca. in d. §. sed cuz
tacitas ꝙ si pater post susceptam administrationem per plures an
nos male administrat: puta alienando: ꝙ obligatio personalis nō
trahitur retro: ⁊ tñ trahiť retro hypotecaria ad tēpus suscepte ad
ministratiōis. Et sic saltem iuris fictione hypotecaria pcedit pso-
nalem prout etiam dicit ibi Bal. Et ista sunt que magis me dubiū
reddiderunt in presenti consultatione. ¶ Quibus tamen non ob-
15 stantibus † adhuc puto conclusionem supra firmatam sustineri
posse. Et pro potissimo fundamento discutiendum puto posito ꝙ
dicta annua pſtatio deberetur accessorie ad sortem ⁊ sic cōditiona-
liter: si sors non solueretur per id ꝙ habetur per Bart. Ang. ⁊ do.
in. l. vbi autem nō apparet. §. qui sortem. ff. de verb. obli. et Ange.
in. l. si seruus communis. §. cū seruus. ff. de stip. seruorum et Jo. de
imo. i. l. stichū. §. stip. ff. de ver. oblig. Nūquid tacita hypoteca que
introducitur in tali legato annue prestationis introducatur tēpo
re mortis testatoris: licet conditionaliter: An vero tēpore euenien
tis conditionis: quo tale legatum certum est quod effectualiter de
betur. Et in hoc Pau. de castro in dicto consilio videtur innuere
ꝙ ab initio: dicit tamē sub dubio forte quia non īuenit hoc tactū.
Pro quo bene videtur facere tex. cuz ibi no. per bal. in d. l. cū opor
tet. §. sed cum tacitas. sed contrarium puto verū ꝙ non ab initio:
sed tempore quo talis annua prestatio incipit effectualiter deberi:
16 hoc † ostenditur. Nam si confiteor dotem accepisse: ⁊ promitto re
stituere talis promissio dicitur conditionalis si dos numerabitur:
Ad hoc. l. fi. C. de non nu. pecu. ⁊ l. fi. C. de dote cau. non nu. tradiť
in. l. cum quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. Et tamē hypoteca tacita intro
ducitur ex dispositione legis: nisi quando causatur effectualis obli
gatio per numerationem: vt in. l. assiduis. C. qui pot. in py. lz secus
esset quando fuisset constituta expressa hypoteca in qua cōsiderať
tempus obligationis. vt habetur in. l. j. ff. qui po. i py. ha. primo vt
declarat. rñ. ad. l. j. ff. qui po. in py. ha. spec. in titu. de obli. ⁊ solu. §.
j. ver. sed pone contrari. ⁊ Joan. an. post albertum galeotti ⁊ Bal.
17 in. l. j. in lectura antiqua. ff. qui po. in pig. ha. si ergo hoc † est i do-
te que non est minus fauorabilis: imo plus si quis inspexerit recte
not. in. l. j. ff. so. ma. ꝙ legatū ⁊ in qua a lege introducitur tacita hy
poteca: ergo idē dicendum est in legato qd non introducatur taci-
ta hypoteca donec effectualiter debeať: ⁊ pro hoc tex. in. l. si cōstāte
C. de dona. añ nup. vbi hypoteca constituitur ex die augmenti do-
tis. ⁊ no. Pau. de castro in dicto consilio. viij. ⁊ in. l. hac edictali. §.
is illud. C. de secundis nup. ¶ Et facit ratio qr anteꝙ aliquid effe-
ctualiter debeať non subest equitas ꝙ introduciť hypoteca marie
si in potestate debitoris erat in illam obligationē non incidere: er
go non debet induci fictio inductiua hypotece per ea q̄ ponit Bar
to. in. d. l. si is qui pro emptore in. vj. q. principali. Nam hoc vix in-
duciť in hypoteca expressa. pro hoc ꝙ no. saly. in. d. l. si constāte vbi
respondendo ad. d. l. cū oportet. §. cum tacitas dicit ꝙ ibi conside-
ratur tempus quo bona aduētitia peruenerunt ad patrē. Sed in
dicta. l. si cōstante tempus quo prouenit augmentū dotis: ⁊ sic cō
18 cordant secundū eum. Et facit † ꝙ no. Pe. ⁊ Cy. ⁊ saly. in. l. pro of
ficio. C. de admi. tuto. vbi dicunt ꝙ pro administratione oriť que-
dam actio psonalis in genere rōne suscepte administrationis quā
non precedit hypoteca alia secundaria specialis pro re male admi-
nistrata. Et hanc precedit hypoteca fundata in illa prima actione
generali. Et ita intelligunt tex. in. d. §. sed cum tacitas. ⁊ sic ex mēte
ipsorum est ꝙ si non precederet illa actio personalis in genere que
de presenti oritur hypoteca tacita tunc nō itroducereť. ⁊ ita possu
mus dicere in casu nostro: cum nulla specialis actio ante esset orta
nec ante precederet aliqua generalis. ⁊ istud idem est de mēte Bal.
si recte inspiciatur in dicto. §. cum tacitas. Ex quibus ⁊ aliis supe
rioribus concludo ꝙ antequam debitum effectualiter introducať
19 non inducitur tanta hypoteca in particulari legato. ¶ Quibus † p
missis considero ꝙ aliquando est hypoteca expresse constituta pro
debito ⁊ pro vsuris. Et tunc etiam pro vsuris a principio censetur
constituta hypoteca licet conditionaliter si sors nō soluatur. Siue
etiam constituatur simpliciter quo casu censetur constituta etiam
pro vsuris iuxta not. in. l. solutū. §. j. ff. de pig. actio. ⁊ in. l. grege. §.
fi. ff. de pigno. ⁊ ponit Cy. post Pet. in. l. pignoribus. C. de vsuris.
⁊ tunc ab initio est contracta hypoteca licet conditionaliter. facit

no. specu. in dicto versi. sed pene contrari. ⁊ Bal. in. d. l. vbi casus
no. qui po. in pig. ha. ⁊ hoc casu si demum postea debitor istam rez
alteri obligaret potior esset primus ēt p vsuris q̄ postea accederēt
⁊ sic fit casus in dicta. l. lutius cum ibi no. cum similibus supra alle-
gatis. Et hoc est ꝙ voluit specu. ⁊ post eum Joan. an. allegādo al-
bertum galeoati in titulo de oblig. ⁊ soluť. §. j. ver. illud etiam que
ritur ⁊ ista dicta refert ⁊ sequitur Bald. in. l. potior in lectura anti
qua. ff. q po. in pig. ha. Itē si debitor post constitutum pignus ex-
presse pro debito ⁊ vsuris aliquam rem suam venderet potior esset
creditor ꝙ ille in quem facta esset alienatio: ⁊ ita loquitur Joā. an
in additione specu. in titulo de teste. §. nunc tractemus circa fin. in
magna addiť. ⁊ horum est ratio ex mente specu. ibi vt patet per le-
ges quas allegat in quibus creditor est potior quia conditio retro
trahitur prout est in. l. potior ⁊ in. l. qui balneum cum similib⁹ ibi
allegatis: quia conditio retrotrahitur prout etiam expresse dicunt
specu. ⁊ Joan. and. in dicto. §. j. versi. illud etiam. ⁊ Baldus in di-
cta. l. qui potior allegando dictam. l. lutius. ¶ Nec obstat quod ex-
trema non sunt habilia: quia tempore conditionis res non reperi
tur in bonis debitoris. Argumen. l. ⁊ que nondum. §. ꝙ dicit. ff. d
pigno. quia respectu existentie conditionis ⁊ obligationis perso-
20 nalis extremum est habile: vnde † ad inducendum hypotecam in
consequentiam non requiritur habilitas extremoꝝ prout decla
rat Barto. in dicta. l. si is qui pro emptore in. v. q. principali. ¶ Ali
quando ⁊ secundo non est constituta expresse hypoteca pro debito
⁊ pro vsuris conditionliter debitis: si debitor sortis non soluerit:
sed sumus in materia in qua a iure tacita hypoteca introducitur
prout in legatis vt in. l. j. communia de lega. ⁊ in hoc multiplex po-
21 test esse dubitatio. prima si tempore † quo vsura debetur res repe-
ritur in bonis debitoris an sicut pro sorte erant bona hypotecata:
ita sint tacite hypotecata pro vsuris. Et tunc procedit quod dicit
Bart. in dicto. §. si autez in seuissimo tenentis ꝙ sic post Jaco. de
arena. extendentes dictam. l. lutius etiam ad tacitam hypotecam
quasi inducatur talis tacita hypoteca. Et quia hic non est casus
noster non intendo insistere. Nam opinio Bart. ibi a plerisꝙ im-
pugnatur prout not. ibi Joan. de imola Roma. ⁊ moderni. Et ibi
plene scripsi. ⁊ dicit specu. ⁊ post eum Joan. an. in titulo de donat.
inter virum ⁊ vxo. dicunt ꝙ contra communiter tenetur. sed in ca-
su nostro sine dubio induceretur hypoteca quia debentur ex dispo
22 sitione testatoris. ¶ Secunda difficultas est † an a principio tempo
re contracti debiti super principali sit inducta hypoteca tacita sal
tem conditionatiter super vsuris in futurum debendis ex volun-
tate debitoris qui potest in illas non incidere si vult. ⁊ hoc casu li-
cet Paulus. de castro in dicto consilio videatur velle ꝙ sic. Tamē
contrarium fuit supra conclusum. ⁊ probatur etiam contraria opi
nio alia ratione. Nam plura specialia circa idem ꝯcurrerent: ꝯtra
not. in. l. j. C. de dot. promiss. ⁊ in. l. cum post. §. gener. ff. de iure do-
tiū. Primum ꝙ induceretur hypoteca super vsuris ante obliga-
tionem ortam super vsuris per id qd habetur in. l. si sub conditiōe
ff. de pigno. ⁊ in. l. potior. ff. qui po. in pign. ha. ¶ Secundum prin-
cipale ꝙ induceretur alia tacita hypoteca que non inducitur nisi
in quibusdam casibus specilibus vt per totum. ff. in quibus casib⁹
pign⁹ tacite contrahatur. ¶ Tertium quando debitor non potest
incidere in obligationem si vult adhuc hypoteca induceretur tē-
pore contracte obligationis. Et non tempore existentis condi-
tionis contra no. in. l. j. ff. qui po. in pig. hab. Et supra est dictum
ꝙ pro certo non est dicendum. Et de hac difficultate etiam supra
23 latius est discussum. ¶ Tertia difficultas † est si poneretur ꝙ heres
obligasset bona testatoris: ⁊ eueniente postea conditione vsura-
rum. Adhuc habet eadem bona que immediate ex dispositione
legis essent hypotecata qui esset potior: an legatarius an heres.
Barto. in dicto. §. si autem in seuissimo vꝫ innuere ꝙ legatarius:
quia extendit. d. l. lutius ad tacitam hypotecam: ergo sicut in. d. l.
lutius dr qui potior est in sorte potior est in vsuris ita in isto casu.
⁊ hoc in specie exprimit dominus Raph. cuma. in dicto. §. si autē
in seuissimo dicens inferendo ex dictis Bart. ꝙ ille qui habet ius
prelationis in dote habet etiā in alimentis. Sed si quis vellet pos-
set oppositum tenere quod immo ille esset potior cui bona fuis-
sent obligata ante euentum conditionis. Quoniam si als incidere
mus induceretur duplex specialitas contra regulas iuris. ¶ Pri-
24 ma † ꝙ in legatis conditio traheretur retro ꝙ videtur esse contra
opinionem Bart. magis approbatam in. d. l. si filius ⁊ in. d. l. si is
qui pro emptore. ¶ Secūda est ꝙ ex quo erat in potestate debitoris
an conditio verificaretur ⁊ incideret in obligatꝫ. regulariter non
deberet ꝯditio retro trahi. d. l. j. ff. q po. ⁊ supra est dictū. Cui⁹ ꝯriū
eēt dicēdū. Ne ergo ꝯcurreret duplex spālitas nō verificareť i casu
nr̄o. d. l. lutius in legatis p no. in. d. l. j. C. de dotꝫ pmissiōe. Concur
reret etiā aliud spāle ꝙ hypoteca induceť tacite: vt supra est dictū.
¶ Confirmať hoc qr super his q̄ sunt tacite inducta lex nō solet fin
25 gere. p hoc allego casum in. l. seruū filij. §. fi. ff. de lega. j. Per quē †
dicit bar. in. l. j. ff. eo. ti. ꝙ lz in legato expresso fictꝫ. iuris querať do
minium

minium legatario: tñ secus est in legato tacito: ergo licet lex in ex-
pressa hypotheca fingat retro trahẽdo non ita de facili est admit-
tendum in tacita: τ al's cum essem iuuenis τ legerem .d.§.finautem
in seuissimo. Repperi ibi in recollectis primi eximij consultoris ꝙ
contra Bar. allegabat se vidisse consilium domini Francisci de al
bergottẽ. de aretio qui respõdebat ad.d.l.lutius ꝙ procedebat in
expressa hypotheca contracta etiam pro vsuris: τ dicebat ꝙ hypote-
ca contracta pro sorte non extendebatur ad vsuras quia diuersa
actione petebantur per id quod habet in.l.vbi autem.§.pe.ff.de v
bo.obli.iũcta.l.certi ꝯditio.in pñ.ff.si cer.petat. ꝙ vltimũ esset du
bium per ea que supra circa hoc dixi. Sed dicet quispiam adhuc
opinio Barto. potest sustineri quia licet ea virtute ꝙ retro trahat
26 non esset verum: cum ex † natura accessorij quasi priuilegium prin
cipalis obligationis trahatur ad suum accessorium per regulã ac-
cessorium cum materia de reg.iur.lib.vj. Et ista sit proprie intẽtio
dicte.l.lutius. τ videtur de mẽte bart. dum sumãt ꝙ qui potior est
in sorte potior est in vsuris quasi sentiat ꝙ respectu vsurarum nõ
esset potior nisi ex priuilegio sortis: vel etiam dicendum ꝙ licet p-
prio iure hypoteca respectu vsurarum non traheret retro. Tamẽ
hoc contingat ex priuilegio sortis. ¶ Posset quis ad predicta re-
spondere quod quando aliquid disponitur in principali diuersa
est ratio in accessorio vt in casu nostro non regulatur accessorium
a suo principali vt est casus in.l.τ si is. τ ibi declarat Bald.C.de p
dijs minorum. τ not. in.l.si tibi.§.de pignore τ ibi Baldus.ff.de
pactis. Sed hic diuersa est ratio vt est ostensum: ergo τc. Sed ista
responsio videretur omnino tollere dictam.l. lutius vel dicamus
quod illud verum in hypotheca expressa: secus in tacita. Nam il-
la.l.lutius dicitur exorbitans a regulis iuris ex quo debitor pote-
rat non incidere in obligatione vsurarum vt patet ex not. per glo.
in dicta.l.j.eodem titulo. τ in.l.penul.ff.que res pigno. ergo cũ sit
exorbitans: τ loquitur in hypotheca expressa non est extendenda.
l.precipimus.C.de appella.l.sancimus.C.de testamentis cum simi
libus: vel respondeo τ non contradicit dictis Bartoli. vt dica-
mus ꝙ tunc sit verum quando potior esset in sorte: sed in casu nrõ
negatur ꝙ esset potior in sorte quoniam non erat a principio con-
tracta obligatio efficaciter quo ad sortem. Quod ostenditur quia
erat in potestate grauati nunquam soluere sortẽ soluendo annuaʒ
prestationem per not. in dicta.l.penul.ff.que res pigno. τ in dicta.
l.j. Nam satis est quod sit in potestate debitoris nõ icidere in obli-
gatẽ. ope exceptionis hoc probat text. in dicta.l.penul. vbi si est fa-
cta promissio cum hypoteca spe future numerationis dicitur esse
in potestate debitoris non recipiendo pecuniam: non tamen colli
gitur obligatio: sed obstat exceptio nõ numerate pecunie: quia or-
ta est actio τ obligatio iuxta not. per Barto.in.l.j.ff.de condi.in-
debi. τ per Barto. τ Bald.in.l.cum quis.C.de iuris τ facti igno-
rantia. τ tamen dicitur ibi ꝙ non inducitur hypotheca. antequam
contrahatur effectualiter debitum numeratione. ¶ Quarta τ vlti
27 ma dubitatio † est quando a principio nõ est inducta tacita hypo
theca pro legato conditionali ea conditione. Maxime que depen
det a potestate debitoris. Siue promissione τ tempore existẽtis cõ-
ditionis quo tempore solet tacita hypotheca induci res reperitur
alienata. τ hic est casus noster. Et est noua difficultas tenendo qđ
a principio hypoteca non fuerit tacite inducta pro istis vsuris pro
ut supra fuit demonstratum. Et etiam confirmo quia hoc videtur
potissimum fundamentum: quia text. in.d.l.j.C.cõia de leg. τ insti.
de lega.§.sed τ nostra semper videatur velle quod actione hypote
caria legatarius possit rem prosequi seu vendicare. τ sic presuppo-
nunt legatario dari ius prosequendi τ vendicandi qđ non est nisi
conditione eueniente. facit.l.quotẽ. in die cum materia.ff.de verb.
28 oblig. ¶ Preterea † dicit cuma. in dicta.l.si filius ꝙ in legato con-
ditionali non incipit legatum esse nisi eueniente cõditione per.l.
cedere diem.ff.de verb.signi. τ consequenter ꝙ nõ ante est orta hy
poteca: τ licet dicat ꝙ eueniente conditione legatarius est potior
eo cui res fuit postea obligata: de quo statim dictum est: tamen nõ
determinat aliquid quãdo res fuisset alienata interim de quo agi-
29 tur in casu nostro. ¶ Preterea † hoc decidit Bald. in terminis in
dicta.l.j.C.cõmunia de le. in.ij.colum.versi. quero nunquid ante
diez certum sit orta rei vendicatio. Et respondet quod ante diem
appositam legato nunquam oritur actio in rem. Nec hypotecaria
vt dicit se putare. Argumento.l.sempronius actalus.ff.de vsufru.
legato. Si ergo in legato in diem non oritur hypotecaria: τ sic im-
peditur ortus vt ibi concludit Bald. τ notandũ qđ dicit non orit
quia si esset hypotecaria obligatio in diem vtiqꝫ esset orta actio p
not.in.l.j.C.vt acti.ab heredi. τ contra heredes. Nam Bald. equi-
parat τ pariter determinat in dominio rei vendi. τ in hypoteca et
ante diem nõ est translatum dominiũ: neqꝫ orta actio: ergo idẽ in
hypoteca vt equalis sit determinatio.l.iam hoc iure.ff.de vulg. et
pupil. Quanto magis quando legatũ est conditionale per ea que
habentur in.l.quotiens in diem.ff.de verbo.obligat. τ in.l.j.C.vt
30 actẽ. ab heredibus τ ꝯtra heredes. ¶ His premissis † si res fuit alie
nata ante euentũ dicte conditionis potestatiue: τ postea euenit cõ
ditio τ tpe euentus quo solet causari hypoteca res non reperit in
bonis debitoris nõ est possibile ꝙ talis res censeat tacite hypoteca
ta quia per casum in.l. τ que nõdum.§.ꝙ dr.ff.de pigno. cũ tũc nec
expressa induci potuisset.l.rẽ alienam.ff.de pigno.actẽ. Nec possu-
mus dicere ꝙ aliquo modo respectu sortis cõstituat hypoteca seu
sit potior hoc casu licet si tempore quo itroducta fuit hypoteca res
fuisset in bonis debitoris fuisset admittendũ: quod tamen in pre-
cedenti difficultate extitit reprobatum: quoniam si hoc diceremus
Primo introduceretur hypoteca in re aliena contra dictã.l.rẽ alie
nam secundo fingeretur tacita hypoteca tertio traheretur retro in
lagatis quarto traheretur retro conditio dependens a facto debi-
toris. Preterea.d.l.lutius. vt demonstratũ fuit est exorbitãs: ergo
non extenditur ad istum casum capitulo cum dilectus de consue.
31 ¶ Preterea ante euentum † conditionis nulla erat inducta hypo
teca: τ interim res fuit alienata. Item in potestate debitoris erat
implere conditionem. nec incidere in obligatẽ. si ergo incidit sui
voluntate non preiudicat illi in quem facta est alienatio. hoc pro-
bo per id quod voluit spec. in titulo de obli. τ solu.§.j.ver. Quid
si Petrus vbi post Albertum Galeotti vt ibi refert Joã.an. vult
ꝙ si obligasti rem meam τ postea ego alteri illam obligo: demum
ratifico licet ratificatio soleat retrotrahi tamen non preiudico fcõ
meo illi cui ius est iam quesitum. Argumento.l.fina.ff. de pactis.
32 Et hoc † idem voluit Baldus post Ray. de forliuio referendo il-
lud dictum specula.in.l.si fundus.ff.de pigno. Et pro hoc quod di
cit Bald.in.l.j.C.de iure fisci.libro.x.in secunda oppositione vbi
dicit ꝙ tacita hypoteca non respicit preterita ante constitutam hy
potecam τ dicit Bald. in eadem.l. in tertia colũ. in versi. Iteʒ que-
ro nunquid tacita ꝙ tacita hypoteca venit a prouisione legis τ nõ
creditoris τ ideo magis restringenda. Argumento.l.si filius.ff.de
fideicõ.libertatibus. ¶ Confirmãtur predicta quia deficit equitas
ꝙ fingatur hypoteca super re aliena postquam alteri est ius quesi-
tum ergo non est itroducta fictio: cum omnis fictio sit fundata in
equitate vt sepius repetit bar.in dicta.l.si is qui pro emptore. Itẽ
duplex fictio introduceretur ex eodem fonte si fauore legati prima
ꝙ fingeretur res esse in bonis secunda ꝙ fingeretur hypotecata: cõ
tra ea que pleae no. Bar.in eadem.l.si is qui pro emptore. in.vij. τ
vltima questione. Item non potest fingi retro hypotecata quia ex
tremũ a quo: si tempus existentis conditionis. debet esse habile in
essentia vt per Bar. in loco preallegato in.vj. questione principali
33 Sed hic non erat quia res erat aliena: τ maxime in cõditione † po
testatiua τ in legatis cum in his non inducatur regulariter fictio
translatiua vt sepius repetit Bar.in dicta.vj.que. τ facit ꝙ ibidẽ
no. in ver. ex his cum assiderem in ciuitate. Sit ergo conclusio cla-
ra ꝙ cum non fuerit introducta hypoteca ante existentiam condi-
tionis que dependebat a facto grauati non potuit postea introdu
ci in preiudicium emptoris ex quo iam res erat alienata. Et ex his
remanet discussa tertia ratio secundi consulentis: quartam vt ple-
ne discussam omitto. ¶ Postremo adhuc libuit duo i presenti ma-
teria tentari que iudicio meo non sunt contẽnenda. ¶ Primuʒ est
quod dictus Philippus in fine quam fecit: tria in effectu facit: cõ
fitetur sibi satisfactum. Item liberat heredes. Item liberat bona
licet ergo per laudum τ demum per sñiam fuerit pronunciatũ non
esse satisfactum: sed licet non fuerit. et hac de causa fuerit finis τ re
missio irritata: tamen firma remanere debet remissio pignoris qđ
pacto remitti potest licet debito principali non sit satisfactum.l.si
tibi.§.de pignore.ff.de pactis. Cum ibi plene not. vbi glo. ordina-
34 ria communiter approbata distinguit † qđ aut vitiatur remissio
principalis debiti ex causa que etiam respicit pignus τ tunc vitia-
tur etiam remissio hypothece: puta si per dolum vel metum quorũ
neutrum apparet in casu nostro. Aut causa remissionis non respi
cit remissionem pignorum. τ tunc licet vitiatur remissio principa-
lis debiti non vitiatur remissio pignorum. Sed ita est in casu no-
stro: nam non possumus cõsiderare ꝙ arbitri fuerint moti nisi vel
equitate quia ex quo eis constabat non esse satisfactum irritarunt
dictam finem quo ad debitum pronunciando non esse satisfactuʒ.
Sed vt dixi licet non fuerit satisfactum adhuc poterat hypotheca
remitti vt dictum laudum τ sententia intelligi debent stricte.l.pau
lus.ff.de re iudi.l.j.C.si plures vna sententia. Et consequenter qđ
finis non sit rescissa quo ad liberationem bonorum: vel potuerunt
moueri propter prohibitionem testatoris qui prohibuit solutẽ. le
gatario eo viuente. Sed hec prohibitio non respicit remissionem
hypothece quod clare patet ex no. per glo. in.d.§. de pignore vl' po
tuerunt arbitri moueri quasi non valuerit dicta finis super alimẽ-
tis futuris per text. τ ibi no. in.l.cum hi.§.si pretor.ff.de trãsactio.
Sed hoc respectu non tollitur remissio hypothece quia dicta solẽ-
nitas.d.§.si pretor non requiritur: vnde dicit Bal. ad propositum
in.d.§.de pignore in noua lectura ꝙ irritata remissione debiti qr
non insinuata non irritatur hypotheca. ¶ Preterea omnia predi-
cta loquuntur quando remittit hypotheca tacite: in consequẽtiaʒ

remissionē debiti principalis. Nos aūt sumus in casu magis claro q꞉ remittit hypoteca expresse ⁊ eque principaliter. vnde cum possit fieri etiam non remisso debito principali inseparabili succedit regula q vtile per inutile non vitiat. iuxta plene not. in. l. j. §. si stip. locati. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. l. grece. §. illud per Bart. ff. de fideiusso. faciunt optime no. per. Bar. si recte inspiciantur in. l. si fideiussor in principio. ff. de legatis primo. ¶ Confirmatur hoc fundamentum ratione vrgenti. nam isti possessores ad tuendum ius suū habent publicum instrumentum finis. Item habent publicum in-

35 strumentum empt. ⁊ vendit. quomodo † volumus dicere q priuata scriptura partium quam potuerunt conficere ex postfacto in penitiem possessoris habeat eis nocere: certe non video per casuz no. ⁊ ea que ibi. no. in. l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. facit optime q no. specu. in titulo de obli. ⁊ solu. §. j. ver. Sed quid ecce obligasti. Et ad propositum videnda sunt omnino que pulchre ponit Paulus de castro in suo consilio. ccccxcj. incipit in causa prima Ludouici: vnde dicta scriptura priuata licet preiudicaret heredibus nō tamen preiudicat tertijs possessoribus habētibus publica instrumēta. Et ideo stat bene laudum ⁊ sniā q non fuerit satisfactum: nō tñ sequit: ergo vigore illius scripte preiudicatur possessoribus habētibus publica instrumenta. l. non hoc. C. vnde cognati cum similibus. ⁊ hoc est clarum fundamentum indicio meo ⁊ reale. ¶ Secundum est quod testator confitetur quod in vita concesserat dictos florenos quingentos cum conditione ne tangeret: sed haberet. so. quolibet anno. ⁊ ita habuit vnde si probatur q ita verum fuerit ex quo iam erant donati vel saltem apparet de aliqua concessione licet non apparet q essent donati: tunc testamentum probaret illos fuisse donatos ⁊ nō induceretur nouum legatum per ea que ponit Bar. in. l. vxori. in fi. ff. de legatis. iij. ⁊ Bar. in. l. cum quis decedēs §. codicill. eodem titu. Et si sic quingenta non essent legata sed donata pro illis non fuissent bona hypotecata ⁊ legata. so. quolibet anno pro se subsisteret: vel saltem non posset dici qui potior est in sorte per. d. l. lutius. Quinimmo dato q nulla concessio prius probaretur adhuc dici potest q quingenti nō reperiuntur legati si totum legatū recte inspiciatur. Nā licet in principio fateatur se illos concessisse ⁊ ex cōfessione inducatur tacitum legatū: vt in. l. lutius. §. quisquis. ff. de leg. iij. ⁊ per Bar. in. d. §. codicillis. ⁊ docto. in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. Tamē testator se restringit ⁊ declarat. Primo dum subdit q pro futuro tempore sic sequeret videlz

36 soluere dicto Philippo quolibet anno. Siue † dicamus q dictio videlz sit restrictiua iuxta. l. in cōditione. ff. cōmunia prediorum. et no. Bal. in repetitione. l. cum mulier in antepe. col. ff. so. matrimonio. Siue expositiua. vt no. glo. in. c. ij. de priuile. lib. vj. ⁊ habet in c. Raynutius in principio de testamentis. Facit quia ex quo testator specificat legatum ⁊ modum non debemus per confessionem inducere tacitum ex quo habemus expressum per id quod habetur in. l. coheredi. §. qui ⁊ patri. ff. de vul. ⁊ pupil. sed in legato tantum legantur. so. quolibet anno licet detur facultas heredi soluēdi. soo. ⁊ exonerandi a tali annua prestatione stat autem hoc aliquid esse in solutione ⁊ non in obligatiōe. l. miles. §. x. ff. de re iudi. si ergo tātum sunt in solutione ⁊ nō in obligatione. Pro illis nulla fuit cōtracta hypoteca. Et consequenter non potest dici qui potior est in sorte potior est in vsuris per. d. l. lutius. Ex quib omnibus: puto dictos possessores posse se defendere vt querunt ⁊ consequenter cōfirmo sniam priorum consultorum. De subscriptiōe requisitus ⁊c. Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium quadragesimū secundū.

¶ Statutū q filia dotata nō possit dotes repetere q̄liter itelligat.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Subtiliter ⁊ abunde absoluta presens cōsultatio extitit per prefatos insignes doctores ⁊ patres adeo q nullus dicendi loc relictus esse

1 videatur. Non parum † tñ primo aspectu dubitaui qm̄ statutū requirit filias dotatas ad hoc vt dotes repetere non possint: vnde stare videt difficultas. An talis qualitas dotationis iūcta verbo q nō possit dotes repetere requiratur tempore quo potestas repetendi defertur: an vero satis sit q adsit tempore quo repetitio deducit ad

2 actum. ¶ Primum † videtur probari per ea que ponit Bart. in. d. consi. q incipit Quidam decessit intestatus nu. lxxiiij. ⁊ Bal. in. l. si pater. C. de sponsalibus. ⁊ in. l. si mater. C. de suis ⁊ legi. in. l. neq in quibus habetur quod stante statuto quod filia dotata stantib masculis non succedat debet esse dotata tempore mortis: alias nō excluditur si postea dotaretur: ⁊ sic intelligat requiri qualitatem tempore quo defertur successio et non sufficere tempore quo successio deducitur ad actum: ita dicamus in casu nostro qualitatem dotationis requiri tempore quo repetitio dotis defertur nec sufficere tempore quo deducitur ad actum. in contrarium autem quod sufficiat tempore quo repetitio dedicitur ad actum licet non adesset tempore quo ius repetendi delatū fuit bene probat text. in. l. finali. ff. vnde liberi. Per quem dicit Ludouicus romanus in suo consilio. cccc xlij. informis incipit vt decisionem accipiat presens cōsultatio ⁊c. vbi dicit quod stante dicto statuto quod stantibus masculis filia dotata patri non succedat. satis est quod reperiatur dotata tempore adit. hereditatis licet tempore mortis patris non esset: vt in casu nostro attenta hac vltima opinione satis fuit quod dicta Magdalena fuit dotata tempore quo ipsa repetebat dotes.

3 Sed tenendo † primam opinionem adhuc puto illam non obstare in casu nostro. Nam aduertendum est quod verbum dotata non respicit actum querendi actionem de dote nec illuz qualificat quo casu debuisset esse dotata post mortem immediate vel saltem post annum quando cuz effectu habere potuisset actionem de dote iuxta. l. vnicam. §. exactio. cum ibi no. C. de rei vxo. actione. Argumē. l. mella. in principio. ff. de alimentis ⁊ ciba. legatis. ⁊. l. iij. ff. de auro

4 ⁊ argento legato. Sed qualificat hoc verbum dotata actum exercendi actionem de dote scilicet ipsam petitionem siue iudicialem siue extraiudicialem per id quod habetur in. l. amplius non peti. ff. rem ratam haberi ⁊ in. l. si. x. cum petiero. ff. de verborum obliga. quo casu qualitas dotat. debet adesse tempore exercitij ipsius actionis: ⁊ sic tempore quo deducitur exercitium repetitionis. Argumen. l. ij. ff. de auro ⁊ argento legato. ⁊ est text. in. l. si titius ad fi. ff. de testamento militis. ⁊ hoc recte intuēti colligitur ex his que no. ponit Barto. in. l. ex facto. in principio in. ij. col. ver. ad secundam

5 partem opponitur. ff. de vulga. ⁊ pupil. ¶ Confirmatur † ista pars nam si statutum dicit quod bannitus non possit bona in aliū trāsferre: ⁊ quidam non bānitus vendidit ⁊ promisit facere instrumentum postea fuit bānitus non poterit facere instrumentum ⁊ tradere: vt colligitur ex his que no. disputauit bar. de saly. Cuius disputationem refert elegans doctor dominus Nellus de sancto Geminiano in suo tractatu bānitorum in prima parte secundi temporis q. lxxviij. ⁊ sic patet quod licet non fuerit qualitas banni tempore quo fuit delatum ius alteri ad translationem petendam: tamen sa-

6 tis fuit quod adesset tempore quo translatio fiebat. ¶ Ad idem † quod dicit idem Nellus in dicto tractatu in vltima parte vltimi tēporis. q. xiiij. vbi vult quod stante statuto q filij bānitorum debeāt de ciuitate expelli ⁊ aliquo bānito filij non fuerint actualiter expulsi: sed mortuo bānito agatur de expulsione concludit quod cum tēpore quo expellerentur non essent filij banniti non debent expelli: quia attendi debet tempus expulsionis. Argumen. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalibus ⁊. l. si titius. ff. de testamento militis.

7 ¶ Pro his † in terminis adduco singularem decisionem Joā. an. in addit. specu. in titulo de emp. ⁊ vendi. §. nunc dicendum restat super ver. vbi autem. vbi referendo disputationem Lambertini d ramponibus que incipit continetur in statuto dicit quod stāte statuto quod petitiones bānitorum non debeant audiri ⁊ bānitus tēpore bāni contraxit ⁊ fuit deceptus citra dimidiam. Si postea tēpore quo non erat bānitus vult intentare remediū. l. ij. C. de rescinden. vendi. potest: quia tempore quo petit non est bānitus. ⁊ sic cōcluditur q quando aliqua qualitas habet qualificare hoc verbum petere debet adesse tempore petitonis non tempore quo refert ius petendi. Et ista decisio decidit in terminis ni fallor. non obmitto quod statutum debet intelligi quando mulier potest repetere cum effectu adeo quod nulla obstat exceptio. Argumē. l. debitor. ⁊. l. creditores. ff. de verbo. signifi. ⁊ eius quod no. Bar. in. l. iij. §. si seruus ff. de acquiren. posses. Sed viuente patre nunquam Magdalena potuit effectualiter repetere quia pater habebat ius retētionis ratione vsusfructus: ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. de bonis maternis. Ergo intelligamus quod qualitas dotat. habeat qualificare saltem secunduz

8 tempus quo mulier potest effectualiter exigere. ¶ Sed iterum † faciebat dubitationem in presenti consultatione quia licet statutum deferat lucrum dotis marito seu patri filia existēte dotata. Tamē tale lucrum maritus seu pater respectu filie perdere debet quo ad proprietatem eo viuente per transitum ad secunda vota. Argum. eius q habetur in. l. femine. C. de secundis nuptijs. ⁊ punctaliter q perdat maritus dotem quesitam ex forma statuti decidit Bald. in terminis in auctentica ex testamento. C. de secundis nuptijs. ⁊ bal. in aucten. vxore. C. eodem titulo. ⁊ Ludouicus romanus in. l. si cuz

9 dotem in principio. ff. soluto matrimonio. ¶ Nec † videtur obstare statutum quod vult q mulier nō possit repetere a fratribus ex patre tantū: ⁊ sic considerauit patrem habiturum filios ex alia vxore quia intelligi potest de fratribus ex patre tātum natis ex vxore habita ante mortem mulieris que vult dotem repetere vt minus corrigatur ius commune iuxta plene no. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. ⁊ in. l. precipimus. C. de appella. ⁊ per Bartolum in l. omnes populi in. vij. questione principali. ff. de insti. ⁊ iure. Sed ad hoc respondetur primo tenendo q lucrum q acquirit ex forma statuti nō perditur per transitū ad secunda vota. Ex quo habetur prouisione statuti ⁊ non vxoris ita dicit Bald. per illum text. in. l. fi. C. de

fi.C.de bonis maternis. ¶ Preterea statutum loquitur generaliter ergo generaliter debet intelligi tam de filijs natis post ex alio matrimonio q̃ de filijs natis ante ex patre tantum.l.j.§.et generaliter.ff.de legat℥ prestandis. Nam vt dicit primus consulēs ex quo considerat statutum fratres tantum fecit hoc fauore agnationis conseruande prout declarat Bal. no.in simili in.l.maximum vicium.C. de libe.preteritis que ratio habet locum etiam in fratribus natis ex alio matrimonio: postea sequuto: ergo eadem esse debet iuris dispō.l.a titio.ff.de verboꝝ obliga.per glo.et Bal.in.l.quāuis.C.de fideicommissis. ¶ Confirmatur ista opinio quia equalit̄ statutum disponit quando repetitio dotis fieret a patre vel fratribus: Sed in fratribus non potuit considerari ratio: nisi cōseruande domus nec potuit considerari perditio lucri per transitum ad secunda vota: Ergo eodem modo hoc non consideretur in patre. Argumento.l.iam hoc iure.ff.de vulg. et pupil.intelligatur ergo statutum prout iacet de quibuscumq̄ fratribus ex patre tantum:

10 Nec † restringatur per ius commune vt supra maxime cum veniat derogatiue ad ius commune per id quod voluit Bal. in. l. maximum vicium.C.de liberis preteritis. Et Pau.de castro in. l. fi.§.

11 in cōputatione. C.de iure delibe. ¶ Sed vltimo loco † videtur p̄dicte conclusioni obstare. Nam Magdalena vr̄ posse repetere dotem altero de duobus modis. primo actione de dote sibi competēti tanquam heredi matris: Et ab hac censeatur per statutū exclusa: secundo virtute prouisionis paterne qui apposuit pactum ꝙ vxore precedente lucraretur dotem nomine filiorum communium quo casu lucrum dotis acquisitum fuit filijs communibus per id quod habetur in.l.inter socerum.§.cum inter.ff.de pactis dotalibus. Et plene ponunt doctores in.l.si cum dotem.ff.sol.matrimonio. Et huic iuri quesito filie ex prouisione paterna non censetur statutum voluisse preiudicare vt minus corrigat.l.precipimus.C. de appel. Et quia prouisio hominis tollit prouisionem legis.l. fi. C.de pactis conuentis. ¶ Sed ad hoc videtur posse responderi ꝙ pater non cēsetur voluisse prouidere filiabus feminis eo casu quo excluderētur a filijs ex patre tantum a repetitione dotis. Sed tan

12 tū eo casu quo nō excluderent̄ quia cēsendum est † ꝙ pater apponendo pactum voluerit se conformare cum dispositione statutorū iuxta plene no.per Bar.in.l. iurisiurandi.§.si liberi.ff. de operis libertorum et per Bart.in.l.heredes mei.§. cum ita.ff.ad trebell̄. et quod no. Bald.in.l.si duo.ff.de acquirenda hereditate. ¶ Con

13 firmatur † hoc quia dicit nomine filiorum non autem dicit filiarum: in contractibus autem masculinum non concipit femininū vt voluit no.archy. i. c.si quis suadente.xvij.q. iiij. et Jo. de imo. in.l.si ita scriptum.ff.de leg.ij.⁊ Jo.de imo.in.c.potuit ad fi.extra de locato. Et predicta maxime procedunt quia statutum simpliciter excludit mulierem dotatam a repetitione dotis materne: Nec distinguit ex quo capite: Ergo nec nos distinguere debemus.l. de precio.ff.de publi.xix.di. si romanorum. ¶ Postremo consultatio confirmatur alio fundamento qd̄ multum me mouet in hanc sententiam. Nam intentio statuti fuit ꝙ licet de iure communi quando filia habet dotes maternas pater censeatur dotare de ꝓprio vt in.l.si.cum ibi no. C.de dot℥ promissio. Tamem voluit statutū ꝙ bona paterna data in dotem a patre seu fratre computarētur filie in dotes maternas. Et sic fieret computatio seu compēsatio iuxta no. in.l.huiusmodi.§.cum pater.ff.de leg.j.et in.l. nensenius. ff.de nego.gest. Et in auctē.preterea.C. vnde vir.et vxor et in.l.si cū dotē.§.si pater.ff.so.ma. Et ideo statutum excludit filiam a repetitione dotium quando ipsa habet tantum in dotibus quantum mater eius habuit. Et hoc voluit statutum sub rubrica de dotibus et donat℥.propter nuptias in ver. Et si aliqua mulier. Quod manifeste ostenditur.ex.v̄.saluo ꝙ si dos: qui sequitur i quo clare disponitur ꝙ si dos filie est minor q̃ matris ꝙ bona data a patre in dotem debent computari in dotes maternas et ꝙ superest filia potest petere: Qua ergo ratione statutum in hoc ver.vult quod quando est minor quod vsq̄ ad quantitatem datā nō possit repetere dotes maternas.quia illa quantitas in eas imputatur eadem rōne in p̄cedenti ver.quando quātitas data ascendit ad dotes maternas vult quod non possit repetere illas quia quantitas data imputatur ad hoc tex.no.in.l.vtrum.ff.de peti. hereditatis. Et illud vulgare qd̄ precedentia declarantur per sequentia.l.qui filiabus in principio. ff.de legatis primo. Et illud quod iuris ē de parte quo ad partem idem esse debet de toto quo ad totum.l.que de tota.ff.de rei vendica.et stante isto fundamento omnes dicte tres obiectiones cessant. Unde de subscriptione requisitus. Laus Deo.⁊c.

¶ Consilium Quadragesimumtertium

¶ Facta fuit diuisio inter fratres et adinuicem data potestas alienandi cum reseruatione quod non intendebant preiudicare cōtentis in testamento in quo aderat fideicōmissū ⁊ ꝓhibitio alienādi. ⁊ alienatione facta. Queritur an possit reuocari.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Uiso testamento ser Roberti de episcopo. Et viso instrumēto diuisionis inter Jacobum ⁊ Franciscum dicti ser Roberti ⁊ viso testamento condito per dictum Jacobum in quo instituit heredem extraneum. Queritur nunquid vigore fideicom.contenti in dicto testamento ser Roberti ⁊ prohibitione alienat℥.bona prohibita alienari possint aduocari per dictum Franciscum vl̄ per dictum nicolaum: in qua consultatione omissis superfluis quia in paucis consistit veritas concludendum arbitror ꝙ non possint aduocari.

1 ¶ Et pro fundamento in primis † premitto illud quod est in iure clarissimum: videlicet quādo fratres inuicem substituti per fideicommissum in diuisione concesserunt adinuicem inter se potestatem alienandi. Et nulla sequitur alienatio: tunc nullum eis parat̄ preiudicium.l.sicut.§.superuacuam.⁊.§.penulti.ff. quibus modis pig.vel hypo.soluitur.si autem secuta est alienatio tunc ille in quē facta est alienatio non potest inquietari ratiōe dicti fideicōmissi eueniente casu: ita cōcludit Bart.in.l.qui rome.§. duo fratres.ff. de verb.oblig.in.ix.questione.⁊ sequuntur Ange.⁊ Jo. de imo.p tex.in.l.si mandato titij.ff.mandati ⁊ in.l.fundum per fideicōmissum in principio.ff.de leg.j.⁊ ibi not.docto.in.l.quotiens.ff.de fi

2 deicommissis. ¶ Secundo etiam premitto † aliud clarissimum qd̄ permissa alienatione seu data facultate alienandi distincte censet̄ concessa heredis institutio. Casus est clarus in.l.si quis prioris.§. si certum.⁊ ibi notant Albe. Bald.⁊ Bart.de saly.C. de secundis nuptijs.⁊ ita per illum tex.notant Bart.⁊ Joan.de imo.in.si ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.oblig.⁊ not. Bart.in.l.peto.§.fratre.ff. de lega.ij.⁊ tenet Barto.de Saly.in.l.ea lege.C.de condit.ob causam. Ex quibus infero ad casum nostrum quod cum Jacobus et Franciscus in diuisione dederint adinuicem potestatem alienādi ⁊ sequuta sit alienatio per institutionem extranei heredis non potest heres extraneus institutus a dicto Jacobo inquietari a di

3 cto Francisco. Quoniam quāquam † prohibita fuerit alienatio extra familiam a testatore potuit fieri alienatio consentiente dicto Francisco de cuius preiudicio agebatur.argu.text.quem Dy.dicit singulare in.l.qui rome.§.coheredes.ff.de verb.obliga. bene facit tex.in.l.j.C.de iure emphi.⁊ tex.⁊ ibi notat Bar.⁊ alij in.l.quotiēs C.de fideicommissis.⁊ tenet Paulus de cast.in auc.res que.C.cōmunia de leg.per.l.nihil.§.omnibus.ff.de le.iij.primo facit quod not. Bart.in.l.cum quis.in principio.ff.de lega.iij.⁊ notant glo.

4 ⁊ Bart.in.l.peto.§.fratre.ff.de legatis secūdo. ¶ Sed contra † predicta obijciebatur per spectabilitates vestras ꝙ predicti diuidentes expresse reseruauerant quod per dictam diuisionem non intendebant preiudicare aliquibus contentis in dicto testamēto. Sed in testamēto cōtinet̄ quod altero decedente res deueniat ad alios ⁊ remaneat in familia propter quod vno alienante alij statim admittuntur ad reuocationem vt est casus in.l.peto.§. fratre.ff.de lega.ij.⁊ in.l.cum pater.§.libertis.eo.titu. Ergo licet fuerit concessa potestas alienandi fuerunt reseruata dicta iura sibi competentia ex testamento per dictam clausulam sicut dicimus quod ille qui cōsentit alienationi rei sibi obligate videtur remisisse ius pignoris. l.si consensit.ff.quib⁹ modis pig.vel hypo.soluitur.⁊.l.si probaueris.C.de luitione pigno. Et tamen si consensit salua causa pignoris non preiudicat sibi vt est text.in.l.si debitor.in.§.j.ff.quib⁹ modis pignus vel hypo.soluitur.videtur enim esse quedā protestatio declaratoria voluntatis que videtur omnino inducere quod per illam concessionem de alienando non videatur quoquomodo voluisse sibi preiudicare in predictis per id quod habetur in.l.qui in aliena.§.fi.ff.de acqui.heredi.⁊ per Bart.in.l.non solum.§.morte in materia protestationis declaratorie.ff.de noui ope.nuncia. cū similibus. ¶ Sed ad hec dicta iudicio meo faciliter respōdetur qd̄ dicta reseruatio non debet referri ad dictam clausulam cōtractus in qua conceditur potestas alienandi. Quoniam cum in testamento prohibeatur alienatio que per dictam clausulam cōceditur per dictam reseruationem eorum que continentur in testamento corrigeretur dicta licentia ⁊ potestas alienādi ⁊ statim vigore testamēti posset reuocari per tex.in.dicto.§.fratre cum similibus. Itez cū per dictam clausulam sequuta alienatione adueniente casu fideicommissi non possit ille qui consensit inquietare illum in quem facta est alienatio vt supra in primo presupposito per illam reseruationem totum hoc corrigeretur. Ergo talis clausula reseruationis nō debet referri ad hanc potestatem alienandi concessam ne corrigatur id quod partes specifice disposuerunt. Et sic videantur partes in cōtinenti se correxisse cōtra.l.nam ad ea.ff.de conditio.⁊ de

5 mon. Non † enim debet fieri relatio sermonis ad illa que ex tali relatione corrigerentur.l.si idem cum.§.sequen.⁊ ibi glosa.⁊ docto. ff.de iurisdi.omnium iudicum ⁊ in.l.cum vulgari.ff.de dote prelega.⁊ in.l.si quis a filio in principio.ff.de leg.primo.⁊ specu. in tit. de instru.edit.§.nunc autem versi. Item excipe ⁊ canoniste in.c.se

6 cundo requiris extra de appellat. ¶ Cõfirmatur † hoc quia ex quo in specie partes concesserunt talem potestatem alienãdi talis clausula generalis reseruatiua nõ refertur ad hoc in q̃ facta erat specialis prouisio et determinatio: vt colligit ex elegãti decisione Bal. in l. j. C. de legiti. heredi. allegat notata in dicta. l. talis scriptura. Ad idem tex. in. l. coheredi. §. qui discretas. ff. de vulga. et pupil. et hec possunt per plures comprobari que breuitatis causa obmitto. Ex 7 quibus † infert quod si talis clausula non est referenda ad hoc de quo querimus non est opus intrare illam difficultatem nunquid dicta reseruatio habeat vim protestationis et habeat tollere actum contrarium de qua per bar. in. l. q in aliena. in fin. et. l. pro herede. §. papinianus. ff. de acqui. here. et Barto. et moder. plene in dicta. l. non solum. §. morte. ff. de noui ope. nuncia. et do. Anto. in. c. cum M. de constitutionibus et canoniste in. c. sollicitudinem de appel. eo maxime quia doc. in prefatis locis loquunt quãdo protestatio stare non potest cum actu cõtrario. Sed in casu nostro secus est: vt ostendam. igitur sumus extra terminos docto. vnde puto diligenter aduertendum q dicte partes in dicto contractu diuisionis cesserunt ad inuicem omnia iura et actiones quas haberent vel habere possent in rebus et bonis alteri parti in partem obuentis: et earum occasione contra suos auctores et rerum. et sic poterat dubitari nũquid essent cesse actiones alteri parti competenti contra alteram vsq ad illam copulam. Item et secundo essent cessa iura contra auctores et sic forte ratione euictionis: et consequenter p primã cessionem potuisset dici renunciatum fore p fideicõmissum per ea q̃ plene no. Barto. et docto. sequunt in dicta. l. qui rome in. vij. questiõe. et in. l. de his. ff. de transactionibus vnde ne tali fideicõmisso videret renunciatum ideo recte posita fuit dicta clausula non preiudi- 7 cando aliquibus contentis in testamento. Item † et secundo multum operat quia licet per simplicem diuisionem non videant fratres renunciare iuri fideicõmissi vt concludit Bart. in. l. qui rome preallegata in prima questione. et sequunt doct. tamen quando est adiecta clausula in fine de non veniendo cõtra diuisionem potuisset dubitari nunquid fideicõmissum censeretur renunciatum: cum Ang. in dicto. §. duo fratres tenuerit quod sic dicens ibi esse casum singularem secundum intellectum roge. Idem tenet Guil. de cunio et etiam Bal. quando nulla alia causa apparebat veniendi contra diuisionem. hãc opi. etiam Roge. simpliciter sequunt Jaco. de ra. dy. et Alberi. de rosato. idem Ange. in consilio. cxcix. quod incipit Magnificus miles. et maxime quia clausula de non contraueniẽdo posita fuit verbis multum amplis quo casu dictam opi. sequit Joan. an. in additionibus specu. in tit. de testamentis. §. j. in primis super versi. quid si duobus licet glos. Bartol. et imo. Rofre. et Paul. de castro. in dicto. §. duo fratres et Bald. in plerisq locis tenuerunt contrarium vnde operat dicta clausula quod non censea 9 tur renunciatum et sic sumus extra dictas opiniões. ¶ Preterea † et tertio operatur etiã illam referendo ad talem potestatẽ alienãdi concessam Quoniam licet Bar. in dicto. §. duo fratres. voluerit q non videat remissum fideicõmissum vt ipse no. in. ir. questione et in. l. que dotis. ff. soluto matri. Tamẽ adhuc poterat esse maxima dubitatio: quoniam Jo. de imo. Roma. et plerique moderni in dicta. l. que dotis tenent q quando consentio alienationi rei mee in spe. videor donare omne ius qd habeo in re per tex. in. l. codicillis §. insulam. ff. de lega. ij. et est tex. et ibi ponderat imo. in. c. pastoralis de dona. Nec igitur hoc reuocaret in dubium per predicta et omnia alia supiora apposita fuit dcã clausula ne videret renũciatũ fideicõmissum et sic multũ operat dcã clausula. Bñ facit q notabilit dicit iurisconsultus quod que dubitat. tollende causa contractibus inserunt ius cõmune non ledunt vt dicit tex. in. l. qui mutuam. ff. mandati. ¶ Sed iterum posset quis dicere q dicta potestas alienãdi multum potest operari etiam si non ledatur fideicõmissum. nam cum prohibita esset alienatio expresse per testatorem statim facta alienatione quo ad rem alienatã cedebat dies fideicõmissi. et poterat reuocari alienatio. l. peto. §. fratre et. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. ij. et propter talẽ licentiam videtur concessum vt pp̃ter alienat. nõ possit fieri reuocatio rerum alienatarũ et sic potuisset multum operari q non adueniente casu fideicõmissi quod decedisset sine filijs nõ potuissent alienata reuocari que alias poterant si nõ fuisset cõcessa dicta potestas alienandi. et sic potest dare dicta clausula in sua virtute et etiam reseruatio in sua virtute q non preiudicetur contentis in testamento. Sed ad hanc obiectionem respondet. Et pro declaratione est aduertẽdum q testator habebat multa bona inter que habebat quandam possessionem quã tantũ prohibuit alienare alia vero non prohibuit. et in diuisione inter dictos fratres multa alia bona fuerunt diuisa. et inter alia dicta possessio que pro maiori parte ztigit in partem dicto Jacobo. vñ est aduertendum q dicta potestas de alienando data fuit in primis vtrinque reciproce inter fratres. Item non solum in dicta possessiõe sed etiã in alijs bonis sed clarum est quod in alijs bonis vltra dictam possessionem non cadit dicta interpretatio: igitur nec dicere debemus

hoc in dicta possessione vt vna et eadem sit omnium determinatio Argumento tex. in. l. iam hoc iure. ff. de vul. et pupil. cum ibi no. et in. l. quamuis. C. de impube. et alijs substi. Et ne vna et eadem cõcessio diuerso iure censeatur cõtra. l. cũ qui edes. ff. de vsucapio. et hoc maxime dicẽdũ est in casu nostro q data est plena potestas. Illud 10 autem † dicitur plenũ cui nihil deest vt not. in cle. causam de elect. et in. c. j. de ele. lib. vj. et in. l. si procurator. C. de procurato. quod quidem non esset in casu nostro si posset alienatio irritari adueniente casu fideicõmissi: sicut etiam dicimus q ille dicitur habere plenam proprietatẽ qui habet proprietatẽ et vsufructum et ius alienandi tã quam rem propriam tertius. est in. l. femine. §. illud. C. de secundis nup. quo in hoc non est dare meliorem secundum Bald. ibi. Item 11 illud dicitur † pleno iure alicui zpetere quando nõ subiacet alicui restitutioni sub aliqua conditione. l. heres. et. l. generaliter. ff. qui et a quibus. l. si ancillam. de act. emp. et in. l. mater qui defuncto. C. ad tertu. vbi Ange. et Paul. de castro ita dicunt allegãtes plura iura ad hoc: ergo si diceret plena potestas si alienatio subiaceret alicui 12 restitutioni prout esset si ita interpretaretur. ¶ Hoc idem † demonstrat per verbum omnimodã per quod ostenditur quod plenariam potestatem suam de rebus proprijs voluerunt cõcedere ad hoc glo. valde notabilis in clementi. prima in verbo omnimodã de foro cõ 13 peteti. ¶ Idem et tertio probatur † per verbum liberã qd omnẽ conditionem excludit vt in. c. extirpande. §. si. de preben. in. vj. et in. c. si beneficia eo. ti. et libro et in. c. ordinarij de offi. ord. per Archi. et Jo. an. in. c. pro humani de homici. lib. vj. et Oldra. consilio. xlv. et quia ex quo subiaceret restitutioni res alienata nõ diceretur vere libera per ea que no. Bar. in. l. meuius. §. fundo. ff. de leg. ij. cum sy. ¶ Nec 14 dicat aliquis † q tantum fuerit data dicta ampla potestas ad accipiendum propria auctoritate quia ex quo illa verba ad habendũ alienandũ etc. non possent per se stare salua ratione recti sermonis: sed requirit q referant ad dicta in precedenti oratione: et dicta in precedenti sunt repetita per ea que no. Bar. in. l. seye. §. gayo. ff. de fundo instructo et in. l. iij. §. filius. ff. de liber. et posthumis. et Baldus in. l. j. C. de libe. prete. et Bar. in. l. pretor. §. eritq differentia. ff. vi bonorum rapto. et not. in. l. talis scriptura. ff. de lega. primo cum similibus. ¶ Ex quibus infero q vera intelligentia predicte diuisionis est q partes noluerunt renunciare fideicõmisso vt altero non alienante possent dicta bona capere vigore fideicõmissi. sed altero alienante voluerunt habere liberam potestatem disponendi de rebus suis: per quam interpretationem. ¶ Primo euitamus illã absurditatem ne videantur se voluisse incontinenti corrigere: per illum tex. in. d. l. nam ad ea. ff. de conditio. et demõ. ¶ Secundo quia talis interpretatio est amica cõmuni apetitui hominum qui continuo inclinant ad habendã liberam administrationem rerum suarum. l. in re mandata. C. mandati. l. nemo exterus. C. de iud. ¶ Tertio quia hec interpretatio cum fuerit hinc inde reciproca concessio videtur vtilis reipublice: quia per illam multum euitatur votum captande mortis alterius. ad hoc. l. fi. C. de pactis. Et hoc maxime cum sit reciproca cõcessio potestatis alienandi. Argumẽto tex. no. l. fideicõmisso. C. de transactionibus vbi imperator ad euitandum votum captande mortis multum cõmendat talem reciprocã remissionem fideicõmissi: bñ facit. l. hoc mõ. ff. de condi. et demõ. ¶ Quarto et vltimo quoniam per hanc interpretationem instrumentũ in oĩbus suis partibus reducitur ad cõcordiã: et sic dicta reseruatio: eorum que continentur in testamento intelligi debet preterquam ex dicta concessione potestatis alienandi ne inducatur repugnantia et contrarietas per tex. cum ibi plene no. in. c. inter dilectos. §. ceter 15 extra de fide instru. Et pro † hoc facit quod no. ponit Barto. in. l. si lucius. ff. de condi. indebi. in exemplo. de instrumento in quo aliquis promisit ex certa scientia dicens se ad infrascripta non teneri ex aliqua causa: suppletur enim ad hoc ne inducatur repugnantia preterquã ex causa precedenti: ita in casu nostro dicamus q ad causam reseruationis suppleatur preterquam ex causa precedenti concessionis potestatis alienandi. Et idem in simili dicto testis. decidit Barto. in. l. de etate in penul. colũ. ff. de mino. Et tradit Bal. in. l. data opera in. vj. carta. C. qui admitti nõ pos. bene facit quod not. specu. in titu. de notorio crimine. §. fama. ver. vltimo. vnde ex omnibus concludo dictam interpretationem rationi consonam p quã instrumentũ nullam continet contrarietatẽ seu repugnantiã. 16 ¶ Sed iterum contra † predicta fortius posset instari quod licet Franciscus diuidens cum Jacobo non posset admitti ad reuocationes alienatorum per Jacobum quia eodem tempore alter alteri talem potestatem concessit. Tamen Nicolaus alter frater qui non cõcessit dz admitti pp̃ter p̃hibitã alienationẽ a testatore vt res in familia remaneret. Casus est in q̃ hec p̃bant. d. l. peto. §. frater et i dcã. l. cum pater. §. libertis et vtrobiq not. Item quia Francisco excluso admittit Nicolaus ad totum per ius accrescendi. l. si. §. vbi autem C. de cadu. tollen. Sed ad hoc dupliciter respõdetur. Et primo qd vno alienante conta prohibitionem testatoris omnes alij de familia cẽsentur inuitari secundũ ordinẽ primioris gradus vt habet in dicto. §.

in. d. §. fratre τ in dicto. §. libertis: ergo si vnus nõ admittitur aliquo respectu alij ad totum non possunt admitti nisi per ius accrescendi alio existenti in pari gradu excluso: vt patet in iuribus preallegatis. Item pro declaratione aduertendum qđ Franciscus post mortem Jacobi vocatur ad res alienatas in heredem extraneum duplici iure propter prohibitam alienationem. Item iure expressi fideicommissi a primo iure fuit exclusus propter potestatez alienandi concessam a secundo iure fideicõ. non fuit exclusus vt colligitur ex notatis per glo. τ Bar. in dicta. l. peto. §. fratre τ Bart. in dicta. l. que dotis τ in dicto. §. duo fratres in. ix. questiõe. Ad hoc ergo vt Nicolaus admittatur per exclusionez Francisci necesse est quod Franscicus sit omnino exclusus vt aperte colligitur ex tex. in dicto. §. libertis prout esset quando testator tantum prohibuisset alienationem: secus quando non esset exclusus in totum sed admitteretur vel admitti speraretur quia tunc obstat quominus alter admittatur. Casus est clarus. in. l. plane. §. si coniunctim τ in l. huiusmodi. §. titio. ff. de leg. primo. Et ita est in casu nostro: quia licet propter factam alienationem contra prohibitionem non admittatur Franciscus: admittitur tamen iure fideicõmissi a quo nõ est exclusus quod etiam ex processu apparet acceptatum: ergo obstat Nicolao quod non admittatur: quoniã regula † est φ ad hoc vt portio vnius alijs accrescat d3 omni iure deficere: vt voluit glo. singularis in. l. si duo patroni in principio. ff. de iureiurã. quã communiter approbãt docto. Et probat in. l. j. Et ibi plene no. doc. C. quando nõ petentiũ partes. Et sic cõcluditur φ pro parte Francisci Nicolaus non admittitur ad reuocationẽ. Et ista puto verissima in puncto iuris. ¶ Secundo clare etiã respõdeo φ dictus Nicolaus nõ põt reuocare dictã alienationẽ quoniã apparet in dicto instrumento cõtẽtis: igit videt al's remisisse ius qđ habebat iuxta nota. per Joã. de imo. Ludo. roma. τ moderniores in. d. l. que dotis: vel nõ põt reuocare alienationẽ cui cõsensit: dicta. l. si fundũ per fideicõmissuz in prin. Et ibi no. τ. l. nihil. §. oĩbus eo. ti. τ pbat † in dicto. §. libertis in ter. iunctis glo. vbi a pari procedunt actui consentire vel actum celebrare: vt ibi declarat Bar. prout etiaz voluit Bal. in. l. is qui bis. §. neq3 filius. ff. de acq. here. faciunt no. p imo. in. c. pastoralis ex tra de dona. cũ similibus. ¶ Sed adhuc † iterum videt fortius obstare qđ talis cõsensus nõ p̃iudicet dicto Nicolao. Nam ille qui cõsentit alienate rei sibi debite sub cõditione ex fideicõmisso. Et tũc cũ ex tali alienatione res erat peruẽtura ad eũ: puta propter prohibitã alienationẽ in tali casu sibi p̃iudicat quominus possit reuocare: τ ita loquit. l. cũ pater. §. libert̃. ff. de leg. ij. τ. l. nihil. §. j. ff. d le. j. τ. l. quot. C. de fideicõmissis. Aut ex tali actu alienationis res non erat ad eum peruẽtura sed ex fideicõmisso sub cõditione: τ tũc per talẽ cõsensum nõ preiudicat sibi in fideicõmisso. Argumento. l. si fundũ. ff. ad. l. fal. τ glo. in. l. si a substituto in prin. ff. de lega. j. Et no. per Dy. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. τ ita distinguit no. Bar. in. l. que dotis. ff. soluto matrimonio vnde ad ꝓpositum dici potest qđ l3 Nicolaus sibi p̃iudicauerit ex capite reuocãdi alienata ꝓpter prohibitã alienationẽ nõ videtur sibi preiudicasse ex capite fideicõmissi per predicta. Sed p̃dicte decisiones Bar. videnť esse cõtra decisionẽ Bar. cõiter approbatam in. d. l. qui rome. §. duo fratres in. ix. questione supra relatã in prin. dum vult φ cõcessa licẽtia alienandi sequuta alienatiõe nõ potest venire cõtra alienata adueniẽte casu fideicõmissi: τ sic videt sibi p̃iudicare in fideicõmisso. Sed hic nõ cõtradicũt: nã aliud est quãdo debetur fideicõmissum sub cõditione cõsentire alienat̃. rei sibi debite sub conditione τ tũc adueniẽte casu fideicõmissi sibi nõ p̃iudicat: τ ita loquit Bar. in. dicta. l. que dotis: τ loquunt iura allegata per Bar. τ est questio quã etiã ponit Bar. in. d. §. duo fratres in xiij. q̃stione τ est ratio quia cõsensus de p̃senti nõ p̃iudicat fideicõmisso cõditionali in futurũ per ea que ponit Bar. in dicto. §. duo fratres. in. iiij. τ in. vj. questionibus. Aliquñ τ secũdo quis concedit potestatẽ alienãdi in futurũ: τ tunc ꝓpter talẽ potestatẽ cõcessaz in futurũ p̃iudicat sibi in re relicta per fideicõmissum: τ eodẽ modo p consensum prestitutũ tali licẽtie: τ ita loquit Bart. in dicto. §. duo fratres in. ix. questione τ no. in. l. si fundũ per fideicõmissaria. ff. de lega. j. faciũt no. in simili per Bar. in dicto. §. duo fratres in. vj. questione τ hoc quãtum ad rem que debebat ex fideicõmisso. ¶ Quantum autem ad preciũ nõ disputatur quia non est presentis inuestigationis τ nunc quasi ex tempore visu3 est qđ nec ad preciũ agi posset quia cõcessa est potestas donandi: τ cõsequenter nõ videnť partes cogitasse de precio. Item quia hincinde est reciproca concessio. Argumento no. in. l. si vero non remunerandi in sequenti facie. §. idem papinia. ff. mandati. Et not. in. d. l. si fundum per fideicommissum. Sed in hoc non insisto quia nõ queritur de hoc. ¶ Sed postremo † adhuc videtur posse instari qđ talis cõsensus non habet Nicolao preiudicare: ex eo qu: a dictus Nicolaus nõ consensit simpliciter sed vigore prouisionis requirentis talem consensum in cõtractibus minorum: vnde nam cum consenserit ad solennizandum actum non videtur qđ voluerit sibi preiudicare: quia actus agentis nõ debet operari vltra intẽtionẽ. l. nõ omnis. ff. si certum petatur τ per ea que no. in teste se subscribente actu in. l. gaius. ff. de pigno. actio. τ in. l. titia. §. lutia. ff. de lega. secũdo τ per Barto. τ doc. in. l. que dotis. ff. solu. ma. Sed ad hec dicta respondetur quoniam ille qui cõsentit ad actus substantiam sibi preiudicat casus est in. l. si fideiussor. §. pater. ff. de pignoribus. τ no. glo. in prima solutione in. d. l. gayus quem sequitur bar. τ clarius hoc in specie declarat ibi Bar. de saliceto quod in. d. §. pater interuenit actus validitatem in. d. l. gaius ad actus probati. Et ibi etiã tenet do. Jo. de monte sperello. Sed in casu nostro nõ interuenit ad probationem. Sed ad actus validitatẽ: vt patet: ergo dicitur sibi preiudicasse. Et per illum ter. in. d. §. pater glo. idem dicit in prestante auctoritatem actui in. c. ex literis extra de transacti. Ad idem etiam facit quia ex quo erat prohibita alienatio talis cõcessio potestatis ab vno tantum ex duobus fratribus quin alius nõ posset statim reuocare. d. l. peto. §. fratre τ in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. secundo: ergo videtur sibi preiudicasse per not. per glo. in. d. l. gaius in vltima solutione τ docto. ibi τ Bar. τ docto. in. d. l. que dotis: τ doc. in. d. c. ex literis extra de transactio. cũ similibus: τ quicquid sit in precio qđ ille qui consentit ad solemnitatem preiudicet sibi etiam expresse decidit Bal. in. l. mater in versi. iuxta predicta quero in fi. C. de rei vendi. τ pro his bene facit glo. no. in. l. cum proponas la prima. C. de pactis. ex quib⁹ omnibus fit conclusio φ sequuta alienatione non potest res alienata reuocari: illa autẽ nõ sequuta vnde potuisset admitti per fideicõmissum φ fratribus vtilius esset q̃ ab intestato succedere: si hereditas fratris fuisset multis debitis onerata: q2 repudita hereditate potuisset fideicõmissum acceptari p no. in. l. lucius. ff. de h'di. insti. cũ similib⁹. Laus deo τc.

¶ Consilium. xliiij.

¶ Ponit ex quibus ꝓbetur murus cõmunis pro indiuiso τ quãdo pro diuiso: τ circa reprobationem quorundam testium deponẽtium aliquid factum iure seruitutis. τ quod in muro communi qs potest imponere voltas trabes τ tigna.

¶ Summarium.

1 ☞ In alienum nihil licet imittere nisi iure seruitutis.
2 Paries siue murus qualiter probetur communis pro indiuiso τ quando pro diuiso.
3 Paries si probatur communis in parte inferiori probatur communis τ in parte superiori.
4 Testes reduci debent ad cõcordiã vt ꝓbent qñ sunt varij.
5 Quod distat a verisimili habet imaginẽ falsitatis.
6 Pacto nudo constitui non potest seruitus.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectu3. In causa Augustini de hichis contra laurentium de tegliaccis tria sunt discutienda. ¶ Primum an probetur murus de quo agitur communis inter dictum Augustinum τ dictum laurentium. ¶ Secundum posito qđ sic: an probetur aliqua seruitus sufficiens quominus dictus Augustinus non possit eleuare domum coniunctaz dicto muro cõi. ¶ Tertium posito φ nulla talis sufficiẽs seruitus probetur. An dictus Augustinus possit edificare immittendo tigna trabes τ alia necessaria in dicto muro cõmuni. ¶ Circa primaz dubitationẽ videbatur prima facie dicendum qđ nõ probeť dictus murum esse communem quo ad effectum maxime de quo agimus nam dictus Augustinus nititur ostendere murum esse communez ad hoc vt possit eleuare edificium quod facere intendit immittendo trabes tigna τ alia necessaria in dicto muro. Et hoc quod sit communis est fundamentum sue intentionis: quia † in alienũ nihil l3 immittere nisi iure seruitutis. l. quẽadmodũ. §. si protectum τ ibi per doc. ff. ad. l. aquiliam. l. si vitem. §. si ad ianuam τ ibi bar. ff. qđ vi aut clam. ergo hoc debebat per eũ deduci τ probari. l. actor. cũ materia. C. de probatio. τ per Barto. no. τ moderniores post eum in. l. in illa. ff. de verbo. obli. Quod quidem cum probatum non sit videtur qđ Augustinus non possit obtinere. Nec videtur obstare qđ tigna domus augustini sint affixa τ volte sue domus huic muro sint coniuncte: quoniam hoc fieri potuit iure seruitutis: vt probatur in iuribus p̃allegatis: ergo talis probatio non concludit necessario: τ consequenter non videtur releuare. l. non hoc. C. vnde cogna. c. in presentia extra de probatio. ¶ His tamen non obstantib⁹ contrariam sententiaz veriorem existimo quod immo ex hĩs que in facto deducuntur dictus paries seu murus probatur cõmunis. Et pro † decisione capio theoricam. Barto. communiter approbatam in. l. damni. §. cum parietem. ff. de damno infecto vbi dicit qđ aliquando paries est communis pro indiuiso ex societate incidenti τ tacita. verbigratia. Tu imponis tignum in pariete τ vltra dimidiam muri: τ ego etiam impono: τ vteris muro quantum tibi expedit: τ ego etiam vtor: ex hoc contrahitur quedam societas tacita. l. in communi supra eodem. facit. l. iiij. ff. pro socio τ hoc sentit glo. in. l. si edes ad fi. ff. communi diui. aliquando murus est com-

munis pro diuiso vt in muro inter te ⁊ me. ⁊ nihil per te ⁊ me est immissum: vel si est immissum nullus perforat parietem vltra dimidiam qui est ex parte sua. Et tunc ille paries est communis pro diuiso. Argumento. l. arbor in prin. ff. cõmuni diui. ⁊ l. binas la. ij. ff. de serui. vrba. predi. ⁊ l. pro regione. ff. de acqui. re. do. Et in hoc non loquitur tex. in. l. parietem. ff. de serui. vrbano. prediorum. Ex qua doctrina infero ad propositum quod si trabes affixe sunt immisse vltra dimidium muri vel aliquid est immissum vltra dimidium talis murus probatur communis pro indiuiso: alias si citra dimidium sunt immissa ea que reperiuntur affixa: probatur cõmunis pro diuiso. cum ergo in casu nostro sint iniuncte volte ex parte Augustini dicto parieti ⁊ trabes immisse indubitãter probatur murus seu paries cõmunis. ¶ Cõfirmatur dicta opinio quia in ambabus extremitatibus dicti muri sunt duo muri dicti Augustini iniuncti ⁊ intus colligati cũ dicto pariete per quod etiam probatur cõmunis per iura preallegata. nam si nõ licet aliquid immittere in alienũ. d. l. quemadmodũ. §. si protectũ. ff. ad. l. aquiliaz ⁊ no. in. l. quidã iberus. ff. de serui. vrba. prediorũ. ergo est necesse dicere vel qd esset murus cõmunis vel qd factũ fuerit iure seruitutis sed seruitus imposita in dubio nõ presumit. l. latius. ⁊ l. qd si edibus: cũ ibi no. C. de seruitutibus iuncta. l. quecũqz. ff. de publiciana ergo est necesse dicere quod illi muri fuerint colligati: quia paries erat cõmunis: ⁊ sic qd dicto muro cõmuni vsus fuerit ad vsum destinatuz iuxta no. in. d. l. quidam hiberus: alias re cõmuni ad vsuz nõ destinatũ vti nõ potuisset. l. sabinus. ff. cõmuni diuidũdo. ¶ Cõfirmatur ista opi. quia in parte etiã in qua Augustinus habet plateam nõ coopertã habet tigna iniũcta dicto muro retinẽtia vites: quod quidẽ facere vel retinere in alieno nõ fuit licitũ ex quib⁹ etiã per iura preallegata etiã probatur cõmunio. Et per tex. cũ ibi not. in. l. j. ff. de tigno iniũcto. ¶ Cõfirmatur etiã quia ab vno latere dicti Parietis murus est pro certa parte perforatus licet nõ in totũ vt fenestra dicti Augustini in pariete existẽti a latere bonũ lumen recipere possit: quod quidẽ etiã facere nõ fuisset licitum: vnde per ista signa demonstrãtur res signate. l. j. §. si intelligatur. ff. de edili. edicto. l. stigmata. Et ibi Bar. C. de fabricẽsibus lib. xj. Et cõsequẽter cũ arguãt rẽ esse cõmunẽ ⁊ sint signa: parietẽ esse cõmunẽ demõstratur: paries signatur esse cõmunis. ¶ Postremo etiã Confirmat per regulã generalẽ: nam quicquid est intra fines intra prediũ meum ⁊ tuũ presumitur cõmune: vt in. l. arbor. cũ ibi no. ff. cõmuni diui. ⁊ in. l. pe. ff. pro socio cũ similibus. Et alias qd predicta probet paries cõmunis fuit cõsultũ florentie per genitorẽ meum ⁊ plures alios aduocatos florentinos. ¶ Sed hic superest difficultas: quia ab vno latere dicti muri non sunt trabes affixe vel volte iniuncte sed est platea dicti augustini: ergo pro illa parte nõ videtur qd probetur murus cõmunis: quia cessant in ea signa per que probatur cõmunio: ergo cessat probatio cõmunionis. Argu. c. cum cessante extra de appella. in. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure patro. Sed ad hoc respondetur qd cũ murus appareat factus ⁊ cõstructus eo tẽpore. Maxime in fundamẽtis ⁊ latitudine muri si pro aliqua parte apparet cõmunis dz in totum censeri cõis argu. l. vulgaris. ff. de furtis. ⁊ quod not. glo. in. l. restituta in princip. ff. ad trebellia. ⁊ ne vna ⁊ eadem res diuerso iure censeatur. l. eum qui edes. ff. de vsucapio. facit. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupil. Et optime probatur ex no. in. l. iij. in prin. ff. de acqui. pos. Et per no. per Inno. in. c. dilectus de capellis monachorum. Et maxime quia in casu nostro in loco in quo augustinus habet plateaz habet tigna iniũcta retinentia vites ⁊ parietem incisum ad recipiendũ lucem vt dictuz est per que arguitur manifesta cõmunio. ¶ Confirmatur etiam quia in extremittatibus propter colligationem murorum augustini iniunctorum dicto parieti probatur cõmunio: probatis ergo extremitatibus probantur media: iuxta plene no. per Bar. in. l. celsus. ff. de vsucapionibus. Et per canonista in. c. licet causam extra de probationibus. ¶ Sed iteruz posset dici † qd ab edificio augustini supra 3 nõ probatur cõmunio: immo potius cõtrariũ: quia sunt signa demonstratiua parietẽ esse propriũ vicini qui habet ibi fenestras in totũ perforantes murum ⁊ caminũ aquariũ ⁊ huiusmodi que nedum in alieno sed nec in cõmuni fieri possunt. l. sed ⁊ si iter. ⁊ l. eos ff. de serui. vrba. prediorũ. Et sic pbatur murus in totũ vicini. Argu. no. per Augu. in. d. l. quidã iberus. ff. de serui. vrba. predi. Sed ad hoc dupliciter respondetur primo qd predicta ratio procederet nisi ex latere dicti Augustini essent etiã signa per que ostẽderetur cõmunio per ea que dicta sunt supra. Secũdo clare respondet qp ex quo in parte inferiori in latitudine pbatur murus cõmunis pbatur de necessitate etiã in parte superiori: quia illud qd edificat sup re cõmuni censet esse cõmune prout cõcludũt Bar. ⁊ flo. in. d. l. quidem iberus: ⁊ Angelus in. d. l. inter quos in prin. Ex quibus omnibus cõcludo qp dictus augustin⁹ probat sufficienter talẽ muruz seu parietẽ cõmũnẽ. Et hoc de pma. ¶ Circa secundã questionez an sit probata aliqua seruitus imposita sufficiẽter qd edificiũ dicti augustini non possit eleuari. Concludo qd non. Et pro fundamento premitto qd vnũquodqz edificium ⁊ solum in dubio presumitur liberum vsqz ad celum recta linea. l. altius cum materia. C. de serui. ⁊ aqua. vnde asserenti seruitutẽ impositã incumbit onus probandi. videndũ est ergo nunquid probetur per dictum Laurentiũ seruitus quam nixus est probare. Et certe cõcludendũ est qd non. Et cum testes duo videlicet Frãciscus Nicolay ⁊ magister lucas sint illi qui deponũt super seruitute constituta videndũ est an illam probent qui plura deponũt: ⁊ in primis quod existẽte differẽtia inter galganũ autorẽ dicti Augustini ⁊ do. Joã. tũc autorẽ dicti Laurẽtij super constitutione dicti edificij qd galganus tũc temporis edificabat quod nunc apparet iniunctum dicto parieti de quo in precedenti questione Matheus fuit mediator vt talẽ differentiã componeret: demum Franciscus Nicolay primo deponit qd fuit facta compositio per dictum Matheuz ⁊ ratificata per partes quod dictus galganus neqz sui heredes possent eleuare dictũ edificium: ⁊ obscurare fenestras dicti domini Johannis preter vnam eius stabuli ⁊ qd hec cõpositio fuit facta in redactu domini Jo. inter Matheum ⁊ dominum Johannem: ⁊ ita etiã deponit magister Lucas ambo deponũt qd galganus tũc nõ erat presens: ⁊ sic probantur ratiocinia cõpositionis ⁊ transactionis absente galgano nõ compositio aliqua quoniã nõ potest dici neqz cõpositio neqz trãsactio absente galgano ⁊ nullo pro eo interueniẽte. l. j. ff. de pac. l. cõsensu. ff. de actio. ⁊ obli. Itẽ res inter alios acta alijs nocere nõ debet: vt per totum. C. res inter alios acta. l. sepe. ff. de re iudi. cũ similibus. ¶ Secundo dictus magister Lucas deponit de compositione facta ⁊ ratificata per. d. dominum Jo. ⁊ dictum galganũ inserata. Et in hoc dictus magister Lucas est vnicus ⁊ singularis. l. iurisiurandi. C. de testibus. l. vbi numerus. ff. de testibus. c. licet ex quadam de testib⁹ cum similibus. ¶ Tertio ⁊ vltimo loco deponunt qd Galganus ⁊ dominus Johannes ratificauerunt dictam compositionem cũ domi. Johannes esset in fenestris sue domus ⁊ haberet colloquium cum dicto galgano dictam compositionem ratificarunt: que quidẽ compositio seu ratificatio etiam nullo modo probatur. ¶ Primo quia sunt varij de loco. nam Frãsciscus Nicolay per quod Galganus erat in fenestris sue domus ⁊ dominus Joã. similiter ad fenestras simul cum ipso teste. Sed magister Lucas dicit qd Galganus erat in platea seu in orto ⁊ sic cum sint differẽtes in loco nõ probãt Casus est. iij. q. ix. c. nihilominus ⁊. c. cum causam extra de testibus ¶ Secundo quia sunt discordes in tẽpore: quia franciscus deponit de tempore. xxx. annorum magister de tẽpore. xl. annorũ ⁊ sic sunt singulares: vt traditur in. l. testium. C. de testibus: vnde cum sint singulares in loco ⁊ in tempore inite conuentionis non probant. vt probat speculator in titulo de teste. §. iam de interrogatorijs versi. Item de tempore vbi plene prosequitur Innocen. in. c. qualiter et quando extra de accusa. Et docto. maxime do. Abba. in. c. cuz causam extra de testibus ⁊ eleganter Bar. de Saly. in. l. testiuz. C. de testibus. ⁊ hoc solum sufficeret ad victoriam. ¶ Confirmatur etiam dicta conclusio quia attestationi dictorum testium cõtradicit memoria seu recordium factum per dictum dominũ Johannẽ in duobus primo quia magister Lucas dicit qd iam sunt. xl. anni fuit facta dicta compositio ⁊ recordium demonstrat qd iam sunt. xxxvij. anni quo tempore fuit scriptum dicta compositio adhuc non erat facta. Secundo quia testes deponunt quod dum Galganus incepisset edificare edificium quod ibi nunc est facta fuit dicta compositio sed recordium cantat qd edificio iam confecto nulla erat facta transactio: immo quod fuerat ibi edificatum contradicente et inuito dicto domino Johanne: ex quibus etiam multum attenuatur ⁊ extinguitur etiam fides dictorum testium. nam pars aduersa producendo illa scriptura censetur fateri contenta in illa iuxta not. in. l. cum precium. C. de libe. causa. ⁊ in. c. cum olim extra de cẽsi 4 bus: vnde licet † aliquando testes reducuntur ad concordiam vt probent quando sunt varij: tamen inter dictum testis ⁊ partis nõ fit: immo testis non probat: vt voluit Inno. in. c. cum contingat extra de offi. dele. ⁊ Bar. in. l. ij. §. item mutuum. ff. si certum petatur ⁊ Bal. in prima constitutione. C. in. §. quibus. ¶ Confirmatur ista opinio quia non est verisimile qp sine aliquo premio dictus Galganus imposuisset dictam seruitutem cum esset inter ipsos magna differentia: vt probatur per testes ⁊ per recordium: facit. l. cum de indebito. ff. de proba. Item non est verisimile qd de tali compositione nulla esset confecta scriptura publica vel priuata: maxime cũ esset res preiudicialis ⁊ esset res quã partes maxime dominus Jo. curasset posse probari per scripturam: propter timorem mortis testiuz: ⁊ quia memoria est labilis. l. peregre. ff. de acqui. pos. ⁊ vt perpetuo posset probari ne post tempus posset destrui domus sua auferendo sibi lumina. Eo maxie cũ prefatus do. Jo. homo diligẽs qui fecit memoriaz ⁊ recordiũ de re sibi nõ piudiciali de q̃ nõ erat cõueniens scripturã conficere multomagis scripturã fecisset de tali compositione tam preiudiciali: vnde omnibus recte pensatis nemo potest inficiari dictos testes deponere rem nullo modo veri5 similem illud † autem quod distat a verisimili habet immaginẽ falsitatis

sitatis.l.si ita quis.ff.de euictionibus in verbo qd nemo sanus probauerit per quem ita dicit bal.in.l.j.C.de seruis fugi. facit regula inspicimus cum ibi no.extra de re.iur.in.vj. Omnibus ergo recte pensatis indubitanter concluditur dictos testes nõ pbare. ¶ Postremo dicti testes probant nullã conuentionẽ seu pactum: vt patet ex no in.l.j.C.de vsuris ꝛ in.l.sciendũ.ff.de verbo.obli. Pacto
6 autem nudo seruitus constitui non potest: vt est casus cum glo.in.§. stit.de seruitutibus.§.pe. Nec obstet si dicatur qd presumitur causa donationis.l.campanus.ff.de operis libertorum quia respondeo quod licet nuda cõuentio donationis expresse fuisset sufficiẽs tamen non est sufficiens ꝛ efficax nuda conuentio donationis presumpte ne duo concurrant specialia: vt concludit Bart.in.l. iurisgentium.§.igitur nuda.ff.de pactis ꝛ Joã.de imo.in.l.in edibus.§.j.ff.de donatio.ꝛc. ¶ Circa tertiam ꝛ vltimam questionem breuiter concludo qd dictus Augustinus potest edificare ꝛ in dicto muro communi imponere voltas trabes ꝛ tigna tam etiam de iure cõmuni quã ex forma statutorum de iure communi hoc decidit Ange.in.l.quidam iberus in.iiij.col.de serui. vrba.prediorũ. Et Ange.in.l.inter quos in principio.ff.de dam.infecto. Et est text.cum glo.in.l.si cõmunes edes.ff.communia prediorum ex forma statutorum probatur clare in statuto posito sub rubrica de muro cõmuni altius extollẽdo ꝙ incipit si plures habeat. Et quia dictus Augustinus obtulit se velle de expensis muri a suo edificio supra satisfacere obmitto an de iure ad illas teneretur: quia non queritur et forte de iure non teneretur: sed obmitto. Laus deo ꝛc.

¶ Consilium.xlv.

¶ Continet: an repudiatio hereditatis dicatur facta per quandaz responsionem ꝛ oblatiõ.

¶ Summarium.

1 Repudiatio hereditatis ex quibus causis arguatur.
2 Heres si permittit rem hereditariam perire cum eam saluam facere posset repudiare dicitur.
3 Soror quando aliquid petit a fratribus quasi exclusa ab hereditate censetur hereditatem repudiare.
4 Qui potest esse heres si petit debitũ qd a defuncto sibi debetur an videatur hereditatem repudiare.
5 Aditio hereditatis ita inducitur exigendo credita hereditaria.sicut soluendo debita.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectuz. In causa agitata inter Hyeronimum seu ser. Bartolomeũ procuratorio nomine ex vna ꝛ Jo. Jacobi ex alia visa rñsione ꝛ oblatione facta per dictũ Jo. die.vj. May.1474. Et presupposito qd dictus Jo. habebat plenã noticiaz testamenti in quo ab vxore sua fuerat heres institutus ꝛ erat certus se esse heredem institutum. Queri-
1 tur † nunquid pro dicta responsione ꝛ oblatione probetur repudiatio hereditatis dicti Jo. Jacobi in qua consultatione obmissis superfluis ꝛ multis cauillosis allegationibus que in contrarium adduci possent concludendum arbitror qd per dictam oblationez pbetur repudiatio hereditatis. Et pro fundamento ego premitto ꝙ ista responsio ꝛ oblatio facta fuit animo deliberato nõ ex arrupto: quod patet q2 ad interrogationem alterius.argu.l. in ementis.C. de contraben.empti.prout in hac materia considerat Bar.in.l. gerit in prima questione principali.q.j. Item patet ex eo quia fuit facta ista responsio in scriptis.argu.l.ij.C.de sententijs ex periculo recitandis prout etiam in hac materia considerat Bar.in.d.l.gerit in secunda questione principali.bene facit glo.in.c.apud misericordem.xxxij.q.j. Item patet ex eo quia habuit terminum ad deliberate respondendum.l.sed si alio secundo responso.ff.ad trebelli. Et no. Barto.ad propositum in.d.l.gerit in.j.q.principali in princip. Ex quibus concludo quod iste sciebat hereditatem sibi delatam ꝛ cum magna animi deliberatione fecit dictam responsionem ꝛ oblationem. Quo fundamento premisso ex pluribus ostendo qd inducitur seu probatur repudiatio hereditatis.nam cuz ipse esset in solidum institutus nullus alius poterat esse heres ex testamento: nisi esset heres nullam partem dotis heredibus mulieris restituere tenebatur: nec de iure nec ex forma statuti: ergo cum animo deliberato dixerit se velle heredibus mulieris restituere partem ad quaz tenebatur apparet qd ipse nolebat esse heres alias si voluisset esse heres actio qua hẽdibus tenebat̃ fuisset cõfusa.l.vranius: ꝛ.l.bis a debitore.ff.de fideiusso. Et sic ex quo volebat hoc cõsequẽs scz heredibus mulieris restituere: censet̃ voluisse antecedẽs ad illud.l.illõ
2 ff.de aqui.here.vnde † dicit Jaco.de arena.ꝛ Bar.per illũ tex.ꝙ si heres permittit rẽ hereditariã perire cũ posset eam saluam facere probatur repudiatio hereditatis. Argu.l.ij.C.de infantibus expositis: Et tamen poterat illud fecisse ex negligentia. Si ergo ibi illõ nõ factũ probat d3 probare.si promittere restituere heredibus mu-
3 lieris eum non teneretur: faciunt † no.per Ang.et imo.in.d.l.recusari dum volunt ꝙ si soror aliqua petit a fratribus quasi exclusa ab hereditate censetur hereditatem repudiare: vt ibi per eos. Si ergo per quenis indicia voluntatis inducitur repudiatio non video quare in casu nostro non dicamus hereditatem fuisse repudiatam per dictam oblationem que indicat maximum iudicium voluntatis. ¶ Tertio probatur ista opi. satis bene per tex.in.l.si preteritus.ff.de bo.poss.contra tabulas vbi filius emãcipatus erat debitor patris eo preterito pater instituit aliũ heredẽ qui egit cõtra filium emancipatum ad id quod patri debebat dicere ibi ꝙ si filius opponit exceptionem doli quia non tenebatur dicit̃ ibi ꝙ cẽsetur bono.poss.ꝯtra tabulas repudiare ex quo intentando contra tabulas seu opponẽdo ꝙ sibi competebat bo.poss.ꝯtra tabu. poterat se defendere: Ita ĩ casu nostro cum posset esse heres et sic posset se ab heredibus defendere si nõ opposuit ꝙ erat heres: sed alia via vsus est dicendo se velle heredibus satisfacere inducitur repudiatio he-
4 reditatis. Quarto confirmatur † per glo.no.in.l.vt debitam.C.de hereditate vel act.ven dita.per quam dicit bal.qd eoipso quod ille qui potest esse heres petit debitum ab alio: hoc est quod sibi a defuncto debebatur nisi protestetur quod nõ intendit repudiare vel nisi non sit certus an possit esse heres vt ibi latius per eum. Et hoc idem voluit Pau.de castro in.l.debitori ad fi.C.de pactis. vbi declarando glo.in.d.l.vt debitam distinguit qd aut heres ignorabat hereditatem sibi delatam ꝛ non inducitur repudiatio hereditatis aut sciebat: ꝛ tunc aut petijt a venientibus ab intestato vel a coherede totum debitum: ꝛ videtur repudiare.argumento.l.illud.ff.de acqui.heredi.si vero partem coheredem tangentem secus q2 facere poterat absq3 eo qd repudiaret.l.si ab eo.C.de nego.gest. Cum ergo in casu nostro concurrat quod iste sciebat hereditatem sibi delataz sine protestatione obtulit se velle heredibus restituere: qua ratiõe petendo debitum qd non debebat petere si volebat esse heres inducitur repudiatio hereditatis: eadem ratione offerendo se soluturum heredibus qd non debebat facere si volebat esse heres inducitur repudiatio hereditatis tamen quia non est dare rationez differentie cum vtro ꝙ casu vrgenti indicio voluntas ostendatur: ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquil.ꝛ q2 sicut petitio que nõ cadebat in herede ita debiti oblatio: q2 qd operat̃ ꝓpositũ in ꝓposito operatur oppositum in opposito.l.sicut proponis.C.de nuptijs.xxxv.
5 di.hospitiolũ facit † quia sicut solvẽdo debita defuncti videtur ꝙs adire.l.ij.C.de iure deli.qd tamen fieri potest citra ius ꝛ nomẽ heredis.l.soluendo.ff.de nego.ges.ita etiam exigendo vt no. Bart.in.l. frater a fratre.ff.de condi.indebi.ꝛ aditio ꝛ repudiatio procedũt a pari.l.is potest.ff.de acqui.hereditate. ¶ Postremo confirmatur dicta cõclusio ratione manifesta. Nam statutum de dote restituenda soluto matrimonio h3 duas partes inter alias.in prima parte quando mulier nõ disponit de bonis vult qd certa pars restituat̃ heredibus mulieris vel cui de iure debetur.in secunda parte quando disponit vult qd certa pars restituatur illis qui fuissent ab intestato successuri.cum ergo maritus in sua respõsione dicat ꝙ offert se velle satisfacere heredibus mulieris vel cui de iure prout ex forma statutorum tenetur apparet manifeste qd elegit viam secundũ
6 primam partẽ statuti ac si mulier nihil disposuisset.nam cum † formaliter ẽm verba statuti obtulerit videt̃ illam viã elegisse per id ꝙ habetur per Bar.in.l.j.ff.de cõdi.ex.l.ꝛ per Bald.in.l.siquis non dicam rapere.C.de epis.ꝛ cle. Alias autẽ si voluisset esse tunc heres obtulisset se velle satis facere illis qui ab intestato erant successuri prout disponit statutum in secunda parte.viam ergo quam elegit hec sibi pateat.l.habebat.ff.de institoria. Nec hereditate semel repudiata per suas responsiones postea potest suam repudiationez reuocare.l.sicut.C.de repu.here. Laus Deo.ꝛc.

¶ Consilium.xlvj.

¶ Quis dicatur iudex competens quando conuenitur habẽs causam a fisco. Et de intellectu cuiusdam statuti dantis iurisditionẽ certis officialibus. An videatur adempta ordinarijs. Et de certis alienationibus: an preiudicent ecclesie vel clericis: ꝛ pulchra circa dispositionem.l.omnes.ꝛ.l.bene a zenone.C.de quad.prescrip. Et de solennitate citationis qñ presumatur interuenisse ex diuturnitate temporis.ꝛ qd dicatur longum tẽpus ꝛ quãdo stetur relationi iudicis qui poterat sine scriptis procedere: ꝛ quando pro eo presumatur: ꝛ de probatione actorum fienda ex eorum inspectione.

1 Iudex competẽs quis dicatur quando volo cõuenire habentez causam a fisco.
2 Sententia lata pro eo qui ex forma statuti non debet audiri est ipso iure nulla.
3 Statutum laicorũ non ligat clericos ꝛ nu.8.ꝛ nu.15.
4 Statutum qd officiales de certa causa non cognoscant etiam si esset interesse ecclesie valet.
5 Delegati ꝛ commissarij princi pis cum abutuntur iurisditione eis cõcessa põt de eorũ gestis coram ordinario cognosci.
6 Statutum denegans audientiam contra alienationes ꝛ concessiones officialium intelligi debet de validis ꝛ nu.34.
9 Unum caput statuti declaratur per aliud. Nec est censendũ quod

voluerit se referre ad impossibilia nu.13.
10 Iurisditio si est concessa certis iudicibus quando videatur omnibus aliis adempta.
13 Que sunt in termino referente censentur esse in termino ad quem fit relatio et nu.32.
14 Lex bene a zenone.C.de quadrien.prescrip.non habet locum contra clericum et nu.25.
16 Et an extendatur ad ciuitates et dominos qui pscripserunt merum imperium et nu.22. Et procedit quando fiscus vendit rem tanquam simpliciter suam: secus si vendit tanquam suam ex certa causa.nume. 19. Et an habeat locum aduersus creditorem ignorantem nu.23. Et qd non procedit in dote habet tamen locum quando venditio est solenniter facta nume.26.
17 Venditio facta a procuratore fisci habente mandatum generale cum libera videtur facta ab ipso principe vel a communitate habente iura principis.
18 Venditio facta a debitore de re mihi hypotecata nesciente et petente ius meum firmum stare mihi non preiudicat nec ignorante.
20 Fiscus qn et quibus casibus habeatur loco heredis.
21 Instantia iudicii non transit in fiscum.
22 Lex bene a zenone non habet locum in ciuitatibus etiam non recognoscentibus superiorem.
23 Ignorans et nesciens rem vendi a fisco non perdit ius pignoris.
25 Princeps vel fiscus si vendat bona mariti confiscata non presumitur velle preiudicare iuribus dotalibus vxoris.
28 Verbum futuri temporis inducit reseruationem ipso iure.
29 Iurium correctio per subauditos intellectus inducenda non est.
30 Verbum dz positum in statuto importat necessitatem.
31 Causa dotis est priuilegiata.
33 Statutum vnum per aliud declarari potest.
34 Tempus longum dicitur tempus decem annorum.
35 Solennitas enunciatiua in instrumento non probatur interuenisse si tempore confecti instrumenti interuenire non potuit Presumitur autem interuenisse ex diuturnitate temporis si in instrumento enunciatur. et nu.37.
38 Citatio nunquam censetur reiecta a statuto: nec potest reiici in actu preiudiciali.
39 Diuturnitate temporis omnia presumuntur solenniter acta. et que requiruntur ad hoc vt presumatur citatio interuenisse.
40 Citatio ex lapsu temporis non presumitur interuenisse.
41 Presumuntur omnia solenniter acta et in actu interuenisse ex diuturnitate temporis et est presumptio iuris non tm iuris et de iure.
42 De nullitate sententie perpetuo excipi potest.
43 Iudicis relationi referentis se solenniter processisse in casibus in quibus potest sine scriptis procedere statur.
44 Et quando pro iudice presumatur.
45 Acta in quacunque causa preter libellum et sententiam an possint fieri sine scriptis et per testes probari et numero. 47.
46 Acta non interuenisse probatur ex ipsorum ostensione in causis in quibus potest iudex sine scriptis procedere quando non adest assertio iudicis.
49 Cause cognitio presumitur interuenisse in sententia quando iudex rite et recte processit.
50 Citatio ad sententiam non dicitur sublata per statutum dans potestatem procedendi sine scriptis.
51 Parti de stilo asserenti incumbit probare.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Eleganter et subtiliter propositam consultationem absoluit prestantissimus doctor dns Baptista de nellis qui in ea plurimum elaborauit. Et lz sola confirmatione eius sniam comprobare satis esset tamen vt rez ipsam perscrutasse videar substantialiter loquendo singula dubia percurram. ¶ Et in primis vt debito ordine procedamus de iure cõmuni videtur satis dubiũ an possit iudex ordinarius adiri quoniã iura glo. et doc. vario modo loquuntur. vñ in primis † (1) videtur qd solus procurator cesaris sit iudex quãdo volo cõuenire illũ qui habet causam a fisco. pro hoc videtur casus in.l.j.C.de fi.istru. et iure aste.fisca. et ibi hoc decidi videtur per Ang.in.iij.col. Ad idez videtur casus secundũ vnum intellectum glo. quẽ sequitur Bart. in l.si minori.C.de iure fis.lib.x. et videtur casus in.l.fi.in verbo rationalis videtur. Et ibi hoc decidit Pau.de castro.C.si aduersus fiscum Et sic videbatur cõcludendũ qd in casu nostro adeundi essent officiales turris qui vt presupponitur in positione casus tenẽt locum procuratoris cesaris in dicta ciuitate florentie. ¶ In contrariũ videtur casus in.l.fundus qui lucij titij.ff.de resci.vẽdi. et est casus in l.fi.C.si aduersus fiscum vbi fit differentia an agatur aduersus fiscum et tunc sit iudex procurator cesaris an aduersus priuatum: et tunc sit iudex preses prouincie: et ita illum tex.intelligunt ibi Barto. Bal. et Ange. et tenet Bal.in.d.l.si minori et est casus in.l.vnica in verbo apud suum iudicem.C.de venditione rerum fiscal.lib. x. et ibi hoc tz glo. Et sic aliquando attribuitur iurisditio procuratori cesaris aliquando presidi et sic ordinario: vnde possumus concordando opiniones altero de duobus modis dicere. primo quod ambo habeant iurisditionem.s.procurator cesaris et preses prouincie: et sic ordinarius. Et ita tenet elegans doctor dominus Ioã. de plateis in.d.l.vnica.C.de vendi.rerum fisca. vbi dicit qd inter priuatos est iudex preses prouincie et etiam procurator cesaris. Et sic dicamus vtrique attributam iurisditionem demonstratiue prout habetur in.l.j.ff.de offi.cõsu. et in.l.j.C.de offi.prefecti vrbis. et in auc. habita et ibi not.declarãt Bal. et Saly.C.ne filius pro patre. ¶ Uel secũdo dicamus prout.d.prefatus doctor dominus Jo.de plateis in dicta.l.si minori vbi formaliter dicit secundo quero quando agitur contra emptorem coram quo debet agi dic quod non solum coram preside qui est iudex inter priuatos.l.j.ij. et iij.C.si vendi.py. agatur: sed etiam coram procuratore cesaris qui est iudex inter fiscum et priuatum.l.j. et ij.C.si aduersus fiscum vel inter duos priuatos quorum alter habet causam a fisco ad cuius defensionem se offert fiscus: et dicitur qd in hoc illa lex redditur singularis: videlicet quod licet inter priuatos priuilegiatus actor superueniens ad defensionem emptoris pro euictione rei vendite non immutet forum rei nec trahat actorem ad forum ipsius auctoris.l.venditor.ff.de iudi. tamen secus est in fisco qui superueniens ad defensionem venditoris trahit actorem ad suum iudicem.i.coram procuratore cesaris vt ibi est casus notabilis. Ex quibus concludo quod nisi fiscus cõpareat pro defensione potest ordinarius adiri: et secundum predicta iura et auctoritates que adinuicem contrariantur possunt ad concordiam reduci. ¶ Sed secundo loco succedit dubitatio qd licz de iure communi dicte moniales possunt ordinarium adire: tamẽ ex forma statuti dictis ordinariis iudicibus videtur adempta iurisditio: hoc videtur disponere statutum positum in volumine statutorum officialium turris conditum.xxv.decembris.1434. quod incipit che in dicti officiali in illo.c.quod incipit et che le dicte vendite etc. dum in fi. disponit qd aliqui rectores vel officiales non possunt aliquo modo audire venientes aliquo modo contra alienationes factas per dictos officiales turris sed debeant expellere et quicquid in contrarium attemptauerint sit nullum. Et sic statutum videtur tollere iurisditionem officialibus adeo vt quicquid de facto in contra. attentaretur esset nullum prout clare videtur disponere statutum cuius verba cum sint clara non videtur opus alia interpretatione.l.non aliter et.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de le.iij. ¶ Preterea † (1) etiaz de iure communi quia statutum disponit quod quis non debeat audiri si iudex de facto audit nihil valet sentẽtia lata: ita dicit Ja.de are.per illuz tex.in.l.scire oportet.§.consequẽs ff.de excu.tuto. quem ibi refert et sequitur Bal. et no. Bal.in.l.non dubium ad fi.C.de legibus et in.l.j.ad fi.C.de here.insti. faciunt no. per Bar.in.l.licet.C.de procura. et Barto.in.l.cum lex.ff.de fideiusso. et per Inno.in.l.cum prolatis.ff.de re indi. et est tex. cum glosa ibi Bal.in.l.cum lege.ff.de testa. cum simili. que obmitto quia statutũ super hoc clare disponit: vt dictum est. ¶ Nec predictis † (3) videtur obstare quod agentes sunt persone ecclesiastice. Et sic non videtur cõprehendi in dictis statutis laycorum per tex.cum ibi plene no.in.c. ecclesia sancte Marie extra de constitu. et in.c.quod clericis extra de foro competenti. Quoniam † (4) ad hoc videtur posse responderi prout in terminis respondet Barto.in suo consilio.xlviij.alias.187.secundum ordinem pusinum quod incipit. Domini priores etc. vbi dicitur quod licet ipsum ius obligatum sit ecclesie. tamen iurisditionem quam habent officiales habent a communi: merito super ea potest commune facere statutum et eos dicta iurisdictione limitare l.iudicium soluitur.ff.de iudiciis: vnde iudices ordinarii non possunt de hoc cognoscere: nec dicitur contra libertatem ecclesie: quia iudices non habent cognitionem. Et hoc consilium refert et sequitur dominus Abb. modernus in.c.ecclesia sancte Marie ad fi.extra de constitu. Et sic videtur concludi quod quicquid sit de iure communi attentis statutis non possit agi coram ordinariis dicte ciuitatis. ¶ Sed premissis non obstantibus adhuc contrarium puto verum.s.quod dicte moniales agere possunt coram ordinariis dicti loci vel saltem succurratur remedio de quo statim dicã. Quod possint agere coram ordinariis patet per regulam que habet quod actor debet sequi forum rei et agant coraz iudicibus ordinariis ipsius rei.l.iuris ordinez.C.de iurisdit.omni.iudi. et in.c.si quis cõtra clericum extra de foro compe. Nec videtur obstare statutum prealegatum: quoniam ad illud respondeo. Et primo † (5) quod habet locum quando dicti officiales legitime processissent secundum quod concedunt eis statuta: nec excessissent terminos eorum iurisditioni de facto procedendo prout infra circa merita cause declarabitur nam tunc de nullitate eorum que gesta sunt ab ipsis officialibus agi potest coram ordinariis: ita in terminis in simili prouisione in ciuitate florentie consuluit Pe.de anch.in suo consilio.clx.incipit in Christi nomine amẽ de viribus et efficacia huius prouisionis etc.

ad hoc

ad hoc allegat glo. not. et vulgare in cle. prima de seques. pos. et fruc. Sed ad propositum nostrum melius allegat. Nam delegati et commissarii principis cum abutuntur iurisditione eis concessa potest de eorum gestis coram ordinario cognosci vt in simili not. in auct. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. de quo amplius vidēdum in dicto consilio. ¶ Et etiam multa bona ad propositum in simili statuto dicit Pe. de ancha. in consilio. cclxvii. incipit in Christi nomine etc. In primo dubio queritur de duobus etc. Et probatur di-

6 cta conclusio. Nam dictum † statutum quod denegat audientiam contra alienationem et concessiones factas per dictos officiales intelligi debet de validis non de inualidis. l. iiii. §. condemnatum. ff. de re iudi. cum ibi no. per Barto. et doc. et in. l. non putauit. §. non que vis. ff. de cōtratab. et ibi per Bar. Si ergo dicti officiales nulliter processerunt et minus legitime prout. s. probabitur sequitur

7 qd de nullitate gestorum potest dici coram ordinario: facit † qr qui fundat se in dispositione alicuius statuti debet dicere omnia requisita a statuto fuisse obseruata vt per Bar. in. l. j. ff. de condic. ex . l. et per Bald. in. l. si quis non dicam rapere. C. de epis. et cleri. et in . l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. Sed in casu nostro non fuerunt reseruata: quia tenentur reseruare dotes et illis integre satisfacere qd minime factum fuit: non enim est censendum quod voluerint dotib⁹ preiudicare que sunt fouenda . l. j. ff. sol. mat. qd foret absurdū. nulla autem dispositio est intelligenda vt sequatur absurdū. l. fi. ff. ad exhibendum no. in. c. dudū de preben. in . vj. ¶ Secundo principali-

8 ter respondetur qd dictum † statutum nō comprehendit personas ecclesiasticas: quia statutum laycorum quantumcūq clericis fauorabile seu ecclesiis illas non comprehendit. vt in. d. ca. ecclesia sancte

9 Marie cum ibi no. extra de constituti. Et ad consiliū Bar. † Respondeo quod Bar. loquitur quando statutum specifice disponit quod conductores possint renunciare conductionibus etiam habitis ab ecclesiasticis. Item quod nullus officialis possit cognoscere vnde licet statutum in primo capite non liget ecclesias tamen non seruatur in secundo capite quod non reddatur ius etiam ipsis ecclesiis de quibus specifice loquitur. Sed in casu nostro statutū loquitur generaliter qd dicta bona non possunt ab aliquo: aliquomodo conuinci nec admittatur aliqua dispositio vel aliqua exceptio et sic respicit ius creditoris vel volentis vendicare et consequēter non comprehendit ecclesias prout concludunt doc. in. d. c. ecclesia sancte Marie et no. in. c. fi. de immu. eccle. et non solum quia statutum non est prout erat in casu Bar. sed etiam quia statutum nō censetur voluisse comprehendere ecclesias. vt not. Jo. An. in. d. c. fi. de immu. eccle. in. vj. Et patet ex his que ponit Bald. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deli. et Barto. in. l. si quis sub condi. ff. de condi. insti. si ergo in primo capite noluit loqui de ecclesiis vendicantibus: ergo nec in secundo capite dum statutum denegat iurisditionem officialibus quia precedentia declarant sequentia. l. qui filiabus in principio. ff. de lega. primo. l. si seruus plurium in fi. eo. tit. et vnum caput statuti declaratur per aliud. l. quemad. §. fi. ff. ad l. aquiliam. et. l. vtrum. ff. de peti. heredi. Sed in casu Bar. est totū oppositū quia apparet qd voluit ecclesias comprehendere: vnde licet non valet in primo capite quando statutum tangit ius obligationis valet in secūdo capite separato in quo potest valere. Et maxime statutum in fine dum aufert iurisditionem refert se ad precedentia in quibus ecclesia non comprehenditur: ergo nec in fine: cū omnia censeantur esse in termino referente que sunt in termino ad quem fit relatio. l. si ita scrip. cum ibi not. per Bar. ff. de condi. et demon. et ista ni fallor est clara. ¶ Et ex predictis patet responsio si di-

10 catur † quod ex quo ex forma dicti statuti de gestis ab officialibus predictis est attributa iurisditio magnificis dominis videtur omnibus aliis iudicibus iurisdictio adempta. argumento. l. cum pretor in fi. vbi hoc tenet Ange. ff. de iudi. et pro hoc quod habetur in c. studuisti: extra de offi. lega. facit regula iuris pro spec. cum nostra de re. iur. in. vj. Nam respondetur quod in casibus quibus aliis iudicibus denegatur iurisdictio comprehēsis in statuto verū est qr soli dñi possunt recognoscere per viā recursus Sed nos sumus in casu in quo aliis iudicibus non censet adempta iurisditio: vt supra ostensum est et sic sumus extra casum statuti quod loquitur vt dixi quando aliis iudicibus denegatur iurisditio: qd patet per verba statuti in dicto capitulo in quo attribuit iurisditio dominis duz dicitur: nelle predicte cose soprascritte. Et sic refert se ad superiora vt no. Barto. in. l. talis scriptura ad fi. ff. de lega. j. ¶ Respondetur etiam qd dominis conceditur diuersa species iurisditionis. s. per viam recursus. s. duos menses a die notificationis quo casu non cēsetur adempta iurisditio aliis si agatur via ordinaria. Et sic in diuersa iurisditionis specie no. Ange. in. d. l. cum pretor in principi. allegando. Jac. de are. in. l. quod in rerum. §. fi. ff. de le. primo. ¶ Respondetur etiam qd quando vni attribuitur generalis iurisditio et demum alteri in specie que continebatur sub generali non censetur adempta iurisditio habenti generalem . l. j. vbi hoc colligit Barto. C. de offi. prefec. vr. Et no. Barto. in. l. quotiēs. §. per contrarium. ff. de admi. tuto. et Ange. in. l. consulta diua. C. de tes. et in suo consilio qd incipit punctus super quo petitur allegari talis est. magis tamen placet prima responsio. s. qd dictum remedium concedatur quando aliis iurisditio censetur adempta cognoscendi ordinarie. ¶ Preterea Bar. in dicto consilio concludit qd posito qd ecclesia non deberet audiri debet interpellare priores et dominos ciuitatis vt prouideant de iudice competenti coram quo agi debeat infra aliquod congruū spatium qd si cōmune et priores hoc facere neglexerint tūc poterūt adire iudicē ecclesiasticū pro hoc qd habet in. c. ex tenore: et in. c. licet ex suspecto extra de fo. cōpe. pro hoc etiaz bene facit que elegāter no. Bar. in extrana. q sunt rebelles ad fi. in verbo mille librarum etc. Quinimo possunt dicte moniales agere ecclesiastica hypothecaria etiam nō data negligentia superioris in dando iudices: vnde actio hypothecaria est realis. l. pignorum. ff. de pigno. et. l. pignorum. C. eo. titu. sed reali actione ecclesia potest laycum conuenire coram ecclesiastico vt concludunt doct. maxime dominus Cardinalis et domi. Abba. in. c. si clericus laycū extra de

12 fo. compet. ¶ Sed iterum † posset quis instare contra dictā responsionem qr īmo statutum senserit etiam quando ageret persona ecclesiastica pro iure ecclesie. nam statutum predictum vult qr alienationes facte per dominos officiales gaudeant beneficiis et priuilegiis alienationum factarum per officiales cessantium: sed ī statuto officialium cessantium continetur qr tales alienationes non possunt infringi per aliquam personam vel officium ecclesiasticū vel seculare: et sic statutum predictum loquitur non aperte de personis qr idem sentitur repetitum in statuto officialium turris: quia omnia que sunt in termino referēte censentur esse in termino ad queʒ fit relatio. l. asse toto. ff. de here. insti. et auc. de filiis aū. instr. do. na. post prin. et in. l. si ita scrip. cuʒ ibi no. ff. de condi. et demon. Sed ad hoc respondetur in primis qr talis relatio non videtur fieri ad personas ecclesiasticas valentes agere quibus non putant statutuʒ pre-

13 iudicare: quia † non est censendum qr voluerit se referre ad impossibilia vt per Bar. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. et in. c. nobis de sen. excō. et ponit Bal. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure deli. et est bonus casus in. c. fi. de iureiuran. lib. vj. ¶ Respōdetur etiam qr statutum loquitur qr non possit ius dari per officium ecclesiasticum vel seculare: et sic potest intelligi laycis agentibus nō autem clericis quos comprehendere nō poterat super iure obligationis et sic ex diuersis nō fit illatio. l. pap. exul. ff. de mino. ¶ Preterea dici potest qr si vult pars aduersa qr statutis cessantium vtat reseruatis dotibus mulierum sine recursu prout in illis statutis reseruatur per ea que ponit Bald. in. l. cum nonat. C. de sacro. sanct. eccle. Et Bal. in. l. j. C. de contraben. empti. et Fed. consilio. xxj. vbi no. loquitur et refert illud consi. do. Abba. in. c. ecclesia sancte Marie extra de cōsti. et qr voluit Pe. de anch. in consilio. viii. incipit difficultas proba. principaliter consistit etc. Et sic quo ad dotes vxorum statuta predicta cessantium non vigent: et ista est clara responsio. Et ex premissis omnibus concluditur qr quo ad predium alienatum post donationem factam monialibus potest adiri ordinari⁹ quia ita est de iure et sic verificātur ambe sententie late super cōpetentia. Respectu vero alienatorum ante donationem predictam factam dictis monialibus quo ad illos cum quibus adhuc nō est litigatum possunt etiam adiri ordinarii nec sētētie late obstēt qr late inter diuersas personas. l. sepe. ff. de re iudi. et. ca. quāuis extra de re iudi. Et legibus et non exemplis iudicandum est. l. nemo. cuz ibi no. C. de sen. et hec sufficiant respectu cōpetentie iudicis. ¶ Succedit nunc tertio loco dubitatio posito qd ordinarius sit iudex cōpetens an habentes causam a fisco possunt super dictis rebus domini Reinaldi publicatis molestari occasione dotium habitaruz per dictum do. Rainaldum a dictis monialibus et certe duplex potest esse inuestigatio. prima respectu bonorum alienatoruz post donationem factam monialibus. Secunda respectu bonorum alienatorum ante donationem predictam. ¶ Circa primam quo ad bona alienata post donationem iurium factam dictis monialibus molestari et possunt dicta bona ab eis aduocari. nam non ante alienationem monialibus competere hypothecaria talis alienatio ipsis non preiudicauit: quoniam licet habentes causam a fisco sunt tuti secundum qd habetur in. l. fi. et in. l. bene a zenone. C. de quadri. pre-

14 scrip. tamen † dispositio illius. l. non militat contra clericum: quia alienatio fisci non preiudicat iuribus que habet ecclesia in bonis alienatis prout decidit in terminis barth. de Saly. in. d. l. bene a zenone et glo. communiter approbata in. c. iii. extra de re. eccle. nō ali.

15 et glo. in. c. quecunq. xii. q. ii. Minusq habent † obstare statuta predicta si qua alia contra ecclesiam dicto casu allegarentur quia non valerent etiam fauore ecclesie: multominus in preiudicium. vt in. c. ecclesia sancte Marie et cum ibi plene no. extra de conditio. Et in c. fi. de immu. ecclesiarum in. vj. et in. ca. quod clericus de fo. compe. eccle. C. de sacrosan. eccle. vnde seu ista allegantur statuta respectu bonorum alienatorum priusq iura peruenerint ad monasterium ad validandas ipsas alienationes in preiudicium iuris iam que

volueri se referre ad impossibilia nu.13.

10 Iurisditio si est concessa certis iudicibus quando videatur omnibus aliis adempta.

13 Que sunt in termino referente censentur esse in termino ad quem fit relatio ⁊ nu.32.

14 Lex bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. non habet locum contra clericum ⁊ nu.25.

16 Et an extendatur ad ciuitates ⁊ dominos qui pscripserunt meruz imperium ⁊ nu.22. Et procedit quando fiscus vendit rem tanquã simpliciter suam: secus si vendit tanquã suam ex certa causa. nume. 19. En an habeat locum aduersus creditorem ignorãtem nu.23. Et qḋ non procedit in dote habet tamen locum quando venditio est solenniter facta nume.26.

17 Venditio facta a procuratore fisci habente mandatum generale cum libera videtur facta ab ipso principe vel a communitate habẽte iura principis.

18 Venditio facta a debitore de re mihi hypotecata nesciente ⁊ petente ius meum firmum stare mihi nõ preiudicat nec ignorante.

20 Fiscus qñ ⁊ quibus casibus habeatur loco heredis.

21 Instantia iudicij non transit in fiscum.

22 Lex bene a zenone non habet locum in ciuitatibus etiam non recognoscentibus superiorem.

23 Ignorans ⁊ nesciens rem vendi a fisco nõ perdit ius pignoris.

25 Princeps vel fiscus si vendat bona mariti confiscata nõ presumit velle preiudicare iuribus dotalibus vxoris.

28 Verbum futuri tẽporis inducit reseruationem ipso iure.

29 Jurium correctio per subauditos intellectus inducẽda nõ est.

30 Verbum dz positum in statuto importat necessitatem.

31 Causa dotis est priuilegiata.

33 Statutum vnum per aliud declarari potest.

39 Tempus longum dicitur tempus decem annorum.

35 Solennitas enunciatiua in instrumento non probatur interuenisse si tempore confecti instrumenti interuenire non potuit. Presumittur autem interuenisse ex diuturnitate temporis si in instrumẽto enunciatur. ⁊ nu.37.

38 Citatio nunq̃ censetur reiecta a statuto: nec potest reijci in actu preiudiciali.

39 Diuturnitate temporis omnia presumũtur solenniter acta. ⁊ que requiruntur ad hoc vt presumatur citatio interuenisse.

40 Citatio ex lapsu temporis non presumitur interuenisse.

41 Presumuntur omnia solenniter acta ⁊ in actu interuenisse ex diuturnitate tẽporis ⁊ est presumptio iuris nõ tñ iuris ⁊ de iure.

42 De nullitate sententie perpetuo excipi potest.

43 Judicis relationi referentis se solenniter processisse in casibus in quibus potest sine scriptis procedere statur.

44 Et quando pro iudice presumatur.

45 Acta in quacunq̃ causa preter libellum ⁊ sententiaz an possint fieri sine scriptis ⁊ per testes probari ⁊ numero. 47.

46 Acta non interuenisse probatur ex ipsorum ostensione in causis in quibus potest iudex sine scriptis procedere quando nõ adest assertio iudicis.

49 Cause cognitio presumitur interuenisse in sententia quando iudex rite ⁊ recte processit.

50 Citatio ad sententiam non dicitur sublata per statutum dans potestatem procedendi sine scriptis.

51 Parti de stilo asserenti incumbit probare.

Dominus labia mea aperiat. Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Eleganter ⁊ subtiliter propositam consultationem absoluit prestãtissimus doctor dñs Baptista de nellis qui in ea plurimum elaborauit. Et lz sola confirmatione eius sñiam comprobare satis esset tamen vt rez ipsam perscrutasse videar substãtialiter loquẽdo singula dubia percurrã. ¶ Et in primis vt debito ordine procedamus de iure cõmuni videt̃ satis dubiũ an possit iudex ordinarius adiri quoniã iura glo. ⁊ doc. vario modo loquunt̃. vñ in primis † videtur qḋ solus procurator cesaris sit iudex quãdo volo cõuenire illũ qui habet causam a fisco. pro hoc videtur casus in. l. j. C. de fi. istru. ⁊ iure aste. fisca. ⁊ ibi hoc decidi videt̃ per Ang. in. iij. col. Ad idez videtur casus secundũ vnum intellectum glo. quẽ sequit̃ Bart. in l. si minori. C. de iure fis. lib. x. ⁊ videt̃ casus in. l. si. in verbo rationalis videtur. Et ibi hoc decidit Pau. de castro. C. si aduersus fiscuz. Et sic videbatur cõcludendũ qḋ in casu nostro adeundi essent officiales turris qui vt presupponitur in positione casus tenẽt locuz procuratoris cesaris in dicta ciuitate florentie. ¶ In contrariũ videtur casus in. l. fundus qui lucij titij. ff. de resci. vẽdi. ⁊ est casus in l. ij. C. si aduersus fiscum vbi fit differentia an agatur aduersus fiscum ⁊ tunc sit iudex procurator cesaris an aduersus priuatum: et tunc sit iudex preses prouincie: ⁊ ita illum tex. intelligunt ibi Barto. Bal. ⁊ Ange. ⁊ tenet Bal. in. d. l. si minori ⁊ est casus in. l. vnica in verbo apud suum iudicem. C. de venditione rerum fiscal. lib. x. ibi hoc tz glo. Et sic aliquando attribuitur iurisditio procuratori cesaris aliquando presidi ⁊ sic ordinario: vnde possumus concordando opiniones altero de duobus modis dicere. primo quod ambo habeant iurisditionem. s. procurator cesaris ⁊ preses prouincie: ⁊ sic ordinarius. Et ita tenet elegans doctor dominus Ioã. de plateis in. d. l. vnica. C. de vendi. rerum fisca. vbi dicit qḋ inter priuatos est iudex preses prouincie ⁊ etiam procurator cesaris. Et sic dicamus vtriq̃ attributam iurisditionem demonstratiue prout habet̃ in. l. j. ff. de offi. cõsu. ⁊ in. l. j. C. de offi. prefecti vrbis. ⁊ in auc. habita ⁊ ibi not. declarãt Bal. ⁊ Saly. C. ne filius pro patre. ¶ Vel secũdo dicamus prout. d. prefatus doctor dominus Jo. de plateis in dicta. l. si minori vbi formaliter dicit secundo quero quando agitur contra emptorem coram quo debet agi dic quod non solum coram preside qui est iudex inter priuatos. l. j. iij. ⁊. iiij. C. si vendi. py. agatur: sed etiam coram procuratore cesaris qui est iudex inter fiscum ⁊ priuatum. l. j. ⁊. ij. C. si aduersus fiscum vel inter duos priuatos quorum alter habet causam a fisco ad cuius defensionem se offert fiscus: ⁊ dicit̃ qḋ in hoc illa lex redditur singularis: videlicet quod licet inter priuatos priuilegiatus actor superueniens ad defensionem emptoris pro euictione rei vendite non immutet forum rei nec trahat actorem ad forum ipsius auctoris. l. venditor. ff. de iudi. tamen secus est in fisco qui superueniens ad defensionem venditoris trahit actorem ad suum iudicem. i. coram procuratore cesaris vt ibi est casus notabilis. Ex quibus concludo quod nisi fiscus cõpareat pro defensione potest ordinarius adiri: ⁊ secundum predicta iura ⁊ auctoritates que adinuicem contrariantur possunt ad concordiam reduci. ¶ Sed secundo loco succedit dubitatio qḋ licz de iure communi dicte moniales possunt ordinarium adire: tamẽ ex forma statuti dictis ordinarijs iudicibus videtur adempta iurisditio: hoc videtur disponere statutum positum in volumine statutorum officialium turris conditum. xxv. decembris. 1434. quod incipit che in dicti officiali in illo. c. quod incipit ⁊ che le dicte vendite ⁊c. dum in fi. disponit qḋ aliqui rectores vel officiales non possunt aliquo modo audire venientes aliquo modo contra alienationes factas per dictos officiales turris sed debeant expellere ⁊ quicquid incontrarium attemptauerint sit nullum. Et sic statutum videtur tollere iurisditionem officialibus adeo vt quicquid de facto in contra. attentaretur esset nullum prout clare videtur disponere statutum cuius verba cum sint clara non videtur opus alia interpretatione. l. non aliter ⁊. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de le. iij.

1 ¶ Preterea † etiaz de iure communi quia statutum disponit quod quis non debeat audiri si iudex de facto audit nihil valet sentẽtia lata: ita dicit Ja. de are. per illuz tex. in. l. scire oportet. §. consequẽs ff. de excu. tuto. quem ibi refert ⁊ sequitur Bal. ⁊ no. Bal. in. l. non dubium ad fi. C. de legibus ⁊ in. l. j. ad fi. C. de here. insti. faciunt no. per Bar. in. l. licet. C. de procura. ⁊ Barto. in. l. cum lex. ff. de fideiusso. ⁊ per uno. in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. ⁊ est tex. cum glosa ibi Bal. in. l. cum lege. ff. de testa. cum simili. que obmitto quia statutũ

3 super hoc clare disponit: vt dictum est. ¶ Nec predictis † videtur obstare quod agentes sunt persone ecclesiastice. Et sic non videtur cõprehendi in dictis statutis laycorum per tex. cum ibi plene no. in. c. ecclesia sancte Marie extra de constitu. ⁊ in. c. quod clericis extra de

4 foro competenti. Quoniam † ad hoc videtur posse responderi prout in terminis respondet Barto. in suo consilio. xlviij. alias. 187. secundum ordinem pusinum quod incipit. Domini priores ⁊c. vbi dicitur quod licet ipsum ius obligatum sit ecclesie. tamen iurisditionem quam habent officiales habent a communi: merito super ea potest commune facere statutum ⁊ eos dicta iurisditõ limitare l. iudicium soluitur. ff. de iudicijs: vnde iudices ordinarij non possunt de hoc cognoscere: nec dicitur contra libertatem ecclesie: quia iudices non habent cognitionem. Et hoc consilium refert ⁊ sequitur dominus Abb. modernus in. c. ecclesia sancte Marie ad fi. extra de constitu. Et sic videtur concludi quod quicquid sit de iure communi attentis statutis non possit agi coram ordinarijs dicte ciuitatis. ¶ Sed premissis non obstantibus adhuc contrarium puto verum. s. quod dicte moniales agere possunt coram ordinarijs dicti loci vel saltem succurratur remedio de quo statim dicã. Quod possint agere coram ordinarijs patet per regulam que habet quod actor debet sequi forum rei ⁊ agant coraz iudicibus ordinarijs ipsius rei. l. iuris ordinez. C. de iurisdit. omni. iudi. ⁊ in. c. si quis cõtra clericum extra de foro compe. Nec videtur obstare statutum preal-

5 legatum: quoniam ad illud respondeo. Et primo † quod habet locum quando dicti officiales legitime processissent secundum quod concedunt eis statuta: nec excessissent terminos eorum iurisditioni de facto procedendo prout infra circa merita cause declarabitur nam tunc de nullitate eorum que gesta sunt ab ipsis officialibus agi potest coram ordinarijs: ita in terminis in simili prouisione in ciuitate florentie consuluit Pe. de anch. in suo consilio. clx. incipit in Christi nomine amẽ de viribus ⁊ efficacia huius prouisionis ⁊c.

ad hoc

ad hoc allegat glo. not. ⁊ vulgarē in cle. prima de seques. pos. ⁊ fruc.
Sed ad propositum nostrum melius allegat. Nam delegati ⁊ com
missarij principis cum abutuntur iurisditione eis concessa potest
de eorum gestis coram ordinario cognosci vt in simili not. in auct.
qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. de quo amplius vidēdum
in dicto consilio. ¶ Et etiam multa bona ad propositum in simili
statuto dicit Pe. de ancha. in consilio. cclxvij. incipit in Christi no
mine ⁊c. In primo dubio queritur de duobus ⁊c. Et probatur di-
6 cta conclusio. Nam dictum † statutum quod denegat audientiam
contra alienationem ⁊ concessiones factas per dictos officiales in
telligi debet de validis non de inualidis. l. iiij. §. condemnatum. ff.
de re iudi. cum ibi no. per Barto. ⁊ doc. ⁊ in. l. non putauit. §. non
que vis. ff. de cōtratab. ⁊ ibi per Bar. Si ergo dicti officiales nul-
liter processerunt ⁊ minus legitime prout. j. probabitur sequitur
7 qđ de nullitate gestorum potest dici coram ordinario: facit † qꝛ qui
fundat se in dispositione alicuius statuti debet dicere omnia requi
sita a statuto fuisse obseruata vt per Bar. in. l. j. ff. de condic. ex. l. ⁊
per Bald. in. l. si quis non dicam rapere. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. l. hi
qui ad ciuilia. C. de appel. Sed in casu nostro non fuerunt reserua
ta: quia tenentur reseruare dotes ⁊ illis integre satisfacere qđ mi-
nime factum fuit: non enim est censendum quod voluerint dotibꝰ
preiudicare que sunt fouenda. l. j. ff. sol. mat. qđ foret absurdū. nul
la autem dispositio est intelligenda vt sequatur absurdū. l. fi. ff. ad
exhibendum no. in. c. dudū de preben. in. vj. ¶ Secundo principali
8 ter respondetur qđ dictum † statutum nō comprehendit personas
ecclesiasticas: quia statutum laycorum quantuncūqꝫ clericis fauora
bile seu ecclesijs illas non comprehendit. vt in. d. ca. ecclesia sancte
9 Marie cum ibi no. extra de constituti. Et ad consiliū Bar. † Re-
spondeo quod Bar. loquitur quando statutum specifice disponit
quod conductores possint renunciare conductionibus etiam habi
tis ab ecclesiasticis. Item quod nullus officialis possit cognoscere
vnde licet statutum in primo capite non liget ecclesias tamen non
seruatur in secundo capite quod non reddatur ius etiam ipsis ec-
clesijs de quibus specifice loquitur. Sed in casu nostro statutuȝ lo-
quitur generaliter qđ dicta bona non possunt ab aliquo: aliquo-
modo conuinci nec admittatur aliqua dispositio vel aliqua exce-
ptio ⁊ sic respicit ius creditoris vel volentis vendicare ⁊ consequē
ter non comprehendit ecclesias prout concludunt doc. in. d. c. eccle-
sia sancte Marie ⁊ no. in. c. fi. de immu. eccle. ⁊ non solum quia sta
tutum non est prout erat in casu Bar. sed etiam quia statutum nō
censetur voluisse comprehendere ecclesias. vt not. Jo. An. in. d. c. fi.
de immu. eccle. in. vj. Et patet ex his que ponit Bald. in. l. fi. §. in
computatione. C. de iure deli. ⁊ Barto. in. l. si quis sub condi. ff. de
condi. insti. si ergo in primo capite noluit loqui de ecclesijs vendi-
cantibus: ergo nec in secundo capite dum statutum denegat iuris-
ditionem officialibus quia precedentia declarant sequentia. l. qui
filiabus in principio. ff. de lega. primo. l. si seruus plurium in fi. eo.
tit. ⁊ vnum caput statuti declaratur per aliud. l. quemad. §. fi. ff. ad
l. aquiliam. ⁊. l. vtrum. ff. de peti. heredi. Sed in casu Bar. est totū
oppositū quia apparet qđ voluit ecclesias comprehendere: vnde li
cet non valet in primo capite quando statutum tangit ius obliga-
tionis valet in secūdo capite separato in quo potest valere. Et ma
xime statutum in fine dum aufert iurisditionem refert se ad prece-
dentia in quibus ecclesia non comprehenditur: ergo nec in fine: cuȝ
omnia censeantur esse in termino referente que sunt in termino ad
quem fit relatio. l. si ita scrip. cum ibi not. per Bar. ff. de condi. ⁊ de
mon. ⁊ ista ni fallor est clara. ¶ Et ex predictis patet responsio si di-
10 catur † quod ex quo ex forma dicti statuti de gestis ab officialibus
predictis est attributa iurisditio magnificis dominis videtur om
nibus alijs iudicibus iurisdictio adempta. argumento. l. cum pre-
tor in fi. vbi hoc tenet Ange. ff. de iudi. ⁊ pro hoc quod habetur in
c. studuisti: extra de offi. lega. facit regula iuris pro spec. cum nostra
de re. iur. in. vj. Nam respondetur quod in casibus quibus alijs iu
dicibus denegatur iurisdictio comprehēsis in statuto verū estꝙ so
li dñi possunt recognoscere per viā recursus Sed nos sumus in ca
su in quo alijs iudicibus non censet adempta iurisditio: vt supra
ostensum est ⁊ sic sumus extra casum statuti quod loquitur vt dixi
quando alijs iudicibus denegatur iurisditio: qđ patet per verba
statuti in dicto capitulo in quo attribuit iurisditio dominis duȝ
dicitur: nelle predicte cose soprascritte. Et sic refert se ad superiora
vt no. Barto. in. l. talis scriptura ad fi. j. de lega. j. ¶ Respondetur
etiam qđ dominis conceditur diuersa species iurisditionis. s. per
viam recursus. j. duos menses a die notificationis quo casu non cē
setur adempta iurisditio alijs si agatur via ordinaria. Et sic in di-
uersa iurisditionis specie no. Ange. in. d. l. cum pretor in principi.
allegando. Jac. de are. in. l. quod in rerum. §. fi. ff. de le. primo. ¶ Re
spondetur etiam qđ quando vni attribuitur generalis iurisditio
⁊ demum alteri in specie que continebatur sub generali non cense
tur adempta iurisditio habenti generalem. l. j. vbi hoc colligit
Barto. C. de offi. prefec. vr. Et no. Barto. in. l. quotꝭ. §. per contra-

rium. ff. de admi. tuto. ⁊ Ange. in. l. consulta diua. C. de tes. ⁊ in suo
consilio qđ incipit punctus super quo petitur allegari talis est. ma
gis tamen placet prima responsio. s. qđ dictum remedium conceda
tur quando alijs iurisditio censetur adempta cognoscendi ordi-
narie. ¶ Preterea Bar. in dicto consilio concludit qđ posito qđ ec-
clesia non deberet audiri debet interpellare priores ⁊ dominos ci-
uitatis vt prouideant de iudice competenti coram quo agi debeat
infra aliquod congruū spatium qđ si cōmune ⁊ priores hoc facere
neglexerint tūc poterūt adire iudicē ecclesiasticū pro hoc qđ habet
in. c. ex tenore: ⁊ in. c. licet ex suspecto extra de fo. cōpe. pro hoc etiaȝ
bene facit que elegāter no. Bar. in extraua. q sunt rebelles ad fi. in
verbo mille librarum ⁊c. Quinimo possunt dicte moniales agere
ecclesiastica hypothecaria etiam nō data negligentia superioris in
dando iudices: vnde actio hypothecaria est realis. l. pignorum. ff.
de pigno. et. l. pignorum. C. eo. titu. sed reali actione ecclesia potest
laycum conuenire coram ecclesiastico vt concludunt doct. maxime
dominus Cardinalis et domi. Abba. in. c. si clericus laycū extra de
12 fo. compet. ¶ Sed iterum † posset quis instare contra dictā respō
sionem ꝙ imo statutum senserit etiam quando ageret persona ec-
clesiastica pro iure ecclesie. nam statutum predictum vult ꝙ aliena
tiones facte per dominos officiales gaudeant beneficijs et priuile
gijs alienationum factarum per officiales cessantium: sed ī statu-
to officialium cessantium continetur ꝙ tales alienationes non pos
sunt infringi per aliquam personam vel officium ecclesiasticuȝ vel
seculare: ⁊ sic statutum predictum loquitur non aperte de personis
ꝙ idem sentitur repetitum in statuto officialium turris: quia om-
nia que sunt in termino referēte censentur esse in termino ad queȝ
fit relatio. l. asse toto. ff. de here. insti. ī auc. de filijs añ. instr. do. na.
post prin. ⁊ in. l. si ita scrip. cuȝ ibi no. ff. de condi. ⁊ demon. Sed ad
hoc respondetur in primis ꝙ talis relatio non videtur fieri ad per
sonas ecclesiasticas valentes agere quibus non putant statutuȝ pre
13 iudicare: quia † non est censendum ꝙ voluerit se referre ad impos
sibilia vt per Bar. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. et
in. c. nobis de sen. excō. ⁊ ponit Bal. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de
iure deli. ⁊ est bonus casus in. c. fi. de iureiuran. lib. vj. ¶ Respōde-
tur etiam ꝙ statutum loquitur ꝙ non possit ius dari per officium
ecclesiasticum vel seculare: ⁊ sic potest intelligi laycis agentibus nō
autem clericis quos comprehendere nō poterat super iure obliga-
tionis et sic ex diuersis nō fit illatio. l. pap. exul. ff. de mino. ¶ Pre
terea dici potest ꝙ si vult pars aduersa ꝙ statutis cessantium vtat
reseruatis dotibus mulierum sine recursu prout in illis statutis re
seruatur per ea que ponit Bald. in. l. cum nouat. C. de sacro. sanct.
eccle. Et Bal. in. l. j. C. de contrahen. empti. ⁊ Fed. consilio. xxj. vbi
no. loquitur ⁊ refert illud consi. do. Abba. in. c. ecclesia sancte Ma
rie extra de ꝯsti. ⁊ ꝙ voluit Pe. de anch. in consilio. viij. incipit dif
ficultas proba. principaliter consistit ⁊c. Et sic quo ad dotes vxoꝝ
statuta predicta cessantium non vigent: ⁊ ista est clara responsio.
Et ex premissis omnibus concluditur ꝙ quo ad predium aliena-
tum post donationem factam monialibus potest adiri ordinariꝰ
quia ita est de iure ⁊ sic verificātur ambe sententie late super cōpe-
tentia. Respectu vero alienatorum ante donationem predictam
factam dictis monialibus quo ad illos cum quibus adhuc nō est
litigatum possunt etiam adiri ordinarij nec sentētie late obstēt qꝛ
late inter diuersas personas. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊. ca. quāuis extra
de re iudi. Et legibus ⁊ non exemplis iudicandum est. l. nemo. cuȝ
ibi no. C. de sen. ⁊ hec sufficiant respectu cōpetentie iudicis. ¶ Suc
cedit nunc tertio loco dubitatio posito qđ ordinarius sit iudex cō-
petens an habentes causam a fisco possunt super dictis rebus do-
mini Rainaldi publicatis molestari occasione dotium habitaruȝ
per dictum do. Rainaldum a dictis monialibus ⁊ certe duplex po
test esse inuestigatio. prima respectu bonorum alienatoruȝ post do
nationem factam monialibus. Secunda respectu bonorum aliena
torum ante donationem predictam. ¶ Circa primam quo ad, bona
alienata post donationem iurium factam dictis monialibus mo-
lestari ⁊ possunt dicta bona ab eis aduocari. nam non ante aliena-
tionem monialibus competere hypothecaria talis alienatio ipsis
non preiudicauit: quoniam licet habentes causam a fisco sunt tuti
secundum qđ habetur in. l. ij. ⁊ in. l. bene a zenone. C. de quadri. pre
14 scrip. tamen † dispositio illius. l. non militat contra clericum: quia
alienatio fisci non preiudicat iuribus que habet ecclesia in bonis
alienatis prout decidit in terminis barth. de Saly. in. d. l. bene a ze
none ⁊ glo. communiter approbata in. c. iij. extra de re. eccle. nō ali.
15 ⁊ glo. in. c. quecunqꝫ. xij. q. ij. Minusqꝫ habent † obstare statuta pre
dicta si qua alia contra ecclesiam dicto casu allegarentur quia non
valerent etiam fauore ecclesie: multominus in preiudicium. vt in. c.
ecclesia sancte Marie ⁊ cum ibi plene no. extra de conditio. Et in
c. fi. de immu. ecclesiarum in. vj. ⁊ in. ca. quod clericus de fo. compe.
eccle. C. de sacrosan. eccle. vnde seu ista allegantur statuta respectu
bonorum alienatorum priusqꝫ iura peruenerint ad monasterium
ad validandas ipsas alienationes in preiudicium iuris iam que-

sciti ecclesie ante alienationem: et hoc est clarum et indubitatum fundamentum quo ad alienata post donationem: et sic concluditur quod sine aliquo obstaculo agere possunt contra habentes causam a fisco post donationem factam dictis monialibus. ¶ Succedit nunc quarto loco quid iuris quo ad alienata ante donationem factam dictis monialibus an possit agi hypothecaria contra possessores illos et adversus qualibet actionem personaliter in res vel hypothecariam inspecto mero iure communi et videbatur quod non ex quo habent causam a fisco quia sunt tuti. licet. s. quadriennium non daretur regressus contra fiscum: casus videtur in. l. omnis et in. l. bene a zenone. C. de quadri. prescri. traditur in. l. fi. C. si adversus fiscum et ibi punctualiter pau. 16 † de castro in tenentibus bona rebellium a camera quod sunt tuti et ponit Ludo. de roma in suo consi. lix. Incipit Christi nomine etc. ad discutiendam veritatem ubi in. vj. dubio extendit. d. l. bene a zenone ad dominos et ciuitates que prescripserunt merum Imperium et non recognoscunt superiorem per ea que ponit Bar. in. l. j. C. de bo. vacan. lib. x. cum si. et Lodo. de roma in suo consilio cccx. Incipit omnipotentis Dei etc. in casu proposite consultationis que punctualiter loquitur in ciuitate florentina. ¶ Nec obstare 17 † videtur quod venditio non fuerat facta per communitatem: sed per eius procuratores habentes generale mandatum cum libera administratione iuxta. l. j. ff. de offi. procurato. cesaris quoniam idem iuris est ac si fieret per ipsum principem prout videtur expresse decidere Barto. in. l. si procurator. ff. de iure fisci referendo do. Bart. ad intellectum illius. l. que loquitur in procuratore fisci vendente. Nec enim possunt vendit. fiscales fieri nisi interueniente ministro fisci quia per se est quoddam corpus inanimatum consensum per se non habens. sed simpliciter representans. facit quod no. in. l. j. C. de contra. iudi. ita inquit no. Bal. in suo consilio. cccxv. quod incipit in Christi nomine etc. queritur an si per officiales camere apostolice fiscalis idem etiam dicit. Bal. in consilio suo mihi. ccccxxiij. quod incipit in Christi nomine quemadmodum Imperator etc. Ex quibus videbatur concludi quod dicti possessores habentes causam a fisco nullo modo possunt a dictis monialibus molestari. ¶ Sed his non obstantibus contrarium est verius in casu nostro. et pro fun 18 damento premitto † quod si aliqua bona sunt mihi hypothecata et vendantur per debitorem meum me sciente et petente ius meum salvum stare mihi non preiudicat. casus est. in. l. j. §. non videtur. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. et probatur per Bart. a speciali in. l. j. C. de remis. pig. ergo fortius non preiudicat ignoranti. ¶ Solum ergo 19 restat † respondere ad. d. l. omnes et dictam. l. bene a zenone ad quam multipliciter respondetur. Et in primis quod dicta iura procedunt quando fiscus vendit rem tanquam simpliciter suam non adiecto ex qua causa sit sua. Secus quando fiscus vendit rem tanquam suam ex certa causa: ita concludunt Bal. et Saly. post Cy. in addi. in. l. j. C. de here. vel act. vend. Argumento. l. nec ullam. §. item si quis. ff. de peti. here. licet ibi glo. Pe. Bar. et Ange. aliter intelligunt quod dicta. l. corrigitur per. d. l. omnes: ubi idem dicunt gl. Pe. Cy. Barto. et Ange. non tamen contradicunt huic intellectui per quem euitatur legum correctio quod quidem inquantum est possibile fieri debet. l. sancimus. C. de tes. l. precipimus. de appella. Et pro opinione Bal. in. d. l. j. C. de here. vel act. vend. est bonus text. per quem hoc idem tenet ibi Bal. in. l. si hypotechas. C. de remis. pig. ¶ Secundo possumus dicere prout do. Ange. in. d. l. j. C. de heredi. vel acti. vendita. ubi concludit quod emens rem singularem a fisco perpetuo est securus ut nemo possit rem illam in totum vel in parte dicere ad se pertinere. Et ita intelligitur dicta. l. omnes: sed bene posset quis dicere se esse creditorem heredis vel rei empte: et pro tali debito inquietare emptorem per illum tex. et sic vult quod hoc ultimo casu possit inquietare etiam emptor rei singularis: ut patet ex suis verbis precedentibus dum loquitur de emente hereditatem vel rem singularem 20 unde † in casu nostro cum fiscus habeatur loco heredis iuxta not. per Bar. in. l. inter eos. §. fi. ff. de fideiusso. et in. l. quarum. §. fi. ff. de nouatio. et per Bal. in. l. pe. §. cum autem. C. ad trebel. possunt dicere moniales se esse creditores dicte hereditatis et inquietare pos 21 sessores ex no. Ange. qui dicit hoc idem voluisse Cy. ¶ † Et si contra hoc diceretur quod si fiscus est quasi heres ergo esset prius conueniendus actione personali cum semper dicatur presens et soluendo. l. j. §. si ad fiscum. ff. ut le. no. venien. antequam veniatur contra istos possessores prout in auc. hoc si debitor. C. de pigno. prout attemptauit Bal. in. d. consi. ccccxxiij. quod incipit quemadmodum imperator etc. Respondeo quod fiscus proprie non censetur habere sed tenetur iuxta vires facultatum potius tanquam possessor quam tanquam heres 22 quod bene probat tex. in. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci hinc enim † est quod in eum non transit instantia iudicij que transiret si esset heres l. si constante. §. fi. ff. so. ma. Ex quibus non improbabiliter dici potest quod potius sit habenda ratio de fisco ut de possessore bonorum quam ut de herede: et per consequens recta via tam contra ipsum tanquam contra possessorem quam contra alios possessores possit actio hypothecaria intentari et non est necesse ipsum fiscum prius

conuenire ita no. d. Pe. de ancha. dicens etiam suum dictum in consilio cccxj. incipit in christi nomine. ex predictis substantialiter allegatis 22 ¶ Tertio dici † potest secundum Ange. in rep. l. j. C. de fi. instru. et iure aste fiscalis li. x. col. viij. ver. sed incidenter potest conueniri quod l. omnes. et. l. bene a zenone non habent locum in ciuitatibus etiam non recognoscentibus superiorem quia hoc est proprium priuilegium fisci ipsius principis ut emptor inquietetur ergo non est extendendum nisi sit contractus ratione. l. ius singulare. ff. de leg. Item quia ratio istius priuilegij non militat in ciuitate secundum eum quod not. in. l. bene a zenone ista responsio tamen non est tuta. ¶ Quar 23 to respondeo quod † dicta. l. omnes et lex bene a zenone habent locum adversus hypothecariam competentem creditori quando creditor sciuit vel scire potuit rem vendi per fiscum et nihil dixit. quia cum silentio videtur remissum ius pignoris. casus est no. in l. si hypothecas. C. de remissione pigno. unde dicit Bal. Secus autem si creditor restitit: quia qui nescit non negligit: et sic est ibi casus a contrario sensu et quod nesciens et ignorans rem vendi a fisco non perdit ius pignoris. Et licet ibi bal. dicat illam. l. procedere quando fiscus vendit iure creditoris vel iure speciali inualido. Secus si vendit simpliciter et allegat Cy. in. d. l. omnes et tamen Bal. nimis restrinxit illum tex. quia indistincte loquitur ergo indistincte debet intelligi. l. j. §. et generaliter. ff. de lega. prestandis. glo. autem et docto. maxime Ange. generaliter intelligunt quod illud inducitur propter silentium specialiter fauore fisci et libertatis ut in. l. j. eo. ti. Et aperte decidit Pau. de ca. in. l. fi. C. si adversus fiscum: ubi generaliter querit si res subhastata venditur a fisco facta venditione possit contra emptorem quis dicere rem sibi obligatam: et dicit quod si sciuit vel scire potuit quod non: per. d. l. si hypothecas. et tenendo istam opini. in casu nostro apparet quod nesciuit et si scire non potuit quia presupponitur quod semper fuit absens a prouincia tuscie. nam cuius absentia probatur probabilis est ignorantia ut no. Bart. in. l. res potest. ff. de acqui. here. et Bal. in. l. j. C. de temp. appel. et est casus in. c. 24 cum in tua qui ma. ac. non pos. Quinto † respondetur quod dicta iura procedunt quando fiscus nullum ius habet in re quam vendit. Sed quando habet aliquod ius illud solum concessisset noster articulus pro patrui. C. de leg. et. l. si domus. §. fi. ff. de lega. primo. et. l. qui tabernas. C. de contrahen. emp. ita decidit singulariter Bal. in suo consilio. lxxv. incipit in christi nomine. Illustris dominus noster Et loquitur ibi Bal. quando fiscus donauerat et comparebat creditor dicens se habere priorem hypothecam: et tamen dicit quod videtur concedere fiscus ius quod habet. et sic non preiudicat creditori. secus quando nullum ius habet: quia tunc preiudicatur: et dicitur quod pro hac decisione est summa equitas in contrarium est summa potestas index tamen sequi debet equitatem. l. placuit. C. 25 de iudicijs. ¶ Sexto respondeo quod licet † princeps vel fiscus vendat non intelligitur preiudicatum iuribus dotium et hypothece: ita consuluit punctualiter in terminis Bald. in consilio suo mihi ccccxxiij. incipit in christi nomine quemadmodum imperator etc. ubi punctualiter loquitur in casu nostro quando bona mariti fuerunt publicata propter delictum et vendita: mouetur quia iusticia naturalis hoc dictat: nec id quod venit ex consequentia delicti mariti trahatur ad emulat. innocentia mulieris. c. ex litteris de pigno. et quia dotis causa semper et ubique est tuta. l. si marito publico. §. fi. et l. j. ff. solu. ma. et ne priuilegium principis causa alterius intenti interpretetur. l. ex facto in principio. ff. de vulga. et pupill. Item quia imperator dicitur finis iustitie: unde mirum esset quod inde iniurie orirentur. l. meminerint. C. unde vi. Item quis non misereatur labori et fragilitati mulieris. l. assiduis. C. qui potio. in pig. et plura alia ad propositum dicit in preallegato consilio. Cuius opinio confirmatur quia causa dotis dicitur causa pia. l. si mulier. §. se. cum ibi no. ff. quod met. cau. Sed lex bene a zenone non habet locum in preiudicium cause pie. ut no. glo. communiter approbata in. d. c. ij. de re. eccle. non alie. idem dicamus in dote. ¶ Confirmatur etiam quia d. l. omnes procedit ex speciali priuilegio fisci. fiscus autem non utitur priuilegio contra mulierem et eius hypothecam in dotibus. ut est casus: ubi plene no. maxime probando per Bar. de Saly. in. l. fi. C. de iure fisci. facit quia priuilegiatus non solet uti priuilegijs contra priuile. l. si militis. ff. de excus. tuto. et sapit ista opi. equitatem. 26 ¶ Septimo † respondetur quod dicte. ll. habent locum quando venditio est solennis ac valida: secus si non fuit solenniter facta. l. fundus qui lucij titij. ff. de rescin. ven. et in. l. fi. Et ibi bal. et doct. et tenet bal. in terminis nostris in consilio. cccxv. incipit in Christi nomine queritur an si per officiales. Sed in casu nostro venditio non fuit solenniter facta ut ostendetur in sequenti dubitatione: ergo non habent locum dicta iura. ¶ Postremo quicquid sit de iure communi ex forma statutorum reseruatur ius dots. veritatem demonstrabimus in sequenti dubitatione quod ius municipale seruari debet in ciuitate florentie. l. omnes populi. ff. de iustitia et iure. ex quibus omnibus et singulis si non ut singulos simul arbitror iunct. d. l. bene a zenone et. l. omnes non obstare iuribus nostris. ¶ Quinto loco sciendum est an statuta

an statuta preallegata habeant obstare in terminis nostris quo ad bona alienata anteꝗ̃ iura essent donata ecclesie quia quo ad dona ta ante: vt dictum est: nulla est dubitatio quod non obstat. Et cer te ex plurimis arbitror concludendum quod in primis quia cum idem disponatur de iure cõmuni in.d.l.bene a zenone ⁊ in.d.l.om nes que indistincte loquuntur: ⁊ tamen dicta iura limitantur ⁊ re stringuntur quando fiscus vendit simpliciter rem: prout dictuz est in prima responsione in precedenti dubitatione: vel quando credi

27 tor sciuit: vt in quarta responsione: eodem † modo limitetur ⁊ iter pretetur tale statutum ⁊ sic recipiat interpretationẽ a iure cõmuni iuxta no.in.l.si serui vestri.C.de noxali.⁊ in.l.fi.§.in comparatiõe per glo.C.de iure delib.⁊ in.c.cum dilectus extra de consuetudine ¶ Secundo respondeo qd dictum statutum factum anno domini. 1434. nõ intendit preiudicare dotibus immo ius dotiũ reseruare Nam in principio statutum vult qd habentes causaz a fisco nõ pos sint molestari ⁊ demũ subdit capituluz in dicto statuto qd incipit anchora che le dote ⁊c. In quo tria cõtinentur. Primuz qd ius do tis sit saluũ. Secũdum ꝙ officiales debeãt integre satisfacere do tibus. Tertiũ ꝙ circa hoc possunt prouidere ⁊ deliberare pro satis factione ⁊ cõsignatione. Et sic patet qd statutũ a superioribus vo luit excipere causam dotis.s.qd lz bona essent alienata salua esset causa dotis etiã sine vllo recursu. Et qd ista fuerit intentio pz quia immediate post capitulũ statuti in quo cõtinetur qd habẽtes cau sam a fisco nõ possunt molestari: statutũ subdit aliud capitulũ qd dotes sint conseruate: ⁊ sic venit limitatiue ad precedentia que per sequentia solent restringi ⁊ limitari: ⁊ incipit quia pretẽdit dispo sitio vniuersalis ⁊ sequitur dispositio specialis reseruatiua: vt in l.si cum fundum.ff.de verbo.signi.⁊ declarat Bal.no.in.l.quorum C.fami.her.⁊ Bar.in.l.quesitum.§.fi.ff.de fun.instru. Nec obstat si dicatur qd satis dicuntur conseruate per viam recursus qui de mum in fine conceditur in capitulo qd incipit. Saluo niente dime no.⁊c. Nam ad hoc multipliciter respondetur qd etiã sine recursu dotes debeant esse salue: ⁊ primo qd cum statutum demum cõcedat recursum nõ erat opus disponere quod dotes erant conseruate: si vero intelligebantur conseruate nisi per viam recursus: ⁊ sic statu tum in principio dum vult dotes esse conseruatas nihil operaret cõtra.l.si quando.ff.de leg.primo ⁊.c.si papa extra de priui. ¶ Secũ do ponderanda sunt verba statuti quod dicit siano conseruate a esse donne.⁊c.quod quidez est dicere latine sint cõseruate ipsis mu

28 lieribus ⁊c. verbum † autem futuri inducit reseruationem ipso iu re sint ministerio hominis: vt voluit glo.nostra approbata in. l.in criminali ⁊ ibi Bal.⁊ docto.C.de iuris.omni.indi.⁊ glo.no.in.ca. quicunqꝫ de hereticis li.vj.⁊ no.d.Anto.⁊ do.Abba.in.c.si diligẽ ti extra de fo.compe.ergo censetur voluisse reseruare sine aliquo re cursu. ¶ Tertio confirmatur quod lz detur recursus non tamẽ pro hibebitur neqꝫ vetatur quo minus via ordinaria possint dotes ꝑ

29 seruari: nõ ergo † est inducenda iurium correctio per subauditos intellectus. vt non possint preseruari nisi per viam recursus quan do ab officialibus legitima non satisfieret iuxta no.per glo. in. ca. cupientes.§.quod si pro.xx.de elec.lib.vj.⁊ per glo.in.l.vt libruz in verbo.nec.l.vetat ⁊ ibi ponderat fulg.C.de collatio. ¶ Quarto per

30 dictum capitulum statuti dum dicitur † qd deberet integre satisfa cere. Imponitur necessitas officialibus qd debeant integre satisfa cere: quia verbum deberet in casu dicti statuti importat necessita tem: vt patet ex not.in.l.sepe.ff.de officio presidis: ⁊ per Bar.no.in repetitio.l.iij.in.ij.col.C.de pignoribus. Si ergo officiales alienãt ⁊ nõ cõseruant dotes neqꝫ satisfaciunt non faciunt qd debent. naz habent iurisditionem limitatam reseruando dotes ⁊ eisdem satis faciendo sic ergo nõ facerent alienare in preiudicium dotium exce dunt terminos sue iurisditionis ⁊ consequenter potest de hoc co ram quocunqꝫ iudice opponi.argu.glo.in cle.prima.de sequestra. posse.⁊ fructuum ⁊ decidit quasi in terminis Pet.de ancha.in.d. consilio.clx.incipit in Christi nomine de viribus ⁊ efficacia proui sionis. ¶ Quinto respondetur qd dictuz capitulum statuti in quo loquitur de recursu loquitur generaliter: ergo vult ꝙ nõ trahatur ad causam dotis in qua per speciale capitulum est prouisum quod

31 sunt reseruate ⁊ qd debeat satisfieri ⁊c. pro † hoc quod habetur in l.alimenta.§.basilice.ff.de alimen.⁊ ci.lega.⁊ in.l.doli clausula.ff.d verbo.obliga.⁊ in.l.coheredi.§.qui patrem.ff.de vul.⁊ pupil. ¶ Cõ firmatur quia hoc statutum generaliter loquens in dubio nõ com prehendit causam dotis que est priuilegiata vt singulariter voluit Bar.de saly.in.l.fi.in principio.C.de iure dotium. ¶ Sexto respon detur quod sicut in statutis cessantium censeantur reseruate dotes sine aliquo recursu ita in statutis factis cõtra rebelles: ⁊ ꝙ hoc sit verum ostenditur. nam capitulum statuti ꝙ incipit. Et che le dicte vendite ⁊c. duo in principio disponit primũ ꝙ alienationes valeãt ⁊ debeãt obseruari. Secũdo continuato sermone ꝙ gaudeãt priui legijs statutoruz factorum cõtra cessantes intelligit. ꝙ autẽ debeãt obseruari sicut obseruant virtute statutorũ cõtra cessantes q2 dicta in precedentibus cẽseantur repetita: vt no. Bar.in.l.ꝑtor.§.eritqꝫ differentia.ff.vi bo.raptor. ergo videtur disponere ꝙ eodez modo seruentur et valeant sicut aliena. bonorum cessantium: vnde cẽsen

32 tur † omnia que sunt in statutis cessantium repetita per illa que habentur in auc. de filijs ante do.instrum̃.natis post prin.⁊ proba tur per ea que ponũt Iaco. de are. Bar. ⁊ doc.in.l.j.ff.de lega pri mo: ⁊ maxime quia fit repetitio alterius dispositꝫ.a lege: quo casu censetur repetita cum eadem qualitate.l. cum pater. §. ab istituto ⁊ ibi glo. ⁊ Bar.ff. de lega.ij.⁊ sic cum illa qualitate qd dotes sine recursu sint reseruate sicut in statutis cessantium.bene faciunt no. per Pau .de cast.in.l.si duo.ff.de acq.here. ⁊ hoc modo inducẽdo tollitur obiectio que fieri potuisset per no.per bar.i.l.iij. §. si emã cipatus.ff.de contratabu.⁊ in.l.nulla per Pau.de ca. ff.de legib⁹. Nec pro certo cẽsendum est ꝙ voluerit magis priuilegiare curãtes bona rebellium ꝗ̃ cessantium contra dotes vxorum factarum: cuz

33 valde similia sunt statuta in vtroqꝫ modo: vnde † non ẽ absurdũ ꝙ vnum statutum per aliud declaretur. argu.l. quemadmoduz in fi.ff.ad.l.aquiliam arguẽdo a duob⁹ statutis simul iunctis iuxta l.gallus.§.ille casus.ff.de lib.⁊ posthu.nec puto hanc iterpretatio nem extraneam sed rationabilem et equam ⁊ ideo sequẽdã. ¶ Po

34 stremo respondeo † ꝙ dictum statutum locum habet quãdo alie nationes essent valide: secus quando essent nulle: quod no.in.d.l. fi.C.si aduersus fiscũ: et per Petrũ de ancha .in.d.cõsilio.clx.⁊ no. in.l.iiij.§.condẽnatꝫ.ff.de re iudi .⁊ in. l. nõ putauit. §.nõ queuis ff.de bon.prescrip.cõtratabu.sed in casu nostro alienationes facte illis contra quos agitur fuerunt nulle: igitur ⁊c. quod fuerũt nul le patet: ⁊ de iure communi: quia non fuerunt seruate solẽnitates de quib⁹ in .l.j.C. de fi.instru.et iure haste fiscalis .lib. xj. Et ex for ma statuti dictorum officialiuz in capitulo quod incipit: che li di cti officiali innanzi che i dicti beni vendino. Item patet ex forma statuti positi in secundo libro ĩ volumine statutorum ciuitatis flo rentie sub rubrica de subastatꝫ. quod incipit quilibet officialis per que patet qd non fuerũt seruate debite subastatꝫ. de quibus in di ctis statutis: ⁊ sic alienatꝫ. fuerunt nulle propter obmissam solen nitatem.l.cũ hi.§.si pretor.ff.de transac.⁊ probatur de iure cõmuni in.d.l.j.⁊ expresse statuta annullant si solẽnitas in eis descripta nõ

35 obseruetur. ¶ Nec censendũ † ꝙ in dictis instrumentis alienatiõis fieret mẽtio de subastationibus factis ex quo tempore confecti in strumenti nõ potuerunt interuenire: vt no. Bar.in.d.l.j.C.de fi.in stru.⁊ iure aste fiscalis.⁊ bal.etiam post eum ⁊ not. Inno.⁊ docto. in simili in.c.quoniam contra extra de proba.ponunt Bar.⁊ doc. in.l.sciendu3.ff.de verbo.obli.⁊ Pau. de castro in cõsilio.lxxviij.

36 quia hoc clarum non prosequor. ¶ Sed difficultas † videtur rema nere in vno. Nam ex quo est lapsum longum tempus omnia solen niter acta presumuntur prout magis cõmuniter vidẽtur cõcludere doc.in.l.si filij. Cum glo.C.de petitio.heredi. vbi probatur ꝙ lon gum tempus capitur pro decennio. Et idem dicit do. Anto.in.ca. illud extra de prescriptio.⁊ per Bar.dicta opi .in.l.qui aliena ver si.sed si non adiuit vbi hoc tenent Bal. Ange. Imo. ⁊ Moderni ff.de acqui.hered.⁊ dominus Anto.in.c.ea noscitur de his que fi

37 unt a prelatis sine consensu capituli. ¶ Sed ad hoc respõdet † ⁊ pri mo quod quo ad alienationes factas post quas nõ est lapsum tem pus.xxx.annorum nõ presumitur talis solennitas in preiudicium vxoris: ⁊ sic in preiudicium tertij. casus est quasi in terminis cum glo.in.c.peruenit extra de emp.⁊ vendi.vbi non presumitur solen nitas in preiudicium vxoris in alienatione facta per virum etiam consentiente vxore nisi post.xxx.annos ⁊ illum tex. ad hoc ponde rat ibi Io.de imo.⁊ sequuntur Moderni in.l.sciendum.ff.de ver borum obligati. quo vero ad alienationem in quibus est lapsum tempus.xxx.annorum adhuc adiri potest in casu nostro cõtra talẽ presumptionem probatur negatiua quod interuenit. Et pro fun damento premitto quod statutum generale cõmunis quod inci pit quilibet officialis de quo supra facta est mentio disponit duo. primum ꝙ res subastetur. secundum ꝙ notarius teneatur solẽni ter scribere omnia banna ⁊ obla. quod statutum cuz loquatur per viam regulariter censetur repetitum in alijs statutis per ea que ele ganter ponit Bar.post Oldra.in.l.pretor.§.eritqꝫ differentia ad fi.ff.vi bo.rap.sicut ergo dicimus ꝙ si reperitur sententia maxime in longo tempore lata presumitur lata precedentibus actis iuxta predicta no.in.c.quoniam cõtra extra de probationibus maxime dominus Abbas ⁊ Io.de imola in.c.cum in iure extra de offi.de le.⁊ Bar.in.l.rem nõ nouam.C.de iudi. Ange.⁊ Imo.in.l.de vno quoqꝫ.ff.de re iudi.cum si.tamen ista presumptio tollitur ⁊ proba tur negatiua per productionem actorũ in quibus talis solennitas puta citatio. vel similis nõ apparet prout cõcludũt do. Anto. Ab bas ⁊ alij in.d.c.quãꝗ̃.facit quod habetur in.l.fi.C.de re.credi. ad idem tex.in.c.vnico extra de lit.contest. Et de hoc latius dicam sta tim in sequenti dubitatione: ita dicamus in casu nostro quod licz ex longitudine temporis presumeretur solennitas subastationis: tamen ex quo talis solennitas debebat scribi ex forma statuti: si er go per ostensionem scripturarum confectarum a dictis officialib⁹

in contrahendis dictis venditꝫ.nō reperitur talis solennitas scri-
pta:probatur dicta negatiua sufficienter.⁊ ista videtur michi cla-
ra responsio.¶Preterea nō est omnino tuta illa opinio qđ ex diu-
turnitate temporis presumantur omnia solēniter acta:vt patet ex
his que ponit Imo.in.l.qui in aliena in principio.ff.de acqui.he-
re.⁊ dominus Abbas in.c.nescitur de his que fiunt a prelato que
allegat primus cōsultor sed clarius hec firmat Bal.in.l.ij.C.de le-
gi.here.late tenet Ludouicus de roma in.l.sciendum.ff.de verbo.
obli.⁊ est de intentione Jo.An.in.c.peruenit de emp.⁊ vendi.⁊ il
lorum qui ibi sequuntur eius intellectum qui voluit tribus cōcur
rentibus de quibus ibi procedit ille tex.⁊ sic sentit quod solus cur
sus longi temporis non sufficit.⁊ tenent do.Car.⁊ do. Abbas in
c.Albericus de teste:in hoc tamen nō insisto.¶Succedit nunc alia
difficultas.Nam iste moniales videntur excludi alia via vnde di-
cte domine sandre videtur fuisse satisfactum pro ꝯsignatꝫ.dotis fa
cte per dominos officiales approbatuꝫ a dominis collegij.j.annuꝫ
iuxta formam statuti in qua cōsignanter fuit declaratum dictam
sandram habuisse in massaricijs nō consignatis flore.657.⁊ pro re-
siduo fuerunt certa bona cōsignata:solutiōe ergo eius qđ debetur
omnis tollitur obligatio.insti.qui.mo.tollitur obligatio in prin-
cipio.Sed ad hoc respondetur ꝙ neqꝫ consignatio neqꝫ talis de-
claratio fuit valida:immo fuerunt nulle quoniam nō apparet ip-
sam damnam sandram fuisse citatam ⁊ sic cum de eius preiudicio
ageretur quicquid actum est ea non monita vel citata fuit nullum
iuxta not.in.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.in.l.nam ita diuus.ff.de
38 adop.in cle.pastoralis de re iudi.nunꝙ†enim citatio censetur reie
cta a statuto nec potest reici in actu preiudiciali vt concludunt.
Pe.de ancha.⁊ Jo.de imo.in clemē.sepe de verbo.signifi.faciunt
no.per Bar.in extraua.ad reprimen.in verbo sine figura cū simili.
que possunt adduci.¶Sed duo videntur obstare huic fundamen-
39 to.Primum diuturnitas†temporis ratione cuius videtur qđ de
beant presumere omnia solēniter acta vt per Inno.in.c.super his
de accusa.Et no.Inno.⁊.d.Anto.in.c.illud extra de prescrip.An
ge.⁊ moderni in.l.sciendum.ff.de verbo.obli.traditur plene in.ca.
quoniam cōtra de probatio.Sed ad hoc respondetur qđ ad hoc vt
presumatur pro citatione requiritur lapsus tanti tēporis ꝙ quasi
impossibilis sit probatio prout concludunt Jo.an.domi.Anto.et
Imo.in.c.albericus de testibus ⁊ Ange.in.l.sciendū dicūt ꝙ re-
quiritur factum valde antiquū ꝙ nō est in terminis nostris cū fa-
40 ctum.xl.annorum sit quasi impossibile ꝓbare:quinimo†.d.Car-
di.⁊.d.Abba.in.d.c.albericus volūt ꝙ ex lapsu temporis nō pre-
sumitur citatio ⁊ late firmat Pau.de cast.in suo cōsilio tertio inci
pit in christi nomine in facto isto quattuor sunt videnda vbi plu-
ra adducit que ibi videri possunt ⁊ videtur de intentione. Ange.
in suo cōsi.173.incipit ex facto predicto duo eliciūtur dubia.¶Sed
41 clare etiā rūdetur ꝙ talis presumptio nō est iuris ⁊ de iure:sed iu
ris tātum.Et ideo ꝓbatur cōtrarium per ostensionem actorum ⁊
scripturarū vt dicūt do.Anto.⁊ dominus Abba.in.d.c.quoniam
cōtra ⁊ Jo.an.in tractatu de sentētia.§.vt autē ver.⁊ no.⁊ Joā.de
42 imo.in.c.i presentia in.ix.col.de re iudi.Et†dicit dominꝰ Abba.
in.d.c.quoniā cōtra.no.ad propositū ꝙ ꝙdiu potest dici de nulli-
tate admittitur quis ad probandū talem negatiuam ex inspectio-
ne actorum.ergo excipiēdo cōtra sentētiam perpetuo debet admit
ti:quia perpetuo de nullitate excipiēdo contra sentētiam dicere po
test:vt decidit spe.in ti.de sentētia.§.insta.ad fi.⁊ dominus Imo.
in.c.dilecto in.x.col.extra de app.⁊ sequūtur moderni:⁊ ista videt
43 esse clara responsio.⁊ vera.¶Secundum ꝙ†videbatur obstare est
ꝙ in puncto presupponitur quod dicti officiales possunt ꝓcedere
sine scriptꝫ.⁊ sic videtur ꝙ nō sit necesse ꝙ appareāt in actis in scri
ptis per ea que ponit Bar.in auc.nisi breuiores.C.de sent.ex peri.
reci.⁊.d.Anto.in.c.cum ad sedem de resti.spoli.⁊ do.Anto.⁊ imo
la.in.c.i ꝑsentia de renū.volētes ꝙ stetur de actis simplici relatio
ni iudicis:⁊ licet in actis respicientibus decisionē opi.Bar.sit du
bia per ea que no.do.Anto.⁊.d.Abb.in.d.c.quoniam cōtra ⁊ do.
An.⁊ imo.in.d.c.quintauallis de iureiuran.⁊ Ange.in.d.auc.nisi
breuiores:tamē in actis ordinatorijs videtur procedere opi. Bart.
prout dicit do.Anto.in.d.c.quintauallis ⁊ do.Abba.in.d.c. quo-
niam cōtra sed respōdetur:nos sumus extra terminos Bart. nam
Bar.vult ꝙ stetur relationi iudicis referētis se solēniter processis
se in casu autem nostro nō referunt iudices se solēniter processisse
citationibus debitis precedētibus quo casu procederet opinio bar
to.que etiam nō est omnino tuta hoc casu:vt late prosequitur Lu-
do.de roma.in.l.sciēdum.ff.de verbo.oblig.⁊ Ange.in.d.auc.nisi
44 breuiores etiā simpliciter impugnat Bar.¶Et si dicat†licet offi
ciales nō asserant se citasse tamen satis est ꝙ presumitur pro iudice
vt not.in.d.c.quoniā ꝯ ⁊ est directum nec possunt probare contra
ex inspectꝫ.actorum:quia probatio nō est concludens ex quo po-
tuerunt sine scriptis procedere:⁊ sic non probat hoc esse.l.non hic
C.vnde cog.c.in presentia de probatio.Respondereꝫ ad hoc quod
talis potestas procedendi sine scriptis habet istam virtutem vt li-
cet acta nō sint redacta in scriptis stetur relationi ⁊ assertioni iu-
dicis:ita est de intentione Barto.⁊ aliorum:non autem quod nul
la stante assertione iudicis presumeretur:cuius assertio nihil ope-
raretur:quia si vterqꝫ esset sine ea:pro actis presumetur:contrariuꝫ
non posset probari cum esset negatiua vaga ⁊ non coartata:iuxta
no.in.l.actor.C.de proba.⁊ in.d.c.quoniam contra.intellige ergo
quod requiratur assertio iudicis alias multum periculosa esset di
45 cta opinio.¶Confirmatur†hec conclusio ratione.Nam vt inquit
Barto.in dicta auctentica nisi breuiores preter libellum ⁊ senten-
tiā omnia alia acta in causis quantumcunqꝫ grauibus possunt fie-
ri sine scriptis ⁊ ideo acta possunt per testes probari que ad sui sub
stantiam non requirunt scripturam vt concludit bal.in.l.ne in ar-
bitris.C.de arbi.⁊ Bal.in.l.litigatoribus.C.de appel.⁊ Bal.in.l.
fi.C.de re iudi.⁊ hostien.Inno.do.Anto.⁊ do.abbas in.d.c. quo-
niam contra.si ergo rectitudine ⁊ pro actis presumitur ⁊ stat hec
acta fuisse confecta ⁊ non scripta nō esset concludens probatio ne-
gatiue per ostensionem actorum.Cuius cōtrarium dicunt doct.in
46 d.c.quoniam cōtra ⁊ supra est dictum.dicendum est ergo†quod
licet aliqua acta requirunt scripturam vt dictum est:aliqua nō:sed
debent probari per testes ⁊ sic sufficit ostensio actorum ad proban-
dum negatiuam vel etiam debet probari quod fuerūt redacta in
scriptis licet nō inueniantur vt declarat barto.in.l.ne in arbitris.
C.de arbitris.facit quod no.in.c.cum olim extra de priuile.⁊.in.l.
testium.C.de testi.quando iudex potest procedere sine scriptis cen-
setur dispensatum vt non requiratur scriptura in aliquo actu nec
requiratur probatio per testes sed stetur assertioni iudicis contra
quam assertionem valeat probatio per ostensionem actorum ⁊ in
hoc corrigatur ius commune.Sed vbi nulla est assertio iudicis de
actis tunc sufficiat probatio negatiua per ostensionem actoruꝫ nec
doc.in.hoc cōtradicunt:immo potius videtur de eorum ratione ⁊
secundum hanc interpretationem minus corrigitur ius commune
pro hoc quod habetur in.l.precipimus.C.de app.in.l.fi.§.incom-
putatis.C.de iure delibe.in.c.cum dilectus extra de consue. cum si.
47 ¶Amplius†etiam dici potest quod doctrina Bart.in.d.auc.nisi
breuiores procedit in causis leuibus in quibus de modico preiudi
cio agitur.Secus autem in preiudicialibus secundum domi.An-
to.in suo consilio.xxv.incipit.q.hec dubia vulgaria habet:allegat
not.per Barto.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.dicit
etiam do.Anto.in dicto consilio quod barto.non dicit illud asser
tiue.naꝫ licet nō requiratur scriptura potest testes adhiberi alias
daretur iudici vel arbitratori libera facultas ledēdi alteram par-
tem:quod esset periculosum ⁊ plura notanda dicit domi.Antoni.
48 in.d.cōsilio ad propositum.¶Preterea†dicta consignatio ⁊ de-
claratio facta fuit sine cause cognitione ⁊ consequēter nulliter iux-
ta plene no.per bart.bald.⁊ doc.in.l.prolataꝫ.C.de sentētijs.Et sic
cum nō appareat quod fuerit cognitum talis sentētiā videtur esse
49 nulla ⁊ si dicatur quod cause cognitio presumitur nisi breuitas tē
poris cōtradicat vt cōcludit barto.in.d.l.prolatam ⁊ do.Anto.in
d.c.quoniam cōtra potest dicere illud procedere quando apparet
iudicem solēniter seu rite processisse parte presente vel contumaci-
ter absente:Secus quando ex ostensione actorū nō apparet citatio
aliqua neqꝫ aliqua dilatio ad probandū:vel faciendum defensio-
nes:quia licet casu probare videtur non fuise cognitum:⁊ ita in-
telligatur Barto.quia hoc decidit in.l.hi qui ad ciuilia.C.de ap-
pella.¶Preterea statutū vult quod fiat integra satisfactio dotiuꝫ
nisi vxor ad manus suas reduceret massaritias secundum declara
tionem fiendam per dictos officiales tam circa res quam circa esti
mationem.Sed ex actis non constat quod alique massaricie perue
nerunt ad manus domine Sandre neqꝫ super hoc facta est aliqua
declaratio per dictos officiales:vnde dicta consignatio ⁊ declara-
tio minoris dictis videtur continere manifestam iniustitiam ma-
xime stante absentia.d.Sandre ⁊ sic videtur sententia nulla vt in
c.inter ceteras cum ibi no.maxime per.d.Abba.extra de rescindē.
50 vendi.cum simili.¶Amplius†etiam videtur dicenduꝫ quod si di
cti officiales habent potestatem procedendi sine scriptis ⁊ sine iu-
dice:posset se de facto informare non intelligitur dispensatum in
modo sententiandi ⁊ sic si non constat de citatione ad sententiam
per ostensionem actorum sententia videtur nulla ita no.voluit Lu
doui.in suo consilio.cclxiij.incipit.hec sententia duplici respectu
nulla est.allegat Barto.in suo consilio.vij.incipit dubia occurren
51 tia.¶Postremo†auertat procurator monialium quia non inue-
nio quod per statuta possunt procedere summarie quod possint
sine scriptis procedere adeo quod habeat locum doctrina Barto.
in.d.auc.nisi breuiores ⁊ ideo si initeretur pars aduersa alicui sti-
lo vel consuetudini debet illa probari pro hac dicta consignati.es-
set dicta consuetudo per id quod habetur in.l.non solum.§.sed vt
probari per Barto.ff.de noui ope.nun.⁊ per barto.in.l.labeo.ff.
de supel.lega.⁊ in Spe.dicit Rapha.fulg.in.l.j.C.de iurisditione
ecclesie.Ex quibus omnibus saltem simul iunctis concludendum
est pro parte monialiam:vt supra:nam summa est ratio que pro
religione

religione faci t.l.sunt persone.ff.de religio. et sumptibus funerũ. Laus deo.

Consilium.xlvij.

Tractat qñ ex respõsione facta libello per reum cum protestatione animo litem nõ contestandi inducatur litis cõtestatio: etiã sequuta declaratione iudicis et validitate probationum factarum in dicto processu: et an legitimatio facta de filio sacerdoti per comitem palatinum creatum per imperatorem in ciuitate romana: teneat.

Summarium.

1 Processus factus lite non cõtestata nullus est.
2 Litis cõtestatio non inducit p responsionẽ rei ad libellum factaz cũ protestatione q nõ aio litem cõtestandi.
3 Litis contestatio non põt fieri actore absente.
4 Pronunciatio iudicis qñ inducat litis contestationem.
5 Lis q habeat pro cõtestata p aliquẽ actũ iudicis fieri nõ potest.
6 Clausu la si et inquantum de iure apposita in sententia quid operetur.
7 Iudex an possit cogere partes q nõ discedant a bancho iuris qn litem cõtestentur et iurent de calumnia.
8 Statuti requisita obseruata fuisse debet deducere qui se in eius dispositione fundat.
9 Litis cõtestatio nõ inducitur p iussum iudicis factũ ptibus cũ cõminatione q litẽ cõtestent vna earũ cõtradicente.
10 Clausula in fine posita refert ad oĩa pcedentia.
11 Attestationes oẽs et testes examinati lite nõ cõtestata et oĩa deducta ad probandum nihil probant.
12 Testes examinati extra terminũ datũ ad probandũ et pbatũ habendũ licet iurauerint infra terminũ non probant.
14 Dilatio ad probandũ nõ põt prorogari nisi parte citata et causa cognita. Nec etiã parte nõ petente nu.13.
15 Iudici asserenti aliquid esse factũ de cõsensu partiũ nõ stat qñ p talẽ assertionẽ eius sñia seu interlocutoria iustificaretur.
16 Testes de auditu regulariter nõ probant nisi in probanda cõsanguinitate: et tũc qualiter debeant deponere.
17 Testes qñ loquuntur de auditu auditus debent deponere de tpe centum annorum.
18 Enunciatiua emissa in instrũ ppter aliud nõ probant.
19 Imperator an possit creare comitẽ palatinũ cum potestate legitimandi in terris ecclesie. et nu.31. Imperator an possit legitimare spurium in terris ecclesie et nu.30.
20 Emancipare filiũ corã iudice laico an possit clericus et nu.36.
21 Comes Palatinus cõstitutus ab imperatore potest legitimare in terris florentinorum et nu.37.
22 Legitimatio in qua nõ est facta mentio de carentia liberoꝶ si nõ fuerint citati consanguinei de quorũ preiudicio agitur an valeat et nu.23.40.et.41.
25 Legitimatio obrepticia et surrepticia nõ valet et nu.26. Et q non extenditur ad id qd est plus in nu.24.
27 Clausula derogatoria generalis siue specialis et nõ singularis qñ sufficiat in legitimatione et nu.47.
28 Clausula non obstantiũ quãdo dicat expressa in priuilegio cõcesso comiti cũ potestate legitimandi ad hoc vt comes possit illum apponere in legitimatione facta de spurio et nu.42. q licet nõ augeat gratiã tamen illam declarat.
29 Legitimandi potestas si est concessa an videatur cõcessa facultas legitimãdi filios existentium in sacris. Et talis potestas est beneficium. nu.32.et.36.
33 Rex habens potestatem creandi milites potest illos creare extra territorium.
34 Iurisditionẽ voluntariã potest qs exercere extra territorium.
37 Quasi possessio iurisditionis nõ perditur non vtendo nisi eo tpe quo volens vti prohibetur siue per non vsum.
38 Prescriptio nõ extendit de vna specie iurisditionis ad aliam diuersam speciem.
39 Legitimatus ex testõ potest succedere etiam in bonis existentib⁹ in alieno territorio.
44 Impetratio facta non facta mentione de actu nullo valet: lz si actus fuisset validus non valeret.
45 Rescriptum non valet nisi fiat mentio de statuto particulari contrarium disponente.
46 Naturalis dicitur large omnis natus ex soluto et soluta et quilibet spurius.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum meum: in presenti consultatione visis actis et probatiõi. vtrinq deductis inter ser Alouisium procuratorem luce ex altera parte agẽtem et ser Iohannem grissi procuratorem et procuratorio nomine Francisci de sarzano ex altera se defendẽte licet multa particularia dubia oriantur tamen duo principaliter discutiemus in quibus omnia que in cause cognitione versantur declarabuntur. Primo enim instabimus circa processum tam circa rititudinẽ an legitime fuerit processum q circa rititudinem an actor probauerit quod intendit: et est fundamentum sue intentionis. secundo posito q actor probasset fundamenta sue intentionis et recte egisset an reus tales defensiones deduxerit qd veniat absoluendus.

1 Circa primum † in primis arbitror nulliter processisse: hoc autem ostenditur euidenter. Nam lite non contestata processus est nullus. vt in.c.ij.et.c.quoniam frequenter in prin. extra vt lite nõ cõte. ita dr in.c.j. extra de litis conte. et in.l. prolatam.C.de sententijs et in.c. de causis de offi. delega. Sed in isto processu nulla apparet facta litis contestatio siue inspiciamus ius cõmune siue statuta municipalia. igitur processus est nullus: solum em duo possunt deduci ad ostendendum qd lis fuerit contesta. Primum 2 † est responsio ad libellum que fuit facta per procuratorem rei xxv. Februarij que qdem responsio non induxit lit. contest. quia fuit facta cum protestatione animo lit. non contesta. quo casu per responsionem factam ad libellum cum dicta protestatione maxime in presentia iudicis neq pars contradixit non inducitur lit. cont. vt voluit glo. in.l. vnica.C. de lit. conte. quam sequũtur guil. Iac. de ranẽ. Cyn. et Bart. et glo. in.d.c. vnico de lit. contest. quam ibi communiter sequuntur canoniste vt ibi late tradunt do. Ant. et Abb. plenissime ponit Ioã. and. in regula ex rescrip. obijciẽs de regu. iur. in.vj. et ibi text. et ibi dominus Dominicus in.c.ij. de lit. 3 contesta. lib. sexto. Confirmatur ista opinio alio medio. Nam dicta responsio fuit facta absente actore: litis autem contestatio induci non potest nisi actore et reo presentibus: vt concludit Iaco. butri. in.d.l. vnica.C. de lit. conte. et sequitur Bar. reprobata opi. Petri et.d. qd omnes doct. ita tenent et sequitur Bald. et.d. Ioã. de imo. in.d.c.j. de lit. conte. q ista est communis opi. licet plerique canoniste dicãt contrarium. primum ergo fundamentum est ma-4 gis clarum et securum. Secundum est pronunciatio † ipsius iudicis quia pronunciauit litem fuisse contest. que in veritate nõ erat: et in hac difficultate.d. genitor meus in.d.c.j. de lit. contest. in.viij. articulo.q.xxvij. qd non inuenit hanc.qd. tactam tandem ipse concludit qd aut re existente dubia propter varias opi. doct. iudex pronunciauit litem conte. et tunc probat lit. conte. quia si nõ fuit appellatum et nocet partibus iuxta no. in.c. romana.§. si vero de appel. li.vj. et in.c. non cessante extra de app. Aut verba sunt clara et penitus inepta ad lit. contest. et tunc talis interlocutoria videtur continere manifestam iniustitiam et sic dz esse nulla p text. et ibi no. in.c. inter ceteras de re iudi. pro eo qd no. do. Abba. i.c. 5 ij. super glos. in verbo inclites extra de restitu. in integrum et pro hac † opinione adduco qd voluit Ioã. de imo. in.d.c. vnico de lit. conte. vbi dicit. iudex non potest facere qd per aliquem actum lis habeatur pro contest. quia hoc non dependet a potestate iudicis sed partium. fa. qd ibi no. doc. in.d.q. et in.d.l. vnica.C. de lit. cõte. Sed quicquid sit in terminis predictis in terminis nostris res est 6 clarissima qd dicta pronunciatio non nocet: quoniam † iudex nõ pronunciauit simpliciter lit. cõtest. sed conditionaliter si et inquantum de iure vel secundum formam statutorum contestari possit de cuius clausule natura est qd si de iure vel secundum formam statutorum contestari possit aut lis esset contestata induceretur contestatio per ea que ponit not. de tali clausula Bart. in.l. ambitiosa.ff. de decre. ab ord. faciẽ. et Barto. in.l. pretor ait.§. si controuersia.ff. de dam. infect. et per Bald. in.l.j.C. qui admitti. et Bald. in.l. edita.C. de edendo ponit Ludo. roma. in suo consilio. lxxvij. incipit supra Rñde quia nuper. et hoc est clarissimum fundamen-7 tum: vñ † omitto qd dici posset q talis interlocutoria lit. cõt. etiã lata fuit nõ citata parte lz postea notificata per ea q ponit gl. no. i l. nec quicq.§. vbi decretum et ibi bar. et bal.ff. de offi. procõ. et leg. vbi volunt talem notificationẽ interlocutorie late non citata parte non opitulari et late prosequitur do. Anto. in.c. quoniam contra extra de probat. est ergo clara et indubitata conclusio qd de iure communi nulla apparet facta litis cõtest. Nec statutum i casu nostro in aliquo contradicit dispositioni iuris communis. Nã statutum sub rubrica de ratione summaria in versicu. Et si non cõfiteatur. vult qd reo comparente in termino respõsionis iudex iubeat partibus quod non discedant a bancho iuris quin litem super dicta causa contestẽtur et iurent de calumnia secũdum formam iuris qd statutum in nulla sua parte iuuat actorem: primo quia iudex non seruauit formam dicti statuti vt patet ex proces-8 su: ille † autem qui vult se in dispositione statuti fundare debet deducere a statuto requisita fuisse obseruata vt per Barto. in l. vna.ff. de condi. ex.l. et per Bald. in.l. si quis non dicã rapere.C. 9 de episco. et cleri. Secundo quia † dato qd iudex iussisset prout disponit statutum &c. cum cõminatione qd alias lis haberet pro contestata: tamẽ nõ fuisset contradicentibus aliqua partium lis cõte. vt concludunt communiter. doc. in dicta.l.j.C. de lit. contest.

⁊ in.d.c.j.eo.ti.vbi late do.Abbas ⁊ Jo.de imo.ad idem gl.⁊ ibi
Bar.in auth.at qui semel.C.quo ⁊ quando iudex.solum enim sta
tutū in reo comparēte prout est casus noster disponit, q iudex iu
beat q nō discedant quin lit.con te.ergo in aliis remanet ius cō
mune incorrectū.l.precipimus.C.de app.l.sancimus.C.de testis
c.cum dilectus extra de consuetudine cū si.¶Tertio ⁊ vltimo q
statutū disponit q iudex cogat lit.cōte.⁊ iurare secundum formā
iuris:que verba secundū formā iuris determināt tam circa cōte.
10 lit.q circa prestandū iuramentum quia † clausula in fin.refertur
ad omnia precedētia post illa verba:⁊ dicti dominus capitaneus
casus est ibi quem not.Bar.in.l.j.in princi.ff.de seruo corrupto.
faciunt que no.in.l.talis scriptura.ff.de lega.primo ⁊ in.l.si idem
cum eodem.ff.de iurisdi.om.iudi.cum ergo statutū referat se ad
ius cōmune:⁊ secundum ius cōe appareat q non fuit lis cōtes.se
quit qd pcessus est nullus:vt est clara ⁊ indubitata cōclusio.¶Ex
11 qua cōclusione † infero q omnes attestationes ⁊ testes examina
ti lit.nō cōtest.⁊ oīa deducta ad probandū nihil probant.casus
est in.c.quoniā frequēter in principio cum ibi no.⁊ per totum ex
12 tra vt lite non cōte.¶Alio etiā † fundamento probationis deduc
cte per procuratorē actricis nō videntur valide neq probare q
testes fuerunt pducti ⁊ examinati ⁊ pducti post.ṡ.terminū datū
ad pbandū ⁊ pbatū habendū iuxta formā statuti quo casu q for
tius est nō sufficit:testes autē iuratos fuisse.ṡ.terminum datū ad
probandum ⁊ probatum habendum iuxta formam statuti vt con
cludit.Ja.butri.in auth.si dicatur.C.de testi.⁊ Jo.an.in.c.de teste
⁊.c.qualiter versi.is quoq ⁊ do.Anto.⁊ Abbas in.c.licet causaȝ
extra.de proba.Ange.⁊ Jo.de imo.l.pantonius.ff.de acqui.he
re.¶Nec ob.si dicat q immo dicantur examinati.ṡ.terminum q
terminus a iudicibus fuit prorogatus ⁊ sic dicitur.ṡ.terminū fa
ctā.Argu.l.sed si manente.ff.de precario.⁊.l.si cū dies.in prin.ff.
de arbitris.Quoniam ad hoc respondeo.nā obmisso an iudex ta
lem terminum potuerit progare de quo ponūt plene Bar.⁊ doc.
in.l.ij.ff.de re iudi.ex duobus dico q talis prorogatio nō tenuit.
13 primo † quia talis prorogatio fuit facta parte nō petente q qui
dē fieri nō potuit:vnde nō videtur q iudex ex officio potuerit ta
lem dilationē prorogare prout videtur casus in.l.j.C.de dila.per
quē ita tenēt Ja.bu.⁊ Bal.in.l.fi.ff.de feriis ⁊ licet bar.in.l.iiij.§.
hoc autem in.ij.q.⁊ cōmuniter doc.sequūtur.ff.de dāno infecto
⁊ Bart.in.l.j.C.de dilatio.tenēt q iudex etiam non petenti pos
sit dilationem concedere loquitur de dilationibus ad abbreuian
dum litem non ad prorogandum:vt ipse Barto.declarat in.d.l.
j.C.de dilatio.Nec loquuntur de secunda dilatione sed de prima:
⁊ sic stat regulariter.d.l.j.⁊.l.iiij.§.hoc autem.ff.de dam.infect.
14 ¶Secundo quia † fuit facta dicta prorogatio parte non citata ⁊
sic fuit nulla.probatur ratione ⁊ autoritate.primo talis proroga
tio non potest fieri nisi causa cognita:vt concludunt bart.⁊ doct.
in.d.l.ij.ff.de re iudi.⁊ maxime quando fit parte non petente arg.
text.⁊ qd ibi per Bart.in dicta.l.j.C.de dilatio.ergo si requiritur
cause cognitio requiritur citatio.l.in cause.§.causa cognita.ff.de
mino.⁊ consequenter ex defectu citationis prorogatio est nulla
iuxta not.in.l.nam ita diuus.ff.de adoptio.⁊ in.l.de vnoquoq
ff.de re iud.¶Secundo autoritate Bald.in.l.j.in fin.C.quomō ⁊
15 quando iudex qui hoc decidit in terminis.¶Nec obstat † qd in
dex asserat hoc factum esse de consensu partium:nihil autem que
rit pretor nisi concordiā partium.l.si conuenerit.cum ibi no.ff.de
re iudica.quoniam assertioni iudicum in hoc non est standum:
per quam assertionem eorū sentētia iustificetur seu interlocutio
per ea que ponunt Inno.⁊ post eum doc.in.c.quoniam ɔtra de p
batio.⁊ qd not.in.c.cū nobis extra de testibus ⁊ bald.in.l.j.C.ne
liceat tertio pronocare ⁊ Cyn.⁊ bald.in autent.si quis in aliquo
C.de edendo ⁊ intelligit quia fuit lata partibus absentibus quo
casu non ita presumitur pro actu iudicis per ea que not.Cy.in.l.
cum aliquis.C.de iure delibe.⁊ bald.in.d.autent.si quis in ali
quo ⁊ bar.in.l.j.§.illud.ff.quando ape.fit ⁊ do.Abb.in.c.quoniā
cōtra in.xxv.collūna.de probatio.cum simili.Nec obstant testes
examinati:quia ex duobus testibus examinatis alter nihil depo
nit:quia refert se ad acta:alter est vnicus ⁊ singularis ⁊ sic non
probat.l.vbi numerus.ff.de testi.l.vt iurisiurandi.C.de testibus
c.in nomine dñi extra de testibus ⁊ sic tam ex defectu lit.conte.
quā ex defectu non facte probationis infra terminum statutum
16 dicti testes non probant.¶Postremo † non obmitto quod dicti
testes non probant quia non deponunt nisi de auditu ⁊ credulita
te quo casu regulariter non probant prout habetur in.l.testium
C.de testibus ⁊ in.l.solam eo ti.⁊ p canonistas in.c.quorū ⁊ in.c.
cum causam extra de testibus:⁊ lȝ in probanda consanguinitate
admittant testes de auditu vt in.c.licet ex quadam extra de testi
bus:tamen hoc est verū pluribus concurrentibus.pmo q sint bo
ne opinionis ⁊ fame.Scdo qd singulos gradus specificent exce
pto stipite vt ibi in gl.Tertio q affirment se credere ita etiam es
se.Quarto q deponāt se vidisse q cōsanguinei pro talib⁹ se habe
bant puta qd fratribus ⁊ aliis de qbus in.d.c.licet ex quadaȝ:que
quidē in nullo testium examinatorum reperiuntur si totus pces
17 sus inspiciat:Nec ratione † antiquitatis temporis potest dicta p
batio validari cū adhoc vt testimoniū de auditu audit⁹ valeat re
quiritur qd agantur de probāda consanguinitate que excederet
tempus centum annorum:vt concludunt Jo.an.do.An.⁊ alii in
d.c.licet ex quadam in terminis nostris.nam summus Pontifex
non vult probationē dici impossibilem ex temporis antiquitate
vsq ad quartum gradum ⁊ nos sumus in secundo gradu:vnde cū
nō sit probatus lapsus temporis centum annorum ex tempore nō
inuenitur probatio testium ex antiquitate temporis ⁊ maxime q
non deducitur q Johannes Jacobus ⁊ dominus Anto.decesse
rint iam sunt centum anni:immo potius apparet ɔtrium ex dictis
testium:q potuerunt sufficienter probari frater ⁊ soror nō pbato
stipite prout not.glo.cōmuniter approbata in.d.l.lȝ ⁊ ita postea
18 alii descendentes potuerunt sufficienter probari.¶Et licet † pro
ducerent aliquod instrumētum de quo dubitat pars:aduertat iu
dicare debens qd verba enunciatiue emissa propter aliud non p
bant:vt in.l.neq ⁊ ibi bald.C.de testamentis not.do.Anto.⁊.d.
Abbas in.c.transmisse extra qui fi.sint legit.⁊ not.glos.⁊ Bart.
in.c.per tuas de proba.⁊ tenet do.Raph.ful.in.l.non nudis.C.de
proba.vbi vult qd nominatio facta in instrumento donationis
nō probat.Item maxime in casu nostro in quo agitur principali
ter ad hereditatem:quia consanguineus:non autem de validita
te actus in quo esset facta mentio talis consanguinitatis prout ele
gāter voluit hosti.⁊ sequūtur do.Anto.⁊ alii in.c.Illud extra de
succes.ab intest.⁊ no.Bal.in.l.ad probationem in.ij.col.C.locati.
Item aduertat iudex q instrumentum tantum argueret cōsan
guinitatem inter nominatos:vnde cum testes non probent alios
gradus nec alias coniunctiones instrumentum non erit sufficiēs.
19 ⁊ hec de prima questione principali.¶Circa † secundam questio
nem principalem duplici fundamento principali videbatur dicē
dum qd legitimatio per quam reus conatur se defendere non te
nuit.primo principaliter ex defectu potestatis ipsius comitis.Nā
fuit creatus comes:⁊ fuit sibi data talis potestas ab imperatore
in ciuitate romana.Et sic in terris ecclesie:⁊ sic videtur qd non va
luerit ex quo predicta gesta fuere in loco non sibi subdito per ea
que not.Jaco.butri.maxime in ratione decidendi in.l.iij.ff.de of
fi.presi.vbi per illum text.dicitur qd imperator non potest legiti
mare in terris ecclesie quia in eis nullam habet potestatem quini
mo censetur persona priuata per id qd habetur in.l.fi.ff.de iuris
di.om.iudi.⁊ in.c.ij.de consti.lib.vj.Et istaȝ opi.qd non possit le
gitimare per rescriptum in terris ecclesie tenet etiam do.Anto.in
c.per venerabilem in.xiij.col.extra qui fi.sint legit.⁊ sequitur do.
Abba.⁊ sentit bald.in.l.eam q in.xj.colū.C.de fideiusso.Si ergo
non potest legitimare quia non pōt suam potestatem exercere ex
quo in eo loco censetur persona priuata ergo non potuit exercere
potestatem creandi comitē ad legitimandum in ciuitate romana
in qua nulla potestas vel superioritas remansit apud imperium:
sed omnis translata fuit in ecclesiam.vt inquit Joā.an.in addi.
spe.in.C.de iuris.om.iudi.§.j.in addi.que incipit vidistis duas
opiniones in fi.patet in.c.fundamenta de elec.lib.vj.⁊ probari vi
detur ista conclusio etiam in voluntaria iurisditione in cle.ne ro
mani.§.porro de iureiuran.in ver.nec eius iurisdit.quātuncūq
pro se vel aliis exercere ⁊c.vnde ponderandum qd per verba ple
nissima loquitur quantuncūq ⁊c.que dictio omnē iurisditioneȝ
cōplectit pter no.in.l.balista.ff.ad treb.⁊ sic videt excludere etiā
iurisditionem voluntariam ⁊ ita videtur concludere Pe.de an
cha.in consi.cccxvij.incipit preterea dubium non est.Secūdo con
20 firmatur dicta † opinio quia pater erat cōstitutus in sacris ⁊ sic
videtur qd non potuit filiū legitimare corā comite layco:quia
nullam in eam habuit iurisditionē p eo qd no.do.de rota in no
uis decisionibus.clxxxj.incipit emancipatio facta p patrē vbi mul
tum late ⁊ no.concludunt q si pater emancipat filium talis eman
cipatio fieri dȝ corā iudice laico si eȝ pater est clericus ⁊ filius laic⁹
coram iudice ecclesiastico pro hoc qd habetur in simili per glo.in
c.in venditionibus.xvij.qō.iiij.⁊ in.c.dudum de rebus eccle.non
alienan.in.vj.⁊ in clemen.si vna eod.titu.ergo eodem modo dica
mus in legitimat.qd cum pater esset clericus non potuerit fieri
coram superiori seculari sed fieri debuerit coram ecclesiastico quia
de emancipatione ad legitimationem arguunt directo vt patet in
l.iubemus cum ibi no.per Bart.⁊ doc.C.de emancipa.liberorū
⁊ ita punctualiter arguit Bal.in terminis nostris in.l.j.C.de iure
anu.aureorum.facit etiam qd not.Pet.de ancha.in suo consilio
cccxvij.incipit dubium non est nouum vbi dicit qd emancipatio
apud suū iudicem fieri non potest.faciunt no.per Bald.in.l.gene
raliter in fi.C.de epis.⁊ cle.Et in terminis videt questionē decide
re dominicus de sancto Geminiano in.c.romana.§.si vero.in.ij.
col.de iudi.lib.vj.vbi referēdo decisionē illam rote tenentē q emā
cipatio fieri debet corāȝ superiore ipsius patris.Et infert q si pa
ter vult

ter vult filiũ legitimare in casibus in iure pmissis debet adiri iu-
dex patris p hoc ꝙ habet in.l.iuris ordinarij.C.de iurisdi.om.iu-
di.⁊ in.c.si clericus laycum extra de fo.compe.Et sic concludi vi-
det ꝙ talis legitimatio cũ pater esset clericus non potuit fieri co-
21 ram layco.¶Tertio ista† opinio videt confirmari.nã ꝙ dicta ter
ra sarzane est de territorio florẽtinoꝝ q vl' ex p̃scriptiõe vl' alio mo
do exempti vident a iurisditione imperatoris secundum no. per
Bart.in.l.hostes.ff.de captiuis ⁊ p bar.in extrauaganti qui sint
rebelles in verbo lombardie:ergo videtur ꝙ comes constitutus
ab imperatore non potuit legitimare in territorio florentinorum
quasi nõ fuerit facta in terris imperij sed alterius iurisditiõis: si-
cut dicimus ꝙ imperator nõ põt legitimare in terris ecclesie quia
nõ sunt sue iurisditionis vt voluit Jaco.butri.quem refert Bal.
in prohe.C.⁊ bal.in.l.j.C.de iure aur.anu.dicens se ita consuluisse
⁊ qd̃ est ipsa veritas.Et idem videt tenere Bar.in.l.qua in pro-
uincia.§.diuus.ff.de ritu nup.Et dictũ fuit.s.in primo fundamẽ
to:ergo idem in casu nostro qr non est dare rationem differentie
ex quo videtur ꝙ non sumus in terris imperatoris.¶Secundo
22 principaliter† predicta conclusio videtur probari ex defectu solẽ
nitatis ⁊ in primis quia non narrauit se liberis carere legitimis
tempore legitimatiõis p tex.s.l.cum eum.C.de adop.vbi nulla est
impetratio facta apud principem super fienda arrogatione pro-
prij liberti nisi liberorum carẽtia exprimat:ita in casu nostro nul
la sit legitimationis impetratio ex quo talis legitimorum filiorũ
23 carentia non fuit expressa.¶Secundo videtur ostẽdi ex eo† quia
nõ fuerunt citati ꝯsanguinei de quorum preiudicio agebat p tex.
in.l.nam ita diuus.ff.de adop.Et ita p illam.l.tenuit ibi Marti-
nus silimani ⁊ quidam dominus Bartholomeus de capua vt re-
fert dominus Anto.in.d.c.p venerabilem col.xvij.⁊ refert ibi do-
minus Cardinalis in.vij.q.se vidisse consiliũ cuiusdam doctoris
qui consuluit ꝙ autẽ si pater facit legitimare filium in vita nõ te
net non citatis filijs legitimis quia legitimatio debet fieri causa
cognita.l.si pater.§.in arrogationibus.ff.de adoptio.ergo citan-
di sunt quorum interest.d.l.naz ita diu⁹.⁊.c.inter.iiij.extra de ma.
⁊ obe.Ego vidi illud consilium ⁊ fuit cuiusdam domini Nicolai
Pauli de perusio.Et ibi respondet ad no.per Bart. qui contra-
rium tz in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum ff.de libe.⁊ posthu. quia le
gitimatio non consistit solum in volũtate patris:sed in potesta-
te ⁊ volũtate concedentis beneficium que limitatur hoc ordine scz
vt causa cognita fiat:citare ergo dz dictum filium legitimum ⁊ na
turalem qui ab eo citato si presens erit poterit informare de me
ritis legitimati et forte contradicens trahet ipsum in suaz sniam
argumẽto.l.item si vnus.§.fi.ff.de arbitris ergo eodem mõ dica-
mus in agnatis in quibus eadem ratio esse vr qd̃ debeant citari
alias non valeat legitimatio.hoc idem videt probari quia nulla
in dicta legitimatione de agnatis facta est mentio:quod quidẽ re
quiritur ꝑut requiri vr ad validitatem legitimationis vt ꝯclude
re vr do.Anto.in.d.c.p venerabilẽ in.xx.col.vbi dicitur hoc tenuis
se Ubertum de bobio.⁊ Jo.an.in addi.Specu.in tit.de succes.ab
intest.§.j.versi.item scias.Et hic loquitur quando mortuus erat
pater:tamen idem sentit quando in vita scd̃m do.Anto.Et hanc
opinionem domini Antonij sequit Pau.de ca.in cõsilio.ccxvij.
incipit in Christi noie super eo qd̃ primo loco.¶Quarto videtur
probari dicta conclusio quia dicta legitimatio videtur surrepti-
tia quoniam statutum terre sarzene prohibet ne spurijs vltra
quartam relinqui possit vt patet in statuto sub rubrica de vltimis
voluntatibus in verbo.Item possit quilibet:plus autez est dispẽ
sare contra prohibitionem iuris ⁊ statuti q̃ ꝯtra prohibitionem
iuris tantum: quia primo casu vertitur duplex prohibitio que est
fortior q̃ vna.c.fi.de treuga ⁊ pa.aut.itaqz.C.cõmunia de succes.
24 ergo legitimatio† non extenditur ad id qd̃ est plus iuxta no. per
Bar.in.l.ij.in principio.ff.de vb.obli.⁊ in.l.si ita scriptũ.ff.d lib.
⁊ posthu.⁊ in.c.at si clerici de adulterijs per abbatem extra de iu-
di.⁊ ponit Bald.in.c.naturales in fi.si de feu.fue.contro.Item
25 †quia legitimatio subreptitia non valet vt concludit Bal.in.l.
prescrip.C.si ꝯtra ius vel vti.pub.⁊ no. elegãter in suo consilio.82.
26 incipit ꝑcessus factus.¶Quinto† qr in priuilegio narratur ꝙ est
naturalis filius cum esset spurius natus ex damnato coitu ⁊ sic
legitimatio tanq̃ obreptitia nõ videtur valere.l.sed si hac.§.pa-
ternum cum ibi no.ff.de inius vocan.l.j.ff.de na.resti.p illum tex.
ita decidit benedictus de prato.facit qd̃ habetur in.c.innotuit de
elec.⁊ clare voluit bald.in.l.prescriptione in.ij.colũ.C.si cõtra ius
vel vtilitatẽ publ.Jo.an.in.c.p venerabilem q fi.sint legit.in Ru
brica ⁊ do.anto.i.c.p venerabilem extra q filij sint legit.in.xj.col.
27 ¶Ultimo† confirmari videtur quia in legitimatione non videt
apposita specifica.⁊ sufficiens clausula derogatoria.nam cum filij
sacerdotis sint de illis filijs spurijs qui prohibentur a lege legi-
timari de quibus in.§.fi.in aut.qui.mo.na.effi.sui:videbitur qd̃
dici deberet specifice nõ obstante.d.§.fi.preallegato. faciunt not.
in.l.fi.maxime per Bal.⁊ saly.C.si ꝯ ius vel vti.publi.⁊ p canoni-

stas in.c.nõnulli extra de rescrip.vbi ita vident tenere do.Anto.
⁊ do.Abb.ꝙ requiratur specialis derogatio ⁊ fuit de mente bal.
in.l.si qua illustris.C.ad orficianum.⁊ Bal.in.l.tanq̃ in.x.colum.
versi.sed pone qdam erit filius.ad idem glos.in aut. ex complexu
C.de incest.nup.Et in aut.item lz.C.de natu.libe.Et intellige qr
talis legitimatio est contra ius consiliare quo casu est consultum
per do.Joã.de anania ⁊ alios ꝙ requireretur derogatio specialis ⁊
expressa secundum Jo.an.⁊ imo.in.c.j.de core.p̃la.libr.vj.ponit
Jo.de imo.in.d.c.nonnulli ⁊ tz archi.in.c.j.de consti.in.vj.refert
Bald.in.l.humanum.C.de legi.⁊ qd̃ sit prohibitio consilij:patet
in.c.fi.in fi.cũ glo.ĩfra de despon.impu.iuncto.c.cum haberet de
28 eo qui dux.in vxo.quã pol.p adul.¶Et ista sunt que prima† facie
videbant vigere ⁊ his non obstantibus que vere nõ obstãt contra
riam sniam veriorem existimo:quod immo legitimatio predicta
fieri potuerat ⁊ fuit legitime confecta.Et pro fundamento in pri-
mis p̃suppono qd̃ dictus comes habet priuilegium legitimandi
quoscũqz spurios ⁊ natos ex illicito coitu vt patet ex tenore p̃uile
gij cum sufficienti clausula nõ obstantium:derogatur enim in pri
uilegio oĩbus legibus quibus dictorum spuriorum in priuilegio
specialiter noĩatorum legitimatio prohibetur p que verba dr ad-
iecta specialis clausula non obstantium lz modo indiuiduali iuxta
no.p Bar.in.l.si quis in pñcipio testamẽti.ff.de lega.iij.que suffi-
cit ad tollendum ius precedens habens clausulam derogatoriam
iuxta plene.no.in.d.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.Et ita in termi
nis tenet Pau.de cast.consilio.ccxxiiij.incipit in Christi nomine
an comes palatinus in scd̃o dubio:vt statim vltimo loco dicetur
⁊ maxime qr est adiecta clausula de plenitudine potestatis ex certa
scientia quia scientia legislatoris habetur pro verbis in lege vel
statuto expressis ⁊ habetur ac si lex particulariter nominata fuis-
set secundum Bald.in.l.pignus.C.de pigno.actio.⁊ est casus in
l.j.§.ij.ff.si messor.fal.modum dixerit ⁊ voluit glos.in.l.omnis
C.si contra ius vel vti.publi.⁊ Petr.de anchara.in.c.si motu pro
prio de prebend.in.vj.⁊ tenet Bart.in suo cõsilio qd̃ incipit ciui-
tati camerinensi ⁊ tenet Bald.in prohe.feudorum.in.xiij.colũ.fa-
ciunt nota.per Bart.in.l.fi.C.sententiam rescin.non pos.⁊ i.l.eos
C.de appella.Et etiam ex eo quia adicitur in priuilegio etiam si
tales essent quod deberent exprimi ⁊ de eis fieri mentio specialis:
quo casu valet rescriptum etiam si lex derogatoria expresse nõ no-
minetur secundum Bald.not.in extrauaganti de pace cõstantie
in verbo linellarie qd̃ not.in.l.sed si quis.§.quesituz.ff.si quis cau
tio.cum simi.quinimmo licet in legitimatione requiratur clausu
la non obstantium tamen non videtur qd̃ requiratur in concessio
ne potestatis legitimandi ⁊ ita tenuit Jo.Cald.vt refert Bald.
in.l.tanq̃ in.x.colum.versic.fui interrogatus.Et hanc dicit opi.
veriorem licet postea arguit in contrariũ.Et secundum hãc opi-
nionem vidi cõsultum alias per solennes viros: quia imperator
vel lex non prohibet hanc potestatem alteri dari:nec videtur pro
hibitum immo permissum:Argumẽto eorum ꝙ iurisla.de offi.le-
ga.renunci.l.na.nun.§.qd̃ eis.ff.ex quib.cau.maio. est tamen vti-
lis specialis clausula non obstante ad hoc vt comes postea in sua
legitimatione illam posset apponere quia alias non posset pro
ut concludit Paul.de cast.dicto cõsil.ccxxiiij.qd̃ incipit in Chri-
sti nomine amen comes palatinus ⁊ in tertio dubio.Sed nõ pro
sequor quia nõ necessarium.sit ergo cõclusio qd̃ dominus comes
habet talem potestatem legitime cõcessam legitimãdi quoscun-
29 qz spurios.¶Secundo premitto† quod in tali generali potestate
legitimandi censetur etiam potestas cõcessa legitimandi filios
eorum qui sunt in sacris ex quo data est potestas generaliter
circa natos ex quocunqz damnato coitu seu illicito ⁊ non est
magis illicitus ille quam adulterinus.xxxij.q.vij.glo.in omnibus
iunctis not.que habẽtur in.c.per venerabilem super verbo adul-
terium qui filij sint legitimi ⁊ quia verba generalia sunt genera-
liter intelligenda.l.prima.§.⁊ generaliter.ff.de lega.primo: ⁊ qui
omne dicit nihil excludit.l.a procuratore.C.manda.Et in termi-
nis consuluit dominus Paul.de cast.in suo cõsilio mihi.ccxviij.
incipit in Christi nomine videndum est primo in tertia col.versi.
sciendum est ⁊c.⁊ licet Paulus de castro loqui videatur de ha-
bente autoritatem a papa per ea que dicit ipse in precedenti du-
bitatione tamen idem sentit in habente autoritatem ab impera-
tore cum dicit maxime per papam vel eius autoritatem haben-
tem ⁊c.Nam si esset imperator potest filium sacerdotis legiti-
mare vt ostendetur:eadem est ratio in cõcessione imperatoris ⁊ pa
pe in eo in quo eadem censetur esse potestas.faciunt verba pri-
30 uilegij vbi post enumeratarum plurium specieruz spuriorum dr†
⁊ quoscunqz ex illicito coitu procreatos ⁊c.de cuius dictis ge-
minate quouscunqz est extendi ad alia maiora enumeratis.vt per
Bart.in.l.balista.ff.ad treb.facit qd̃ no.Bal.in rubrica.ff.de re.
di.q.xxxiiij.⁊ bald.in.c.imperialem.§.preterea de prohi.feu.alie.
per fede.facit glo.not.in.l.cum seruum.ff.de arbitris cuz simili.sic
non est inconueniens ꝙ cõprehendatur potestas legitimandi fi-

lios constituti in sacris: vñ concurrit voluntas principis ꝛ potestas.c.cũ sup abbatia:extra de offi.dele. Et hãc opinionẽ reperio ꝙ tenuit quidam lapus antiquus doctor in aut. quibus modis
31 na.effi.legi.§.illud. ¶ Quibus † ꝓsuppositis respondẽdum est ad ductis in contrarium. Et ad primum dicendum est ꝙ comes habebat potestatẽ legitimãdi. Nec obstat ꝙ talis potestas fuerit cõ cessa in ciuitate romana qꝛ creare comites est voluntarie iurisditionis ergo potest princeps illam extra territorium exercere glo. est cõmuniter approbata ꝛ.l.fi.ff.de iurisdit.om.iudi. vnde Jac. de bel.disputando determinauit in autenẽ.qui.mo.na.effi.sui qḋ princeps potest spurium legitimare in terris ecclesie. Et cõsuluit Jo.cald.in suo consilio tertio.in ti.q filĳ sint legitimi ꝛ consuluit Bar.cõsi.lxxvj.incipit viso instrumẽto ꝙ refert Bal.in.l.j.C.de iure anu.aureorum.ꝛ hosti.ꝛ Jo.and.in.d.c.per venerabilẽ. Sed qꝛ in hoc magna est disputatio non insisto:nõ tñ omitto ꝙ qñ legitimatio fit in vita patris eo petente prout in casu nostro fuerit põt per imperatorẽ vel eius comitẽ etiam in terris ecclesie: quia ex hoc non infertur alicui pĩudicium cum possit bona sua in mari proĳcere prout not.concludit Bal.in pria rubrica.C.ad finem. Et secundum hanc opi.consuluit Pau.de ca.consi.mihi.cxxxiiij.in cipit in Christi noĩe. P. A. comes idem voluit Pau.de ca.consi. cxxvj.incipit in Christi noĩe visa quadam dispensatiõe ꝛc. Et in cipit quãdo imperator exercuit iurisditionẽ in subditum prout concludit Bal.in.d.l.j.C.de iure ann.aureorum allegando doc.in c.nouit extra de offi.leg. Si ergo valꝫ legitimatio de subdito quã do fit ad patris instantiã facta in terris ecclesie fortius dꝫ valere in terris ecclesie concessio potestatis legitimandi subditos ad instã tiam patris:cum magis odiosa sit legitimatio ꝙ̃ priuilegium legi timandi ꝙ est beneficium ꝛ fauorabile:vt per Bar.ꝛ doc.no.in.l. ĳ.in prin.ff.de verb.obli.cũ ergo in casu nostro fuerit legitimatus subditus ad instantiã patris non põt negari quin comes habue rit potestatẽ. ¶ Preterea formalius dico ꝙ legitimatio nõ põt fieri ꝑ imperatorem in terris ecclesie:quia non põt negari quin talis actus sit alteri preiudicialis prout dicunt do. Anto. ꝛ do. Abba. ꝛ alĳ tenentes hanc partẽ in.d.c.per venerabilẽ. Sed in conces
32 sione † potestas legitimandi q̃ est beneficium ꝛ nullum in veritate parat preiudicium alicuius prout declãrant eleganter Barto. ꝛ Bal.ꝛ doc.post eum in.l.ĳ.ff.de verb.ob.pro quo est casus in.c.fi. extra de simo.stat regula quod possit in ea exercere voluntariã iurisditionẽ extra territoriũ vnde dicit.d.Anto.in.d.c.per vnerabilem in.xxxĳ.colũ.ꝙ papa imperator vel habentes autoritatem ab eis possunt creare tabelliones non subditos sibi consentientꝫ. quia non vertitur alicuius preiudicium:ꝛ hoc voluit Bald.in.l.
33 eum qui in nona lectura.ff.de iuris.om.iudi.pro hoc † ꝙ no. bart. in.l.j.C.de agri.lib.xĳ.vbi dicit qḋ res habens potestatem creandi milites illos creare potest extra territorium. Quinimmo cum creare doc.tabelliones ꝛ milites ꝛ huiusmodi videẽ esse quedam facultas non preiudicialis:vt voluit not. Gaspar.de calde.in.c. quia propter extra de elect. Et quia imperator vel alius habens autoritatem potest conficere doctorem in iure canonico. faciunt no.per Bar.ꝛ docto.in.l.cunctos populos in materia iurisditio
34 nis voluntarie.C.de summa tri. ¶ Preterea in tali † concessione qua est beneficium non requiritur cause cognitio.ergo põt expedi ri extra territorium. Jstam consequentiam tenent Jo.an. Hosti. Pe.de ancha.Cardi.imo.ꝛ.d.Abba.in.c.nouit de offi.lega.per quem tex.Bal.in.l.j.C.de iure annu.au.ꝛ aliud est disponere de lo co aliud in loco.naꝫ inter subditos in alieno loco potest quis ex
35 ercere voluntariam iurisditionẽ. ¶ Preterea † potuit princeps extra territorium concedere potestatẽ legitimãdi in territorio in ter subditos sicut videmus qḋ existens extra territorium potest causam delegare vt cognoscatur in territorio prout plene conclu dunt ꝛ probant Cy.ꝛ Bald.in noua lec.Ange.Pau.de castro.ꝛ Moderni in.d.l.extra territoriũ faciunt plures rationes quas ad propositum no.ponit Jo.cald.in suo consilio tertio.in ti.qui filĳ sint legitimi ꝛ ad tex.in.c.ne romani respõdet Bartho.de Saly. in prima constitu.C.qḋ imperator potest licet si faciat sit periurus vel dicamus qḋ imperator potest ꝛ si facit non est periurus. nam causa illius iuramenti fuit;quia per aliquod tempus antequam Jmperator vrbem romanam inuestiret:in terris ecclesie sua auto ritate posuerat Potestates ꝛ capitaneos:vt testatur Papa in.c. fundamenta de electio.lib.vj.modo ne id amplius fiat iurat prin ceps ꝙ terras ecclesie vel aliquam earum nullo vnꝙ̃ tempore occu pabit nec in eis ꝑ se vel alĩs exercebit officiũ aut iurisditionẽ quã cunꝙ cuiuscunꝙ potestarie aut cuiuscũꝙ Capitaneorũ:ꝛ ista forma traditur infra in.§.ratio ad finem:non ergo iurat non exercere iurisditionẽ absolute sed iurisditionem potestarie vel Capitaneorũ.ꝛ ita vidi alias responsum ꝑ quosdam modernos: vel dica mus ꝙ nos sumus in iure exercendi in quo non requiritur cause cognitio voluntaria ꝛ nulla preiudicatiua que potest exerceri per not. in. d.c.nouit.secus in ea in qua requiritur cause cognitio ꝛ preiudicatiua de qua loquitur Pe.de anch.in.d.cõsilio. Et per predicta concludo ꝙ talis cõcessio potestatis fieri potuit extra ter
36 ritorium. ¶ Ad secundam † rationem primi fundamẽti responde tur ꝙ est falsa:qꝛ immo imperator ꝛ consequenter habens autoritatem ab eo põt legitimare filiuꝫ sacerdotis.istud expresse decidit Jo.cald.in suo consilio.iĳ.in ti.qui filĳ sint legi.vbi formaliter di cit immo plus.d.Jo.an.in.d.c.per venerabilẽ ꝙ habẽs talem potestatem potest legitimare filium sacerdotis quo ad bonorum pa trimonialium successionem etiam quo ad honores:si enim dicere tur ꝙ imperator alias habens ab eo autoritatem non posset ratio ne impedimenti concurrentis circa personam presbyteri qui non poterat prolem habere ꝙ impedimentum non potest tollere imperator sequeretur ꝙ nec alios illegitimos imperator legitimare posset quando inter parentes non potuit etiam nisi per diuina ꝛ canonica iura introductum:sed constat hoc esse falsum. vt notant.ꝛ hanc opinionem tenet Domi.de sancto Geminia. in addi. ad dicta consilia Jo.cald.ꝛ hanc opi.tenet Bal.aperte.in.l.ꝛ si cõtra.C.de nup.vbi allegat casum in.l.qui in prouincia.§.diuus.ff. de ritu.nup.hoc etiam aperte sentit Pau.de cast.in.l.si quis post humos in princi.de libe.ꝛ posthu.idem etiam voluit Pau.de ca stro in suo consilio mihi.cxxviĳ.incipit in Christi nomine vidẽdũ est primo ꝛc.vbi per dictionem implicatiuam maxime cõcludit ꝙ filius sacerdotis potest legitimã maxime per papam vel habẽtes autoritatẽ ab ipso:ergo concludit ꝙ etiã si ab imperatore. Et hanc opi.tenet Joã.And.ꝛ do.Cardi.in.d.c.per venerabilem vbi dicunt qḋ si imperator legitimat filium constituti in sacris valet legitimatio quo ad bona patrimonialia. nam licet bona clericorum gaudeant eodem priuilegio Cum bonis ecclesiarum. xĳ. qõ. ĳ.ecclesiarum ꝛ in capitu.ex literis extra de pigno.ꝛ in.c.fin.extra de vi.ꝛ ho.cleri.tamẽ hoc non dꝫ in lesionẽ clericorum rector queri in regula qḋ ob gratiam de reg.iuris lib.vj.fatetur tamẽ dominus Cardinalis qḋ non erit habilis ad ordines ꝛ dignitates ecclesiasticas.ꝛ istam opin.sequitur ibi dominus Abbas Modernus in repe.in.xlviĳ.co.ver.immo plus prout relatum alias vidi ꝑ quendam consulentem.facit nam bona clericorum non sunt eccle siastica licet gaudeant priuilegio quo ad quedam expressa vt tra ditur in dictis iuribus ꝛ in.d.c.ecclesia sancte Marie vbi dominus Abba.de constitu.tamen mortuo clerico sine testamento bona sua spectarent ad eius consanguineos qui sunt subditi imperio. Et ideo cum per talem legitimationem non preiudicetur ecclesie sed laicis subditis imperatori non est dubium quod talis le gitimatio valet in preiudicium agnatorum seu consanguineoruꝫ ipsius clerici quibus imperator potest preiudicare. Et ita reperio etiam tenere quosdam Modernos in.d.c.per venerabilem vbi te nuit insignis doctor domi.Jacobus de zochis referens ita tenuisse Pet.de bel.parti.in auẽ.qui.mod.na.effi.legit.alias sui.ꝛ pro hac opi.est casus in auẽ.quibus modis nat.effi.leg.§.illud in ver. vbi ad sacerdotium vbi princeps potest legitimare filium sacerdotis:ergo ꝛ eius comes qui similem habet autoritatem. Tamen adhuc non reperio responsum ad ea que dicũt domini de Rota ꝛ que supra fuerunt incontrarium adducta. Ad que clare respõdeo ꝙ emancipatio ꝛ adoptio sunt actus ipsius patris:vt dicunt do. de Rota.ꝛ barto.ꝛ doct.in.l.gallus.§.forsitan.ff.de lib.ꝛ posthu. ꝛ ideo dicunt quod cum sint actus personales coherentes persone patris non possunt expediri per procuratorem: vt ibi concluditur ꝛ per do.Anto.in.d.c.per venerabilem. Non mirum cuꝫ agaẽ de actu perficiendo a patre clerico eorum superiore ꝙ debet adiri superior sui patris ꝛ sic hꝫ locum ratio incontrarium allegata: Sed in legitimatione vt dicit Bart.ꝛ doct.in.d.§.forsitan ꝛ do. An.in.d.c.per venerabilem in illo articulo an legitimatio fieri possit per procuratorem:pater nihil disponit sed princeps vel ha bens autoritatem ab eo:sed principi vel comiti disponenti consen tit.non enim pater legitimat sed principis autoritas. Et ideo di cunt ꝙ tunc satis est qḋ pater etiã absens ratificet vt in auẽ. Jtem si quis.C.de natu.libe. Et sic inferunt ꝙ cum solum pater habeat consentire ꝛ non disponere põt legitimatio a patre fieri vt vbi latius:nimirum ergo si in terminis nostris fieri potest corã superio re laico:qꝛ ipse est q facere põt. Ex qbus vi ꝙ dñicus in.d.c.si annũ.§.si vero male dixit:vel dꝫ intelligi qñ pr est ipse qui legitimat prout habeẽ in.§.si vero.in auẽ.qui.mod.na.effi.sui ꝛ ponit plene Ang.in suo consilio.xvĳ.ꝛ ista videẽ etiam intẽtio dominici donꝫ dicit si pater vellet filium legitimare ꝛc.ꝛ sic de legitimatione que procederet a patre sed male põt dare exemplum si bene consideraret vnde potius credo ipsum male locutum ꝛ contra communem
37 opi. ¶ Ad tertiam rationem † respondetur primo qḋ licet ciuitas florentina ex prescriptꝫ.sit libera tamen quo ad hunc actum legitimandi non probatur prescriptio qḋ non potuerit exerceri ꝑ co mites imperatoris:ꝛ qḋ comites fuerunt prohibiti exercere actus legitimandi qḋ no.ꝑ Bald.in.l.imperium.ff.de iur.om.iudi.vbi dicitur qḋ quasi possessio iurisditionis non perditur non vtendo nisi ex

nisi ex eo tempore quo volens vti prohibetur.l.in filiis.C.de decu. lib.x.⁊ stat hec qꝺ ciuitas est libera tamen adhuc stant leges romane ⁊ sic conseruat̃ iurisditio principis vt declarat bar.in.l. hostes ff. de captiuis vel qꝛ tales legitimationes non fuerunt obseruate quinimo potius de consuetudine seruatur ꝯtrarium. Nec de vna

38 †specie iurisditiōis ad aliam diuersam speciem extenditur prescriptio.vt habet̃ in.c.dilectus extra.de capel.mo.ꝑ Inno.⁊ in.c.cum cōtingat ꝑ doc.de fo.compe.⁊ ꝑ Cy.⁊ doc.in.l.j.§.decimam liberorū.¶Preterea respondetur ꝙ ciuitas sarzane que prius erat terra imperialis vt ptꝫ per priuilegium ⁊ in dubio presumit̃: cum imperator sit dn̄s totius.l.bene a zenone.C.de quadrien.prescrip. ⁊ in.l.deprecatio.ff.ad.l.rodiā de iactu.vnde cum a paruo tēpore citra deuenerit ad manus florentinorum nō est inducta prescriptio: maxime in his que sunt seruata principi in illo loco insignū ꝓrogatiue quo casu requirtur prescriptio tanti temporis cuius in contrarium memoria non existit: vt decidit Bar.in.l.j.ff.de pub. do.Anto.⁊ Jo.de imo.in.d.c.cum contingit de fo.compe.⁊ in.l. j.§.deniqꝫ.ff.de aqua plu.arcen.¶Preterea respondet̃ alio modo ꝙ legitimatio fuit facta anteꝙ̄ esset de territorio florētinorū ⁊ sic fuit effectus habilis ad successionē: vnde licet postea facta fuit dicta terra florentinorum territorio tamen talis habilitas semper fuit comitata dictum legitimatum ꝑ ea q̄ no.voluit Jo.an.in regula sine culpa de re.iur.in.vj.Et ꝙ referūt doc.⁊ maxime domi. Abba.in.c.eccl'ia sctē Marie ad fi.extra de ꝯstit.⁊ per ea q̄ ponit

39 Bar.in.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.⁊ one.⁊ facit quia† legitimatus ex testamento pōt succedere ēt in bonis existētibus in alieno territorio.vt voluit singulariter Ange.in.l.j.C.de iure annu.au.⁊ sic ex predictis colligit̃ r̄n̄sio si dicat̃ ꝙ legitimatio non trahit̃ ad bona extra territorium: iuxta no.ꝑ Barto.Bald.⁊ doc.in.l.j.C.de summa trini.⁊ fi.catho.¶Ad tertium respōdeo ꝙ imo dicta legi-

40 timatio est solenniter ⁊ legitime facta.Et ad† primam rōnem in contrarium adductam dico ꝙ non est verū ꝙ pater teneat̃ facere mentionem de carentia liberorum.nam sicut quando sunt alij filij de illis erit fienda mentio: vt no.Jo.an.in addi.Spe.§.institutio de succes.ab intes.§.j.v.Itē scias.ergo a ꝯtrario quando non supsunt nulla fit fienda mentio.¶Preterea in forma legitimationis vide in aut.qui.mo.na.effi.sui.§.si quis ergo versi.fit ergo licentia: hoc nō reperitur.Ad idē ꝙ no.Jo.an.in.c.fi.extra de filijs presbytero.in nouella vbi dicit valere dispensationē cum suppressa qualitate qua expressa fuisset facilius dispensatum ⁊ refert bal. in.c.naturalis.si de feu.fue.cōtro.Et ꝑ predicta ita cōsuluit in terminis nostris Ludo.ro.in suo consilio.cxciiij.incipit in Christi noīe in proposita consultatione.Et respondēt ad.l.cū curc.ff.de adop.ꝙ ibi est diuersus casus.Nā ibi legislator loqtur in arrogatione ꝑ quā omnino extraneus iure patronat⁹ aut cognat⁹ efficitur.Nos autem loqmur in legitimatione naturalium filiorum q̄ non omnino extraneum ſꝫ saltem iure nature filium iure submittit parenti qui ante non erat.l.item in pretore.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.Sed ad illam.l.ptꝫ responsio ex ibi no.¶Ad secundam rōnem respondet̃ ꝙ quicqd dixerit prefati antiqui ⁊ illi

41 consu.†cōmunis conclusio est qꝛ quando fit legitimatio viuente patre ⁊ petente nedum agnatorum sed nec aliorum filiorum faciēda est citatio prout concludunt Bar.⁊ cōmuniter doc.in.l.gallus §.⁊ quid si tantum.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ Cyn.⁊ Bald.in.l.nam ita diuus.ff.de adoptio.⁊ Bald.in.l.fi.C.quibus res iud.nō nocet.⁊ in.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ bal.in prin.C.Et tenent do.Anto.Car. ⁊ dominus Abb.in.d.c.per venerabilem ⁊ cōmunis est opinio ⁊ vera vt ptꝫ ex dictis per doct.in locis preallegatis quorum dicta referre longum esset: ideo omitto.¶Ad tertiam rationē respondeo in primis ꝙ vbertus de bobio ⁊ Joā.an.non dicunt illud ad quod dominus Antonius eos allegat sed potius Joan.and.sentit ꝯtrarium.nam dicit ꝙ naturalis legitimatus ꝑ principem nō preiudicat agnatis quo ad hereditatē delatam: ergo secus videtur sentire quando hereditas non esset delata agnatis sed esset sola spes quia tunc non esset necesse facere mentionem de agnatis. Et reperio quēdā moderniorem in.d.c.ꝑ venerabilē distinguentem ꝙ aut agnatus habet ius fideicommissi in bonis patris ꝙ est in consideratione vt ꝑ Bar.in.l.is pōt.ff.de acqui.heredi.⁊ tunc possit procedere opinio do.Anto.Aut dicuntur non habere ius fideicommissi nec est eis delata hereditas ⁊ tunc de ipsis nulla est fienda mentio quia pater poterat de bonis suis ad libitum disponere.⁊ facit.l.in adoptio.ff.de adoptio.⁊ ita fuit mēs Bartho.secundum eos in.d.§.⁊ quid si tantum ⁊ hoc id sensit Bald.in prohemio.C.⁊ in.d.l.nam ita diuus.Nec est verum qꝺ princeps difficilius concessisset legitimationem si sciuisset illum habere agnatos.nam de bonis suis potuisset disponere ad libitum.⁊ sic legitimatio non affert preiudicium agnatis: nec a iure est estimabilis ꝙ habeant spem succedēdi in heredi.⁊c.quod pōt ille qui petit legitimationem ad libitum de bonis suis disponere: vt dicit Bar. in.l.is potest.ff.de acqui.here.⁊ Bar.in.l.fi.C.de pac.⁊ dicunt ita tenendū quia est cōmunis opi.⁊ vera est de intētione doctorū in dictis bonis.dicit etiam insignis preceptor meus dominus Franciscus aretin⁹ in.d.§.⁊ quid si tātū impugnādo do.Anto.ꝙ Jo. An.vult qꝺ tantum de filijs sit fiēda mentio nihil autem dicit de agnatis inter quos magna est differentia.Nam reperitur prohibita legitimatio stantibus alijs filijs non aūt stantibus alijs agnatis prout habetur in.§.modo ⁊ in.§.⁊ generaliter in autent.qui. mo.na.effi.sui.reperio autem ꝙ dominus Anto.rosellus in quodam suo tractatu.legitimat⁹.in hoc passu dicit qꝺ credit esse vicium scriptoris in lect.domini Anto.quia non reperitur iure cautum qꝺ debeat fieri mentio agnatorū.nam lex ponens formam in §.si quis ergo in autent.qui.mo.na.effi.sui.nihil dicit de hoc nisi intelligamus domi.Anto.quando vellet legitimare quo ad omnes agnatos iuxta no.ꝑ Jo.an.in loco allegato per do.Anto.⁊ ista est intentio domi.Anto.allegando Jo.An.qꝺ ostendo. nam do.Anto.postea in versi.nunc videamus an legitimatus vbi querit an habilitetur ⁊ quo ad patrem ⁊ quo ad agnatos ⁊ refert qꝺ Jaco.de bel.in autent.qui.mod.natu.effi.legiti.tenet qꝺ habilitatur si est facta mētio agnatorū alias autem habilitatur tantum quo ad patrem: deinde dicit ꝙ ista fuit questio antiqua vberti de bo.relata per Joan.An.in.d.§.j.in.c.de suc.ab inte.§.item scias ⁊ sic patet manifeste qꝺ loquitur domi.Anto.quo ad effectum vt succedat non solum patri sed agnatis: quinimmo in fi.concludit ꝙ etiam si non fiat mentio agnatorum habilitatur quo ad eos: et sic patet que fuerit intentio domini Antonij ⁊ qꝺ immo potius decidit contrarium ⁊ pro certo ista opinio magis videtur de intētione doctorum sed in casu nostro sumus in casu claro.Nam vt dicit vbertus de bobio ⁊ refert Joā.An.in.d.§.primo versic.item scias ꝙ si spurius impetrauit a principe qꝺ esset legitimus agnatis ⁊ cognatis succedere posset nō obstāte aliqua.l.qꝺ valet legitimatio quoad agnatos ⁊ cognatos: ⁊ ita fuit in terminis nostris. nam dicitur in legitimatione ꝙ succedere possit in bonis parentum ipsis ⁊ cuilibet persone linee ascendent⁹.descendent⁹.ex vniuersalis cōiuncte vel cōiungēdarū ⁊ sic sumus in casu claro in quo princeps voluit legitimare etiā si alios habuit agnatos ⁊ pro hoc bene facit ꝙ voluit dominus Pau.de cast.in consi.cccvij.preallegato in.v.col.Et licet per clausulam† non obstantiū non augeat̃

42 gratia vt in cle.j.de prebē.cū declaratur intentio circa cōcessa.ita in glo.bal.in.d.l.tanꝙ̄ in versi.sed pone quidā erat filius facit qꝺ tradit do.Anto.i suo cōsilio secūdo in formis.¶Ad quartā rationē respōdetur primo ꝙ statutum nō prohibet relinqui spurijs sed simpliciter permittit vsqꝫ ad quartā ⁊ non vltra: vnde si statutum habilitat vsqꝫ ad quartā facilius comes fuisset inductus ad legitimādum facit ꝙ habetur in.c.significāte de rescriptis.¶Preter-

43 ea† dico ꝙ statutum tale nō videtur valere prout plene cōcludūt Bar.Bal.Ange.⁊ Jo.de imo.in.l.tertia.ff.de testamētis.⁊ Bal. in.l.j.C.de iure annu.au.qui dicit hanc opi.esse communem: ⁊ tenet Bal.in.l.omnes populi.ff.de insti.⁊ iur.⁊ Bald.in.l.j.C.de sum. trini.⁊ Pet.de ancha.in regu.possessor malefidei de regu.iur.in

44 vj.Si ergo statutum† non valet ergo de eo nulla debebat̃ fieri mentio quoniam quando actus est nullus licet non fiat mentio valet impetratio que alias non valuisset quando actus esset validus.vt no.glo.in.c.cum nostrum de excessi.prela.⁊ ibi docto.in.c. ex parte de rescrip.vbi late do.Abba.⁊ not.Bald.in.l.j.C.si con-

45 tra ius vel vti.publi.¶Confirmatur† ista opinio ratione euidēti vnde statutum dicit item possit qlibet ⁊ sic respicit personam testantis vnde non comprehendit clericum habilitando vel inhabilitando personam.vt est casus in.c.ecclesia sancte Marie de cōstitu.⁊ ibi plene ponunt docto.in.c.qꝺ clericis de foro.compe.Et hoc quia clare non prosequor.quantuncunqꝫ ergo alias si pater non fuisset clericus potuisset legitimatio irritari propter duplicem prohibitionem ꝑ ea que dicta sunt.ꝫ.in contrarium ⁊ per no. in.c.ei cui el.ij.per Jo.an.de prebē.in.vj.vbi videtur velle qꝺ non solum obstat ius commune sed particulare ꝙ prohibet ꝑ id ꝙ habetur in.c.ex officij ⁊ in.c.cum pro causa de sen.excom.⁊ in.c.dilectus filius de rescriptis.in quibus probatur qꝺ stante duplici impedimento non sufficit vnum exprimere.ad idem text.in.c.constitut⁹.de rescrip.vbi non valet rescriptum nisi fiat mentio de statuto particulari cōtrarium disponēte ⁊ ibi no.glo.⁊ doct.Et intelligit imo.qui dicit quod non obstante quacunqꝫ clausula generali derogatoria talia statuta non censentur sublata tamen ex quo statutum non comprehendebat casum nostrum non militabat nisi prohibitio iuris communis.⁊ ista est clara ⁊ vera responsio. ¶Ad quintam rationem respondetur quod non simpliciter dixit se naturalem sed vltimus quod erat natus ex damnato coitu ⁊ reprobato ⁊ quod erat filius sacerdotis ⁊ sic fuit expressa qualitas

46 spurietatis preterea etiam† naturalis dicit̃ omnis spurius.vt dicit glo.in.d.c.per venerabilem ⁊.d.Jo.an.ꝙ secundum cōmunem vsum loquendi omnis natus ex soluto ⁊ soluta dicit̃ naturalis ⁊ largo modo quilibet spurius: vt no.do Anto.⁊ Abb.in.d.c.ꝑ ve

nerabilē: vnde iuncto ꝙ narrauit se filiū sacerdotis ⁊ qḋ legibus prohibentibus legitimari filium sacerdotis est derogatum non pōt dici legitimatio subreptitia. bene facit ꝙ no. Bal. in. d. l. tanꝗ̄ versi. sed pone filiū ⁊ Bald. in. l. si qua illustris. C. ad orficianum

47 ¶ Ad vltimam rōnē respondetur † secundum Bar. ⁊ docto. in. l. fi. C. si ꝯ̄ius vel vti. publ. ⁊ Barto. in extrauā. ad reprimendum in verbo non obstantibus ꝙ imo sufficit clausula generalis non obstante aliqua. l. vel iure nec requiritur singu. puta non obstāte tali. s. nominando illam. Sed sufficit specialis puta non obstante aliqua lege contrarium disponente vel habente clausulam derogatoriam p. l. si quis in prin. testamēti. ff. de leg. iij. que loquit͛ de speciali nō de generali vel singulari: ⁊ secundum predicta in terminis nostris consuluit Paul. de cast. in suo cōsilio pallegato. cccxiij. Sed in casu nostro est specialis clausula derogatoria: ergo est satis factum: nam dicitur in priuilegio. Non obstantibus omnibus ⁊ singulis suprascriptis. l. aliqua incontrarium faciente ⁊ illa precipue que legitimari spurios seu presbyterorum filios nisi ex certa licentia non permittit ⁊c. ⁊ sic fuit apposita clausula derogatoria spālis sufficit secundum magis communem opinionem quā tenent domi. Anto. ⁊ aliȷ̄ in. c. nonnulli. extra de rescrip. lib. vj. Et ponit Pet. de ancha. in suo consilio. cxxvij. incipit ex tenore priuilegij. ⁊ Pet. de ancha. in suo consilio. cxxvij. incipit primum dubium non est nouum ⁊ lʒ doct. allegati in fundamento incontrarium allegato dicāt ꝙ requiritur specialis ⁊ expressa mentio. Nō declarant specifice que dicatur specialis sed tantum dicunt quod non sufficit generalis: satis autem dicit͛ specialis ⁊ expressa mentio ex quo apposita est clausula non obstante aliqua. l. ꝗ̄ huiusmodi filios prohibent legitimari per ea que ponit Bart. in. l. si quis in prin. testamēti. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ doc. in auť. hoc inter liberos. C. de testamentis: Et lʒ multa possunt dici circa hoc tamen ista est communis opin. ⁊ vera ⁊ maxime in casu nostro in quo apparet manifeste de intentione comitis dn̄i dixi seu presbiterorum filios que verba equipollēt indiuiduali clausule derogatorie ⁊ equipollentium idem est iudicium. l. mulier in princi. ff. ad trebel. prout in huiusmodi clausulis dicit͛ per Pau. de cast. in. d. consilio. cccxiij. in secundo dubio hoc idem deciditur per not. p Jo. an. in. c. nonnulli extra de rescrip. vbi vult qḋ lʒ contra illam constitutionem conciliarem requiratur specifica clausula non obstantium tamen concludit qḋ sufficit per equipollentiam illam exprimere. s. non obstante constitutione de duabus dietis edita in consilio generali. ⁊ ista dicta sequuntur ibi do. Anto. ⁊ do. Abba. dicens qḋ satis est quod specialis clausula non obstantium equipollenter exprimatur ⁊ ista est clara ⁊ indubitata responsio. Laus deo.

¶ Consilium. xlviij.

¶ In materia. l. c. ij. de rescin. vendi.

¶ Summarium.

1 ¶ In dubio p̄sumit͛ quis habere scientiā valoris rerū suarum.
2 Contrahentibꝰ licitū est inuicē se decipere qn̄ deceptio nō est vltra vel citra dimidiam iusti precij.
3 Valor rei verus inspici debet tēpore contractus ⁊ nō postea ꝗ̄ꝗ̄ postea creuisset.
4 Lex. ij. C. de rescin. vendi. nō hʒ locū in venditore sciēte valorē rei ⁊ nu. 1. Et ꝙ renunciare nō pōt in genere. Nec iuramentū tunc appositum releuat sed requiritur expressa nu. 7. Et qḋ tollitur per illam clausulā ⁊ si plus valet nu. 8. Et etiam per iuramentū de obseruādo in cōtractu appositum nu. 10.
5 Vilius emere an sit licitum ⁊ nu. 6.
6 Commertia sunt introducta ob contrahentiū vtilitatem.
9 Juramentū si assertiue ponit͛ in contractu potest ꝯ̄trariū ꝓbari.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. viso instrumento venditionis facte per marianū nihilino patruo suo de qbusdā pos. suis asserētis nūc se vēdidisse citra dimidiā iusti precij. hoc tamen negātibus heredibus Nicolai. Dubitatur an dicti heredes possint se defendere quominus dicta vēditio rescindat͛ tanꝗ̄ facta citra dimidiam iusti pcij: vel precium iustum suppleatur in qua difficultate primo videbatur dicēdum ꝙ si probabitur ꝙ dicta venditio facta fuerit citra dimidiam iusti precij qḋ Marianus agere possit. ꝙ vel venditio rescindatur: vel iustum ꝓcium suppleatur per casum in. l. ij. C. de rescin. ven. presumitur em̄ 1 qḋ venditor ignoranter tali precio vendiderit: quia † licet in dubio quis presumatur habere scientiam valoris rerum suarum vt habetur in auť. sed cum testator. C. ad. l. fal. ⁊ in. l. quisquis. C. de rescin. ven. tamen talis presumptio tollitur per aliam presumptionem vehementiorē ꝗ̄ est ꝙ in dubio nō presumatur quis velle iactare suum. l. cum de indebito. ff. de proba. c. super hoc de renunc. ⁊ sic vna presumptio tollit aliam. l. diuus. ff. de in integ. resti. titulo generali vnde eoipso ꝙ apparet venditio facta minus dimidia iusti precij presumitur ipm creditorē errasse verum preciū rei. Nec videtur obstare ꝙ venditor renunciauerit multis exceptionibus ⁊ excep tā. doli. ⁊ cōmunis iuris ⁊ legum auxilio qz ad hoc vt renūciatio bn̄ficij illius. l. valeat debet expresse ⁊ specifice illi. l. renūciari secūdū Bar. ⁊ doc. in. l. si qs cū aliter. ff. de ver. ob. ⁊ in. d. l. ij. nec est sufficiens illa renūciatio generalis de qua in instrumēto prout cōmuniter concludūt Bart. ⁊ doc. in. d. l. si quis cum aliter ⁊ probatur ex his que ponit Bart. in. l. si. §. idem quesitū. ff. de condi. indebi. facit ꝙ no. Bar. in auť. matri ⁊ auie. C. quādo mulier tuto. offi. fun: pōt. ⁊ in. l. si sub. cōditione. ff. de testa. tute. ¶ His tamē non obstantibus cōtrariam sententiā arbitror fore veram ꝙ immo dicti heredes Nicolai possunt se defendere ꝙ non debeat ven-

1 ditio rescindi nec suppleri aliquod incertum preciuʒ. Et pro † fundamento premitto ꝙ quando deceptio non est vltra vel citra dimidiam iusti precij licitum est contrahentes inuicem se decipepere. l. item si precio. §. fi. ff. locati ⁊ non solum hoc procedit in foro contentioso de iure ciuili sed etiam canonico: ⁊ est casus in. c. cum dilecti. Et ibi per glo. ⁊ docto. extra de emp. ⁊ ven. ⁊ rationem ponit sanctus Tho. secunda secunde. qḋ. lxxvij. articulo primo in responsione ad primum argumentum: hoc premisso. ¶ Primo possunt defendi quando non probaret͛ ꝙ precise tempore contractus esset facta citra dimidiam. licet ex postfacto post contractum probantur vt est casus in. l. habitā. in principio. ff. de pericu. ⁊ cōmo.

3 rei ven. ⁊ ratio † est. quia valor rei verus inspici debet tempore contractus ⁊ non postea: ꝗ̄ꝗ̄ postea creuisset. l. iij. §. diui. ff. de iure fis. ⁊ per glos. ⁊ docto. in. c. cum cām de testi. vnde do. Lodo. roma. in. d. l. si quis non aliter ꝙ si post emp. inueniatur thesaurum in re empta propter hoc non poterit venditor contractum rescindere: ꝙ etiam tenuit Pe. de ancha. in. c. cum dilecti extra de emp.

4 ⁊ vendi. ⁊ sequitur Jo. de imo. ¶ Secundo possunt † defendi dicti heredes nyco. probando ꝙ venditor erat homo intelligens ⁊ qḋ intelligebat verum pretium ⁊ habebat notitiam rei vendite ⁊ ex aliȷ̄s ex quibus probetur ꝙ venditor sciebat prout mihi presupponitur valorem rei: quia tunc non habet locum. d. l. ij. quoniam videtur reliquum donare. ar. l. cuius per errorem. ff. de re. iur. ⁊ ita tenuit Specu. in ti. de emp. ⁊ vendi. §. nunc dicendum versi. quid si aliquis per. l. j. in fi. ff. de actio. emp. ⁊ tenet Bald. in. d. l. ij. ⁊ communiter doc. in. c. pe. de emp. ⁊ ven. nam sicut dolus ex proposito non infertur scienti ita dolus re ipsa per id quod habetur in. l. cū

5 donatio. C. de attestatione. ⁊ hoc † casu quādo venditio fit asciente non coacto aliqua necessitate potest emptor retinere etiam in foro conscientie quia si qua iniustitia fit venditor videtur illam remittere prout not. declarat Barto. de saly. in autent. ad hec. C. de vsuris. q. xxj. ⁊ hoc casu loquitur Bald. in rubrica. C. de contrahē. empt. qḋ. xj. vbi dicit ꝙ licitū est vilius emere quia ille qui sic vendit sibiipsi iniustitiam facit: ⁊ ideo de iniustitia alterius non debet conqueri ⁊ quia licitum est contrahentibus propriam procurare vtilitatem: quoniam omnis conditio commertij talis est:

6 nam † introducta sunt commertia ob cōtrahentiū vtilitatem. l. in rem. §. idem papi. ff. de mino. l. j. ff. de contraben. empt. ⁊ habetur per phʒ. primo politicorum vnde Bald. in. d. auť. ad hec in. viij. col. in ver. insuper dubitari potest dicit ꝙ tali ꝗ̄sita vilius emendo non sunt necessario restituenda sed potest heredibus relinqui quia cum acquisitum habeat in se consensum non est prohibitum de iure naturali. allegat Inno. in. c. quia plerīq; extra de immu. ecclesiarum ⁊ idem dī in aduocatis ⁊ medicis extorquentibus ma-

7 gna salaria. ¶ Tertio potest † defendi propter renunciationē appositam in instrumento satis amplam ⁊ generalē qz licet requiratur expressa renunciatio ⁊ non prosit illa generalis: tamen ex quo est appositum iuramentum vt ꝙ habetur ac si esset facta specifica ⁊ expressa renūciatio ꝓut dclarat no. bal. in. l. j. C. cōmodati in alia materia. faciunt no. p Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli. hoc tamē in proposito non firmarē quia non inuenio aliquē in specie hoc tā-

8 gere. ¶ Quarto potest † defendi qz venditor illud qḋ plus valeret dedit ⁊ donauit quo casu nō habet locum. d. l. ij. vt videt͛ casus ꝑ quem hoc ibi tenuit Jaco. Butri. in. l. si quis donationem. ff. de contraben. emp. Et glo. in. d. l. ij. Et lʒ Bar. ibi quem sequuntur doc. ⁊ Bart. in. d. l. si quis criminaliter. ⁊ canoniste in. d. c. cuʒ causam dicunt ꝙ illa verba referuntur ad modicū. arg. l. hec adiectio. ff. de verbo. signifi. Tamen loquuntur in venditore ignorante: in sciente autē tenent indistincte opi. Jac. butri. quod illa clausula tollat remedium illius. l. Sed in casu nostro sumus in casu claro quia non simpliciter dictum est: ⁊ illud ꝙ plus valet dedit ⁊ donauit: sed etiam adiectum est. Etiam si excederet dimidiam iusti precij: nā tunc sumus in casu claro qz non simpliciter dictū est ⁊ illud qḋ plus valet dedit ⁊ donauit. Sed etiam adiectum est: Etiā si excederet dimidiam iusti precij. nam tunc sumus in casu claro quia docto. in dicta. l. ij. ⁊ in dicta. l. si quis cum aliter loquendo de venditore ignorante volunt ꝙ apponatur clausula. ⁊ illud qḋ plus valet in magna quantitate dedit ⁊ donauit quod tollitur dictum remediū

ctum remedium & hoc in specie declarat roma. sequuntur moder. in. d. l. si quis cum aliter argu. l. qui iure militari. ff. de testamento militis. ¶ Quinto potest defendi † q2 dicitur in instrumēto pro extimatione veri & iusti precij: & sic venditor affirmat illud esse verum & iustum preciū: deinde in fi. instrumenti iurat omnia & singula vera esse: vnde cum dicit nunc contra proprium iuramentum non debet audiri dicendo ꝙ non est iustum precium per ea q̄ no. Bal. & Saly. in. l. fi. C. de non nu. pe. & Joan. de imo. in. l. nemo potest. ff. de lega. primo & in. c. cum contingat extra de iureiuran. Et aduertant heredes emptoris vt non consentiant ꝙ admittatur ad probandum: quia tunc factis & admissis probationibus tale iuramentum assertiuum non prodesset prout declarant Bal. & Saly. in. d. l. fi. ¶ Sexto & vltimo pōt defendi posito ꝙ probaretur ꝙ res esset vendita citra dimidiam iusti precij quia in contractu appositum est iuramentum de obseruando & non contraueniendo: ita decidit glo. in. d. l. ij. C. de rescin. ven. quam cōmuniter sequuntur doc. preter ꝙ in minore simpliciter iurante: in quo tantum est sublatum beneficium minoris etatis not. d. l. ij. & . d. opi. sequūtur do. Anto. Pe. de ancha. & Jo. de imo. in. d. c. cum causam & moderni communiter in. d. l. si quis cum aliter.

¶ Consilium. xlix.

¶ Continet de quodam procuratore cōstituto & duraturo ēt post mortem constituentis cum potestate disponendi de bonis constituentis secundum suam consciētiā quod non obstante ꝯdictione heredis ab intestato potuit de bonis in pios vsus disponere.

¶ Summarium.

1 Procurator an possit constitui vt eius mādatū duret etiā post mortē mandantis etiā herede contradicente & nu. 2. Et qn̄ est cōstitutus ad distribuendū bona post mortē ꝙ fauore aīe videtur factus heres ad distribuendum nu. 8.

3 Decedere testatus videt ille qui cōmittit in dispositionē alterius oīa bona sua & voluisse videtur facere illum heredē: & ille vt heres tenebitur distribuere ad pias causas.

4 Verbum videtur importat arbitrium boni viri.

5 A proprijs verbis instrī non est recedendum.

6 Nominando aliquem heredem videtur quis in eum cōtulisse supremum iudicium.

7 Pactum de futura successione ad pias causas interpretatur testamentum.

8 Actus testamenti non potest alteri cōmitti.

9 Verbum dispositio se habet ad actum vltime voluntatis potius ꝙ ad actum inter viuos.

10 Voluntas captatoria ad pias causas valet.

11 Dispositio ad non pias causas an valeat si tantum interfuerint duo testes.

12 Textus in. c. relatum de testa. hꝫ locū qn̄ pia cā est instituta nō laycus: lꝫ legata sint facta in testamento.

13 Legatum factū tertio qui rogatus sit restituere pie cause dicitur factum in piam causam.

15 Heres cogitur approbare dispensationē bonorum factā p pcuratorē ꝯstitutū ad distribuendū bona post mortē constituentis.

Dominus labia mea aperiat

1 Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Viso † instrumento mandati ser Johannis Michaelis in personā ser Johānis dominici. Et clausula in dcō instrumento apposita in qua dr. Et etiam post mortem dicti constituētis possit & valeat disponere & dispositionē facere de bonis & rebus & fructibus & de substātijs & possessionibus: & de omnibus alijs rebus dicti cōstituentis secundum conscientiam dicti procuratoris disponere & omnia alia facere de bonis dicti constituentis secundum suam conscientiam prout dicto procuratori videbit & placebit secundū suam conscientiam. Queritur an dominus ser Johannes dominici contradicente illo q pretendit se heredē ab intestato dicti ser Johannis Michaelis & reuocante mandatū possit disponere de

2 dictis bonis erogando in pias causas. ¶ Circa quam † questionem videtur primo dicēdum ꝙ non. Nam lꝫ mandatum ꝙ regulariter morte finitur: vt in. l. mandatum. C. mandati duret etiam post mortem quando hoc exprimitur a mandante ꝙ debeat durare post mortē suam. l. mortis causa. §. titia. ff. de dona. causa mor. & in. l. si vero non remunerandi. §. fi. cū. l. se. ff. manda. & not. Bart. in. l. fi. ff. de solu. tamē mandatum lꝫ duret post mortem potest per heredem reuocari. casus est cum glo. in. l. sed si interim. §. si vxor el primo. ff. de dona. inter vi. & vxo. Nam procurator post mortem representat heredē tanꝙ dominum & ideo nullo existente herede non durat mandatum post mortem nec valent gesta a procuratore vt est casus secundum vnam lecturam in. l. j. C. de actꝫ. & obliga. & no. Ange. in sua disputatione que incipit astensis miles in prima. col. sicut ergo dominus pōt reuocare ita & eius heres. Si ergo in casu nostro est reuocatum mandatum: ergo pcurator nihil pōt

disponere. Confirmatur nam adita hereditate dominium bonorum transit in heredem. l. omnia fere & in. l. omnis hereditas. ff. de regu. iuris. Et hanc rationem ponderat iurisconsul. in proposito. in. l. si ego. §. j. ff. de iure dotiū. ¶ His tamen nō obstantibus cōtrariam sententiam arbitror fore veram altera de duabus vijs. Nā primo potest interpretari dicta clausula mādati quod per illa verba dictus constituens voluerit dictum mandatarium facere heredem: & quod teneretur distribuere ad pias causas. hanc primam

3 † interpretationem probo per ea que eleganter voluit Barto. in repeti. l. j. C. de sacrosan. eccle. vbi in. xx. colum. versi. tertio quero an in relictis ad pias causas &c. vbi concludit quod si aliquis committit in dispositionem alterius omnia bona sua videtur voluisse facere illū heredē & decedere testatus & ille vt heres tenet distribuere ad pias causas &c. dicit esse casum in. c. cum tibi extra de testamentis: & est ibi casus secundum lect. Innocen. que communiter approbatur a legistis & canonistis secundum domi. Abbatem Modernum: quod tamen intelligit verum Barto. quando disponens vsus est verbis importantibus arbitrium boni viri: secus si verbis importantibus liberam voluntatem quia tunc non valeret dispositio nisi exprimeretur ad pias causas. Sed in terminis nostris vsus fuit verbis importantibus arbitrium boni viri quia dictum fuit: videbitur & placebit secundum suam conscien-

4 tiam. verbum † em̄ videbitur importat arbitriū boni viri. Et idē verbum placebit vt in. l. fideicommissaria libertas et in. l. thais. §. sororem. ff. de fideicom. lib. & per Bart. ibi extra ad reprimen. in verbo videbitur expedire. & ponit Bart. in. l. si sic. ff. de le. primo.

5 ¶ Sed dicet † quispiam predicta de plano procederent quādo appareret qd̄ predictus constituens voluisset testari. Sed in casu nostro apparet quod inire voluit contractum mandati & constituere procuratorem duraturum post mortem. vt videtur clare apparere ex verbis instrumenti: in incertis enim nō certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. oblig. vnde a proprijs verbis instrumenti nō est recedēdū. l. non aliter. ff. de lega. primo: vn̄ cū sint verba demonstratiua & significātia ꝯctū mādati nō sunt trahenda ad ius testandi. Argumento. l. verba contraxerunt. ff. de actio. & obliga. Sed ad hoc respondeo & imprimis presuppono ꝙ non est absurdum quod in actibus inter viuos quis nominando aliquem heredē suum videatur in eum suum iudicium contulisse & illum heredem fecisse. casus est per quem licet ibi singulariter voluit Bar. in. l. tale pactum in fi. ff. de pactis: & licet Ange. ibi teneat contrarium per. l. verba testandi. ff. de verbo. signi. & etiā Lodo. romanus in autē. similiter. C. ad. l. fal. in. vj. priuilegio pie

6 cause. in vltimis voluntatibus contradicat Barto. tamen † dicit Lodo. roma. ꝙ autoritas Barto. seruaretur in practica: sicut ergo nominando aliquem heredem videtur quis in eum contulisse supremum iudicium: item etiam pferendo verba equipolentia prout sunt illa verba committo dispositionē bonorum meorum post mortem meam: quia importat institutionē heredis eo modo quo supra dixi secundum Barto. in. d. l. j. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Pro

7 hoc † adduco qd̄ voluit Bal. in. l. fi. in. vj. colū. versi. venio ad tertiam, questionem vbi dicit ꝙ si fuit pactum de futura successione ad pias causas tale pactum interpretatur testamentum per tex. in l. licet. C. de pac. iuncta. l. j. C. de sacrosanc. eccle. secundum intellectum barto. equipollentium autem idem est iudiciuꝫ. l. mulier in principio. ff. ad trebel. l. si mater. C. de insti. & substi. sub condi. fac. & per barto. in. l. gallus. §. quid si tantū. ff. de lib. & posthu. ¶ Pro

8 hoc in terminis etiam † adduco singularē decisionem bald. quam ipse ponit in. c. audistis in fi. extra de procura. querit ipse pone facio te procuratorem ad distribuendum bona mea pauperibꝰ post mortem meam. An valeat & videtur ꝙ non secundū cū quia actꝰ testandi non potest alteri cōmitti: allegat no. per. Joan. An. in nouella in. c. j. de procurato. lib. vj. sed contrarium dicit, esse verum qd̄ immo valet fauore anime per text. in. c. cum tibi extra de testamentis & sic decidit casum nostruꝫ. nā ille qui cōmittit dispositionem bonorum suorum post mortē suam videtur velle quod distribuat ad pias causas: vt dicit Barto. sed illa que fiunt per procuratorem ad distribuendum inter pauperes & sic ad pias causas censetur facere illum heredem vt dicit bald. ergo patet qd̄ non inconuenit ꝙ in actu mandati quis censeatur testari ad pias causas

9 ¶ Confirmatur ista † conclusio per illa verba disponere & dispositum facere &c. dispositio se habet ad actum vltime voluntatis potius ꝙ ad actū inter viuos. & est tex. in aut. de nup. in. §. disponat. p hoc allego glo. in rubrica. ff. so. ma. vbi dr ꝙ infortiatum dicitur ab infortiasim caldeo vocabulo ꝙ idem est qd̄ dispositio: q2 continet dispositiones vltimarum voluntatum: & sic vult ꝙ proprie verbum dispositio adaptetur ad actum vltime voluntatis: bene facit. l. dispositionem. ff. de solutio. & sic censentur commisse dispositꝫ. hoc est executꝫ. vltime voluntatis ad pias causas. Et licet

10 † censeatur tunc voluntas captatoria tamē illa valet ad pias causas: lꝫ iure ciuili sit prohibita: tamen ad pias causas valet prout

est magis communis opi. canonistarum per illum tex. in. d. c. cum tibi. ⁊ tenent Barto. ⁊ Bald. in. l. captatorie. ff. de heredi. instit. ⁊ in. l. j. ff. de lega. ij. ⁊ Barto. in. d. l. j. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ Bart. in. l. quedam ⁊ in. l. quesitum. ff. de re. du. Et probatur ratione concludenti. nam talis prohibitio fuit inducta a iure ciuili: vt est casus in. l. captatorias in verbo senatus ⁊ probatur. ff. de here. insti. per quam dicunt ibi Ang. ⁊ imo. ꝙ cōtrario iure ciuili potest tolli ⁊ sic per statutum sed in dispositione ad pias causas non attenditur prouisio iuris ciuilis sed diuini ⁊ gentium in. c. relatum extra de testamentis ⁊ probat Bar. in. d. l. j. in vltima. q. C. de sacrosan. eccle. ergo cum hoc nō reperiat prohibitum iure diuino vel gētium vel iure canonico non habet locum talis prouisio in dispositione ad pias causas. ¶ Preterea in terminis nostris quando quis committit generaliter dispositionem bonorum suorum post mortem valet indubitanter: vt concludit Bar. in. d. l. j. per casum secundum intellectum Inno. communiter approbatum in. d. c. cū tibi. nec † obstat si dicat ꝙ non interuenerunt nisi duo testes ⁊ ꝙ saltem requirebātur tres etiam attento mero iure canonico vt est casus in. c. cum esses de testi. ⁊ ibi plene no. Quoniam doc. in. d. c. cum tibi ⁊ Bar. in. d. l. j. volunt ꝙ talis dispositio valet tanꝙ dispositio ad pias causas quia ad non pias causas sufficiunt duo testes. casus est clarus ⁊ ibi no. omnes canoniste in. c. relatum extra de testi. ¶ Sed videtur multum † obstare ꝙ singulariter voluit do. Anto. in. c. ꝙ clericis extra de foro competenti vbi concludit ꝙ tert. in. c. relatum habet locum quando pia causa est heres instituta. Sed vbi laycus vel clericus est institutus ⁊ legata sunt ad pias causas non videtur etiam quo ad legata sufficere solennitas requisita in relictis ad pias causas: ⁊ hoc etiam tenet bar. de saly. in auc. cassa. in. viij. q. C. de sa. sanc. eccle. Sʒ ad hoc respōdeo ꝙ casus domini Antonij ⁊ eius theorica est diuersa in casu nostro. nam loquitur quando institutio ⁊ sic caput testamenti tendit in causam non piam: tunc attenditur institutio ne testamētum diuerso iure censeatur. Sed in casu nostro principaliter institutio tendit in causam piam ex quo importat ꝙ heres habuit distribuere omnia bona in pias causas immediate: hoc colligo ex verbis domini Anto. qui dicit quando clericus est institutus contemplatione persone ꝙ tunc habet locum ꝙ dicit: ⁊ sentit secus esse quando clericus esset institutus cōtemplatione ecclesie: qꝛ tunc bona veniunt ecclesie acquirenda. c. requisisti extra de testamentis: ergo eodem modo in casu nostro in quo censetur institutus cōtemplatione pie cause ⁊ bona debent in piam causam distribui. ¶ Confirmatur ista opinio qꝛ si talis dispositio non inducaretur vt dispositio ad pias causas: tunc tanꝙ captatoria non teneret: vt in. l. captatorie ⁊ in. l. captatorias. ff. de hered. insti. Cuius contrarium est verum per text. in. d. c. cum tibi proueniens qui voluit ꝙ valeat tanꝙ dispositio ad pias causas. ¶ Confirmo hanc † conclusionem per id qd singularite voluit Bal. in. l. auia. in. §. titio. ff. de condi. ⁊ demon. vbi dicitur per illum tert. ꝙ si legatur mihi ⁊ rogor restituere amore Dei non solum fideicommissum sʒ etiam legatum mihi factum censetur factum ad pias causas: ꝓ hoc etiā tex. in. l. cum dotē. ff. ad. l. fal. quem tert. dicit meliorem de iure ad hoc roma. in. d. auc. similiter in. xl. priuilegio in vltimis voluntatibus. Et idem consuluit Bald. in suo consilio mihi. xix. Et ita sepius vidi consultum per doctissimos viros quando immediate persona media habet restituere pie cause: cum ergo iurauit mō habeat imediate distribuere ad pias cās talis institutio cēset facta in piam causam. Non obmitto ꝙ † Jo. calde. in ti. de constitu. cō. si. vlti. tenet contrarium eius ꝙ voluit do. Anto. ꝙ immo testamentum tunc valet quoad legata ad pias causas per tert. in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamentis. Sed quod si verius non dissentio quia non est necessarium in casu nostro. Sit ergo conclusio in ista prima via ꝙ dictus Johannes dominici censeatur heres institutus ⁊ teneatur in pias causas arbitrio boni viri dispensare. ¶ Posset secundo loco dici ꝙ dictus ser. Johannes ser Dominici sit simpliciter procurator ⁊ tanꝙ procurator possit dispensare a d pias causas. Nam vt dictum † est dicta verba generalia important dispensationem ad pias causas scdm Barto. in. d. l. j. p ter. in. d. c. cū tibi: ⁊ sic dicat ꝯstitutus procurator ad dispēsandum bona in pias causas. cuius mandatum heres non potest reuocare: immo dispensationi cogitur consentire. casus est in. l. si ego. §. j. quem ad hoc aliter dicitur esse vnicum in iure Bald. in. c. cum venissent de testibus ⁊ tenet expresse Bald. per illum tert. in l. mandati. §. mandatum vbi dicit ꝙ potest heres compelli: Et si ad id non potest induci ius approbat. Et si patet ꝙ heres cogitur approbare ⁊ si non vultius approbat dispensationem talis procuratoris: vnde dictus ser Johannes quando habet dispensare hoc facit tanꝙ heres seu tanꝙ distributor ⁊ dispensator dictorum bonorum ad pias causas ⁊ omni alio meliori modo poterit pro tunc altero ex predictis duobus capitibus dispensatio defendi. Et ita saluo meliori iudicio sentio in premissis. Laus deo.

Consilium. L.

¶ Continet de quodā contractu ꝙ iudicādus sit liuellarius emphiteoticus: ⁊ qñ perempta supficie pereat ius superficiarij.

¶ Summarium.

1. Contractus emphiteoticus ⁊ liuellarius licet differant inter se tamen vnus pro alio capitur.
2. Libellans videtur confiteri oīa in libello contenta.
3. Dictio ista pensio est generalis ⁊ pōt se habere ad liuellum censu vel locationem.
4. Libellus debet interpretari ne contineat repugnantiam.
5. Alternatiua siue aliqñ distinguit verba sed non sensum.
6. Per contractum sensus transfertur dominium directum nō aūt per contractum liuelli.
7. Census habet se ad contractum liuelli ⁊ emphiteosis.
8. Instrumēta inter alios confecta ꝑiudicant singularibus successoribus habentibus causam ab eis confecta instrumenta.
9. Prestatio vniformis longissimo tpe facta arguit ⁊ ꝓbat ꝯtractum liuellariū siue emphiteoticū si hoc allegatur a parte.
10. Emphiteosis siue liuellus ꝑscribitur ex longa prestatione.
11. Usum rei habens pro qua soluit pensionem non potest expelli ⁊ est similis emphiteote.
12. Locatio ad longum tempus est similis emphiteosi.
13. Dñium habere dicit qui perpetuā rei habet vtilitatem.
14. Emphiteosis non dicit finita lʒ dñs dicat emphiteote ostendas mihi instrm̄ emphiteosis ⁊ illud non ostendatur.
15. Emphiteota ⁊ feudatarius in dubio censentur perpetui.
16. Liuelli concessio in dubio censetur perpetua.
17. Superficie perempta qñ pereat ius superficiarij.
18. Natura alternatiue est facere rem dubiam.
19. Si in vtraqꝫ parte alternatiue concluditur eadem intentione ꝓbatio est sufficiens.
20. Solo ad emphiteosim siue liuellū concessio censetur concessa superficies.
21. Alternatiua ex sequentibus declaratur.
22. Dominium superficiei si cōceditur dicitur concessum dñium soli.
23. Superficies sola potest ad alium pertinere ⁊ nu. 24.
24. Dñium directum soli ⁊ edificij potest apud vnum esse: ⁊ alter dominium superficiei vtili habebit.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanct⁹ illuminet intellectū. Subtiliter copiose propositam consultationem absoluit prestantissimus iurisconsultus ⁊ pater. d. Philippus de cornio de perusio adeo quod simplici subscriptione satis erit: Sed ne inconsulte subscripsisse videar aliqua breuibus percurrā. Et in primis † placet illa conclusio ꝙ cum instrumentum de quo agitur non appareat quis contractus ab initio fuerit initus ꝙ presumatur contractus emphiteoticus seu libellarius: qui quidam contractus differant de iure inter se prout habetur in. l. j. C. de iure emphi. vnde ex communi vsu ⁊ consuetudine idem sunt: nam contractum liuellarium appellamus emphiteoticum vel econtra prout declarauit Bart. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infect. in. iij. q. Et idem Bar. in. l. j. C. de iure emphi. ⁊ Bal. in. c. j. in prin. de alie. feu. ⁊ spe. in ti. de feu. ad fi. ⁊ Bald. in. c. j. ad fi. ⁊ Bald. in extraua. de pa. constan. in verbo liuellarium Jo. de imo. in. c. fi. ad fi. de feu. ⁊ in. c. potuit in. iiij. col. extra de locato. ¶ Hec autem conclusio ꝓbatur per infrascripta: ⁊ primo per petitionem datam ab illis de boncontibus contra sindicū monialium dū in ea dicitur pro liuello siue pensiōe dicti soli. Et sic illi de bōcōtib⁹ auctores dicti adeūdi fatentur qd dictum solum siue solum cum bancho erat concessum cum monialibus ad liuellum quoniam producens † liuellum censetur confiteri omnia contenta in eo in. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. ⁊ Barto. in. l. ij. §. fi. ff. de iure fis. cum simili. ¶ Sʒ huic † fundamento videtur obstare quod in dicta petitione videtur dicere simpliciter pro liuello siue pensione quod verbum pensio est multum generale ⁊ habet se non solum ad liuellum sed etiā ad contractum census prout habetur in. c. constitutꝭ. extra de religio. do. per glo. ⁊ doc. ⁊ ad contractum simplicis locationis. l. edē. C. locati. l. j. §. j. ⁊. ij. ff. de migran. ⁊ ad quālibet annuam solutionem prout notatur in cle. j. de supplen. negli. prela. ⁊ in. c. ad audiētiam el secundo de rescript. vn de cum dictio siue sit alternatiua vt in. l. si quis ita. ff. de verbo. obli. ⁊ ibi bart. ⁊ not. Jo. an. in. c. ꝙꝙ in verbo per confessionem de vsuris in. vj. non videtur se firmare libellans ꝙ fuerit concessum ad libellū sʒ alternatiue dicere ad liuellum siue ad pensionem que habet etiam simplicem locationē ⁊ sic videtur inferri ꝙ talis probatio non sit concludens. l. nō hoc C. vnde cognati. §. in presentia extra de probatꝭ. † Sed huic obiectioni † respondeo ꝙ illa verba pro liuello siue pensione intelligi debeat siue pro pensione. s. liuelli ne libellus dicatur continere repugnantia per ea que not. Cy. in. l. j. in. iiij. q. C. de iure emphi. vbi concludit

concludit ꝙ si aliquis in libello dicit se locasse in emphiteosi expo
5 nunt dicta verba.s.se concessisse in emphiteosim. Nã aliquãdo de
natura dictionis siuẽ est distinguere verba ⁊ non sensum verborũ
iuxta illud alexander siue paris prout declarat Bar.in.l.si ita.ff.d
au.⁊ arg.lega.⁊ in.l.si is qui ducenta.§.vinũ.ff.de rebus dubijs et
Bar.saly.⁊ Raph.⁊ alij in.l.cũ quidam.C.de verbo.signi. ¶Facit
nam quando vna pars alternatiue est dubia declaratur ab alia par
te alternatiue vt est tex.⁊ ibi no. Bar.in.l.j.ff.de rebus dubijs. Et
ex his declarantur alia verba que ponũt postea in fine ⁊ quietatꝫ.
factis monialibus ab Andrea de boncontibus. dum in ea dr tam
occasione seu causa pensionis seu libelli seu census ⁊c. Nam debent
6 intelligi ex causa liuelli scꝫ pensionis seu sensus qui† quidem con
tractus licet differant: cum per cõtractum census transferat domi
nium directum non autem per contractũ liuelli vt plene declarãt
Inno.⁊ docto.in.c.constitutis extra de reli.domi.⁊ no.Bar.An
7 ge.⁊ moderni in.l.j.§.j.ff.de publicanis tamen etiã census habet†
se ad contractũ liuelli seu emphiteosis: vt no.glo.⁊ docto.in.d.c.cõ
stitutꝫ.⁊ est bonus casus in.c.ad aures extra de reb.eccle.non alie.
¶Et si dicat ꝙ talia instrumenta confecta inter alias psonas non
noceat adeundo prout habetur in toto ti.C.res inter alios acta et
8 in.l.sepe.ff.de re iudicata respondet ꝙ† sicut nocebant illis de bõ
contibus ita nocent singularibus successoribus habẽtibus causaꝫ
ab eis post confecta instrumenta quia succedens in iure cẽsetur cõ
fectum inter easdem psonas.argu.l.si quid actus cum ibi no.ff.de
pigno.ita consuluit Bald.in suo consilio mihi.cccviij. incipit in
Christi nomine considerãdum ꝙ interdum pars agit: allegat etiã
not.p Cy.in.l.desiderium.C.depositi. Et idem cõsuluit Bal.in cõ
silio mihi.cccxxvj. incipit ad intelligentiam huius materie. vbi di
cit ita tenuisse Iac.butri.in.l.scripturas.C.qui po.in pig.habean
9 tur ⁊ ita sepius consului. ¶Et licet predicta instrumenta† relinq
rint nos in equiuoco tamen declarant postea manifeste ex longis
sima ⁊ vniformi prestatione p quam videt argui recognitio domi
nij ⁊ probatur contractus emphiteoticus seu liuellarius etiã si nul
lum appareat instrumentum prout declarat ⁊ decidit not. Bal.in
l.si certis annis in tertia oppo.ad fin.C.de pactis: dũmodo aperte
hoc allegetur: ⁊ declarat no. Bal.in.l.cũ falsa.C.de iur.⁊ fac.igno.
⁊ Bal.in consilio suo ꝙ incipit quando constat ⁊c.⁊ in alio ꝯsilio
ꝙ incipit consilium nostrum tale est: ⁊ ponit spe.in titu.de loca.§.
nunc aliqua versi.lxiiij.in ver.cxlij.quinimmo si nõ allegaret ꝯctus
liuellarius seu emphiteoticus idem esset qr ex diuturna ⁊ longissi
ma prestatione annue pensionis declarant instrumẽta supra dedu
cta p id quod habetur in.c.cum dilectus cum ibi plene no. per do.
10 Anto.⁊ alios extra de consue. ¶Confirmatur etiam ista† cõclusio
ex longissima prestatione prescribit emphiteosis seu liuellus prout
concludit glo.⁊ ibi Bal.in.vj.col.ver.quero nũquid ex lõgissima.
C.de iure emphiteotico.ad hoc bonus tex.in.c.vnico in fi.⁊ ibi bal
dus hoc tenet de feu.dato in vicem.l.cõmissorie.ad ideꝫ.l.sicut ⁊.l.
si quis emptionem.C.de prescrip.xxx.anno. ¶Nec predictis obstat
instrumentum emptionis dicti adeundi in quo dr ꝙ moniales ha
bent vsum: quoniam ad illud optime respondit consulens qd est
instrumentum inter alios actum: ⁊ sic non preiudicat. Et ꝙ nõ ca
11 pitur† pro vsu scientie in ti.de vsu ⁊ habitatione. Sed est nomen
impositum a vulgaribus qui volunt ꝙ ille qui habet vsuꝫ apothe
ce soluendo pensionẽ non possit expelli et est similis illi qui habet
rem ad liuellum vel ad emphiteosim: vnde dici potest ꝙ etiam ille
12 qui habet vsum acquirit vtile dominium sicut† dicimus in illo q
habet locationẽ ad longũ tempus q est similis emphiteote: ⁊ de eo
dem iudicat vt declarat Bal.post Dy.in.l. codicillis.§. instituto.
13 ff.de lega.ij.facit ꝙ no. Io.an.in cle.j.de rebus eccle.non alie.nã†
quelibet perpetua vtilitas dr dominium: vt inquit Dy.quẽ refert
Bal.in.c.j.v.col: versi.extra quero quid de locatione: q feu.da.pos
sunt facit qd no.bal.in.c.j.§.aut si liuellario quibus mo.feu.amit
tatur. Et sic soluitur ꝙ cum ratione vsus quis soluendo pensionẽ
non potest expelli dicit habere vtile dominium: ⁊ similis est emphi
teota in liuellario. Secundo principaliter placet illa conclusio qd
dicte moniales probent predicta habere dictum solum seu solũ in
14 bãcho.in emphiteosim seu ad liuellum imperpetuũ. Nam licet†
bal.in.l.pretor ait.§.j.ff.de edendo velit ꝙ si dominus dicat illi q
pretendit se emphiteotam: ostende instrumentum emphiteosis p
ut tenetur vt ibi no.⁊ no.per spe.in.c.j.de loca.col.j.ver.clxj.⁊ bal.
in.l.cessante.C.quomodo ⁊ quando iudex ⁊ ille non ostendat psu
mitur emphiteosis finita ⁊ potest a domino expelli: tamẽ illud di
ctum bal.declarat Ange.in.d.l.pretor ait.§.j.procedere quãdo qs
nititur tantum ex concessione emphiteosis quam non ostendit al's
laborat sinistra suspitio ꝯtra eum: secus si fundat se in prescriptio
ne: vt ibi latius per eum prout est in casu nostro. ⁊ contra illud di
ctum bald.consuluit.do.Abba.Modernus in suo consilio.lxxv.
incipit diues quidam: per ea que ponit spec.in ti.de iurato.§.nũc
aliqua.ver.cxlij.⁊ ipsemet bald.in dicto consilio quod incipit con
siliũ nostrũ tale est vbi vult idẽ ꝙ Ange. Et idem bal.in.d.cõsilio
ꝙ incipit quando constat: ⁊ clarius decidit Bal in.l.ij.in.ij.colũ.
ver.quero quando per prescrip.C.de iure emphi. prout refert pri
15 mus consulens. Idem etiam† voluit Ang.in.l.q in aliena in prin
ci.ff.de acqui.here.vbi dr ꝙ emphiteota ⁊ feudatarius presumunt
in dubio perpetui si non appareat ꝙ sint ad tempus.allegat guil.
de cu.hoc tenere in.l.male agitur.C.de prescrip.xxx.anno.⁊ spec.in
dicto.ver.cxlij.quod dicit menti tenendum ⁊ se pluries habuisse de
facto: ⁊ refer ⁊ sequit ibi Io.de imo. ¶Confirmat qr per instrumẽ
ta iuncta solutione probat contractus liuelli seu emphiteosis: vt
supra est dictum.de natura autem liuelli est qd sit perpetuus: vnde
16 concessio† in dubio si non apparet aliter presumitur perpetua: vt
declarat Bald. post Iaco.de bel.in.c.j.in.ij.col.ver.quinto no.de
alienatione feudi.⁊ idem dicit Bal.in emphiteosi in.l.j.in princi
pio per illum tex.ff.si ꝙ probat contractus emphiteosis perpetu9
seu liuelli seu vsus ppetui per quam acquiritur vtile dominium ⁊
est contractus similis ꝯctui emphiteosis ⁊ liuellario ostensum est.
¶Tertio principaliter ⁊ vltimo placet conclusio domini consulen
tis de qua principaliter agimus ꝙ per combustionem apotece vs
ꝙ ad solum non est peremptum ius dictarum monialium: quoniã
dicte moniales habent ius in solo ⁊ superficie prout apparet p in
strumentum supra deductum in quibus deciditur pro liuello seu
pensione soli siue soli cum bancho ⁊ instrumentũ emptionis adeũ
17 di dicitur vsus soli apothece ⁊ monialium. Nam† aliquando qs
habet ius in sola superficie ⁊ tunc pempta superficie perit ius: ⁊ ita
loquat Bar.in.l.damni infecti stipulatio competit.§. ei qui.ff.de
damno infec.⁊ specu.in ti.de locato.§.nunc aliqua ver. cxxxiiij. Et
Bal.in rubrica.C.de iure emphi.in principio.aliquando quis nõ
solum habet ius in superficie sed etiaꝫ in solo prout in casu nostro
⁊ tunc perempta superficie non perit ius.l.quo.in fi.ff.de vsufruc.
Et ita in proposito distinguit no.bar.in.l.fin.ff.de superficiebus.
Cuius distinctionem simpliciter sequitur ad literam Ludo.de ro
ma.in.l.inter quos.§.damni.ff.de damno ifecto.⁊ idem tenet bal.
in.l.j.in.iiij.col.ver.modo reuoco in dubium.C. de iure emphi.et
ita etiam tenet Io.de imo.in.l.si fundum sub cõditione.§.qui fun
dum.ff.de leg.primo pquo i terminis nostris decidit casus in quo
18 vt apparet ꝙ moniales habẽt ius in solo ⁊ superficie. Sed dicet†
quispiam in instrumento nõ dicitur precise ꝙ soluat pensio de so
lo cum bancho sed alternatiue de solo siue de solo cum bancho er
go probatio dicit esse dubia qr de natura alternatiue est facere reꝫ
dubiam ⁊ incertam.l.pretor edixit.§.ꝙ autem ⁊ ibi Bar.ff.de in
iurijs ⁊ in.c.si.extra de rescrip.probatio autem dubia ⁊ incerta nõ
releuat probantẽ.l.non hoc.C.vnde cognati.c.in presentia extra
19 de proba. Sed ad hoc respondetur† dupliciter. primo ꝙ vbicũqꝫ
in vtraqꝫ parte alternatiue concludit eadem intentione tunc pro
batio dr esse sufficiens per tex.⁊ que ibi dicunt Bal.⁊ moderni in
l.gallus.§.si eius.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ est bonus tex.⁊ ꝙ ibi not.do
cto.in.c.iij.loco.extra de proba.ad idem tex.in.c. ex parte extra.de
rescrip. Si in casu nostro eadem concludit intentio in vtraqꝫ par
te alternatiua ergo ⁊c.hoc patet quia aut dicimus ꝙ ꝯcessum fuit
20 solum cum bancho ⁊ tunc res est clara aut fuit concessum† solum
⁊ idem quia concesso solo in emphiteosim seu ad liuellum cẽsetur
concessa superficies: vt declarat Bar.in.l.j.§.qui superficiem.ff.de
superficiebus ⁊ Bal.Ang.⁊ Pau.de cast.in.l.ij.ff. de serui.⁊ bal.
in auc.qui reꝫ.C.de sacrosanc.eccle.⁊.bal.in.d.l.j.C.de iure emphi.
ver.modo reuoco in dubium ad finem: ergo ideꝫ est dicere habere
21 solum vel solum cum superficie. ¶Secundo respondeo† ꝙ illa al
ternatiua ex sequentibus declaratur ꝙ concessum fuit solum cum
bancho: vt patet ex instrumento emptionis adeundi in quo dicit
vnius petie terre siue soli ⁊ apothece in quo instrumento illi de bõ
contibus fatent ꝙ moniales habent ius in solo cum bancho.p se
quentia autem declarant precedentia.l.qui filiabus in princ.⁊.l.si
seruus plurium in fi.ff.de leg.primo.hoc etiam pbatur ex diutur
na solutione que arguit cõtractum liuelli seu emphiteosis de quo
rũ natura est ꝙ in dubio cẽseatur datum soluꝫ nõ sola superficies
22 prout declarat bal.in.l.j.in vltima q.C.de iure ẽphi. ¶Sꝫ restat†
vnus scrupulus: quoniam non videtur ꝙ possit habere dominiũ
superficiei sine solo ⁊ sequeretur ꝙ cui conceditur dominium sup
ficiei censeatur etiam concessum dominium solinum. argumento.
l.obligatio.fere.§.si placet.ff.de act.⁊ obliga.per quem ita decidit
Bar.in.l.iij.ff.de serui.ti.generali ⁊ no. Pau.de castro.in eo.titu
⁊ in.l.seruitutꝫ.§.si sublatum.ff.de serui.vrba.pre. ⁊ Pau.de cast.
in.l.certo generi.ff.de seruitu.rust.predi.⁊ sic vr concludi ꝙ qui ha
bet dominium in superficie habet etiã in solo: ⁊ tamen habemus
ꝙ perempta supficie perit ius superficiarij prout supra plene fuit
cõclusum ergo dat intelligi ꝙ lꝫ quis habeat ius in edificio ⁊ solo
23 tñ perempto edificio perit ius. Sed† ad ista respondeo in primis
ꝙ bal.in auc.excipit.C.de bo.q lib.tenet ꝙ sola supficies possit ad
alium ptinere. Et idẽ videt sentire Bal.in.c.j.§.si quis de manso.
de conditꝫ.inuesti.facit ꝙ no. Bal.in.c.j.§.si vasallus hic finit lex
24 corradi. ¶Secundo respõdet ꝙ verũ est qd quo ad directũ dñiuꝫ

solum nõ potest esse vnius τ superficies alterius τ ita procedit tex. in.§.placet. Item quando conceditur solum censetur etiã cõcessa superficies vt declarat Bar.in.l.j.§.j.ff.de superfi.τ supra est dictũ Sed tamẽ stat ꝙ quis sit dominus soli τ edificij directo τ alter habeat dominium vtile in sola supficie prout decidit Bar.in.d.l.j.§. j.ff.de superfi.τ bal.in.l.ij.ff.de serui.titu.generali τ patet ex his q̃ ponit bal.in.l.j.in vltima.q.C.de iure empbi.τ probaꝛ ex his que habentur in.l.si fundum sub conditione.§.qui fundum.ff.de leg. primo.τ tunc bene succedit ꝙ perempta superficie pereat ius superficiarij secus si habet ius in solo τ superficie: vt per Bart. in.d.l.fi. ff.de superficiebus. Nam quãdo habet ius liuelli seu emphiteosis seu alio iure vtile dominium non solum in superficie sed etiam in solo non potest dici res tota perempta sed tenetur pars τ ideo liberatur emphiteota: ad hoc glo. Barto.τ docto.in.l.j.C.de iure emphi.τ Specu.in titu.de loca.§.nunc aliqua versi.xxxv. vnde ex premissis τ alijs adductis per prestantissimum primum consulentem de subscriptione requisitus. Laus deo.

¶ Consilium Quinquagesimumprimum.

¶ Tractatur de quadam prohibitione facta descendentibus: an τ quando veniant femine: τ quod verbum descendentes intelligitur in infinitum. τ quando testator videatur se cõfirmare in sua dispositione: cum lege municipali.

¶ Summarium.

1 Appellatione descendentium cõprehenduntur nõ solũ masculi τ descendẽtes ex masculis: sed etiam femine τ descendentes ex feminis τ nu.39. etiã si dictũ sit per virilẽ sexũ nu.5.
2 Dictio descendentes est communis. τ extenditur in infinitum ad omnes posteros.
3 Dictio posteri extendiꝛ in infinitum.
4 Alienatio si est prohibita per testatorem volentem rẽ prohibitam alienari ad descendentes peruenire talis prohibitio extenditur in infinitum τ nu.43.
5 Femine descendentes ex masculo dicuntur de descendentibus per virilem sexum.
6 Filia ex filio masculo excludit fratres licet pater istituerit filios masculos heredes τ voluerit ꝙ hereditas de vno in alium descendentem per lineã masculinam vadat.
7 Dictio ex denotat causam immediatã τ nu.8.
8 Stãte statuto ꝙ vir lucreꝛ dotẽ vxoris p̃mortue filij ex ea nõ extent lʒ extet neptis ex filia nõ excludiꝛ vir a lucro dotis.
9 Conditio si decesserit sine filijs ex suo corpore natis verificatur existentibus nepotibus. τ numero.10. Et an spurijs existentibus deficiat conditio τ nume.12.
10 Descendentes etiam mediati veniunt quando testator voluit rem peruenire ad descendentes petri τ thome.
11 Dictio descendentes est dictio collectiua. Et si descendẽtes sunt vocati ad fideicõmissum an illi preferenꝛ qui sunt in gradu primiores: an vero ratione successionis τ nume.19. Et quando censeãtur vocati in infinitum nu.42.
12 Fideicõmissum si est factum familie qui admittantur: τ an si extet frater τ filius fratris an tunc talis filius admittatur ad fideicõmissum cum fratre.
13 Conditio si sine liberis grauando filiam feminam non deficit per existentiam filij spurij.
14 Si quis grauet filiuʒ de restituendo fratri τ eius filijs veniũt filij simul cum fratre.
15 Substitutio si est facta de nepote duobus impuberibus altero decedente non deficit masculo in medio existente lʒ filius masculus vigore statuti excludat filiam.
16 Statutum loquens in causa intestati quando habeat locum in cã testati τ nume.28.
19 In fideicõmisso fcõ familie admittũꝛ filij fratꝛ simł cũ fratrib᷒.
20 Legatum si est factum per testatorem fratribus τ habeat fratres vtrinq̃ cõiunctos τ alios ex latere patris tm̃ alios ex latere m̃ris: primo admittuntur vtrinq̃ coniuncti.
23 Instituens filium videtur instituere ordine successiuo sicut ab intestato erant successuri.
24 Testator in fideicõmittendo censetur voluisse vocare p̃m ordineʒ successionis ab intestato.
26 Neptis substituta non excludiꝛ a nepote masculo.
38 Soror non venit appellatione fratris quando ex coniecturis hoc non apparet.
38 Substitutio facta filio si decesserit sine filijs de alio filio si fili᷒ decedit sine masculis: lʒ cũ filia ꝙ alius fili᷒ nõ excludiꝛ stãte statuto ꝙ extentibus masculis femine non succedant.
40 Legatũ factũ cognatis siue cõiunctis extendiꝛ tm̃ ad illos qui saltem erant nati tempore mortis testatoris.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum meum. Visa facti enarratiõe τ difficultate ex ea elicita pro fundamẽto τ clariori intelligentia presentis consultationis premitto duo in iure clarissima. Primum ꝙ appellatione descendentium comprehenduntur non solum masculi τ descendẽtes ex masculis sed etiã femine τ descendentes ex feminis. casus est in.l.j.C.de suis τ legit. τ est tex.in.l.si quis inces.C.de inces.nup.τ in auc.de resti.fideicommissi.§.j.τ in auct.de here.que ab intest.l.j.§.si vero.τ.§.is leg. Est enim † verbum cõmune sicut verbum liberi ꝙ non habet femininũ libera.l.sed si here.§.si liberos τ ibi Bal.ff.de in ius vocan. ¶ Secũdum est ꝙ hoc verbũ descendentes extenditur in infinitum ad omnes posteros quia nõ refert an dicatur posteros vel descẽdẽtes: vt voluit glo.in.c.statutũ. In ver.ignorare de hereticis lib.vj. Sed posteri † in infinitum extenduꝛ.l.iurisconsultus.§.parẽtes.ff.de gradibus τ.l.liberorum τ ibi bar.ad fi.ff.de verbo.sign.τ est bonus casus in.c.nouit extra de iudi. vbi diciꝛ quis ab alio descendere etiã si per multas intermedias personas descendat τ ita illum tex.not. do.Anto.Car.flo.do.Abb.τ alij.vñ † do.Jac.de bel.in dicta auc. de restitutõ.fideicommissi in fi.quo ad terminos dicit ꝙ si testator prohibuit filios vel heredes alienare volens ad descendentes suos perpetuo peruenire prohibitio extenditur in infinitum allegat.d. l.fi.C.de suis τ legiti.τ.l.cognoscere.§.fi.τ dicta.l.liboꝝ.ff.de verb. signi.τ refert Baldus in quibusdam lec.in.l.volu ntas.C.de fidei com. Ex quibus premissis infertur vnũ aliud ꝙ dicta domina Nicola dicitur de descendentibus Cionis τ Credi τ consequenter cõprehendiꝛ in fideicommisso facto Cioni τ Credo τ eorum descendentibus. ¶ Confirmatur ista conclusio † a fortiori. nam si fuissent vocati tantum descendentes Credi τ Cionis per virilem sexuʒ adhuc censetur vocata dicta domina Nicola: quia includuntur femine ex masculo non masculi seu femine ex feminis: vt declarat Baldus per illum text.in.l.gallus.§.nunc de leg.ff.de lib.τ pos. Et cũ domina Nicola sit descendens ex masculo dicitur de descendentibus per virilem sexum. ¶ Et ideo alias † in questione de facto consultum fuit per doctissimos viros: testator instituit filios suos masculos adiciens se velle quod hereditas sua vadat de vno in alium descendentem per lineam masculinam: decessit vnus ex filijs nullo ex se masculo sed vna femina relicta superstitibus fratribus vt supra inuicem substitutõ. fuit cõsultum ꝙ filia illius mortui fratres excludit: quia dicitur de descendentibus per lineam masculinam. ¶ Pro hac opinione est etiam text.in.l.lege.xij.tabu. versic. habui itaq̃.C.de legiti.here.τ.in.§. Item vetustas.instit.de here. que ab intest.deferuntur.τ in.l.ij.§.j.ff.de suis τ legi.iuncto tex.in.§.ceterum.insti.de legiti.agna.succe. Et ista dicta sunt in proposito verissima quicquid aliud dicatur in priuilegijs immunitatibus τ similibus materijs iuxta not.in.l.quotiẽ.per Barto.C.de here.insti. lib.xij.τ in.l.ij.ff.de iureiuran.τ in.c.vbicunq̃ de penis.in.vj.cum multis similibus. ¶ Nec videtur obstare quod testatrix dixerit ad descendentes ex dictis ciono τ credo τ sic videtur sensisse de descendentibus immediatis τ sic de filijs cioni τ credi τ non de remotis dum dixit ex dictis ciono τ credo quia † dictio ex denotat causam immediatam.l.j.§.ex incendio τ ibi barto.de incen.rui.τ naufra. τ in.l.ex hoc iure τ in.l.non dubium τ ibi Bart.τ Bald.in.v.not. C.de legibus τ pro Bald.in.l.j.C.si seruus extero.τ quod pulchre dixit Bal.in.c.j.§.iniuria de pa.iur.fir.per pulchram etiaʒ questionẽ decidit Barto.in suo consilio quod incipit statuto cõmunis perusij. Et magis † proxime ꝙ voluit Barto. in suo consilio ꝙ incipit in Dei nomine amen. licet quedam predicta vbi dicit quod stãte statuto quod vir lucretur dotem vxoris premortue si filij ex ea non extent ꝙ licet extet neptis ex filia non excluditur vir a lucro dotis quia dictio ex denotat causam immediatam licet appellatione filiorum venirent etiam nepotes.l.iusta.ff.de verborum signifi. Et ad † hunc propositum magis proxime ad terminos nostros facit ꝙ not Barto.in.l.gallus.§.instituens.ff.de lib.τ posthu.τ Ange. in.l.j.C.de conditio.insertis vbi vult ꝙ ista conditio si decesserit sine filijs ex suo corpore natis non deficit existẽtibus nepotibus ex filio: quia dictio ex significat causam immediatam. ¶ Nec huic obiectioni obstat si dicatur ꝙ testator non simpliciter dixit solum qd̃ volebat prouenire ad descendentes ex dictis ciono τ credo. sed posita etiam sine dictione ex repetit dicendo τ ad dictos descendẽtes prouenire q̃diu fuerint in rebus humanis descendentes predicti τc. Et postea iterum subdit.τ cum nullus descendens ex predictis superfuerit τc. Quia illa verba predicti τ predictis ostenditur qd̃ testator se refert se tantum ad descendentes de quibus supra locutus fuerat.l.j.§.anteq̃ τ ibi not. Barto.ff.de posthu.declarat bar. in.l.talis scriptura ad finem.ff.de leg.primo. ¶ Quoniam ad † omnia ista respondetur ꝙ licet dixerit seu vocauerit descendentes ex ciono τ credo non solum vocantur immediati sed omnes alij qui veniunt de proprietate sermonis prout sentit glo.in auctẽ.de non eligẽ.

eligen.ij.iubentes.§.cum quis quã allegat ad hoc Bal. in.l.C.de condi.inser.ꝛ sequitur ibi Pau.de cast.qui volũt ꝙ dicta cõditio si decesserit sine filijs ex suo corpore natis verificeť etiã existentibus nepotibus qui veniunt appellatione filiorum.ꝛ hoc idem voluit Bar.in.l.liberorum.ff.de verbo.signi. Et hoc idem voluit bald.in suo consilio incipiente pũctus est quidam testator habet fratrẽ ꝛc. ꝛ est casus in.l.lutius in fi.ff.de here.insti.in verbo.ex se natum iũcto verbo liberos/vbi appellatione filiorum ex suo corpore natoꝝ veniunt etiam liberi ꝛ illum text.ad hoc ponderat ibi Ange. ꝛ tenet Bal.in.c.j.§.filia de suc.feu.ꝛ bar.de saly.in descendente ex masculo in auc.sed ꝛ si quis.C.de secundis nup.ꝛ Pet.de ancha.in repe.c.canonum extra de ꝯsti.ver.iij.principaliter quero. Et hec fuit manifesta mẽs testatoris qui voluit ꝙ res reseruaretur in familia descendentium ꝛ ideo prohibuit alienari:pdominatur autem voluntas testatoris in vltimis voluntatibus.l.in conditione primũ ff.de condi.ꝛ demõ.¶Ex quibus resultat conclusio supra firmata ꝙ dicta domina Nichola vř inclusa in dicto fideicõmisso facto de 11 scendentibus.¶Unde†inferẽdo predicta ad.q. nostram videtur concludendum ꝙ dicta domina Nichola preferatur dicto ascorio: quia est prior en gradu ꝛ proximior dictis Lionio ꝛ Credo per tex. in.l.cum ita.§.in fideicõmisso.ff.de leg.ij.vbi in legato facto familie admittunť illi de familia gradatim secundum ordinem succe.ꝛ ibi no.Bar.ꝛ doc.ꝛ tradit Bar.in.l.si cognatꝫ.ff.de re.dubijs ꝛ est casus ibi ponderat Pau.de cast. in.l.fi.in verbo gradatim fieri.C. de verbo.signi.ꝛ no.in.l.peto in.§.fratre.ff.de lega.ij.ꝛ Pe.de ancha.in suo consilio mihi.cxlviij.incipit in Christi nomine amẽ. plura sunt dubia de quibus queritur ꝛc.fideicõmissum autem relictum familie non differt quantũ ad istum effectum a fideicõmisso facto liberis quoniam verbum liberi est collectiuum sicut gens:familia:ꝛ cognatis:vt declarat no.Ange.in suo consi.xxxvij.incipit in dei nomine ꝛc.cum insti.fit de his ꝙ dictum per multũ no.refert ꝛ sequitur insignis preceptor meus dominus Franc.aretinus in.l. gallus.§.quidam recte.ff.de lib.ꝛ posthu.vbi hoc idem voluit in effectu.d.Raph.cumanus.ergo fortius hoc idem dicendum est in hoc verbo descendentibus ꝙ sit collectiuũ ꝛ semper priores in gradu vocet Et ex his omnibus concludendum videretur ꝙ si essem⁹ in meris terminis iuris cõmunis dicta domina Nichola exclude-12 ret dominũ astorem.¶Unde† sola videtur remanere difficultas attẽta municipali cẽsura.Nũquid testator videať se voluisse cõformare cum dispositione statutorum:ꝛ sic ꝙ illi preferanť in fideicõmisso relicto dictis descendentibus qui ab intestato in successione gradatim preferentur.ꝛ in hac difficultate prima consideratione videtur dicendum ꝙ dispositio statutorum nõ habeat obstare. Et primo auctoritate Bal.in.d.l.cum ita.§.in fideicõmisso .ff. de leg. ij.vbi voluit ꝙ in fideicõmisso facto familie in termino illius tex. si extat filius fratris non admittitur simul cum fratre quia licet pariter succederent ab intestato.vt in auc.cessante.C.de legit. hered. in illa non consideratur affectio sed iuris dispositio:in fideicõmissario autem consideratur affectio que maior est ad fratrem ꝙ ad filium fratris. Itẽ quia ꝯsideratur sola prioritas gradus: vnde sicut stante iure cõmuni testator vř se velle conformare cum dispositiõe iuris cõmunis:vt cõcludit Bal.in.l.precibus.C.de impube.ꝛ alijs substi.ad idem ꝙ dicit Bal.in.l.si duo per illum tex.ff.de acqui.here.ꝛ tamen vult ꝙ non detur ordo successionis ab intestato sed per dictos gradus. Ita dicamus in casu nostro ꝙ in statuto non consideratur affectio vel prioritas gradus ex qua arguitur prioritas af-13 fectionis.¶Secundo confirmatur† ista opinio per ea que ponit Ange.ꝛ post eum Jo.de imo.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.nam dicit Ange.ꝙ quando esset apposita ista conditio si sine liberis grauando filiam feminam non deficit per existentiã filij spurij lꝫ matri filius spurius succedat:quia nõ est censendum ꝙ testator senserit de tali sobole que est denigratiua fame testatoris:et sequitur i:no.ꝛ do.Abba.in.c.presentia de probatio. Et sic videť potius testator considerasse honorem domus ꝛ famam ꝙ voluisse se conformare cum iure cõmuni.ꝛ magis proxime dicit Jo.de imo. in.d.§.si quis rogatus ꝙ stante statuto ꝙ filij spurij succedant tũ si est grauata filia si decesserit sine filijs nõ comprehendiť spurius ratione predicta.Qua ergo ratiõe dicto casu cẽsetur testator ꝯsiderasse honorem ꝛ famam domus potius ꝙ voluisse se cõformare cũ dispositione iuris cõmunis vel statutorum pari ratione dicere possumus quod dicta testatrix potius cõsiderauit naturalem effectum cum vsa fuerit verbo affectu naturali descendentibus: per ea que ponit Barto.in.l.tutelas.ff.de capi.dimi.¶Tertio ista opinio cõfirmatur.nam de iure qui est prior in gradu succedit ab intestato vnde si extat frater ꝛ filius eiusdẽ fratris frater prefertur vt in auc. 14 post fratres.ff.de legit.here. Et tamẽ† si quis grauet filium de restituendo fratri ꝛ eius filijs filij veniunt simul cum fratre secundũ magis cõmunem opinionem Bal.Ange.ꝛ Joan.de imo.in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ Bal.in.l.si mulieri ꝛ titio ff.de vsufru.accres.ꝛ est casus i.c.raynuti⁹ vbi hoc tenuerũt hosti.

Pe.ancha.do.Anto.Car.Inno.ꝛ Abb.modernus ꝛ hoc propter naturam copulatiue ꝛ:que pariter admittit.d.c.si mulieri ꝛ tenet Bal.i.l.fi.C.de impub.ꝛ alijs substi.ꝛ Bal.in.l. si quis heres.§.fi. ff.de acqui.here.ergo in casu nostro potius attẽdať proprietas verborum de quorũ proprietate dicta dña Nichola debet preferri ꝙ dicam ꝙ voluerit se conseruare cum dispositione iuris municipa-15 lis.¶Quarto probatur† per ea q̃ ponit Jo.de imo.in.l.hrdes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.per illũ tex.ibi reprehendendo Bar.dicit ꝙ licet filius masculus excludat filiam ex forma statuti vel neptem tñ si sit facta substitutio de nepte duob⁹ ĩpuberib⁹ iuxta formã dicte.l.cũ ita.altero ĩpubere mortuo masculus existẽs in medio nõ facit deficere conditionẽ quasi sicut preferť a statuto nepti.ita prefertur ex dispositione testatoris Et ꝙ hoc sit verũ probat per.d.§.cũ ita vbi supererat nepos qui cõcurrebat cũ nepte in successiõe itestati. Et sic videbatur ꝙ pro parte deberet neptem excludere:ꝛ tamẽ nepotis in totum ex substitutione preferť:ꝛ sic testator nõ videť se conformare voluisse cum dispositiõe iuris ad hoc vt conditio deficiat ꝛ nepos ꝛ neptis pariter admittãtur. Et eadem ratio esse debet in 16 toto que ꝛ in parte.l.que tota.ff.de rei ven.¶Quinto†probať per id quod dicit Pau.de castro in.d.§.cum ita in lec.bononiensi vbi impugnando dictam opi.Bar.quã impugnat Jmo.dicit ꝙ cũ statutum loquať in causa intestati nõ habet locũ in cã testati ꝙ debet regulari ad mentẽ testatoris:ꝛ ideo dr in.q.bar.ꝙ neptis substituta excluderet nepotẽ licet ab intestato ab eo excluderet. Et dicit ꝙ dictum bar.sibi nũꝙ placuit:ꝛ sic vř ꝙ mens testatoris nõ regulať secundũ dispositionẽ statutoꝝ loquẽtium in successione ab intestato:sed scdm verba ꝛ mentem:attentis ergo verbis vř admittenda dicta Nichola ꝛ cõsequẽter etiã Arg.l.labeo.ff.de supel. 17 lega.ꝛ.d.§.in fideicõmisso.¶Sexto†ad idẽ adduciť ꝙ dicit Pe. de ancha.in repeti.c.canonum extra de cõstitutio.in.xiij.q.principali in materia interpretatiõis declaratiue ver.sed occurrit iuxta predicta.q.not.vbi ponit.q.de statuto quo cauetur ꝙ filie dotate stãtibus masculis non succedant:modo pater relictis filijs masculis ꝛ femine dotatis in testõ dixit filios meos hẽdes instituo vtrũ videanť filie institute.ꝛ dicit ꝙ pilleus.q.lxv.ponẽdo terminos in ꝯsuetudine arguit ad partẽ affirmatiuã ꝙ sic qr appellatione filiorum filie ꝯtinenť.l.si ita.ff.de leg.ij.incontrariũ arguit quia iuxta consuetudinẽ regionis interpretãda est intẽtio testatoris.l.nũmis ff.de lega.tertio.l.sempro.ff.de re.iur.soluendo ꝯcludit videri etiã filiã institutã ꝛ sic simpliciter refert ꝛ cũ eo videtur transire Pet. de ancha.ergo patet.ꝙ potius sunt attendẽda verba ꝙ intẽtio regule iuxta formã statutorum:quinimmo in casu predicto filie non cõprehenduntur de proprietate sermonis quia masculinũ proprie non concipit femininum:sed ex interpretatione:vt declarat Bar. in.l.j.ff.de verbo.signi.ergo fortius in casu nostro cõprehenditur 18 femina que proprie venit appellatione descendentium.¶Septimo†ꝛ vltimo ista opinio probatur per ea que ponit bal.in.l.quicunꝗ.C.de seruis fugi.in versi.sed pone statuto cauetur ꝙ frater ab intestato excludat sororem saluo ꝙ debeat dotari ꝛ pater in testamento dicat instituo filios meos heredes in eo ꝙ eos tangit de iure vtrum includatur filia ꝛ respõdet Bal.ꝙ sic. Sed in qua parte an in ea quã debet habere de iure cõmuni an in ea quã debet habere ex forma statutorum:ꝛ concludit ꝙ potius ad partẽ debitã de iure cõmuni videtur testator se retulisse. Argumento.§.sed quotꝫ. insti.de iure na.gen.ꝛ hoc idem refert Pe.de ancha.in dicta repetitione.xiij.q.principali in loco allegato in precedenti fundamento.ꝛ sic Bal.in primis concludit idem ꝙ pilleus: demum ꝙ testator se expressit videtur potius se referre ad ius cõmune ꝙ municipale femine:ꝙ no.Jo.an.in ti.de arbi.§.excipitur circa principiũ: vnde sicut quando testator se expresse refert ad ius videtur se referre ad ius cõmune ita dicamus ꝙ potius tacite videatur se voluisse concordare cũ iure cõmuni ꝙ cum iure municipali. Et ista sunt que primo aspectu incontrarium vigere plurimum videbantur.
19 ¶†His tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo ꝙ immo dicta domina Nichola excluditur a dicto Astore. Et primo pro hac parte adducitur glo.in dicta.l.cum ita.§.in fideicommisso.ff.de lega.secundo vbi glos.vult ꝙ in fideicommisso facto familie admittuntur filij fratrum simul cum fratribus licet fratres sunt priores in gradu sicut pariter admittẽtur in successione ab intestato vt in aucten.cessante.C.de legi.here. Et sic apparet quod licet aliquis sit prior in gradu tamen in parte in qua quis excluderet eum in successione intestati excludit etiam in tali fideicõmisso:ergo idem quando in totum excluderet. Argumento.l.que de tota.ff.de rei vendi.ꝛ licet Bald.in dicto.§.in fideicõmisso cõtrarium tenuerit vt supra adduxi in primo fundamento pro contraria parte.tamen Joan.de imola tenet opi.glos. quia de mente illius text.videtur esse ꝙ inuitentur eo modo quo inuitantur ad successionem. Nec obstat secundum eum ꝙ dicit Bald. qđ in dicta auct.cessante non inspiciatur affectio sed iuris dispositio que videtur inspici in dicto fideicõmisso:quia in.d.§.in fideicõmisso non

magis dr̄ affectus considerādus q̄ in dicta auc. cessante sed simpliciter dr̄ proximiores vocandos quo casu debet intelligi vt vocent̄ secūdum ordinē succes. Et hec opinio videtur verior per tex. in. l. fina. C. de vbo. sig. in verbo gradatim pro qua dicit ibi Pau. de ca. ꝙ debent gradatim admitti secundum ordinē successionis vt qui

20 prius ab intestato vocantur prius admittant̄ vnde † dicit ꝙ semel allegauit illum tex. cum quidam reliquisset fratribus suis ⁊ habebat fratres vtrinq̄ coniunctos quosdam ex latere patris tantum quosdam ex latere matris tantum ꝙ ad hoc legatum vocabantur fratres vtrinq̄ coniuncti si extabant tempore mortis alijs exclusis quia quando preferebantur in successione intestati si illi non exta-

21 bant vocabant̄ alij. Et eodem † modo si quis legaret vel instituerct cippum domus vel stipitem ⁊ est vulgare tuschoꝝ primo admittuntur agnati quia ipsi sunt stipes secundum Ange. ⁊ admittunt̄ secūdum ordinem graduū successionis. Nec obstat si dicat̄ ꝙ in. d. l. fi. admittunt̄ affines. i. gener ⁊ nurus qui vero non succedunt ab intestato. l. affinitatis ⁊. l. vitrico. C. cōmunia de succes. Item ⁊ liberti: ergo non potest considerari ꝙ ibi admittant̄ secūdum ordinem successionis. Quoniā lex in verbo gradatim duo cēsetur determinare primū ꝙ consanguinei inter se gradatim admittant̄ put etiā probat tex. in. d. l. cū ita. §. in fideicōmisso itelligo gradatim secundum ordinem succes. prout intelligit Pau. de cast. Secundū omnes de familia gradatim hoc est prius consanguinei secūdo loco affines. s. gener ⁊ nurus tertio loco liberti ⁊ sic ex p̄missis est sublatum primum fundamentū incontrarium adductum ⁊c. ¶ Secun-

22 do principaliter ista † opinio confirmatur per ea que ponunt Ange. ⁊ imo. in. d. §. si quis rogatus que supra incontrarium adducta fuerunt in secundo fundamento. nam si iura ipsoꝝ interpretamur preter voluntatem defuncti contra dispositionē statutorum vt honor domus conseruetur: quantomagis hoc dicendum est qn̄ possumus intepretari voluntatē testatoris ad conseruationem honoris domus: ⁊ secūdum dispositionem statutorum: perditis enim diuitijs sordescit familiaris dignitas. l. si quis. C. ad. l. iul. maie. cū vulgaribus. Pro hoc adduco ꝙ singulariter dicit Jo. an. in ratiōe decidendi post Ricar. in addi. spe. in rubrica de testamētis. vbi dicit ꝙ si testator istituit duos filios suos ꝙ si titius decedebat sine filijs substituebat sempronium ⁊ eius heredes masculos. Et post mortem titij sine filijs reperitur nepos masculus sempronij ex filia premortuis sempronij ⁊ filia talis nepos non admittit̄ ex substituti de si reperiretur agnatus succedere titio ex testamento vel ab intestato ⁊ inter alia assignat rationem quia intentio testatoris facit mētionem de masculis fuit consulere familie sue ⁊ agnatis ⁊ velle qd̄ bona remaneant in familia: vnde ratio conseruandi familiam in istis ex verbis testatoris: ergo eodem modo dicamus quando talis ratio sumitur propter dispositionē statutorum cū qua videntur se voluisse concordare testantes: vt ibi late demonstrabitur ⁊ sic concluditur ꝙ in casu nostro. prius censetur testatorē voluisse vocare descendentes masculos q̄ feminas: vide ergo ꝙ ea que no. per Ange. ⁊ imo. non habent obstare sed possunt etiā pro hac parte adduci. Et posito ꝙ incontrarium obstarent dico ꝙ cōtrarium tenuit Bar. in. l. heredibus. §. fi. ff. ad trebel. argu. glo. ibi ⁊ cōmuniter sequuntur Moderni ⁊ do. Abba. in. c. in presentia de probat. in terminis statuti licet aliud dicat i terminis iuris cōmunis. Preterea imola in. d. §. si quis rogatus restringit se quādo substitutio fit femine: quia tunc ratione conseruande familie nō videtur testator cogitasse de spurijs: que presumptio est magis vrgens q̄ illa que sumeretur ex dispositione statutorū: vna autē presumptio tollit aliā l. fi. ff. de in inte. resti. tit. generali. Et eo maxime quia statutum de quo in terminis illis est cōtra bonos mores quia talis proles etiā lege diuina damnatur: vnde dubitatur an valeat. de quo per Barto. ⁊ docto. plene in. l. testamenti factio. ff. de testamentis. statutum autem de quo agimus est factum ad bonum publicum ad cōseruādas familias ⁊ cognat9. Itē cōcordat cum. l. diuina: vt patet i libro leuitici: vbi habetur ꝙ masculus femine preferebatur: vnde nimirū si potius sumitur p̄sumptio ex dispositione statutorū: de quib9 agimus q̄ in terminis Jo. de imo. Et sic ex predictis sublatum est secundum fundamentum incontrarium adductū. ¶ Tertio prin-

23 cipaliter † ista conclusio probatur per tex. cum glo. in. l. gallus. §. quidam recte secundum quintam lect. ⁊ ꝙ ibi per Bar. ff. de lib. ⁊ posthu. vbi si instituo filium ⁊ nepotē videor instituere ordine successiuo sicut ab intestato erant successuri: vnde dicit Bal. in. l. precibus C. de impube. in. xviij. col. ver. procedo vlterius ⁊ bal. in. d. l. si duo. ff. de acqui. here. ⁊ licet Bal. Ang. imo. ⁊ cōmuniter docto. teneāt contrarium quando nulla subest necessitas relinquendi. vel instituendi filium vel nepotem sed tantum ordo successionis prout deduxi. s. in tertio fundamento pro contraria parte tamen ad eorū dicta possumus dupliciter respondere. Primo qd̄ si in terminis Bal. Ange. ⁊ imo. ⁊ aliorū intelligeretur dispositio testatoris secūdum dispositionē iuris cōmunis ab intestato prouidentis offēderentur verba testatoris qui copulatiue vocauit tales personas: de cuius copule natura est personas copulat9. simul vocare. l. duobus ff. de lega primo. l. vnica. §. is ita. C. de cadu. tol. in casu nostro verba non offenduntur quia licet appellatione descendētium veniūt femine tamen attenta dispositione statutorū secundum quam interpretamur voluntatē defuncti cēsentur vocate deficientibus masculis ⁊ sic non offendūtur verba. vnde dici potest quod aut dispositio testatoris tendebat ad conseruandū testamentū ne rumperetur ⁊ presumitur qd̄ voluerit regulare suam dispositionem secundum statutū seu legem ne rumpatur testamētū per tex. cū glo. quā sequūtur Dy. Bar. ⁊ omnes in. d. §. quidā recte. Aut non suberat necessitas conseruandi testamenti: ⁊ tunc aut violarentur verba testatoris si vellemus regulare secundū dispositionē iuris cōmunis vel statuti: ⁊ tunc possit procedere quod dicunt Bald. Ange. ⁊ alij in. d. §. quidā recte. ⁊ est casus in ca. Raynutius ⁊ in. c. Raynaldus. extra de testa. Aut verba non videbant̄: ⁊ tunc debeat interpretari mēs testatoris secundū dispositionē iuris cōmunis vel legis municipalis ⁊ ita loquuntur auctoritates. j. etiā adducende que hoc dicunt. ⁊ iste est casus noster: quia verba non videbantur si inteligamus prius masculos vocatos ⁊ postea feminas vocatas. ¶ Secundo rn̄deo ꝙ nō est ita vrgens interpretatio que sumitur ex dispositione iuris cōmunis nullo existente statuto sicut illa que sumunt̄ ex dispositione iuris municipalis. Nam ius commune non vult a proprietate verborū discedere nisi appareat de mente incontrarium. l. non aliter. ff. de lega. iij. secus stantibus huiusmodi legibus municipalibus que sunt fundate. naꝫ cū supersint agnati masculi ⁊ sint illi qui sustinēt onera agnat9. puta propulsatio iniuriarum ⁊ alia onera: ⁊ secundum naturā sit vt quem cōmoda sequūtur sequantur ⁊ incōmoda vt in. l. secundum naturam. ff. de reg. iuris

24 ¶ Itē † in ratiōe publice vtilitatis que expostulat facultates suas singlis agnatiōib9 ꝯseruari vt familia sit fami. dignitas ⁊ hōestas que absq̄ diuitijs conseruari non possunt: iuxta not. in. l. j. in fi. ff. de ventre inspi. ⁊ per Jo. an. in addi. spe. in rubrica de sucel. ab intest. ⁊ secundum que statuta mentes hominū hodierno hunc adaptauit presumere debemus testatorem voluisse suam dipositionem regulare. Qua eīn ratione cum hodie statuta fiant a ciuibus ꝙ masculi excludunt feminas statuendo voluerūt masculos preferri eadem ratione censentur voluisse in suis disposit9. in testando: cum non appareat ratio diuersitatis ad hoc tex. cū glo. in. l. q̄uis. C. de fideicōmissis. censetur eīn testator voluisse qd̄ sua lex municipalis vult secundum quā viuit ⁊ sciuisse creditur vt dicit dominicus de sancto Geminiano in. c. j. in. vj. no. de cōsti. lib. vj. Et sic relinquit̄ ꝙ testator in fideicōmittendo censetur voluisse vocare secundū or-

25 dinē successionis ab intestato: vnde memini † ꝙ dum essem in ciuitate ferrarie iam sunt tres anni fuit questio de facto. nam quidā legauit vnā possessionem duobus suis nepotibus ex fratre. ⁊ casu q̄ alter decederet sine filijs deueniret ad alterum ⁊ eius filios. Alter mortuus fuit relictis filijs masculo ⁊ filia femina: demum alter decessit sine filijs volebat femina simul cum masculo admitti: consultum fuit contrarium per predictā rationem propter statutū ferrarieñ. ex quo excludebat̄ femina ab intestato. ⁊ ita consuluerunt plures aduocati ferrarieñ. ⁊ postea subscripsit insignis p̄ceptor meus do. Alexander de imo. ⁊ tūc etiam subscripsi. ⁊ sic sublatum est ter-

26 tiū fundamentū. ¶ Quarto † principaliter cōfirmatur per ea que no. ponit Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. vbi Barto. concludit ꝙ licet ibi neptis substituta non excludat̄ a nepote masculo: quia cū sit in pari gradu nō dicitur superesse persona que ex presumpta mēte defuncti excludit substitutū: secus si superesset persona prior in gradu vt in. l. pe. C. de impub. ⁊ ali. substi. tamen quādo essemus in gradu in quo ex forma statuti filia ⁊ neptis excluderent̄ ab intestato per existentiam filiorum. vel nepotum masculorum tunc retētis eisdē terminis sc3 ꝙ superesset nepos ex vno filio ex alio neptis substituta tunc excluderetur neptis per existētiam nepotis ex quo ex forma statuti excluditur in succes. ab intestato ⁊ sic testator videt̄ voluisse preferre nepotem qui ab intestato ex forma statutorum p̄ferebatur: ⁊ cum opi. Barto. transit ibi Ange. ⁊ etiā Raph. cuma. qui reputat hoc valde notandum. Idem etiam tenet Pau. de ca. in lect. paduana: ⁊ sic magis cōmuniter docto. sequūtur opi. Bar. ꝙ testator substituendo expresse non videtur voluisse preferre substitut9. illius personis que essent potiores in causa intestati: ergo fortius in casu nostro: cū tractemus de preferēdo illos qui pariter includuntur in verbis fideicōmissi. ¶ Nec obstat ratio Jo. de imola in dicto. §. cum ita per illum tert. quoniā in casu Barto. ⁊ in casu nostro est manifesta ratio diuersitatis. Nam in casu dicti. §. cū ita nepos ⁊ neptis erāt pariter priuilegiati de iure cōi: quia equaliter admittebantur ab intestato: vnde non est mirum si data paritate personarū pariter priuilegiatarū ille sit potior qui habet vo-

27 luntatem expressam pro se. Cum † etiam sola voluntas expressa solet esse priuilegiata in multis: ⁊ sepe prefertur tacite voluntati presumpte a lege. l. si ex pluribus. ff. de suis ⁊ legit. l. pe. ff. de iniusto testamento. Secus in casu Bar. ⁊ in casu de quo agimus in quo masculi in

sculi in totum feminis preferuntur: ⁊ sic nō sunt pariter priuilegiati. Et ita eleganter rñdet insignis preceptor meus do. Franciscus aretinus in quodam consilio quod incipit Stomacatus sum vt verum fatear ⁊c. ¶ Et si dicatur quare in. d. §. cum ita non videtur se voluisse conformare cum iure cōmuni attēto ꝙ in vna dimidia portionis delate illi vltimo filio potentius ius habeat nepos ⁊ sic neptis in illa sua dimidia non debuisset ex substitutiōe admitti. sed hoc fuit ex eo quia simul cōcurrissent causa testati ⁊ causa intestati: quod esse non pōt. l. ꝙdiu. ff. de acqui. here. l. anteꝙ. C. com munia de succe. Ideo in pari causa preferꝛ potius in totum causa testati. argu. d. l. ꝙdiu. Et sic sit soluta quarta ratio incontrarium
28 adducta. ¶ Nec ob.† ꝙ quinto loco adductum fuit secundū Paulū de ca. contra Bar. in. d. §. cum ita. Nam ad eius rōnem respōdetur ꝙ etiam in causa intestati concurrit tacita dispositio ⁊ voluntas testatoris. l. conficiunꝛ in principio ⁊ l. si quis cum nullū. ff. d iureiuran. Nec absurdum ꝙ cum testati regulentur a successiōe ab intestato: ⁊ qui sunt proximores prius censeantur vocati: vt in. d. l. fi. ibi per Pau. ⁊ moder. C. de verbo. signi. ⁊ in. d. l. cum ita. §. in fideicōmisso facit lex cum auus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ tex. in. l. pe. C. de impub. ⁊ aliis substi. cum ibi no. ⁊ tenent vt dixit bart. Ang. Raph. ⁊ Pau. de cast. in lec. paduana in. d. §. cū ita cum multis similī. ⁊ sic remanet soluta quinta ratio in ɔtrariū adducta. ¶ Quin
29 to† principaliter ista opinio confirmatur per ea que ponit Pet. de anc. in. l. tres fratres. ff. de pact. vbi refert se alias ɔsuluisse ꝙ si statutum excludit feminas a successione patris stantibus masculis ⁊ contingit patrē testari ⁊ in testō dicere ꝙ instituit filios suos ꝙ non comprehenduntur filie quarum natura ⁊ conditio est diuersa a masculis in succedēdo ꝓpter dictū statutū ⁊ sic vba testatoris intelligantur secundum mētem statuti: secus si extraneus instituisset filios Petri: quia tunc venirent etiam filie: quia statutum non
30 loquitur de extraneis: mouetur† per ea que dicit ibi Bal. in prīo no. vbi vult ꝙ lꝫ appel. frīs veniat soror: fallit nisi ex ɔiecturis aliō appareret. vnde stante predicta decisione aduertendum puto. Qđ enim hic agatur de fideicōmisso facto a dicta gemina. Si agerem⁹ de eius successione nunc ⁊ dominus astorius excluderet dictam dominam Nicholam ex forma statutorum prout ex serie consilii redditi in fauorem astori videꝛ ꝓsupponi: tūc dicta supra de plano ꝓcedunt in terminis nostris. Sꝫ si poneremus ꝙ si hodie decederet domina Gemina quod astor non excluderet dominam Nicholam Sed potius excluderetur ab ea: licet respectu Cioni et Credi preferretur dictus Astorius: tunc res esset magis dubia: tamen idem forte dicendum esset in casu nostro ex quo domina Gemina post mortem Cioni ⁊ credi voluit peruenire ad descendentes ex dictis ciono ⁊ credo ⁊ iussit non distrahi. ⁊ sic patet ꝙ voluit ꝙ conseruaretur in descendentibus Cioni et Credi et habuit respectum ad personas ipsorum ⁊ descendentium suorum: qua ergo ratione quando habuisset respectum ad suos descendentes illud dicendum fuisset ꝙ potiores in gradu domine Gemine respectu successionis ab intestato debuissent admitti pari ratione quando habuit respectum ad descendeñ. ⁊ familiam cioni ⁊ credi: quam voluit conseruare debet haberi respectus ad potiores respectu successionis ab intestato in hereditate dicti cioni ⁊ credi: sicut ergo quando voluisset conseruare familiam suam testator attēderetur ordo successionis ipsius: ita dicēdum est quādo voluit conseruare fami
31 liam alterius: ⁊ hoc probatur. ¶ Preterea ista† opinio probatur ꝑ tex. vbi est casus in. d. l. cum ita. §. in fideicōmisso. ff. de lega. secundo vbi est casus secundum cōmunem intellectum ꝙ in fideicōmisso facto familie vocantur primo nominati ⁊ post illos qui sunt ꝓximiores in gradu prout etiam probat tex. in. l. peto. §. fratre. eo. titu. etiam si illi nominati non essent proximiores testatori quia videntur predilecti a testatore per. l. quoꝫ. ff. de vsufru. secundū Dy. Bal. ⁊ Pau. de castro in. d. §. in fideicōmisso: illi autem proximiores censentur vocati quia sunt proximiores nominatis: ⁊ sic illis qui admittuntur ad fideicōmissum: vt probat formaliter text. ibi dum dicit ⁊ qui ex his proximo gradu procreati sunt. ⁊ tenet glos. in prima expositione. Et sic attento intellectu Dy. Bald. ⁊ Pau. qui etiam est de mente Bar. dum vult simpliciter ꝙ primo nominati admittuntur tanꝙ predilecti si post noīatos essent aliq de familia proximiores testatori aliqui ꝓximiores noīatis admittūtur primiores noīatis ⁊ sic qua rōne testator ꝑdilexit aliquos in fideicōmisso censetur predilexisse eius ꝓximiores. Et sic illos qui sunt proximiores illi qui habent fideicōmissum restituere non testatori vt probat tex. in verbo qui ex his alle. vnde succedit Bar. ꝙ ibi dicit glo. ꝙ talis proximitas gradus attenditur secūdū ordinem successionis ab intestato non secundū gradus proximitatem quā sequūtur docto. non impugnant. ⁊ Jo. de imo. expresse reprobādo Bal. vt supra dixi. ¶ Ista conclusio cōfirmatur ratione satis clara iudicio meo. Nam si verum est ꝙ testator videtur se voluisse cōformare cū dispositiōe statutorꝫ secundū ordinē succe. ab intestato dꝫ fideicōmissum deferri vt patet ex multis supra deductis ⁊ j. deducendis sed clarū est ꝙ in succes. ab intestato attēditur proximitas gradus succes. habito respectu ad illum qui vltimo loco mortuus est apud quem reperitur hereditas: ⁊ de cuius succes. agitur. l. ii. §. legitima. ff. de suis ⁊ legit. vnde si domīe Gemine successerint cionus ⁊ credo continuo bona dicte Gemine de gradu in gradum deuenissent ad benedictū: certum est ꝙ astorius ab intestato excluderet do. Nicholam ergo eodem modo debet deferri fideicōmissum per preallegatas doctrinas: vt idem ordo seruetur in restitutione dicti fideicō. ꝙ in succes. ab intestato seruatum fuisset ⁊ hoc videꝛ
33 verissimum. ¶ Nec obstant allegata in contrariū† in. vi. fundamēto pro alia parte ꝙ licet pilleus ita tenuerit ꝙ etiam videtur tenere Bal. tamen Pet. de ancha. in. d. c. canonum statuta in loco pallegato dicit ꝙ probabilius est dicere ꝙ testator in dubio potius videatur voluisse ꝙ vult statutum ꝙ ꝙ ius cōmune: ⁊ ista opinio est magis cōmunis. ⁊ posito ꝙ opinio pillei ⁊ Bal. esset potior ꝙ opinio Petri de ancha. tamen nō obstaret in casu nostro: quia loquūtur in institutionibus directis: qꝛ hereditas directa nō pōt tacite dari sed debet dari verbis expressis. l. heredes palā in prīn. ff. de testamētis. fideicōmissum vero bene pōt tacite concedi. l. cum propo
34 neretur ⁊ l. peto in prīn. ff. de lega. secundo vnde† de institutione dicta ad fideicōmissum non valet argumentum: prout in pulchra q. declarat Pau. de castro in. l. pe. C. de impu. ⁊ aliis substi. ⁊ Paulus de castro in consilio. cccl. incipit in Christi nomine ⁊c. duo videnda sunt. ⁊ si tenemus opi. Pe. de ancha. que est cōmunior. in. d. l. tres fratres in. d. c. canonū qui loquitur in institutionibus dire
35 ctis fortius idem dicendū in fideicōmisso. ¶ Nec huic† opinioni obstat ꝙ septimo ⁊ vltimo loco adductū fuit incontrarium: quia in primis illa doctrina non est cōmunis: quoniam quando partes referunt se ad ius videnꝛ se referre potius ad ius municipale prout tenet Bal. in. l. omnes populi in quibusdam lecturis. ff. de iusti. ⁊ iure. Idē Pe. de ancha. in. d. c. canonum sta. in loco preallegato do. Anto. ⁊ Moder. in. c. quintauallis extra de iureiuran. Bal. in l. vnica. C. de confes. ⁊ Bal. ⁊ imo. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. vel etiā dici pōt ꝙ rō expssa de iure intelligaꝛ de iure cōi tāꝙ de digniori ex dispositione iuris ⁊ proprietate vocabuli in. §. sꝫ quoꝫ. insti. de iure naturali gētium ⁊ ciuili: que ratio cessat vbi tractam⁹ de tacita relatione ⁊ non expressa: ⁊ sic remanent sublata fundamē
36 ta incontrarium facta. ¶ Sexto† ista opinio confirmaꝛ ex his que ponit Bart. in. l. vt iusiuran. §. si liberi. ff. de ope. liber. ⁊ in consilio suo incipiente. ista questio habet duo dubia vbi vult ꝙ stante statuto ꝙ stantibus masculis filia femina non succedat. Si pater recipit emphiteosim pro se ⁊ filiis masculis ⁊ feminis ꝙ prius admittūtur masculi ꝙ femine: ⁊ sic vult Bar. ꝙ ꝙuis statutum loquaꝛ quādo agitur de succes. hereditatis ab intestato: tñ vendicat sibi locuꝫ in successione procedente a contractu ⁊ dispositione patrisfami. facta sup re particulari: ⁊ cū dicta decisione Bar. ɔcor. Pe. de anch. in cle. ff. de iure patro. ⁊ Jo. de imo. in. c. potuit ad fi. extra de locato facit ꝙ no. Bal. in. l. fi. in. iii. col. C. de suis ⁊ legit. Et voluit ideꝫ Bal. cum modificatione in. l. liberti. in. xi. col. C. de ape. libe. ⁊ bal. in auc. si quas ruinas in. v. col. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ Saly. in. l. ii. in. xvii. q. C. de iure emphi. qua ergo ratione quando sunt expresse vocati masculi: ergo idem dicendum quādo sunt vocati simul sub
37 nomine descendentis. ¶ Septimo† ista opinio confirmatur per ea que no. Jo. de imo. in. l. fi. ff. de condi. ⁊ demon. vbi dicit ꝙ si testator grauauit filium suum sub conditione si decesserit anteꝙ possit administrare licet de iure cōmūi intelligatur si decesserit ante. xxv. annum etatis sue. vt in. d. l. fi. cum glo. tamen si ex forma statuti minor. xxv. annis potest administrare intelligētur ⁊ interpretabunꝛ verba testatoris secundum dispositionem statuti non secundū dispositionē iuris cōmunis. l. omnes populi. ff. de insti. ⁊ iure. ¶ Octa
38 uo probatur† per ea ꝗ ponit Paul. de castro in cōsilio. lxxvii. incipiente in Christi nomine casus iste frequenter contingit vbi dicꝛ ꝙ si testator instituit filium ⁊ si decederet sine liberis substituit sibi alium filium: ⁊ postea cōtingat ꝙ dictus filius institutus decedat sine filiis masculis ⁊ cum filia femina: non excludtur filius substitutus stante statuto ꝙ extantibus masculis filie femine non succedāt qꝛ hoc casu verisimile est testatorē in illa conditiōe si decesserit sine filiis voluisse se conformare cum dispositione statuti ꝙuis statutū loquatur ab itestato: quia testator videtur voluisse ɔseruare agnationem sicut voluit statutū iuxta no. per Cy. in. l. i. C. de adulteriis. Et pro his etiam multum bene facit ꝙ consuluit Pe. de ancha. in
39 consilio mihi. cxv. incipieñ. pro clariori decisiōe ⁊c. ¶ Postremo† ista conclusio probatur auctoritate magne sciētie viri domini Anto. de butrio qui hāc questionem decidit quasi in terminis in suo consilio. ix. ꝙ incipit in nomine domini ⁊c. viso pūcto ⁊ quesito ⁊c. vbi testator instituit filium cum hoc ꝙ non posset immobilia alienare ex eo ꝙ voluit ꝙ bona sua predicta veniant ad posteros ⁊ successores suos concludit ꝙ masculi postea descendentes excludunt feminas a dicto fideicōmisso propter statutum loci quod prefert masculos descendentes ipsis feminis vt nomen familie in heredi

tatibus conserueƚ ⁊ ne cõtingat heredes ad extraneos stipites eua gari: verba autem plus ex cõmuni vsu loquendi exaudiuntur: ꝙ a vocabuli proprietate aut iuris intellectu.l.cum delanionis.§.asinã ff.de fide instru.l.labeo de supel.lega.cum simili.ergo idem dicendum in relicto facto descendentibus. Et predictam interpretationem amplecti debemus quia a longissimo tempore citra ita fuit interpretatum dictum fideicõmissum.argu.l.minime.ff. de legib⁹ ⁊.c.cum dilecti extra de consue.cum ibi no. Relinquiƚ ergo quod dominus Astorius ex quo est masculus ⁊ in succesſ.hereditatis ab intestato que obuenisset ex persona suorum antiquorum preferreƚ tam de iure cõmuni ꝙ ex forma statutorũ ex quo vltimo loco reperta est in persona Benedicti preferri debet dicte Nicbole. ¶ Solum 40 tamẽ vr̃ restare vnus scrupulus q: dictus Astorius non erat natus tempore mortis testatoris vnde non videtur includi in dicto fideicõmisso per ea que ponit Bar.in.l.si cognatis.ff.de re. dubiis: vbi ponit relictum factum cognatis seu coniunctis tantum extendetur nisi ad illos qui saltem essent nati tempore mortis testatoris prout etiam concludit bar.in suo consilio qð incipit bonauentura condidit testamentum.bene facit.l.qui filiabus.ff.de lega.primo. Et idem ꝙ dictum est in relicto facto liberis prout cõcludũt Pe. de ancha.⁊ Jo.de imo.in.c.indicante extra de testis.traditur etiã in.d.l.cum ita.§.in fideicõmisso. Quinimmo cũ Cionus ⁊ Credo fuerint grauati de restituendo descendentibus post mortem ⁊ tempore mortis Cioni ⁊ Credonis non est natus dictus Astorius non vr̃ vocatus. Argu.l.vnice.§.⁊ cum triplici ⁊.§.si autem.C.de cadu. tol.⁊ decidit no. Joã.an.post lambertinum de ramponibus in additio.spe.in titulo de testis in rubrica in.v. Jtẽ lãbertin⁹:de rãponib⁹ vbi vult ꝙ si post mortẽ filii substituti filii alteri⁹ tales filii debent esse nati tempore mortis grauati vt ibi latius per eum. Sed 41 ad predicta respondeƚ ꝙ predicta ꝓcedunt nisi aliud appareret de voluntate testatoris q̃ in vltimis voluntatibus predominaƚ.l. in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.ex facto la grande.ff.de here.insti.cum simili. Nam primo loco testatrix voluit ꝙ bona relicta nullo modo alienarentur. Secundo loco ꝙ deuenirent ad descendentes ex dictis ciono ⁊ credo. Tertio loco qð pertinerent ad descendentes ꝙdiu descendentes durarent in reb⁹ humanis. Quarto ⁊ vltimo voluit ꝙ quando descendentes non superessent ꝙ deuenirent ad Margaritam ⁊ quosdam alios: ⁊ descẽ 42 dentes ex eis: vnde ex singulis sumitur manifesta presumptio ꝙ voluit vocare descendentes in infinitum. Et primo dũ prohibuit alienari: per quam prohibitionem videtur voluisse testator ꝙ donec aliqui descendentes reperirentur ꝙ bona ad eos prouenirent vt probat ter.in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ii.vbi donec aliquis de familia extat vel esse speratur. Si aliquis alienat contra prohibitionem testatoris admittuntur alii proximiores: dũmodo caueant de restituendo sequentibus post mortem: ad quid enim prestareƚ dicta cautio: si alii sequentes de familia non includerentur vnde i infinitum censentur vocati: ⁊ ita inducendo illum tert.in proposito dicit domi. Pau.de castro in suo consilio.xvii.icipit in Christi no 43 mine amen in causa que vertitur parme. Secũdo quia vocauit descendentes: quorum appellatione veniunt descendentes in infinitum: vt.s.est probatum. Secundo premisso vnde a proprietate non videtur recedendum.l.non aliter.ff.de lega.iii.⁊ hoc in terminis decidit Jaco.de bel.in.d.auct.de restitut.fideicõ.cuius verba formalia supra retuli: maxime in rõne decidẽdi: vbi voluit ꝙ quãdo prohibita est alienatio vt apud descendentes perpetuo prouenirent extenditur ad descendentes in infinitum: quia appellatione descendentis.veniunt descendentes in infinitum arg.i.d.l.fina.C.de suis ⁊ legit.cum simili.l.iii.ex eo ꝙ voluit testator ꝙ bona remanerent apud descẽdẽtes ꝙdiu fuerint in rebus humanis: ⁊ sic refert se ad tempus futurum per dictionem ꝙdiu que denotat tempus perpetuum si perpetuo durarent descendentes.l.sufficit.ff.de con 44 di.inde.in verbo donec: ⁊ ꝙ per illũ ter.dicit bar.in.l.j.ff.de condi.⁊ demon.dum declarat virtutem dictionis ꝙdiu donec ⁊ quousq̃: vnde dicit glo.j.in cle.ꝙdiu extra de appel.ꝙ dictio ꝙdiu intelligit etiã si decies milies anni defluxerint ⁊ sic tunc verificatur ꝑcise in terminis decisio Jac.de bel.s.relata. ¶ Quarto confirmatur ex eo ꝙ voluit ꝙ cessantibus descendentibus Cionis ⁊ Credis bona peruenirent ad dominam Margaritam ⁊ quosdam alios ⁊ eorum descendentes per qð etiam patet ꝙ vocauit descendentes i infinitum.pro hoc induco ter.in.l.fi.C.de verbo.signi.vbi in fideicõmisso facto familie illi de familia admittũƚ gradatim: postea nur⁹ ⁊ gener: demum liberti. detur ergo casus ꝙ deueniat de gradu in gradum ad illos descendentes vel alios de agnatione qui non fuissent nati tempore mortis: certe si nõ vocarenƚ ad fideicõmissum et daretur casus ꝙ extarent liberti: certe excluderenƚ per libertum ꝙ videƚ absurdũ.arg.l.generaliter.§.non aũt.C.de insti.⁊ substi.sub condi.facts. ¶ Preterea si primo vocauit Cionẽ ⁊ Credem: secundo eorũ descendentes: tertio quosdã alios ⁊ eorũ descendentes: certe in hoc vltimo capite substituts.non potuit cogitare nisi de descẽdẽtibus non existẽtibus neq̃ tẽpore mortis sue neq̃ cioni ⁊ credis ergo idẽ dicamus intellexisse de descendẽtibus Cionis ⁊ Credis: quia precedentia declarãtur per sequentia.l.qui filiabus.ff.de leg.j. Jtem quia qua ratione habuit affectionem ad descendentes cionis ⁊ credis quos magis predilexit: cũ eos prius inuitauit.l.quots. cum ibi not.ff.de vsufruc. Ex quibus omnibus si non vt singulis saltem vt vniuersis probatur voluntas testatoris de qua supra. Et postremo dici potest ꝙ domina Nichola credam ratione excluderet si non erat nata neq̃ tempore mortis domine Gemine neq̃ cionis ⁊ credis ⁊ sic posset altius petere dictam possessionem per patrem neq̃ domina Nichola aliqd cõsequi posset neq̃ de iure cõi: q: prima causa est filiorũ neq̃ ex forma statutorũ. Laus deo.

¶ Consilium Quinquagesimũsecundum.

¶ Tractat de quadam alienatione facta per sindicũ monasterii. ⁊ ꝙ in constitutione talis sindici requiritur eadem solẽnitas que requiritur in alienatione. ⁊ si monacus vnius monasterii trãsit ad aliud monasterium eiusdem ordinis bona quesita primo monasterio: An sint primi: An secundi. ⁊ quid requiritur vt possit trãsire de primo ad secundum.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum meum: viso instrumento sindicatus magistri Bernardi ordinis heremitarꝝ facti a capitulo ecclie sancti Augustini de vulterr. ⁊ istrumẽto dismembrãtis ⁊ distinguẽtis eiusdẽ magistri Bernadi a dicto conuentu ⁊ visa ⁊ considerata facti narratione duo principaliter in presenti consultatione veniunt discutienda. ¶ Primum nunquid dict⁹ magr̃ Bernadus potuerit dicto scõo monasterio dicta bona donare virtute instrumenti sui sindicatus. ¶ Secundum posito ꝙ non: nũquid potuerit illa donare virtute secundi instrumẽti disgregationis ⁊ dismembrationis. ¶ Circa primam .q. cõcludo 1 ꝙ nõ potuit virtute dicti instrumẽti. Sindicatus hoc facere.nã ad hoc vt instrumentum sindicatus ad alienandum immobilia ecclesie valeat ⁊ illius virtute sindicus seu procurator possint alienare requiruntur solẽnitates que requiruntur in alienatiõe rei ecclesiastice scilicet tractatus consensus superioris: cause cognitio: ⁊ deliberatio: ita in terminis decidit Fede.de senis in suo consilio.xcv. incipit abbas sub lacus maior ⁊c. Quod cõsilium refert ⁊ sequiƚ insignis doctor ⁊ dominus Laurentius de ridolfis in ca. sine exce- 2 ptione in repe.xii.q.ii.q.lvi. ¶ Confirmaƚ ista cõclusio per ea que ponit Bal.in simili in.l.preses.C.de transac.qui vult ꝙ si fit compromissum per minorem vel prelatum super re immobili que sine solẽnitate nõ potest alienari de qua in.l.magis puto.§.nõ possuꝫ ff.de re.eorum ⁊ in.c.sine exceptione.xii.q.ii.non potest fieri sine illis solẽnitatibus non tamẽ requirũtur postea dicte solẽnitates in prolatione laudi seu in ratificatione. Jta etiam cõcludit Bald.in l.j.C.si aduersus transactionem.faciunt no per Cardi.⁊ do. Abb. in.c.cum tempore extra de arbitris: ita dicimus ꝙ requiritur solẽnitas in constitutione procuratoris ad alienandum. Sed ita est: in casu nostro non interuenerunt solẽnitates requisite in constitutione dicti sindicatus: ergo talis constitutio fuit nulla. Quod autem 3 non interuenerint ostenditur. Nam inter alia requiritur tractatus diligens ⁊ solennis: vt dicit ter.in.c.dudum de re.eccle.nõ alienan.in.vi.⁊ in.d.c.sine exceptione.⁊ traditur in.c.j.de re.eccle.non 4 alie.in.vi. Nec obst. ꝙ in instrumento sindicatus dicatur habito prius inter eos pluries ⁊ pluries colloquio ratiocinio ⁊ solẽni tractatu ⁊c. ⁊ per que verba videtur probari sufficiẽter solẽnitas tractatus cum in dubio publico instrumẽto standum sit.l.cũ precibus C.de proba.cum solẽnitas quantũcunq̃ extrinseca enũciata in publico instrumento standum sit.d.l. cum precibus. probatur: ⁊ est casus no.cum glos.in.l.j.C.de fi.instru.⁊ iure aste fisca.lib.x.⁊ not. Bart.⁊ docto.in.l.sciendum.ff.de verbo.obli. Sed ad hoc respõdeo i primis ꝙ notari⁹ nõ simpliciter dicit habito inter eos tractatu ⁊c. Et subdit vt asseruerunt in verbo veritatis.⁊ sic notarius loquitur ⁊ fuit rogatus nõ de tractatu sed de assertione capituli dicentis se habuisse colloquium ⁊ tractatum. Cuius assertioni non est standum: cum sine dicto tractatu capitulum non potuisset alie 5 nari: ⁊ sic sumus in materia prohibita vbi dicimus ꝙ non statur assertioni prelati asserentis solẽnitates interuenisse: vt concludit Archidia in.c.hoc ius porrectum.x.q.ii.⁊ dominus Cardi. Pet. de ancha.⁊ Jo.de imo.in.c.ꝙ quibusdam de fideius.do. Anto. in c.j.de deposito.⁊ Pet.de ancha.in.clemẽ.j.de re.eccle.nõ alie.quinimmo assertio prelati ⁊ capituli non sufficit vt voluit glo. in auct. de non alie.§.si vero ⁊ ibi hoc tenet Jaco.de bel. idem Archi.do. Anto. Pet.de ancha.⁊ Jo.de imo.in.ll.priori.allegatis ⁊ Guil.⁊ Bal.in auct.hoc ius porrectum.C.de sacrosanc.eccle.⁊ not. Cy.in 7 l.j.C.de confes.in.xv.q. ¶ Secundo posito ꝙ nõ essent illa verba vt asserue-

asseruerũt in verbo veritatis.nõ probaretur sufficiẽs tractatus:qꝛ aliud est quãdo notarius attestatur tractatum factum ĩ sui presen tia eodem die ꝛ loco:quo casu forte probaretur tractatus solẽnis per tex.secũdum lec.glo.hosti.ꝛ sequacium ĩ.c.cognoscitur de his que fiunt a prelato.Et aliud quãdo notarius simpliciter dicit ha bito tractatu colloquio ꝛ deliberatione vẽdiderunt ꝛc.prout est ĩ casu nostro.Nam tunc nõ probatur tractatus quia censetur roga tus tantum de venditione nõ de tractatu:per ea que no.Inno.in c.cum ĩ iure:extra de officio deleg.ꝛ Fely.cõsilio.cxxxviij.ĩ fi.ita de clarat prefatus solẽnis doct.dñs Laurẽtius de ridolfis ĩ.d.repeti tione dicti capituli sine exceptiõe.xij.q.ij.q.x.¶Ex quibus † etiã 8 infertur ꝙ licet ex verbis instrumẽti videatur colligi ꝙ adhibita fuerit cause cognitio ĩ tali alienatione:tamẽ ex quo tali assertioni nõ statur nõ probatur cause cognitionem adhibi tam prout requi ritur vt no.Archi.in.d.c.sine exceptiõe ꝛ tenet etiã Fede.de senis in suo cõsilio.cxxxvij.vbi vult ꝙ nõ solum in cause cognitiõe discu ti debet an subsit causa legitima:sed etiã an potius expediat alie nare vnum predium ꝙ aliud:prout etiam tenet Fede.in suo consi. cclxij.facit ꝙ not.Innoc.ĩ.c.vt nostrum.vt ecclesiastica beneficia.

9 ¶Preterea † nõ interuenit ꝯsensus proprij prelati hoc est episcopi prout habetur ĩ.c.Abbatibus cum sequẽ.xij.q.ij.ꝛ est tex.cum glo. in cle.prima ꝛ Inno.ꝛ docto.ĩ.c.statuimus.de trãsac.mihi autem nõ ꝯstat an isti prouinciales habẽt ecclesias sue prouincie pleno iu re subiectas:si nõ habẽt eorum cõsensus seu auctoritas nihil opera tur hoc nõ prosequor quia consultatio est clara ex primo fundamẽ

10 to ꝛ etiam ex vltimo de quo statim dicam.¶Postremo † licet talis alienatio facta fuisset seruata solẽnitate nõ fuit facta in casu ꝯces so scilicet ĩ vtilitatem ecclesie.vel pro necessitate ex quo fuit aliena ta ti.donationis inter viuos secũdum ꝙ habetur ĩ.c.sine exceptiõe. xij.q.ij.ꝛ ĩ dicta clem.prima de re.eccle.nõ alie.Et licet opi.sint an tũc sit nulla vel valeat:tamẽ communis opinio est ꝙ quãdo aliena tio fit in casu nõ concesso licet seruate sint solẽnitates qꝺ alienatio fit ipso iure nulla prout ꝯcludit Archi.Io.an.Lapus Abbas lau dunius Io.de fantucijs.Io.de imo.ꝛ Dominicus de sancto Ge miniano ĩ.c.ij.de re.eccle.nõ alie.in.vj.vbi est tex.hoc probãs:ĩ quo copulatiue videtur requiri ꝙ alienatio fiat seruata solẽnitate:ꝛ in casu cõcesso.Cõfirmatur per tex.ĩ clemẽ.prima de re.eccle.nõ alie. vbi annullatur alienatio nisi fiat seruata solẽnitate ꝛ in casu cõces so.ꝛ hãc opi.tenet glo.ĩ.c.j.de resti.in inte.in antiquis:quã sequũ tur domi.Anto.Ioã.de imo.ꝛ dominus Abbas qui dicit ꝙ tam antiq ꝙ Moderni docto.cõmuniter sequũtur istam partem:ꝛ licet plura hincinde allegari possent que late prosequitur prefatus Do minus Laurẽtius in.d.c.sine excep.q.ij.tamẽ quia ista est commu nis opinio ab ea in iudicãdo ꝛ cõsulendo nõ est recedẽdum.† Nec

11 habet † obstare ꝙ in instrumẽto mãdati dicitur ꝙ dicta possessio nõ erat talis ex quo fructus possent percipi ꝛc.quoniam assertiõi prelati ꝛ capituli nõ statur:ꝛ pñcaliter ĩ donatione rei ecclesiastice que fit ex causa licita ex assertiõe prelati ꝛ capituli donãtium ꝙ nõ teneat nisi alias cõstat de causa elegãter disputat ꝛ decidit Io.an. in addi.Specu.in rubri.de re.eccle.nõ alie.Et inter alia not.dicit absit ꝙ ĩ prohibitis certo casu permissis stetur domino asserentis casum permissum esse.Argumẽto.l.qui testamẽtũ.ff.de probatiõi. bus ꝛ.l.si forte.ff.de castrensi peculio:ꝛ eius sola decisio decidit ca sum nostrum.cõcluditur ergo quod dicta alienatio facta per viã donationis inter viuos ꝛ dictum instrumẽtum sindicatus ad do nãdum inter viuos fuerũt ipso iure nulla per premissa.¶Circa se

12 cundam † cõclusionẽ primo videbatur dicẽdum quod ex eo quod dominus magister Bernadus fuit dismembratus a primo mona sterio simul cum bonis ꝛ trãstulit se ad aliud monasterium qꝺ bo na fuerint trãslata in secũdum monasterium.hec cõclusio videtur probari in primis auctoritate domini Cardi.flo.entini ĩ.c.parate de cleri.cõiugatis.vbi cõcludit quod bona fuerint trãslata in secũ dum monasterium.hec conclusio videtur probari in primis nõ so lum quo ad vsufructum.sed etiã quo ad proprietatem:quia bona quesita primo monasterio in ingressu seu professione intelliguntur tradita sub cõditione si ibi remãserit ad instar dotis date marito vt in.c.nuper.de dote post di.resti.ꝛ.l.vnica.§.cum autem.C.de rei vxo.act.ꝛ hãc opi.sequitur domi.Abbas Modernus in dicto c.ꝙ a te per illum tex.ĩ fi.ꝛ per text.in.c.statutũ.xviij.q.prima.vbi dicitur quod monachus factus episcopus potest adire hereditatẽ sibi delatam quã acquiret episcopatui ꝛ nõ primo monasterio.Et sic patet ꝙ illa spes succedẽdi patri que trãsiuit in primum mona sterium:vt no.Inno.ꝛ docto.ĩ.c.ĩ presentia de proba.sequitur per sonam monachi:ꝛ sic videt ꝙ bona quesita primo monasterio trã seunt cum persona monachi in secundum monasterium.¶His ta men nõ obstãtibus cõtrariam sniam veriorem existimo scilꝫ ꝙ do. magister Bernadus nõ potuit vigore dicte discorporatiõis dicta bona donare secũdo monasterio.saltem vt ibi perpetuo essent quo ad proprietatem ꝛ vsufructũ:dato qꝺ potuisset valere dicta trãsla tio respectu vsufructus donec viuebat dictꝰ magister Bernardus.

13 Moneor † in primis quia dici potest ꝙ nõ legitime recesserit de di cto monasterio ex duobus.primo quia ita demum potest quis trã sire ad aliud monasterium eiusdem religiõis quãdo causa legitia subest.casus est cum glo.ĩ.fi.ĩ.c.significatum de regularibus.Et ita tenet dominicus de sancto Geminiano in.c.cum singula.§.j.de p bendis.ĩ.vj.vbi ponit breuem distinctionem ex dictis doc.ĩ varijs locis:vt ibi latius per eum.sed ex instrumẽto dicte discorporatiõis nõ apparet aliqua legitima causa.Sed tãtum ꝙ hoc faciũt cogni ta maxima voluntate ꝛ desiderio dicti magistri Bernardi ꝛc.Et sic voluntarie exiuit nulla causa subsistente:ꝛ cõsequenter nõ legi time trãsiuit ad secundum monasterium.Secũdo ex alio:quia nõ potuit transire sine licentia superioris:vt not.in.c.licet de regula. ꝛ ĩ.d.c.cũ singula de prebẽ.in.vj.Sed hic habuit licẽtiã ab inferio ribus:nõ a superioribus quia a.c.ĩ.a prouinciali prouincie pisane cum ipse tũc esset generalis totius ordinis in partibus italie.vide tur enĩ ꝙ debuerit licẽtiam petere a generali totius ordinis.Nam vt dicit Io.an.ĩ.c.cum stat de regu.iuris in mercurialibus quãdo prelati ĩferiores exempti volunt trãsire ad arctiorem religionẽ aut habẽt alium superiorem immediatum citra papam ꝛ tũc satis est petere licẽtiam licet nõ obtineatur:aut nõ habẽt superiorẽ nisi pa pam:ꝛ nõ possunt trãsire papa denegãte:ꝛ hec dicta refert ꝛ sequi tur dominus Abba.modernus ĩ.d.c.licet in vltima col.Ex quibꝰ datur intelligi ꝙ talis lnia est petenda a suo superiore immediato nõ ab inferioribus ꝛ sic cõcluditur ꝙ dominus magister Bernar dus nõ fuit legitime discorporatus.Et maxime hoc procederet si probabitur ꝙ religiosi dicti capituli inducti fuerũt ad ita facien dum per metum cum esset tũc generalis prouincie italie.Ex quibꝰ

14 premissis † infero ad propositum nostrũ quod cũ dictus magister Bernadus minus legitime exiuerit de primo monasterio ꝛ transi uerit ad secũdum indubitanter bona debebãt apud primũ mona sterium remanere per tex.cum ibi no.in glo.in.d.c.licet ꝛ in auc.de mona.§.si vero relinquẽs.ꝛ ista est cõmunis cõclusio hosti.Io.an. ꝛ omnium in.d.c.quod a te.de cõiugatis.¶Secũdo principaliter

15 moneor † quia facta fuit discorporatio nõ solum persone dicti ma gistri Bernardi:sed etiã bonorum ꝛ sic agebatur etiã de alienatio ne immobilium que nõ potuit fieri sine solẽnitatibus a iure requisi tis ꝛ ĩ casu pmisso:ita ĩ terminis ĩ casu nr̃o decidit Io.calde.ĩ ti.de regularibus cõsilio.xxiij.vbi dicit ꝙ licet dubitetur quãdo mona chus trãsit ad secundum monasterium sine recedat cum licẽtia su perioris sine nõ:tamen ex quo bona erãt in monasterium deuolu ta:illa in aliud trãsferri est quedam alienatio que sine forma cano nica fieri nõ potest per quãcunꝙ simplicem licẽtiam de trãseundo dicunt tamen ꝙ quãdo trãsitus est licitus potest vsufructus trãsi re prout.j.dicam.Sed ĩ casu nostro nõ interuenerũt debite solẽni tates ꝛ debita requisita in alienatiõe rerum vt patet ex dictis in p cedẽti.q.Nam omnia ibi dicta militãt cõtra istud secũdum instru mẽtum dismembrationis:vt ex eorum lectura clare apparet:ergo talis dismembratio saltem quo ad bonorum alienationem nõ te

16 nuit.¶Tertio moneor † per ea que dicit do.Petrus de perusio ĩ d.c.ꝙ a te extra de cle.coniuga.vbi indistincte concludit ꝙ quesita primo monasterio ante trãsitum ad secundum monasteriũ debẽt remanere penes primum monasterium:quesita vero post penes se cundum monasterium.argu.ter.in.d.c.j.xviij.q.j.Et hanc opi.se quitur domi.Cardi.florẽtinus quãdo ingressus expresse contulit bona in primũ monasteriũ ad hoc vt expressio aliqd operetur ar. l.si quãdo.ff.de lega.j.ꝛ dicit hoc tenere spec.in ti.de sta.mona.§.

17 j.ver.vj.ꝛ ver.xliij.Et † si dicat expressio eius ꝙ inerat nihil ope ratur.l.iij.cum ibi no.ff.de leg.j.ꝛ in.c.significasti de electio.p quã rationem hãc differentiã inter expressam ꝛ tacitã oblationẽ videt impugnare Bald.in.d.auct.ingressi.C.de sacrosan.eccle.Ad hoc potest rñderi secundum Cardi.ꝙ ratio Bal.procedit quãdo prio fecit professionem postea cõtulit bona postea fecit professionẽ qua si tunc non possit dici quod bona veniant accessorie ad professio nem:vel dicamus secundum imo.in.d.c.ꝙ a te ꝙ differẽtia est an fiat expressio predictꝫ.vt puta si dicat offero me cũ bonis meis.Nã tunc oblatio bonorum venit accessorie ꝛ nihil operatur:sed viden tur transire cum persona an fiat expressio per copulam.Et dicẽdo offero me ꝛ mea quo casu oblatio non videtur fieri accessorie:sed eque principaliter per id quod habetur in.l.si cui.ff.de fun.instru. ꝛ in.l.iij.si reus vel accusator mortuus fuerit:ꝛ tunc expressio quia fit alio modo quã insit debet aliquid operari ergo fortius in casu nostro:cum donatio bonorum in quo principaliter ꝛ separatim ab ipsa professione sunt facta talis expressio debet aliquid operari:et ista opinio ꝙ quesita debent remanere apud primum monasteriũ est de intentione Bald.Ange.ꝛ Ludo.roma.in.l.si quis mihi bo na.§.j.ff.de acqui.here.ꝛ Bald.in.l.inter.C.de vsu.ꝛ Archi.in ca.

18 statutum.xviij.q.j.¶Postremo † moneor quia communis cano nistarum videtur esse conclusio ꝙ bona remaneant penes primum monasterium quo ad proprietatem quo autem ad vsufructum vi uente monacho trãseunt in secũdum monasteriũ ne fit onerosus

secundo monasterio ita dicit glo. Johannis in. c. si quis rapuerit. xxvij. q. j. quam glo. sequũtur hosti. Jo. an. do. Anto. ⁊ Jo. de imola i. d. c. ꝙ a te. qui dicit ꝙ ista opinio videt̃ verior ⁊ ꝙ tutius est illam tenere propter maximã eorum auctoritatem. hãc etiã partẽ tenet spe. in. d. ti. de sta. mona. §. j. ver. vj. ⁊ Hosti. in summa in tit. de cleric. coniuga. §. fi. Eandem tenet Jo. calde. in. d. consilio. xxiij. in ti. de regularibus: ⁊ secũdum hanc opi. consuluit do. Anto. in suo cõsilio. lxxvj. incipit monialis quedam. allegat etiã no. glo. in. c. de lapsis. xvj. q. vj. ⁊ in. c. si quis in cõiugatis. xv. q. j. ⁊. lx. dist. in summa vnde cum patres canonum cõmuniter hanc partem sequũtur

19 non est recedẽdum in iudicando et cõsulendo ab eorũ opi. ¶ Nec † dominus Abba. debuit a cõmuni opi. recedere propter tex. in. d. c. statutum. nam ad illum tex. respõdeo dupliciter. primo ꝙ licet Jnno. Joã. an. ⁊ do. Anto. ⁊ do. Abbas teneant ꝙ immediate qd̃ hereditas est delata monacho defertur monasterio adeo ꝙ in adeundo nõ requiritur amplius factum monachi: tamen cõmunis opi. legistarum est in contrarium Bar. ⁊ docto. in. l. j. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ in. l. iij. C. de here. insti. qui tenent ꝙ non immediate querit̃ hereditas sed mediãte persona ⁊ aditione monachi: quam opinionem sequitur insignis preceptor ⁊ dominus meus Frãciscus aretinus in d. c. in presentia maxime per tert. in. d. c. j. xviij. qd̃. j. ⁊ probat tex. in auc. de monachis. §. si vero vbi dicit ꝙ monachus ab intestato sibi

20 hereditatẽ defendit. hoc idem videmus in seruo in. d. l. iij. cuius † subiectio non dicitur esse minor sed maior ꝙ̃ subiectio monachalis. Et hãc partem vr̃ tenere spe. in ti. de sta. monacho. §. j. ver. viij. ⁊ hanc opinionem sequit̃ Jo. de imo. ⁊ dicit in puncto iuris esse veriorem in. l. si pater. ff. de here. insti. ⁊ i. c. Raynutius extra de testamentis. ⁊ est de mẽte Jnno. in. c. cum olim extra de priuile. Et hãc opi. sequutus sum late disputando ⁊ respõdẽdo clarissime ad omnia obiecta in repe. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ tenẽdo hãc opinionẽ rueret fundamẽtum domini Abbatis ex quo ius adeũdi resideret in persona monachi sicut in persona serui: nimirum si factum ipsius posset adire ⁊ sibi acquirere sicut in seruo facto libero dr̃ iuxta no. in. l. si seruꝰ eius. ff. de acqui. here. ¶ Sed posito ꝙ opi. Jnno. ⁊ Jo. an. esset vera in. d. c. in presentia ꝙ immediate queretur spes ⁊ ius succedendi. Respondeo ꝙ illa que sunt quesita remanẽt apud pri-

21 mum monasterium. Sed ius adeũdi dicitur esse delatum monasterio ante aditionem non acquisitam. Nam ius adeundi nõ dicitur esse in bonis sed dicitur esse quoddam ius seu facultas querendi: vñ dicit Bar. no. i. l. is potest. ff. de acqui. here. ꝙ si tale ius adeũdi quereretur per filium vel seruum patri vel domino esset ius quesitum anteꝙ̃ quereret̃: ⁊ ideo dicit tex. in. l. precia rerũ. ff. ad. l. fal. qd̃ ius adeũdi non dr̃ esse in bonis. ⁊ refert Barto. in. d. l. is potest: loquitur ergo tex. i. d. c. j. in iure delato nondum quesito: nos autem querimus de bonis iam acquisitis. Et ꝙ istud sit verũ ostenditur euidenter. nam tex. in. d. c. j. loquit̃ in monacho trãslato ad ecclesiã secularem quo casu bona quesita primo monasterio remanẽt apud primum: vt in auc. de monachis. §. si vero relinquẽs. ⁊ no. late. xviij. q. iij. in summa. ⁊ Jo. de imo. in. d. c. ꝙ a te. tenent do. Jo. an. ⁊ dominus Abb. in. c. j. de insti. ⁊ probat tex. met in. d. c. j. xviij. qd̃. j. vbi vult ꝙ ante quesita remanẽt apud primum monasterium: ergo datur intelligi ꝙ ideo illud ius adeũdi ⁊ illa spes succedendi vel nõ dicitur delata primo monasterio vel saltẽ nõ dicitur quesita: ⁊ sic ille tex. non debuit mouere do. Abbatem contra communem opi. ¶ Concluditur ergo ꝙ saltem nũc mortuo dicto magistro Bernardo dicta bona debent reuerti ad dictum monasterium primum de vulterris. Laus deo.

¶ Consilium Quinquagesimũtertium.

¶ Jn materia. l. si vnꝙ̃. C. de reuocã. dona.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectũ. viso instrumẽto donationis facte per Katherinam Philippe ⁊ mariane ⁊ aliis filiis ⁊ filiabus nascituris. Et viso instrumento renunciatiõis facte de rebus predictis sibi donatis per Philippam bonamio eius fratri ⁊ filio dicte domine Katherine nato post donationẽ. Et supposito in facto ꝙ dicta Philippa tẽpore dicte renunciationis erat iam desponsata ⁊ sibi erat seu pro ea promissa dos ascendens ad quãtitatem florenorũ cẽtum quinquaginta que post ea trãsiuit ad virum ⁊ filios suscepit. Presupposito etiam ꝙ pars quarta dotium donata per dictam dominam Katherinam ascendebat ad quantitatem florenorum cẽtum septuaginta duorũ. Nũc autem filie dicte Philippe querunt impugnare dictam renunciationem factam per dictam Philippam. Queritur an ex aliquo capite de iure vel ex forma statutorum possint dictam renũciationem

1 impugnare. ¶ Circa primum an † de iure cõmuni possint impugnare videbatur dicendum ꝙ sic quia eo tempore quo ipsa renũciauit non habebat filios quos postea suscepit: vnde per talem natiuitatem videtur reuocari dicta donatio quasi si tempore donatiõis de filiis cogitasset non fecisset talem donationem: eo maxime cum tũc non haberet alia bona nec est verisimile quod alienam posteritatẽ sue preferre voluisset. argu. l. cum acutissimi. C. de fideicõmis. ⁊ ideo propter deficientem consensum donatricis ⁊ preiudicium liberorum postea natorum iuramẽtum talem reuocationem non impedit ꝑ ut concludũt Barto. ⁊ cõmuniter docto. in. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. ⁊ Bald. in. l. j. in fi. C. de inoffi. dona. ⁊ Joã. de imo. in. c. final. de donatio. ¶ Nec videntur obstare generales renunciationes que apponunt̃ in instrumẽtis quia cum de filiis nõ cogitauerit et sic ignorauerit sibi tale remedium competiturum qua ratiõe reuocatur donatio principalis irritantur dicte renũciationes per tex. ⁊ que ibi multum no. ponit Barto. in. l. fi. §. idem quesijt. ff. de condi. indebiti. ⁊ in terminis dicte. l. si vnꝙ̃ solẽniter cõsuluit per plures rationes Ludo de roma. in suo consilio. cclxix. incipit nõ est du-

2 bium quod donatio maioris partis bonorum. ¶ Nec etiam † videtur obstare quod ista erat despõsata per verba de futuro ⁊ iuuenis ⁊ sic ex qualitate etatis ⁊ propter sponsalia videatur cogitasse de liberis procreandis: ⁊ sic videatur cessare dispositio dicte. l. si vnꝙ̃. quasi tunc saltem in genere de filiis cogitauerit: ⁊ implicite: per id quod habetur in. l. qui iure militis. ff. de testamento militis. Nam precipuus feminarum animus est bene concipere ⁊ conceptum tueri. l. queritur. ff. de edili. edicto. ⁊ hoc est mulieris desiderium. l. fin. C. de indicta viduitate. concurrit autem naturalis appetitus qui artat ad cogitandum de liberis. l. j. §. ius naturale. ff. de iust. ⁊ iure cum ergo dispositio. d. l. si vnꝙ̃ sit fundata in verisimili mente donantis: vt ibi concludunt docto. ⁊ in. d. §. imperator quod ideo fecit qz de filiis nõ cogitauit videtur cessare ratio illius. l. in casu nostro: ergo videt̃ cessare dispositio. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iure patro. c. cum cessante. extra de appella. ⁊ hoc videtur probare tex. in. c. si. xvij. q. iij. dum dicit cum filios non haberet nec speraret: ergo a contrario sensu si sperabat se habere filios non habet locum: quod argumentum est validissimum. l. j. §. huius rei. ff. de offic. eius cui manda. est iurisditio. Nam ad hoc respondetur ꝙ predicta procederent quãdo probaretur ꝙ de filiis cogitasset: ⁊ nihilominus donasset: quia tunc non reuocaretur dicta donatio prout concludit Barto. in. d. §. imperator. tamen in dubio secundum Bart. procedit dispositio. d. l. si vnꝙ̃ que cum generaliter loquatur generaliter debet intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. prest. xix. distin. si romanorum. alias enim sequeretur ꝙ quelibet persona coniugata habilis ad generandum donando ex quo speraret se habere liberos ꝓpter superuenientiam liberorum non possit reuocare donationẽ quod esset nimis restringere. d. l. si vnꝙ̃. ⁊ esset contra mentem omnium docto. stant enim ista simul sperare ⁊ desiderare se filios habere ⁊ tamen tempore donationis non cogitauerit de filiis: ⁊ si tẽpore donationis de filiis non cogitauit: ergo tunc non approbat: vt declarat Barto. ⁊ docto. sequuntur in. d. §. imperator ita respõdẽdo ad dictum. c. si. bene facit ad predicta tex. in. l. ex facto. ff. de vul.

3 ⁊ pupil. ver. neq̃ enim verisimile est ꝙ ponit † Barto. in. l. j. j. prin. ff. de iure codicil. ⁊ in auc. ex causa. C. de libe. preteritis vbi dicit qd̃ quando pater in testamento preterit filium quem ignorat vel qui postea nascitur non debentur legata per auc. ex causa. Nec etiã virtute clausule codicillaris. hñ facit tex. in. l. tale pactum. §. fina. ff. de pactis. sicut enim pater in dubio nõ videtur velle grauare filium qui postea nascitur si ignorat: nec etiam in vẽtre matris. l. qui gra ui ⁊. l. penulti. ff. de iure codicil. ⁊. l. cum pater. §. cum extimaret. ff. de lega. secũdo. ita nec filio futuro videtur preiudicare voluisse: optime facit tert. in. l. cum mater. ff. de inoffi. tes. per quem dixit Barto. in dicta auc. ex causa quod licet de iure antiquo preteritio mr̃is haberetur pro exheredatione: tamen si mater ignorãs filium se habere alium instituit quod testamentum est nullum ex defectu cause finalis: quia presumitur in casu existentie filiorum voluntas abesse secundum ea que habentur in simili in. l. si. ff. de here. insti. vnde cõcluditur quod in dubio cum aliter non probetur non presumitur cogitasse de filiis: ita quod excludatur dispositio. d. l. si nunꝙ̃ que

4 generaliter loquitur. Et ideo forte † esset contra dispositionem. d. l. ⁊ non debet sumi argumentum. d. l. a contrario sensu in. d. c. si. argumento glo. no. in. c. cupientes. §. ꝙ si pro. xx. de elec. in. vj. vel dici potest ꝙ ille tert. procedit in foro poli quia in foro fori non tenebatur ibi totum restituere secundum glos. ibi: sed tantum vsq̃ ad legitimam equiparando ecclesiam filio per id qd̃ habetur in. l. si totas. C. de inoffi. dona. Sit ergo contrarius sensus ꝙ si non appareret ꝙ non sperasset se habere filios etiam in foro poli vnde debuisset retinere vniuersa bona spectantia ad ecclesiam: vt in. c. fraternitatem extra de dona. ita ꝙ in dubio si aliter non appareret de mẽte donãtis nisi ex simplici presumptiõe. d. l. si vnꝙ̃ ⁊. d. l. totas episcopus ibi de iure poli non debuisset vniuersa bona donata restituere: sed tantũ illa ad que iure fori astringebat̃. ideo forte Augustinus considerauit ꝙ donator tempore donatiõis nõ habebat nec sperabat se filios habere: vel dici põt qd̃ ille est tert. Augustini qui nõ habuit

non habuit potestatem limitãdi leges ciuiles ⁊ sic fit conclusio q͞d in dubio locum habet dispositio.d.l.si nunq̃ per quã videt͛ cõcludi q͞ filij Philippe possunt dictam renunciationẽ reuocare. ¶His tamẽ non obstantibus contrariã sententiam veriorem existimo q͞

5 immo dicta renũciatio reuocari non possit: ⁊ pro fundamento † p͞mitto q͞ donatio est contractus iurisgentium validus ⁊ irreuocabilis: siue incipiat a traditione vel stipulatione prout olim requirebatur.l.senatus.§.j.ff.de donatio.causa mortis.siue a pacto nudo: vt habetur in.l.si quis argentum.C.de donatio.vnde donatio iam perfecta regulariter reuocari nõ potest.l.perfecta.C.de dona. que sub mo.⁊ sic dicta renũciatio que videtur esse species donationis non videtur posse reuocari. ¶Solum ergo restat respondere ad.d.l.si vnq̃ ad quam potest multipliciter responderi. Et pri-

6 mo † tene opi.Guil.de cunio.qui tenet q͞ dicta.l.si vnq̃ habet tantum locum in donatione facta liberto prout ipse tenet in.l.j.C.de inoffi.do.⁊ refert ⁊ sequitur ibi Cy.ergo a cõtrario sensu secus est in donatione facta alteri quod argumentum est validissimum in iure.d.l.j.§.huius rei: ⁊ maxime quia secundum Raphaelem Ful. in.d.l.j.C.de inoffi.dona.non possumus dicere q͞ ibi dum loquit͛ in liberto notantur accidentia facti cum ibi non decidatur casus propositus sed procedatur per modũ regule.vt aperte patet ex verbis litere. Et ratio est secundum Fulgo.quia non debet esse ea audacia libertis contra filios patroni sicut extraneis nec aliqua alia lex viget ad dicendum contrarium.solum em̃ reperiũtur duo alia iura.vz tert.in.d.c.si.xvij.q.iiij.qui tert.loquitur in donatiõe omnium bonorũ ⁊ probat q͞ de iure fori donatio nõ rescinditur per superuenientiam filiorum: licet Barto.in.d.§.imperator velit q͞d non rescindatur in totum ex eo quia ecclesia equiparatur filio ⁊ p͞ut quando filio fit excessiua donatio reuocatur solumvsq͞ ad legitimã filij superuenientis.d.l.si totas.ita quando donatio est facta ecclesie per.d.c.si.tamen hec respõsio licet defensabilis ⁊ magis cõmunis violat illam literam que simpliciter vult q͞ de iure fori episcopus ibi non tenebatur bona restituere: ⁊ sic loquit͛ generaliter tam respectu legitime q̃ respecta residui: ergo generaliter debet intelligi.l.de pretio.ff.de publiciana. ¶Habemus secundo tex.in.d. l.si totas qui loquitur quando per donationem filius postea nat͛ fraudaretur legitima: alias probat q͞ non reuocaretur: ⁊ sic potius facit pro opi.Guil.licet Barto.⁊ alij intelligant illam.l.q͞d ideo ibi reuocaretur tantumvsq͞ ad legitimam quia donatio facta fuit alteri filio donantis: secus si extraneo: quia tunc habet locũ dicta l.si vnq̃.⁊ sic patet quod nulla lex viget quin in puncto iuris aperte teneri posset opi.Guil.de cu.pro qua etiam adduci potest quia secundum Bal.in.l.si cum vel in vtero.C.de testamẽto militis quãdo pater preterit filium quem ignorat se habere vel quia postea nascitur non ideo annullatur testamentum quia desit voluntas p͞ris per superuenientiam filiorum: sed quia non legitime neq͞ rite dicitur testatus hoc idem videtur probare in.l.post mortem ⁊ in.l.iij. §.ex his.ff.de iniusto rup.⁊ irri.testamẽto.⁊ sic videtur innui q͞ potius infringatur id quod testator voluit q̃ testamentum annullet͛ ex deficiente voluntate propter superueniẽtiam liberorum: ita etiã dicere possumus in terminis nostris q͞ nõ dicatur crescere voluntas. Et sic cum donatio sit solẽnis debeat firma remanere ⁊ consequẽter.d.l.si vnq̃ restringatur ad casum suum quando donatio sit cum sit exorbitans ⁊ correctiua: vt.j.ostendã. Argumẽto.l.sancim͛ C.de testamentis ⁊.l.precipimus.C.de appella.cum si.⁊ ista vt dixi procedunt per punctã rationis: tamen quia magis cõmunis opinio videtur esse in contrarium non firmarem hoc in cõsulendo vel iudicando: sed placuit predicta in mediũ adducere ad fortificationem eorum que statim dicentur in sequentibus responsionibus.

7 ¶Secundo respondetur. † nam cõmunis est doctorum cõclusio in dicta.l.si vnq̃ ⁊ Barto.in.d.§.imperator ⁊ Bald.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ docto.in.d.c.si.q͞ si donatarius ostendat q͞d donator de filijs cogitauerit non fit reuocatio virtute.d.l.si vnq̃.sed in casu nostro satis ostenditur quia dicta renunciatio facta fuit tempore quo erat desponsata ⁊ erat sibi promissa dos: ⁊ inde ad paruum tẽpus iuit ad virum: vnde videt͛ de filijs cogitasse. Et licet multa.s. adducta sint tamen talis presumptio non videtur spernẽda. nam referunt plerique solẽnes docto.moderni in.l.si.in princi.ff.solu.matri.in simili fuisse consultum per plures solẽnes docto.maxime per do.Ange.de perig͞is.⁊ do.Leonem de carpellis docto.perusinos in puella que renũciauit fratribus bona paterna fraterna ⁊ materna dicendo se cõtentã dote assignata per fratres pro matrimonio cõtrahendo.nam fuit cõsultũ q͞ licet postea talis mulier ex illo matrimonio liberos susceperit nihilominus firma manet dicta donatio ex quo tunc verisimiliter cogitauit de liberis procreãdis ex matrimonio cõtrahendo cum dicto suo sponso: quoniã talis est finis matrimonij: videlicet sobolem procreandam.l.j.ff.so.ma.l.j.§.ius naturale.ff.de iusti.⁊ iure.idem dicendum i casu nostro in ista que erat iam quasi in procinctu eundi ad virum: ⁊ que censet͛ talẽ renũciationem fecisse ad instãtiam patris qui fuit presens fratri absenti ⁊ merito pro eo stipulanti: quia dotem ei promiserat ⁊ sic respectu promissionis dotis non facte ⁊ receptiõis dotis sequute.j.par uum tempus.argumento.l.si remunerandi.§.idem papinianus. ff.mandati.⁊ eorum que plene ponunt Jac.de are.Barto.imo.et etiam moderni in.l.pe.§.si vir.ff.solu.ma. Et consequenter si cẽset͛ hoc fecisse ratione dotis promisse quãdo cõtenta dote volebat trãsire ad nuptias censetur de filijs cogitasse. Et hoc ostenditur quia diligentes patresfami.⁊ fratres constricti ⁊ soliciti sunt facere q͞ si lie ⁊ sorores trãseuntes ad nuptias renũcient alia bona preter eis concessa in dotem: quia tunc temporis in bona parafernalia ne ip si vel posteri aliquid petere possint amplius a filijs vel eorũ descẽ-

8 dentibus. Ab his † autem que solita sunt fieri validũ est argumẽtum.l.neq͞ natales.C.de proba.l.q͞ si nolit.§.q͞ assidua.ff.de edili.edicto.l.vel vniuersorum.ff.de pigno.act.cum simili. Censet͛ ergo talis renunciatio facta propter futurum matrimonium cogitãdo dicitur etiaz de filijs cogitasse: vnde dici posset q͞ licet in dubio nõ cẽseat͛ q͞s de filijs cogitasse p͞cedat qñ esset iã nupta ⁊ filios adhuc nõ habuisset vel adhuc nõ cẽset͛ despõsata p rõnes incõtrariũ adductas ⁊ donaret nõ habito respectu ad futuras nuptias: vt cõtingit ex filiabus seu sororibus que debẽt transire ad virũ q͞ p͞pter hoc receptis dotibus renunciãt omnibus alijs eorum iuribus bonorum paternorum seu maternorũ quasi cogitent de futuro matrimonio ⁊ de futuris liberis: ⁊ ita procedat casus noster ⁊ opinio dominorum consulentium.quorum opinio cõfirmatur per tex.in.l.j.C. si dos constante matri. ¶Ad hoc motiuũ vidi alias dupliciter responsum in quodam consilio do.Alexandri de imo. Primo quod ille casus est longe diuersus a casu nostro.nam ibi dato q͞ superuenientibus liberis illud pactum lucrande dotis non reuocaret͛: nõ ex hoc verisimiliter inferebat͛ magnum preiudicium liberis: quia aut pater nõ transibit ad secunda vota ⁊ iuris presumptione talia bona liberis remanebunt in successione: quam lex presumit patrẽ liberis relinquere.l.scripto.in si.ff.vnde lib.aut transibit ad secunda vota ⁊ cogitur reseruare dictum lucruz liberis primi matrimonij: vt habet͛ in.l.femine.C.de secũdis nup. Quinimmo per.§.preterea in au.t.neq͞ virum col.vij.fuit inductum q͞ etiam si nõ transeat ad secunda vota cogat͛ reseruare. Sed in casu nostro cessat ista

9 ratio in donatione facta fratribus. ¶Secundo q͞ † .l.si vnq̃ loquitur in mera ⁊ pura donatione. Item in pacto lucrande dotis quia non videtur licitum concedi propter onera matrimonij non videtur hãc exinde limitari sed onerosa: vt per gl.⁊ doc.in.l.si donaturus de condi.ob cau. Et sic videt͛ donatio ob causam in qua nõ habet locum.d.l.si vnq̃ secundum Bald.⁊ Ange.ibi secundum vltimum intellectũ glo.qui optime probatur in auc.de nupt.§.dotes in quo tex.probatur q͞ si mulier fecit pactum cum viro q͞ vir lucraretur totam dotem vel eius partem si contingat ipsam mulierẽ predecedere. Certe licet ipsa mulier postea decedat cum liberis susceptis ex illo matrimonio certe propter eorum superuenientiam nõ reuocatur dictum pactũ donationis: ⁊ potest ad libitum de dicto lucro disponere nisi transeat ad secũdas nuptias: vt in.d.§.dotes Quod nõ esset si haberet locum dispositio.d.l.si vnq̃. Quod n3 videtur causari ex alio nisi quia dicta mulier propter subiectam materiã tam circa actum huiusmodi donatiõis q̃ etiã temporis instãtis matrimonij cõgruenter videt͛ de filijs cogitasse: vnde ad propositum cum dicta mulier esset cum viro despõsata ⁊ sic matrimoniũ erat cõtrahẽdum ⁊ etiã erat iam dotata a patre eo tempore ⁊ sic ex quo videbat se cõgrue dotatam pro matrimonio cõtrahendo: ideo magis faciliter fuit impulsa: ⁊ se mouit ad ita renunciandũ fratri quantũcunq͞ de filijs cogitauerit. Et ita istis terminis isto anno cõsului in ciuitate senarũ adiuncto alio fundamẽto de quo statim subscripserunt se solennes docto.perusini p͞nis existentes. ¶Tertio

10 rñdetur † nam tunc videtur procedere dispositio.d.l.si vnq̃ quãdo facta fuisset donatio omniũ bonorum vel saltim dimidie partis p͞ut voluit Bal.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ in.l.si vt certi ⁊ in.l.si cũ vel in vtero.C.de testamẽto mili.quoniam tex.in.d.l.si vnq̃ ibi bona oĩa vel partem aliquã ⁊c.appellatione antẽ partis venit dimidia.l.nomẽ filiarum.§.portiõis.ff.de ver.signi.quasi verisimiliter minore portione dimidiã donasset: etiã si de liberis cogitasset: ⁊ sic cessaret dispositio dicte.l.si vnq̃ fundata in verisimili mente donantis. Sed dicet quispiam bar.in.d.§.imperator tenet q͞ dispositio dicte.l.si vnq̃ habet locũ etiã in re particulari ⁊ Ludo.roma.in.d. l.si vt certi ⁊ in.d.l.si in vtero q͞ habet locũ in minori portione dimidia p tex.in.d.l.si vnq̃ q nõ simpliciter dicit partẽ: s3 p͞tẽ aliquã quo casu comprehenditur etiam minor portio dimidia allegat gl. in clemen.prima de fo.compe. Sed ad hoc respondetur in primis quod Bart.nõ declarat cuius extimatiõis debeat esse illa res particularis: tantũ enim vult determinare q͞ licet donatio nõ ɔtineat partem quotitatiuam sed rem particularẽ q͞d habeat locum.d.lex si vnq̃.potest ergo Bar.intelligi in re particulari extimat͛.saltem

11 dimidie partis bonorum donatoris. Et licet tex. † in.d.l.si vnq̃ dicat partem aliquam: tamẽ Bal.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ in.d.l.

si vnꝙ: ponderat dictam dictionem aliquam: ⁊ tamē non obstāti dicta dictione idē firmat ꝙ Rycar. de saly. Etiam pro ea parte cōsuluit Jo. de imo. etiā in. d. c. si. dicit ꝙ parua donatio non reuocatur ob superuenientiam filiorum. Et inter cetera adducit not. per Bald. in. d. l. j. ⁊ sic videt̄ sequi. Hanc etiam partem sequit̄ integerrimi iudicij doctor do. Jo. de monte sperello de perusio in. d. l. j. C.
12 de inoffi. dona. ⁊ insignis † doctor do. Dyonisius de barcianis de perusio qui vt audio tempore suo doctor veritatis appellabat̄ in d. §. imperator. Et ad tex. in. d. l. si vnꝙ dū dicit partē aliquam iūcta glo. in. d. cle. prima dici potest prout reperio respōsum a doctissimis viris ꝙ aliquando fit donatio per patronum liberto: ⁊ tunc reuocetur quelibet parua donatio: ⁊ ita loquit̄. d. l. si vnꝙ. aliquādo fit alteri: ⁊ tunc non reuocetur nisi sit excessiua oium bonorum vel saltim dimidie ⁊ sic restringitur. d. l. si vnꝙ. que respōsio est defensabilis licet non sit de mēte docto. communiter. Unde secundo loco potest dici ꝙ aliquando subiecta materia patitur ꝙ verbum pars iuncto verbo aliqua possit probabiliter referri ad quālibet partem quecūꝙ sit: tunc verbum aliqua ampliet verbum pars: vt significet etiam quālibet minimam partem: ⁊ ita procedit glos. in d. cle. j. si eius termini inspiciant̄. Aliquando subiecta materia nō patitur ꝙ verbum pars referat̄ ad quālibet minimam partem: et tūc habeat locū opi. Bal. vt verbū pars nō amplieẗ per verbū aliqua. sed potius vbum aliqua restringat̄ vt nō referat̄ ad minorem portionem dimidie per tex. in. d. l. nomen filiorum. §. portionis. ff. de verbo. signi. Si enim possit referri ad minorem: puta ad tertiā pari ratiōe etiam ad quintā sextam ⁊ ad millesimā quod dicere est absurdum. Si autem verbum aliqua debet restringi ad aliquā cōsiderabilem portionem nō potest probabilius restringi ꝙ ad dimidiam ad minus propter verbum partē ꝙ precedit ⁊ significat dimidiam ⁊ sic restringatur vsꝙ ad dimidiā ad minus: vnde verbū partem quod procedit potius restringit verbum aliquam quam amplietur ab eo. ¶ Et ꝙ non possit intelligi in qualibet parte. d. l. si vnꝙ. Confirmatur ex alio quando quis legat bona sua extraneis ⁊ postea nascunt̄ filij: ita etiam verisimile est ꝙ non legasset sicut est verisimile ꝙ nō donasset: immo magis verisimile est ꝙ non legasset: quia in donatione prefert donatariū sibi ita ꝙ nō esset mirum si pariter preferret filijs. Sed in legatis magis vult se habere ꝙ legatarius. ar. l. fina. C. de impu. ⁊ ali. substi. ⁊ l. isti quidem. ff. ꝙ me. cā ⁊ l. cū acutissimi. C. de fideicōmis. ⁊ ideo Bar. in. l. j. ff. de iure codi. dicit ꝙ fortius reuocant̄ legata ꝙ donatio loquēdo de istis terminis: ⁊ sentit Jo. de imola in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. ⁊ irri. testamēto in illo articulo an per natiuitatē posthumi vitien
13 tur legata vbi tāgit intellectū. d. l. si vnꝙ. Unde videmus † quod licet quis credat non habere filios nec speret habere tñ si postea nascantur debētur legata per id quod habetur in. l. si. ff. de here. insti. ⁊ in. l. iij. C. de inoffi. testa. ⁊ l. cum mater. ff. eo. ti. ergo idē dicendū esset in donatione ⁊ fortius vnde ad minus dicendum est vt nō indifferēter reuocetur in qualibet parte sed tantū si ascendat ad minus ad dimidiā alias ridiculū esset dicere ꝙ in dimidia qualibet
14 minima pte facta reuoceẗ. ¶ Cōfirmat̄ † ista opinio: nā prout ostēdam in sequenti responsione. d. l. si vnꝙ est exorbitās: ergo illa verba in ea posita omnia bona vel partem aliquā facultatum ⁊c. non sunt extendenda ad quamlibet partē sed restringēda ad dimidiam vel maiorem: vt in regula que a iure cōmuni cum materia de regu. iur. in. vj. ⁊ in. l. ꝙ vero. ff. de legibus. Reducēdo ergo predicta ad casum nostrum ista Philippa habebat actionem ad ratā sibi tāgentem virtute dicte donationis facte ab eius matre q̄ portio ascēdebat ad q̄titatem florenorum. lxxij. Item erat dotata in flo. cl. ⁊ sic dicta donatio vix ascendebat ad quartam partem suarū facultatum. Eo maxime quia in. lxxij. flor. quos habuisset si nō fecisset dictam donationem pater habebat vsufructū. l. j. ⁊. ij. C. de bonis maternis: ⁊ sic iudicādi erant minoris cōditionis extimatiōis. vnde dici potest ꝙ in casu isto etiam si domina Philippa de liberis cogitasset: vtiꝙ talem minimā portionē donasset que in iure minuscula appellat̄. l. si quis in suo in princi. C. de inoffi. testa. Et ꝑ certo quilibet iustus iudex arbitrari debet ꝙ si pater in cuius p̄sentia dicta renunciatio fuit facta dixisset filie tu habes congruam dotē quam promisi: renuncia huic donationi: quia satis erit filijs tuis habere dotem tuam ⁊ bona patris tui: ꝙ vtiꝙ Philippa dedisset suasu patris cuius persuasio p̄sentia presumēdū est eam inductam fuisse. Et eo maxime quia de more est ⁊ consuetudine ciuitatis q̄d fiant huiusmodi refutationes seu renūciationes. argumentum autem a solis validum est de iure. d. l. vel vniuersorum cum simili. Si ergo verisimile est ꝙ vtiꝙ donasset si de liberis cogitasset nō habet
16 locū dispositio. d. l. si vnꝙ. ¶ Unde † dicit insignis preceptor meus dominus Jo. Baptista de sancto Seuerino in. d. l. sicut certi. ⁊ l. si cum vel in vtero ꝙ donatio debet ascendere ad talem portionē vel res particularis donata ad talem extimationem ꝙ verisimiliter arbitrio boni viri non fuisset donaturus si de filijs cogitasset et: ita dicit vidisse iudicare in ciuitate senarum: ita etiam post multa firmat ille lumen iuris ⁊ preceptor meus Franciscus aretinus in. l. ti
17 tius in princi. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Confirmatur ista † opinio euidenti ratione. nam omnes tenent ꝙ. d. l. si vnꝙ fundat̄ in verisimili mēte donantis: quia non est verisimile ꝙ si de filijs cogitasset fecisset talem donationē prout concludunt Dy. Bar. Bal. ⁊ Ange. in. l. j. C. de inoffi. dona. ⁊ Bar. in. d. auc. ex causa. C. de libe. pte. ⁊ in l. j. ff. de iure codicillorum. ⁊ imo. in. c. si. de dona. ⁊ doct. in. d. l. si vnꝙ. ergo pari ratiōe habemus fateri ꝙ si est facta talis donatio que verisimiliter facta fuisset licet de filijs cogitasset non militat dispo
18 sitio. d. l. si vnꝙ. Et vr̄ † hoc de intentione Bar. in. d. §. imperator qui limitat. d. l. si vnꝙ non procedere quando constat ꝙ de filijs cogitauerit: quoniam vtraꝙ inductio procedit a ratione cessante. ar
19 gumēto. d. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iure patro. Et ꝑ predicta isto † anno consului in ciuitate senarum in puella cui erat promissa dos septingentorum flor. a patre quia renūciauit fratribus bonis maternis ascendentibus ad quantitatem florenorum trecentorū quorum vsufructus ad patrem pertinebat ꝙ talis renūciatio non poterat reuocari virtute. d. l. si vnꝙ. ⁊ subscripserunt se do. Bal. do. Bar. ⁊ domi. Pet. Philippus de cornio de perusio. ⁊ plures alij solēnes doctores ⁊ ista iudicio meo decidunt presentē hesitationem
20 ¶ Postremo † alio fundamento possumus euitare dispositionem dicte. l. si vnꝙ pro cuius demonstratione premitto quod dispositio illius. l. si vnꝙ est exorbitās a regulis iuris ideo restringēda potius ꝙ amplianda vt dicit Jo. de imo. in. l. filio preterito. ff. de iniusto testamēto in illo articulo an legata vitient̄ preteritiōe posthumi in tertia responsione per eū data ad dictam. l. si vnꝙ. Et probatur istud fundamentū quia regula est ꝙ donatio est irreuocabilis. d. l. perfecta. C. de donat. que sub modo ad idem regula. l. sicut. C. de act. ⁊ obli. Item cōtractus simpliciter celebratus est in dubio purus absꝙ die ⁊ conditione. l. j. §. si quis simpliciter ⁊. l. cum qui. §. quotiēs. ff. de verbo. obli. ⁊. l. libertis libertabusꝙ. ff. de alimē. ⁊ ci. lega. ideo donatio simpliciter facta non deberet habere cōditionē nisi filij nascātur: vt infra habet̄: quia pretextu talis tacite cōditionis dicunt doctores reuocari donationem per. d. l. si vnꝙ. Item dato ꝙ volūtas donantis non censeatur esse voluntas donatoris: ⁊
21 illa donātis nō est expressa: ⁊ volūtas † vnius in mente retenta nō solet attendi. l. si repetēdi. C. de condi. ob causam. l. iij. §. ꝙꝙ. ff. eo. tit. vnde cōcluditur ꝙ dispositio. d. l. si vnꝙ dicitur esse exorbitās:
22 ⁊ cōsequenter restringenda. ¶ Quo fundamento † stante cōsiderādum est ꝙ in casu nostro nō apparet ꝙ ante renūciationem dicta Philippa acceptasset dictam donationem sibi absenti factā qua nominatus eius nomine recepit ergo sibi nullū ius adhuc erat q̄situm. vt plene no. in. l. si ego. ff. de nego. gest. ⁊ in. c. si tibi absenti in
23 principio de prebē. in. vj. ¶ Dicta † ergo. l. si vnꝙ cum sit exorbitās est potius restringenda vt nō habeat locum in renūciatione iuris adhuc nō quesiti: sed potius nō extendēda ad istū casum cū loquatur in donatione bonorū seu facultatis. ¶ Ista autem nō videtur esse donatio sed potius renūciatio per hoc ꝙ plene no. in. l. si actionē. C. de pactis ⁊ in. l. fuit questionis. ff. de acqui. here. Item loquitur per verbum reuertat̄ ⁊ sic de bonis ⁊ iuribus que ante fuerant acquisita donatori. ar. l. verbū reddēdi. ff. de verb. signi. ⁊ eius q̄d habet̄ de verbo repetat̄. in rubri. ff. sol. matri. ⁊ sic nō videnẗ verificari verba dicte. l. ⁊ cōsequēter nō debet verificari dispositio. l. si seruum. §. nō dixit pretor. ff. de acqui. here. ex quo. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma
24 tri. Confirmat̄ † hoc. nam ex quo dicta Philippa renunciauit dicte donationi habet̄ ac si dicta donatio nunꝙ fuisset facta. l. legatarius. §. si. l. si tibi homo. §. nō seruus. ff. de lega. j. Si ergo hoc est in legatario cui quesitū erat ius etiam ignorāti. l. cum pater. §. fundo. ff. de leg. ij. quanto fortius idē est in donatario: cui nullū ius ac
25 quirit̄ ante acceptationē per no. in. d. l. si ego. Unde ɔsuluit † Pau. de castro in suo cōsilio. xj. ꝙ incipit in Christi nomine ⁊c. in casu p̄senti ⁊c. ꝙ ille qui prohibetur donare nō prohibet̄ renūciare donationi sibi facte ante donationem accept. ergo datur itelligi ꝙ talis renūciatio nō est donatio. facit tex. in. l. que aūt. ff. que in frau.
26 creditorū. ⁊ ea que plene † tradūtur an prelatus ecclesie possit sine solēnitate renunciare ius sibi delatum adhuc nō quesitum de qua q. ponit Bald. in. l. pupillorum. C. de repu. here. ⁊ in. l. cōtra iuris. §. curator. ff. de pactis ⁊ do. Cardina. im. ⁊ Abb. in. c. tua. extra de his que fiunt a prela. ⁊ Pe. de ancha. ⁊ imo. in. c. vt super extra de
27 re. eccle. non alie. Et si quispiam † diceret ꝙ dicta renunciatio habet vim acceptationis: ad hoc vt frater queratur cui Philippa intendebat ꝙ acquireret̄ alias nō poterat acquiri: quia in donatiōe non habet locū ius accrescendi iuxta plene not. in. l. si mihi ⁊ titio ff. de verbo. obliga. Si ergo non poterat aliter queri nisi mediāte sua acceptatiōe ergo talis renūciatio includere videtur acceptationem: iuxta plene not. in. d. l. si actionem ⁊ consequenter videtur ꝙ sumus in remissione iuris iam acceptati que est donatio: vnde qui prohibetur donare prohibetur gratis remittere. Ita inquit Bal. in. l. j. in. iiij. col. C. de pac. sequit̄ Saly. allegat. l. preses. ⁊. l. de fideicōmisso. C. de transac. Sed ad hoc rūderem posito ꝙ includeretur

tacita

tacita acceptatio: qđ tamē non firmo neq; discutio pro nunc tamē quia talis acceptatio non fit ad finem habendi sed renunciandi al teri non vr̄ esse in consideratione. Sed ipsa renunciatio que principaliter agitur argu. l. si quis nec causam. ff. si certum petatur ⁊ l. 28 qui except℥. ff. de condi. indebi. Nec tale† ius acquisitum momētaneum vr̄ esse in consideratione argumento. l. qui sic. ff. de solutio. Sicut in simili dicimus ꝙ non dr̄ versum ꝙ non durat versum. l. j. §. versum. ff. de in rem verso. ⁊ non dr̄ factum ꝙ non durat factum vt in. c. vnde ⁊ ego. extra de verbo℞ signifi. cum cōcordan. de quibus ibi. Unde consuluit dominus Abbas in consilio. lxviij. incipit in Christi eiusq; matris ⁊c. videt͛ primo dicēdū ꝙ stāte statuto qđ de qualibet acquisitione dominij siue possessionis. concluditur ergo ꝙ talis acquisitio que fit ad finem renunciandi non acquirēdi debet regulari secundum finē argumento. l. j. ff. de sponsa. ⁊ consequenter nō est in consideratione ⁊ sic ex oībus supra premissis cōcluditur ꝙ virtute dicte. l. si vnq; dicta renunciatio nō potest reuocari. ¶ Superest ergo vt breuiter discutiamus an ex forma statutorum potest infringi: ⁊ certe cum talis renunciatio facta fuerit cū consensu patris ⁊ fratri vtrinq; coniuncto non reperit͛ prohibita: 29 immo potius expresse permissa ex forma statuto℞: accedit† etiam iuramentum ꝙ supplet omnem solēnitatē: iuxta plene no. in. c. cū contingit extra de iureiuran. propter qđ iuramentū excluditur ēt a bn̄ficio restitutiōis in integrū si vellet illud intētare: vt est casus ⁊ ibi plene. no. in auc. sacramenta puberum. C. si aduersus venditionem: qui tex. vendicat sibi locum etiā in contractu venditionis ⁊ donationis: vt ibi dicit glo. cōmuniter approbata: maxime attēta dispōne iuris canonici vt dicit Jo. de imo. in. d. c. cum cōtingat a quo bn̄ficio etiā excludit͛: quia vt audio est quadragenaria: ⁊ sic per lapsum quadriēnij post. xxv. annum vt est casus in. l. f. C. de tēpori. in inte. resti. peten. ¶ Solum videt͛ obstare statutū ꝙ vult qđ mater in preiudiciū filio℞ nō potest disponere nisi de quarta. Ad quod respondeo primo ꝙ habita cōputatiōe dotis promisse ⁊ habito respectu ꝙ in iuribus renūciatiōis pater habebat vsufructū 30 non dr̄ disposuisse plusq; de quarta. Secundo ꝙ licet† mater sit ꝓhibita alienare nō dicitur prohibita renunciare donationem sibi factam per ea que ponit Pau. de castro in. d. consilio. xj. ⁊ alia que adduxi. ℥. postremo si diceretur in aliqua parte vltra quartam illa est minima quātitas: vt patet ex cōputatione de qua parū curādū cōcluditur ergo ꝙ tam de iure cōmuni q; ex forma statuto℞ū dicta renunciatio siue donatio non potest irritari. Laus deo.

¶ Consilium Quinquagesimūquartū.

¶ In materia turbate possessionis ⁊ de interpretatione cuiusdā statuti disponentis non posse contra sentētiam iudicis de nullitate dici etiam ex defectu citationis quod statutum non potest tollere citationem. ⁊ quedam ad excusationem accusatorum ⁊ de ꝓbatione possessionis: ⁊ fame.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Uisa breui narratione processus accusationis turbate possessionis intētate per Matheū de falsse contra Jacobū sticbum marianum Johannē duo sunt discutienda in presenti consultatione. Primū nunquid dicta sententia fuerit nulla. Et ita nulla pronunciari debuit. Secundum posito quod fuerit valida possit dici iniusta. Circa primum arbitror indubitanter ꝙ dicta sentētia sit nulla ⁊ sic qđ nulla debeat pronunciari. Et in primis probatur ex duobus. Pri 1 mo† quia dicta sententia lata est super eo ꝙ aperte petitum non fuit: quia nihil petitum fuit pronunciari cōtra carmignolam. Et sic tanq; non conformis seu extra petitionem est nulla per id quod habet͛ in. l. vt fundus. ff. cōmu. diui. in. c. licet ely. extra de simonia. ⁊ in. c. qualiter el. ij. extra de accusa. ⁊ in cle. sepe. de verbo. signi. tra 2 dit no. Bal. in. l. prima. C. si plures vna sententia. Nec obstat† statutū disponens ꝙ procedatur summarie de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij ⁊ sola facti veritate inspecta: qūocunq; constet de delicto ⁊ quomodocunq; constet de turbatione quo casu non requirit͛ libellus: vbi est casus in cle. sepe extra de verbo. signi. Quoniam ad hoc respondeo ꝙ licet libellus in scriptis ⁊ solēnis non requiratur sicut requiritur in iudicijs ordinarijs iuxta no. in. l. prolatum. C. de sententijs ⁊ in. c. de causis extra de offi. deleg. ⁊ in. c. j. extra de libe. obla. tamen requiritur petitio saltem verbo que per notarium debet in scriptis redigi in iudicijs quantūcunq; summarijs requiritur qualis petitio per modum posse. ita ꝙ iuxta petitiōis formam ferri posset snīa. casus est in. d. cle. sepe vbi hoc no. Paul. de leaza. dominus Cardi. ⁊ Jo. de imo. ⁊ no. Bar. in. l. iusiur. C. de proximis sacro. scri. lib. x. ⁊ Bart. recte intuenti in auc. nisi breuiores. C. de sen. ex peri. reci. preterq; in terminis illius auc. que in tota causa ꝑmittit ꝓcedi sine scriptis ⁊ no. Bal. in auc. offerre in pe. q. C. de lit. contest. ⁊ glo. ⁊ Bal. in. l. si quis se. C. de accusa. ⁊ spec. in ti. de libello℞ū cōcep. §. nunc dicendum in principio: vn̄ dici pōt illi iudici ꝙ fatuus fuit pronūciando super non petitis: vt est tex. 3 in. l. fi. C. de fideicō. liberta. Et qui† ad priuatā vtilitatem imparti tus est officiū suū parte hoc nō petente contra id quod plene habetur per bar. ⁊ doct. in. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. infec. cū 4 simili. ¶ Secundo principaliter† dicta snīa debet nulla pronūciari quia lata fuit nō citata parte: vbicūq; enim agitur de pindicio partis pars debet citari alias actus est nullus. l. nam ita diuus. ff. de adopt℥. ⁊ l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. vnde dicimus ꝙ citatio requiritur pro ordine substantiali ad validitatem processus vt in c. j. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ in. c. cum causa de cā poss. ⁊ proprie. adeo ꝙ defectus citationis vitiat processum ⁊ snīam principis. vt est casus cum ibi no. in cle. pastoralis de re iudi. ⁊ no. Bal. post glo. in. l. fi. C. de legibus ⁊ do. Abbas in. c. cum inter extra de elec. nisi princeps vti velit plenitudine potestatis secundū Obertum de bobio quem refert Jo. an. in addi. Spe. in titu. de citatio. §. iusta ver. est etiam nulla ⁊c. Ex quo fundamento etiam cōcluditur ꝙ snīa lata contra accusatos etiam fuit nulla cū lata dicat͛ nulla precedente citatiōe: cuius defectus redit snīam nullā etiā in processu q̄tuncūq; summario: vt est casus ⁊ ibi no. in dicta cle. sepe de vbo. signi. ¶ Sz cōtra hoc fundamētum posset instare pars aduersa ꝙ procederet de iure cōi: sed ex forma statuto℞um posita sub rubrica ꝙ sentētie nullo modo valeant reuocari ⁊c. ꝙ incipit si ꝯtingat quocūq; modo ⁊c. Quod statutum clare disponit ꝙ licet partes nō fuerunt citate ad audiendum snīam: tamen sententia non possit tanq; nulla reuocari quod statutum videtur seruādū in ciuitate sena℞ iuxta l. oēs populi cum ibi not. ff. de iusti. ⁊ iure. Sed ad hāc obiectionē dupliciter respōdeo. primo ꝙ statutū nō potest tali exceptioni nullitatis derogare. Secundo dato ꝙ possit ꝙ non habet locum in ca 5 su nostro. prima responsio† probatur quoniam statutum tollēdo citationem tolleret defensionē que est de iure naturali quam nec statutum nec princeps tollere pōt: vt est casus per quem ita decidit ibi dominus Cardi. ⁊ Jo. de imo. in cle. pastoralis extra de re iudica. ita etiam consuluit Ange. in suo ꝯsilio. clxxij. in fi. incipit in dei noīe ⁊c. in facto proponit͛: ⁊ Ange. in suo consilio. ccxcj. ꝙ incipit ꝑ dominū obicinum ⁊c. ita etiā decidit do. Abb. in. c. ea que extra de re iu. hoc idem voluit Bal. in. l. j. in. ij. col. C. qūo ⁊ quando iudex. bene etiam facit ꝙ no. bar. in. l. si pretor in principio. ff. de iudi. nō obstante ergo dicto statuto tāq; inualido quo ad hoc talis snīa de 6 bet nulla pronunciari. ¶ Secunda respon sio† probatur quoniam statutum in principio loquitur quando procederet͛ per accusationem nec debet extendi cum sit exorbitans correctiuum ⁊ tollat defensionē sc℥ exceptio. nullitatis ex defectu citatōis iuxta plene no. per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iust. ⁊ iure in. vj. q. principali in materia interpretatiōis extensiue ⁊ restrictiue. ⁊ per Bart. de saly. in. l. si serui vestri. C. de noxalib℥. Et licet postea statutū in ver. Itē nulla snīa lata ⁊c. videat͛ generaliter loqui ⁊ sic ꝙ gn̄aliter debeat intelligi iuxta. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de lega. ꝑstan. Tamen dico ꝙ cū statutum generaliter loquatur de sentētijs latis a iudice procedente per inquisitionem vel per accusationem vel per denūciationē intelligi debet statutū in hac secunda parte de sententijs latis a 7 iudice ꝓcedēte per iquisitionē: quoniā† vna pars statuti per aliā declarat͛. l. si seruus plurium in fi. ⁊ ibi Bal. ff. de le. primo ⁊ ea que in principijs statut℥. dicunt͛ in seqūetibus censent͛ repetita. l. regula in verbo initium constitutionis demōstrat. ff. de iur. ⁊ fac. ignoran. est tex. optimus in. l. vtrum. ff. de peti. here. vnde Bart. no. ad 8 propositum in. l. pretor. §. exitq; dña. ff. vi bono℞ū rapto℞um. † vbi q̄rit an dicta i vna parte statuti cēseant͛ in altera seqūeti parte repetita: ⁊ concludit ꝙ aut dicta in precedētibus sunt cōtra ius cōe vel exorbitant a iure cōmuni ⁊ nō intelligunt͛ repetita. argumēto eius ꝙ habet͛ in. l. vxori. ff. de leg. ij. ⁊ eius ꝙ no. in. l. talis scriptura. ff. de lega. primo aut non exorbitant nec sunt ꝯ ius cōmune: ⁊ tūc dicit ꝙ in sequentibus capitulis proximis censent͛ repetita per id ꝙ habetur in. l. quemadmodum. ad. l. aquiliam in fiñ. cum simili. ibi allegatis: qua ergo ratione restringitur illa regula ꝙ dicta in precedentibus contra ius non cēseantur repetita in sequentibus ne inducat͛ correctio iuris cōmunis in seqūetibus ex tali repetitiōe ergo in casu nostro dicta in precendentibus licet contra ius cōmune non censentur in sequentibus repetita ⁊ sic restringitur correctio ⁊ ex repetitione ampliaretur correctio iuris communis: patet quia si intelligimus ꝙ in ver. Item nulla sententia intelligatur repetitum ꝙ dictum est in precedenti parte statuti sc℥ quādo iudex procedit per inquisitionem in hoc tantum casu inducitur correctio: Si autem nō intelligeretur hoc repetitū induceret͛ etiā correctio quādo iudex procederet per accusationē vel ad denūciationē 9 statuta† autem sunt intelligēda vt minus corrigant ius commune q; fieri potest iuxta not. in. l. fi. §. in computatiōe. C. de iniur. ⁊ in. l. si serui vestri. C. de noxalibus ⁊ in. c. cum dilectus extra de consuetudine: ergo statutum totum intelligatur de sententijs latis a iu

dice inquirente: vnde cum non comprehēdat casum nostrum stat firmum fundamentum supra factum: et hec interpretatio posset a pluribus vrgentibus in materia interpretationis statutorū exorbitātium et correctiuorum iuuari: que obmitto: quia clara mihi vr̄ decisio ex premissis. ¶ Circa secundam. q. etiam concludendum arbitror quod licet dicta sententia valeret: quod tamē est falsum tamē dicta 10 snia est iniusta. Pro cuius † conclusionis fundamēto premitto primo quod dicta accusati probant possessionem carmignole locatorum pro dictis pro se et suos auctores per tempus. xxx. annorum a. xxx. annis citra. nam vnus deponit a tempore quinquaginta annorum citra et alius a tempore. xxx. annorum dicentis quod dicto tempore semper fuit possessa per eum: que dictio semper probat tempus continuū vt probatur ex his que ponit Bar. post glo. in verbo semper in. l. j. ff. sol. matri. et post eum ibi Ang. imo. et Ludo. de roma. et Bald. in prima constitutione. C. in fi. princi. et Ange. in. l. minime. ff. de legibus et Jo. an. do. Anto. et do. Abb. in. c. ex parte de cle. non residen. et Jo. an. et do. Anto. in. c. ad honorem do. Anto. de vsu. publi. Nec ob. si dicat quod alter ex his testibus qui deponit de iure. xxx. annorū postea dicit a. xx. annis et citra vidit laborari et ligonizare per dictos laboratores Mathei et sic videtur deponere de possessione dicti Mathei et consequenter videtur sibi ipsi contrarius: cum prius deposuerit Carmignolam possedisse: vnde tanquam varia et cōtraria deponens non videt probare. l. qui falsa et varia. ff. de testi. Quoniam ad hoc respondet quod dictus testis nō contradicit sibi ipsi quoniam stant ista simul quod carmignola possederit et tamē laboratores Mathei laborauerunt: quia pro hoc non infert quod deponant Matheum possedisse: quoniam non deponunt quod predicta fecerint nomine dicti Mathei vel ad eius instantiā: et consequenter possedisset 11 carmignola: tunc † enim actus coloni probat possessionē domini qui hoc facit nomine dn̄i: vt est tex. et ibi Bar. et docto. in. l. quis. §. quod per colonum. ff. de acqui. pos. vel etiā dici potest quod predictus testis nō deponat cōtraria directe neque indirecte: quoniam licet testis dicat quod talis possedit talem rem non tamen probat quod in solidum possederit stat enim quod duo promiserāt et simul eandē rē possiderint: vt patet ex 12 his que no. Bar. in. l. si duo. ff. vti possidetis vnde † dicit not. do. Abb. Modernus ad propositum in. c. auditis extra de prescrip. quod verba indiffinita in teste non equipollent vniuersali. Et ideo dicit quod licet testis dicat quod talis possedit non probat quod in totū et insolidum possederit. Et sic patet quod dictus testis nō cōtradicit sibi ipsi. Intelligatur ergo quod voluit deponere de possessiōe carmignole a. xxx. annis citra semper: et quod etiam viderit a. xx. annis et citra colonos mathei laborare: non enim est presumendū quod testis ita fatue itellexerit quod voluerit sibi immediate ita aperte contrarium afferere eius quod paulo ante dixerat: et necessarium est quod non ita intelligatur que necessitas est magistra veritatis: ita in simili. q. Circa dicta testium iuuanda et non cauillanda: vt inquit Bal. in. l. de quibus in vltima col. ff. de legibus et Bald. in rubrica. ff. de rerum diui. in vltima col. et Bal. in l. ij. C. de temporibus appellatio. ¶ Secūdo ego premitto quod possessio iunior dicti Carmignole probatur per plures testes. nam tres testes probant possessionem carmignole presentis anni: quorum dicta iuuantur per duos alios qui probant possessionem presentis anni diuersis tamen temporibus. Item per alios duos qui probāt possessionem a. xxx. annis citra semper vt dixi. Pars autem aduersa probat tantum per tres testes de possessione a. xx. annis et citra quorum alter deponit de possessiōe carmignole presentis anni: alter quod vidit laborantes carmignole laborare. coadiuuātur autem predicta per multos testes qui probant de possessione carmignole iam sunt quatuor anni per incisionem et asportationem lignorum 13 Ex quibus † patet quod ex duobus potentior est probatio possessionis iunioris carmignole. Primo quia probat per plures testes prout decidit Bar. in. l. si duo. ff. vti possidetis allegando. l. ob carmē. §. si testes. ff. de testibus. Et sic vult quod probatio plurium tanquam potentior preualeat: vnde dicit Bal. in disputatione que incipit accusatus de vi turbatiua quod talis probatio per plures testes in proposito tanquam potentior eneruat probationem partis aduerse per. d. §. si testes et tenet late Ja. butri. in. l. incerti. C. de interdictis. Secundo 14 quia † testes Mathei deponentes de possessiōe a. xx. annis et citra magis in genere deponunt testes accusatoris deponētes de possessione carmignole pn̄tis anni magis in specie deponūt: et sic quo ad possessionem presentis anni preferuntur ex quo respectu presentis anni magis specifice deponunt per id quod habetur in. l. vxorem. §. felicissimo. ff. de leg. iij. et quia species derogat generi per speciem cū materia. ff. de leg. iij. Et ideo referunt moderniores perusini in. l. j. ff. soluto matri. se vidisse de facto consultum quod si actor probauit de possessione. xxx. annorū narrat de prescriptione et reus probauit de possessiōe sua alicuius anni in specie ad interrūpendū prescriptionē quod licet testes actoris essent plures tamen quia videbant deponere magis generaliter respectu vnius anni preferuntur testes rei. argu. l. fina. C. quod cum eo. cum simili. et sic quod videbatur probata interruptio possessiōis et eo maxime quia aliqui ex dictis testibus Mathei deponunt de possessione presentis anni dicti Carmignole: et sic cō cluditur quod respectu possessionis iunioris potentior et fortior dicitur probatio possessionis Carmignole quam Mathei. ¶ Quibus premissis 15 ostenditur quod dicti accusati veniunt absoluendi. Nam ad hoc † vt actor in tali iudicio possessorio obtineat debet probare se possidere tempore turbationis et litis contestate. vt decidit Bar. in. l. j. §. fi. ff. vti possi. et est casus in. c. consultatio. extra de offi. delega. et in c. cum ad sedē. extra de resti. spo. et per Bal. in sua disputatione ac cusatus de vi turbatiua: Sed vt inquit Barto. in. d. l. j. in. fi. ff. vti possidetis reus ad sui defensionē habet probare actorem non possidere vel possidere sed iniuste ab eo: vt ibi est casus: vel se reum habere iustā causam detinendi licet nullo modo possideat. Argumē to. l. colonus. ff. de vi et vi ar. Primū quod actor non possideat probat eo ipso vel quod ipse actor nō probat se possidere vel si reus probat aliū 16 ciuiliter et naturaliter possidere potest enim † reus opponere de iure tertij quando illud ius est exclusiuū iuris agentis per id quod habetur in. l. cum seruus. C. de seruis fug. Sed in casu nostro dici potest vel probatum esse actorem nō possedisse tēpore turbationis vel 17 iniuste possedisse. Primū † probat quia si per plures testes et magis specifice deponentes probatur possessio iunior presentis anni ipsius Carmignole iurisdictione aduersarius fingitur nihil probas se: ita in terminis nostris decidit Bal. in. d. disputatione accusatus. circa fi. per tex. in. d. l. ob carmē. §. si testes et ita per illum tex. est manifeste de mente bar. in. d. l. si duo. ff. vti possi. et Jac. bu. in. d. l. j. C. 18 vti possi. et in. l. incerti. C. de interdictis. ¶ Unde † Bar. quē sequū tur docto. in. l. admonendi. ff. de iureiurādo per. d. §. si testes dicit quod probatio potentior vincit probationem minus potentē et illam eneruat et extinguit: ergo habetur ac si de presenti anno nulla esset probata possessio per actorem quo casu reus venit absoluēdus: vt concludit Bar. in. d. l. j. in fi. et Bal. in. d. q. accusatus in vltima co 19 lum. ¶ Secundum probatur † nā dicti accusati probant Matheū iniuste possedisse ex quo probant alterius possessionem iustiorem iustior autem possessio Carmignole probat ex eo quia probat eius possessio antiquior vt supra est deductum per ea que ponit Bart. in. d. l. j. in fi. et in. d. l. si duo. et Bald. in. d. disputatiōe et est casus pro canonistis in. c. licet causam extra de probatio. vnde dixit Cy. in ad di. in. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. ex quibus causis maiores quē ibi sequitur Bald. quod si aliqui testes deponunt de possessione. x. annorum et aliqui pro contraria parte de possessione. x. annorum et plus: propter illam dictionem et plus: dicuntur probare antiquiorem et preualent: et probans de antiquiori dicatur iustius probare decidit etiam Barto. et clarius Bar. de saly. in. l. j. C. vti possidetis ex quibus patet quod tam de iuniori quam de antiquiori dicit melius probare: iustificatur etiam possessio Carmignole per locationem dicti predij terre factam madiarijs dicti Mathei. ¶ Et si dicatur non probatur plene quod petium terre de cuius possessione deponunt testes Carmignole sit idem cum illo de quo in accusatione nisi per vnum testem. dictū autē vnius dictū nullius. l. iurisiurā 20 di. C. de testi. versi. numerus. ff. de testibus. respondeo quod immo † probatur identitas: quia cōueniunt primo: quia in eadem materia Sed actor exprimit villam sed non nomen loci seu plani in quo situm est. Accusati exprimunt nomen loci seu plani et nō nomē ville Sed tamen cōueniūt in quatuor finibus appositis per quos fines sine aliquibus testibus probat idēptitas rei prout no. declarat bar. et Pau. de castro in. l. demonstratio. falsa. ff. de cōdi. et de. facit glo. in. l. forma. ff. de censibus: fortius ergo probat iuncta attestatione vnius testis. ¶ Confirmatur etiam absolutio dictorū accusatorum ex alio quia dicitur quod per quatuor testes probatū est quod dictum petium terre semper fuit incultū excepto presenti anno: et testes Mathei deponunt quod per dicta tempora fuit laboratū et cultiuatum in directe: ergo reprobant testes dci Mathei per istos quatuor quia falsum deponūt de cultiuādo: et testes qui in vno reprobant in omnibus reprobant iuxta no. per bal. in. l. si ex falsis. C. de transac. et tex. et ibi no. in. c. fraternita 21 tis de hereticis: videant ergo † iudex et aduocati accusatoris si potior est probatio illorum quatuor vel aliorū dignitate qualitate attestatis. seu numero inspecta adeo quod alij reprobentur secūdum plene not. in. c. series et in. c. in nostra extra de testibus. ¶ Unum tamen 22 non † obmitto quod dicit Lodo. de ro. in. l. in illa in fi. ff. de verbo. obvbi dicit quod etiam paucioribus negātibus in criminalibus magis statur quam pluribus affirmantibus ad condemnationē: allegat glo. singul. in. c. clerici prima distinctione. quam allegat etiam ad hoc Bald. in. l. data opera. C. qui accu. non pos. et Lodo. de roma. in. l. 23 j. §. fi. ff. de verbo. obliga. ¶ Postremo † dicti accusati nō potuerūt condēnari virtute dicti statuti quia a dcā pena excusant quia mādāto alio rū hoc faciūt gl. ordinaria cōiter approbata i. l. in rē. §. tignū. ff. de rei vēdi. quā sequit bal. et Saly. i. l. nō ideo minus. C. de accu. et bar. in. l. nō solū. §. si mādato. ff. de iniurijs bal. in sua disputatione quam incipit accusatus. et bal. in auc. ingressi in. ij. colū. C. de sacrosanc. ecc. Nā si tanquam laboratores hoc fecerunt excusantur quia in talibus consuerūt opari et locare operas suas. argumēto. l. item apud labeonē §. si quis.

§.si quis astrologus.ff.de iniuriis:⁊ habito respectu ad artem suā
24 operam dederunt rei licite: Et si aliqua † culpa imputari posset fuisset in obmittēdo inquirere:q̄ culpa nō venit in obmittendo in actione.l.aquilie:q̄ leuissima est vt dicit ille tex.no.in.l.stichus.§.
25 de preteritis.ff.de vsufruc. Item † ob leuissimam culpam nunq̄ punitur quis pena ordinaria etiam pecuniaria:vt singularit̄ not. in.l. si quis non dicam rapere. C. de episco. et cleri. parcitur etiam iniuste citato preterq̄ in iure naturali:vt no.in.l.venia.C.de iniusto te.et predicta ponit no. Bald.in suo consilio quod incipit. In Christi nomine presupposito statuto communis papie.¶ Sʒ huic
26 fundamento duo videntur obstare. primum quia † dicit:qō per quinq̄ testes Mathei probatum est ī dicta villa esse publicam vocem ⁊ famam ⁊ inter maiorem partem hominum per dicta tēpora dictam petiā terre fuisse dicti Mathei:⁊ sic videt̄ q̄ dicti accusati non possunt excusari ratione ignorantie per ea que no. glo.in.l.si tutor.C.de procura.tuto.⁊ Bar.⁊ docto.in.l. celsus.ff.de vsucap.
27 cū simili. Sed † circa hoc voluissem vidisse testes.nam si famam dicunt esse iter maiorem partem populi non probant quia nō reddunt causam scie:quā tenentur reddere hoc casu:etiam nō interrogati per aliquem sensuʒ corporis: puta q̄ audiuerunt a maiori pte populi cū nō facili discursu percipiatur vt colligit̄ ex dictis Bar. in.l.de minore.§.tormenta.ꝟ.vltimo quero ⁊ in ver.quero statutū ff.de questionibus.Cuius dicta sequitur Bar.de Saly.in.l.ea quidem.C.de accu.in materia fame ⁊ tenet Bar.in.l.ob carmen in prī ci.ff.de testi. ⁊ Bart.in.l.quid ergo.ff.de infamibus.⁊ Jo.de imo. post dominum Anto.in.c.super hoc de renū.⁊ archy.⁊ do.in.c.ꝗ. de accusa.lib.vj.⁊ florianus in.l.si arbiter.ff. de probatio.⁊ tenent do. Abba.⁊ preceptor meus aretinus in.c. cum causam de testibus ⁊ est communis opinio quicquid ibi dixerint do.Anto.⁊ Cardi-
28 na. quos moderni impugnant.¶ Ex alio † etiam arbitror talem probationem non nocere.nam ad hoc vt fama sit probata requirit̄ quod testes interrogari assignent causas probabiles ex quibus inductus sit populus ad ita dicendum ⁊ credendum alias nisi probētur iste probabiles cause a quibus fama trarit originem non dicit̄ fama probata sed diceretur potius esse probatum de vana voce populi que exaudiri non debet.l.decurionum.C.de penis:vt declarat Bar.in.d.§. tormenta ad fi.⁊ Bal.in.l.proprietatis. C.de pba.et Bal.in.l.diffamari.C.de inge.ma.saly.in.d.l.ea quidem et domi.
29 Anto.in.c. veniens de testi.¶ Non obmitto quod † non probat̄ quod dicti accusati fint.ī dicto loco quo casu ad hoc vt ratione fame non excusarentur debebat probari de eorum presentia in loco prout declarat no.Bar.et sequuntur Jo.de imo. et Ludoui.de roma.in.l.is potest in versi.nunc videamus.ff.de acqui.hered.¶ Se
30 cundum quod † videbatur obstare est quia istis operariis fuit facta ꝑtestatio per dictum Matheum ne ingrederētur quo casu videtur quod non habuerint iustā causam ignorantie primo per ea que no.glo.⁊ post eam Bar.in.l.de pupillo.§.nunciationem.ff.de no.op.nū.vbi in terminis hoc decidunt Jo. de imo. et roma.dicentes glo.in.§. tignum limitari quando procederet denunciatio. Secundo hoc idem voluit Ange.in auct. vt omnes de iudicibus
31 §.si modo.ar.l.si fundum.C.de rei vendi. Sed cōtrarium † est verius.nam ex quo dicti coloni faciebant actum alias eis permissuʒ non tenebantur credere tali denuncianti ⁊ protestanti non ostēso
32 de iuribus protestationis ⁊ denūciationis:nec † per illā extraiudicialē protestationē constituūtur in mala fide tex.est cū glo.⁊ ibi declarat Bar.in.l.pe.ff.de vsu.pro empto.⁊ no.Inno.in.c.dilecti de maio.⁊ obe.bene facit tex.⁊ q̄ ibi per Bar.in.l.si quis inficiatus. ff.depositi ⁊ plene declarat bar.in.l.nō solū.§.morte.ff.de no.ope. nū.¶ Non obstant no.per bar.post glo.in.d.§.nunciationē q̄ loqtur in nūciatione no.ope.cui parendū est quātuncūq̄ sine iusta cā facte.l.j.in prin.⁊ ibi no.ff.de no.ope.nū.⁊ dicebat bar.in.d.§.mor
33 te in materia protestationis ꝓhibitorie.¶ Non obstant no.in.d.§. si fundū q̄ procederēt si facte fuissent ꝑtestatiōes anq̄ cōduxissent ⁊ ita procedūt dicta Ang.sed post cōductionē seu locationē operarū nō operat̄:vt probat̄ ex no.in.d.§.si fundū:vbi hoc declarat bar to.in.d.l.pe.ff.pro empto.⁊ ita tenent moderniores in ꝓposito in d.§.nunciationē:⁊ est verissima opinio per iura ⁊ auctoritates pre allegatas.Et si nō appareret an̄ vel post conductionē ad ꝓsumendū actum licitū ꝓsumi debet cōductionē precessisse ꝑ ea que no.bar to.in.l.nō solū.§.ʒ vt ꝓbari.ff.de no.ope.nū.¶ Preterea licet eis fuerit facta ꝑtestatio.tñ etiā dñs eorū.f.Carmignola fuit etiā protestatus dño Matheo vnde presumptio inducta propter protestationem Mathei tollitur per aliā Carmignole:cū de anno presenti apparuit q̄ Carmignola erat in possessione:vnde non video quo
34 modo potuerūt aliqua pena puniri:maxime cū requirat̄ dolus † qui cessat siue iustis siue iniustis ratiōibus moueant̄ secundū opi. Bar.in.l.j.§.non aūt.ff.si quis testamento liber esse iussus fuerit. Cuius opi.pluries seruari vidi in practica in ciuitate senarū.Qō aūt nedum iniustis sed etiā iustis rationibus potuerint moueri nemo est qui ex superioribus nō apertissime intelligat.Laus deo.

¶ Consilium quinquagesimumquintū.

¶ Dominium vt acquiratur quid requirit̄.⁊ nauis si fuit vendita ex quibus dicatur tradita:⁊ de clausula cōstituti qñ non reperitur apposita in instrumento q̄ presumat̄ errore obmissa.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Viso instrumento emptionis galeonis facte per magnificū fratreʒ illustris.domini Plumbini a Bertonio nardo presupponitur in facto q̄ post dictum contractum dictus Bertonius omnes velas ⁊ alia instrumēta necessaria ad dictum Galeonem tradidit dicto domino Gerardo. Itē q̄ postea dictus dominus Gerardus sciēte ⁊ patiente dicto Bertonio transmisit ad dictum Galeonem quosdā custodes ⁊ apponi fecit signa sua:quia presupponitur q̄ inimici dicti Bertonii venerūt ⁊ abstulerunt dictū Galeonē. A quibus dictus dominus Gerardus petit tanq̄ rem ad se pertinenteʒ iure dominii vel quasi.Contra quem replicant illi qui abstulerunt qō abstulerunt bona Bertonii ⁊ non dñi Gerardi: quia adhuc nō cōsignauerat dictū Galeonem. Queritur ergo an stantibus predictꝫ dicuntur abstulisse dictum Galeonem tanq̄ rem Bertonii an tanq̄ rem magnifici domini Gerardi.¶ Circa presentem consultationē ꝯclusiue loquēdo arbitror q̄ si dñs Bertoni⁹ vēditor erat dñs dicti Galeonis ex his q̄ ī pūcto narrant̄ trāslatū fuisse dñiū in dictum Magnificum do.Gerardum.
1 Ista cōclusio probatur.† Nā in casu nostro concurrunt necessaria requisita ad trāslationem dominii:ergo dicitur trāslatum dominiū: imprimis ꝯcurrit titulus emptionis qui dicitur titulus habilis ad translationem dominii quādo traditio fit a domino:vt est casus in.l.ex empto ⁊ ibi late ꝑ Bar.ff.de actio.emp.⁊ per Bar.late in.l.stipulationes nō diuiduntur.§.celsus.ff.de verbo.obli. Secundo concurrit q̄ licet non fuisset precium solutum fuit habita fides de precio.casus est in.l.quod vendidi.ff.de contraben.empt.Quod autem sufficit quod fuerit habita fides de precio ita concludit glos.cōmuniter approbata in.l.quod vendidi.ff.de contraben.emp.⁊ glo.in.§.vendite instit. de rerum diui.Et traditur in.l.in ciuile.C.de rei vendica.¶ Solū ergo restat videre an dictum lignum Galeonis dicatur ex his que in puncto narrantur traditum dicto.M.d.Gerardo adeo quod translatum fuerit dominium cum solo titulo sine traditione non transferatur.l.traditio.cum materia.C.de pactis.l.quotꝫ.C.de rei
2 vendi.Et certe concludendum est q̄ sic ex plurimis.¶ Primo † probatur q̄ dictus.M.d.Gerardus volente vēditore ⁊ consentiente misit suos custodes:sed per appositionem custodum volente possessionem transferre inducitur traditio ⁊ acquisitio possessionis. casus est in.l.quēadmodum.ff.de acqui.poss.⁊ not.glo.⁊ docto.in l.iij.in principio.ff.de acqui.pos.Quod autē volente possessionem transferre fuerint appositi probatur ex duob⁹.primo quia sciebat ⁊ passus est quo casu videtur tradere vt est casus in.l.quedam mulier ⁊ ibi glo.⁊ docto.ff.de rei vendi.⁊ in.l.minus instructus. C.de
3 acqui.poss.Secundo † quia per illa verba apposita in instrumēto dedit vendidit ⁊ tradidit videtur dedisse licentiā apprehendendi propria auctoritate vt est casus secūdum intellectum Jaco.de are. in.l.predia.ff.de acqui.pos.⁊ sequuntur cōmuniter docto. Et hoc
4 solum sufficeret ad victoriam.¶ Bene † facit quia fecit signa sua apponi sed per appositionem signorū dicitur translatū dominium rei signate.l.q̄ si plene in fi.ff.de periculo ⁊ cōmodo rei ven-
5 dite.¶ Secundo q̄ † censeat̄ tradita possessio nauis probat̄ ex alio quoniam per traditionē partis rei dz tradi sufficienter tota res.l. iij.in prin.Et ibi no.ff.de acqui.poss.sed vela ⁊ alia gubernacula nauis sine quibus nauis dz inutilis dicuntur pars: vt est casus in l.malū.ff.de verb.sig.⁊ in.l.scbafam.ff.de euictio.ergo per traditionem taliū rerū tāq̄ partis nauis dz tradita possessio nauis.¶ Ter
6 tio ista conclusio confirmatur alia ratione concludenti. Nam † qō per instrumentum fuit data potestas apprehendendi possessionē propria auctoritate:vt dictum est. Si ergo.M.do.Geradus misit illos ad nauem custodiendā ⁊ apposuit sua signa per illos fuit quesita possessio nauis seu Galeonis siue dicamus ipsos fuisse procuratores domini per id qō habetur in.l.j.§.per procuratorem.ff.de acquirenda possessione ⁊ in.l.per procuratorem.ff.de acquirenda possessiōe ⁊ in.l.j.C.per quas personas nobis acquiritur:siue dica-
7 mus † illos fuisse nuncios ꝑ quem querit̄ possessio mittenti vt per Bar.in.l.si is qui pro emptore ver.venio ad secundū de vsucap.et no.Mar.Saly.⁊ Cy.in.l.j.C.de acqui.pos.⁊ glo.⁊ Bar.in.l. certe
8 §.procurator.ff.de precario.¶ Quarto ista cōclusio † ꝓbat̄ q̄ tradēdo instrumenta nauis sine quib⁹ nauis est inutilis ⁊ q̄bus nauis ducit̄ ⁊ per illa quēadmodū representat̄ cēset̄ tradi possessio dicte nauis.hoc probatur in simili.nam si trado instrumentū in quo cōtinentur res mihi donate videor tradere possessionē illarū rerum casus est in.l.j.C.de dona.⁊ no.glo.⁊ doc.in.d.l.iij.ī prin.ff.de acq. poss.Quod procedit etiā si fiat traditio in absentia rei prout ꝯclu

glo.in dicta.l.j.quam cõmuniter sequuntur docto.vt dicunt Cy.τ Saly.tunc solo aspectu queritur possessio nec opus esset venditiõe instrumẽti.l.iij.§.in amittẽda.ff.de acqui.pos.vnde opi.glo.verior τ est cõmunis. Optime † facit ad predicta glo.not.in.§.interdum.ff.de re.diui.qui dicit ꝙ traditiõe freni τ selle trãsfertur dominium equi: qua ergo ratione ꝑ traditionem selle τ freni quibus ducit τ gubernatur equus transfert dominium equi pari rõne ꝑ traditionẽ illorũ instrumẽtorum quibus ducit τ gubernat navis dici debet tradita possessio nauis. ¶ Quinto confirmat † naꝫ cum lignum Saleonis venditi esset in portu illustris.d. Plumbini τ sic in loco domini τ in eius potestate nec sui natura extra aquã ducit dicebat esse apud dominum Plũbini: τ sic etiã penes fratrẽ emptoris. Sed quando res est penes emptorem solo titulo trãsfertur dominium sine traditione vt in.§.vendite.insti.de rerum diui. ergo solo titulo dici potest translatum dominium: vnde ex premissis concluditur ꝙ cum adesset voluntas venditoris ꝙ propria auctoritate per illa verba instrumenti: vendidit tradidit: tum q: act⁹ possessionis acquisitus de quibus supra fuerunt facti eo sciente et patiente ꝙuis ex verbis instrumenti nõ probet dictum Saleonũ traditum: tamẽ per alios dictos actus probatur traditio possessionis: τ consequenter si venditor erat dominus translatio dominij. l.ex empto.in principio.ff.de act.emp.τ si non fuisset dominus trãslatum fuisset quasi dominium per regulam.l.clauibus.ff.de cõtraben.emp. ¶ Postremo † etiã non improbabiliter dici potest ꝙ cuꝫ in instrumentis emptionis τ venditionis sit cõmunis cõsuetudo totius italie apponere clausulam constituti licet notarius non apposuerit presumuntur ex errore obmissa: nec talis error nocet parti sed habetur pro apposita.casus est not.quem ibi ad hoc ponderat Bal.τ dicit nõ dare meliorem in iure in.l.si fugitiuus.§.q assidua ff.de edili edicto τ no.do.Anto.in.c.fi.de consuetudine.faciũt no. per Barto.τ docto.in.l.gallus.§.idem credendum.ff.de lib.τ posthu. Sed si esset apposita clausula constituti censetur facta ficta traditio τ translatum dominium vt in.l.ꝙ in eo.ff.de acquirẽ.here.τ traditur in.l.ab emptꝰ.ff.de pactis.ergo idem i casu nostro ex quo habetur pro apposita nec talis error habet partibus nocere. Ex qbus cõcluditur ꝙ dictus villa marina qui abstulit dictum Saleonem non dicitur abstulisse bona venditoris τ sic ianuẽsium inimicoruꝫ: sed bona.M.d. Gerardi fratris illustris domini de Plumbino cum quo pacem τ beniuolentiã seruabat vñ sibi licitũ nõ fuit ab amicis τ beniuolis bona auferre. Laus deo.

¶ Consilium Quinquagesimũsextum.

¶ Libellus in rei vẽdicatiõe τ publiciana ꝙ procedat τ quid incũbat agenti probare in vtroꝗ remedio. Et quando sufficiat citatio per proclama ad videndũ iurare testes. Et de relatione nũtij se referentis fecisse prout habuit in mãdatis. Et pro saluatione testiuꝫ a falsitate. Et ꝙ testis cõtrarius reducat ad cõcordiã etiã vt ꝓbet.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Viso ꝓcessu agitato inter dominum felicem seu Nicolaum eius procuratorem agentem: τ Bartholomeum pupi seu Bersottum eius procuratorem se defendentem coram potestate terre laris. Et visis literis ad me transmissis per prefatum dominum potestatem: queritur a me quenam debeant esse partes prefati domini potestatis in sententiando in presenti causa. Circa † quam consultationẽ presupponendum est ꝙ dominus Nicolaus actor in suo libello alternatiue intentat rei vẽdi.vel publicianam dum dicit iure dominij vel quasi: vt traditur insti.de actꝰ.§.sed iste.τ ponit Bald.in.l.j.C.si plures vna sententia qui probat ꝙ talis libellus alternatiuus dicto casu de iure procedit: sed quicquid sit de iure hodie est approbatus in capitulo Abbate sane.de re iudi.lib.vj. ¶ Videndum est ergo an actor in altero dictorum remediorũ possit obtinere. Et certe † in rei vendica.dicendum est ꝙ non: quia non probat dictuꝫ dominium directum cuius difficilis est probatio per aliquem modũ quos ponunt Bar.τ docto.in.l.rem que nobis.ff.de acqui.poss.et docto.in.l.cum res.C.de probat.nec vtile dominium quesitum per prescriptionem vt statim demonstrabitur in remedio publiciane. Et sic actor deficit in probatiõe extremi quod ex parte ipsius de necessitate requirebatur scꝫ in probatione dominij vt in.l.si in reꝫ.ff. de rei vendi.τ in.l.vnica.C.de alie.iudi.mutã.cau.facta.vnde actore nõ probante respectu istius remedij reus debet absolui.l.qui accusare.C.de edendo. Restat † ergo tantum videre an possit obtinere in publiciana: τ in hoc etiam arbitror quod non. hec conclusio probatur. Nã inter alia necessaria requisita in publiciana requiritur ꝙ ꝓbetur acquisitio vere possessionis prout cõcludunt Cyn. Bar.τ Bal.Saly.τ cõmuniter doc.in.l.cũ res.C.de proba.τ Jacbu.τ docto.insti.de actꝰ.§.sed iste τ spe.in ti.de proprietate.§.nunc videndum post principiũ τ ibi latius Jo.an.in addi. Et est de intẽtiõe Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap.sed in casu nostro non probat acquisitio vacue possessionis posito ꝙ titulus requisitus probaretur: ergo non potest obtinere in publiciana. Quod autem non probetur acquisitio vacue possessionis: ostẽditur. nam licet testes actoris videant probare aliquam possessionẽ domine Felicis tamẽ multum debiliter deponunt: testes vero ipsius rei multum melius τ plenius probat possessionem rei antiquiorem suam τ suorum auctorꝫ vt ex eorum lectura late apparet: ergo patet ꝙ neꝗ pater domĩe Felicis. Cuius possessio nullibi probatur in processu: neꝗ domina Felix vnꝗ acquisiuerit vacuam possessionem τ consequenter non potest obtinere in publiciana: duo tamen videntur obstare testibus ipsius rei.primum quia primi quatuor testes non videntur legitime examinati ex eo ꝙ non precessit legitima citatio ad videndũ iurare testes. nam † citatio domine Felicis principalis nõ releuat ex quo lis erat contestata cum procuratore prout in indiuiduo decidunt Bald.τ Saly.in.l.si quando.C.de testi.τ canoniste in.c.ij.extra de testi. Nec etiam † videbatur releuare citatio procuratoris ꝑ proclama prolata publica: quoniam quando persona est certa non potest citari per proclama nisi prius ꝓcessisset citatio generalis in prin.vt concludit Barto.in extraua.ad reprimẽdam in verbo per edictum.sed ad † hoc respondeo ꝙ cum iudex dederit nũcio in mãdato ꝙ citaret personaliter vel ad domum habitationis. Et si eos non inueniret citaret per publica proclama τ nuncius referat se citasse per proclama procuratorem τ alia fecisse prout habuit in mãdatis censetur eum personaliter perquisiuisse prout habuit in mãdatis τ non inuenisse per ea que voluit no.Bal.in.l.properandũ §.τ si quidem.C.de iudi.quem sequũtur Pe.de ancha.τ do. Cardina.in cle.j.de dolo τ cõtumacia vbi dicunt ꝙ si cõmissum fuit nũcio ꝙ debeat reum personaliter citare ad audiendum sententiaꝫ si eum personaliter iuenire poterit τ si eum inuenire nõ poterit fuit cõmissum ꝙ citet ad domum. Et nuncius refert se fecisse prout habuit in mandatis: concludunt hanc relationem esse legitimã.τ ꝙ fiet interpretatio ꝙ fuerit citatus ad domum in mitiorem partem vt ibi per eos. Et sic concludunt ꝙ si aliqua nuncio cõmittuntur τ refert se fecisse prout habuit in mandatis dicitur ligitime facta relatio τ sic ꝙ omnia fecit que habuit in mandatis. ¶ Nec ob.si dicatur † ꝙ immo talis relatio non fuit legitime facta.nam vꝫ qđ late scribi debeat ita ꝙ omnia requisita includantur al'as non sufficit simplex relatio quia in verbis nuncij presumitur quantum natura verborum est apta comprehendere licet secus sit in verbis iudicis vt concludit no.Bar.in.l.iiij.§.pretor.ver.quid si iudex cõmisit.ff. de no.ope.nun.τ sequitur do.Anto.in.c.cum causam de dolo τ cõtu.τ sic Bar.τ do.Anto.vident contradicere Bal.τ alijs de quibꝰ supra.sed possumus dicere prout dicunt moderniores in.d.§.ꝑtor. ꝙ opi.Bal.τ sequacium loquitur quando nuncius refert se fecisse que habuit in mandatis que verba virtualiter comprehendũt que habuit in mandatis nõ autẽ agimus de presumendo an illa fecerit in quibus terminis nõ loquit Bar.pone enĩ ꝙ fuisset mandatum citari in personam qua nõ reperta ad domuꝫ vt refert se citasse ad domũ forte nõ presumeret nunciũ non reperisse τ non potuisse citare in personã secus quando apparet quid fuerit mãdatum a iudice.τ ille refert se fecisse quod habuit in mãdatis oĩa in ista relatione censent expressa que apparent in mãdato.casus est τ ibi no.barto.in.l.si ita scripsero.ff.de condi.τ demõ.τ no.bal.in.l.si pretor.ff. sol.ma.tradit in.l.si ita scripsero.ff.de condi.τ demon. Vnde cum in casu nostro fuerit demandatum a iudice ꝙ citaret personaliter si reperire posset sin autem ad domum τ per loca publica τ cõsueta censetur ergo nũcius perquisiuisse τ eo nõ reperto citasse ad domũ si illam habet τ per loca publica τ cõsueta: cum dicat citasse τ fecisse prout habuit in mandatis. Sed clarum † est ꝙ quãdo citandus non reperitur in loco sufficit talis citatio alta voce per loca publica τ consueta: ita concludit Bald.in terminis in.l.si quando ad finẽ.C.de testi.ita etiã i specie i casu nostro i citatiõe ad iuramẽta testium concludunt Bald.τ Saly.in auc.sed τ si quis.C.de testibus τ Baldus in.l.fi.C.de iureiurã.τ not.Cy.in.l.si accusatoribus.C. de accusatio. ¶ Bene † etiam facit.nam coram istis officialibus castrorum magis summarie proceditur prout dicunt Bald.τ Saly. in auc.nisi breuiores.C.de sententijs ex peri.recitã. ¶ Confirmatur ista pars in terminis nostris.nam † omnis vox iudicis faciens ad causam dicitur interlocutoria vt dicit glo.in auctẽ.de litigiosis.§. ad excludendum τ glo.in.l.cum clericis.C.de episco.τ cle.facit glosa in clemen.j.de cau.pos.τ proprie.sed iudex in commissione dicit more solito τ consueto secundum formam statutorum dicte potestarie ergo interloquitur talem citationem esse legitimam que interlocutoria dicitur parui preiudicij: cum reseruatum esset ius taꝫ contra personas ꝙ contra dicta.vt dicit Barto.de saly.in.l.si quãdo.C.de inoffi.testa. Et ideo valuit etiam lata nõ citata parte iuxta not.per Bar.imo.τ modernos in.l.ꝙ iussit.ff.de re iudi.τ imo. Ludo.de roma.τ alios in.l.si opus.ff.de no.ope.nũ.τ bar.τ alij in l.ne quicꝗ

l.ne quicq̃.§.vbi decretum.ff.de offi.proconsul.⁊ legati.⁊ est cōmu
11 nis opi. Et consequenter † dicta interlocutoria ex quo non fuit ap
pellatum facit ius inter partes iuxta no.in.d.l.ꝙ iussit ⁊ in.c.cum
12 cessante extra de appel. ¶ Secūdum ꝙ vr̄ obstare est † quia aliqui
ex testibus deponunt de annis.lxx.dicendo vera esse contenta in ca
pitulo p ea que no. Bal.in.d.l.si defensor.§.qui interrogatus ⁊ Lu
do.roma.in.d.l.celsus.in fi. Et tamē interrogati super etate dicūt
ꝙ sunt.lxx.annorum immo vnus dicit ꝙ est annorum.lxv. Et sic de
13 ponunt sup eo ꝙ ignorabant: vnde † falsus testis in aliqua parte
reddit falsus in totum ratione iuramenti ꝙ est indiuiduū. vt cō
cludunt Bal.⁊ moderni in.l.si ex falsis.C.de transac. ⁊ est casus et
ibi no. Inno.⁊ canoniste in.c.fraternitatis.extra de hereticis.⁊ no
tat Bal.in.l.ij.C.de fideicō.libe.⁊ bal.i l.fi.C.de edicto diui adri.
14 tollen. Nam ad hoc † respondeo dupliciter. prima respōsio est qḋ
q̄uis testis dicat vera esse contenta in articulo non censeatur se re
ferre ad tempus in specie de quo in articulo scʒ.lxx.annorum: quo
niam ex tali relatione resultaret depositio impossibilis ⁊ non vera
quo casu nō debet fieri relatio: casus est i.l.⁊ ꝙ ibi per bar.ff.de be
re.insti.quem in proposito in materia nostra ad saluandos testes
allegat Ludo.roma.in suo consilio.ccc.quod incipit in proposita
consultatione.sed censentur se retulisse ad tempus in genere scʒ ꝙ
Bartholomeus pater pupi tempore sue vite ⁊ postea pupis dum
vixit ⁊ postea Bartholomeus nō ad tēpus.lxx.annoꝝ cum postea
immediate dicat se esse.lxx.annorum quia non est presumendū ꝙ
testis ita fatue intelligat ꝙ cognouerit ⁊ viderit aliquem posside
re tempore initij sue natiuitatis: ⁊ prima die sue natiuitatis: ⁊ ne
cessarium est ꝙ non ita intelligat necessitas est magistra veritatis
vt inquit Bal.in simili materia circa dicta testiū in suo cōsilio mi
15 hi.cccxxxij.facit quia † dicta testiū non sunt cauillāda sed iuuāda
vt no.bal.i.l.de qb⁹ in vlti.col.ff.de legi.⁊ bal.in rubrica.ff.de rerū
diui.in vltima col.⁊ bal.in.l.ij.C.de temp.app. ¶ Secundo respon
dēo ꝙ si diligenter considerentur dicta testiū primo dicunt vera es
se postea in assignatione cause simpliciter dicunt ꝙ viderunt possi
dere Bartholomeum patrem pupi postea pupum ⁊ postea Bar
16 tholomeum eius filium ⁊ sic in redditione cause † non repetunt tē
pus prout est primus ⁊ secundus prime examinatiōis. Itē primus
⁊ tertius secunde examinatiōis: causa autē assignata in tempore
restringit dictum per ea que no. Bal.in.l.conuenticulā.C.de epis.
⁊ cle.⁊ bal.in.l.solam.⁊ in.l.testium.C.de testibus: ⁊ Bal.⁊ imo.in
l.si seruus legatus.§.qui quinq̃.ff.de lega.primo.⁊ Bal. in.l.ij.in
xxix.col.C.de rescin.ven.ista cōclusio probat̄.nam regula est ꝙ tem
pus in dubio non censetur repetitum: vt in.l.qui fundum.ff.de cō
trahen.emp.⁊ in.l.si ita quis in principio.ff.de verbo.obli.ergo lʒ
testis dicat vera esse. Si tamen in ratione non repetit tempus non
videt̄ repetitum: ⁊ ita arguit in proposito Bar.in.l. labeo.ff.de su
pel.lega.⁊ licet postea contrarium decidat ꝙ immo tempus censet̄
repetitum: vt ibi per eum quem sequitur Bal.in.l.apud antiquos
C.de furtis.⁊ Ioā.de imo.in.c.cum tu.extra de testibus tamen ra
tio sua concludit pro hac parte: quia dicit ꝙ dr̄ repetitum contra
regulam iuris ne dicatur varia deposuisse: ⁊ incidat in falsuʒ: ergo
in casu nostro pari ratione dicamus non esse repetituʒ prout vult
regula iuris ex quo ex repetitione haberemus dicere testē falsum
dixisse: sed potius dicamus repetitum qḋ pro assignat̄.cause sine
tempore restringatur dictum ad tempus de quo in casu: quia cā re
stringit dictum: vt supra dixi.ad hoc.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.
de lega.ij.⁊.l.si is qui.ff.de acqui.pos. Et maxime hoc est dicenduʒ
in primo teste prime examinatiōis qui assignata causa dicit se hoc
tantum scire: ergo non alia contenta in articulo. ⁊ etiā in primo te
ste secunde examinationis qui assignata causa de alijs: dicit se ni
hil scire. Et sic patet manifeste ꝙ nolūt deponere de tempore. lxx.
annorum: sed de tempore patris pupi. Et ipsius pupi ⁊ eius filij:
vnde habemus plures testes bene probantes. Primus qui defen
ditur vt supra: ⁊ dicit ꝙ est etatis. lxxx. annorum ⁊ sic deponit sibi
possibilia. Item tertius qui dicit ꝙ est etatis.lxxiiij. annorum. Et
sic non est omnino impossibile nec paruus: ⁊ in tempore nō habet
eum reddere falsum.argu.l.quis.ff.de condi.⁊ demon.cuʒ ibi no.
Item quartus prime examinationis qui nō apparet cuius etatis
sit. Item primus secūde examinatiōis qui assignata causa de alijs
dicit se nihil scire. Et vltimus de cuius etate non constat: ⁊ sic sunt
testes bene probantes. Alij autem etiam reducti ad concordiaʒ vt
17 supra videntur probare. Nam licet † Iac.butri.in.l.cum de etate.
ff.de proba.velit ꝙ quando testis reducitur ad cōcordiam cum se
ipso non videatur probare prout referunt ⁊ sequuntur do. Anto.
⁊ dominus Abba.in.c.cum tu.de testibus: tamen Bar.contrariū
decidit in.l.de etate.in penul.col.ff.de mino.⁊ Bald.in.l.data ope
ra.in.vj.carta in.ij.col.C.qui accu.non pos.⁊ voluit Bart. si recte
eius responsio ad interrogationem referatur in.d.l.labeo. ⁊ spec.
in titu.de notorio.§.fama.ver.fi. Cuius dicta etiam tenet Bar.in
l.de minore.§.tormenta.in penul.col.ver.quero quid si testis. ff.de
q̄stionibus.nā si eadem scriptura reducit̄ ad concordiā: vt probat̄
⁊ est casus in.c.inter dilectos.§.ceterum extra de fi.instru.ergo idē
in teste.l.in exercendis.C.de fi.instru.⁊ per hanc rationem ⁊ alias
hanc partē tenet insignis preceptor meus do. Franciscus aretinus
in.d.c.cum tu.⁊ idem tenet Albe.de rosa.in.l.non erit.§.dato.ff.d
iureiur.vbi dicit ꝙ si testis examinatus dicit factum p̄sente Seyo
⁊ titio: postea interrogatus quibus presentibus respondet nullus
intelligit̄ exceptis seyo ⁊ titio. Et sic ex premissis patet ꝙ acta me
impellunt ad pronunciandum: vt.ī.sed caueant ⁊ pars conuenta
⁊ testes seu examinator. quia vereor ne fecerint contra conscientiaʒ
⁊ edificauerint ad gehennā. vnde arbitror partes domini potesta
tis esse in absoluendo dictum Bersettum procuratorio nomine
dicti Bartholomei pupi a petitione dicti Nicolai procuratoris ⁊
procuratorio nomine domine Felicis: ⁊ dictuʒ Nicolaum dicto no
mine propter iustam causam litigandi ab expensis absoluere: ⁊ pre
dicta etiam meliori modo ⁊c.

¶ Consilium Quinquagesimū septimum.

¶ Pater ꝙ teneatur filiam nuptam etiā indigno dotare. Et qḋ onus dotandi trāseat ad heredes: ⁊ etiam ad fiscum. Item frater tenetur sororem dotare quādo ipsa per statutū excluditur a succes sione patris. Item ⁊ eius heredes: ⁊ ꝙ emolumenta dotis nō solu te etiā ante morā debeantur: ⁊ de restitutione in integrum minori bus concedēda: de ꝓbatiōe testiū: ⁊ ꝙ pro iustitia decreti iudicis p̄ sumit̄: ⁊ ꝙ tollat remediū.l.ij.C.de rescin.vendi.⁊ ꝙ testes exami nādi in termino i loco iudicij nō p̄nt examinari in prorogatiōe ter mini data ad examinandū extra locum iudicij.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. In causa re stitutionis in integrum agitata inter Io. Franciscum actorio nomine Ioannis ⁊ Mathei merchadantis agentem ⁊ do minam Mariā seu ser Ioānem eius procuratorem procuratorio nomine se defendentem. In qua petitur restitutio aduersus quā dam transactionem ⁊ dationem in solutū ⁊ duas sñias. Itē aduer sus quādā trāsactionē ⁊ dationē in solutū et confessionem tutoruʒ.

1 ¶ Est in primis † aduertēdum ꝙ in tali iudicio restitutiōis in in tegrūm duo extrema sunt probanda ipsi agenti ad victoriā scilicet minor etas ⁊ h̄ satis ɔstat. Itē lesio: vt est casus ⁊ ibi ponit Bal.in l.non videtur.C.de in inte.resti.minorum: ⁊ traditur i.l.nā ⁊ post ea.§.si minor.ff.de iureiuran. Et de hoc vltimo agendum est in pre senti consultatione in quo pro clariori intelligentia ⁊ demonstra tione presentis ɔsultationis plura discutiemus. ¶ Primū an dicti pupilli obligati essent ad dotandum dominam Mariam ⁊ sic ap parebit an prima sententia qua condemnati fuerunt ad dotandū eos ledat ⁊ cōsequenter transactio in qua dos fuit cōstituta. ¶ Se cundum an posito ꝙ essent obligati ad dotandū ad quam dotem seu vsq̃ ad quam quantitatem dotis erāt obligati: Et sic appare bit an respectu quantitatis dotis solute ⁊ constitute in transac.di cātur lesi. Tertium an essent obligati ad aliqua alimenta respectu dotis non solute: ⁊ ad que.⁊ sic apparebit an posito ꝙ dicerent̄ sol uisse aliquid pro alimentis dicantur lesi. Quartum vtrum posito quod dicta Maria debuisset dotari seu alimentari an probetur ꝙ in aliquo tempore predicte doti vel alimentis in totum vel pro aliqua parte sit satisfactū. ⁊ sic apparebit an fuerint lesi soluēdo di ctam dotem ⁊ sic an fuerint lesi a secunda sententia lata secundum consilium Guidantonij. Quintum ⁊ vltimum vtrum posito quod ad dictam quantitatem quam soluerunt fuerint lesi in dando di ctam domum in solutum prout dederunt. ¶ Circa primam.q. con cludo quod dicti pupilli erant obligati ad dotandum dictā domi nam Mariam supposito ꝙ prius non fuisset dotata pro cuius de

2 cisionis fundamento premitto in primis † ꝙ pater tenetur dotare filiam suam: ⁊ ad hoc cogi potest: vt est casus in.l.qui liberos.ff.de ritu nup.⁊ in.l.obligamur.§.lege.ff.de actio.⁊ obliga.⁊ in.l.fi.C.d dotis promissione: ⁊ hoc est clarum. Secundo premitto quod pa ter tenetur dotare non solum quando filia vult nubere sed etiam quando filia iam est nupta petere potest se dotari. hoc decidit glo. in terminis quam ibi sequitur Angelus in.l.obligamur.§.lege.de act.⁊ obliga. Et licet contrarium tenuerit ibi Guil. de cu. quem ibi refert ⁊ sequitur Barto. quia pater tenetur filiam dotare vt ha beat virum dicta.l.qui liberos. que ratio cessat postquaʒ est nupta nisi filia dotem promisisset. Et hanc opinionē tenent Bartolus ⁊ Barto.de saly.in auten.resc.C.comunia de lega.⁊ Bar. de saly. in dicta.l.qui liberos. Et hanc opinionem tenet dominus Abbas in capitulo primo de desponsa.impuberū.⁊ dominus Abbas in ca pitulo primo de adulte.⁊ in capitulo accedens de procuratori. et hanc opinionem dicit esse equam in capitulo penultimo de rapto ribus. Quoniam imputandū est viro contrahenti matrimonium sine dote quo casu tacite vr̄ se obligare ad subeundū onera mrimo nij.l.ꝙ si nulla.ff.de reli.⁊ sump.fu.traditur in.l.si cū dotē.§.si ma

ritus.ff.sol.matri.Sed contraria opinio est magis cōmunis ⁊ ve-
rior quā tenet Bald.in.d.auc.resq̄ quia si est dotata melius alimē
tabitur a viro ⁊ ne contempnat̄ a viro.Et hanc opi.dicit veriorē
de iure do.Abbas in.d.c.pe.de rapto.hāc tenet Jo.an.⁊ do. An-
to.dūmodo nō nubat indigno sine cōsensu patris in.d.c.accedens
⁊ idem tenet ibi Jo.de imola etiā si nubat indigno q̄r minor dos
erat cōstituenda ⁊ dictā opi.tenet glo.in.c.de raptoribus.xxxvj.q.
j.⁊ glo.in.c.hoc statu.xxxij.q.ij.eandem opi.tenet Bal.Jo.de imo
la Raphael cu.⁊ Ludo.roma.⁊ in.l.j.ff.sol.ma.⁊ Nico.de neapol.
in rubri.eo.ti.⁊ Ange.in rub.eo.ti.⁊ Bal.in.l.fi.C.de dotis ꝓmis.
⁊ in.l.fi.C.de sen.que sine certa quanti.⁊ Bal.in.l.tam is.§. si mu-
3 lier in reportatis antiquis.ff.de condi.indebi.¶Probat̄ † ista opi
nio quia quātūcūq̄ filia sit diues ex proprio patrimonio: pater te
netur dotare vt habet̄ in.l.fi.C.de do.promis.⁊ tamen sine dote pa
tris virum inueniret: ⁊ sic falsa ratio Bar.Confirmatur quia si pa
ter dotauit quando nupsit: sed incōgrue potest filia petere supple
mentum congrue dotis: vt probat Bal.in.l.fi.C.de dotis promiss.
ergo fortius quādo nihil dedit: ⁊ sic patet ꝙ ista opinio est verior.
4 ¶Tertio † ⁊ vltimo premitto ꝙ licet de iure cōmuni probabiliter
dubitet̄ an onus dotandi quod ꝑtinet ad patrem trāseat ad here-
des ex quo pater cogi potest officio iudicis ⁊ nō iure actionis: ⁊ sic
vr̄ ꝙ non trāseat vt dicit Bal.in.l.si soror in princi.ff.sol. matri.et
Dy.in.l.si marito.§.si voluntate eo.ti.vbi contrariū tenet Bar.ꝙ
imo transeat ad hr̄des de quo etiam per Dy.⁊ Bal.in.l.pe.§.filia
ff.so.ma.⁊ tradit̄ plene i.l.fi.C.cōmunia vtri.iudi.Et plene dispu-
tat Ludo.roma.in.l.post dotem.ff.solu.mat.⁊ genitor meus in ca.
5 tue extra de sponsa.Tamen † quando frater succedit ex forma sta-
tuti patri exclusa sorore indubitāter tenetur dotare: ita colligitur
ex dictis Dy.⁊ Bar.in.d.§.si voluntate per que ita in terminis de
cidit Bal.in.l.fi.C.de do.promis.⁊ probatur ex no.in.l.qui filium.
ff.vbi pupillus educari debeat ita etiam tenet in terminis Ludo.
roma.in.l.j.ff.solu.matri.⁊ in.l.post dotem eod.tit.argu.l.si quis
a liberis.§.ita rescriptum.ff.sol.ma.pro hoc bene facit glo.in.l.cū
in plures.§ pe.ff.de admi.tuto.que dicit ꝙ ideo frater nō tenetur
dotare sororem.quia paternum patrimonium cōmune erat: ergo
vbi transiret ad filium tantum patet ꝙ teneret̄: ⁊ tenet Pau.de ca-
stro in.l.si socer in princi.ff.so.ma.Sed quid plura in terminis no
stris statutum expresse disposuit ꝙ filij preferantur in successione
⁊ ꝙ teneant̄ dotare sorores que inupte remanserūt: ⁊ sic vult statu-
tum ꝙ si tempore successionis patris remanserit filia in capillo seu
innupta ꝙ debeat dotari: illa ergo clausula vel verba in capillo seu
innupta sunt adiuncta illi verbo remanserint ⁊ actui exclusionis
6 a succes.ergo satis est † ꝙ filia remanserit in capillo seu inupta tem
pore quo remāsit post mortem patris tempore quo fuit a successio-
ne exclusa licet postea non durasset in capillo ⁊ innupta.l.mella in
princi.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.l.ex facto.§.si quis autem.ff. ad tre
bel.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxalibus.l.in substitutione.
ff.de vul.⁊ pupil.⁊ in.l.ex facto.eo.ti.vnde frustratoria est disputa
tio ⁊ tempore quo petijt se dotari quia satis est ꝙ tempore quo fuit
exclusa a successione ⁊ remansit in capillo seu inupta: quoniam sta-
tutum obligat heredes ad dotē loco legitime portiōis ipsius mu-
lieris per id ꝙ habet̄ in.l.titio centum.§.titio genero per Bart.et
7 docto.ff.de condi.⁊ demon.¶Preterea hoc † determinat in termi
nis nostris in indiuiduo.do.Pau.de castro.in.l.si socer in princ.
ff.so.ma.vbi dicit ꝙ stante statuto ꝙ filia excludat̄ a successiōe pa-
tris a filio vel ꝙ debeat dotari.Si filia nubit nō constituta dote a
fratre potest illam petere.Et ratio est quia statutum ꝙ eam exclu-
dit propter dotem velle cēsetur ꝙ omnino dotē habeat: ⁊ maxime
quando statutū vult ꝙ masculi sint obligati ⁊ bona hereditaria ꝑ
dote constituenda prout est in casu nr̄o ⁊ ita dicit se de facto consu
8 luisse.¶Confirmatur † ista opi.quia ex quo statutū vult ꝙ dotetur
secundum facultatem ⁊ dignitatē non est dubiū ꝙ si fuisset dotata
sed incongrue petere posset supplementum vsq̄ ad congruā dotē
vt decidit Bal.in.d.l.fi.C.de dotis promis.⁊ Saly.in auc.resq̄.C.
cōmunia de le.⁊ Paulus de ca.in consilio.cviij.incipit super prio
quesito in secundo ⁊ quinto dubio: ergo fortius hoc petere potest
scʒ se congrue dotari quādo nulla dos fuit data.Sit ergo cōclusio
ꝙ dictus ser Contes tanq̄ filius ⁊ hr̄s patris: seu vt in dicta tanq̄
possidens bona patris erat obligatus ad dotādum dominā Ma
9 riam.¶Restat † ergo respondere contra obiecta.primo conat̄ pars
aduersa velle ostendere ꝙ ser Contes non fuit heres patris: ex eo
enim ꝙ filius non videt̄ fundata intentio sororis que asserit se cre
ditricē: ergo est heres: iuxta plene no.ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.neratius.
ff.de acquiren.here.⁊.in.l.j.⁊.ij.C.si vt se ab here.abstineat.ergo vi
detur ꝙ si non probetur ꝙ ser Contes fuerit heres ꝙ non tenebat̄
10 dotare dictam dominam Mariam ⁊ si ad † hoc respondetur ꝙ im
mo probat̄ ꝙ fuit heres per responsionem tutoris qui non volūta
rie sed iudicialiter confessus est illum esse hr̄dem que confessio p̄iu
dicat pupillo vt concludunt Bar.⁊ alij in.l.certum.§.sed an ipsis
ff.de confes.⁊ Cy.in.l.j.in.xiiij.q.C.de confes.⁊ ibi etiam Bal.⁊ ca-
noniste in.c.fi.de confes.⁊ glo.in.c.j.de resti.in inte.lib.vj.⁊ plene
11 per Jo.an.in addi.specu.§.fi.ver.vero.¶Ad hoc † responderet ꝑs
aduersa Cum dictus tutor confiteret̄ factum alienum probando
rem aliter se habere dicitur probari error ⁊ confessio reuocari pōt
iuxta not.in.l.non fatetur ꝑ Bar.ff.de confes.⁊ in.l.vnica per bal.
C.de confes.⁊ per do.Anto.in.c.fi.de cōfes.sed ita est in casu nostro
quia probatur ꝙ ser Contes non fuit heres patris cuius bona fue
runt confiscata ⁊ ꝙ postea illa bona ex largitiōe habuit ab illis de
12 malespinis: quod aliter non cōstat.¶Preterea videt̄ q̄ peti † po-
tuerit ⁊ concedi debeat resti.in integrū aduersus talē confessionē
per ea q̄ no.glosella in.l.certū.§.in pupillo.ff.de cōfes.dum allegat
l.etiam.C.si tutor vel curator interuenerit: quia qn̄ aliter non con-
stat de eo ꝙ tutor cōfessus est eoipso constat ꝙ pupillus est lesus ⁊
cōpetit restitutio prout voluit glo.Jo.an.in.c.primo de resti.in in
te.lib.vj.⁊ Ang.in.l.certum.§.in pupillo.ff.de confes.⁊ hoc modo
intelligit pars aduersa ꝙ ponit Bal.in.d.l.j.C.de confes.ꝙ debet
probari ista negatiua per minorē ꝙ alias aduersarius deficiebat
in probationibus quia probat̄ eoipso ꝙ contrariū non probatur
alias pauci effectus esset glo.Joā.an.si minor haberet ꝓbare nega
tiuā improbabilē.¶Sed ad hec dicta respondeo.in primis ꝙ licet
de iure cōmuni cōpeteret restitutio.Nam statutum sub rubrica de
positionibus vult ꝙ tutor ⁊ curator possint positionibus respōde
re: ⁊ ꝙ eorum confessioni stetur: ⁊ sic statutū approbat ⁊ confirmat
confessiones tutorum ⁊ curatorū factas positionibus: ꝓpter quod
13 videtur ꝙ non possit in inte.resti.peti.probatur per id † ꝙ singu-
lariter voluit disputando Jac.de bel.cuius disputationē refert et
sequitur Jo.an.in addi.in ti.de resti.in integ.§.quis autem versi.
primo in addi.que incipit.Saluo ꝙ dr̄ vbi dicit ꝙ si per statutum
validant̄ confessiones ⁊ contractus facti per minorem.xxv.maiorē
xx.ꝙ quantūcunq̄ minor sit lesus contrahendo vel confitendo nō
datur restitutio per tex.in auctē.si captiui.C.de epis.⁊ cle.⁊ hoc di
cit procedere quādo lex validat gesta secus si simpliciter limitaret
etatem.¶Nec obstat si dicatur ꝙ Bal.in.d.auc.si captiui vr̄ contra
rium determinare qui vult ꝙ ibi lex procedit simpliciter permittē
do ꝙ contractus valeat nec vltra disponit ꝙ detur restitutio quia
statutum operat̄ quando alias ipso iure nō valeret vt in alienatio
ne rei immobilis per id quod habet̄ in.l.cū lege.ff.de arbi. Et ita
dicit ꝙ disputādo determinauit Jac.de bel.⁊ sic alio modo refert
Jac.de bel.q̄ Jo.an.sed ipsemet Bal.in.d.l.cum lege.licet non re
ferat Jo.an.precise tenet eandem opi.Et ita dicit tenuisse disputā
do Jac.de are.⁊ cū ista opi.transit Ludouicus de roma.in.l.matre
ff.de acqui.here.qua ergo rōne quando statutum procedit validā
do actum minorum non datur restitutio pari ratione quando re-
cedit validando actum tutoris: quia vtroq̄ casu datur restitutio.
Et hoc maxime in terminis nostris quia statutum primo permit-
tit dum dicit ꝙ sufficit tutorem vel curatorem respondere positio
nibus sibi factis.Nam per ista verba mero iure valebat ⁊ preiudi-
cabat confessio: ⁊ de iure cōmuni: vt in.§.sed an ipsos.Et etiam ex
forma dicti statuti: dum ergo postea statutum dixit ⁊ ipsorū stetur
confessioni non est censendū ꝙ statutū intellexerit mero iure: quia
iam erat dispositū: sed ꝙ nō posset remedio restitutionis in integ.
infringi aliter statutū: ⁊ maxime dicta verba fuissent apposita sine
effectu aliq̄d operandi contra.l.si quando.ff.de leg.j.⁊.c. si papa de
priuile.lib.vj.¶Preterea constat ex probationibus partis aduer-
se ꝙ ex dicta confessione pupilli non sunt lesi.nam primus tertius
quartus sextus testes dicunt ꝙ ser Conti vt filio ⁊ hr̄di dicti Ma
thei fuerunt bona restituta: ⁊ ꝙ alias nō habuisset.Et ita vt filius
⁊ heres dicta bona procedit ꝑ que indubitanter probat̄ ipsū fuis
se filium ⁊ heredem iuxta not.in.l.gerit ꝑ Barto.ff.de acqui.here.
⁊ in.l.j.per Bal.⁊ alios.C.de repu.here. Si ergo verum est q̄d ser
Contes fuit heres ⁊ possidet bona tanq̄ heres: non fuerunt lesi ex
confessione tutoris: ⁊ sic non competit restitutio iuxta no.in.l. nā
⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiur.⁊ sic concludit̄ ꝙ vt heres teneba
tur dotare quinimmo etiā si non fuisset hr̄s tenebatur dotare pro-
14 ut infra dicebatur.¶Secundo pars aduersa † conat̄ ostendere ꝙ
Matheus filius domine Marie commisit crimē lese maiestatis:
quia rebellauit terrā serzane contra dominū Thomam ducem il-
lius terre qui non recognoscebat superiorē.nam licet glo. in.l.j.ff.
ad.l.iuliam maie.teneat ꝙ in alijs ciuitatibus preterq̄ in ciuitate
romana non committat̄ crimen lese maies.quam sequitur ibi bar.
tamen dicit pars aduersa ꝙ intelligi debet de recognoscentibus
superiorem: non autem in recognoscentibus: quia contra illos
committitur crimen lese maiestatis: prout videtur concludere
Ange.in.l.iij.ff.ad.l.iul.maie.hoc idē tenet Pau. de leaza. ⁊ Jo.
de imo.in cle.pastoralis extra de re iudi.Nec secundum partem ad
uersam contrarium voluit Bar.in extraua.qui sint rebelles in ver
bo rebellando quia vult ꝙ lʒ ciuitates nō recognoscentes superio
rem habeant hoc ex concessione vel ex consuetudine: ⁊ sic quodam
modo largo modo dici possunt officiales principis in illo loco: ta
men quia contra tales dominos vel ciuitates non recognoscentes
habeāt

habeant hoc machinatur nõ comprehenditur in illa extrauagan.
vt dicatur machinasse ɔ principem: vl' eius officiales nõ autẽ de-
terminat Barto. an ɔ suam ciuitatem dicantur cõmisisse crimen
lese maiestatis. Et ex consequẽti bona fuerunt confiscata ipso iu
re quod est specialiter in crimine heresis ⁊ lese maiestatis ꝑ id qꝺ
habet in. c. cum secundum de here. lib. vj. ⁊ ꝑ Dy. in regula posses-
sor de re. iur. in. vj. ⁊ in. l. imperatorꝫ. ff. de iure fis. ⁊ patet qꝛ inter
dicta est administratio. l. pe. ĩ fi. ꝫ. ad. l. iu. maies. ⁊ potest ferri sñia
contra eos post mortem: vt habetur in. l. ex iudiciorũ. ff. de publi
cis iudicijs: qꝺ non est ex alio nisi quia iam incepit esse cõmissa pe
na qꝛ bona sunt confiscata adeo ꝙ nihil remanet filijs ex paterna
substantia. casus est in. l. quisqs. C. ad. l. iul. maies. ¶ Sed ad hec
omnia respondet primo negãdo. Nam aut volumus qꝺ iste Ma
theus cõmisit crimẽ lese maies. quia rebellauit dictã terram con-
tra dominiũ ciuitatis Janue: Et hoc non deducit apte neqꝫ ꝓ
bat: vnde cum potuerit ex alia causa fecisse vt statim declarabo:
ergo ista probatio non est concludens: rebellauit ergo contra do-
minium Januen̄. qꝛ potuit hoc facere ex alia causa: ⁊ alio respectu
l. non hoc. C. vnde cognati. c. in presentia de probatio. Aut volu-
mus dicere ꝙ rebellauerit dictam terrã contra. d. Thomam du-
cẽ ⁊ dominum dicte terre: ⁊ ex hoc capite etiã hoc nõ põt dici: nã
per testes ꝑtis aduerse probat qꝺ dominus Thomas tũc nõ erat
dominus dicte terre nõ recognoscens superiorẽ. Sed dominium
ciuitatis ianue: vt probãt primus ⁊ quartus testis. Et ex testibus
examinatis ianue primus dicit ꝙ cõmunitas ianue viuente Ma
theo ⁊ alij ꝙ in p̄io statu non dicit: sed postea effectus dominus
⁊ sic non probant concludenter ꝙ fuit dñs viuente Matheo ⁊ sic
nõ potest dici facta rebellio ɔ domi. Thomã tãꝙ ɔ dominum nõ
recognoscentem supiorem. Nec obst. si dicatur ꝙ tertius testis sex
tus. xvj. ⁊. xvij. videnf probare ꝙ erãt sub dominio domini Tho
me ducis. Nam. xvj. nihil probat qꝛ postea sup alio capitulo dicit
ꝙ nescit quis dominatus fuerit ante rebellionẽ ⁊ sic non probat
concludenter ꝙ tempore rebellionis: vnde non releuat. vt ꝑ Bar.
in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de noui op. nũ. Item. xvij. ni-
hil probat qꝛ deponit de auditu. l. testium cũ ibi no. C. de testibus:
alij aũt duo non videnf releuare quia cõtradicũt alijs testibus ⁊
pluribus quibus vĩ standum. l. ob carmen. §. si testes. ff. de testi. vl'
altero de dubus modis reducendi sunt ad concordiam. ¶ Primo
per distinctionẽ temporum vt in primo statu domini Thome fue
rit domina Cõitas ianue in secũdo statu ipse dñs Thomas ꝓut
aliqui testes deponunt sed non probatur ꝙ rebellio fuerit facta
tempore quo erat dñs immo contrarium prout deponit primus
testis ianue examinatus. ¶ Alij vero qꝺ cõmunitas fuerit domina
intelligant immediate: Et sic ex omnibus superioribus concludi
tur qꝺ non probatur ꝙ tempore rebellionis dominus Thomas
fuerit dominus: vnde potuit dictus Matheus rebellare dictam
terram non vt ipsam rebellaret a communitate ianue sed a domi
nio ⁊ dominatione dñi Thome tunc ducis propter ciuiles dis-
sensiones dominij ducatus ianue hoc ostendit primus testis q di
cit qꝺ illã rebellauit ad instantiam domini Georgij de adurnis
qui fuerat dux. Item primus testis ianue examinatus idem dicit
de auditu: hoc etiam satis persuadetur ex dictis plurium testium
qui dicunt qꝺ dictus Matheus ⁊ omnes de familia sua erant ini
mici familie frigosorum. Et sic possumus aperte concludere ꝙ ta
lis rebellio non fuit facta contra dominium ciuitatis ianue seu
contra aliquem dominum terre Sarzane non recognoscentem
superiorẽ. Sed contra dominum Thomam ducem ⁊ familiam fri
gosorum propter ciuiles dissensiões existentes inter ciues ianuẽ-
ses contendentes de dominio ducatus dicte ciuitatis. ¶ Unde ex
15 premissis indubitanter † cõcluditur ꝙ dominus Matheus non
cõmisit crimẽ lese maiesta. maxime si diceremus qꝺ tantum com-
mittatur contra principem vel cõtra existẽtes ad eius latus vel cõ
tra rempublicam romanorum prout tenent glo. ⁊ Bart. in. d. l. j.
⁊ videf casus in. l. fallaciter. C. de abolitionibus: vbi crimen lese
maies. ⁊ crimen oppugnate patrie ponuntur vt species separate
⁊ hãc partem tenet Bart. in. d. extrauaganti qui sint rebelles su-
per dicto verbo rebellãdo. ⁊ hanc opi. dicit veriorem insignis doc.
dñs Nellus de sancto Geminiano in suo solẽni tractatu bannito
rum in prima parte secũdi temporis. q. xv. Sed in casu nostro nul
la est dubitatio in quo nõ de subuertẽda patria sꝫ de mutuis dis-
sensiõibus agebatur. l. j. §. ijsdem tꝑibus. ff. de orig. iuris. l. si quis
ingenuum. §. in ciuilibus. ff. de captiuis. Et ita consulendo tenuit
Bal. ex eo quia titulus talis criminis est seditiõis vel maiestatis
ꝙ sic probatur secũdum Bal. in consilio duplex est maiestas diui-
na ⁊ humana: ⁊ in aut. gazaros. C. de hereticis. humana est triplex
s. imperatoris in prohe. insti. Itẽ regis vt in ti. C. vt nemo priua-
tus. Item populi romani vt in. d. l. j. ff. ad. l. iuliam maies. ꝑtis au
tem Guelfe vel gebelline aut alterius ꝑtis nulla est maiestas. Ciui
tates etiã ꝙꝙ maxime non gaudent tanto nomine cum redigant
ad instar priuatorũ. l. eum qui vectigal. ff. de verbo. signifi. ⁊ ꝑ pre-
dictum consilium refert ⁊ sequif prefatus insignis doctor dominꝰ
Nellus de sancto Gemini. in loco preallegato dicẽs ꝙ ita vidit cõ
sultum per magne autoritatis viros. ¶ Confirmaf ista opi. naꝫ te
stes q dicunt qꝺ dominus Thomas erat dominus interrogatus
an esset iustus dominus dicunt se nescire: vnde nõ cõcludit quia
16 potuit tyrãnice dominari contra † quos tyrannos nõ cõmittitur
crimen lese maies. vt ɔcludunt Pau. de leaza. Joã. de imo. ⁊ doct.
in. d. cle. pastoralis extra de re iudi. ⁊ sic cũ nõ concludit probatio
17 nõ releuat. d. c. in presentia. ¶ Nec ob. † si dicatur potius dꝫ presu-
mi iure licito ꝙ illicito dominium acquisiuisse vt in. l. merito. ff.
pro socio. ⁊ no. Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here. Quoniam ad hoc
respondeo ꝙ p̄sumptio dicte. l. merito sufficit quando adducif ꝙ
quis absoluaf. Sed non sufficit quando adducitur ad cõdemna
tionem alterius prout adducif in casu nostro. Ita est glo. no. in.
l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiur. quã ibi sequitur Bar. ⁊ Bal.
in lectura antiqua. Et communiter doct. ⁊ maxime in casu nostro
qꝛ ista dominia vsurpata sine licẽtia ꝓncipis vel regis dicunf tyrã
nides. casus est quẽ ibi ad hoc no. Bal. ĩ. l. decernimus. C. de sacro
sanc. eccle. bñ autem facit dictã presumptio ad absolu. vt dominus
Matheus presumatur potius rebellasse propter ciuiles dissensio
nes quã ad oppugnãdam patriaꝫ vel dominiũ superiorum vt mi
nus delictum presumatur. ¶ Ex quibus † sequitur qꝺ si nõ dicitur
18 crimen lese maiestatis bona non fuerunt confiscata ipso iure: sed
opus erat sententia condemnatoria: quia non confiscãtur ipso iu
re nisi in quibusdam casibus exceptis prout in. l. ex iudiciorum. ff.
de accusa. ⁊ Dyn. ⁊ Bartho. in. l. imperatorum. ff. de iure fis. ⁊ per
eundem in. l. post contractum. ff. de donat. ⁊ per Barto. in. l. si de-
bitor. ff. q̃ in frau. cred. Quinimmo per mortem ante sententiam
extinguitur crimẽ ⁊ bona trãseunt ad heredes iuxta no. in. l. j. ff. si
pen. app. mors interue. Item bona damnatorum non confiscanf
sed vadũt ad filios ⁊ heredes vt in autenf. bona damnatorum. C.
de bon. dam. ⁊ in corpore vñ sumitur. ¶ Preterea non probatur
aliqua cõfiscatio. sed potius per testes probatur quod dicta bo-
na de facto fuerunt capta ⁊ possessa per officiales ⁊ per existen-
tes de familia sua dicti domini Thome: hoc autem facere nõ po-
tuit ita de facto nõ citata parte. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re. iudi. ⁊ in
19 proposito in. l. fin. C. si per vim vel alio modo. quia † etiam pro-
cessus principis non valet parte non citata. vt est casus singula-
ris in cle. pastoralis extra de re iudi. Et sic potius fuit tyrannice
ablata cum Matheus ⁊ sui essent inimici illorum de frigosis: ge-
20 sta † aũt tẽpore tyrãni de cassari debeant vt in. d. l. decernimꝰ ⁊ ibi
per Bal. ⁊ doc. ex quibus cõcluditur ꝙ dominium dictorum bo-
norũ nunꝙ fuit cõfiscatum legitime. ⁊ sic nõ potest dici bona quo
ad dominiũ in fiscum translata. Sed iterũ Tertio † ⁊ vltimo in-
stat pars aduersa qꝺ dictus ser' cõtes habuit dicta bona titulo do
nationis a domino spineta prout ipsa ponit in. xx. positione qua
positione dicta domina Maria cõfitetur: vnde ex propria cõfes-
sione conuincif quia nõ potuit dominus spineta donare nisi fuis-
set dominus: quoniam donatio presupponit translationẽ domi-
nij. l. j. ff. de dona. Nec potuisset donare ser conti si ipse fuisset do-
minus insti. de actꝫ. §. sic itaqꝫ. l. si. ff. vsufruc. ꝙad. cauea. Et sic vi-
detur inferri ꝙ domina Maria que cõfessa fuit vnũ cõsequẽs vi
detur confessa antecedens necessarium ad illud. l. ad rem mo-
bilẽ ⁊. l. ad rem legatam. ff. de procura. Sed ad hanc obiectionẽ re
spõdeo ꝙ verum est ꝙ ipsa confitetur factam donationem non au
21 tem cõfitetur ꝙ donatio de iure valuerit. Nam respõsio q̃ † fit po-
sitꝫ. intelligitur facta an contenta in positione fuerunt vera vel
falsa ꝓut in facto ɔsistũt non ꝓut in iure adeo ꝙ si aliqꝺ fuit factũ
⁊ nulliter de iure ⁊ rñdẽs negaret illud factũ tũc excusaref a piurio
quasi respondens intellexerit nõ factum. s. de iure: vt pulchre dis-
putat Joã. And. post Hosti. ⁊ sequitur do Anto. in. c. cum Johã-
nes extra de fi. instru. verũ est dicere dominã Mariam confessam
ser Conti fuisse donata dicta bona licet non confessam donatio-
nem validam factam. Et ita dicunt fuisse pronunciatum per sum
mum pontificem clementem. Et maxime hoc dicendum: quia ex
processu colligitur ꝙ donatio fuit nulla: Ex quo res erant ser Cõ
tis nisi ratione posses. sustineretur donatio illorũ bonorũ que non
22 possidebat. ¶ Secundo respondetur qꝺ † domina Maria confite
tur ꝙ donauit ser Conti ⁊ domine Marie ⁊ alijs de domo cuꝫ cõ
fiteãtur vnum factum. s. vnam donatiõem factam de dictis bonis
prout in responsione non potest pars aduersa pro parte acceptare
⁊ pro parte confessionem impugnare alias dicendum ꝙ domina
maria nõ cõfitetur simpliciter bona donata ser Conti sed secun-
dum quid. s. ser Conti domine Marie ⁊ alijs de domo. l. hoc lega
tum: vbi casus. ff. de lega. iij. ergo talis respõsio qualificata nõ põt
diuidi ⁊ per partes adaptari per ea que no. ponit Bart. in. l. aure
lius. §. idem quesijt. ff. de lib. lega. Et traditur in. l. si quidem. C. de
excep. ⁊ per Bal. in. l. vnica. C. de confessis. ⁊ per do. Abbatem ⁊
per Jo. de imo. in. c. cum venissent extra de insti. ⁊ in. c. bone el. ij.
de postu. prela. cum simili. ergo si vult fundare se in dicta confessio

ne apparet ꝙ adversarij ⁊ eoꝝ pater possederūt bona ⁊ fructus ꝑ
ceperunt in maiori quantitate ꝙ̄ fuerit dos sibi promissa. ¶ Po
23 stremo † nō obmitto duo. Primū est qḋ quantūcunq; bona fuis
sent confiscata ex quo non probat crimen lese maiestatis talia bo
na translata erunt in fiscum cum onere dotandi q̄ꝛ fiscus tenebat
dominam Mariam dotare: vt decidit Bal. in terminis in. l. fi. C.
de do. promis. arg. tex. ⁊ ꝙ ibi ꝑ Cy. in. l. isulam in principio. ff. so.
ma. ⁊ tenet Pau. de cast. in. l. si socer. in pricipio. ff. so. ma. Qua er
go ratiōe transiuerunt in fiscum cū onere dotandi: vt quia fiscus
tenebat dominam Mariam dotare pari ratione censent retrans
lata in dictum ser Cōtē vt in regula secundū naturā. ff. de reg. iur.
24 cum simili. ¶ Secundum est † qḋ dictus ser. Contes etiam ex bo
nis suis cum ex processu cōstet ꝙ do. Maria esset pauper tenebat
dotare: vt habetur in. l. cum plures ⁊ in. l. tutor secundum digni
tatem. ff. de admi. tuto. ⁊ Bal. in. d. auт. resq; C. cōmunia de lega.
Bal. in. l. fi. C. de do. promis. Saly. in. l. filiusfami. ff. ad mace. Jo.
An. in addi. spe. in ti. de feu. §. quoniam ver. Et no. d. Anto. Jo.
de imo. ⁊ do. Abb. in. c. ꝑuenit de arbi. cum simili. Si ergo ser Cō
tes tenebat ergo tale onus transiuit ad heredes iuxta no. ꝑ bar. in
d. l. si marito. §. fi. ff. so. ma. Ex multis ergo capitibus euidētissime
apparet ꝙ tutores ꝓmittēdo dictā dotem agnouerūt bonam fidē
⁊ ꝙ pupilli non sunt lesi ⁊ sic non fuerunt lesi per sniam condem
natoriam ad dotem dandam dicte domine Marie cum ad illam
essent obligati vt ex multis ostensum est. Ex isto ergo pⁱᵒ capite
promissionis dotis nō competit restitutio ⁊ ex his est expedita ꝑ
ma questio in qua maximum fiebat fundamentum per partem ad
uersam si bene percipio. ¶ Circa secundam questionē supposita ve
ritate cōclusiōis de q̄ in ꝓcedēti. q. ꝙ dicti pupilli tenerent dotare
dico ꝙ aduersus declarationem quantitatis nō possunt restitui.
Nam ex processu non apparet ꝙ fuerit lesi quomodo possunt resti
tui. l. non videtur. C. de in integrum resti. mino. l. nā ⁊ postea. §. si
25 minor. ff. de iureiurā. Quod autem nō † probētur lesi ostēdit ꝓsup
ponēdo ꝙ de iure cōmuni ⁊ ex forma statutorum debebat cōgrue
dotari ⁊ dꝛ cōgrua dos attēta qualitate personarum ⁊ facultati
bus: vt habet in. l. qḋ. ⁊ ibi Bar. ff. de iure do. ⁊ in. l. si filie. ff. de le.
ij. Et ibi i terminis statuti de quo no. Ray. ⁊ Bar. ⁊ in auт. de re
sti. ⁊ ea que parit. §. quamobrem ⁊ ibi Ang. ⁊ in ꝓposito hoc ꝓsup
posito in quasi nostro habemus ꝙ dos fuit declarata habita cau
se cognitione cū autoritate tutorum ⁊ decreto iudicis: ergo presu
26 mitur ꝙ dicta qūatitas fuerit iusta: quoniam pro † decreto presu
mit ꝙ ex iusta causa ⁊ vera fuerit interpositus ⁊ ꝙ omnia fuerint
solēniter acta: ita voluit singulariter specu. in ti. de emp. ⁊ ven. §
nūc dicēdum versi. Et breuiter vnde volens dicere cōtrarium ha
bet hoc ꝓbare allegat. l. si quidē. C. de pdijs mino. vbi casus in pro
posito ⁊ tenet bald. in. l. quecūq;. §. ij. ff. de trāsac. ⁊ Bald. in. l. cuȝ
hi. §. si pretor. ff. de transac. ⁊ Bald. in. l. nō aliter. ff. de adop. ⁊ est
communis opi. quam moderni tenēt communiter in. l. sciēdum.
ff. de verbo. obliga. allegādo plura ad hoc. Et licet respectu solen
nitatis de qua nos agimus Ang. ⁊ Ludo. de roma videantur con
trarium tenere tamē respectu iustitie omnes tenēt qḋ presumitur
iuste interpositum. Cum ergo in processu non sit probatum qḋ ta
lis quantitatis dotis excederet cōgruam doteȝ. Et qḋ pupilli fue
rāt lesi nō video quomodo possint dici pupilli obtinere. ¶ Nō ob.
27 † illud quod allegatur qḋ Matheus pater dñe Marie multo mi
norem dotem cōstituerat alijs filiabus suis. Et cēsendum sit ꝙ cō
gruam dotem constituerit cum ipse melius ꝙ̄ aliq; alius cōsiliuȝ
capere sciat pro liberis suis. l. ne in ea. ff. de adulterijs ⁊ qḋ ei com
petens visum fuerit pro filia dare. nō debet alteri videri incom
petēs. Argumēto. l. si furiose puberi. ff. de cura. furiosi. Nec redar
gui possit ab aliquo cum nullus amor vincat paternum. l. fi. C. de
cura. furiosi. ¶ Sed ad hoc respōdeo clare ⁊ dupliciter. primo qḋ
talis probatio nō est concludens: maxime aduersus decretum: cuȝ
28 interpositum sit cum cause cognitione: quod † patet: nam Bald.
quem docto. sequuntur vt dixi in. l. fi. C. de dotis promissione te
net qḋ si soror dotata excluditur ex forma statuti stante masculo
⁊ fuerit dotata a patre potest dicere se incongruenter dotatam ⁊
petere supplementum vsq; ad congruam dotem: ergo datur intel
ligi qḋ non est concludens probatio dos est constituta a patre er
go est cōgrua ⁊ si qua est presumptio erat pro facto patris illa sub
lata est per aliam presumptionem posteriorem que surgit ex decla
ratione dotis facta per tutores cum cause cognitione: ⁊ decreto
iudicis. vna enim presumptio aliam tollit. l. fin. ff. de in integ. re
stitu. tit. generali. Bene † facit. nam Bart. de saly. in auт. resq;. C.
communia de leg. tenet qḋ dos congrua adminus debet ad legiti
mam ascendere quando femina excluditur a succes. propter mas
culos ex forma statuti licet etiam posset ascendere ad maioreȝ quā
titatem attēta dignitate ⁊ qualitate facultatū ita in terminis de
cidit Bar. de saly. in auт. resq;. C. cōmunia de lega. per illum tex. be
ne facit qḋ legitima dicit munuscula. l. si quis in suo. C. de inoffi.
testa. ⁊ ideo consuluit Ang. secūdum eandem opi. qḋ ad minus

ad legitimam debet ascendere prout habet in ꝯsilio suo. Incipi
te dominus Gregorius. ¶ Confirmatur quia dos subrogatur loco
legitime. l. quoniā nouella. C. de inoffi. tes. ergo nō est inconueniēs
qḋ sit eiusdem qualitatis. Et ita consuluit Bald. in suo cōsilio mi
hi. cccxvj. ⁊ ita sepius fuit consultum per doct. perusinos tā Mo
dernos quā antiquos ⁊ vidi consilia alias multorū doctorū ma
gne autoritatis. Sed attēto patrimonio paterno quod venit ad
manus ser contis vt ex processu percipi potest: non habuit dotem
ascēdētē ad legitimam. ¶ Secundo ergo respondeo quod non po
test argui de tempore quo Matheus fecit testamentū ad tempus
29 constitutionis dotis. Cum † lapsum fuerit multum tempus. Et
ista variātur tempore ex quātitate facultatū ex numero liberorū:
potuit enī tūc plures liberos habere prout fuit in casu nostro. Itē
30 † in dotando mutantur ꝯsuetudines regionis de minori ad ma
gnam quantitatem vnde in his qui variant ex tempore non va
let argumentū: olim fuit: ergo hodie est: sic data aliqua distātia tē
poris notabilis vt in. l. precia rerum: ⁊ ibi no. ff. ad. l. fal. ⁊ no. in. l.
ij. C. de rescin. ven. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. cum emptor. §. j. ff. de dam. in
31 fec. Et in terminis † adduco Cy. in autē. sed ꝙ̄uis. C. de rei vxo. ac.
vbi vult ꝙ si pr̄ ad quem dos filie est reuersa non vult tantam do
tē iterum constituere: quia dꝛ patrimonium diminutum cōmitti
tur hoc iudicis arbitrio: ⁊ sic an dos debeat variari ex tempore sta
tur iudicis arbitrio. cū ergo in casu nostro fuit dos declarata cuȝ
decreto iudicis ⁊ cause cognitione ex quo presumit ꝙ iuste fue
rit interpositum non obstante dicto testamento presumitur qḋ
tunc tpis dos fuerit equa ⁊ iusta. ¶ Postremo non obmitto qḋ si
pars aduersa vult se fundare qḋ non potuit dari demus in solutū
pro fructibus ⁊ emolumētis prout fuit data ex quo illi nō debebā
tur nō pōt se fundare ꝙ dos ascēdat ad quātitatē de quo i instru
mento si pars illius quātitatis est pro fructibus ⁊ emolumentis
assignata de qbus statim dicetur. ¶ Circa tertiam † questionē vi
32 debatur concludendum ꝙ fructus ⁊ emolumenta nulla deberent:
posito qḋ dos fuisset debita: hoc videtur probari: nam aut volu
mus dicere emolumēta vel alimēta deberent sub ratione dotis nō
solute: ⁊ dicendum videt ꝙ nō: quia non sumus in casu quo dos
fuerit promissa viro ⁊ sic sustinente onera matrimonij dicat com
missa mora irregularis ⁊ consequenter ille qui tenetur ad dotem
tenetur ad alimenta prout cōmuniter cōcluditur in. l. de diuisiōe
ff. sol. ma. per id qḋ habetur in. l. curabit. C. de actio. emp. quoniā
in casu nostro nulla precessit promissio ser Contis ⁊ heredum: et
sic nulla mora neq; regularis neq; irregularis ergo non debentur
alimenta ⁊ sic sumus extra terminos doctorum. Nec videtur ob
stare ꝙ ser contes obligatus esset virtute statuti ⁊ sic cōditione ex
statuto quia erat obligatus sorori non marito. Sed ipsa domina
Maria soror non fuit in aliquo dāno ex quo fuit alimentata a vi
ro qui tenebatur illam alimentare ex quo sine dote illam recepit
l. qḋ si nulla. ff. de religio. ⁊ sumpti. funerum. traditur in. l. si cum
dotem. §. sinautem in seuissimo. ff. so. ma. Aut volumus dicere ꝙ
possit petere sub ratione fructuum legitima quasi dos succedat
33 loco legitime: ⁊ hoc etiam videtur falsum: quia † legitima debetur
vt quota bonorum prout habetur in. l. cum a matre. C. de rei ven.
⁊ in. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. testa. Sed quando debe
34 tur † bonorum quota ex aliqua dispositione non debentur fru
ctus nisi a tempore more vt est tex. in. l. si quis bonorum. ff. de leg.
primo ⁊ ratio est secundum doct. ibi maxime Pau. de castro quia
interim non est certum an sit tradenda pars bonorum in qualibet
parte an in re particulari an in estimatione, secundum qḋ habetur
in. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de leg. primo. Et idem dice
35 mus † in legitima. remittitur enim iudicantis arbitrio in qua re
debeat legitima assignari prout comuniter concludunt doc. in. d.
§. cum bonorum ⁊ in. l. filium quem habentem. C. fami. hercifcun.
quando ergo non est declaratum in qua re debeatur legitima he
res non potest dici in aliqua culpa vel mora ⁊ ideo non tenetur ad
fructus per not. in. d. §. si quis bonorum: ⁊ ista videbantur in ca
36 su nostro facere difficultatem. ¶ Sed tamen † his non obstantibꝰ
contrariam sententiam puto veriorem in casu nostro qḋ immo
deberentur emolumenta vel sub ratione fructuum vel sub ratione
alimentorum. nam aliud est querere nunquid vir potuisset hoc pe
tere ratione dotis non solute ⁊ dicendum est qḋ non ex quo nulla
fuit sibi promissa dos a ser Conte vel eius heredibus. argumento
d. l. qḋ si nulla. Aliud est querere nunquid ipsa soror q̄ est exclusa a
successione patris possit petere alimenta a fratre qui eam excludit
pro tempore interim anteꝙ̄ sibi de dote satisfiat. Et concludendū
est qḋ sic. ita indiuiduo in terminis nostris concludit Bald. per
illum tex. in. l. qui filium. ff. vbi pupil. educari debeat. Et dicit fi
xum cordi tenendum. ⁊ idem voluit Bald. in. l. nensenius. ff. de ne
go. gest. bene facit text. in. l. cum vnus. §. fi. ff. de ali. ⁊ cib. lega. ⁊ vi
dentur tenere doct. in. l. alimenta. C. de nego. gest. ¶ Nec obst. si di
catur qḋ predicta procederent quando peteret alimenta: ⁊ se ali
mentari: ⁊ postꝙ̄ fuerit ab alio alimentata videtur qḋ hoc petere
non possit:

37 nõ possit: videmus † eñ ꝙ pr̃ qui offi cio iudicis teneẽ filiũ alimẽ tare non tenetur ad alimenta filio si fuit ab alio alimẽtatus: nec ab alio peti possunt iure. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. de li be. agnos. ꝛ no. Bar. in. l. libertis. §. manumissis. ff. de alimẽ. ꝛ ci. lega. ad fi. lꝫ ab alio qui alimentasset peti possent iuxta no. in. d. l. alimẽta. C. de neg. gest. Ita in proposito domina Maria fuit alimẽtata ergo vr̃ ꝙ petere nõ potuerit dicta alimẽta. Sꝫ ad hoc rñ deo ꝙ aliquando alimenta debentur iure sanguinis officio indi-

38 cis prout pater dꝫ filio tunc loquitur Bar. aliquando † debenẽ ratione dotis non solute quo casu licet mulier se alibi alimẽtauerit põt alimenta petere. Ita decidit Bal. in terminis in. l. de alimentis. C. de transac. vbi dicit ter. no. pro viduis se alentibus ꝙ nihilominus petere possunt alimenta suarum dotium. Et sic alimẽta que debẽtur ratiõe dotis non solute licet quis aliunde habeat pe

39 ti pñt. ¶ Preterea † etiam dico ꝙ licet ratione legitime debeanẽ emolumenta ꝛ fructus etiam filius dꝫ habere legitimam ex substãtia testatoris ꝛ fructus legitime q̃ in legitimã nõ imputanẽ. casus est in. l. scimus in princ. C. de inoffi. testõ. Et in terminis decidunt glo. Bart. ꝛ Ang. in. l. papinianus. §. vnde si quis. ff. de inoff. tes. vbi dicit Ang. idẽ tenere Iaco. butriga. in. l. iubemus. C. ad trebel. Idem in indiuiduo tꝫ Bal. in. l. non est. C. fami. hercis. vbi ꝓbat no. ꝙ hoc casu fructus bona fide ꝯsumpti peti possunt vnde mirum est quod qui cõsuluerunt ꝯtrariũ non viderunt ista. Qua

40 ergo † rõne debenẽ fructus legitime eadẽ ratione fructus dotis: quoniã dos subrogatur loco legitime. l. quoniã nouella. C. de inoffi. testa. ergo debet eiusdẽ nature. l. parabolani. C. de epi. ꝛ cle. cuꝫ ibi no. p bal. ꝛ per id ꝙ habetur in. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. Item sicut legitima ex fructibus põt augeri ita ꝛ dos cũ sit quid vniuersale. l. qd̃ dicitur. ff. de impensis ꝛ per bar. ꝛ doc.

41 in rubrica. ff. so. ma. quando † autẽ debeẽ aliquod vniuersale debẽtur fructus ante moram. l. grege. cuꝫ ibi no. ff. de leg. j. bñ facit tex. in. l. si ante nup. e. ti. vbi patet qd̃ dos ex fructib⁹ augetur ꝛ ibi no.

42 per doc. ¶ Cõfirmatur † ista ꝯclusio: nã immediate ꝙ fuit domina Maria nubilis etatꝭ debebaẽ dos iuxta no. p bar. in. l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. ꝛ per Bal. in. d. l. q̃ filiũ. ff. vbi pu. edu. de. ꝛ Cy. in. l. scimus. C. de nup. ergo videẽ ꝙ imediate fuit in mora. Et maxime fuit in mora ser contes constitutus eo tempore

43 quo domina Maria † erat minor quia contrahitur mora re ipsa l. titia seie. §. vsuras. ff. de lega. secũdo: vnde si fuit in mora soluendi dotem dominus ser Contes qui succedebat loco legitime: sequitur ꝙ obligat⁹ erat ad fructus ꝛ alimẽta dotis nõ solute p p̃dicta. Et ita alias fuit consultũ pũctualiter in terminis nostris in dote non soluta per doctissimos viros. ¶ Nõ omitto ꝙ dicta quãtitas non fuit soluta pro fructibus ꝛ emolumẽtis. vel modica. sed poti⁹ illa verba conuẽtionis pro fructibus ꝛ emolumẽtis fuerũt apposita ne dicta domina Maria possit amplius inferre aliquã molestiã ratione dictorũ fructuũ seu emolumẽtorũ prout ex prohemio

44 † dicte compositionis apparet quod prohemiũ declarat mẽtem contrahẽtium: vt est casus no. in. l. fi. ꝛ ibi per doc. ff. de here. insti. ꝛ in. l. regula initiũ constitutionis demonstrat. ff. de iur. ꝛ fact. igno. ꝛ in. l. j. ff. ad macedoni. si qua autem quãtitas fuit soluta p fructibus ꝛ emolumẽtis illa presumũtur iusta propter iudicis decretũ. Nec de iniustitia quãtitatis est aliquod deductũ vel ꝓbatũ ex q̃bus oĩbus relinquiẽ ꝙ etiã ex hoc capite ꝙ aliqua quãtitas fuerit p fructibus ꝛ emolumẽtis soluta nõ dñr pupilli lesi ꝛ sic nõ dñt restitui. ¶ Circa quartã. q. etiã ꝯcludo ꝙ ex hoc capite etiã dicti tutores nomine pupillorũ in integrum restitu. obtinere nõ possunt quia nulla ex parte dicte obligatiõis dotis apparet satisfactuꝫ. primo eñ pars aduersa conatur ostendere ꝙ fuerat doti satisfactum per instrumẽtum cõfessionis dotis factũ dicte domine Marie: sꝫ quia super hoc in secundo processu fuit abunde allegatam ꝛ consultum in fauorem domine Marie ꝛ postea consilium redditum in eius fauorem per prestãtissimuꝫ iuriscõsultum dominũ Anto. de vesputiis: idcirco non insisto sed ad eorum dicta me refero: ꝛ il la approbo ꝛ confirmo. ¶ Secundo pars aduersa conatur ostendere ꝙ domina Maria de bonis ser Contes habuit vnam petiam terre: super hoc reperio ꝙ tãtũ secũdus testis deponit ꝛ non probat: tum quia est vnicus ꝛ singularis. l. iurisiur. C. de testibus: tum quia dicitur qd̃ pater dicti testis dedit de bonis ser Contis ꝛ sic si nõ dedisset potuisset esse obligatus: vnde ex quo potest ex attestatiõe cõmodũ resultare videẽ non probare. l. omnibus. §. de testibus. ꝛ. §. dicetur. Iteꝫ dictus testis dicit qd̃ fuit data propter paupertatẽ ꝛ filiã quã domina Maria maritauerat. vnde patet qd̃ non ex causa obligatoria ex qua tenebatur. Itẽ nullam probat extimationẽ dicte vestis: ꝛ sic eius attestatio nihil releuat. tertio ps aduersa conatur ostẽdere ꝙ dicta domina Maria dũ viuebat ser Cõtes habuit certas quãtitates fructuũ. s. frumẽti olei fabarũ ꝛ si milium rerum prout ex articulis ꝛ depositionibus testium colligitur. sꝫ in hoc non releuaẽ pars aduersa quoniam omnes dicti testes sunt singulares. vnusquisq; eniꝫ deponit de diuerso facto nec aliquis eorũ in facto in quo deponit habet contestem: ergo nõ ꝓbant: vt in. l. testium cum materia. C. de testibus: et ibi plene not. maxime per Saly. ꝛ traditur in. c. lꝫ ex quadam extra de testibus. ¶ Preterea ego repio ꝙ sunt testes deponentes sup predictis quorum. xj. ꝛ. xx. testes ẽt alia ratiõe non ꝓbant. nam vndecim dicit ꝙ pater suus dedit de cõmissione ser Cõtis: Et ꝙ si pater nõ dedisset tenereẽ heredibus ser Contis: ꝛ eodẽ modo. xx. dicit ꝙ pater suus conductor ser Contis dedit ꝛ si nõ dedisset teneretur heredi-

45 bus ser Contis: Ex q̃bus patet † ꝙ ex eorũ attestatio. possunt sentire cõmodum liberatꝭ. ꝛ sic nõ ꝓbant. argu. d. l. oibus. Ita in terminis nostris punctualiter decidit Bar. in. l. deferre. §. idem decreuerũt. ff. de iure fis. ꝛ sequiẽ Bal. in. c. inter partes de lege corra. in vsibus feudorum. Et domin⁹ Anto. in. c. cũ nobis extra de testibus. ꝛ Io. de fantuciis. ꝛ dominicus de sancto Gemi. in. c. fi. de testi. li. vj. ¶ Et pari rõne ceteri testes impugnanẽ qui dicũt se dedisse: licet non dicãt ꝙ si non dedissent tenerenẽ ꝛ sic nõ probant secundum doc. in dictis locis ꝛ maxime. xiiij. quia est tutor qui etiã nõ probat ex alio qꝛ dicit assignasse Nicolao sed ꝓcuratori domine Marie qui dixit ꝙ assignauerat domine Marie ꝛ sic deponit de auditu ꝛ non probat: prout habeẽ in. l. testium. C. de testi. xiiij. etiam non releuat vltra superiora ꝓpter aliud qd̃. dicit qd̃ fuerũt data propter necessitatẽ ꝛ sic in alimẽta. xv. etiam ex alio non probat quia dicit se iuisse speciam cum duabus salmis cum domina Maria sed nescit an ser contes dederit ꝛ sic non affirmat ser Contem dedisse. xviij. etiã ex alio nõ probat quia deponit de auditu ꝛ sic non probat. Preterea iste parue prestationes fructuum si probarenẽ facte potius facte censerenẽ propter partem alimentorum ad que erat obligatus ser Contes: vnde credendum est oĩa a tutoribus ꝛ iudice: fuisse examinatum pro iustitia decreti vt sepius dictũ est: Et sic etiam ex isto capite apparet ꝙ nõ fuerũt lesi. ¶ Quarto ꝛ vltio pars aduersa conatur ostendere ꝙ domina Maria habuit q̃dam vestẽ serici cremisini sup quã reperio ꝙ tantũ deponit decimus testis qui nihil probat: cum deponat de auditu ab ea

46 que dixit se audiuisse. Quo † aũt ad instrumentum in quo dicitur ꝙ dicta vestis fuit sibi donata: ꝛ sic inter partes contrahentes verba quantũcũq; enunciatiue prolata probant p id ꝙ habeẽ i. l. optimam. C. de contrahen. ꝛ cõmit. stipu. ꝛ p Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli. ¶ Respondeo prĩo ꝙ ex quo in hoc iudicio agitur de probando pricipaliter illud ꝙ est enunciatum talia verba etiã inter partes non videnẽ probare iuxta plene not. per do. Anto. ꝛ doc. in. c. illud extra de presump. ¶ Secundo respondeo ꝙ lꝫ dicaẽ in instrumẽto que vestis intelligiẽ esse donata eidem domine Marie tñ dicta verba non probãt a quo domina Maria habuit dictam vestẽ an a ser Conte vel ab aliquo extraneo: ergo talis ꝓbatio tanq̃ nihil reuelans non concludit. l. non hoc. C. vñ cogna. c. ꝓsentia de probatꝭ. ¶ Tertio respondeo ꝙ dicta verba continẽt vnum capitulũ vnde vel pupilli debent dictũ capitulum in totũ acceptare vel reicere: iuxta no. per Bar. in. d. l. aurelius. §. idẽ que sũt. ff. de lib. lega. vt. §. dixi quando si vellent dicere qd̃ dña Maria habuit etiã a ser Conte debet etiã acceptare qd̃ habuit ex cã dona. vnde posito ꝙ ser Contes donasset apparet ꝙ nõ fecit ex causa obligatoria sed ex mera liberalitate: sed vt dixi hoc nullo modo ꝓbaẽ. ¶ Quarto respondeo qd̃ non probaẽ cuius esset estimatio qd̃ erat necessarium ad probandum lesionẽ: potuisset eñ esse modice extimationis adeo qd̃ propter illã non esset concedenda restitutio iuxta. l. Seio cũ ibi no. ff. de in inte. resti. ti. generali ꝛ in. l. naꝫ ꝛ postea. §. si minor. ff. de iureiuran. ¶ Ultimo respondeẽ qd̃ cũ fuerit facta tunc mentio illius vestis: ꝛ tamen hoc non obstante fuerit facta solutio centa⁊ librarum presumuntur pro iustitia decreti ꝛ veritate: qd̃ tamen debenẽ: vt supra extitit declaratuꝫ: vnde debebat ꝓbari lesio ad hoc vt restitutio cõcedereẽ ex alio q̃ qd̃ habuisset dictã vestem: qꝛ propter hoc nõ ꝓsumunẽ lesi pupilli sed potius ꝯtrium propter illam transactionem autoritate tutor⁊ ꝛ decre

47 to iudicis roboratam: ꝛ hec de. iiij. q. ¶ Circa quintã ꝛ vltimã † questionẽ: est aduertendum: nam vt dicunt Cy. ꝛ doc. in. l. si quidẽ. C. de prediis minorum aliquando minor dicit simpliciter se deceptũ ex eo qd̃ alienauit nõ in quantitate p̃cij ꝛ tunc dꝫ restitui ad ipsam rem. ꝛ de hoc non est hic tractãdum: tñ quia presumendum est qd̃ fuerit sibi vtile ꝛ expediens supposita obligatiõe dotis nisi aliter probarenẽ lesi propter autoritatem decreti. vt est casus in dicta. l. si quidem cũ ibi no. Eo maxime quia haberet paratũ remedium redimendi dictã domuꝫ in. xx. annos: vnde nõ possunt dici lesi. Aliquando minores dicunt se lesos in extimatiõe rei tunc restituuntur vel qd̃ res reddatur vel suppleaẽ iustum p̃cium electione emptoris iuxta no. in simili in. l. ij. ibi de rescin. vẽdi. Et ita magis cõmuniter videntur tenere doc. in. d. l. si quidẽ vbi late discutit saly. Et certe etiã ex hoc capite non probantur lesi ꝛ consequenter non debent in inte. resti. Repio enim qd̃ sex testes tantum deponunt de extimatione dicte domus qui nõ cõcludunt in fauorem dictorum pupillorum. Tertius testis dicit qd̃ cum dicto pacto redimẽ

di ꝛ ex causa dotis iustũ pcium sit ꝛ est trecẽtarum librarum ꝛ sic pbat in fauorẽ dicte domine Marie. Eodẽ mõ in ei⁹ fauorẽ probat sextus testis: vbi p̃io dicit ꝙ est preciũ quingentarum librarũ dicit tñ qð ex causa dotis ꝛ cum tali pacto precium est cõueniens ꝛ pupilli non sunt lesi. Septimus testis etiã nõ probat quia lꝫ deponat de. 450. libris: tamen propter pactum nõ dicunt lesi: ꝛ qð nõ
48 hꝫ bonã de illa domo informationẽ. Nonus † et nõ probat quia deponit de sua singulari affectione quia dicit ꝙ suo iudicio valet tantũ: sed nescit opi. aliorum que probatio non est sufficiens secũdum magis cõmunẽ opi. Bar. ꝛ doc. in. l. precia rerum. ff. ad. l. fal. ꝛ in. l. vnica. C. de sen. que sine cer. quan. ꝛ in. l. ij. C. de rescin. vend. ꝛ doct. in. c. sicut: extra de emp. ꝛ vend. vbi lꝫ d. Joã. de imo. dicat idem qð bar. quia non est presumendum qð aliquis velit suum iactare l. cum de indebito. ff. de proba. ergo est censendum ꝙ alij tãtum darent sed hec ratio non est bona quia si altera sua singulari opi. ꝛ vtilitate tanti emisset nõ diceretur ipse iactare suũ quia ratiõe sui singularis interesse plus valeret quo ad eum quã quo ad alios. l. si seruũ in pricipio. ff. ad. l. aquiliã: pretia autẽ extimari debent non ex singulari opi. ꝛ affectione sed ex communi. d. l. precia rerum cum ibi no. ff. ad. l. aquiliam. xij. videtur aliquid probare vnde dum deponit de precio domus: ꝛ qð pupilli fuerunt decepti tũ interrogatus si est precium iustum: attẽto dicto pacto ꝛ ex causa dotis rñdet se cognoscere: Nec de precio cũ dicto pacto deponit testis precedẽs videlicet nonus vnde lꝫ probaret precium domus
49 simpliciter non tamẽ † probarẽt pciũ cum dicto pacto ꝛ ex causa dotis. ratione enim talis oneris reuẽdẽdi. ī. xx. annos res dicitur multominus valere: vt est casus ꝛ ibi no. do. Abbas ꝛ imol. in. c. cũ Joannes extra de fide instrumẽtoꝝ ꝛ in. l. fundi partẽ ꝛ bal. ff. de ꝯtrahen. emp. ꝛ per Bar. in. l. mortis cã capitur. ff. de dona.
50 causa mortis vnde † dicit do. Abbas in. c. ad materiã de emp. ꝛ ven. quod probãdo quis simpliciter precium rei nõ debet obtinere in remedio. l. ij. C. de rescin. vendi. quãdo in. d. venditione adest pactum de reuendendo: sed dꝫ probari precium cum illo pacto qð quidem dicti testes nõ probant ergo non releuant partẽ aduersaꝫ ¶ Preterea nõ video quõ ante lapsum. xx. annorum pupilli dicãtur lesi cũ semper possint redimere domum soluendo trecentas libras: vnde tam ex primis tribus testibus quã ex presumptione decreti dicere debemus precium. ccc. librarũ esse iustum precium. Nã
51 † videmus in simili qð venditio facta cũ decreto non rescindit remedio. l. ij. C. de rescin. vẽ. vt est tex. ꝛ ibi. Bart. in. l. j. C. de predijs curi. libr. x. ꝛ sequitur ibi Bald. ꝛ Lodo. de roma. in. l. si quis cum aliter. ff. de verb. obli. Ang. consi. cccxix. incipiẽte tutor: do. Abbas. in. c. cum dilecti. de emp. ꝛ vend. Pau. de castro. in. l. ij. C. de rescin. ven. Et sic concludẽdũ est ꝙ dictum primorũ testium dꝫ preualere qui concordant cum decreto ꝛ alij non probant: vt. s. dixi
52 ¶ Postremo etiam dicti † testes omnes non videntur probare qꝛ examinati post terminum iuxta no. in. c. licet causam de probationibus. Nec ob. prorogatio: quia illa fuit facta legitime propter testes examinãdos extra: ꝛ sic limitatum dꝫ producere effectum. l. cãcellauerat. ff. de his que in test. delen. ꝛ sic operari tantum quo ad testes examinatos in ciuitate sarzane: alias si secus diceremus de facili fraudaret intentio statuti quia semper quis posset extra terminum testes examinare ꝛ ad aliquem effectum et interim etiam examinare in loco: Et sic fieret fraus statuto: quod non est dicendum. l. fraus. ff. de legibus ꝛ per alias rationes examinatio impugnatur prout procurator domine Marie dilegentissime deducit vnde ex premissis arbitror dictam dominam Mariam a dicta petitione restitutionis absoluendam. Et pro certo quia cum cause cognitione facta fuit concordia die iam late sententie: ideo diligẽter debebant aĩaduertere agentes anteꝗ iudicium incohoarent: quod quidem non videtur fecisse: vnde debent indubitanter condemnari in expẽsis p ea que ponit Bar. in. l. si in alterius. ff. de re. iur. ꝛ doc. in. c. finẽ litibus de dolo ꝛ contu. Laus deo.

Consilium. lviij.

Si vnus ex pluribus socijs vult locare rem cõmunẽ quãdo possit etiam inuitis alijs.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectũ. In causa an
1 dreotti † de gallettis dicitur ꝙ contra ipsum in terminis decidit Bar. in. l. hec distinctio. §. si. ff. locati Bal. in. c. cuꝫ omnes in. iij. carta extra de consti. Bal. ꝛ ang. in. l. si duo. ff. de acqui. here. Bal. in. c. j. §. si quis: de contro. inuesti. Bal. Ang. ꝛ Pet. de pusio in tractatu societatis in quinta pte. q. ix. Sed arbitror predictas autoritates eidem non obstare sed aliquas in fauorẽ ipsius non concludere vnde pro pfecta inuestigatione psentis difficultatis considerandos arbitror tres casus principales. primus est quãdo alter ex socijs habẽtibus rem cõmunẽ vult locare illam rẽ. Secũdus casus quando vterꝗ vult locare: sed vnus titio alter sempronio alter locare nec inhabitare vult. Tertius casus est quãdo vn⁹ vult locare ꝛ alter etiam vult locare alter non vult ibi stare ꝛ non locare. ¶ Circa primum clara est conclusio ꝙ vnus socius altero inuito potest si vtiliter facit quia est tale negocium qð pro parte expediri non potest ita decidit Bar. in. d. l. hec distinctio. §. cuꝫ fundum argu. tex. in. l. heredes. §. si vnus. ff. fami. her. vnde Bar. loquit quando alter non vult locare quo casu in re cõmuni quando negocium diuidi non potest vnus altero etiam inuito facere potest prout loquitur tex. dans hanc regulam in. d. §. si vnus ꝛ ꝙ no. in. d. §. cum fundum: ita colligitur ex dictis Bal. in. l. j. C. qui testa. face. pos. in vltima. qõ. vbi ponit. qð. de habentibus hospitium cõmune ꝙ consueuit locari alter vult locare alter nõ: dicit qð equus iudex cogat stare etiam sine diuisione dominij ꝛ considerabit ꝙ cõsuetudo est altera natura: vt no. in. l. actor. C. de proba. allegat etiã no. in. l. sabinus. ff. cõmuni. diui. ꝛ in. l. arboribus. §. vsufructuarij. ff. de vsufruc. ꝛ in. d. l. hec distinctio. §. cũ fundũ ꝛ sic intelligunt no. in. d. §. cũ fundũ qñ alter vult locare. ꝛ ita ꝯcludit ꝛ intelligit Ang. in. d. l. j. C. q testa. allegat. l. arborib⁹. §. nauis. ff. de vsufruc. ꝛ Pau. de cas. in. d. §. cũ fundũ qð verũ intelligit in predio vrbano in quo tale negocium cõmode pro parte expediri non põt: secus in rustico: qꝛ posset partem suam tantũ locare ꝙ non p sequor. qꝛ sumus in predio vrbano. ¶ Hanc etiam opi. in hoc primo casu tꝫ Bal. in. d. c. cum omnes de constitut. quam intelligit verã qñ res esset consueta locari qꝛ consuetudo est altera natura: si autem non esset consueta locari tunc Bal. dubitat p id qð habetur in. l. naturalis. §. j. ff. de prescrip. verbis concludit tñ ꝙ iudex arbitrabit vtilitatem vtriusꝗ partis ꝛ illud faciat fieri concorditer per id ꝙ habetur in. l. ij. C. quando ꝛ qbus quarta pars debet ꝛ in. l. in itinere. ff. de serui. rus. pre. ꝛ in. l. cũ fctẽs. ff. de solu. ¶ Et
2 istud vltimum † confirmat quia socius potest vti re cõmuni vt ppria quando hoc tẽdit in vtilitatem consocij. casus est in. l. stipulatio. §. si. ff. de no. op. nũ. per quem tex. hanc theoricam ponit Bar. in. l. serui electione. §. j. ꝛ. §. si. ff. de lega. j. hanc etiam parteꝫ tenet Bal. in consilio mihi. clvij. incipit qui dã nerius dicens ꝙ alter ex socijs altero inuito incidere põt siluam ceduam. ¶ Non obstat secundum eũ. in. d. l. sabinus qꝛ procedit nisi alter socius prohiberet cõtra naturã ꝛ destinatũ vsum rei prout etiã concludit gl. ordinaria cõmuniter approbata. in. d. l. sabinus ꝛ sic cõcludit isto primo casu ꝙ quãdo vnus vult locare alter nõ põt hoc facere socio inuito dummodo precium sit honestum ꝛ equũ alias non possent: nec ille consentire teneret ita inqt bal. in. d. c. j. §. si quis argu. l. per fundum. ff. de serui. rusti. pdioꝝ. ¶ Circa secundum casum qñ vterꝗ vult locare sed vn⁹ titio alter sempronio. Nam inuenio qð hanc q. in specie nullus tangit nisi Ange. in. d. l. j. C. qui testa. fa. pos. vbi distinguit. Quod aut vnus vult locare persone honeste puta honesto patrifami. alter inhoneste puta meretrici: Et prefert ille qui vult locare honeste psone p tex. cum ibi no. in. l. non aliter. ff. de vsu. ꝛ habita. Saluo nisi illa dom⁹ lupanario destinata erat ꝛ pinguior pensio repitur: quia etiam aliquando in honestorum viroꝝ domibus lupanaria exercent: nec questus dr inhonestus. Aut ambo volunt pariter honeste persone locare: ꝛ concordiam inter se habere non possunt: ꝛ tunc preses dꝫ se interponere argu. l. si cuius. §. de preteritis. C. de vsufruc. ꝛ glos. in. l. si duobus. ff. quibus mo. vsufruc. amittat. ꝛ. l. huiusmodi in fi. ff. de lega. primo. Et si iudex cum eis operari nõ potest qð concordentur vacabit fructus bonorum quousꝗ sumatur concordia p tex. in. d. l. si duob⁹ in fi. vbi bonus casus ad propositum. Et sic patet qð Ange. intelligit qð altero inuito alter potest locare quando alter nullo modo vult locare. Sed qñ vterꝗ vult pariter locare sed nõ cõcordant in psona conductoris: tunc distinguatur vt supra. Et hoc vltimum qð fructus interim debeãt vacare cõprobo duplici rõne. ¶ Prima ratio
3 est † quoniam quando duo concurrunt in concedendo ius indiuisibile diuersis psonis se inuicem impediunt ꝛ nullius concessio sortit effectum ita dicit Joan. And. in regula in re communi ꝛ in mercurialibus de regulis iuris in. vj. ꝛ ideo arguit qð si duo patroni differunt in presentando ad beneficium qð est indiuisibile videt ꝙ nulli ex presentatis ius acquiritur ꝛ hec regula probat. ff. communia prediorum ꝛ in. l. p fundum vbi bonus casus. ff. de serui. vrb. predi. ergo cum talis locatio nõ possit pro pte expediri.
4 ꝛ diuidi inuicẽ debẽt se ipedire. ¶ Scda rõ † est qꝛ regula est qð de iure cõi potior est ꝯditio phibẽtis. d. l. sabinus. Nõ ob. ꝙ dr. s. in primo casu quia procedit quando alter vult vtiliter gerere ꝛ vti re ad naturalem ꝛ destinatum vsum rei alter non. Sed isto casu vterꝗ vult vti ad naturalem ꝛ destinatum vsum rei ergo cum ista ratio militet in vno sicut in alio nemo potest hac ratione conuici. l. sed ꝛ milites vbi casus. ff. de excu. tuto. Sed in quolibet ipsorum militat alia rõ prohibitiua: vnde ille qui dicit nolo ꝙ loces titio sed volo locare sempronio quo ad locationem fiendam titio dicitur habere potentius ius: quia habet regulam qð potior est ratio prohibentis: due autem rationes dicunt fortiores ꝙ vna auf. itaꝗ. communia de succes. c. j. extra de treu. ꝛ pace. Ita econtra alter

socius habet ius potentius respectu sempronij ꝙ sibi nõ fiat locatio: vnde inuicem se impedient: ⁊ hanc ratione in simili facit tex. in dicta.l.si duobus in fi. natura enim contrariorũ est vt inuicem se expellant: vt quinto methaphisice scribit Aristo. ⁊ probatur in l. vbi repugnãtia.ff.de re.iuris: ⁊ ita concludo in hoc secũdo casu ¶Circa tertium casum considero etiam ꝙ aliquãdo quis vult stare in portiõe sua ⁊ nõ vult ꝯducere portionẽ alterius: Et alter vult portionem suam locare. Aliquãdo quis vult stare in portione sua ⁊ conducere partem alterius sꝫ alter nõ vult locare. In prio casu inuenio ꝙ Bal. ponit.q. in terminis in.d.c.j.in.§.siquis de ꝯtro. inuesti. vbi ponit.q. quãdo tres hñt molendinum cõmune ⁊ duo volunt locare ⁊ alter non: sed vult ipse molẽdi. cõcludit qd potest hoc facere ꝑ parte sua nõ impediẽdo tamẽ alios in locãdo partẽ eorum per id quod habeť in.l. iubemus nulli in gl.C.de sacrosan. eccle. alias prouocetur ad diuisionẽ ⁊ sic Bal. manifeste vult ꝙ si cõmode qs potest insistere ⁊ illi locare alias ꝙ illi insistendo impediat alios locare ꝙ impedimẽtum remoueri tãtum possit mediante diuisione prout loquitur glo.in.d.l. iubemus nulli ⁊ ita ꝑ illam glo. clarius hoc dicit Bal.in.d.l.j.C. qui testa. in versi. vltimo quero dũ ponit.q. de eo qui vult partem suã domus locare stipẽdiario quo casu concludit ꝙ alter põt inhabitare nec cogitur stipẽdiariũ admittere. Argu.l. non aliter.ff. de vsu. ⁊ habita. vnde dicit deueniẽdum ad diuisionem donec ergo res diuidiť alter in re insistere põt: nec cogitur illã locare.l. nec emere.C. de iure delibe. Et consequẽter cum vsus sit indiuiduus impeditur locatio pro parte aliorũ. hoc in terminis decidit Bald.in.l. sabinus.ff. cõmuni diui. vbi argu. glo. magne in fi. dicit no. ꝙ si vnus vult pẽsionare alter vult habitare ꝑferť ille q vult habitare qꝛ nemo ꝓhibere põt vti iure suo.l. sepe.in.fi.ff. de re iudi. ¶Pau. de cast.in.d.§. cũ fundũ concludit ꝙ si ille qui habitat potest recipere cõductorẽ alterius portionis sine incõmodo quia põt diuidi domus ꝑ cenacula ⁊ potest alter locare quia sicut socio lꝫ habitare ita alteri qui nõ vult habitare lꝫ locare nisi velit locare ꝑsonis inhonestis ꝑ id qd habetur in.d.l. non aliter ⁊ per no. per. Cy.in.l. idem in.ij.q.C. locati. idem dicit si non potest cõmode alteri locari: puta quia essent fratres qui simul habitabant. Nam alter non cogiť recipere extraneũ. Remittit demũ se ad ea q̃ no. bal.in.d.l.j. ⁊ Ang.in.l. duo fratres.ff. de acqui. here. Et sic concluditur ꝙ alter insistendo nõ potest prohiberi etiam si impediať locatio consocij. Cui tamẽ videť prouisum remedio diuisionis ꝑ glo. in dicta.l. iubemus nullam. ¶In secundo casu quando ille q vult stare iure vult conducere a consocio partẽ suam pro precio pro quo socius vult alteri locare. hanc.q. non repio in specie decisam nisi ꝙ de intentiõe Bal.in.d.l.j.C. qui testa. in ver. vltimo quero qd preferať. Si vba Bal. ⁊ rationes sue diligenter consideren. ponit eñ Bald.q. quando alter ex socijs recedit ⁊ vult partem suam locare stipendiario ⁊ alter non vult recipere conductorem ⁊ ille qui vult locare dicit qd aliũ non inuenit: ⁊ ꝙ sua pars non dꝫ esse sterilis: ⁊ ideo dicit ꝙ aut accipiat aliam ad pensionem aut recipiat conductorẽ. Et sic Bald. in istis verbis sentit qd si socius vellet accipere ad pensionem ⁊ sic pars alterius non esset sterilis qd ille nõ posset alteri locare: intendit ergo Bal. difficultare questionem ex eo quod ille qui vult stare in re non vult recipere conductorem nec vult conducere: ⁊ tamen adhuc dubitat quasi si velit alterum facere vel recipere conductorem vel conducere partẽ alterius res nõ habet difficultatem hoc clarius ostendit Bald. dum subdit qd de iure communi spectať arbitrium boni viri lꝫ in re communi quis possit preferre iniquum equo: ⁊ subdit ꝙ non videť equum qd quis compellatur cõducere.l. nec emere.C. de iure delibe. Si ergo hoc nõ vꝛ equum qd compellať vel recipere conductorem vel conducere quanto minus est equum ꝙ si vult conducere reliquam partem pro eodem precio ꝙ audiať eo maxime cum alias si nihil diceretur habitando totũ non teneť ad aliquam pensionem: vt concludunt Ricar. maľ. bal. ⁊ communiter docto.in.l. duo fratres.ff. de acquiren. hered. ¶Hãc conclusionem probo ratione concludenti ni fallor. nam ille q vult stare in re põt pretendere interesse vel rõne alicuius vtilitatis vel rõne affectionis standi in illa re. Sed ille qui pro pecunia vult alteri locare si socius eandem pecunie quantitatem dare vult non cadit probabile interesse: vt habetur in.l. nummis.ff. de in lit. iuran. 5 Sꝫ †regula est ꝙ socius inuito socio potest vti re communi. si alterius socij prohibentis non interest: ita dicit glos. communiter approbata in dicta.l. sabinus.ꝑ.l. quidam yberus.§. pariter. ⁊.l. fistulam in princi.ff. de ser. vrb. predi. ⁊ hanc regulam ponit Bart. in.d.l. Serui electio. in fi.ꝑ tex.in.l. stipulatio.§.fi.ff. de noui ope. nunc. ergo cum partis volentis vocare nullum vertať interesse si socius pro eodem precio vult conducere. Sed ex parte volentis stare in re sequitur ꝙ ille non potest locare socio inuito sed ille potest stare in re socio inuito. Si offerret se conducturum pro eodem precio. Et ista est concludens ratio. Cõcluditur ergo ex omnibus premissis ꝙ si vsus dicte apothece diuidi non potest secundum ꝙ loquitur Bar.in.d.§. cũ fundũ dominus partis si vult aliam partẽ conducere pro precio pro quo alius vult alij locare alter socius eo inuito alteri locare non potest ⁊ hoc probatur per punctum rationis: ⁊ equitatem maximam continet: quam iudex preoculis habere debet.l. qd si ephesi.ff. de eo qd certo loco. Laus deo. Bartholomeus sozinus iuris vtriusqꝫ doctor.

¶Consilium.lix.

¶Possessio an ex probatione aliquorum testiũ dicať cõtinuata probata: ita vt actor obtineat in interdicto vti possidetis.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Uisis actis ⁊ attestationibus mihi transmissis in causa galeatij cõtra valentinum ⁊ fratres. In qua arbitror consilium peti tantuꝫ sup veritate cause attentis probationibus ex quo causa coram arbitros agiť: quorum potestatẽ non vidi in qua solẽnitate adhibita testes fuerant examinati: prosequẽdo ergo veritatẽ rei attentis ⁊ consideratis dictis testium arbitror ptes arbitrorum esse in condemnando dictos conuentos ad desistendũ a dicta turbatione ⁊ ad permittendũ dictũ galeazium pacifice possidere ⁊ qd decetero non molestẽt ⁊ ad interesse turbationis preterite imponendo ad- 1 uersarijs silentium: Et lꝫ interesse turbationis preterite nõ fuerit petitũ: tñ ex quo sunt narrata talia per que tale interesse venit. ⁊ in fi. apposita est clausula petens iustitiam ministrari videnť omnia petita que ex narratis colligi possunt: vt concludunt. Inno. Jo. cal. ⁊ cõmuniter doc. maxime do. Ab.in.c. cum dilectus extra 2 de ordi. cogni. ¶Preterea †probať nã dictus Galeazius intentat in suo libello interdictum vti possidetis vt ex eius lec. clare apparet in quo in effectu duo substantialia sunt probãda vnũ ex parte agentis.s. possessio tempore turbationis alterum respectu conuẽti.s. turbatio. primum est probatum. naꝫ octauus †testis.s. Pau. probat possessionẽ Galeazij ⁊ patris.xl. annorum continuã: quia deponit de possessione a.xl. annis ⁊ citra quo casu ꝑ illam copulã ⁊ citra probať continua possessio a.xl. annis ⁊ citra vsqꝫ ad tempꝰ possessionis partis aduerse vt declarant Bar. ⁊ doc. sequunť in.l. celsus.ff. de vsucapionibus. ⁊ do. Anto.in.c. lꝫ cãm. extra de ꝓbatio. ¶Postea sunt duo testes sauinus tertius testis ⁊ pirrus quartus testis qui probant de possessione iam sunt.xxxvj. anni: vnde per tres testes Galeazius probat de possessione iam sunt.xxxvj. anni. verũ est qd Paulus ꝓbat cõtinuã possessionẽ.xl. annorũ alij 4 duo †dum dicũt iam sunt.xxxvj. anni probant qd tunc tẽporis possideret: sed non videnť probare tempus continuatum post: secundum Bar.in.l. celsus.ff. de vsucapi. sed Bar. Bal. ⁊ Fulgo. in prohe. ffoꝝ. tenent ꝙ dicta dictio iam denotat ꝑfectionẽ temporis: ⁊ probatur tempus continuatũ: hoc nõ tñ discutio: qꝛ nõ necessariũ vt patebit postea. ¶Secundus testis.s. nicolaus probat de possessione continua.x. annorũ vsqꝫ ad tempus festiuitatis sancti Antonij quia primo dicit qd iam sunt.x. vel.xij. anni ⁊ sic probat initium iam sunt.x. anni vt ꝑ Bart.in.d.l. celsus ⁊ dum postea dicit ⁊ ab ipsis annnis citra vsqꝫ ad festiuitatem sancti Antonij. ¶Iteꝫ primus testis partis aduerse scꝫ Thomas probat de possessione actoris quinqꝫ annorum ꝯtinuorum vsqꝫ ad tẽpus depositionis dũ dicit iam sunt quinqꝫ anni ⁊ ab ipso tẽpore citra: vt probať ex his q̃ ponit Bar.in.d.l. celsus ⁊ do. Anto.in.d.c. lꝫ causam. ¶Nec 5 ob. si quis †diceret qd testes deponũt de diuersis tẽporibus.s. vnꝰ de.xl. annis alter de.xxxvj. alter de.x. alter de quinqꝫ ⁊ sic tãqꝫ singulares non videnť probare. vt videť velle Jo.an.in.c.j. de arbi. lib. vj. in nouella: ⁊ archy.in.c. nihilominus.ij.q. viij. Quoniam ad hoc dupliciter respõdeo. primo immo ꝯtraria opi. est verior ⁊ magis communis qd licet diuersis temporibus deponant dicuntur contestes in minori tempore. ⁊ probant. ita no. voluit Pau. de liaza. in sua disputatione que incipit contra testamentum in spec. in ti. de teste.§. postqꝫ versi. quid si plures ⁊ Bal.in.l.j. in vltima col. C. de testamẽtis ⁊ Jo. de imo.in.l. inter pares.ff. de re iudi. ⁊ in.l.j.§. si stipulãti.ff. ve verb. obli.in.c. cũ oportet ad fi. extra de accusa. ⁊ Jo. de fantu. ⁊ dominicus in.d.c.j. de arbi.in.vj. ¶Et ad dictuꝫ archi. ⁊ Jo.an. Respondeť ꝙ procedit quando testes deponerẽt de diuerso initio possessionis quia vnus diceret incepit possidere inde sunt.xx. anni. nam implicat contradictionem iuxta not.in.l. possideri in principio.ff. de acquirenda possessione. secus si nõ deponant de initio possessionis: sed vnus dicit vidi possidere annis.x. alter.x. ita declarat Bald. in dicta.l.j.C. de testi. in vltima. colũ. Et ita in casu nostro. Nam licet vnus dicat qd vidit a.xl. annis citra ⁊c. deponit de tempore quo vidit non deponit ꝙ tũc inceperit possidere. Et ita alij duo testes qui dicunt iam sunt.xxxvj. anni ⁊c. licet dictio iam denotat initium possessionis tamen non attestantur qd tunc inceperint possidere: sed qd tunc ipsi nomine Galeazij tenuerunt: non tamen negant qd ante Galeazius non possideret sed non deponit quia de eo non habet notitiam: sicut quando diceret testis ꝙ iam sunt.xxx. anni qd incepit possidere quia ta

lis testis negat q nūc possideret: vnde si alter diceret q iam sunt xx. anni q incepit negat qd inde sunt.xxx.ꝛ sic vt singulares ꝛ contrarii non probant.¶Vel ad dictum Archy.ꝛ Jo.an.habemus dicere q aliquādo testes deponūt de certo tēpore q vnꝰ dicit a .xx. annis ꝛ citra alter.x.annis ꝛ citra ꝛ tūc in.x.annis sunt cōcordes in eodē tempore ꝛ ita procedat cōmunis opi.de qua supra secus si non deponunt clare de certo tēpore quia vnus dicit quod possedit.x.annis alter.xx.alter.xv.possunt intelligi de diuersis temporibus.s.qd vnus deponat de.xv.annis a.xlv.anno. citra vsq ad. xxx.alter de.xx.a.xxx.vsq ad.x.alter.de.x.a.x.āno citra ꝛ ita loquatur Archy.ꝛ ita declarant Jo.de fantu.ꝛ dominicus in.d.c.j. de arbi.in.vj.ꝛ hoc vltimū tenet Bart.in terminis in.l.celsus ad fi. ff.de vsuca.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de edic.diui.adri.tol. Cōcludit ex premissis q dicti testes probāt licet deponāt de minori ꝛ maiori tempore.¶Secūdo respondeo [6] †ad dictā obiectionē q Galeazius habet contestes tertium ꝛ quartum testes deponunt de possessione iam sunt.xxxvj.anni.Jtē habet contestes sextum testem ex suis ꝛ primum ex testibus partis aduerse qui deponūt de possessione iā sunt quinq anni probatur possessio continua.nā probatis extremitatibus probant media tēpora vt declarat bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.ꝛ do.Anto.in.c.cū ad sedē extra de restit.spo. Quinimmo [7] †probato initio possessiōis illius qui allegat se possidere psumit continuata possessio.Et qd hodie etiā possideat: vt est glo.ordinaria cōmuniter approbata.in.l.siue possidetis.C.de proba.ꝛ tradit do.Anto.in.d.c.cum ad sedem ex quibus concluditur qd ex parte agentis videtur probata possessio: sed an sufficienter vr qd nō.¶Nam [8] †possessio debet probari tēpore lit.contest.casus est in §.hodie. institu. de interdictis: sed nullus videtur hoc probare Nam ille qui deponit de annis. xl. deponit vsq ad tempus positiue partis cōuente illi qui deponūt iam sunt.xxxvj.anni nō deponūt de possessione cōtinuata: ex postfacto ille qui de.x. deponit vsq ad festum sancti Antonii alii non deponunt de certo tēpore. Solus primus testis partis aduerse vr hoc probare qui tanq vnicus ꝛ singularis non releuat.l. iurisiurandi.C.de testi.cū ergo non probet possessio certi tpis prout requiritur vr q actor non possit obtinere iuxta not.p Bart.in.l.non solum.§.sed vt probari.ff. de no.oper.nuncia.Et p doct.in.l.matrem.C.de probat.ꝛ est text.ꝛ ibi doc.in.c.in psentia de probationibus.¶Sed ad hanc obiectionem Respondet clare q ex quo probat possessio anterior ante lit. conte.ꝛ pars asserit se tempore litis conte. possidere presumitur q etiā hodie possideat vt dicit gl.cōmuniter approbata in.d.l.siue possidetis ꝛ ita in indiuiduo in terminis nostris decidunt Pet. ꝛ Cy.in.l.j.C.vti possi.ꝛ ibi etiam Bal.in vlti.col.¶Confirmatur [9] †ista opinio.Nā si in probatione prescriptiōis in qua agit de maiori preiudicio quā in interdicto vti possidetis: vt patet ex his que habent in.l.vnica.C.si de momenta.posses.fuerit appellatum sufficit probari initiū possessionis ꝛ allegare se possidere quia presumitur continuata: vt concludunt Bart.ꝛ doct.in.d.l.celsus ergo fortius sufficit talis probatio in tali iudicio possessorio.¶Confirmatur [10] †p ea que ponit glo.ꝛ post eam Bart.in.l.ait pretor.§. si iudex.ff.de re iudica.vbi glo.vult q valet ista sententia ꝛ iusta est vti possidetis ante litem contesta.ita possideatis: ergo patet qd probatio possessionis ante litem contesta.est sufficiens alias non est iuste lata vti possedistis ante litem conte.Et ita per predicta cōcludit insignis preceptor meus Aretinus.in.c.licet causam ad fin. de probatio. in nouis recollectis: ꝛ dicit qd ita fuit determinatum ferrarie.Ex premissis ergo concludit qd sufficienter dicitur probata possessio ex parte agentis.¶Non obstant attestationes partis aduerse. primo qꝛ omnes sunt singulares.nam deponit a xxix.annis citra: ꝛ sic non deponit de tēpore continuato.nam etiā si possedissent vno momēto dicti tēporis verificat dictum testis: vt declarat Bar.in.d.l.celsus: ꝛ dominus An.in dicto.c.lꝫ causaꝫ. Secundus iam sunt.xxv.vel.xxx.anni ꝛ sic tantum de initio temporis.xxx.annorum.Quartus dicit p annos quatuor nec declarat de quibus. Quintus nihil dicit de possessione.Sextus deponit a xxx.annis citra qd verificat in quolibet momento. Septimus deponit iam sunt.xx.anni.ꝛ iam sunt.ix.anni.Et sic nullus specifice deponit de tempore alterius quo casu dicunt singulares non probant ex quo requiritur probatio certi tēporis vt probatur per ea que no.Barto.in.d.l.celsus ad fi.ꝛ Bald.in.l.edicto.C.de edicto diui adria.tol.Et hoc casu verificat opi.Archy.de qua supra prout illam declarat Jo.de fantuciis ꝛ dominicus in.d.c.j.de arbi.li. vj.ꝛ.s.dixi.¶Secundo quia [11] †etiā posito qd testes partis aduerse equaliter probarent possessionē.nam dictus Galeazius dicit melius probare: tum qꝛ probat p plures testes: tum qꝛ probat de antiquiori vt declarat Bart.in.l.si duo.ff.vti possi.ꝛ Bar. Bal.ꝛ Saly.in.l.j.C.vti possi.ꝛ bald.sua disputatione que incipit accusatus de vi turbatiua ꝛ canoniste in.c.licet causam de proba.quia vt in dictis iuribus probatur possessio iunior presumitur clandestina vel violenta.¶Tertio ꝛ vltimo.quia posito q possessio illorum quos aduersarii conant ostendere iam possedisse melius probaretur ꝛ pbaret antiquior adeo qd possessio Galeazii presumeretur clandestina ꝛ sic galeazius contra illos non potuisset obtinere tamen cōtra conuentos cōtra quos probant antiquiorem respectu ipsorum indubitāter debet in isto iudicio obtinere quāq sua possessio esset quātūcunq iniusta.casus est ꝛ ibi declarat Bart.in.l.j. in fi.ff.vti possidetis.Et hoc solum esset sufficiens ad victoriam in hoc iudicio.Et sic respectu primi extremi.s.possessionis ex parte agentis apparet qd fundata est intentio actoris.¶Secundum autem extremum q erat pbādum.s.Turbatio ex parte conuentorū probatur p responsionem ad posit. Galeazii in quibꝰ cōfitētur conuenti se fodi fecisse extirpasse ꝛ palmites posuisse in dicto loco.Jtem pbatur etiam ex eo qꝛ in iudicio ꝯsenserunt se possidere cēsentur turbasse Galeazium in possessione: vt concludit Joā. An.in.c.mandatum de rescrip.ꝛ lapus allegatio.lxv.ꝛ Bal.in disputatiōe q incipit accusatus de vi turbatiua ꝛ Bal.in. l. ordinarii.C.de rei ven.ꝛ in.l.nō ab re.C.vnde vi.Sed melius probatur p confess.partis ꝛ sic remanet probata conclusio in principio firmata.Laus deo.

¶Consilium.lx.

¶An ille qui ex productione falsi testis debebat vigore statuti pdere totam causam: dicatur etiam amisisse causam ciuilem.

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectum. Jn psenti consultatiōe si essemus in meris terminis iuris communis clara esset decisio [1] †quoniam de iure cōmuni producens falsos testes etiam pecunia corruptos non punitur in amissione cause licet causam debeat perdere ille qui acta falsificat.¶Primum probat per tex.vbi hoc tenēt doct.in.l.diuus.ff.de re iudi.¶Secundum pbatur per tex.in.l.in fraudē.§.quotiens vbi glo.ꝛ Bart.vtrunq t.ff.de iure fisci.ponit Bart.in.l.falsum.C.si ex falsis instrumentis ꝛ Bald.in.l.fi.C.de pena iudi.qui male iudicauit.ꝛ tradit per doc.i.c.cū venerabilis extra de exce.vn sola difficultas restat an ex forma statutoꝝ possumus dicere dictū Andreā cām amisisse.Et certe prio aspectu videbat dicēdū q nō: qm statutū aperte dicit q inducens falsos testes totam causam ꝛ questionē super qua talis testis inductus fuit amittat.Si ergo in terminis nostris probat qd tantum induxit falsos testes in prima accusat. criminaliter ꝛ non in prima causa ciuili: ergo tantum amittere debet cām prime accusationis criminalis ꝛ nō prime cause ciuilis: vnde cū verba dicti statuti sint clara non videtur esse opus alia interpretatione.l.si aliū.ff.de vsufruc.leg.l.ille aut ille.§.cū i verbis.ff.de leg.iij.Et maxime qꝛ statutū est exorbitans ꝛ penale ergo stricte intelligendum vt in regula in penis in regula odia ꝛ in regula que a iure extra de regu.iuris in.vj.cum materia: ꝛ consequenter precise intelligatur ꝛ stricte in casu in quo loquitur.s.qd dicatur perdidisse causam accusationis criminalem ꝛ non primam causam ciuileꝫ.¶Hoc tamē non obstante cōtrariam sniam veriorem existimo q immo etiam perdiderit causam ciuilem.Nam prout in puncto presupponitur in prima accusatione Hieronimus petīt duo.primū q dominus Andreas puniri deberet tanq inductor falsorum testiū pena applicanda fisco.secundum q condemnaretur in amissione dicte cause ciuilis: Et hoc [2] †petere potuit in hoc iudicio criminali saltem incidēter p ea que not.Jo.de imo.in.l.diuus.ff.de re iudi. vbi vult qd ille qui accusat testes de falso pōt incidenter petere qd snia latata virtute dictoꝝ testium retractet p ter.cum ibi no.p bar.in. l. interdum.§.q furē.ff.de furtis.Et sup his p iudicē fuerit habita cause cognitio: Sequit manifeste quod cum in hac causa produxerit vnum falsum testem prout probatum ꝛ sententiatum est in iudicio accusationis intentate contra dictum testem puniri ꝛ condemnari debet in amissione cause intentate contra dictos duos testes inductos in causa ciuili ꝛ ita declaratum fuit postea per iudicem prime cause criminalis .Cum ergo prima causa criminalis intentata contra duos testes contineat duo.s.petitionē condemnationis ad penā.Jtē petitionē ꝯdemnatiōis in amissiōe cāe ciuilis ꝛ statutū velit q totaꝫ causam ꝛ.q.amittat: sequit clare quod qua ratione amisit cām respectu condēnatiōis penalis pari rōne etiā amisit cām respectu petitiōis amissionis cause ciuilis de qua etiā qstio vertebat inter dictas ptes: loquit eni clare statutū q totam causam ꝛ questionē amittat ꝛ sic vniuersaliter ꝛ p dictionē totam que includit totam causam ꝛ quālibet partē cause.l.siquis cum totum.ff.de excep.rei iudi.l.in totū.ff.de re.iuris in.§.j.insti.pro socio cum si.ꝛ sic amisit etiam hanc causam ꝛ questionem in qua litigabatur an deberet in amissione cause puniri ꝛ psens hesitatio deciditur per statutum.Et ideo iudex in illa prima accusatione declarauit qd dominus Andreas propter productionem dicti

falsi

falsi testis de qua productione fuerat de falso cōdemnatus amisis-
se totā dictā cām τ.q.prime accusatiōis τ sic cum in ea verteret q̄-
stio non solum respectu pene sed etiā respectu amissionis cause ci-
uilis declarauit ipsum amisisse questionem cause ciuilis τ conse-
quēter causam ciuilē amisisse. Et licet iudex hoc non fecerit pro-
nūciando principaliter sed tātū declarauit hoc per viā cause satis
videtur per ea que ponunt Ja.bu. Bar. τ bal.in.l.ij.§.ignominie
ff.de his q no.infa.τ do. Abbas in.c.sicut extra de re iudi. Bene
facit qr talis sentētia lata cōtra Andreā tāq̄ induxerit falsos te-
stes in causa ciuili habentur pro veritate.l.res iudi.ff.de reg.iur.
3 vnde† lata in causa certa criminali videtur preiudicare in causa
ciuili per ea que ponit Bar.in.l.ij.§.j.ff.vi bo.rap.τ Bal.in repe.
l.gesta.C.de re iudi.cū si.vnde ex premissis maxime ex prio funda-
mēto arbitror q̄ dictus Andreas amittēdo totā dictā causam τ
questionē criminalē amiserit etiā causam ciuilē de cuius amissio
4 ne in dicta causa criminali disputabat. ¶Nec obstat† qd allegat
q̄ dicti testes producti per dictum Andream in causa ciuili non
plene probabāt intētionē Andree saltē attentis testibus Hiero
nymi:τ sic cū nō nocerēt nō videt locū habere pena falsi per id q̄
habemus in.l.damus.C.de falsis vbi Cy.Bar.τ Bal.τ Saly. ad
hoc ter.in.l.fi.τ ibi bal.ff.qd fal.tu.aucto.τ ꝯsuluit Pe.de anc.cō
silio.xvij.incipit visa inquisitione formata. Quoniā ad hoc facili
ter respōdetur q̄ quādo testes nedū plene pbāt:sed etiā faciunt
aliquod indicium τ simul cū alijs pbatiōibus possit talis proba
tio nocere tūc punitur testis de falso prout declarat Bart.in .l.si
quis legatū.ff.de falsis in versi.vos debetis scire.ad idē est casus
τ ibi bal.τ Ang.in.l.qui veluti.C.de falsis Et clarius etiā Saly.
sed in casu nostro tales testes iunctis alijs probationibus poterāt
nocere vel si nō fuissent a Hieronymo producti alij testes ergo de
bēt de falso puniri:quoniā nō solū sufficit q̄ in actu noceāt sꝫ qd
possint nocere in potētia. Ita colligitur ex mēte doc.in prefatis lo
cis qui loquūtur quando scriptura vel testis per se non probabat
sed simul cū alijs potuissent probare τ sic cōsiderant damnum qd
poterant nocere in potentia :nam quātū in eis fuit falsitatem cō-
summarūt:vnde veniunt puniēdi prout dicit Bar.de Saly.in.l.
j.C.de sepulchro violato vbi nō loquitur.τ expresse etiā q̄ sufficiat
posse nocere in potētia tenet bal.in.l.si falsos codicillos. C.de fal-
sis τ sic cōcludit ex premissis q̄ iudex causas ciuiles declarare de
bet dictum Andream dictā cām amisisse.

¶Consilium.lxj.

¶An emptio facta p tertiū nomine filijfamil.tanq̄ de pecunia fi
lij acquiratur ipsi filio vel patri. Et ex cuius pecunia presumatur
facta. Et qn̄ presumatur donatio inter coniunctos.

Dominus labia mea aperiat
Et spiritus sanctus illuminet intellectuꝫ. Circa primū
dubium presentis consultationis imprimis illud pro
fundamento discutiendum arbitror. Quoniā Antonius famu-
lus officialiū qui emit pro dicto Philippo prediuꝫ predictum as
serit se soluisse de pecunijs Philippi:vnde dicto Philippo di-
1 cte pecunie presumuntur obuenisse: Et certe† in hoc concluden-
dum arbitror quod dicta pecunia soluta presumi dꝫ pecunia pa-
terna: Ex qualitate psone qui erat tyrūculus τ sic potuit ex indu-
stria querere. Et non probat qd aliunde habuerit ex donatione:
relicto:seu alio titu.attento maxime breui temporis spatio post
natiuitatē. Et ex qualitate psone patris qui erat diues. Ex qui-
bus coniecturis presumimus pecuniā quam habet filius esse pa-
ternam put concludit glo.in vna opi.in.l.cum oportet in princi.
C.de bonis q̄ libe.quā ibi approbāt bar.bal.Ang.Raph.τ Pau.
de cast.τ spe.in titu.de actore.ver.quid si dubitet τ bal.in aut. ex
testā in.vij.col.C.de colla.τ bar.in tractatu de duobus fratribus
in pria.q.principali.q.iiij.vnde dicit bald.in.l.iubemus.§.j.C.ad
trebel.q̄ filius non presumit acquisiuisse pecuniam de vento nisi
filius habeat artē vel ministerium veri simile ad acquirendum. al
legat.no.in.d.l.cum apparet τ p Inno.in.c.cū in officijs extra de
test. Sit ergo ꝯclusio q̄ sumus in terminis in quibus militant cō
iecture sufficientes τ legitime ad probandam dictā pecuniam fuis
se paternam. ¶Sed huic conclusioni duo vident obstare. primū est
quia in instrumento nominationis quo dictus Antonius noiat
dictū Philippum in emptorē affirmat dictus Antonius se emis
2 se ex proprijs pecunijs dicti Philippi: instrumēto† autem in du-
bio stādum est donec ꝯtrium probet.l.cum precibus.C.de proba.τ
videtur text.cum glo.in verbo docenti in.l.cum propria.C.si quis
3 alteri vel sibi p quē dicit ibi bart.de saliceto† q̄ si vxor emit res
aliquas constante matrimonio. Et in instro continetur de ppria
pecunia vxoris viro patiēte q̄ stat instrumēto τ creditur ita esse
τ cessat psumptio.l.quintus.ff.de dona.inter vi.τ vxo. τ probat
in.l.si sponsus.§.circa eo.ti.ergo idē in casu nostro cum in instru
mento cōtineatur q̄ pdium emptum fuit de pecunia ipsius Phi-
lippi.hō facit glo.in.l.qui testamentū.ff.de proba.sed ad hanc ob-
iectionem rn̄deo qd talis assertio dicti Antonij qd illa pecunia
esset propria dicti Philippi nō habet nocere Simoni eius pa-
tri cuius dicta pecunia psumebat:vt p totū.C.res inter alios acta
τ in.l.sepe cum nostra.ff.de re iudi.p id qd habet in.l.si vnus.§.an
te omnia.ff.de pactis:talis ergo assertio Antonij non hꝫ Simo-
ni preiudicare quominus dicere possit illam pecuniā spectasse ad
eum τ consequenter eius heredes.ea aūt que dicit Bar.de Saly.
in.d.l.nā propria procederent quādo pater consensisset tali asser-
tioni prout ipse loquitur:nam tunc ꝯ patrem talis assertio proba
ret secundum predictam opi.τ sic preiudicaret patri. Sed in casu
nostro non apparet q̄ pater cōsenserit:igitur nō habet pīudicare
4 ¶Confirmatur† ista opi.nam videmus qd si maritus in instru-
mēto augmentum dotis confiteret sibi datum τ numeratuꝫ talis
cōfessio non pīudicat creditoribus:vꝫ tamen pīudicare ipsi mari-
to.in.§.aliud in auf.de equali.dotꝫ.§.aliud:τ tradit in auf.sꝫiam
necesse.C.de dona.ante nup.facit ter.in.l.desiderium.C.depositi.
5 Quinimo vꝫ posse† attentari contra Bar.de Saly.q̄ etiā si talis as
sertio patre patient e facta fuisset q̄ non noceret;quia inter pso-
sonas suspectas cum pater filio donare prohibeatur p ea que no.
glo.τ ibi doc.in.l.si donatione.C.de collatꝫ.τ est ter.τ ibi gl.τ bar.
in.l.si forte.ff.de cast.pecu.τ notatur in rubrica de re.eccle.nō alie.
τ no.in.l.q testamentꝫ.vbi casus extra de probatio.cum similibus
τ eo maxime hec opi.videt tenenda qr pater possedit illud prediū
prout.j.deducet. ¶Secūdum q̄ allegatur obstare est quia ꝯ cōmu
nem consuetudinē tabellionum in dicto instrumento appositū est
nome matris dicti Philippi:vnde debemus imaginari q̄ hoc ad
aliquem effectum factum fuerit p id qd habet in.l.si quando.ff.de
lega.j.τ in.c.si pap.extra de priuile.τ p Bal.in rubrica de contra.
emp.in.ix.q. Sed non vꝫ q̄ ad alium effectum appositum fuerit
nisi forte qr pecunia habita fuerat ex bonis maternis. Sꝫ ad hoc
respōdeo q̄ nō memini me legisse q hoc.d.alleg.l.vel autoritatem
hoc innuentē:nam regule iuris cōtradicūt.prima qd non probat
hoc etiā τc.l.nō hoc.C.vnde cogna.c.in psentia extra de probatio.
Secunda q̄ ex diuersis non solet esse bona illatio.l.naturaliter.§.
nihil cōmune.ff.de acqui.posses.l.fi.ff.de calum. Preterea tale in-
strumentū ita confectum totum nec aliqua pars pīudicari potest
simoni qui non fuit psens instrumento.p regulam.l.sepe.ff.de re
iudi.cum ibi plene no. Sit ergo conclusio q̄ dicta pecunia soluta
p Antonium tanq̄ de ppria pecunia Philippi sufficienter pro-
bat q̄ fuerit de pecunia Simonis patris sui. ¶Ex qua cōclusione
vt supra firmata seq videt alia conclusio. s. qd dictum Predium
6 sit heredum dicti Philippi pro† cuius conclusionis fundamēto
est aduertēdū qd aliquando filius emit nomine proprio τ soluit
ipse de pecunia paterna τ tūc res empta efficit ppria ipsius filij sꝫ
pecuniam fratribus pro rata restituere tenetur: qr quando filius
emit fundum proprio nomine cum pecunia patris fundus dꝫ esse
filij tanq̄ quesitus ex industria sua sed tenetur fratribus restitue-
re pecuniam pro ratis ipsorū: ita determinat in terminis pau.de
cast.in.l.cum oportet in prin.C.de bo.q̄ libe.§.si quis ita. allegat
etiam no.p Bar.in.l.titium τ meuium.§.altero τ in secūda col.ff.
de admi.tut.vbi vult qd quando frater emit de pecunia cōi prediū
nomine proprio.predium est proprium ipsius sed tenet pciū re-
stituere p ter.secundum vnam lec.in.l.si patruus.C.cōia vtri.iud.
vbi hoc idem tenet Bar.τ bal.ad idem est casus in.l.j.C.si quis al-
7 teri vel sibi τ ibi p bald. ¶Aliquando pater emit nomine filij τ sol
uit τ tunc est dubium an videntur voluisse donare pecuniam ad
fundum emptum τ est materia de qua in.l.si filie.C.fami.her.τ in
l.j.C.si quis alteri vel sibi.τ per Bar.in tractatu de duobus fratri
bus ad fi. Et hic non est casus noster. Et ideo illum non psequor
quia pater non emit nomine filij neq̄ soluit sed extraneus pro fi-
lio emit τ soluit de pecunia patris τ sic est ac si pater filij fecisset:
vnde sumus in primo casu quando filius emit nomine proprio τ
soluit quo casu vt dictum est predium videt esse dicti Philippi τ
heredum τ qd teneantur partem precij alijs restituere. ¶Quinimo
8 attentari† potest q̄ dictum prediū acquisitum fuerit patri τ q̄ tā
tum nomen filij in instrumento accomodatū fuit p id qd habetur
in.l.cum propria τ in.l.quāuis.C.si qs alteri vel sibi. Nam licet in
strumentum fuit confectum sub noīe filij cui in dubio alio non p-
bato sit stādum.d.l.cum propria in verbo docenti iuncta glo. τ in
l.cum precibus.C.de probatio.τ traditur in.l.multū interest:ma-
xime p Ange.C.si quis alteri vel sibi. Item qd res fuerint tradi-
te filio saltem ficte per constitutꝫ.τ illi Antonio pro eo recipienti
quo casu potius propter traditionem videt argui donatio per id
qd habetur in.l.filij p Bart.C.de donatio.inter vi.τ vxo.τ p bart.
in.l.filie cuius.C.fami.herc.τ in.l.ij.C.si quis alteri vel sibi. τ in
d.l.q̄uis. ¶Nec videatur obstare q̄ pater postea semper possede-
rit τ fructus pceperit quia vsq̄ ad emancipationem potuit hoc

facere tanq̄ vsufructuarius ⁊ legitimus administrator: ⁊ ita post mortem tanq̄ vsufructuarius ⁊ administrator bonorū aliorum filiorum p plene no. in. l. cū opꝫ in prin. C. de bo. q lib. ⁊ tēpore quo Philippus tanq̄ emancipatus vixit ⁊ fuit absens pater erat eiꝰ procurator vnde potest hoc facere tanq̄ procurator ⁊ sic cesset presumptio que sumi poterat ex possessione patris prout in terminis videtur decidere Ang. in. l. quāuis. ¶ Tamen econtra militāt multe p̄sumptiones: in primis qualitas persone ipsius Antonij emētis pro dicto Philipo qui erat famulus officialiū q nō est cēsendum q nō apposuerit nomē filij in instrumēto nisi de volūtate patris. secūdo quia pecunia paterna fuit soluta. Tertio idē arguit

9 qualitas persone ipsius filij qui erat tyrūculus. Quarto q̄ ⁊ semp pater habuit istū fundū tanq̄ proprium ex eo semp emolumēta ⁊ fructus percepit tā filio existente in potestate q̄ emācipato que dicitur esse magna presumptio ad probādū simulatū ⁊ sufficiēs pro ut declarāt no. gl. Bal. Saly. ⁊ Ange. in. l. multū interest. C. si quis alteri vel sibi ⁊ traditur in. d. l. q̄uis vbi Ange. ⁊ est ter. in. d. l. si fi-

10 lij. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ¶ Nec ⁊ videtur obstare cōstitutū appositū in instrumēto quia videtur qd requiratur actualis traditio facta filio ad hoc vt tollat talis presumptio q simulate appositum fuerit nomen filij vt voluit Bar. in. l. filie cuius in principio C. fami. her. allegat no. in. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. ¶ Preterea si ꝯtractus principalis presumitur simulatus eodē modo clausula cōstituti per id q no. glo. in. l. si patronus. §. patronū. ff. que in frau. patro. Et est ter. in. l. fi. ff. de consti. pecu. quam pro singulari allegat bal. in. l. si abūtis. C. si certū petatur vnde non rapiūt indicem seu arbitrum a via veritatis. si indicaret seu arbitraretur se-

11 cundū banc secū dam viā quā amplecti ⁊ debet causa equalitatis seruande inter filios ⁊ inequalitatis euitāde quā detestat imperator in. l. illud. C. de colla. qua ratione dispositio sepe restringitur ⁊ ampliatur quo ad effectū. l. fi. ⁊ ibi no. C. cōmunia vtri. indi. ⁊. l. cū pater. §. euictis. ff. de leg. secūdo ad idē ter. optimus in. l. quesitū. §. sed ipse. ff. de fundo instru. ⁊ qd per illū ter. dicit Bar. in. l. si pater in prin. ff. de dona. ⁊ Bal. in. d. l. filie cuius in septima. q. ⁊

12 quinta. ¶ Postremo ⁊ in pūcto nō p̄supponitur tēpore quo Antonius nominauit Philippū dictus Philipus fuerit p̄sens vel aliquis pro eo receperit quo casu ex dicta nominatione nullū ius fuisset acquisitū dicto Philippo prout elegāter decidit in terminis Pet. de anchara. in suo consilio mihi. cxxij. incipit in Christi noīe. amē ad dubia elicita ex facti serie ⁊ sic fratres dicti Philippi nō possunt se fundare in. d. nominatiōe ⁊ sic tanq̄ res repta in hereditate veniat īter filios diuidēda: ⁊ est magnū fundamētū ad p̄sumēdū simulationē cōtractus que etiā arguitur ex appositione nominis matris contra solitum stilum tabellionū. arg. glos. in

13 l. vj. ff. de condi. insti. ¶ Circa secūdam. q. ⁊ in qua pater fecit scribi filiū creditorē apud campsorem eius quantitatis in qua erat creditor. Et sic fuit quesita obligatio filio de voluntate patris. Cōcludendum prima facie videbat q ex numero liberorū: quātitate patrimonij p̄ni: ⁊ ex quātitate rei donate p̄sumēda sit donatio p ea q̄ ponit bar. in. l. si pr̄ in prin. ff. de dona. ⁊ bal. i. l. filio. C. fa. her. ⁊ moderni. in. l. q̄ dotis. ff. sol. ma. Sꝫ q̄ huiuſmodi q̄litates non sunt mihi note p̄dicta arbitrorum iudicio reliquo: vnum tamen vr̄ concludere q non sit p̄sumenda donatio: q̄ dr̄ q pater in ciuitate florentie erat p̄curator filij existentis venetijs ⁊ pecunie fuerunt p campsorē remisse id filium ad ciuitatē venetiarū: vnde cēsendum est qd potius hoc fecerit procuratorio noīe filij ⁊ sic animo repetendi q̄ q voluerit donare per id qd habet in. l. si. ff. de peti here. ⁊ probat per ter. ⁊ que ibi habent in. l. nensenius. ff. de neg. gest. ⁊ in indiuiduo per predicta determinat Lud. roma. in. l. que dotis ff. so. ma. ⁊ istud vr̄ sufficiens fundamentum ad fugiendum p̄sum

14 ptionem donationis. ⁊ Nec ex eo q pater longo tempore non fecerit eum debitorem lꝫ donatio presumitur per id qd habetur in l. procula. ff. de proba. q̄ vt dicitur in pūcto pater non erat solitus facere aliquos debitores vel creditores: ⁊ sic tollitur dicta presumptio: Nec sola diuturnitas temporis sufficit sed simul ratio sanguinis ⁊ multiplicata calculatio rōnis prout dicit gl. ordi. in. l. libertus. §. manumis. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊ doc. in. d. l. que dotis.

¶ Consilium. lxij.

¶ An fideiussores qui erant liberandi vigore cuiuſdam cōcordij sequuta alia prouisione dicantur liberati: ⁊ quando extensio fiat in contractibus de vno casu ad alium inducentem eundē effectū per fictionem: ⁊ de dictione prout ⁊ quando causa rationabilis in principe presumatur.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Visis cōuētione ⁊ concordia facta inter patrem ⁊ filios ex vna ⁊ eorum creditores ex alia: fideiussionibus postea prestitis ⁊ prouisione p oportuna consilia obtenta. Capio presentis consultatiōis questionē in qua prīo aspectu videbatur dicendū q fideiussores dicti Petri nō sint liberati: ⁊ qd in presentiarum exigi possit prima pars conclusionis videbat probari. nam in dicta concordia inter alia continent tres conuentiones prīa est qd Petrus ⁊ filij teneantur dare idoneos fideiussores pro quingentis. ī. x. dies proximos a die quo dicta concordia esset subscripta p omnes creditores vel a die quo esset confirmata per sex officiales merchantie. ¶ Secunda est q. ī. dictos. x. dies debeant approbari a certis ciuibus p vnum ciuem noīe Laurentium pro idoneis ⁊ sufficientibus ⁊ casu quo Petrus ⁊ filij non darent. ī. dictos. x. dies ydoneos fideiussores vel non essent dicti fideiussores approbati p dictos ciues tunc volente Laurentio in quem solum remissa erat approbatio dicta cōcordia habeat ac si facta nō foret. ¶ Tertia est quod casu quo. ī. dictos. x. dies dictus Petrus ⁊ filij nō darent dictos fideiussores pro integra summa vel. ī. dictos. x. dies non essent approbati vt supra tunc fideiussores qui intercessissent intelligant liberati ⁊ absoluti: considerandum est ergo q si duplici conditiōe alternatiue poterāt fideiussores liberari prima si. ī. dictos. x. dies nō essent dati pro tota summa. Secunda si in dictos. x. dies non erant approbati vt supra intelligo. ī. dictos. x. dies scilicet a die subscriptꝰ. approbatꝰ. officialium merchantie de quibus in princi. dixe-

1 rat. hoc eñ ⁊ significat dictio dictos vt referat ad. x. dies de quibꝰ supra dixerat. l. j. §. eū qui ⁊ ibi Bar. ff. de postu. ⁊ declarat Bart. in. l. talis scriptura in. fi. ff. de lega. j. Sed nulla istarum coditionū extitit q̄ adhuc dicti. x. dies nō videntur decursi: quinimo non vr̄ qd inceperit currere cum adhuc dicta scripta neq̄ fuerit p oēs creditores subscripta neq̄ fuerit approbata a sex officialibus merchā-

2 tie: altero ⁊ enim ex his casibus interuenientibus incepissent currere. x. dies vel qd esset subscripta vel approbata vt supra exclusa die approbatꝰ. iuxta no. p Bal. ⁊ moder. in. l. j. ff. si quis cau. ⁊ per Jo. An. in. c. statutum de preben. in. vj. Et late declarat Bar. de saly. in. l. a caligato. C. de nup. Nō ergo possumus dicere dictos dies decursos ex quo non ostendit eis cepisse currere. Nam si ignorat

3 ⁊ ista propositio incipit sic necessario ignoratur ista propositio desinit. l. de diuisione: ⁊ ibi colligunt Bal. Jmo. ⁊ Moder. ff. solu. ma. concludi ergo videt q cum non euenerit adhuc aliqua ex condi. per quam fideiussoris obligatio veniebat restituēda fideiussio videtur remanere pura ⁊ firma per id quod habetur in. l. obligationum fere. §. conditio. ff. de acti. ⁊ obliga. ⁊ in. l. ij. ff. de in diem adiec. vbi plena glo. ¶ Secunda pars conclusionis videtur probari qd si sunt obligati q possunt statim exigi licet contingere possit eorum obligationem posse resolui. Nam in concordia dicitur q fideiussores debent se certo modo obligare ⁊ casu quo non fuerit dati pro tota summa vl̄ non approbati q fideiussores qui intercesserunt intelligantur liberi ⁊ absoluti ⁊ sic cōditio apposita est non ad cōtrahēdū sed suspendendaꝫ obligationeꝫ sed ad resoluēdū ex quo dr̄ q intelligūtur liberi ⁊ absoluti: liberatio aūt ⁊ absolutio p̄supponunt obligationem iam contractam. l. x. cum ibi plene no. ff. de verbo. ob. c. ad dissoluendum extra de despon. impuberum.

4 Sed regula est ⁊ qd in contractibus quādo apponitur condictio resolutiua non suspendat sed contractus dicitur purus resoluendus sub conditione. Et interim ex eo agi pōt. casus est eū gl. in. d. l. obligationum fere. §. conditio ⁊ est ter. cum glo. in. d. l. ij. ff. de in diē adiec. bene facit ter. in. l. sub condi. §. fi. ff. de assignandis liberis ⁊ in. si quis filium. C. de inoffi. test. prout illum ter. adducit bal. in. l. illud ad fi. C. de sacrosanc. eccle. facit qd no. Bart. in. l. iuli. verum debitorem ad fi. ff. de ꝯdi. inde. Et sic videtur probata vtraq̄ pars cōclusionis. ¶ Nec predicte conclusioni obstare videbatur si quis diceret q immo dicti. x. dies sunt decursi: ⁊ plus est sunt decursi plures menses ⁊ plures. Nam facta fuit prouisio p oportuna consilia ad instantiam pieri ⁊ filiorum ⁊ instantiam creditorum in qua inter alia disponitur q cum adhuc dicti Pieri ⁊ filij non satisdederint non teneantur. ī. duos menses a die dicte prouisionis satisdare vsq̄ ad integram. Item qd dicta Concordia habeatur ⁊ esset in eo esse ⁊ gradu in quo ⁊ p̄ut esset si subscripta esset ab omnibus creditoribꝰ ⁊ ac si legitime approbata esset ⁊ cōfirmata per officiales ⁊ sex merchantie ⁊ inter predictos habeatur pro confirmata Si ergo prouisio vult qd habeatur pro confirmata ⁊ subscripta vt supra. idem iuris videtur esse in ista confirmatione prouisionis qd esset si fuisset subscripta vel confirmata vt. s. per ea q̄ ponit Barto. in. l. maritus. §. legis iulie. ff. de adulte. ⁊ in. l. si is qui pro empore. ff. de vsucap. prout etiam infra latius demonstrabitur. Sicut ergo si lapsi essent. x. dies a die subscrip. vel confirma. vt supra fideiussores eēnt liberati: Jta vident liberati ex quo lapsi sunt. x. dies ⁊ duo menses de quibus loquitur p̄uisio a die

5 prouisionis. Quoniam ⁊ ad hoc videt posse responderi qd contractus ⁊ stipulatꝰ. sunt stricti iuris ⁊ nō extenduntur de casu ad casum vt in. l. quicquid astringēde ⁊ in. l. si stipulatus. §. grisogonꝰ ff. de verbo. oblig. ⁊ in. l. veteribus. ff. de pactis cum similibus: cuꝫ ergo actum sit quod sint liberati. Si non essent omnes dati p integra summa

gra summa vel approbati .j. dictos .x. dies .s. a die subscript⁹. dicte vel approbationis vt supra non est extendenda talis conuentio ad casum confirmationis concordie ipsius prouisionis. ¶ Confirmari videt q prouisio vult q habeatur pro cõfirmata ⁊ subscripta vt supra ⁊ sic fingit ipsam confirmatã ⁊ subscriptã prout in cõcordia cõ-

6 tinetur. Sed in cõtractibus † ⁊ sic in dispositionibus hominis nõ fit extensio in casum inducentẽ eundẽ effectum per fictionem. casus videt in .l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. per quẽ ita cõcludit Bal. in l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de lib. ⁊ posthu. facit etiam quia conditio non videt posse impleri in casu ficto. l. iulianus la picbola. ff.

7 de condi. ⁊ de. ¶ Cõfirmat. nã 3bentes nõ videntur cõsiderasse † dictam cõfirmationem fiendã per dictã ,puisionem: quoniã ea que dependent a cõsilio ciuitatis reputantur adeo difficilia q reputãtur impossibilia sicut in his que dependent a volũtate principis iuxta l. apud. iul. in fi. de leg. .j. prout declarat Bar. in .l. continuus. §. cum quis. ff. de ver. obli. ⁊ sic non videt cõsiderasse neq se voluisse referre ad talem confirmationem per id qd habet m. d. l. apud iulianu3 in fi. ⁊ in .l. iiij. §. .j. ff. de fideicõ. libe. ¶ His tñ non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo q immo dicti fideiussores in presentiarum dicantur liberati: ⁊ pro fundamento premitto qd dicti fideiussores non obligauerunt se simpliciter: sed cũ expressionibus modo: forma: ⁊ effectu de quibus in dicta scripta concordie: ⁊ sic scriptura fideiussionis refert se ad expressiones ⁊ modos ⁊ for-

8 mas contentas in scriptura concordie: vnde † omnes modi forme ⁊ conditiones expresse in dicta scriptura concordie censentur exp̃sse in scriptura fideiussionis: vt est casus in .l. si ita scripsero ⁊ ibi plene per Bar. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in .l. asse toto. ⁊ ibi per imo. ff. de here. insti. omnia enim que sunt in scriptura ad quã fit relatio censentur expressa in scriptura referente vt in dictis iuribus: vnde tan-

9 ta † ⁊ talis est obligatio in termino referente quanta ⁊ qualis est in termino ad quem fit relatio ita dicunt Bal. ⁊ imo. per illum ter. in l. si prior. ff. solu. ma. ad idem ter. in .l. si filio. §. pater. ff. de alimen. ⁊ ci. le. ⁊ qd habetur in auc. de filiis ante dota. instru. natis post principi. ⁊ per Bar. in .l. sanctio. le. ff. de pe. cum simili. Ex quibus concluditur q dicti fideiussores censentur se obligasse sub conditione q si non erunt approbati vel non darẽtur fideiussores pro integra summa infra .x. dies a die approbationis scripte vel subscriptionis creditorum vt .s. tunc erunt liberati ⁊ absoluti: videndum est ergo an purificata fuerit conditio per quam debebat resolui obligatio fideiussorum. Et punctus stare videtur in hoc an sicut quando scripta fuisset subscripta a creditoribus vel approbata per officiales mercãtie ⁊ postea lapsi fuissent .x. dies in quos fideiussores dati nõ fuissent approbati prout in scripta concordie disponitur: vel non fuissent dati fideiussores vsq ad integram summa3: fideiussores ia3 dati fuissent liberati ⁊ absoluti: vt clare disponitur in scriptura cõcordie: ita censeantur liberati ⁊ absoluti fideiussores ex quo dicta scripta fuit confirmata per oportuna consilia sicut si fuisset subscripta per creditores ⁊ officiales confirmata: vt .s. ⁊ post dictam cõfirmationem lapsi sunt .x. dies ⁊ duo menses de quibus in prouisione .j. quos priores fideiussores non fuerũt approbati neq dati fuerũt vsq ad integram summam. Et certe concludendum videtur quod sic. nam est considerandum quod in .d. concordia fuit habita consideratio q nisi concordia haberet effectum conuentionis ⁊ etia3 fideiussionis date non valerent: ⁊ ideo fuit appositum pactu3 quod predicta haberent effectum. Si concordia esset confirmata vel p subscript⁹. creditorum vel per approbat⁹. ser officialium ⁊ iudicis mercantie. Considerati ergo fuerunt finis ⁊ effectus q concordia esset approbata non autem modi per quos concordia approbaretur fuit etiam habita consideratio qd fideiussores qui incipiebant intercedere quantuncunq pro certa summa voluissent obligari effectualiter nisi datis fideiussoribus pro tota summa. Et hoc nõ potuit haberi alio respectu nisi quia fideiuberent vt principalem a vexationibus creditorum liberarent voluissent esse obligati q adhuc principalis esset complicatus ⁊ pari modo etiã vexaretur. ⁊ fuit etiã habita alia consideratio q sequuta confirmatione fideiussores voluissent stare diu in suspenso an essent effectualiter obligati ⁊ ideo fuit apposita conditio q nisi infra .x. dies a die confirmationis nõ essent approbati vel non darentur alii vt supra essent liberati: ad hoc vt si .j. dictos .x. dies essent p̃dicte condit⁹. adimplete ⁊ fideiussores effectualiter obligati possent fideiussores eo quia intercesserant eorum indemnitati consulere: nec diu haberent stare in suspenso. illõ ergo q disponitur in .d. concordia sequuta confirmatione concordie vel per subscriptionem vel approbationem illud idem concludendum videtur sequuta approbatione cõcordie per oportuna consilia quia partes cõsiderauerunt q cõcordia esset approbata ⁊ sic effectum approbationis: nõ autẽ modum per que3 approbaretur: cũ expresserint plures modos approbationis de quibus tũc cogitaue-

10 runt quo casu † dispositio in vno casu in cõtractibus trahitur ad alium similẽ inducentẽ eundem effectum no. Bar. in .l. gallus. §. ⁊ si quid tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. du3 allegat .l. si. ff. mãdati ⁊ sequũ-

tur cõmuniter doc. quam opi. preceptor meus aretinus ibi confirmat per ter. in .l. fi. C. de re. alie. non alie. vbi in dispositione testatoris ⁊ cõtrahentium appellatione alienationis comprehendit alienatio impropria que fit per constitutionem vsufructus vel pigno-

11 ris: vnde † dixit Bar. per illum ter. in .l. in quorum. ff. de pignorib⁹ q prohibitio facta a testatore vel cõtrahentibus de venditione extenditur ad pignus ⁊ similiter ad omnem contractum qui inducit eundem effectum quem venditio. ad idem q no. glo. no. in .l. ij. C. d vsuca. pro empto. Bar. in .l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. primo. ¶ Ad

12 idem facit †. determinata per pilleum qui disputãdo cõcludebat q si sum stipulatus a te centum cũ titius morieт: debẽtur si euenit casus q titius fuerit occcisus ⁊ illam refert ⁊ sequitur Pe. de ancha. in cle. prima. de pe. ⁊ remis. vbi ad hoc allegat glo. instit. de capi. dimi. In prin. qua ergo ratione nõ approbatis fideiussorib⁹ vel aliis nõ datis a die cõfirmationis scripte per creditores vel officiales. vt supra fideiussores fuissent liberati: pari ratione ide3 dicendũ supra dicta nõ fuerunt impleta .j. .x. dies vel duos menses prout loquitur prouisio a die cõfirmationis facte per oportuna cõsilia qm̃ talis cõfirmatio eundẽ effectũ inducit. nõ est em̃ dare diuersa3 rõnẽ vel maiorẽ in ,pbatione creditorũ vel officialiũ q in approbatione cõsiliĩ

13 ergo † dicuntur casus similes inducentes eundem effectum: vt declarat bal. in .l. illud in .ij. col. C. de sacro san. eccle. ⁊ Bal. in .l. siquis nõ dicam rape. C. de sacrosan. eccle. ⁊ bal. in .l. curatoris. C. de nego. gest. Sit ergo cõclusio quod ex quo lapsi sunt .x. dies ⁊ duo menses a die dicte prouisionis confirmantis dictam scriptam ⁊ nõ sunt approbati fideiussores sunt liberi ⁊ absoluti: que etia3 conclusio ex .j. dicendis clarius cõcluditur ⁊ demonstrabitur. ¶ Sed dicet quispi-

14 am † predicta procederent nisi quando ager emus seu vellemus extendere dictam conuentionem ad casum similem inducentem eũdem effectum vere ⁊ nõ per iuris fictionẽ prout dicit bal. in .d. §. ⁊ quid si tantum ⁊ .s. dictũ est. Cuius opinio etiã cõfirmatur ßm aretinum ibi per ter. no. quẽ ibi not. bar. in .l. non quasi. §. illud. ff. re3 pupilli saluã fore: vbi ,pbatur q promissio facta per stipulationem pro eo q tutor gesserit nõ habet locum in casu in quo tutor obligatur perinde ac si gessisset. Quod autem inducat similem casum per fictionem dicta ,puisio videtur ,pbari per illa verba ,puisionis du3

15 dicit ac si legitime approbata esset. ⁊ per illa verba † habeatur pro confirmata que demonstrant fictionẽ nõ veritatem: vt in .l. iuris ciuilis. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ no. Bart. in .l. si is qui pro emptore in materia fictionis inductiue. ff. de vsucapi. ⁊ Bart. in .l. patris ⁊ filii. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Bal. per illum ter. in .l. ingenuum. C. de in-

16 ge. ⁊ ma. ¶ Sed ad hoc multipliciter respondetur † in primis q lex seu prouisio nõ inducit casum similem habentem eundem effectu3 per viam fictionis: immo vere ⁊ per viam veritatis. Nam dicta ,puisio duo facit. primum confirmat dictam concordiam dum vult q in omnibus ⁊ per omnia altera partium cogere potest alteram partem ⁊ econtra ad obseruantiam talis concordie: ⁊ sic confirmat vere dictam concordiam dum vult q in omnibus ⁊ per omnia: ex quo enim poterat dicta prouisio inducere veram confirmationem illam induxit: ⁊ etia3 in dubio presumeretur induxisse potius quã ficta3 per ea que ponit Bar. in .d. l. maritus. §. l. iul. ff. de adulteriis ⁊ in .d. l. si is qui pro emptore in materia fictionis inductiue. talis ergo confirmatio que est vera ⁊ non ficta est similis confirmationi ser officialium ⁊ subscriptioni creditorum ⁊ inducens eundem effectum ad quem casum similem volumus extendere dictam concordiam. Secundo lex prouidet q dicta confirmatio habeatur ac si esset facta prout in concordia continetur: ⁊ in hoc prouisio ,pcedit fingendo: quo casu etiam idem dicendum est: quia cum sit eadem ratio ⁊ nõ diuersa in cõfirmatione prouisionis que erat seu fuisset in cõfirmatione ser officialium seu creditoru3 etiam põt fieri extensio ad casum similem habentem effectum p viam fictionis ßm Joã. de imo. in .d. §. ⁊ quid si tantum dicens q opi. bal. procedit qñ in casu ficto esset diuersa ratio prout est in .d. l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. quam allegat bal. quoniam ille qui obtinet veniam etatis nõ habetur quo ad omnia pro maiori quia non potest alienare imobilia sine decreto: vt in .d. l. pe. eo. ti. ¶ Cõfirmatur opinio bart. ⁊ Joã. de imo. per ter. quem ibi ad hoc no. bart. in .l. si cognatis. ff. de re. dub. vbi dispositio facta de vero cognato comprehendit cognatu3 fictũ ⁊ ciuilem. ¶ Ad idẽ ter. cũ glo. ßm vnam lec. in .l. si quis postu .cõfirmatur. nam pactum de lucrãdo dotem sub cõditione mortis verificatur etiã in morte ficta. casus est ⁊ ibi no. in .l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. cum ergo in casu nostro idem inducatur effectus p cõfirmationem ,puisionis. Eadem esse debet iuris dispositio: quoniã vt .s. dictum extitit nõ fuit cõsiderata cõfirmatio p subscriptionẽ creditorum p officiales mercantie nisi ad effectũ q dictus petrus ⁊ filii nõ possent a creditoribus astringi nisi quatenus in cõcordia cõtinebatur: sed idem effectus inducitur ,p cõfirmatione dicte prouisionis

17 ergo ⁊c. ¶ Ad id etiã adduco † nã insignis preceptor meus aretin⁹ in .d. §. ⁊ quid si tm̃ cõcordando opiniones bar. bal. ⁊ Jmo. cõclu. q aut sumus in materia fauorabili in qua solet fieri lata interpreta-

tio: τ tunc veniat casus fictus qui habeat eundem effectum quē ha bet casus verus: τ ꝓcedit opi. bar. τ Io. de imo. Aut sumus in materia odiosa vel stricti iuris sicut est stipulatio τ tunc procedat opinio bal. hanc concordiam probat per tex. in. l. si pregnans cum se. ff. de euictionibus in quibus probatur qḋ stipulatio duple interposita super re vendita euincenda nō habet locū in re que ficte videt vendita nō vere: vt pꝫ ex no. in tex. τ glo. in. l. nō quocūq₃. ff. de leg. primo in. §. iulianus. habet tñ locum pro illa ficta venditione actio descēdens ex ꝯtu bonefidei in quo fit lata īterpretatio: vt ꝓbatur in. d. §. iulianus τ in. d. l. venditor. ff. de euictio. Sed in casu nostro sumus in materia fauorabili τ late interpretanda. s. in liberatione fideiussorum ab obligatione. est enim fauorabilior liberatio q̄ obligatio. l. arianus. ff. de actio. τ obli. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis
18 l. fauorabiliores. ff. de re. iur. vnde † dicit bal. in. l. tam mandatori. C. de non nu. pecu. qḋ liberationes sunt late interpretāde: τ est tex. in. l. iurisgentium. §. pactor τ in. l. qui in futurū. §. si ex altera. ff. de pactis cum simili. ergo dꝫ fieri extensio ad casum fictum inducentē eundem effectum. ¶ Sed dicet aliquis qḋ imo talis cōfirmatio prouisionis nō inducit eundē effectū quē induxisset subscriptio creditorum vel approbatio ser officialiū merchantie. hoc aūt patet: naꝫ prouisio disponit q Petrus τ filij teneant dare fideiussores. i. duos mēses a die prouisionis cōcordia vero. i. x. dies a die cōfirmationis. Itē prouisio disponit q cogi possint ad dandum fideiussores τ qḋ si nō dederint concordia adhuc remaneat firma: sed in concordia disponitur q si fideiussores non fuerint dati. i. predictum tempus statutum volente Laurētio cōcordia dicat esse nullius valoris ergo pꝫ qḋ cōfirmatio prouisionis ꝓducit dissimiles effectus ab effectibus quos produxisset cōfirmatio creditorum vel officialiū: vnde non debet fieri extensio ad casum dissimileꝫ producente dissimiles effectus. l. inter stipulantem. §. sacramenta ver. sed hec dissimilia sunt. ff. d everbo. τ in. l. argentarius in ver. ab similes. ff. de eden. Regula enim est q ex diuersis nō fiat illatio. l. si. ff. de calumniatoribus. l. papi. exuli. ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poss. ¶ Confirmatur ista obiectio. Nam ista prouisio venit ī aliquibus derogatiue ad concordiam ergo nō dꝫ a concordia suppleri. s. q elapso tempore. i. qḋ fideiussores debeant dari si nō dent
19 alij iam dati censeant liberati per ea † que no. voluit Bal. in. l. maximum vicium. C. de libe. preteri. dum vult qḋ statutum q derogat iuri cōmuni respectu quote ipsius legitime nō suppleat a iure cōi q talis quota relinquitur iure institutionis: qḋ dictuꝫ refert τ sequitur Pau. de castro in. l. si. §. in computatione. C. de iure deli. Et idē τ fortius voluit Bald. in. l. ita pudor. C. de adulte. τ Bartho. de salice. in. l. properandum in principio. C. de iudi. ¶ Sed ad hanc obiectionē rñdeo clare qḋ ꝓcederet nisi prouisio disponeret qḋ in alijs obseruaretur concordia prout est in casu nostro. Nam derogat prouisio concordie: vt dixi: quia non datis fideiussoribus adhuc vult petrum τ filios esse obligatos ad obseruantiam licet secunduꝫ concordiam esset remissum in voluntatem laurentij an vellet qḋ cōcordia haberet locum. ¶ Demum vult qḋ scripta sit in eo gradu prout esset si esset subscripta a creditoribus vel approbata ab officialibus
20 que † dictio prout in casu isto denotat similitudinem confirmationis prouisionis ad dictas confirmationes per ea que no. bar. in extraua. ad reprimen. in verbo prout τ in. l. edita. C. de edendo Et sic vult adequare istam confirmationem prouisiōis illis alijs: ergo virtus attributa confirmationi officialium τ creditorum cēsetur huic attributa per ea que no. bar. in. l. j. ff. de lega. primo. ¶ Confirmatur ista responsio per illa verba prouisionis dum dicitur τ ac si legiti-
21 ma approbata esset. Que † dictio ac si censetur facere relatū cū omnibus qualitatibus τ conditionibus per tex. not. in. l. si finita. §. si quis metu. ff. de damno infecto vbi ange. formaliter dicit bart. me audiente licet in lectura nō ponat allegat istū tex. qḋ si lex vel statutū dicit aliquē teneri vel obligari perinde ac si fuisset confessus. Significat quod teneatur eo modo eo ordine τ vsq₃ ad id tēpus quibus τ vsq₃ ad quod teneretur si vera confessio emanasset: vnde si cōfessio habebat executionem paratam vel finiebatur tempore vel nō poterat in iudicium deduci nisi obseruata certa forma idem erit in tali obligatione quod dicit esse no. ad multa: ergo talis prouisio cēsetur se referre ad dictā concordiā cū oībus qualitatibus τ cōditionibus suis τ sic quod non datis fideiussoribus fideiussores iaꝫ dati remaneant absoluti. ¶ Confirmatur quia relatio que fit per tales dictiones perinde ac si τc. censetur fieri cum omnibus qualitatibus l. a filio. §. pater. ff. de alimen. rei lega. τ no. Bar. in. l. j. ff. de recepta to. ¶ Sed iterum dicere potest pars aduersa predicta procedunt de confirmatione τ obseruatione scripte quo ad ipsos principales τ creditores: vt videtur ostendi ex verbis scripte. dum subditur τ inter predictos habeatur pro confirmata. Cum ergo supra tantuꝫ fuisset habita mentio de principalibus τ creditoribus τ non de fideiussoribus: ergo illa verba inter predictos referuntur tantum ad eos per ea que ponit Bartho. in. l. talis scriptura. ff. de lega. primo ad fi. τ. s. in simili dictum est: τ cōfirmatur dicta opi. quoniā postea in. d. prouisione ponitur speciale capitulum in quo disponitur qḋ fideiussores hactenus dati remaneant obligati prout sunt ad presens. Sed de pn̄ti ipsi erant obligati. ergo ita debent remanere obligati. Sed ad hāc obiectionē respondetur ad dictum capitulum speciale videtur clare determinare in fauorem dictorū fi-
22 deiussorum. Nam † aut volumus q dicta dictio prout stet similitudinarie quia per istā dictionem additur aliquid qḋ est diuersuꝫ ab eo quod primo positū erat. l. prout quisq₃. ff. de solutio. quia similitudo est circa diuersa. l. qḋ nerua. ff. depositi. τ no. Bar. in extraua. ad reprimen. in verbo prout τ Bal. τ repeti. l. edita ad fi. C. de edendo τ glo. in. c. quamuis de offi. ordi. li. vj. tunc dicere debemus q in casu nostro sit similitudo q sicut nō simpliciter sed sub conditione resolutiua ita post prouisionem remaneāt obligati. Sed de presenti ipsi non erant pure obligati sed sub conditiōe resolutiua nisi. i. statutum tempus non darentur alij pro tota summa vel non approbarentur. ergo eodem modo prouisio censetur eos astringere sub eadem conditione quod nisi post confirmationem dentur alij fideiussores pro tota summa vel non approbentur. i. x. dies vel. i. duos mēses quod iam dati censeātur liberati. Aut volumus q dicta dictio prout stet conditionaliter q ex eo videt ostendi. Nam dicta prouisio disponit confirmando concordiam respectu personarum principalium secundum qḋ supra declaratum est. Item respectu fideiussorum vt remaneant obligati prout de presenti erant. Item talis cōfirmatio respectu fideiussorum dicitur facta sine cause cognitione ex quo non ad eorum postulationeꝫ neq₃ ipsis presentibus vel citatis per id quod habetur in. l. in cause. §. causa cognita. ff. de mino. τ in. l. de vnoquoq₃. ff. de re iudicata: tunc succedit theorica quam ponit Bar. in extrauagan. ad reprimen. in verbo ꝓut vbi dicit q quādo illa dictio ponitur in aliqua confirmatione que fit sine cause cognitione stat conditionaliter per id quod habetur in. ca. abbas extra de offi. deleg. ergo in casu nostro exponeretur per illa verba prout sunt ad presens. i. si sunt ad presens. Si exponantur dicto modo respondetur qḋ tunc de presenti per illam prouisionem etiā ante lapsum. x. dierum vel duorum mensium erant liberati. ergo τc. Quod erunt liberati ostenditur. Nam per dictam prouisionē alterata fuit obligatio concordie in pluribus vt. s. ostensum fuit. Sed alterata
23 † prima obligatione fideiussores non teneant sed dicant liberati: vt cōcludit Bal. in. l. tam mādatori. C. de nō nu. pecu. per tex. no. in. l. cū plures. §. l. dicta. ff. locati facit tex. in. l. noua. C. de fideiusso. τ qḋ no. Io. an. in additio. Spe. in ti. de fideiusso. §. j. super verbo. Illud autem queritur. τ cano. in. c. constitutꝫ. de fideiusso. Et sic secundū istaꝫ expositionē cōcludit q si tūc erāt obligati sic remaneat. ¶ Aut volumus dicere q ex quo refert se ista dictio prout ad obligationē de preterito de qua constat. Quod stet limitatiue prout concludit bart. in. d. extrauagati per tex. cum ibi no. in. l. edita. C. de edendo. Et ibi etiam Barto. τ Bal. in repe. paduana: τ tunc possumus illum versi. fideiussores autem intelligere quod ex quo pro alteratione prime obligationis poterat dubitari nunquid fideiussores dati essent liberati τ sic creditoribus esset preiudicatum: τ ne tale preiudiciū creditoribus inferretur fuit ille ver. appositus q fideiussores remaneant obligati. Et q hoc sit verum patet. nam non debemus arbitrari q sine effectu illa verba fuerint apposita. Ex quo de presenti erant obligati. argu. l. si quando. ff. de leg. primo: vnde ad tollendum dubitationem de qua. s. ne viderentur liberati pro alteratione principalis obligationis: igitur appositus fuit ille versiculus fideiussores autem hactenus dati remaneant obligati: sed si solum fuissent apposita illa verba dici potuisset quod fideiussores remansissent simpliciter obligati τ non sub cōditione resolutiua prout in concordia: τ hec dubitatio poterat primo causari ex eo quod in tali noua obligatione non intelligeretur repetita conditio de qua in cōcordia per id qḋ habetur in. l. si ita quis in principio. ff. de verbo obli. τ per Bar. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verbo. obli. Secūdo etiā poterat causari ex alio. Nam si ordo prouisionis ostendat videbat dici posse q dicti fideiussores remaneant obligati etiā si alij non essent dati neq₃. i. x. dies neq₃. i. duos mēses. nā primo disponit q. i. duos menses debeant dari fideiussores. Secūdo q si nō fuerint dati. i. duos mēses adhuc principales remaneāt obligati prout si concordia fuisset confirmata per creditores vel ꝑ officiales. tertio loco subditur clausula q fideiussores remaneāt obligati que clausula in fi. posita videbatur referenda ad omnia superiora per id q habetur in. l. talis scriptura. ff. de lega. j. τ in. l. j. C. de lib. preteri. τ in. l. iij. §. filius. ff. de lib. τ posth. Et sic quod remanerent obligati fideiussores siue alij essent dati. i. duos mēses: siue alij non essent dati. i. duos menses. Et hoc erat q vltimo loco facere videbatur difficultatē: sed quia hoc videbat iniquuꝫ q fideiussores contra eorum voluntatem τ obligationem factam sub conditione resolutiua essent obligati pure τ simpliciter. Idcirco post illa verba fideiussores auteꝫ τc. fuerunt addita illa verba prout sunt ad ꝑsens ad limitandum verba precedentia que erant nimis generalia scilicet quod remanerent obligati prout ad presens erant. Sed tūc

erant

erant obligati sub conditione resolutiua de qua sepius dictum est ergo sub eadem conditione voluit eos obligatos remanere. Nam 24 ex † quo fit relatio ad obligationem que erat tunc temporis cense tur facta cum omnibus qualitatibus et conditionibus. d.l. a filio §.pater:et per Bar.in.d.l.j.ff.de receptatoribus cum simi. Nec est censendum q̄ princeps seu habens iura principis voluerit istos fi deiussores in modico ledere. l.ij. §. marito et .§.si quis a principe. ff. ne quid i loco publico et in.l.ij. C.de preci.impera.offe.c.quãuis de rescrip. in. vj. Quinimo nec ciuitas habens iura principis sine causa inferre notabile preiudicium prout concludunt Innoc.do. Anto.ꝛ communiter doc.in.c.que in ecclesiarum extra de consti.ꝛ 25 Bal.in.l.j.ff.de consti.principum. Et licet † in principe presuma tur causa rationalis vt concludit Cy.in.l.fi. C.si cõtra ius vel vti. pub ꝛ in.l.rescripta.C.de preci.impera.offe.et.d.Anto.in.c.qñ ia pleriq̄ de immu.ecclesiarum. Et Barto.in.l.relegasti.ſ. de pe.ta men in casu nostro ex duobus non presumeretur quoniam illud est verum quando princeps aliquid facit motu proprio. Secus si ad postulationem alterius prout fuit in casu nostro:quia tunc pre sumitur principem hoc statuisse per importunitatem per id q̄ ha betur in.l.j.C.de pe.bonorum sublat.lib.x.et ita consuluit singula riter Ludo.roma.consilio.cccclxxxvj. Incipit omnipotentis dei in viij.col.ꝛ tenet Ludo.in.l.si vero .§.de viro.ff.solu.mat. Et hoc ma xime procedit ex quo fuit facta prouisio nõ vocatis fideiussoribus quo casu non videtur presumenda causa per ea que not.gl.ꝛ Bal. in .l.fi.C.de legibus et do. Abb.in.c.j.extra de cau.pos.et proprie. vnde potius dicendum est :Cum verba autem hoc dicãt q̄ tale p̄iu dicium superior voluerit inferre q̄ essent et remanerent simpliciť obligati per ea que ponit bar.in.l.si quis sub ꝯditione de cõditio. insti.et Bal.in.l.fi.§.in computatione . C.de iure deli. Si ergo nõ est censendum qd̄ voluerit quod fideiussores remanerent pure. et simpliciter obligati sub eadem conditione resolutiua. Illa autem conditio resolutiua est purificata ex quo idem iudicandum est de confirmatione concordie inducta per dictam prouisionem q̄ erat iudicandum confirmatꝰ officialium merchantie vel subscript.cre ditorum vt clare demonstrant verba prouisionis: Et supra ex mul tis comprobatum est ¶ Quod etiam ex duobus corroboratur. pri mo quia cum dicta confirmatio prouisionis fuerit inducta in locũ subscriptionis creditorum vel confirmať. officialium: ergo debet esse eiusdem potentie et virtutis per id quod plene no.in.l.si eum §.qui iniuriarum .ff.si quis cautio.ꝛ in regula cum quis in ius cũ materia de regu.iuris in.vj. Secundo quia si aliter dicerem⁹ seque retur quod prouisio intulisset magnum preiudicium fideiussorib⁹ via indirecta. Nam potuissent creditores non subscribere ꝛ nõ que rere confirmationem ex quo concordia tamen est cõfirmata: immo impedire ꝛ interim erigere fideiussores iuxta no.i. d.l.obligationũ §.conditio .ſ. in princi .allegata:ꝛ in .l.ij.ff. de in diem adiectione: Et etiam cogere potuissent creditores ipsos principales ad obser uantiam concordie prout in prouisione continetur :et sic posset con tingere fideiussores erigi et nunq̄ posse: vel cũ magna difficultate conditionem resolutiuam purificari etiam confirmata concordia.s. per prouisionem ꝛ non datis fideiussoribus:vnde sicut censendum est q̄ prouisio voluit preiudicium iferre fideiussoribus recta via ita nec via indirecta in regula cum quid vna via cum materia de reg. iur.in.vj. Sit ergo conclusio quod conditio liberationis est purifi cata ꝛ liberati sunt fideiussores : vnde frustra queriť quid si alij ho die intercederent quia no.ſ.tempus :et liberatio iam fideiussorib⁹ quesita non auferretur .l.fi.ff.de pactis. Laus deo.

¶ Consilium Sexagesimumtertium.

¶ Compromissum quando ꝛ ex quibus dicatur per arbitrum ac ceptatum et quod sententia qua pronunciatur laudum exequẽdũ dicitur interlocutoria habẽs vim diffinitiue: et quod reductio po test tolli per statutum.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. In causa ser Petri de astiano agitata coram officialibus merchan tie: quoniam si recte sentio aptam fouet iustitiam in primis vt de 1 eius iustitia clare appareat discutiendum est. ¶ Nunquid † dictus Andreas tertius arbiter dicatur acceptasse compromissũ. Et cer te concludendum est q̄ sic.primo si teneremus opi.domini.Spe.in ti.de arbitro.§.fi.ver.Sed nũquid:vbi concludit qd̄ arbiter cense tur suscepisse mandatum si est presens eo ipso q̄ patitur in se com promitti. argumento.l.si remunerandi.§.si passus.ff.manda.ꝛ.l.q patitur eo.ti. Si vero est absens statim cũ agnouit dꝫ cõtradicere alioquin suscepisse videť argu.l.si filiusfami.ff.ad mace.ꝛ ter. in.c. ad id extra de sponsalibus: ergo cum dictus Andreas sciuerit ꝛ nõ cõtradixit censetur acceptasse. ¶ Sed quoniam ista opi. videtur du bia: quia Jo.An.in additio.ad dictum versi. sed nunquid impu gnat dictaꝫ opi.per ter.vbi videtur casus in.l.fi de meis.§.recepis se.ff.de arbi.vbi dicitur quod is videtur arbitrium suscepisse qui se sua sententia controuersijs finem impositurum pollicetur: ergo non sufficit sola scientia ꝛ patientia.ad idẽ q̄ habetur in.l.filiusfa mi.§.inuitus.ff.de procur.ꝛ in cle.j.de procura. Et r̃ndet Jo. An. ad iura spec.vt ibi latius per eum. Et hanc opi. Jo.An.sequiť Jo an.de imo.in repetitio.capituli quintaual.extra de iureiur.differẽ tia.xix.ꝛ Ludo.de roma.ꝛ moderni.in.l.que dotis.ff.solut. matri. ¶ Ideo secundo ista opi. Cõfirmatur quia licet quãdo interuenit sola scientia ꝛ patientia nõ presumantur cõsensus ꝛ acceptatio ta men quia vltra hoc interuenit aliquis actus positiuus puta si arbi ter reciperet instrumentum cõpromissi tunc presumeretur accepta tio.argu.l.si filius.ff.ad macedo.ꝛ cle.j.extra de procur.a.ꝛ est clara doctrina Barto.in.l.quo enim.ff.reꝫ ra.haberi:ita in terminis de cidit Ludo.roma.in.l.que dotis.ff.sol.ma.ergo idem dicamus in casu nostro in quo dictus Andreas tertius arbiter non solũ sciuit ꝛ non ĩprobauit sed fecit multos actus positiuos per quos arguiť manifestus consensus. Nam citatus comparuit ad se excusandum vt laudare non cogeretur. Item petijt quod statueretur terminus vt melius iura partium discuti possent qui actus positiui maioreꝫ inducunt consensum quam simpl ex receptio instrumenti compro missi: hoc enim vident lippi ꝛ tenebres. Nam posset dici quod arbi ter recepit instrumentum vt videret formam compromissi ad hoc vt videret ꝛ deliberaret an deberet acceptare: ꝛ sic talis receptio cũ posset esse facta ad alium finem nõ videretur concludenter arguere consensum.argu.c.in presentia de proba.ꝛ.l.non hoc: vnde cogna. Et tamen iura ꝛ doc. volunt qd̄ tunc non improbare sit approba re:ergo fortius quando comparet ꝛ se excusat arbiter quare citius non venit neq̄ contradicit quoniam si volebat esse arbiter poterat contradicere ꝛ non requirebatur comprobare ꝛ comparere vt arbi ter. Item comparendo si voluisset contradixisset. Item si voluisset iudicare ꝛ esse arbiter non petijsset terminum statuisse. ¶ Ex quo ostenditur quod censetur tacite compromissum acceptare: nam si 2 voluisset esse non erat opus statutio termini cum ante † accepta tionem non dicatur compromissum.l.si cum dies.§.pen.vbi glo .ꝛ Bal.ff.de arbitris.bene facit ter.in.l.ad solutionem.C.de re iudi. vbi ille qui petit dilationem ad soluenduꝫ censetur acquieuisse sen tentie ꝛ non potest appellare. Sit ergo conclusio qd̄ dominus An dreas per predicta censetur tacite acceptasse compromissum. ¶ Sed dicet quispiam ista non probantur. Nam ex narratione sententie non videntur probare: vt concludit Inno.in.c.quoniam contra ex tra de probatio.ꝛ sequũtur do. Anto.ꝛ communiter moderni ꝛ te net Jo. An.post Guido.de suza.in addi. Spe.in titu.de sententia 3 §.vt autem ver.ꝛ not. Sed ad hoc † respondeo quod ex quo dicta pronunciatio facta fuit dicto domino Andrea presente ꝛ non con tradicente probantur talia acta fuisse: ita concludunt do . Abbas ꝛ Jo.de imo.in.d.c.quoniam contra allegãdo ea que modo ponit Barto.in.l.j.C.de relatio. Idem tenet Barto.in.l.acta.ff.de re iu di.ꝛ in.l.fi.ff.quando appel.sit. Respondeo etiaꝫ aliter quod de sti lo.ꝛ etiam arbitror hoc esse ex forma statutorum eorum officialib⁹ merchantie aliquando proceditur in scriptis ꝛ non seruantur corã 4 eis solennitates actorum ꝛ iudiciorum. Item talibus verbis nar ratiuis sententie standum est in dicta curia per ea que not. voluit Barto.in auct.nisi breuiores.C.de sen.ex pericu.reci. ꝛ do. An.in c.cum ad sedem in pe. col.de restitu.spolia.ꝛ.d.An.in.d.c. quoniã contra in .viij.colũ.ꝛ in.c.in presentia de renunci . ¶ Confirmãtur 5 † predicta alio medio quia in puncto presupponitur quod dictus tertius arbiter ex forma statutorum cogebatur acceptare ergo eius scientia ꝛ patientia habetur pro consensu vt est casus ꝛ ibi no.in.l. ij.§.voluntate.ff.solu.ma.ꝛ in.l.gayus.ff.de pigno.act.per quas le ges hanc regulam ponit bar.tam in absente quam in presente vt in l.que dotis.ff.solu.ma.ꝛ sequuntur doc. Et sic ex omnibus premis sis fit conclusio quod dictus andreas dicitur tacite dictuꝫ compro missum acceptasse ꝛ consequenter etiam si non potuisset cogi ꝛ a principio fuisset voluntatis post acceptationem non potuit renun ciare vt vtrunq̄ probatur in.l.tertia.§.tam ꝛ.§.si.ff.de arbitris . Ex quibus sequitur clara conclusio in fauorem dicti ser Petri qd̄ licet de iure ciuili dicti duo arbitri tertio absente etiã citato non potuis sent laudare.vt.l.itẽ si vnus ꝛ in.l.si in tres.ff.de arbitris: tñ statu ta municipalia loci cõtrariũ disponũt qd̄ duo tertio absente ꝛ cita to possunt laudũ ferre que in loco sunt seruãda iuxta.l.omnes po puli cum materia.ff.de iust.ꝛ iure sicut in simili videmus idem esse 6 de iure canonico vt in.c.ij.de arbitris.li.vj. Et consequenter † licet de iure cõmuni posset peti reductio ad arbitrium boni viri vt in.l. si societatẽ.§.arbitrorum.ff.pro socio tamen ex forma statutorũ ta lis reductio ꝛ omne aliud remedium est sublatũ: que quidem reme dia statutis maxime ciuitatis Señ.que non recognoscit superiorẽ tolli potuerint sicut dicimus qd̄ potest tolli remedium appellãdi iux ta not.per bart.in.l.omnes populi in tertia.q.principali.ff.de iu.ꝛ iure ꝛ per canonistas in.c.venientes extra de iureiur. Et ita p lon gissima tempora fuit in ciuitate senarum obseruatum qd̄ nullo mo do retractentur lauda lata in dicta materia nisi per oportuna cõsi

7 lia dicte ciuitatis. Et pro certo mirū † est quod in d. curia in qua de bono et equo agitur querantur iste apices iuris contra l. fideiussor §. quedam et l. quintus ff. mandati et maxime in fauorem subterfugientium.

8 ¶ Sed posito † quod aliqua fuisset dubitatio an dictus laudum fuisset nullus tamen cum petita fuerit executio et talis exceptio fuerit opposita et reiecta fuerit pronunciata executio talis processus et sententia valuit: ita procedit et decidit Bald. in terminis in l. tale pactum. §. qui prouocauit in ij. q. in fi. ar. c. ex parte

9 tua. extra de appella. que quidem † sententia licet dicatur interlocutoria. C. quorum appel. non reci. et per ang. in auté. de here. et fal. §. si quis non implens: habet tamen vim diffinitiue: vt concludūt ang. et Inno. pau. de ca. et moder. l. v. in princi. ff. de iurisd. om. iudi. Et fuit de mente Bar. in l. creditorum in vltima col. C. de pigno. vnde si non fuit seruata forma in prosequendo appellationem put in puncto dicitur talis sententia transiuit in rem iudicatam per id quod habetur in d. l. ij. in fi. C. de temp. appel. et sic talis sententia commissionis executio que fuisset valida et transiuisset in rem iudicatam non posset retractari et non potest amplius de nullitate dici ex quo semel fuit discussum de tali nullitate et pronunciatum: et pronunciatio transiuit in rem iudicatam per ea que not. ponit Barto. de excep. in cō. in l. ij. ff. si quis in ius vo. non ie. ¶ Ex quibus sequitur alia conclusio quod domini non potuerunt dictam causam committere: Ex duobus: quia statutum generalis audientie loquitur quando controuersia penderet vel si nō penderet esset cōtrouersia. Sed lato laudo et cōmissa executione dicitur cause lis finita: vt in l. j. ff. de re iudi. et sic non dicitur esse amplius controuersia. ad idem quod habetur in l. post rem. ff. de transac. cum ergo verba l. non conueniunt non conuenit dispositio. l. si seruum. §. nō dixit pretor. ff. de acqui. here. Secundo quia domini ex generali potestate eis data non possunt tollere ius quesitum per sententiam neque eius executionem impedire: vt probat Bar. in l. ambitiosa in iiij. col. ff. de decr. ab or. facien. Erit ergo pronunciandum vel talem cōmissionem non tenuisse vel non obstantibus obiectis in executione laudi procedendum. Laus deo.

¶ Consilium Sexagesimumquartum.

¶ Uir an teneatur alimentare vxorem seorsum habitantem et si ab alio fuit alimentata an vir ad ea teneatur.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. In presenti consultatione reuocatur in dubiū si frater vel alius prestitit alimenta vxori alterius habitanti seorsum a viro non tamen constat cuius culpa an viri an vxoris neque constat ex qua causa neque qd contra voluntaté mariti possit illa repetere et in primis discutiendum

1 † est an maritus ad talia alimenta teneatur in qua difficultate capiendo dicta Ja. de are. Cy. Bal. Saly. et doct. in l. qd in vxorem. C. de nego. gest. Et Bald. et Jo. de imo. qui aliis notabilius loquitur in l. si cū doté. §. finauté in seuissimo. ff. so. mat. Considero qd aliquādo vxor habitat seorsum a viro culpa ipsius viri: puta quia vir est nimis seuus seu incomportabilis: et tunc vir tenetur prestare alimenta quia per vxoré nō dicitur stare quominus habitet cum ipso viro. Argu. l. j. C. de insti. et substi. sub cōdi. fac. et l. labeo scripsit si mihi bibliothecam. ff. de cōtraben. emp. ¶ Aliquando et secūdo vxor habitat seorsum a viro culpa sua ipsius vxoris et tunc vir non tenetur. argu. l. si ea. C. de condi. inser. et l. iul. §. offerri. ff. de acti. emp. puta si vir expulisset ratione dotis promisse non solute: vt in §. illud in auc. de non eligen. secundo nubentes: vel quando propria temeritate discessisset. argu. l. ediles. §. fi. ff. de edili. edicto secūdum bal. in d. §. in seuissimo quia frustra debitum petit quod aliā non impendit. l. iul. §. affinis. ff. de acti. empt. et in l. et ita etiam. d. cy. in d. l. quod in vxorem. ¶ Aliquādo et tertio neutrius culpa nō fuit in obsequio viri pura propter infirmitatem que facit ipsam cessare ab obsequio et requirat magnas impēsas: et tunc distinguitur quod aut mulier non est inops ita quod potest sibi habunde succurrere et tunc maritus potest et tenetur prestare alimenta tantum vsque ad quantitatem redditum ipsius dotis non vltra. casus est et ibi glo. in dicto. §. finautem in seuissimo. et ita tenent ibi Jaco. de bel. Ange. et Moderni et ita tenet Jaco. butri. et refert et sequitur ange. in l. vinea. §. cum autem. C. de rei vxo. acti. ¶ Aut mulier vxor est inops ita quod non potest sibi aliunde prouidere et subuenire: et tunc vir tenetur succurrere et supplere argu. l. quod si mille. ff. de religi. et sump. fu. et ita tenent ia. de are. Bald. et io. de imo. in dicto §. finautem in seuissimo vbi hec fuit intentio glo. secundum Joā. de imo. vnde ad propositum si ista mulier non habebat vnde aliūde se alere: et tunc vltra redditus dotis maritus sibi subuenire tenebatur. Sit ergo conclusio qd maritus tenebatur alimentare se-

2 cundū quod supra conclusum est. ¶ Ex qua cōclusione infero † quod si frater pater vel alter tali vxori alimēta prestitit que erāt pstāda a marito pōt talia alimēta repetere: ita decidit perus. in l. alimenta. C. de nego. gest. et cy. in l. quod in vxoré eo. tit. qui dicit negociū mariti vtiliter gessisse quem ibi sequuntur bal. et cōmuniter doc. Nā ista est regula qd quando presto alimenta vni et onus alimentādi ad alterū pertinet possum ab illo ad quem onus pertinebat repetere etiam si sunt prestita sine vlla ptestatione. Ista regula probatur per tex. et ibi hoc tenent bar. et doc. in l. nensenius. ff. de ne. ge. et pe. cy. et do

5 cto. idem dicunt in d. l. alimenta. ¶ Ex quibus infero † vnum aliud quod si mulier est de se inops licet habeat patrem et fratrem a quibus possit alimenta petere: non tamen per hoc dicitur habere vnde aliunde se alat: immo onus pertinet ad virum secundum quod supra cōclusum est. Ita decidit in terminis Jaco. butri. et sequitur Ange. in d. l. vnica. §. cū autem. C. de re. vxo. actio. ad hoc tex. not. in l. cum vnus. §. fi. ff. de alimen. le. qui non est alibi secundum multos et tenet Bar. de Saly. in d. l. vnica. §. exactio vnde ad propositum licet ista vxor habet patrem et fratres non dicebatur habere vnde sibi subuenire possit nisi haberet ex bonis propriis: et sic maritus non solū teneretur dicto casu ad alimenta secundum quantitatem fructuum ipsius dotis. sed etiam vltra: vt supra declaratum est.

¶ Laus Deo.

¶ Consilium. lxv.

¶ An solutio facta creditori creditoris liberet soluentem ipso iure et quomodo: et qd obligatus soluere pecuniā nō liberatur sine actuali numeratione: et quid in fideiussore soluente creditori creditoris.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. Conclusio supra firmata per insignem doc. dominū Puccium placet: et in primis non arbitror hesitandū qd dominus Benedictus dicatur promisisse soluere dictam quantitatem pecunie quāquam tantum promiserat dictas pecunias facere bonas: quoniam non poterat fideiubēdo liberare heredes vannozi a banno nisi pmitteret soluere prout disponit statutum sub rubrica qd debitores requisiti nō soluentes vnde eū pro eis promiserat vt eos a banno cessantis defenderent vt patet per verba appodisse in qua dicit. Et per

1 leuarli del bando del cessante: censet † facta promissio prout tenebatur ad consequendū talé effectum: argu. glo. et qd ibi not. in l. ij. C. de acqui. pos. et eius quod no. in l. quedam mulier. ff. de rei vendi. faciunt no. per. Bar. in l. triticū et in l. cū seruus. ff. de verbo. obli. et qd no. Bal. per illū tex. in l. si duo. ff. de acqui. heredi. Et ita intelle-

2 xi † a pluribus prudentibus mercatoribus quod cōmunis vsus intelligendi ita intelligit quod ille qui promittit pro alio certam pecuniam facere bonam promittit illam soluere: secundum quem communem vsum verba debent intelligi. l. labeo. ff. de supelle. lega. cum ibi no.

3 per Barto. Et consequenter † si erat obligatus soluere pecuniam non potuit liberari nisi interueniente naturali numeratione: quia nō simpliciter se obligauit ad soluendum quo casu continerētur omnes species liberationis. Sed ad soluendum pecuniam quo casu continetur tantum naturalis numeratio: vt probatur in l. solutam iuncta. l. solutū. verbo. ff. de solu. vbi ita distinguit Bar. repro bando dicta. Dy. Et tenet Ange. in d. l. solutam in recollectis. licet Ange. in d. l. solutionis verbo dicat quod contra Bar. videtur casus in l. iiij. §. ait pretor. qd condemnatus vt pecuniam soluat tenetur pecuniam soluere non autem liberatur si paratus est satisfacere postea in §. soluisse dicitur quod soluere dicit qui quoquomodo ab obligatione liberatur nec aliquid determinat Ange. Sed tenēdo opi. Bar. potest de facili responderi ad illum text. videlicet qd inter dictum. §. ait pretor et dictum. §. soluisse est. §. si quis condemnatus quia loquitur de condemnato vt soluatur nō vt pecuniam soluat ad quem. §. referri potest. d. §. soluisse eo maxime vt referatur ad magis proxima ar. eius quod habetur in l. si idem cum eodem in fi. ff. de iur. omni. iudi. Preterea iurisconsultus in d. §. soluisse declarat quis dicatur soluisse non autem quis dicatur pecuniam soluisse. Ista autem differunt. Item in d. l. solutam cum ibi plene no. ¶ Ex quibus infero qd si in terminis nostris non probatur actualis numeratio non dicitur solutione liberatus dictus Benedictus. Nec ex eo quod in libro Leonardi de bonensignis et sociorum fecerit dictum Bernardum in dicta quantitaté describi creditoré potest se tueri ex forma statuti positi in quarto libro sub rubrica quod quilibet faciens: quod incipit si quis fecerit: quia non fecerit hoc presente et volente creditore vel de ipsius consensu et voluntate prout requirit statututum cuius verba cum nō verificentur in casu nostro non verificatur dispositio. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acquiren. heredi. et l. si vero. §. de viro. ff. soluto matri. et quia † qui

4 fundat se in dispositione statuta dz deducere et probare qualitates a statuto requisitas iuxta. no. p Bar. in l. j. ff. de cōdi. ex. l. p Jo. an. in c. pro humani de homi. lib. vi. p Bal. in l. si quis nō dicā rapere

5 C. de epis. et cleri. ¶ Sed stat † difficultas si in terminis nostris probatur istum fideiussoré naturaliter soluisse pecuniā nō ipsi creditori sed

vi sed creditori creditoris talis fideiussor fuerit liberatus: ⁊ in hoc
articulo bar.in .l.solutum .ff.de pigno.ac. ⁊ in.l.si opera. ff.de do-
li exceptione distinguit ꝙ autem soluo creditori creditoris qui ha
bet me vel bona mea obligata Et liberor ipso iure et hic est casus
d.§.solutam quia posset me astringere ad soluendum per id quod
habetur in.l.nomen .C. que res pig. obligari possunt. Et hic non
est casus noster .¶ Aut creditori creditoris qui nõ habet bõa mea
obligata: ⁊ tunc si teneor ex eadem causa ex qua ipse alij tenetur et
liberor ipso iure: ⁊ hic est casus in .l.si liber homo .ff.de nego.gesti.
⁊ hic etiam non est casus noster.¶ Aut ego teneor ex causa separa
ta et hic est casus noster quo casu si creditor meus cõsentit vel man
dando vel ratum habendo liberor ipso iure: hos duos casus deter
minat tex.in .l.solutam .ff.de solutio. ⁊ probatur in .d.l. solutam .
ff.de py.actio. Si autem soluo eo inuito non liberor aliquo modo
l.si.cum ibi no.C.de nego.gesti. Si vero eo ignorante tunc est casus
noster quo casu .glo. ⁊ bar .in .d.l.si opera ⁊ bar.in.d.§. solutam cõ
cludunt qđ ego sum liberatus ope exceptionis per . d. l. si opera.
in fi. ⁊ cum his dictis transeunt communiter doc. Et licet possint
ista dicta limitari ex his que ponũt glo. ⁊ bal.in.l.j.C.de excepti. ⁊
Bar. ⁊ doc.in.l.non solum in fi.ff.solu.ma.sed nõ refero quia non
ad propositum. Et ponitur etiam iste articulus per glo.insti.qui-
bus mo.tollitur obligatio in principio ⁊ in.l.si cum militi in prin
cipio.ff.de compensatio. ⁊ ponit Bar.in.l.pater dotem. ⁊ in.l.si so
cer.§.idem Jul.ff.de dote prelegata. ⁊ bal. ⁊ latius do.abb. moder-
nus in.c.causam extra de iureiur. Et ex dictis doctorum ista est cõ
munis conclusio quod in terminis nostris quando solutio fit cre-
ditori creditoris creditore ignorante contingit liberatio ope exce-
ptionis per.d.l.si opera.in fi. Et illud idem quod dicitur in actua
li ⁊ naturali numeratione videtur dicendum in casu nostro ex ta-
li descriptione dicti bernardi creditoris in libro leonardi non di-
co virtute statuti: sed iuris communis ex eo quia dicitur quod di-
ctus bernardus in alia manu est debitor dicti leonardi ⁊ sociorũ
in.d.quantitate.nam ex tali descriptione in dicto libro contra de-
bitum bernardi inducitur solutio debiti ipsius bernardi secundũ
consuetudinem mercatorum qui in vna facie libri scribunt data
in alia accepta.satis est enim dicto bernardo quod leonardus ⁊
socij receperunt in debitorem dictum benedictum in locum dicti
bernardi argu.l.inter causas.§.abesse ⁊.§.sequenti.ff.mãdati.nã
satis est dicto bernardo quod sit liberatus a suo debito. Inducat
enĩ compensatio debiti ⁊ crediti hincinde que vim solutionis hꝫ
l.si debitor in fi.ff.qui.mo.py.vel hypo.sol. ⁊ declarat Bar.in.l. am
plius non peti.ff.rem ratam haberi.¶ Et licet doctores in locis p̃-
allegatis loquuntur in debitore in principali non in fideiussore de
quo videbitur magis dubium ex quo repit mandatum de soluen-
do creditori.argu.l.diligenter.ff.mandati: tamen idem puto arg.
l.potest accipi.ff.de fideius.vbi dicit ꝙ fideiussor successit in locũ
rei ⁊.l.inter causas.§.si is ⁊.l.si mandato meo.§.si in iudicio in se-
cundo responso.ff.mandati.faciunt no.per Bald.in.l.si pro ea.C.
6 mandati.¶ Sed adhuc † posito qđ dictus Benedictus actualiter
numerasset dictam pecuniam non dicitur satisfecisse sue promissio
ni. ⁊ pro fundamento premitto ꝙ tunc quis soluẽdo creditori cre-
ditoris liberat ipso iure vel ope exceptiõis quãdo intererat credi-
toris ꝙ solueret creditori. Sed si sua non intererat qđ illi solueret
tunc non liberatur nec ipso iure nec ope exceptionis.casus est cla-
rus in.l.cum pecunia.ff.de nego gest. ⁊ ibi glo.ponit aliqua exem
pla quam sequũtur doc. Et ita punctualiter in terminis nostris p
istum tex.dicit Bar.de saly.in.d.l.solutum.§.solutam.ff.de pigno
ra.actio.bene facit glo.in.d.l.si opera dum allegat.l.soluẽdo .ff.de
nego.gest. ⁊.l.si liber homo.eo.ti.¶ Quo premisso vt ex presenti cõ
sultatione colligitur poterat non interesse altero de duobus mo-
dis: primo si dictus Bernardus poterat se aliqua exceptione defen
dere aduersus illud debitum Leonardi ⁊ sociorum vel dicendo qđ
non probatur debitum per eorum libros quibus circunscriptis le-
ge municipali ⁊ consuetudine non statur: vt in.l.exemplo ⁊ in.l.ra
tiones.C.de probatio. ⁊ per Bar. ⁊ doc.in.l.admonendi.ff.de iure
iuran.vt in consilio etiam ⁊ in puncto presupponitur quibus in lo
co sit fides adhibenda vel etiam allegando debitum vsurariũ pro
ut in puncto presupponitur: ⁊ sic non exigibile vt per totum extra
de vsur. ⁊.xiiij.q.iiij.per totum ⁊ his casibus ⁊ similibus est glo.cõ
muniter approbata in.d.l.cum pecuniam que ponit duo exempla
quando creditor aduersus suum debitorẽ poterat se exceptione tu
eri vbi ponit exemplum de exceptione compensa. quando potuis-
set illud cum alio debito compensari. Et his casibus decisio est sa-
tis clara.¶ Secundo poterat non interesse quia debitum non erat
liquidum sed multum obscurum. ⁊ pro hoc bene facit text.in.l. sed
an vltro.§.primo.ff.de nego.gest.vbi dicit tex.nõ autẽ vtiliter nego
cia gerit qui non rem necessariam vel que oneratura est patremfa-
mi.agreditur ⁊c. In casu autem nostro adhuc ratione non calcula
ta non erat necessarium patrifami. soluere cum in calculatione ra-
tionis posset non debitor apparere. Et conse[quenter] dicitur one-
rasse patremfa.onere repetendi casu quo debitor non appareret.
¶ Confirmo hoc.nam presuppono si dominus Leonardus ⁊ socij
erant debitores Bernardi vigore dicte scripte in dicta quantitate
prout est benedictus. Si contra eos peteretur executio dicte scri-
pte nõ possent dictam quantitatem retinere ratione quantitatis
quam pretendunt sibi deberi a dicto Bernardo. Nam cum debitũ
eorum esset liquidum creditum obscurum non possent compensa-
tionem obijcere.l.si.cum ibi plene not.C.de compensatio .nec pos-
7 sent dicere ꝙ poterat de facili liquidari.quoniã ad hoc † vt non li
quidi ad liquidum admittatur compensatio est necesse qđ liqui
datio non requirit longam indaginem: ⁊ sic qđ fieri possit.j. tem-
pus modicum ꝙ relinquitur arbitrio iudicis prout tenẽt glo. Cy.
⁊ bal.in fi.C.de compensa.iudex autẽ non deberet arbitrari in tali
casu ꝙ liqdatio nõ reqreret altiorẽ ĩdaginẽ: cũ ĩ p̃mis eligi debeãt
calculatores qui partibus presentibus vel citatis debent calculare
vt concludit Bal.in.l.hac edictali.§.his illud.C.de secũ.nup. ⁊ sen
tentiare ⁊ declarare alterum debitorem: vt declarat Paulus de ca
stro.in.l.si cui libertas per illũ tex.ff.de condi. ⁊ demon. Et in cal
culatione multa veniũt discutiẽda que prosequitur Pe. de anch.
consilio . ccccxxj.incipit visis facti narratis . Item opponi posset
qđ debitum est vsurarium ⁊ consequenter possit res deuolui ad ec
clesiasticum iuxta no.in.l.titia.ff.solu.ma. ⁊ in.l.quotiẽs.C.de iu-
di. ⁊ in.c.ij.extra de ordi.cogniti.in quo iudicio longa requiritur
indagatio ad detegendas fraudes: que cõmittuntur ad extorquen
dum vsuras.vnde bonus iudex nõ deberet arbitrari debitum pre-
dictum posse ita liquidari qđ posset in cõpensatio . ꝯtra debitũ li-
quidissimum deduci. ⁊ sic concluditur qđ nõ potuisset cõtra dictã
scriptã dictum debitũ in cõpeusationem deduci vt.s̃ .deducebam
¶ Quibus premissis ostẽdo quod nõ intererat dicti Bernardi ꝙ
dictum debitum solueretur: sed potius ꝙ non solueretur. Nã iura
nõ presumunt quenꝙ acturũ aliquid ꝙ sua non intersit: quia non
presumunt aliquẽ velle suum iactare.l.cum de indebito.ff.de ꝓba.
Sed iura nõ presumunt aliquem velle compensare debitum liqui
dum cum non liquido. ⁊ disponunt ad talem compensationẽ nõ
posse cogi.vt in.l.si.C.de compensatio. Item nõ debemus dicere ꝙ
soluere debitum obscurum non liquidum nõ calculatum qđ inter
8 sit ipsius debitoris: facit quia † debiti obscuri aliqua remissio spe-
ratur que non speratur in liquido argu.no.per glo. ⁊ ange.in.l.cõ
tra iuris.§.filius.ff. de pactis: ⁊.l.preses.C.de transact.¶ Confirmo
predicta ratione.nam facilius iura admittunt quod quis in com-
pensatione deducat aliquod debitum quã qđ ceteris paribus di-
catur talis debiti sibi pro altero fieri legitima solutio. hoc ego ꝓ-
bo. Nam si aliquis dꝫ mihi.c.naturaliter tantũ. Et ego sibi centũ
ciuiliter ⁊ naturaliter: si petit: possum centum mihi naturaliter de
bita compensare.casus est.in.l.etiam.ff.de compensatio. ⁊ not.glo
sa in.l.quecunqꝫ eo.titu. Et si alius pro debitore meo solueret mi-
hi ista centum non diceretur legitima solutio: vt per illam dicere-
tur vtiliter gerere negocium ⁊ contra illum haberet vel negociorũ
gestorum actionem: vel etiã liberatus si sibi in aliquo teneretur. vt
no.glo.in.d.l.pecuniam. ⁊ glo.in.l.quot.§.item si plurali.ff.de ad-
mi.tuto. Si ergo in terminis nostris bernardus tale debitum li-
quidum petijsset a leonardo ⁊ socijs non potuissent eorum debitũ
obscurum ⁊ non liquidum in compensationem deducere. vt dictũ
est.ergo multominus censetur benedictus pro bernardo ignoran-
te tale debitum legitime soluisse. Et ista actio demonstrat ni fallor
Preterea text. in.l.si opera.ff.de doli exceptio .vult quod si soluo
creditori creditoris eo ignorante: si creditor meus petit a me com-
petit mihi exceptio doli. Et sic iura considerant dicto casu credi-
torem meum esse in dolo: sed in casu nostro quilibet iudex circun-
spectus nisi voluerit tergiuersari videbit manifeste potius dictum
benedictum esse in dolo.nam mercatores libenter prorogant solu-
tionem inquantum possunt secundum communiter accidentia a
quibus validum est argumentum iuxta glo. in.l.neqꝫ natales.C.đ
probatio.vnde mirum est quod dominus benedictus se vltro ob-
tulerit soluendo creditori creditoris. Eo maxime cum esset fideius
sor: ⁊ sic debitũ alienũ solueret. Iteꝫ arguitur suspitio ꝙ soluit de-
bitũ obscurũ ⁊ nõ calculatũ. Iteꝫ reddit suspecta dicta solutio: qr
dñs bñdictus tãꝙ socius dicti leonardi participat vtilitateꝫ dicte
solutionis.arg.l .etiã.C.de testib⁹ ⁊.l.nullus.ff.de testibus: potius
ergo redargui dꝫ de dolo ⁊ fraude dictus Benedictus ꝙ ita solue
rit ꝙ̃ dominus Bernardus nunc petẽdo ꝙ sibi debet. ⁊ ista apud
iudiciũ mercatorũ nõ debent parũ concludere apud quos de bo-
no ⁊ equo cause agitant iuxta no.in.l.quintus ⁊.l.si fideiussores.§.
quidã.ff.mãdati.¶ Postremo ad id qđ dicit an dominus Bñdi-
ctus tanꝙ socius Leonardi ⁊ sociorũ possit cõpensationẽ obijcere
vltra responsionẽ supradictã ꝙ nõ potest: quia debitũ nõ est liqui-
dum. Respõdeo ꝙ.l.si duo ⁊.l.eundẽ.§. sed ⁊ si quis.ff.de duo.re.
loquitur in correis debendi ⁊ credendi socijs omniũ bonorum: se-
cus autem est in socijs simpliciter.quia de eo quod societati debe-
tur ad id qđ vni socio debet nõ fit compensatio : ita decidunt Bal.

⁊ Saly.in.l.eius.C.de compensatio. vbi videndum pro ratione.
Laus deo.

¶ Consilium.lxvj.

¶ Quod laudum latum a partibus emologatum inter vniuersitates possit per instrumenta de nouo reperta retractari.⁊ idem i maiore ex clausula generali ⁊ de restitutione in integrum aduersus p̄scriptionem.⁊ quod vniuersitatibus castrorum ⁊ villarum competant priuilegia pupillorum.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Viso cōpromisso facto inter sindicum vniuersitatis anniole ex vna ⁊ sindicū vniuersitatis oliuole ⁊ palaronis ex alia Et viso laudo 1 † postea lato in quo declaratur cōfines inter dictas cōmunitates p̄supponitur etiā in facto qd' per vniuersitatē oliuole ⁊ pallaronis est inuentum quoddam instrumentum qd' prius eis erat ignotū per qd' apparet qd' termini appositi in lando fuerunt iniuste positi in magnum damnum dictarum vniuersitatum. Queritur an aliquo remedio eis succurri possit. Circa quam consultationem vi 2 debatur dicendum qd' nō. Nam lʒ dictum † laudum appareat latū eadem die quo factum fuit compromissum ⁊ sic non videatur valere per ea que no. Ja.bu. Bal.⁊ aliī in.l.prolatam.C.de sentē.⁊ Petrus de ancha.in suo consilio.xxxiij.incipiente quadam petitione ⁊c. Tamen ex duobus videtur dictum laudum sustineri posse. primo quia partes presentes prolationi illud emologarunt quo casu valet. vt decidit Bal.in.d.l.prolata quinimo sola presentia validatur si non cōtradicunt: vt concludit Ange.in.l.sciendum.ff.de verbo.obli. Secūdo qꝛ arbitri dn̄t qd' per multos dies ante cognoue 3 runt ⁊ examinauerunt iura vtriusq; partis. Et licet posset † dubitari an eorum assertioni staretur iuxta no.in.l.ne in arbitris.C.de arbitris.c.cum a nobis extra de testibus tamen ex longitudine tēporis presumi debent omnia solenniter acta iuxta no.in.l.sciendū per Ange.⁊ alios.ff.de verb.obli.⁊ in.l.si filius.C.de petit. hered. ⁊ in.l.qui in aliena in principio.ff.de acqui.hered. vnde si laudum est validum videtur qd' nullo modo possit retractari per dictū instrumentum quantumcunq; nouiter repertum. Quoniam sentētia per instrumenta de nouo reperta non potest retractari vt est casus in.l.imperatores.ff.de re iudica. quod etiam procedit non solum in ciuilibus sed etiā in criminalibus vt in.l.diui fratres.ff.de penis 4 Confirmari videtur † ista opi. nam laudum emologatum est species transactionis. vt no.in auc.si vero contigerit.C.de iudiciis.⁊ licet sit dubitatio an proprie vel large dicatur transactio vt p Bart. Bal.⁊ alios in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio ⁊ per Joan.An.in addi.spe.in.t.de arbitro.§.arbiter ver.arbitrator.⁊ baldus in.l.fi.C.de contrahen.emp. tamen quando laudum est a partibus emologatum dicitur proprie transactio. Ita notāter probat ⁊ concludit Pe.de ancha.in sua disputatione que incipit cum.L. laicus in pe.col. bene facit qd' singulariter voluit Bald. per illum tex.in.l.venditor.C.de rescin.ven. sed transactio non potest retractari pretextu instrumentorum de nouo repertorum. casus est clar⁹ ⁊ ibi plene no.in.l.sub preter.la prima.C.de transac. ¶ His tamen 5 non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo † qd' immo tale laudum retractari potest pretextu instrumenti nouiter reperti remedio restitutionis in integrum per tex.in.d.l.imperatores insi. Cum ibi no. vbi. est casus qd' sentētia lata cōtra rempublicam pretextu instrumenti nouiter reperti retractatur: quē tex. gl. ibi extendit ad ecclesiam ⁊ pupillum. Idem no.glo.in.l.j.C.de senten.aduersus fiscum lat. facit.l.fi.C.de sacrosanc.eccles. tenent Joan.An.⁊ doc.in.c.suborta extra de re iudi. idem dicit Bar.in.d.l. imperatores in prodigo ⁊ furioso ⁊ sequuntur Joan.de imo.⁊ mo 6 derni. Infero † ergo quod pari ratione dicte vniuersitates que eqparantur pupillis iuxta no.in.l.respublica.C.ex quibus causis maiores possunt pretextu instrumenti nouiter reperti sententiam irri 7 tare. ¶ Confirmatur ista opinio. nam † si pupillus potest succedit regula quod priuilegia concessa pupillis censentur concessa aliis q̄ per administratores reguntur glo. est reputata singularis.in.l.fi. C.de cur.fu. quam tenet bal.in.l.iubemus nulli in prin.C.de sa.san. 8 eccle. Et in terminis † qꝛ iste vniuersitates castrorum ⁊ villarum habeant beneficium restitutionis i inte. sicut minores ⁊ respublica ⁊ ciuitas tenent Jaco. butri. et bar.in.d.l. respublica quando villa habet multos homines: Ita qꝛ regitur per administratores prout fuit in casu nostro alias secus. ¶ Preterea magis cōmunis opi. est quam tenent Jac.de are. bal.saly.pau.de cast. ⁊ cōmuniter moderni qꝛ iste vniuersitates etiam parue restituūtur licet per administratorem non gubernentur. naʒ in eis communiter solent esse infantes: furiosi: ⁊ mulieres: ⁊ alie persone que nō congregant in grandib⁹ negociis nec consentiunt in administratione rerū municipii. Et ideo iniustum est quod per alios eis preiudicetur. Et secundum istam opinio. consuluit lo.roma.in suo cōsilio.cccccxxiij. in formis. Et istam opi. post multa sequitur Jo.An.in addi.spec. in.te de restitu.in inte. In addi. que incipit Quadriennium: ⁊ hāc opi. sequitur do.abbas modernus in.c.j.de resti.in integrū in antiquis: concluditur ergo qꝛ sicut minor ⁊ respublica possunt retractare sententias pretextu instrumentorum de nouo repertorū ita et predicte vniuersitates possunt retractare ¶ Quinimmo quili 9 bet † maior potest hanc restitutionem petere subsistente iusta causa ignorantie ex clausula generali si qua iusta causa mihi videbitur vt in.l.j.ff.ex quibus causis maio. argu.no.per glo.⁊ Bar.in.l.cū filius.§.in hac.ff.de verbo.obli.⁊ ita in terminis decidit ange.in d.l.imperatores ⁊ bar.in.d.l.j.C.de sen.aduersus fiscum latis: allegat innocē.in.c.vltra tertiam extra de testi.⁊ guil.in.l.de his.ff.de transac.⁊ per tex.in.l.si minor.in prin.⁊ ibi no.bart.ff.de excepti. rei iudi.⁊ tenet spe.⁊ Jo.an.in titu. de execu.sententie.§.fi.ver. Illud autem ⁊c.⁊ Jo.an.in addi.spe.in tit.de instru.edi.§.postq̄ in addi. que incipit hec iura.⁊ bal.in.l.sub specie.C.de re iudi.⁊ in.l. j.C.de condi.inde.⁊ est communis opi. quicquid dixerūt raffael.⁊ 10 pau.de cast.in.d.l.sub pretextu. ¶ Nec obstat † qd' laudum emologatum habet instar transactionis que non rescinditur per instrumēta de nouo reperta: vt in.d.l.sub pretextu. quia qua ratione rescinditur transactio prout tenēt doc.in.d.l.sub pretextu ⁊ maxime hoc procedit in minoribus ⁊ aliis quibus competit beneficium restitutionis. vt per bal.in.d.l.sub pretextu in prima oppositione: quinimo dico qd' facilius irritatur transactio q̄ sententia qꝛ patet quia sententia non retractatur per testamentum de nouo repertū glo. est no.in.l.iij.§.item stipem in ver. sibi euincerit.ff.si cui plus q̄ per fal. quā.l.ibi ad hoc multum no. Ang. transactio autem retractat pretextu instrumenti nouiter reperti etiam citra remedium restitutionis vt habetur in.l.de his.ff.de transactio. aūt retractatur. faciunt que plene ponit Ludo.roma.in suo cōsilio.xc.incipit viso themate questionis. ¶ Sed dicat quispiam qd' cum lapsi sint seraginta anni omnis actio ⁊ omne ius videt prescriptione longissimi tēporis sublatum.l.sicut.l.omnes.⁊.l.si quis emp.⁊ per totū.C. de p̄scrip.xxx.vel.xl.annorū ⁊ vltra nō videt cōcludenda aliqua restitu 11 tio ratione alicuius ignorātie ex clausula generali. Nam lʒ † communis opi. sit qꝛ ratione iuste ignorantie detur restitutio etiā maiori de qua per Bar.in.l.j.§.si quis antē.ff.de iti.actuq; priua.⁊ domi. Abba.in.c.vigilanti de prescrip.⁊ Moderni plene in.d.l.cum filius.§.in hac illa videt limitanda in prescrip.xl.annorū ꝑ Imo. in.c.fi.de prescrip. vt sit litium finis.⁊ ita procedit glo.in.c.auditis de prescrip.⁊ glo.in cle.j.de resti.in inte.⁊ hoc voluit Ang.in.d.l. sicut in quibusdam lecturis.C.de prescript.xxx.annorum ⁊ fuit de mente Bal.in.l.fi.C.de temp.in inte.resti.pet. pro qua opi. facit qꝛ prescrip.xl.annorum parit plenissimam munitionem seu securita 12 tem.l.omnes in fi.C.de prescrip.xxx.annorū sed plenissima † securitas dicitur quando non competit restitutio in inte. vt no.glo.in l.ait pretor.§.permittitur.ff.de mino. ergo.⁊c. Item quod ille qui prescripsit spacio.xl.annorum nullam pati debet molestiam vel inquietudinem vt dicit tex.in.l.fi.C.de fundis patri.lib.xj. Molestia autem dicitur inferri etiam quando quis iudicialiter vexatur vt 13 probatur in.l.j.⁊ ibi Bald.C.de nundinis igit ⁊c. ¶ Sʒ ad ista † dicta dupliciter respondeo. primo qd' etiam aduersus prescrip.xl. annorum minores restituuntur: vt est casus in.l.fi.in fin.C.in quibus cau.in inte.resti.nō est necessaria. ergo eodē modo iste vniuersitates que habent instar minorum vt supra ostensum est. Quinimo 14 † puto qd' etiam maior restitueretur ex clausula generali si qua iusta causa ⁊c. quoniam talis restitutio non innititur minori equitate quam illa que cōceditur minori: vt pʒ ex his que no.glo.⁊ do 15 cto.in.d.l.cum filius.§.in hac bene facit † qꝛ etiā ecclesia restituit aduersus hanc prescriptionem vt magis cōmuniter concludunt doc.in.d.cle.j.de resti.in inte. ergo idē in istis vniuersitatib⁹ arg. no.in.l.respublica.C.ex qui.cau.maio. ¶ Secundo respondeo qꝛ in terminis nostris agimus de petenda restitutione in integ. aduersus laudum propter instrumentum de nouo repertum aduersus quam petitionem non est decursa prescriptio. Nam licet ciuitati 16 bus † ecclesie ⁊ istis vniuersitatibus soleat concedi restitutio infra quadriennium tantum vt in.c.j.de resti.in integrum lib.vj. ⁊ traditur in.c.j.de prescript.in antiquis: bene dico qd' tale tempus a principio est vtile ⁊ non currit ignoranti sibi ius competere vt probat tex.in dicto.c.j.de resti.in integ.in.vj. dum dicit si quis negligens obmiserit. Ignorans autem non dicitur negligere: vt in.c.ij. iuncto.c. quia diuersitatis.extra de conces.preben. ¶ Preterea di 17 cit ibi post † quadriennium ecclesiam non audiendam nisi aliqua rationabilis causa subsit que mouere debeat superiorem: sed pro certo ignorantia est probabilis causa. vt ex superioribus patet: igitur ⁊c. Et hanc opi. tenent Jo.de lig.⁊ zenze. in.d.cle.j. facit quia quadriennium succedit loco vtilis anni qui olim competebat.l.fina.C.de temp.in integ.restitu.pe. ergo debet esse ab initio vtile vt sapiat naturam eius in cuius locum subrogatur.l.si eum.§.qui iniuriarum.ff.si quis cautio.⁊ per predicta hanc opini. tenet do. Abbas.in.c.j.in fi.de prescript.in antiquis ⁊ hanc opi. sentit gl. ⁊ clarius bal.

rius Bal.in.d.l.fi.⁊ clare tenet Bald.in.l.pe.C.si ex fal. instrumen
tis: vbi dicit quod tempus restitutionis est vtile quantuȝ ad vnū
instans quantum ad principium: vnde si quis staret per centuȝ an
nos eo quod probabiliter ignoraret posset petere restitutionem in
inte. Laus Deo.

¶ Consilium.lxvij.

¶ Filius qd hereditatem maternam nō aditam etiaȝ ab intestato
transmittat ad suos.⁊ qd filius qui ex forma statuti excludit soro-
rem: qd transmittat portionem sororis ad suos.⁊ qd trāsmittat he
reditatem etiam maternam vt quasi aditam nō vt adeundaȝ.⁊ qꝫ
filia exclusa a statuto desinit esse sua ⁊ qd non facit partem: ⁊ pro
intel.l.mulieri ⁊ titio.de condi.⁊ demon.⁊ quod hereditas debet
esse cum eadem qualitate penes heredem ad quem transmittitur
sicut erat apud defunctum.

Dominus labia mea aperiat
⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. In presenti cō
sultatione substantialiter loquar: obmittēdo superflua
Et in primis illa conclusio est expedita qd Johānes trāsmisit por-
tionem sibi debitam de iure cōmuni circūscripta municipali censu
ra in hereditate domine Marie matris ad Antoniam filiā suam
ad exclusionem etiam albezine sororis dicti Johānis ⁊ filie domie
1 Marie hoc manifeste patet.l.ratione ⁊ auctoritate. primum † pro-
batur in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabulas.vbi habet qd
liberi hereditatem maternam transmittunt ad descendentes siue
2 soli sint instituti siue cum extraneis. Unde † dicunt ibi doctores
Bald.Salyce.⁊ alij quod ius transmissionis tollit iūs accrescen-
di. Et loquitur tex. siue agatur de transmissionibus totius heredi
tatis siue partis: ex quo tollitur ius accrescēdi: ⁊ probat aperte tex.
dum dicit derelictam sibi hereditariā portionem posse transmit-
3 tere.⁊ sic est ibi casus huius conclusionis.⁊ licet † illa lex loquatur
in successione ex testamento: tamen habet locum etiam in successio
ne ab intestato prout ibi concludit glo.quam approbāt omnes do
ctores. ¶ Secundum probatur: naȝ potentior dicitur esse causa sub
stituti vulgaris quā illius qui venit per ius accrescendi: vt tradit
in.l.quidam testamento proculum.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ in.l.pen.
4 ff.de iniusto rup.⁊ irri.testamen. Sed ille qui † venit ex iure trans
misso excludit substitutum vulgarem.vt concludit Bart.in.l.j.in
secunda.q.primi effectus.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.pe.ff.de iniusto ru
pto ⁊ irri.testamento. Cuius opi.est magis communis vt ibi latis
sime scripsi post Bar.⁊ ponunt plene Bal.⁊ ordinarij in.l.cum ꝓ-
ponas.C.de heredi.insti.ergo fortius debet excludere illum qui ve
nit per ius accrescendi.argumento auc.multomagis.C.de sac.san.
eccle.⁊ argumento sumpto ab illa regula si vinco vincentem te er-
go vinco te.l.de accessionibus.ff.de diuer.⁊ tempo.prescrip.⁊ in.c.
5 auctoritate.de preben.li.vj. ¶ Tertium † probatur auctoritate glo
se in.l.non pro minori.C.ad officianum.vbi glo.limitat illum tex.
in terminis.d.l.j.C.de his qui ante aper.tabu. quando filius non
adita hereditate matris decedit relictis descendentibus quod tūc
eius portio non accrescat fratribus sed transmittitur ad descendē
tes: ⁊ illam glo.cōmuniter sequuntur ⁊ dicit ibi do. Raph. Fulgo.
quod omnes doctores sunt in hac sententia concordes. Pro ista
etiam conclusione vide etiam Jmol. in.l.ventre circa vltimaȝ car-
tam.ff.de aquiren.heredi. ¶ Confirmatur hec cōclusio de iure mu-
nicipali ex forma statuti sub Rubrica qualiter succedatur in dote
vxoris premortue qd incipit maritus lucratur ⁊c.dicitur que dos
⁊ successio intelligatur esse transmissa ⁊ transmittatur ad quoscū
qꝫ heredes etiam extraneos: que verba cum sint clara non est opus
alia interpretatione.l.si alij.ff.de vsu.leg.licet olim in ciuitate Flo
rentie ante dictam.l.conditam vigeret alia lex vigore cuius dubi-
tabatur an dos matris transmitteretur.prout solenniter consulu
it dominus Franciscus de albergotis prout habetur inter cōsilia
Ange.consilio.lxxviij.qd incipit in Dei nomine ⁊c.domina Ma-
ria de bastarijs. Cui consilio se subscripsit Ange.post dictum con-
silium domini Francisci de albergotis in consi.suo.lxxviij.incipit
subtiliter ⁊ eleganter dictum allegatum ⁊ consultum est ⁊c. ¶ Re-
stat ergo sola difficultas respectu portionis albizine a qua Johan
nes excludebat eam ex forma statuti florentini positi sub rubrica
qualiter mulier ab itestato succedit incipit nulla mulier possit ab
intestato succedere in ver.⁊ qd quelibet mulier ⁊ eius descenden-
tes. Nunquid si Johannes adiuisset hereditatem exclusisset albi-
zinam a dicta portione ita Antonia filia Johannis que venit ex
6 iure transmisso excludit albezinam a sua portione. Et certe † si age
remus de successione patris quo casu Johannes transmisisset ex
potentia suitatis hereditatem ad Antoniam iuxta not.in.l.si fra-
tris.C.de iure delib.⁊ per Barto.⁊ doc.in.l.ventre.ff.de acqui.he-
re.tunc esset concludendum quod Antonia excluderet albezinam
quia prout concludunt vgo de fonta.doctor parmensis qui dicit
se ita de facto respondisse: vt refert ⁊ sequitur Cy.in.l.j.C.de adul-
te.⁊ consuluit Bal.in suo cōsilio quod incipit in Christi nomine
factum proponitur sub hac forma: vt refert Ludo.roma.in.l.vētre
ff.de acqui.here.quia portio accrescens sapere debet naturam eius
cui accrescit.l.etiam cum ibi not.C.de iure dot. Item quia absur-
dum esset filium esse pro parte heredem suum pro parte non suum
heredem hoc est nō transmittentem ex potentia suitatis.argu.l.ti
tie si nō nupserit.ff.de cōdi.⁊ demon. Et istam partē tenet Pau.
de cast.in.l.fi.ff.de acqui.heredi.quia filiabus propter statutum de
finit esse sua.l.j.§.sciendum.⁊ ibi Bar.per illū tex.ff.de suis ⁊ legi
ti. Sicut ergo olim quando emancipatus nō erat cognitus si pa-
ter decessisset relicto emancipato ⁊ filio in potestatem filiū in pote
state successisset ac si emancipatus fuisset mortuus ita hodie existē-
te filia femina a statuto exclusa. Et secundū istā partem consuluit
Pe.de ancha.consilio mihi.xxiij.in formis consil.xxv.incipit in
questione supradicta visis subtiliter allegatis. Jstud etiā in termi
nis decidit Bal.in.l.siquis posthumos.§.si filium.ff.de libe.⁊ po
sthu.vbi dicit qd satis est qd filia sit momēto a filia exclusa. Naȝ cū
successio ad filiū confluxerit filius transmittit ad filias suas: ⁊ filia
nō habet aliquod ius petendi cum sit aquisituȝ ius alteri. Jstud
etiam voluit Bal.in.c.j.§.j.episcopū vel abbatem. Et bal.in auc.
in quibus.C.de secun.nup. Et ista opi.videt verior ⁊ communior
licet Bar.de Saly.in.l.fi.C.de repu.teneat ꝫiam opi.quia portio
nem non habet vt suus: sed ex dispositione statuti: merito suitas
non operatur in illa portione.argu.l.si mulieri ⁊ titio.ff. de cōdi.
⁊ demon. Sed dicit insignis doctor do.Jo.de monte sperello in.l.
si fratris.C.de iure deli.quod dictum saly.est no.sed est dubitabile
7 Et respondet † ad.l.si mulieri ⁊ titio que ibi inuitatur contra mē-
tem testatoris dispensatiue prout ibi dicūt doc. Secus in casu no-
stro quia voluntas defuncti censetur esse conformis dispositioni
statutorum vt per Bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.
lib.⁊ per Bar.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel. Item quia
dicta.l.loquitur quando agitur qd portio deficiens accrescat por
tioni.in casu autē nostro in princi.defert tota portio vnde sumus
extra terminos illius.l. Item.d.l.habet locum in legatis nō in he
reditatibus vt firmat Bar.in terminis nostri statuti in.l.re con-
iuncti.ff.de lega.iij.⁊ doc.in.l.j.C.quando non petentium partes.
Sed idem saly.in.l.j.C.de adulte.sequendo Ja.de are.tenet idem
qd.in.d.l.fi.triplici ratione.prima ratio est quia a statuto defert
masculo beneficium exclusionis femine: ergo cum successio in por-
tione femine deferat per modū beneficij nō acquiritur nec trāsmit
titur nisi acceptetur: vt patet in.l.iij.§.aquirere.ff.de bo.pos.ti.ge
nerali ⁊ in.l.emancipata.C.qui admitti. Sed ad rationem hāc re-
spondetur multipliciter: primo enim dicere possumus qd trāsmis
sio fit de iure cōmuni.nam cum de iure cōmuni hereditas delata fi
lio trāsmittit vt in.d.l.j.C.de his qui ante ap.tab.ergo cum ex for-
ma statuti deferatur tota hereditas ex passiua iterpretatione iuris
cōmunis transmittit.l.j.§.lex falcidia: ⁊ qꝫ ibi plene per Bar.ff.ad
8 l.fal. Secundo quia † beneficium etiā nō acceptatū transmittitur
l.nō solum.ff.de in inte.resti.mi.⁊ l.heredes.C.ad vell. Et probat
in terminis nostris in.l.apud hostes.C.de suis ⁊ legit. vbi patet qd
qꝫuis hēditas patris deferatur filio p fictionē.l.cornelie ⁊ sic de iu
re speciali nihilominus filius transmittit ex potentia suitatis.ad
iura autē saly. Respondet: vel qd ibi est nō ex eo quia cōcessio sit be
neficium sed ex eo quia requirit factum hominis vt beneficiū locū
habeat.s.aditione pretoris: vt declarat Bal.in.d.l.emancipata. si
autē beneficiū cōcederet sine facto hominis cui beneficiū confert si
cut in casu nostro defert successio a statuto de iure ciuili quia tunc
non requiritur acceptatio: vt probatur in.l.cū pater.§.surdo.ff.de
lega.secundo ⁊ in.l.fi.§.tali.C.de curato.furio.⁊ probat in dicta.l.
apud hostes: vel dicendum est qd ratio dictorū iurium est quia illo
tempore emancipatus non transmittebat hereditatem non aditā
9 vnde † dicit glo.in.d.l.emancipata ⁊ clarius ibi Jac.de rauē. Pe.
Cy.ray. Jac.butri. Bal.fulgo.⁊ Pau.de castro.⁊ Cy.in.l.j.in.ij.q.
C.de his qui ante apertas tabu.qd etiam bonorum possessio non
agnita per descendentes in bonis ascendentis transmittitur ad de
scendentes sicut hereditas vt.d.l.j.regulariter autem bonoruȝ pos
sessio non agnita non transmittitur: vt in.d.§.aquirere.⁊ sic est so-
luta prima ratio salyceti. ¶ Secunda ratio saly.est quia filius trans
mittit ad posteros hereditatem tanqꝫ sibi debitam siue ex capite.
l.j.C.de his qui ante aper.tabu.siue ex capite suitatis: quia trāsmis
sio fit propter dominij continuationem iuxta not.in.d.l.apud ho-
stes. Sed illa portio non defertur vt debita sed tanquā lucrum er-
10 go cessat ratio transmissionis sed ad istam † rationem respondet
qd cum filia exclusa definat esse sua vt per Bar.in.l.j.§.sciendū.ff.
de suis ⁊ legiti.⁊ non faciat partem filio quia non succedit nec spe
ratur succedere vt in.l.qui repudiantis ⁊ in.l.pap.§.quoniam.au-
tem.ff.de inoffi.testa.⁊ Barto.⁊ alij in.l.pater filium.eo.ti.filius re
manet heres insolidum ⁊ sic transmittit: ⁊ patet ratio falsa per ea
que ponit Bal.in consilio supra allegato ⁊ Pau.de cast.in.d.l.fi.
ff.de acqui.here. ¶ Tertia ⁊ vltima ratio saly.fuit quia filius trans
mittit hereditatem vt ad eundam non vt aditam.l.si quis filiū in

prin.ff.de acqui.here.ergo Antonia filia Johannis sua aditione nõ debet posse excludere amitam quia qualitas qua masculus nõ durat in filia.argu.l.quia personale.ff.sol.ma.τ.l.titia seio.§.vsu 11 ras.ff.de lega.ij.Sed ad istam † rationem respondetur qđ ex quo fauor est filij qđ transmittat ad suos heredes vt suus hereditas habetur pro adita in eius fauorem iuxta no.in.l.si filius qui patri.ff. 12 de vulga.τ pupilla. Preterea † hereditas transmittitur vt quasi adita τ nõ vt adeũda in filio suo:patet quia transmittitur cum beneficio abstinẽdi vt habetur in.d.l.si quis filium in principio.ff.de acqui.here.vnde anno preterito super huiusmodi statuto florentino tentabam qđ secus esset in hereditate materna q̃ illa nõ acquiritur filio ipso iure nec vt quesita trãsmittitur sed vt querẽda quia ex quo fingitur filio acquisita a quo femina excluditur nõ est mirũ quod femina tunc excludatur quia causatur exclusio a persona filij secus in hereditate materna quia transmittitur vt querenda:τ sic videtur causari exclusio ab adeunte ex iure transmisso:cuȝ ergo in persona adeuntis nõ adsit qualitas propter quam excluditur non videtur excludi quia mutatio persone mutatur priuilegiũ.l.Paulus.§.j.ff.de acqui.here.τ est bonus ter.in.l.cum patronus.ff.de lega.ij.tamen quia conclusio videbatur dubia tũc nõ firmatur.Sed etiam ex alijs capitibus tunc cõsilium reddidi. Nunc autem proprie talis pũctus in terminis delatis sit:placet mihi cõclusio quod idem sit in hereditate matris.Nam rationes Bal.in preallegato consilio allegato per Ludoui.in.d.l.ventre militant etiam in casu nostro si bene inspiciamus.s.vt augmentum habent idem priuilegium.Et ne filius diuerso iure censeatur.s.vt transmittens τ non transmittens.Item ratio qua mouetur Bal.in.d.l.si quis posthumos.§.si filium.s.quia hereditas est filio delata τ per transmissionem ius alteri quesituȝ τ sic femina nil potest petere.Et altera qua mouetur Pau.de cast.in.d.l.si.§.quod filia est effecta insuccessibilis habent etiam locum in casu nostro:si rationes eorum bene inspiciantur allegant etiã qđ ex quo masculo est ius quesitum transmittit illud in heredem etiam feminam auc.legi.cum antiquiorib⁹ C.de iure deli.τ.l.vnice.C.de his qui ante aper.tabu.Item quia filia representat vicem patris sicut alias in.l.emptor.C.de here.vel act.vendi.Item quia sufficit semel ius fuisse constitutum.argu.l.videamus.ff.quod metus cau.Et ita etiam per istas rationes tenet Jo.An.sequendo dictam opi.vgolini.τ cy.in addi.Spe.in ti.de succe.ab intes.in rubrica ver.similez.q.vbi dicit.Et miror quod do.Jaco.de are.tenuerit cõtrarium.Quorum rationes nõ cõsiderant qđ fiat trãsmissio ex potẽtia suitatis sed pungunt quomodocunq̃ fuit trãsmissio cum loquãtur de transmissione que fit virtute.l.vnice.C.de his qui nõ per apertas tabulas.τ.d.l.cuȝ antiquioribus que loquuntur etiam in hereditate materna.vnde licet eorũ decisio loquatur in hereditate paterna:tamen per easdem rationes precise respondissent in hereditate materna. ¶ Confirmatur 13 ista † opinio:nam quando transmittitur ius adeundi transmittitur cum eadem qualitate sicut erat penes filium:patet quia transmittitur in extraneum cum beneficio abstinendi quando sumus in hereditate paterna:vt in.d.l.si quis filium.§.fi.C.de inoffi.testa. vbi probatur quod quãdo querela transmittitur a filio in nepoteȝ In illa querela non agitur de meritis nepotis sed de meritis filij τ sic inspicitur qualitas filij trãsmittentis:filia excluditur. Igitur 14 τc.¶ Probatur hoc idem.nam † si heres heredis ex iure transmisso adijt dicitur adire vt heres heredis τ nõ vt heres primi licet per mediam personam etiam illius fit heres.l.si.C.de here.insti.exempli gratia.titius institutus ab extraneo non adita hereditate.Decessit infra annum heres in annum secundum.l.antiquioribus.C. de iur.delib.adijt an erit heres ticij vel primi defuncti τ non primi quia ab intestato nõ:cum sit extraneus:ex testamento quia non institutus neq̃ substitutus:vnde est heres illius qui hereditatẽ trãsmisit iam qualificatam τ affectam hoc priuilegio exclusionis filie. vnde cum sua causa debet transire.d.l.si quis filium in fi.C.de inof- 15 fici.testa.debet enim † esse hereditas cum eadem qualitate apud heredem ad quem transmittitur sicut erat apud defunctum licet heres sit diuerse qualitatis:vt probat Barto.in.l.j.§.ibidem.ff. de colla.bonorum argumento.l.sed si pro dote.§.pe.ff.de legatis prestãdis.¶ Comprobatur predicta quia hereditas delata filio ab ascẽdenti transmittitur ad descendentes.d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tabu.Cum ergo in casu nostro deferatur ex forma statuti debet statutum recipere passiuam interpretationem a iure communi τ consequenter talis successio debet transmitti ad descẽdẽtes per ter.cum ibi no.in.l.j.lex falcidia.ff.ad.l.falcidiam τ no.in.l.si.§. si in computatione.C.de iure delibe.¶ Pro his accedat statutum positum sub rubrica qualiter succedatur in dote quod vult quod hereditas matris transmittatur etiã ad extraneos.τ sic fit transmissio sicut quando fit ex potentia suitatis:vnde equiparatur fili⁹ in transmissione hereditatis materne sicut in paterna:ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquiliã.¶ Ad idem adducitur.nam portio filie est vnica cũ portione filij τ simul deferuntur post mortem matris filio:qua ergo ratione transmittitur portio filij eadem τ portio filie ratione vnionis licet etiam alias illa sola nõ fuisset transmissibilis.hoc probat ter.singularis in ratione decidendi in.l.qui patri ff.de acqui.heredi.ad idem lex qui ex duobus.ff.de aquir.heredi. 16 ¶ Comprobatur.nam † d.Anto.de butrio in suo consilio.xx.incipit in nomine patris τc.equitas valde suggerit vbi cõcludit q̃ ille qui fingitur heres quo ad actum trãsmissionis tãtum succedit etiã cum beneficio exclusionis femine τ loquitur in hereditate materna τ in preallegato statuto tamẽ qđ tũc temporis statutum ali 17 ter loquebatur.¶ Ad idem † adduco.nam Johãnes trãsmisit portionẽ suam ergo Antonia cõsequi dȝ etiã aliã portionem a qua filia excluditur per ius accrescendi alias sequeref qđ ille cui delate essent plures partes vnius hereditatis possit pro vna parte esse heres pro alia nõ cõtra.l.j.τ.ij.cum ibi no.ff.de acqui.heredi.τ dicit Ange.in.d.l.j.q̃ procedit nõ solum quando plures partes deferũtur a testatore sed etiã si a lege.allegat casum singulareȝ in.l.iiij.C. 18 de omni agro deserto lib.xj.¶ Confirmatur.Nam † dicit Bald.in l.vnica.§.in nouissimo ver quero nũquid ille ad fi.C.de cadu.tol. qđ vbicunq̃ de iure speciali defertur aditio ibi ex equitate speciali non impeditur trãsmissio ne lex sit captiosa:quam doctrinaȝ dicit mẽti tenendã:si ergo filio aditio portionis sororis defertur de iure speciali non debet impediri transmissio. ¶ Ad idem adduco 19 decisionem alberici de rosate in tractatu statutorũ in secunda parte.q.centesima:incipit item queritur cõmuniter est statutum in ciuitatibus:vbi cõcludit qđ si statutum vult qđ stãte filio filia nõ succedat sed debeat dotari:τ filius decedat relicta filia ex se anteq̃ sororem dotaret q̃ neptis potest dicere se velle dotare amitam τ illã excludere quia filia succedit in omne ius patris.l.heredẽ.ff.de reg. iuris.Item quia sufficit semel perueniffe hereditatẽ ad casum qđ amita debeat esse dote cõtenta τ exclusa.argu.l.cum quidam.§.fiscus.ff.de vsuris.τ.l.si quis hac.l.ff.de operis libertorum τ sic concluditur qđ sit transmissio cum beneficio exclusionis femine ab illa portione:τ secundum hanc partem punctualiter in hereditate materna consuluit Pau.de ca.consilio.cccxlij.in formis incipit primo videndum est quia dicitur filius transmittere cũ beneficio exclusionis.argu.d.l.si quis filium.§.j.ff.de acqui.here. Itẽ quia licet sit disputatio respectu exclusiõis femine.an statutũ sit odiosuȝ 20 vel fauorabile tamẽ ipsa † trãsmissio est fauorabilis iuxta not.p.l. ventre.ff.de acqui.here.ad idem glo.in.d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tabu.τ est ter.in materia penali τ ibi dominus Dominicus in.c.statutum el secundo de hereticis lib.vj.sed quia a petente vrgeor.hoc non prosequor nec discutio quod statutum simplici- 21 ter dicit quod † non extantibus masculis filie femine succedant non autem dicit quod extantibus:femine excludantur nisi a contrario sensu tale argumentum sumi debeat:quia.q.est determinata quod sic per Bald.in.l.conuenticulam.C.de epi.τ cle.τ per docto.in.l.si cum dotem in prin.ff.so.matri.

¶ Laus Deo.

¶ Consilium.lxviij.

¶ Scriptura priuata qđ plene probet cõtra scribentẽ τ subscribentes:quando est recognita:τ qđ presumatur facta inter presentes:τ quod probet nedum in fauorem alterius sed etiam in fauorem habentis causam ab eo:τ contra debitorem τ quemlibet eius successorem etiam particularem:τ quod dominium dicatur translatuȝ in permutatione si de re tradenda fuit habita fides:τ qđ conditio ob causam non detur contra emptorem rei permutate.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum.visa τ diligẽter considerata contingentia facti circa presentem cõsul- 1 tationem plura sunt discutienda.¶ Primum † an dicta apodissa scripta manu presbyteri michaelis filij orsucci supposito prout mihi narratur qđ ipse fatetur illam scriptam manu propria plene ꝓbat cõtra ipsum presbyterum michaelem τ concludẽdum est qđ sic: ita cõcludit Bar.τ sequuntur Jo.de imo.τ Lodo.roma.in.l.nuda.ff.de dona.ita etiaȝ cõcludit Bar.τ cõmuniter Moder.sequũtur in.l.admonendi.ff.de iureiur.per casum in.l.publia in fi.ff.de positi τ Bar.in auc.τ si cõtractus.C.de fi.instru.τ Spe.in ti.de instru.cau.τ fide.§.nunc dicendum versi.tertium supplementũ.τ plene tradunt do.Anto.Jo.de imo.τ do.Abbas in.c.ij.extra de fi.in- 2 strumẽ.¶ Secundum an † sicut dicta priuata scriptura recognita probat plene contra dictum presbyterum michaelem:ita etiam plene probat cõtra Bartholomeuȝ τ Laurentiuȝ eius fratres τ filios dicti ser.Nicholai subscribentis τ eorũ subscriptiones recognoscẽtes τ concludendum est qđ sic.casus est.in.l.cũ antiquitas:τ ibi ad hoc ponderant Bal.τ Moderni.C.de tes.quoniam ideȝ operatur subscriptio manu propria quod operatur scriptura manu propria confecta.hoc idem tenet Bal.in auc.cõtra qui propriam.C.de non nu.pecu.Et probatur ratione quoniã subscriptio refert se ad scripturam.vnde videntur in subscriptione repetita τ continere que cõtinentur

cōtinentur in ipsa scriptura.argu.l.institutio talis.ff.de cōdi.⁊ de mon.Et.l.si ita scripsero ⁊ qd ibi per Bar.ff.de cōdi.⁊ de.ita etiã decidit Ange.in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de verb.obli. vbi dicit ita fuisse obtentum florentie.Et sequit ibi Jo.de imo.ex quibus duobus premissis sequitur conclusio qd dicta priuata scriptura plene probat tam contra ipsos subscribentes quam contra 3 ipsum qui scripsit.¶Tertium qd † venit discutiendũ est nunqd dicta priuata scriptura probetur confecta in presentia dicti Nicolai de massa.Et in hoc videbat dicendũ primo aspectu qd non nisi aliter probaretur p̄sentia qm̄ p̄ntia est quid facti:⁊ facta nõ presumuntur.l.quecunq; cum ibi no.ff.de publi.vnde dicit Pau.de castro in l.illud.C.de sacrosan.eccle.se vidisse.q.de facto cōtinebatur in instrumēto qualiter sempronius donabat stico nec dicebatur presenti ⁊ recipienti nec apparebat de presentia titij ⁊ cōsequenter quod donatio non valebat.Argu.glo.in.d.l.illud.Et ad glo.in.l.j.C.de cōtraben.⁊ commit.stipu.⁊ qd ibi per Barto.respondet Pau.de cast.quod loquitur quando instrumentum facit mentionē de actu qui nõ potest fieri inter presentes prout est stipulatio.l.j.in principio.ff.de verbo.obliga.Sed donatio fieri potest inter absentes:dũ modo interueniat nuncius vel epistola ⁊ posito q; nuncius vel epistola nõ interuenissent licet donatio esset nulla nuncius tamen nõ dixisset falsum.Cum ergo sumus in casu in quo nõ agimus de actu qui non potest fieri inter absentes cũ simus in confessione seu permutatione facte inter Nicolaum de massa ⁊ ser.Nicolaum orsucci que confessio inter absentes emanare pōt.l.certum.§.siquis absente.ff.de confessis.Jtem in certis cōuentionibus initis inter predictos de quibus in.d.scripta priuata que etiam inter absentes fieri possunt iuxta no.in.l.consensu.ff.de act.oblig.Et licet ratione absentie essent nulle nõ interueniente nuncio vel epistola tamen scribens non dicetur falsum scribere.cōfirmantur predicta per ea que ponit Bar.in.l.titia.§.idem respondit el secundo.ff.de verbo.obliga.vbi in so.l.j.C.de statuis ⁊ imagi.dicitur quod ideo actus presumitur factus inter presentes.in.d.§.idem respondit quia ibi presentia erat de solennitate intrinseca que ratio cessat in.d.l.j.ergo vbi non esset de solennitate intrinseca prout videtur esse in casu nostro vult Bar.manifeste qd presentia non presumatur.Et hoc idẽ videtur voluisse Ange.⁊ Jo.de imo.in.l.his verbis.ff.de duobus re.qui volunt qd verbum promisit est interpositum in scriptura ex quo presumitur promissio facta per stipulationẽ presumitur in dubio presentia.¶Confirmatur ista opi.per text.in.l.optimam.C.de contraben.⁊ comitten.stipu.in verbo presentes per quem dicit ibi Bal.no.quod instrumentum debet facere mentionem de presentia contrahentium ⁊ sic ex illo tex.iuncto eo quod colligit Bald.videtur colligi quod tunc presumatur presentia quãdo in instrumento fit mentio de presentia.sed in casu nostro nulla fit mentio de presentia Nicolai de massa:ergo eius presentia presumi nõ debet.¶His tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo s.qd dicte conuentiones presumuntur facte inter ipsum Nicolauz ⁊ filios ser Nicolai de quibus in.d.scriptura omnes presentes.Et in primis ad hoc dicendum moueor.Nam si diceremus dictum Nicolaum de massa non fuisse presentem tempore dicte scripture confecte dicta scriptura redderet falsa patet quia dictus prestitor Michael inducit in.d.scriptura dictum Nicolauum de massa confitentem deganum cum conditione de qua in dicta scripta ⁊ ipsum mutuantem ⁊ prestantem vndecĩ ducatos que scriptura esset falsa nisi Nicolaus de massa tunc fuisset presens tempore cōfecte scripture ergo debet presentia presumi donec probetur absentia quonio pro scriptura presumitur de presentia.si alias probata absentia scriptura redderetur falsa.casus est in.l.optimam.C.de contraben.⁊ commit.stipu.que loquitur in scriptura priuata vt dicit.glo.fi.in fi.⁊ hoc casu etiam loquitur glo.in.l.j.C.de cōtraben.⁊ commit.stipu. Nec habet obstare qd in scriptura non fit mentio de presentia quoniã illud nõ est necessarium vt.d.l.optimam in terminis determinat Ange.dicens qd in terminis illius.l.scriptura nõ cantabat presentiam sed solum forte dicebat qd titius promisit seruo licet aliter de presentia nõ doceretur tamen crediturinter presentes scripturã factam.Argumento.d.l.j.eo.ti.⁊ probatur in.d.l.optimam in ter. ibi ⁊ si presentes iuncto ter.ibi debere ostendi partes fuisse presentes secundum Ange.hoc idem sentit Bar.in terminis in.d.§.idẽ respondit vbi dicit q; in.d.l.optimam ad maiorem cautelam scribitur inter presentes actum esse ⁊ sic aperte vult quod non sit necessarium nec Bal.contradic.q; si non fiat mentio de presentia q; illa nõ presumatur ⁊ sic in casu nostro concludendum est indubitanter q; presumi debet presentia Nicolai quem scribens in prima persona inducit loquentẽ ⁊ facientẽ ea que in scriptura cōtinent quo casu non possumus dicere ipsum fuisse absentem nisi dicendo scripturam falsam quod non contingebat in casu Pauli.de castro de quo.s.dictum est:⁊ hoc solum sufficeret.Sed hoc idem confirmatur alia ratione.Nam in.d.scriptura dicitur Joan.Nicolo suprascripto p̄sto a prete Michaele ducati.xj.largi ⁊c.⁊ scriptura cãtat de presenti ⁊ actuali prestatione ⁊ traditione.xj.ducatorũ per quod manifeste probatur ⁊ ostenditur presentia dicti Nicolai per ea que in simili no.voluit Oldra.in suo consilio mihi.ccxiij.Jncipit super eo qd queritur vbi concludit q; si in instrumento dicitur talis nomine donatus inuestiuit talem censetur inuestiuisse presentem argumento.c.cum olim.extra de re iudi.iuncto.c.ex ore.extra de his que fiunt a maiori par.capi.Et quia in dubio potius actus est interpretandus vt valeat quã pereat.l.quot.de rebus dubijs:ergo potius in presentem.Et hoc idem voluit Jo.an.in addi.Spe. in ti.de emp.⁊ ven.§.j.ver.Nunc formam instrumenti adducit:qr inuestitura est actus qui solet fieri a presente in presentem.c.j.quid sit inuestitura.Et vt actus potius aliquid operetur debet interpretari.l.si quando.ff.de lega.primo.⁊ vt potius valeat.c.abbate.extra de verbo.obli.⁊ ista dicta sequitur do.Car.in.c.ij.extra de consuetudine signi:que rationes militant in casu nostro.¶Et si dica- 4 tur tota † ista scriptura est confessio scribentium ⁊ subscribentiũ non autem probat prestationem ⁊ mutuum iuxta no.per Bar.Salice.⁊ doc.in.l.si ex cautione.extra de non nume.pecu.Respondeo quod cum sumus post biennium per.d.confessionem probatur vera ⁊ actualis numeratio:ex quo non potest opponi exceptio nõ numerate pecunie nisi excipiens probet vt communiter cōcluditur in d.l.si ex cautione.¶Postremo vt dicit Jo.de imo.in.d.§.idẽ respondit.Jste apodisse cōmuniter fieri solent inter p̄sentes vnde ab eo quod fieri cōsueuit validũ est argumentum.Argumento.l.qd si nolit.§.qr assidua.ff.de edili.edicto.⁊.l.vel vniuersorum.ff.de pignora.actione.Et sic presentia in dubio est presumenda quando actus inter presentes fieri consueuit.Argumento.ca.inspicimus de re.iur.in.vj.cum materia ⁊ ex premissis concluditur q; indubitanter dicta scripta nisi aliud probaretur presumitur facta in p̄sentia 5 dcti Nicolai de massa.¶Quarto venit † inuestigandũ nunquid posito q; dicta priuata scriptura probet cōtra ipsos scribentes ⁊ subscribentes in fauorem dicti Nicolai de massa an probet nunc in fauorem Marchi de catãtis habentis causam ex ti.emptio.in dicta possessiõe a dicto Nicolao de massa.Et videbat dicendum qd non quia res inter alios acta alijs non preiudicat ⁊ probatio inter alios alijs non plene preiudicat vt in.l.sepe cum materia.ff.de re iudi.Et per totum.C.res inter alios acta.¶Hoc tamen non obstante cōtrariam opinionem veriorem existimo ex duobus.primo quia scriptura que facit fidem inter duos facit etiam postea fidem habentē cau- 6 sam ab altero ex istis vnde scriptura que facit fidem † contra venditorem ante venditionem facit fidem contra emptorẽ:ita concludit Jaco.butri.in.l.scripturas.C.qui po.in pig.habeantur.vnde dicit Jaco.butri.q; etiam contra fiscum succedentem priuata scriptura p̄bat sicut cōtra debitorē scribentē q; dictũ refert ⁊ sequit Bald.in suo cōsilio mihi.cccclxvj.incipit ad intelligētiã hui⁹ materie ⁊c.vbi dicit q; scriptura q̄ faciebat fidē ꝯ debitorē faciebat et fidē ꝯtra quēlibet successorē siue vniuersalē siue particularē.Argumēto.l.pōponius.§.cum quis adminiculo cũ materia.ff.de acquirē.poss.⁊ eius q; habet in.l.si a te.§.iul.ff.de excep.rei iudi.Jdē etiã cōsuluit Bal. in suo cōsilio mihi.cccccviij.incipit cōsiderandũ q; iterdictũ ⁊c.Jta etiam consuluit Pe.de anch.in suo cōsilio mihi.xlj.incipit primo de viribus ⁊ officijs in tertia col.qua ergo ratiõe illa scriptura que probabat contra venditorem probat postea contra emptorem.pari ratione scriptura que probabat in fauorē venditoris probat etiã in fauorem emptoris per no.in.d.§.cum quis adminiculo.facit qr q; operatur propositum in proposito operatur oppositum in opposito.l.si ex toto in principio.ff.de leg.⁊ in.l.si vt proponis.C.de nup. ⁊ per Barto.in.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verborum obli. Et ad predicta benefaciunt que eleganter ponit Joã.an.in addi. Spe.in ti.de teste.§.nunc tractemus.in addi.magna.¶Secundo quoniam dicta scriptura priuata non probat sufficienter nisi recognosceretur a scribente ⁊ subscribentibus iuxta no.in.d.l.nuda.⁊ barto.⁊ doc.in.d.l.admonendi.⁊ tradit Jo.an.in addi.Spe.in ti. de instru.edi.§.nunc dicendum in additione magna.ver.tertium supplementum.Si ergo in causa vertente nunc inter dictũ Marchum qui habet causam a Nicolao de massa ⁊ filios ser Nicolai:dicti filij ser Nicolali recognoscunt scripturã ⁊ subscriptiõ.a qua recognitione illa scriptura recipit fomentum vt dictum est tale deganum seu permutationem factam fuisse vt in scripta probatur nũc inter dominum Marchum ⁊ dictos filios ser Nicolai orsucij.Et sic non obstat regula qd res inter alios acta ⁊c.¶Quinto loco ve- 7 nit discutiendũ † an per verba de quibus in dicta scriptura probetur deganum seu cãbium vel permutationem fuisse factã inter dominum Nicolaum de Massa ex vna ⁊ dictum ser Nicolaum orsucij ex alia.Et videbatur primo aspectu dicendum q; nõ:Quoniam in dicta scriptura videt fieri mentio de dicto degano seu permutatione enunciatiue seu narratiue propter aliud.i.mutuum ⁊ remissionem affictus forte filij ser Nicolai retinerent dictos.xj.ducatos:⁊ sic non videntur disponere neq; probare.l.non nudis ⁊.l.nõ epistolis.C.de proba.traditur plene per Bar.⁊ alios in.l.hac scriptura

ff.de donatio. per canonistas in c. fi. de succes. ab intesta. Nec videtur obstare si diceretur quod inter ipsos contrahentes inducunt dispositionem et probant per tex. in l. optimam. C. de contraben. et commit. stipu. et per Bar. et doc. in d. l. ex hac scriptura cum similibus. Quoniam ad hoc videtur posse responderi quod illud quod in instrumento enunciatur probatur ad fin. validitatis eius quod principaliter in instrumento continetur: ita procedit tex. in d. l. optimam cum ibi no. Sed si principaliter disputetur de ipso enunciato tunc verba enunciatiua non videntur probare: casus videtur esse secundum intellectum Hosti. Jo. an. et communiter doc. in c. illud. extra de presump. et ita in proposito concludunt ibi do. Anto. et do. Abb. Modernus. vt ibi latius per eos. Ita dicamus in casu nostro quod licet probaretur deganum seu permutatio ad finem validitatis abligationis de qua in scriptura tamen non probatur nunc quando principaliter de ipso degano disputatur. faciunt no. per Bal. in l. neque natales in vltima colum. C. de proba. ¶ Sed his non obstantibus in casu nostro contrarium puto verius. s. quod licet principaliter disputetur de ipso degano seu permutatione tamen probetur per dictam priuatam scripturam. Et ex duobus. primo per ea que ponit Bar. in l. sciendum. ff. de verbo. obli. vbi simpliciter vult quod verba enunciatiua in instrumento probant inter ipsas partes per d. l. optimam et idem voluit Bar. in d. l. ex hac scriptura et punctualiter in terminis nostris hoc voluit Barto. in l. gerit. ff. de acqui. here. vbi vult quod si aliquis enunciatur heres in instrumento. et postea principaliter disputatur an sit heres illa verba probent ipsum heredem. Et hanc partem tenet Bald. in auc. si quis in aliquo in versi. iuxta hoc quero. C. de eden. per tex. in auc. vt fratrum filii. §. illud quoque in d. l. optimam. et Bal. in l. ij. C. de nup. et Bal. in c. ex transmissa. extra de resti. spo. et in c. series. in secunda col. extra de testi. vbi dicit quod per instrumentum dotis non solum probatur promissio dotis sed etiam affinitas faciunt not. per Bal. et Ange. in d. l. sciendum. vbi concludunt per glo. ibi quod si petitur executio instrumenti fideiussionis in quo fit mentio de debito principali non est opus quod producatur instrumentum debiti principalis: idem voluit Ange. in auc. vt sponsa. largi. §. et insuper. Florianus in l. ab ea parte. ff. de proba. et ista videtur magis communis opinio et mens legistarum. ¶ Secundo in casu nostro consultatio redditur clarior quia in d. scripta continentur duo capitula. Primum ponitur per viam confessionis et dispositiue et per se super degano. In secundo fit mentio de degano enunciatiue et propter aliud vnde non est dubium quod per primum capitulum probatur deganum. Casus est in l. publia in fi. ff. depositi et notant Bar. et doc. in d. l. ex hac scriptura et Cy. Saly. et alii in l. non epistolis. C. de proba. tradunt canoniste in clem. j. et ibi late genitor meus et sic concluditur quod per dictam scripturam de qua agimus probatur dictum deganum. ¶ Sexto loco venit inuestigandum quis contractus videtur dici talis contractus degani de quo per viam confessionis fit mentio in dicta scriptura priuata circa quod concludo quod verbum deganum est verbum vulgare loci nec in iure reperitur sed prout ex serie confessionis colligitur nihil aliud est quam permutatio quoniam deganum de quo agimus fit dando petium terre pro alio petio terre qui contractus in iure dicitur permutatio vt habetur per glo. et doc. in rubrica et in l. j. C. de rerum permu. et per Bar. et doc. in l. j. ff. de rerum permu. al's esset commutatio de re ad rem: et appellatur cambium. vt est casus in c. j. §. cum autem et ibi Bal. de contro. inuesti. nec obstat quod dictus Nicolaus obligatus esset dare quolibet anno sextaria quinque grani et sic potius videbatur data ad affictum non in permutatione quia illa tenebatur dare donec solueret tantam terram ex quo quinque sextaria percipi possent et sic talis promissio facta fuit non ratione terre recepte sed ratione terre soluentis donec differat soluere secundum id quod habetur in l. curabit. C. de ac. emp. et in l. ij. C. de vsuris. et per glo. in c. conquestus extra de vsuris. Et ita cantant verba scripte dum dicunt. Et cosi Jo Nicholao debio dare ogni anno per fin che li auero facto el dicto degano. ¶ His discussis et presuppositis vltimo loco dubitatur nunquid dicti filii ser Nicolai orsucci possunt recedere tam ex capite cause non secute quia nunquam fuit contractus adimpletus ex parte Nicolai de massa quam etiam ex capite penitentie et videtur quod sic per tex. et que ibi habentur in l. iij. §. j. ff. de cond. ob causam et in l. si pecuniam et ibi latissime Bar. et doc. eo. ti. ¶ Sed hoc non obstante contrariam sententiam indubitanter veriorem existimo et presuppono quod immediate quod res fuit tradita Nicolao de massa fuit incontinenti translatum dominium quia fuit habita fides terre habende in locum terre tradite sicut dicimus quod dicitur habita fides de precio ex quo non fuit tradita vt statim equiualens terra haberetur sed vt interim donec traderetur solueretur certa quantitas frumenti: et sic interim censetur habita fides per id quod no. glo. communiter approbata in l. quod venditio. ff. de contraben. empti. et glo. in l. procur. §. sed si. ff. de tributo. et glo. et Bal. in l. inciuile. §. de rei ven. quo casu quando dicitur habita fides in permutatione indubitanter dicitur translatum dominium: vt concludunt glo. et doc. in l. cum precibus. C. de rerum permu. et glo. Bart. et doc. in l. j. ff. de re. permu. bar. in l. si seruus. §. locaui. ff. de furtis et consequenter dominus nicolaus vendendo dicto marcho transtulit in eum dominium. l. ex empto in principio. ff. de act. emp. Contra quem marchum dicti filii ser nicolai orsucci nullam habent actionem. Nam licet dubium esset non paruum nunquid contra dictum nicolaum de massa in terminis nostris haberent condictionem ob causam ad requirendum dictum petium terre vel ex capite penitentie vel ex capite cause non secute quod non intendo discutere quia non necessarium de quo late per bar. et doc. in d. l. iij. §. j. et in d. l. si pecuniam. Tamen contra dictum marchum nullum habent remedium Casus est rotundus qui decidit hanc dubitationem in l. cum precibus. C. de re. permu. vbi est casus quod si res tradita ex causa permutationis alteri vendatur nec recipiens implet conuenta contra emptorem nulla actio competit sed competit actio contra eum qui recepit vt impleat conuenta vel restituat data. Et ratio est quia ob causam condictio que est actio personalis non sequitur fundum. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. concluditur ergo quod contra dictum marchum emptorem nullum competit remedium per tex. in d. l. cum precibus per quem deciditur in terminis questio nostra: concluditur ex premissis quod dictus nicolaus est aduersus filios dicti ser nicolai qui dictam scriptam priuatam scripserunt

¶ Laus Deo.

¶ Consilium. lxix.

¶ An ex adiudicatione facta per arbitros de quadam possessione dicatur fundus dotalis.

¶ Summarium.

1 Fundus dicitur dotalis quando datur in dotem inestimatus.
2 Arbitratores succedunt loco partium. Et quod ab eis censetur iuste facta estimatio numero. 2. et 5.
3 Dos promissa si pro ea assignatur res maioris valoris quam fuerit promissio in excessu presumitur donatio.
4 Dictio an quando ponitur inter duo quorum vnum non venit accessorie ad alium: copulat eque principaliter sicut copula et.
5 Arbitri succedunt in locum partium.
6 Compromissum factum inter partes laudo secuto habet instar transactionis.
7 Laudum quando est secutum non agitur ex laudo sed ex compromisso.
8 Dominium transfertur quando in contractu innominato est habita fides eorum que per aliam partem implenda sunt.
9 Verbum damus et adiudicamus importat translationem dominii.
10 Rem propriam hypothecatam habere quis non potest.
11 Concessio generalis non restringitur per clausulam specialem post ea adiectam.
12 Dominium transfertur ex titulo dationis insolutum.
13 Enunciatiua verba inter partes emologantes laudum probant.
14 Dos que fuit data in primo matrimonio vel promissa censetur repetita in secundo.
15 Estimatio in dubio facit emptionem.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum viso laudo lato inter bastianum lazarum dominam magdalenam et iacobum. Dubitatur an possessio seu podere adiudicatum dicto iacobo in dicto laudo per dictos arbitros dicatur esse fundus dotalis et pro qua parte. In qua consultatione videbatur primo aspectu dicendum quod totum dictum podere adiudicatum diceretur fundus dotalis. Quoniam dicti arbitri adiudicant dictum podere dicto Jacobo viro domine magdalene pro dote dicte domine magdalene et pro omni eo quod petere posset pro dote domine magdalene. Sine aliqua extimatione. sed quando fundus datur in dotem inextimatus dicitur fundus dotalis. casus est in l. si nuptura. §. j. et in l. dotale. ff. de fundo dotali et in l. in rebus. C. de iure dot. traditur plene in l. si estimatis et in l. estimate. ff. so. mat. ¶ His tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo. s. quod pro nulla parte dictum podere adiudicatum per dictos arbitros dicatur fundus dotalis. Et in primis presuppono quod cum in primo capitulo laudi dimidia dicti poderis fuerit adiudicata dicto lazaro et in secundo capitulo altera dimidia fuerit adiudicata dicte domine magdalene pro dotibus suis sibi debitis ab heredibus primi viri. Et demum in iij. c. laudi integrum podere fuit assingnatum iacobo secundo viro domine magdalene pro dotis promissione cum onere prestandi alimenta victum et vestitum dicto lazaro toto tempore vite sue et soluendi pro dicto legato florenos nonaginta: debemus concludere ex premissis quod dimidia dicti poderis fuerit adiudicata per arbitros pro dotibus domine magdalene et alia dimidia pro dicto onere victus et vestitus et solutione nonaginta florenorum. Istud fundamentum probatur. Nam ratio subiecte materie ita suadet quod pro dote magdalene fuerit adiudicata portio dimidia magdalene. et pro oneribus impositis dicto iacobo erga dictum lazarum fuerit adiudicata portio lazari. verba autem sunt intelligenda prout patitur subiecta materia. l. si vnum in principio. ff. locati. l. si stipulatus. ff. de vsuris

2 de vsuris ¶ Confirmatur † quia censetur arbitratores iuste arbi-
trasse prout consuluit dy. in suo consilio quod incipit tolomeus
manetis. et Jo. an. in addi. Spe. in titu. de arbitro. §. sequitur in
addi. Incipiente dyuus in regula allegant. ter. in .l. ab ea parte. ff.
de proba. et ponit bal. in .l. si. C. de contrahen. emp. Et maxime quã
do nulla pendet reclamatio vt per do. anto. et abbatem i. c. quoniã
contra extra de proba. ergo non est in dubio censendum quod pro
debito magdalene adiudicauerint aliquam partem portionis la-
zari vel quod ꝓ debito lazari adiudicauerint rẽ magdalene per id
quod habetur in rubro et nigro ne filius pro patre sed partez mag
dalene pro ea et partem lazari pro eo, maxime quia colligit ex lau-
do quod portio magdalene erat equiualens doti sue cuz sibi in eo-
dem laudo pro eius dote adiudicetur dimidia: ergo vsqz ad illam
dimidiam censetur dictuz podere pro dotibus adiudicatũ per tex.
in .l. cum quis vxori. §. mulier dotem iuncta gl. ff. de dote prelegata
vbi legatum fundi pro debito dotis intelligitur vsqz ad summam
dotis legasse fundũ ꝓ dote ꝛ sic quatenus quãtitas dotis ascendit
3 ad extimationem fundi. Nã † si non fuissent talia onera adiuncta
talis assignatio rei maioris extiationis ꝙ dos ꝓmissa vltra quan
titatem dotis censeret donatio. argu. l. si quis donationez. ff. de dõ. ẽ.
emp. ita dicit bal. in suo consilio mihi. cccclvj. incipit in xpi nomie
super dicta parte. ¶ Confirmatur autem arbitri adiudicant integrũ
podere pro dotibus cum oneribus predictis et sic propter duo con
4 templatiue cõiuncta per dictionem cũ † de cuius natura ẽ quod
quando ponitur inter duo quorum vnum non venit accessorie ad
aliuz prout est in casu nostro copulat eque principaliter sicut copu
la ꝛ: casus est ꝛ ibi bar. in .l. tabernam. ff. de fund. instru. ꝛ est ter. in
l. ij. ꝛ. iij. ꝛ ibi per Ja. de are. ff. de peculio legato. ꝛ ponit Jo. an. in
c. quia sepe de preben. in vj. bene faciunt verba laudi in vno capitu
lo in fine: vbi patet ꝙ arbitri dicant dedisse podere insolutum pro
dote ꝛ pro dictis oneribus ꝛ nonaginta florenis. Si ergo est facta
adiudicatio propter duas causas eque principaliter copulatas ꝛ
propter duas personas habentes coequale ius censetur facta ad-
iudicatio pro dimidia pro qualibet causa ꝛ propter quãlibet per-
sonam: per ter. in .l. reos. §. cum in talibus. ff. de duo. re. ꝛ in .l. j. cuz
ibi plene no. C. si plures vna sententia. ¶ Confirmatur: nam nemo
sani capitis inficiari potest ꝙ si lazarus pater ꝛ magdalena filia de
dissent propter duas causas dictum fundum ꝙ lazarus censeretur
dedisse dimidiam ex causa eum tangente. argu. l. cum seruus cũ ibi
no. ff. de verbo. obli. ꝛ eorum que no. bar. in .l. triticũ eo. ti. ꝛ per gl.
ꝛ doc. in .l. ij. C. de acqui. pos. cum similibus: ergo idem censetur fa-
ctum ab arbitris qui succedunt in locuz partium: vt in .l. si ob cau
sam. C. de euictio. ꝛ in .l. properandus. §. si quidem. C. de iudi. Et po
test predicta conclusio per plura comprobari que obmitto. ¶ Qui-
bus presuppositis primo erit videndum quid iuris de portione la
zari. secundo quid iuris de portione magdalene. ¶ Circa primum.
scilicet circa portionem dicti poderis pertinentis ad dictum laza-
rum ex premissis decisio est clara quod non censetur fundus dota-
lis ex quo nõ fuit in dotem datus: sed pro satisfactione ꝛ in recom
5 pensationẽ oneris ad que obligatus est dictus Jaco. Et cuz † arbi-
tri succedant in locum partium: vt in .d. l. si ob causaz. C. de euictio
nibus est ac si dictus lazarus dedisset dictam dimidiaz poderis ꝛ
econtra dictus Jacobus se obligasset ad dicta onera ꝛ sic resultat
quidam contractus innominatus per no. in .l. aristo. ff. de donatio
ni. ꝛ in .l. j. C. de donatio. que sub modo: ꝛ in .l. si vt proponis. C. de
6 cõditio. ob causam. ¶ Confirmatur quia † compromissum factum
inter dictas partes sequuto laudo habet instar transactionis. vt i
auc. si vero contigerit de iudi. ꝛ per bar. in .l. si societatẽ. §. arbi-
trorum. ff. pro socio. vnde ex tali titu. cõtractus innominatus stipu
latione vallati initi inter partes qd compromissum declarat post-
ea declaratum per arbitros dicta portio dicitur acquisita dicto Ja
7 cobo ad hoc. l. si. cum ibi no. C. de cõtrahen. emp. vnde dicit † bar. in
l. ij. ff. de arbitris. qd sequuto laudo agitur ex cõpromisso nõ ex lau
do. Et consequenter in dominum Jaco. fuit dominium translatuz
ex dicta causa sequuta traditione ex quo lazarus quo ad fienda per
8 dictum Jacobum sequutus est eius fidem: quo † casu habita fide i
contractu innominato eorum que per aliam partem sunt implen-
da ex illa traditione transfertur dominium: vt per glo. ꝛ docto. in
l. cum precibus. ff. de rerum permu. ꝛ per bar. in .l. si seruus. §. locaui
ff. de furtis. Ex quibus concluditur ꝙ dicta dimidia dicitur data
per dictum lazaruz dicto Jacobo in permutatiõ. ꝛ recõpensatiõ. one
ris ꝛ pecunie soluende prout in laudo continetur. ¶ Sed vna tan-
tum superest difficultas quia in quarto capitulo laudi dicti arbi-
tri condemnant bastianum heredem Joannis primi viri ꝛ dictũ
lazarum ad permittendum dictuz Jacobum vti frui dicto podere
que verba inferunt quod dictum podere non fuerit pro dicto laza-
ro adiudicatum iure pleni dominij sed tantum iure vsufructus: vt
probatur in .l. j. ꝛ in .l. iij. §. dare cum multis similibus. ff. de vsufru.
Et sic eodem modo videntur intelligenda verba tertij capituli qꝛ
precedentia per sequentia declarantur. Et vnũ capitulũ per aliud
l. qui filiabus in principio ꝛ .l. si seruus plurium in fi. ff. de lega. pri-
mo in .l. vtrum. ff. de peti. heredi. Sed ad hanc difficultatem breui-
ter respondeo ꝙ assignatio facta per arbitros in tertio capitulo est
9 facta quo ad dominium prout patet in verbo damus qd significat
translationem dominij insti. de act. §. sic itaqz ꝛ in .l. fi. ff. vsuf. quem
admodum caueatur hoc idem significat verbum adiudicamus vt
in .l. si quis putans. §. si fundus. ff. cõmuni diui. ꝛ insti. de offi. iudi.
§. fi. ꝛ patet ex his que ponit Jo. an. in .c. mandatum in vltima co-
lum. de rescrip. in .c. de actio. ꝛ peti. §. super petitione vero ceterum
10 ¶ Confirmatur † ista opinio quia in fi. d. iij. c. dicti arbitri declarãt
ꝛ obligant dictuz podere domini lazari pro dictis alimentis ꝛ one
ribus hoc autem facere non potuissent nisi dominiuz fuisset trans
latum in dictum Jacobum quia nõ potuisset lazarus rem propriã
habere hypothecatam. l. neqz pignus. ff. de regu. iuris. l. si rem alie-
11 nam. ff. de pigno. actio. cum ergo † ex precedentibus factis appa-
reat facta concessio pleno iure quo ad plenum dominium per ver
ba postea posita in .iiij. c. in quibus condemnatur lazarus vt per-
mittat dictuz Jacobum vti frui non restringitur talis generalis
concessio. casus est. in .l. donatio. §. species: ꝛ quod ibi per Bart. ff.
de dona. ꝛ .l. species. ff. de au. ꝛ argen. lega. ꝛ qd no. in .l. si mulier. ff.
de iure do. ꝛ potest bar. notari in .l. iiij. in fi. principij. ff. de alimẽ. ꝛ
ci. lega. ¶ Confirmatur per ea que arbitri declarãt in. vj. c. In quo
declarãt ꝙ bastianus teneatur cõuertere dictos. xc. ducatos in bo
na immobilia pro securitate euict. dicti poderis insolutum cõcess
si: ergo datur intelligi ꝙ fuit facta concessio quo ad plenum domi
12 nium. Ex quo † ex titu. donationis insolutum fit translatio pleni
dominij per id quod habetur in .l. iij. cum ibi no. ff. pro empti. ꝛ in
l. eius. ff. de rei vendi. l. sub conditione. ꝛ per totum. ff. de solu. vn-
de ex omnibus premissis concludo quo ad hanc primam difficul-
tatem qd dicta medietas poderis censetur pleno iure concessa Ja-
cobo pro dictis oneribus ad que obligatus est dictus Jacobus di-
cto Lazaro. ¶ Circa secundam difficultatem. s. circa portionẽ mag-
dalene idẽ est concludenduz. s. qd dicta portio nõ censeatur fund⁹
dotalis sed potius insolutũ data dicto Jacobo ꝓ dote sibi promis
sa: hanc conclusionẽ probo. In primis presupponẽdo ꝙ dicta do-
mina magdalena nupsit dicto Jacobo ꝛ fuit promissa dos cui nõ
fuerat ante laudum satisfactum prout asserunt arbitri in .iij. capi.
13 dicti laudi in principio. Et licet dicta verba † sint enunciatiua tñ
inter partes emologantes laudum probant vt in .l. optimam. C. de
contraben. ꝛ cõmit. stipu. ꝛ notãt bar. ꝛ doc. in .l. sciendũ. ff. de ver
14 bo. obli. Et lꝫ † non constet quãta ꝛ que dos fuerit promissa tamẽ
eadem dos censetur repetita in sequenti matrimonio in dubio q̃
fuit facta in primo matrimonio. l. diuus ꝛ .l. dotem. ff. de iur. do. ꝛ
l. pe. §. vxor. ff. solu. ma. l. diuus ꝛ .l. dotez. ff. de iure dotium in .l. pe.
§. vxor. ff. so. ma. ꝛ in .l. cum maritus. §. titius. ff. de pactis dotalib⁹
ꝛ per Cy. in auc. sed q̃uis in .iij. q. C. de re. vxo. ac. ꝛ Bar. in sua dis-
putatione que incipit quedam mulier habens amplum matrimo-
nium: sed primo viro fuerunt pro dote promissi floreni. ccclx. ꝓut
patet in .ij. capi. dicti laudi prout ergo in primo matrimonio ꝓ do
te fuerunt promissi. ccclx. floreni. Ita eadem dos in secundo matri-
monio presumitur ꝛ censetur repetita. ꝛ promissa. Cum ergo ꝓ do
te promissa medietas dicte possessionis fuerit adiudicata pro di-
15 cta † extimatione que in dubio facit emptionem ad hoc tert: in .l.
quoti. ꝛ ibi Bal. ꝛ alij. C. de iur. do. ꝛ gl. ordinaria cõiter approba-
ta in .l. si inter virum eod. titulo traditur in .l. estimatẽ ꝛ in .l. si esti-
matẽ. ff. so. ma. ¶ Confirmatur ista opinio: nam licet dos fuisset pro
missa incerta tamen censendum est ꝙ arbitri voluerint cõcedere di
ctam medietatem pro dicta estimatione. nam ex quo primo mulie-
ri pro dicta quantitate dotis dictam dimidiam in secundo ca. ad
iudicauerunt: ꝛ demum in tertio capitulo. pro dote promissa adiu-
dicant dictam dimidiam poderis censendum est qd pro satisfactio
ne dotis promisse pro dicta quantitate adiudicauerint: declarant
enim sequentia per precedentia: vt in .l. si seruus plurium in fi. ꝛ in
l. qui filiabus in princi. ff. de lega. j. ¶ Confirmatur quia si pro dimi
dia pertinente ad Lazarum censetur datum podere insolutuz ergo
pro dimidia etiam pertinente ad dñm magdalenam qm simul di-
cti arbitri ꝛ eisdem verbis vtranqz partem adiudi ant ergo adiu-
dicatio debet esse eiusdem nature in vna parte sicut in altera arg.
l. iam hoc iure. ff. de vul. ꝛ pupil. ꝛ eius ꝙ habetur in .l. q̃uis. C. de
impub. ꝛ ali. substit. he enim due partes poderis simul adiudicate
vniformiter recipere debent determinationem per ter. ꝛ que ibi no
ta. ponit Bar. in .l. si legatarius. §. j. ff. de leg. iij. ¶ Confirmatur ista
conclusio ratione vrgenti. Nam arbitri in fi. tertij capituli volunt
ꝙ si contingeret Jacobum premori dicto Lazaro ꝙ dictum pode-
re remaneat hypothecatum pro dictis alimentis ꝛ oneribus. Et
sic cũ dicunt dictum podere referũt se ad podere per eos dicto Ja-
cobo adiudicatum propter illam dictionem dominij per ter. in .l. j.
§. eum qui ꝛ ibi Bart. ff. de postu. ꝛ per bar. in .l. talis scriptura in
fi. ff. de leg. pꝛio sed totũ podere fuit adiudicatũ ergo voluerũt totũ
etiã podere esse hypothecatũ facit quia indiffinite dicunt dictum

podere indefinita aūt equipollet vniuersali prout declarat bar. in l. si pluribus. ff. de lega. ij. ⁊ per dy. ⁊ per Pe. de ancha. in rubrica de re. iur. in. vj. Si ergo mortuo Jacobo voluerunt dictum podere hypothecatum sequitur q voluerūt qd aliqua parte esset fundus dotalis quoniam si voluissent q esset fundus dotalis in aliqua parte immediate dominium illius partis mortuo viro fuisset retranslatum in vxorē suam iuxta. l. in rebus cum ibi no. C. de iure do. ⁊ sic heredes viri desinerent esse domini: ⁊ consequēter resolueretur hypotheca que non consistit in re aliena. l. rem alienā. ff. de pign. actz. ⁊ resoluto iure auctoris resoluit ius successoris. l. lex vectigali. ff. de pigno. Si ergo voluerunt qd totū esset hypothecatū post mortem Jacobi ergo q totū post eius mortem remaneret heredum: ergo q non esset in aliqua parte dotalis. Et ista ratio est multum concludens. Et ita credendum est arbitros sensisse: nec est censendū qd voluerint dominium partis lazari irreuocabiliter tranferre ⁊ dominium partis Magdalene reuocabiliter. Si contingeret casus restitutionis dotis. Ex quo simul adiudicauit: vt dictum est. Itez ex quo in. v. ⁊. vj. capitulis referunt arbitri se dedisse dictum fundum insolutum: vnde eodem modo censetur insolutum dedisse pro dote sicut pro illis oneribus per no. in. d. l. Si legatarius. §. j. Itez quia non est credendum qd voluerint quod solu. mat. portio remaneret apud virum ⁊ alia portio non per id quod habetur in. l. siquis aliam. ff. de solu. ⁊ in. l. quod si vno. ff. de in diez adiectiō. ⁊ qd no. Bar. in. l. cui vsufructus. ff. de vsu. lega. Ex quibus concluditur qd dicta portio Magdalene censetur concessa insolutum pro illa extimatione dotis pro qua erat apud primum virum. Et ista fuit arbitrorum mens. Laus Deo.

¶ Consilium. lxx.

¶ Summarium.

1. Licentiatus primo an preferatur secundo licentiato doctorato si post licentiam ⁊ gradum alterius ipse doctoretur.
2. Extensio in correctoriis fit ex eadem ratione si ratio est expressa.
3. Prior in dignitate dicit qui prius meruit dignitatem.
4. Ad doctoratum deuenitur medio examine ⁊ licentia.
5. Licentiato per doctoratum non confertur noua dignitas.
6. Citatio est de exercitio iurisditionis ⁊ in preoccupatione iurisditionis ille prefertur qui preuenit citando.
6. Licentiatus est proximus actui doctoratus.
7. Aliquid habetur pro facto quando parum restat fiendum.
8. Paria sunt aliquid esse in actu vel in via deductionis ad actum.
9. Finis retrotrahitur ad principium quando habet necessariam cōsequentiam ad principium.
10. Tempus condemnationis ⁊ exemptionis trahit necessariam consequentiam ab initio a tempore delicti.

1 Vtrum primo † licentiatus preferatur postea licentiato doctorato si post licentiā ⁊ gradum alterius ipse doctoratus est. Et q primo licentiatus preferatur: probat iuribus: rationibus: ⁊ auctoritatibus. ¶ Primo per tex. in. l. j. C. de cōsulibus vbi licet primo consuli preferatur postea consul ⁊ patritius tū si postea primo cōsul efficiatur patritius ipse prefertur ergo lz licētiatus ⁊ doctoratus preferatur primo licētiato si primo licētiatus doctorat postea debet preferri. Secundo cōfirmatur p rationem quam assignat text. in. d. l. j. C. de cōsulibus lib. xij. vbi tex. dicit qd ideo ille prius cōsul. qr prius dicit meruisse dignitatē patritiatus: vnde nō ideo quia primo consul. sed eo quia p illud dat intelligi ⁊ demonstrari quod primo meruit dignitatē patritiatus: sed ita est in casu nostro quia per licentiam ⁊ approbationem priorē per quam immediate potest doctor fieri probatur quia prius meruit dignitatē doctoratus: ergo dz precedere: vnde licet tex. loquat in eo qui prius est consul. Et sic in dignitate ⁊ diceret q licentia non est dignitas ⁊ sic q termini sint diuersi vnde non valeat argumentum de vno ad aliud. l. naturaliter §. nihil cōmune. de acqui. pos. l. papinianus exuli. ff. de mino. Tamen ex duplici regula hoc idem dicendum est. Prima quia ratio legis ampliat ⁊ restringit dictam. l. si is qui. ff. de acqui. pos. l. cū pater. §. dulcissimus. ff. de lega. ij. ¶ Secunda quia vbi eadez ratio ibi idem ius. l. a titio. ff. de verbo. obligati. l. illud. ff. ad. l. aquiliam ⁊ 2 maxime † qr ratio est expressa in. l. quo casu licita est extensio etiā in correctoriis ⁊ no. Bal. in. l. maximum vitiuz. C. de li. prete. ⁊ moder. 3 in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. cuz simili. Unde insignis † doctor dominus Andreas de barulo in. d. l. j. C. de consuli. colligit generaliter. no. ex illa lege qd ille est prior aliis qui prius meruit dignitatē allegat ad idem. l. j. C. de prepo. sacr. scri. in eo. li. ⁊. l. ij. de prefec. preto. vrb. ⁊. c. eo. li. ⁊ in. l. j. C. de leno. Et ad hoc plura iura allegat que obmitto. ¶ Confirmātur predicta. nam nemo ad dignitatem patritiatus potest peruenire nisi prius fuerit electus ad consulatum vel ad alium magistratuz de enumeratis in. l. nemini. C. de consulibus Et ille qui prius adeptus est consulatum prefertur postea in dignitate patriciatus ille qui prius factus est patritius. d. l. j. C. de consulibus. Ergo ille qui prius deuenit ad mediuz deueniendi in dignitatem debeat preferri. Igitur in casu nostro cum † ad doctoratum 4 deueniatur medio examine ⁊ licentia vt. l. magistros ⁊ ibi p Bartoluz. ⁊ Jo. de platea. C. de profes. ⁊ medi. ⁊ per do. Car. in cle. ij. de magistris ille qui prius est examinatus ⁊ approbatus preferri debet quāuis postea doctoretur. Et ista iudicio meo sufficiūt. ¶ Tertio principaliter probatur per duo iura simul iuncta: vz per text. in l. ij. C. vt dig. ordo serue. libro. xij. Juncta. l. pen. C. de consulibus. ¶ Nam in. d. l. ij ponuntur ordines dignitatum. ¶ Et dicitur q ille qui habet dignitatem cum administratione dignitatis prefert illi qui habet dignitatem sine administratione. tamen in. d. l. pe. dicitur qd ille qui habet dignitatem consulatus sine administratione habet solum licentiam administrandi aut impetrandi administrationem a principe: prefertur aliis etiam habentibus postea dignitatem cū administratione si impetrat administrationē a principe Ergo eadē ratione in licentiato qui habet facultatē petendi insignia: vt si postea habuerit insignia preferatur prius docto. facto post eius licentiam. ¶ Confirmatur per rationem quam assignant docto. in. d. l. pe. vbi dicunt qd ideo prefertur quia censetur tempore prime electionis consecutum fuisse administrationem quo tempore habuit licentiam illam: vt dicunt ibi do. An. de barulo Bart. ⁊ Joan. de platea Et sic non videtur postea de nouo consequi: ita in licentiato dicendum est quod tempore licentie cēsetur quod ade5 ptus fuerit doctoratum. ¶ Confirmatur † fortius per ea que ponit Bal. in. l. que indignus. ff. de senato. vbi punctualiter loquendo in licentiato dicit quod postea per doctoratum non confertur noua dignitas. Sed administratio dignitatis ⁊ allegat. d. l. penulti. C. de consulibus. ⁊ sic sicut in dicta. l. pe. prefertur ille qui habet dignitatem cuz potestate petendi administrationē. Ita preferatur licentiatus qui habet potestatem petēdi insignia doctoratus. ¶ Ex quibus potest sumi talis ratio qd ille qui habet dignitatem in habitu ⁊ non in actu prefertur illi qui postea consequitur in habitu ⁊ actu dummodo habitus dignitatis in primo deducatur ad actum Et ista etiam concludunt iudicio meo. ¶ Quarto principaliter cōfirmatur per tex. in. c. capitulum sancte Crucis de rescript. vbi si primus impetrat prebendam in Ecclesia ⁊ obtinuit literas monitorias ⁊ preceptorias. Demum alter habuit literas executorias prefertur primus: ⁊ ratio est sm docto. ibi quia per litteras monitorias dicitur ceptum negocium vt in. c. ex insinuatione ⁊ in. c. literis de rescript. ¶ Ex quo tex. cum ista ratione sumitur talis ratio quod vbicunq in tempore in aliquo actu debet posteriori preferri talis regula verificatur quod ille debet preferri qui illum actum incepit. licet prius non perfecerit. ¶ Cōfirmatur hoc per tex. in. c. tibi qui de rescri. Ubi si primus impetrauit gratiam ad prebendam vacaturam. ⁊ etiam executionem ad receptionem: ⁊ deinde etiam Secundus impetrauit licet secundus prius litteras presentauerit ⁊ receptus tamen prefertur primus. Ergo in casu nostro cum per approbationē ⁊ licentiam dicatur prius actum incepisse debet preferri licet alter prius peruenerit ad dignitatem doctoratus Quia examinatio ⁊ approbatio dicitur esse de necessariis ad doctoratum ⁊ pars doctoratus: vt in. d. l. magistris per Barto. ⁊ do. Car. in. d. clem. ij. de magis. ¶ Ergo prius dicitur cepisse actuz doctoratus qui prius fuit exa6 minatus ⁊ approbatus. ⁊ quod hoc † sit verum probatur per ea que a ponit Bar. in. l. si pluribus[a]. ff. de leg. ij. Et Dominicus post antiquos in. c. si duo de procura. lib. vj. Ubi dicunt qd ille dicitur preoccupasse quando peruenit ad aliquid quod est ipsius vel causa proxima ipsius de quo occupando tractatur ⁊ de exercitio ipsius actus Et ideo si agimus de preoccupatione iurisditionis. ille prefertur: qui peruenit citando quia citatio dicitur de exercitio iurisditiōis l. si quis postea. ⁊. l. vbi ceptum. ff. de iudi. cum similibus. ¶ Quinto principaliter hoc deducitur. nam vt dicit Bal. in. d. l. qui indignus ff. de senator. ille qui est licentiatus est ita proximus actui doctoratus quod licet proprie non sit doctor vt per dominicum plene post Pe. de ancha. ⁊ Bal. in prohemio sexti quod actui inesse videtur pro hoc tex. cum ibi no. in. l. ex eo. ff. de test. mili. Ubi proximus ad7 cingendum pro cincto habetur: sicut facit † illud vulgare in quo habemus quod aliquid pro facto habetur quando parum restat fiendum: vt no. glo. insti. de re. diui. §. cum ex aliena ⁊ tex. in. l. fi. ad sillei a. ⁊ tex. in. c. sed pensandum. vj. dis. Cum ergo parum restat ipsi licentiato ad doctoratum est habendus pro doctorato. Et pro hoc 8 paria † sunt que sunt in actu aut in via deductiōis ad actū. l. diuortio. §. non solum: so. ma. ff. per quem tex. ita dicit Bal. in. l. qui sub pretextu. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Sexto ista opinio confirmatur per 9 aliam regulam que habet qd vbi † finis habet necessariam consequentiā a principio finis retrotrahatur ad principium. l. iij. §. scio. ff. de mino. l. damni infecti. § sabini. ff. de damno infec. Sed ita est vt in casu nostro. nam sine examine non potest quis doctorari neq sine licētia habere insignia: vt in. d. l. magistros ⁊. d. cle. ij. cū simili. Ergo petitio ⁊ traditio insigniorz trahitur retro ad tempus licētie. Et ideo propter hoc als respondebāt insignes doctores vt audiui q salarium debetur rectori ⁊ priori qui repertus fuit tempore licentie

a ¶ Si pluribus. Hinc sumebat dñs Simon de bursano Car. mediolanēsis. in phemio cle. argumētū pro ꝯtraria pte. qr ille dz preferri qui prius deuenit ad actū in quo cōsistit pfectio l. si pluribus alle. ⁊ ibi bart. ⁊ in. c. si duo alle. Sz pfectio doctoratus dicit ipse ibi ꝯsistit in traditiōe insigniorū: qr nō prius dr doctor sz licentiatus Ad quod cle. ij. de magistris: ⁊ ibi nota. ergo ⁊c. Sz ad hoc rñdet vt in allegatis rōnibus: qr resoluit in ꝯtrariū idē argumentum.

10 licentie ꝛ non ille qui reperitur tẽpore doctoratus ꝛ pro † hoc pulchra decisio Bal. in d. l. diuortio in fi. ff. so. ma. vbi dicit ꝙ si officialis emit fructus iurisditionis castri vnius anni ꝛ maleficium illo anno fuit cõmissum ꝛ alio anno tempore alterius officialis fuit facta condẽnatio quod debetur pena officiali qui vigebat tempore malefitij. hoc idem voluit Bal. in l. fi. C. de fruc. ꝛ litis expen. ꝛ Ange. in l. si possessor. §. j. ff. de peti. here. Et assignant ratione quia tẽpus condemnationis ꝛ exemptionis trahit necessariam consequẽtiam ab initio a tempore delicti: Et ideo retrotrahitur per illum tex. in d. §. scio. Postremo probatur auctoritate insignis doc. An. de aretio insti. de actio. in §. quedam. vbi tenet hanc partẽ per tex. in d. l. j. C. de consuli. Et dicit quod ita de facto obtinuit. reperio etiam quod genitor meus in c. quanto extra de magistris dicit qd talis licentiatus prefertur. Et quod ita audiuit do. Abba. ita tenẽtem ꝛ allegantem Jo. cald. in d. c. capitulum sancte Crucis de rescriptis. Ex quibus omnibus fit conclusio quod primo licentiatus debet preferri. Laus Deo ꝛ virgini Matri.

¶ Consilium. lxxj.

¶ Statutum de compromissis fiendis an comprehendat clericos litigantes coram laico. ꝛ an vti possit dicto statuto. ꝛ quod tale statutum dicitur respicere decisoria ꝛ ordinatoria litis. ꝛ qd dicitur odiosum.

¶ Summarium.

1 ¶ Clericus litigans in foro seculari an ligetur statuto laicorum disponente partes cogi debere ad compromissum.
2 Sortiri forum ꝛ ligari statuto procedunt a pari.
3 Statutum generaliter loquens honestum qd nõ est cõtra libertatẽ ecclesiasticam ligat clericos ꝛ nu. 17.
4 Auctoritatem habẽtes super pacifico statu ciuitatis possunt facere statutum per qd partes cogantur ad compromissum.
5 Clerici agentes in foro seculari videtur consentire legi fori in quo causa agitanda est.
6 Clericus qui reconuenitur coram seculari potest a sententia appellare.
7 Statuta laicorum respicientia ordinatoria alicuius iudicij ligant clericos.
8 Forensis litigans in loco potest cogi ad compromissum vigore statuti loci.
9 Forensis ligatur statuto disponente ꝙ magistratus ad petitionez partis teneatur cõmittere causam bonis viris.
10 Statuta laicorum inferiorum a principe non ligant clericos licet generaliter loquatur.
11 Statutum cõcernens personam non extenditur ad forenses.
12 Statutum laicorum de compromissis in causis non ligat clericos etiam in minoribus constitutos.
13 Compromissum laudo secuto habet instar transactionis.
14 Statutum qd partes cogantur ad cõpromissum an dicatur fauorabile vel odiosum ꝛ nu. 5. ꝛ. 18.
Et qd tale statutum in partem respicit ordinatoria ꝛ in partẽ decisoria litis nu. 20. ꝛ. 22.
15 Defensio est de iure naturali.
19 Clericus an possit vti statuto clericorum p se ꝛ nõ contra se.
21 Sententia qua declaratur compromissum fiendum habet vim diffinitiue.
22 Statutum disponens non posse appellari a diffinitiua respicit decisoria litis.
23 Statutum laicorũ non potest dare potestatem puniendi clericos cum in illos nullam habeat iurisditionem.
24 Ratione rei site in aliquo loco potest quis ibi psonaliter cõueniri.
25 Statutum ꝙ inter certas personas fiat cõpromissum nõ cõprehendit alibi habitantem nisi expresse inueniatur.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectus. Circa presentem consultationez † videbatur primo aspectu dicendũ 1 qd clericus agens in foro seculari possit cogi ad compromissuz vir- 2 tute statuti de quo in puncto ex plurimis. Primo foruz † sortiri ꝛ statuto ligari procedunt a pari: vt no. glo. ꝛ doc. in c. qd clericis extra de fo. compe. ꝛ est glo. in l. ij. ff. de eo quod certo loco ꝛ no. Bar. ꝛ doc. in l. j. C. de sum. trini. Sed clericus in casu nostro sortitur forum seculare agendo cõtra laicũ: vt in c. cũ sit generale ꝛ in c. si qs contra clericuz extra de fo. compe. ergo ligatur statutis secularium 3 ¶ Secundo statutũ † generaliter loquens honestũ qd non est cõtra libertatem ecclesiasticam ligat etiam clericos: ita cõcludit Jo. An. in addi. Spe. in ti. de cõstitu. ver. ꝛ no. ꝛ pbatur in c. cũ causam de re iudi. ꝛ in c. cũ venissent extra de eo qui mittitur in possessionez causa rei seruãde per que iura hãc theoricã ponit Bar. in l. j. C. de sum. tri. ꝛ fi. cato. Sed statutũ de quo agimus est huiusmodi: quia generaliter loquitur ꝛ nõ est cõtra libertatẽ ecclesiasticã vt de se patet ꝛ videtur esse honestũ cũ dicatur esse remediũ per qd a lite disceditur

4 vnde † dicunt bar. ꝛ doc. in prohemio. C. ꝙ habẽtes auctoritatem super pacifico statu ciuitatis possunt facere statutũ p qd partes cõpellantur ad cõpromissum. ꝛ Bar. in l. ambitiosa. C. de decre. ab ordi. fa. bene facit ad pdicta ter. ꝛ qd ibi per hosti. ꝛ Jo. An. in c. j. de 5 trãsac. ꝛ ꝙ † ponit Bal. de huiusmodi statutis in l. nutritoribus. C. cõmunia de succe. vbi dicit ꝙ sunt fauorabilia. ꝛ Bald. in l. qui se patris ꝛ C. vnde lib. Et no. do. Anto. Abba. ꝛ imo. in c. penul. de emp. ꝛ vendi. ergo debent clericos cõprehendere. nã vt dicit Jo. an. in d. addi. clerici agentes in foro seculari videntur cõsentire legi fori in quo casu est agitanda. ¶ Tertio in iudicijs seruari dz equalitas. l. fi. C. de fructi. ꝛ lit. expen. l. nõ dz. ff. de reg. iur. in vj. Sed clericus vti potest beneficio statuti ꝛ petere cõpromissuz cõtra laycũ. v. dist. si in adiutoriũ. hõ facit ter. in c. dilecti de fo. cpe. ꝛ ter. in c. fi. de vi. ꝛ ho. cle. tradit no. old. in suo cõsi. xxxij. incipit. q. est vtrũ sacerdos: ergo eodẽ modo laicus possit petere cõpromissum cõtra clericũ bene fa- 6 cit † ꝙ tradit Ian. ꝛ archy. in c. nõ ita. ij. q. vj. qui dicit ꝙ sicut clericus qui reconuenitur coram seculari potest a sñia appellare: ita laicus litigans coram ecclesiastico rõne seruande equalitatis. ¶ Quar- 7 to ꝛ vltimo † statuta ꝛ leges alicui fori respicientia ordinatoria ligant quoscũqz litigãtes in illo foro etiã nõ subiectos. vt in c. j. quẽ admo. test. aperi. ꝛ glo. cõmuniter approbata in c. ꝙ clericis de fo. cõpe. ꝛ ibi doc. tenẽt qd statuta respicientia processum ligant clericos ad idẽ glo. in verbo. vsuris in cle. dispendiosam de iudi. ꝛ est cõmunis conclusio in l. j. C. de sum. trini. ꝛ fi. catho. in c. ecclesia sancte Marie de cõsti. sed tale statutũ ꝙ fiat cõpromissuz respicit moduz procedendi ergo ligat clericos: qd respiciat modũ pcedendi pz: nã licet cõpromissum ordinetur ad litẽ decidendã sicut quodlibet iudiciũ. l. j. ff. de arbitris nõ aũt ordinatur ad modũ decidendi ad partem s. absolutoriã ꝛ cõdemnatoriã. Nec eñ arbiter informetur ex compro- 8 misso quam sñia ferre debeat: imo si informaretur nõ valeret. l. qualẽ ff. de arbitris. Et ideo cõsuluit † pau. de cast. in cõsilio. lxxiij. incipit qd in causa appellationis. Quod forenses litigãtes in loco vbi est tale statutũ cogi pñt ad cõpromissum. quia lz statutũ disponat ꝛ ordinet ꝙ causa decidatur per arbitros nõ tamen decidit quomodo causa decidatur sicut i simili no. Bar. de statuto qd possit pcedi p inquistionem in l. j. C. de sum. trini. ibi quantũ ad modũ procedẽdi per accusationẽ vel inquisitionẽ dicit inspiciendum statutũ loci vbi pceditur: sed quantũ ad modũ puniendi statutũ loci delicti: vt ibi latius per eum: ꝛ ita alias fuit in forense cõsultũ per solẽnez doc. do. Jo. de mõte sperello vt refert insignis preceptor meus do. Jo Baptista de sancto Seuerino in l. omni nouatiõe. C. de sacrosan. eccl. bene faciunt no. per Bar. ꝛ Bal. in l. j. C. vbi in rẽ actio. ¶ Reperio 9 † etiam consultum per solennẽ doctorẽ do. Ricar. de sali. in suo cõsilio ꝙ incipit in q. vertẽte inter dominũ regem cipri ꝙ stante statuto ianue ꝙ magistratus ad petitionẽ partis tenẽtur causam cõmittere bonis viris cognoscendã ꝛ terminandã ligatur forensis litigans in illo loco quia respicit ordinatoria. Et inter alia dicit qd in qualibet determinatione pronunciatione seu decisione tria sunt cõsideranda. Primũ substãtia prout est cõdemnatio absolutio vel equipollens. l. j. ꝛ. l. in summa. ff. de re iud. ꝛ quantum ad illud qd dicimus vel equipollens attendi debet locus in quo ipsa sententia profertur: quia ibi negocium agitur ipsius pronũciationc de qua tractatur. l. semp in stipulatiõibus. ff. de re. iuris. l. si fundus. ff. de euicti. l. j. ff. de vsuris si attenditur locus in quo testamentũ publicatur. l. ij. C. queãdmo. te. aperi. que publicatio est quedã pnunciatio. l. testamenta. ꝛ. l. nõ stulte. C. de testamẽtis Secundũ est modus ꝛ forma pnunciãdi sine solẽnitate: puta ꝙ in scriptis vel sine scriptis seden do vel stando vel eundo ad banchum vel extra cã deliberationis pambula. ꝛ in his omnibus attẽdi dz locus pronunciationis. quia omnia ista sunt de ordine cause ꝛ de respiciẽtibus ipsuz processum l. j. ij. ꝛ. iij. C. de sentẽ. ex peri. reci. ꝛ sic videtur sentire gl. ray. in l. prolatam. C. de sent. ꝛ pz ad sensuz quia sñia ꝛ huiusmodi talia fiunt de actis. l. ij. C. vt lite. pendẽ. ꝛ omnia acta sunt de processu ꝛ ordinatione cause vel instãtie. l. que dicit ꝙ indubitãter ex forma statuti secũdum cõem opi. talia debent cõmitti. Tertiũ ipsa institia vel iniustitia equitas vel iniquitas petitionis ꝛ sñie. ꝛ in his que respiciunt ipsum factum principale: ꝛ merita cause principalis est ꝓprie tractare de meritis cause ꝛ negocij ꝛ sic interdũ glo. ꝛ doc. illud mẽbrum de his que tendũt ad decisionem ꝛ respiciunt ipsum sic loquitur. l. j. ff. de vsuris que dicit de maioritate vel minoritate vsurarũ ex more ꝛ consuetudine regionis ꝛ. l. si fundus. ff. de euictio. que loquitur de maioritate vel minoritate simpli vel duple: ꝛ idem si tractatur de equitate: ꝛ nullitate: efficacia: vel inefficatia cõtractus: vel valore eius de quo agitur: puta ꝙ dolus interuenit vel nõ vel pactuz de nõ petẽdo. ꝛ ista sunt que respiciũt decisionẽ cause. ꝛ sic sumunt doc. cãm pro negocio principali ꝛ eius virtute nõ pro instantia eius vel processu: ꝛ sic sentit cy. in d. l. prolatam: ista sunt verba ad litteram pfati insignis doctoris pro quo concludit ꝙ tale statutũ qd cã cõmittatur decidenda bonis viris ligat etiã forenses qr respicit modum pcedendi idẽ in statuto ꝙ cũ cã cõmittitur arbitris decidẽda

⁊ sic idē in clerico qui vt dictū est ligat statutis respiciētib⁹ modū procedēdi. Et ista prima facie videbant hāc cōsultationē difficultare. ¶ His tamē nō obstantibus in casu nostri statuti de quo agim⁹ indubitanter arbitror cōtrariam opi. veriorē qđ immo statutū de quo agimus non includat clericos. Nam statuta laicorum inferiorum a principe nō ligant clericos lȝ generaliter loquantur vt habetur in.c.fi.de vita ⁊ hone.cleri.⁊ in.c.fi.de rebus eccle.non alienan. in.c.que in ecclesiarum ⁊ in.c.ecclesia sancte marie de constitu. Et lȝ Bar.in.d.l.cunctos populos tenuerit opin.de qua supra. Cuius opi.sequutus est dominicus de sancto ge.in.c.j.in prima col.per illum tex.de iureiur.li.vj. Tamē vt dicit prefatus dñs dñicus tenet contrariū q̄ etiam si statutū generaliter loquatur ⁊ sic honestum nō includit clericos:q2 quātūcunq; sit bonuȝ ⁊ honestuȝ deficit auctoritas statuendi.vt habetur in iuribus preallegatis ⁊ in.c.j. ⁊ ita tenēt do.anto.abbas ⁊ imo.in.c.q̄ clericis ⁊ Jo.calda.in ti.de consti.cōsilio.xj.⁊ do.abbas in.c.tua ad fi.el primo per illum text.dom. Dy.⁊ do.Car.in.d.c.cū cām de re iudi.⁊ cardi.in.d.c. cuȝ venissent de eo qui mittit in possessionē causa rei seruande ⁊ bal. in.l.cūctos populos in vltima col.C.de sum.trini.⁊ fi.catho. Et hec opinio in casu nostro indubitāter videt procedere in casu statuti de quo agimus quia statutū vult q̄ iudex cogat partes de plano ⁊ summarie ⁊ sic respicit coactionē persone quo casu lȝ generaliter loquat ⁊ sic honestū: nō includit clericos vt est casus in.c.ecclesia sancte Marie secundū vnū modū intelligendi quē ponit do. Abba. Et ita disputando ponit Jo.calda.in quadā disputatione quā refert ⁊ sequit

11 do.Abba.in.d.c.q̄ clericis facit † qđ no. Bar.in.d.l.cunctos populos vbi dicit q̄ statutum concernēs personam nō extendit ad forenses.faciunt no.per Jo. An.in addi.specu.in ti.de emptio.⁊ vendi. §.fi.in.ij.q. Et sic vno modo tollit ratio secunda.in contrariū facta

12 ⁊ in specie † q̄ talia statuta non includūt clericos decidit Bal.i terminis in.c.si clericus laycū extra de fo.compe.vbi dicit q̄ statutum disponens q̄ cause cōpromittant qđ in parte respicit ordinatoria ⁊ in parte decisoria ex quo est iniquū nō ligat clericū etiā agentē in foro seculari.est eñ iniquū vt quis cōpellat trāsigere ⁊ sic cōpromittere.l.interpositas.C.de transactio. Et ita eum refert ⁊ sequit insignis doctor dominus Benedictus capra in.c.q̄ clericis circa fi.de fo.compe. Idē decidit Bal.in.d.c.cum venissent de eo qui mit. in pos.causa rei seruā.vbi cōcludit q̄ statuta laycorū nō includunt clericos per.d.c.ecclesia sancte marie:⁊ ideo infert q̄ statutū de cōpromissis in causis nō ligat clericos etiā in minoribus cōstitutos. Idē etiā decidit Bal.in repe.l.cunctos populos in.xij.car.C.de summa trini.⁊ fi.catho.vbi dicit qđ si statutū dicit q̄ causa debeat compromitti cū per compromissum ledat cōpromittens.l.minoribus.xxv. annis subuenit.ff.de mino.nō includit clericos.quia hoc n ōpotest facere statutum cōtra clericos.idem etiā voluit Bal.in suo cōsilio quod incipit.queritur an statutū:alias incipit venatius quia tale statutū est odiosum:habeo etiā cōsiliū Bal.punctus super quo cōsiliū petitur talis est: dicit statutū ciuitatis castelli. In quo statuto denegabat reductio ⁊ alia iuris remedia ad infringendum lauda: vbi concludit q̄ clerici nō includūtur:⁊ dicit formaliter qđ in dicto statuto clericus non includitur per se nec contra se:quia statuta laicorum nō ligāt clericos nec includunt ꝓpter necessitateȝ defectus: pro hoc extra de cōstitutio.c.ecc.sancte Marie:⁊ qđ not. Inno.⁊ cano.in rub.extra de ꝯsue.⁊ per Johānem An.in.c.j.de no.ope.nun. ⁊ cy.in.l.ij.que sit lon.cōsue.qđ etiā patet quia dictū statutū de litibus cōpromittendis nō tñ apparet quod tantū tendit ad litis conte.ordinandamq; ad litis decisionē.cum tale compromissum dicat transactio quedā.vt in auc.vt diffe.iudi.§.si nō contigerit ⁊ ibi no. collatio.ix.⁊ plene per Inno.in.c.quintauallis extra de iureiuran. que transactio est litis finite exceptio ⁊ ad litis finitionē ordinata. l.fratris.C.de trāsactio. ¶ Preterea cōstat q̄ nō tendit ad litis ordinationeȝ cū per ipsum discedatur a lite: vnde dicimus qđ talia arbitramenta ferri possunt etiā die feriata prout habetur in.l.fin.C.de feriis.⁊ in hanc partē potissime dicit se inclinare:quia per ipsuȝ statutum tollunt iuris remedia necessaria ad arbitratorū iniquitatē corrigendam iuxta id qđ habetur in.l.j.ff.de appella.⁊ in.l.si socie-

14 tatem.§.arbitrorū.ff.pro socio.⁊ sic † cū sit odiosum merito est restringendū ⁊ nō extēdendū:⁊ nō excludunt nec includunt exempti. l.decurio.C.de silentiariis li.xij.vnde cōcludit q̄ sicut clericus non pōt cogi ita etiā nō potest cogere.argumento.l.fi.C.de fruct.⁊ litis

15 expen. Et illi † cōsilio se subscripsit do.pe.eius. Germanus magn⁹ canonista:quia statutū tendit in litis decisionē:habeo etiā cōsiliuȝ cuiusdam domini bonaccursii de mōte magno qđ incipit in causa sororis brigide vbi refert prefatū cōsiliuȝ bal.qđ impugnat inquātum vult q̄ clericus nō pōt vti beneficio dicti statuti per ea que ponit bal.in.d.l.cunctos populos:approbat tamē illud cōsiliuȝ inquātum cōcludit q̄ clerici nō possunt cogi virtute statuti. Qđ etiā clarius statiȝ demōstrabit in casu nostro in rñsionib⁹ ad obiecta. ¶ Et

16 ad primā † rōneȝ rñdet q̄ illa ratio nō ꝓcedit in casu nostro. Nam clerici indistincte agēdo sortiuntur forum secularem: vt in.d.c. cum sit generale ⁊ tamen non ligantur statutis secularium regulariter vt in.d.c.ec. sancte marie ⁊ in.d.c.q̄ clericis cuȝ vtrobiq; plene no.

17 ¶ Ad † secundam rationem respondetur primo vt supra quod illa opi.bar.non est cōmunis secundo q̄ non habet locum qñ statutuȝ respicit personas ⁊ eorum coactionem:quia potestas secularis non habet hanc iurisditionem in clericos per tex.in.d.c. ecclesia sancte marie vt supra demonstratum fuit posset aūt procedere opi.barto. quo ad statutum puta quod si in casu nostro statutum dicat q̄ cause cōpromittātur:vt declarat do.abbas.in.d.c. Ecclesia sancte marie in vlti.carta ⁊ do. Abbas.in.c. quod si clericis in.x.col.de for. compet.quod tunc includuntur clerici quādo etiam statutū est mere fauorabile: vt declarat do.abbas in.d.c.ecclesia. Etiam si nō sit mere fauorabile sed mixtum vt dicit bal. in.d.l. cunctos populos non autem possit tendere in casu nostro in odium si cōtigeret laudum ferri contra clericum:et licet possit tendere ad fauoreȝ: ⁊ odiū et sic videtur quod non possit dici odiosum.argumento.l.de fideicōmisso.C.de transac.et eorum que ponit Bart.in prima constitu-

18 tione.C.quod † tamen statutum in se dicitur odiosum odio irrationabili ex quo tollit omnem reclamationem.argu.c.cum speciali.§.porro extra de appellationibus et sic nō includit clericos secundum Jo.de imo.in.d.c.quod clericis Bart.autem in sua opi. non considerat an tendat in damnum vel in fauorem clerici:sed simpliciter statutum sit inhonestum ex quo tollit defensionem que est de iure not.per id quod habetur in.c.cum inter extra de except.et in.c.

19 intelleximus extra de iudiciis. ¶ Non obstat † tertia ratio q2 illa procederet nisi ex priuilegio persone induceretur inequalitas quādo vna est magis priuilegiata q̄ altera.argumento.l.iul.§.si quis a pupillo.ff.de actio.empt.et.l.si iuxta circumuento.ff.de minorib⁹: Nec est inconueniens quod clericus vti possit statuto pro se et nō teneatur recipere contra se ex quo statutum non est factum ad postulationem clericorum: vt declarat Bald. in.d.l. cunctos populos in xj.col.in lectura:et glo.fi.in.fi.i.c.ij.et ibi ponit do. Ab. facit textū cum ibi no.in.c.fi.extra de vi.⁊ ho.clerico. ¶ Preterea dici potest q̄ clericus non potest vti dicto statuto. nam statuta edicta vidētur vt sit lex cōmunis subditis ⁊ ita non fuisset de mente statuentium vnde non debet posse vti statuto pro se quod non includit eum:⁊ ita declarat do. Abba.in.d.c.ecclesia in fi.repetit. et Pan. de castr.no.

20 in.l.omnes populi ad fi. ff. de iusti.et iure. ¶ Ad vltimam † rationē respondetur q̄ non est veruȝ q̄ simpliciter respiciat ordinatoria et processum. Sed etiam respicit decisoria vt dictū fuit: Confirmat quia quando fit compromissum coram iudice in arbitratorem causa dicit coram iudice decidi ⁊ sic fieri transactio que dicitur perfecta etiam ante laudum per tex.cum ibi no.in.l.fi.C.de contrahen.empt.

21 ¶ Confirmatur.nam † sententia qua declarat compromissū fiedū dicitur habere vim diffinitiue.vt per Bal in.l.j. C.si qua.pre. potestate.et refert ⁊ sequitur.d. Philipus de perusio in.c. cum cessante de appellationibus. ¶ Respondetur etiam aliter q̄ quicquid sit in simplicibus terminis quando statutum disponit q̄ cause compromittantur quo casu forte clerici includerentur per ea que dixi.s.in vltima ratione pro contrariaria parte tamen in casu nostri statuti non includuntur ex duobus. ¶ Primo quia statutum tollit omnē

22 reclamationē ⁊ sic in hoc dicitur respicere decisoria.probat † quia statutū qđ disponit nō posse appellari a diffinitiua respicit decisoria vt dicit.d. Ant.in.d.c.q̄ clericis col.xij.⁊ do. Abba.in. d.c.ecclesia sancte Marie col.xij. Et sic indubitanter tale statutum respicit nō solum ordinatoria sed decisoria. ¶ Item q̄ nō includant clerici

23 ostenditur alia via:quia † statutuȝ disponit qđ petenti reductionē cōtra laudum imponat pena ducentarū librarū pro qualibet vice: statutum aūt laycorū non pōt dare potestatē puniēdi clericos: cuȝ in illos nullā habeat iurisditionē.vt in.d.c.ecclesia sancte Marie de constitu.cū ergo nō pōt in clericis verificari pena imposita a statuto nō vendicat sibi locum statutū glo.est notabilis per quam hanc theoricam ponūt ibi Jac.butr.fulgo.⁊ Pau.de castro in.l.mancipia in verbo aduocandū.C.de seruis fugi. ¶ Postremo dici etiam pōt qđ posito q̄ dicta statuta respicerent ordinatoria tamē nō includit clericos ex quo statutum respicit coactionē personalē vt co-

24 gantur litigantes cōpromittere. Naȝ † videmus q̄ licet ratione rei site quis possit conuenire in aliquo loco tamen nō pōt ibi personaliter distringi:vt concludunt Jo.an.⁊ cōmuniter doc.in.c.sticbum ⁊ tamen clarū est q̄ tenet ibi seruare ordinē procedendi illius fori:

25 vt in.d.c.q̄ clericis. Et ex hoc † infert ibi no. Jo.de imo.qđ lȝ ex forma statuti inter cōsanguineos vel certas personas debeat fieri compromissum tamē si habēs alibi domiciliū cōueniatur ratione rei site in loco dicti statuti nō pōt cōpelli ad faciendum compromissum nisi ibi reperiat quia regulariter per solum iudicem domicilii pōt fieri distinctio personalis ⁊ ita dicit se consuluisse ⁊ respondisse in q.facti:⁊ hanc opi.refert ⁊ sequitur genitor meus in.d.c.sticbuȝ.in iiij.declaratione ita dicamus in casu nostro ex quo iudex secularis non potest personaliter clericum distringere iuxta no.in.c.j.de obliga.ad ratio.⁊ in.c.j.de cle.coniuga.in.vj.non includitur clericus ⁊ ita sen

& ita sentio circa premissum statutum. Laus Deo.

Consilium. lxxij.

In materia solutionis gabellarum.

Summarium.

1 Exceptionis natura est facere q casus exceptuati comprehendãtur sub regula.
2 Gabellam si non tenetur soluere potestas de his que pertinent ad vsum suum tenet tñ soluere de his q pertinẽt ad vsum sue familie.
3 Gabellam si non tenetur venditor ex priuilegio an emptor etiam non teneatur.
4 Gabellarum emptores possunt imputare in partem dñi vel cõitatis id quod percepissent a cõducentibus quibus per dñm est factũ priuilegium exemptionis a gabellis.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Visis statutis communitatis. Plumbini super exigẽdis gabellis triplex mihi pponitur dubitatio. Prima est que persone teneantur ad soluendũ gabellas pro immissione vel extractione mercium iuxta forma statutorum. Secunda dubitatio est an imittentes merces & vendẽtes magnifico. do. Plumbini: qui est immunis: vel dãtes eidẽ insolutũ teneant. Tertia est an si domin9 faciat aliquas gratias aliquibus nõ soluendi aliquas gabellas: ementes possint hoc q exegissent ponere ad computũ cõmunitatis. Circa primã dubitationem decisio est clara q omnes teneantur ad gabellas qa statutum primum quod loquitur de immissione merciũ loquitur vniuersaliter. qd quecũq persona de Plumbino vel aliunde preter personas a statutis exceptuatas: debet generaliter intelligi. l.j. §.& generaliter.ff.de leg.prestan.& l.a procuratore.C.man.& ita etiã generaliter loquitur secundum statutum quod loquitur de extractione mercium a qua generalitate statuti reperio solum exceptas personas ecclesiasticas. Preterea in statutis preallegatis reperio etiam exceptum magnificum.d. Plumb. in vtroq statuto qd incipit: & acioche il magnifico Signore nostro: reperio etiam exceptos famulos domini in dotibus edentis pro vsu familie vt patet in altera parte statuti: ex quibus exceptionibus datur intelligi q pter personas exceptuatas in rebus exceptuatis omnes alie psone tenentur ad solutionem gabellarum: vnde cum de † natura exceptionis est qd faciet includi casus non exceptuatis sub regula. l. quesitũ. §. deniq.ff.de fund.instruc.& l.nã q liquide.ff.de pe.leg.& not. Bartho.in.l.j.ff.de re.iur.& Dy.& Pe.de ancha.in rubrica de regu.iur. lib.vj. Pro hoc † in terminis facit quod dicit Alber.de rosa.in.l. hoc legatum.ff.de leg.iij.vbi per illum ter.dicit q si statuto cauetur q potestas non teneat soluere datium de his que pertinẽt ad vsũ suum tenetur soluere de his que pertinent ad vsum familie sue: ita etiam dicit Albe.de rosa.in suo tractatu statutorum in secũda parte.q.208.vnde etiam familia ipsius domini non dicitur immunis a gabellis nisi quatenus in vltimo statuto fit mentio & hoc quo ad primam. Circa secundam dubitationem est aduertendum q statutum quod facit dominũ immunẽ a gabellis habet quatuor partes.in prima ponitur prohemium vsq: hanno ordinato che qualũque. Ex quo prohemio videtur dicendum q etiam vendentib9 domino mercantias non teneantur ad gabellas immissionis pter illa verba.& nel comparare da glialtri habbi magior vtilita: & proficto: que verba in prohemio prolata apparet de mente statuentiũ l.si.cum ibi no.ff.de her.insti.& in.l.regula in verbo initiũ constitutis.demonstrat.ff.de iur.& fac.ignor.hoc etiam videtur extendi ex verbis generalibus rubrice a qua etiã colligit intẽtio statuentium in nigro.l.imperatores.ff.de in di.adiect.& per gl.in prohemio.vj. in verbo titulis. In secunda parte disponitur q ementes vel recipientes insolutum vel in permutationem vel quomodolibet alio titulo alienationis a domino nõ teneant ad solutionẽ gabelle & sic per istud statutum tollit dubitatio † quam ponunt Dy.Bar.& doc to.in.l.licitatio.§.res exercitij.ff.de public.nunquid priuilegiũ de nõ soluendo gabellas quod habet venditor trãseat in emptorẽ: nã statutũ hoc expresse decidit & de hoc nõ hesitatur: in tertia parte que incipit: & simile sintende: statutum disponit de cõducentibus & vendentibus res magnifico Domino: vult tantũ illos esse imunes respectu rerum commestibilium: ergo ad alias mercantias non cõmestibiles statutum non facit immunes vendẽtes dño Plumbini & consequenter cum statutum faciat illos immunes in cõmestibilibus in alijs vult eos teneri: qr qui vnum includit alter censetur excludere.l.maritus.C.de procur.l.cum pretor.ff.de iudi.l.& si fine.§. sed q papi.ff.de mino.& quod hoc fuerit de mente statuti patet: qr in secunda parte dum statutum loquitur de ementibus a domino generaliter loquitur dũ dicit alchuna merchantia o cose ouer bem de qualcũq conditione o uero generatione psone.sed in tertia parte dum statutum loquitur de vendentibus loquitur tantum de rebus cõmestibilibus: & sic patet q in alijs volunt ipsos esse imunes: si enim voluisset statutum qd essent immunes in mercantijs & alijs non cõmestibilibus vtiq expressisset: sicut expressit in secũda parte l.j.§.finautẽ ad deficient.C.de cad.tol.c.ad audientiã de deci.& intelligi ergo dz prohemium & etiã rubrica dum loquuntur etiam de vendentibus domino secundum quod disponit in hac tertia parte statuti: sed de hoc dubitatur de quibusdam personis qui promiserunt vendere vel dare insolutum domino pro precio ad decẽ pro centenario plusq emerit in pecunia numerata.nam dicunt isti qd si soluant gabellas q hoc plus imputabunt domino & consequenter gabella soluetur a domino qui est immunis: vnde nõ debet cõcedi per indirectum exactio gabellarum a domino quod directo non conceditur: vt in regula cũ quid vna via.de regu.iur.lib.sexto c.cum nostra.sed puto quod etiam isti tenentur ad solutionem gabelle: quia talem gabellam non possunt domino imputare ex quo conuentio refert se ad id quod emerit in pecunia numerata.nam si detur quod emerit rem pro centum & vendant domino pro cẽtũ decem: licet soluant aliquas expensas verum est dicere q vendiderunt plus in.x.q emerunt: & sic seruatur conuentio que est stricte intelligenda prout iacet.l.quicquid astringende.ff.de ver.obli.l.veteribus.ff.de pac. Preterea posito q hoc posset domino imputare adhuc in idem concluderem.nam statutum vult quod conducẽtes mercantias quantuncunq illas vendant domino teneantur ad solutionem gabellarum apparet quod statutum non considerauit q dominus cariori precio haberet & emeret pter solutionem gabellarum in immittendo: seruanda ergo sunt statuta gabellottis secũdum que emerunt ius exigendi gabellas.l.j.ff.de pac.& c.primo. de probatio.cum materia.l.quod semel: cum ibi notatis.ff.de decre.ab ordi.fa. Circa vltimam dubitationem † paucis agam.nam hanc questionem decidit in terminis. Pau.de castro in.l.licitatio.§.res exercitij.ff.de publi.vbi dicitur quod licet quando dominus vel cõmunitas qui vendiderunt gabellas non teneantur ad solutionem gabellarum: vt per Barto.in.d.l.licitatio.§.fiscus.bal.in.l.emptor C.de here.vel ac.ven.tamen quando faciunt gratias non soluentibus illi qui emerunt possunt ponere ad computum communitatis seu dñi & dicit quod ita vidit pluries obseruari Bononie vbi communitas vendit gabellas quod si legatus faciebat aliquam gratiã de non soluendo illud quod soluissent gabellarij imputabãt: & ita audio fuisse obseruatum in terra Plumbini quando aliquando casus euenit: vnde non sunt mutanda &c.l.minime.ff.de leg. c.cum dilectus.cum materia Ru.de consue.

Consilium. lxxiij.

An filiorum appellatione in quadam substitutione facta veniant filie. Et an nepotes in substitutione fideicommissaria veniant appellatione filiorum: & filij positi in conditione censeantur inuitati. Et an concepti post mortem testatoris censeantur inuitati ad fideicommissum.

Summarium.

1 Filiorum appellatione etiam filie continentur.
2 Filia qñ videatur instituta simul cum masculis.
3 Filiorum appellatione veniunt filie ex interpretatione non ex proprietate.
4 Familie dignitas per masculos conseruatur.
5 Textus in autentica res que.C.communia de lega.nõ hz locum in fideicommisso iniuncto a transuersali.
6 Onus in dubio censetur iniunctum heredi.
7 Verbum debet importat necessitatem.
8 Omnia que sunt in dispositione interpretatiua censentur repetita in dispositione declarante.
9 Dicta in termino referente censentur repetita in termino ad quẽ fit relatio.
10 Declarans nihil dicitur disponere sed qd actũ est ostendere.
11 Intentio testatoris faciens mentionem de masculis presumitur fuisse consulere familie & agnatis & velle quod bona remaneant in familia.
12 Statutum faciens mentionem de parentibus masculis intelligitur de agnatis.
13 Voluntas testatoris presumenda est fuisse conformis dispositioni statutorũ loquẽtium in materia successionis ab intestato.& nu.15.
14 In fideicomisso facto familie vocantur primo nominati: & post illos qui sunt proximiores in gradu.
16 In feudo succedunt proximiores vltimo decedenti nõ autem proximiores primo inuestito.
17 Quando plures vocãtur ordine successiuo alter alteri videtur rogatus restituere.
18 Filia a statuto exclusa qr masculi sunt vocati & non femine omnes descendentes ex ea censentur exclusi.
19 Filia si propter masculos a statuto excludatur censentur etiam exclusi omnes descendentes ex ea.
20 Volũtas testatoris interpretari dz sm cõmunẽ vsum loquẽdi.
21 Dulcedo tanta nõ versatur in nepotibus q̃ta in filijs nobis appropinquantibus.

22 Pars vna testamēti per aliam declaratur.
23 Arguere ex cōsuetudine loquendi testatoris licet.
24 In prohibitione alienationis appellatione filiorum non veniunt nepotes.
25 Nepotes an veniāt appellatione filiorum si testator dixerit si sine filiis ex suo corpore natis τ qđ debeat intelligi de natis tempore testamenti non de nascituris.
26 Testator si substituit quem τ eius filios nō intelligitur de posthumis natis post mortem testatoris.
27 Substitutio facta adinuicem de liberis filiorum intelligitur tantum de liberis qui tempore testamenti nati fuerunt.
28 Descendentes cōcepti post mortē eius de cuius hereditate agitur nō connumerantur inter inuitatos ad fideicommissum.
30 Filii filiorum qñ censeantur inuitati ad fideicōmissum τ nu. 31.
32 Conditio qñ nō potest operari virtute conditionis non operatur etiam virtute tacite dispositionis.

Dominus labia mea aperiat τ spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Capiēdo primum consultationis articulum. Et videtur ꝙ iulia filia dicti Iohānis simul cum filiis masculis censeatur vocata. Nam licet in prima substitutione in versi. in omnibus quando Iohannes superuiueret testatori filii τ nepotes Iohannis tantum sint positi in conditione. Et sic nō videanť vocati iuxta gl. cōmuniter approbatam in. l. lucius. ff. de here. insti. de quo infra latius in tertia dubitatione: tamen in alia parte testamenti in versicu. Item voluit τ disposuit: testator primo post mortem Iohannis vocat eius filios Secundo loco vocat filios filiorum Iohānis. Ergo videť ꝙ censeantur vocate dicte Iulie τ Antonie filie Iohannis τ genitor filii τ 1 filie dictarū iulie τ Antonie: quoniam † appellatione filiorum etiā filie cōtinentur. l. quisq̃s. C. ad. l. iul. maie. τ. l. seruus procula. ff. de verb. signi. τ ibi no. doc. τ in auc. vt non elig. secundo nubētes. §. l. si quis ita. ff. de testa. tute. l. si ita scriptum. ff. de lega. ii. Et not. docto. in. l. liberorū. ff. de verbo. signi. Et traditur in. l. i. C. de condi in 2 sertis. ¶ Confirmatur ista † opinio per ea que decidit pilleus antiquus doctor questione sua. lxv. vbi vult ꝙ stante statuto ꝙ stantibꝰ masculis filia femina non succedat si pater instituit filios heredes videtur instituta etiam filia. Argu. d. l. si ita scriptum. ff. de lega. ii. Et refert Pe. de ancha. in repetit. c. canonum extra de cōstit. iiii. questione principali in materia īterpretationis declaratiue in versicu. Sed occurrit infra predicta notabilis questio. Idem decidit Bal. in. l. quicūq̃. C. de seruis fugitiuis quē refert etiam Pe. de ancha. in loco pallegato. Ex quibus videtur cōcludi qđ dum testator vocat filios Iohānis τ filios filiorū Iohānis videnť comprehendi etiam filie femine Iohānis τ filii filiorum dictorū filiorum per predicta. ¶ His tamen nō obstantibus cōtrariā sententiam veriorem existimo ꝙ immo filie femine dicti Iohānis non sint vocate ad dictum fideicommissum post mortem Iohānis: maxime stantibus 3 filiis masculis Iohānis Et pro † fundamento huius conclusionis premitto ꝙ appellatione filiorum ex proprio significatu nō continētur filie femine sed ex interpretatione iuxta mētem disponentis. l. iusta τ. l. pronunciatio in verbo porrigitur. ff. de verborum signifi. Et no. Bar. in. l. i. ff. de verbo. sig. Et in. l. liberorū τ Saly. τ Io. de imol. in. l. si ita scriptum est de leg. iii. in. l. qcunq̃. C. de seruis fugi. No. in cle. i. de electioni. Et hoc marie quia tam in versiculo in omnibus quā in versiculo. Item voluit τ disposuit dictus testator: mētionem facit pluries de filiis Iohānis semper de filiis legitimis τ naturalibus Iohānis in masculino genere propter quod non potest dici feminas comprehendi nisi ex mente: ad hoc not. in. l. quisquis τ in. l. seruius cum glo. ff. de verbo. significa. Sed in casu nostro ostenditur ex plurimis qđ noluit vocare filias feminas Iohānis ad fideicommissum. Et quod noluit ꝙ appellatione filiorum comprehendantur femine. Primo quod testator cum voluit facere mentionem de filiabus feminis Iohānis fecit mentionem in genere feminino: vt patet in. c. quod incipit. Item reliquit omnibus τ singulis filiabus. Et in alio. c. quod incipit. item voluit τ disposuit idem testator quod omnes filie τc. Sic etiam in substit. filiorū Iohānis post eius mortem si voluisset feminas substituere nominasset filias feminas. l. vnica. §. sin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. ca. ad audientiam de decimis. Et vna pars testamenti per aliam declaratur. l. si seruus plurium in fi. ff. de lega. cum vulga. ¶ Secundo ista opinio confirmatur. Nam filiabus feminis Iohannis facta sunt prelegata. Si ergo diceremus qđ filie femine Iohānis cōprehenderentur in fideicommisso post mortem Iohānis: sequereť qđ plus consequi deberent femine q̄ masculi. Et sic qđ essent predilecte a testatore qđ non est verisimile nec dicendum aliquo modo. 4 magis enim est verisimile quod masculos predilexerit: quia † per eos conseruať familie dignitas iuxta. l. ii. §. si seruus. ff. de ventre in spi. τ. l. super statu. C. de qōnibus. Traditur in. l. maximū viciū. C. de libe. prete. ¶ Patet etiam ex verbis testi dum in pluribꝰ locis in c. in oībus autē aliis τc. vocat filios masculos Iohānis τ filios masculos hyeronimi. Et pluries repetit filios masculos nō fecit mentionem de feminis per qđ dať intelligi ꝙ masculos prediligebat. Facit in argu. l. quotiens. ff. de vsufr. Et quod not. ī. in. l. qui filiabus ff. de lega. i. ¶ Tertio cōfirmatur ista ratio ex verbis illius capituli quod incipit item voluit τ disposuit idem testator quod omnes filie τ c. in quo disponitur quod in subsidium deficientibus bonis Ioannis filie Ioannis debeant dotari de bonis et hereditate dicti testatoris. Non enim est verisimile quod si pariter admitterentur cum masculis quod testator masculos grauasset ad dotandū filias ex quo potuissent se de propria portione dotare. ar. eius quod habetur in. l. si. C. de dotis promis. Et si dicať quod filie licet fuissent substitute simul cum masculis non potuissent de bonis subiectis resti5 tutioni et prohibitis alienari de propria portione dotare: q: † tex. in auc. res que. C. cōmunia de leg. non habet locum in fideicommisso iniuncto a transuersali prout dicunt ibi Bal. et alii per illum tex. in verbo liberis. et probatur in corpore vnde sumitur. Et sic dicamus quod in casu nostro dicetur cōcessa potestas dandi dicta bona de quo supra in dotem. Ad predicta respondetur quod verba testamenti contradicunt: quia non dicunt quod dicte filie debeant se dotare de dictis bonis prout deberent dicere si dicta interpretatio eēt vera. Sed dicunt quod maritentur et dotentur. Et quod debeant maritari et dotari. Et sic verba significant quod dotentur ab aliis 6 et consequenter a filiis substitutis † quibus in dubio etiam onus censetur iniunctum. ar. l. ab eo cum materia. C. de fideicommissis. Et no. in. d. l. si sic de leg. tertio. Et tex. cū ibi no. in. l. si seruus. §. qui margaritam. ff. de lega. primo quod not. Bar. in. l. centurio. in ver. quero vlterius quid si testator dixerit. ff. de vulga. et pupil. ¶ Confirmatur ista responsio per verba eiusdem capituli dum dicit de bonis et hereditate dicti testatoris secundum facultatem et substantiam hereditatis testatoris predicte. Que verba indiffinite prolata significant quod de tota hereditate dicti testatoris. iuxta no. per Bar. in. l. si pluribus. ff. de le. ii. et per Dy. in Ru. extra de re. iu. lib. vi. ¶ Non autem significant quod de portione eius contingēte dotentur. quod quidē testator verisilr dixisset. si eas ad fideicōmissum vocasset. ¶ Preterea testator iniungit quod dotari debeant. Ver7 bum † autē debet importat necessitatem. l. pretor in prin ff. de eden. l. i. §. i. ff. qđ quisq̃ iur. Et patet ex dictis que ponit Bar. in repeti. l. iii. C. de pigno. Si eñ voluisset ꝙ possent de propria portione se dotare: nō imposuisset in eis necessitatē sed dedisset eis facultatem Sed quia voluit ꝙ ab aliis substitutis dotarenť. ideo necessitatem imposuit. Quis autē nō videt ꝙ nō est facienda interpretatio ꝙ testator voluerit eas vocare: τ etiā ꝙ voluerit ꝙ deficientibꝰ bonis Iohānis ꝙ dotarētur etiā ab aliis substitutis: quo casu multo plꝰ predilexisset feminas q̄ masculos. qđ nō est dicēdū. vt. s. dictum est Et ex infra dicendis latius apparebit. ¶ Quarto probatur cōsiderando totum capitulū: qđ incipit. In omnibus autē aliis. In quo primo instituit Iohānem heredem secundo loco casu quo dictus Iohannes frater testatoris decederet ante mortem testatoris substituit vulgariter filios masculos Ioannis: in capite impotentie: iuxta. no. in. l. i. §. pro secundo. C. de cadu. tol. Et in hac nullam mētionem de feminis fecit. Tertio loco si Ioānes superuiueret. τ quādocunq̃ decederet sine filiis vel cū filiis. τ eiꝰ filii sine filiis substituit eis Ieronymum τc. que substitutio est compendiosa. τ valet in iure fideicommissi iuxta plene no. per doc. in. l. centurio. ff. de vulga. τ pup. Et in. l. precibus. C. de impube. ¶ Unde stat difficultas nunquid in conditione non solum sint positi filii masculi Iohannis sed etiam femine: τ sic in filiis filiorum. Et certe apertissime cōcludendum est quod tantūm filii masculi τ nō femine. Et hoc ostēdit quia testator repetēdo hanc conditionem. dicit qđ casu quo dictus iohannes τ omnes filii masculi τc. substituit Seraphinum: τ sic patet ꝙ tūc filii masculi Jeronimi fuerunt positi in conditione τ nō femine. Nam cum in diuersa capitula ponatur eadem conditio. τ in vno capitulo verba sint dubia. In alio clara. verba capituli dubia recipiunt declarationē a capitulo claro. l. vtrum cum ibi nota. ff. de peti. heredi. l. qui filiabus in principio. ff. de le. primo. Bene facit tex. in. l. i. ff. de re. dub. ¶ Sed dicet quispiam licet in capitulo: in omnibus autem aliis. femine non censeantur vocate ad fideicommissum neq̃ posite in conditione tamen virtute capituli. Item voluit τ ita disposuit idem testator τ reliquit. videntur filie femine Ioānis vocate ad fideicommisum. Nam testator expresse disponit quod post mortem Ioānis dicta bona deueniāt ad eius filios Et post mortem filiorum ad filios filiorum. Appellatione autē filiorū veniūt etiam feme ī filie. l. is q. τ. l. seruius. ff. de verb. sig. cū si. s. alleg. In incertis aūt nō certis locꝰ est cōiecturis. l. cōtinuꝰ. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. cum si. Sed ad ista dicta respondetur quod totum dictum capitulum intelligi debet de filiis masculis dicti Ioannis τ de filiis masculis filiorum dicti Ioannis. Cum semper in masculino genere fiat mentio de filiis legitimis τ naturalibus: qđ ex plurimis ostenditur. ¶ Nam clarum est quod si dictus Ioannes decessisset

decessisset ante testatorem ꝙ tantum eius Filij masculi sunt vo-
cati vt patet in capl'o in oibus autem ⁊c. Item ꝙ tantum filij mas
culi Joannis sunt positi in conditione. Casu quo Joannes dece-
dat post testatorem. ¶ Qua ergo ratione Joanne decedēte ante te
statorem vocabit filios masculos tantum ⁊ consequenter lz in capi
tulo. Item voluit dicto casu: simpliciter vocauerit filios intelligit
vocasse masculos ⁊ non feminas: qz non est censendum ꝙ testator
statim se correxerit. l. nam ad ea. ff. de condi. ⁊ demon. Ergo pari
ratione idem cēsendum est Joanne decedente post mortem testato
ris: ad. l. quāuis. cum glo. C. de fideicom. Et maxime qz in capitu-
lo in omnibus: filij Joannis masculi tantum sunt positi in condi
tione. Confirmantur predicta: qz hoc capitulum Itez voluit decla
ratur ex capitulo in omnibus. ar. l. non quemadmodum. ff. ad. l.
aquil. Et eius quod ponit Bar. in. l. pretor. §. eritqz differentia.
ff. vi bono. rapto. ¶ Accedat. Nam testator intendit declarare ⁊ nō
8 de nouo disponere. Et sic venit interpetratiue. Omnia † autē que
sunt in dispositione interpretatiua: censentur repetita in disposi-
tione declarante ⁊ interpretante: vt in auten. de filijs ante dot. instr.
natz. post principiū. ¶ Item in. d. c. dictis modo ⁊ forma de quib⁹
9 in dicto testamēto fit mētio. Omnia † autem que sunt in termino
ad quem fit relatio censentur esse in termino referēte repetita. l. as
se toto. ff. de hered. insti. cum vul. ¶ Ea ergo que dicta sunt in. c. in
omnibus ⁊c. censentur repetita in. c. item voluit. Et sic cum in. c.
in omnibus sub nomine filiorū non veniant filie: non veniunt etiā
10 in. c. Item voluit quod venit declaratiue: qui † autem declarat ni
hil dicitur disponere sed quod actum sit ostendere. l. heredes palā
§. sed si notam. ff. de test. ita no. Bal. in. l. cum testō. C. de test. man.
Et no. Bal. in. l. pactum. C. de pac. ¶ Concluditur ergo qd per di-
ctum capitulum Item voluit. Declaratur per capitulū in omnib⁹
autem ⁊c. sepius fecit mētionem de filijs masculis Joānis. Et de
11 filijs masculis Hieronymi. per qd ostēdit † quod intentio testato
ris facientis mentionem de masculis fuit consulere familie sue ⁊
agnatis ⁊ velle ꝙ bona remanerent in familia. Ita disputando in
quadam questione in ratione decidendi dicebat Ricar. malū. quē
refert ⁊ sequit Joā. an. in addi Spe. in rub. de testamentis. quam
multum in similibus substitutionibus notat insignis preceptor
meus Areti. in suo consilio quod inci. Stomacatus sum vt veruz
fatear. Bene facit quod no. Ja. de are. ⁊ refert Jo. an. in addi. spe.
in Rub. de suc. ab intesta. Unde ratio conseruande familie ⁊ agna
tionis sumpta ex verbis testatoris ostendit ꝙ tantuz de filijs mas
12 culis sensit nō de filiabus feminis. Facit quod † no. Bal. i. c. j. quē-
admodmodum feu. ad fil. perti. Ubi dicit ꝙ si statutum faciat mē
tionem de parentibus masculis intelligitur de agnatis. Et quod
no. Pau. de Ca. in. l. j. ff. de condi. inser. super verbis tex. dum dicit
vbi alia voluntas defuncti ⁊c. Et est naturalis ⁊ vera ratio in ma
teria. ¶ Sexto ⁊ vltimo confirmantur superiora alia ratione. Naz
13 ex forma statutorum cōmunis florentie filie femine Joānis exclu-
duntur a filijs masculis. Unde censendum est voluntatem testa-
toris conformen fuisse dispositioni statutorum loquentium in ma
teria successiōis ab intestato. Et sic ꝙ testator voluerit vocare mas
culos exclusis feminis. Ista conclusio probatur ex his que ponit
glo. quam sequitur Jo. de imo. in. l. cum ita. §. in fideicōmisso. ff.
de lega. ij. Et Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. ex facto. §. si quis rogatus.
ff. ad treb. Bar. Ang. Cuma. ⁊ Pau. de ca. in. l. heredes mei. §. cuz
ita. ff. eo. titu. Pet. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pact. Et in fi.
Bar. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. quem sequi-
tur Petr. de ancha. in. d. l. tres fratres. de pact. ⁊. Jo. de imo. in. c.
potuit. de loc. Bal. in. l. liberti liberteqz. C. de oper. liber. ⁊ in aut.
si quas ruinas. C. de sac. san. ecc. Saly. in. l. ij. in. vij. q. C. de iur. em-
phy. ⁊ probat ex his que ponit Paul. de ca. in suo consilio. lxxvij.
incip. Casus iste de quo queritur contingit. Et Pet. de ancha. cō
silio. cxv. incip. pro clariori decisione ⁊ dominus Ant. cōsilio. viiij.
incipit viso puncto. Et per predicta ita alias in simili casu con-
sultum vidi ferrarie per doctissimos viros bononiēses ⁊ ferrarien
ses ⁊ ita sepius ꝯsului. ⁊ hoc vltimū fundamētū ꝓcedit de plano
si ex forma statuti filie Joānis excludātur ab intestato a filiis mas
culis Joannis non solum ab hereditate Joannis patris sed etiā
ab hereditate Ricardi patrui. ¶ Sed si excluderent ab intestato
ab hereditate patris ⁊ non ricardi patrui testatoris tunc stat diffi
cultas. nūquid illud quod. s. dicit in doctrinis ꝑallegatis ꝙ testa
14 tor videt voluisse vocare † ad fideicōmissum secundum ordinem
successionis ab intestato attenta forma statutorum intelligat sem
per habito respectu ad personam primi testatoris an vero ad per
sonam que habet fideicōmissum restituere ⁊ sic i terminis nostris
an debeat haberi respectus ad personam ricardi an vero Joannis
post cuius mortem filij vocantur ⁊ certe dico qd est consideranda
persona Joannis de hoc videt mihi casus in. d. l. cum ita. §. in fi-
deicommisso. ff. de leg. ij. vbi est casus secundum cōmunem intelle-
ctum ꝙ in fideicommisso facto familie vocantur primo nominati
⁊ post illos qui sunt proximiores in gradu prout etiā probat text.

in. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. etiā si illi nominati non essent proxi-
miores testatori qz vident predilecti a testatore. l. quotz. ff. de vsu-
fruc. ꝺm Dy. Bal. ⁊ Pau. de cast. in. d. §. i' fideicōmisso illi aūt ꝓxi
miores censent vocati q sunt ꝓximiores nomiatis ⁊ sic qui primo
ad fideicōmissum admittūt vt ꝓbat formaliter tex. dum dicit ⁊ q
ex his proximo gradu procreati sunt ⁊ ibi hoc tz glo. i prima expo-
sitione. Et sic attento intellectu Dy. Bal. ⁊ Pau. de cast. qui etiā
fuit de mēte Bart. dum vult simpliciter ꝙ prio nominati admit-
tant tāꝙ ꝑdilecti si post nominatos essent aliqui de familia proxi
miores testatori aliqui proximiores nominatis admittunt proxi-
miores nominati ⁊ sic qua rōne testator predilexit aliquos i fidei-
cōmisso cēsent ꝑdilexisse ei⁹ ꝓximiores ⁊ sic illos q sunt ꝓximiores
illi q fideicōmissum hz restituere nō testatori vt ꝓbat ille tex. in v.
ex his. vn̄ succedit hn̄ qd ibi dicit gl. ꝙ talis ꝓximitas gradus attē
dit secūdū ordinē successionis ab intest. nō secūdum gradus ꝓxi-
15 mitatē quam † sequunt doct. non impugnantes. Et sequit expres
se Jo. de imo. nō impugnādo dicta Bal. ibi. ista etiā cōclusio cōfir
mat ratione clarissima. Nam si verum est qd volūtas testatoris cē
seat conformis dispositioni statutorum secūdum naturā successio
nis ab intestato vi probant omnes autoritates. s. all'. Clarum est
ꝙ in successione ab intestato attendit proximitas gradus succes-
sionis habito respectu ad illum qui vltimo loco mortuus est ⁊ de
cuius successiōe agitur arg. l. ij. §. legitima. ff. de suis ⁊ legi. Immo
⁊ eodem modo debet deferri fideicōmissum vt idē ordo in restitu-
tiōe fideicommissi seruet qui in successiōe ab intestato seruat⁹ fuis
set arg. glo. preall'. in. d. §. in fideicōmisso. Et eorum que dn̄t doct.
16 in locis ꝑall'. ¶ Predicta etiā probātur per tex. † in. c. j. de natura
succes. feu. vbi feudū antiquum: qd virtute cōcessionis trāsire dz in
descendentes ⁊ eis deficiētibus in transuersales proximiores ipsi
vltimo decedenti: q feudum tenebat ⁊ nō ꝓximiores prio inuestito
⁊ ibi no. doc. ⁊ tradit i. c. j. §. j. de gradib⁹ successiōis. Et sic ptz qd
qn̄ attendit ordo successiōis dz attēdi ꝓximitas grad⁹ illius q vl
timo hz restituere ⁊ hoc est de mēte Andree de ysernia in. d. c. j. de
natura succes. feu. vbi ad dictū in fi. alle. tex. in. d. l. cum ita. §. fi. de
leg. ij. Hec materia feudalis censeri dz extranea legibus romanis
nisi in his in quibus reperit expressa dcā dr̄ia vt habet in. c. j. de co
gni. feu. Et secūdū hāc ꝯsideratiōem als cōsului in ciuitate cenarū
Et subscripserūt. se dominus Bal. ⁊ dominus Petrus Philip
pus doc. perusini solennes. ¶ Sed remanere vr̄ vnus scrupulus.
Nā doctrina. s. all'. in hoc vltimo fundamento vr̄ velle ꝙ femine
nō sunt vocate stātibus masculis sz eis cessantibus femine admit-
tātur vt per Bar. in. d. l. vt iurisiurādi. §. si liberi ⁊ Pe. de anc. in
d. l. tres fratres cū si. s. all'. ¶ Et sic masculi ⁊ femine vident vocati
17 ordine successiuo. ¶ Sed quādo † plures ordine successiuo vocant
cessantib⁹ ꝑus admissis admitti vident sequētes quasi vnus vi-
deat rogatus de restituēdo alteri ita declarat dominus Pau. de
cast. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ idem Pau.
in eadē. l. §. et si parente ⁊ hoc vr̄ ꝓbari p text. in. d. l. cū ita. §. fi. ⁊ qd
ibi no. Pau. de ca. ff. de leg. ij. Et in. l. peto. §. fratre eo. ti. bene fa-
cit quod considerat Pe. de anch. in consilio mihi. xxv. incipi. non
seruato ordine dubiorū: qd consilium refert ⁊ sequit roma. in suo
cōsilio. 438. ¶ Sed aduertēdū in primis qd nō sumus i casu doc.
q loquūt quādo capulatiue vocati essent masculi ⁊ femine quo ca
su intelligunt vocati propter statutū ordine successiuo. sed sumus
in casu in quo tātū filij: in quo possumus dicere ꝙ femine nō sunt
vocate propter dispositionē statutorū nō vocantium sed excludē-
tiū quibus censet conformis voluntas testatoris. ¶ Sed posito
ꝙ cēserent vocate ordine successiuo est aduertendum ꝙ aliquādo
fit substitutio de familia vel agnatis. collectiue: ⁊ tūc ex quo vr̄ esse
intentio testatoris ꝙ bona remaneāt in familia idcirco censent es
se substituti ordine successiuo. Et ita loquit. d. l. cuz ita. §. fi. ⁊. d. §.
fratre ⁊ ita pōt procedere opi. Pau. de cast. ¶ Aliquando plures
vocati ordine successiuo sunt copulatiue ⁊ tūc ꝑmis admissis alij
excludunt qz censent vocati ita demum si primi nō admittantur.
ista cōclusio probat p tex. cum glo. ⁊ ibi hoc tz Bar. in. d. §. quidā
recte vbi filius ⁊ nepos intelligunt substituti ordine successiuo. s.
vt nepos intelligat vocatus in defectum filij sed filio admisso ex
pirat substitutio ita dicendum in terminis nostris ⁊ ita punctali
ter in casu nr̄o decidit ibi dn̄s Rap. cu. ⁊ dicit se cōsuluisse i. q. de
fcō simul cū dn̄o raph. ful. ¶ Cōfirmat ꝺm eos. qz lz talis substitu-
tio respectu testatoris dicat cōpēdiosa. tn̄ respectu filiorūz quo ad
filias diceret vulgaris quasi dicat ꝙ admittant ita demum si filij
non admittunt sicut est de natura vulgaris. l. post aditā. C. de im-
pub. ⁊ dr potius similitudinaria locutio ꝙ̄ propria. pro hoc etiaz
alle. no. per Bar. in. l. lutius. ff. de heredi. insti. vbi testator cēset ꝑ-
ferre primo fratrē secūdo filios fratris. ⁊ tamē intelligimus si fra
ter nō erit heres. Et hic partē tz insignis preceptor meus do. Frā
ci. Areti. in. d. §. quidam recte per rōnes de quibus ibi per cum ⁊
alias secundum hanc consideratz. cōsultum fuit per ambos domi
nos meos. d. Alexandrum de imo. ⁊ dominū Jo. Bap. de sancto

Seuerino quoꝝ consiliis subscripsi. allegando post eos ea que dicit. Cum. in. d. §. quidã recte. hoc idẽ apparet manifeste per text. ⁊ ea que ibi no. Bal. in. c. j. §. cum aũt: episcopũ vel abba. in vsi. feu. ¶ Ubi pꝫ ꝙ si cõcessum est feudũ alicui ⁊ descẽdẽtibus masculis ⁊ feminis ꝙ femine admittanť si masculi non supsunt. ſꝫ semel ad missis masculis femine amplius nõ admittunť ⁊ sic ꝑ illum tex. determinať ista questio ex quibus omnibus concludiť ꝙ filie dicti Joannis nullo modo potuerint petere se admitti ad fideicõmissum. Et q̃nr nec filii ex filiab⁹ feminis hoc pꝫ manifeste ex vbis testamenti in ver. in omnibus dum vult ꝙ mortuo Joãne ⁊ eius filiis masculis sine filiis hereditas deueniat ad Hieronymũ ⁊ mortuo Hieronymo ⁊ filiis masculis ad Seraphynum ⁊ sic pꝫ ꝙ non considerauit nisi filios masculos Joannis ⁊ descendentes ex eis prout supra latius est ostensum nec debent descendentes ex filiabus esse melioris conditionis quam eorum mater. ar. l. si viua ma- 18 tre. C. de bo. mater. Exclusa † em̃ filia femina qꝛ masculi sunt vocati ⁊ non femine omnes descendentes ex ea censenť exclusi ꝑ ea que no. Spe. in ti. de le. §. nũc aliqua versi. 146. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de testamentis in rub in vl. col. Et Pau. de cast. in. l. gallus §. nunc de lege. ff. de lib. ⁊ posth. Et ꝑ Bal. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. C. de condi. inser. Et Bal. in auť. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccl. in vl. carta. Et ang. in. l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius voc. cũ si. 19 ⁊ hec sufficiãt ad primã dubitatꝫ. ¶ Circa secundã dubitatꝫ. † an ad dictum fideicommissum admittantur nepotes Hieronymi ex eo qꝛ vocando filios Hieronymi. videantur voluisse vocare etiam nepotes dicti Hieronymi Et primo aspectu videbatur dicendũ quod nepotes Hieronymi appellatione filiorum comprehenderenť primo ꝑ tex. in. l. lucius. ff. de here. insti. vbi pꝫ ꝙ appellatione filiorum cõtineantur nepotes ⁊ quod ꝑ illum tex. dicit Bar. in l. liberorũ. ff. de verb. signi. vbi vult ꝙ in substitutiõibus factis de filiis sub nomine appellatiuo cõprehendunť nepotes: ⁊ predictã conclusionẽ sequiť Card. in. c. ij. de ver. signi. ⁊ Pet. de anch. ĩ cle. prima extra de Bap. ⁊ dominus an. in. c. in quibusdam de penis. ¶ Secundo ista opinio confirmať alia rõne. Nam quando dispositio non fit de presenti de filio sed conferť in quẽdam futurũ euẽtum in quo verisimiliter est dubium an tunc extabunt filii primi gradus an vero nepotes verisimile est ꝙ tunc testator intellexerit ꝑ verbum filiis ẽt de nepotibus quasi ꝑsumatur par affectio testatoris erga nepotes filiis non extantibus ita probat tex. in. d. l. luci⁹ secũdum ꝙ illam intelligit Jo. de imo. in. l. gallus. §. instituens. ff. de lib. ⁊ postbu. Et ita videť casus noster qꝛ substitutio filiorum Hieronymi fuit collata in futurũ euẽtũ post mortẽ Joannis ⁊ filioꝝ sine filiis post mortẽ Hieronymi ⁊ sic dubiũ erat verisimiľr an tunc extarent filii Hieronymi: vel nepotes. Et sic vꝫ ꝙ testator sub appellatione filiorum senserit etiam de nepotibus dicti Hieronymi. ¶ Sed tamẽ his nõ obstãtibus in casu nostro contrariã sniam veriorem existimo ꝙ imo dicti nepotes. Hieronymi nõ veniãt appellatione filiorum qm̃ in casu nostro concurrit nedum cõmunis sed quasi oĩum tam moder. ꝙ̃ antiquorũ sniaꝫ. ¶ Et in ꝑmis Frãc. accursii dicit ꝙ aut prouisio fit ab ascendẽte ⁊ tũc appellatione filiorum continenť nepotes. l. filii. ⁊. l. iuxta. ff. de verb. signi. Aut ab alio puta extraneo seu transuersali ⁊ non cõprehẽdunť nepotes. l. ꝙ si nepotes. ff. de testa. tute. institu. qui da. tuto. pos. §. fi. ⁊ ita est casus noster quia fit mentio de transuersali: igitur nepotes non continentur. Secundo loco dominus An dr. griffi de pisis post Petrum: ⁊ sequiť ray. dicit ꝙ quãdo verbum filii proferť ab hoie ⁊ sequereť dura separatio filiorum a parentibus si nõ cõprehenderenť nepotes ⁊ comprehendunť. ⁊ ita intelligit. d. l. lucius. facit. l. vxorem. §. cõcubine. ff. de leg. iii. ⁊. l. libertorum. §. totiens. ff. de vb. signi. ⁊ istam rationẽ etiã adducũt Cy. ⁊ Bal. in. d. l. gallus. §. instituens. Aut hoc non sequereť ⁊ non comprehẽdunť. d. l. ꝙ si nepotes ⁊. d. §. fi. ⁊ iste est casus noster qꝛ nulla seq̃bať dura separatio igiť ⁊c. Tertio loco Jac. de are. vt referunt doc. in. d. §. instituens dicebat qꝺ aut testator habebat filios ⁊ nepotes ⁊ tũc nepotes nõ comprehendunť qꝛ intelligitur verbũ de filio per presens. l. gallus §. quidam recte. Aut habebat tunc nepotes ⁊ tunc cõprehenduntur. ar. d. l. libertorũ in fi. vt actus potius valeat ꝙ̃ pereat. ar. d. l. quotꝫ. ff. de re. dub. Et hoc videtur sequi Bald. post Cy. in. d. §. instituens. Et ita tenuit Old. prout refert dominus Philippus de corsinis. Aduocatus Floren. solẽnis in quodã suo consilio. Sꝫ in casu nostro extabãt filii Hieronymi ad quos poterat substitutio referri. ergo non veniunt nepotes. ¶ Quarto loco Bal. Ange. Imo. ⁊ cõmuniter Moder. in. d. §. instituens. concludũt ꝙ aut nomẽ filii profertur conditionaliter. Et non dispositiue ⁊ tũc includunť nepotes per tex. in. d. l. lutius. Et hoc ne extranei substituti preferantur existentibus de agnatis. arg. l. cũ acutissimi. C. de fideicom. Aut verbum filii profertur dispositiue. Et tunc non comprebenduntur nepotes. Et iste est casus in. d. §. instituens. ar. d. l. ꝙ si nepotes. Et in. d. §. fi. Et ita etiã tenet Bal. Ang. ⁊ Imo. in. d. l. lutius. Et ita etiam loquitur Jac. but. in sua solẽni disputa. qui loquitur quãdo soror fuit substituta. Et fuit substitutũ monasteriũ si decederet sine filiis Et concludit qꝺ appellatione filioꝝ veniũt nepotes Et refert Pe. de anch. ⁊ sequitur in repe. c. canonum statuta in. xii. quest. principali. In materia interpretationis declaratiue. ver. iii. principaliter loquitur. Et sic loquitur quando nomẽ filiorum positũ fuit in cõditꝫ. ¶ Confirmatur ista opinio. Nã pro hoc videtur casus in. d. l. qꝺ si nepotes. Et in. d. §. fi. insti. qui da. tu. pos. Nec obstat respõsio Bar. restringentis illa iura ad dationẽ tutoris: qꝛ est onus ex parte saltim tutoris. Et modicũ ꝑiudiciũ nepotibus: qꝛ superest prouisio legis ⁊ iudicis. In primis qꝛ illa iura non fundant se in ratione Bar. Sed qꝛ aliud est filius. aliud est nepos. Preterea datio tutoris dꝫ iudicari actus fauorabilis: qꝛ cã principalis propter quã tutor datur fundatur in fauore lꝫ ex ĩde sequatur aliquod grauamen tutoris: sicut in simili dicimus in l. ꝙ exceptionẽ. ff. de condi. inde. Et ita respõdet insignis ꝑceptor meus Aretinus in. d. §. instituens sequẽdo hãc opi. Hãc etiã opinionem sequutus est Ludo. rom. in suo consilio. ccccxxxviii. incip. in casu consultatiõis presentis in vltio dubio. Ubi adducit qꝺ attẽto cõmuni vsu loquẽdi appellatione filiorum non veniunt nepotes: vt probat tex. cum glo. in. d. §. fi. insti. qui da. tut. pos. Et tex. cũ gl. in. d. l. ꝙ si nepotes. Et no. gl. in auť. de non eligẽ. secundo nub. 20 §. cum igitur. Uolũtas autem † testatoris interpretari debet secũdum cõmunem vsum loquẽdi. l. labeo. ⁊ ibi per Bart. ff. de supel. leg. l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. cũ similibus. Et respondet Ludo. roma. ad considerationem quam facit Joannes de imo. in. d. §. Instituens: dicens quod est cõtra tex. cum glo. in. l. cum pater. §. heredem. ff. de leg. ii. vbi filius fuit rogatus de restituẽdo hereditatẽ filiis vel vni ex eis quem eliget ⁊ sic non fuit dispositio in eos collata de presenti sed in futurum euẽtũ ⁊ tamẽ ibi deciditur filium institutum non habere facultatem eligendi filiorũ filios ⁊ sic nepotes. Preterea consideratio Jo. de imo. nõ est cõmunis. ¶ Predicta etiã cõfirmo qꝛ Ja. but. in prealľ. disputa. relata per Pe. de anch. in loco. s. alľ. fundat se qꝺ ideo veniant nepotes appellatione filioꝝ posito etiã in cõditione qꝛ nulli filii neqꝫ nepotes erant nati. vnde vꝫ ratio par affectionis excludendi substitutos ꝑpter nepotes sicut propter filios ergo in ista ratione a cõtrario vult ꝙ non dicatur par rõ affectionis ad nepotes non natos sicut ad filios natos. bene facit. l. qui filiabus cum ibi notatis. ff. de leg. j. ¶ Cum ergo in casu nostro filii Hieronymi essent nati ⁊ non nepotes existente. Jac. in dicta rõne non veniũt nepotes appella. 21 filiorum. Bene † faciunt verba Ange. in suo consilio. 118. incipit. super puncto predicto vbi dicit qꝺ lꝫ dulciora nomina filiorum ⁊ nepotum appellare non possumus. l. libertorum. ff. de verb. signi. tamen non tanta dulcedo versať in nepotibus ꝙ̃ta in filiis nobis appropinquantibus. ¶ Qua ergo ratione nõ sensit de nepotibus Hieronymi sibi proximioribus fortius non censetur sensisse de nepotibus seraphini sibi remotioribus auť. multomagis. C. de sacrosanc. eccle. Hec pars probať etiam ex verbis testamenti. Nam testator in testamẽto semꝑ quãdo vult facere mentionem de nepotibus Joãnis vel nepotibus Hieronymi appellat filios filiorum ergo cum loquitur de filiis intelligitur simpliciter ⁊ nõ dꝫ intelligi de nepotibus qꝛ vocasset filios filiorum sicut facit in aliis parti- 22 bus testamẽti: vnde vna † pars per aliam declarať. l. qui filiabus in prin. l. si seruus plurium in fi. ff. de leg. j. ⁊. l. cum testamẽto. C. de 23 te. man. l. ꝙ non militabant. §. lutius. ff. de here. insti. Item † ex cõsuetudine loquẽdi testatoris bonum est argumentũ. d. l. si seruus pluriũ in fi. ad hoc bonus tex. ⁊ ibi ꝑ Bar. in. l. allegata. §. libertis ff. de ali. ⁊ ci. lega. Quinimo testator seipsum declarat in vsi. Itẽ voluit ⁊ disposuit vbi priõ dicit ꝙ intẽtio sua est ꝙ dcã hereditas deueniat ad Joãnẽ filios ⁊ filiorũ filios. postea dicit ad Hieronymũ ⁊ filios non aũt dicit filiorum filios: si em̃ voluisset ꝙ veniret ad nepotes vtiqꝫ dixisset ⁊ filiorum filios sic expresserat in pce. c. argu. l. j. §. fin autem ad deficientis. C. de cadu. tol. ⁊. c. ad audientiã de decimis. ⁊ ista vltima rõ ẽt confirmatur. Nam si totus tenor dicti capituli. Item voluit inspiciať tantum personas substitutas prohibet alienare. vocat em̃ Joannẽ filios ⁊ filioꝝ filios ad fideicõmissum. Et eosdem alienare prohibet. vocat etiã postea Hieronymum ⁊ filios ⁊ demum Seraphinum ⁊ filios ⁊ eosdem prohibet alienare ⁊ sic ꝑparet ꝙ illos vocat ad fideicõmissum ſꝫ in pro- 24 hibitis † alienationis appellatione filioꝝ non veniunt nepotes vt vult glo. no. in auť. de rest. fideicõmissi. §. nos igiť ⁊ no. Dy. bar. ⁊ doc. in. l. filiusfami. §. diui. ff. de lega. j. Et Bald. in. l. voluntas C. de fideicõmis. facit quod not. Bar. in suo consilio quod incipit quidam Andreas: ergo pari ratione sicut in prohibitꝫ. alienationis prohibendo filios Hieronymi ⁊ Seraphyni non censetur prohibuisse nepotes. ita etiã substituẽdo eos filios non censetur 25 substituisse nepotes per ea que proxime dixi. ¶ Postremo † ista conclusio probať alio fundamento qꝛ dato quod appellatione filiorum Hieronymi venirẽt nepotes tamẽ non veniunt qui nõ erãt nati tpe testamẽti. ar. l. si cognatis cum ibi notatis. ff. de reb. dub. ⁊. l. si ita.

τ.l.ſi ita.ff.de au.τ ar.leg. Et eius qđ habeť in.l.cū ita.§.in fideicō
miſſo.ff.de leg.ij. ¶ Sed ƺ hoc fortiter poſſet qs iſtare q̄ dictus te
ſtator vocauit ad fideicōmiſſum filios Seraphini τ tñ nullus fili⁹
tunc tpis erat ſibi natus. Et ſic intellexit de naſcituris ar.l. ei quo
q̄.ff.de pe.leg. τ p illū tex. dicit bar.i.d.l.ſi cognatis in.ij.co. Et ſic
vƺ habuiſſe affectionē ad agnatos i gñe nō magis ƺſiderādo natos
q̄ naſcituros: lƺ ad p̄dictā obiectō. dici p̄t q̄ lƺ ƺſiderauerit nō ſolū
natos tpe teſtamenti ſƺ etiā naſcituros tñ ad hoc vt de naſcituris
videat cōſideratū neceſſe erat q̄ eſſent nati ſaltē tpe mortis ſi non
erāt nati tpe teſtamēti iſta reſpōſio p̄io eſt de mente Bar.in.d.l.ſi
cognatis in.ij.col. dum dicit vt ſic ſufficiat vel tpe teſtamēti vel tē
pore mortis eſſe cognatos: τ dū poſtea ſubdit. Itē dico q̄ ſufficiat
tpe mortis eſſe ſecus ſi poſt mortē incipiat vt poſthumus lƺ tpe vi
te teſtatoris ƺceptus vbi ex pſſe appareat teſtatorē de eo ſenſiſſe vt
in.l.qui filiabus in princi.ff.de lega.j. iſta ſunt verba Barto. vnde
cōcludit qđ in relictis factis cōiūctis pſonis intelligiť ſi tpe teſta-
26 mēti vel mortis erunt cōiūcti. ¶ Scđo confirmať iſta † reſponſio p
ea q̄ ponit Bar.in ſuo cōſilio qđ incipit bonauētura cōdidit te-
ſtamētū vbi dicit q̄ ſi teſtator ſubſtituat quē τ eius filios nō intel
ligiť de poſthumis natis poſt mortē teſtatoris. ¶ Tertio ad idē fa
27 cit qƺ † ſubſtitutio facta adinuicē de liberis filiorū teſtatoris intel
ligiť de liberis tantū qui nati fuerūt tpe teſtamēti vel ſaltē tēpore
mortis teſtatoris.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de leg.ij.etiā quādo
talis diſpoſitio nō erat pura ſed collata in certū euentū vel cōditō.
arg.l.peto.§.fratre cum.gl.ff.de leg.ij. Et ita dicunt Pe.de anch.
τ imo.in.c.indicāte de teſtamētis vbi volūt q̄ diſpō.l.ſi cognatis
locū habet etiam quādo relinquiť liberis intelligamus ergo ſub
ſtit. facta de filijs ſiue nepotib⁹ natis ſaltē tēpore mortis. ¶ Quar
28 to τ vltimo iſta † reſpōſio probať. Nam videmus q̄ liberi ſecūdi
vel vlterioris grad⁹ vt nepotes vel p̄nepotes q ſunt cōcepti poſt
mortē eius de cuius hereditate agiť nec de iure ciuili nec de iure p̄
torio vocanť ex pſona propria ad ſuccedendū nec habēt exclude-
re cognatos vel agnatos.inſti.de heredi.que ab inteſtato.§.plane
in.l.ſi qs filio exheredato.§.j.ff.de iniuſt.teſta. dum dicit ceterū ſi
poſtea conceptus eſt marcellus ſcribit neqƺ vt ſuū neqƺ vt nepotē
aut cognatū ad hereditatē vel bonorū poſſeſſionem poſſe admitti
ſi ergo hoc receptum eſt in deſcendentibus vt cōcepti poſt mortē
eius de cuius hereditate agitur nō ſuccedant ab inteſtato τ de eq
29 tate p̄toria cur non dicamus † idem in tranſuerſalibus de quibus
agimus vt nō cōnumerenť inter ſucceſſores illi qui ſunt concepti
poſt mortē illius de cuius hereditate agiť ſaltem in virtute inter-
pretatiua ſubſtitutionis facte: de filijs Hieronymi τ Seraphini p
quam ſuccediť primo teſtatori vt in.l.coheredi.§.cū filie cum ibi
no.ff.de vul.τ pup. vt illi q poſt mortē teſtatoris ſunt concepti nō
ƺnumerent inter inuitatos ad fideicōmiſſum τ cōfirmanť p̄dicta
ex dictis Bar.in.l.q ſe patris in.j.col.C.vnde liberi ver.ƺtra iſtā
lecturam oppo. Et ita alias cōſulendo vidi attemptatum per p̄-
ceptorem meum dominum Jo.Bap.de ſancto Seuerino poteſt
ergo non improbabiliter cōcludi q̄ lƺ in filijs Seraphini: nō poſ-
ſit intelligi de filijs natis tempore mortis teſtatoris per not. in.d.
l.ſi cognatis τ.d.l.cum ita.§.in fideicōmiſſo τ ſic intelligatur de fi
lijs Hieronymi ſaltem natis tpe mortis τ fortius qƺ reſpectu filio
rū Hieronymi intelligi poteſt de natis tempore teſtamēti ex quo
habebat filios tempore teſtamenti. ¶ Ex quibus oībus ƺcludiť in
dubitāter q̄ nepotes dicti Hieronymi nō veniunt appellatiōe fi-
liorū in caſu noſtro. Et cōſequēter nō includūtur in fideicommiſ
ſo nec etiā filij Seraphini concepti poſt mortem teſtatoris qui etiā
ex alio capite excluduntur: qƺ expirauit conditio in qua erant vo-
cati. Fuerūt.eñ ſubſtituti ſub multiplici cōditione copulatiue.ſ.
caſu quo Joannes τ filij maſculi decederent ſine filijs legitimis τ
naturalibus. Et etiā Hieronymus τ filij maſculi decederent ſine
filijs legitimis τ naturalib⁹. Iſte aūt cōditiones defecerūt. ¶ Pri
mo qƺ Joannes deceſſit cū filijs. ¶ Secundo Hieronymus cū filijs
¶ Tertio filij Hieronymi cū filijs. Maxime autē expirauit condi
tio: qƺ Joannes deceſſit cum filijs qui ſucceſſerūt in fideicōmiſſo.
per id qđ habeť in.l.ex facto.§.ſi quis aūt.ff.ad trebel. Ad verita
tē aūt copulatiue debebant oēs cōditiones copulatiue verificari.
alias nō verificatur cōditio ſubſtitō.l.ſi heredi plures.ff.de condi.
inſti.τ.l.ſi is q ducenta.§.vtrū.ff.de rebus dubijs.cū materia. Ve
rum eſt q̄ ſi Hieronymus vel filij fuiſſent admiſſi ad fideicōmiſſū
Et alienaſſent tūc ſunt vocati Seraphinus τ filij: qui etiā caſus
non euenit. Et ƺ de ſecūda dubitatione. ¶ Circa tertiā dubitatio-
30 nē † nā ex eo q̄ filij Hieronymi fuerūt poſiti in cōditione videanť
inuitati ad fideicōmiſſum. Et in hoc concludendū eſt q̄ nō. Iſta
eſt glo.cōiter approbata in.l.lutius.ff.de heredi.inſti.quā ibi ap-
probāt Ja.de are.Cy.Ray.Frāciſ.tigri.Bar.Bal.Nico.de Nea-
poli.Ang.Raph.cū.τ Jo.de imo.q dicit hanc eē cōem opi. Et tƺ
Jo.an.in addi.Spe.in ti.de teſtamētis.§.j. Et ad hoc poſſem per
vnā cartā adducere autoritates hoc tenētes. Sed qƺ queſtio eſt tri
ta: τ autoritates note/obmitto. Et maxime proceditiſta opinio: ex
quo filij tranſuerſalium ſunt poſiti in conditione τ non deſcenden
tium. Saly.in.l.j.C.de condi.inſer.attentauit q̄ viderentur inui
tati. Sed in trāſuerſalibus religt cogitandū. Et hanc differentiā
inter trāſuerſales τ deſcendētes facit Nico.de neapoli.in.d.l.luci⁹
ar.d.l.cū acutiſſimi.C.de fideicōmiſ. Et ita etiā loquitur Pe.de
Ancha.in ſuo conſilio qđ incipit cōtra Philippū. Unde cū ſim⁹
in trāſuerſalibus eſt opinio multū cōmunior τ indubitata in con
ſulēdo τ in iudicādo. ¶ Nec ſumus in caſu nr̄o in difficultate quā
ponit Bar.in.l.centuro in.xij.col.ff.de vul.τ pup.ver. quero vlte
rius qđ ſi teſtator dixerit ſi fili⁹ meus deceſſerit ſine filijs τ Bar.i
l.ſi ſic.ff.de leg.iij.qƺ talis dubitatio p̄cederet quo ad filios Hie-
ronymi q ex quo fuit dictū non ſolū ſi Hieronymus decederet ſi-
ne filijs ſed etiā ſi eius filij ſine filijs in qbus procederet diſputatio
Bar. ſi ageremus de admittendis filijs Hieronymi ad fideicōmiſ
ſum qñ aliter in teſtamēto nō reperirenť vocati non aūt in nepoti
bus Hieronymi τ ſic in filijs filiorū Hieronymi. qƺ illi reperiunť
ſimpliciter poſiti in cōditiōe. Et ſic ſumus p̄ūctaliter in terminis
gl.d.l.lucius τ cōis opinio. tunc eñ eſſemus in qōne Bar. quādo
teſtator vltra dixiſſet τ filij filioꝶ deceſſerint ſine filijs cu ergo ſum⁹
ſimpliciter in terminis qōnis poſite per gl.in.d.l.lutius nō eſt op⁹
intrare difficultatem tactā p Bar.in.d.l.centurio. ¶ Solū in hac
difficultate reſtat vn⁹ ſcrupulus. Nā in caſu noſtro vƺ conſtare de
intentione teſtatoris q̄ dicti filij filiorū Hieronymi lƺ ſimpliciter
poſiti in cōditione cenſeanť vocati ad fideicōmiſſum. Nā videm⁹
q̄ teſtator in ver.in oībus ponit filios filiorū Joānis tantū in cō-
ditione τ tñ poſtea in ver. Itē voluit dicit q̄ itētio ſua eſt qđ poſt
mortē filioꝶ Joānis hereditas deueniat ad filios ſubſtitutos. Et
ſubdit modo τ forma de quibus in dicto teſtamēto fit mētio. Nul
libi aūt de tali ſubſtitu. fit mentio niſi in ver.in oībus ergo ad talē
verſiculū dƺ fieri relatio.ar.l.j.τ.ij.ff.de lib.τ poſthu.cū ibi no.τ.l.
fund⁹ q locat⁹.ff.de fun.inſtr.ergo vƺ q̄ cū teſtator in ver.in oīb⁹
poſuerit filios filioꝶ Joānis i ƺditiōe voluerit eos ad fideicōmiſ
ſum vocare. Et conſequenter ſi hoc dicimus in filijs filiorū Joan
nis Idem vƺ dicendum in filijs filiorum Hieronymi: qƺ vna pars
teſtamenti p aliam declarať.d.l.ſi ſeruus pluriū in ſi.τ.d.l.q filia
bus in prin. Et ſtantibus alijs coniecturis vidi ſepius conſultum
ƺ gl.in.d.l.lucius ſed ad hanc obiectō. reperio reſpōſum in allega.
factis in formatō. puncti q̄ non eſt verū q̄ ſubſtitutio nepotū de
qua in ver. Item voluit referat ſe ad ſubſtitutō. de qua in verſi. in
oībus ſed refert ſe ad ſubſtitutō. de qua in.d.c.itē voluit.intelligē
do hoc modo non offendunt regule iurƺ. q̄ poſiti in conditiōe nō
cenſeantur vocati. τ qđ appellatione filiorum nō contineanť nepo
tes ſicut offenderentur ſi fieret talis relatio ad verſiculū in omni-
bus: ergo non eſt facienda.arg.eorū que ponit Bar.in.l.talis ſcri
ptura.ff.de leg.j.nec eſt a proprietate verborum recedendum niſi
expreſſe de mente teſtatoris appareat.l.nō aliter cū vulga.ff.de le.
31 iij. ¶ Sed reſpōdeo alio mōƺ ſubtiliter † Si dicimus q̄ filij filioꝶ
Hieronymi ſint vocati: qƺ poſiti in cōditione non poſſumus dice-
re alio modo ipſos vocatos q̄ quo fuerūt poſiti in conditione ſƺ
in cōditione videtur fuiſſe poſiti fauore Hieronymi τ filiorum, ad
quos cogitat teſtator hereditatem poſſe deuenire ad excluſionem
Seraphini τ filiorum ar.l.lucius.ff.de heredi.inſti. dum dicit pru
dens cōſilium teſtatoris q non ſolum fratrē ſed eius liberos pretu
lit ſubſtitutis. cum ergo non ſumus in caſu in quo mortuo Joan
ne τ filijs ſine filijs heredis deuenerit ad Hieronymum ceſſat fa-
uor ƺditionis τ ſic videť ceſſare ƺditio.l.adigere.§.q̄uis de iure
patro. τ ƺſequenter vocatio. τ hanc ratiōnē in ſimili ponderat do
minus Ant.in ſuo conſilio.27.incip.iam ſicut ſoluto primo dubio
iſta reſponſio confirmať. Nam filij filiorū Hieronymi fuerunt po
ſiti in conditione ita demū ſi Joannes decederet ſine filijs. hoc p̄
bať. Nam ſunt poſiti in conditione tantū ad excluſionē Seraphi
ni τ filioꝶ lƺ imediate q̄ Joānes vel filij deceſſiſſent cum filijs de ſi
ciebat cōditio ſubſtitutiōis ſeraphini ex quo ſub pluribus cōdi-
tionib⁹ copulatiue fuerat vocatus τ requirebať concurſus oium
verificať conditio ſue ſubſtitutiōis.l.ſi heredi plures.ff.de condi
tio.inſti.τ.ƺ. dictū fuit: ergo non cenſendū q̄ teſtator appoſuerit
ſecundā conditionē per cuius defectū excluderetur Seraphinus
eo caſu quo per defectum iam eſſet excluſus. qƺ tūc nihil poſſet ope
rari ſiue eueniret ſiue non ad incluſionē vel excluſionem ſubſtituti
Verba aūt teſti intelligi debēt eo caſu quo poſſint aliquid opera
ri.l.ſi quādo.ff.de le.j. Item non eſt cēſendum q̄ appoſuerit eo ca
ſu ad excluſionē ſubſtituti iā excluſi.ar.l.nā τ ſub conditione.§.
rūpendo.ff.de iniu.teſta.τ.l.x.ff.de reſcri. Et qđ voluerit conditio
nem expectari cuius euētus nō poterat operari.ar.l.cum heres in
ſi.ff.de acqui.hered. ¶ Si ergo non euenit caſus quo fuerunt poſi
32 ti in cōditione. Et ſic † non potuit cōditio operari in virtute con
ditionis. ergo nec in virtute diſpoſitionis tacite.argu.l.certi con
ditio.§.quoniam igitur.ff.ſi cer.pe.τ.l.ſi inter.ff.de lega.iij. Et eo
rum que plene adducunt Saly.Imo.τ Moder.contra intellectū
Bartoli in.l.ſi cum dotem in principio.ff.ſoluto matri. ¶ Reſpō

deo etiã alio modo ꝛ clarius. Nam testatoꝛ in.d.ver. Item voluit nõ solũmodo intendit declarare sed etiam de nouo disponere qḋ patet dũ dicit. Item voluit ꝛ disposuit iste testatoꝛ ꝛ reliquit. In quo duo facit. ¶ Primo declarat qũo vult qḋ hereditas vadat ad Joãnem filios ꝛ nepotes. ¶ Secundo qḋ post moꝛtem ipsoꝛum hereditas vadat ad substitutos supꝛascriptos. ꝛ subdit modo ꝛ foꝛma de quibus ꝛc. ¶ Que vltima verba referuntur tantum ad hanc secundam dispositionem quomodo deberet peruenire hereditas nõ aũt ad primã dispositionẽ. hoc ostẽdit qꝛ pꝛia dispositio Joannem filios ꝛ nepotes nõ erat opus ꝙ se referat ad aliã dispositionẽ sub qua foꝛma intelligeret eos vocare, qꝛ quo ad eos dispositio erat clara. sed bene secunda dispositio vocãdo simpliciter substitutos erat necessariũ adicere sub qua foꝛma ꝛ quos substitutos vocaret ꝛ hoc respectu retulit se ad capitulũ in oĩbus. per qḋ declaratur qũo hereditas debeat ire ad substitutos. s. ad Hieronimuꝫ ꝛ fratres ꝛ seraphinũ ꝛ fratres. ¶ Et qḋ ista respõsio sit vera ostẽdo concludenti ratiõe quia pꝛima dispositio nõ põt referri ad capitulum in omnibus qḋ patet quia nõ reperitur in pꝛima dispositiõe qḋ nepotes Joannis sint vocati: sed qḋ nõ sunt positi in cõditiõe. Et licet tolerari posset qḋ testatoꝛ tacite voluisset vocare: tamen ex alio nõ põt fieri dicta relatio: qꝛ dicit̃ qḋ post moꝛtem nepotum Joãnis hereditas deueniat ad Hieronymum ꝛ filios hoc aũt nullo mõ cõtinetur in versi. in omnibus. quinimo totum oppositum. Nam in.d.ver. Hieronymus. ꝛ filij sunt vocati si filij Joãnis decesserint sine filijs. ꝛ sic existentibus filijs filioꝛum Joannis sunt exclusi Hieronym⁹ ꝛ filij. l. ex facto. §. si quis aũt. ff. ad trebel. Et sic ptꝫ ꝙ nõ põt se referre pꝛima dispositio ad versiculũ in oĩb⁹ Cum ibi hoc nõ cõtineatur. Et nedũ testatoꝛ sed nec iuriscõsultus nec imperatoꝛ faceret etiã ꝙ cõtineatur illud in dispositiõe qḋ nõ cõtinet̃. vt dicit Bar. in. l. iij. ff. ad. l. pomp. de parricid. Referunt̃ ergo illa verba ad versiculũ in oĩbus tantũ respectu substitutionis. Cõfirmatur ista respõsio quia videmus ꝙ Joanne alienante vocat filios ꝛ nepotes. tamen Hieronimo alienãte nõ vocat nisi filios. Et sic datur intelligi ꝙ licet voluerit vocare filios ꝛ nepotes Joannis tamen voluit tantum vocare filios Hieronymi. Et ita est veritas. Laus deo clementissimo.

¶ Consilium. lxxiiij.

¶ Subscriptio ad idem.

¶ Summarium.

1 ☞ Jus fideicõmissi nõ trãsmittit̃ ad suos etiã moꝛtuo fideicommissario ante illũ cui facta est substitutio.

2 Positi in cõditione an sint vocati p̄ substitutionem.

Omnipotentis dei Innocato suffragio examinato themate ꝛ his que sunt elegantissime deducta p̄ excellentissimũ V. Juf. doc. cum a me requirat̃ subscriptio circa duas vltimas dubitationes puto in illis idem iuris esse qḋ est. s. cõsultum. ¶ Ad intelligendũ eñ nunquid moꝛtuo nunc Leonardo sine filijs dicantur per testamentum p̄dictũ vocati Alex. ꝛ Philippus nepotes Hieronymi ex filijs due tantũ ex p̄dictis substitutionibus quarum solummodo casus euenit sunt considerande. pꝛiadum testatoꝛ secundo loco in versi. in oĩbus compendiosam fecit substitutionem dicens ꝙ si omnes filij legitimi ꝛ naturales dicti Joãnis qñcunq̇ decederent sine filijs legitimis ꝛ naturalib⁹ tũc ꝛ eo casu substituit Hieronymũ patruelem dicti testatoꝛis si extaret ꝛ si nõ extaret filios naturales ꝛ legitios dicti Hieronymi tũc existentes in qua substitutione dicendũ est nõ cõp̄hendi hos nepotes Hieronymi collateralis ipsius testantis: p̄sertim cũ nati nõ essent saltem cõcepti tempoꝛe moꝛtis dicti testatoꝛis per ea que sunt. s. in cõsilio eleganter deducta: tum ẽt qꝛ nõ põt dici ꝙ saltem filij pꝛimi gradus Hieronymi de q̄bus nullum est dubiũ quin sint vocati in substi. p̄dicta transmisserint ad filios suos h̓. fideicõmissum. Nam † certum est qḋ ius fideicommissi nõ transmittitur ad suos etiã moꝛtuo fideicõmissario ante illũ cui est facta substitutio vt est glo. in. l. vnica in ver. de relictis. C. de his q̄ añ aper. tab. quẽ ibi omnes cõmuniter sequũtur ꝛ per Bar. in. l. vnica. §. sin autem sub cõditiõe ꝛ ibi per Bald. C. de caduc. tol. ꝛ in. l. si in personam: ibi si vtiliter cessit ꝛ ibi ẽt hoc firmat glo. ꝛ Cyn. C. de fideicom. Et idem p̄ Bar. in. l. quero in fi. prin. ff. de alimẽ. ꝛ ciba. lega. Et in. l. si pontionilla. C. quando dies leg. ced. Et hoc ẽt voluit Bar. in. l. si cui. ff. de acti. ꝛ obli. rep̄hendens postea demũ gl. ꝯrium ꝛ non bñ volentem: quam ẽt rep̄hendit Bal. in. l. si pater in. iiij. qḋ. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ in. l. j. in princi. C. vt act. ab here. ꝛ contra here. ꝛ Cy. in. l. j. C. cõmunia de le. ꝛ Bar. in. l. j. in. v. col. ff. de leg. j. Altera autẽ substitutio in casu nostro attendẽda est q̄ posuit in versic. Item voluit ꝛc. dum dixit ꝙ in casu quo idem Joannes aliquo modo bona vel de bonis venderet alienaret vel pignoꝛaret vel ad non modicum tempus locaret in dictis casibus ꝛ quolibet vel altero eoꝛum dictum Joannem priuauit ꝛ priuatum esse voluit ab hereditate ab institutione. s. per dictum testatoꝛem facta ꝛ tunc ꝛ eo casu sibi instituit heredes equis poꝛtionib⁹ filios dicti Joannis si starent ꝛ si non starent substituit ꝛ instituit heredes prout s. continetur ꝛ per eum dispositum est. pꝛoponitur autem in facto Joannem alienasse de bonis p̄dictis vnde succedit qḋ cum tempoꝛe dicte alienatiõis superuiuerent filij Joannis ad illos tãtũ deuenisse dicendum est hereditatem predictam ꝛ non aliquo modo ad nepotes ipsius Hieronymi quos certum est in hoc casu nõ foꝛe vocatos. alij autem casus ceterarum substitutionum cuꝫ nõ euenerit ꝛ per consequens casus ille in quo filij filioꝛum Hieronymi positi sunt in conditione que est tantummodo in casu quo dict⁹ Joannes ꝛ omnes filij eius decederent sine filijs masculis legitimis ꝛ naturalibus. vt ponitur in. d. versi. in omnibus in fine non sunt considerandi cum p̄ponatur Joannem decessisse cum filijs ꝛ per consequens casus cõtingens nõ comp̄hendit̃ in dicta substitut̃. l. si heredi plures. ff. de condi. subst. ꝛ in. l. si is q̄ ducẽta. §. 2 vtrum. ff. de rebus dub. vnde † non est necessariuꝫ disputare an positi in ꝯditione sint vocati. per substi. in quo tamen arti. cõmunis est opi. glo. in. d. l. lutius. ff. de heredi. institu. Et in cõsilio clarissime demonstratum est ꝛ pꝛo qua sepius consului ꝛ consultum vidi a peritissimis. ¶ Nec obstat si cõtra p̄dictas cõclusiones diceret̃ absurdum videri interp̄tationem per quam dicamus nõ esse admissos in substitut̃. dictos nepotes Hieronimi ex eo qꝛ filij Joannis q̄ sunt magis coniuncti testatoꝛis quã filij Hieronymi sunt grauati onere fideicõmissi etiam quando haberent filios. cõstat eñ euidenter in. d. versi. Item voluit in duobus locis ꝙ testatoꝛ disposuit ꝙ post moꝛtem filioꝛum Joãnis hereditas deueniat ad filios filioꝝ dicti Joannis: ẜm p̄dicta autem secus esset in filijs Hieronymi. Nã si nõ intelligerent̃ substituti nepotes Hieronymi ex filijs sequeret̃ ꝙ lꝫ filij Hieronymi haberẽt filios nihilominus essent liberi a fideicõmisso ꝛ possent extraneis hec bona relinquere ꝛ p̄ consequens melioꝛis conditionis essent hi filij Hieronymi fratris patruelis testatoꝛis qui sunt in gradu remotioꝛi q̄ essent filij Johannis fratris Germani qui est in gradu p̄pinquioꝛi qḋ esse nõ dꝫ arg. l. si vnica. C. de bonis maternis. Respondeo ꝙ hoc tollitur pꝛimo qꝛ ad pꝛopositum casus contingentis hoc nõ potest considerari. non eñ euenit casus in quo hec bona peruenerint p̄ substitutionem ad filios Hieronymi ꝛ dubitetur nunquid filij ipsius Hieronymi sint grauati onere restituendi hereditatem filijs suis sed euenit casus in quo filij Joannis decesserũt sine filijs quo casu inuenitur per testatoꝛem pꝛouisum de substitutione filioꝛum Hieronymi que substitutio secundum pꝛopꝛium significatum ꝛ cõmunes doctrinas nõ cõp̄hendit nepotes ex filijs vt dictum est ꝛ tali casu nulla cõuenit equitas qua dicamus ꝙ onus fideicõmissi iniunctum expꝛesse his filijs Joannis in vnum seu duos casus debet extendi ad alios casus qui non cõp̄henduntur sub verbis ꝛ per consequens non est per interp̄tationem recedendum a verbis testamenti. l. non aliter ꝛ. l. ille aut ille. §. j. de lega. j. pꝛopterea non est mirandum si filij Hieronymi minus intelligant̃ esse grauati onere fideicõmissi q̄ filij Joannis quoniam filij Joannis sunt in pluribus casibus vocati ad substitutionem q̄ filij ipsius Hieronymi vt ptꝫ clare ex testamento: quinimmo ꝛ in pꝛima substit̃. vulgari posita in dicto versicu. in omnibus vocantur tantum modo filij Joannis ꝛ nullo in dicto casu grauante onere fideicõmissi Laus deo pio ꝛ clementissimo. Amen.

¶ Consilium. lxxv.

¶ An si venditoꝛ domus voluit illam solum esse hypotecatam p̄ certa quãtitate dotis hoc non obstante dicat̃ hypotecata p̄ integra dote vxoꝛis emptoꝛis domus.

¶ Summarium.

1 ☞ Dictio solũ est taxatiua ꝛ nihil excludit p̄ter expꝛessa.

2 In alienatione rei sue quicquid reperitur pꝛohibitum censetur p̄missum ꝛ nume. 11.

3 Testatoꝛ põt disponere ꝙ bona sua non sint obligata p̄ legatis. ꝛ ꝙ dñium rei legate nõ trãseat recta via in legatarium.

4 In obligatione gñali obligatione oĩum bonoꝝ nõ veniunt bona alienari pꝛohibita. Et qualiter pꝛocedat nu. 12.

5 Creditoꝛi suo põt quis p̄iudicare in acquirendis non in acquisitis ꝛ nume. 13.

6 Creditoꝛ q̄ hꝫ gñalẽ ꝛ spẽalem hypotecã in vna re ꝛ alius hꝫ specialẽ in alia re ꝛ est posterioꝛ donec potest sibi satisfacere de re sibi specialiter hypotecata nõ põt virtute gñalis ꝯctus experiri ꝯtra rẽ alteri specialiter hypotecatam ꝛ nu. 14.

7 Hypotecam q̄ hꝫ p̄ priuatã scripturã nõ solẽnizatã nõ p̄fert̃ pꝛioꝛi creditoꝛi habẽti hypotecam per instr̃m nec etiã habẽti titulum emptionis p̄ publicum instr̃m ꝛ nu. 14.

8 Bona mariti tã p̄sentia q̄ futura sunt pꝛo dote tacite hypotecata: etiã si sint cũ alio indiuisa.

9 Argumentũ de toto ad partem nõ p̄cedit vbi est diuersa ratio.

10 Pactũ appositũ in ꝯctu ꝙ nõ alienatur res non impedit translationẽ dñij per viam ꝯctus nec iuris hypotece.

Dominus

Dominus labia mea aperiat
et spiritus sanct⁹ illuminet intellectū. Primo aspectu
dicendū videbat̄ ꝙ in domo de qua agimus dicta dn̄a.
Ansuina non hꝫ virtute instr̄i dotalis hypotecam in tertia parte
dicte domus que fuit Johānis mariti sui: sꝫ tantū hꝫ hypotecaꝫ ꝓ
q̄titate florenorum quadringentoꝝ vel circa habita de retractu
mōtis prout ptꝫ in instrumento emptionis dicte domus ista con-
clusio vr̄ posse probari pluribus rōnibus et fundamētis. Primo
qꝛ mēnus venditor dicte domus in instrumēto vēditionis an̄ oīa
exprimit ꝙ vult qd̄ dicta domus solū sit obligata pro quātitate p̄
1 dicta et loquut⁹ est ꝑ dictionē † taxatiuā solū q̄ nihil aliud includit
p̄ter exp̄ssa: immo excludit. l. rōnes. §. qd̄ obtinet cū gl. C. de ꝓbatꝫ.
et in. l. is solis. C. de reuo. dona. et. l. sꝫ si tm̄ et. l. hoc pactū. ff. de pac.
cū simi. Et sic dictus vēditor in venditꝫ. et traditꝫ. rei sue apposuit
ꝯditionē ne dicta res esset pro dote dicti Johānis hypotecata nisi
pro dicta quātitate Hoc aūt vr̄ facere potuisse. et qd̄ talis cōditio
apposita sortiat̄ effectum quoniam regula est ꝙ dominus in tra-
ditꝫ. rei sue potest quascūqꝫ conditiones adicere. l. in traditioni-
bus cum materia. ff. de pac. et. l. legem. C. de pac. vnde dicit no. bal.
2 in. l. nulla. C. de iure dotꝫ. ꝙ in alienatione rei sue quicquid nō in
uenitur prohibitū censet̄ permissum. Scd̄o ista ꝯclusio vr̄ ꝓbari
ꝑ tex. in aut. excipit̄. C. de bo. qꝫ lib. vbi licet quesita filio querātur
patri quo ad vsufructum tamen si donans filio apponit pactum
quod patri non queratur: patri non acquirit̄. Ita in casu nostro
lꝫ futura bona venirēt obliganda pro dote: tamen dn̄s vendens
3 potuit pactū apponere ꝙ non obligarētur. ¶ Confirmatur † hoc
idem. Nā lꝫ bona testatoris pro legatis sint hypothecata. vt in. l. ij.
C. cōmunia de leg. potest tn̄ testator disponere ꝙ non sint tacite hy
pothecata: vt voluit glo. quam ibi approbat Bal. in. d. l. ij. et Bar.
in. l. nemo pōt. ff. de le. j. Et glo. quam ibi approbat Bal. in. l. ij. C.
vt in pos. leg. Et ideo dn̄t Bal. et Fulgo. ꝙ lꝫ dominium rei legate
transeat ipso iure in legatariuꝫ. vt in. l. a titio. ff. de furtis. Tamē
testator potest disponere ꝙ sine traditione nō transeat. ¶ Tertio
4 confirmatur eadē † pars. Nam in generali obligatione bonorum
presentium et futurorum nō veniunt illa que sunt prohibita obli-
gari: qꝛ nō est verisimile ꝙ in spē quis fuisset obligaturus. l. obliga
tione generali. ff. de pigno. per quē tex. ita concludit Bar. in. l. co-
dicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. ¶ Et idem dicit Bal. in. l. volūtas
ad fi. C. de fideicom. Sed vltra quantitatē expressam in instrumen
to venditiōis venditor prohibuit hypothecam expresse ex causa p̄
dicte dotis. ergo etc. Nam ex quo taxatiue voluit ꝙ tantū predicta
quantitate dotis esset hypothecata pro reliquo cēsetur prohibuis
se prout est de materia dictionis taxatiue: vt supra dixi et probat̄
in cle. exiui. §. non autem. de ver. sig. ¶ Et qꝛ qui vnum permittit
aliud videt̄ prohibere. l. cū pretor. ff. de iudi. et. l. maritus. C. de pro
5 cu. ¶ Quarto predicta † corroborantur qꝛ lꝫ in acquisitis quis suo
creditori preiudicare non possit tamen in acquirendis potest. Ca
sus est in. l. qui autē. ff. que in fraud. credi. ¶ Idem videmus in fi-
lio et seruo qui in acquirēdis possunt patri et domino preiudicare
vt habetur in. l. filius. C. de pec. ¶ Idem videmus in prelato ꝑut
no. Inno. in. c. ij. de donatꝫ. Et glo. in. §. si. xvj. q. vj. Tradit Abb.
in. c. tua de his que fiunt a prelato. Unde in proposito lꝫ in hypote
ca iam quesita non possit debitor preiudicare: tamen secus videt̄
in acquirendo de nouo ꝙ potuerit preiudicare. Benefacit: naꝫ fa-
cilius abdicatur a nobis ius querendum q̄ꝫ quesitum vt est casus
in cle. gratie. de rescrip. Tradit Abb. in. c. ex ore. in glo. pe. de his
que fi. a ma. par. capi. Facit etiam tex. in. c. si tibi absenti. de prebē.
6 in sexto. ¶ Quinto et † vltimo ꝯclusio premissa ostendit̄ alia rōne.
Nā clarū est ꝙ creditor q̄ habet pro vno debito generalem et spālē
hypothecam in vna re si alius habet specialem in alia re qui est po
sterior donec potest sibi satisfacere primus creditor de re sibi spe-
cialiter hypotecata non potest expiri virtute generalis hypotece
ꝯ rem alteri specialiter hypotecatam. casus est no. vbi hoc no. doc.
in. l. ij. C. de pigno. ergo idem videt̄ in casu nostro dicendum ꝙ ex
quo mulier pro alio debito hꝫ specialem hypotecā pro credito mō
tis vt donec potest sibi de dicto credito satisfieri non possit virtu
te generalis obligationis agere ad dictam tertiam domus cōtra
dictum possessorem et si dicatur dicta lex secunda loquit̄ in secun-
do creditore qui habet rem specialiter hypothecatam non in ter-
tio possessore domino vnde ex diuersis non fit illatio videt̄ posse
responderi quod a paritate vel maioritate rōnis idem videtur di
cendum. Nam nō minus potens dꝫ esse causa dominium domino
q̄ꝫ causa pignoris in creditore cum vterqꝫ habeat ius affectiuum
7 in re: vnde † consuluit dominus Pau. de cast. qd̄ sicut qui habet
hypotecā per scripturam priuatam non solēnizatam secundū ter
minos. l. scripturas. C. qui potꝫ. non prefert̄ posteriori creditori
habenti publicū instrumentū ita non prefert̄ domino qui habet
titulum emptionis ꝑ publicum instrumētum ita consuluit domi
nus Paulus in suo consilio. 381. incipit in Christi nomine amen:

in cā ser Lodonici vnde cum videat̄ esse similis vel maior ratio ea-
dem esse dꝫ iuris dispositio. l. illud ad. l. aqui. c. inter corporalia ex
tra de trāsla. prelato. cum si. ¶ His tamē nō obstantibus que in ca
su nostro ni fallor sunt satis friuola ꝯtriam sententiam veriorem
existimo ꝙ imo virtute generalis hypotece possit agere etiaꝫ ad
8 dictam tertiam ptē domus. ¶ Et pro fundamento p̄mitto † ꝙ om
nia bona Joānis mariti tam presentia q̄ꝫ futura fuerūt hypoteca
ta pro dote vt hꝫ in. l. assiduis. C. qui potꝫ. et hoc ēt ptꝫ per instru-
mentū dotꝫ. in quo apparet expressa hypoteca cōuentiōalis oīum
bonoꝝ. Ex quo infertur ꝙ cum tertia ꝓ indiuiso affecta fuerit di-
cti Joannis sui viri illa tertia tantū virtute gn̄alis hypotece fuit
obligata et hypotecata ꝓ dote: ita probat̄ in. l. j. cū ibi no. C. si cōis
res pig. da. et habet̄ in. l. si fratres. C. cōia vtri. iud. cum si. Hoc fun
damēto presupposito ostēdo clare ꝙ dicta tertia pars venit in ge
nerali obligatione bonoꝝ oīm siue verba contractus inspiciam⁹
siue mentem. Si em̄ considerent̄ verba instrumēti nō habēt in ali
quo obstare. Nam dictus venditor tantū voluit et expressit ꝙ dcā
domus esset affecta et hypotecata an̄ venditꝫ. et traditionē et ꝙ ita
transiret affecta et hypotecata ꝓ dcā quātitate solum et non vltra
non autem prohibuit vel conditionē apposuit qd̄ postq̄ꝫ domus
erat affecta emptorum nō posset pro alia q̄titate hypotecari. Naꝫ
hoc nō dicit instrumētū: ergo hoc subītelligi nō dꝫ. l. si stipulatus
§. grisogonus. ff. de ver. obli. et. l. quicqd astringende eo. ti. Solum
em̄ dicta hypoteca fuit taxata ad dictam certam quātitatem respe
ctu obligationis tunc ꝯcte per dictuꝫ venditorē non aūt respectu
hypotece ꝯhende per emptores. non em̄ aliquo mō colligit̄ ꝙ liga
te fuerint manus emptorum quin ipsi possent dictam domū obli
gare sed tantum ꝙ dicta hypoteca ꝯcta ad maiorem: quātitatē nō
extenderet̄. Si em̄ voluisset ꝙ nō posset ꝑ emptores obligari vtiqꝫ
exp̄ssisset. l. vnica. §. sinantem ad deficiētis. C. de cad. tol. taxatio er
go quātitatis solum respicit hypotecam tunc appositā ꝑ vendito
rem non apponēdam ꝑ emptores. Ponatur em̄ ꝙ aliī duo fratres
Joānis habuissent vxores q̄bus pro dote oīa bona essent hypote-
cata si q̄reret̄ an pro eorum ptibus dicta domus transiret in gene
ralē hypotecam nemo hoc ꝓ certo negaret. Cū in instrumēto hoc
non prohibeat̄. d. l. qcqd astringende ergo idem respectu portiōis
Joannis. Et obligationis generalis vxoris sue cū verba instru-
mēti nō magis ligēt manus Johānis q̄ꝫ alioꝝ fratrū. et sic clare pa
tet qd̄ verba dicti instrumenti non habēt obstare q̄ si essent dubia
tamen fieri dꝫ interpretatio contra dictū tertiū possessorem q̄ fun
dat se in dictis verbis instrumēti iuxta. l. veteribus cum ibi no. ꝑ
glo. et Bar. ff. de pac. et. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de
ver. obli. Et eo maxime qꝛ si mentem ꝯhentium inspiciamus clare
ptꝫ qd̄ noluerunt obligationem dicte tertie partis impedire. Naꝫ
ex instrumēto ptꝫ qd̄ iō dicta domus fuit spāliter hypotecata ꝓ se
curitate dcē q̄titatis qꝛ aliter non poterat vendi creditum mōtis
cuius precio volebant precium domus soluere nisi obligaret̄ ꝓ se-
curitate dcē q̄titatis extrahēde. Et ideo fuit tota domus obliga-
ta que obligatio ita respiciebat ptes fratrū sicut partē Joannis et
fuit conueniens ꝙ ēt partes fratrū obligarent̄ qꝛ dictum credituꝫ
seu precium dicti crediti cōmuniter fuit solutū pro precio partis et
Joānis et fratris: fuitqꝫ necessarium vel qd̄ solus venditor appo-
neret dictam hypotecam ante ꝯctum vel qd̄ consensu fratrum ap
poneret̄ alias ꝓ dicta dote non fuisset hypotecata nisi tertia pars
Joannis. l. ij. cum ibi no. C. si cōmunis res pig. da. sit. Itē si simpli
citer fuisset in dicto instrumento hypotecata pro dote fuisset obli
gata pro tota q̄titate dotis. Sed qꝛ hoc non erat necessarium nec
conueniens respectu portionis fratrū sed tantū respectu precij re-
dacti ex credito mōtis idcirco taxata fuit hypoteca respectu toti⁹
domus et sic tam portionis Joānis q̄ꝫ fratrū ad dictā quantitatē
et ideo dicta taxatio quātitatis q̄ respicit totā domū nō respicit ꝑ
9 tē dicti Johannis separatim. lꝫ em̄ idem † iuris sit de parte quo ad
partem qd̄ est de toto quo ad totum. l. q̄ de tota. ff. de rei ven. tā ar
gumentū non hꝫ locum qn̄ est diuersa ratio ex nulla in prin. cū gl.
ff. de eui. prout est ī casu nostro. nam si tota dom⁹ vltra dictā quāti
tatē ꝓ tota dote fuisset obligata obligabat̄ portio fratrū ꝓ ea quā
titate dotis ad quā non erant obligati. Et iō taxata fuit dcā quā
titatis sꝫ ꝙ portio Joānis esset obligata nihil repugnat cū ipse et
oīa bona sua essent obligata ꝓ dcā dote. Ex quibus ꝯcludit̄ ꝙ ad
duplicem effectū fuit apposita hypoteca taxata p̄io ad hoc vt do
mus staret ꝓ securitate dotis et hoc in fauorē vxoris Joānis. Fuit
aūt taxata quātitas ī fauorē fratrū ne ꝓ tota dote obligata esset si
simpliciter fuisset obligata ꝓ dote in fauorē aūt emptoris nec ra
tiōe alicuius sui interesse dicere debemus taxatā quātitatē. cū nul
lum suum interesse verteretur: inducta aūt ad istos effectus non
debēt alios opari. l. legata inutiliter. ff. de adimē. le. l. cū tale. §. fal
sa. ff. de cōdi. et demō. ¶ Sit ergo ꝯclusio qd̄ obligatio caulanda a
ꝑsona Joannis in dicta tertia parte nō reperitur prohibita vt ex
premissis clarissime patet. Et si qua esset dubitatio in dubijs pro
dote iudicandum est. l. in ambiguis. ff. de iu. do. l. j. cum ibi no. ff.

sol.ma.cum si. Et ex istis patet clarissima solutio ad omniũ in cõtrarinm adducta sed vt clarior reddať consultatio ad singula respõdeo. ¶ Et primo ad primã rationẽ rñdeo ꝙ dicta taxatio quãtitatis excludit qȯ non trãseat affecta virtute dicte obligationis ꝓ maiori quantitate ⁊ sic pro tota dote. ¶ Nõ aũt ꝙ virtute alteri⁹ obligationis affici nõ possit qꝛ hoc nõ est dictũ ergo remanet in dispositione iuris cõis.l. si cũ dotẽ in prin.ff.so.ma.⁊.l.si extrane⁹ 10 ff.de cõdi.ob causam. ¶ Respondeť etiã † secũdo modo ꝙ pactum appositum in cõtractu nõ impedit effectũ alienatiõis. Et sic trãslationis iuris realis in alterum.l.si ita quis.§.ea.l.ff.de verb.obl. ⁊ in.l.ea lege.C.de condi.ob cãm. ¶ Et lz ille.ll.loquanť in trãslatione dominĳ per viã contractus idem dicendum est in trãslatione iuris hypothece: quia procedunt a pari vt probatur in.l.si.C. de rebus alie.non alie. Et patet ex his que ponit Bar.in.d.§.ea lege.dũ allegat dictam.l.fi. Benefacit tex.in.l.volũtas.C. de fideicom. Et sic non impediť per dictam taxationem quantitatis trãslatio iuris realis hypothece sicut non impediť trãslatio dominĳ.

11 ¶ Non † obstat secunda ratio. ¶ Primo qꝛ hic nulla est prohibitio ꝙ nõ trãseant in generalẽ obligationẽ siue legalem siue cõuentionalem vt dictũ est. ¶ Secundo ad glo.in.l.ĳ.C.cõmu.de leg.cuz simi. Illa loquũtur ĩ testatore qui ꝑ suã dispositionẽ impedire potest acquisitionem iuris realis in re sua sicut lex vt est tex.in.d.l.fi. C.de rebus alie.non alie. Et traditur in.l.filiusfami.§.diui.ff.de leg.j.⁊ in.d.§.ea lege. ¶ Potest etiam dici ad illã gl.cum si. ⁊ etiã ad dictam auť.excipiť ꝙ procedit in his que acquiruntur de iure speciali: secus si dominium vel aliud ius reale acquireretur de iure cõmuni mediante conuentione ⁊ traditione qȯ patet in.d.§.ea lege.vbi pactũ de non alienando nõ impedit translationẽ dominĳ ꝑ traditionẽ. Et tamen impeditur in.d.auť.excipiť qꝛ transfertur de iure speciali. Facilius aũt tollitur ius speciale ꝙ̃ ius cõe.l. eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mili. Et lz in casu nostro non esset hypotheca conuentionalis sed tantũ legalis adhuc idẽ videtur dicendũ cũ ex priuilegio dotis non sit minus potens: imo magis ꝙ̃ conuẽtionalis alterius vt pꝫ ex plene notatis in.l.assi 12 duis.C.q potio. ¶ Ad tertiam † rationem respondeť. ¶ Primo ꝙ ista nõ sunt prohibita vt supra ostẽsum est maxime respectu dicte tertie partis. ¶ Secundo ꝙ doctrine preal.loquũtur quãdo ex alienatione vel obligatione sequuta qs aliqȯ preiudiciũ incurrit. Et ita loquitur Bar.in.d.§.instituto. Et Bal.in.d.l.voluntas.quia tũc non est verisimile ꝙ voluerit illa venire.arg.d.l.obligatione generali.ff.de pigno. Sed in casu nostro Joannes ex tali obligatione non incurrit aliqȯ ꝑiudicium qꝛ nulluz vertitur interesse vẽdentis qui obligauit dictam domum. Unde nulla subest ratio ꝓpter quã dicere debeamus ꝙ verisimiliter nõ fuisset obligaturus.

13 Minusqꝫ † obstat quarta rõ qm̃ aut volumus dicere ꝙ sumus in casu in quo in acquirẽdo dominiũ voluerit ꝑiudicare. Et hoc est falsum cum dominiũ fuerit acquisitum ex titulo emptiõis ⁊ traditione iuxta.l.traditiõibus.C.de pac. ¶ Aut volumus dicere ꝙ voluerit preiudicare in acquirendo hypothecariã. Et hoc nõ obstat maxĩe respectu dicte tertie ꝑtis dom⁹: nec est censendu: sed potius ꝙ voluerit fidem seruare.arg.l.j.ff.de consti.pec. Et verba dubia interpretantur contra illum qui se fundat in eis ⁊ in fauorẽ dotis vt dictum est. ¶ Et forte ipse in preiudicium obligationis querende pro dote non potuisset acquirere dominum ⁊ nolle ꝙ dicta domus pro eius rata esset doti hypothecata.arg.l.de die.⁊.l.attilici 14 nus.ff.de pac.dota. ¶ Ad vltimam rationem † respondeo qȯ vt mihi dꝛ dicta vxor que agit recepit quicquid reperitur super credito mõtis. Et adhuc nõ extat sibi de dote satisfactum. Et sic ex quo ex speciali hypotheca non pȯt sibi satisfacere satisfieri dꝫ sibi virtute gñalis. Et sic sumus extra terminos illi⁹.l.ĳ.cũ ibi not.C. de pig. ¶ Preterea arbitror fundamentum falsum: quoniam.d.l. ĳ.est exorbitans vt dicunt ibi doc.ꝯ regulã.l.qui generaliter.ff.q potio.ergo nõ extẽdenda ad aliũ casum.l.qȯ vero.ff.de.ll.nec inuenitur iure cautũ ꝙ qui habet generalem ⁊ specialem hypothecã anteꝙ̃ agat contra tertiũ possessorem dominum ꝙ teneatur excutere bona specialiter hypothecata. Nã talis excussio quo ad tertiũ possessorem qui non habet bona specialiter hypothecata non ꝓbatur.l.aut aliqua autoritate maiorum nostrorum: ergo nõ est dicendum.c.ad audientiam de decimis.⁊ ad consilium Pau.de ca. respõdeo qȯ paulus fundat se: qꝛ militat eadẽ suspitio falsitatis priuate scripture ꝯ publicum instrumentum: in emptore que militat in creditore hypothecario de qua in.d.l.scripturas: que rõ nõ militat in casu nostro: nec opi. Pau.de cast.est tuta. Nam si opus esset multis rationibus ostendereť ꝙ non procedit.⁊ contra eum cõsuluerũt Bar.de Saly.⁊ multi solẽnes docto.quorum consilia habeo. ¶ Non obmitto etiã qȯ dicta.l.ĳ.loquitur qñ ⁊ generalis ⁊ spãlis dabatur ad rem specialiter obligatam: in casu autez nostro ad totam domum nõ dabať generalis: vnde tum ex superioribus tum ex hoc nõ loquiť in casu nostro. Ergo cũ ꝓcedat de equitate vt ibi concludunt gl.⁊ doc.ꝙ in casu nostro nõ reperiatur scripta non dꝫ illa lex extendi per id qȯ habeť in.l.j.C.de.ll. Sit ergo cõclusio ꝙ nõ obstante obligatione dicti venditoris vsqꝫ ad taxatã quãtitatem dicta tertia ps domus cẽseť hypotecata virtute gñalis hypotece de q̃ in instrõ dotali. Laus deo clementissimo amen.

¶ Consilium.lxxvj.

¶ Subscriptio ad Consilium precedens.

¶ Summarium.

1 Qualitas adiecta verbo dꝫ intelligi ꝺm tp̃s verbi.
2 Res affecta diciť in alium transire iure obligationis quando ante acquisitionem afficitur.
3 Prohibitio tacita nõ solet impedire effectũ sequẽtis actus.
4 Prohibitus alienare teneť curare ne faciat aliquid ex quo sequatur alienatio.
4 Ex actu ꝑmisso qñ quis sine facto suo ꝑuenit ad prohibitum non incidit in penam.
5 Alienare prohibit⁹ si alienat in causam necessariã vetustiorẽ ipsa prohibitione nõ cõtrauenit ꝓhibitioni.
6 Debitor nõ q̃rendo nõ potest in hypotecatis suis creditoribus ꝑiudicare maxime ex cã dotis ⁊ fisci.
7 Lex.ĳ.C.de pignorib⁹ est exorbitãs.nec est ad alios casus trahẽda.
8 Lex generaliter loquẽs nõ solet comprehendere causam dotis in preiudicium eius.

Vias tuas domine Demonstra mihi ⁊ semitas tuas edoce me. ¶ Quia ꝑ dominum meum.v.iuř.speculuz.s.abũdantissime dictum est circa id suꝑ quo cõsiliũ queritur cuius dcm̃ vix addendo aliquid dici potest. Et qꝛ ẽt de simplici tãtum subscriptione sim requisitus: ideo me paucis absoluendum censui. ¶ Considero igiť ꝙ dictus venditor obligauit dictam domum venditam pro dicta quantitate tantum qꝛ voluit ꝙ pro illa quantitate tantũ transiret affecta: Taxatio ergo quãtitatis respicit tempus obligationis: añ ꝯctum vẽditionis ⁊ tẽpus traditiõis igitur dꝫ intelligi ꝙ eo tempore pro maiori quãtitate nõ obliga 1 reť: neqꝫ trãsiret affecta: quoniam † qualitas adiuncta verbo dꝫ intelligi secũdum tempus verbi.l.titius.ff.de testa.mil.⁊.l.ex facto in prin.⁊ ibi late per Bar.ff.de vul.⁊ pupil. Sed ꝙ̃ꝙ in generalẽ incidat obligationem legalem vel conuentionalem verum est dicere ante contractum venditionis domnm pro maiori ꝙ̃titate non 2 fuisse obligatam: ⁊ non transiuisse affectam: quoniam tũc † dꝛ res transire in alterum affecta iure obligationis: quando ante acquisitionẽ afficiť.ita probat tex.no.in.l.j.in fi.cũ.l.sequẽ.ff.de re.eorũ dũ dicit cum dominio quodammodo pignus quesitũ est: ⁊ ab initio obligatio inhesit. Satis em̃ est qȯ tẽpore quo res fuit obligata ⁊ transiuit non fuerit obligata vel transiuerit affecta pro maiori obligatione. ⁊ sic ꝙ qualitas ꝙ pro maiori quãtitate non esset obligata affuerit eo tẽpore lz postea non durauerit ꝑ ea que ponit 3 Bar.in.l.ex facto in.ĳ.col.ff.de vulg.⁊ pup. ¶ Addo ẽt † ꝙ non potuit per pactum impedire acq̃sitionẽ vxoris iuxta notata in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obli.per Bart.eo maxime qꝛ taxatio quãtitatis ad quãtitatẽ supra arguit tantũ tacitam prohibitionẽ non expressam que non solet impedire effectum sequẽtis actus ꝯ tacitam prohibitionem vt est casus qui solet allegari pro singulari in.l.fi.in prin.ff.de leg.ĳ.quem ad hoc põderat Bal.in.l.humanum.C.de.ll.in.iĳ.col.ver.secũdo casu quando verba. ¶ Et addo aliũ tex.quem ad hoc ponderat dominus Jo.de imo.⁊ dominus Abb.in.c.dilecti el.ĳ.extra de prebendis. ¶ Non omitto etiã qȯ in hypotecam cõuẽtionalez incidit dcã tertia pars domus: ex quo in nullam penam vel interesse poterat maritus cõcurrere: qȯ probatur a contrario sensu per ea q̃ ponit Bart.in.l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.ĳ.⁊ per Bal.in.l.volũtas.C.de fideicõ.que etiã ꝑ suprascriptum mihi ⁊ patrem ⁊ dominum allegaň: ⁊ maxime ꝓ 4 cedit qꝛ † lz fuisset expresse ꝓhibitus maritus ꝓ maiori quãtitate hypotecare sub pena ex tali generali hypoteca anteriori in penam nõ incidisset quoniã ex q̊ hypoteca acq̃rebať vxori ex ꝯctu emptionis ⁊ traditionis ꝑmissis dicto emptori: ⁊ ex actu ꝑmisso lz deueniretur ad prohibitum sine facto mariti: maritus non teneret.arg. l.si is q duos.ff.de lib.leg.⁊ eius quod in proposito dicit no.Bal. ꝑ illam.l.in.l.ea.l.de condictio.ob causam. ¶ Accedat in simi.glo. in.l.si ita qs.§.ea lege.ff.de verb.obli.dum dicit in prin.no.ꝙ etiã curare debuit ⁊c. Et sic est eius conclusio quod prohibitus alienare tenetur curare ne faciat aliquid ex quo sequať alienatio: ergo a contrario si nihil facit post prohibitionem non tenetur ad ali 5 quid. ¶ Addo ad hoc tex. † not.vbi prohibitus alienare non contrafacit si alienat in causam necessariam vetustiorem ipsa prohibitione.casus est in.l.alienationes.ff.fami.hercis.vbi dicit tex.punctaliter. Alienationes enim post iudicium acceptum interdicte sunt dumtaxat voluntarie non quia vetustiorem causam ⁊ origi 6 nem iure habeant necessariam. ¶ Addo etiam ad premissa † quod licet debitores ꝑsonales in non querendo suis creditoribus ꝑiudicare possint vt in.l.si.ff.que in frau.credi.tamen secus est in hypotecariis

tecariis.ar.tex.in.l.i fraudē in pn̄.ꝛ.l.idemq̄ iuris.ff.de iure.fisci vbi non potest debitor fisci: nō q̄rendo sibi p̄iudicare q̄ fiscus habet tacitam hypotecam in bonis suis vt in.l.aufert.§.fiscus eo.ti. in creditis aūt exigēdis magis sunt priuilegiati creditores priuati q̄ creditores fisci.l.qḋ placuit.ff.de iure fisci. Et ita p̄ p̄missa ꝛ alia consuluit dominus Pe.de ancha.in consiliis suis consilio.c. in formis in fi.quod incipit ex p̄dicto themate eliciunt quedā dubia ꝛc. Et licet illud in fisco ex priuilegio esset statutū tamen idē in dote dici posset que non minori priuilegio gaudet vt not.glo. in.l.ii.C.de priuilegio fisci.cum si. ¶ Arbitror † etiam non obmittendum ad maiorem p̄dictorum corrobat̄ q̄ cum.l.ii.C.de pignori.que in contrarium alr̄ sit exorbitans non sit trahenda ad alios casus vt in regula ea q̄ a iure de re.iur.in.vi. Et maxime moueor q̄ contra dotē hoc dicendum non est q̄ fere in infinitis priuilegiata esse solet iuxta plene no.p doc.in.l.i.ff.so.mat. post glo. Et lex generaliter loquēs nō solet cōprehendere causam dotis in eius p̄iudiciū.vt declarat Bar.de saly.in.l.vbi adhuc.C.de iur.do. ¶ Accedat q̄ dicta specialis hypoteca toti⁹ domus fuit cōtracta in fauorem dotis. Et sic non debet in odium retorqueri.l.qḋ fauore.C. de.ll. Stat ergo firma obligatio oīum bonorū apposita in instrumento dotali in quo cōprehēditur dicta tertia pars domus. Et si qua foret dubitatio vel scrupulus restaret: in fauorem dotis iudicādum est seq̄ndo doctrinam iurisconsul.in.l.in ambiguis.ff. de iu.do. Et argumēto eorū que plene notant in.l.i.ff.so.ma. alleg. Rationibus igitur adductis pro ista parte. Et q̄ de subscript̄. tantū requisitus. Et q̄ ordinaria lectione continuo fatigatus nō curans istā partē que iustissima est aliter fundare in dn̄i mei supra cōsulentis sniām vado. Et ideo vt supra conclusum est iuris esse dico ꝛ ↄsulo. Laus Deo. Fran. Pepius.

¶ Consilium.lxxvii.

¶ Subscriptio ad idem.

¶ Summarium.

1. Prouisio si est facta in vno casu per eā non recedit a prouisione facta in alio casu.
2. Pactū inter alios initū an possit iuri tertio quesito preiudicare.
3. Pactum dotis cōcernit publicā vtilitatē ꝛ sic pactum appositum in eius p̄iudicium non dȝ litigare.
4. Pactū appositū in ↄtu q̄ res nō alienet nō impedit trāslationē dn̄ii per viā contractus nec iuris hypotece.
5. Non potest quis creditori suo in acquisitis p̄iudicare in acquirēdis tamen secus.
6. Uendens oīa bona sua p̄sentia ꝛ futura si constituit se ea noīe emptoris possidere ꝛ postea acq̄rat aliquā rē cū aīo nō acq̄rendi illā emptori non preiudicat illi.ꝛ nu.7.

De petito diuino numine abūde ꝛ eleganter absoluta est presens cōsultatio p supra scriptum famosissimū doc.dn̄m Bar. sozinū mihi p̄ceptorem. Et postea accōmodate ꝛ egregie confirmata p dn̄m Franciscum pepium. Et pro fundamēto illius ↄclusionis q̄ tertia pars domus sit obligata virtute generalis hypotece nō solū pro quātitate flor.cccc. Sȝ vltra ostendit primus dn̄s ↄsultor dicens hoc nō esse prohibitū p pactū appositū in instrumento venditionis dicte domus ꝛ q̄ quātum ad hoc verba instrumēti nō h̄nt obstare vt lati⁹ habet in ↄsilio in quo apte ostēdit taxationē quātitatis respicere totā domum ꝛ nō tertiā partē ipsius Johānis separatim ꝛ q̄ q̄ ad illam nō habet locum rō pro pter quam fuit facta taxatio ꝛ sic remanet dispositio iuris firma.l. si cum dot̄.in prin.ff.so.ma.l.si extraneus.ff.de condi.ob causam. ꝛ in.l.qui q̄d astringende.ff.de verb.obl.ꝛ per alia de q̄bus latius in.d.consilio. Et pro cōfirmatione eoꝝ que dicuntur facit rō. Nā cum istud pactum sit specialiter appositum sup tota domo non dȝ tollere ꝛ inducere quominus tertia pars ipsius domus sup qua nihil est prouisum prohibitiue afficiat p obligationē ꝛ hypothecā generalem presertim cum sit conuentionalis ꝛ sic procedit secundū regulas iuris. Et ista † nō fundat in his que tradunt in.l.fi.C. de pac.cōuen. Et in.d.l.si cum dot̄.in prin.ꝛ in.l.ii.C.de iure emphi. ꝛ per Bar.plene in.l.i.§.vnde q̄rit ad fi.ff.de publicanis ꝛ Bal. in.l.vbi adhuc in.vii.col.C.de iure do.cum ↄcordātiis. ¶ Cōfirmatur. Nā vt dicit Bar.in.d.l.si cum dote in prin.in.ii.col.non requirit hoc q̄ per prouisionē factam in vno casu recedat a prouisione facta in alio casu. Unde ad propositum cū prouisio sp̄alis sit facta sup domo in totū considerata ꝛ ad aliū effectum vt ostendit in preal.consilio. Non debemus dicere q̄ p eum sit recessum a prouisione generali cōcernentē tertiam partem domus ipsius Johannis ꝛ sic stat ↄclusio q̄ obligatio causanda in tertia p̄te spectante ad Joannem nō reperitur prohibita. ¶ Et p maiori † cōprobat̄. pōt vlterius considerari q̄ cum iam fuerit q̄situm ius hypotece ꝛ obligationis super oībus quesitis ꝛ querendis p prefatum Johānē mulieri pro dote potest temptari q̄ non possit postea per conuentionem contrariam inter alios initam preiudicari iuri tertio quesito.ar.l.fi.ff.de pac.ꝛ eorū que plene referunt per moder. maxime per dn̄m meum Alex.de imo.in.l.qui rome.§.flauius circa q.Bar.ibi.ff.de ver.obl. Et licet quantum ad aliquā rem particularem querendā nō sit speciale ius quesitum tn̄ nō potest negari q̄n generaliter sit quesitum ius ad oīa que postea acq̄rūtur per illū qui obligauit ꝛ hoc potissime videt dicēdū in his terminis in quibus tractat de p̄iudicio dotis quo casu in eius p̄iudicium nō videtur valere pactum.ar.l.de die.ꝛ.l.attilicinus.ff.de pac.dotal.

3 ¶ Benefacit † q̄ cā dotis dr̄ concernere publicam vtilitatem licet contineat etiā priuatā.l.i.cū ibi no.plenc.ff.so.ma. et sic pactū appositum in eius preiudicium nō debet legare. ¶ Ad hoc qḋ decidit Bar.in.l.ius publicū.ff.de pac. Ubi vult q̄ super his que cōtinent publicā vtilitatē licet contineant etiā principaliter priuatā non pōt in eorū preiudicium pcm̄ apponi allegat tex.in.d.l.de die cum seq. Et ita punctaliter videt dicēdum in proposito. ¶ Proxime tamen dicta dixi tentando ꝛ aliter nō firmo q̄ non est opus.

4 ¶ Comprobantur † predicta. Nā dato q̄ pactum appositū in contractu valuisset ꝛ respiceret dictam tertiam partem domus. Tamen ex quo paciscens non reseruauit sibi aliquod ius speciale in re non impeditur effectus translationis iuris realis in alterum iuxta ea que traduntur in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obli. ꝛ in.l.filius fa.§.diui.ff.de leg.i. Et in.l.q̄ absenti.§.i.ff.de acq.pos. ꝛ in.l.ea lege.C.de condi.ob cām. ¶ Et lȝ notata in dictis locis loquantur in translatiōe dominii. Idem tn̄ videt dicendum in trāslatione iuris hypothece. Ut probat prefatus dominus consultor pro cuius confirmatione q̄ tradita in dictis locis procedant in translationē alterius iuris q̄ dominii ostendit. Nam dum gl.in d.l.ea lege.oppo.de tex.in aut.excipit.C.de bo.que lib. Bar.ibi in tertia oppo.quē sequitur Saly.in.viii.dicit q̄ ideo in aut.allega. ibi impedit translatio vsusfruct⁹ in parte q̄ ibi tractauit de quadam alienatione ꝛ translatione legali.ꝛ extraordinaria ꝛ speciali. Nimirū si facilius impeditur.l.eius militis.§.militia missus.ff. de testa.mili.ꝛ sic patet de manifesta intentione ipsorum q̄ si essemus in iure ꝛ preter dominium qḋ veniret querendū per viam ordinariam ab homine prout est in casu nostro non impediret per pactum translatio talis iuris. ¶ Et per hoc etiam comprobat responsio data per prefatum dominum consultorem ad.d.aut. excipitur Et sic ex predictis remanet firma conclusio de qua supra. Et ad ea que obiiciuntur in contrarium est sufficienter respōsum in consilio ideo pretermitto. ¶ Solū addo † circa vnū inquantum obiicit in contrarium q̄ isto casu debuit per illud pactum posse p̄iudicari mulieri: q̄ lȝ in acquisitis q̄s suo creditori p̄iudicare nō possit: tamen in querendis potest.l.qui autem.ff.que in frau. credi. Facit.l.fi.C.de acqui.pos.cum simi. ¶ Pro quo vltra adducta addo qḋ no.Bal.in.d.l.maximum viciū in vltima carta ver. sed pone.C.de lib.prete.ꝛ in.l.i.in vl.col.ver.vlterius quero.C.de his qui ante aper.tab.

6 Ad idē † qḋ no.firmat Bal.in rub.C.de cōtra.emp.in.xxi.q. Ubi vult q̄ si aliquis vēdit oīa bona presentia ꝛ futura.ꝛ constituit se nomine emptoris possidere illa: q̄ si acquirit aliquam rem animo non querendi possessionem illi qḋ potest sibi preiudicare: q̄ in querēdis potuit preiudicare. Allegat.d.l.fi. ꝛ ita dicit dixisse Frā.tigr.de pisis preceptorem suum. Et sic videbatur isto casu dicendum q̄ dato q̄ iste obligauerit omnia bona presentia ꝛ futura: tamen possit acquirere rem ea intentione non querendi obligationem in illam.ꝛ q̄ possit in hoc preiudicare. ¶ Hoc tamen non obstante adhuc puto dictam obiectionem non procedere. Nā aut volumus dicere q̄ voluerit acquirere dn̄ium. Et sic in acquirendo rē voluerit preiudicare ꝛ hoc est falsum. q̄ dn̄ium sibi acquisiuit ex titulo emptionis cū traditione.l.traditionibus C.de pac.aut volumus dicere q̄ acquirēdo sibi rem voluerit preiudicare in querendo obligationē mulieri. Et hoc non cōstat respectu tertie partis domus secundum q̄ dicit dn̄s consultor supra. Nec istud est censendum secundum eum: sed potius q̄ voluerit fidem p̄stare.arg.l.i.ff.de consti.pec. Et ex quo a principio habuit voluntatem querendi obligationem.mutatio voluntatis nō p̄sumitur in dubio.l.iii.in fi.ff.de adimen.leg.ꝛ.l.fideicōmissa.§.si rē. ff.de leg.iii.cum simi.

7 Et fortius dico † q̄ ille que obligauit omnia bona p̄sentia ꝛ futura non posset acquirendo sibi rē acquirere ea intētiōe vt nō querat obligatio creditori Pro hoc adduco qḋ ponit saly.in.l.fi.C.de ↄhē.emp.ꝛ in.l.actiōe.§.diximus.ff.pro so. in q̄bus locis tenuit ↄ Bal.in preall.xxi.q. q̄ secundum eum postq̄ ille q̄ constituit se possidere bona ꝛ presentia ꝛ futura noīe alteri⁹ acquirit vnam possessionē q̄uis acq̄rat eo aīo vt nolit querere ei cuius nomine constituit se possidere tamen non potest mutare ꝓpositum q̄ est obligatus ratione ↄtus preteriti: per rationē.l.sicut.C.de act̄.ꝛ obli. Et.l.in cōmodato.§.sicut.ff.cōmoda. Nec obstat.d.l.fi.q̄ si nō vult acquirere sibi ipsi potest alteri acquirere sȝ si sibi ipsi acquirit non potest preiudicare ei cuius nomine constituit se possidere per.d.l.sicut. Sic dicamus in proposito qḋ cum simus in casu in quo sibi acquisiuerit non possit preiudicare ei cui

obligauit omnia bona presentia et futura.argu.predictorum. Et illam opinionem saly.contra Bal.sequitur et confirmat prestantissimus et recolende memorie docto. Alexan.de imo.dominus meus in.l.iij.§.incertam.ff.de acquiren.possessio. Circa alia deducta in consilijs quia plenissime sunt confirmata et etiam propter temporis angustiam non potui inuestigare:insistendum non duxi &c. Antonius cocbus.

Consilium.lxxviij.

An scripta facta per cessantem valeat:et quando tertius possit opponere contra agentem de priuatione iuris sui ipso iure facta: et quando dicatur translatio iuris alterius ipso iure facta et sententia lata in fauorem non habentis actionem valeat.

Summarium.

1 Si iura alicuius ex legis dispositione ipso iure transferuntur in alterum apud primum remanent inutilia:et ipso agente tertius potest de tali translatione opponere et nu.4.

2 Scriptura puata recognita per debitorem non preiudicat creditoribus nisi appareat de debito aliter quam per dictam scripturam.

3 Intellectus absurdus in statutis est fugiendus.

4 Tertius quando possit excipere contra agentem de priuatione iuris sui facta ipso iure et nu.5. Priuatio aliter obijcitur a tertio facta ipso iure et cum effectu.

6 Priuatio dicitur facta ipso iure cum effectu quando est facta irreuocabiliter.

7 Legatum seu dominium rei legate dicitur ipso iure translatum in legatarium non tamen cum effectu sed tunc dicitur cum effectu translatum quando est acceptatum.

8 Emens rem ecclesie sine solennitate si agat contra tertium licet contractus sit nullus non potest tertius de tali nullitate opponere.

9 Reus lata sententia non potest opponere de iure tertij de quo ante sententiam opponere potuisset.

10 Sententia lata pro eo qui non habet actionem:licet aliter competijsset: si non fuit oppositum tenet.

Dominus labia mea aperiat &c. Uisis actis et actitatis inter filios sempronij.et titium primo aspectu dicendum videbatur quod dicti filij non possint exequutiue agere contra dictum Jacobum virtute confirmationis sequestri et statutorum communis Florentie quoniam ipsi veniunt ex persona filippi eorum debitoris virtute scripte recognite contra Jac.tanquam debitorem dicti Philippi virtute legis disponentis sup staggimentis pecuniarum. Hoc autem non videntur posse facere Cum tempore dicte confecte scripte ius debiti dicti Jacobi esset translatum in creditores qui erant prius dicti Philippi tempore cessationis et fuge. Nam † quando iura transferuntur in alterum ex dispositione legis ipso iure apud primum remanent inutilia adeo quod ipso agente tertius de tali translatione opponere potest vt probatur ex his que habentur in.l.in testa.C.ad.l.fal.vbi obicitur heredi post restitutam hereditatem quod iura sunt in alium translata et dicuntur ipso iure translata et cum effectu. Adeo quod tertius heredi hoc obicere potest prout declarat Bal.in.l.cum seruum quispiam. C. de seruis fugi.vnde cum ius esset inutile apud Philippum tempore quo tale debitum fuit contractum videtur quod ex persona Philippi dicti filij contra Jacobum agere non possint. Nec videtur obstare sententia confirmationis sequestri quia videtur nulla tanquam lata contra formam statutorum.l.j.§.item cum contra sacras.ff.que sententie sine appel.rescin. Et tanquam notorie iniusta et lata pro eo qui nullam seu inutilem habebat actionem et virtute scripte priuate que videbatur notorie nulla tanquam confecta a cessante et fugitiuo virtute statuti positi sub rubrica de creditoribus cessantium in versicu. Et hoc non obstante aliqua cessione &c. Unde dicta sententia videbatur nulla tanquam notorie iniusta.c.inter ceteras cum ibi notatis extra de re iudi.et traditur in.c.j.eo.ti.cum simi. Quibus tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo. Et pro fundamento premitto quod per dictam scriptam recognitam seu per sententiam recognitionis scripte probant dictum Philippum debitorem dictorum filiorum quibus per consequens ex forma statutorum competit exequutio dicte scripte nec verum est quod dicta scripta sit nulla quia confecta a Philippo cessante virtute dicti statuti in versicu.et hoc non obstante quia dictum statutum loquitur de obligationibus cessionibus et contractibus factis sup iuribus que habent dicti cessantes contra suos debitores vt patet cum statutum dicit super predictis debitis &c.loquutum autem fuerat supra quod iura cessantium sunt translata in creditores et quod creditores possunt eorum debitores exigere non obstante aliqua cessione: obligatione: vel contractu facto super dictis debitis.s. debitorum cessantium de quibus.s.loquutum fuerat.ad hoc no.per Bar.in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.in scripta autem de qua agimus nulla interuenit obligatio vel contractus super debitis dicti Philippi suorum debitorum sed tantum apparet declaratio dictum Philippum debitorem dictorum filiorum vnde cum verba statuti non conueniant non conuenit dispositio.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.

2 verum est quod † non arbitror dictam scriptam creditoribus preiudicare si alter non constaret de debito quam per confessionem contentam in dicta scripta per text.in.l.ij.§.si in empt.ff.que in frau.patroni et per ea que ponit Bar.in.l.post contractum in vlti.col.ff.de donat. Et hoc etiam patet ex forma statuti sub rubrica de venditionibus factis per dictos cessantes vbi statutum disponit alienationes venditiones et insolutum dationes irritas esse et inanes in fraudem creditorum:vult tantum illas valere inter ipsum cessantem et illum in quem facta est alienatio sicut in si.habemus in tex.et glo.in.l.rem alienam.ff.de contrahen.emp. Preterea statutum anullat obligationes etiam factas per cessantes quando per illas creditores impedirentur in exactione a debitoribus cessantium et ita loquitur dictus versicu. et hoc non obstante aliqua cessione. in casu autem nostro non disputatur de impediendo exactionem creditorum.inducta ergo ad vnum effectum non debent diuersum effectum operari.l.cum tale.§.falsam.ff.de condi.et demon.l.non omnis.ff.si cer.pet. Sit ergo conclusio quod dicta scripta valet.et tenet nisi quatenus de preiudicio creditorum tractaremus ex quibus infero quod potuerunt dicti filij procedere ad dictum sequestrum et eius confirmationem virtute statutorum. Et nunc possunt dicte sententie executionem petere prout statuta ciuitatis disponunt. Nec obstant in contrarium adducta ad que multipliciter respondetur. Primo quia cessans est priuatus ipso iure:ita demum si creditores voluerint.hoc ostenditur. Nam statutum dicit creditores possint exigere debitores cessantium. Sed quia ipsis non competebat actio sine cessione iuxta notata in.l.iij.C.de noua. Idcirco statutum disponit quod iura in ipsos intelligantur esse translata.s.si voluerint dictos debitores exigere: Unde cum translatio iurium sit facta ad istum effectum alium effectum operari non debent.l.legata inutiliter.ff.de adimen.lega. Detur enim quod creditores non exigerent.et cessans alio modo satis faceret: statutum isto casu non transferret iura in cessantes. Et tamen nemo diceret quod liberatus a banno cessantis non posset exigere. Item detur quod creditores nolint exigere a debitoribus cessantium. Certe non coguntur. Absurdum autem esset dicere quod his casibus cessans non

3 posset debitores suos exigere.absurdus autem † intellectus est fugiendus.l.nam absurdum.ff.de bonis liber. Etiam si statutorum interpretatio esset prohibita prout disputando concludebat Ray.de forliuio.et refert et sequitur Pe.de ancha.in.c.j.de consti.in vl.col. Sit ergo conclusio quod censentur iura ipso iure translata si cre-

4 ditores exegerint a debitoribus cessantium. Sed † quando obicitur priuatio iuris ipso iure. Si aduersarius voluerit non potest tertius talem exceptionem opponere.glo.est in.l.ij.ff.si ager vecti. Et est glo.approbata communiter in.l.ij.C.de iure emphy. Et no. Bar.

5 in.l.ij.ff.de excep.rei iudi. Confirmatur † ista responsio per ea que ponit Bal.in.l.cum seruum quispiam.C.de seruis fugiti.vbi dicit quod aliter obijcitur a tertio priuatio facta ipso iure et cum effectu Et fieri potest per id quod habetur in.l.in testamento.C.ad.l.falci.vbi obicitur heredi de translatione iurium post restitutam hereditatem. Aut fit priuatio ipso iure sed non cum effectu. Et tunc obici non potest iuxta notata in.l.is.consequenter.§.j.ff.fami.hercis.et in.l.ij.in glo.ff.si ager.vecti.vel emphy. Intelligitur his casi-

6 bus † non fieri cum effectu:quia in.d.l.ij.in glo.licet per canonem non solutum emphyteota ceciderit ipso iure:tamen dominus potest nolle quod ceciderit. Item in.d.l.is consequenter.§.j.quia licet ipsa bona sint ipso iure translata in fiscum tamen posset non acceptare talem translationem. Et sic cum effectu ipso iure dicitur facta priuatio.i.irreuocabiliter:sicut dicimus quod a die mortis testatoris legata seu dominium rei legate dicitur ipso iure translatum in legatarium:tamen non cum effectu sed tunc dicitur cum effectu translatum quando est acceptatum vt hec habentur in.l.si tibi homo.§.cum seruus.ff.de leg.j. Unde dicit Bar.no.in suo consilio.lxxxj. Informis quod quia fiscus posset bona non acceptare licet bona sint ipso iure translata in fiscum:tamen tertius de iure fisci opponere non potest. Et ita intelligitur no.in.d.l.is consequenter.§.j. Quis enim non videt quod creditores possunt nolle exigere et tali translatione iurium vti. Et sic concluditur quod respectu creditorum volentium exigere bona censentur ipso iure translata. Tamen de tali translatione tertius opponere non potest. Bene

7 facit † quod in si.dicit Bal.in addi.ad Specu.in tit.de locato in vi.col.vbi dicit quod non soluens canonem est priuatus ipso iure quo

8 ad dominum non quo ad alios. Bene etiam † facit quod dicit Raph.fulg.in.d.l.ij.C.de iure emphi.vbi vult quod si ego emo ab ecclesia sine solennitate licet contractus sit ipso iure nullus. Tamen si ago contra tertium non potest mihi hec opponere. Et ita dicit fuisse iudicatum in questione de facto. Confirmatur predicta responsio ratione clarissima. Nam in petitione confirmationis sequestri hoc

9 non fuit oppositum et lata fuit sententia. Sed lata † sententia reus non oponit de iure tertij de quo ante sententiam opponere potuisset.l.is a quo.ff.de rei vendi. Per quem text.ita dicit Bal.in.d.l.

10 in .d.l.cum seruũ quispiam. ¶ Secundo principaliter respondeo † quod licet defectus actionis potuisset añ sententiã opponi posito quod nullam habuisset actionẽ: tamẽ non potest opponi lata sententia: quia obstat exceptio rei iudicate.c.inter monasteriuz.extra de re iudi.⁊ in.c.quod ad cõsultationẽ.eo.ti. Unde in casu nostro licet dictus titius potuisset opponere defectũ act̃. ante sñiam q̃d tamen est falsum: tũ ex quo non opposuit sed passus est se cõueniri nõ opponendo actionis defectũ: tenuit iudicium ⁊ sentẽtia quantũcunq̃ sine actione actum fuisset. ita probat in.l.iul.§.q̃tum.ff. ad exhibẽ.per quẽ tex.ita decidit Bar.in.l.si titius ⁊ sequunt moder.ff.de verbo.obli. Et est casus secundum vnã lecturam glo. fin. magne in.l.vbi pactũ.C.de transact.⁊ no.Cy.in.l.cum mota in.j. q.⁊ ibi Bar.in vltima col.C.de transac.⁊ licet Bar.alibi dicat q̃d predicta procedunt quãdo actio semel cõpetijt sed fuit extincta secus si nunq̃ cõpetijt vt dicit in.l.ij.in prin.per illum tex.ff. de dote prele.quam opi.tenent Cuma.⁊ Roma.in.d.l.si titius tamen in casu nostro non obstat ex quo sumus in casu in quo dicimus actionẽ cõpetijsse sed fuisse translatã ⁊ sic in casu in quo omnes tenẽt iudicium ⁊ senteniam valere. ¶ Preterea etiam quando nunq̃ actio cõpetijsset adhuc dicendum esset q̃ iudicium ⁊ sñia procederet. ita probat tex.in.l.ij.C.de pac.vbi procedit iudicium cõtra emptores hereditatis nõ opponentes intemptatũ p̃ creditores qui nũq̃ act. habuerant. Hoc idem probat tex.in.l.cum putarẽ.ff.fami.hercis.⁊ tex.in.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.de inoffi.testa.vbi irritat testamentum per illum intentando querelam cui nullatenus cõpetebat.⁊ hanc partẽ tenet Bal.⁊ imo.in.l.ita stipulatus circa vltimã col.ff.de verbo.obliga. ¶ Confirmatur ratione optima in proposito secundum Moder.quia talis sñia lata pro eo qui caret actione dicit lata cõtra ius litigatoris. Igitur tenet vt no.in.l.ij.C.quãdo prouo.non est necesse ⁊ late in.l.cũ pro latis.ff.de re iudi. Et ex his ⁊ alijs late hanc opi.firmaui post preceptorem meum i.d.l.si titius ff.de verbo.obli. Sit ergo conclusio q̃ licet sine actiõe actum fuisset tamen sñia non fuit nulla: sed tenuit. Laus deo.

¶ Consilium Septuagesimumnonũ.

¶ Cõfessio de dote facta cõstante matrimonio maxime in testamẽto quod habeat vim donationis inter viuos: ⁊ quod testamentuz factũ ab originario florentino habente domiciliũ in ciuitate pisana regulat secundũ statuta pisana: ⁊ quãdo statuta originis: ⁊ quãdo loci domicilij attẽdãtur: ⁊ q̃ cõfessio facta ex certa sciẽtia in instrumẽto guarãtigiato docto de errore tãq̃ erronea est nulla: et q̃d possit reuocari ⁊ q̃ cõtra tale instrumẽtũ põt opponi exceptio nullitatis nõ obstãte statuto q̃ nulla exceptio opponi possit: ⁊ qñ testamẽtum inualidũ videatur approbatũ per promissionẽ soluẽdi cõtenta in testamento ⁊ per solutionẽ partis promissionis.

¶ Sũmarium.

1 ☞ Confessio de dote facta constante matrimonio censetur facta animo donandi.
2 Et idem qñ est facta in testamento.
3 Domiciliũ dicit cõstitutum in loco ex habitatione facta cũ tota familia ⁊ qñ quis subit in loco onera ⁊ honores cũ alijs ⁊ nu.20.
5 Statutum afficit personã subditi etiã extra territorium.
6 Subditus alicuius loci d̃r ille qui nascitur in loco.
7 Domicilium originis quando dicatur quis non deseruisse ⁊ vide nume.19.⁊ nume.23.
8 Potest semper quis cõueniri in loco originis proprie vel paterne si ibi inueniantur.
9 Paria sunt forũ sortiri ⁊ statutis ligari.
10 Subditus in quocũq̃ loco delinquat potest puniri pena statuto rum loci originis.
11 Qui mutat domicilium originis non ligat statutis nouis loci originis: sed veteribus sic.
12 Testamẽtũ cõditũ ab originario florẽtino in ciuitate pisana quo ad ei⁹ validitatẽ an regulari debeat s̃m statuta florẽtina vl̃ pisana.
13 Subditus proprie dicitur ille qui est subditus ratione domicilij ⁊ non ratione originis.
15 Domiciliũ propriũ dicit domiciliũ habitationis ⁊ nõ originis.
16 Statutum loci in quo actus geritur quo ad decisionem inspici debet non attenta qualitate personarum.
17 Locus actus gesti in cõcernentibus obligationẽ p̃sonalẽ inspicit.
18 Statutũ concernens personã nõ extendit ad forenses.
19 Domiciliũ originis nõ perdit qui alio vadit ad habitandum.
21 Domicilij pluralitas non potest haberi ⁊ qñ attendat domiciliũ originis ⁊ qñ habitationis.
22 Uerba ciuis florentinus s̃m cõmunẽ vsum loquẽdi adaptant ad domiciliũ originis licet alibi habeat domiciliũ.
24 Ciuitas pisana anteq̃ subijceretur ciuitati florentine faciebat diuersam prouinciam.
25 Aretinus trãslatus ad ciuitatem florentie potest scribi in extimo communis florentini.
26 Qualitas nociua ⁊ qualitas que prodest si concurrunt attenditur qualitas que nocet.
27 Statuta prohibitiua ⁊ permissiua si concurrunt attenduntur prohibitiua.
28 Assessor originis ille in loco põt esse q̃ alibi habet domicilium.
29 In materia indifferenti ligatur quis statuto cõmuni.
30 Persona que disponit ad hoc vt dicatur habilis: qñ cõsiderer pro pter se.vel mixta cõsideratione ad alterũ.
31 Statutum prohibens maritum relinquere vxori prohibetur etiã vxorem recipere.
32 Testamentum inualidum quando videatur approbatum per heredem ex promissione facta de eo quod in testamẽto relinquit: vel solutione partis p̃missionis facte ⁊ nu.39.
33 Clausula ex certa scientia operatur q̃ promittentes nõ possint allegare ignorantiam debiti.
34 Heres nõ potest venire cõtra voluntatem defuncti.
35 Uinculum duplex fortius est vno.
36 Soluere cogitur omnino qui non potest contra instrumentũ excipere: nec officium iudicis implorare q̃tũcunq̃ tanq̃ indebituz id quod soluit repeti possit.
37 Ignorantia statuti particularis loci p̃sumit ⁊ nu.38.
40 Rusticus etiã ius ignorãs si sciat factũ dicitur approbare.
41 Ignorantia iuris nõ excusat qñ debitũ est naturale tãtum.
42 Obligatio ciuilis ⁊ naturalis non oritur ex actu quãdo ab initio lex resistit actui.
43 Indebitum omni iure promissum vel solutum quocũq̃ errore solutum sit repeti potest.
44 Testamentum falsum non approbatur nec ex eo oritur naturalis obligatio.
45 Promissio ⁊ solutio debiti depẽdentis a facto alieno dicitur facta ignoranter.
46 Clausula ex certa scientia quid operetur.
49 Guarãtigia nihil aliud est q̃ preceptum factum per notarium in confessum de obseruãdo promissa.
51 Guarãtigie clausula est inefficax quãdo substãtia obligationis est inefficax ⁊ nume.53.
52 Exceptio nullitatis põt opponi cõtra instrumẽtũ guarãtigiatuz etiã stãte statuto q̃ cõtra tale instr̃m nulla possit opponi exceptio.
53 Preceptum guarãtigie factũ ex falsa causa nõ tenet
54 Locupletari nõ debet quis cũ aliena iactura.
55 Guarãtigia ad hoc vt habeat executionẽ paratã q̃ requirãtur.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Si essemus in terminis iuris cõmunis indubitanter concludendũ esset dictum Iohãnem vt heredem mariani obligatum esse dicte 1 domine Antonie ad.ccc.flor. in p̃mis quia dicta confessio † dotis facta in testamento cõstante matrimonio censeretur facta animo donandi quoniam licet sint plures opiniones illa videtur cõmunior q̃ confessio facta de dote constante matrimonio p̃sumatur facta animo donandi prout concludit Barto.⁊ multi sequuntur in.l.si diuortio vbi ad plenum retuli omnes opiniones.ff.de verb. 2 oblig.⁊ Cy.⁊ Bald.in.l.j.C.de dona.ante nup. Et maxime † quia facta fuit in testamento quo casu nõ potest dici facta spe future numerationis prout loquitur glo.in.l.qui testamentum.ff.de proba. quam ita intelligit Ange.in suo consilio.vj.incipit Andreas Iohãnis de vulterris ⁊ probatur ex his que habentur in.l. cum quis decedens.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ est glo.in.l.j.C.de falsa causa adiec. leg.quam pro singu.allegat Bald.in extrauagã.de pace constã.in verbo vasalli.⁊ tenet Bal.i.l.generaliter.C.de nõ nu.pecu. Et maxime etiam quia renunciatũ est exceptioni non numerate pecunie prout declarat Ioã.de imola in.l.si constante in princi.in penult. col.ff.soluto matrimonio que quidem donatio fuit morte mariani confirmata: quoniam dicta confessio vim habet ficte tradit̃.p̃ ut determinat glos.cõiter approbata in.l.ij.C.de dot.ca.nõ nume. ¶ Et posito quod non fuisset virtute confessionis obligatus.teneretur virtute legati: quia non solum dotem.ccc. confessus est sed etiam illam reliquit per tex.in.l.si non designata ⁊ in.l.si.cũ vtrobi q̃ not.C.de falsa causa adiec.leg. Quinimmo statuta prouidẽt florentina talem confessionem emanatam constante etiam matrimonio obligare que in propria ciuitate ⁊ quo ad subditos obseruari debent.l.omnes populi cum materia.ff.de iusti.⁊ iure. ¶ Tota autem difficultas in presenti consultatiõe insurgit ex eo quia iste ma 3 rianus licet origine sit ciuis florentinus tamen † per annos.xl.continuos habitauit in ciuitate pisana ⁊ ibi constituit domiciliũ habitando cum familia tenendo ibi trafficum subeundo honores et

onera ciuium pisanorum ⁊ declarando se ibidem domicilium con
stituisse in quo vsqꝫ ad mortem continuabit per que oīa indubitā
ter dicitur domicilium constitutū iuxta no. in. l. j. ⁊ in. l. assumptio
in prin. ⁊ in. §. viris prudentibus ⁊ in. l. domicilium. ff. ad munici-
pales ⁊ in. l. ciues. C. de incolis lib. x. ⁊ in. c. fi. de foro cōpeten. vbi la
tissime per genitorem meum post docto. ¶ In ciuitate autem pisa
na non valet relictum factum a viro vxori nec donatio nec cōfessio
constante matrimonio prout clare disponunt statuta ciuitatis pi-
sane que in loco sunt seruanda dicta. l. omnes populi cum materia
¶ Stat ergo difficultas. An attendi debeant statuta pisana quib⁹
confessio donatio ⁊ relictum ostenduntur inualida. An vero sta-
tuta florentina quibus premissa omnia valida esse cēsentur. ⁊ hec
est prima difficultas que vertitur in presenti cōsultatione. ¶ Secū-
da pricipalis difficultas erit an posito ꝙ dictus Joānes possit se
defendere ab his q̄ disposita sunt in dicto testamēto mariani astrī
gi possit virtute solutionis partis debiti ⁊ proprie promissionis.
4 Et hec erit secunda difficultas. ¶ Circa primā difficultatem † Con
cludendum videbatur ꝙ attendi deberent statuta florentina. Nā
quatenus statuta talem donatꝫ. morte confirmatam validam red-
derent non essent odiosa ⁊ concordarent cum iure cōmuni ⁊ maxi-
me quia eadem quantitas per viam testamenti relicta est argu. l.
in testamentis cum materia. ff. de regulis iuris ⁊. l. j. C. de sacrosan.
eccle. Si ergo statuta florentina non sunt odiosa ergo ligant istuꝫ
5 marianum testantem etiam extra territorium quoniam † sta-
tutum afficit personam subditi etiam extra territorium: vt conclu
dunt Barto. Bal. Saly. ⁊ aliī in. l. cunctos populos. C. de summa
trini. ⁊ late consuluit in his terminis Ludo. roma. in suo consilio.
6 xxx. ¶ Quod autem † dictus Marianus esset subdit⁹ patet quia
erat subditus ratione originis quia natus est in ciuitate florē. l. as
sumptio in prin. ff. ad municipales ⁊ ibi per Bar. ⁊ est tex. ⁊ ibi gl.
⁊ Bar. in. l. j. in v̄bo natiuitas. ff. eo. ti. ¶ Nec videtur obstare ꝙ di
ctus Marianus constituerit domicilium in ciuitate pisana quo-
niam in casu nostro videtur ꝙ dupliciter possit respōderi. ¶ Pri-
ma responsio est ꝙ ipse non mutauerit domicilium. ¶ Secūda po
sito ꝙ acquisierit domicilium. de nouo ꝙ tamē ligetur statutis lo-
7 ci originis. ¶ Prima responsio † probatur primo quia domiciliuꝫ
originis est imutabile vt in. d. l. assumptio in prin. ⁊ ibi per Bart.
⁊ in. l. municipes. C. de municip. ⁊ origina. lib. x. ⁊ no. specu. ⁊ Joā.
an. in titu. de compe. indi. adi. versi. xlii. ¶ Quod ⁊ secundo magis
proxime confirmat per ea que no. Bal. in auc. ⁊ omnino. C. ne vxor
pro marito vbi dicit ꝙ quādo quis de loco originis transit ad ha-
bitādum ad alium locū eiusdē prouincie ⁊ eiusdē dominii nō dici
tur deserta propria origo. Nam homo nascitur ciuitati sue ī specie
prouincie vero in genere sicut quis nascitur patri ⁊ auo. l. postlimi
nii. §. filius. ff. de captiuis. Cum ergo ciuitas pisarū sit subdita do
minio florentino non videtur florentinus eundo ad habitandum
ciuitatem pisanam deserere propriam originem. ¶ Tertio ad ideꝫ
accedit. Nam dictus Marianus semper habuit bona ī comitatu
florentino. ⁊ illa retinuit in extimo ex quo datur intelligi qd̄ non
est deserta origo per id quod habetur in. l. assumptio. §. fili⁹. ff. ad
municipales. Istud enim est onus annexū ciuibus vt declarat bal.
post Pet. in. l. quod fauore. C. de legibus in. vii. opp. Hoc idē ostē
ditur quia in instrumentis vocat se marianum de florentia ⁊ sic ꝓ
batur ꝙ erat florētinus per ea que no. Bal. in. l. fi. in. j. col. C. si a nō
competē. indi. ⁊ Jaco. butri. ⁊ doc. in. l. cum aliquis. C. de iure deli
be. ¶ Hoc idem videtur ostendi. Nam in subeundis quibusdā of-
ficiis in ciuitate pisana habitus fuit tanquam Florentinus. Et sic
non videtur domicilium originis deseruisse. ad hoc text. in. l. pe. ff.
de senato. ⁊ no. Bar. in. d. l. assumptio. §. filius ad finem. ¶ Secūda
8 principalis responsio † videtur probari. Nam quis semper conue-
niri potest in loco originis proprie vel paterne si ibi inueniatur: vt
declarat Bart. in. d. §. filius. ⁊ dominus Anto. in. c. accedens. el se
cundo. extra vt lit. non contesta. ⁊ Joā. de imo. ⁊ ibi late Genitor
9 meus in. c. fi. de foro compe. Forum autem † sortiri ⁊ statutis ligari
a pari videntur procedere vt no. glo. ⁊ docto. in capitulo quod cle-
ricis de foro compe. Ad idem glo. in. l. secunda. ff. de eo qd̄ cer. loc.
⁊ notant Barto. Bal. ⁊ aliī in. l. cunctos populos. C. de sum. trini.
10 ¶ Confirmatur ista † responsio magis in specie. Nam Cy. disputā-
do tenuit quod subditus ratione originis punitur pena statuti lo
ci originis in quocunqꝫ loco delinquat prout refert Bar. in. d. l. cū
ctos populos. qd̄. viii. Bene facit quod habetur in. l. j. C. vbi de cri
mine agi oportet. Videtur enim potius attēdi causa naturalis q̄
accidentalis. argumento. l. qui habet. ff. de tute. ⁊. l. fi. C. de his qui
11 ve. eta. impe. ¶ Iterum etiam † confirmatur per ea que ponit Bal.
in rubrica. C. si a non competē. iudice. Ubi dicit ꝙ si quis mutauit
domicilium originis nō ligatur nouis statutis illius loci: quia nō
dicitur amplius de illa vniuersitate a qua perpetua consuetudine
se separauit. l. ex facto. §. ne autem. ff. de heredi. insti. ¶ Ex quibus
verbis innuere videtur ꝙ veteribus ligetur conditꝫ. antequam ad
12 aliud domicilium se transferat. ¶ His tamen non obstantibus cō
trariam sententiam veriorem existimo ꝙ immo dictum testamen-
tum in ciuitate Pisana factum. ⁊ a dicto Mariano ibidem domi
cilium habente quo ad eius virtutem regulari debeat secundum
statuta Pisana ⁊ non secundum statuta Florentina. ¶ Ista cōclu
sio fundatur duplici principali fundamento. Demum clarior red-
detur per responsiones ad contraria. ¶ Primum principale funda
mentum est. Nam de natura statutorum est ligare subditos ipsis
statuentibus in loco: maxime vbi talia statuta sunt seruanda. d. l.
cunctos populos cum tota materia. Et in. c. vt animarum de con
13 sti. li. vj. Sed ille † dicitur proprie subditus qui est subditus ratio
ne domicilii potius q̄ originis vt habetur in cap. statutum in. §.
14 nullus. de rescriptis. in sexto. ¶ Unde dicit † Compostellanus in
capitulo nullus. de rescrip. ꝙ appellatione diocesani intelligit in
dubio de diocesano ratione domicilii: vt no. Specu. in tit. de cita.
§. j. versi. ⁊ no. ¶ Ad idem est glo. penul. in capitulo presenti. de pre
15 ben. in. vj. † quinimmo proprium domicilium dicitur habitatio-
nis ⁊ non originis: vt no. glo. ⁊ ibi Dominicus in capitulo statutū
§. cum vero. de rescrip. in sexto. ⁊ Inno. in capitulo. fi. de foro com-
pe. ⁊ glo. in cle. prima de foro compe. que vult ꝙ proprie subditi di
cuntur ratione domicilii. ergo statuta pisana ligant dictum Ma-
rianum tanquam subditum ratione domicilii. ¶ Secundum prin
16 cipale fundamentū † est: quia ratione ꝯfessiōis facte in testō ⁊ reli
cti inspici debent statuta Pisana: quoniam quantum ad decisio-
nem inspici debent statuta loci in quo actus est gestus non attēta
qualitate personarum. Ita concludunt Bar. Bald. ⁊ aliī in. l. cū-
ctos populos. C. de summa trini. argumēto. l. si fundus. ff. de euic.
⁊. l. j. ff. de vsuris. ⁊ ibi per Floren. ⁊ notāt Canoniste in dicto. c. qd̄
17 clericis. ⁊ idem † voluit Bal. in. l. fi. ff. de iurisdi. omni. iudi. Ubi
dicit quod in concernentibus obligatꝫ. personalem inspicitur lo-
cus actus gesti. ⁊ sequitur Pe. de ancha. in capitulo. j. extra de cō-
sti. in. xii. q. principali. quid dices in obligatione personali. ¶ Nec
18 obstat † si dicatur statutum non potuit inhabilitare forensem ibi
testantem per ea que ponit Specu. in titulo. de sen. §. item pone q
dam ⁊ sequitur Bar. in dicta. l. cunctos populos. ⁊ Bal. in lectu.
col. xix. Quoniā ad hoc respōdeo ꝙ dictus Marianus nō erat fo
rensis sed subditus ratione domicilii ⁊ sic statutis etiam illius lo-
ci ligari poterat iuxta notata per glo. in dicta cle. prima. de foro cō
peten. in verbo subditos cum aliis supra alleg. Et probatur ex his
que ponit Bart. in tract. represal. in. j. q. quinte questionis princi-
palis. ⁊ Pau. de castro allegando Bart. in dicto loco in. l. omnes
populi. ff. de iust ⁊ iure. facit. l. incola. ff. ad municipales. ¶ Quib⁹
fundamentis premissis tanq̄ verissimis venio ad responsionē eo
rum que incontrarium adducuntur. ¶ Et pro solutꝫ. prime princi
palis rationis que tendit ad probandum multis mediis ꝙ dictus
Marianus non dicatur deseruisse primum domiciliuꝫ originis ꝓ
19 suppono duo in iure clarissima. ¶ Primum † ꝙ ille qui recedit de
domicilio originis ⁊ vadit ad habitandum ⁊ constituēdum domi
cilium in alio loco non tamē perdit domicilium originis quod est
immutabile vt dictum est ⁊ probatur etiam in. l. fi. C. de municip. ⁊
originū. lib. x. ⁊ in. c. iij. de tempo. ordi. in. vj. ⁊ no. dominus Abb. in
20 c. fi. extra de parrochiis. ¶ Secūdum est † ꝙ iste marianus dicitur
constituisse domicilium in ciuitate pisana habitando ibidem per
annos circiter. xl. continuos vt in. l. ii. C. de incolis lib. x. vbi. ex so-
la habitatꝫ. decennii dicitur quis domicilium constituisse. l. nō vti
qꝫ ⁊. l. domicilium. ff. ad municipales. ¶ Quod etiam ex eo confir-
matur quia transtulit se cum bonis seu maiori parte ad ciuitatem
pisanam per id quod habetur in. l. assumptio. §. viris prudentib⁹
ff. ad municipales per Bar. ⁊ in. d. l. domicilium. ¶ Accedit etiam
quia fuit vocatus semper ad munera ⁊ honores in ciuitate pisana
ad quos non vocantur nisi ciues pisani per ea que ponit Bart. in
l. j. ff. ad municip. ¶ Ex quibus omnibus indubitanter concluden
dum est ꝙ iste marianus dicitur constituisse domicilium in ciuita
21 te pisana. ¶ Ex quibus resultat vna conclusio † ꝙ iste Marianus
erat pluralis in domicilio qr ratione originis dicebaꝫ habere do-
miciliū florentie ⁊ ratione incolatus ⁊ habitationis dicebaꝫ illud
habere in ciuitate pisana quā pluralitatē ⁊ iura ⁊ doc. admittūt vt
ptꝫ ex his q̄ ponit bar. in. d. l. assumptio. §. filius. vbi disputat quā
do quis est originarius vnius loci ⁊ tamen alibi domiciliū habet
secundum cuius loci domiciliū iudicari debeat. Et post recitatas
plures opiniones tandē concludit ꝙ aliquādo querimus quo ad
munera personalia siue patrimonialia ⁊ tūc sequitur domiciliū ori
ginis proprie vl̄ paterne quo ad bona que ibi habet argu. l. fi. C. de
municip. ⁊ ori. lib. x. ⁊. l. forma. §. si vero. ff. de censibus cum si. ¶ Ex
quo infero ꝙ licet dictus Marianus quo ad bona q̄ habet ī terri
torio florentino sit in extimo florentie nō tamen aliquid obstat qn
dicatur constituisse domicilium in ciuitate Pisana. Aliquando
querimus respectu honoris ⁊ tunc etiam subit illa in loco origi-
nis proprie vel paterne. l. pen. ff. de senato. ⁊ sic ex hoc tollitur qd̄ lꝫ
aliqn̄ vt florentinus habuerit officia in ciuitate pisarū nō tolliꝫ di
cta constitutio domicilii. Aliquādo querimus respectu iuris cōue
niendi

niendi ꝛ tunc inspicit domiciliũ originis si ibi inueniat per .l.hꝰs
absens secundo respõso.ff.de iudi. Non tamen sequit ꝙ quo ad ge
sta in loco domicilij ligari debeat statutis originis vt patet ex no.
per Bar.ꝛ Bal.in.d.l.cunctos populos ꝓut deduxi in scdo princi
pali fundamẽto pro hac parte: ꝛ ex not.per glo.ꝛ imo.in.d.cle.pri-
ma in glo.subditos. Et infra latius deducet ꝙ potius attendẽda
22 sunt statuta domicilij habitatiõis. ¶ Non obstat etiã † ꝙ iste sepi
us in instrumentis nominauerit se ciuem florentinũ qm̃ ista verba
ciuis florẽtinus scdm cõem vsum loquẽdi adaptant ad domiciliũ
originis lꝫ alibi domiciliũ habeat ꝓut declarat Bar.in.l.ꝓuincia
les ad finẽ.ff.de verbo.signi.ꝛ per bar.in.l.assumptio.in prin.ꝛ ibi
Bar.ff.ad municipal.ꝛ per Bal.in.l.adoptione.C.de adoptꝭ. Et
eo maxie dici poterat ciuis florẽtinꝰ qꝛ etiã ibi munera subibat lꝫ
alio domicilium trãstulisset vt patet ex his que ponit Bar.in tra-
ctatu represal.in.ij.q.v.q.principalis ꝛ Pet.de ancha.in.d.c.sta-
tutum.§.cũ vero.ꝛ Jo.de imo.in rubrica.ff.so.ma.vbi latissime di
23 xi. ¶ Et † ex his patet solutio ad ea q̃ ponit Bal.in.d.auc.ꝛ omni-
no qꝛ bal.dicit simpliciter ꝙ ab illo nõ dꝛ deserta origo qui trãstu-
lit se ad aliũ locũ eiusdem ꝓuincie ꝛ dominij nõ aũt dicit ꝙ nõ di
cat in alio loco domiciliũ constituisse.ꝛ si dicat ad quid seruit di-
stinctio Bal.an vadat ad aliũ locũ eiusdẽ dominij vel diuersi:cuꝫ
vtroqꝫ casu nõ dicatur deserta origo q̃ est immutabilis vt dictũ est
¶ Respõdeo ꝙ bal. non intellexerit de desertiõe originis ita qd̃ ꝑ
illũ quis amitteret domicilium originis sꝫ respectu incolatus ꝛ ha
bitationis ꝛ tunc seruit distinctio Bal.q̃ per rõnem quã assignat
declarat dũ dicit ꝙ in speci e nascit quis ꝓprie ciuitati:sed in gene
re nascit prouincie.dꝛ ergo natus in ciuitate ꝛ in prouincia si ergo
trãstulit se ad aliũ locũ eiusdẽ prouĩcie dꝛ habitare ĩ loco in quo est
natus ĩ genere respectu prouĩcie. Et sic rõne generalis originis ꝓ-
uincie nõ dꝛ deserta origo. Sed ex quo mutat domiciliũ ciuitatis
non dꝛ habitare in loco originis ꝛ in specie.ꝛ ideo ratione domici
lij in specie proprie ciuitatis dꝛ origo deserta ꝛ hoc modo ĩtellexit
Bal.alias loquutus fuisset sine ratione. ¶ Preterea illa fuit opi.
gl.in.l.ĩ adoptionẽ.C.de adop.quã impugnat Bar.in.d.tra.repre
sal.in.ij.q.vij.q.prĩcipalis qꝛ dicit ꝙ non videt rõnem inter ciuita
tem ꝛ prouinciam ꝛ idẽ sensit Bar.in.d.l.prouinciales ad finẽ. Et
licet Bal.in.d.auc.ꝛ oĩno saluet opi.glo.in ciuitate eiusdem dñij ꝛ
prouincie eius defensio nõ procedit nisi prout supra declaraui attẽ
ta eius ratione per quã eius dictum declarat.ꝛ restringit. argu.l.
si is qui.ff.de acqui.poss.ꝛ eorũ que ponit Bal.in.l.conuenticulaꝫ
24 C.de episcopis ꝛ cle. ¶ Aduertendũ etiã † est ꝙ ciuitas pisana an-
teq̃ subiceret ciuitati florẽtine dicebat facere diuersam prouinciaꝫ
iuxta notata per glo.cõiter approbatã in.l.fi.C.de longi tẽporis ꝑ-
scrip.demũ fuit subiecta populo florẽtino ꝛ tamẽ diuersis statutis
ꝛ ꝓprijs gubernata fuit. Et a diuersis officialibus.ꝛ sic vꝛ ꝙ eadẽ
prouincia remanserit subiecta dñio florentinorũ qm̃ si prouĩcie flo
rentine accessisset eisdẽ legibus fuisset gubernata quibus guberna
ta fuit prouĩcia florẽtina.ista probant ex his que no.ponit Bart.
post Guil.ĩ.l.si conuenerit.§.si nuda.ff.de pigno.ac.ꝛ Cy.in.l.etiã
C.de iur.do.ꝛ etiã Bal.ꝛ latius per Bart.in suo trac. tyberiadis.
in tractatu de insula.in ver.sed quero ille gentes. Ubi vult ꝙ ĩ du-
bio subiectio dicatur falsa.vt remaneat idem territoriũ.ꝛ eisdẽ le-
gibus regatur.ꝛ hoc ĩ specie in ciuitate pisana dicit Ludo. roma.ĩ
suo consilio.ccxviij.incip.presens consultatio ꝛc. Unde ex quo di-
uersis legibus regitur ꝛ gubernat. Cum queramus que leges sint
seruande. Eadẽ est ratio in ciuitate lꝫ existeret in eadẽ prouincia q̃
est si esset in diuersa prouincia:ergo eadẽ esse debet iuris dispositio
25 ¶ Non † obmitto. Nam Ludo.roma.in suo consilio.clx.incip. Ui-
sis preposite questionis.cõcludit ꝙ Aretinus translatus ad ciuita
tem Florentie potest scribi in extimo cõmunis Florentini. allega.
do. Bart.in.l.j.C.de mulieri.ꝛ in quo loco.lib.x.ꝛ ita alias fuit cõ
sultũ per solẽnes aduocatos flor.ergo patet ꝙ domicilia vt diuer-
sa considerantur. Alias em̃ non fieret mutatio extimi si ideꝫ esset
domicilium. ¶ Ex quibus cõcluditur ꝙ dictus Marianus diceba
tur habere domicilium pisis.ꝛ sic subditus statutis ciuitatis pisa-
ne lꝫ origine esset florentinus ¶ Unde cũ statuta in casu nostro ori
ginis contradicant statutis domicilij ꝯcludendũ est ꝙ ex quo testa
mentũ factũ fuit in ciuitate pisana attendi debẽt statuta ciuitatis
pisane: vt supra conclusum fuit. ¶ Que conclusio etiã confirmatur
26 ex alijs quoniã † ex quo concurrit in persona Mariani qualitas
que nocet scꝫ domicilij. Et que prodest scꝫ originis attendi debet il
la q̃ nocet ꝑ quã actꝰ ĩualidat ꝑ ea q̃ ponit bar.ꝛ post eũ Bal.ꝛ ro-
ma.in.l.si qꝫ in graui.§.fi.ff.ad sille.ꝛ Bar.in.l.cũ vir vxori.ff. ꝓ
27 donato.ꝛ Dy.in regula possessor.de re.iu.i.vj. ¶ Confirmat qꝛ † h
cõcurrit statutũ originis ꝑmissiuũ ꝛ statutũ domicilij prohibitiuũ
ergo debet attendi in isto concursu potius statutũ prohibitiuuꝫ ꝑ
ea que ponit Bar.in.l.ij.ff.de suspec.tuto.ꝛ moder. in.l.si ruffinꝰ
28 ff.de testamento mili. ¶ Ad idẽ † facit qd̃ notant Cy.Guil.ꝛ Frãc.
de alber.in.l.si eadem ff.de offi.assess. Ubi dicunt qd̃ si quis habe-
ret domiciliũ in vno loco ꝛ originẽ in alio poterit esse assessor in lo

co originis non obstante ꝙ lex prohibeat prouinciales in ꝓuincia
assidere: quia prohibitio respicit potius incolatum ꝛ familiarita-
29 tem que causatur ex incolatu q̃ originem. ¶ Cõfirmant † premissa
ex eleganti doctrina Bal.in repe.d.l.cunctos populos in v̄bo chri
stianorum.vbi post multa in effectu concludit ꝙ in materia indif-
ferenti quis ligat statuto domicilij ꝑ no.in.l.j.ff.ad municip. Sed
in materia differenti distinxit ꝙ aut rõ subiecte materie concernit
originẽ ꝛ inspicit domicilium originis argu.l.q habet.ff.de tutel.
Aut concernit domicilium ꝛ illud inspicit argu.l.j.§.bestias.ff.de
posthu. ¶ Et subdit no.declarãdo ꝑdicta ꝙ aut ĩ actu.de quo agi-
tur consideratur persona propter se ꝛ importat originem.exemplũ
dicit statutuꝫ si quis offenderit florentinũ qꝛ illud intelligit de flo
rentino origine. Aut cõsideratur ꝑsona extra se: vt qꝛ consideratur
accidẽs in ꝑsona magis q̃ ipsa vt si ĩponat collecta q̃ imponit per
sonis propter res vel simile onus qd̃ imponeret persone ꝓ rebus
qꝛ tunc non arctant originarij alibi domiciliũ habentes sed in casu
nostro non considerat persona propter se sine aliquo extrinseco pꝫ
qꝛ persona est habilis ad relinquendũ alijs ꝛ nõ vxori ergo ꝓ respe
ctu ad vxorem ꝛ sic mixta consideratꝰ.sui ꝛ vxoris cui relinqtur seu
30 donat.ista † ꝓbãtur ex his que no.glo.ꝛ post.eã doc. ꝛ maxie cum.
Et Pau.de castro in.l.si rem.meã.ff.de ver.obli.vbi volunt ꝙ qñ
persona est habilis ad disponendũ ꝛ res potest relinq pro se quia
est in cõmercio. Et tñ aliquis super illa re non potest disponere dꝛ
defectus mixta consideratꝰ.rei ꝛ persone nõ simpliciter persone.ꝛ
ita est ĩ casu nostro qꝛ vxor per se est habilis ꝛ maritus habilis ad
donandum ꝛ tamen nõ potest donare vxori igit non consideratur
persona propter se sed mixta consideratione etiã qualitatis vxoris
Et sic considerat accidens extra personam mariti. Preterea statu
tum non simpliciter inhabilitat ad relinquendũ sed tantum respe
ctu certe quãtitatis. Jtẽ respectu certe q̃litatis qꝛ respectu ꝓprie-
tatis ꝛ non vsusfructus. Unde consideratur prohibitio non respe
ctu persone sed etiam respectu bonorum tam respectu quantitatis
q̃ qualitatis. Et sic subiecta materia cõsiderat accidens extra per-
sonã in persona relinquẽtis ꝛ ꝯsequẽter potius respicit domiciliũ
31 per predicta. ¶ Postremo † non obmitto ꝙ statutum prohibẽdo
quod maritus non relinquat vxori prohibet etiam vxorem accipe
re: hoc importat natura correlatiuorum.l.fi.ff.de acceptila.ꝛ.l.j.C.
de cupressis.lib.x.vnde ex q̃ vxor dicti Mariani erat pisana ꝓhibi
ta erat accipere. Cum ergo ĩ casu nostro maritus esset subditus ra-
tione domicilij ꝛ sic cõprehenderet in statuto non poterat ab eo ac
cipere statuto prohibente vnde videtur dici posse qd̃ licet virtute
statuti florentini fuisset ad hoc habilitatus maritus ad donandũ
non tamen censetur habilitata vxor ad recipiendum que ꝛ origine
ꝛ incolatu erat pisana ex quibus concluditur ꝙ disposita in testa
mento Mariani viribus non subsistunt ꝛ hec de prima questione
¶ Circa secundam difficultateꝫ videbãtur dicendum ꝙ licet dispo
sita in testamento nõ valuissent tamen dictus Joãnes heres cogi
posset ad solutꝰ.dicte quantitatis.ccc.relicte. ista conclusio vide-
32 tur ex pluribus probari. ¶ Primo † quia dictus Joannes per sti
pulatꝰ.promisit dictam quãtitatem. Et consequenter videtur ap-
probasse testm̃ inualidũ ꝛ cogi posse ad satisfaciẽdum ꝑ text.cũ ibi
no.per gl.ꝛ doc.in.l.nõ dubium.§.illud.C. de testa.ꝛ ĩ.l.ij.de fidei
cõmis. ¶ Secundo quia dictus Johannes soluit partem dicti debi
ti post promissionem ꝛ sic etiam ex hoc videtur approbare ꝛ testa-
mentum ꝛ promissionem per eum factã per no.in.d.§.illud.faciũt
no.ĩ.l.cũ quis.C.de iur.ꝛ fac.ign.ꝛ est bonus tex.ꝛ ibi Bal.in.l.cũ
33 fidem.C.de non nume.pecu. ¶ Tertio confirmat † qꝛ dictus Johã
nes dicit in princ.instrumenti se promitere ex certa scia ꝓpter que
verba vꝛ ꝙ non possit ignorãtiam indebiti allegare per ea que po
nit Bar.in.l.si dari.ff.de verb.obli.ꝛ Bal.in.l.mater.C.de rei ven
34 di.cum si. ¶ Quarto qꝛ † heres nõ potest venire contra factum de-
functi.l.cum matre.C.de rei vendi.ꝛ ibi per Bart. Bald.ꝛ alios ꝛ
per Barto.in auc.hoc amplius cum ibi no.C.de fideicõmis. ¶ Qui
35 to quoniam † hic cõcurrit testamentum ꝛ promissio heredis.et sic
duplex vinculum quod videtur fortius.c.j.de treuga ꝛ pace auctẽ.
itaqꝫ.C.communia de succes. Nec videtur quod contra propriaꝫ ꝓ-
missionẽ veniri possit.l.si creditoribus.C.de seruo pignori da.mã.
36 ꝛ per Baldum.in.l.post mortem.ff.de adopt. ¶ Sexto ꝛ † vltimo
quia contra instrumentum guarantigie Johãnis ex forma statu-
ti non potest aliqua exceptio opponi nec iudicis officium implora
ri ergo videtur quod cogatur omnino soluere q̃tuncunqꝫ tanq̃
indebitum posset repetere per ea que ponit Barto.in.l.j.§.parui.
ff.quod vi aut clam.ꝛ per Salyce.late in.l.ita pudor.C. de adulte.
Hec sunt que contra dictum Johãnem per iudicem incontrariuꝫ
adducuntur. ¶ Quibus tamen non obstantibus que vere non ob
stant contrariam sententiam veriorem existimo. Et pro fundamẽ
to premitto quod nisi dictus Johãnes ita promisisset ꝛ soluisset
non posset cogi virtute testamenti Mariani vt plene cõclusum est
in precedenti difficultate. ¶ Solum ergo restat respõdere ad ratio
nes incontrarium adductas. ¶ Et ad primas duas rationes respõ

37 detur clare ꝙ cũ probatum sit † dictum Johãnẽ qui origine τ inco latu est florentinus ignorasse dictum statutum pisanũ. Cuius etiã ignorantia presumit̃ iuxta no. p Bar. τ Bal. in. l. cũctos populos alr̃. Et per glo. τ doc. in. c. cognoscẽtes de consti. dictus Joãnes ad
38 ita promittẽdũ ductus fuit error facti. Nã † ille qui ignorat statu tum particulare alicuius loci dr̃ duci ignorãtia facti casus est rotũ
39 dus in. c. j. de consti. lib. vj. ¶ Sed † ad hoc vt quis dicat̃ testamen tũ approbare ex promissiõe vel solutõ. debet hoc sciẽter facere sciẽs dispositionem nõ valere. ita cõcludit glos. quam cõiter approbant doc. in. d. l. nõ dubium. §. j. vel ducatur ignorãtia iuris: secus si du catur ignorantia facti: qꝛ tunc secundum glo. τ doc. non dicitur ap probare: sed iste Joães ductus fuit ignorantia facti: vt probatum
40 est: ergo non dicitur approbasse. Et hoc idem † dicit bal. in. l. ij. C. de fideicom. vbi dicit qd̃ rusticus etiam ius ignorans dicitur ap probare dũmodo sciat factum. Unde aliud est supposita scia statu ti ꝙ qs ignoret se non obligatum intellecto de scia illius qui debet scire licet ignoret: ex quo illo statuto ꝓprio ligatur. Aliud est igno rare statutum alterius loci: qꝛ ista est ignorantia facti: vt est casus in. d. c. j. de consti. ¶ Confirmatur predicta responsio quando quis soluit τ promittit virtute testamẽti minus solẽnis quo casu oritur naturalis obligatio prout concludit Bart. in. l. nemo potest. ff. de legatis primo. τ Bar. τ magis cõmuniter doct. in. l. cum quis. C. de
41 iur. τ facti ignorã. Et sic erat † debitum naturalr̃ tãtum quo casu ignorantia iuris nõ excusat prout declarat Bart. in. d. l. cum quis. Ad idem tex. in. l. error. C. ad. l. falci. τ isto casu loquitur dicta. l. nõ
42 dubium. §. j. cũ ibi notatis. ¶ Sed casus noster est diuersus. Nã † ex quo statutum prohibet relictum τ donatũ. Et sic resistit actui ab initio nõ oritur neqꝫ ciuilis neqꝫ naturalis obligatio. Casus est in l. si non sortem in principio. ff. de condi. inde. τ in. l. cũ lex vbi late p
43 Barto. ff. de fideiuss. Clarum † autem est ꝙ vbi quis promittit vel soluit omni iure indebitum quocũqꝫ errore solutum repeti potest l. sed τ si me pnte. ff. de condi. inde. τ tradit Bar. in. l. j. in pe. col. eo ti. τ Bar. in. d. l. cũ quis. ¶ Quocũqꝫ ergo errore duct⁹ fuerit dict⁹ Joannes non dicitur testamentum approbare. τ hoc aperte voluit Bal. in. d. l. non dubium. §. j. vbi dicit ꝙ falsum testamentum non approbatur. quia nõ oritur naturalis obligatio. τ idem sentit dñs impugnat opi. Sy. vincentini in testamento irrito ratione nõ adi te hereditatis. τ clarius preceptor meus do. Alex. de imo. ¶ Nõ ob mitto ꝙ dicta solutio. xl. Florenorum sibi nõ preiudicat: ex quo ad illam quãtitatem omnino tenebatur virtute obligationis inuali de. ¶ Ad hoc facit quod notant glo. τ doct. in. l. ij. C. de iur. emphi. quando dominus recepit solutõ. temporis pteriti. ¶ Facit quia po tius est presumendum ꝙ in causam duriorem soluerit iuxta nota ta in. l. cum ex pluribus. ff. de solu. ¶ Ad promissionem etiam par ticulariter respondeo ꝙ talis promissio non fuit pura: sed sub con ditõ. si testator teneretur. Hoc aperte cãtat promissio dum dicit vn de Joannes volens testamentum Mariani executioni mandare. τ dicti Mariani si in aliquo teneretur cõscientiã exonerare: vnde notanda sunt illa verba si in aliquo teneretur. Nam ex quo in casu nostro apparet ꝙ non tenebatur in aliquo non videtur facta pro
44 missio. illa † enim verba apposita in illo capitulo declarant capi tulum precedens: vt est casus in. l. vtrum. τ ibi Bal. τ Ange. ff. de peti. heredi. Et no. preceptor meus Aretinus in. l. iij. §. filius. ff. de libe. τ postbu. ¶ Et sic patet ꝙ prime due rationes non habent ob
45 stare. ¶ Ad tertiam rationem respõdetur. Nam † aduertendũ est ꝙ in dubio talis promissio τ solutio indebita presumeretur igno ranter facta prout voluit gl. no. in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. Ex quo dependet a facto alieno. τ illam sequitur ibi Bar. τ Bar.
46 in. l. si dari. ff. de verbo. obl. τ Bar. in. l. doli. ff. de noua. Et ideo † apponuntur dicta verba ex certa sciẽtia: vt tollatur illa presumpta ignorantia ex dispositione iuris ita sentit Bar. in. d. l. si dari. dum dicit ꝙ tabelliones apponunt dictam clausulam: vt non possit pre sumptio erroris allegari. τ ita intelligit̃ qd̃ ponit bal. in. l. ij. l. vlti. qd̃. in fi. C. de rescin. vendi. τ Bal. in. l. mater. de rei vendica. cum si mi. Sed in casu nostro ex quo probatur error τ ignorantia statuti non habet locum illa doctrina. ¶ Ad hoc quod no. Joã. de imo. in l. ij. ff. de testamentis in fi. Et probatur ex his que dicit Bar. maxi me in ratiõe decidendi in. l. fi. §. idem quesijt. ff. de cõdit̃. inde. Ubi dicit ꝙ quando in instrumento apparet aliqua causa obligatoria si vera esset que tamen non est tunc potest error allegari τ non no cet talis clausula: sed ita est in casu nostro qꝛ in instrumẽto est exp̃s sa causa testamenti que non erat obligatoria: Nec erat vera causa: ex quo erat nulla. Igitur vr̃ ꝙ talis clausula nõ noceat. ¶ Cõfirma tur. Nam eodẽ errore quo ductus fuit ad promittẽdum fuit duct⁹ ad apponendũ dictã clausulã. l. doli. §. diuersum. ff. de noua. Et in proposito notat Bar. in. d. §. idẽ quesijt. ¶ Preterea secundũ bar. quẽ sequitur Bald. in. l. quarta. §. fi. ff. si quis cau. Error presumit̃ per illum tex. quem Bar. subtiliter inducit. Unde dicit ꝙ notarij consueuerunt apponere dictam clausulam vt instrumentum sit ef ficax cum tamen certa scientia vel error consistat solum in mente.

Per ista verba non probatur certa scientia nisi presumptiue: qui pars fateri videtur illud quod in scriptura continetur scꝫ ꝙ hoc fa cit ex certa scia. Unde si postea probat̃ rẽ alr̃ se habere videt̃ ꝙ per hoc talis confessio presumat̃ erronea. l. de etate. §. fi. ff. de inter. act. verba sunt notanda Bal. in. d. l. iiij. §. fi. vbi hoc idẽ tenent Ange. Raph. τ moder. τ sic concludit̃ ꝙ quãdo probat̃ error τ ignorãtia talis clausula nõ nocet prout etiã tenet Bal. in. l. errore. C. de iur. τ fac. igno. τ inno. in. c. ex parte extra de cõfessis. pro hoc etiã adduco qd̃ voluit no. Bal. in. l. vnica. C. de cõfessis vbi cõcludit ꝙ non ob stante dicta clausula poterit contrariũ probari. Nec magis aduer sarius aggrauat̃ onere probãdi ꝙ non appositis illis verbis secũ dum Bal. τ eo maxime qꝛ ex consuetudine tabellionum aliquãdo apponuntur dicta verba prout ibidẽ Bal. τ Jo. de monte sperello in. d. §. idem quesijt. adducit in fi. que dicit Bart. de clausula codi cillari in. l. j. ff. de iure codicil. ¶ Concluditur ergo ꝙ probatis erro re τ ignorantia statuti cuius virtute testamentũ non valebat respe ctu cõfessionis τ relicti vxoris: probat̃ error dicti Mariani nec cẽ setur renunciasse iuri quod sibi ignorabat competere. l. mater dece dens. ff. de inoffi. testamẽto. ¶ Nõ obmitto ꝙ dicta promissio fuit facta conditionaliter si defuntus in aliquo teneret̃ vt. s. dixi τ sic
47 sublata est tertia rõ in contrarium adducta. ¶ Minus autem † ob stat quarta rõ quoniam procedit quando factum defuncti esset va lidum secus si est inualidũ qꝛ tunc nõ tenent̃ illud seruare vt in re gula nõ pstat impedimentũ cũ materia extra de reg. iur. τ in. l. iij.
48 §. condẽnatũ cũ materia de re iudi. ¶ Itẽ † potest ꝯuenire iure per mittẽte ad hoc glo. in. l. seruũ. §. ptor. ff. de acqui. heredi. quã alleg. Bal. in. l. vnica. in ver. itẽ quero si testator. C. de his que pe. nõie fa cit. l. gracbus. C. de adulte. ¶ Multo ꝗ minus obstat qnta ratio ꝗ niã testamẽtum quo ad hoc de quo q̃rimus aliquãdo producit vin culum statuto prohibente. l. nõ dubiũ. C. de leg. τ supra dictum est. Nec etiã promissio tanꝗ erronea errore ꝓbato. l. error. cũ materia
49 C. de iur. τ fac. igno. ¶ Ad vltimũ † rñdeo clare psupponendo pri mo ꝙ instrumentũ guarantigiatũ habet exequtionẽ paratã quo niam nihil aliud est guarãtigia nisi preceptũ factum in confessum per notariũ de instrumẽto rogatũ effectum iudicẽ ordinarium de obseruando promissa prout dicit Cy. in. l. j. C. de cõfessis τ Bar. in l. nõ fatet̃. ff. eo. ti. τ Ange. τ imo. in. l. ait ptor. §. j. ff. de re iudi. Un de dicit Jaco. but. in. l. ij. §. si actor. C. de iur. cal. qd̃ notarius nõ po test preceptũ exercere nisi in vere cõfessũ τ do. Ant. in reperto. iur.
50 ciuil. in verbo guarãtigia. ¶ Secũdo presupponendo † ꝙ post fa ctum preceptũ guarãtigie cõfessio tanꝗ erronea reuocari potest p ut probat Bar. in. l. non fatet̃. ff. de cõfessis τ Bal. no. in. l. error. ff. de iur. τ fac. igno. ¶ Si ergo ostendit̃ confessionẽ erroneã τ nullaꝫ ostenditur instrumentum non esse guarantigiatũ: cum guaranti gia super confessione fundetur quoniam vt inquit Bal. in. d. l. er ror propter errorem confessionis necesse est ipsum preceptum tanꝗ
51 accessorium non subsistere. Confirmatur † ratio sua quia quando substantia obligationis est inefficax clausula guarãtigie inherẽs est etiam inefficax: vt in. l. fi. ff. de consti. pecu. quã ad hoc alle. Bal. in. l. si absentis. C. si cer. peta. τ tenet Cy. in. l. in contractibus. C. de non num. pecu. τ Bal. in. l. etiam. C. de execu. rei iudi. Et cõsequẽ
52 ter ista exceptio † erroris τ nullitatis cõfessionis que dicit guarã tigiã nullã opponi põt non obstãte dicto statuto per ea que ponit Barto. in. d. l. j. §. parui. ex quo dicitur instrumentũ non esse gua rantigiatum. Faciunt notata in. l. diuus. per Bar. ff. de testamẽto mili. τ in. l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. ¶ Confirmatur predicta responsio quia si non sufficit ficta confessio vt dicatur instrumen tum guarantigiatum validũ: ergo minus sufficere debet erronea τ nulla. argumẽ. multo magis. C. de sacro. san. eccle. ¶ Confirmatur ista conclusio. Nam allegatio erroris inficit confessionem sup qua fundatur guarantigia. Remota ergo cõfessione indirecte ergo an nullatur guarantigia. Et sic videtur quod talis error allegari pos sit. Argumento glo. not. in clementina prima de proba. ¶ Ad pre
53 dicta † etiam accedat. Nam Bal. in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. dicit ꝙ tale preceptum factum ex falsa causa non tenet. arg. l. filijfa mil. §. diui. de legatis primo. ¶ Ex quibus ad propositum dico qd̃ licet sint remote omnes exceptiones per statutum non tamen cen setur remissa ista que dicit instrumentum non esse guarantigiatũ propter confessionem nullam τ erroneam super qua fundatur gua rantigia ad hoc tex. τ quod ibi per Bartol. in. l. secunda. §. pretor. ff. qui satisda. cog. τ quod dicit Bart. in. l. diuus. ff. de testamento mili. τ Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo per accusatõ. Facit
54 tex. cum ibi no. in. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. ¶ Accedat † etiam ad predicta. nam bal. in. l. j. §. si quis ita. alr̃. dicit ꝙ licet ob stante statuto quis non possit se excep. tueri potest tamen se tueri equitate naturali ne quis locupletet̃ cum aliena iactura. l. nã na
55 tura. ff. de condi. indebi. ¶ Non obmitto. nam † aduertat iudex qꝛ non dr̃ instrumentũ guarantigiatũ habere exequtionẽ paratam nisi inter alia duo probent̃. primũ ꝙ notarius qui p̃cepit habeat potestatẽ illã p̃cipiendi ex forma statutoꝝ iuxta ea ꝙ ponit Bar. in l. fi. C. vbi

l.fi.C.vbi & apud quem.& Bar.in.l.a diuo pio.§.sniam.ff.de re iu di.& Ange.in.d.l.ait pretor.§.si iudex.¶Secundū q sit matricula tus in loco vbi pcepit guarantigiā prout vr velle Bal.in.l.eo tēpo re.ff.de testamento mili.que arbitror non fore pbata. Ex quibus concludo q dictum instrumentū promissionis execu.habere nō de bet vt clare ostensum est.¶Sed iam absoluto consilio supuenerūt noue dubitationes super quibus etiam responsio postulat. Pria est q statutum loqui vr stantibus liberis quando prohibet mari tū relinquere siue donare vxori ex quo vr promittere q possint re linquere vsufructum secundum numerum liberoꝝ vnde verba nō adaptantur ad casum quando non extant liberi ergo nec debet dis positio adaptari.l.si seruum.§.non dixit pretor.ff.de acqui.hered. Et maxime vt statutum minus ledat ius cōmune p id quod habet in.c.cum dilec.de consue.Sed miror de ista obiectione quoniā sta tutum primo loco in prin.absolute & indistincte prohibet relicta & donationes:demum limitat in vsufructu vt possit secundū nume rum liberorū:ergo in proprietate de qua agimus remanet prohibi tio sub regula generaliter & indistincte:& sic generaliter debet intel ligi.l.j.§.& generaliter de leg.prestā.& quia exceptio firmat regulā in non exceptuatis vt p Cy.in rubrica de regu.iu.in.vj.Unde stat prohibitio generalis in proprietate siue habuit filios siue nō:quin immo licet alias quidam cōsuluissent in vsufructu.q maritus nō habens liberos poterat libere disponere nolui subscribere:q2 non fuit visum verum:sed non prosequor quoniam sumus in proprie tate in qua verba statuti sunt clara:ergo non est opus alia interpre tatione.l.non aliter.ff.de lega.iij.¶Secunda difficultas est q con fessio in instrumento emanauit p modū cōtractus & nō vltime vo luntatis & sic non videt obstare predictum statutū in princi.quod loquitur in donatione causa mortis & relictis non in actibus inter viuos.l.si vero.§.de viro.ff.soluto matri.cum simi.¶Sed ista etiā est difficultas satis debilis.Nam aut volumus dicere q talis cōfes sio probet veram numerationem ex forma statutorū & hoc non est dicendum:quoniam non apparet q precesserit promissio ante ma trimoniū per publicum instrumentū.Unde nō potest pars aduer sa se fundare in illo statuto nisi deducat & probet qualitates reqsi tas a statuto iuxta no.p Bart.in.l.j.ff.de conditio.ex.l.& per Bal. in.l.si quis nō dicam rapere.C.de episcopis & cleri.& in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.aut volumus dicere q censeat facta animo do nandi quod est verius:vt in principio consilij deductū fuit:& tunc etiā donatio fuit nulla nec potuit morte confirmari.Hoc clare dis ponit statutū dū dicit & vt nec etiā simplices donationes inter eos morte confirment.ex quo patet q donationes simplices sunt prohi bite:nec morte confirmant:idem probat statutū in versi.Et simili ter.vnde cum verba sint clara opus non est alia interpretatione.l. si aliq.ff.de vsufruc.leg.¶Tertia & vltima†difficultas est qd dicta vxor dicit sibi deberi quartā virtute autē.preterea.C.ne vir & vxor vbi nulla dote cōstituta vxori debet quarta in bonis mariti.& idez dicunt ibi Bal.& Moder.Sed miror q in isto iudicio hoc allege tur q2 sumus in iudicio executiuo quod ad illam quartam non competeret sed debuisset agere iure ordinario iuxta regulam.l.p latam.C.de senten.Nec ex parte mulieris est probata requisita ino pia nec ex parte viri diuitie nec etiam q attenta qualitate persona rum dos sit parua:que omnia requirunt in.d.auc.preterea.vt pa tet ibi in tex.& per docto.que cum non fuerunt liquidata non pōt obtinere virtute illius aut.per ea que ponit Bar.in.d.l.j.ff.de con di.ex.l.Preterea de hoc in libello nihil petitū est:ergo super hoc non potest sententia ferri.l.vt fundus.ff.cōmuni diuidun.ca.licet heli.extra de simonia.Laus deo.

¶Consilium Octuagesimū.

¶An mulier censeat bona data primo viro in dotem illo mortuo dare secundo viro:maxime stante statuto q mulier non possit con trahere sine consensu mundualdi.Ad hoc vt vir lucret partem vi gore statuti de dote per virum lucranda.

¶Summarium.

1 Dos data primo viro videtur repetita in sequēs matrimoniū mortuo primo viro sine liberis.
2 Stante statuto q mulier non possit secundo contrahere sine ɔsen su sic videtur non posse promittere dotem secundo viro sine cōsen su munduali.
3 Si data sint immobilia primo viro in dotē & mortuo viro vxor mi nor.xxv.annis nupsit nulla mentione dotis habita non censentur illa data secundo viro.
4 Datio dotis tacita que nullū requirit hominis factū non potest fieri per minorem sine decreto.
5 Uxor censens dedisse oīa bona sua in dotē nō vendicat locū in mi nore qui nō potest sine decreto alienare.
6 Si minor cōtrahit matrimoniū & recipit dotē bona minoris non vident tacite obligata p restitutione dotis.
7 Promissio que resultat ex contractu secundi viri resultat in vtili tatem mulieris.
8 Ualet obligatio vtilis pupillo sine auctoritate tutoris.
9 Licet mulier non possit contrahere sine cōsensu consanguineoꝝ poterit tū facere contractū sibi fauorabilem.
10 Ualeat cōtractus minoris sibi vtilis nō seruata solēnitate statuti
11 Minor qui non potest expresse sine solēnitate alienare non censet in dotem tacite dare.
12 Qñ minor ɔhit alienādo bona imobilia quo casu a pncipio ɔctus est nullus ex defectu solēnitatis ab initio lʒ ɔctus sit vtilis minori
13 Contrahendo matrimoniū cum viro propter q censetur primam dotis qtitatem promisisse & dedisse in dotem tali contractu inito cum viro censet ipsum consensisse.
14 Si ex forma statuti mulier non potest contrahere vel testari sine cōsensu duoꝝ propinquoꝝ sufficit illos ɔsentire cū qbus ɔtrahit.
15 Statutū cōsensum requirit & non auctoritatem.
16 Si statutū dicat mulierem non posse contrahere sine cōsensu duo rum propinquorum & contingat q mulier vendat vni ex ppinqs sine cōsensu alterius videt satisfactū statuto.
17 Quando contractus fit palam & bona fide quis potest consentire & auctorari in propriam vtilitatem.
18 Principalis ɔctus inter virū & vxorē est ɔctus matrimonij.
19 Dos nō dicit simpliciter pmissa in vtilitatē viri sed viri & vxoris.
20 Si pater qui prestitit auctoritatem dona.causa mortis filio debet donatario substitui.
21 Cōsensus requisitus ad actus pfectionē debet esse expressus sed cō sensus approbatorius & cōfirmatorius pōt esse factus.
22 Decretū interpositū sup vno cōtractu trahit ad cōsequutiua.
23 Statutū non vēdicat sibi locū in cōtractu matrimoniali.
24 Constitutio dotis iam date primo viro venit in secūdo viro ex le gis dispositione & intepretatione.
25 Statutū quod vult mulierem non posse contrahere neq se obli gare sine cōsensu mundualdi intelligit de cōtractibus & obligatio nibus principaliter introductis & nō de ɔctibus itroductis tacite.
26 Si vir sine cōmemoratione dotis vxorē recipit si mulier habet vñ possit cōstituere dotē cōpellere pōt ad dictā cōstitutionem.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Presens con sultatio iuridice & substātialiter p suprascriptū cōsulen tem absoluta fuit.¶In primis eñ circūscripta†municipali cēsu ra clara est cōclusio q dos data primo viro repetita vr in sequens matrimoniū mortuo viro primo sine liberis prout fuit in casu nr̃o prout tenuit Cy.in auten.sed q̄nis.C.de rei vxo.act. Et sequit in effectu Saly.ibi post glo.& no.Bar.qui hoc decidit i terminis in sua solēni disputatione que incipit mulier habens amplus matri monium.& Pau.de castro in.l.si mulier diuertit & in.l.peñ.§.vxor ff.so.matri.¶Sed difficultas vr stare in hoc q2 dicta mulier nō po terat se obligare sine consensu & sic non videt potuisse promittere istam dotem secundo viro sine consensu mundualdi que solēnitas ex quo apparet minus seruata videt q nullo modo dici possit illā promissam p mulierem secundo viro.argu.l.cum hi.§.si pretor cuz ibi no.ff.de transac.Et eorū que ponit Bal.in.l.j.in fi.C.q admit. ¶Quinimo†magis in specie in casu nostro videt hec decidere bar to.in.d.sua distinctione in decisione dum dicit q si data sunt imo bilia primo viro in dotē & mortuo viro vxor minor.xxv.annis nu psit nulla dotis habita mentione non censen t illa data secundo vi ro.Ex quo expresse minor non potest alienare & sic nō potuisset ex presse in dotē dare sine decreto.Nam vr tacite hoc fecisse.l.lex q tu tores in prin.C.de admi.tuto.& not.in.l.titia.ff.de iure dotiū. Et p hanc rōnem ita decidit Bar.in terminis in dicta disputatione: ita dicamus in casu nostro q ex quo mulier non potest sine decreto obligari expresse nō videat tacite se obligasse ad dotē.¶Confirma tur ista†ratio per ea que ponit Barto.in.l.si constante in prin.in iiij.q.iij.princi.q.vbi concludit q tacita dotis datio que nullū req rit hominis factum non potest fieri p minorem sine decreto. Non eñ plus operari debet tacitus cōsensus q̄ expressus:vt no.in.l.itē quia.ff.de pac.Et per predicta†consuluit Pe.de ancha.in suo cō silio.xciij.informis incip.in Christi nomine ista domina Johāna quod stante statuto q vxor cēseatur dedisse omnia bona sua in do tem non vendicat locum in minore qui nō potest sine decreto alie nare.Ita etiam dicamus in casu nostro q iura loquentia de taci ta dotis constitutione & promissione non habent locum in muliere que non potest se sine consensu mundualdi obligare.¶Confirmā tur etiam premissa.†Nam si minor contrahit matrimonium & re cipit dotem:bona minoris non videntur tacite obligata pro resti tutione dotis & sic ex quo expresse non potest illa obligare non vr tacite hoc fecisse ex causa dotis licet secus fuisset in maiore qui po tuisset obligare ita concludit Bar.in.d.l.si constante in prin.in.d. iiij.q.iij.q.principalis cuius opi.sequit ibi Jo.de imo.& Bart.de saly.in.l.certi iuris.C.locati.Et vr hoc determinare glo.vbi hoc tʒ dominus Raph.fulgo.in.l.item q2.ff.de pac.¶Ex quibus omni

bus v̄r inferri ꝙ non v̄r promissa ⁊ constituta dos secūdo viro. Et consequenter non v̄r habere locum statutum de lucro dotis prout in terminis v̄r determinare Bal. in. l. nulla. C. de iure dot̄. ⁊ est de mēte Bal. in autē. resq̄. C. cōmunia de le. Et ꝓbatur hoc rōne. Nā ex quo non datur subiectum dotis: q2 l3 non possit esse dos sine matrimonio vt in. l. fi. C. de dona. ante nup. tamen matrimonium esse potest sine dote. l. ꝙ si nulla. ff. de reli. ⁊ sum. fun. cum vulga. nō pōt dari qualitas lucri ipsius dotis quoniam non entium nulle sunt partes. Et qualitas non est sine subiecto. l. si cōuenerit. §. si fundus ff. de pigno. actione. ¶ Sed ad ista respondet subtiliter primus eximius consultor: cuius responsiones mihi placēt. ⁊ capio in primis

7 secundam eius respōsionem. † Nam dicta tacita promissio que resultat ex contractu secūdi viri resultat in vtilitatem mulieris quoniam melius ab ipso viro tractabit̄ si est dotata ꝙ si esset indotata Et nō ita de facili repelletur: vt i auc. de nup. §. si quis enim. ⁊ not. in. l. j. ff. solu. matri. Item nō publicabitur dos propter delictū mulieris nisi in quinq̄ casibus. l. quinq̄ legibus. ff. de bonis damna. Uerba sunt Bar. in. d. disputatione qui etiam considerat ꝙ si darentur bona immobilia non poterunt alienari nec prescribi. l. vnica. §. ⁊ cum lex. C. de rei vxo. act. ⁊ in. l. vbi lex. ff. de vsucap. ergo valet quantūcunq̄ non interuenerit consensus Mundualdi prout probat glo. in. l. secunda. ff. de acceptila. quam ibi ad hoc ponderat

8 Ange. Hoc idem † consuluit Ange. in suo consilio vltimo. Ubi cōsuluit ꝙ valet obligatio vtilis pupillo sine auctoritate tutoris. hoc idem tenent in muliere Ange. ⁊ Pau. de cast. in. l. mutum. ff. de ac

9 qui. heredi. ⁊ Raph. cuma. in. l. more. eodē titulo. Hoc † idem decidit Bal. per illum tex. in. l. neq̄. C. de contrahen. ⁊ cōmit. stip. Ubi dicit ꝙ licet mulier non possit contrahere sine consensu consanguineorum poterit tamen facere cōtractum sibi fauorabilem. Bene facit glo. ⁊ quod ibi dicit Bal. in. l. quecunq̄. C. de bonis q̄ lib. Hoc

10 idem consuluit Ludo. Roma. in suo cōsilio. cccclij. vbi vult quod valeat contractus minoris sibi vtilis non seruata solēnitate statuti. ⁊ Bal. tenet in. l. contra iuris in prin̄ipio. ff. de pac. Et est bon⁹ tex. cum ibi notatis in. l. non ideo minus. C. de procu. bene faciunt notata per docto. in capitulo edoceri. de rescrip. ⁊ in capitulo causam q̄. de iudi. ⁊ glo. in capitulo monachi. xvj. q. j. ⁊ quod notat dominus Anto. in capitulo cum olim in. xj. col. extra de priuil. ⁊ Roma. i. l. si quis mihi bona. §. si coram. ff. de acqui. hereditate. ¶ Sed dicet subtilis inuestigator licet ista dicta videātur aures demulcere in specie tamen videntur esse contra dicta Bar. in dicta disputatione ⁊ in. d. l. si constante cum aliis. s. in contrarium allegatis. In quibus patet ꝙ minor qui nō potest expresse sine solēnitate alienare non censeatur in dotem tacite dare. Ita mulier non censeatur tacite se obligare ex quo expresse non potest. Unde videbatur dicendum ꝙ vel predicte auctoritates essent contrarie vel ꝙ in ꝯtrahendo matrimonio: licet vertatur vtilitas: tamen non vertatur tanta vtilitas ꝙ sit sufficiens causa ad faciendum contractum seu obliga

11 tionem valere sine solēnitate. Et sic † concordabuntur dicta doct. quod fieri debet inquantum fieri potest. l. j. C. de inoffi. dotibus. et in capitulo cum expediat. de ele. in. vj. Et in specie in dictis doc. est casus no. in capitulo periculose. de peni. dist. j. ¶ Ad hanc obiectio

12 nem. Ego † respondeo clare ꝙ ea que ponit Bar. procedunt quando minor contrahit alienando bona immobilia quo casu a principio contractus est nullus ex defectu solēnitatis ab initio: licet contractus sit vtilis minori: vt in. l. magis puto. §. si es alienum. ⁊ in. l. si fundus cum glo. ff. de rebus eo. ⁊ no. Bar. post Iaco. but. in. l. cū hi. §. eam. ff. de transac. ⁊ Saly. Frā. de albergot. Fulgo. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. §. fi. ff. de offi. eius cui. ⁊ tradit̄ in. l. ob es. C. de predi. mino. licet minor possit ex postfacto velle stare cōtractui per id quod habetur in. l. iul. §. si quis a pupillo. ff. de act. emp. ⁊ per glo. ⁊ doct. in capitulo. j. ne sede vacan. ⁊ in capitulo primo de his que fiunt a prela. cum simi. ¶ Et sic loquitur in cōtractu reprobato a iure communi expresse: etiam q̄n contractus esset vtilis ipsi minori. ¶ Sed nos sumus in contractu approbato a iure cōmuni: sed ex forma statutorum in eo requiritur certa solēnitas consensus Mūdualdi in fauorem mulierum. Unde si ex tali contractu eaꝝ conditio melior redditur sine aliqua solēnitate valere debet per ea que supra plenis sime sunt adducta. ⁊ probatur i. d. l. cum hi. §. eam. ⁊ in. l. qui bonis ⁊ in. l. nouare. ff. de nouat. Nam in casu nostro agitur tātū de obliganda persona obligatione non improbata de iure cōmuni. Et ꝑ quam non sequitur alienatio immobilium: non mirum si contractus tendit in eius fauorem ab initio talis obligatio tenet per auctoritates supra plene adductas ad hoc. Ex quibus patet ꝙ bona est secunda responsio data per suprascriptum doct. insignem. ¶ La pio primam respōsionem quod immo in casu nostro interuenerit solennitas a statuto requisita quoniam statutum alternatiue requirit consensus Mundualdi vel viri: si virum habet: ad veritatē autē a'ternatiue reqrit̄ alterā partē veram esse: vt in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus dubiis. ⁊ in. l. si heredi plures cum materia ff. de condi. insti. Sed in casu nostro interuenit cōsensus viri: ergo

13 satisfactum est solēnitati statuti. Quod autem † interuenerit consensus viri probatur quoniam contrahendo mihi matrimonium cum viro propter ꝙ censetur primam dotis quantitatem promisisse ⁊ dedisse in dotem tali contractui inito cum viro censetur ipsuꝫ consensisse. ¶ Ista conclusio probatur per ea que ponit Bart. in. l. cum pater. §. libertis per illum tex. ff. de lega. secundo. vbi dicit̄ qd̄ licet filius non possit agere sine consensu patris tamen pater et filiusfamil. agere potest quia pater sibi consentire cēsetur ⁊ cum illa opi. transeunt cōmuniter doctores: ad idem est casus quem ibi ad hoc notat Ange. ⁊ Ioā. de imo. in. l. is qui heres. §. neque filius. ff. de acqui. heredi. Idem Bal. in. l. iij. C. ad macedo. ⁊ Bald. in. l. si filius. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ Bal. in addi. specu. in tit. de reo qui omnes concludunt l3 filius non possit contrahere vel se obligare sine consensu patris. Sed si vult se obligare vel contrahere cum patre pater censetur consentire: vnde dicit no. Bal. in. l. excep. C. de excep. ꝙ si ex forma statuti requiritur ꝯsensus patris sufficit ꝙ filius se obligauerit ⁊ pater in eodem instrumento fideiusserit. allegat tex. in. l. titius. ff. quibus modis pig. vel hypo. soluitur. ⁊ tenet Ioā. and. in regula is qui tacet. de reg. iur. lib. vj. ¶ Sed cō

14 tra hāc † solutionem instatur ꝙ procedere non possit: quia licet dicendum esset ꝙ maritus diceretur prestasse consensum tamen non videtur ꝙ potuerit maritus consentire in cōmodum suum per ea que notat glo. vbi hoc voluit Bart. in. l. j. ff. de aucto. tuto. et tenet Ange. in. §. Iconomus. per illum tex. in auctentica de alienatione ⁊ emphyteosi. ⁊ Rapha. in. l. j. §. fuit questitum. ff. ad trebell. ⁊ Lodo. Roma. in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ alias latius consului in ciuitate Florentie ꝙ pater nō poterat filio auctorari in comodum suū in causa cuiusdam de bonfijs. ¶ Ad hanc obiectionem in primis responderi potest secundū opi. Ang. in. d. l. j. §. fuit questitum. vbi dicitur ꝙ si ex forma statuti mulier non potest contrahere vel testari sine consensu duorum propinquorum sufficit illos consentire cum

15 quibus contrahit: quia statutum requirit † consensum: secus si requireret auctoritatem. ⁊ ita dicitur procedere no. i. d. l. j. ff. de aucto. tuto. Et ita tenent Bald. ⁊ Saly. in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ Bal.

16 in. l. si quādo. §. j. C. de inoffi. testamēto. Idem † do. Abbas in. c. cū in veteri de ele. vbi ar. glo. ibi posite dr̄ ꝙ si statutū dicat qd̄ mulier nō possit cōtrahere sine cōsensu duoꝝ ꝓpinquorū ⁊ ꝯtingat ꝙ mulier vēdit vni ex propinquis sine consensu alterius v̄r satisfactū statuto q2 propinquus emendo a muliere v̄r consentire illi cōtractui facit. l. pupillus. ff. de aucto. tut. Et licet ista responsio sit dubia ꝓpter varietatē opi. tamen in casu nostro indubitanter videtur concludendum ꝙ potuerit consentire ex quo matrimoniū fuit contra

17 ctū publice palam ⁊ bona fide. nam † quādo contractus fit palam ⁊ bona fide quis potest cōsentire ⁊ auctorari in propriam vtilitatē per ea que plene no. Bart. in. l. pupillus. ff. de auctoritate tut. in. §. fi. ad idem. l. nō existimo ⁊ ibi no. ⁊. l. quatenus. §. sicut. ff. de admi. tuto. ⁊ in. l. tutor rerū. ⁊ ibi glo. eo. ti. ⁊ licet imo. ⁊ Roma. dubitauerint in. d. l. j. §. fuit questitum. ff. ad trebel. v̄r cōmunis opi. esse in contrariū: ꝓ qua est casus non cauillando in. l. cū pater. C. de ꝯhē. emp. vbi glo. ⁊ docto. hoc cōmuniter tenent dicit ibi Bal. ⁊ sequit̄ Saly. ꝙ quando ꝯtus fit bona fide pupillus non dicitur damnuꝫ pati contrahendo cū tutore ⁊ ita tenent moderni in dicto. §. fuit q̄sitū multipliciter respōdentes ad allegata ꝑ imo. ⁊ roma. ¶ Et pro his optime facit ꝙ ponit Cy. in. l. fi. C. de legi. tuto. in illa. q. an bona minoris recipientis dotē sint tacite obligata pro dote nō interueniēte decreto: vbi distinguit ꝙ aut ꝯrit matrimoniū ⁊ dotē recepit vt discretus vir ⁊ tūc bona sunt obligata pro dote q2 cum sit vsus iuris cōmunis nō debet in hoc haberi loco minoris: ar. l. fi. C. de in reiur. nescitur. al'as autē nō sunt obligata ⁊ hāc opi. approbat bal. in rubrica de priui. dotis in. ij. col. ⁊ Bald. in. l. certi iuris. C. locati.

18 que doctrina in rōne decidendi multū facit. ¶ Non obmitto etiā † ꝙ principalis ꝯtus inter virum ⁊ vxorem est ꝯtus matrimonij: cōtractus autem dotis venit tacite in cōsequentiā ꝯtus matrimonij: vt probatur in. l. dotem. ff. de iur. dotiū super ꝯtu matrimonij nō requirebatur consensus vt statim dicam. Super his autēꝫ que non directo sed in consequentiam tendunt in vtilitatem nostram possumus consentire: vt est tex. ⁊ ibi declarat but. in. d. l. j. ff. de aucto. tuto. ¶ Confirmat̄ q2 dos nō dr̄ simpliciter ꝓmissa in vtilitatē

19 viri s3 viri ⁊ vxoris: quinimo ꝯtus † dot̄. dr̄ ⁊ est marito ꝯt⁹ onerosus. l. meuia. §. j. ⁊ ibi glo. ⁊ Bart. ff. solu. matrimonio per id qd̄ habetur in. l. si donaturus. ff. de condi. ob causam in. l. pro oneribus. C. de iure dotiū et dr̄ talis ꝯtus vtilis vxori: vt. s. ostēsum est: ergo sumus extra illam difficultatem an quis possit ad proprium cōmodum consentire. Et si dicas ex tali promissione potest consequi vtilitatem lucri dotis vxore predecedente adhuc dr̄ contractus onerosus: vt habetur in. d. l. si donaturus. ¶ Preterea dico ꝙ tunc acquiritur principaliter ⁊ directe virtute contractus sed indirecte ⁊ consequenter virtute statuti ⁊ existentis conditionis quo casu non habet locum. d. l. j. ff. de aucto. tuto. prout ibi declarat Bar. ⁊ ideo alias

20 consuluit † insignis doctor do. Dy. de perusio in suo consilio quod incipit

incipit Christi miserantis ⁊ misericordis ꝙ si pater q̄ p̄stitit auto
ritatē dona. causa mortis filio fuit donatario substitutus ꝙ pater
potuit talē autoritatē prestare ex quo directo sibi nō acquirebat
sed in conditiōis euētum: ⁊ ita etiā alias consultum fuit p plures
solēnes doc. Januēses ⁊ cōsuluit etiā genitor meus in magna qō
ne in ciuitate i anue: cum in casu nostro lucrum mariti qō venit q̄
rendum in conditionis euentum non habet obstare quominus
21 potuerit consentire. ¶ Sed posset iterum † instari ꝙ. lꝫ maritus
potuisset consentire tamē nō cōsensit: Et lꝫ simul contrahendo di
catur consentire talis consensus videtur prestitus ratione contra
ctus principalis ⁊ sic contractus matrimonij qui fuit principali-
ter ⁊ expresse celebratus non autem ratione contractus dotis su-
per quo nihil actum fuit eo maxime quia talis consensus videtur
qō debeat esse expressus p ea que no. Bar. ⁊ Bal. in. l. ij. §. volun-
tate. ff. solu. matri. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. si cū dotem. §. j. ff. eo. ti. ⁊ Cyn.
in. l. inuitus. C. de procu. ⁊ est gl. in cle. j. de rescrip. ⁊ gl. ⁊ ibi gemi.
in. c. j. de reb. eccle. non alie. in. vj. ¶ Sed ad hoc respondet qō con-
sensus requisitus ad actus pfectionem dꝫ esse expressus sed cōsen-
sus approbatorius ⁊ confirmatorius potest multotiens esse tacit⁹
prout declarat Jo. an. in regula is qui tacet in mercurialibus de
reg. iur. in. vj. Sed in casu nostro nedū tacitus sed exp̄ssus inter-
uenit simul ꝯhendo: qui quidem cōsensus p̄stitus sup capl'o quod
principaliter agit cēsetur prestitus super consequutiuis ⁊ accesso
rijs ad illud ita voluit gl. magna in. l. cum non solum. §. necessita
tꝫ. C. de bo. q̄ lib. ⁊ Ange. in suo consilio. clxxxviij. incipit premit-
to ad euidentiam ꝙ dictū statutū. idem voluit gl. in. l. iij. §. sꝫ vtrū
22 ff. de mino. Et p hac † opi. est casus in. l. si pupillor. §. si pupillus
ff. de rebus eorum per quem dicit Bal. ꝙ decretū interpositum su
p vno ꝯctu trahit ad consequutiua ⁊ illum text. etiam ad hoc al-
legat Ludo. roma. in. l. si constante in prin. i addi. ad. iiij. q. iij. pri
cipalis Bar. ff. solu. matri. ex quibus remanet defensata prima ex-
tensio data p precedentem p̄stātissimum doctorem. ¶ Capio nunc
23 tertiā ⁊ vltimā ei⁹ resp̄ōsionē ⁊ p̄suppono ꝙ tale † statutū nō vēdi
cat sibi locū in ꝯctu matrimoniali p ea que no. Jo. an. in. c. fi. extra
de secū. nup ⁊ post eū. d. Ang. ⁊ Bal. in. l. in copulandis. C. de nup
tijs fede. consi. xxxv. ⁊ rō est qꝛ leges ciuiles nō possunt aliquid dis
ponere circa cōtractum matrimonij quo p̄supposito concludēdū
videtur qō qua rōne tale statutū nō vēdicat sibi locū in ꝯctu mr̄i-
monij nō vēdicat sibi locū in ꝯctu dotis qꝛ cū mr̄imoniū de facili
nō ꝯhit sine dote tolleret liberā facultatē mr̄imonij ꝯhēdi. talia āt
statuta libertatē matrimonij impedientia nō valent vt no. in. c. sta
tutū de hereticis lib. vj. ⁊ in. d. c. fi. de secun. nup. vnde habemus di
cere ꝙ aut statutum circa hoc non vale quasi indirecte restringat
libertatē ꝯtrahēdi matrimoniū ⁊ qō nō lꝫ directe nō lꝫ indirecte
in regula cum quid via de reg. iur. lib. vj. aut qō statutum ad hūc
casum non possibilem non extenditur qm̄ non est censendum sta-
tuētes circa sibi impossibilia prouidere voluisse vt cōcludit Bar.
in. l. si sub conditione. ff. de condi. insti. ⁊ Bal. in. l. fi. §. in cōputa-
tione. C. de iure delib. ⁊ secundum hanc opinionē consuluit domi
nus Anto. in suo consilio. xxxv. informis incipit Jesu Christi ⁊c.
visa forma ꝯtractus dotis. ¶ Confirmatur ista responsio: nam nō
vī probabile ꝙ possit disponere super accessorio ꝙ non potest sub
sistere sine principali ꝙ accessorium sublatū est sublato principali
qui vt pōt super principali. Quia sic indirecte super accessorio sta
tuendo impediret ip̄m principalem ad alterius sonum spectans
iuxta no. in. c. j. de iureiur. lib. vj. ⁊ in. c. q̄to de iud. vnde consuluit
Pe. de ancha. in consilio. xx. incipit in Christi noie per solutionē
dubior ꝙ sicut nō valet statutū sup mr̄imōio nō valet sup accesso
rijs: ergo cum dos sit accessoria ad matrimonium sine quo esse nō
pōt. l. ij. C. de donatio. ante nup. nō extendat statutū ad constitu.
dotis per quā si illi libera constitutio impedit: impediretur liber
tas matrimonij: Ex quibus patet ꝙ optime respōdit primus exi-
mius consultor. Cui ēt addo qō dici potest ꝙ in tali constitꝫ. dotis
nō habeat locū statutū ꝙ vult consensus mūdualdi debere inter
24 uenire in contractibus mulieris. Ista conclusio probat. Quia † ta
lis cōstitutio dotis iam date primo viro venit in secūdo viro: ex le
gis dispositione ⁊ interpretatione. casus est in. l. dotē in verbo in-
terpetratā. ff. de iure do. ⁊ ita tenet dominus Pau. de cast. consu-
lendo in pulcherrima questione in consilio cclxxix. incipit visis sta
25 tutis cōmunis vincētie ⁊c. statutū aūt † ꝙ vult mulierē non posse
ꝯhere neqꝫ se obligare sine cōsensu mūdualdi itelligit de ꝯctibus
⁊ obligationibus pricipaliter introductis non de ꝯctibus itrodu
ctis tacite ex dispositione legali in consequentiam actus promissi
ista probant ex his que ponit Jo. an. in addi. Spec. in ti. de dona.
inter vi. ⁊ vxo. §. fi. sup ver. quid simile ⁊ Bal. Ang. ⁊ latius Lud.
ro. in. d. l. si cōstante in prin. super. iiij. q. Bar. tertie partis ⁊ Bal.
Ang. ⁊ Pau. de cast. in. l. Itē quia. ff. de pactis ⁊ Bal. in. l. fi. C. de
legi. tuto. ⁊ Bal. in. l. vnica. §. sꝫ vt plenius. C. de rei vxo. actio. ⁊ p
bat ex his q̄ pulchre ponit Bal. in. l. ea lege. C. de condi. ob cau. dū
disputant an per statutū sup vno ex dictis tollat dispositio. l. hac
edictali. C. de secū. nup. vbi multa bona verba ad propositū pfert.
26 ¶ Confirmat † ista ꝯclusio. nā vt inqt Bal. in. l. fi. C. de snijs que si
ne certa quātitate: Si vir recipit vxorem sine cōmemoratione dotꝭ
Si mulier hꝫ vnde possit dotem constituere compellere pōt ad di-
ctā cōstitutionem. Argu. gl. in aut. de nō eli. ij. nubeū. §. si. alias nō
⁊ isto casu solui. possunt: aliqua que in contrariuꝫ adduci possent
Et hoc maxime concludendum est in secūdo mr̄imonio arg. glo.
in aut. sed q̄uis: ⁊ de rei vxo. actio. que loquit p verbum dꝫ si ergo
ad constituendum dotem cogi poterat: consequens est vt sine solē
nitate illā constituere potuerit. argu. l. j. §. q̄q̄. ff. de ꝯctibus tuto.
⁊ eius ꝙ no. Cy. in aut. ingressi. in. v. q. C. de sacrosan. eccle. col. j. ⁊
fi. C. quando decreto opus non est: ⁊ ita in pposito p p̄missa cōsu-
luit Ludo. roma. in suo cōsilio. cccxciiij. incipit presuppo. quod vi
27 ua voce dictum. ¶ Posset etiā ista conclusio † per plura alia confir
mari que obmitto. addo tū ꝙ voluit Bal. in. l. j. ff. solu. matri. ⁊ se
qtur ibi Ludo. roma. vbi dicit ꝙ lꝫ mulier nō possit se simul cū vi-
ro obligare: qꝛ presumit pro viro intercedere: vt in aut. si qua mu-
lier. C. ad vell. tū p dote filie simul cū viro obligat spāli priuilegio
dotis: alle. text. in. l. cum vxor virum. ff. de iure dot. ¶ Solū restare
videbatur vn⁹ scrupulus qm̄ dos in casu nr̄o nō fuit neqꝫ vere da
ta neqꝫ cōstituta neqꝫ promissa: sed fingi vī ex dispositione legis.
statuta aūt sunt intelligēda in mō vero ⁊ nō in ficto. l. iiij. §. hec ver
ba. ff. de nego. gest. ⁊ in simili in spē in statuto de lucro dotis deci-
dit Bal. in. l. j. ff. de condi. ob cām: ⁊ sequunt ibi Ang. ⁊ saly. facit
tex. in aut. de nuptijs. §. si non ab initio ⁊ in. §. ascriptitio e. ti. ⁊ ibi
Ange. ⁊ Bal. in. l. sicut. ff. qō falso tuto. auct. ¶ Sed ad hanc obie-
ctionem ego respondeo ꝙ imo statutuꝫ verificat in dote que pro
batur etiam per presumptꝫ. ⁊ indicia ita decidit Bal. in terminis
in. l. cū citra argumento glo. ibi. C. de iure dotiū vbi dicit quod si
maritus lucrari debet tertiam partem dotis ex forma statuti ita
debet lucrari tertiam partē dotis p̄sumpte sicut liquide. hoc idem
etiam decidit Bal. in. l. nulla. C. de iure dotiū vbi in illa. q. quādo
nō est facta mentio dotis an mulier censeat bona sua dedisse in do
tē dicit illa vtilia ad sciendum vtrum vir q̄ partē dotis lucrat ex
forma statuti lucretur aliqd de dictis bonis ⁊ si lucrari vult ꝙ tūc
statutum p̄dictum verificat: hoc in terminis decidit Bar. in dicta
disputatione que incipit mulier habēs amplū patrimonium: vbi
hoc hꝫ pro absoluto ꝙ marit⁹ lucret partē dotis q̄ mulier dedisse
censet: licet de dote nulla mētio facta fuerit: ⁊ idem tꝫ Pau. de ca.
in. d. consilio. cclxxviiij. ꝙ incipit visis statutis. ¶ Et ad contraria
breuiter respondet ꝙ loquuntur in dote putatiua non in vera in
qua est dubitatio an illud statutū verificat quē ponūt moderni in
l. si cum dotem. §. fi. ff. soluto matri. Sed nos sumus in vera dote
lꝫ pbata iuris p̄sumptione: lꝫ enim actus probandi sit presumpt⁹
tū dos probata est vera dos: sicut in simili dicimus ꝙ lꝫ actus trās
ferendi possessionem sit fictus tamen possessio est vera: put habet
in. l. quod meo in prin. ff. de acqui. pos. ⁊ p Bar. in. l. si is q pro em
ptore circa finē. ff. de vsucapionibus. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxj.

¶ Stante statuto ꝙ si qs intestatus decesserit succedāt proximio
res taꝫ ex latere patris q̄ mr̄is. An tale statutum comprehendat
patrem ⁊ matrem: ita vt decedente pupillo soror consanguinea tā
tū excludat matrem: Et an pupillus dicat decedere intestatus vel
ab intestato ita vt statuto comprehendatur.

¶ Summarium.

1 ☞ Statutū primo aspectu videtur vocare cōiunctos per lineā pa
ternā ⁊ maternā non videtur tū specifice vocare patrem ⁊ matreꝫ
qꝛ statutū videtur vocare coniunctos ex latere patris vel matris.
2 Primū statutū est cōforme iuri cōi ⁊ nulla ex parte odiosum.
3 Primū statutū indubitanter cōprehendit ⁊ patrē ⁊ matrem.
4 Ea que sunt in lege iterpretata cēsent repetita in lege interp̄tāte.
5 Statutū scd̄m dici t ex latere patris tantum.
6 Statutum disponēs genus paternum preferatur generi materni
dicitur equum.
7 Cessantibus statutis castri subiecti recurritur ad ciuitatē mr̄icē.
8 Statutū nihil operatur in casu expresso nisi sumeretur argumen-
tum a cōtrario sensu.
9 Ille dicit intestatus decedere proprie qui facit exitū intestati cuꝫ
tū potestatem de iure habeat testandi.
10 Pleriqꝫ non faciūt dr̄iam an statutū dicat itestat⁹ vel ab itestato.
11 In maioribus q possunt testari nō est mirū ꝙ statutū locuꝫ hēat.
12 Multotiēs euenit ꝙ hr̄ditates pueniūt illis q succedere nō debēt
13 Ex quo intentio statuētiū est ꝙ hereditas vadat ad psonas in sta
tutis vocatis talis cēsetur in dubio volūtas moriētium.
14 Ex quo lex vult patrē posse pupillariter substituere cēsetur locus
dispositioni reliquisse arbitrio patris.

Dominus labia mea aperiat
Et spiritus sanct⁹ illuminet intellectū: Si in causa de
qua agimus in sola dispositione iuris cōis essemus cir-

cunscripta municipali censura clara esset consultatio: quod dicto Simoni succederet insolidum dña Gabriella eius mater exclusa monicha sorore consanguinea tñ prout est casus in aut. de cõsan. ⁊ vterinis fratribus. Circa primũ ⁊ in aut. defuncto. C. ad tertul. iuncta aut. cessante. C. de leg. heredibus. ¶ Sed difficultas orit re spectu statutorum de quibus in pũcto qbus stantibus arbitror di ctam Monicham in totũ succedere exclusa matre ⁊ obmissis que vtrinqȝ argumẽtando dici possent considero duo statuta dicti ca stri plani. Primum sub rubrica ꝙ decedenti ab intestato quod incipit. Si quis intestatus moriens. Secundũ est additio ad pri mum incipit ordinatum ⁊ reformatum est. In primo statuto dispo nitur ꝙ si quis intestatus decesserit succedunt proximiores taȝ ex 1 latere patris q̃ matris: vnde † est aduertẽdum ꝙ lȝ statutũ primo aspectu videatur vocare coniunctos per lineam paternam ⁊ ma ternam non videtur specifice vocare patrem ⁊ matrem: quoniam statutum videtur vocare cõiũctos ex latere patris vel matris hoc est ex latere producto a patre vel matre. Arg. l. pronũciatio circa fi. ff. de verb. sig. ⁊ l. iureconsultus. § sicut ex parẽtibus. ff. de gradi bus. ⁊ eorũ que ponit Bar. in suo consi. lv. ⁊ cõsi. lvj. ẜm ordinẽ pe rusinũ: quorum primũ incipit Gualterius Petri de sancto seueri no. Secundũ incip. in. q. predicta licet alias consulerem: ⁊ eorum q̃ ponit notanter ad propositũ. Nellus de sancto gemi. in tractatu bannitorum in prima parte primi temporis. qõ. ix. Tamen arbi tror ꝙ hoc in prĩo statuto cõprehendanť etiã pater ⁊ mater ex plu ribus. primo quoniaȝ ista verba ex latere patris ⁊ matris possunt dupliciter intelligi. Primo ꝙ verbũ patris ponatur affectiue: ⁊ sic loquatur de linea producta a patre. Secundo contentiue: ⁊ sic exponatur ex latere patris id est sub quo subicitur pater ⁊ in quo est pater. Et hec secunda expositio placet Bal. in suo consilio qõ incipit in questione que vertitur. Faciunt no. per Jo. an. super ar bore consanguinitatis. Et intelligendo hoc modo includũtur pa ter ⁊ mater cum pariter sicut alij sint in eadẽ linea. ¶ Confirmatur etiam. nam pater ⁊ mater sunt capita linearum. insti. C. de gradib⁹ §. fi. ergo dicuntur esse de eadem linea ⁊ de eodem corpore de quo sunt filij ⁊ descendentes. Arg. l. cũ in diuersis. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Et ita pulchre demonstrat Bal. in suo consilio ꝙ incipit: Queri tur vtrum. Si ergo statutum vocat omnes existentes in linea pa terna ⁊ materna: ergo vocat patrem ⁊ matrem. ¶ Secũdo hoc idẽ probatur. Nam primum statutum est conforme iuri communi ⁊ nulla ex parte odiosum: ergo cũ primũ fit mẽtio de latere ⁊ linea 2 patris vel matris includuntur: ⁊ pater ⁊ † mater qui sunt primi ca put linearum. Argumẽto tex. cum ibi plene notatis in. l. non ideo minus. C. de heredi. insti. ⁊ in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ in. l. maritus C. de procuratoribus. ⁊ quod ibi no. per Pau. de ca. ad fi. qui no 3 tabiliter loqtur. ¶ Tertio confirmatur quia † rubrica generaliter loquitur qõ decedẽti ab intestato proximior in gradu succedat: in qua generalitate comprehẽditur pater ⁊ mater. vt i. l. j. ff. de gradi bus. vbi ponuntur in primo gradu: vnde dici potest vel qõ nigruȝ declaratur ex rubro: iuxta. l. imperatores. ff. de in diem adiec. vel quod cuȝ Rubrica sit generalior nigro ⁊ loquatur dispositiue hoc decidatur in rubro: vt in. l. j. cum glo. ⁊ ibi Bar. C. de capi. cen. ⁊c. li. xj. Et per Bal. in rubrica. C. ne liceat tertio prouocare. Tradũt plene Moderni in. l. j. ff. si certum petatur. ¶ Quarto ⁊ vltimo qr si aliter intelligerem resultarent plura absurda. primũ ꝙ statutũ vocaret remotiores ⁊ non patrem ⁊ matrem quod non est verisi mile: valet autem argumentum a verisimili. l. non est verisimile. ff. ꝙ metus causa. Secundum ꝙ ex quo includit alios ex capite in clusiuo censerentur exclusi pater ⁊ mater per ea que ponit Bar. in l. ij. §. videndum. ff. ad tertu. ꝙ non est dicendum. ¶ Tertium quo niam si intelligerem de existentibus in linea producta a patre se queretur ꝙ alij ascendentes ⁊ transuersales qui nõ essent in linea producta a patre vel a matre nõ essent vocati ꝙ non fuit de inten tione statuentium. Concluditur ergo qõ indubitanter primuȝ sta tutum comprehendit ⁊ patrem ⁊ matrem. ¶ Ex qua cõclusione in fero qõ etiam ẜm statutum dum vocat tantum parentes ex parte patris loquitur etiam de patre ⁊ matre: quoniam venit ad inter 4 pretationem ⁊ correctionem primi statuti. † Ista autẽ est regula ꝙ ea que sunt in. l. interpretata censentur repetita in. l. interpretante vt ibi habetur in autentico de filijs ante do. instr. na. post princi pium: ⁊ in. l. nihil. ⁊ ibi Bar. ff. de coniun. cum eman. lib. ¶ Ex qui bus ad propositum infero ꝙ cum ẜm statutum includat tantũ cõ iunctos ex latere patris debet expresse intelligi quod nõ excludat coniunctos per lineam maternam ⁊ sic ipsam matrem: tamen ex capite inclusiuo censetur excludere quoniam inclusio vnius exclu sio est alterius. l. cum pretor. ff. de iudi. Et declarat Barto. in pro posito nostro in. d. l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. ⁊ Bald. ⁊ alij in 5 l. illam. C. de colla. ¶ Preterea † statutum ẜm dicit ex latere patris tantum. De cuius dictionis taxatiue tantum est excludere oẽs al's personas preter inclusas iuxta not. in. l. ij. C. de patri. qui filios dis tra. ⁊ in. l. ob es. C. de predijs mino. ¶ Ponderandum est etiam

dum statutum dicit multotiẽs euenit ꝙ hereditates perueniunt illud qui succedere non deberẽt que verba ita grosso modo prola ta nihil aliud important nisi qõ magis conueniens est qõ heredi tates proueniant ad coniunctos ex latere patris q̃ matris. Sta 6 tutum † autẽ disponens qõ genus paternuȝ preferatur generi ma terni dr equum vt inquit Bal. per illum tex. in. l. si defunctus. C. de de suis ⁊ legitimis. ista autem rõ assignata in statuto pariter mi litat in matre sicut in alijs: videmus etiã in simili ꝙ ptor prepo ne bat agnatos cognatis. l. j. ff. si tabule testamẽti nulle extabũt. Itẽ dictum statutuȝ reducit nos ad. l. xij. tabular quo tempore mater filio non succedebat. Et ideo dicit Ang. tale statutum validum es se in suo consilio. c. incipit hic videnda sunt duo. Postremo posi to quod oĩa predicta cessarent tamẽ adest aliud fundamentuȝ cla rum: Quoniã pars matris nõ põt se in alio fundare nisi qõ ipsa ⁊ cõsequenter casus de quo agimus nõ includitur in statuto. Et sic videť remanere in dispositione iuris cõmunis. l. cõmodissime. ff. de libe. ⁊ postbu. Et. l. si cum dotẽ in prin. ff. soluto matrimonio. Sed si hoc est ver non est recurrendũ ad ius cõmune sed ad statu ta magnifice ciuitatis senar cui subicitur castrum plani. prout cla re disponit statutum quod incipit statuta ⁊ ordinamẽta terre pla 7 ni ⁊c. Et hoc idem erat † de iure communi cessantibus statutis ca stri subiecti recurritur ad ciuitatem matricẽ prout declarat Joã. an. in addi. spe. in ti. cle. constitutionibus ⁊ Bar. ⁊ alij in. l. si con uenerit. ff. de pignora. actio. Sȝ ex forma statuti magnifice ciuita tis señ. soror consanguinea excludit matrem vt ptȝ ex forma statu ti ciuitatis señ. sub rubrica inq̃tum succedant ascendentes: qõ in cipit. Itẽ si qua persona decesserit qõ clare decidit ꝙ existente so rore ex eodẽ patre mater in totũ excluditur. vult eniȝ statutum ꝙ mater non succedat existentibus parentibus masculis ex parte pa tris vsqȝ ad quartum gradum. Et hoc non superstite fratre vel so 8 rore vult matrem in nullo succedere. Et licet † hoc argumentũ nõ videať posse sumi a ꝯrio sensu ad correctio. iuris cõmunis iuxta no. p glo. in. c. cupiẽtes. §. qõ si p. ex. de elec. in. vj. Et p gl. in. l. vt li beris quã ibi põderat fulgo. C. de colla. Tamen ex quo statutũ ni hil operareť in casu expsso nisi sumeretur argumẽtum a ꝯrio sen su sumi põt. Et obmissis multis que possent allegari. ista qõ de cidiť in terminis p Bal. imo. ⁊ moderniores in. d. l. si cũ dotem in prin. Et Bal. in. l. cõuẽticulam. C. de epis. ⁊ cleri. circa quod nõ in sisto qr ita semper fuit practicatum ⁊ obseruatuȝ: vñ minime sunt 9 mutanda. l. minime. ff. de legibus. ¶ Solũ restat † vnus scrupulus Nã statutum plani loquiť de decedente intestato: dum dicit si qs intestatus moriens: ⁊ statutum ciuitatis señ. dicit: Si qua perso na decesserit ab intestato que statuta i casu nostro ex alio nõ vidẽ rur habere locũ ex quo simon de cuius hereditate agiť decessit pu pillus qui non vr intestatus neqȝ ab intestato decedere: ille eñ dr intestat⁹ decedere proprie qui facit exitum intestati: cũ tñ de iure potestatẽ habet testandi. l. j. ff. de suis ⁊ legiti. insti. de here. que ab intesta. in pñ. ⁊ l. intestatus. ff. de ver. sig. verba autẽ statutor sunt intelligenda in casu proprio. l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exercitoria. Ad idem tex. in. l. ab intestato. ff. de legi. tutoribus: vbi hoc tenent Pet. Cy. Ray. ⁊ Nic. de neapoli: ⁊ Bal. in. c. j. de succes. feu. ⁊ secũ dum istam ptẽ sepius consuluit ⁊ Ang. in. l. in testamẽto. C. de te sta. mili. Et plures alij quos ad plenum recitat preceptor me⁹ do minus Aleran. de imo. in. l. generaliter in prin. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. factis. ¶ Sed ad p̃dicta Respõdeo quod aliquando sta tutum loquiť p verbum intestatus: puta si quis intestat⁹ decesse rit ⁊ tunc ẽt comprehenditur pupillus secundum opi. quã tȝ bar. in. l. j. ff. de suis ⁊ legi. Et hanc opi. multi doc. sequunť pro q̃ opi. vr casus in. l. credendum. §. si vero maritus. ff. qui petant tuto. vbi ista vba si intestatus morieť verificãtur ẽt in pupillo: Et tamẽ cer tum est ꝙ conditio impleri dȝ in ppria forma ⁊ specifica. l. meui⁹ ⁊. l. qui heredi. ff. de condi. ⁊ de. Et sic non põt dici ꝙ ibi dictio in testatus sumať late ⁊ improprie ⁊ ꝙ ille tex. de necessitate intelli gi debeat de pupillo pbať manifeste qr in ver. p̃cedẽti iuriscõsult⁹ dixerat ꝙ mater q̃ nõ petijt tutorẽ filio nõ succedebat sibi ab itesta to postea subdit ꝙ succedit in fideicõmisso relicto a filio: q̃ vba de necessitate intelligunť de filio decedẽte in pupillari etatẽ: qr si ali ter intelligereť ille tex. non poneret casum dubiũ sed clarũ. Nã si fi lius decederet maiori pupillo mater sibi succederet ab intestato lȝ tutorẽ nõ petijsset. l. matres. C. ad tertu. cum simi. quẽ articulũ nõ intendo determinare qr nõ est necessarium nos aũt tenemus opi. Bar. Et excludiť mater virtute statuti terre plani: Aut nõ est ve ra opi. Bar. ⁊ tũc ex quo ista rõne vel quacũqȝ alia dicimus casum nõ prouisum a dictis statutis terre plani: ⁊ sic recurrẽdum esse ad statuta magnifice ciuitatis senar. ⁊ sic statuta dicte terre non sunt in consideratione Aliquando ⁊ secundo loquiť de decedentibus ab intestato ⁊ hoc casu indubitãter vr dicendum ꝙ habeat locum in pupillo: Et hoc modo loqtur statutũ ciuitatis señ. Nam lȝ pu pillus non dicatur proprie decedere intestatus tamen dr ab inte stato proprie decedere ad hoc tex. in. l. omnem. C. ad tertulia. Et

ibi hoc tȝ

ibi hoc tz Pau de cast. pro quo facit qr hereditas defertur soluz ex testamento: aut ab intestato. l. j. ff. de petitio. hereditatis. Et ideo nō sine ministerio rubrice dicunt de hereditatibus que ab intestato: vt habetur insti. de here. que ab itestato. Et in auc. de here. que ab intesta. Non autē dixerunt de hereditatibus intestatorū ad hoc vt generaliter comprehenderentur hereditates etiam pupillorum et omniuz intestabiliuz. Et ita tenēt sali. et Raph. fulg. in. l. cū anti 10 quiorem. C. de iure delibe. vbi † Saly. allegat Petrū cinū sup quarta prisciani cū grammaticis in hoc nō repugnantibus iuri nostro standū videatur. l. in tm̄. §. fi. ff. de rerū diuisi. Et lz Bart. Ange. et plerique alij nō faciāt differentiā an statutū dicat itestatus. vel ab intestato. hoc est ex eo qr ipsi in fortioribus tenent qđ pupillus dicatur nedum decedere ab intestato sed intestatus: et in istis terminis opi. ista videtur magis cōmunis: quā etiam tenet Jo. calda. in suo consilio. vj. in rubrica de cōstitutionibus secundū quā opi. cōsuluerunt solenniter do. An. et Pe. de ancha. quorū consilia habeo: et secūdū hanc etiā senius cōsuluit Bar. prout referunt moderni in locis pre allegatis. Et tz Pe. de ancha. in. c. cum tibi. de testamentis. Et Ange. in consilio. xxv. incipit Petrus de vrbe veteri. Et in consilio cētesimo incipit statuto cōmunis burgi. et Paulus de cast. consilio cclxxxiij. incipit presupposito quodā statuto. Et Pe. de anch. cōsilio. clxix. icipit reuocatur in dubiū. Et Pau. de ca. in. l. in ambiguo ff. de legibus et videtur esse vt dixi magis cōmunis opi. modernorū 11 post Bar. in † cuius dictis semper solet esse veritas: obmitto rationes que videri possunt in locis preallegatis. Nam Bart. fundauit se in cōmuni vsu loquendi propter verba tex. dum dicit in. d. l. j. ff. de suis et legi. Et qđ tales pro intestatis habentur que si probaretur per testes res esset clara per tex. Et ibi no. per Bar. in. l. labeo. ff. de suppel. lega. Et hoc fatetur quasi omnes. Paul. autē de cast. dicit qđ iuris interpretatiō. dicuntur intestati per illum tex. ita dicit ipse in. l. cum antiquioribus et in. d. l. generaliter in principio. Et tenēt Pau. de cast. Et Ludo. Roma. in. l. in testamento. C. de testamēto. mili. ¶ Et ad rationē quam quidam assignant qđ in maioribus qui possunt testari nō est mirum quod statutuz locum habeat quia eo ipso qđ non testantur videntur voluisse quod hereditas vadat ad venientes ab intestato. l. conficiuntur. ff. de iure codicillorum intel 12 ligo † ad venientes ab intestato ex forma statutorū ex quo videntur se voluisse cōformare cū dispositione statutoruz iuxta no. per Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. Et per Bar. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de operis libertorum. Ista autē ratio nō militat in pupillis qui nō possunt disponere: et sic nec tacite: ergo cum non sit eadem ratio nō fit extensio de vno casu ad reliquum. Argumē. glo. in auc. quas actio. cū ibi no. C. de sacrosan. eccle. ¶ Respondeo in primis qđ procedit quādo loqueretur per verbum intestatū. quo casu nō videtur comprehendi de proprietate sermonis per. d. l. j. Secūdo quādo ab intestato qr tūc ex quo casus comprehenditur proprie non est extensio. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercitoria et consequenter licz esset diuersa ratio comprehenditur casus noster: cuz proprietas verborum conueniat. l. nō aliter. ff. de leg. iij. Secundo qđ siue consideremus quod statutū voluerit preferre genus paternum generi materno siue agnatos cognatis. Primū videtur voluisse statutū castri plani dum dicit. Multotiens euenit qđ hereditates proueniunt illis q succedere nō deberēt Et tū ex latere patris admittit et masculos et femias indistincte. Secūdū videtur cōsiderare statutū ciuitatis senarū. Maxime in addi. ad dictum statutū vbi ratio exprimitur conseruandi cippi et licet admittat sorores et filios sororis hoc non est mirum quia connumerantur inter agnatos et ad similitudinem agnatorū succedunt. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. heredib. Que 13 quidē rationes † expresse in dictis statutis pariter militant etiam in pupillis sicut in maioribus: ergo idem dicendum est iuxta not. per Bal. in. l. maximū vitium. C. de liberi. preteri. Et per glo. et bal. in. l. q̄uis. C. de fideicōmis. Et Jo. de imo. in. l. si viro. §. de viro. ff. soluto matrimonio. lz ergo dicta ratio supra assignata posset considerari. Tamen Attendi dz principalis intentio statuentiū. l. si qs nec causam. ff. si certū petatur et in. l. qui excep. ff. de cōdi. inde. Et traditur in. l. j. ff. de aucto. tuto. Et per Bal. in. l. venia. C. de in ius vocando. ¶ Tertio et vltimo videtur mihi qđ ratio assignata potius fa 14 ciat in contrariū. Naz ex quo † intētio statuentiū est qđ hereditas vadat ad personas in statutis vocatas talis censetur in dubio voluntas morientiuz iuxta no. per Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebell. Et per Pe. de ancha. in. l. tres fratres. ff. de pactis. et p Bal. in. l. precibus versus fi. C. de impube. et alijs substit. prouidere. Aut in his qui possunt testari nō fuit ita necessariū ex quo per eorum statuta statuentes poterant hoc facere. fuit ergo magis necessarium prouidere in his qui testari non possunt ad hoc vt hereditates deferrentur iuxta intentionem ciuium statuentiuz cum ipsa disponere non possint. ¶ Confirmatur ista responsio. naz videmus quod in his prouiderunt quod patres possent eius testamenta cōficere per viaz pupillaris substitutionis. vt in. l. moribus in prin. et in. l. patris et filij. ff. de vulga. et pupil. Ex quo propter etatez nō poterant de rebus suis disponere: qua ergo ratione magis cōueniēs fuit in pupillis q̄ in maioribus vt per alios de eorū bonis disponeretur: ita pariter magis conueniens est qđ per statuētes magis cēseatur prouisum in pupillis q̄ in maioribus. ¶ Cōfirmatur hoc idē nam ex quo lex vult patrē posse pupillariter substituere censetur loco dispositioni reliquisse arbitrio patris: vnde ex quo nihil disponit censetur pater voluisse hereditatem deferri voluisse ad succedētes ab intestato iuxta formam statutorū quibus volūtas patris censetur in dubio cōformis: vt dictū est. faciunt no. per. Dy. et Bart. in. l. j. §. fi. ff. de vulga. et pupilla. Et per docto. in. l. si fundus per fideicō. ff. de leg. j. Et ita vidi dictum statutum señ. intelligi et pluries practicari. Concluditur ergo quod dicta Moniche succedit simoni exclusa gabriella eius matre. Laus Deo.

¶ Consilium. lxxxij.

¶ An testamentū dicatur nullum ex preteritione filie cui aliqd fuit relictum pro dote stante statuto q̄ dotata a successione excludatur An fideicommissum factū in testamento condito coram quinque testibus sustineatur virtute clausule codicillaris. Et grauatus per fideicōmissum quando dicatur grauatus de restituendo partez bonorum et quando totam hereditatē. Et qđ conditio fideicōmissi sit purificata si grauatus decessit sine filijs licet viuēs habuerit filios. Et an vxor possit ab heredibus viri repetere fructus rerū parafernalium et aliarū rerū quas habebat extra dotez Et an cōtra petitionem dictorū fructuū obstet exceptio. Et quādo de fideicōmisso veniat detrahenda legitima et trebellianica. Quod trebellianica cessat in fideicōmisso ad pias causas: Et q̄ liberi secūdi gradus cōputent sibi fructus in trebellianicā. Et an femine exclusae a statuto faciant partē in legitima: et ad partē admittantur: et quomodo et quas expensas factas in rebus hereditarijs grauatis repetit.

¶ Summarium.

1 An fideicōmissum factum post mortem marci dicte fraternitati et pro puellis maritādis fuerit validum.
2 Testamentum factum coram quinque testibus conseruatur per clausulam codicillarem.
3 Aliquando alicui relinquitur pars bonorū seu quis grauatur de restituendo partē bonorū ex quo bona dicuntur deducto ere alieno.
4 Substitutio dicitur cōpendiosa restricta ad certā etatez que facta maiori omni tempore est fidecommissaria.
5 Censetur relicta hereditas per fideicōmissum sub conditione.
6 Post mortem viri qui decessit sine liberis competit actio contra eius heredes ad dotem et ad lucrum.
7 An vxor possit viro suo et ab heredibus suis repetere fructus rerū quas habebat extra dotem.
8 Non tenetur maritus restituere fructus bonorū parafernaliū siue sint naturales siue industriales.
9 Si fructus industriales extant tenetur vir eos restituere.
10 Vxor in parafernalibus non tenetur alere virum inopē.
11 Administratio rerum dotaliū residet penes maritum
12 Recipiens fructus de rebus alienis nō potest dici bonefidei possessor vt lucretur pro cultura et cura.
13 Ex patiētia magis presumi pōt liberalitas i minimis q̄ in magnis
14 Vir et vxor sunt vna caro et alter alterius onera portare debet.
15 Vir laborans inopia si vxor sit diues virum tenetur alere nisi forte vir in eam inciderit propter suum maleficium.
16 Mulierum genus auarissimū est ex propria natura.
17 Inter virum et vxorē est cōiunctio habens anneram reuerentiam.
18 Iure familiaritatis dicitur potius vir percepisse fructus q̄ vxor.
19 Presentia et patientia in actu difformi nō inducit factuz consensuz seu mandatum nisi qñ agitur de modico preiudicio.
20 Est consuetudo q̄ vxores pmittant maritos administrare non tamen in actibus difformibus.
21 In his que sunt magni preiudicij ex patientia nō arguitur titulus
22 Si maritus dicit se cōsumpsisse fructus in vsus communes debet stari sue assertioni alio non probato.
23 Quādo expense apparent facte tūc psumuntur facte ab eo q tenebatur
24 Fructus industriales extantes tenentur heredes restituere.
25 Malafides auctoris nocet heredi vniuersali.
26 Fructibus cōsumptis immediate successit actio ad estimationem.
27 Immediate cōsūptis fructib. nō crescit ampli. estiatio q̄tiplurimi
28 Actionib. personalibus competentibus ab estimatis non prescribitur nisi longissimo tempore.
29 Immediate consumptis fructibus non potest procedere vsucapio fructuum ex quo illos non possedit.
30 An in restitutione fideicommissi detrahi debeant legitima et trebellianica vel legitima tantum.
31 Grauamen iniunctum heredi de bonis pprijs heredis valet si grauatus tandē percepit ex fructibus bonorum testatoris.
32 An veniat detrahenda trebellianica diuersis temporibus.
33 In testamētis fideicōmissuz pro parte est fctm̄ p puellis maritādis
34 Que dicatur fraternitas secularis et ecclesiastica.
35 Priuilegium datur cause et nō loco.
39 Quāta sit legitima et q̄uo veniat cōputanda et detrahenda.
38 Heres grauatus pōt tm̄ repetere expēsas necessarias et vtiles factas et ad perpetuam rei vtilitatem.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectuz. In causa ver
tente inter fraternitatem sancte Marie de lucignano ex
vna. Et heredes marci domini Petri de dicto castro visis testamē
tis codicillis dñe Chebe Et statutis dicti castri: ⁊ recte pēsatis his
que in facto mihi narrata sunt. Quoniam de pluribus queritur ad
singula particulariter respondebimus. Primo queritur pro fun
damento eorū que veniunt examinanda. An fideicomissuz factum
post mortem marci dicte fraternitati: ⁊ pro puellis maritandis fue
rit validuz. Circa quod concludendum est quod si tam ex parte cau
se efficiētis: quia domina Checha maior .xij. potuit testari. l. qua eta
te. ff. de testamtis. Et cense permissa testari si nō reperitur ꝓhibita.
cum edictum de testibus sit prohibitorium. insti. quibus nō est per
mis. fa. testa. per totum: tum ex parte cause materialis. Nam domi
na checha honorando Marcum instituendo heredez in bonis suis
potuit in illis illum grauare iuxta. l. ab eo cum ibi no. C. de fideicō.
1 cum similibus. Non obstat † quod bartholomea neptis ex filia pre
mortua fuerit preterita: quia nihil apparet relictum sibi honorabi
li titulo institu. in dicto testamento domine Chechre auie materne:
⁊ consequenter testamentum videtur nullum per id quod habetur
in autentico vt cum de appel. cognoscitur. §. aliud quoqꝫ capitulum
Quoniam ad hoc faciliter respōdetur quod dicta testatrix reliquit
certa bona dicte domine Bartholomee pro eius dote: ⁊ consequē
ter dicitur satis dotata tempore mortis testatricis ad hoc vt ab eius
successione tanquam dotata excludatur prout declarat Barto. in. l.
titio centum. §. titio genero. ff. de condi. ⁊ demon. Si ergo vt dota
ta erat exclusa a successione sequitur quod preterita non poterat te
stamentum rumpere prout declarat Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tā
tum. ff. de liber. ⁊ posthu. quem magis communiter sequuntur do
2 ctores. ¶ Preterea posito quod † coram quinqꝫ testibus non esset
testamentum solēne ⁊ quod preteritū testamentum fuisset nullum
tamen dictum fideicommissum conseruatur per clausulam codicil
larem secundum cōmunem glo. Barto. in. l. j. ff. de iure codi. ⁊ Bar
to. ⁊ docto. in. l. filio preterito. ff. de iniusto testamento. ⁊ docto. in
auctentica ex causa. C. de liberis preteritis. cum similibus. ¶ Secun
do discutiendum est de virtute comprehensiua fideicommissi ⁊ an
eius conditio sit purificata: ita quod fideicommissum debeatur: in
qua dubitatione. ¶ Primo concludo quod virtute dicti fideicom
missi Marcus seu eius heres fuit grauatus restituere dimidiaz he
reditatis dicte fraternitati ⁊ dimidiaz executoribus pro puellis ma
3 ritandis. Ista conclusio probatur. Nam † aliquando alicui relin
quitur pars bonorum seu quis grauatur de restituendo partez bo
norum. Et hoc dicit fideicōmissuz rei certe ⁊ sic particulare ex quo
bona dicuntur deducto ere alieno. l. princeps bona. ff. de verbo. si
gnifi. ⁊ ita determinat Bar. in. l. si quis seruum. §. fin. ⁊ sequuntur
docto. ff. de lega. secundo. Aliquando ⁊ secundo relinquuntur seu
quis grauatur de restituendo etiā bona seu bona indefinite: ⁊ tunc
tenetur restituere hereditatem. Argumento. l. vxori. ⁊. l. generali.
§. vxor. ff. de vsuf. legato. ⁊ tenet Barto. in. d. l. si quis seruum. §. fin.
Ubi assignat rationem inter primum ⁊ secunduz casum. Naz quā
do relinquuntur omnia bona si intelligerentur deductis oneribus
sequeretur inconueniens qꝺ heres habet solum omnia onera ⁊ le
gatarij ⁊ fideicommissarij omnia emolumenta contra. l. ⁊ si non sint
ff. pro socio. Aliquādo ⁊ tertio relinquit᷑ vel grauat᷑ quis de restituē
do vnam partē bonorū vni ⁊ alterā alteri: ⁊ sic omnia bona p diuer
sas quotas ⁊ diuersis personis: ⁊ hoc etiā casu censet᷑ grauat⁹ resti
tuere hereditatē. Ita determinat bar. in. d. l. si qs seruū. §. fi. ⁊ ibi se
quitur dominus Franciscus de albergotis quoniā militat eadez ra
tio q̄ in precedēti ne heres remaneat oībus onerib⁹ obnoxi⁹ sine emo
lumento ergo esse debet eadē iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. aqui
liam. c. translato de consti. ⁊ hic est casus noster. Quoniaz testatrix
disponit quod si marcus decedat sine liberis legitimis ⁊ naturali
bus dimidia pars bonorum remaneat pro puellis maritandis ⁊
sic grauamen est iniunctum in omnibus bonis ⁊ consequenter in
telligendo dimidia bonorum ⁊ dimidia hereditatis. ¶ Secūdo cō
cludo quod conditio fideicōmissi est purificata ⁊ consequenter fi
deicōmissum debetur. Et est locus restitutioni hereditatis. l. cede
re diem. ff. de verbo. signi. iuncta. l. restituta. ff. ad trebel. Quod au
tem conditio fideicōmissi sit purificata ostenditur. Nam testator in
stituit marchū heredē vniuersalē ⁊ substituit hoc modo: ⁊ si dictus
Marchus decederet sine filijs legitimis ⁊ naturalibus infra etatē
xl. annorum: tunc ⁊ eo casu voluit quod medietas dictorum bono
rum remaneat fraternitati. Et de alia medietate maritentur puel
4 le que † quidem substitutio dicitur compendiosa restricta ad cer
tam etatem que facta maiori omni tēpore est fideicōmissaria vt in
l. centurio cū ibi no. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ no. in. l. precipibus. C. de im
pube. ⁊ alijs substit. ⁊ sic censetur relicta hereditas per fideicōmis
sum sub cōditione Si marchus decesserit sine filijs legitimis ⁊ na
5 turalibus. Que † cōditio adiecta verbo decederet requiritur ⁊ intel
ligi debet secundū tēpus verbi: ⁊ sic quod tēpore mortis nō habue
rit filios legitimos ⁊ naturales. Ad hoc vt cōditio dicatur purifi
cata. l. titius. ff. de testamēto mili. l. ex facto in prin. ⁊ ibi late Bart.
ff. de vulg. ⁊ pupil. sed in casu nostro dicitur qꝺ Marchus mortuus
est sine filijs: ergo purificata est conditio quātuncūqꝫ in vita filios
habuisset. hāc cōclusionē etiā in terminis decidit tex. sing. in. l. ex fa
cto. §. si quis autē. Et ibi Bar. ⁊ docto. ff. ad trebel. ⁊ sic cōcluditur
quod heredes Marchi tenētur restituere dimidiā hereditatis di
cte fraternitati ⁊ alteram dimidiā executoribus pro puellis maritā
dis iuxta no. per Barto. in. l. talis. ff. de alimē. ⁊ cib. lega. ¶ Tertio
discutiendū est que bona ⁊ iura censeantur esse in dicta hereditate
⁊ sic que veniant in restitutione dicte hereditatis. ¶ Circa quaz dif
ficultatez plura sunt vidēda. Primū quid de dotibus florenorū du
centorum auri quas Marchus maritus domine Chechre cōfessus
fuit se habuisse ab antonio Joānis Paulini patre dicte dñe Che
che ⁊ de lucro. xx. florenoruz precedēte dicto Marcho eius marito
6 circa † quod in primis cōcludo quod post mortē dicti Marchi An
gele domine Chechre cōpetit actio cōtra eius heredes ad dictā dotē
⁊ ad dictū lucrū siue pater stipulatus fuerit vice ⁊ nomie filie iuxta
no. per Bar. in. l. post dotez. ff. so. ma. siue simpliciter ex quo p mor
tem patris actio fuit in filiā cōsolidata per id quod habetur in. l. ij.
in prin. ff. so. ma. siue cōfessus fuerit Marchus cōstante matrimo
nio ex quo post biēniū preiudicat cōfessio iuxta id quod habetur in
l. fi. C. de dote cau. nō numerata siue cōstante matrimonio ex quo lꝫ
presumeretur donatio cēsentur morte cōfirmata vt in. l. ij. cū glo. C.
eo. ti. de dote cau. nō numerata ex quib⁹ infero qꝺ quatenus Mar
chus ⁊ eius heredes sunt hēdes Marchi angeli eius viri siue medi
ante persona Francisci vel filiorū suorū eaten⁹ tenent᷑ ad dictas do
tes: cū iura hereditaria actiue ⁊ passiue transeunt ad heredes vt in
l. j. C. si certū petatur ⁊ in. l. pro hereditarijs. C. de here. actio. Secun
7 dum quod venit † declarandū in hac tertia difficultate est difficili⁹
ceteris an domina Checha potest viro suo ⁊ cōsequenter ab heredi
bus suis repetere fruct⁹ quos percepit ex bonis que habebat extra
dotem ⁊ consequēter an ius petēdi dictos fructus dicatur in here
ditate domine Chechre. ¶ Et primo aspectu videbatur qꝺ nō siue es
sent fructus naturales vt poma que sine labore pcipiūtur: siue idu
striales vt vinū frumentuz. ⁊ huiusmodi. ¶ Primū videtur ꝓbari
per tex. in. l. si id qꝺ. §. si quid. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. vbi vxor nō
repetit a viro operas seruorū: ⁊ tamē in eis percipiendis nō requi
ritur industria. ⁊ tamē opere sunt fructus: seu fructibus equiparā
8 tur. Et hoc tenet simpliciter Bar. † nō aliter distinguendo in quo
dam suo cōsilio quod incipit questio talis est titius habēs vxorem
vbi cōcludit quod nō tenetur maritus restituere fructus bonoruz
parafrenaliū: siue sint naturales siue industriales cū glo. in. l. fi. C.
de pac. conuē. vbi maritus nō teneretur restituere vsuras quas per
cipit ex pecunia vxoris: extra dotē: ⁊ rationez glo. assignat: quia in
lucrando ⁊ exigendo requiritur labor ⁊ industria: sed eadem ratio
videtur militare in fructibus industrialibus: ergo eadez debet esse
iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. aquiliā. ⁊ hanc opinionem ita sim
pliciter tenent. Ray. ⁊ Cy. in. d. l. fi. C. de pactis cōuentis. vbi conclu
dunt per dictam rationē quod maritus nō tenetur restituere fru
ctus industriales bonorum parafernalium. ¶ In contrariuz tamē
videtur casus in. l. pe. ff. ad. l. falcidiā. vbi probatur aperte quod il
lud quod ex rerū vxoris administrat. remansit restitui debet: ⁊ hoc
simpliciter tenet glo. in. d. l. fi. C. de pactis cōuentis. ⁊ sic tam in na
turalibus ꝙ in industrialibus vt maritus teneatur ad fructus bo
norum parafernalium. Secus dicat in vsuris: ⁊ ita eaz simpliciter
refert ⁊ sequitur ibi Bal. dicens quod fructus intrinsecos tenetur
restituere. Secus in accessionibus secundū gl. ibi. ita etiā simplici
ter voluit glo. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotiū: quā ita simpliciter i
telligunt ⁊ sequuntur ibi bal. ⁊ Ange. scꝫ ꝙ nō tenet᷑ restituere vsu
ras que propter rē percipiunt᷑ sed fructus qui ex re īmediate perci
piunt᷑. Nec videt᷑ vera extēsio Cy. ⁊ Ray. qui dicūt idē in fructibus
industrialibus qꝺ in vsuris ex quo requirit᷑ etiā labor ⁊ industria
Quoniā vt dicit Paulus de Castro in suo cōsilio. clxxxiiij. super
primo reperio diuersas opiniones: licet in industrialibus sit labor
nō tamen talis qualis est in exigendo vsuras ab inuitis: ideo glo.
que sciebat in talibus fructibus esse laborē: qꝛ tamē nō talē qualez
in vsuris indistincte voluit fructus nō cedere lucro mariti. ⁊ doctri
na Cy. ⁊ Ray. de directo cōtrariat᷑ intētioni glo. ¶ Preterea Cy. ⁊
Ray. nō cōsiderarunt qꝺ in vsuris militat alia ratio. quia est lucrū
inhonestuz ⁊ odiosum: ideo circa ipsas facilius presumit᷑ remissio.
Argu. l. cū post in prin. ff. de iure dot. ⁊. l. qui semisses ⁊. l. cū quidā
§. j. ff. de vsufru. ⁊ quod per illas leges inquit Bart. in. l. que dotis
ff. so. ma. in. ij. col. vnde secundum Pau. de cast. non est bona argu
mentatio de vsuris ad fructus industriales. ⁊ secundum hanc par
tem qꝺ simpliciter teneatur maritus ad fructus bonorum parafer
nalium consuluit Bar. prout refert Bald. in. l. si viua matre. C. de
bonis maternis. vnde articulus redditur difficilis super quo bar.
in. d. l. pe. ff. ad. l. falci. recitat distinct. quam disputando faciebat
mar. si.

mar.fi.ꝛ latius illam recitat Bar.de saly.in.d.l.fi.C.de pactis con-
uentis. De qua statim dicetur. sed reperio Bald.in quodã suo cõ
silio quod incipit in Christi noĩe amen: quedã sunt res que sunt in
dominio mariti: ꝛ latius dominum Franciscum de albergottis in
suo cõsilio quod incipit in Dei noĩe amen: Res sic se habet: domĩa
Katherina qui distinguũt ꝙ mulier potest habere patrimonium
triplicis generis. Aliquando enim ꝛ primo habet bona dotalia q̃
sunt in dominio ꝛ administratione mariti vt in.l. doce ancillã.C.
de rei vẽ.ꝛ i.l.in rebus.C.de iure dotiũ. Aliqñ ꝛ secũdo habet bõa
parafernalia q̃ sunt in dñio vxoris: ꝛ in administratiõe viri. Que
vir sua diligẽtia ꝛ periculo administrat pro qua administratione
bona viri sunt tacite obligata. Et de his loquit ter.in.l.fi.C.de pa
ctis conuẽtis secundum Bal.in dicto ꝯsilio. Et hoc clarius decla-
rat do. Franc.de albergottis in dicto cõsilio dicens quod bona pa
rafernalia sunt bona mobilia que mulier defert i domum viri ma
xime ratione sui proprij vsus vel cuꝫ cõmunis vsus sit vir vxori.l.si
ego.§.dotis.ff.de iure dotiũ.ꝛ d.l.fi.C.de pac.conuen.ꝛ istorum pa
rafernalium: aliquando vxor tradit custodiam viro: ꝛ tunc videt
ei cõcedere tacitã eorũ administratiõ.ꝛ ꝑ vsum vt dictis iuribus. et
tradit Bar.post Jaco.butri.in.l.maritus.C.de procu.ꝛ Bal.in.l.
assiduis.C.qui potio.in pig.habeant: quãdoqꝫ sibi reseruat custo
diam: ꝛ tunc vir nullum ius pretendit in illis.d.§.dotis nisi prout
in tertia specie bonorum. Aliquando ꝛ tertio habet bona neqꝫ do
talia neqꝫ parafernalia: ꝛ ista sunt secũdum Bal.in.d.l. loco in do-
minio vxoris que ipa locat ꝛ fructus pcipit. Ad idem qđ no. Bal.
in.l.fi.C.de sen.que sine certa quãtitate vbi no.loquit sed clarius ꝛ
latius loquit do. Franciscus de albergottis dicens qđ sunt ea que
sunt extra dotem ꝛ extra ea que vxor in viri domũ inducit. Ista eñ
differunt a dotalibus ꝛ parafernalibus: qꝛ vir in istis nõ habet do
miniũ vt in dotalibus neqꝫ administrationẽ vt in parafernalibus
ex tacita ꝛ presumpta volũtate vxoris. Et hinc est ꝙ qñ vir agit ꝑ
vxore sua ad hãc tertiã speciẽ bonorũ tenet de rato cauere.l.marit⁹
C.de procuratoribus: secus qñ agit pro parafernalibus qꝛ nullam
prestat cautionẽ qꝛ intelligit habere volũtatẽ vxoris ꝛ admistratio
nẽ ꝛ hãc distĩaꝫ tãgit gl.i.d.l.marit⁹ ꝛ i.d.l.fi.C.de pac.cõuẽtis. facit
qđ no.glo.in rubrica eod.ti.ꝛ Azo in summa illius tituli ꝛ Azo in
summa.C.de iure dot.in prin.ꝛ probant etiã predicta in auc.de ex
hibẽ.reis.§.fi.cum glo.quibus premissis in qualibet specie viden-
dum est an maritus teneat ad fructuũ restitutionẽ circa primã spe
ciem bonorum scꝫ circa bona dotalia clara est cõclusio secũduꝫ om
nes ꝙ fructus sunt viri: ꝛ nõ tenet ad restitutionẽ.l.dotis fructus.
ff.de iure dotiũ.ꝛ i.l.pro oneribus.C.eo.ti.cum vulgaribus. Circa
secũdam speciẽ bonorũ scꝫ parafernalium maior est difficultas: in
qua tamen difficultate ex distinctiõe Mar.fili.relata ꝑ Bar.in.d.
l.pe.ꝛ latius Saly.in.d.l.fi. ¶ Considero tres casus. primus casus
est quid iuris in vsuris. Secũdus quid in fructibus naturalibus.
Tertius quid iuris in fructibus industrialib⁹. Circa primũ casuꝫ
habemus ter.in.d.l.fi.C.de pactis cõuentis vbi si extãt restitui de-
bẽt. Si vero sunt cõsumpti non restituũtur. Quod tamẽ intelligit
ibi Bar.de saly.quando sunt cõsumpti in vsus cõmunes quo casu
loquit illa litera: si autem sunt cõsumpti in alios vsus: tũc licet ille
tex.non declaret tamẽ Marti.fili.dicit ꝙ sibi videt quod veniant
restituende vt a quolibet procuratore: idem tenẽt Ange.ꝛ imo.in
d.l.pe.ff.ad.l.falci. Nõ enim per illam.l.permittit ea cõsumere nisi
circa se ꝛ vxorem vt ibi d: ergo in alios vsus vr prohiberi. Argu.l.
cum pretor.ff.de iudicijs. Circa secũdum casum de fructibus natu-
ralibus qui sunt poma pira ꝛ alia in quibus nõ vertit diligentia
ꝛ industria in pcipiendo prout declarat Bart.in.l.ancille.C.de
fructibus ꝛ tradit Bar.in.l.ex diuerso.ff.de rei vendi.ꝛ in his con
cluditur ꝙ aliquando ꝛ primo fructus extant: ꝛ tunc tenet restitue
re vt est casus in.d.l.pe.ꝛ ibi tenet Bar.post Mar.fili.ꝛ sequũtur
docto.ibi: est ter.in.d.l.fi.C.de pactis cõuẽtis per id quod ibi dicit
de vsuris extantibus. Et probat in.l.si stipulata.§.j.ff.de dona.in
ter virũ ꝛ vxo. Aliquando ꝛ secũdo sunt cõsumpti ꝛ tunc Bart.in
dicto consilio quod incipit titius habens vxorem: quod est in ordi
ne.xlj.secundum ordinem perusinum tenet indistincte ꝙ nõ debet
restitui: vt supra retuli. sed contrarium sentiunt aperte glo.in.d.l.
vbi adhuc.ꝛ in.d.l.fi.ꝛ tenet Paulus de castro in.d.l.peñ. Et ideo
dicẽdum est ꝙ aut sunt magni valoris ꝛ tũc maritus tenetur resti
tuere quatenus factus est locupletior.d.l.si stipulata.§.j.ff.de dõa.
inter virũ ꝛ vxorem secũdũ Mar.fili.ꝛ Bar.in.d.l.pe.ꝛ sequũtur
ibi moderni: ꝛ tenẽt gl.ꝛ Saly.in.d.l.fi.C.de pactis cõuentis ꝛ Al
bergottus in dicto cõsilio. in dubio autẽ vr locupletior factus qua
tenus ascendit estimatio fructuũ qui ad eũ peruenerũt: nisi ꝑ par
te mariti ꝯrium probetur: vt voluit glo.no.iuncto ter.in.l.vtrũ.ff.
de peti.hereditatis.quã ibi multũ cõmendat Ange. Aut sunt cõ-
sumpti tamen sunt modice estimatio.ꝛ tunc non tenetur restituere
secũdum Bar.post Marti.in.d.l.pe.argumẽto.l.si id qđ.§.j.ff.d
donatio.inter virum ꝛ vxo.ꝛ.l.omnino.ff.de impẽsis in rebus do
ta.fac.ꝛ Saly.in.d.l.fi. Et tenet do. Frãciscus de albergottis in di
cto consilio. Circa tertiũ casum: scilicet de fructibus industrialib⁹
qui sunt illi qui percipiũtur industria ꝛ labore prout declarat bar
to.in.d.l.ex diuerso.ꝛ Bald.in.l.j.C.de vsuris ꝛ fruc.legatorum in
9 ter† quos cõnumerat olina secũdum Barto.in.d.l.pe.allegat ter.
vbi dicit esse casum in.l.antepe.ff.de rei vẽdi. Et in his fructibus
cõcludẽdum est ꝙ aliquando ꝛ primo fructus industriales extant
ꝛ tenetur eos restituere: ita cõcludit Bar.post Mar.in.d.l.pe. Ar
gumẽto.d.l.si stipulata de donat.inter virum ꝛ sequũtur Ang.ꝛ
Imo.ꝛ Ange.ꝛ Saly.in.d.l.fi.ꝛ Bal.in.c.j.de fratribus de nouo
beneficio inuestitis idem Bald.in.d.cõsilio ꝛ Franciscus de alber
gottis in preallegatto cõsi. Et in hoc cõcordãt oẽs: ꝛ tenet Pau.
de castro in.d.l.pe.vbi dicit ꝙ potest vxor tãqꝫ proprios vendicare
cum sint ex rebus suis percepti.l.solum.§.meum.ff.de rei ven.ter.
quo sunt percepti per maritũ tanqꝫ bonefidei possessorẽ qꝛ tunc fa
ceret illos suos secũdum eũ. Argu.l.qui scit.§.bonefidei.ff.de vsu
ris. Aliquãdo ꝛ secũdo fructus sunt cõsumpti vel preter volũtatẽ
vxoris ꝛ tũc etiam tenetur restituere. Argumẽto.l.de his.C.de do
natio.inter virum per quẽ ter.ita tenet Bar.post Mar.fili.in.d.
l.pe.vbi idem tenet Pau.de ca.ꝛ tenet Saly.in.d.l.fi.arg.l.hac le
ge.eo.ti.tenet Pau.de castro in dicto cõsilio.clxxxiiij. Aliquãdo ꝛ
tertio sunt cõsumpti de volũtate mulieris ꝛ tunc reperio tres opi-
niones. Prima fuit Bar.in.d.l.pe.vbi tenet absolute ꝙ nõ debẽt
restitui. Argu.d.l.fi.C.de pactis cõuentis. Et hanc partem sequit
ibi Pau.de cast.ex quo in eis percipiendis exercuit industriam si
cut dicimus in vsuris in.d.l.fi.ꝛ idẽ vr tenere Bal.in.l.assiduis.C.
qui potio.in pig.hab. Argu.in.d.l.si stipulata.ꝛ ita tenet Saly.in
d.l.fi.C.de pactis cõuentis.vbi hoc idem tenet Rav.ꝛ Cy. Secũda
fuit opi. Ange.ꝛ Jo.de imo.in.d.l.pe.ff.ad.l.falcidiã ꝙ quatenus
cõsumpti sunt in promiscuos vsus mariti ꝛ vxoris vel in vsus vxo
ris nõ tenet restituere: sed quatenus in aliam causam per maritũ
vel in suos vsus conuertit tenet restituere. Et hãc opi.tenet Bald.
in.l.si viua matre.C.de bonis maternis idẽ tenet Bal.in dicto cõ-
silio quod incipit quedã sunt res ꝛc.vbi dicit ꝙ quatenus sunt cõ
sumpti in vxorẽ ꝛ cõmunem familiam nõ tenetur restituere sꝫ qua
tenus cõsumpti sunt in vsus mariti: ꝛ eius patrimonium auxerũt
possunt repeti. aliquid enim viro cõceditur in parafernalibus: qꝛ
cum eius administratio sit eius periculo aliquid in recõpensatiõe
periculi cedere debet eius lucro. Idẽ voluit do. Frãciscus de alber-
gottis in dicto consilio quod incipit. Nos sic se habet domina Ka
therina: Quod quidem consilium quidam attribuũt Bal.vbi di-
cit ꝙ lucratur in recõpensatione oneris sumpte administrationis
per not.in.d.l.fi.C.de pactis conuentis. Quatenus autem conuer
tisset in proprios vsus tenentur restituere per not.in.d.l.si stipula
ta.§.primo. Et dicit ꝙ in istis procedit distinctio Mar.fili.ꝛ bar.
10 ¶ Notandum† tamen est prout dicit prefatus do. Frãciscus in di-
cto consilio ꝙ non dicitur maritus conuertisse in vtilitatẽ vxoris.
Si maritus conuertisset in alimonias suas ꝛ vxoris sue: sed in vti
litatem viri ad quem spectabat onus alẽdi vxorem de proprio: vn-
de seipsum releuasse intelligitur: ꝛ tanti dicitur esse locupletior.l.
in summa.§.in frumento.ff.de condi.inde. Pro his adduco ꝙ di
cit Bal.in.l.ꝙ in vxorẽ.C.de nego.gestis.vbi dicit ꝙ vxor in para-
fernalibus non tenetur alere virum inopem per not.in.d.l.si stipu-
lata.§.primo. Hoc idem voluit Bald.in quodam suo consilio qđ
incipit viso testamento: vbi dicit fortius ꝙ si mulier cõsumeret in
alimentis potest in dubio repetere: quia dicitur potius negocio-
rũ gesto.ꝙ liberalitas per.d.l.si stipulata.§.primo.ꝛ per id quod
habetur in.l.nensenius.ff.de nego.gestis.ꝛ in.l.alimenta.C.eo.ti.
Hoc tñ sane intelligit bal.nisi esset tanta necessitas ꝙ vxor tenere
tur familiam alere: quia tunc non potest repetere: alias secus: quia
dicitur vtiliter gerere negocium viri. ¶ Tertia fuit opi.glosa torũ
in.d.l.vbi adhuc: ꝛ ibi Bal.ꝛ Ange.in.d.l.fi.ꝛ ibi Bal.qui indisti
cte voluerunt ꝙ possint repeti.ꝛ hanc opi.indistincte sequitur do
mi. Pau.de cast.in dicto consilio.clxxxiiij.incip. Super primo re-
perio diuersas opi. Nam contraria opi.fundatur principaliter in
dicta.l.fi.cum glo.C.de pactis conuentis. Sed ad predictum ter.
cum glo.respondet Paulus de castro vt supra in pncipio dixi. Et
dicit ꝙ pro opi.glo.contra Mar.filli.ꝛ Bar.est casus in.d.l.pen.
que simpliciter loquitur. Et sic tam de extantibus ꝙ de cõsumptis
ꝛ tam de naturalibus ꝙ de industrialibus: ꝛ queritur ibi an id qđ
ex administratione rerum apud maritum remansisse dicuntur cuꝫ
ceteris bonis restitui debeat ꝛ iurisconsultus respondet quod illo
venit in rationem: ꝛ licet Bar.respondeat ꝙ licet ter.dicat ꝙ tene
tur rationem reddere.non tñ dicit ꝙ teneatur fructus restituere si
sunt consumpti: Ista responsio non videt bona: quoniam respon
sio non adaptaretur interrogationi facte super restitut.prout fie-
ri debet.insti.de inuti.stipu.§.preterea.ꝛ in.l.j.C.de diuersis rescri
ptis. ¶ Confirmatur hoc qꝛ si nõ deberent restitui nulla ratio esset
reddenda.l.iul. Paulus ꝛ.l.cum seruus.ff.de condi.ꝛ demonstra.
11 Cuius contrarium dicit ibi ꝙ ratio est reddenda. ¶ Nec vr† obsta
re si dicatur ꝙ ille text.loquitur de ipsis rebus vxoris non de fru-

ctibus prout sensit ibi glo. & Bar. in dicto cõsilio quod incipit. Titius habens vxorẽ. Quoniam illa verba tex. dum dicit id qd ex administratione rerũ resedisse penes maritum &c. possunt optime verificari in fructibus pceptis & in suá vtilitatẽ consumptis: & quod loquat de fructibus cõmuniter tenent docto. in. d. l. pe. & glo. & docto. in. d. l. fi. C. de pactis conuentis. verũ est eñ q illi remanserunt apud maritũ ex quo eos nõ restituit: vnde restringere illũ text. ad res principales nulla necessitas lex vel rõ nos ad hoc compellit: ergo fieri non debet sed generaliter intelligi. l. de precio. ff. de publi. xix. distin. si romanorum. Confirmant premissa. Nam maritus pcipit † fructus de rebus alienis ergo nõ potest dici bonefidei possessor vt lucretur pro cultura & cura: cuz ille quo ad hoc dicatur bone fidei qui possidet cogitatione dñi: vt habetur in. l. apud antiquos C. de furtis: sed quando quis scit se non dominũ & percipit tanq̃ de re aliena vr percipere nomine domini. Argu. l. ab vno. ff. de neg. gest. & l. familie. ff. fami. bercis. & vtrobiq̃ p Bart. vnde statim fuerunt effecti vxoris sicut ipsa pcepisset: & extantes poterat vendicare & consumptos condicere iuxta no. in. l. certum. C. de rei vendi.

¶ Cõfirmant premissa. nam si de pomis & sic fructib⁹ naturalibus est ratio reddẽda qui sunt modice extimatiõis & vt in plurimis cõsumuntur in promiscuos vsus: fortius idem videtur dicendum de oleo vino frumento & similibus: Quoniam durum vr q de his minimis inter virũ & vxorẽ querat: & poti⁹ de illis videbat q nõ esset reddenda ratio sicut videmus in operis seruorũ vxoris prestitis viro. l. si id quod. §. ij. ff. de dona. inter virũ. vnde fortius idem dicendum videtur in vino oleo &c. que possunt esse † magni precij quoniã ex patiẽtia magis presumi potest liberalitas in minimis q̃ in magnis. l. vtrum. ff. de donatio. inter vi. & vxorẽ. & not. Bart. in. l. q̃ dotis. ff. sol. matri. & per has & alias rõnes vrgentes dicit Paul. de castro opi. glo. esse veri. &c. Et quod potius est adherendũ glo. propter eius auctoritatem & sequaciũ & rationes vrgentes: demõstrat &c. q nõ debet presumi tacita donatio prout in sequentibus dicet. Aliquando & tertio sumus in dubio an fuerint percepti volũtate mulieris an vero contra vel preter voluntatẽ & istum tertiũ casum non cõsiderãt Marti. filli. Bar. & sequaces vt dicit do. Frãciscus de albergottis in dicto consilio: & hoc casu posset pcedere opi. glosarũ & sequacium. Cui opi. non ɔ̃dicit opi. Marti. filli. Bart. & sequacium. Maxime propter rõnes vrgentes quas adducit Paul. de castro. in dicto consilio: vbi etiam demõstrat q in dubio nõ est presumenda donatio ex patientia vxoris: quia inter eos non presumit animus donandi nisi in minimis: vt p Bar. in. d. l. que dotis. Et ita loquitur tex. in. d. l. si id quod. §. ij. in quo Marti. filli. se fundat quia loquit in minimis nõ in magnis. ¶ Preterea si ex patientia presumeret donatio etiã extantes non possent peti: quod est falsum. Nam perceptio fit ea sciente & patiente: consumptio aũt fieri potest ea ignorante: vnde si animus donãdi presumeretur potius esset in patiendo pcipere q̃ consumere secundũ Pau. de cast. in dicto consilio. Qui etiã notabiliter dicit ad propositũ q licet cõsumptos in promiscuos vsus faciat suos iuxta no. in. d. l. fi. C. de pactis conuentis vel consumptos volũtate mulieris secundũ varias opi. de quibus supra: tamen maritus vel eius heres qui non vult restituere sed lucrari habet hoc probare quia non presumitur: licet saly. in. d. l. fi. dicat q sufficit quod dicat consumptos donec probentur extare: allegat Bar. in. d. l. pe. Ego in lectura mea non inuenio q Bar. hoc dicat. Preterea aduertendũ est q si maritus vel heres dicit consumptos & post triẽnium hoc presumeret & nõ ante iuxta not. in. l. j. C. si aduersus vsucapio. vnde credo q marit⁹ habet hoc probare: & fortius quando vellet probare consumptos vel in vsus promiscuos vel voluntate mulieris quoniam sunt qualitates fundantes suam intentionem: ergo per eum probande iuxta not. per Bar. in. l. in illa. ff. de verb. obli. & per bal. in. l. actor. C. de probat. & hoc idẽ tenet do. Franciscus de albergottis: vt in cõclusione dicti consilij vt. j. dicam & hoc vr verissimũ. Et hec de scda specie bonorum scripta inuenio per doctores. Circa tertiã speciẽ bonorum que nõ sunt neq̃ dotalia neq̃ parafernalia. Reperio Bal. in dicto consilio quod incipit. Quedam sunt res: qui in effectu cõcludit qd aut mulier hoc facit subueniendo necessitati viri & non repetit quia ei posito in necessitate subuenire tenet. l. j. & auc. preterea. C. vnde vir & vxor: sunt enim socij diuine & humane domus: & vna caro † & alter alterius onera portare debet: sed vir vxoris semper: q2 mulieres semper vident in necessitate. l. quintus. ff. de dona. inter vi. & vxo. vxor aũt viri perraro & scdm cõmuniter accidentia: Si tamen de facto vir laborat † inopia & vxor sit diues virũ tenetur alere nisi forte vir in eam inciderit pp̃ter suum maleficium. arg. c. ex parte nostra de consuetud. Aut vxor hoc facit largiendo viro: & tũc vir tenetur nisi morte vxoris donatio sit confirmata. d. l. si stipulata. in principio cum glo. que incipit. Siue vxor. & subdit q in casu necessitatis tenet vxor subuenire viro iuxta no. in. l. si cum dotẽ. §. finautẽ in se nissimo. ff. sol. matri. Sed domi. Franciscus de albergottis in pre allegato consilio qd quidã attribuunt Bal. latius & notabilius locutus est dicens quod aut constat quod contra volũtatẽ mulieris percepit & tenetur rationẽ reddere & restituere. d. l. de his. C. de donatio. inter virum. Aut constat q cum voluntate mulieris: & tunc aut queritur de extantibus & idem q2 integros tenetur restituere. d. l. si stipulata. §. primo. Aut de consumptis & tunc distinguendũ est inter industriales & naturales secundum distinctionem positã in precedenti questione in fructibus bonorum parafernalium: sed quando voluntas est dubia hunc casum obmisit Bar. secundũ eũ quẽ dicit esse proprie casum sue ɔ̃sultatiõis. Ponit eñ casuz quod mulier dedit certam quantitatem in dotem & quod habuit multa alia bona: & q maritus tenuit omnia bona tam dotalia q̃ non dotalia & q dotis fructus percepit per spacium. xij. annorum. & in hoc casu concludit q vir non lucrat fructus neq̃ extãtes neq̃ consumptos neq̃ naturales neq̃ industriales: sed tenetur eos restituere mulieri: & de his loquitur proprie. l. penul. in principio. ff. ad. l. fal. nil extra subaudiendo: & nullam vim faciendo litere & est ratio q2 bonorum bonorum fructus non intelligitur in dubio vir de voluntate vxoris consumere sed potius contra voluntatem & hoc ex multiplici rationis presumptione. ¶ Prima presumptio est ex cõmuni natura que est q quis non presumitur res suas iactare velle. l. cum de indebito. ff. de proba. ¶ Secunda presumptione sumpta † ex ppria natura mulierum: quia eorum genus auarissimum est. l. si ego ff. ad velle. Et ideo monstruosum est eas largiri velle. Nec presumẽdum quia regulariter entia agunt secundum propriam naturam & solitum & cõmunem eorum morem dicta. l. cum de indebito. et. l. nõ omnis. §. a barbaris. ff. de re mili. ¶ Tertia presumptione sumpta ex personarum congruenti presumptione: quia decet viros sustentare vxores de proprijs vel de fructibus bonorum dotaliũ: nõ viros nutriri & sustentari ab vxoribus. l. examino. ff. de donat. inter virum. l. si cum dotem. §. finautem in seuissimo. ff. solu. matri. et est expressum in dicta. l. si stipulata. §. primo. & ibi not. in verbo contra naturam. ¶ Quarta † ratione sumpta ex personarum coniunctione & eius qualitate: vz quia inter virum & vxorem est coniunctio habens annexam reuerentiam ex parte vxoris propter quam ex patientia resultat presumptio dissensus seu voluntatis coacte. l. j. §. que honorande. ff. quarũ rerum actio non datur: & scribit barto in. l. que dotis. ff. soluto matrimonio. ¶ Quinta quia consumptio bonorum vxoris est sibi preiudicialis vnde in dubio potius dissentire videtur. l. penul. & l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. Accedebat etiam in casu suo q vxor erat minor cui non licuisset licet expsse voluisset donare viro vel cuicunq̃ alteri propter quod dicit voluntatis rationem habendam nõ esse. l. j. §. vnde queritur. ff. de tutelis & rationibus distrahendis. & l. fi. §. fi. C. si maior factus ratuz habuit. Ex quibus concludit indubitanter q heredes mariti tenẽtur vxori reddere rationem fructuum vt in. d. l. pe. ff. ad. l. falci. Cuius effectus est secundum eum vt restituãt illos vel illorum estimationem quos non apparet conuersos in sumptus necessarios vel vtiles vxoris per id quod habetur in. l. ij. ff. de neg. gest. & in. l. si cui libertas & in. l. cum seruus. ff. de condi. & demon. & hãc partem secũdum predictas considerationes reperio quod tenet solẽnis aduocatus consistorialis do. Ludo. de interanne in. d. l. pe. secundũ quã sepius consuluit genitor meus: & reperio etiã consultũ per insignẽ preceptorem meum dominum Alexandrum de imo. in consilio qd incipit redemptoris &c. Super primo dubio quo queritur quãta sit legitima &c. & est in. ij. volu. consi. lxiij. vbi allegat dictũ consiliuz pro consilio Bald. & dicit q melius loqui videtur. Confirmantur predicta: quoniam domina Checha non induxit predicta bona in domum viri quando nupsit. Neq̃ administrationẽ cõcessit. Quo casu loquuntur no. in dicta. l. fi. C. de pactis conuentis. Et locũ haberent que dicta sunt in secunda specie bonorum parafernalium: sed postq̃ fuit nupta bona sibi obuenerunt ex hereditate paterna vel aliunde que vir administrauit & fructus pcepit: nec de volũtate mulieris apparet vnde est pprie casus precedẽtis ɔ̃silij. Ad quorum cõfirmationẽ etiã adduco q voluit Bal. in. l. fi. C. de senten. q̃ sine certa q̃tita. vbi primo dicit q si certa q̃titas i dotẽ dat: cetera vt parafernalia tradita censentur. Argumẽto. l. qd antẽ. ff. de iure dotiũ. & subdit q si vxor possessionem retinet tunc non dicũtur parafernalia nec vir habet administrationem nec possessionẽ nec fructus suos facit. Argu. l. donat. in concubinam. §. species. ff. de donat. ¶ Et si dicas † q in casu nostro non apparet q vxor possederit sed potius vir qui fructus percepit & consumit per id quod habetur in. l. titia. ff. de solu. Respondeo q potius in dubio dicit iure familiaritatis percepisse per id quod habet in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acqui. pos. & in. l. ob maritorũ. C. ne vxor pro marito vel vt minister & negociorum gestor vxoris prout no. declarat Bal. in. l. assiduis. C. qui poti. in pig. habeantur: vbi cõcludit q aut bona sunt viro assignata tanquam parafernalia & tunc non restituit per id quod habetur in. d. l. si stipulata. §. j. q tamen intelligendum scdm quod supra dictũ est. Aut bona non sunt assignata sed vir vt minister vel negociorum gest. percipit fructus & tunc tenet restituz

re per no.

re per no. per Cy. in. l. diuortio in secunda glo. ff. sol. matrimonio. in dubio autē ex quo non sunt assignata concludendū est ꝙ potiꝰ vt negocioꝝ gestoꝛ percepit ꝑpter presumptiones supra bellissime in mediū adductas. Et licet ex premissis materia sit satis declarata: tñ adhuc vt consultatio clarioꝛ reddatur circa aliqua etiā supra deducta instabo propter quedam que post predicta iam absoluta inueni. Et primo circa illud an censeat̄ commissa administratio si non fuit cōmissa tñ ea sciente ꝛ patiente administrauit. nam bald. vꝫ velle ꝙ nō. Et ꝯsequēter ꝙ teneat̄ ad restitutionē fructuū prout etiā voluit in. d. l. assiduis vt supra retuli: hoc idē ꝯfirmat̄. nā ꝑ
19 sentia † ꝛ patientia in actu difformi sicut est administrare bona alterius non inducit tacitū consensum seu mandatū: nisi quādo agitur de modico preiudicio secūdum Bart. in. l. que dotis circa fi. ff. soluto matrimonio. Itē qꝛ sola sciētia ꝛ patiētia in his ad que qs non tenetur non inducit tacitū mandatum secundum Bar. in. d. l. que dotis: incontrarium tamē arguit aretinus in quodam suo cōsilio quod incipit: longa est ista consultatio vbi dicit ꝙ dicta cōclusio est iuridica: sed qꝛ est consuetudo quasi notoria qꝺ cōiter bona parafernalia vxoꝛ cōmittit custodie ꝛ administrationi viri prout ꝛc. no. probat ter. in. l. si ego. §. dotis in verbo plerūqꝫ. ff. de iure dotꝭ. dicit hanc conclusionē non esse multum equā: ꝛ ꝙ tantum auderet secundum illam consulere: qꝛ ex cōsuetudine patrissami. presumit̄ tacitum mandatum. vbi alꝭ non presumeret̄. l. vel vniuersorum. ff. de pigno. act. ꝛ. l. fi. ꝛ ibi per glo. ff. ꝙ cum eo. ita etiaꝫ cōsuetudo loci vel regionis vt est casus no. in. l. si pignoꝛe. §. si creditoꝛ. ff. de pig. act. ꝛ tenet bar. in. l. quedā in prin. ff. de edendo ꝛ ꝑ Ang. in. l. bene a zenone de quadri. ꝑscriptio. ¶ Sed ad hanc obiectionē respondeo in primis ꝙ talis generalis consuetudo est ꝙ bona administrent̄ per maritos non tamē semper vt parafernalia eis tradita in administratiōe secundū terminos. d. l. fi. C. de pactꝭ conuētis. nā videmꝰ multos doctores antiquos ꝛ modernos. Et moderniores consuluisse super restitutione fructuum parafernaliū ꝛ aliorum que habent extra dotem ex quo datur intelligi ꝙ consuetudo est difformis. nā aliquādo administrant vt negocioꝝ gestores vel ministri: aliquando ex administratione tradita prout dicit Bal.
10 in. d. l. assiduis. vnde † ex tali consuetudine difformi non potest sumi arg. l. seya amico. in prin. ff. de annuis legatis. ꝛ per bar. in. l. si. in fi. prin. ff. so. ma. Preterea tamen est consuetudo ꝙ permittant maritos administrare: sed ꝙ teneant̄ nō constat: possunt eñ permittere ꝙ administrant vt procuratores vel negociorum gestores Itē etiā vt bona parafernalia: qꝛ vt ibi dixi videmus quotidie qꝺ postea repetāt fructus. Et super hoc vt dixi continuo emanarunt diuersa consilia: vnde ex tali patientia que potest inferre ad diffoꝛmē effectum non potest argui: benefacit lex cum veteribus cum ma
21 teria. ff. de pactꝭ. ꝛ qꝛ † in his q̄ sunt magni ꝑiudicij ex patiētia nō arguitur titulus iuxta no. per Barto. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. ꝛ in sua disputatione q̄ incipit mulier habēs amplum patrimonium. Et hoc maxime proter presumptiones quas adducit dominus Frāciscus de albergotis in dicto cōsilio secundum eius considerationes cōmuniter consulunt Moderni. ¶ Secundo cir
22 ca illud † quod dictū est ꝙ maritus habet probare se consumpsisse in promiscuos vsus prout consultum fuit per Paul. de castro ꝛ albergotū quos supra retulit prefatus insignis doctoꝛ in dicto consilio ꝙ Bar. sentit in dicta. l. penul. ff. ad. l. falci. ꝛ clarius Saly. in. d. l. fi. C. de pactis cōuentis ꝙ si maritus dicit se consumpsisse in vsus cōmunes stetur sue assertioni alio non probato: dicit tamen hoc intelligendum vsqꝫ ad verisimilem quātitatē expensarum: que verisi'r in persona mariti ꝛ vxoris fieri debuissent. Nam quando stat̄ assertioni alicuius in expensis intelligitur si dicat verisimilia: ꝛ nō alr. l. sancimus. ꝛ auc. ibi posita. C. de iudi. sicut dicimus ꝙ ex qualitate operis probat̄ q̄titas expensarū scdm bal. in. l. id qꝺ pauperibus in vltia col. C. de epis. ꝛ ꝛ cleri. ꝛ probat̄ in. l. lexꝗ tutores. C. de admi. tuto. ad idē ter. in. l. fin. C. de alimē. pupi. ꝑstan. vbi expensse quas tutoꝛ asseruit se fecisse i pupillum admittunt̄ quatenus sunt verisimiles: ꝛ illum ter. allegat bart. in. l. fi. §. in computatione. C.
23 de iure delibe. ¶ Sed hic puto diligenter † aduertendum ꝙ quando expense apparent facte tunc presumuntur facte ab eo qui tenebatur. Et ita loquitur. d. l. fi. C. de alimē. prestan. ꝛ ponit Bar. in. l. cū seruus. ff. de verbo. obli. cum similibus: vnde tunc verisimilis assertio ꝛ probatio super quātitate admittit̄ iuxta not. in. d. §. in computatione per bar. sed in casu nostro maritus de fructibꝰ parafernalium ꝛ bonorum extra dotem non debet alere se ꝛ vxoꝛē: ꝛ supra latius retuli. allegando bal. ꝛ Franciscum de albergottis. Preter ea ista multum differunt quando probat̄ cōsumptio in ꝑmiscuos vsus vere vel presumptione quo casu super q̄titate probatur secūdum iura preallegata sed quando non constat de consumptione q̄ precedit non video quomodo stari debeat assertiōi mariti ex quo hoc est fundamentum sue intentionis iuxta no. per bart. in. d. l. in illa. ff. de verbo. obli. cum similibus: nec bar. in lectura mea hoc sentit ꝛ plures contrarium tenēt quos supra retuli. Sed idem doctoꝛ

iterum instat in eodem consilio ꝛ cōcludit ꝙ aut querimus de fructibus consumptis in filios ꝛ familiam: ꝛ tunc ꝙ onus alimentandi pertinebat ad patrem tunc fructus consumpti possunt repeti quatenus maritus de suo fuisset impensurus: qꝛ vsqꝫ ad illā q̄titatem dicitur factus locupletioꝛ. l. sed ꝛ si lege. §. scire. ff. de peti. hereditatis. Adducit in simili no. per bar. in. l. nēsenius. ff. de nego. gest. ꝛ per Cy. in. l. alimenta eodem titulo. Aut querimus de cōsumptis circa personā viri ꝛ vxoris: ꝛ tunc non tenet̄ restituere qꝛ ter. in. d. l. fi. C. de pactis conuentis ꝑmittit marito consumere fructus rerum parafernalium circa ipsum maritum ꝛ vxoꝛē: ꝛ sic secus si in alios vsus: ꝛ ita videntur tenere Ange. ꝛ imo. in. d. l. penul. et bal. in. d. l. si viua matre ꝛ in. c. j. de duobus fratribus de benefi. inuestitis. que opinio in vltimo capite est multum dubia: cum supra fuerit declaratum secundum bal. ꝛ albergottum ꝛ alios ꝙ mulier non tenetur alere maritum nisi in casu necessitatis sed onus alimētandi vxorem ꝛ virum ꝑtinet ad virum. vnde non video rationem dicere inter coniuges ꝛ eoꝝ filios qꝛ quo ad oēs maritus pariter ad alimenta tenetur. ꝛ ad. d. l. fi. Respondetur ꝙ loquitur in vsuris prout supra plene fuit responsum secundū Paul. de castro Cōcludo ergo primo ꝙ fructus naturales quos ꝑcepit prout sunt poma silua cedua stratum ꝛ huiusmodi in quibus non vertit̄ industria hoīs non tenetur restituere secundū magis cōmunem con
24 clusionē ex superioribꝰ patet ex quo infert̄ qꝺ tenet̄ restituere pensionē domoꝝ que inter naturales non computant̄ secundū bal. in. d. l. vbi adhuc bar. tñ dicit in. l. fructus. ff. de rei vendi. ꝙ sunt fructus ciuiles saltē dici debēt industriales qꝛ sine hominis prouisiōe non percipiuntur. ¶ Secundo concludo ꝙ fructus industriales extantes tenerent̄ heredes restituere vt ex superioribus patet: ex quo infertur ꝙ tenentur illos restituere si ex ipsis aliquid est emptum vel ꝑmutatum: qꝛ tunc dicūtur extare ꝑut declarat bal. in. d. l. vbi adhuc. Et sequitur aretinus in dicto consilio. ¶ Tertio concludo quod tenentur hꝫdes restituere fructus industriales consumptos in alimēta filioꝝ ꝛ familie quos maritus alimentare tenebat̄. Ar. no. in. l. nēsenius. ff. de nego. gest. ¶ Quarto concludo ꝙ tenent̄ restituere industriales fructus consumptos in alios vsus q̄ ꝑmiscuos sue ꝛ vxoris vt probat ter. a contrario sensu in. d. l. fi. Et maxie qñ factus est locupletioꝛ prout exprimit bal. in. d. l. vbi adhuc in fi. ¶ Quinto concludo ꝙ fructus consumptos in promiscua alimēta vxoris ꝛ viri contra voluntatem vxoris repetere potest secundum omnes. ¶ Sexto concludo ꝙ fructus rerū non parafernalium consumptos indistincte repetere potest. ¶ Septimo ꝛ vltimo cōcludo secundum multos ꝙ fructus consumptos industriales parafernalium in promiscuos vsus vxoris ꝛ viri non repetit. Multi autem contra tenent vt ex superioribus patet. Sint ergo ꝙ repetunt fructus in primis in deducēdo q̄titatem fructuū ꝑceptorum. Et ꝙ ex fructibus auctū est patrimonium itē ꝙ maritus cōsumpsit in proprios vsus ꝛ familie sue. Et hoc ad abundantiorem cautelam: quoniam probatio in quos vsus sunt consumpti pertinet ad heredes mariti: vt dixi: cū ex his presumat̄ locupletioꝛ factus vt in. d. l. vtrū cum glo. ff. de peti. hereditatis. Non obmitto ꝙ quatenus fructus industriales essent attribuendi industrie mariti qꝛ plus percepisset quia bona fuissent locata illud plus cedit lucro mariti ita considerauit in his terminis elegās preceptoꝛ meus do. Thomas dottius in quodā suo consilio vbi dicit bar. ita sentire in. d. l. pe. dum dicit ꝙ maritus partē lucretur ꝙ in lectura mea non inuenio: sed hoc bene probat̄ ex no. in. l. cū oportet. C. de bo. q̄ libe. in illa qōne quādo filius lucrat̄ cum pecunia patris: ꝛ est hoc equū ꝛ iuridicū: Et hec quo ad istum articuluꝫ sufficiāt in quo longioꝛ extiti quā a principio crediderim. ¶ Quarto principaliter venit examinādū quid de ipsis bonis principalibus extra dotem consumptis ꝛ alienatis. Et in istis nulla est dubitatio ꝙ maritus tenetur iuxta no. in. l. de his. C. de donatio. inter virum ꝛ vxoꝛē. ꝛ est ter. cum glo. secundū vnū intellectum ꝛ ibi hoc tenent Ange. ꝛ imo. in. l. pe. ff. ad l. falci. ꝛ Bar. in dicto consilio quod incipit titius habens vxoꝛē ꝛ Ang. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. ꝛ eo maxime qꝛ quatenus presumeret̄ donatio iuxta not. in. d. l. de his talis presumptio nihil operatur neqꝫ in rebus neqꝫ in fructibus ex quo morte viri donatariū censeretur reuocata. l. cum hic status. §. si ambo. ff. de donat. inter virum ꝛ vxorem. ꝛ no. in. l. j. C. de dona. ante nup. cum multis similibus. ¶ Quinto venit discutiendum nunquid contra dictam petitionem fructuū obstet prescriptio. ꝛ primo aspectu videbat̄ dicēdū ꝙ sic: tam de iure cōmuni q̄ ex forma statutorum. Primum de iure cōmuni probari vꝫ. Nam fructus tanq̄ res mobiles triēnio prescribuntur. l. sequitur. §. fructus. ꝛ ibi no. per bar. ff. de vsuca. ꝛ per domi. An. ꝛ abbatem late in. c. grauis extra de resti. spolia. Secundum ex forma statutorum videtur probari ꝛ per statutū terre lucignani quod icipit. Si quis bonafide possederit ꝙ vult ꝙ in actionibus personalibus currat prescriptio. xviij. anno. quod statutum in dicto loco videtur seruandum iuxta nota. in. l. omnes populi. ff. de iustitia ꝛ iure. cum similibus. ¶ Quibus tamen non obstan

tibus contrariam sniam veriorem existimo ꝙ immo nulla obstet
prescriptio. Ad quod ostendendum pro fundamẽto presuppono
ꝙ Marchus angeli nullo modo potuit vsucapere q: sciebat se il-
los percipere ex rebus vxoris quoniam possessor malefidei habẽs
sciam rei aliene nullo tempore prescribit vt i regula possessor de re-
gulis iuris in. vi. ⁊ in. c. fi. extra de prescrip. ⁊ per Bar. in. l. omnes
populi. ff. de iusti. ⁊ iure in tertia qõne principali: hoc presupposi-
25 to ad fundamentum de iure cõmuni respõdetur. Primo † ꝙ ma-
la fides auctoris nocet heredi vniuersali prout in terminis in fru-
ctibus prescribendis decidit Bar. in dicto. §. fructus. ⁊ Bar. in. l.
ex diuerso. ff. de rei vendi. ⁊ rõ est secundum eũ q: censet malefidei
cũ representet personã defuncti. l. ij. C. de fructibus ⁊ lit. expẽ. l. cuz
heres. ff. de diuer. ⁊ temp. ꝑscrip. ⁊ dominus Abbas in. c. grauis in
v. col. extra de resti. spolia. Tradit late do. Abb. in. c. si diligẽti de
26 prescrip. ¶ Secũdo respondeo ꝙ fructibus † cõsumptis immedia
te successit actio ad extimationem. vt not. glos. in. d. l. ex diuerso.
Et habet insti. de offi. iudi. §. j. ⁊ insti. de rerũ diui. §. si quis a non
domino. ⁊ in. l. itẽ veniunt. §. eos. ⁊ in. l. sed si lege. §. consuluit. ff. de
27 peti. hereditatis. Et ideo dixit † notanter bar. in. l. diuortio. §. ob
donationes. ff. sol. ma. ꝙ immediate consumptis fructibus nõ cre
scit amplius estimatio quãti plurimi iuxta no. in. l. vinum. ff. si cer
tum petat: q: debet immediate estimatio. Et consequenter ex quo
censet factus locupletior iuxta tex. cum glo. in. d. l. vtrũ. ff. de petit.
here. cõpetit conditio. l. si me ⁊ titium. ff. si certũ petat. Itẽ petitur
estimatio in subsidiũ prout declarat Bar. in. d. l. ex diuerso. §. vbi
ff. de rei ven. ⁊ ponit do. Abb. in. d. c. grauis in vltimis vbis. actio
28 nibus † aũt personalibus cõpetentibus ad estimat. nõ prescribit
nisi longissimo tempore. l. cum notissimi. ⁊ ꝑ totuz. C. de prescrip.
29 xxx. vel. xl. annorum. ¶ Tertio rñdeo † ꝙ immediate consumptis
fructib⁹ nõ põt ꝓcedere vsucapio fructuũ ex q̃ illos nõ possedit sz si
ne possessiõe nõ ꝓcedit vsucapio. vt i regula sine possessiõe. ⁊ ibi ꝑ
Dy. de re. iu. i. vj. ⁊ no. glo. bar. ⁊ doc. i. l. iij. §. ex cõtrario. ff. de acq. pos.
Ex quibus cõcluditur ꝙ dictus Marchus angeli sine titulo ⁊ bo
nafide nõ potuit vsucapere: Et consequẽter fructibus consumptis
nõ potuerũt hr̃des vsucapere ꝓut ex ꝑmissis patet. Ad statutũ re
spondetur ꝙ vt dictũ est Marchus eo viuẽte nõ potuit ꝑscribere
eo mortuo inter mortem ipsius ⁊ mortẽ domine Chechе lapsi sunt
tm̃ octo anni qd tempus non est sufficiẽs secundũ formam statuti
preallegati: imediate autem ꝙ mortua fuit domina Checha mar-
chus dñi Petri heres Marci qui tenebat ad fruct⁹ fuit heres do
mine Cheche: ⁊ sic idem fuit effectus debitor ⁊ creditor: vnde ꝑ viã
confusionis dicitur facta ficta solutio mediãte aditione heredita-
tis. l. stichum. §. aditio. ff. de solutio. vnde eo viuente nõ est de ꝑscri
ptione tractandum quo mortuo ⁊ restituta hereditate actio q̃ erat
extincta resuscitat iuxta plene no. in. l. debitori. C. de pact. facit qd
interim nulla competebat actio: ergo non currit prescriptio. l. fin.
C. de annali excep. ⁊ q: ista est clara responsio vlterius non insisto.
30 ¶ Sexto venit discutiendũ † An in tali restitutiõe fideicõmissi de-
trahi debeat legitima ⁊ trebellianica vel legitima tantũ: in qua q̃
stione in primis illud clarum est ꝙ imediate auia paterna mortua
dicto Marcho quẽ nemo pretendebat in gradu debita fuit legiti
ma sine aliquo onere. l. papinianus. §. quoniã aũt quarta. ff. de in-
offi. testamento ⁊ in. l. ex tribus ⁊ in. l. quoniam. C. de inoffi. testa-
mẽto. Que qdẽ legitima fuit debita sine onere ⁊ dilatione tã respe
ctu proprietatis q̃ꝫ vsufructus: debetur enim i proprietate. Nec de-
bet vsufructu defraudari: vt in auc. nouissima vbi glos. cõmuniter
approbata in vna solutione ⁊. C. de inoffic. testamento. ⁊ glos. in. l.
vxori quomodo casus approbant secundũ Barto. ibi. ff. de vsufr.
lega. Quicquid dixerint glo. ⁊ Ang. in auc. de triente ⁊ semisse. §.
prohibemus. Cuius opinio non est cõis: verum est qd do. Raph.
cuma. voluit in. l. in fideicõmissaria in prin. ff. ad trebel. ꝙ licet fru-
ctus non computentur in legitimã tamen quando testator grauat
ad restituendum totã hereditatem sine deductione legitime: tunc
31 fructus in legitimã imputantur. Adducit ad hoc † glo. in. l. cũ he-
redi. §. cum filie: vbi hoc idem tenet cuma. ff. de vulga. ⁊ pupi. dicit
enim ibi glo. in verbo tenebant in fi. ꝙ grauamẽ iniunctũ heredi
de bonis proprijs heredis valet si grauatus tandẽ percepit ex fru-
ctibus bonorum testatoris. Allegat. l. filius fami. §. apud marcellũ
ff. de legatis primo: ergo pari ratione vel maiori. Si filius ꝑcipit
tot fructus ex bonis testatoris qui ascẽdunt ad legitimã debet pos
se grauari in legitima que non est debita filio sed ipi debite: vt no.
glo. i. l. iij. C. de iu. ⁊ facti igno. Preterea ꝭm eũ si testator aliqd de
bet filio vel heredi potest heredem grauare vt post mortem det illd
alteri: si eo viuente ex fructibus tantũ ꝑcipit quantum est illud
debitũ. l. cũ pater. §. titio. ff. de leg. ij. ergo si percipit fructus ascen-
dentes ad legitimã grauare possit vt post mortẽ legitimam delatã
alteri restituat. Sed quicquid dicat Cuma. Ista opi. non est cõis:
⁊ videtur esse contra glo. supra allegatas. Et cõtra tex. in. d. §. pro-
hibemus in quibus dicit ꝙ habere debet legitimã ⁊ fructus legiti
me prout etiã not. in. d. l. in fideicõmissaria ꝙ non esset si de fructi-
bus legitima detraheret. Item tale onus reijcitur: vt in. d. l. qm̃ in
prioribus: ⁊ hoc expresse sentiũt Bar. ⁊ alij in. l. papi. §. vnde si qs.
ff. de inoffi. test. vbi volunt ꝙ ille tex. qui loquit in terminis cuma.
sit hodie correct⁹ ꝑ tex. in. l. scimus. §. replet. C. de inoffi. testa. nec
moderniores approbant. d. opi. in. d. l. in fideicõmissaria: sed hanc
difficultatẽ vlterius nõ examino: q: in casu nostro testatrix nõ pro
hibuit specifice deductionẽ legitime: nec censendũ est ꝙ illũ prohi-
32 bere voluerit. ¶ Superest nũc † discutere an veniat detrahẽda tre
bellianica in qua dubitatiõe si essemus in fideicõmisso facto per-
sone ꝓfane conclusio esset facilis sequendo cõem cõclusionẽ cõsue-
tudine approbatã que habet ex quo detractio legitime fit tpe mor
tis testatoris ⁊ detractio trebellianice post mortẽ grauati: ⁊ sic di-
uersis temporib⁹ potest detrahi legitima ⁊ trebellianica prout cõi
ter cõcluditur in. l. q̃ꝫ q̃ꝫ. C. ad. l. falci. ⁊ in. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de
vul. ⁊ pup. Et est casus ꝭm cõem lecturã i. c. Raynutius ⁊ in. c. Ray
33 naldus de testa. ¶ Sed difficultas † orit ex eo q: fideicõmissuz pro
parte est factũ ꝓ puellis maritandis ꝓ parte dicte fraternitati. Nã
ꝓ ea pro qua est factũ pro puellis maritãdis ⁊ sic ad pias cãs iuxta
no. in auc. similiter. C. ad. l. fal. videbat concludendũ ꝙ sicut cessat
falcidia. vt in. d. auc. similiter. ita cessat trebellianica prout conclu
dit Bar. in. l. marcellus. §. ꝙ aũt. ff. ad treb. Et videntur sequi ma
gis cõiter docto. ⁊ dicit Ange. in suo. cõsilio. lviij. incipit Quidaz
paterfami. dicit hanc opi. verã: ⁊ cõiter approbatã: ⁊ late tradit Lu
34 do. roma. in dicta auc. similiter. Pro parte vero restituenda † fra
ternitati videbat maius dubiũ: quia dr̃ fraternitas secularis non
ecclesiastica prout declarat Bald. in. l. si quis ad declinandã. C. de
epis. ⁊ cle. ⁊ do. Abb. ⁊ Jo. de imo. in. c. officij. de testa. ⁊ Abb. no. in
suo cõsi. xxxij. ⁊ Lod. ponta. in suo consi. cxxxviij. Que fraternitas
fungitur vice ꝑsone. l. mortuo. ff. de fideiussoribus: ⁊ sic vr̃ fideicom
missum factũ persone seculari: ⁊ consequẽter ꝙ veniat detrahẽda
trebellianica. ¶ In cõtrariũ facit. nã ratio cõtraria de plano ꝓcede
ret qñ relicta remanerent penes fraternitatẽ. Sed q: vt mihi dicit
expenduntur in pios vsus videtur testatores hac mente relinque-
re vt in pios vsus expendãtur prout declarat no. do. Abb. in. d. cõ
silio. xxxij. vnde vr̃ idẽ esse ac si relictum factũ esset in pios vsus. ar
gu. l. cum dotẽ. ff. ad. l. fal. cum ibi no. ꝑ doc. ⁊ eorũ que per illũ tex.
dicit Lodo. roma. in. d. auc. similiter. C. ad. l. falci. ⁊ in specie in reli
ctis factis fraternitati q: censent facta ⁊ destinata in pios vsus nõ
detrahatur trebel. disputat ⁊ cõcludit Pau. de cast. cõsi. ccxcv. q: li
cet locus nõ sit pius: satis est ꝙ destinẽtur in pium vsum: quia pri-
35 uilegiũ datur cause sed nõ loco: sed hunc † articulũ non prosequor
q: in casu nostro non est necessariũ q: cũ iste Marcus grauatus sit
nepos ex filio ⁊ sic sit de liberis secundi gradus oẽs fructus in vita
perceptos tenet in trebellianicã imputare prout est casus ⁊ ibi no.
in. l. in fideicõmissa. ff. ad trebel. ⁊ in. l. iubemus in prin. C. eo. ti. et
tradit Bar. in. l. ꝙ de bonis in. §. qd onus. ff. ad. l. fal. ⁊ in vita per
ceperit fructus per annos. xviij. verisimiliter fructus ascendũt ad
quartã. vnde nõ est detrahenda alia trebellianica: ⁊ hec sufficiant
36 quo ad hoc. ¶ Septimo declarãdũ † est aliud qd est difficilius quã
ta sit legitima ⁊ quomodo veniat cõputãda ⁊ detrahẽda ⁊ difficul
tas orit propter Alexandrã ⁊ Bartholomeã que dotate excludun
tur iuxta formã statuti positi sub rubrica de successionibus ab inte
stato. Quod incipit filie femine: ⁊ si nõ sunt dotate intelligo de bo-
nis illius a cuius hereditate excludunt debẽt cõgrue dotari prout
dicit statutũ: ⁊ probat ex his que dicũt Bal. ⁊ moderni in. l. j. C. de
legiti. here. vnde dicte femine difficultãt hanc cõputationẽ in qua
reperio tres opi. Prima est opinio ꝙ iste filie computent ⁊ faciat
partẽ adeo ꝙ legitima marci nõ sit maior q̃ꝫ si admitterent femie
cum eo. ⁊ sic secũdum hanc opi. imputa. legatis sibi factis iuxta. l.
omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testõ esset legitima dicti mar-
ci tertia pars quarte partis bonorũ dicte domine Cheche deductis
debitis ⁊ debet cõsiderari substãtia dicte domine Cheche secundũ
tẽpus mortis eius ⁊ altera tertia alterius quarte esset legitima ale
xandre ⁊ tertia dimidia esset legitĩa Bartholomee: quia quando
ex vno stipite puta filio descendunt plures filij ⁊ contendunt cũ fi-
lijs alterius filij habent pro vno in. §. cum filius instit. de here. que
ab intestato. Et in computatione legitime hoc tenet Bar. de saly.
in auc. nouissima. C. de inoffi. testamẽto. Et secundum hanc cõpu-
tationem legitimam detrahendam esse dicunt Bal. ⁊ Jo. de imo.
in. l. huiusmodi. §. titio. ff. de lega. j. ⁊ Bal. in auc. nouissima in vlti
ma qõne. C. de inoffi. testa. ⁊ in. l. vnica in. vj. q. C. qñ nõ pe. partes
⁊ in. l. vnica. §. in prĩo. C. de cadu. tol. ⁊ in cõsilio qd incipit ꝓponit
ꝙ christian⁹ ⁊ i alio qd incipit super prĩo. ⁊ in alio qd incipit. Sta
tuto cauetur ꝙ filie. Et secundũ hãc opi. hr̃des mariti grauati nõ
possent detrahere nisi duodecimã partẽ deducto prius ere alieno
⁊ funeris impẽsa. Secũda fuit opi. ꝙ Marcus debet habere inte-
gram tertiaz computatis sibi relictis ⁊ dotibus feminarũ exclusarũ
in illa tertia: secundum quã opi. consuluit do. Paul. de castro cõsi.
cclj. incipiẽte qm̃ fundamentum. Idẽ fuit de mente Bal. in. l. si de
functus in fi. C. de suis ⁊ legiti. et consuluerũt do. Jo. pagliarensis
de senis

de senis do. Griffo. de monte politiano: ita etiã cõsuluerũt. d. Ant. de rosellis do. Nellus de scõ Geminiano do. de eugubio et plures alii solẽnes viri aduocati florẽtini. Et sic scdm istam opi. legitima Marci esset tertia detractis dotibus sororum ex illa tertia seu in ea computatis. ¶Tertia opinio fuit quod dotes debeant extrahi tãq̃ es alienum debitum ex forma statuti ex toto corpore hbabitis quibus extractis. et omni alio ere alieno et funeris impensa ex reliquo tertia pars est legitima Marci. et hanc opi. tenẽt Bal. Ange. et Raph. in. l. papi. §. vnde si quis. ff. de inoffi. testõ per illũ text. et Ange. in eadem. l. in. §. quarta. Idẽ Ange. et imo. in. l. plane. §. si duobus. ff. de leg. j. et Ange. in. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. toll. et in auc. nouissima. C. de inoffi. testõ et in cõsilio. ciij. incipiente statuto cauetur q̃ si aliquis decessit et consilio. clxxj. incipit statuto ciuitatis cortoniẽ. et cuma. in dicto. §. si titio. Idẽ simul cõsuluerũt do. Pe. de ancha. Bar. de saly. et do. Philip. de corsinis et in terminis nostris multum solẽniter consuluit collegium paduanũ vtriusq̃ iuris doctorũ incip. factũ super quo consiliũ querit et pro certo tot possunt vtrinq̃ rationes adduci quod negari non potest qõnem dubiã quam alias publice disputaui: et tũc ista vltima opi. placuit secundũ quam alias in questione de facto simul consulti insignis preceptor meus dominus Ioãnes Baptista de caccialupis de sancto Seuerino simul respondimus que pars in casu nostro etiã vr̃ magis tenenda quia statutum dicit feminas dotari debere per ea que ponit Pau. de cas. in. l. titio centũ. §. titio genero ad fi. ff. de cõdi. et demõ. et in cõsilio. cvj. incipit super eo de quo querit cũ duob⁹ sequẽtibus. ¶Octauo et vltimo † dubitat de expensis factis in reb⁹ hereditariis in qua dubitatione cõcludo quod heres grauatus potest tñ repetere expensas necessarias et vtiles factas et ad perpetuam rei vtilitatẽ: et hoc pro duabus tertiis partib⁹: pro altera tertia parte occasione legitime remanẽt apud heredes Marci ita cõcludũt Ray. Bar. imo. et doct. in. l. vbi pure. §. fi. ff. ad trebel. et Ludo. põta. in. l. naturaliter. §. sed et ipse. ff. eo. ti. ad trebel. Laus Deo.

¶Consilium Octuagesimumtertium.

¶An iudex ordinarius possit cognoscere de nullitate snĩe delegati principis. Et an exceptio nullitatis cẽseatur exclusa a statuto generaliter exceptiones excludente.

¶Summarium.

1. Ciuitas lucana superiorem neminẽ recognoscit habet tñ iura principis quia sibiipsi est princeps.
2. Que disponuntur in oportuno consilio ciuitatis in suo territorio habent ac si a principe essent disposita.
3. Solus princeps vel consilium ciuitatis nõ recognoscentis superiorem rebãnire potest.
4. Iudex ordinarius non põt in iudicio executiuo cognoscere de nullitate sentẽtie delegati principis.
5. Delegatus principis in sibi cõmissis dr̃ maior quocũq̃ ordinario.
6. Inferior iudex restituere nõ põt aduersus sniam maioris iudicis.
7. Potestas non restituit aduersus sniam episcopi q̃ est inferior.
8. Quãdo snia est lata a delegato sup nullitate snĩe cognoscet idẽ delegatus vel superior ẽm contingẽtiam casuum.
9. Delegati officiales dicuntur.
10. Corã iudice exequente potest de nullitate snĩe excipi solum in casibus a statuto permissis.
11. Dictio solum est taxatiua cuius natura est alios casus preter inclusos excludere.
12. Statutum nullitatem tollere potest.
13. Statuta ciuitatis lucane potestati lucano cõcedunt merũ et mixtũ imperium et gladii potestatem.
14. Si coram iudice exequente opponitur exceptio impeditiua executiõis: potest iudex exequẽs de veritate talis exceptiõis cognoscere
15. An iudex ordinarius possit restituere mandato delegantis precipientis q̃ sententiã suam exequatur.
16. Si episcopus absoluat a iuramẽto et talis questio incidat corã iudice seculari si dictus iudex viderit sniam absolutionis nullam vel iniustam eam sequi nõ tenetur.
17. Mandato principis licet resisti non possit tamen si corã inferiore incidit questio virtutis et validitatis gr̃e cõmisse a principe ad aliquã qõnem intẽtandã põt inferior de virtute gr̃e cognoscere.
18. Ordinarius nõ põt cognoscere de nullitate snĩe delegati quã exeq debet nisi sit nulla ex defectu rescripti.
19. Ordinarius potest insistere delegato pape si casus nõ includatur in rescripto.
20. Ordinarius potest insistere delegato pape si casus non includitur in rescripto.
21. Inferior nõ põt cognoscere de nullitate sententie superioris principaliter cognoscendo.
22. Nõ põt ordinarius cognoscere de nullitate snĩe delegati pricipis tãq̃ superioris qñ cõstat ipm fuisse in illa snia delegatũ.
23. Vbi nullitas processus superioris est patens potest inferior de tali nullitate cognoscere.
24. Quando sententia est lata a delegato principis non potest appellari nisi ad delegantem.
25. Statutũ restringit se ad casus p̃missos ex forma statutorũ.
26. Statutũ generaliter loquẽdo de exceptione nullitatis non includit nullitatẽ surgentem ex defectu iurisdictionis.
27. Nullitas propter defectũ iurisdictionis habet maiorẽ rõnem in se vt possit opponi q̃ alia cũ oĩbus nullitatibus exclusis.
28. Statuto termino ad proponẽdũ exceptionẽ incõpetẽtie per statutũ nõ põt elapso termino talis exceptio opponi.
29. Qñ in iudicio executiuo opponit exceptio p̃iudicialis de qua iudex exequens cognoscere non potest dz iudex remittere exceptionẽ cognoscendam ad suum iudicem.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Pro clariori † intelligentia presentis consultationis premitto in primis ciuitas lucana que superiorem neminem recognoscit habet iura principis seu sibiipsi est princeps secũdum Bartolum in. l. iij. §. fin. ff. de minor. et bar. in. l. hostes. ff. de captiuis et. l. infamẽ. ff. de pub. iud. et Ange. in disputatiõe duo adinuicẽ litigã. ex qua † cõclusiõe ego infero p ea q̃ disponunt in opportuno cõsilio ciuitatis in suo territorio habentur ac si a principe essent disposita: qm̃ vniuersa ciuitas p eius consiliũ repñtat et q̃cquid in eo disponit cẽset a toto populo dispositũ vt voluit glo. ordinaria cõiter approbata i rubrica. C. q̃ sit lon. cõsuetudo. Itẽ p̃mitto q̃ magnifici dñi Lucẽses simul cũ dictis. xij. ciuibus nõ potuerunt rebãnire dictũ Stephanũ nisi expr̃e eis fuerit cõmissum a toto populo: qm̃ † solus princeps vel consiliũ ciuitatis nõ recognoscẽtis superiorẽ: qõ tenet locũ principis rebãnire possunt vt cõcludit Ray. de forliuio in. l. j. §. si cõsulto. ff. de bo. posse. secundũ tab. et Bar. in. l. relegati. ff. de penis. et Bar. clare in. l. ambitiosa in. ij. col. ff. de decre. ab ord. fac. versi. sciendũ est ergo. ¶Ex q̃ conclusiõe ego infero q̃ magnifici Dñi cũ dictis. xij. ciuib⁹ nõ fecerũt h̃ ex p̃pria auctoritate: q̃ nõ poterãt sed auctoritate cõsilii: et sic pricipis ciuitatis. vt. d. l. ambitiosa et bar. et alii in. l. more. ff. de iur. om. iu. ¶Quibus p̃missis videbat primo aspectu cõcludẽdũ q̃ dict⁹ potestas iuste se iudicẽ incõpetẽtẽ p̃nũciauerit tam de iure cõmuni q̃ ex forma statutor. ¶Primum probari † vr̃ q̃ iudex ordinarius nõ possit in iudicio executiuo cognoscere de nullitate snĩe delegati principis. ¶Ista cõclusio ex duobus probari videt. ¶Primo per ea q̃ no. Inno. in. c. cũ in iure extra de offi. delegati. vbi cõcludit q̃ si delegatus principis mãdato ordinario vt sniam suam exequat nõ debet de nullitate cognoscere sz exequi q̃ mãdato delegati principis resistere nõpõt. c. sane. el. ij. et. c. significasti de offi. delegati si tñ ordinarius executor suspicat de nullitate snĩe cõsulere debet delegatũ principis et secundũ mãdatum expectare vt in. c. vt decetero de re iud. et tenet Ang. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. et spe. in titu. de executione snĩe. §. nunc videndũ ver. vt autẽ. et aliquid per Bar. in. l. a diuo pio in prin. ff. de re iudi. Qua ergo rõne ordinarius nõ potest cognoscere de nullitate snĩe condẽnatorie delegati pari rõne nõ vr̃ posse cognoscere de nullitate snĩe absolutorie ipsius delegati principis. ¶Secundo magis † proxime ista cõclusio vr̃ probari. ¶Nam delegatus principis in sibi cõmissis dr̃ maior quocũq̃ ordinario vt in. d. c. sane cum materia. c. pastoralis. §. fi. eo. ti. vnde nõ vr̃ q̃ non possit ordinari⁹ se intromittere de processu delegati principis confirmãdo vel infirmando et per hãc rationẽ ita tenere vident Io. an. et Bal. in. c. sup eo. in fi. extra. de offi. delegati. facit. tex. in. c. ij. extra de offi. dele. Cõfirmat hoc † idem p tex. in. l. aduersus. C. si aduersus rẽ iudi. vbi inferior iudex nõ põt restituere aduersus sniam maioris iudicis. Et is demũ vr̃ posse declarare nullã qui posset rescindendo iudicare. argu. l. fi. C. de legib⁹. et ita firmat bar. in. d. l. aduersus referẽs Iac. but. ita tenuisse: facit regula capituli cũ inferior de maio. et obed. et cle. ne romani de elec. ¶Confirmat idẽ per tex. l. numero aũt magistratus. ff. de mino. vbi solus princeps restituit aduersus suã sniam vel sui delegati et ideo dicit † ibi bal. q̃ potestas nõ restituit aduersus sniam episcopi q̃ est inferior. l. ex ea. ff. de postulando. Ex qb⁹ concludi vr̃ q̃ in tali iudicio executiuo non potuerit potestas cognoscere de absolutione hãni cõtra executorem oppo. facta per delegatos principis et sic recte se incompetentem pronunciauerit. Faciunt etiam ad † premissa q̃ ponit Bal. et latius Io. de imo. in. l. si expressim. ff. de appel. vbi volunt quod quando snia est lata a delegato super nullitate dicte sententie cognoscit vel idem delegatus vel superior secundum contingentiã casuum et sic vr̃ qõ alius non possit se intromittere. ¶Secundum vz q̃ ex forma statutorum nõ posset potestas de nullitate cognoscere videbat ex duobus p̃bari

primo ex forma statuti positi sub rubrica de iudicibus ad quos ap
pellari debeat quod statutum clare disponit ꝙ a sentētijs ⁊ a qui
buscūq; grauaminibus illatis a quibuscūq; iudicibꝰ ⁊ officialibꝰ
ciuitatis lucane debeat appellari ⁊ de nullitate dici corā iudice ap
pellationū lucane ciuitatis ⁊ nō coram alio sed in casu nostro dici
tur de nullitate grauaminis illati ab officialibus ciuitatis lucane
ergo debuit dici coram iudice appellationis: ꝙ autē fuerit graua-
men illatum ab officialibꝰ ciuitatis lucane patet: quia a delegatis
9 ꝯsilij delegati aūt † dicūt officiales ꝓut hr̄ in rubrica de offō dele-
gati ⁊ ibi ponūt docto. maxime moder. ⁊ in rubrica de officio eius
cui mand. est iurisditio ⁊ ibi dixi. ¶ Nec videbatur obstare si quis-
piam diceret ꝙ statutum in principio loquitur quādo nullitas in
tentaretur principaliter secus si incidēter per modum exceptionis
argu. eius quod habetur in. l. quotiēs. C. de iudi. ⁊ .j. latius dicā: quo
niam ad hoc videbat posse respōderi ꝙ statutum hoc clare deter-
minat in fi. dum disponit ꝙ coram iudice exequente possit de nul-
litate snīe excipi solum in casibus a statuto permissis sed casus de
quo agitur nō reperit a statuto permissus: ergo in tali exceptione
non cōprehenditur. Ista consequentia videtur probari ex duobus
10 ¶ Primo per argumētum a cōtrario † sensu quod est validū etiaȝ
in statutis vt est casus in. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pac. do.
quem ad hoc allegat Bal. in. l. cōuenticulam. C. de epis. ⁊ cler. ⁊ late
per docto. in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisditio.
11 ¶ Secūdo quia † dictio solū est taxatiua: de cuius natura est alios
casus preter inclusos excludere iuxta not. in. l. ob es. C. de pre. mi. et
l. serui noīe. ff. de vsucap. ⁊. l. cum ita. ff. de condi. ⁊ demonst. cum si.
¶ Secundo principaliter dictū fundamentum videtur ꝓbari ex
forma alterius statuti positi sub rubrica de tēpore. j. quod debeat
appellari quod statutuȝ disponit ꝙ de nullitate dici debeat infra
x. dies a die snīe vel grauaminis ⁊ quod post. x. dies intelligat iu-
ri dicendi de nullitate renūciatum sed in casu nostro lapsi erant ne
dū. x. dies sed annus ⁊ vltra: ergo videt ꝙ vlterius de nullitate di-
ci nō possit quod eīm ad tempus permittit post tempus censet pro
hibitum. l. statuliberum. §. stichū. ⁊. l. cuȝ pretor. ff. de iudi. Sed in
casu nostro statutū prohibet expresse ꝙ post. x. dies de nullitate di
ci nō possit ergo cum statuti verba sint clara ⁊c. potest eīm statutuȝ
12 tollere † nullitatem puta ꝙ de nullitate dici vel excipi nō possit ꝑ
text. cle. j. de re iudi. Nam si hoc per pactū fieri potest vt concludit
Ange. in repeti. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. col. xvj.
in versi. vlterius vltra predicta ⁊ in suo cōsilio. cxcvij. incipit. A. et
B. ⁊c. fortiꝰ dȝ posse fieri ꝑ statutū iuxta no. in. l. j. C. de fideius. ⁊. l.
nō impossibile. ff. de pac. Ex quibus primo aspectu videbat ꝙ iu-
ste iudicauerit se incompetentem. ¶ Quibus tamē nō obstantibus
que in veritate nō obstant cōtrariam sententiā veriorem existimo.
13 ¶ Et pro fundamēto premitto. Primo ꝙ † huiusmodi potestates
illam habent iurisditionem quā attribuūt sibi statuta locorū vt di
cit Joan. an. in addi. Specu. in rubrica de sindico ⁊ Bal. in auct.
cassa. C. de sacrosanc. ecclesijs statuta aūt ciuitatis lucane cōcedūt
potestati lucano inter alia merum ⁊ mixtū imperium ⁊ gladij pote
statem ⁊ sic patet ꝙ potest exequi sententias criminales vt. l. impe
14 riū cum ibi no. per ordi. ff. de iur. om. iudi. ¶ Secundo ego † ꝑmit
to ꝙ si coram iudice exequēte opponit exceptio impeditiua execu-
tionis: potest iudex exequens de veritate talis exceptionis cogno
scere: nisi sentētia diceret nulla per sordem. l. iiij. C. de accusa. Bar.
⁊ Saly. in. l. si vt proponis. C. quomodo ⁊ quādo iudex ⁊ Ange. cō
silio quod incipit visis omnibus. imo. ⁊ moder. perusi. in. c. dilecto
qō. xxvij. principali extra de appel. vbi idem dicūt in sucessore ex q
bus cōcluditur ꝙ de tali exceptione absolutionis a banno poterat
potestas cognoscere: que cōclusio clarior statim demonstrabitur ꝑ
rationes allega. incontrarium. ¶ Non obstāt fundamēta incontra
15 riuȝ allegata. Et ad primū respōdeo † dupliciter ꝙ diuersa est ma
teria: An iudex ordinarius possit resistere mādato delegātis preci
pientis ꝙ sentētiam suā exequatur: quo casu procedūt incōtrariuȝ
allegata: ⁊ diuersa est materia quādo in causa principaliter intēta
ta coram ordinario incidenter disputaretur de virtute ⁊ validita
te alicuius actus explicati coram delegato principis: quia tunc po-
test cognoscere quādo iudex tūc ratione incidētie potest cognosce-
re qui alias nō posset. argu. l. quotiēs. cum materia. C. de iud. Et ita
est in casu nostro quia iudex poterat incidēter cognoscere cuȝ prin
cipaliter esset petita executio snīe late a potestate. Pro hoc indu-
16 co a simili. Nam videmus † ꝙ potestas est inferior episcopo: ⁊ ideo
aduersus eius sententiā nō restituit: vt dicit Bal. in. d. l. minor au
tem magistratus: ⁊. §. dixi. ⁊ tamen si episcopus absoluit a iuramē
to ⁊ talis questio incidat corā iudice seculari si iudex secularis vi-
det snīam absolutionis nullam vel iniustam eā sequi non tenetur
vt per multa probat Pet. de ancha. in cōsilio. cclvij. incipit reten
17 to ordine dubiorū. magis proxime probatur. Nam † mādato prin
cipis de exequendo licet resisti nō possit: tamen si corā inferiore in
cidit questio virtutis ⁊ validitatis gratie commisse a principe in-
cidenter ad aliquā questionē principaliter intentatā pōt inferior
de virtute ⁊ validitate dicte Gr̄e cognoscere lȝ qō fortiꝰ est ꝑnceps
expresse ꝓhibeat ne qs inferior de interꝑtatiōe sui priuilegij ⁊ grē
se intromitat. ista oīa ꝓbātur in. c. cū venissent cū ibi no. ꝑ doct. de
18 indi. ¶ Scdō ꝑncipalit † clare rn̄deo ꝙ ordinariꝰ nō pōt cognosce
re de nullitate sentētie delegati quā exeq debet nisi sit nulla ex defe
19 ctu mandati seu rescripti: quia excesserit fines mādati. ista rn̄sio †
probatur per ea que singulariter dicunt Joā. an. ⁊ dominicus de
sancto Gemi. post Arcdi. in. c. si eo tempore de rescriptiś. lib. vj. vbi
volunt ꝙ ordinarius potest resistere delegato pape quando vellet
nulliter procedere in casu nō incluso in rescripto prout etiā pleniꝰ
tradūt docto. in. c. si quādo de offi. deleg. Et pro his faciūt que sta
tim dicā in responsione ad secūdum fundamentum. ¶ Ex quibus
patet ꝙ ordinarius potest insistere delegato pape si casus nō inclu
dit in rescripto ⁊ hic est casus nr̄ quia dr̄ qō magnifici dn̄i excesse
runt fines mādati facit tex. cum ibi no. in. l. diuus. ff. de testamento
mili. ⁊ tex. cū glo. ⁊ ibi per Ange. in. l. nō erit. §. dato. ff. de iureiurā.
20 Non obmitto † ꝙ quando corā executore snīe superioris opponit
exceptio que potest post snīam opponi nō potest ō illa cognoscere
sed debet remittere ad superiorē ⁊ supersedere interim super execu
tione tamen quādo videt illam nō obstare potest ea non obstante
ad executionē procedere prout declarat Bar. in. l. a diuo pio. ff. de
re iudi. in princi. ⁊ do. Anto. ⁊ Jo. de imo. in. c. pastoralis. §. quia
vero de offi. deleg. ⁊ do. Anto. in. c. de cetero. de re iudic. vnde si vi
debat exceptionē nō obstare etiā si essemus in casu doctorū incon-
trariū allegatorum poterat ad executionem procedere ⁊ si dubita-
bat an obstaret debebat pronūciare supersedēdū ⁊ remittere cogni
tionē exceptionis: ⁊ nō pronunciare se incōpetentē absolute. ¶ Ad
21 secundum † fundamentum respōdetur ꝙ verum est ꝙ inferior nō
potest cognoscere de nullitate sentētie superioris principaliter co-
gnoscendo ⁊ ita procedunt incontrariū allegata: sed incidēter qui
libet inferior potest cognoscere de nullitate snīe superioris puta
petitur executio sententie superioris corā inferiore ordinario si ex
cipitur corā eo de nullitate snīe poterit incidēter cognoscere quia
ratione incidentiū auget iurisditio. l. quotiēs. C. de iud. ⁊ optime. d.
c. cū venissent cū ibi no. ⁊ quod dictū fuit in prima responsione pre
cedēs fundamētum ⁊ ita in terminis decidit Bal. in. d. l. aduersus
C. si aduer. rem iud. ⁊ tenēt moder. perusini in. d. c. dilecto. q. xxviij.
principali in scdā limitatione ⁊ ista est optima respōsio. ¶ Secūdo
22 etiā respōdeo † ꝙ tunc nō potest ordinarius cognoscere de nullita
te snīe delegati principis tāq; superioris quādo cōstat ipsum fuisse
in illa snīa delegatū sed si dubitat an fuerit delegatus in. d. cā pōt
bn̄ de hoc cognosci: qr prius cōstare debet ipsum fuisse delegatum.
hoc probatur per tex. cū ibi not. in. d. l. diuus ⁊ tex. cū glo. in. d. l. nō
erit. §. dato ⁊ ex his que dicūt Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. si eo tempo-
re ⁊ probat ex his que voluit glo. sing. ī cle. j. de sequeste. pos. ⁊ fru.
de qua statim faciā mentionē vnde cum in casu nr̄o nō dicatur qō
mādatū factū do. nō extendebatur ad talē gratiā faciendā non ha
bita pace: constat ꝙ disputat an fuerint delegati in tali gratia ⁊ sic
nō cōstabat ipsos prius fuisse in tali gratia delegatos. ¶ Tertio rn̄
23 deo † ꝙ nullitas dicte Gr̄e ptȝ ex rescripto ⁊ actiś gestis ꝑ ipsos ma
gnificos dn̄os nec est necessaria solēnis declaratio cū ex ipsis gestis
faciliter ostendatur vbicūq; aūt nullitas ꝓcessus superioris est pa
tēs potest inferior de tali nullitate cognoscere vt voluit no. Jo. an.
in. c. statutū in fi. de rescrip. in. vj. vbi dicit ꝙ inferior potest cogno
scere de nullitate petente ex processu delegati pape ⁊ hoc decidit et
Bald. in terminis in. d. l. aduersus ⁊ Moder. in. d. capi. dilecto in
d. xxviij. q. in. j. limitatione ex quibus patet ꝙ sufficienter est solu-
tū scdm argumētū. ¶ Non obstat tertium fundamētū quia in pri
mis respondeo: ad totum dictum statutū ꝙ non loquatur in casu
nostro scȝ in actu gesto a delegato principis sed in alijs iudicibus
a quorum sententijs ⁊ grauaminibus potest appellari ⁊ de nullita
te dici coram ordinario iudice appellationis vt clare disponit di-
24 ctum statutum sed quando † sententia est lata a delegato prin-
cipis non potest appellari nisi ad delegantem. l. j. ff. quis ⁊ a quo. ⁊
ita coram eo debet principaliter de nullitate dici: vt traditur in. d.
l. a diuo pio in princ. ⁊ in. d. c. pastoralis. §. quia vero per Jo. an. ⁊
Bald. in. c. super eo. in fi. de offi. deleg. vnde cū non conueniāt ver-
ba statuti non conuenit dispositio. l. si seruū. §. non dixit pretor. ff.
de acqui. heredi. ⁊ sic cum non sit casus a statuto comprehensus re
manere debemus in dispositione iuris cōmunis. l. si vero. §. de viro
ff. solu. matri. ⁊. c. susceptus de rescript. lib. vi. ⁊ est clara responsio.
¶ Secundo respondeo ꝙ incidenter per viā exceptionis potest co
ram quocunq; iudice cognosci de nullitate vt dicit statutum in fi.
⁊ ad illud quod dicitur ꝙ statutū restringit se ad casus permissos
25 ex forma statutorum solum respondeo † qō cum de iure cōmuni ō
tali nullitate incidenter possit coram quocunq; iudice cognosci: vt
dictum est per dictionē taxatiuā: solum: nō debet induci correctio
iuris cōmunis vt voluit Bar. in. l. iij. §. cum titio. ff. de alimē. ⁊ ci.
leg. ⁊ sequit Jo. de imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. matri. in. vj. no.
26 ¶ Tertio rn̄deo † ꝙ statutū generaliter loquēs de exceptio. nulli-
tatis nō

tatis non includit nullitatez surgentez ex defectu iuridictionis vt vo luit glo.sing.communiter approbata in.d.clemen.j.de sequest.poss. ⁊ fruc.⁊ tenet Bal.in.l.si quis filio.§.si quis.ff.de iniusto testamẽto. Et Bal.in.l.scire oportet.§.si.ff.de excusatio.tuto.etiã si statutum loquatur de omni specie nullitatis:vt concludit Pet.de ancha.in suo consilio.cclxvj.de titulo col.penul. ¶ Quarto ⁊ vltimo respon deo ꝙ sumus in casibus permissis a statuto.nam reperio in statuto sub rubrica de excep.iudicis incompetentis vbi patet ꝙ est permis sa exceptio incompetentie ⁊ licet ibi dicatur ꝙ infra tres dies de beat opponi alias intelligatur iurisdictio prorogata. Dico ꝙ non potest habere locum in casu nostro in dicta absolutione que fa cta fuit de dicto Georgio absente ⁊ nõ citato:⁊ sic non potuit Geor gio preiudicare.l.de vnoquoqꝫ cum materia.ff.de re iudi.l.nam ita diuus.ff.de adop. Nec põt dici ꝙ intelligatur facta prorogatio per dictum georgium qui non interuenit in.d.iudicio iuxta not.in.d.l.j. ⁊.l.si quis postea. per Bal.ff.de iudi.⁊.l.si conuenerit.ff.de iurisdi. omni.iudi. ¶ Preterea reperio ꝙ in statuto posito sub rubrica de tempore.j.quod debeat appellari permittitur excceptio nullitatis que apparet ex actis prout est nullitas ĩ casu nostro. ¶ Ex quibus patet ꝙ nullitas de qua agimus est permissa a statutis ⁊ consequen ter comprehenditur in dicto statuto in fine permittente posse dici de nullitate coram iudice exequente per viam exceptionis. ¶ Con
27 firmatur ista responsio †. Nam nullitas propter defectum iurisdi tionis habet maiorem rationem in se vt possit opponi ꝙ̃ alia cum omnibus nullitatibus exclusis ista possit opponi vt dictũ est.statu ta ergo que permitterent ꝙ de alijs nullitatibus posset opponi sunt extendenda ad istam ex maioritate rationis arg.glo.in.l.j.C.de con di.inde.et tex.in.c.examinata de confir.vti.vel inuti. Nam si quan do statuta excludunt nullitates ista nõ censetur exclusa ꝙ̃to fortius si statuta permittunt de aliquibus nullitatibus dici posse non cen sentur istam excludere maxime quia deducitur per istaz interpreta tionem ad ius commune per ea que not.glo.singu.in.c.statutum in versic.numerandum de prebend.in.vj. ¶ Non omitto duo que re spiciunt omnia superiora. ¶ Primum est ꝙ in iudicio de quo agi mus non fuit apposita exceptio incompetentie.j.tempus prefixum a statuto posito sub rubrica de exceptio.vero incompetẽtie quoniã
28 †ibi queritur statutus est terminus ad proponenduz exceptionem incompetentie per statutum non potest elapso termino talis exce ptio opponi:ita concludit domi.Ant.in.c.pastoralis de exceptio.⁊ sequitur ibi dominus Abb.in.viij.col.versi.ego melius. ¶ Secun dum est ꝙ si qua incompetentia erat non erat respectu petite execu tionis sed respectu cognitionis exceptionis absolutionis incidentis:
29 vbi autez†in iudicio executiuo opponitur exceptio preiudicialis de qua iudex exequẽs cognoscere non potest:debet iudex remittere ex ceptionem cognoscendam ad suum iudicem. Et ĩterim supersedere donec illa discutiatur qua discussa ⁊ cognita potest postea procede re.vt hec habentur in.l.titia.ff.solu.matri.⁊.c.tuam de ordi.cogni tio.non autem pronunciare debet se incompetentem qꝛ hoc nullibi reperio ꝙ propter oppositionem exceptionis preiudicialis reddat incompetens in causa principaliter intentata in qua potest cogno scere:⁊ ideo dicit Bald.in quodam consilio. doctore come sape cosi minuzza rape. ¶ Non obstat vltimum fundamentum quoniam nõ meruit allegari in contrarium. Nam posito ꝙ esset verum ꝙ am plius non potuisset dici de nullitate absolutionis tamen iudex pro pter hoc non debebat se incompetentem pronunciare sed reuz ab soluere:quia talis exceptio respiciebat merita cause:non incompe tentiam. Sed tamen dico ꝙ exquo exceptio defectus iurisdictionis patet ex actis permissa est a statuto etiam post terminum:vt patet in eodem statuto in versi.nisi de nullitate sententie constaret ex actis ⁊ posito ꝙ in verbis exceptionis non comprehenderetur casus no
30 ster tamen idem dicenduz esset ex duobus. ¶ Primo quia†ꝙ̃tum cunqꝫ generalia non dicit exclusa exceptio deficientis iurisdictionis vt voluit glo.in.d.cle.j. ¶ Secundo quia dicta exceptio statuti in versic.nisi de nullitate ⁊c.deberet extendi ad casum exceptionis in competentie cum vertatur maior ratio ꝑ no.per.glo.⁊ Bar.in.d.l. j.C.de conditi.indebi.cum si.ex quibus concludo indubitanter pote statem fore iudicem competentem ⁊ sic recte fuisse appellatuz ⁊ ma le iudicatum. Laus Deo.

¶ Consilium.lxxxiiij.

¶ Hereditas relicta spurio per extraneuz heredẽ tamen ĩstitutũ a patre spurij:fide tacite accomodata an auferatur ab eo tanꝙ̃ ab in digno:Et an quedam conuentiones in lite super hereditate viuen tis seruari debeant:Et cautelam ponit pro spurio.

¶ Summarium.

1 Hereditas relicta filio spurio ꝑ extraneũ heredẽ institutũ tñ a patre spurij:põt ab eo spurio tanꝙ̃ ab indigno auferri.
2 Institutio facta extraneo a patre filij spurij postea ipse instituit filiũ spurium talis institutio videtur valere.
3 Hereditas ꝑ fiscũ auferẽ a paciscẽtibus tanꝙ̃ ab indignis.
4 Cautela pro spurio ⁊ herede instituto.
5 An partes teneantur ad obseruantiam conuentionum inter eos fa ctarum.

Dominus labia mea apiat: Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Uisa conuen tione facta inter Thomasium Jacobi ex vna:⁊ Franci scum forestij ex altera ⁊ presupposito pout mihi narratur in facto ꝙ pater dicti Francisci instituit heredem Laurentium qui tacitam fi dem accomodauerat de relinquendo dicto Francisco filio spurio ⁊ postea secuta sit institutio facta de dicto Francisco per dictum Lau rentium super cuius hereditate eo adhuc viuente facta fuit dicta cõ uentio inter dictum Franciscum ⁊ dictuz Thomasium.qui succes sisset ab intestato dicto Laurentio de duobus stantibus premissis dubitari contingit. ¶ Primum an dicta hereditas possit ab eis tanꝙ̃ ab indignis auferri. ¶ Secundum posito quod fiscus non auferret vel auferre nollet an partes teneantur ad obseruantiaz cõ
1 uentionum inter eos factarum. Circa†primam.q.ex duplici capi te arbitror ꝙ dicta hereditas possit tanꝙ̃ ab indignis auferri. Pri mo ex eo quia dictus Laurentius tacitaz fidem accomodauit patri dicti Francisci a quo fuit heres institutus de relinquendo inscripta bona dicto Francisco filio spurio dicti testantis quo casu tanꝙ̃ ab ĩ digno hereditas poterat auferri ⁊ consequenter hodie auferri põt ꝑ id qđ habetur in.l.j.in prin.iuncta glo.ff.de iure fisci ⁊ in.l.in taciti ⁊ in.l.lutius.§.j.ff.de leg.j.⁊ in.l.non intelligitur.§.tacita.ff.de iure fisci:⁊ in.l.non tacitum.ff.de probatio.⁊ per Bart.in.l.fin.ff.de his
2 quibꝰ vt indignis. Nec obstat†si quis diceret ꝙ premissa procedãt quando restituitur hereditas ratione taciti fideicommissi in fraudẽ fisci. Secus videtur in casu nostro in quo institutus a patre filij spu rij postea instituit filium spurium:quoniam tunc talis institutio vi detur valere:quia tunc spurius nõ habet ex iudicio patris testantis sed ex iudicio testatoris eum heredem instituentis.l. qui liberis.§. hec verba.ff.de vulga.⁊ pupilla. Et per hanc rationem ita simpli citer decidit Bart.in.l.si is qui ex bonis eod.titu.cuius opi.simpli citer etiam approbat ibi.domi.Pau.de cast. benefacit tex.in.l.j.§. non solum.ff.vt leg.nomine caueatur: Quoniam ad hoc faciliter re spondetur ꝙ predicta doctrina Bar. procedit quando non appa reret ꝙ institutus accomodasset tacitam fidem de relinquendo di cta bona filio spurio:sed vt mihi narratur in casu nostro probari po test ꝙ tacitam fidem accomodauit de instituendo prout fecit:quo ca su quia hoc censetur in fraudem legis factum aufertur hereditas a fisco argu.d.l.non intelligatur.§.j.⁊.d.l.lutius.§.j.⁊ ita limitãt ⁊ de clarãt bar.Bal.⁊ Jo.de imo.in.d.l.si is q ex bonis vbi ista fuit intẽ tio Bart.quia loquuntur quando nihil aliud apparet ex quo dicit ꝙ dicto casu cessat omnis suspitio fraudis cum ergo in casu nostro probetur fraus ⁊ simus in casu certo ⁊ non est opus querere conie cturas.l.continuus.§. cum ita.ff.de verbo.obliga. ¶ Hanc etiam opi.tenet speculator in titu.de success.ab.intestato.§.j.ver.sed quid si pater instituit extraneum vbi distinguit ꝙ aut extraneus heres in stitutus a patre sine fraude instituit spurium tunc spurius capere potest.argumen.l.qui titium.ff.de his quibꝰ vt indignis. ¶ Si ve ro hoc factum est in fraudem tunc non valet ⁊ capere non potest ar gu.l.j.⁊.l.si.C.de naturalibus liberis. Et allegat notata in.d.l.si is qui ex bonis ⁊ approbat Joan. and.cum non improbat prout ipse attestatur in principio sui operis:⁊ sic concluditur ꝙ bona in qui bus fuit institutus Laurentius a patre dicti Francisci possunt a fi sco auferri ⁊ hoc fundamentum respicit tantũ bona que fuerunt pa tris Francisci non que fuerunt dicti Laurentij. ¶ Secundo princi paliter probatur dicta conclusio alio fundamento quod respicit to tam hereditatem dicti Laurentij tam respectu bonorum patris di
3 cti Francisci ꝙ̃ respectu bonorum dicti Laurentij. Nam † dictus Thomas qui erat ab intestato successurus dicto Laurẽtio ⁊ dictus Franciscus qui fuit heres institutus viuente dicto Laurentio fece runt pactum super hereditate dicti Francisci eo ignorãte certo mo do inter eos diuidenda:quod pactuz est improbatum tanquam con tra bonos mores quia inducit votum captande mortis. Et tollit li beram testamenti factionem prout est casus:vbi hoc communiter concludunt docto.in.l.si.C.de pactis.⁊ per Bart.⁊ alios in.l.stipu latio hoc modo concepta ff.de verb.obli. ¶ Et ideo dicit glo.com muniter approbata in.d.l.si.ꝙ talis hereditas per fiscum aufertur a dictis paciscentibus tanquam ab indignis. Et est casus et ibi glo.
4 ⁊ Bart.in.l.ij.§.si.ff.de his quib.vt indig.vnde †cautela est in casu nostro ꝙ dictus Franciscus deferat fisco seipsum tam respectu in stitutionis propter fidem accomodatam ꝙ̃ respectu conuentionis propter quam delatis.lucrari debet dimidiam dictorum bonoruz prout est casus ⁊ ibi hoc Dynus ⁊ Bart.in.l.senatus.§.senatus.ff. de iure fisci. Alteraz autem dimidiã hereditatis potest emere a fi sco ⁊ sic per hanc viam Franciscus totam hereditatẽ possidebit. Et hoc quo ad primam dubitationem dicta sufficiant. ¶ Circa secun dã difficultatẽ breuiter me expedio ⁊ concludo ꝙ si fiscus non vult dicta bona auferre ꝙ dicte partes cõtrahentes tenentur conseruare

5 conuentiones inter eos factas. qm̃ † lȝ prima cõuẽtio fuerit nulla per no. in d. l. fi. C. de pac. tñ post mortẽ dicte partes habẽtes noticiã testamẽti iterũ dictas conuentiones confirmarunt: vñ talis noua conuentio facta super diuidenda hereditate certi hois post mortẽ illius valuit. l. debitori. C. de pac. Et per Bar. in d. l. fiñ. a contrario sensu. Et qr cessat votũ captande mortis nec ĩpeditur libera testamenti factio: ꝛ ita cõcludunt ibi Bar. ꝛ cõmuniter doc. ꝛ Bar. ꝛ doc. in d. l. stipulatio hoc modo cõcepta. ff. de ver. obli. Et eo maxime qr nulla dictarũ partiũ vr̃ ꝙ opponere possit de iure fisci: vt voluit glo. cõmuniter approbata in. l. his aũt. §. j. ff. familie her. ꝛ in proposito nostro gl. quam ibi ad hoc põderat Ang. in. l. nec nos. C. de captiuis ꝛ post li. reuer. vnde cum p̃missa conclusio sit clara nõ insisto. Laus Deo.

¶ Consilium lxxxv.

¶ Testamẽtum conditum in rure tempore pestis coram minori numero quinq; testium an valeat.

¶ Summarium.

1 ¶ Testamẽtũ cõditũ in rure tpe pestis valet: lȝ factũ sit corã quattuor testibus.
2 Existens in actu bellandi tpe belli testari põt corã imperfecto numero testium.
3 Tẽpus guerre ꝛ tp̃s mortalitatis equiparantur.
4 Peregrinus q vadit romã pro indulgentijs si in itinere decedat potest testari corã duobus testibus.
5 Testamẽtũ factũ corã quinq; testibus in carcere tyranni vbi plures metu tyrãni haberi nõ potuerũt valet.
In codicillis de iure cõi reqrunt quinq; testes.
Ex diuersis nõ debet fieri illatio.
Preliãtibus qui dant operam vtilitati reipublice conceditur priuilegium testari corã imperfecto numero qđ nõ concedit eo qui est in ciuitate tpe pestis.
Rusticus potest testari in rure coram imperfecto numero testium.

Dominus labia mea apiat ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectum. Circa articulũ † presentis consultatiõis videbat primo aspectu dicẽdũ dictũ Testamentũ per dictũ Pierũ cõditũ in rure tpe pestis iurib' subsistat licet factum dicat coram quattuor testibus: tribus tñ masculis ꝛ vna femina qm̃ licet de iure cõmuni requirantur in testamẽto rustici in rure quinq; testes masculi: vt est casus in. l. fi. C. de testamẽtis. Et etiã generaliter ex forma statutorũ in quocunq; testamẽto de quo nõ apparet publicũ instrumentũ tam facto in ciuitate lucana ꝙ in eius districtu requirunt ad minus qnq; testes masculi put disponit statutũ sub rubrica de testamẽtis quod incipit frequẽter in iudicis ꝛc. Tamẽ in casu nostro vr̃ ꝙ substineri possit dictũ testamentũ ex quo tũc vigebat pestis ĩ illo loco nec plures testes haberi potuerũt. Et mirum videat ꝙ tot interfuerũt. argu. a cõmuniter accidẽtibus iuxta. l. neq; natales. C. de probationibus: vnde rõne vrgentis necessitatis cuȝ plures rõne pestis haberi nõ potuerint videtur ꝙ dictum testamentũ viribus subsistat. Ista aũt conclusio vr̃ ex
2 pluribus probari. ¶ Primo per ea † que not. Ang. in repe. l. si vacantia. C. de bonis vacã. li. x. vbi argu. illius. l. dicit ꝙ stante statuto ꝙ nõ valeant testamẽta scripta p tabellionẽ qui nõ sit descriptus in matricula ꝛ contingit ꝙ tempore pestis matriculatus nõ potest haberi ꝛ adhibeat nõ matriculatus valebit testamẽtum. Ad idẽ adducit tex. in. l. absunt. ff. de tut. ꝛ cur. datis ab his ꝛ ita vr̃ dicendum in casu nostro ꝙ relaxet solẽnitas testium ex quo testes in numero sufcienti haberi nõ possunt. ¶ Scđo confirmat. nam existens in actu bellandi tempora guerre testari põt corã imperfecto numero testiũ. l. fi. ff. de testamento militis ꝛ. l. j. ff. de bo. poss. ex testamento militis.
3 tempus aũt † guerre ꝛ tempus mortalitatis equiparant: qr tẽpore pestis vr̃ quasi bellum contra deum ꝛ homines: vt declarat Barto. in. l. multis. ff. de vsuc. ꝛ canoniste in capitulo ex transmissa extra de prescriptis. ¶ Confirmat ista rõ qr tex. in d. l. j. probat ꝙ dispositio in hac materia extenditur de milite ad aliaȝ psonam in qua est
4 eadẽ rõ: vnde dicit Ang. † no. in aut. de non alienandis. §. ꝙ autem ꝙ peregrinus qui vadit romã pro indulgentijs si in itinere decedit ꝛ testat coram duobus qr plures testes haberi non potuerunt valet testamentũ qr si milites in expeditione degentes possunt corã duobus testibus testari tanto magis idem debet esse in peregrinatione ad salutem aĩe ꝛ ad seruitiuȝ dei cum deus sit superior princeps ĩ republica. in autẽtico quomodo oportet episcopos. Et qr aĩa cunctis rebus est preferenda. l. scimus la. §. C. de sac. sanc. eccle. ꝛ idem tenet Ange. in omnibus similibus peregrinis vt possint sicut milites testari in aut. oẽs peregrini. C. cõia de successionibus: ꝛ Pau. de ca. in l. nutritoribus eo. ti. ¶ Qua ergo rõne fit extensio ad peregrinos ppter defectum testium ita fiat ad casum quãdo nõ possit haberi propter pestẽ. ¶ Tertio ista pars vr̃ decidi p tex. cuȝ his que ibi dicit Nicholaus de mattarellis in. l. fi. C. de testamẽtis. Nã ibi relaxat so-
5 lennitas iuris rustico testanti in rure ꝓpter penuriã testiũ. vñ † dicit Nichola. de matt. ꝙ testm̃ factum corã quinq; in carcere tiranni qr plures metu tirãni hri nõ potuerũt valet ꝛ sequunt ibi bal. ꝛ Saly. ¶ Ex quib' Bal. in ꝓposito vr̃ decidere hãc. q. in indiuiduo: nã infert idẽ esse ꝛ si plures testes haberi nõ possunt ꝓpter pestẽ vel aliũ repentinũ casũ: allegat ad hoc bart. d. l. j. ff. de bon. poss. ex testamẽto militis. ꝛ hãc opi. tanq; equiorẽ tenere vr̃ dñs Rapha. cum in. l. cõficiũtur. §. codicilli. ff. de iure codicillorꝫ hãc partẽ etiã vt equiorẽ tȝ dñs Jo. de mõte sperello in. d. l. fi. C. de testamẽtis. Et ex istis cõsultatio videbat dubia. ¶ His tñ nõ obstãtib' cõtrariã sniam veriorẽ existimo ꝙ imo dictũ testamentũ conditũ in. d. loco pestifero corã trib' testibus masculis ꝛ vna femina nõ valet. ¶ Et presuppono ꝙ sorores veniẽtes ab intestato habẽt fundatã intentionẽ ꝙ dictuȝ testm̃ est nullũ tam de iure cõmuni cũ nõ interfuerũt. vij. testes masculi vt in. l. hac consultissima in prin. C. de testamẽtis ꝙ etiã ex forma statutorꝫ magnifice ciuitatis lucane de quo in prin. facta est mẽtio ĩ quo apparet ꝙ qñ de testis nõ apparet publicũ instrm̃ reqrunt ad mi-
6 nus qnq; testes. ¶ Nec etiã potest talis dispositio † valere vt codicilli qr etiã ĩ codicillis de iure cõi reqrunt quinq; testes: vt. l. fi. C. de codicillis. Et licet statutũ velit ꝙ testm̃ possit fieri corã quinq; non tñ codicilli poterunt fieri corã numero pauciori prout ĩ terminis determinat Bar. ꝛ sequũt cõiter doc. in. l. ij. in fi. ff. de lega. j. Et marie hoc ꝓcedit si instituit heredẽ put in puncto presupponitur quo casu apparet ꝙ voluit testari: ꝛ si nõ valet vt testm̃ nõ valet vt codicillus. casus est in. l. nõ codicillũ. C. de testamẽtis. ¶ Quibus p̃suppositis ostenditur ꝙ lȝ dictũ testamentũ factũ fuerit in loco pestifero tñ nõ sustinetur. ¶ Primo p tex. in. l. casus. C. de testamentis. vbi ĩ pȝ ꝙ ꝓpter necessitatẽ casus morbi superuenientis iuris solẽnitas ꝛ dispositio suspẽdit nõ aũt relaxat. vñ lȝ ĩmineat necessitas ꝓpter quã nõ possunt. vij. testes haberi nõ tñ valet corã. vj. Et per illũ tex. ibi hãc opi. tenet dñs Paul. de ca. ꝙ ꝓpter pestẽ nõ sit relaxata solẽnitas testium in conficiẽdis testamẽtis. ¶ Secundo ista opinio ꝓbatur p tex. vbi vr̃ casus ĩ. d. l. conficiũtur. §. codicilli. ff. de iure codicillorꝫ: qm̃ ibi ad hoc ponderat Ang. sequẽdo hãc opi. dum dicit qđ enim si sufficientiũ testiũ facultatẽ non habuerit: vbi pȝ manifeste ꝙ licet deficiat numerus testiũ: qr a iure requisiti haberi nõ possunt tñ non remittit solẽnitas in testando: ꝛ sic cum generaliter loquitur qñ numerus requisitus haberi non põt generaliter debet intelligi. l. j. §. ꝛ generaliter. ff. de leg. prestan. Et illũ tex. ad hoc etiã ponderat Rapha. Fulg. in. d. l. fi. C. de testamẽtis. vbi sequitur hanc opi. ꝛ etiam Ro. in autentico similiter. C. ad. l. fal. in. xxiiij. priuilegio in vltimis voluntatibus vbi dicit opi. Bald. contrariam ibi esse falcissimam. ¶ Tertio cõfirmat predicta cõclusio p tex. in. l. fi. C. de testamẽtis. vbi patet ꝙ relaxatur solẽnitas tantum rusticis ꝛ testantibus in rure in alijs autem denegatur. Et qr videtur speciale in rusticis ergo ĩ contrariũ est ius cõmune. l. ius singulare. ff. de. ll. Et hãc opi. sequũtur ibi Ang. Fulg. Pau. ꝛ cõmuniter Moderni. nam inuenio cunctos ꝓceptores meos tenere hãc opi. videlȝ dominũ Alex. de imo. ꝛ dominũ Jo. bap. de sancto seuerino dicentes hanc esse cõmunem opi. Idem reperio tenere ibi quosdã Moderniores perusinos. Et hanc opi. tenet dominus Jac. de bel. in autentico quibus modis naturales efficiuntur sui. §. j. Et hanc partem tenet Bar. manifeste in d. l. j. ff. de bon. poss. ex testamẽto mili. Dicit enim loquẽdo de testamẽtis factis tempore seuissime pestis que precesserat. Bonum esset ꝓuidere ꝙ testamẽtum esset validum eo casu quo impossibile est testatorem habere perfectum numerum testium. Et sic aperte vult ꝙ si non fiat noua prouisio ꝙ testamentum nõ valet. ¶ Et ita intelligit Bar. ꝛ Ro. in dicto autentico similiter. Ita etiam ambo preceptores mei ĩ dicta. l. fi. all'. ita etiam intelligit Bar. ꝛ sequit hãc partem insignis preceptor meus do. Franciscus aretinus in. l. heredes palam in princi. ff. de testamentis. Et sic patet ꝙ est cõmunis opinio a qua in consulendo ꝛ in iudicando nõ esset recedẽdum. Quinimo est opinio omnium in casu nostro vt statim dicetur respondẽdo auctoritati Bal. que etiam pars clarior apparebit per respõsiones
7 ad cõtraria. ¶ Non obstat † ergo primuȝ fundamẽtum in cõtrariũ adductũ. nã in primis dici potest ꝙ illud dictũ Ange. nõ sit verum quoniã in actu testãdi videtur esse cõtra dictũ. §. codicilli vbi pȝ' ꝙ licet deficiat modus adhibendi solennitatẽ requisitam tamen nõ remittit. Non obstat iura allegata p Ang. qr in illis expresse erat prouisum ꝙ deficiente illo publico officiali in casu illo recurri posset ad aliũ qui loco eius representabatur in defectum illius. Sed in casu nostro nulla facta subrogatio a lege vel a statuto. ꝓterea casus noster est diuersus a casu Ang. Nam in casu Ang. testator subrogauit vnũ notarium lȝ non matriculatum loco alterius sȝ in questione nostra loco deficientis solẽnitatis requisite altera non subrogatur vnde ex diuersis nõ debet fieri illatio. l. papinianus exuli. ff. de minoribus. l.
8 fi. ff. de calum. ¶ Ad secundum † argumẽtum respondet ꝙ conceditur illud priuilegiũ preliantibus q dant operã vtilitati reipublice que ratio cessat in eo qui est in ciuitate tẽpore pestis qr nõ concurrit illa ratio publice vtilitatis ꝛ nõ reperit iure cautum. Et ita respondent ambo ꝓceptores mei in dicta. l. fi. ꝛ ad notata p bar. in dicta. l. generaliter dicit dominus Alexan. ꝙ in terminis Bar. erat eadem

ratio

ratio in suspendendo cursum pscriptiõis tpe pestis facte tpe belli cũ vtroqꝫ tpe iura non reddantur: ꝛ ideo dici posset ꝑm eũ ꝙ illi qui in ciuitate remãsissent tpe pestis ad administrãdã rẽpublicã gauderẽt priuilegio: qꝛ tunc bꝫ locũ ratio. d. l. fi. ff. de testa. mili. iũctis not. per Bar. in. d. l. naturaliter. ꝛ dicit ꝙ hoc casu saluari posset decisio bal. ¶ Scđo rñdeo ꝙ illa iura potius ꝯtrarium probãt qm̃ speciale est in militibus preliãtibus ergo in contrariũ est ius cõmune. l. j. in fi. ff. ad munici. ꝛ ita inducit Lud. ro. in. d. aut. similiter. ¶ Tertio respõdeo ꝙ cũ illa iura sint exorbitãtia ꝛ stante similitudine rõnis non dꝫ fieri extẽsio ad aliã personã q̃ nõ cõprehendit lato sumpto vocabulo iuxta no. in. l. qđ videt. ff. de leg. ꝛ ꝑ Bar. in. l. si ꝯstãte. in prin. ff. solu. ma. ꝛ per Inno. in. l. si vo. §. de viro. eo. ti. ꝛ ita rñdet Frã. are. in. d. l. heredes palam. in prin. ¶ Non obst. † vltimũ qꝛ tex. in. l. fi. potius facit in contrariũ qꝛ si speciale est in rustico testãte in rure: ergo in contrariũ est ius cõe. l. ius singulare. ff. de leg. Ita dicit Ro. in. d. aut. similiter. Et pꝫ hoc. nã duo debẽt ꝯcurrere. s. ꝙ sit rusticus ꝛ testet̃ in rure: vnde lꝫ ciuis testaret̃ in rure ꝛ nõ posset habere sufficiẽtẽ numerum: tñ nõ valet: ita ꝯcludit Bar. per illum tex. in. d. §. codicilli. Et Ja. de bel. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. j. Et Bar. Ful. ꝛ cõiter Moder. in. d. l. fi. lꝫ Cy. Bal. ꝛ Saly. ꝯtradixerunt quibus rñdent Moder. eos reprobantes. Et sic pꝫ ꝙ lꝫ deficiãt testes ratione loci nõ tñ remittitur solennitas que decisio cõis multum stringit ꝑ hac parte.

¶ Et ad auctoritatẽ Bal. ꝛ sequacium dico ꝙ eoꝝ opi. nõ est vera neqꝫ cõis: immo nõ est sequẽda. Quinimmo ꝙ ĩ terminis nostris nõ loquitur auctoritas Bal. nam cũ tex. ibi dicat ꝙ ĩ rure vbi testes haberi non possunt sufficiũt quinqꝫ ꝛ nõ pauciores. infert ibi Bald. ꝙ ratio illius. l. est penaria testium ꝑpter qđ dicit ꝙ aliqualiter recedi tur a solẽnitate. ¶ Et ideo infert post Nico. de matha. ꝙ in carcere tyranni valet testamẽtum corã quinqꝫ testibus si plures haberi non possunt. Et idẽ dicit esse qñ fit testamentũ tpe pestis ex quo patet ꝙ Bal. vult ꝙ ad minus testamẽtum fit factũ corã quinqꝫ testibus ad hoc vt valeat tpe pestis interuenerũt tantũ quattuor. Igitur apparet ꝙ in casu nostro nõ habemus aliquã doctrinam cõtradicentem.

¶ Nec debet quẽq̃ mouere ꝙ extraneũ videatur qm̃ nõ posse testari tpe pestis etiã minori numero. vij. testiũ de iure cõi vel quinqꝫ p. l. municipalẽ cũ tali tpe nõ reperiatur qui velit adesse ꝑpter † periculum contagionis qua rõne aliqñ a dispositione iuris recedimus. iuxta no. per Bar. in. l. de etate. ff. ad trebel. ꝛ ꝑ Bal. in. l. scriniarios. C. de testamento militis. ꝛ. l. casus. C. de testamẽtis. ꝛ per Lud. Ro. late in. l. si vo. §. de viro. in ver. ꝑpter necessitatẽ. ff. solu. ma. ¶ Qm̃ ad predicta respõdeo ꝙ. ll. multũ suspicantur falsitates in testamentis. l. iubemus. C. de testa. ꝛ in. l. ha: cõsultissima. C. qui test. face. pos. Si aũt aliquo tpe suspicandũ est hoc est tpe pestis cum penes infirmos pauci reperiantur ꝛ faciliter possint falsitates multe committi vnde cũ vertatur maius periculum cautius eo tpe agendũ videtur. c. vbi periculum. de elec. li. vj. minus aũt malum est ꝙ morientes remaneant intestati ꝛ hereditas vadat ꝑm dispositionẽ legum aduenientes ab intestato q̃ conseruare talia testamẽta ꝛ prebere materiã cõmittendi falsitatẽ. que ratio est multum ponderanda. Et qꝛ imputari põt quare non prius sanus existens in loco sano fuit testatus cum peste imminente poterat hunc casum verisimiliter cogitare. arg. tex. in. l. si quis domum. §. hic subiungi. ff. locati. ex quibus omnibus concludo ꝙ dicta dispositio non valet vt testamentum nec in vim codicillorum. Laus deo.

¶ Consilium lxxxvj.

¶ Summarium.

1. ¶ Appellatione ciuitatis maxime in materia stricta nõ venit comitatus.
2. Comitatiui ciuitatis castelli qui sunt rebelles ecclesie expelli debent de dñio florentinorum.
3. Si represalie sunt concesse contra florentinos non cõprehenduntur comitatiui.
4. Banniti in vna ciuitate habitare possunt in ciuitate ꝯfederata.
5. Familie rebelliũ ciuium non debẽt expelli de ciuitate castelli virtute capituli.
6. Qualitas cũ familia apposita in ꝑsona dñi videtur repetita in aliꝭ rebellibus de dicta ciuitate.
7. Mũdus est oĩbus cõis patria.
8. Judeus de ciuitate castelli q post suã rebellionẽ ꝯtraxit cum illustri dño florẽtinoꝝ non dꝫ nec põt expelli.
9. Expellere iudeos de suo territorio est ꝑhibitum.

Dominus labia mea apiat: ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectum. Uiso capitulo p̃sentis pacis ꝛ ꝯfederationis inhibite inter plures potẽtias italie qđ incipit itẽ cõuenerunt partes predicte ꝙ Nicolaus vitelli. de cast. de tribus circa ĩterpretationeꝫ dicti capituli dubitatur ¶ Primo nunqd comitatiui ciuitatis castelli rebelles ecclesie expelli debeant de dñio florẽtinoꝝ. ¶ Secũdo nunqd familie rebellium ciuiuꝫ dicte ciuitatis castelli de dicto dominio expelli debeãt ¶ Tertio nunqd ebreus originarius de dicta ciuitate castelli q ꝑus q̃ fuit effectus rebellis capitulauit cũ dominis florentinis vt posset habitare in eorũ dominio ꝛ mutuare sub vsuris ꝛ ciuiũ florentinoꝝ priuilegio gaudere: debea expelli de dicto dñio. ¶ Circa primam questionẽ ꝙ comitatiui nõ cõprehendant̃ in dicto capitulo ꝛ consequẽter ꝙ nõ debẽt expelli: ista conclusio probat̃ ex duobus. Primo ex verbis dicti capituli dum dicit ꝛ oĩes aliꝭ de dicta ciuitate rebelles sancte ro. eccl. per que verba patet ꝙ tantũ debent expelli rebelles romane eccl. q sunt de ciuitate castelli non aũt comitatiui qui nõ sunt de ciuitate sed de comitatu qm̃ appel. † ciuitatis maxime in materia stricta nõ venit comitatus prout declarat Bar. in. l. verbis. ff. de verb. sig. ꝛ Saly. in. l. cui pactũ. ff. de seruis exportandis ꝛ Joã. An. ꝛ aliꝭ in. c. si ciuitas de sñia excõi. in. vj. ꝛ archi. in. c. felicis de penis eo lib. ꝛ Pe. de ancha. in. c. statutum. §. qꝛ vero eo lib. de rescriptis ꝛ Bald. in. l. j. ff. de officio ꝑfec. vrbis. ¶ Secundo † principaliter ista conclusio firmat̃ qꝛ licet dubitatio sit nõ parua an si dispositio loquat̃ de florẽtinis seu pisinis habeat locũ ĩ comitatiuis. Nã Bar. tenet ꝙ sic in. l. j. ff. ad municipales ꝛ. l. ij. C. de municip. ꝛ origi. lib. x. ꝛ in. l. ij. ff. de verbo. sig. ꝛ. l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de dãno infecto ꝛ in suo consilio incipiẽte ciuitatis camerini ꝛc. ꝛ Pe. de an. in repetitio. c. j. de ꝯstitutio. ꝛ i. c. felicis de penis in. vj. Contrariũ vero tenuit Ang. in aut. quibꝰ mo. natura. effi. sui. §. si quis igitur. ꝑ illũ tex. ꝛ est gl. quã ibi cõmẽdat dñs Antonius in prohemio gre. circa fi. tenẽt arch. Jo. an. ꝛ dñs Domi. in. d. c. felicis. d. Anto. in. c. Rodulphus de rescrip. ꝛ Bal. in. c. j. de capi. qui curi. vẽd. tamẽ sequẽdo magis cõmunẽ opi. per quam omnes opiniones ad concordiã reducuntur dicendum est ꝙ aut sumꝰ in materia larga seu indifferenti: ꝛ tunc procedat prima opi. aut sumus in materia odiosa et restringibili ꝛ tunc secus ꝛ hoc est casus noster. Ita concludunt domi. Abb. ꝛ Jo. de imo. in. d. c. Rodulphus ꝛ ita dicit Ja. ꝛ Bal. in sua disputatione quã ponit in. d. §. si qs igitur ꝛ illã refert ꝛ sequitur Nicholaus de neapoli in. d. §. amplius. l. sed ꝛ reprobari. ff. de excu. tu. ꝛ Jo. An. ꝛ do. Dominicꝰ in. d. c. si ciuitas ꝛ Joãnes de imo. in. d. l. si finita. §. ex hoc edicto. Et Rom. in eadem. l. §. si de vectigalibꝰ. Et Bal. in. l. fi. ff. de consti. prin. ꝛ in. l. j. §. j. ff. de officio prefecti vrbis. Et Jo. de imo. in rubri. ff. solu. matrimo. Et ibi latissime dixi: et † ideo dicit Bald. in. l. si aliqua. ff. de officio procons. ꝙ si represalie sunt concesse contra Florentinos nõ comprehenduntur comitatiui: ꝛ tenet Bal. in aut. ꝛ omnino. C. ne vxor pro marito. ꝛ in. l. insule. ff. de iud. ꝛ Bal. in. d. c. j. de officio ordi. vnde cum materia expulsionis de territorio sit penalis ꝛ odiosa ꝛ sic restringibilis ꝛ si capitulum loquatur de castellanis non habet locum in comitatensibꝰ. ¶ Circa secundam. q. ꝛc. concludo ꝙ familia domini Nicholai expelli debet: quia hoc aperte exprimitur in capitulo sed familia aliorum ciuium rebellium non debẽt expelli. ¶ Et pro fundamẽto premitto † ꝙ bãniti ex vna ciuitate habitare possunt in ciuitate confederata nisi aliter in capitulis contineatur. nam ciuitates facientes ligas ꝛ confederationes eatenus altera alteri tenetur quatenus in capitulis cõtinetur ꝛ non vltra prout declarat Bar. in. l. non dubito. ff. de capti. ꝛ Bal. in. l. etiam. C. de iure dotium. ꝛ Bal. in. l. executorem in tertia carta. ff. de executione rei indi. Barto. ꝛ Bald. in. l. j. C. de summa trinita. ¶ Premitto † etiam ꝙ talia capitula sunt stricte interpretanda: vt voluit Bald. in. l. de quibus in. v. q. ff. de. ll. ꝛ eo maxime cum facte per stipulationem. l. quicquid astringende. ff. de verb. obliga. Et maxime quando sunt odiosa prout est capitulum de quo agimus vt dicetur in. seq. dubitatione. ¶ Quibus premissis respondetur ꝙ dicte familie non debent expelli virtute dicti capituli quoniã nullibi ĩ dicto capitulo exprimitur ꝙ dicte familie rebellium de ciuitate castelli preter familiam domini Nicolai debeant expelli: ergo eorum persone extrinsecus in dicto capitulo intelligi non debẽt. l. ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verb. obli. eo maxime quia sumus in materia stricte intelligenda. ar. d. l. quicquid astringende. ꝛ. l. veteribꝰ. ff. de pac. ¶ Confirmatur ista cõclusio. Nam in primo capitulo exprimit̃ de domino Nicholao cũ familia. Deinde subijcitur de aliꝭ rebellibꝰ ciuitatis castelli nec aliqd dicitur de eoꝝ familiꝭ: postea subducitur de Deyphebo Comite Bernardino cuꝫ eorũ familiꝭ. Ex quibus aperte patet quod de mente contrahentium nõ fuit qđ intelligitur eorum familie qꝛ si voluissent vtiqꝫ expressissent sicut fecerunt primo in domino Nicholao ante: ꝛ post in dictis deyphebo ꝛ comite Bernardino. argumẽ. l. j. §. si autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. c. ad euidentiam de decimis. ¶ Confirmatur. nam ex quo prohibet tantum familiã domini Nicolai posse habitare et aliorum expressorum in eis in quibus nihil de familia exprimitur censetur permittere. l. cum pretoꝛ. ff. de iudicꝭ. c. nonne de presum. l. tribunus: ꝛ ibi Bal. no. ff. de testamento militis. ¶ Bene etiam facit. nam cum iam familie fuerunt expulse de propria ciuitate propter delictum patrisfamilias ꝙ nõ fuit absurdum si diceretur eos commisisse crimẽ lese maiestatis iuxta. l. quisquis. C. ad. l. iul. maiest. tamẽ ꝙ adhuc de alio territorio expellantur: hoc est valde odiosum iuxta illud delicta suos auctores teneant nec vlterius progrediantur. l. san

cimus.C.de penis.cum concor.ibi in glo.alleg.vnde si hoc est expres sum q rebelles expellant nõ dz hoc extẽdi ad familias rebelliũ. Bene faciunt multa que ponit Nellus de sancto geminiano. in tractatu bãnitorum in prima parte primi tpis.q.viij. ¶ Non omitto q diuersa videtur ratio in familia domini Nicolai de yphebi et comitis Bernardini qui sunt principalis rebelles et homines magne estimatiõis de quorum familijs magis videbatur timendũ. Et diuersa est in familia cuiuslibet etiam minimi ciuis de qua parum aut nihil videbat timendum: vnde consonum visum fuit talem differentiam facere. ex diuersis autem non fit illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.et.l.naturaliter.§.aliud commune.ff.de acqui.pos. ¶ Sed cõtra premissa

6 †videbatur instari posse q illa qualitas cum familia apposita in psona domini Nicolai videatur et repetita in alijs rebellibus de dicta ciuitate et maxime cum sit postea repetita in persona comitis Bernardini et deyphebi cum omnes regantur ab eodem verbo: non possunt.arg.eius qd no.Bart.l.seia.§.gaio.ff.de fun.instru.l.pretor.§.eritq differentia.ff.vi bo.rap.et Bar.in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.ob. ¶ Ad hoc respondetur q diuersa est materia ea qualitas adiecta in persona vnius censeatur repetita de qua in locis prealleg.et per Bar.in.l.iuł. Pau.ff.de ver.ob.diuersa est an persona ipsa intelligatur repetita quo casu quando sumus in diuersis stipulationibus nõ censetur repetita.vt.d.§.grisogonus. Item quãdo in stipulatione persone specificant etiã in eadẽ stipulatione non fit repetitio: put declarat Bar.in.d.§.grisogonus.et in.l.fi.§.si ita eo.ti. vnde cum in casu nostro specifice fit facta mentio dñi Nicolai et de familia: et de alioz nobilium: et non de familia familie alioz non comprehenduntur: maxime q in repetitione contingeret diuersas personas comprehendi. ¶ Respõdeo et aliter† q ista materia expulsiõis est exorbitans et odiosa vt dicetur in sequenti dubitatione.nam vt inquit Bal.in.c.fi.de forma fidelitatis: mundus est omnibus communis patria.vnde expulsio est pena et contra naturalem equitatem et bonum publicum nisi ex causa fiat.vt ibi latius per Bald. quo casu adiecta in precedentibus non censetur repetita in sequentibus etiam in eadem oratione.l.vxori.§.vxori.ff.de leg.iij.et tenet Bar.per illũ tex.in.d.l.pretor.§.eritq differentia.ff.vi bono.rap. et Paul.de ca. consi.suo.cccxciij.incip. Primo ad euidentiã.vnde vt dixi non curarunt q omnium familie expellerentur sed tm principalium: qm si hoc voluissent expressissent sicut in alijs. Et hec est initioz interpretatio et sequenda.l.si de interpretatione.ff.de penis. ¶ Circa tertiam.q. faciebat dubitationem q hebrei dicuntur esse† de populo: vt cõcludũt

8 Moder.in.c.iudei.extra de iudeis.per tex.in auł.de questore dñ dicit ciuitas nostra populosa turbis diuersorum hoĩm. Et tenet Bal. in.c.j.de forma fidelitatis.et Bald.in extrauaganti de pa.constan.in ver.nos romanoz.ergo iudeus rebellis originarius de ciuitate castelli comprehendi videbatur in illo.c.in illis verbis. Et oẽs alij de dicta ciuitate etc.et sic videbatur q iudeus deberet expelli qui est de dicta ciuitate et est rebellis sancte ro.eccle. ¶ Hoc tñ non obstãte cõtrariã sententiã veriorẽ existimo q immo iudeus de quo agimus nõ debeat nec possit expelli. ¶ Et sic premitto pro fundamẽto in facto q iudeus de quo agimus post suam rebellionez contraxit cũ illustri dño florentinorum cũ quo conuenit vt in eius territorio habitare posset et vt in certo loco sub vsuris mutuaret: et vt in oĩbus tractaretur vt ciuis florentinus prout apparent capitula contracta inter eos.

9 ¶ Scdo premitto† q de iure expellere iudeos de suo territorio est pariter prohibitum et contra precepta equitatis sicut si christiani expellerentur vt eleganter probat Old.suo cõsi.cclxiiij.qd est vltimuz in formis et Jo.and.in addi.ad spec.in ti.de iudeis.in rub.et Alb. de ro.in rub.C.de iudeis. ¶ Quibus premissis ex pluribus videtur cõcludendũ q dictus iudeus nõ possit expelli. Primo q in.d.c.exprimitur persona dñi Nicolai cum filijs et familia qui sunt christiani: et

10 subditur† clausula et oẽs alij: ergo dicta clausula intelligi debet de oĩbus alijs rebellibus de dicta ciuitate.s.christiani: qm dictio alij includit similia expressis.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vi.tri.et oleo leg.et.l.qcũq. cum glo.C.de ser.fug.et.l.heres meus.§.j.vbi bonus tex.ff.de leg.ij. et q pulchre ponit do.Ant.in.c.nõnulli.extra de rescrip.et Oldra.in suo cõsi.viij.vnde cum iudei non sint nobis similes sed diuerse pfessionis et secte non videnł in dicta clausula includi eo maxime cum de

11 eo† nõ videatur cõsideratum quasi sit persona vilis et abiecta.nam si nõ curarunt q rustici expellerentur qui nõ sunt persone ita viles et in quibus maius vertitur periculum quantũcũq pariter sint rebelles quanto magis nõ videtur cõsiderasse personam vnius hebrei a maioritate rationis iuxta no.in auł.multo magis.C.de sac.san.eccle. quoniam si de quo magis videbatur inesse et nõ inest: ergo de quo minus iuxta no.in.l.j.in prin.ff.si quis ius dicenti nõ obtempe. ¶ Secundo dicta cõclusio cõfirmatur ex alio quia dictum capitulum nõ videtur intelligendum de illis rebellibus qui essent et sint ciues ex priuilegio Florentinorum seu gauderent priuilegio ciuium Florentinorum prout est iudeus de quo agimus quoniam est defendendus po-

12 tius q expellẽdus sicut alij ciues. ¶ Et hoc videtur† ex duplici regula probari. Primo quia verba sunt intelligenda simpliciter et nõ fm quid.l.hoc legatum.ff.de leg.iij.et per doc.in.l.ij.in princ.de verb.oblig.ergo debẽt intelligi verba capituli de illis qui simpliciter sunt de ciuitate castelli nõ de alijs qui dici possunt etiam de ciuitate Florentie. Ex quo cum Florentinis est facta pax et affederatio: et iste dici possit Florentinus. ¶ Item ex secũdo quia diuersa videtur esse ratio in eo qui effectus est ciuis florẽtinus: ex diuersis autem nõ fit illa-

13 tio.vt.l.fi.ff.de calum. ¶ Tertio q iste† nõ possit expelli: patet quia dominium florentinorum nõ potest pacta et contractum initum cum eo qui tũc nõ erat subditus rumpere: sed illa tenetur inuiolabiliter obseruare: vt declarat Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.et iure.et Bald.

14 et Pau.de cast.in.l.fi.C.de trãsla.vbi† dicit Pau. q papa etiam de plenitudine potestatis nõ potest irritare cõtractus et promissiones suas. Et idem dicit Pau.de cast.in.l.digna vox.C.de legi. Et pulchre ponit Bal.in.c.j.§.ad hec.de pace et iuramẽ.fir.et Bal.in.l.qui se patris.C.vnde liberi.et moder.plene in.c.j.de proba.ergo videtur q dictus iudeus petere possit obseruãtiam cõtractus et capitulorũ

15 et sic nõ expellatur. ¶ Sed huic fundamẽto† videbatur obstare. Nã ex noua et iusta causa videtur q princeps possit cõtractum a se gestũ infringere per ea que ponit Bal.in.l.pe.ff.de senato.et Joã.de imo. post domi.Anto.in.c.cum.m.de cõstitu. ¶ Sed adhuc respõdeo q aut agimus de reuocãdo priuilegio cõcesso nõ subdito et potest ex noua causa et iusta reuocari: vt dicũt domi.Anto.et Jo.de imo.in dicto c.cum.m.et fortius hoc idem est in subdito per ea que elegãter ponit Bal.in.l.qui se patris.in.x.col.C.vnde liberi.et domi.Anto.et alij in c.nouit.de iudi.et de priuilegio loquitur Bal.in.l.pe.de senato. et loquitur de dispẽsatione cõcessa a principe et dicit etiam q infringi po-

16 test per viam.l.nõ per viam cõtractus. Aut† loquimur de cõtractu inito cum non subdito: prout est casus noster: quia dictus hebreus cum quo cõtraxit dominium florentinorum nõ erat subditus: et tunc nullo modo potest reuocari: et ita tenet aperte domi.Anto.in.c.cum m.allega.et in dicto.c.nouit.quem sequuntur Moder. et pulchre cõsuluit domi.Anto.in suo consilio.lix.incip. Primo aspectu. et facit ratio quia princeps in cõtractibus videtur considerari vt priuatus. arg.l.ij.§.j.ff.ne quis in lo.pub.et arg.eius qd no.Bar.in.l.in fraudem.§.neq.ff.de iure fisci.vnde sicut priuatus nullo modo potest reuocare ita et princeps.ergo etc. Laus deo.

¶ Consilium lxxxvij.

¶ De nullitate cuiusdam laudi lati ea die qua fuit factum compromissum.

¶ Summarium.

1. Laudum non potest sustineri virtute primi compromissi duplici ratione.
2. Ille qui fundat se in tempore siue sit actor siue reus precise debet illud probare.
3. Per secundum compromissum censetur recessum a primo.
4. Si ab eodẽ procedãt diuersa mãdata in persona eiusdem procuratoris stabũt vltimo mãdato.
5. Ea die qua factum fuit compromissum latum fuit laudum q ex breuitate tpis presumitur laudum latum sine cause cognitione et sic censeri dz laudum nullum.
6. Qñ eadẽ die est latũ laudũ qua factũ est cõpromissum dicitur ex arrupto latũ et sine cause cognitione.
7. Si cõpromissum est factũ cũ plenaria ptãte nõ põt arbiter post compromissum immediate pronũciare.
8. In primo cõpromisso tm cõtinentur lites vertentes ĩter legatarias respectu interesse ipsarum legatariarum.
9. Vbicũq prime dispositioni aliquid additur vel detrahitur dicitur noua dispositio celebrari.
10. Interuentu noue persone dicitur fieri nouatio prioris obligationis in contractu.

Dominus labia mea apiat: et spiritussanctus illuminet intellectum. Pensatis his q in facto narrantur plura occurrunt discutienda propter que laudum predictum videtur de nullitate redargui posse que obmittere decreui et tantum prosequi vnum caput ex quo mihi videtur q dictum laudum nullum dici debeat. ¶ Et pro fundamento ego premitto q primum compromissum factum fuit.xx. Januarij dura-

1 turum hinc ad quattuor dies proxime sequentes quod tẽpus† quattuor dierum statim incepit currere cum factum fuerit presentibus arbitris et acceptantibus.vt cõcludit Bal.per glo.ibi in.l.si cum dies. §.fi.ff.de arbi.et factum fuerit compromissum et appositum tempus per dictionem hinc: quo casu incipit.statim tempus currere.vt dicit Specu.in titu.de dilatio.§.j.ver.quid si iudex.et est bonus text.in.l. placet.C.de sac.san.eccle.et Bar.in quodam suo cõsilio incip.elapso termino. ¶ Secũdo premitto q secundum compromissum factum fuit.xxiij. Jañ.et sic eiusdem mensis et anni quo die cõputãdo tẽpus immediate post factum primum compromissum de momẽto ad momentum finiebatur primum compromissum. ¶ Ex quibus pmissis infero. Primo vnam cõclusionem q dictum laudum nõ potest sustineri

stineri virtute primi compromissi duplici rõne. Prima ratio est qꝛ ad hoc vt dictũ laudũ valeat dꝫ qui fundat se in laudo ostẽdere quod latum fuit ea hora diei qua primũ cõpromissum nõ expirauerat aꝛs eius .pbatio redderet dubia ex quo potuit esse latum alia hora diei qua iam pmũ cõpromissum expirauerat. ꝛ sic talis .pbatio ꝙ laudũ latum fuerit .j. tempus cõpromissi est equiuoca ꝛ nõ releuat quoniã

2 ille† qui fundat se in tpe siue sit actor siue reus precise dꝫ illud .pbare vt in .l. matrẽ. ꝛ ibi no. C. de proba. ꝛ no. Bar. in .l. nõ solum. §. sed vt probari. ff. de no. oper. nun. ꝛ probat per locuꝫ a speciali in .l. j. C. de iure fisci lib. x. ꝛ est tex. ꝛ ibi no. do. Abb. in .c. in presentia de proba.

3 ¶ Scđa ratio est† qꝛ per scđm cõpromissum cẽsetꝛ recessuꝫ a primo prout est tex. in .l. sed si in seruuꝫ. §. fi. cũ .l. seq. ff. de arbi. per quẽ tex. hoc decidit spe. in terminis in tit. de arbi. §. finit in fi. ꝛ Pau. de liaꝫa. d. Cardi. ꝛ alij in clemẽtina ꝗdiu de app. Joã. an. ꝛ doc. in .c. innotuit super glo. .j. extra de arbi. Cõfirmatꝛ ista rõ qꝛ pacta fuerunt addita in hoc scđo cõpromisso que nõ erãt in primo. Vñ scđm vt diuersum et pinguius preualet ꝛ censetꝛ primũ reuocatũ. hoc probatꝛ

4 per ea† que no. Bal. in .l. falsus. C. de fur. in .xij. col. vbi dicit ꝙ si ab eodem procedũt diuersa mandata in psona eiusdẽ procuratoris sta bunt vltimo mandato idem tenẽt Bal. ꝛ Jmol. in .l. si ita scriptũ. ff. de heredi. insti. de mãdato antẽ .pcuratoris ad mãdatuꝫ iurisditionis vꝫ argumentũ .l. ꝛ qꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶ Scđo infero aliã cõclusionẽ per quã deciditur casus noster ꝙ nec virtute secundi cõ

5 promissi dictũ laudũ substineri põt ex quo ea† die qua factũ fuit dictum cõpromissum latũ fuit laudũ qñ ex breuitate temporis presumitur laudũ latũ sine cause cognitione ꝛ sic censeri dꝫ laudũ nullum. ista cõclusio probatꝛ primo ex theorica quã ponit Bar. in .l. platãꝫ. C. de sentẽ. vbi dicit per illũ tex. ꝙ si ex breuitate temporis colligitur ꝙ iudex nõ potuit de meritis cause instari sñia est nulla tanꝗ subito lata cõtra .l. ij. C. de sentẽ. ex peri. reci. Et hãc opi. Bar. sequitur do. Ant. in .c. ecclesia sancte Marie de cõsti. Et .d. Ant. Abb. ꝛ Jmol. in .c. ij. de re iudi. ꝛ do. Ant. in .c. vestra in .iij. col. de cohabi. clerico. et mulie. Et Pet. de anch. in regula ea que fiunt in .vij. col. de reg. iur. in .vj. Et doc. ĩ plerisꝗ alijs locis. ꝛ est magis cõis opi. ergo idẽ dicamus in sñia arbitri seu arbitratoris: cũ nõ sit dare rõnem differentie. ergo idẽ ius .l. illud. ff. ad .l. acquil. ¶ Scđo magis instare .p

6 batur per ea† que ponit Bal. in .c. j. de inuesti. in ma. fac. Vbi dicit ꝙ si arbitrator laudauit: ex arrupto arbitramẽtũ est nullũ. ꝛ ita dicit fuisse .pnunciatuꝫ. Et hoc sequitur Abb. in .c. quintauallis in penul. col. de iureiur. Et Ludo. roma. in .l. si quis arbitratu in .vj. colũ. ff. de ver. obli. Et idem Roma. in rub. de arbi. in .iij. col. Sꝫ qñ eadeꝫ die est latum qua factũ est cõpromissum dicitꝛ ex arrupto latũ ꝛ sine cause cognitione vt patet ex notatis in .d. .l. prolataꝫ. ergo tale laudũ est nullũ. ¶ Tertio ꝛ vltimo hac† .q. decidit Jac. but. in indiuiduo

7 in .d. .l. platam. vbi querit quid si cõpromissum est factum cũ plenaria potestate vtrũ possit arbiter post cõpromissum immediate .pnũciare ꝛ determinat ꝙ nõ qꝛ est contra ius ꝙ ita fulminet omisso ordine ꝛ hãc decisionẽ sequitur ibi Bal. in pe. col. dicens ꝙ per hoc facit ꝙ habetꝛ in .l. sed ꝛ si .p pretorẽ. §. quotiẽs. ff. ex qui. cau. maio. nisi ꝭm Bal. iudicaretꝛ de cõsensu partiũ iuxta .l. si cõuenerit. ff. de re iudi. vel partes emologarẽt qꝛ ratihabitio retrotrahitur sed nullum istoꝝ interuenit in casu nostro igiꝛ tale laudũ tanꝗ latũ ex arrupto et leuato velo sine cause cognitione nullũ censeri dꝫ. Sed cõtra hãc cõclusionẽ posset pars aduersa subtiliter instare ꝙ imo tale laudũ non dꝫ nullũ censeri ex dicto capite qꝛ arbitri potuerunt informari de meritis in illos quattuor dies qbus primũ cõpromissum durauit. ꝛ sic nõ videtꝛ posse dici quin adhibita fuerit qualis qualis cause cognitio quo casu ꝛ si nõ plena adhibita fuerit. tñ laudũ nõ dꝫ nullũ dici .put est tex. quẽ ibi ad hoc ponderat Abb. in .c. cũ ex litteris. de resti. Et no. do. Abb. in .c. afferte. de psump. Et Roma. in .l. sciẽduꝫ in pe. col. ff. de ver. obli. ꝛ Abb. in .c. ecclesia sancte Marie in .v. col. de cõsti. ¶ Sed ad hãc obiectionẽ clare rñdeo ꝙ in primo compromisso tm̃ cõtinentꝛ lites vertẽtes inter dictas legatarias respectu interesse ipsarũ legatariarũ. quo autem ad interesse heredis nihil fuit cõpromissum: de cuius interesse agi poterat respectu rerũ que dicebantꝛ ablate per dominaꝫ Titam ꝛ respectu portionis vsusfructus eam tangentis qua dicebatur priuata an applicaretur alijs legatarijs vel heredibus. Sed in secũdo cõpromisso interuenerũt pierus heres institutus ꝛ eius filiꝰ eoꝝ pprijs nominibus ꝛ etiaꝫ alij q interuenerunt .pcuratorio nomine in primo interuenerũt nominibus

9 proprijs. In secũdo† vnde fuit pinguius ꝭm cõpromissum rõne personarũ questionũ cõprehẽsarum ꝛ clausularũ. Unde fuit noua controuersia. Et per nouas personas cõmissa arbitris decidẽda. argumento eius qđ habetꝛ in .l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. obli. ꝛ qđ ibi per Ang. ꝛ doc. Ad idẽ tex. in .l. ius ciuile. ꝛ ibi per Barto. post Guil. ff. de iusti. ꝛ iur. ad idem glo. ꝛ qđ ibi no. Pet. de anch. in .c. bi qui. de preben. lib. vj. Et est bonus tex. cum glo. in .c. licet. de offi. ordi. Et notant Bar. Bal. ꝛ oẽs in .l. edita. C. de edẽ. ꝛ Ang. in .l. ꝛ qꝛ ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ doc. in plerisꝗ alijs locis. ꝛ in omnibus concludunt ꝙ vbicunꝗ prime dispositioni aliquid additur vel detrahitur dicitur noua dispositio celebrari prout etiam no. Bal. in .l. pe. ff. de excusa. tuto. Sed controuersijs cõpromissis in primo cõpromisso fuerunt addite noue persone ꝛ noue cause. ergo dicitur celebrata ꝛ

10 arbitris noua ꝯtrouersia ꝯmissa. ¶ Cõfirmatꝛ† in fili. Nã interuẽtu noue psone dicitꝛ fieri nouatio prioris obligatiõis ĩ ꝯctu iuxta notata in .l. fi. C. de noua. ꝛ in .l. pen. ff. de preto. stipu. ꝛ in .l. qui vsumfructũ. ff. de verbo. obli. ergo idem dicamus in casu nostro vt prior controuersia intelligatꝛ nouata esse. sed super ista noua controuersia est latũ laudum eadem die qua fuit factum compromissum cognoscendo et iudicãdo respectu personaruꝫ que de nouo in cõpromisso interuenerunt ex arrupto sine cause cognitione qđ patet ex temporis breuitate. ergo est nullum. pro hoc bonus tex. in .c. ponderet .l. dist. per queꝫ Dominicus ibi exclamat contra iudices quibus de sero mittitur processus ꝛ de mane iudicant. ¶ Jniquitas enim omnia precipitat vt dicit tex. in .c. inter hec. de peni. dist. ij. ꝛ plura ad propositum ponit Spec. in tit. de appel. §. nunc breuiter. ver. Jtem scđm quosdaꝫ. Ex quibus concluditur ꝙ laudum ex dicto capite nõ adhibita cause cognitione est nullum. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxviij.

¶ An venditor qui vendiderat rem ꝛ confessus fuerat precium .pcepisse licet postea fuerit sequuta promissio licite recipiat pro dicto precio quid annuum. Plura in materia .l. curabit de actiõibus empti. ꝛ An liceat carius vendere res immobiles: occasione dilate solutionis ꝛ venditor aliquid annuũ percipere. Et an existẽs in mora soluendi dotem teneatur ad vsuras. Et an a principio licite cõstituatur quid annuum soluẽdum pro dote nõ soluẽda. Et plura in materia. Et quãdo heres debitoris poterit capi virtute statuti cõcedẽtis capturam de facto cõtra debitorem.

¶ Summarium.

1 ¶ An emptor teneatur ad vsuras precij non soluti si vẽditor nõ dedit fideiussores vel non tradidit possessionem liberã .put .pmisit.
2 Genero ratione dotis non solute debentur vsure.
3 Potest a principio cõueniri cũ socero vt donec dos soluatꝛ recipiat certam pecuniam quotannis.
4 Si a principio fuit datus terminus ad dotem soluendam non interueniente pacto traditionis pignoris nihil potest gener consequi .p alimentis.
5 Quando venduntur res que consistunt pondere numero vel mensura plusꝗ venditor esset venditurus ratione dilate solutionis cõmittitur vsura.
6 Non licet petere vsuras precij non soluti ratione retardate solutionis nullo precedẽte pacto.
7 Quod contractus matrimonij sit vsurarius occurrunt rationes et auctoritates.
8 Si est venditus fundus sterilis vel res ex quibus fructus nõ pcipiũtur ratione precij nõ soluti petũtur vsure.
9 Si vẽditur alicui prediũ et ex eo percipiũtur fructus nec soluitꝛ precium ad terminum possunt licite peti vsure.
10 Qui dotem .pmittit nõ potest ex pacto se obligare ad certã pecuniã pro cẽtenario singulis annis: lꝫ ratione retardate solutiõis in dote possit maritus vsuras petere.
11 Si nulla mora est commissa in dote numeranda soluatur in certo termino.
12 Si vendatur fundus data dilatione ad soluendũ plusꝗ sit vera estimatio rei propter talem dilationem cõmittitur vsura.
13 Ratione retardate solutionis non debẽt peti vsure est opinio aliquorum.
14 Quare locator põt percipere aliquid ex re locata singulis annis et non mutuans ex re mutuata.
15 An liceat vendere immobilia cariori precio propter cõcessam dilationem ad soluendum.
16 An ratione retardate solutionis precij possint vsure peti propter moram.
17 Quando emptor nõ fuit in mora soluẽdi preciuꝫ tñ percipit fructus ab eo vsure peti possunt.
18 Existens in mora soluendi puta emptor vel debitor tenetur ad vsuras.
19 Data dilatione ad soluẽdum datur trãslatio dominij.
20 Sine pacto percipiũtur licita ratione more.
21 Quãdo primo emanat cõfessio precij soluti et postea promissio videtur facta solutio.
22 Mulier soluto matrimonio ratione retardate solutionis nõ potest aliquid petere vltra sortem.
23 Maritus cui vsure debẽtur rõne retardate solutiõis dotis si titulo vẽditionis cedit iura sua ad dotẽ vẽditor nõ põt vsuras petere.
24 Captura heredis debitoris virtute statuti quõ dꝫ dici nulla.

Dominus labia mea apiat: Et spiritussanctus illuminet intellectum. Habũde ꝛ eleganter difficultatẽ .s. in pcedẽti ꝯsilio tactã suprascriptꝰ

prestantissimus iureconsultus absoluit: eius tamen conclusio dubia reddi videt̃. ¶ Primo † per ea que ponit Bald. in. l. ij. C. de vsuris vbi queritur quid si emptor non est in mora soluẽdi p̃cium q2 venditor nõ dedit fideiussores vel nõ tradidit possessionẽ liberã ꝓut promisit. An emptor teneat̃ ad vsuras precij nõ soluti. ⁊ post Argumẽtum in cõtrariũ concludit ꝙ tales vsuras petere põt q2 per tale nõ implementum nõ minuit̃ vsus rei. Igit̃ non minuit̃ interusuriũ p̃cij et q2 iste vsure veniũt potius ex quadã equitate q̃ rõne more vt dicit tex. in. l. curabit. C. de act. emp. ergo itidem in casu nostro debeantur: licet emptor nõ fuerit in morã ꝓpter datã dilationẽ ad soluẽdũ tamen ex equitate debeant̃ vsure cũ vsuris non minuat̃: ⁊ sic eadem ratio esse videtur ergo idem ius ⁊c. ¶ Secundo contra dictã † decisionem facit illud qd̃ voluit Ioã. calde. in. c. salubriter de vsuris vbi vult ꝙ gener cui rõne dotis nõ solute debent̃ vsure iuxta plene not. in. l. de diuisione. ff. solu. matri. potest a principio cõuenire cũ socero vt donec dos soluatur recipiat certã pecuniã singulis annis. arg. d. c. salubriter qui loquit̃ indistincte ꝙ lucratur fructus possessiõis qui possunt esse in pecunia puta si domus vel possessio solita esset ꝓ pecunia locari ⁊ fuit originalis opi. Pau. de liaza. vt ibi refert Cardi. floren. de genero † autẽ tractante de dote nõ soluta ad vẽditorẽ tractantẽ de precio nõ soluto sepe arguitur vt patet ex plene no. ꝑ glo. Bar. ⁊ doc. in. l. de diuisione allegata. ⁊ in. l. insulã. §. vsuras eo. tit. et plene per canonistas in. d. c. salubriter de vsuris. ¶ Tertio cõtra † dictam decisionem facit qd̃ dicit do. Abb. in. d. c. salubriter. vbi ad intellectũ illius tex. cõcludit ꝙ aut a principio fuit datus terminus ad dotẽ soluendam non interueniẽte pacto traditionis pignoris. Et tunc lz ex postfacto pignus fuerit traditũ nihil potest gener cõsequi pro vsuris seu alimẽtis. Nã sicut potest vxorẽ sine dote ducere ⁊ de proprio tenet̃ alimẽtare iuxta no. in. c. per vestras de dona. inter virum. ita potuit vxorẽ ducere termino dato ad soluẽdum dotẽ. Aut a principio interuenit datio pignoris ⁊ terminus ad soluendum. et tunc lucratur fructus per illum text. lz do. Ant. cõtradicat q2 gener recipiendo pignus confixus videt̃ auctoritate illius capituli ⁊ recepisse pignus vt fructus in recompẽsatio. lucraretur dilatione data ad soluẽdum dotẽ ita in casu nostro videt̃ confixus auctoritate. d. l. curabit ⁊ recepisse ꝓmissionem in recompensatio. fructuum percipiendoꝝ per emptorẽ pendente dilatione ad soluendum. ¶ Quarto contra dictã opinionẽ faciunt que notãter ponit Ioan. de imo. in simili. q. in. l. insulam. §. vsuras alleg. vbi concludit ꝙ si gener paciscitur a principio cum socero vt ratione dotis non solute habeat ad rationẽ sex ꝑ centenario pro alimentis licet casus videat̃ dubius q2 quodammodo videat̃ velle ꝙ sors accedat pecunie ⁊ pariat pecuniã quod esse non dz: tamẽ oppositũ dici potest ex quo pro alimẽtis que sunt licita fit promissio vt actus potius valeat q̃ pereat. l. quotiẽs. ff. de ver. obli. ⁊ dicit ꝙ hoc sentit Iaco. but. in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. ⁊ idẽ dicit si non sint adiecta illa verba pro alimentis cum possit intelligi nomine vsurarũ ⁊ noĩe alimẽtoꝝ in dubio videtur ꝙ debeat fieri interpretatio vt actus potius valeat. Et hanc opi. per multas rationes approbat Roma. in suo consi. ccccxvij. incip. in casu proposite consultationis ⁊ inter alia adducit tex. in rõne decidẽdi in. l. si quis pro vxore. ff. de dona. inter virum dum dicit qd̃ valet promissio dotis ⁊ vsurarũ q2 non est donatio sed promissio ꝓpter onera matrimonij ergo a pari in casu nostro valeat promissio in recõpensat. fructuũ pro affictu possessionis. ¶ Quinto cõtra dictam † opi. facit illud qd̃ dicit Bal. in rub. C. de vsur. in versi. secũdo quero vbi concludit ꝙ licet qñ vendunt̃ res que consistũt pondere numero vel mẽsura plusq̃ esset vẽditurus rõne dilate solutionis cõmittat̃ vsura vt in. c. in ciuitate de vsuris tamẽ qñ venditur domus vel prediũ est secus: p̃sertim cũ emptor interim percipiat vtilitatem rei. d. l. curabit. C. de act. emp. ⁊ hoc dictum sequi videt̃ Pet. de ancha. in sua disputatione que incipit antiquis ⁊ modernis temporibus. qua ergo ratione ꝓpter dilatã solutionem lz recipere aliquid vltra id qd̃ alias erat venditurus qd̃ regulariter non est licitum ita liceat aliquid recipere annuũ in recompensatione fructuũ ⁊ retardate solutionis. ¶ Sexto cõtra † dictã opi. facit. Nam ratione retardate solutionis nullo precedente pacto lz petere vsuras precij nõ soluti. d. l. curabit cũ glo. ⁊ in. l. ij. cum glo. C. de vsuris quas vtrobiq3 sequuntur doc. ⁊ est glo. cõmuniter approbata in. d. c. cõquestus. ergo emptor ad tales vsuras tenet̃ sed illud ad qd̃ quis est obligatus potest in pactũ deduci. l. muto. §. si sub cõditione. ff. de tu. ⁊ in. c. significasti de elec. ⁊ istud assumptũ per dicta iura facit Pet. de ancha. in simili materia in regula peccati venia de reg. iur. in. vj. col. xxiiij. ergo tales vsure ratione retardate solutiõis que debent̃ possunt in pactũ deduci ⁊ hec videbant̃ hanc consultationem difficilem reddere. ¶ In cõtrariũ † vero ꝙ immo cõtractus sit vsurarius in terminis nostris occurrunt rationes ⁊ auctoritates. Primo enim occurrit. Nã. d. l. curabit ⁊ similes que volunt ꝙ rõne p̃cij non soluti debeant̃ et peti pñt vsure vt interesse etiã si emptor nõ fuerit in mora intelligit̃ ꝫm glo. Bar. ⁊ doc. ibi ꝙ sine mora debent̃. s. regulari q̃ cõtrahitur ꝑ interpel. vel lapsum diei ad soluẽdũ sed debent̃ ex mora irregulari q̃ contrahit̃ re ipsa per implementũ traditionis rei facte ꝑ vẽditorem ita etiã intelligũt gl. ⁊ cõiter doc. in. d. l. de diuisiõe ⁊ gl. ⁊ doc. in. d. c. conquestus sed qñ est data dilatio ad soluẽdũ nulla cõtrahit̃ mora pendente dilatione ad soluẽdũ. l. lecta. §. sed nõ sortis. ff. si cer. pet. ⁊ no. in. l. nuda. C. de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stip. ⁊ in. l. si pacto quo penam. C. de pac. cũ simi. ergo cũ in casu nostro nulla fuerit mora pendente dilatione nõ debebant̃ vsure ⁊ consequẽter non fuit licitũ illas stipulari. ¶ Scd̃o ad idem † id qd̃ dicit Bald. in. d. l. ij. C. de vsuris vbi cõcludit ꝙ si est vẽditus fundus sterilis vel res ex qbus fructus nõ percipiunt̃ tñ ratione p̃cij nõ soluti põt vẽditor petere vsuras q2 dicit ꝙ iste vsure non p̃stãtur rõne ꝓportionis fructuũ sed ratione implet̃. fidei q2 vẽditor impleuit fidẽ tradẽdo: emptor autẽ inuenit̃ in perfidia non soluẽdo p̃ciũ. Et hãc decisionẽ lz ibi videat̃ ĩpugnare Saly. sequit̃ Pet. de anch. in regula peccati venia. alle. ⁊ do. Io. de ana. in. d. c. conquestus. qua ergo ratione non cõsiderat̃ tm̃ perceptio fructuũ vt emptor liberetur ab vsuris sed perfidia vt teneatur: pari ratione ꝯsiderari non dz ꝑceptio vt teneat̃ sed cessatio perfidie vt non teneat̃ que ꝓpter dilationẽ cessat in casu nostro q2 qd̃ operat̃ propositũ in proposito operat̃ oppositũ in opposito. l. si vt ꝓponis. C. de nup. xxxij. dist. hospitiolũ. ¶ Tertio hoc idẽ † sentit clare glo. quã approbat totus mundus in. d. c. ꝯquestus dum dicit ꝙ si vendo tibi predium ⁊ percipis fructus nec soluis mihi precium ad terminum pñt licite peti vsure vt interesse. ar. l. ij. C. de vsuris. Et sic sentit clare illa glo. ꝙ tunc vsure licite petunt̃ qñ emptor non soluit in termino. Et sic secus sentit pẽdente termino. s. ꝙ minus licite petantur Et sic etiã illa glo. quã etiã ponderauit precedẽs consultor v̄r hanc questionẽ determinare. ¶ Quarto ad idem † adducit̃ doctrina Io. and. in. d. c. salubriter vbi voluit ꝙ lz ratione retardate solutionis in dote possit maritus vsuras petere tñ qui dotẽ ꝓmittit non potest ex pacto se obligare ad certã pecuniã pro centenario singulis annis q2 est vsura ⁊ ad illũ text. rñdet ꝙ loquit̃ in fructibus submissis iudicio dei. Et hãc opi. dicit veriorẽ do. Cardi. in. d. c. salubriter. ⁊ ꝫm hanc opi. ꝯsuluit Pet. de anch. in suo ꝯsi. cxlix. incip. in questione q̃ vertitur ⁊c. Et tanq̃ securiorẽ sequit̃ insignis doctor do. Lau. de rodulphis in trac. de vsuris. q. liij. ergo idẽ in casu nostro ꝙ ex pacto emptor non possit se ad istas vsuras obligare. ¶ Quinto confirmatur † per ea que ponit do. Ant. in. d. c. salubriter. vbi concludit ꝙ si nulla mora est commissa in dote numerãda puta q2 a principio fuit actũ ꝙ soluatur in certo termino. Et tũc nihil potest gener licite conseq. Nec etiã fructus rei pignorate q2 ex quo nulla est mora propter dilationẽ datã nullũ esse potest interesse qd̃ ꝓprie debet̃ ꝓpter moram. immo isto casu videret̃ assumere p̃ciũ caritatis differẽdi ⁊ dilat̃. dãdi: ergo idẽ in casu nostro cũ nulla mora contracta fuerit ꝓpter concessam dilationẽ. ¶ Sexto eadem † opi. confirmat̃. Nã videmus ꝙ si vẽdo fundũ data dilatione ad soluẽdũ plusq̃ sit vera estimatio rei ꝓpter talẽ dilationẽ committit̃ vsura. ar. tex. in. c. in ciuitate extra de vsuris. Ubi hoc tenet Pet. de ancha. ⁊ sequit̃ Ioã. de ana. ⁊ fuit de intentione Saly. in aut. ad hec. C. de vsuris cum distinctione de qua ibi per eũ. Et sequit̃ in effectu do. Lau. ĩ. d. tractatu in quarta oppo. Ex quo dat̃ intelligi qd̃ ꝓpter datã dilationẽ ad soluẽdũ nõ potest pro re vẽdita aliquid vltra verã estimationẽ recipi ⁊ consequẽter videtur pari ratione dicẽdũ ꝙ etiã noĩe vsurarũ aliqd recipi non possit. ¶ Septimo hanc opi. † confirmo per ea que ponit Iac. bu. in. d. l. curabit vbi fortius voluit ꝙ ratione more non possint peti vsure q2 vtiq3 si fuisset solutũ preciũ vẽditor: non percepisset fructus s3 bene potest petere interesse si cepisset pecuniã sub vsuris vel incidisset in penã vel simile interesse passus esset ⁊ hoc dicit esse subtile Ioan. de ana. in. d. c. conquestus. ¶ Octauo ⁊ † vltimo hãc partẽ sentit aperte do. Abb. in suo ꝯsi. lxvij. incip. duo ad clarã decis. Nam vertebatur questio. q2 vẽditor fecerat dilationẽ ad soluẽdũ ⁊ interim reseruato sibi dñio locauerat pro annua pensione concludit ꝙ cõtractus est licitus ⁊ fundat se principaliter ex eo q2 non fuerat trãslatum dñium et sic sicut ante sol. precij potuisset ipse fructus percipere iuxta. l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. ita potuit interim alteri locare vt ibi latius per eum ⁊ in suo ꝯsi. lxxvij. incip. videt̃ primo in secũdo dubio ergo sentit ꝙ si dñiũ fuisset trãslatum non fuisset contractus licitus s3 feneratitius. ¶ Confirmat̃ ista conclusio per ea que ponit Ioã. An. in. c. si. de vsuris vbi querit̃ quare locator potest percipere aliqd ex re locata singulis annis ⁊ non mutuãs ex re mutuata. Et latius ponit Pet. de anch. in regula peccati venia all'. ⁊ rñdent q2 in rebus in quibus consistit mutuũ transit dñium in recipientẽ ⁊ nihil remanet apud mutuantem nisi actio personalis ad mutuum. Sed in locatione dñium remanet apud locãtem. l. non solet. ff. loca. Nimirum si ex re que non desijt esse mea possum de vsu alteri concesso aliquid percipere que ratio multũ concludit in ꝓposito in quo non reseruatum sed trãslatum fuit dñium. ¶ Ex premissis patet ꝙ negari non põt quin questio sit dubia: qñ venditor data simpliciter dilatiõe recipit promissionem de certa pecunia singulis annis pro centenario s3 tñ vt clarior reddatur presens ꝯsultatio considero aliquas difficultates tanq̃ separatas. ¶ Prima difficultas † est. An liceat vendere immobilia

immobilia cariori precio propter concessam dilationem ad soluẽdũ et in hoc Bal. ꝛ Pet. de anch. vt. s. retuli tenẽt ꝙ sic: ꝛ ꝙ nõ habet locum tex. in. d. c. in ciuitate. Sed idem Pet. de anch. Saly. d. Lau. et do. Joã. de ana. tenẽt contrarium vt etiã. s. retuli. Et ista opi. esset forte sequẽda: tum q2 videt̃ magis cõmunis: tum q2 tutior. ar. c. iuuenis. de sponsalibus. ꝛ ista non tangit casum nostrũ qñ ratione retardate solutionis possunt vsure peti tanq̃ interesse, iuxta no. in. d. c. cõquestus tñ non licet rem vltra iustum precium vendere vt per do. Anto. ꝛ alios in. d. c. in ciuitate vbi latius de hoc articulo vidẽdum

16 est. ¶ Secunda difficultas est † an ratione retardate solutionis pcij possint vsure peti propter moram in non soluẽdo debeantur vsure. Et hoc determinat glo. quã omnes approbãt ꝙ debent̃ in. d. c. conquestus. ꝛ idem cõmuniter concludit̃ in sol. dotis retardate put habetur in. d. l. de diuisione ꝛ in. d. §. vsuras. ꝛ in. d. c. salubriter vbi ista est cõmunis opinio quicquid dixerit Jac. but. ꝛ ista etiã nõ est diffi-

17 cultas nostra. ¶ Tertia difficultas est † qñ emptor non fuit in mora soluẽdi precium tamẽ percipit fructus puta q2 non fuit res tradita libera vel non datus fideiussor euictionis. Et hoc casu Bald. in. d. l. ij. C. de vsuris sentit ꝙ vsure peti possunt q2 debentur sine mora vt in. d. l. curabit. ¶ In ꝯrium facit qd̃ dicitur in eadem. l. ij. de emente rem sterilem vbi vult ꝙ sola mora ꝛ perfidia consideret̃ ꝛ non perceptio fructuum. Unde opi. Bald. est mihi dubia q2 ratio in qua se fundat est falsa in casu suo dum dicit ꝙ debent̃ sine mora q2 verum est regulariter nõ irregulariter. ꝛ ita intelligit. l. curabit quã allegat ƀm doc. ibi. Sed in casu Bal. emptor neq3 est in mora regulari neq3 irregulari. Igitur. d. l. curabit non probat eius intẽtionem tñ q2 nõ est casus noster non prosequor istam difficultatem. ¶ Quarta diffi-

18 cultas † est qñ ille qui existẽs in mora soluẽdi teneret̃ ad vsuras puta emptor vel debitor dotis a principio promittit certũ quid singulis annis quousq3 distulerit soluere nulla data sibi certa dilatiõe ad soluendum. ꝛ hoc casu Joã. calde. Pau. de liaza. ꝛ Joã. de imo. tenent ꝙ contractus est licitus quos omnes supra retuli. Et tenendo hanc opi. illa esset temperanda vbi esset tanta quãtitas excessiua fructuũ ꝙ de facili fraudulenter iudicaretur vsura ƀm ꝙ declarat prefatus do. Laurẽ. in dicto trac. in quarta oppo. ꝛ dñs Joã. de ana. in. d. c. in ciuitate in. iij. col. Predictã etiã opi. Jo. calde. sequit̃. d. Abb. in. d. c. salubriter cum modificatione tñ ꝙ maritus ꝛ consequẽter emptor sit solitus mercari vel deponere apud mercatores. Sed contrariã opi. tenuit Joã. An. in. d. c. salubriter. ꝛ sequitur Card. ꝛ do. Laurẽ. in dicto trac. q. liij. ꝛ Pet. de anch. in dicto ꝯsi. cxlix. ꝛ hãc opinionẽ communiorem esse dicit ꝛ tutiorem Jo. de imo. in. d. §. vsuras. ꝛ hãc difficultatẽ etiã non persequor q2 multum differt a casu nr̃o. ¶ Nã aliud est qñ est data dilatio ad soluendum quo casu nulla contrahit̃ mora in non soluendo. ¶ Aliud est qñ promittitur certum quid singulis annis quo ad fiet solutio. q2 per hoc non videtur data dilatio ad soluendum. sed illud vr̃ ꝓmissum pro cessatione solutionis: vt in l. lecta. ff. si cer. peta. Et ita declarat Bar. ꝛ sequunt̃ alij in. l. qui rome. in prin. ff. de ver. ob. ꝛ sic soluuntur ratione retardate solutionis

19 ex pacto a principio. ¶ Quinta † ꝛ vltima difficultas que colligitur ex precedentibus est qñ est data dilatio ad soluẽdũ ꝛ sic est trãslatũ dñium iuxta. l. qd̃ vendidi cũ ibi no. ff. de cõtrahẽ. emp. ꝛ promissũ est certum quid pendente dilatione ꝛ ista est magis similis questioni nostre in qua Joã. de imo. sentit ꝙ ꝓmissio non sit vsuraria. ꝛ etiã do. Abb. cum temperamẽto de quo supra. Sed Joã. an. Car. Pe. de anch. dñs Anto. ꝛ do. Laurẽ. sentiunt oppositũ. ꝛ glo. ꝛ cõmuniter doc. in. d. c. ꝯquestus. ꝛ do. Abb. in. d. cõsi. lxvij. ꝛ ipsemet Imo. dicit hãc opi. communiorem ꝛ tutiorẽ. ar. d. c. iuuenis. ¶ Et sequen-

20 do † hãc partem ad argumẽtum ꝙ si l3 percipere sine pacto: ergo videtur ꝙ sit licitum deducere in pactũ. ¶ Rñdetur ꝙ sine pacto percipiuntur licita ratione more. Sed vbi deducunt̃ in pactũ cũ dilat̃. ad soluendum nulla subest mora. ꝛ tale pactũ videt̃ appositum sub spe lucri ideo illicitum. ꝛ pro confirmatione huius responsionis videnda sunt que ponit Pet. de anch. in. d. regula peccati. col. xxviij. versi. Sed nunquid ex pacto. ꝛ hãc opi. ꝙ contractus sit vsurarius sequor in casu nostro quã comprobo duplici ratione. ¶ Prima est q2 vt dicit do. Abb. qñ a principio tempore contractus ꝛ date dilationis non fuit appositũ tale pactũ ꝛ tunc cõtractus non est licitus: q2 maritus videt̃ voluisse sustinere ostenditur. Et sic videtur venditor voluisse vsuras percipere ꝛ isto casu sequitur opi. do. Ant. S3 in casu nostro tempore contractus nullum fuit appositum pactum. Sed postea. ergo ꝛc. Et si dicatur in casu nostro a principio nõ fuit data dilatio. Rñdeo ꝙ venditor fuit confessus se precium recepisse. quo casu pari ratione vel fortius vr̃ voluisse vsuras precij non so-

21 luti. ¶ Scd̃a ratio est q2 † ex quo primo emanauit confessio precij soluti. ꝛ postea promissio vr̃ sibi solutam ꝛ non est facta confessio sub spe illius future. Unde videt̃ illud nomen tm̃ estimasse ꝛ insolutum recepisse: vt concludit Bar. post Jac. de are. per illum tex. in. l. pen. §. si vir. ff. solu. matri. quos sequitur Joã. de imo. ꝛ licet sint opiniones. Tamen hãc opi. in practica sepius seruari vidi. Ex quo sequit̃ ꝙ venditor non erat amplius debitor ex contractu emptionis q2 so-

lut̃. satisfactum censebatur sed debitor pecunie respectu noue ꝓmissionis vnde non potuit ex pacto aliquid vltra sortem promitti. xiij.

22 q. iij. per totum ꝛ in fi. adduco † qd̃ dicit Pet. de anch. in ratione decidendi in dicto consilio. cxlix. vbi dicit ꝙ mulier solu. matrimo. rõne retardate solutionis non potest aliquid petere vltra sortem q2 solu. matri. non potest dici amplius dos que sine matrimonio esse nõ potest. l. iij. ff. de iure dot. vnde cessat omne priuilegium dotis ꝛ l3 hoc an possit dici dos forte non sit verum. Tamen no. modum arguendi ad propositum cum per confessionẽ precij sit extinctus titulus vẽditionis ꝛ sit contracta noua obligatio virtute promissionis. Et sic cessare d3 priuilegium contractus emptionis ꝛ venditiõis. ¶ Pro

23 † hoc facit qd̃ dicit Bal. in rub. de vsuris. q. iij. vbi dicit ꝙ si maritus cui debẽtur vsure ratione retardate solutionis dotis si titulo vẽditionis cedit iura sua ad dotem venditor non poterit vsuras petere ex quo non debetur sibi vt marito ti. dotis ex quibus cõcludo ꝙ dictus contractus non fuit licitus ꝛ si qua esset dubitatio illa est iuris et consequenter cognitio esset ecclesiastici prout est communis doct.

24 conclusio. ¶ Postremo † non omitto ꝙ dicta captura censeri d3 nulla quoniam l3 statutum cõcedens capturã nõ iustificatam ꝛ defectus verificetur in herede debitoris iuxta no. per Bar. cum sequacibus in. l. postulante. ff. ad trebel. Tñ in casu nostro captura videt̃ nulla ex duplici capite non obstãte statuto qd̃ in contrariũ allegatur. ¶ Primo q2 statutum nõ loquit̃ simpliciter de captura decernenda contra debitorem sed contra debitorem descriptũ in scripta priuata vel subscriptis manu propria vel alterius de sua voluntate quo casu non vr̃ procedere opi. Bar. vt declarat Ang. in. d. l. postulante vbi omnino videndum. ¶ Secundo q2 licet statutum dicat ꝙ de facto sine citatione possit capi debitor ꝛ virtute dicti statuti possit capi etiam heres tamen non poterit capi heres sine citatione ad dicendum an sit heres: ita in terminis decidit Bald. in. l. per diuersas in. x. q. C. mandati: quam opi. approbat Pau. de cast. in. d. l. postulante. ꝛ dicit menti tenendam ꝛ scd̃m eam vidisse iudicari. approbat etiam ibi dominus Alexan. qui ibi ad hoc plura adducit vbi videndum est. Laus deo.

¶ Consilium. lxxxix.

¶ Statutum ꝙ in successione ab intestato frater cõsanguineus excludat coniunctos ex latere matris. An consanguineus tantum excludat vterinum etiam in bonis maternis.

¶ Summarium.

1 ¶ Jure cõi, frater vterinus succedit in bonis maternis consanguineus in bonis paternis.
2 Statutũ de successione ab intestato videtur recipere interpretationẽ passiuã a iure cõmuni.
3 Põt fieri interpretatio vt minus ledat ius cõe.
4 Si statutũ dicat cõsanguineũ debere excludere vterinũ intelligit̃ in peruẽtis a patre vel aliũde.
5 Statutũ clare excludẽs matrẽ a bonis filij per existentiã fratris ex latere patris generaliter eam ab omnibus excludit.
6 Statutum pro existentia fratris consanguinei non solũ excludit fratres vterinos sed etiam matrem auiam maternã ꝛ auũ maternum.
7 Infertur ex multis fratrem consanguineũ excludere vterinum.
8 In materia exclusionis fratris vterini lex voluit corrigere iura vetera.
9 Statutum quandoq3 vult corrigere ius cõmune ꝛ nõ recipere interpretationem a iure communi.
10 Statutum ꝙ filia non succedit masculo existente non recipit interpretationem ꝙ pater relinquat sibi iure institutionis.
11 Statuentes habere intentionem ad seruandum domos vel ad ꝓferẽdum genus paternum generi materno equum est.
12 Hodie idem operatur cognatio qd̃ agnatio.
13 In feudis ex latere feminino succedit frater consanguineus nõ sicut vtrinq3 coniunctus.
14 Intẽtio statuti quomodo includit coniunctos ex linea paterna ꝛ excludit coniunctos ex linea materna.
15 Qui est proximior ƀm ius canonicum et ciuile prefertur illi qui est ꝓximior ƀm ius canonicum tantum.
16 Non videtur verum ꝙ de iure communi vterinus aliquo modo ꝓferatur in bonis maternis.
17 Statutum quomodo non recipit interpretationem a iure cõmuni.
18 Qd̃ in maternis succedat vterinus in paternis consanguineus est successio irregularis.
19 Quãdo ratio scripta est in eodem statuto vel in alio eadem rõne militante eadem debet esse iuris dispositio.
20 Cuius ratio expressa in casu ad statutum militat in casu militare debet dispositio.
21 Fratres vterini habent bona materna etiam si non sint heredes vniuersales fratris. Est opinio Pau. de cast.
22 De iure communi lex de emãcipatis est hodie correcta existẽte fratre vtrinq3 coniuncto.
23 Filius non potest regulariter repudiata hereditate velle legitimã.

24 Exclusus a successione per statutum dicit exclusus a legitima.
25 Statuta ciuitatis senaruz volunt ꝙ statuta intelligātur simpliciter prout iacent ⁊ sine vlla interpretatione.

Dominus labia mea apiat: Et spiritussanctus illuminet intellectum. ¶ Circa premissum consultationis articulum primo aspectu visum fuit qđ dictus frater vterinus succederet in bonis habitis a matre: frater vero consanguineus in ceteris bonis. Ista conclusio videtur probari. Primo† nam de iure communi frater vterinus succedit in bonis maternis: consanguineus in bonis paternis: in alijs vero pariter succedunt glo. est communiter approbata in auť. post fratres. C. de legi. here. ⁊ hoc idem voluit glo. in auten. itaq; ⁊ ibi communiter sequuntur doc. C. communia de successio. licet ergo statutuz positum sub rubrica inquātum succedant ascendentes velit ꝙ fratres ex latere patris ⁊ sic consanguinei excludant coniunctos ex latere matris: ⁊ sic fratres vterinos tamen† predictum statutum videtur recipere interpretationem passiuam a iure communi. argu. eius qđ habetur in. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberā. ⁊ in. c. cum dilectus de cōsuetudine. ⁊ sic ꝙ ad minus nō excludatur a bonis maternis licet excluderetur a ceteris bonis qm̄ quando mens statuti non est certa recurritur ad granum salis. i. ad ius commune ſm Bald. in. l. omnes populi in. xij. colum. ff. de iusti. et iur. Et ista interpretatio videtur consona regulis iuris. Nam per eum statutum operatur vltra ius commune iuxta no. in. l. si quando ff. de leg. j. ⁊ per Bar. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. Nā de iure communi in bonis tam paternis q̄ꝑ maternis pariter succedebāt et per istud statutum excluduntur vterini. ¶ Item est conformis alteri regule que vult ꝙ fiat interpretatio vt minus ledatur ius cōmune de qua in. d. l. fi. §. in computatione. ⁊. d. c. cum dilectus de consuetudine. Confirmari† videť ⁊ secundo ista conclusio per ea que elegāter ponit Pet. de anch. in repe. c. j. extra de consti. vbi querit ꝙ stāte statuto quod decedenti ab intestato succederent proximiores consanguinei ex linea paterna. Modo moritur quis relicto fratre consanguineo tantum ⁊ altero vtrimq; coniuncto: refert fuisse consultū quod equaliter admitterentur postq̄ꝑ erant in eodem gradu lʒ alter coniunctus esset ex vtroq; parente sed. d. Pet. de anch. ibi in. xiiij. q. principali dicit se credere ꝙ ille consultor non bene consuluerit qm̄ statutum admittendo simpliciter proximiores consanguineos intelligi debet ſm ꝙ ius commune eos admittit vt redigāt ad intellectū iuris communis per id quod habetur in auť. itaq;. C. communia de succes. ⁊ ad hoc adduci possent proxime dicta. facit qđ habetur in. l. sciendum. ff. qui satis. cogā. ⁊ in auť. offeratur. C. de litis ꝯtest. ⁊ vtrobiq; no. per glo. ⁊ doc. ergo ita dicamus in casu nostro vt ad minus dictum statutum redigatur ad illum terminum iuris vt non excludatur de bonis habitis a matre. ¶ Tertio magis proxime. Ista cōclusio videtur probari per tex. cum ibi no. in auten. cessante. ⁊ in autentica primo fratres. C. de legitimis here. Que iura pariter videntur admittere fratres vterinos ⁊ fratres consanguineos ⁊ tantum distinguuntur dicta iura per. l. de emancipatis. eod. titu. vt intelligātur quod in paternis consanguineis in maternis vterinis succedant in ceteris pariter succedant vt dictum est: ergo distinguendum ita videtur dictum statutum vt ad minus in maternis vterinus non excludatur: sed in ceteris sic: vnde dicit† Pau. de cast. in auť. itaq;. C. communia de successio. Quod si statutum dicit quod cōsanguineus excludat vterinum intelligitur in peruētis a patre vel aliunde: preterq̄ꝑ in peruentis a matre vel materna linea: ⁊ ita dicit se in questione de facto consuluisse quam defensionem reperio tenere quosdam moderniores reputantes notabile ⁊ menti tenendum: que decisio decidere videtur casum nostrum in terminis. ¶ Quarto hanc questionem in terminis nostris decidit Pau. de cast. in suo consi. ccclix. incipiente in christi nomine Amen. viso statuto ciuitatis castelli ⁊c. vbi ponit questionem nostram quando statutum vult quod stantibus fratribus consanguineis excludantur mater: auus maternus ⁊ omnes alij attinentes ex latere matris in qua concludit quod vterinus non excluditur a consanguineo in bonis materne linee: ⁊ iste est indiuiduo casus noster. Mouetur Pau. de castro in dicto consilio xlij. Ideo de iure communi in maternis prefertur vterinus quoniā bona peruenerunt a matre per quam erat coniunctus defuncto: et sic vt redeant ad stirpem vnde peruenerunt sicut et bona que mater secundo nupta habuit a primo marito deuenire debeant ad filios ab eo procreatos. l. ij. C. de secundis nuptijs. Sed illa bona perueniunt ad filios etiam si non sint heredes matris. vt in autentica hec res. C. de secundis nuptijs. ergo non videtur vterino nocere quod ab vniuersali successione excludatur. ¶ Mouetur etiam dominus Paulus de castro. Nam vterinus dicitur capere bona materna ad similitudinem prelegatorum potius quaʒ iure hereditario quoniam in dictis bonis non consistit hereditas et successio defuncti sed in iure. l. hereditas. ff. de petitione hereditatis. Si igitur capit ad similitudinem prelegatorum repudiando hereditatem non dicitur repudiare dicta bona sicut heres repudiando partem suam hereditatis capit totum prelegatum. l. qui filiabus. §. finali. cum. l. sequen. ff. de legatis primo quo idem esse debet si excludatur a successione ex forma statuti vt in casu nostro: et multomagis quia in propria exclusione est quid ei imputari possit secus in statutaria vt ibi per eum qui latius hanc rationem deducit. Et istam consultationem ista multum difficultare prima facie videbantur. ¶ His tamen non obstantibus contrariam sententiam † veriorem existimo licet negari non possit quin passus sit dubius propter rationes supra adductas et propter auctoritatem domini Pauli de castro quam comprobo pluribus rationibus et fundamētis. ¶ Primo illo generali fundamento. lex seu statutum generale vult quod fratres ex eodem patre excludant matrem coniunctos ex latere matris: et sic vterinos ergo generale intellectum tam rem bonorum habitorum a matre quā aliunde. Nam posito quod vterinus indebite excluderetur a successione fratris in bonis maternis non tamen per hoc quia ab vno excludatur debet restringi statutum generale loquens licet dura sit. casus est in. l. prospexit. ff. qui et a quibus per quem text. hanc doctri. ponit Barto. in. l. omnes populi in sexta questione principali in materia interpretationis restrictiue. ff. de iusticia et iure. ¶ Secundo ista opinio confirmatur ratione concludenti. Nam ponatur quod filius ex donatione materna haberet multa bona et moreretur superstite matre et fratre consanguineo et quia quis in illis bonis preferatur et nulli dubium quod de iure cōmuni non succederet in totum vt in autentico defuncto. C. ad tertul. tamen ex forma statuti excluderetur mater quoniam non statutum loquitur generaliter. Nec reperitur aliqua distinctio bonorum de iure communi quando contendunt simul de successione frater ⁊ mater vt patet in dicta autentica defuncto et sic restringi non potest ad dispositionem iuris communis et sic statutum clare excludens matrem a bonis filij per existentiam fratris ex latere patris excludit generaliter eam ab omnibus bonis. Qua ergo ratione si consanguineus contendit cum matre in bonis habitis a matre vel materna linea excludit eam multofortius excludere debet fratrem vterinum descendentem a matre quare non debet esse vterinus melioris conditionis quā mater. argumento. l. si viua matre. C. de bonis maternis ad hoc communis determinatio docto. que habet quod exclusa matre censetur exclusus filius ex ea vt concludit Cynus in. l. prima. C. que sit longa consuetudo. et per Barto. in. l. secunda. §. finali. ff. ad tertullia. ⁊ Bald. in. l. maximum vicium. C. de liberis preteritis. et Joannes andr. in additio. Specul. in rubrica de testamentis. ¶ Tertio eadem opinio probatur ex alio. Nam statutum de quo agimus non solum excludit fratres vterinos: sed matrem auiam maternam et auum maternum et alias personas in quibus non cadit illa distinctio in quibus personis exclusio intelligi debet de totali exclusione. Ex quo in illis non cadit illa distinctio: ergo eodem modo intelligi debet statutum de totali exclusione respectu fratris vterini. Quoniam † statutum pro existentia fratris consanguinei simul excludit omnes dictas personas: ergo equalis esse debet determinatio respectu omnium. l. iam hoc iure. ff. de vulgari et pupillari traditur in. l. in testamento. C. de testamento mili. et in. l. si legatarius. §. primo. ff. de legatis tertio et ibi Barto. ¶ Postremo confirmantur premissa quoniam ratio conseruande agnationis ex premissa in additione ad dictum statutum que incipit. Item cum statutum predictum disponat: que ratio conseruande agnationis pariter militat in bonis maternis sicut in aliunde quesitis: ergo eadem esse debet iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. acquil. licet in sorore et filijs sororis non militet dicta ratio: quoniam licet respectu illarum personarum non militet ratio conseruande agnationis tamen respectu aliarum personarum est consideranda dicta ratio, et forte in sororibus et filijs mouit statuentes quia sorores ⁊ earum filij succedunt ad similitudinem agnatorum. l. lege xij. tabularum. C. de legi. heredi. ¶ Confirmatur hoc fundamentum. Nam † si propter dictam rationem expressam licet extendere ad casum qui comprehenditur in statuto lato sumpto vocabulo: vt. l. filium habeo. ff. ad macedo. ⁊ notat Cynus in. l. prima. C. que sit long. cōsuetudo. et Joannes de imol. in. l. si vero. §. de viro. ff. soluto matrimonio ergo multofortius non debet fieri restrictio vt non comprehendatur casus qui comprehendi debet de proprietate sermonis. l. generaliter loquentis. ¶ Ex quibus concluditur quod dictus frater consanguineus excludit vterinum: que conclusio reddetur clarior ex ex his que statim dicentur in r̄nsione ad argumenta in ꝯtrariuʒ facta. ¶ † Ad primū r̄ndeo vt distinguit notabiľr Jo. de imo. i. l. si v̄o. §. de viro. in. iij. col. v̄. An aūt alias generaľr. ¶ Aliqñ ꝯstat. l. nouaʒ velle corrigere iura antiqua. ⁊ generaliter loq. ⁊ tunc generaliter dʒ intelligi quasi sic v̄r esse de mēte disponētis ꝑpter generalē locutionem: ⁊ ita loquiť tex. in auť. ex testō. C. de colla. ⁊ incipere vnde sum. ¶ Aliqñ nō ꝯstat de mēte ꝙ velit corrigere in materia de q̄ q̄rim⁹ lʒ constet ꝙ in alia materia corrigat. ⁊ tunc. l. noua generaľr loquēs distingui

distingui pōt p iura antiq̄ ⁊ sic loqͣr text.cū gl.in auť.offeratur.C.de litis contesta. Nam constet q̄ corrigat inquantum vult libellum offerri in scriptis quod olim non erat.l.j.ff.de edendo.tñ non cōstat q̄ in materia fideiussionis prestande velit corrigere. Ideo quod ibi simpliciter dr̄ de fideiussione prestāda intelligi dz secūdū veterē. Si nō possidet immobilia vt.l.sciendū in princi.vbi glo.q satis.cog. ¶ Ad propositum ergo in casu nostro in materia exclusionis fratris vterini apparet quod.l.voluit corrigere iura vetera cum simpliciter preferat ꝯsanguineos exclusis vterinis q̄ cū ḡnaliter loquat̄ ḡnaliter dz ītelligi.d.l.prosperit.ff.qui ⁊ a quibus. ¶ Confirmat̄ ista responsio

9 †per ea que singulariter posuit Bal.in.l.maximuȝ vitium.C.de liberis ⁊ posthumis vbi dicit quod quando apparet q̄ statutum vult corrigere ius cōmune non dz recipere interpretationē a iure cōmuni

10 ⁊ ideo dicit quod† stante statuto q̄ filia non succedit masculo existente sed contenta sit eo q̄ pater sibi reliquit quod nō recipit interpretationeȝ q̄ pr̄ relinquat sibi iure institutionis quod dictū Bal.refert ⁊ sequitur Pau.de cast.in.l.fi.§.in cōputatione de iure delibe.⁊ fuit de mente Bal.i.l.ita pudor.C.de adul.⁊ clare hoc ponit notabiliter Bald.in.c.cum nō liceat extra de prescript.ergo statutum nostrum de quo agimus cum corrigat ius cōmune nō dz a iure cōmuni interpretationem recipere. ¶ Et eo maxime quasi talis interpretatio nō est de intentione statuentium. Non enim est verisimile quod statuentes habentes mentem ⁊ intentionem ad conseruandum domos: vt

11 dictum est vel† ad preferendum genus paternū generi materno q̄ ē equum vt inquit Bald.per illum text.in.l.si defunctus.C.de suis ⁊ legi.considerauerint talem bonorū distinctionem.in statutis autem ⁊ alijs dispositionibus interpretandis mens plurimum valet.l.cum mulier cum ibi nota.ff.soluto matrimonio.l.scire oportet.§.sufficit. ff.de excusa.tuto.c.intelligentia.⁊.c.preterea.de verborum significa. Et premissa etiam confirmantur ex infra dicendis:maxime in responsione ad tertium fundamentum in contrarium factum. ¶ Non ob-

12 stat† quod secundo loco adducebatur in primis quasi illa decisio nō videat̄ vera.nā gl.in.l.j.de legi.here.dicit q̄ tēpore.d.l.j.frater vtrīq̄ coniunctus non excludebat fratrem ex patre tantum hodie sicut per tex.in autentica itaq̄.C.cōmunia de succes. ¶ Et assignat ibi rationem Bald. quia eo tempore caput vnde agnati preferebatur capiti vnde cognati.⁊ ideo ex latere matris nulla ratio prelationis surgebat. Sola ergo ratio agnationis militabat alia vero erat impertinens hodie vero cognatio operatur idem qd̄ agnatio cum ambo simul sint due ergo vincunt vnam. Cum ergo in casu nostro proximitas ex latere feminino.s.ex latere matris non consideretur quasi excludunt̄ proximiores a cōiunctis ex latere patris vtrinq̄ coniuncti non debet excludere consanguineum. Confirmatur ista responsio.

13 Nam† in feudis ita succedit frater consanguineus nō sicut vtrinq̄ cōiunctis:quia mater mihi patrocinatur secundum do. Jaco.de ardirone in summa feudorum quem refert ⁊ sequitur Bald. in.d.l.j.C. de leg.here.⁊ secundum hanc considerationem alias consultum vidi ferrarie per.d.Angel.de gambilionibus de aretio.d.Alexandrū de imo.domi.Lando.barzi.domi.Ugolinum de arimino: et plures alios Doctores ferrarienses ⁊ paduanos per ea que ponit Bald.

14 in loco preallegato:⁊ multa alia. ¶ Preterea† ⁊ secundo respōdeo qd̄ casus ē valde diuersus posit⁹ q̄ Pet. de anc.recte loquer̄. Nā in casu Pe.de anc.intētio statuti fuit includere ꝯiunctos ex linea paterna ⁊ excludere ꝯiūctos ex linea materna ⁊ sic i hac materia īter ꝯiūctos ex linea paterna inter se nō fuit de mēte statuti corrigere ius cōmune:q̄ patet quare vocat proximiores:nō mirum si recipit interpretationē in hoc a iure communi per id quod habetur in.d.auť.offeratur ⁊ per Bar.in.d.l.omnes populi in.vj.q.principali.ff.de iustiticia ⁊ iure. in casu autem nostro inter easdem personas in materia de qua querimus de intentione statuti est corrigere ius commune:ergo non debet recipere interpretationem a iure communi:vt probatum est in responsione ad precedens motiuum:⁊ est clara responsio quoniam statutum vocando proximiores non videtur voluisse tollere pluralitatem vinculorum sed tantum disponere circa proxi-

15 mitatem ⁊ sexum. pro hoc facit† quod singulariter posuit Bartol. consilio.clvij.secundum ordinem pusinum vbi vult q̄ stante statuto q̄ mulieres non possint testari sine consensu duorum proximorum ⁊ q̄ gradus computentur de iure canonico tamen ille qui est proximior secundum ius canonicū ⁊ ciuile prefertur illi qui est proximior secundum ius canonicum tantum:quod habeo pro multum no. Non

16 obstat tertium fundamentum.† Nam in primis non videtur verum q̄ de iure cōmmuni vterinus aliquo modo preferatur in bonis maternis. Nam docto.fundant se in.l.de emancipatis.C.de legi.heredibus:que hoc nō probat sed potius oppositum:quia loquitur potius in vtroq̄ coniuncto prout pt̄ȝ ex summario Bal.⁊ tenet rapb. fulg.dicens q̄ tota illa.l.loquitur de natis ex eodem patre quod apparet ratione subiecte materie ti. qui loquitur de legitimis heredibus ⁊ sic de coniunctis ex latere patris argu.l.imperatores.ff.de in diem adiect.igitur.d.l.de emancipatis refert se ad.l.anastasianā de qua habetur in.l.frater a fratre.C.de legi.tuto.⁊ loquitur in fratribus Germanis ⁊ sic agnatis:⁊ consequenter natis ex eodem patre. ¶ Confirmatur ista opinio quia textus ibi ponderat votuȝ patris quod est vt res perueniat ad filios non ad priuignos prout essent fratres vterini:igitur ille textus dum loquitur de fratribus ex eadem matre de necessitate intelligi debet in fratribus vtrinq̄ coniunctis. ¶ Hanc etiam opinio.probat tex.in.l.fina.C.communia de successio.nam ibi ponuntur duo casus.in primo casu vocantur fratres ex eodem matrimonio ⁊ sic fratres vtrinq̄ coniuncti: in secundo loco vocātur fratres ex altero matrimonio nec textus distinguit inter vterinos ⁊ consanguineos nec in distinguēdo in quibus bonis in secundo principali in quo tractat de bonis ex materna linea:eodē modo primo vocat vtrinq̄ coniunctos:demum secundo loco coniūctos ex altero matrimonio qui possunt esse ⁊ consanguinei ⁊ vterini ⁊ tamen eos simpliciter admittit. ¶ Preterea textus dicit secundum casum decidendum ad similitudinem primi. vnde sicut in primo casu pariter admittuntur vterini ⁊ consanguinei ita videtur in secundo casu dicendum esse:⁊ sic videtur quod opinio contraria nō sit vera tamen quia ista opinio est contra communem opinionem glos. Bartol.⁊ doctorū ideo in consulendo non esset tutum illam sequi.

17 vnde respondeo †⁊ alio modo q̄ dictum statutum in casu nostro nō recipit interpretationem a iure communi per ea qua dicta sunt in responsione ad primum fundamentum que etiam probatur in casu nostro:quoniam aut tu vis quod pariter succedat in aliunde quesitis preterq̄ a patre ⁊ matre ⁊ tunc statutum nihil operaretur: vnde nō debet restringi argumen.l.si quando.ff.de legatis primo ⁊ textus in c.si papa de priuilegijs libro sexto ⁊ eius quod ponit Barto.in.l.iiij. §.pretor ait.ff.de damno infecto. Aut volumus quod tantum a maternis non excludatur:sed bene ab aliunde quesitis ⁊ tunc istud est cōtra dispositionem iuris cōmunis ergo non dicitur interpretatio iuris communis. Unde non potest dici interpretatio passiua iuris cōmunis cum ius commune hoc non disponat. preterea intentio text. in autentica cessante ⁊ in auten.post fratres la prima fuit tollere differentiam agnationis ⁊ cognationis ⁊ sexus ⁊ disponere quomodo in successione fratrum filij succederent in locum parentum ⁊ econtra ⁊ in his corrigere iura antiqua. Qualiter autem fratres ex vno latere tantum si concurrunt succedant de hoc ibi nihil disponitur:nimirum si in hoc noluerunt corrigere iura antiqua supplentur ⁊ interpretantur per iura antiqua per ea que ad primum fundamentum dicta sunt. ¶ Addo aliam

18 †responsionem.nam q̄ in maternis succedat vterinus in paternis consanguineus est successio irregularis:tamen existentes in pari gradu pariter in omnibus succedere debeant vt in auť.post fratres la prima.C.de legi. here. Item q̄ postq̄ bona materna sunt filio applicata considerantur vt diuisa a bonis filij aliunde quesitis hoc est contra regulam.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.⁊ pupil.dr̄ esse ergo dispositio irregularis. Sed statuta que recipiunt interpretationem a iure communi illaȝ patiuntur qñ est ius cōmune regulare non quando irregulare secundum Pau. de cast. in.l.lege.xij.tabu.C.de leg.hr̄.⁊ ibi ponit exemplum alleg.Bal.in.l. meminimus.C.eo.ti.⁊.idem dicit Pau.de cast.in.l.fi.§.in computa

19 tione.C.de iure delib. ¶ Non omitto† nā Bar.de Saly.i.d.l.si serui vestri.C.de noxal.dicit quod quando ratio est scripta in codeȝ statuto vel in alio:⁊ tunc quando militat eadem ratio in casu de quo q̄rimus eadem esse debet iuris dispositio quoniam restringitur ⁊ regulatur secundum rationē scriptam.l.adigere.§.quāuis.ff.de iure

20 patro.est† tñ rō primum in intentiōe statuētis ⁊ ex ea infer̄ dictuȝ vt in auť.ingressi.C.de sacro san.eccl.cū ergo rō expressa in casu nr̄o ī additio. ad statutū militat in casu nr̄o ergo militare dz dispositio.

21 ¶ Restat tñ respōdere† ad vltimū fundamētū in q̄ est aduertēdū nam Pau. ď castro.fundat duas suas rationes sup vno fundamēto q̄ arbitror fore falsissimū vñ ruere debēt superius edificata.j.q.j. cū Paulus cum similibus. Facit enim fundamentum Paulus de castro quod fratres vterini habent bona materna etiam si non sunt heredes vniuersales fratris nec illud probat:⁊ contra eum est casus in l.finali.C.communia de lega.in verbo.hereditatem ⁊ in verbo successionem. Ad idem est textus in.l. de emancipatis.§. primo versicu. huiusmodi hereditatem contra ipsum est ratio manifesta quam ipse

22 adducit contra se nec ad illam respondet.† Nam videmus quod de iure communi dicta.l. de emancipatis est hodie correcta existente fratre vtrinq̄ coniuncto nam excludit vterinum in omnibus bonis ⁊ tamen non est magis coniunctus:attento vinculo matris quod attenditur in bonis maternis:vt habetur in dicta autentica itaq̄ per gl. et doctores vnde nō alia ratione videtur hoc inductum nisi quod excluditur ab vniuersali successione et sic consequenter a bonis maternis hoc videmus in simili. Nam hodie vterinus excluditur ab hereditate a patre et consequenter etiam excluditur a bonis maternis iuxta autenticam defuncto.C. ad tertullianum.et ideo dicit glos.in dicta.l.de emancipatis.§.exceptis quod ille textus est hodie correctus per dictā autenticā.defuncto. Ex quibus habemus dicere vel quod habeat vterinus bona materna iure hereditario vel quod illa non consequatur nisi mediante hereditate et vniuersali

successione: ⁊ sic ꝙ exclusus ab hereditate sit exclusus a dictis bonis
sic in simili ptꝫ in feudo ꝙ nõ transit ad heredes extraneos: tamen fi-
lius nõ habet nisi mediante successione. vt in. c. j. an agnat⁹ vel filius
idem in emphiteosi ecclesie concessa alicui ⁊ heredibus que nõ tran-
sit ad heredes extraneos: ⁊ tamen filij non habent nisi mediante he-
reditate iuxta plene not. in. l. ẽt. ff. solu. matri. ¶ Sed ad ista respon-
det Pau. de cast. ꝙ non obstant q2 vtrinqꝫ coniunctus prefertur in
maternis proter duplex vinculum vt patet in. d. auf. itaqꝫ per glos.
⁊ docto. consanguineus autem in casu nostro non prefertur quia ma-
gis coniunctus: sed quia ex latere patris. Que quidem responsio est
satis friuola quia ex quo vinculum cõiunctionis paterne nõ conside-
ratur in bonis maternis non debent augere virtutem succedendi in
dictis bonis nec operari debet tunc pluralitas vinculorum vt supra
ꝓbaui. all'. Bal. post Jaco. de adirone. in. l. j. C. de leg. here. Item vi-
demus ꝙ in patre non datur ista pluralitas ⁊ tamen excluditur ab
vniuersali successione excludit etiam a dictis bonis vt habetur in. d.
l. de emancipatis ⁊ in. d. auf. defuncto. ¶ Preterea consanguineus
in casu nr̃o redact⁹ vr̃ ad instar vtrinqꝫ ꝯiũcti: q2 sicut vtriqꝫ ꝯiũct⁹
excludiť ab vniuersali successione ita ⁊ iste: ergo sicut vtriqꝫ cõiunct⁹
excludit etiam a maternis vt in. d. auf. itaqꝫ ita ⁊ iste. ¶ Unde pos-
sumus ex superioribus hanc theoricam colligere quam puto verissi-
mam ꝙ aliquando lex noua simpliciter vocat vterinos ⁊ consangui-
neos simul simpliciter. ⁊ tunc q2 nullus ipsorum excluditur ab here-
ditate seruetur dispositio dicte. l. de emancipatis vt habeãt precipua
bona materna mediante vniuersali successione vt ibi probatur iũcta
auf. cessante ⁊ auf. post fratres prout inducit Pau. de ca. in. d. auf.
itaqꝫ. ¶ Aliquando ⁊ secundo lex noua alteruꝫ admittit altero sim-
pliciter a successione excluso ⁊ tunc non habet locum distinctio. d. l.
de emancipatis. arg. eius quod dicitur de frater vtrinqꝫ coniuncto
23 in. d. auf. itaqꝫ. ⁊ de patre in. d. auf. defuncto. ¶ Confirmatur † pre-
missa. nam. videmus quod legitima est quota bonorum ⁊ nõ est vni-
uersalis successio vel hereditas. l. papinianus. §. quarta ⁊. §. quo-
niam autem quarta. ff. de inofficioso testamento. Et tamen filius nõ
potest regulariter repudiata hereditate velle legitimam iuxta no. p
Bart. in. l. q2 poterat. ff. ad treb. ⁊ Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. here.
⁊ per Cy. ⁊ doc. in. l. heres institutus. C. de impu. ⁊ alijs substi. In q̃
24 † etiam videmus ꝙ exclusus a successione per statutum diciť exclu-
sus etiam a legitima prout concludunt Bal. ⁊ Joã. de imo. in. l. gal-
lus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ Bald. in. l. j. C. de sum-
ma trini. ⁊ est de mente Bar. in. l. j. §. si pater. ff. de coniungen. cum
eman. libe. ⁊ alias fuit per solẽnes docto. cõsultum. Si igitur in filio
habemus hoc dicere ꝙ exclusus a successione dicatur exclusus a le-
gitima que est debita de iure nature. nec põt sine causa illa priuari for-
tius in fratre cui dicta bona non sunt ita debita vt patet ad sensum. ⁊
probatur in. l. fratris. ⁊. l. fratres. C. de inof. testamento. ⁊ sic patet ꝙ
male loquitur Pau. de cast. dum dicit ꝙ fortius excludit renũciatio
25 q̃ statutum. ¶ Non † omitto ꝙ in casu nostro statuta ciuitatis se-
narum volunt ꝙ statuta intelligantur simpliciter ꝓut iacent ⁊ vul-
gariter sine vlla interpretatione ꝓpter quod videtur ꝙ non debeãt
hanc interpretationem recipere q2 ista non est simplex interpretatio
⁊ intelligentia sed cũ distinctione bonorum per id qd̃ habeť in. l. j. de
vulga. ⁊ pup. ⁊. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. obli. Item ista
est interpretatio restrictiua etiam non iuxta terminos iuris cõmunis
ex quo ius cõmune in aliunde quesitis eos pariter vocat ergo non vi-
detur admittenda per ea que ponit no. Bal. in auf. si qua mulier. C.
de sac. san. eccle. ⁊ Bald. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ Pet. de anc.
in repetitione capituli canonum statuta in fi. Item dicit statutum ꝙ
vulgariter vulgares autem non facerent hanc distinctionẽ bonoruꝫ
ex quo statutum simpliciter prefert consanguineos ⁊ sic iuxta dictũ
vulgarium in totum excluderetur ꝑm ꝙ statutum vult statuta inter-
pretari qd̃ etiam est ꝑm regulas iuris cõmunis. vt. l. labeo. ff. de sup-
pel. lega. per Barto. Accedat ꝙ omnis intellectus dr̃ extraneus q
nõ consonat auribus vulgi ita dicit Bal. in extraua. de pace constã-
tie in ver. pactiones alleg. c. ex lr̃is. de sponsa. ¶ Pro certo autem
talis distinctio bonorum que vix cadit in mente iuriscon. vt ex supe-
rioribus patet non caderet in mente ⁊ intelligentia vulgi. ¶ Ex qui-
bus concludo ꝙ dictus vterinus in totũ excludiť ẽt a bonis mater-
nis ⁊ hanc conclusionem etiam in casu nostro puto verissimam qcqd
dicat Pau. de cast. cuius auctori non deferat iudicare debens iuxta
doctrinã. tex. c. ego solus. xj. dist. ⁊ si pur deferre vellet ꝙ consideret p̄
mo ꝙ dictus Pau. non auertit ꝙ statutum excludit matreꝫ a bonis
etiam materne linee ergo fortius filios. Secũdo ꝙ ĩ terminis Pau.
nõ erat ratio expressa in statuto. tertio non erat statutum ꝙ verba in-
telligi deberent simpliciter ⁊ vulgariter prout iacent sine vlla inter-
pretatione ⁊ sic sumus extra terminos do. Pau. cuius ⁊ si nõ sit par-
ua auctoritas: tamẽ quãdoqꝫ bonus dormitat homerus. Laus deo.
Bartho soci. ⁊c.

¶ Consilium. xc.

¶ An colon⁹: q hꝫ bõa locata hypothecata ꝓ locatione: possit a suc-
cessore singulari expelli ⁊ bona locata retinere donec sibi satisfiat de
damnis ⁊ interesse. Et an conuentio de stando simplici verbo ꝓ dã-
nis valeat. Et talis declaratio debeat fieri cum iuramento ⁊ parte p̄-
sente. Et ꝙ qui tenetur satisfacere ex hoĩs dispositione nõ liberatur
nisi soluat.

¶ Summarium.

1 Possidens bona sibi locata nõ potest expelli a singulari successiõe.
2 Colonus potest rem locatam iure hypothece retinere pro obseruan-
tia locationis.
3 Hypotheca nõ auget obligat. principis.
4 An locator nõ teneať nisi ad penã vel interesse.
5 Locator quatenus patientiam nõ prestaret tenetur ad penam vel in-
teresse.
6 Stipulatio lꝫ sortiatur naturã actus sup quo apponiť vt in plus non
teneať: teneť tñ efficacius.
7 Sicut locator tenetur precise stare ita teneatur emptor rõne hypo-
thece.
8 Venditor qñqꝫ liberať p̄standa interesse.
9 Potest quis aduersarium precise cogere ad factum incumbendo pi-
gnori.
10 Locator ꝓmittens obseruare ⁊ non contrafacere aliquomõ ⁊ ita iu-
rauit: tale iuramẽtũ obligat p̄cise ad factũ.
11 Reus põt cõtrarijs exceptionib⁹ ⁊ defensionibus vti.
12 An cõuentio de stãdo sup dãnis ⁊ expensis ⁊ interesse simplici verbo
alterius partis valeat.
13 Delatio solo fauore deferentis fit est em̃ delatio species ꝓbationis
quã hꝫ ipse deferens.
14 Postq̃ iuramẽtum est acceptatũ nõ põt sine iusta causa reuocare
ipse deferens.
15 Juramentum precise obligat ⁊ seruari debet in forma specifica.
16 Declaratio prout dicit ipsemet: valet q̃uis sine iuramẽto fiat.
17 Declaratio facta absente parte ⁊ nõ iudicialiter valet.
18 Arbitrator qui assumitur super actu extra iudiciali nõ requiritur in
presentia.
19 Declaratio remissa nudo ⁊ simplici verbo partis sine onere sacramẽ-
ti idẽ est ac si simplici cõsciẽtia remissio facta esset.
20 Qui tenetur satisfacere ex dispositione hominis tenetur soluere al's
nõ liberatur.
21 Verbũ restituere importat id quod verbũ dare.
22 Qui teneť soluere nõ liberatur dãdo fideiussoreꝫ ne obligatio ex obli-
gatione oriatur.

Dominus labia mea apiat:
Et spũsſctũs illuminet intellectũ. Visis quibusdaꝫ actis
in causa agitata contra ser Joãnem Franciscũ ⁊ vltimis
exceptionibus ⁊ petitione proposita per dictum ser Joãnem Fran-
ciscũ si vellẽ ea q̃ agenda sunt. argumẽtis vtriqꝫ discutere opus es-
set latissimo folio. procedam igitur ponendo conclusiones quas ar-
1 bitror fore magis communes ⁊ veras. ¶ Et prima † conclusio sit
ꝙ dictus ser Joannes Franciscus si vult retinere dicta bona sibi lo-
cata nõ potest expelli a singulari successore ipsius locatoris. Ista cõ-
clusio probatur. nam licet singularis successor non teneatur stare co-
lono vt est casus in. l. emptorem. C. loca. tamen in casu nostro dico ꝙ
tenetur stare colono: quia colonus habet dicta bona locata hypothe-
cata vt patet ex instrumento locationis quo casu Bartol. in termi-
nis in. l. si filio. §. si vir in quinquẽnium. ff. solu. matrimonio conclu-
dit ꝙ colonus potest rem locatam iure hypothece retinere pro ob-
seruantia locationis: quia dicitur habere ius in re. argu. l. j. §. primo
ff. de superfi. ⁊ cum eius opinio transeunt communiter doctores in. l.
2 emptorem. C. locati. ¶ Sed scio † ꝙ statim replicabunt aduersarij ꝙ
potest colonus sibi retinere donec vel sibi soluatur vel pena vel inter-
esse vnde emptore offerente penam vel interesse vbi pena esset adie-
cta potest expelli secundum Barth. de saly. in. d. l. emptorẽ: mouetur
ipse quia vbi patientia nõ prestaretur per locatorẽ ad aliud nõ obli-
gatur locator q̃ ad penam vel interesse. Argumento. l. si merces. §.
primo. ff. locati. bene facit tex. in. l. mãcipia ⁊ ibi hoc idẽ dicit Bart.
de saly. C. d̃ reb⁹ alie. nõ alie. ⁊ ita dicit se intelligere dicta Bart. ⁊ ꝙ
reportať. d. l. emptorem ita dicit Barth. se vidisse ibi casum: ⁊ idem
voluit Barth. de Saly. in. l. qui fundum. ff. locati: vbi mouetur secũ-
3 da ratione † quia ypotheca non auget obligat. princi. sed antequam
accessoria ab ea regulatur. l. soluť. in fine. ⁊. l. item liberať. ff. quibus
modis pign⁹ vel ypotheca sol. ⁊ idem aperte voluit Paul. de cast.
in. d. §. si vir in quinquẽnium adducens tertiam rationem quia si se-
cundo creditori offerendo interesse licet auocare rem ypothecatam
a priore creditore. l. cum fundus. ff. de distrac. pigno. multofortius
debet licere domino. ⁊ ista opinio est de mente Joan. de imo. ⁊ Lud.
roma. in. d. §. si vir in quinquennium. vbi alias legendo hec omnia
allegaui. et simpliciter secutus fui. ¶ Sed ad ista dicta dupliciter
respondeo. primo quod illa opinio non est vera. ⁊ est contra Bart.
in. d. §. Si vir in quiqueniũ vbi equiparat ꝙ ille qui hꝫ vtile dñium
illi est similis qui hꝫ bona ypothecata. Sꝫ ille qui habet vtile domi-
nium nullum

nium nullo modo pōt expelli vt.l.i.§.j.ff.de suspicie.ꝛ ibi Bar.ꝛ te nent doc.in.d.l.emptorē.ꝛ in.d.§.si vir.ergo idē vult in eo qui hꝫ bona hypothecata ꝛ eandē opi.voluit Bal.in.d.l. emptorē in.iiij. col. verſi.quero an emptor vbi dicit ꝙ cuꝫ res sit obligata pro patiētia dominij ꝛ fruitione inquilini vel coloni ꝛ pro illa patientia ꝛ interesse licitum est ei pignori incumbere argu.l.in vendit.ff. de euict. cum simi. ❧ Secundum istam opi.ēt consuluit Ang.in suo consil.ij.incipit premitto primo ꝙ isti fratres vbi concludit ꝙ colonus propter hypothecam potest inuito emptore retinere rem locatam per not.p Bar.in.d.§.si vir ꝛ istā opi.sequebaꝛ dominus Christofo. de capellis:qui dicit se ita de facto obtinuisse prout eū ita relatum reperi a quibusdam Moder. Et ista opi.est magis de mente docto. cōmuniter ꝛ hec opi.clarior statim apparebit in respōsionibus ad cōtraria.

4 ❧ Nec obstat† prima ratio Bar.de saly. q̄ cū reuerētia ꝓsupponit vnum qō est falsum ꝙ locator nō teneꝛ nisi ad penam vel interesse q̄ immo regulariter teneꝛ ad precisam patientiam.casus est in.l. edē. C.locati ꝛ probaꝛ in.l.si duo.§.si cum inqlinus cū ibi no.ff.vti possidetis ꝛ ibi probaꝛ ꝛ tenet Cyn.ꝛ saly.in.d.l.emptorem in tertia op‑

5 po. ❧ Uerum est ꝙ† quatenus patientiam non prestaret teneretur ad penam vel interesse:ꝛ ita loquunꝛ iura Bar.de saly. ꝛ maxime ī terminis nostris quando locator se obligat locatori perpetuo attēdere ꝛ obseruare ꝛ nō ꝯfacere aliquo modo.nam virtute dicte obligationis per stipulationē teneꝛ ēt precise obseruare locationeꝫ ad hoc bonus tex.in.l.ex placito.C.de rerū permuta.ꝛ tex.no.in.l.miles.§.x.ff.

6 de re iudi.per quē dicunt† ibi imo.ꝛ Pau.de cast. ꝛ moder. ꝙ lꝫ stipulatio sortiaꝛ naturam actus super quo apponitur vt in plus non teneaꝛ:tenetur tamen efficacius.benefacit ꝙ no.voluit Ange.in.d.l. edeꝫ.C.loca.ad finē. Et sic concludiꝛ ꝙ locator poterat ad precisam patientiam compelli:adeo ꝙ colonus inuitus expelli non poterat ꝛ sic dicit Bal.in.d.l.empt.pro tali patientia ꝛ non inuita expulsiōe ad quam tenebatur locator potest colonus pignori incumbere ꝛ sic est sublata prima ratio Bartbol.de Salyc. ❧ Tollitur etiam ex

7 premissis† secunda ratio quam ipse adducit in.l. qui feudum q̄ non agimus de augenda principali obligatione sed de ipsius obseruantia q̄ sicut locator teneꝛ precise stare ita teneaꝛ ēptor rōne ypothece ꝛ hanc questionē in indiuiduo decido ſm Bald.in.l.si metus.§.j.in lectu.antiqua.ff.loca.vbi cōcludit no.ꝙ in terminis nostris emptor teneꝛ stare colono ratione ypothece nec pōt colonus expelli etiam si sibi offeraꝛ interesse quia colonus se reperit in retentione rei obligate ergo potest vti retentione pro ipso facto quod sibi principaliter debetur sicut si emptor reperiret se in possessione rei empte. ❧ Non

8 obstat ꝙ† habetur in.l.j.ff.de act.emp.vbi venditor liberaꝛ prestando interesse.l.stipulationuꝫ.§.celsus:quia dicit Bald.ꝙ illa regula procedit in agendo secus in excipiendo. Argu.l.j.ff.de execu.rei iud. ꝛ.l.res ypothece.ff.de pig.pro quo alleg.glo.in.d.l.empor.in versi.

9 emit. ❧ Et sic† retinendo ꝛ excipiēdo potest quis aduersarium precisa cogere ad factuꝫ incumbendo pignori.si autem res locata nō eēt ypothecata.quia tunc cōpetunt tantum actio ꝛ exceptio personalis ad precisam obseruantiam cōtra locatorem nō transeunt in singularem successorē vt declarant doc.ꝛ maxime Cy.ꝛ Bal.in.d.l.emptorem. Sed quando potest pignori incumbere cōpetit exceptio realis que sicut datur cōtra auctorem ita contra singularem successorem.l. emptor.ff.de hereditate vel actione vendita ꝛ plene declarat Cyn. in.d.l.emptorem in tertia oppo. ❧ Minusq; obstat vltima rō adducta per Pau.de cast.quia ad illam respondeo ꝙ scōs creditor satisfaciendo primo creditori tollit principalem obliga.propter quod dissoluiꝛ ypotheca. Sed in casu nostro offerēdo interesse nō offert qō principaliter debetur q̄ per locatorem principaliter debetur patiētia nō interesse ideo nō offerꝛ ad quod locator principaliter tenebaꝛ ratione cuius colonus vult pignori incūbere. ❧ Et sic ex premissis

10 pꝫ ꝙ ista opi.est verior ꝛ magis de mente doc. ❧ Secundo† respondeo magis clare ꝙ locator promisit obseruare ꝛ nō contrafacere aliquo modo ꝛ ita iurauit. Juramentum aūt obligat precise ad factum vt voluit glo.cōmuniter approbata in.l.si pecuniam.ff.de condi.ob causam ꝛ Bal.in.l.j.C.de sententijs que pro eo ꝙ interest Bald.in prelud.feu.do. Antonius imo.ꝛ Abb.in.c.veniens de iureiuran.ꝛ est conclusio cōmunis magis pro qua in.d.stipu.versi.celsus adduxi multas auctoritates bene per.j.col.quas referre longum esset:videantur ibi moder. ❧ Et in terminis nostris in specie locator ꝙ precise teneatur propter iuramentum tenet in spē.d.Anto.in.c.si.ne prelati vices suas. ❧ Et ideo pro ista precisa obseruantia locationis pōt colonus pignori incumbere etiam contra singularem successorem et ita alias dicebam vltra docto.in.d.§.si vir quod puto verissimum. ❧ Ex quibus concluditur ꝙ dictus ser Joannes Franciscus nullo modo expelli pōt. ❧ Sed posset aliquis dicere omnia ista procederent de iure sed in casu nostro cum emptor obtulit interesse ꝛ ser Joānes Franciscus acceptauit obligationē in vltima sua responsione petendo emptorem ad interesse condēnari ergo si consensit condemnari ad interesse iudex dꝫ ad talē condēnationem ꝓcedere ꝛ condemnare colonum ad dimittendum q̄ nihil aliud querit pretor nisi concordiam partium.l.si conuenerit.ff.de re iudi. Eo enim ipso ꝙ petijt cōdemnationem ad interesse censetur renunciare exceptioni ꝙ emptor cogatur precise stare colono ergo qui vult consequens ꝙ cōdemneꝛ ad interesse videtur velle antecedens ꝙ non cogatur precise. argu.l. illud.ff.de acqui.here.l.ij.cum ibi not.ff.de iurisdi. omnium iudicuꝫ. ❧ Sed ad hoc faciliter respondetur quia dictus ser Joannes Franciscus in dictis suis exceptionibus primis ꝯ petitionem institit ꝙ emptor non admitteretur ad possessionem in preiudicium sue locationis cui stare tenebatur ꝛ casu quo non teneretur stare ꝙ poterat retinere,pro expensis damnis ꝛ interesse postea in suis vltimis exceptionibus ipse protestatur in principio ꝙ ipse non intendit recedere a suis primis exceptionibus sed in eis insistere. demuꝫ etiam dicit ꝙ dictus emptor non debet durante sua locatione admitti ad possessionem si non licet in fine postea opponit ꝛ petit ꝙ condemnetur ad interesse non tamē censetur recedere a primis exceptionibus ꝛ petitionibus prout ipse protestatur quoniam reus potest contrarijs exceptionibus ꝛ defensionibus vti vt per Dy.ꝛ Joā.and.in regula nullus pluribus de reg.iur.lib.vj.per Bar.in.l.nemo.ff.de excep. ꝛ ponit dominus Abb.c.imputari de fide instrumentorum ꝛ sic stat conclusio ꝙ dictus ser Joannes Franciscus non pōt si vult inuitus ex‑

11 pelli. ❧ Secunda conclusio† fit ꝙ casu quo dictus ser Joannes posset expelli tamen potest incumbere pignori donec soluatur sibi pena contractus promissa cum clausula de rato manente pacto iuxta not. in.l.q fidem.ff.de trans.cum simi.prout in terminis nostris decidit Saly.vt in.d.l.emptorem. Jtem donec soluaꝛ sibi interesse declaratum per dictum ser Joannem quoniam locator promisit stare ꝓ dānis ꝛ interesse nudo ꝛ simplici verbo dicti ser Joannis vnde cum dictus ser Joannes declarauerit eius declaratur. standum est donec

12 ostendatur iniquitas. ❧ Ista cōclusio probaꝛ.† si iam difficultas videtur esse inter docto.an talis conuentio de stando super dānis ꝛ expensis ꝛ interesse simplici verbo alterius partis valeat Pet.ꝛ Cy. in.l.si quis in conscrib.C.de episcopis ꝛ cleri. videnꝛ tenere ꝙ nō valeat q̄ per illam qs inuitareꝛ ad delinquendū argu.l.conuenire.ff.d pac.dota.ꝛ istaꝫ opi.videꝛ tenere spe.in ti.de proba.§.videndū ver. quid si ꝛ Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de sententijs que pro eo quod interest ꝛ Saly.in.l.delatum.C.de rebus creditis. ❧ Sed his non obstantibus contraria sententia est communior ꝛ verior quam tenet Dyn.in l.fin.ff.de preto.stip.qui dicit ꝙ valet talis conuentio ꝛ si ille bene arbitratur stabitur dicto suo si male reducitur ad arbitrium boni viri. argu.l.hec venditio.ff.de contrahen.emp.ꝛ.l.imperium.§.generaliter.ff.de re.iur.benefacit.l.si libertus.ff.de operis libe.ꝛ ꝓ hoc tolliꝛ potissima ratio que in cōtrariū adduciꝛ ꝙ nō inuitaꝛ ad delinquēdū ex quo eius declaratio subiacet reductioni ad arbitrium boni viri ꝓut respondet Barto.in.d.l.fina.sequendo opi. Dyn.ꝛ hanc opi.sequtur ibi Ange.imo.cuma.ꝛ Pau.de cast. ꝛ est cōmunis opinio quā etiam tenet Joan.And.ꝛ albe.papien.in addi.specu.in.d.§.videndum super dicto versi.quid si ꝛ Bald.in.l.iusiurandum quod ex cōuentione.ff.de iureiur.ꝛ.d.Anto.in.c.ij.extra de fide instrumentorū ꝛ dominus Anto.ꝛ Petrus de ancha.in.c.fineꝫ litibus extra de do

13 lo ꝛ contumacia. ❧ Sed contra hanc† conclusionem posset forte ꝑs aduersa replicare ꝙ dictus ser Joannes potuisset declarare nisi talis licentia fuisset reuocata quam videtur dictum locatorem reuocare potuisse vt decidit Bartol.in terminis in dicta.l.fina. de pretor. stipula. Argumento.l.si quis iusiurandum.C.de rebus credi. cuius dicta referunt simpliciter dominus Anto.ꝛ Pet.de ancha.in.d.c. finem litibus. ❧ Sed hoc non obstante contrariuꝫ est concludendū in casu nostro ꝛ in primis Ange.in.d.l.fina.ff.de pretor. stipu. limitat dicta Barto.procedere quando iusta causa reuocandi interuenisset:quia forte esset effectus vnus ribaldus ꝛ homo infamate vite.ar. l.cum quis ꝛ.l.si cum cornelius.ff.de solu.alias secus ꝛ ad dicta.l.si quis iusiur.respōdeꝛ ꝙ ibi iuramētuꝫ delatū similiter reuocaꝛ ex cā ꝓpter probationes superuenientes deferenti.l.nō erit in fin.ꝛ ibi no. ff.de iureiuran.ꝛ cum limitatione Ange.transeunt Pau.de castro. in.d.l.fi.ꝛ ibi etiam Joā.de imo.sequitur dictā modificationē Ang. licet sibi non placeat responsio ad.l.iusiuran. Et istud idem sequitur Rapha.cuma.in.d.l.fin.ꝛ subdit ꝙ melius esset declarare precedente taxatione iudicis:ꝛ presente parte quia tunc non posset peti reductio ad arbitrium boni viri ꝛ cum his dictis transit insig.doc.Pet. de ancha.institu.de actionibus.§.actionum in versicu. ꝛ aduertas quando reus.istam partem etiam tenet Bald.in.l.iusiuran.ꝙ ex cōuentione in principio quia non debet aduersarium decipere reuocādo ꝛ quia transiuit talis licentia in contractuꝫ inter partes ꝛ ibi hāc partem tenet domi.Christo.de castel.quia.l.si quis iusiurā.loquitur in iuramento iudiciali in cuius delatione non interuenit nisi voluntas deferentis ꝛ per consequens aduersario nullum ius quesitum ē nisi facultas iurandi reintegra nimirum si illa delatio potest reuocari maxime quia talis delatio fit solo fauore deferentis est enim species probationis quam habet ipse deferens ad quam probationem nunꝙ est veniendum nisi in subsidium. Quod autem fauore eius est inductum non debet in eius odiū redundare.l.qō fauore.C.de legi.

Si ergo deferenti superueniūt noue probationes pōt reuocare. que stio autem Bar. loquit̄ quādo delatio seu licētia deueniunt in cōtractum cōtractus aūt sunt voluntatis ab initio ex postfacto necessitatis. l. sicut. C. de acti. ⁊ obli. ⁊ dicit dominus Christo. de castel. ꝙ ita in. q. de facto obtinuit. Et cum ista opi. cōcordat Dy. ⁊ Joā. And. post alb. pap. in loco ꝑalleg. q semper tenēt conuentionem valere.

14 ¶ Cōfirmatur ista† opi. nā Bar. ⁊ cōmuniter doct. in. l. non erit. §. fi. de iureiur. tenent ꝙ postq̄ iuramentū est acceptatum non pōt sine iusta cā reuocare ipse deferens ergo cū in casu nostro fuerit acceptatum non potuit sine iusta cā reuocare. Et ista pars in casu nostro est verissima qꝛ dictus locator promisit oīa ⁊ singula attendere ⁊ obseruare ⁊ non contrafacere aliquo mō rōne vel causa que dici vel excogitari posset ⁊ sic iurauit. Et sic rōne dicte promissionis iurate non

15 potuit reuocare ꝑ rōnem† tex. in. d. c. cum cōtingat in fi. ď iureiuran. ⁊ per ea q̄ no. glo. in. d. l. si pecuniaꝫ ⁊ ꝑ tex. cū ibi no. c. ad materiam extra de iureiuran. cū vulga. in quibus habet ꝙ iuramentū obligat precise ⁊ seruari dꝫ in forma specifica ⁊ ista difficultas procedit rōne interesse declarati post renouationem sed respectu interesse declarati ante reuocationem res est clara ꝙ valet declaratio prout dicit ipsemet Bartol. in. d. l. fina. de preto. stipu. ⁊ in hoc omnes concor.

16 ¶ Nec dicat† aliqs ꝙ talis declaratio non valet qꝛ sine iuramento talis em̄ licentia declarandi intelligit̄ medio iure. vt vident̄ concludere Bal. ⁊ saly. in. d. l. iusiurā. quod ex cōuentio. Quoniā respondetur ꝙ ex quo talis declaratio cēset̄ sibi cōmissa tanq̄ arbitratori potuit sine iuramento fieri ⁊ ita decidit in terminis Bart. in. d. l. teopōpus. ff. de dote ꝑleg. ⁊ do. Ant. in. c. veniēs il primo extra de testib⁹ ⁊ est de mēte Bar. in. d. l. fi. de ꝑto. stip. ¶ Preterea ista dubitatio tollitur per verba ꝯtus que dicūt qď debēt simplici verbo sine one

17 re sui sacramenti. ¶ Sed iterū posset† pars aduersa instare ꝙ talis declaratio non valuerit que fieri dꝫ presente parte ex quo hoc eideꝫ censetur cōmissum vt arbitratori ita decidit in terminis Bar. in. d. l. teopōpus ⁊ Bar. per illum tex. ⁊ alias rōnes in. l. si quis arbitratu. ff. de verb. obli. ⁊ Bar. in. l. alio. ff. de adimē. leg. ⁊. l. j. ad fi. ff. de le. ij. ⁊ Bal. in. l. nec qcquā. §. vbi decretum. ff. de officio proconsu. ⁊. l. j. §. fi. C. de arbi. ⁊ in aut̄. ei qui in secunda col. C. de bonis auctoritate iud. pos. ¶ Sed ad hoc respondet̄ ꝙ vt mihi presupponit̄ talis declaratio facta fuit presente ꝑte seu eius procuratori ꝙ si ita est tollit̄ dicta obiectio. Sed posito ꝙ fuisset facta absente parte idem dicerē in primis qꝛ nō dꝛ declarare iudicialiter cognoscēdo sed tanq̄ arbitrator ⁊ amicabilis cōpositor ⁊ ita tꝫ Guil. de cunio in. l. episcopali. C. de episcopali audientia. ¶ Et hanc opi. sequit̄ dominus Franciscus de Albe. in repetitione in. d. l. si qs arbitratu ⁊ Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C. de episcopali aud. ⁊ host. ⁊ do. Anto. imo. ⁊ Abb. moder. ī c. qntauallis extra de jureiurā. ⁊ do. Cardi. in. c. exposita de arbitrꝭ.

18 ¶ Secundo per† ea que ponit Saly. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de ꝯhen. emp. vbi dicunt ꝙ aut arbitrator assumit̄ sup actu extraiudiciali ⁊ tūc nō requirit̄ presentia ⁊ tunc procedat opi. Guil. aut sup iudiciali ⁊ tūc ꝯtria opi. locum habet sed in casu nostro sum assumptus super interesse ꝯtus ⁊ sic super actu extra iudiciali igitur ⁊c. hāc concor. sequitur imo. Rap. cu. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. si quis arbitratu. Et iura et

19 rōnes vtriusqꝫ opi. non refero. ¶ Tertio† qꝛ ex quo fuit declaratio missa nudo ⁊ simplici verbo partis sine onere sacramenti idem ac si remissio facta esset simplici conscientie alicuius quo casu in declaratione non requiritur presentia vt cōcludit Bal. in. l. fi. C. de leg. heredi. ⁊. l. qui se patris. C. vnde liberi. benefacit quod habet̄ in simili in l. pōpo. scribit si neg. ff. de nego. gest. ¶ Quarto ⁊ vltimo ista pars confirmat̄ qꝛ dictū fuit de stando nudo ⁊ simplici verbo sine onere sacramenti vel alterius probationis. declaratio aūt nuda seu verbū nudum intelligi possunt, vel nuditate sacramenti ⁊ hoc exprimitur in contractu vel nuditate presentie ad hoc vt illud verbum nudo aliquid operetur iuxta. l. si quando. ff. de legatis. j. intelligatur de nuditate presentie non eniꝫ censentur verba apposita sine effectu aliquid operandi vt per Bald. in rub. C. de contrahen. emptione. q. ix. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ valet declaratio interesse facta per di

20 ctum ser Joannem Franciscum. ¶ Tertia conclusio† ꝙ dicto ser Joanni Francisco fuit licitum retinere dicta bona pro interesse declarato quod cum sit clarum non tollitur dicta intentio per dationem ⁊ depositionem fideiussoris factam per partem aduersam quia illa procederet quando interesse non esset declaratum ⁊ sic debitum esset obscurum prout dicunt Ange. ⁊ imo. qui ponunt dictam praticam in. l. iiij. §. ait pretor. ff. de re iud. ⁊ Ange. ⁊ imo. in. l. pretor. §. si quis paratus. ff. de noui operꝭ nun. ⁊. l. si mora. ff. solu. matri. naꝫ ex quo promisit reficere dāna ⁊ interesse quod idem videtur importare quod satisfacere. qui autem tenetur satisfacere ex dispositione hominis: tenet̄ soluere alꝛ nō liberat̄. l. promissor ⁊ aut̄. si quando. C. ď consti. pecu. tenent Guil. Bal. ⁊ doct. in. l. j. ff. qui satis. cog. ⁊ est tex.

21 ⁊ ibi Bar. l. fi. ff. si cer. peta. ¶ Item promisit† reficere ⁊ restituere verbum autem restituere importat id quod verbum dare. l. cum quidam. ff. de leg. ij. l. verbum reddendi. ff. de verbo. signi. ⁊ ita per dicta iura dicit Barto. in suo consilio quod incipit ticius ⁊ seius venerūt ad diuisionem. dare autem nihil aliud est q̄ soluere qꝛ importat trāslationem dominij insti. de act. §. sic itaqꝫ. ille† aūt qui tenetur soluere

22 non liberat̄ dando fideiussorē ne obligatio ex obligatione oriat̄ vt inquit tex. in. d. l. fi. §. ait pretor. ff. de re iud. vbi hoc tenēt Ang. ⁊ imo. ad idem tex. in. l. solutio. ⁊. l. solutionis verbo ⁊ ꝙ ibi ꝑ Bar. ⁊ doct.

23 ff. de solu. Cum ergo interesse sit† declaratum donec non apparet de iniquitate declarationis presumitur pro illa declaratione. argumento eius quod dixit Dy. in suo consil. xiij. quod incipit Tholomeus manētis quod refert ⁊ sequit̄ Jo. And. in addi. spec. in titu. de arbitro. §. sequit̄ in additione incip. Dy. in regu. argu. l. ab ea parte. ff. de proba. ⁊ tenet Bal. in. l. fi. C. de contrahē. emp. ⁊ in addi. spec. in tit. ď appel. in. xv. col. ⁊ tꝫ Inno. in. c. in presentia de renuncia. ⁊ est text. q̊ nō est dari meliorem in iure secundum Card. ⁊ imo. c. nisi essent de ꝓben. ⁊ est cōmunis opi. quā tenent moder. in. l. sciendum de verb. ob. Si ergo interesse dicitur declaratum ergo pro illo interesse interim debet retinere bona ⁊ pignori incumbere donec satis fiat. Laus deo Bartho soci. ⁊c.

¶ Consilium. xcj.

¶ Fideiussor iudicatum solui an liberet̄ absoluto principali per sententiam: licet ex reseruatione in eadem sententia facta fuerit postea cōdemnatus. Et qñ factum principalis noceat fideiussori.

¶ Summarium.

1 ☞ Fideiussor iudicatum solui liberatur per sentētiam primam absolutoriam.
2 Sententia si subijciatur periculo retractationis non minus dicitur diffinitiua.
3 Ex quo pria lata ē simpliciter sniā absolutoria nō licet ꝑ viā reseruationis subiacere retractationi.
4 Stipulatio debet intelligi secundum materiam eius super quo apponitur.
5 Fideiussor allegans pro se absolutionem dꝫ ēt reseruationē eodē tꝑe natam ex eadē sniā cōtra se recipere.
6 Accipiens actum tenetur acceptare cum omnibus qualitatib⁹ suis
7 Jus quesitum fideiussori non pōt nouo actu auferri sine facto ei⁹ qñ nouus actus nascit̄ ex interuallo post ius quesitū.
8 Licet possit ꝓcedere in fideiussore cōtractus tñ in fideiussore iudicatum solui nō pōt ꝓcedere.
9 Appellatio regulariter est permissa infra decem dies statim lata sententia.
10 Disponūt iura ꝙ lata sniā vel mutata instātia fideiussor iudicatum solui sit liberatus.
11 A verbis sniē q̄ est stricti iuris nō est recedendum.
12 Reseruatio in eadem sententia facta censetur contra iuris dispositionem.
13 Judex recedens in sentētiando a dispōne iuris respectu ꝑtiuꝫ principalium censendum nō est ꝙ recedere voluerit respectu fideiussoris.
14 Fideiussor tenet̄ tantū vsqꝫ ad primā sniam ⁊ non ad eā ad quam se non obligauit.

Dominus labia mea apiat: Et spūssctūs illuminet intellectū. Cōcludo† dictū Phi

1 lippū de corbizis liberatū ꝑ sniam primā absolutoriam nec sibi nocere alterā sniam condēnatoriā latā ꝯ principalē. Naꝫ clarū est ꝙ lata prima sniā incōtinenti finit̄ stipulatio iudicatū solui vt no. glo. magna in aut̄. de his q ingredi. ad appel. in ꝑnci. ⁊ in. §. susceptum in aut̄. de exhib. reis ⁊ Ang. in. l. cū apud semproniū. ff. iud. solui vbi est casus in sniā absolutoria prout fuit in casu nr̄o. ¶ Ex quo ergo principalis in pria sniā fuit absolutus liberatus est fideiussor iudicatum solui. ¶ Cōfirmat̄ ista cōclusio qꝛ lꝫ quatenus cōtingit mutatio persone iudicis: in personā successoris non liberet̄ fideiussor iudicatum solui qꝛ ideꝫ est iudiciū ⁊ eadē est instantia. l. vbi ceptū. ff. de iudi. ⁊ cōcludunt doc. in. d. l. cū apud ⁊ ibi Bar. tñ quādo mutatur vl̄ alterat̄ istātia liberat̄ fideiussor. l. cū lite mortua ⁊. l. iij. ff. iudicatū solui ⁊ in. d. l. cū apud ⁊ ibi Bar. ff. e. ti. ¶ Et ideo dicim⁹ ꝙ qñ instātia nō trāsit in heredē vt in heredē sed vt in simplicem possessorē vt i. l. ij. ⁊ ibi not. ff. de preto. stipu. tñ euanescit stipulatio. arg. l. hec stipulatio ⁊. d. l. cū apud iudi. solui. ita Ang. in. l. si ante acceptū eo. tit. Sed in casu nr̄o fuit mutata instantia. Igit̄ liberatus est fideiussor ⁊ hec sufficiant pro fundamento. ¶ Nec obstat ꝙ principalis fuit postea condemnatus qm̄ ex quo principalis fuit semel absolutus ⁊ sic quesita fuit liberatio fideiussori condēnatio nō potuit ius quesitum fideiussori auferre casus est in. l. fi. ff. de pac. ⁊ ita cōcludunt Bar. ⁊ doct. ibi per illum tex. ⁊ dicit Barto. ꝙ ita fuit seruatum in ciuitate bononie.

2 ¶ Sed contra hanc† conclu, videntur duo obstare. ¶ Primum qꝛ dictus Philippus promisit de iudicato soluendo vsqꝫ ad sniam diffinitiuam inclusiue iuxta formam sententie primo late sed in casu nostro non videtur lata sententia diffinitiua ex quo non imponit finem controuersie vt patet ex diffinitione sententie que secundum Azonē in summa. C. de sentē. ⁊ host. ⁊ Abb. in rubrica extra de re iudi. est diffinitio iudicialis controuersie finem imponens. l. j. ff. de re iudi. l.

rem non nouam.C.de iudi. Et maxime quia verba cuꝫ effectu sunt intelligenda.l.i.in.fi.ff.quod quisqꝫ iuris. ¶ Ad hanc obiectionem respondeo ꝙ sententia de qua agimus est diffinitiua q2 lata super negocio principali non sup incidentibus vel emergentibus vt dicit glo.ordinaria cōmuniter approbata in.cle.j.in verbo diffinitiua de sequestra.poss.⁊ fruc.facit tex.optimus ⁊ ibi archidia.xx.di.§.j. Tradit speculator in.ti.de prolatione sententie circa principium. Nec obstat reseruatio quia propter hoc non dicitur minus diffinitiua. Naꝫ licet sententia subijciatur periculo retractationis non minus dicitur diffitiua. quelibet enim sententia subiacet retractationi per viam appellationis ⁊ per alia etiam remedia quandoqꝫ. Et tamen dicitur sententia diffinitiua: ergo licet in casu nostro subiaceat retractationi propter reseruationem non minus videtur diffinitiua. ¶ Confirmatur 3 †ista conclusio. Nam licet per viaꝫ reseruationis subiaceat retractationi. Tamē ex quo prima lata est simpliciter sententia absolutoria licet veniat resoluenda in conditionis euentum si error probabitur tamen sententia interim est pura ⁊ producit effectus suos ac si sententia lata esset pura licet resolui possit vt voluit glo.ordi.in.l.ij.ff.de in diem adie. vbi bonus casus. Bene facit text.in.l.publia in fin.ff.depositi. quoniam ex quo presens status non tendebat ad resolutioneꝫ sententie sed dubium erat an in futuruꝫ probato errore induceretur resolutio sententia interim dicitur pura. Ita inquit Bart.in.l.iulianus in fin.ff.de condi.indebiti. arg. l.vbi autem. §.sed ⁊ marcellus. ff.de in diem adie. Bene facit.l.sufficit. ff. de condi. indebiti. ergo si non obstante reseruatione sententia dicitur diffinitiua ⁊ pura verificata sunt verba ⁊c. ¶ Confirmatur eadem responsio. Nam de iure est ꝙ tales fideiussores solum vsqꝫ ad sententiam diffinitiuam tenentur; vt dictum est: ergo talis expressio nihil videtur operari.l.non recte.C.de fideiuss. Item stipulatio debet intelligi secundum materiam eius super quo apponitur.l.si stipulatus.ff.de vsuris. ¶ Con 4 firmatur †ratione satis concludenti. Nam illa verba vsqꝫ ad sententiam diffinitiuaꝫ intelligi debent de prima diffinitiua.l.boue.§.hoc sermone.ff.de verbo.signifi. Et si diceretur dispositio verificatur ex primo actu si actus effectuꝫ sortitus fuerit vt voluit glo.communiter approbata que ita limitat.d.§.hoc sermone in.l.qui per salutem.ff. de iureiu. Respondeo ꝙ illa glo.locum habet quando sumus in dispositione legis.secus quando sumus in dispositione hominis: quia verificatur in primo actu licet talis actus non sortiatur effectuꝫ. Ita Bald.in.l.j.in.iiij.q.C.de his que pene nomine.vbi dicit ꝙ verbum prolatum ab homine consumatur in primo actu licet postea euanuerit: secus si a lege que semper loquitur alleg.not.per Cy.in.l.vbi.§. finali. ff.de eden. Unde dispositio sententie ⁊ promissio: quia dispositiones hominis fuerunt verificate in prima sententia diffinitiua licet postea illa fuerit retractata. Et ista rō concludit ni fallor. ¶ Secundum quod obstat est quia sententia absolutoria principalis lata fuit non simpliciter sed cum reseruatione quod si probaretur error i quodam libro Jacobus posset iterum petere non obstante dicta absolutoria. et sic dicta absolutoria non fuit simplex sed qualificata di 5 cta reseruatione. Igitur videtur quod si dictus Philippus † allegat pro se dictam absolutionem debet etiā reseruationeꝫ eodem tempore natam ex eadē sententia contra se recipere. argumē. eius quod 6 not.in.l.contra iuris.§.fin.ff.de pactis vnde †dicit Ange.in.l.apud celsum.§.in hac.ff.de doli excep. ꝙ qui accepit actum tenetur acceptare cum omnibus qualitatibus suis facit quod notat Bald.in.l. 7 omni nouatione.C.de sacro san.eccle. Unde† per premissa ⁊ similia dicit elegans doc.dominus Joan. Petrusius de monte sperello in d.l.fi.ff.de pactis in proposito nostro ꝙ tunc ius quesitum fideiussori non potest nouo actu auferri sine facto eius quando nouus actus nascitur ex interuallo post ius quesitum secus si ex eodem actu ⁊ eodem tempore quia tunc sicut si vult vti liberatione pro se ita vti debet actu obligatorio contra se ⁊ sic vti debet contra se dicta reseruatione. ¶ Confirmatur ista conclusio quia in sententia postea subditur ꝙ possit petere ac si dicta sententia lata non fuisset vnde sententia equiparat casum nostrū casui qñ alia sñia lata fuisset.iuxta nota. per Barto.in.l.j.ff.de receptatoribus ⁊ per Angel.in.l.j.§.si quis metu.ff.de dam.infec.sed si nulla sententia lata fuisset fideiussor non esset liberatus igitur non est liberatus lata sententia ex quo probatus est error cuius occasione sequuta est postea sententia condemnatoria. Et ista videbantur facere difficultatem in casu nostro. ¶ Sed 8 ad premissa †multipliciter respondetur. Et in primis aduertenduꝫ puto ꝙ.d.limitatio ad.d.l.fi.cum ibi no.per Bart.data per do. Jo. de monte spello non videtur vera in casu nostro. Nam licet posset procedere in fideiussore contractus tamen in fideiussore iudicatum solui non potest procedere. Nam quando sententia absolutoria est lata simul cum sententia nascitur remedium appellandi: ⁊ sic extinguendi 9 sñiam quoniā †regulariter appellatio est permissa īfra.x.dies statim lata sententia vt.d.glo.ordinaria in.l.qui restituere.ff.de rei vendi.quam ad hoc not.alr. Bald.in.l.j.in princi.C.si de momen.pos.⁊ 10 sic subiacet remedio retractendi ab initio ⁊ retractata †sententia habetur ac si prima sententia lata non fuisset.l.j.in fi.⁊ ibi Bar.ff.ad

turpil.⁊ est communis conclusio in.l.i.ff.de re iudi. Et tamen fideiussor iudicatum solui semel per sententiaꝫ liberatus retractata sententia non reincidit in obligationem.casus est in.l.cū apud sempronium.ff.iudi.solui ergo idem in casu nostro quando retractatur virtute reseruationis de qua in sententia: que reseruatio nata fuit simul cum sententia. ¶ Cōfirmatur ista conclusio. Naꝫ iura disponunt ꝙ lata sententia vel mutata instantia fideiussor iudicatum solui fit liberatus.d.l.cū apud ⁊.s.dictū est: ergo iudex vͥtute dicte reseruatiōis non potuit facere ꝙ fideiussor non esset liberatus quia non potuit facere: ꝙ.ll.non haberent locum in sententia per eum lata.l.testādi.C. de testamentis.l.nemo cum materia.ff.de lega.primo: quinimo nec censetur iudicem hoc voluisse: hoc autem patet ex verbis dicte reseruationis in quibus iudex dixit ꝙ ostenso errore in lib.primo pars que errorem ostenderet posset libere petere: secundo ꝙ altera pars teneatur conseruare alteram partem sine damno ac si dicta sententia lata non fuisset. ¶ Que verba tantum se referunt ad pertes prīcipales litigantes ⁊ volunt ꝙ pertes principales petere possunt non obstante tali sententia ⁊ ꝙ̃tum ad istum effectum tantum apparet reseruatio ergo non debet inducere alium effectum.l.legata inutiliter.ff.de adimentis legatis.l.non omnis.ff.si cer.peta.et sic non debent inducere ꝙ fideiussores iam per sententiam liberati iterum cen 11 seātur obligati quia sententia hoc non dicit: a verbis †autem sententie que est stricti iuris non est recedendum.l.Paulus la.j.ff.de re iudi.⁊ in.l.prima.C.si plures vna sententia. Unde dicit Bald.in.l.licet.C.de iudi.quod a forma sententie nō est recedendum licet in sententia nihil continetur ꝙ fideiussor sit obligatus ergo hoc nō est di 12 cenduꝫ. ¶ Comprobantur †premissa. Nam clarū est ꝙ si nō fuisset dicta reseruatio facta sententia cōdemnatoria postea lata in casibus in quibus valuisset non nocuisset fideiussori.d.l.fi.de pac.cū ibi notatis. Unde dicta reseruatio censetur esse cōtra iuris dispositionem per no.p doc.in.l.iudex postꝙ̃.ff.de re iudi.⁊ p bal.in.l.filius.§.Itē labeo.ff.fa.bercis.⁊.arg.§.curare insti.de act. ex quo sententia nō vidio certa: cuꝫ possit probato errore resolui ergo dicta reseruatio est intelligenda vt inꝙ̃tum fieri potest iudex minus recesserit a iuris dispositione. Arg.glo.in.l.fi.§.in cōputatione. C.de iur.deli.⁊ q2 pro iustitia sententia presumitur.l.herennius.§.gaya.ff.de lib. leg. licet ergo iudex recesserit in sentētiādo a dispositione iuris respectu partium principaliuꝫ non est censendum ꝙ recedere voluerit respectu fideiussoris vt sententia que est stricti iuris minus ledat. ¶ Prete 13 rea †licet vera esset illa opi.ꝙ sententia lata cōtra principalē piudicet fideiussori ⁊ mādetur executioni contra fideiussorē iudicatū solui vt plene no.per bar.in.l.j.ff.iudi.solui qñ fideiussor est obligatus tñ ꝙ sententia condemnatoria virtute reseruationis in sententia absolutoria propter quaꝫ fideiussor censetur liberatus preiudicet fideiussori hoc non reperio iure cautum. Et hoc casu militatant diuerse rationes: tum q2 est sibi ius quesitum iuxta.d.l.fi.ff.de pactis: tū q2 poterat habere fideiussor alias defensiones quas nō habebat principalis cū liberetur lata prima sententia. Itē ī mutata instantia que rōnes non militant in ratione Bar.in.d.l.j.ergo standum est regule.l. sepe.ff.de re iudi.ꝙ non faciat ius quo ad tertium ⁊ maxime quo ad casum nostrum in quo fideiussor vna cū principali litigauit ⁊ iudex in sententia de eo nihil dixit ⁊ sic ex quo principalem condemnauit vel habemus dicere ꝙ fideiussor voluit eū absoluere. Argumento l.⁊ si fine.§.sed ꝙ papi.ff.de minor.⁊ licet absolutio non teneret iuxta nota.in.l.j.C.si aduersus rem iudi.tamē apparet ꝙ iudex noluit cōdemnare.arg.l.fi.ff.de re.eorum vel voluit suspendere ⁊ vtroqꝫ casu non competit ius executiuum. ¶ Preterea probatur. Naꝫ dicta reseruatio est cōtra regulas iuris vt traditur in.d.l.iudex.postꝙ̃ ergo pars aduersa que innitur reseruationi ad retractationem sententie innititur iuri speciali contra regulas iuris. Sed quando quis de iure speciali venit ad retractationem sententie si sententia fertur super principali non preiudicat in accessorijs. casus est nota.in.l.fi.§. 14 fi.ff.de condi.indebi. Postremo †non est dubiuꝫ ꝙ fideiussor tantū tenetur vsqꝫ ad primam sententiam.d.l. cum quis vt.s.dictum est vnde si volumus ꝙ vltra teneatur virtute alterius sententie ad quā se non obligauit hoc fieri non potest eo non consentiente quia hoc non est aliud nisi prorogare obligationem fideiussoris ad aliud ⁊ ad aliam sententiam. hoc autem fieri non potest iuxta no.per.gl.⁊ Bal. in.l.si cum hermes.C.locati.⁊ not.Bal.in.l.tam mādatori.s.de nō nume.pecu.⁊ dominus Ant.⁊ Jo.de imo.Pet.de ancha.⁊ alij.i.c. constitutus de fideiussor.nec est censendum iudicē hoc facere ex quo pro iusticia sententia presumitur.c.i.presentia.extra de renunciatio. ¶ Ex quibus concludo ꝙ cum dicta reseruatio referatur tantuꝫ ad partes principales ꝙ illius virtute sententia vltimo loco condēnatoria non nocet fideiussori qui fuit per absolutoriam liberatus. cum liberatio fuerit pura resoluēda tñ in cōditionis euētū vt.s.dixi allegādo.l.ij.cū glo.ff.de in diē adiec.⁊ sic talis reseruatio nō impediuit liberationē principalis ⁊ fortius fideiussoris lꝫ potuisset resolui in cōditionis euentum ⁊ per consequens cum fuerit liberatus non potuit factum principalis preiudicare fideiussori: ad qd factuꝫ fideiussor se

non obligauit. Et ex eo etiam qꝛ fideiussor censetur se obligasse ad iudicatū soluendū per primā sniam: ⁊ nō per aliā vlteriorē. vt. s. responsum est: respōdendo prime obiectioni. Laus deo.

¶ Consilium. xcij.

¶ An liberatio facta tutori per pupillū per instrumētum in quo cōfitetur sibi redditā fuisse rationē valeat. Et an ratio administrationis semel reddita iterum reddi debeat.

¶ Summarium.

1 Administrator qui semel reddit rationē sue administrationis nō tenet illā iterū reddere.
2 Liberatio facta tutori per pupillū ab oī eo ad qd teneret rōne dicte administrationis tutele valet.
3 Pupillus pōt absoluere tutorem ab oī eo ad quod tenetur ratione administrate tutele.
4 Calculatio rationis ⁊ redditio rationis rōne erroris retractari pōt.
5 Tutor tenetur reddere administrationē siue rationem.
6 Charte super quibus rationes scripte sunt exhiberi debent ⁊ reddi.
7 Ratio redditiōis perceptor pupillo est reddenda.
8 Nō administrationis semel reddita iterū reddi nō debet.
9 Jura requirūt actualē rōnis redditionē.
10 Quando lex factum requirit ⁊ actualem redditionem non statur assertioni.
11 Cui assertioni naturalis ratio repugnat ⁊ cui standū est.
12 Qñ deceptio ⁊ dolus per indicia ꝓbari possint.
13 Cōfessio si fuerit ex dolo extorta valet vt tenet specu.
14 Statutū qd loquat p verbū debeat importat necessitatem.
15 Dans modum preter dispositionem iuris communis dicitur inducere nouam formam.
16 Mēti potius ꝙ verbis deseruiendum est.
17 De iure tenet tutor reddere etiā nō reqsitus.
18 Nō psumit reddita rō ⁊ approbata ex quo est solēnitas extrinseca et nō enumerata in instrumēto.
19 Qñ apparet ꝙ p fraudē fuit liberatio extorta sine iuramēto pōt iterum peti redditio rōnis.
20 Cum acceptilatio probet presumptiue numerationem seu actualem satisfactionem non interuenisse tanꝙ liberatio gratuita: requirit tamen insinuationem.

Dominus labia mea apiat: Et spiritussanctus illuminet intellectum. Viso instrumēto absolutionis ab administratione tutele ⁊ consideratis statutis lucane ciuitatis: ⁊ alijs que in facto narrantur. Primo aspectu videbatur concludendum ꝙ dictus Pantaleo non posset petere redditionē rationis administrate tutele a Michaele fratre suo ⁊ tutore. ¶ Primo† administrator qui semel reddit rationē sue administrationis non tenet illā iterū reddere: ita concludunt Jo. mona. archi. Jo. and. ⁊ doc. in. c. vnico. de cleri. egro. li. vj. Et Lap. in cle. quia contingit. extra de relig. domi. arg. l. cū seruus. ff. de condi. ⁊ demon. Solutione enim eius qd debetur oīs tollitur obligatio. insti. qui. mo. tol. obli. in prin. Bene facit tex. in. l. ꝗuis. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ probatur ex no. per Bar. in. l. si. ff. de pactis. Sed in casu nostro videtur ꝙ Michael rationem sue administrationis reddiderit. Igitur videtur ꝙ illam iterum reddere non teneatur. Quod autem reddiderit probari videtur. nam in redditione rationis venit computatio ⁊ reliquorū restitutio: vt probat tex. not. ⁊ ibi doctores maxime Pau. de cast. in. d. l. cum seruus ⁊ infra latius dicetur. Sed Pantaleo in instrumento absolutionis confitetur se vidisse computa ⁊ rationes: Et ꝙ omnia que peruenerunt ad manus dicti Michaelis tutoris ⁊ fratris fuerant ⁊ sunt in communem vtilitatē conuersa. Igitur ad eorum restitutionem non tenetur. Confessio autē plene probat contra confitentem: vt in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. ⁊ in. l. vnica. C. de confess. cum similibus. ¶ Secundo eadem conclusio videtur probari quia ex quo Pantaleon fatetur omnia in communem vtilitatem conuersa. Et sic dictū Michaelem non habere aliqua in manibus que restituere tenebatur non requirebatur aliqua computatio
2 rationum quam licet teneretur ad duo† tenetur propter vnum. s. propter reliquorum restitutionem. Nam ad hoc tātū videtur quis obligatus. quo cessante videtur cessare obligatio reddendarū rōnū vt voluit glo. sing. quam approbant guill. ⁊ Bal. in. l. cum testamēto. C. de testamen. ma. ⁊ idem Pau. de cast. post. Cy. in. l. cū seruus. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Tertio † eadem conclusio videtur probari. Nam dictus Pantaleon absoluit dictū Michaelē tutorem ab oī eo ad qd teneret rōne dicte administrate tutele. Et absolutio multum generalis ⁊ per verba multū pregnātia ⁊ sic videnť generaliter intelligēda. ⁊ ad oīa extendenda que pertinent ad dictā tutele administrationē: prout videtur casus. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. in. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. ⁊ no. Pe. Cy. ⁊ Bal. in. l. sub pretextu specierum. C. de transac. ⁊ bar. in. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. lega. Et dñi canoniste in. c. j. extra de
4 transac. maxime Jo. de imo. ¶ Quarto qꝛ l3 calculatio † rationis ⁊ redditio rationis ratione erroris retractari possit. vt in. l. j. cū ibi no. C. de erro. calcu. tñ qꝛ vltra calculationē iterum interuenit pactū vel transactio de stando calculo nō potest calculus ratione erroris retractari ſm Bar. in. l. ij. ad fi. C. de iure fisci. li. x. arg. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. Et referunt ⁊ sequuntur plerique moderni in. l. vnica. C. de erro. calcu. sed ita fuit casus noster vt ex confessione pantaleonis constat ꝙ fuit facta calculatio ⁊ demū in instrō absolutionis pactū liberatoriū ⁊ sic videt ꝙ de errore calculi ⁊ de redditione rōnis administrator amplius dici nō possit. ¶ Quibus† tñ minime refragātibus
5 contrariam sniam veriorem existimo. Qd immo dictus michael teneatur reddere administrationis sue rationem qm tutor sue administrationis rationē tenet reddere. casus ⁊ ibi oēs doc. hic tenent in. l. j. §. offi. ff. de tute. ⁊ ra. distra. Qui textus licet loquat in tutore tñ Jo. de are. Bal. ⁊ doctores extendūt ad quēlibet administratorem ⁊ in alijs administratoribus probat in. l. si quis absentis. ff. de neg. ges. ⁊ in. l. ij. Et ibi bar. eo. tit. ⁊ consuluit bal. in fratre administrāte in suo consilio ꝙ incipit in nomine dñi ad primū in. vj. dub. ⁊ consuluit lu. roma. in suo consilio. ccccxiij. incipit quo ad primū in quo querit. Et in filio administrante viuo patre consuluit do Abb. modernus ī suo cōsilio. xij. ꝙ incipit. Magnificus dominus Joannes hoc etiam disponit statutum lucense sub rub. de ratione reddenda per tutores et curatores finita tutela ⁊c. Et ponit Ludo. Roma. in. d. consilio que
6 veniant in dicta redditione rationis. Et in primis† carte super quibus rationes scripte sunt exhiberi debent ⁊ reddi. l. fi. §. inter cetera. ff. de lib. leg. ⁊ l. si ita fuerit. §. quero. ad fi. ff. de ma. te. ⁊ l. si cui libertas. ff. de condi. ⁊ demon. Sed in casu nostro prout erat in casu cōsilij sui ex quo Michael est nō solū tutor sed etiā frater habēs communionem cum dicto pupillo. Et sic rationes ptineant ad vtrūque apud
7 † eum stare debent qui dignior ac senior est vt probatur ſm eum. l. si qua sunt cau. ff. fami. hercis. Secundo vt ipsi pupillo reddendum est soluatur. l. non solum. §. is qui. ff. de liber. lega. l. si quis ita. §. si duo. ff. de sta. libe. l. qui sub conditione. l. ꝗuis. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. cū testamento. C. de testamen. ma. Tertio vt debitores cū quibus ipse contraxit ostendat eius conditionē tempore contractus fuisse vt diligens paterfamilias ius crediturus fuisset. d. l. qui sub conditione. Quarto vt eius cuius patrimonium administratum est ratio primū legenda offerant de non computāda vt explorari possit an probe vel improbe administrauerit. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demon. Quinto vt ratio reddatur eius ꝙ tutor administrare debuit nec administrauit atque eius in quo tutor ex causa fideiussionis pupillo astringitur. C. de here. tuto. l. pater. §. heredes. ⁊ l. aduersus. Sexto vt ad pupillum pertinentia instrumenta restituantur ꝙ si dolo lata culpa vel leui non restituantur aduersus tutores in litē iurant. l. alia. C. de in litem iurando. ⁊ hoc de iure communi: ex forma autem supradicti statuti non tenetur de leui ⁊ leuissima nisi secundum quod reuisoribus visum fuerit. ¶ Septimo ratio redditionis perceptorū pupillo est reddenda ⁊ qui ex communi fundo percipi potuerunt: negligētia autem percepti non sunt. l. si fine. §. modestinus. C. de administratione
8 tuto. ¶ Solum ergo† restat respondere ad rationes in contrarium adductas ex quarum solutionibus clarior apparebit presens consultatio. ⁊ ad primam rationem respondeo ex dictis Joan. andr. ⁊ Dominici de sancto geminiano in dicto capitulo vnico. de clericis egrotantibus. libro. vj. quod tunc non tenentur iterum reddere: quando plene reddunt ⁊ sufficienter prout tenentur. ⁊ ita concludunt etiam Lapus Cardinalis ⁊ Joan. de imo. in clemen. quia contingit. de relig. domi. ⁊ probatur in. l. j. C. de errore calculi. cum ibi plene nota. Pro hoc etiam regula. l. quotiens. ff. qui satisdare cogantur. Sed in casu nostro non fuit plene reddita prout tenebatur: igitur non obstat
9 dicta ratio: quod† autem non fuerit plene reddita apparet ex pluribus que eleganter ad propositū adducit Petrus de ancharano in suo consilio. cccxxvij. incip. Visa facti narratione. quoniam iura requirunt actualem redditionem rationis scilicet quod rationem edat legendas offerat ⁊ computandas: an accepta ⁊ data proprie relata fuerint vel non ⁊ reliqua restituat. d. l. cum seruus. ⁊ sic lex necessario requirit factum. Ad idem. l. argentarius. ⁊ l. si quis ex argentarijs.
10 §. officio. ff. de edendo. sed quando lex† requirit factum ⁊ actualē redditionem non statur assertioni. iuxta tex. ⁊ ibi no. in. l. si forte. ff. de castrensi peculio. ⁊ no. per glo. ⁊ doctores in. l. si donatio. C. de collatio. Item quia vbi opus est facto verba non sufficiunt nec probant factū vt in capitulo primo de eo qui mittitur in possessio. ⁊ l. ait pretor. §. si quis. ff. de noui operis nunciatione. Item aliud est rationem reddere aliud redditam confiteri. argumen. l. assiduis. cum gl. C. qui po. in pigno. habeantur. ⁊ quod habetur in. l. si quis post hoc. de bonis proscri. Et in. l. a diuo pio. §. sed si emptor. ff. de re iudicata. ⁊ sic non est eiusdem efficacie assertio ⁊ actualis redditio. ¶ Confirmatur. nā qualitas persone Pantaleonis ⁊ negocij grauitas manifeste etiam arguunt nullam rationem redditam fuisse. Quis enim non videt quod Pantaleon tam tenere etatis solus non potuit tam tenera etate rationes accepta et data et neglecta diligenter discutere. Hoc enim asserere continet quandam facti impossibilitatem sicut si legista assereret se vrinam infirmi cognoscere et rusticus medicinam: talibus

libus enim assertionibus iudex nullā fidē adhibere deberet.arg.eius
qđ habet in.c.fi.de cōfes. Itē cū appareat ꝙ eoꝝ negocia sunt ⁊ erāt
magne hereditatis ⁊ satis implicita q̄ impossibile est pātaleonē vi/
disse postq̄ fuit maior finita tutela ex quo vix quinq̄ dies post tutelā
11 finitā seu curā erant elapsi.huic†em̄ assertioni naturalis ratio repu
gnat. Igitur illi standū non est.l.ꝯfessionibus.⁊.l.si is cuius.ff.de in
terroga.actio. Et no.glo.in.l.vnica.C.de confes.⁊ per premissa con/
suluit do.Pet.de ancha.in dicto ꝯsilio ꝙ talis assertio non probat
sufficientē redditionē rationis. Et loquitur in casu fortiori qn̄ inter/
uenit iuramētum auctoritas curatoris ⁊ iudicis.vt ibi latius per euꝫ
12 qui punctaliter decidit casum nostrum. ¶ Confirmantur†premissa
qn̄ cum deceptio ⁊ dolus probari possit per indicia.iuxta no.in.l.do
lum.C.de dolo.ex perspicuis ⁊ sufficientibus indicijs constat in casu
nostro dolo fuisse inductum dictum Pantaleonē ad dictum instru/
mentum liberatio.conficiendū ⁊ confitendum se vidisse computa vt
p̄mo apparet ex etatis qualitate que etas tenera multis est deceptio
nibus supposita.vt dicit tex.in.l.j.ff.de mino. Bonus em̄ paterfa/
milias non sic facere solet vt exhibitionē sibi rationibꝰ statim se sub
scribat ⁊ approbet. Sed diligēter examinat ꝫm ꝙ dicit tex.in.d.l.cū
seruus.sepius alleg.ꝫm Pau.de ca.in cōsi.statim allegādo. ¶ Se
cūdo ex tpis vicinitate ex quo tempore post ⁊ quasi incontinenti post
finitam tutelam extorsit Michael talē confessionem ⁊ liberationeꝫ.
arg.l.si ventri.§.fi.ff.de priuile.credi. Tertio ex tpis breuitate qꝛ nō
est verisimile ꝙ tā modico tpis spacio tot negocia implicita viderit
legerit ⁊ diligenter computauerit. Arg.eius qđ no.per Bal.⁊ alios
in.l.prolata.C.de sen.qn̄ eadem die quo factum est cōpromissum fer
tur laudum. Quarto ex precedenti administratione qꝛ de acceptis ⁊
datis non confecit librum rationuꝫ propter qđ versat in dolo.l.j.§.
officio.ff.de tute.⁊ ratio.distra.⁊ ibi dicitur.quō enim potuit cōputa
videre Pantaleon vel ille reddere ex quo computa apparent de/
scripta. sola enim assertione Michaelis de necessitate constitit de
computis ⁊ accepta in communem vtilitatem conuersa.cui relationi
stare non tenebatur ⁊ ibi computa ostenderent.iuxta no.in.l.fi.ff.de
excu.tuto. Et in aut.hoc ius porrectū.C.de sac.san.eccle. Et hoc con
sultat Pau.de ca.in consi.statim allegando. Quinto ⁊ vltimo ex his
que apparent in presentiarum quoniam si sufficienter ratio reddita
fuisset apparerent computa ⁊ rationes computate ⁊ illas ostēderet
Michael. Et cuꝫ fundaret se in instrumento tantum sed in veritate
rei ex quibus sequentibus apparet quid in precedentibus actuꝫ fue
rit. Nam presumptio sumitur a precedentibus ⁊ sequentibus vt de/
clarat Baldus in.l.multum interest.C.si quis alteri vel sibi ex qui/
bus apparet niverum volumus inficiari ꝙ ratio non fuerit reddita
vel sola assertione verbis sed potius fuit dolo inductus ad ita confi/
tendum:sic constat rationem non fuisse redditam ⁊ computatam so
lenniter. Sed sola assertione Michaelis cui ipse Pantaleon cre/
13 didit. Ex quo†sequitur ꝙ cum talis confessio fuerit dolo extorta vel
non valet vt tenet specu.in titu.de confessis.§.sequitur ver.secundo.
ar.c.j.xv.q.vj.vnde dicit Bal.in.l.j.C.de colla.detegenda ꝙ si filiꝰ
seductus a matre confitetur talis confessio non preiudicat sibi vel ex
quo apparet seductus a fratre iuuari ad minus debet remedio resti/
tutionis per tex.cum ibi not.per Bart.in.l.j.§.j.ff.de eo per quem
factum erit:⁊ ibi doctores ⁊ in.l.de tutela.C.de in integrū resti.mi.⁊
in.l.non fatetur.ff.de confessis. ¶ Postremo etiaꝫ ostenditur ꝙ ra
tio non fuit sufficienter reddita lꝫ ex confessione probaretur reddita
sufficienter: quoniam ex forma statuti lucensis sub rubrica de ratio/
ne reddenda per tutores disponitur ꝙ ratio debeat approbari vel
reprobari per tres bonos viros partibus non suspectos per iudiceꝫ
14 eligendos. Quod statutum cum loquatur†per verbum debeat im/
portat necessitatem.vt in.l.pretor in princi.ff.de edendo.l.j.§.j.ff.ꝙ
quisq̄ iuris. Et p Barto.in.l.creditores.C.de pigno. Item inducit
15 formam in reddenda ratione per tutores:quia†ex quo dat modum
preter dispositionem iuris communis dicitur inducere nouam for/
mam vt plene probat Pet.de ancha.in suo consilio.xxxiij.incipit vi
sa quadam petitione. Ex quibus concluditur ꝙ cum ratio non fue/
rit sufficienter reddita secundum dispositionem statuti peti potest
ꝙ iterum reddatur per iura.s̄.alleg.non obstante confessione dicti
Pantaleonis. ¶ Nec obstat si dicatur ꝙ ratio erat reuidenda ⁊ ap
probanda per illos tres bonos viros. Si tutor ad hoc fuerit requisi/
tus vt probare videtur statutum. Cum dicit requisiti fuerint ratio/
nem sue administrationis reddere:vnde cum in casu nostro non ap/
pareat ꝙ Michael fuerit requisitus ꝙ rationem reddat ꝫm formaꝫ
dicti statuti non videtur ꝙ Pantaleon in eo fundare se possit.argu/
mento eoꝝ que dicit Bar.in.l.j.ff.de condi.ex lege. Et Bal.in.l.hi
qui ad ciuilia.C.de appel.⁊ Bal.in.l.si qs nō dicā rapere.C.de epis.
⁊ cle. Nam ad hoc respondetur ꝙ illa qualitas posita a statuto ꝙ re
quisiti reddant rationem apponitur redditioni rationis ꝙ requisiti
infra quinquēnium illam reddant. Non autem apponitur approba
tioni seu reprobationi fiende per bonos viros. Sed statutum p ver/
bum debeat quod importat necessitatem disponit quod approbari
debent:vt dictum est.fuit enim motiua intentio statuentium vt indē
nitati minorum prouideretur que frustraretur si possit minori reddi
non obseruata forma dicti statuti quod non est dicendum.arg.l.j.§.
16 quod autem.ff.de aleatoribus. Menti†enim potius q̄ verbis deser
uiendum est.l.non dubium.C.de legibus.⁊ in.l.cum mulier.ff.soluto
matrimonio.c.intelligentia.⁊.c.preterea.de verbo.signi. ¶ Preter
ea ex quo statutum est tempus ꝙ finita tutela reddatur ratio:vt pa/
tet ex forma statuti ⁊ de iure in.l.j.in fi.⁊ in.l.si finita.⁊ in.l.si tutor.in
17 fi.ff.de tute.⁊ ratio.distra.de iure†teneretur tutor reddere etiam nō
requisitus.prout voluit glo.in verbo singulis annis quaꝫ approbāt
magis communiter doc. in clementina quia contingit de reli.domi.
vnde cum qualitas requisita sit apposita in precedenti questione et
sit exorbitans non censetur repetita in sequēti capitulo approbatio/
nis ⁊ reprobationis. Argu.l.vxori cum ibi no.ff.de leg.iij.⁊ no.pro
batur.in.l.pretor.§.eritq̄ differentia.ff.vi bono.raptorum. ¶ Pre
terea respondetur inconuincibiliter statutum concedit ꝙ non soluꝫ
possit petere redditionem rationis sed etiam approbari per tales
bonos viros licet ergo fuerit ratio reddita nihil obstat quominus pe
ti possit ꝙ tamen eligantur qui habeant approbare vel reprobare:
Et ad hoc intentari potest dictuꝫ statutum.l.j.cum ibi not.ff.de con
di.ex.l.sicut in simili petitur approbatio fideiussoris ⁊ etiam reddi/
tionem rationis iuxta id qđ habetur plene in.l.arbitrio.ff.qui satis/
18 dare cogantur. ¶ Nec dicat†aliquis ꝙ presumatur reddita ratio
⁊ approbata ex quo est ista solennitas extrinseca ⁊ non enunciata in
instrumento. Et sic non presumitur.l.quecunq̄.ff.de publi. Et po/
nunt Bar.⁊ doctores. Et ibi latissime dixi in.l.sciendum.ff.de ver.
obliga.ex quibus arbitror solutam esse primam rationem in contra
rium allegataꝫ. Et consequenter concludi potest quod non probat
ratio sufficienter reddita. Prout etiam ex duobus alijs ostendetur
in vltima responsione ad tertiam rationem in contrariuꝫ allegataꝫ.
19 ¶ Non obstat secunda ratio † incontrarium allegata quia si ratio
non dicitur sufficienter reddita non potest constare ꝙ non teneatur
ad aliquem restitutionem reliquoꝝ cuꝫ appareat ꝙ multi redditus
⁊ pecunie magne etiam ex venditione bonorum immobilium perue
nerint ad eius manus. Et maxime quia statutum requirit ꝙ debet
reliqua restituere ⁊ consignare cum effectu. Et sic sola assertio ⁊ con
fessio non videtur hoc probare.argumē.eius quod habetur in.l.assi
duis.C.qui potiores in pigno.habeantur ⁊ in.l.fi.C.de sponsalibus
cum similibus. ¶ Non obstat tertia ratio quia ex quo apparet ꝙ
per fraudem fuit liberatio extorta sine iuramento quo casu non ob/
stante liberatione:potest iterum peti redditio rationis prout voluit
glo.communiter approbata in.l.iij.§.contrarium.ff.de contrario iu
di.tutele ⁊ consuluit Pau.de ca.per illam glo.in suo consilio.cccvj.
incipit aduertendū. Quod si de mala redditione vbi multa bona di/
cit ad propositum. Secundo respondeo ꝙ ex quo constat quod non
tenuit computa rationum in libris dicitur dolose administrasse.l.j.
§.officio ⁊ ibi Bart.⁊ Bald.ff.de tutel.⁊ ratio.distra.⁊ tenet Pet.
de ancha.in quodam consilio quod incipit. Sordide ⁊ perniciose ni/
mis vbi dicitur ꝙ in libris rationum omnia sigillatim scribi debent
nec sufficit ꝙ in genere ⁊ in summa expense ⁊ introitus scribantur.
argu.d.l.cum seruus. Et ita dicit Barto. consuluisse. Sed clarum
est ꝙ liberatio etiam inter viuos non trahatur ad dolose administra
ta:quando ex tali liberatione adest alteri parti que liberatur:vt con
cludit Bart.in.l.aurelio.§.gaius.ff.de libe.lega.⁊ notant doctores
in.l.actione ⁊ in.l.sub pretextu.§.iterum.C.de transactio.in.l.em/
ptor.§.lucius.ff.de pactis. Tertio respondeo ꝙ talis liberatio tan
quam euidenter iniqua est nulla ⁊ non sequenda vt concludit Pet.
de anchara.in terminis nostris in dicto consilio.ccccxxvij.⁊ Petr.
de ancha.in alio consilio.clxxv.incipit visa diligenter narratione.
argu.c.cum Bertoldus cum ibi nota.extra de re iudicata et tenet
Pau.de cast.in dicto consilio supra allegato qui ambo loquuntur
in fortioribus terminis vel actio.de dolo rescindenda iuxta plene
nota.in.l.actione.C.de trāsac. Quarto ⁊ vltimo r̄ndeo. Nam talis li
beratio ⁊ quietatio facta fuit non reddita rōne etiam sic ex mera libe
ralitate. Et sic nihil aliud fuit quam donatio.l.si quis obligatione.
ff.de regu.iur.⁊ notat Bart.in.l.modestinus.ff.de solutio. Sed in
casu nostro fuit gratuita. Igitur est mera donatio: quod autē fuerit
gratuita patet ex dictis supra in solutione prime rationis in contra/
rium facte per que patet quod ratio administrationis probatur red
dita. ¶ Quod etiam ex duobus confirmatur. Primo quia ex quo
20 † Pantaleon erat prohibitus donare sine certa solennitate vt statiꝫ
dicam non statur sue assertioni per quam induci posset donatio con
tra leges prohibitionis.vt probat text.⁊ ibi Bar.in.l.si forte.ff.de
castrensi peculio ⁊ glo.⁊ doctores in.l.si donationis.C.de collatio.
et probatur ex his que ponit Ioan.And.in rubrica de rebus eccle.
non alienan.⁊ ex his que habentur in.l.a diuo pio.§.sed si emptor.
ff.de re iudicata.quoniam talis confessio propter prohibitam dona
tionem presumitur suspecta.vt in.l.qui testamentum.ff.de proba.et
in.l.cum quis decedens.§.titia.ff.de leg.ij. ¶ Secundo quia libera/
tio fuit facta per acceptilationem quo casu confessio de recepto ma/
gis videtur apposita ad substantiaꝫ acceptilationis q̄ vt probetur

numeratio. Quinimo potius probat numerationem & receptionem non interuenisse: vt concludit Bar. per illũ tex. in. l. j. ff. que in frau. cre. & est tex. Et ibi Bar. in. l. si accepto latum est de acceptilatio. et ibi dicit Angelus q cum acceptilatio probet presumptiue numerationem seu actualem satisfactionem non interuenisse tanquam liberatio gratuita requirit insinuatio. Et sequitur Joan. de plateis insti. quibus modis tollitur obligatio. §. Itez per acceptilatio. & tenet Bar. in. l. si ex pluribus in prin. ff. de solutio. Sed statutuz lucanuz prohibet donatio. bonorum mobilium immobilium & nominum debitorum vltra valorem florenorum quinquaginta. Et ibi cum solennitate decreti banni & aliis solennitatibus de quibus in dicto statuto ex quo sequũtur due conclusiones. Prima q propter suspitionem prohibitio. donatio. non statur assertioni & confessioni Pantaleonis super redditio. rationis & restitutio. reliquor. Secunda q talis liberatio tanquam donatio vltra quinquaginta flor. non valet & sic reuideri debet ratio ne fiat fraus legi. argu. regule cum quid vna via cum materia de regulis iuris in sexto. Ex quibus tollitur vltima ratio quia Bar. loquitur in casu in quo ipsa remissio & liberatio non posset rescindi quo casu error allegari non potest. Sed in casu nostro ex pluribus rescindi potest vt supra ostensuz est igitur &c. Et sic concluditur q non probatur ratio sufficienter reddita & quod cogi potest ad rationem iterum reddendam non obstante dicta liberatione. Laus Deo.

¶ Consilium xciij.

¶ Casus vigente peste ĩ terra burgi in anno. 1468. Nobilis vir dominus Antonius de burgo sancti Sepulchri etatis penes annorũ. xv. cõdidit testamentũ in quo duabus sororibus suis flor. cccc. pro qualibet pro earum dotibus relinquit & matrem suam vniuersaliter instituit quam voluit pleno iure esse heredẽ & in fine addiicit clausulam codicillarem: q non valeret vel valebit iure testamenti saltim valere voluit iure codicillorum & donationis causa mortis & cuiuscunq alterius vltime voluntatis: elapso postea certo tempore vxorem accepit ex qua duos filios alter masculum alteram feminam suscepit. Deinde ab anno citra filius masculus mortuus est viuente patre qui postea letaliter vulneratus dum inciperet & se prepararet ad faciendum testamentuz morte repentina preuentus est. Quibus stantibus pro parte filie dicitur q est heres insolidum ab intestato rupto testamẽto agnatione posthumi replicatur pro parte matris q licet testamentum sit ruptum & filia succedat ab intestato virtute tam dicte clausule codicillaris censetur rogata de restituẽdo hereditatẽ dicte matri heredi institute in testamẽto queritur quid iuris &c.

¶ Summarium.

1 ¶ Testamẽtũ premissum agnatis posthumor rũpitur.
2 An virtute clausule codicillaris filia succedẽs ab intestato cẽseaẽ rogata de restituẽdo hereditatẽ.
3 Fideicõmissum vniuersale iniũctũ heredi rupto testamẽto ex cã pteritionis conseruatur.
4 In clausula codicillari qñq magis specifica apparet mens testatoris rupto testamento vt debeatur fideicommissum a venientibus ab intestato.
5 Quando legata debentur simpliciter a venientibus ab intestato debentur etiã a filio q succedit pter spem defuncti.
6 Conseruantur legata per clausulam codicillarem licz testamentum rumpatur.
7 Testator si multo tpe superuixit post natiuitatẽ filiorũ põt testamẽtum mutare.
8 Clausula codicillaris non operatur quãdo testamẽtuz rumpitur ex defectu preteritionis.
9 Directa institutio nõ trahitur ad fideicõmissum.
10 Donatio inter viuos est validior q̃ fideicõmissum.
11 Donationes alique non reuocanẽ nisi vsq ad debitum bonorũ subsidium.
12 In particulari donatione põt fieri reuocatio.
13 Si appellatione partis veniat dimidia pars tñ appellatione ambigue partis venit minor pars.
14 Dispositio facta super quota trahitur ad rẽ certã qñ est eadẽ non in vtroq.
15 Lex exorbitãs a regulis iuris vñ dicitur.
16 Interpretatio que fit ex ɔiectura mẽte magis ꝓcedit in vltimis volũtatibus q̃ in cõtractibus.
17 Si donatio sit inofficiosa & veniat reuocãda p titulũ de inoffi. do. non reuocatur ipso iure ex ꝓsumpta mẽte donãtis.
18 Si agatur de minori preiudicio reuocetur donatio attento q donatarius petere potest q exprimatur donationi valere si filii postea nascerentur.
19 Qñ qs legat cogitat vel cogitare dz de herede.
20 Legans presumiẽ cogitare de herede in genere non tñ de filiis quos tunc non habet.
21 Posthumo sufficit q de legatis possit legitimã detrabere.
22 Legata nõ prestenẽ rõne deficiẽtis volũtatis.
23 Propter fauorem concessum a lege persone militis validatur testamentum.
24 Quando preteritio fit a milite ignorante non prestãẽur relicta in testamento.
25 Propter ignorãtiã pteritio nõ hz vim exheredatiõis sicut nec in pagano.
26 Duplici rõne testamẽtũ põt dici nullũ.
27 Experiẽtia est rerũ magistra.
28 Si malicia supplẽte etatẽ pupillus suscipiat filios expirat substitutio pupillaris.
29 Lex exorbitãs que dicatur: & que non.
30 Ille a quo nominatim legatum fuit relictum tenetur insolidum prestare.
31 Fideicommissum vniuersaliter absorbens duas partes hereditatis totius maior non vertitur in eis q̃ in legatis particularibus.
32 Filio pterito nõ hz locũ auctoritas qñ fit pteritio posthumi ab eo q de filiis cogitauit.
33 In fideicõmisso vniuersali filii priuari nõ debent.
34 Heres insolidũ ab intestato rupto testamẽto censetur rogatus de restituendo hereditatem.
35 Testator in genere cogitat qñ dubitatur an vxor sit pgnans.
36 Institutio annullata p preteritionẽ posthumi nõ cõuertitur in fideicommissum vniuersale.

Dominus labia mea apiat: Et spiritus sanctus illuminet intellectum Testamentũ 1 † premissum agnatio. posthumorum ruptum fuisse ĩmediate nemo dubitat prout est casus in. l. ij. in verbo ilico. C. de posthu. here. insti. & in. l. qui vxorem in verbo continuo. ff. de iniusto rupto & irrito testamento. verũ est q respectu filii masculi qui viuente patre mortuus est possemus dicere testamentuz reconualuisse de iure pretorio vt est casus in. l. posthumus ĩ princi. ff. de iniusto testamẽto. Sed ex quo superuiuit filia testamentum remanet nulluz. Et cõsequenter cum res sit in causa intestati filia est heres ab intestato in solidum exclusis matre & sororibus defuncti taz de iure communi vt in auẽ. in successione. C. de suis & legitimis q̃ ex forma statutorum dicti loci: vt patet per statutum positum sub rubrica de successionibus ad intestato vnde † stat difficultas nunquid virtute clausule codicillaris dicta filia censeatur rogata de restituendo dictam hereditatem. Que difficultas non est noua sed trita & variis ĩ locis agitata in qua & si doctores sint varii & sibimet aliquando contrarii quam breuius potero me absoluam. Et primo aspectu dicendũ videbatur q dicta filia teneretur restituere hereditatem detracta tamen legitima in qua non potuit grauari iuxta. l. quoniam in prioribus & in. l. scimus. §. cum autem. C. de inofficio. testamento dicte matri heredi scripte in testamento ista conclusio primo probatur. naz virtus clausule codicillaris est q veniens ab intestato censetur grauatus de restituendo hereditatem heredibus scriptis in testamento. l. eam quaz & l. ex testamẽto & ibi. no. C. de fideicommissis. l. ex ca. §. j. & ibi bona glo. ff. de testamentis etiam si tale testamentum ex causa preteritio. filiorum sit nullum prout est in casu nostro prout est casus in. l. si patroni. §. fi. secundum lecturam vgbolini quam ibi sequitur Ange. ff. ad treb. & tenet Bar. in. l. j. ff. de iure codicillorum. Et doctores communiter in. auẽ. ex causa. C. de libe. preteritis. quicquid ibi dixerit gl. que contrarium tenuit quando testamentum esset nullum ex causa preteritio. Arg. l. titia. ff. de inofficio. testamento vbi testamentum inofficiosum non valet & quo ad legata quamquaz ab intestato repetita quia fingitur testamentum quasi a demente conditum esse quoniam vt dicunt docto. communiter in. d. auẽ. ex causa illa lex titia est hodie correcta per dictam auẽ. vt ibi latius videri potest: aliter etiaz respondet ibi Bar. in dicta. l. titia quas non prosequor quia non ne 3 cessarium. ¶ Secundo dicta opinio † confirmatur. nam fideicommissum vniuersale iniũctum heredi rupto testamento ex causa preteritionis vel exhereditationis conseruatur hodie per tex. ĩ dicta auẽ. ex causa vbi hoc communiter tenent doctores & est glo. communiter approbata in. l. ita tamen. §. quotiẽs. ff. ad trebel. ergo idez dicamus in clausula codicillari per quez fideicommissũ hereditatis restituẽde videtur heredi iniunctum venientibus ab intestato vt dictum est et 4 tamen † dispositio dicte auẽ. ex causa que conseruat legata hoc facit in fauorem testatoris ex expressa mente testatoris secundum doctores in. l. filio preterito. ff. de iniusto testamento: ergo fortius idem dicendum in clausula codicillari p quaz magis specifica apparet mẽs testatoris rupto testamento vt debeatur fideicommissum a venientibus ab intestato. vt in. d. l. eam quam. & in. d. l. ex testamento. cum similibus. & per Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ¶ Tertio magis proxime ista opinio videtur confirmari per tex. cum ibi no. in. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicom. liber. vbi repetitio legatorum facta a venientibus ab intestato habet vires etiam rupto testamento agnatio. posthumi preteriti & sic patet q ibi nõ distinguitur an testamentum rumpatur preteritio. iaz nati an agnatio. posthumi: & an testator

statoꝛ sciuerit vel ignoꝛauerit vnde ibi videtur casus pro ista parte. ¶ Quarto confirmatur ista opinio per tex. in. l. ab intestato. ꝛ in. l. si quis cum nullum. ff. de iure codicil. vbi quando testatoꝛ facit codicillos non fit differentia inter iam natum ꝛ nasciturum sed vtroqꝫ casu vult ꝙ filij teneantur ad legata ꝛ sic sicut testatoꝛ faciendo codicillos videtur grauare etiam posthumum nasciturum ita etiam dicendum ꝙ debeatur fideicommissum ex clausula codicillari etiam postea nato posthumo. ¶ Confirmatur ista conclusio per. d. l. si quis cuꝫ nullum. ꝛ. d. l. ab intestato. inducendo dupliciter prout inducit elegans ꝛ subtilis doctoꝛ dominus meus dominus Fran. are. in. l. titius. in pn. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in suo consi. xci. incip. In christi nomine viso lega to facto. Primo quia tex. in. d. l. si quis cum nullum. dicit etiam siue nascatur posthumus suus siue nascatur agnatus. puta ex fratre idem iuris est vt debeant prestare legatum. Sed in posthumo agnato non est dubium ꝙ non distingueretur scientia ab ignoꝛantia quia non est ratio cur non voluerit eum grauare sicut alios venientes ab intestato. Ergo idem dicendum est in suo per regulam. l. iam prestat legata hec prestantur ex vna dispositione ex qua sunt grauati venientes ab intestato generaliter ꝛ indistincte. ꝛ sic videtur vna respectu diuersarum personarum succedentium. vt ibi dicit glo. ergo non debet diuerso iure censeri. l. eum qui edes. ff. de vsuca. vnde ꝛ ex ratione littere ꝛ ex verbo vniuersali quecūqꝫ satis videtur colligi mens legis ꝙ etiam posthumus de quo testatoꝛ ignoꝛauit tenet̄ ad prestationeꝫ legatoꝛum. ¶ Sexto confirmatur eadem opinio. Nam† quando legata debentur simpliciter a venientibus ab intestato: debentur etiaꝫ a filio qui succedit preter spem defuncti secus si deberentur nominatim ab aliquo herede: quia tunc non debētur ab alio qui succedit ꝑter speꝫ. ita probatur in. l. qui graui. ꝛ in. l. pe. ff. de iure codicil. iūctis d. l. ab intestato. ꝛ. d. l. si quis cum nullum. ff. de iure codicil. prout declarat no. Bar. in. l. cum pater. §. cuꝫ estimaret. ff. de leg. ij. Ergo cū in casu nostro generaliter fuit onus iniunctum venientibus ab intestato obligatur etiam ille qui succedit preter spem ꝛ sic posthum⁹ natus post testamentum conditum. ¶ Septimo probatur eadeꝫ pars nam quando apponitur clausula codicillaris per hec verba si nō valet vel valebit testatoꝛ videtur cogitasse. argu. l. placet. ꝛ. l. ideoqꝫ. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ. l. qui iure militari. ff. de testa. militis. ¶ Octauo hanc partem tenere† videntur multi doctoꝛes illustres. primo ꝓm hanc partem videtur consulere Oldra. in suo consi. cxlvij. incip. Super prima questione. vbi concludit ꝙ conseruantur legata per clausulam codicillarem lꝫ testamētum rumpatur nec distinguit cogitauerit testatoꝛ vel non. idem simpliciter tenuerunt Jaco. de bel. ꝛ quasi omnes ante Bar. vt refert Bar. in. l. j. in. v. q. ff. de iure codicil. hāc etiam tenent Jaco. de are. ꝛ Old. in. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicom. liber. qui volunt ꝙ preterito iam nato sit vera gl. in auf. ex causa. ꝙ non operetur clausula codicillaris: qꝛ testamentum videtur quasi a demente factum. arg. l. titia. ff. de inoffi. testa. Sed preterito posthumo de quo non cogitauit locum habeant. Et hanc distinctionem sequitur Ray. de forli. in. l. ex causa. §. j. ff. de testa. ꝛ hec refert ibi Bal. idem videntur tenere specu. ꝛ Jo. and. in addi. in tit. de instru. edic. §. compendiose. ver. Item vide: si est ibi clausula generalis. vbi videntur velle ꝙ operetur dicta clausula etiam quādo testamentum redditur nullum natiuitate posthumi preteriti: hanc etiam opinionem videtur approbare Bal. in. l. j. ff. de iure codicil. vbi simpliciter vult ꝙ legata conseruantur. idem tenent Bald. ꝛ Saly. in. l. fi. C. de codicil. ꝛ in legatis. hoc idem approbat Bal. in auf. ex causa. C. de libe. prete. in prima opi. ꝛ sequitur Bar. de saly. idem do. Fulgo. idem tenet Pau. de ca. in. l. j. C. de posthu. here. insti. ꝛ in suo consilio. lvij. incipit. Preclarus ꝛ egregius doctoꝛ. ꝛ in consi. seq. ideꝫ late tenuit Jo. de imo. in. l. filio preterito. ff. de iniu. rup. ꝛ irri. testa. Et Bal. in. d. l. ex ea. de testa. ꝛ hanc opinionē consulendo secutus est dominus Ludo. roma. in suo consi. cxxij. incipit. Circa id quod effectualiter ꝛ verba Bar. idem sentire. ¶ Nono ꝛ vltimo ista† opi. videtur probari in casu nostro ex eo quia testatoꝛ multo tempoꝛe superuixit post natiuitatem filioꝛum: ꝛ sic potuisset testamentum mutare vnde presumitur voluisse decedere cum eodem testamento ꝛ illam clausulā operari effectum suum. arg. eius quod no. glo. in. l. athlete. §. dat remissionem. ff. de excu. tuto. ꝛ tex. in. l. tractabatur. ff. de testa. mili. ꝛ. l. iij. C. de inoffi. testa. ꝛ eius quod no. Bar. in. l. j. in pe. q. secundi effectus ff. de vulg. ꝛ pupil. Et fuit ista oꝛiginalis opiñ. Jaco. de belui. in sua disputatione quam ponit in. l. iij. C. de libe. prete. ¶ Sed tñ his non obstantibus contrariam sententiam verioꝛeꝫ existimo in casu nostro ꝙ immo virtute clausule codicillaris non conseruet̄ dispositio adeo ꝙ filie obligetur aliquam partem hereditatis restituere hanc cōclusionem. Primo probo† auctoꝛitate glo. in auf. ex causa. C. de libe. ꝑte. que tenet ꝙ dicta clausula non operatur quando testamentum rūpitur ex defectu preteritionis. Sed quando ex defectu solēnitatis et illam approbat Guil. de cu. in. l. fi. C. de codicil. ꝛ Cy. in. d. l. ex ea. §. j. qui dicit illam glo. veram esse. ¶ Secundo reperio ꝙ solēnis doctoꝛ antiquus Albertus galeoti in margarita sua in ti. de testa. ver. pone questionem de facto. vbi loquitur in casu nostro facit differentiam inter preteritionem posthumi ꝛ iam nati ꝛ quando rumpitur posthumi preteritio. concludit ꝙ clausula non operatur. allegat not. in. l. j. C. de posthu. here. insti. vbi glo. vult ꝙ auf. ex causa non habet locum in preteritione posthumi. idem in casu nostro videtur tenere specu. in dicto. §. compendiose. in ver. Pone quidam fecit testamētum qui loquitur quando rumpitur testamentum natiuitate posthumi remittit se ad notata in. d. l. j. C. de posthu. here. insti. Idem videtur tenere ibi Jo. and. dum simpliciter se remittit ad questioneꝫ Alberti galeoti. Et licet se remittat ad Cy. in. l. ij. C. de posthu. here. insti. Cy. ibi nihil dicit de illa clausula. ꝛ sic patet ꝙ opinio spec. ꝛ Jo. and. est potius pro ista opinione. ¶ Tertio† habemus Jaco. de belui. in publica disputatione quam ponit super. l. iij. C. de libe. prete. q in casu nostro quando testamentum rumpitur natiuitate posthumi: de quo testatoꝛ non cogitauit distinguit ꝙ aut querimus de legatis ꝛ fideicommis. particularibus ꝛ illa debentur. arg. l. si ita fuerit. ff. de leg. iij. ꝛ. l. cum mater. ff. de inoffi. testa. ꝛ. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicom. lib. quia videtur voluisse ea prestari in omnem casum aut de fideicommisso vniuersali ꝛ tunc secus: ꝛ ideo dicit ꝙ directa institutio isto casu non trahitur ad fideicommissum quia non est verisimile ꝙ pater voluerit aliquem filio preferre ꝛ filium habere legitimam. institutum autem reliquum hereditatis. allegat. l. iij. C. de inoffi. testa. ꝛ. l. si cum vel in vtero. C. de testa. mili. ꝛ. l. generaliter. §. fi. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. ꝛ. l. cum accutissimi. C. de fideicō. ꝛ. l. si totas. C. de inoffi. do. ꝛ. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. ꝛ. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ꝛ. l. pe. C. de impube. ꝛ alijs substi. ꝛ in. l. fi. C. de posthumis here. insti. ꝛ ex his dictis sumpsit opinionem Bar. vt infra patebit. ergo cum in casu nostro tractetur de institutione directa conuertenda in fideicommis. non operatur clausula codicillaris ꝓm dictam opinionem. ¶ Hanc etiam opinionem Jaco. de belui. tenuit Nicolaus de mattarellis in. d. auf. ex causa. qui dicit ꝙ respectu legatoꝝ dicta clausula nihil operatur cum conseruentur per dictaꝫ clausulā. Sed respectu institutionis transferende in fideicommissum debet distingui ꝙ aut sit preteritio a sciente ꝛ tunc institutio conuertitur in fideicommissum aut ab ignoꝛante ꝛ secus. arg. d. l. si cum vel in vtero. Et hanc opinionem tenet Bal. in dicta auf. ex causa. in. vij. q. Et illam approbat in fideicommisso vniuersali: quam etiaꝫ approbat in eodem loco in prima oppositione. dum respondit ad. l. si vnq̄. C. de reuocan. donatio. dicens ꝙ illa loquitur in vniuersali alienatione nō singulari. Et hoc clarius voluit Bal. in. d. l. si vt certi. ꝛ. l. si cum vel in vtero. dum etiam vult ꝙ loquitur quando donatur quota bonoꝝ ꝛ sic per illam magis infertur ad reuocationem institutionis vel fideicommis. vniuersalis q̄ ad reuocandum legata particularia ꝛ dū respondet ad. l. si vt certi. ꝛ. l. si cum vel in vtero. C. de testa. mili. dicēs ꝙ ibi distinguitur si cum ignoꝛantia quo ad inducendum exheredationem ab hereditate. Sed quo ad prestationem legatoꝛum non attenditur talis distinctio. Et sic patet ꝙ dum Bald. in. vij. q. dicit ꝙ. s. non approbauerit indistincte illam distinctionem scientie vel ignoꝛantie intellexit respectu legatoꝛum: respectu hereditatis restituēdo approbauerat: vt patet ex dictis responsionibus. Et sic in fideicommisso vniuersali tenet Bal. hanc opinioneꝫ. ¶ Quarto loco† Bar. de saxo ferrato in cuius dictis semper solet esse veritas. vt dicit ponta. in quodam consilio in dicta. l. j. ff. de iure codilloꝛum. q. v. limitādo dicta antiquoꝛuꝫ qui simpliciter dicebant ꝙ clausula codicillaris operabatur etiam quando testamentum natiuitate posthumi rumpebatur dicit ꝙ non habet locum quando testatoꝛ de posthumo non cogitauit. Mouetur primo. Nam donatio inter viuos est validioꝛ q̄ fideicommissum quia nititur voluntate duoꝛum. vt no. in. l. j. C. de fideicommissis. Et per Azo. in summa. sed donatio inter viuos facta per natiuitatem filioꝛum reuocatur. vt in. l. si vnq̄. C. de reuocan. donatio. ergo multomagis fideicommissum. Secundo. nam in testamēto militis inest clausula tacite si non valet iure communi valet iure militari. l. iij. ff. de testa. mili. sed pone ꝙ nascatur posthumus facto testamento an illud valebit iure militari: potuit enim valere si testatoꝛ voluisset: ꝛ tamen non valet si testatoꝛ hoc non cogitauit. d. l. si vt certo. ꝛ. l. si cum vel in vtero. ꝛ sic vides ꝙ latius hoc probauit. s. Jaco. de belui. videamus ergo an responsiones que dantur per tenentes contrarium ad rationes Bar. procedant. ¶ Et ad primam rationem† respondetur ꝙ illa. l. si vnq̄. procedit specialiter in liberto: alie vero donationes non reuocantur nisi vsqꝫ ad debitum bonoꝛum subsidium. vt in auf. vnde ꝛ si parens. C. de inoffi. testa. ꝛ tenet glo. in l. j. C. de inoffi. do. Sed hoc idem detrahitur de legatis. igitur ꝛc. Et ita respondet Bal. in dicta auf. ex causa. in prima opinione. ꝛ Imo. in dicta. l. filio preterito. Sed ista responsio est falsa: quia dictus intellectus ad dictam. l. si vnq̄. est falsus. prout reprobat Bar. in. l. titia. §. imperatoꝛ. ff. de lega. secundo ꝛ Bald. ꝛ communiter docto. in dicta. l. j. C. de inoffi. do. ꝛ communiter docto. in dicta. l. si vnq̄. ꝛ canoniste in. c. finali. extra de donationibus. ¶ Secundo respondetur ꝙ loquitur in vniuersali non in particulari alienatione ꝓm Bald. in dicto loco. sed hec responsio cōcludit pro parte nostra in qua tractatur de vniuersali successione. Preterea tenendo etiam opinionem

Bar. in legatis particularibus dici potest ꝙ responsio non proce-
2 dit quia † procedit dicta. l. si vnꝙ. quando donatur res particularis vt voluit Bar. in dicto. §. imperator. & Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona. & probatur ratione prima quia tex. in dicta. l. si vnꝙ. in qua dicitur ꝙ si donator aliquam partem donauerit reuocatur. vnde licet ap-
13 pellatione † partis veniat dimidia. l. nomen filiarum. §. portionis. ff. de verbo. sig. tamẽ appellatione ambigue partis venit minor pars. vt dicit glo. in clementina prima de foro compe. Et ista est ratio bal. in dicta. l. j. C. de inoffi. dona. Sed clarum est ꝙ non est dare rationẽ differentie an donetur aliqua quota: an donetur aliqua res maioris estimationis ꝙ̃ sit illa quota. ergo debet esse idem ius. l. illud. ff. ad. l.
14 aquil. Confirmatur. † nam dispositio facta super quota trahitur ad rem certam quando est eadem ratio in vtroqꝫ. vt in. l. nomen debitoris. §. si filio. & quod ibi probatur per Barto. ff. de lega. tertio. & tenet Joan. de imo. in. l. ij. ff. de donationibus. Et pro ista conclusione Bar. in dicto. §. imperator. est casus in. l. generaliter. §. si. C. de insti. & substi. sub condi. factis. vbi probatur ꝙ sicut in fideicommisso vniuersali excluditur substitutus per tacitam conditionem liberorum subintellectam: de qua in dicta. l. cum accutissimi. ita etiam obseruat in legatis & fideicommissis particularibus. Et ista est inductio pre-
15 ceptoris mei aretini in dicta. l. titius. ¶ Tertio modo † respõdetur p Jmo. in dicta. l. filio preterito. & Moderniores in dicta aut. ex causa ꝙ illa lex est exorbitans a regulis iuris: & ideo non est ad consequentias trahenda. Saltem ad casum nostrum in quo non viget tanta ratio: quia in donatione agitur de maiori preiudicio ex quo donatio est semel facta irreuocabilis: ideo conueniens fuit ꝙ de remedio prouideretur. argu. c. vbi periculum. de electio. libro. vj. Sed hanc responsionem tollit Are. in dicto loco. Nam cum dicta dispositio sit fauorabilis licet exorbitans faciliter extendi potest de casu ad casum in eadem persona. iuxta no. per Barto. in. l. si constante. in princip. in nona questione prime partis. ff. soluto matrimo. quinimmo patet ꝙ si miles sit interpretatio in similibus casibus in. l. tale pactum. in fine. ff. de pactis. & per glo. in. l. j. C. de donatio. causa mortis. & in aliis de quibus statim. Et ideo forte Jmola subdit saltem ad casum nostrũ &c. Sed eius differentia posset esse vera ßm Aretinum si testator nõ pretenderet iustam causam ignorantie & ꝙ non cogitauerit. Item vt dixi similis interpretatio sit etiam in similibus casibus in dispositione reuocabili: & est fundata talis interpretatio in illa naturali ratione que est quod quis in dubio nõ videtur velle extraneas personas posteritati anteferre. vt dicit tex. in dicta. l. cum accutissimi. in fine. Preterea interpretatio dicte. l. si vnꝙ. procedit ex tacita mente donantis a lege coniecturata quod de liberis non cogitauerit. Sed interpreta-
16 tio † que sit ex coniecturata mente magis procedit in vltimis voluntatibus ꝙ̃ in contractibus: vt patet in dicta. l. cum accutissimi. iũctis his que ibi ponit Bal. in vltima questione dum vult ꝙ illa lex nõ habet locum in contractibus gratia vtriusqꝫ initis: ergo fortius talis interpretatio fieri debet in vltima voluntate: vnde responsio Jmo. nihil videtur valere. ¶ Quarto modo respondetur ꝙ in casu dicte. l. si vnꝙ. donator non prosperit ad casum in quo donatio rumperetur vnde non videtur de liberis cogitasse. Sed quando apposita est clausula codicillaris ad talem casum prosperisse videtur & sic in genere videtur cogitasse quando agnatione posthumi rumperetur. Et ita respondet Bal. in dicta. l. si. C. de codicillis. Sed ista etiam non videtur vera: quoniam licet videatur cogitasse quãdo rumperetur agnatione filiorum posthumorum per rationem. d. l. cum accutissimi. Nã si nascituros sibi posthumos cogitasset in eos potius honorabilem titulum institutionis contulisset. Et maxime ne agnatione preteritorum posthumorum suum vltimum iudicium rumperetur. argu. l. iij. ff. de iniusto testamẽto. nõ enim presumẽdum est queꝙ̃ viam eligere ad sua iudicia subuertẽda. l. iij. ff. de testa. mili. maxime cum materia cuiuslibet intersit cum testamẽto decedere. l. vel negare. ff. quemadmodum testamẽta aperiãtur. & in presumptionibus videtur cedere illa presumptio ꝙ in genere cogitauerit qui a matre fortiores. argu. l. si. ff. de in integrum resti. titu. generali. & ꝙ non dicatur etiam in genere cogitasse. j. etiam declarabitur latius in casu nostro. ¶ Quinto modo respondetur ꝙ in. l. si vnꝙ. donatio fuit inofficiosa. Sed codicilli nõ possunt dici inofficiosi eo quia preteritus omnino est habiturus legitimam in qua nõ potuit grauari iuxta. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testamẽto. Et ita respõdet Bal. in. l. j. ff. de iure codicil. Que respõsio non est vera quoniam presupponit ꝙ in dicta. l. si vnꝙ. donatio sit inofficiosa & venit reuocãda per titulum de inoffic.
17 dona. quod est falsuꝫ: quia † immo reuocatur ipso iure ex presumpta mente donãtis. vt declarat Barto. in dicto. §. imperator. Et est communis opinio quod presumpta mens cadit etiam in legatis. vt in dicta. l. generaliter. in fi. Et melius in. l. seq. in ratione decidẽdi. ff. de iure codicil. Preterea si ex eo quia inofficiosa reuocaretur donatio satis erat ꝙ vsqꝫ ad legitimam reuocaretur sicut quãdo sit filiis existẽtibus iam natis vel sit vni filio & alii postea nascũtur: prout communiter concludunt doctores in dicta. l. j. C. de inoffi. dona. & Bartol. in dicto. §. imperator. & sic filius omnino legitimam habuisset sicut in legatis. Et tamẽ in dicta. l. si vnꝙ. ßm communes cõclusiones fiet reuocatio in totum. ergo patet ꝙ nõ reuocatur quia inofficiosa. ¶ Se-
18 xto loco reperio † ꝙ quidam respõdẽt ad dictam. l. si vnꝙ. ꝙ agitur de minori preiudicio ꝙ reuocetur donatio attẽto ꝙ donatarius petere potest ꝙ exprimatur donatio valere etiam si filii postea nascerentur. Et si hec nõ facit imputet sibi ad hoc regula damnum videlicꝫ in cuius materia. ff. de regu. iuris. quod nõ cadit in legatariis qui communiter sunt absentes. Sed ista responsio est contra mẽtem doctorum volẽtium ꝙ dicta. l. si vnꝙ. sit fundata in verisimili mẽte ꝙ si donator de filiis nascituris cogitasset nõ fecisset talem donationem sicut dicitur in simili in dicta. l. generaliter. §. si. & in dicta. l. tale pactum. in fine. ergo nõ possumus dicere ꝙ lex ista ita statuerit ex eo quia donatarius poterat sibi prouidere dicto modo ex quo presumit ꝙ donator nõ donasset & sic legis presumptione donatarius nõ est in culpa.
19 ¶ Postremo † reperio etiam respõsum ad dictam. l. si vnꝙ. ꝙ quãdo quis legat cogitat vel cogitare debet de herede. argu. l. eam quã. C. de fideicommiss. ideo cogitat vel cogitare debet ꝙ si filius nasceretur ipse esset heres: ideo est verissimile ꝙ saltẽ implicite cogitet hũc casum: & si nõ cogitat est quid sibi imputetur magis ꝙ̃ imputetur donatori qui cum donat nõ habet cogitare de herede. Sed ista respõsio nõ procedit quia possumus dicere ꝙ licet ille qui legat cogitat de herede in genere: nõ tamẽ de filiis quos tũc nõ habet. nam vt dicit Jo. And. in addi. specu. in dicto. §. compẽdiose. in ver. Pone. P. in suo
20 testamẽto in alia † questiõe illa verba si nõ valet vel valebit intelligi debẽt testatore manẽte in eadem volũtate. argum. l. seruum filii. §. si procula. ff. de lega. primo. & §. nõ tãtum. insti. de codicil. item eo remanẽte in statu suo. l. eum qui. in principio. ff. de solutio. Et similiter eo remanẽte in eodem habitu in quo erat tempore quo dicta verba fuerũt prolata. argu. l. ꝙ seruus. ff. de cõdi. ob causam. Sed tempore quo fuerũt prolata nõ habebat filios. ergo nõ dicitur cogitasse de filiis heredibus in genere quod si se habiturum cogitasset illos instituisset vt supra dictum fuit: & j. etiam latius dicetur respõdẽdo ad sextam rationem in cõtrarium factam & sic stat firma prima ratio bar. que fuit bene fundata. Et est equa & naturalis. Quãtum ad secũdaꝫ rationem Bar. Bal. in dicta aut. ex causa. in prima oppositione respõdet ꝙ ibi distinguitur inter sciẽtiam & ignorãtiam quo ad inducẽdum exheredationem vel nõ inducẽdam. Sed quo ad legatorum pre-
21 stationem nõ distinguitur: quia † sufficit posthumo ꝙ de legatis potest legitimam detrahere. vt in dicta. l. qm̃ in prioribus. & sic patet ꝙ idem esset dicẽdum in casu nostro in fideicõmisso vniuersali: & in idẽ tẽdit solutio prima Jo. de imo. in dicta. l. filio preterito. allegãdo textum ßm vnum intellectum in. l. cum mater. C. de inoffi. testa. sed ista respõsio nõ videtur sufficiẽs qm̃ eadẽ est presumptio verisimilis mẽtis patris ꝙ voluerit priuare filios propria substãtia per prestationem legatorum sicut per tacitam exheredationem. arg. dicte. l. generaliter. §. si. in prin. iũcto fine. Et dictum fuit. s. ad dictam. l. si vnꝙ. Et licet posthumis de legatis possit legitimam detrahere & nõ sic excluderetur exheredatus hoc nõ habet tollere presumptionem dicte verisimilis mẽtis fundate in ratione dicte. l. cum accutissimi. in fi. vt patet in dicta. l. generaliter. in fi. et in dicta. l. si vnꝙ. quãdo donatur pars hereditatis vel donãt res particulares ßm Bart. in dicto. §.
22 imperator. & j. latius dicetur. Quinimmo † Bal. & sequũtur moder. in dicta. l. si vt certi. vult ꝙ etiam legata nõ prestẽtur ratione deficiẽtis volũtatis. & sic sublata est respõsio Bal. quam sequebatur domi. Rapha. Fulgo. ¶ Secũda respõsio datur per Bald. & Salyce. in dicta. l. si. C. de codicillis. quod ibi testator nõ prosperit casum rumpẽdi testamẽti. Sed in casu nostro sic propter clausulam codicillarẽ que respõsio fuit etiam super data ad dictam. l. si vnꝙ. & fuit sublata quia nõ cẽsetur cogitasse casum quãdo rumperetur posthumi natiuitate vt dictum est quia si cogitasset nõ est verisimile ꝙ extraneis institutis filium nasciturum sub silẽtio preterisset. argu. d. l. cum accu-
23 tissimi. Preterea † dico ꝙ dicitur prosperisse ad casum rupture testamẽti per illa verba si nõ valet vel valebit testatore manẽte in eodem statu dicta. l. quod seruus. & supra dictum fuit allegãdo Jo. an. Itẽ si dicta respõsio esset vera sequeretur ꝙ si in terminis. l. si vt certo. miles ignorasset se filium habere: & in testamẽto esset clausula codicillaris ꝙ testamẽtum valeret vt testamẽtum qđ est cõtra illa iura generaliter loquẽtia & nemo hoc diceret. ¶ Tertia respõsio datur per Jmo. in. d. l. filio preterito. quia ibi propter fauorem cõcessum a lege persone militis validatur testamẽtum qui fauor videtur cessare quãdo ignorãtur preteriti. quia tũc nõ videtur esse fauor militis ꝙ filius preter volũtatem suam excludatur. Sed in proposito videtur esse de mẽte testatoris propter illa verba si nõ valet vel valebit scilꝫ ꝙ filius restituat detracta legitima. Sed ista respõsio deficit in hoc vltimo ꝙ immo nõ esse videtur de mẽte testatoris attẽta presumptione dicte. l. cum accutissimi. & dicte. l. si vnꝙ. prout. j. latius declarabi-
24 tur. ¶ Quarta † & vltima respõsio datur ad dicta iura per Jmo. in dicta. l. filie. quã sequi videtur quia quãdo preteritio sit a milite ignorante non prestantur relicta in testamento non propter presumptaꝫ mentem testatoris immediate que dicatur verisimiliter fuisse vt non

prestentur

prestentur legata. Sed ex eo quia propter ignorātiam preteritio nō habet vim exheredationis sicut nec in pagano ex quo sequitur ꝙ testamentum est nullum ꝛ cōsequenter relicta non valeant. l. eam quā.
25 C. de fideicommissis. sed ista† ratio hodie est correcta. vt in dicta auť. ex causa. ergo sublata dicitur. d. l. Argu. glo. cum ibi no. in. l. j. ff. de legi. tuto. ꝛ no. Jo. de imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. soluto matrimonio.
26 Sed ista† respōsio deficit in pluribus quia dū dicit ꝙ propter ignorantiam preteritio non habet vim exheredationis hoc nō est ex alio nisi quia mens testatoris non applicatur verisimiliter ad exclusionē filiorum quos se habere ignorat: al's enim si etiam in genere de illis diceretur cogitasse indicaretur tacite exheredatio ꝛ valeret testamētum ſm Bal. ibi. argu. l. qui iure. ff. de testamēto militis. vnde talis presumptio verisimilis mentis cum est hodie sublata per dictā auť. ex causa. tenent ꝙ dispositio illius auť. non habet locum quando est facta preteritio filij vel posthumi de quibus testator non cogitauit. Preterea dictam respōsionem tollit Bal. in dicta. l. si vt certi. quia vult ꝙ duplici ratione testamentum est nullum. Primo ratione preteritionis: secundo ratione defectus voluntatis defuncti: quia si sciuisset filiuꝫ habere verisimiliter instituisset: ꝛ ideo singulariter infert ꝙ non validatur comprobatione filij propter defectum voluntatis. Et sequuntur ibi Paulus de castr. ꝛ Moder. etiam in pagano. Argu. d. l. si vnq̄. ꝛ. d. l. cum accutissimi. ꝛ sic patet ꝙ non minus ibi operatur defectus voluntatis q̄ scientia preteritionis. prout etiam voluit Bar. in. l. cum quis. in. iiij. col. allegando illum tex. C. de iur. ꝛ facti ignorantia. ex quibus patet ꝙ rationes Bar. possunt defendi ab
27 obiectis modernorum. ❡ Dixit preterea† Bar. in dicta. l. j. ꝙ talis clausula non videtur multum ponderanda quia consueuit potius apponi ex consuetudine tabellionum q̄ ex volūtate testatoris videtur esse cum testamētum publice legatur corā eo. Et quia videtur velle indubio nisi aliud dicat quia circa validitatem testamēti tabellio apponat clausulas consuetas. Argu. l. ꝙ si nolit. §. quia assidua. ff. de edili. edicto. ꝛ. l. ex ea parte. ff. de verbo. obliga. tamē quātum ad propositum ratio Jmole non videtur obstare: quia licet testator audiuerit illam legi: tamen eius vim non intelligit: cum etiam periti super hoc hesitent an extendatur ad casum quando testamentum rumperetur natiuitate filiorum ꝛ sic licet videatur de voluntate testatoris apposita ex eo quia de consuetudine apponi solet non per illam habemus tamen dicere ꝙ talem rupturam cogitauerit. Et hoc docet experientia que est rerum magistra in. c. q̄ sit. extra de elec. Et sic remanet defensata opinio Bar. in dicta. l. j. quem ibi sequitur Angel. quam etiam tenuit Bar. consulendo: vt patet in eius cōsilio. clxxij. ſm ordinem perusinum incipit. Quidam condidit testamētum. ꝛ ibi in fine consilij dominus Tindarus pronepos Bar. qui ordinauit dicta consilia dicit quod Jo. calde. voluit dicere Gaspar approbauit consilium Bar. ꝛ ſm hāc opinionem consuluit etiam Andreas cassi de pisis in quodam consilio quod incipit. Testator in suo testamento. latius etiam consuluit Bar. in suo consilio. xci. incipit. Quidā nomine lapus vannis. per rationes adductas in dicta. l. j. ꝛ vltra. Primo adducit tex. in. l. ex facto. in principio. ff. de vulg. ꝛ pupil. vbi tex. aperte dicit ꝙ non est verisimile principem vel testatorem hunc casum cogitasse ꝙ voluerit filios masculos nasciturros hereditate paterna priuare. Ad hanc rationem respondent aliqui tenentes cōtra: prout respondet Bal. in. l. fina. C. de codicil. ad. l. si vnq̄. ꝛ cuius responsio fuit sufficienter sublata que nō videtur in dubio cogitasse rupture per quam filij a paterna substantia priuarentur. argu. d. l. cum
28 accutissimi. facit† quod per illa iura voluit Bar. in. l. pupillari. ff. de vulga. ꝛ pupil. vbi voluit ꝙ si malicia supplente etatem pupillus suscipiat filios expirat substitutio pupillaris. Et Bal. in dicta. l. ex facto. ꝛ in. l. humanitatis. C. de impube. ꝛ alijs substitu. ❡ Nec obstat responsio que datur per multos ad presumptionem. d. l. cum accutissimi. cum similibus. quod procedit in filio grauato restituere alteri cum qua ratione filium predilexit in sua portione pari ratione videtur omnem suam posteritatem predilexisse que ratio non procedit in casu nostro in quo non apparet testatorem voluisse filium predilige re. Et ideo dicit Jo. de imo. in dicta. l. filio preterito. ꝙ non est miruꝫ si lex in casu dicte. l. cum accutissimi fauet filio: ex qua specifice portio ei erat assignata. Secus in casu nostro in quo nihil reperitur filio assignatum. Nam facilius retinetur iam quesitum q̄ interdum acquiratur. arg. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Sed
29 hec† responsio est contra notata per Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. Et not. per doctores in. l. penul. C. de impube. ꝛ alijs substi. in quibus doc. allegando presumptionē. d. l. cum accutissimi. extendunt illam ad casum illaruꝫ legum que loquunť in portione nō retinenda sed de nouo acqrēda. Et sic tolliť illud qd̄ vltra dicit Jo. de imo. ꝙ illa lex est exorbitans ex quo in dispositione pura subintelligitur conditio: ergo non debet extendi vltra casum suum: quoniam extendatur in dictis iuribus. ꝛ per Bar. in. l. ij. in penul. col. ff. de vulga. ꝛ pupilla. facit. d. l. tale pactum. in fine. Item ex quo materia est fauorabilis est extendenda a paritate rationis vt dictum est. ❡ Secundo loco Barto. in dicto consilio allegat textum in. l. penulti. ff. de iure codicillorum. Ad idem textus in. l. qui graui. eodem titulo. vbi dicitur ꝙ natis filijs non est verisimile ꝙ testator reliquisset si de filijs cogitasset. Sed ad illa iura respondent tenentes contrarium ꝙ ibi relicta fuerunt nominatim a filio iam nato non mirum si non deberent ab alio filio posthumo: secus si non fuissent nominatim relicta a filio iam nato. quia tūc quilibet succedēs ab intestato videretur grauatus. l. j. in fi. de lega. iij. ꝛ Barto. in. l. cum pater. §. cum estimant. ff. de lega. ij. Que responsio ſm Areti. in loco preallegato licet communis videtur esse contra rationem quam assignat textus in dicta. l. penul. quia ratio iurisconsulti quod posthumus nō teneatur est quia testator de posthumo non cogitauit: ergo vt illa ratio sit vera necesse est dicere ꝙ legata non fuerunt nominatim relicta a filio nato: ex quo colligitur clara responsio ad. l. ab intestato. ꝛ ad. l. si quis cū nullum ꝙ debeant restringi ad posthumum: de quo testator cogitauit ꝛ sic determinatio que fit ibi de posthumo agnato ꝛ suo cum fiat pari formiter: quia est diuersa ratio. argu. eius quod habetur in glo. in fi. mili in. l. ij. ff. de offi. proconsulis ꝛ legati. cuꝫ similibus. Si enim ibi legatum nominatim fuisset relictum a filio nato: sicut dicit Bart. in dicto. §. cum estimaret. tunc etiam si testator de posthumo cogitasset ipse posthumus non teneretur ad prestationem legati: sed solus ille a quo nominatim legatum fuit relictum teneretur insolidum prestare. l. post emancipationem. in principio. ff. de libe. lega. ꝛ per Barto. in dicto. §. cum estimaret. Sed tenendo intellectum docto. Bartol. ponderat rationem decidendi que est generalis licet decisio sit diuersa. ❡ Alias etiam rationes assignat Bart. que videri possunt in dicto consilio. ❡ Et hanc opinionem sequitur Ange. in. l. idem erit. ff. de testamento militis. dicens ꝙ ita consuluit collegium perusinum: etiam ſm hanc opinionem consuluit Ange. in suo consilio. cviij. incipit. Ista questio principaliter habet duo puncta. argu. l. militis codicillis. §. j. ff. de testamento militis. Allegat etiam iura Barto. ꝛ dicit ꝙ est casus in. l. penul. ff. de iure codicil. ꝛ in dicta. l. qui graui. ꝛ sic sentit quod ibi ratio sit ex eo quia legata fuerint nominatim relicta. Et hanc opinionem tenent Paulus de castro in suo consilio. lviij. incipit. Bartolus de perusio. Ex quibus omnibus patet ꝙ varie locuti fuerunt doctores inter quos non auderem eligere nisi fretus auctoritate prestantissimi iurisconsulti patres preceptores mei Aretini qui in hac materia consuluit ꝛ pro cōcordia opinionum distinguit ꝛ asserit ꝙ ita iudicaret. Et eandem opinionem quam pene iuuenis consulendo firmauit postea maturus etate in dicta. l. titius approbat. vnde cum doctrina subtilitate ꝛ bona conscientia ceteros nostre etatis antecellat non dubitabo sententiam magistri mei amplecti. q in dictis locis distinguit ꝙ aut legata sunt parua ꝛ talis qualitatis: puta ad pias causas ꝙ omnibus consideratis verisimile est ꝙ testator fuisset illa relicturus si de filijs cogitasset: tunc satis videtur equū ꝙ relicta conseruentur per clausulam codicillarem. Et hoc fuit de mente Barto. in dicta. l. filio preterito. ꝛ ita procedat opinio contra Barto. aut legata sunt tot simul iuncta ꝙ occupant dimidiam partem hereditatis vel maiorem partem patrimonij: ꝛ tunc non conseruantur: quia non est verisimile ꝙ testator voluerit disponere in tantum preiudicium filij. argu. d. l. cuꝫ accutissimi. vnde sicut isto casu reuocatur donatio per dictam. l. si vnq̄. ita reuocentur legata sicut qn̄ ex alia coniectura non est verisimile ꝙ testator fuisset filios grauaturus ex clausula codicillari: vt patet in dicta. l. penul. ff. de iure codicillorum. in dicta. l. generaliter. in fine. C. de institu. ꝛ substitu. sub conditione factis. Et idem videtur dici posse quando legata non ascenderent ad dimidiam ex numero liberorum ꝛ quantitate patrimonij. Et hec distinctio an etiam fuisset relicturus si cogitasset vel non: probatur ex his que ponit Barto. Et post eum Jo. de imo. in. l. demōstratio. §. ꝙ autem. ff. de conditio. ꝛ demonstratio. in illa questione vtruꝫ si causa adiecta in legato est falsa legatum non debeatur. ❡ Hāc distinctionem attentat Bal. in dicta auť. ex causa. in prima oppositione. Jllam sequitur Pau. de castro. in dicta. l. si vt certi. ꝛ in. d. l. si cuꝫ vel in vtero. ꝛ sic sequitur ꝙ cum fideicommissum vniuersaliter absorbeat duas partes hereditatis totius: maior ratio vertitur in eis q̄
31 in legatis particularibus. ❡ Et ſm† hanc distinctionem vidi ꝯsultum in terminis. l. si vnq̄. ꝙ si donetur maior pars bonorum vel dimidia vel aliqua res particularis ascendens ad dictam estimationē vel alia res quam verisimiliter testator non reliquisset si filios se habere cogitasset: tunc habet locum dicta. l. al's secus: ita al's consultuꝫ fuit per omnes doctores perusinos per quosdam senenses ita fuit senis iudicatum. ❡ Et sic patet ꝙ quando concurrit ꝙ sit preteritus posthumus: ꝛ de quo testator non cogitauit: item relicta sunt magne estimationis vel sumus in fideicommisso vniuersali plures opinio. ꝛ maioris auctoritatis sunt pro ista parte predictis occurrentibus.
❡ Et ex predictis patet clare respōsio ad elicita in contrarium. Sꝫ particularius respōdendo dico ad primam ꝙ procedit preterito nato vel posthumo de quo testator cogitauit al's secus ꝑ rationes Bar
32 to. ꝛ aliorum. ❡ Ad secundam respondetur† ꝙ auť. ex causa ſm cōmunem opinionem Bar. ꝛ aliorum ibi. ꝛ in dicta. l. filio preterito. nō habet locum quando sit preteritio posthumi ab eo qui de filijs cogi

tauit. Secus quando nasceretur posthumus de quo testator non cogitauit vt ex superioribus patet. ¶ Ad † tertiam respondetur q. d. §. ex testamento. loquitur in relictis particularibus. Et ita intelligit Jaco. de belui. in dicta disputatione. nos autem in fideicommisso vniuersali in quo non est verisimile quod filios priuare voluerit.

34 ¶ Ad quartam videlicet † ad. l. ab intestato. ad. l. si quis cum nullum respondetur vltra responsionem supra datam q intelligi debent dicta iura quando fecisset talia legata: que etiam si de filiis cogitasset illa fecisset sicut in simili distinguitur in terminis dicta. l. si vnquam. vel loquuntur in legatis fideicommissariis particularibus: secus autem esse videtur in vniuersalibus: prout declarat Jaco. de belui. in dicta disputatione quam ponit in. l. iii. C. de libe. preteri. ⁊ Nico. de matha. ⁊ Bal. in dicta aut. ex causa. ⁊ sic etiam colligitur responsio ad quintam rationem in contrarium factam. ¶ Ad sextam rationem fuit supra responsum vel q ibi est casus pro ista parte vel posito q illa iura loquerentur in legatis nominatim relictis probant istam opinionem in ratione decidendi: prout illa allegat Bar. in dicto consilio. ¶ Non obstat septima ratio quia immo per dicta verba non videntur de liberis cogitasse quia non est verisimile q voluisset filios excludere preter legitimam ⁊ alios grauare per dictam. l. cum accutissimi. ⁊ s. fuit declaratum nec dicta clausula probat de necessitate q in genere cogitauerit quia intelligi debet testatore in eodem statu manente secundum Jo. and. ⁊ s. dixi. hoc etiam aperte voluit Ange. in dicta. l. j. ff. de iure codicillorum. vbi dicit q opi. Bar. est vera nisi appareat q testator in genere de filiis cogitauerit alias secus: ergo sentit q potest esse dicta clausula apposita etiam si in genere non cogitet de filiis. Et decla-

35 rant † moderni tunc in genere cogitatum quando dubitaretur an vxor esset pregnans vel non: ⁊ ita accipit in genere cogitatum Ange. in dicta aut. quoniam in alia. q. ⁊ referunt ibi ⁊ sequuntur Pau. de cast. Et alii faciunt no. per Bar. in dicta. l. titia. §. imperator. vbi vult q non presumitur in dubio in genere cogitatum de filiis nascituris.

¶ Non obstant auctoritates vltimo loco in contrarium allegate quia dico q doctores preallegati non loquuntur in fideicommisso vniuersali in quo habemus speciales decisiones. Item antiqui non loquuntur specifice quando testator non cogitauit. prout Bar. qui in hoc fortius quam alius figit pedes. Item non specifice loquuntur quando legata vel fideicommissa absorberent maiorem partem substantie. Quo casu habemus etiam speciales decisiones ⁊ ex premissis apparet q concurrentibus omnibus de quibus in casu nostro communis opinio. est pro ista parte. Et est opi. magis equa rationabilis fauens filiis et

36 secundum verisimilem mentem testatoris. Non obstat † vltima ratio q testator superuixit ⁊ potuit mutare si voluisset secundum Jaco. de belui. ⁊ Pau. de cast. in dicto consilio quam etiam considerationem facit Pau. in l. j. C. de here. insti. Nam hanc rationem tollit Bar. in dicto consilio quidam nomine lapus dicens q ista allegatio tollitur per. l. iii. C. de inoffi. testa. Nam talis coniectura sumitur quando alii filii essent instituti secus si alii. Item posito q testator ita voluisset hoc medio tempore cum ista voluntas non fuerit legitime facta coram legitimo numero testium. igitur nullius potest esse valoris. ita etiam voluit Ang. in d. l. idem erit. dicens q ita consuluit collegium perusinum: ita etiam consuluit Ang. in. d. consi. cviii. vbi vult q ex eo solo q testator superuixit non operetur per tex. in. l. tractabant. ff. de testa. mili. nisi alia indicia probentur. vt ibi latius per eum qui late discutit istum articulum quem dicit nouum in tertio dubio dicti consilii. Et hoc maxime dicendum est in casu nostro quia fuit morte repentina preuentus ⁊ fecit indicia q volebat testamentum condere. arg. d. l. iii. C. de inoffi. testa. ⁊ d. l. militis. §. j. in verbo ob improuisum casum. Et sic ex omnibus premissis concluditur q dicta institutio que fuit annullata per preteritionem posthumi non conuertitur in fideicommissum vniuersale: et sic filia est heres ab intestato nec tenetur heredi instituto hereditatem restituere. Laus deo ⁊c.

¶ Consilium xciiii.

¶ Quando substitutio est facta pluribus. Et deficit in persona vnius an substitutus admittatur.

¶ Summarium.

1 Substitutio facta post aditam hereditatem per verba directa ciuilia extraneis non videtur valere.
2 Que conditio dicitur purificata ⁊ que non.
3 Conditio si decesserit sine liberis masculis non deficit quando decedit cum nepotibus.
4 Testator preferens substitutos filiabus suis multofortius censendum est q voluerit substitutus preferri filiabus fratrum vel nepotum ex fratre.
5 Quando est facta substitutio fideicommissaria pluribus si decesserint sine filiis ⁊ purificetur in persona vnius tantum in eius portione admittitur substitutus.
6 Verbum habens plura determinabilia simul determinare: equaliter determinare debet.
7 Compendiosa substitutio non est simul facta sed separatim vulgariter ⁊ per fideicommissum.
8 Fideicommissaria substitutio locum habet nisi supersit persona que ex presumpta mente defuncti habeat substitutum excludere.
9 Persona superesse tunc dicitur quando est persona que erat prior in gradu quam esset substitutus.
10 In substitutione fideicommissaria facta filio simpliciter subintelligitur conditio si sine filiis decesserint.
11 Superest persona que ex presumpta mente excludit substitutum quando superest aliquis ex descendentibus testatoris.
12 Presumptio fundata in presumptione non militat nisi existentibus descendentibus.
13 Substitutio facta per nomina collectiua vterque vel ambo potest quandoque excludi.
14 Grauatus fideicommisso decedens instituto herede alio q ex presumpta mente excluderet substitutum non succedit.
15 Conditio in persona vltimi substituti ⁊ in portione vltimi deficit reciprocum fideicommissum.
16 Purificata conditione in persona vnius videtur q admittatur substitutus.
17 Substitutio vulgaris in qua testator videtur voluisse conseruare ius accrescendi inter coheredes locum habet ante aditam hereditatem.
18 Substitutio vulgaris facta pluribus coheredibus simul non admittitur.
Testator habens dimidiam in fundo ⁊ legat dimidiam fundi censetur legare dimidiam sue dimidie.

Dominus labia mea apiat: Et spiritussanctus illuminet intellectum. Pro clariori intelligentia est aduertendum q substitutio de qua agimus dicitur esse substitutio compendiosa ex quo est adiecta conditio mortis. vt voluit glo. communiter approbata in. l. in testamento. C. de testa. mili. ⁊ conditio si decesserit sine filiis iuxta no. per glo. ⁊ docto. in l. precibus. C. de impube. ⁊ aliis substi. in qua comprehenditur vulgaris tam ex capite impotentie ex quo est facta per verba directa heredes instituit casu quo Jacobus nec filii masculi viuerent tempore testatoris ex capite voluntatis ex quo est facta casu quo superuiuerent ⁊ non adirent hereditatem: ⁊ ista vulgaris expirauit ex vtroque capite ex quo Jacobus institutus voluit potuit ⁊ noluit esse heres. l. post aditam. C. de impube. ⁊ aliis substi. Continetur in ea alia substitutio ex quo Jacobus ⁊ filii adirent hereditatem ⁊ decederent sine filiis masculis quo casu instituit Andream fratrem suum ⁊ Joannem de pinnottis ⁊ eis non existentibus eos filios. ¶ Circa quam substitutio-

1 nem † est aduertendum. Nam ex quo post aditam hereditatem est facta substitutio per verba directa ciuilia extraneis videbatur non valere. vt voluit glo. in. §. extranea. insti. de pupil. substi. ⁊ Jo. and. in. c. si pater. de testa. in. vj. ⁊ Jo. de imo. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. in. l. ii. in prin. eo. titulo. ⁊ videtur casus. ⁊ ibi hoc tenet Rapha. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ Ange. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ aliis substi. Sed contraria opinio est magis communis q valeat iure fideicommissi ex quo non potest valere iure directo quam tenent glo. Dy. Ray. Bal. Bar. ⁊ Ange. Jmo. ⁊ Pau. de cast. in dicta. l. verbis ciuilibus. Et Marti. filii. Guil. de cunio. Cy. Salyce. ⁊ magis communiter doc. in dicta. l. precibus. do. Anto. Cardi. ⁊ Jo. de imo. in. c. raynutius. de testa. Bal. in. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. in. l. ex-

2 traneum. C. de here. insti. ⁊ in aliis locis. Quam † difficultatem non discutio: quia non necessarium in casu nostro ex quo in testamento est apposita clausula codicillaris per verba si non valeret que habent tractum in futurum iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. quo casu indubitanter talis substitutio valet iure fideicommissi. ita voluit singulariter Bal. in dicta. l. verbis. Argu. glo. ibi ⁊ sequitur ibi Ange. dicens hoc fuisse nouum dictum Bal. idem sequitur Jo. de imo. ⁊ probat tex. in. l. si frater. ⁊ ibi ponderat Fulgo. in. l. si frater. C. de fideicom. ⁊ Ange. in dicta. l. j. ff. de iure codicil. Ange. ⁊ Jmo. in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Jo. de imo. in dicto. c. raynutius. vbi extollit bal. auctorem huius inuestigationis. ⁊ tenent domi. Pau. de cast. ⁊ Moder. in dicta. l. precibus. ¶ Facto iam premisso fundamento iterum est aduertendum q dicta substitutio fideicommissaria facta fuit duplex substitutio. Altera si Jacobus decederet sine filiis masculis: et ista substitutio defecit quia Jacobus decessit cum filiis masculis. l. ex facto. §. pe. ff. ad trebel. l. filiusfamilias. §. cum quis. ff. de leg. j. Altera si filii Jacobi decederent sine filiis masculis ⁊ iste in persona philippi qui vnus filiis Jacobi quia decessit cum filiis masculis. ¶ Sed difficultas stat nunquid substitutio sit purificata in persona Buonanici qui decessit sine filiis masculis relicta filia femina herede instituta. Et pro fundamento premitto q in persona Buonanici dicitur purificata conditio quoniam ista conditio si decessit sine filiis masculis non deficit relictis feminis sed dicitur purificari: quia illa verba sine filiis masculis apposita videntur ad abnegationem sexus feminini: ita concludit Bar. ⁊ sequitur ibi domi. Franci. albergotus in. l. cum

3 auus. ff. de condi. ⁊ demon. Et probatur † ista conclusio. nam ista conditio si decesserit sine liberis masculis non deficit quando decedit cum

nepotibus

nepotibus ex filia femina licet masculis: et sic videtur exclusus sexus feminini. ita dicit Bal. in l. j. C. de condi. inser. et ita als fuit consultũ per dominum Antonium de butrio. Pe. de ancha. et multos alios solennes doctores: prout refert solennis doctor Mathesillanus in suis notabilibus notabili. cxxix. allegando disputationem Richar. quam refert Joan. and. in addi. Specu. in titulo de locato. §. nũc aliqua. versicu. cxlvj. Et posset hoc per plura comprobari que obmitto.

4 ❡ Confirmatur ista† conclusio. nam in casu nostro fortius videbatur dicendum q etiam si dixisset sine filijs simpliciter tamẽ nõ defecisset per superexistentiam feminarum. nam licet regulariter faciat dictam conditionem deficere vt in l. j. C. de conditio. inser. tamen ex quo testator pretulit substitutos filiabus suis: multo fortius est cẽsendum q voluerit substitutos preferri filiabus fratrum vel nepotum ex fratre. hanc rationem in proposito considerat domi. Rapha. fulgo. in l. j. C. de condi. inser. et Pau. de cast. in suo consilio. ccclv. incipit. Viso dicto testamento. allegat no. per Barto. in l. fi. ff. ad trebel.

❡ Ex quibus infero veniendo ad difficultatem de qua agimus qd stat dubitatio tantum vtrum filij Andree substituti ex quo Andreas est premortuus admittantur in portione buonannici ex quo conditio fuit apposita in persona omnium filiorum masculorum Jacobi: et tantum purificata est conditio in eius persona et nõ in persona Philippi in qua difficultate omittendo quid iuris sit in substitutione vulgari: de qua in l. q̃uis. C. de impube. et alijs substi. Et quid in pupillari de qua in l. pe. C. de impub. et alijs substi. et quid in fideicommis. facta in vsufructu. de qua in l. codicillis. in principio. ff. de vsufru. legato. Et de his omnibus ad plenum ponunt Bart. et doctores in l.

5 heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. in fideicommissaria† facta in proprietate communis conclusio. et Bar. et doct. in dicta. l. heredes mei. §. cum ita. vbi est casus in fortioribus terminis q quando est facta substitutio fideicommissa. pluribus si decesserint sine filijs et purificetur in persona vnius tantum in eius portione admittitur substitut'. casus est in l. lucius. §. gaio. et ibi no. ff. ad trebel. et in l. fina. §. filiam. ff. de leg. ij. Et est communis conclusio in dicta. l. penul. et sic cum in casu nostro fuerit facta substitutio si filij Jacobi decesserint sine filijs et purificata fuerit conditio in persona Buonannici concludendum est q filij Andree substituti admitti debeant ex substitutione ad portionem Buonannici. ❡ Sed contra hanc conclusionem in casu nostro

6 arguo multipliciter. Primo nam† non est dubium q dum testator substituit vulgariter Andreã et filios si neq Jacobus neq filij adiuerint hereditatem voluit talem substitutionem locum habere si cõditio purificaretur in persona omnium: prout probatur in dicta. l. q̃uis. et per glo. et docto. hoc articulo. ff. de here. instituen. Et tenent Barto. et docto. in dicto. §. cum ita. cum ergo simul substituat vulgariter si hereditas non fuerit adita et per fideicommissum si decesserint sine filijs masculis idem videtur voluisse in substitutione fideicommissaria quoniam vnum verbum quod habet plura determinabilia simul determinare: equaliter determinare debet. l. nam hoc iure. ff. de vulga. et pupil. l. in testamento. Et ibi not. C. de testamento militis. Traditur per Barto. in l. si legatarius. §. j. ff. de leg. ij. et sic videtur q conditio deberet purificari in persona vtriusq que cum purificata non fuerit videtur q locum non habeat. Sed† ad hanc rationem

7 respondeo q contra predicta est expressa decisio Barto. in dicto. §. cum ita. vbi concludit q quando fit compendiosa que simul cõtinet substitutionem vulgarem et fideicommissariam diversimode fit determinatio quia in vulgari fit sicut quando sola vulgaris fuisset facta. Et ita in fideicommissario. et sic Barto. et doctores qui sequuntur eũ no. q vulgaris et fideicommissa. simul fuerint facte. Et ad argu. potest responderi q hoc facit diversitas rationis. Nam docto. in dicto §. cum ita assignant plures rationes diversitatis: de quibus ibi vidẽdum quo casu non semper fit equalis determinatio per illam regulã d. l. nam hoc iure. prout voluit Jo. de imo. in l. gaius. in ij. col. ff. solu. matri. et Bal. in l. si cum dotem. in prin. eo. ti. et est glo. quam hic ponderat Ange. ad hoc in aut. de here. et fal. §. hinc no. ❡ Confirmatur premissa. Nam talis substitutio nõ est simul facta sed separatim vulgariter et per fideicõmissum et sic est ac si separatim fuisset facta substitutio vulgaris in casu non adite hereditatis et fideicommissaria in diversa oratione in casu hereditatis adite quo casu procederet tex. in dicto. §. gaio. cum similibus. Argu. l. falsa. in fi. ff. de condi. et demon. maxime cum mens testatoris presumatur altera a vulgari: quia non videtur q testator inter heredes voluerit prohibere ius accrescendi. que ratio cessat in fideicommissa. quia mens testatoris est q purificata cõditione in persona vnius locum habeat substitutio. vt declarãt Barto. et doctores in dicto. §. cum ita. vbi est casus qui dicit hãc esse mentem defuncti contra proprietatem verborum. Sed quãdo mẽs testatoris est verisimiliter in contrarium non habet locum illa regula. d. l. nam hoc iure. vbi est casus. et in l. in testamento. ad finem. C. de

8 testamento militis. ❡ Secundo contra† dictam conclusionem adduco aliam rationem. nam fideicommissa. substitutio: de qua agimus tunc locum habet purificata conditione ex persona vnius nisi supersit persona que ex presumpta mente defuncti habeat substitutum excludere. vt est casus in l. penul. C. de impube. et alijs substitu. que licet loquatur in substitutione pupillari doctores extẽdere videnf ad substitutionem fideicommissariam. et tenet Bar. et doctores in dicto. §. cum ita. et probatur in l. generaliter. in prin. C. de insti. substi. sub conditione factis. Et probatur in l. si is qui ducenta. §. item si pater. Et ibi ponderat Bar. ff. de rebus dubijs. Sed in casu nostro supersunt filij Philippi et sic nepotes buonãnici ex fratre et pronepotes testatori qui ex quo fuerunt predilecti in institutione videntur predilecti in substitutione ipsis filijs Andree. argumen. l. publius. ff. de condi. et demon. Et quia sunt coniuncti testatori: quia vt dicit Jo. de imol. licet sub dubio forte in dicta. l. heredes mei. §. cum ita. nedum descẽdentes sed etiam transuersales videntur esse de personis que verisimiliter ex presumpta mente defuncti excludunt substitutum. Argu. d. l. q̃uis. C. de impube. hm q illam declarat Bar. in dicto. §. cũ ita.

9 ❡ Sed ad† hanc rationem respondeo q tunc dicitur superesse persona que ex presumpta mente testantis excludit substitutum quando est persona que erat prior in gradu q̃ esset substitutus: secus si esset persona que esset in pari gradu cum substituto: quia casus est notandus in dicto. §. cum ita. quem ad hoc no. ibi Bar. et sequuntur doctores sed in casu nostro filij Philippi nedum q sint priores in gradu testatoris filijs Andree sed sunt in vlteriori gradu quia filij Andree sunt in tertio gradu de iure ciuili: et in secundo de iure canonico filij Philippi sunt in quarto gradu de iure ciuili: et in tertio de iure canonico iuxta no. in l. fi. C. de succes. edicto. et sic patet q dicta ratio in cõtrarium allegata non obstat. Sed contra hanc solutionem instatur q dictus testator non solum substituit filios Andree et ipsum Andream: sed simul cum Joannem et filios de pinnotis existentes in vlteriori gradu filijs Philippi qui Joannes et filij si superuiuerent excluderentur a filijs Philippi. ergo cum mens testatoris censeatur fuisse q Joannes et filij excluderentur a filijs Philippi pari ratione eadem censetur fuisse mens q excluderentur Andreas et filij q semel in eadem oratione vocantur vt equalis omnium fit determinatio. Argu. d. l. nam hoc iure. ff. de vulga. et pupilla. et in l. in testamen-

10 to. C. de testamento militis. Confirmatur† ista ratio in simili: nam in substitutione fideicommissaria facta filio simpliciter subintelligitur conditio si sine filijs decesserint. l. cum auus. ff. de condi. et demon. et l. cum accutissimi. C. de fideicommissis. et tamen quando instituti sunt simul et extraneus et grauati simul fideicommis. ex quo in persona extranei non subintelligitur dicta conditio. Ita nec in persona filij per dictam. l. nam hoc iure. ita tenet Bal. in quibusdam lecturis in l. si legatarius. de leg. ij. et Bal. in l. qui filium. §. sabinus. ff. ad trebel. ita etiam tenet elegans doctor domi. Jo. de monte sperello in dicta. l. in testamento. et ita dicit se cum pluribus alijs consuluisse. nam cũ subintelligatur ex tacita mente que non censetur esse erga extraneum nõ

11 censetur esse erga filium. ❡ Sed† ad predictam rationem respondetur et etiam simul ad rationem superiorem secundo loco factam q tunc dicitur superesse persona que ex presumpta mente excludit substitutum quando superest aliquis ex descendentibus testatoris. Secus si superest aliquis ex transuersalibus. ❡ Ita est de mente Bar. in dicto. §. cum ita. in fine dum dicit aut superest aliquis ex liberis: et idem est ibi de mente Ange. dum tractat de vulga. substi. alleg. l. cum quidam. C. de impube. et alijs substi. et Bal. in dicta. l. q̃uis. post medium. dũ tractat de substitutione vulgari. et hoc expresse voluit bar. de saly. in vltima col. dum tractat de substitutione fideicommissaria. et idem voluit Paulus de castro in l. si pater impuberis. ff. de vulg.

12 et pupil. ❡ Et confirmatur† ista responsio quoniam dicta presumptio est fundata in presumptione. de quo in dicta. l. cum accutissimi. cum similibus. que non militat nisi existentibus descendentibus. vt voluit glo. et Cy. in l. generaliter. §. cum autem. in iij. q. et sequuntur doctores. C. de insti. et substi. sub conditione factis. Et Ange. et Imo. post glo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. et Jo. de imo. in l. cum auus. ff. de cõdi. et demon. Et dicit preceptor meus domi. Alexander de imo. in dicto. §. cum ita. q opinio Jo. de imo. est contra cõmunem mentem doctorum: et ibi late respondet rationi Joannis de imol. quod non prosequor quia non necessarium: et ibi est videndum.

13 ❡ Responderi potest etiam† aliter tenẽdo opinionẽ domini Pau. de castro in dicto. §. cum ita. in lectura bononiensi vbi voluit q tunc habeat locum q excludatur substitutus quãdo superest persona &c. quando substitutio est facta per nomina collectiua puta si vterq vel ambo decederent sine filijs: secus si simpliciter decesserint sine filijs: quia tunc indistincte admittitur substitutus per tex. in dicto. §. gaio. qui als nimis restringeret. Et idem voluit in l. si pater impuberis. ff. de vulga. et pupilla. et in l. pater filia in fi. argu. glo. ibi. ff. ad leg. falci. et in suo consilio. ccclij. incipit. Si contingat. allegat Bal. hoc voluisse in dicta. l. penultima. C. de impube. et alijs substi. ista tamen responsio non est tuta quia contrarium voluit aperte Barto. in dicto §. cum ita. et Ange. et Imo. in dicta. l. si pater impuberis. Et Bald.

14 in l. j. C. de condi. inser. ❡ Postremo† respondeo clare quia vt mihi presupponitur in puncto dominus Buonãnicius instituit heredem filiam suam feminam que non excludit substitutum. vnde filij Phi-

lippi ex quo non sunt successuri non excludunt substitutum ex tacita mēte ita voluit no. Nicolaus de matarell. in. d. l. penultima. ⁊ sequit Bal. qui dicunt ꝙ quando ille qui est grauatus fideicommisso decedit instituto herede alio qui ex presumpta mēte excluderet substitutum non succedit ꝙ tunc non excluditur substitutus prout est casus noster. Et illam decisionem sequuntur ibi Fulgo. ⁊ paulus qui in specie concludunt ꝙ quando duo fratres sunt grauati filij testatoris in terminis illius. l. ita demum alter frater ex presumpta matre excludit si frater fratri succedit. Secus si frater decessit testatus et instituit heredem illum qui non debebat substitutum excludere. Et ista est communis opinio quicquid dicat Paulus de castro in. d. §. cum ita. Et hanc opinionem sequitur Pau. de cast. in. d. §. gayo. quando substitutio est facta simpliciter non per nomina collectiua prout est substitutio de qua agimus. ¶ Quinimmo voluit Joan. de imo. in. d. §. cum ita. ꝙ tunc consideratur an supersit persona ⁊c. ⁊ sic sit necesse ꝙ purificetur in persona vltimi: vt ibi: quando filij instituti fuerunt inuicem substituti alias secus: quia tunc etiam existente conditione in persona primi admitteretur substitutus per illum tex. a cōtrario sensu. Sed in casu nostro non fuerunt inuicem substituti. igit ⁊c. Sed in hoc non est faciendum fundamentum. tum quia eius opinio non est communis tum etiam quia non est curandum an fuissent tacite vel expresse inuicem substituti filij philippi ex quo conditio in persona vltimi ⁊ in portione vltimi defecit reciprocum fideicommis-

15 sum ex quo † alter filius predecessit pendente conditione fideicommissi: quo casu non transmittitur ad heredes vt ista probatur per textū in. d. §. cum ita. secundum Barto. ⁊ doctores ibi reprobantes gl. que contrarium voluit in filijs in. l. is cui. ff. de actio. ⁊ obliga. quam ibi sequitur Petrus de bella pertica. Et per tex. in. l. si in personaꝫ. C. de fideicommis. Et est gl. communiter approbata in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabulas. Et tenet Bal. in. l. vnica. §. sin autem sub conditione. per illum tex. C. de cadu. tol. Et Bal. ⁊ Imo. in. l. cuꝫ filio. ff. de leg. j. Sed nos sumus in transuersalibus in quibus nemo discordat. Et est casus clarus in dicto. §. sin autem sub conditione.

16 ¶ Sed adhuc † superest alius scrupulus non paruus. nam tunc videtur ꝙ purificata conditione in persona vnius admittatur substitutus nisi substitutio sit facta in tota hereditate: quia tūc videtur ꝙ purificari debeat conditio in persona omnium: al's enim non potest verificari voluntas testatoris quod substitutus habeat totam hereditatem: ita videntur concludere Bar. ⁊ Bald. in. l. quidam testamento proculum. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Bal. in. d. l. pe. C. de impube. ⁊ alijs substi. Sed in casu nostro Andreas ⁊ filij fuerunt substituti in dimidia: ⁊ Joannes ⁊ filij in alia dimidia: ⁊ sic ambo in tota hereditate: quod etiam patet quia in ea portione fuerunt substituti per fideicommissum in qua per substitutionem vulgarem: vt patet ex verbis testamenti. Sed non est dubium ꝙ per vulgarem fuerunt substituti in tota hereditate ex quo locum habet non adita hereditate ⁊ substituti sicut instituti habent totum. Igitur ⁊c. ¶ Sed ad hoc fundamentuꝫ respondeo ꝙ dicta opinio Bar. ⁊ Bald. non est vera ⁊ communiter non tenetur: ⁊ contra eam primo est casus in dicto. §. cum ita. in verbo omnem hereditatem. ⁊ sic fuit appositum verbum significans totalitatem: ⁊ tamen substitutio resoluitur in singularitates. Et ibi hoc tenent Ange. Imo. Rapha. cuma. Pau. de ca. ⁊ communiter mod. ¶ Preterea etiam in dicto. §. cum ita. erat positum aliud verbum: ex cuius proprietate fortius induci videbatur ꝙ substitutio nō deberet resolui in singularitates scilicet verbum vterqꝫ. ⁊ tamen resoluit contra Bar. etiam est casus si non cauilletur in. l. fi. §. filium. ff. de lega. ij. vbi ponitur dictio vniuersalis quicquid. ⁊ tamen substitutio resoluitur in singularitates qꝛ substitutus succedit in parte vltimi mo-

17 rientis dūtaxat ⁊ hanc † opinionem contra Bar. tenent Ang. Imo. Rapha. cuma. ⁊ Pau. de ca. in dicta. l. quidam testamento. ⁊ respōdent ad illum tex. quod loquitur in substitutione vulgari in qua testator apponendo dicta verba videtur voluisse conseruare ius accrescendi inter coheredes ꝙ locum habet ante aditam hereditatem. Sꝫ ista ratio cessat in fideicommissaria que locum habet post aditaꝫ hereditatem ⁊ sic non potest regula iuris accrescendi locuꝫ habere. Et ista fuit ratio diuersitatis assignata per Bar. in alia questione in dicto. §. cum ita. Et hanc opinionem sequitur preceptor meus domi. Alexander de imo. in dicta. l. quidam testamento. dicens ꝙ ꝺm illaꝫ sepius consuluit. Et ita al's ꝺm eius consilium in magna causa fuit iudicatum in consilio iustitie illustrissimi ducis ferrarie me existēte ad-

18 uocato. ¶ Confirmatur † hoc idem. nam in casu. d. l. quidam testamēto. illud quod ibi dicitur est ex eo qꝛ illa est natura substitutiōis vulgaris facte pluribus coheredibus simul sed vt regulariter nō admittatur substitutio nisi omnibus repudiantibus. l. ꝗuis. cum glo. C. de impube. ⁊ alijs substi. ⁊ notant Bart. ⁊ alij in dicto. §. cum ita. cuius contrarium est in fideicommissa. in qua purificata conditione in persona vnius substituti admittitur: vt est casus in dicto. §. gaio. vbi hoc tenet Pau. de ca. ⁊ tenet solēnis doctor dominus Mattheus de mathesilanis in suis notabilibus notabili. clxxvij. Et communiter sequuntur Moderni in dicta. l. penul. C. de impub. ⁊ alijs substi. Preterea respondeo aliter ꝙ ex quo supra probatum fuit allegando bar. in dicto. §. cum ita. ꝙ diuersa sit interpretatio in vulgari diuersa in fideicommissaria possumus dicere ꝙ substitutio nō sit facta in tota hereditate. Nam licet in vulgari dicatur facta in tota hereditate ex quo fideicommissaria substitutio resoluitur in singularitates. vt in dicto

19 §. gaio. illa verba † pro dimidia apposita in fideicommis. possunt intelligi pro dimidia scilicꝫ portionis in qua substitutio locum sibi vēdicabit nec contradicit verbum pro dimidia. vt probatur ex his que ponit Bar. in. l. serui electione. §. fi. ff. de lega. j. vbi dicit ꝙ si testator habet dimidiam in fundo ⁊ legat dimidiam fundi censetur legare dimidiam sue dimidie. ⁊ tenet do. Anto. ⁊ Jo. de imo. in. c. pastoralis. de donatio. ⁊ ista interpretatio videtur verior per quā soluatur ⁊ nō limitatur regula. d. §. gaio. cum similibus. Preterea dici potest qđ tex. ⁊ Bart. in. d. l. quidam testamento. loquantur quando conditio purificatur in persona primi. ⁊ ibi ponderat tex. ꝙ substitutio fuit facta in tota hereditate contra substitutum. Sed nos sumus in casu qñ conditio fuit purificata in persona vltimi morientis quo casu loquit tex. in dicto. §. cum ita. ⁊ ponderat in fauorem substituti ꝙ fuit facta in tota hereditate ⁊ admittit substitutus vnde dici potest ꝙ opi. bar. procedat in casu suo: ⁊ in casu nostro procedat alia opinio: quia in casu Bar. proprietas verborum facit contra substitutionem. ideo substitutus repelli debet si conditio purificatur in ꝑsona primi. pro quo optime facit tex. d. l. quidam: sed quia purificatur in persona vltimi iurisconsultor procedit interpretando voluntatem defuncti: sed ꝙ defunctus verisimiliter non cogitauit istum casum in quo tota hereditas perueniret ad substitutū vnde quia est verisimile ꝙ sicut vocauit ad totum ita fortius vocasset ad partem si de tali casu cogitasset. ideo ex predicta equitate ex presumpta mente defuncti admittitur substitutus. Sed in casu Bar. cessat ista equitas: quia non est verisimile ꝙ si testator titio ⁊ sempronio substituit gaiuꝫ in tota hereditate si ipsi decesserint sine liberis ꝙ non cogitauerit ꝙ vnus decederet ante aliuꝫ quo casu loquitur Bar. ⁊ sic subtiliter intuendo illud quod substitutio fuerit facta in tota hereditate in casu Bar. facit contra substitutū in casu nostro pro substituto. Et hanc considerationem ponunt quidam Moderniores perusini in dicta. l. penul. respondentes ad dictū §. filiam. vt ibi per eos. Ex quibus concluditur ꝙ in portione Buonānici est locus fideicommisso: ad quod sunt vocati filij Andree pro dimidia: pro alia dimidia Joannes de pinottis ⁊ filij. Sed quia mihi narratur ꝙ dictus Joannes ⁊ filij ante mortem Buonānici ꝑdecesserunt. ⁊ consequenter per eorum portionem fideicommissum est effectum caducum ⁊ Andreas sibi Joannes ⁊ filij sunt vocati in eadem oratione ad fideicommissum quisqꝫ pro dimidia ⁊ sic sunt ꝯiuncti verbis licet disiuncti re. Tamen talis disiunctio non est facta per partes distinctas que possint ad oculum demonstrari cum possunt iuxta no. per Bar. in. l. meuio. §. duobus. ff. de leg. ij. portio Joānis ⁊ filij accessit portioni Andree ⁊ filiorum. d. l. re coniuncti. cum materia. ⁊ ibi hoc tenet Bar. ff. de lega. iij. ⁊ est tex. ⁊ ibi doctores in dicto §. his ita. ⁊ sic concluditur ꝙ filij Andree admittantur ad totaꝫ portionem Buonannici: ⁊ hec videtur mihi pura veritas: dicant alij quicquid velint. Laus deo ⁊c.

¶ Consilium. xcv.

¶ Casus. Serenissimus imperator concessit magnifico ac strenuo equiti ⁊ nobili viro dño Petro imperiali comitti ⁊ suis heredibus masculis potestatem legitimandi sub infrascripta forma: tui prefati possitis vbiqꝫ locorum per sacrum Romanum Imperium legitimare spurios quoscunqꝫ ⁊ naturales quoslibet natalium defectuꝫ patientes quouismodo: etiam si sint ex damnato coitu procreati vel incestu absqꝫ tamen legitimorum heredum preiudicio etiaꝫ si pater eorum haberet descendentes ex se ex legitimo matrimonio. Et qđ possitis eos natalibus restituere ⁊ eos reducere ad statuꝫ ac si essent ex legitimo matrimonio ꝓcreati: ⁊ ꝙ possitis eos facere habiles hereditatū bonoꝝ tā pr̄is ꝗ agnatoꝝ ⁊ cognatoꝝ suoꝝ. Et ꝙ possint succedere tā ex testō ꝗ ab intestato ac si essent ex legitimo mr̄imonio ꝓcreati ꝑfatus dñs Petrꝰ comes existēs vxoratꝰ suscepit filium ex quadam sua serua quem filium proprium existentem infantem habens filium legitimum legitimauit sub hac forma quantum ad effectum infrascriptum. Et in bonis parentum agnatorum ⁊ cognatorum ⁊ quorūcūqꝫ propinquorum extraneorum admitti ⁊ succedere ab intestato ⁊ cum testamento iure plenissimo tanꝗ filius legitimus ⁊ naturalis absqꝫ tamen legitimorum heredum preiudicio. Demuꝫ prefatus dominus comes decessit nullo condito testamento. Quibꝰ stantibus queritur an virtute dicte legitimationis dictus filius legitimatus possit simul cū legitimo ab intestato patri suo succedere.

¶ Summarium.

1 ☞ Legitimatio est voluntarie iurisditionis ⁊ ideo filius non legitimatur inuitus.

2 Quis in facto ꝓprio auctorari nō potest.

Pater

3 Pater habẽs ptãtẽ legitimãdi põt filiũ ppriũ legitimare ad alios effectus ⁊ nõ ad hoc vt sibi succedat.
4 Potest pater filios legitimare non citatis ⁊ non requisitis venientibus ab intestato.
5 In generali cõcessione ptãtis legitimãdi spurios nõ possunt legitimari pprij filij maxime nati post priuilegium.
6 Abhorret imperator in personis clarissimis prolem spuriorum dãnatam omni iure.
7 Interpretanẽ leges sm cõcedentiũ intentionem.
8 Priuilegium est iniquum si imperator concedit in spem alicui quod possit spurios legitimare quos procreabit quia alliceret ⁊ inclinaret ad peccandum.
9 Legitimatio dz fieri cũ cause cognitione ⁊ ꝯsiderari dz psona patris qui preces porrigit pro filio spurio.
10 Rex frãcie nõ recognoscit superiorem.
11 Iniustũ est ꝙ pater peccãs possit suã maculã abolere ppria auctoritate nõ recurrẽdo ad superiorẽ.
12 Legitimatio nõ est sufficiẽs ad hoc vt possit quis simul cũ filio legitimo succedere.
13 An virtute priuilegij habeat comes auctoritatẽ legitimãdi spurios existẽtibus filijs legitimis.
14 Censetur comes potestatem habere legitimandi: quia est in priuilegio expressum: cũ talis ptãs sit de reseruatis principi.
15 Indulto seu priuilegio videtur obstare absqꝫ tamen legitimorum heredum preiudicio.
16 Gratia sicut alie dispositiones intelligi dz vt aliquid operetur.
17 Clausula absqꝫ preiudicio succedentium ab intestato interpretatur.
18 Licet dispensatio sit odiosa tñ cõcessio potestatis dispensandi est fauorabilis.
19 Comes palatinus non potest legitimare in preiudicium filiorũ nisi super hoc habeat specialẽ ptãtẽ a principe.
20 Princeps cõcedit ptãtẽ legitimãdi quoscũqꝫ spurios absqꝫ tñ legitimorum heredũ pͥiudicio.
21 Legitimatio spuriorum ex damnato coitu est contra dispositionem iuris cõis.
22 Qualitas legitimandi que est contra ius commune seu que est exorbitata iure cõi nõ cẽsetur postea repetita.
23 Positio ꝙ qualitas legitimãdi cẽseatur repetita (qd est tñ falsuz) talis repetitio fieri dz cũ qualitatibus suis.
24 Nõ datur ptãs succedẽdi existẽtibus legitimis heredibus.
25 In legitimatione apposita eadẽ est interptãdi ratio.
26 Proles legitima dicunẽ liberi.
27 Legitima portio liberorum põt duobus modis sumi.
28 Venientes ab intestato non possunt conqueri cum non possunt ꝯseq bona nisi ex volũtate tacita vel expressa.
29 Fiscus non comprehenditur in clausula sine preiudicio legitimoruz heredum.
30 Quando datur potestas habitandi ad successionem talis potestas censetur data non solum mortuo patre sed etiam viuo ⁊ ꝯsentiẽte.
31 Qualitas adiecta ad qualificãdũ vnũ capitulũ qualificat oĩa cõtẽta in dicto capitulo.
32 Princeps nõ cẽseẽ ptãtẽ cõcedere ꝙ comes possit legitimare post mortẽ patris nisi exprimat.
33 Posito ꝙ comes possit legitimare etiam existentibus filijs legitimis an hoc valere videatur nõ obstãte ꝙ dixerit sine preiudicio legitimorum heredum.
34 Clausula absqꝫ preiudicio veniẽtium ab intestato: intelligiẽ ꝙ filius legitimus succedat.
35 Fratri vel alteri fratris locum subintranti licet esset cõmodũ vniuersalis successionis nõ fit preiudiciũ enorme vel totale.
36 Clausula apposita in legitimatione vbi comes dicit sine legitimorũ heredũ pͥiudicio restringiẽ qñ extarẽt alij filij legitimi.
37 Heredes legitimi possunt intelligi liberi quasi voluerint distinguere plẽ legitimã a naturali ⁊ legitimatis.
38 In materia feudali heredes legitimi appellanẽ liberi.
39 Heres legitimus tripliciter dicitur.
40 Legitimatus cũ clausula sine legitimorum heredũ pͥiudicio nõ quo ad oĩa efficitur legitimus sed limitate.
41 Clausula sine preiudicio venientium ab intestato intelligitur ꝙ legitimatus tunc demũ succedat qñ etiã sunt vel nolũt succedere venientes ab intestato vsqꝫ ad quartũ gradum.
42 Appellatione cõsanguineorum non veniunt transuersales nisi vsqꝫ ad quartum gradum.
43 Dionysius de perusio tempore suo doctor veritatis appellabaẽ.
44 Fiscus nõ existẽtibus alijs succedit ab intestato.

Dominus labia mea apiat:

Et spũssanctus illuminet intellectum. Nulli dubium est ꝙ filij solenniter legitimati equaliter cũ filijs legitimis parentibus suis succedunt: casus est in auẽ. quibus modis naturales effi. sui. §. si quis ergo in fine ⁊. §. generaliter ⁊. §. si vero filium cum similibus. videnduz est ergo an legitimatio fuerit adeo solennis vt ea mediante possit dictus legitimatus succedere pariter cum legitimo. Et licet in hac consultatione possent multa ad pompam adduci. Ego tamen prosequor tantum ea ex quibus arbitror talem legitimationem non esse validam vel non esse tante virtutis ꝙ ea mediante legitimatus simul cum legitimo succedere possit. Et in † primis (1) offert se prima difficultas an dictus Comes potuerit filiuz propriũ legitimare in qua difficultate videbatur primo aspectu dicenduz ꝙ sic. Primo qꝛ legitimatio est voluntarie iurisditionis ꝙ patet quia filius non legitimatur inuitus sed consentiens vel ratum habens: vt in dicto auẽ. quibus modis naturales efficiantur sui. §. generaliter. Et declarat Bald. in prima constitutione. C. ⁊ doctores in dicto. c. per venererabilem ergo potest in proprio filio excerceri. l. si consul. ff. de adoptionibus ⁊ per hanc rationem ita determinat Bald. ibi in terminis: ⁊ simpliciter hoc videtur tenere domi. Abb. in dicto. c. per venerabilem. ¶ Secundo pro hoc videtur casus in. c. per venerabilem extra qui filij sint legitimi vbi patet ꝙ Rex francie legitimauit filium proprium. Et assignatur ibi ratio: qꝛ legitimauit tãq̃ rex nõ tãq̃ pater. ⁊ glo. ⁊ communiter doc. ibi cõcludunt illam legitimationez regis valuisse ⁊ sic concludere videntur ꝙ pater comes filium proprium tanquam comes legitimare possit. ¶ In contrarium tamen facit † (2) quia quis in facto proprio auctorari nõ potest. l. quisquis. C. de postulando. l. j. in. fi. de aucto. tuto. Et in clementina si vna de ecclesijs non alie. Sed legitimando filium videntur in proprio facto auctorari. ꝙ patet qꝛ quod filij legitimi habeant bona est factum patris qui in eis vsumfructum habebit vt in auẽ. quibus modis natura. effi. legiti. §. primo. ¶ Secundo ista opinio † (3) probatur auctoritate glo. in dicto capitulo per venerabilez que tenet ꝙ pater qui habet potestatem legitimãdi potest filium proprium legitimare ad alios effectus sed nõ ad hoc vt sibi succedat: vnde ĩ hac varietate do. Hostieñ. ⁊ do. Anto. in dicto. c. per venerabilem qui filij sint legitimi concludunt ꝙ princeps potest in aliorum preiudicium legitimare filium propriuz. Sed inferior a principe potest sed non in preiudicium legitorum heredum seu venientium ab intestato. Non tamen declarat do. Anto. in quo verti possit preiudicium cuz patri sit liberum arbitrium multa disponere. ⁊ ideo † (4) potest filios legitimare non citatis ⁊ non requisitis venientibus ab intestato prout declarat Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tãtum. ff. de libe. ⁊ posthumis ⁊ do. Anto. in. d. c. per venerabilem necesse est dicere quod intelligitur ð preiudicio spei in succedendo que videtur tolli existente filio legitimato: quoniaz ĩ preiudicio iuris iam quesiti seu delati nõ possunt loqui viuente patre ⁊ sic non teneat glo. ꝙ absolute nõ possit patri succedere sed non existentibus legitimis heredibus: ergo in casu nostro habemus auctoritatẽ glo. hostien. ⁊ do. Anto. ꝙ existente filio legitimo legitimatus a patre comite non potest patri succedere. ¶ Hanc etiam opinionem quo ad casum nostrum sequitur domi. Cardi. in dicto. c. per venerabilem in recognoscentibus superiorem lz in non recognoscentibus dicat idem esse quod in principe: ⁊ sequuntur quidã moderni paduani dicentes ꝙ opinio domi. Anto. seruaretur in practica. Et sic in recognoscentibus superiorem ꝙ non possit pater filiũ legitimare vt succedat patri existentibus alijs filijs. glo. ⁊ omnes ibi concordant prout est casus noster licet in alijs sit varietas que non attingunt casum nostrum. ¶ Tertio † (5) hanc questionez in terminis decidit Petrus de ancha. in suo consilio. cccxiij. in Christi nomine primum dubium vbi concludit ꝙ in generali cõcessione potestatis legitimãdi spurios nõ venit ꝙ possit legitimare proprios filios maxime natos post priuilegium. mouetur in primis quia ideo est verisimile nec comitem nec imperatorem intellexisse de filijs ipsius comitis. Nam abhorret † (6) specialiter imperator in personis clarissimis talem prolem damnatam omni iure. l. si qua illustris. C. ad orfi. vbi casus: ad idem quod no. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. et in. l. generaliter. §. nunc autem. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. factis. Si ergo in alijs dispositionibus in qbus naturales alias includuntur de istis natis ex illustribus ⁊ clarissimis nõ intelligitur cogitatuz vt in iuribus preallegatis: ergo in generali concessione nõ veniunt. vt in. c. in generali cum materia de regulis iuris in. vj. interpretantur † (7) enim leges secundum concedentium intentionez vt in. §. ex his. xj. q. j. ⁊ in. c. ex parte de verbo. signi. intentio autez principis in dubio videtur concordare cum legis intentione. l. si quando. C. de inoffi. testa. ¶ Secundo quia † (8) si imperator concedit in specie alicui ꝙ possit spurios legitimare quos procreabit: istud priuilegium esset iniquum quia alliceret ⁊ inclinaret comitem ad peccandum. vt not. in simili Barto. in. l. iij. ff. de testamentis: qua ratione motus Fede. de senis consuluit non valere statutuz ꝙ filij spurij succedant patri. quod ergo imperator non potuisset in specie cõcedere non debet intelligi concessum in genere. Argu. eius quod habetur in. c. si. de immu. ecclesia. in. vj. in nouella. ¶ Tertio legitimatio debet fieri cum

cause cognitione et considerari dz psona patris qui porrigit preces pro filio spurio et ipse spurius et agnati patris qui possent ex legiti/ matione preiudicium pati. vt dicit tex. in simili in filiatione per ado ptionem. l. si pater. §. si. ff. de adoptionibus. sz cũ inter preces offerẽ tem et legitimantem debeat esse distinctio personarum non videtur ꝙ pater possit substinere personaz et beneficium conferentis et bene ficium acceptantis. Argu. c. si. cum ibi no. extra de insti. et. c. per ve/ stras de iure patronatus. ¶ Quarto quia sicut quis prohibet esse iudex in causa propria vt in. l. j. C. ne quis in sua causa. ita prohibet in casu nostro. Itez pater prohibetur esse iudex in causa filij. l. qui iu risditione. ff. de iurisditione omnium iudicum. et etiam in causa in qua posset minima naturalis affectio cadere ex qua posset ipsi iudici cõ modum prouenire facit. c. accedens. extra vt lit. nõ cõtesta. Sed om nia ista concurrunt in casu nostro quando pater filium legitimat. igi tur etc. ¶ Quinto et vltimo quia istud vitium incontinentie et luxu/ rie leges et canones prosequuntur in odium patris et in penam eius statuunt ꝙ patri non succedant et ꝙ filius nõ nominetur. l. di. nasci. cum sequenti. pater ergo cum sit hac de causa odiosus deo et omni/ bus legibus non debet ex priuilegio principis cõsequi illud commo dum quia sic vacando procreationi spuriorum et postea legitiman/ do abuteretur priuilegio et ex pena premium consequeretur contra. c. priuilegiuz et. c. ex parte de priuilegijs et. c. cum qui de prebendis. in. vj. et sic concludat prefatus doctor solennis per dictas pulchras rationes quod comes ex generali potestate non potest filiuz propriũ legitimare et respondit ad tex. in. d. c. per venerabilez quod loquitur
10 † in Rege francie qui non recognoscit superiorem quo casu multa licent que alias non licerent de iure. Hanc opinionem sequunt mo/ derniores in dicto. c. per venerabilem. ¶ Uel vltra eum potest etiã
11 respondere † ꝙ ibi ponitur allegatio quorundam vnde non valet ar. a dicta allegatione. vt voluit glo. in. l. vnica. C. quando non petentiuz partes. Traditur in. c. cum esses. extra de testamentis. Quinimmo videtur probare ꝙ non teneat per illum tex. in verbo gratiam. iũcta glo. ¶ Ad auctoritatem autem Bal. dico ꝙ communis opinio est in contrarium et verior per rationes preallegatas. Et ꝙ opinio sua posset procedere vel in principe ṗz doctores in dicto. c. per venerabi lem vel ĩ nõ recognoscente superiorem secunduz Pet. de an. Item posset procedere preterquã quo ad succedẽdum patri in preiudiciũ venientis ab intestato secundum ꝙ dicunt hostieñ. et domi. Ant. et supra retuli et hanc opinionem sequitur insignis doctor dominus Antonius de rosellis in tractatu de legitimatione vbi tractat de causa materiali legitimationis per rescriptuz. versi. sed si dubitatur papa vel princeps: vbi concludit ꝙ non potest in preiudicium alio rum filiorum et confratruz prout est casus noster eis non consentien tibus. Sed bene potest in preiudicium aliorum venientiũ ab intesta to. ¶ Reperio etiam ꝙ quidam dominus Ludouicus de sardis doctor ferrariensis in suo tractatu legitimationis tenet eãdem opi. in tractatu legitimationis per rescriptum in quarta questione prin/ cipali. q. v. tamen quia iniustum est ꝙ pater qui peccauit possit suaz maculam abolere propria auctoritate non recurrendo ad superiorẽ.
12 argu. l. rescripta. C. de precibus impera. offerendis: tamen quia † nõ intelligitur in generali concessione concessuz ꝙ pater possit proprios filios legitimare quod non esset princeps verisimiliter concessurus. argu. l. obligatione generali. ff. de pigno. cum similibus. ¶ Nec ob/ stat quod sit voluntarie iurisditionis quia licet hoc respectu pater posset in filium exercere: sunt tamẽ vigẽtes rationes propter quas prohibetur que fuerunt supra adducte: vnde licet vna ratio cesset ta men ex quo militant multe alie rationes ꝓhibitiue militat dispositio per id quod habetur in. l. liberorum. §. notanter. ff. de his qui no/ tan. infa. et in. §. affinitatis institu. de nuptijs. Et sic concluditur ex isto primo capite ꝙ dicta legitimatio non est sufficiens ad hoc vt pos sit simul cum filio legitimo succedere. Et hoc solum fundamentum
13 sufficeret ad victoriã. ¶ Secunda difficultas † que discutienda ve/ nit est an virtute dicti priuilegij Comes habeat auctoritatem legiti/ mãdi spurios existentibus filijs legitimis: ita quod spurij legitima/ ti succedant simul cum ipsis filijs legitimis: in qua questione conclu dendum videbatur ꝙ sic inspectis verbis indulti: seu priuilegij con/ cessi dicto Comiti in quo datur potestas legitimandi etiam si pater eorum haberet descendentes ex se ex legitimo matrimonio. Et sic cõ ceditur potestas existentibus filijs legitimis vnde cuz verba sint cla ra non videtur opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in ver bis. ff. de leg. iij. l. si alij. ff. d vsufr. leg. ĩspiciẽda eniz sunt vba ꝑuilegij comitis a quo ois eius potestas dependet. ar. c. porro de priuilegijs. Nam eatenus censetur comes potestatem habere legitimandi qua/
14 tenus est in priuilegio expressum: cum talis † potestas sit de reserua tis principi: vt in. §. si quis ergo ĩ aut. quibus modis naturales effi. legitimi secundum Pau. de castro in consilio. cccxv. incipit in chri sti nomine. etc. Super primo dubio videtur dicẽdum cuz ergo detur potestas legitimandi et habilitandi ad successionem paternam etias si extant legitimi descendentes clara videtur conclusio ꝙ dictus Co

mes potuerit ita legitimare ꝙ legitimatus simul cum legitimis suc
15 cedat ab intestato. ¶ Nec videtur huic conclusioni † obstare ꝙ in/ dulto seu priuilegio dicitur absq; tamen legitimorum heredum pre iudicio. Nam dicta verba videntur intelligenda altero de tribus ca/ sibus. Primo respectu legitimorum quibus fuisset ius quesitum cũ beneficio sine iniuria alterius an fuisset prius quesitum intelligi so/ leant. l. ij. §. merito. et. §. si quid a principe. ne qd in loco publico. Se/ cundo quando eis esset ius delatum de preterito: puta ex causa fidei cõmissi licet non quesitum quo casu nõ est iniustuz filium legitimatũ excludi propter spem fideicommissi. arg. l. post emancipationem. ff. de libe. lega. et. l. specie. C. de dona. Et no. in. l. g rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obliga. Tertio quando legitimatus vellet venire contra testamentum institutis legitimis heredibus: secus autem ab intesta to quia als gratia quodammodo videretur inutilis. Cũ semper ces/ saret propter agnatos et cognatos: cum etiam vltimo loco succedat
16 fiscus. Gratia † autem sicut alie dispositiones intelligi debet vt ali/ quid operetur: vt in. l. si quando. C. de inoffici. testa. et in. c. si papa de
17 priuilegijs. li. vj. Ita † similiter clausulaz. s. absq; preiudicio succe/ dentium ab intestato interpretatur angel. in suo consilio. cclxiij. inci pit in dei nomine etc. viso puncto et in simili clausula prout consuluit ang. consuluit Petr⁹ de anch. in suo cõsilio. cclix. incipit. Pro fra tribus defuncti quedam faciunt vbi concludit ꝙ talis videtur inten tio, vt simul ab intestato succedant ex quo restituuntur ac si essent ex legitimo matrimonio nati in aut. quibus modis natura. effi. sui. §. reliqui. igitur. et quia alias vt dicit ange. etiam dicta gratia esset fru stratoria vnde interpretatur Petrus de Ancha. dictam clausulam quia poterat esse dubitatio ne princeps disponendo de hereditate certi hominis videretur tollere et excludere venientes ab intestato argu. c. vt nostrum de appel. vnde ad tale dubium remouendum vi detur voluisse ꝙ non fiat preiudiciuz quominus legitimato non suc cedente succedant alij venientes ab intestato: vt ibi latius per eum. Et licet angelus et pet. de ancha. loquantur in legitimatione non in priuilegio legitimandi tamen fortius est hoc dicenduz in priuilegio cum latius sit interpretandum ꝙ ipsa legitimatio vt concludunt do
18 ctores in. l. ij. in princi. ff. de verbo. obli. Sicut dicimus † ꝙ licet di/ spensatio sit odiosa tamẽ cõcessio potestatis dispensandi est fauora/ bilis vt est casus no. et Joan. andree et omnes doctores i. c. si. extra de
19 simonia. ¶ Sed premissis † non obstantibus contraria sententia ve rior esse videtur in casu nostro ꝙ immo virtute dicti priuilegij non potuerit Comes legitimare ita ꝙ simul cum filijs legitimis succe/ dat. Nam clarum est ꝙ Comes palatinus non potest legitimare in preiudicium filiorum nisi super hoc habeat specialem potestatem a principe. generalis eniz concessa potestas ad ea non extenditur que supreme inherent principis potestati. l. j. ff. de offi. eius cui mandata est iurisditio. c. ꝙ translationez. extra de offi. legati. ita cõcludit bar. i. l. sed et si qs. §. qñtũ. ff. si qs cautio. Et bal. i. l. ij. C. de serui. et aqua. Idẽ etiã voluit Pau. de ca. ĩ suo consi. cccxj. incip. In christi nomi/ ne etc. Super eo quod primo: quia ex quo operatur satis dicta cõces sio eo casu. quo alijs legitimis heredibus non fit iniuria nec preiudi/ cium nisi fisco non debet extendi ad casum in quo non potest fieri si/ ne quali et quali preiudicio legitime prolis. Argu. l. si quando. cum ibi no. C. de inoffi. testamento. Et hoc idem voluit dominus Paul. de castro in. l. gallus. §. et quid si tantum. ad finem. ff. de libe. et post/
20 humis. ¶ Nec obstant † illa verba apposita in priuilegio in quibus dicitur. Et si pater eorum haberet descendẽtes ex se ex legitimo ma trimonio. Nam est aduertendum ꝙ quantum ad propositũ nostrũ princeps primo concedit potestatem legitimandi quoscunq; spu/ rios absq; tamen preiudicio legitimorum heredum etiam si extant descendentes ex legitimo matrimonio. Secundo ꝙ possit natalib⁹ restituere ac si essent ex legitimo matrimonio nati. Tertio qđ possit eos reddere habiles hereditatis tam patris ꝙ aliorum vnde infe/ rendo ad propositum quando concedit potestatem legitimandi be/ ne concedit cũ illa qualitate etiam si extant descendentes sed postea quando concedit ꝙ possint habilitare ad succedendum patri non re petit etiã si extant descendentes nec iuridica est talis repetitio quo/
21 niam legitimatio † spuriorum ex damnato coitu est contra dispo/ tionez iuris communis vt in. §. fina. ĩ aut. quibus modis naturales efficiantur sui. maxime extantibus alijs filijs: vt probatur eo. titu. §.
22 si qui. ergo talis qualitas † expressa in primo capitulo que est contra ius commune seu exorbitat a iure communi nõ censetur postea repe/ tita vt probatur in. l. vxori. Et ibi nota. ff. de leg. iij. Et per glo. in. l. talis scriptura. ff. de leg. primo. Et no. Bar. in. l. pretor. §. exitq; dif ferentia. ff. vi bo. rapto. facit regula ea que a iure cum materia de re/ gu. iur. in. vj. et. l. quod vero cum materia. eod. titu. ¶ Secundo re/
23 spondeo † et aliter quod posito ꝙ dicta qualitas censeretur repetita qđ tñ est falsuz dico ꝙ talis repetitio fieri dz cũ qualitatib⁹ suis. Nã concedit potestas legitimãdi etiã existentib⁹ descẽdẽtib⁹ absq; tñ ꝑiudicio legitimorũ heredũ: igit cẽsetur repetita illa qualitas absq; tamen preiudicio legitimorum heredum. argu. eius quod habetur in. l. a filio

in.l.a filio.§.pater.ff.de alimen.& ciba.lega. Et notat Barto.in.l. sanctio legum.ff.de penis. Et faciunt nota.in.l.asse toto.ff.de here. 24 insti.& in.l.si ita scripsero.ff.de condi.& demon. Confirmatur† hoc qr talis qualitas absq; preiudicio &c.licet posita in vno capitulo habet alia capitula declarare.argu.tex.no.in.l.vtruz.& ibi Bar.& ange.ff. de peti.here. Et maxime quia nisi respectum successionis paruz aut nihil operari posset.arg.l.si quando.ff.de leg j.Et.c.si papa.de priuile.lib.vj. Concluditur ergo vel q nõ est fienda repetitio & sic quod non censetur data potestas succedendi existentibus legitimis here- 25 dibus. ¶ Pro hoc† primo adduco consilium Pet.de ancha.consilio mihi.ccxxxvij.incipit. Ex tenore priuilegij apostolici vbi concludit q per ista verba absq; preiudicio illorum qui in bonis huiusmodi succedere deberent ab intestato non videtur princeps preiudicare voluisse venientibus defuncto ab intestato quia ita sonant verba & talis cẽsetur principis intentio qui non intendit per suuz rescriptum alicui preiudiciuz generare.l.j.§.merito.ff.ne quid in loco publico.c.ex tuarum de auc.& vsupallij vt per eum latius in dicto consilio. ¶ Confirmo etiam auctoritate Bal.qui idem consuluit in cõsilio qđ incipit. Verba aũt successionis. Et habeo inter consilia Ange.consilio.cclxij.de quo etiam faciam mentionem. Et ita etiam cõsuluit Pe.de perusio in consilio qđ incipit. Visa apostolica gratia. Et predicta refert quidam Nicolaus de vbaldis auditor rote in suo tractatu successionis ab intestato. Et plura alia que statim referam. Que omnia loquuntur quando sunt in legitimatione apposita dicta verba: tamen eadem est interpretandi ratio. ¶ Sed magis in terminis decidit hoc do. Pau.de ca.in dicto cõsilio.ccxxj.incipit. Super eo qđ primo loco.vbi concludit q licet princeps possit concedere potestatem legitimãdi etiam existentibus legitimis ita q succedant simul cum legitimis qr non potuit sibi vel successoribus imponere legem.l.si quis in principio testamẽti.ff.de leg.iij.& in.c.innotuit.extra de elec.non propterea cẽsetur hoc per generalia verba alteri cõcessisse. Et hoc dicit patere in casu etiam suo ex tenore cõcessionis in qua 26 dicebat absq; preiudicio legitime prolis.proles† enim legitima dicuntur liberi.l.officiales.C.de epi.& cle.&.l.ne diutius.C.de agrico.& censi.li.xj.vnde dicit q legitima portio liberorum potest duob9 modis sumi. Primo q eis debetur ab intestato:& tũc tota hereditas cõprehenditur appellatione legitime portiõis: quia tota hereditas eis debetur cum prima causa sit liberorum.auc.in successione.C.de legi. here.& in corpore vnde sumitur.& sumendo hoc modo est sensus q si extarent liberi legitimi & naturales: legitimatus ad successionem maternam nihil posset consequi de hereditate paterna ex quo fieret preiudicium in legitima portione cum tota hereditas illis debeatur sine aliqua diminutione.l.cum ratio.ff.de bonis damnatorum. l. scripto. vnde liberi.& talis interpretatio est conformis iuri communi qđ idez disponit.vt in auc.quibus modis naturales efficiantur sui.§. illud. valebit ergo quo ad honores & alia & etiam quo ad successionem non existentibus legitimis. ¶ Secundo modo sumi potest legitima portio ſm eum per legitima debita de qua in auc.nouissima.C.de inofficiosi testa.& hoc modo non possunt intelligi quia etiam absq; dictis verbis non potuisset sine causa in legitima preiudicare & sic dicta verba essent superflua contra dictum.c.si papa.& dictã.l.si quando. sequitur ergo Pau.de castro primam interpretationem.& notandum q loquitur quando indultum dicebat absq; preiudicio legitime prolis & legitime portionis: in casu autem nostro loquitur absq; preiudicio legitimorum heredum nec se refert ad aliquam legitimam portionem.

28 ¶ Hoc idem voluit† Paul. de castro in suo consilio.ccxxxij.incipit. Videndum est primo.vbi concludit q ex testamento succedũt tales legitimati quando in priuilegio est apposita clausula absq; preiudicio venientium ab intestato: quia venientes ab intestato non possunt conqueri cum non possint consequi dicta bona nisi ex voluntate tacita vel expressa.l.si quis cum nullus.&.l.conficiuntur.ff. de iure codi. Et idem voluit Pau.de castro in consilio.ccxxiij.incipit. In christi nomine dicendum est dictam hereditatem.vbi punctaliter loquitur clausula sine preiudicio legitimorum heredum in qua cõcludit q nõ potest legitimando preiudicare filijs & descendentibus: alijs sic: quia illa verba restringuntur ad filios & descendentes. Arg.no.in.l.ex facto.§.si.ff.ad trebel. Facit quia mos & consuetudo modernorum imperatorum est appellare liberos legitimos heredes: non etiam trãsuersales.vt patet in.c.j.qui feudum dare possunt. Probantur etiam premissa ex his que dicentur in sequenti difficultate.concluditur ergo q dictus Comes non censetur habere potestatẽ legitimandi quo 29 ad successionem existentibus filijs legitimis. ¶ Ad auctoritatẽ† autem Ange.& domi. Pe.dico q dominus Petrus vt.s.retuli tenuit hanc partem & fuit sibi contrarius. Et q contra Ange.est magis cõmunis opinio. Item q in casu nostro non militat decisio Ange.& domini Petri qui loquuntur quando clausula diceret absq; preiudicio venientium ab intestato quo casu si ita ad litteram intelligeretur generaliter nihil videretur operari habilitatio ad successionem ex quo ad minus vltimo loco succederet fiscus ab intestato cõtra.c.si papa. de priuileg.que ratio in qua se fundant non militat in casu nostro in clausula sine preiudicio legitimorum heredum. Quia in tali clausula non comprehenditur fiscus neq; vir & vxor nec olim comprehẽdebãtur cognati.vt patet per totum.ff.& C.vnde legitimi.vnde quo ad vxorem & fiscum priuilegium potest multũ operari. Quinimmo etiã dicta clausula de qua loquuntur Pe.de ancha.& Ange.quoniã exclusis veniẽtibus ab intestato institutus esset extraneus quo casu admitteretur legitimatus cum non esset preiudicium venientium ab intestato.argu.eorum que dicunt Ange.& Imo.in.l.gallus.§.& quid si tantum.ff.de libe.& posthu. Quando filia exclusa a statuto a filijs est preterita:& est institutus heres extraneus: vel quando essent instituti legitimati ſm q in simili concludit Jo.and.in addi.specu.in titulo de venientib9 ab intestato.in.§.j. Et sic patet q no.ratio Ang. nõ est cõcludens.item q i casu nr̃o cessat ex quo operat̃ tñ quo ad agnatos vel etiã quo ad descẽdẽtes tñ ſm qđ intelligit do. Pau.de ca. Preterea interpretationes quas ibi dant ad illã clausulã nõ videnẽ vere.nã illa Petri de anc.ꝯuenit legitimationi & nõ priuilegio in quo non tractatur de hereditate certi hominis sed incerti nec est vera in legitimatis vt infra dicetur.interpretatio etiam Ange.non placet.primo dum dicit q potest intelligi q non possint venire contra testamentum in preiudicium legitimorum ex quo in priuilegijs cõmuniter dicitur prout dicit priuilegiuz de quod agim9 quod possint habilitare ad successionem tam ex testamento q̃ ab intestato sine preiudicio: que clausula non solum qualificat successionem testati sed intestati. Argumẽ.eorum que habentur in.l.seyeĩ.§.gayo.ff.de fundo instructo. Et ex hoc patet q falsum est q dicit quod potest operari q non excludantur quando hereditas esset delata ex causa fideicommissi. Quoniam tunc non diceretur fieri eis preiudiciuz tanquam venientibus ab intestato & in successione ab intestato cum fi- 30 deicommissarius† dicatur succedere testatori ex testamento.l.coheredes.§.cum filie.ff.de vulg.& pupil. ¶ Minus etiaz placet quod dicit q potest operari q non preiudicet post ius quesitum puta mortuo patre. Primo quia nimis restringit verba que generaliter loquuntur.l.j.§.et generaliter.ff.de lega.prestandis. Maxime cuz cõueniat iuris dispositioni vt iñ dicto.§.si quis a principe. Secundo quia ex quo datur potestas habilitandi ad successionez nulli dubius q talis potestas censetur data non solum mortuo patre sed etiã viuo & consentiente. Et fortius quia agitur de minori p̃iudicio.patet ex no.in dicto.§.& quid si tantum. Et hoc doctores habent pro absoluto. Et maxime ex quo datur potestas habilitandi ad successionez quorumcunq; agnatorum et cognatorum que non potest intelligi agnatis et cognatis mortuis ex quo potest habilitari ad successionẽ omnium: ergo volumus q si dicta clausula habet qualificare hanc: 31 ita habet qualificare illam viuo patre sic eo mortuo: qm̃ † qualitas adiecta ad qualificandum vnum capitulum qualificat omnia contẽta in dicto.c.vt in dicta.l.seyo.§.gayo. Et quod ibi per bar.ff.de fũdo instruc.& per bar.in.l.pretor.§.erit q differentia.ff.vi bo.rapto. itẽ ex q̃ sit determinat dicta clausula circa dictã p̃tẽ dz equaliter determinare.arg.l.iaz h iure cũ materia.ff.de vul.& pu. ¶ Cõfirmatur hoc idẽ qr talis p̃tãs post ius q̃situz nõ itelligeret̃ cõcessa p not. 32 per Bar.& doc.in.d.§.& qd si tñ.vñ dicit † Pau.de ca.q in dubio princeps non censetur hanc potestatem concedere q Comes possit legitimare post mortem patris.nisi exprimat: ita dicit ipse in consi. ccxxv.incipit. Super primo dubio & consilio.ccxxj.incipit. Super eo quod queritur prout in simili determinat Bar.in.l.totiens.ff.de pollici.vnde quantum ad istum effectum dicta clausula parum operaretur cum sine illa idem dicendum fuisset: & sic fit conclusio in hac difficultate q dictus Comes ex potestate sibi data nõ potuit legitimare ita q simul cum legitimis succederet. ¶ Tertia difficultas 33 † que oritur in casu nostro est posito q Comes potuisset legitimare etiã existentibus filijs legitimis an videatur hoc voluisse non obstãte q Comes dixerit sine preiudicio legitimorum heredũ in qua difficultate Ang.in dicto consilio.cclxij.& Petrus de ancha.in dicto consilio.cclix.in simili tenent q sic vt supra retuli in precedenti difficultate. Concludunt enim q non obstante clausula absq; preiudicio venientium ab intestato legitimati pariter cum legitimis succe- 34 dunt. ¶ Confirmatur† ista opinio.nã super intellectu dicte clausule absq; preiudicio venientium ab intestato. Alias vidi consiliũ solẽnis doctoris q ĩtellectus erat q filius legitimat9 succedat. Sed virtute legitimationis non auferat debitam portionem illis qui secum ĩ successione ab intestato concurrere deberent siue testator decedat testatus siue intestatus gratia exempli.regula est q omnes naturales possunt legitimari etiam extantibus fratribus legitimis etiaz tamẽ legitimationem non possunt institui in maiori portione q̃ legitimi fuerint instituti in auc.quib9 modis natura.effi.sui.§.quoniã. vnde non vult comes q p suam legitimationem inferatur preiudiciũ illis qui alias parentibus essent successuri ab intestato vt pr̃ posset legimatũ in totũ instituere & legitimũ solũ in legitima portione sibi debita iure naturali. Nã hoc casu dicto filio legitimo patre itestato decedente preiudiciuz infert & sic fit sensus legitimationis q ipse legitimatus succedat sed non auferat debitaz portionem & fiat preiudiciũ

illis per dictum indultum qui secum in successione deberent ab intestato concurrere quia si legitimatus cum fratre legitimo patre non preiudicat fratri quando rescriptum propter commodum q alteri cessaret non restringitur.l.prosperit.ff.qui et a quibus etiam no.bart. in solutione illius contrarij in.l.ex facto in prin.ff.de vulga.et pup. nec propterea†dicitur alteri preiudicium inferri nisi quando preiudicium esset enorme vel totale vt dicit glo.in.c.cum olim de consuetudine fratri ergo vel alteri fratris locum subintrandi licet esset commodum vniuersalis successionis non tamen fit sibi preiudicium enorme vel totale. Et ita intelligendo dicta clausula videtur de plano procedere patre intestato decedente eodem modo operatur q non preiudicet his qui ab intestato debeant succedere quando pater testatus decederet videlicet per rupturam testamenti vel aliter non filio legitimato instituto vniuersaliter altero filio preterito rumperetur testamentum et secum equaliter ab intestato succederet quia p indultum seu priuilegium non fit eis preiudiciũ vt vult exceptio. Et secundum hanc interpretationem relatam reperio consuluisse domi. Raphaelem fulgo.in ciuitate perusini incipit consilium. Quidam Guido Maggioli de perusio &c. Et sic in simili videtur q legitimatus non obstante clausula de qua agimus succedat simul cum legitimo et naturali. ¶ Quibus tamen non obstantibus contraria sententia verior videtur in casu nostro q immo dictus Comes non censeatur voluisse legitimare in preiudiciũ filiorum ita quod legitimatus simul cum legitimis succedat. Pro cuius conclusionis fundamento premitto q comes licet habeat potestatem legitimandi etiam existentibus filijs legitimis tamen in dubio non videtur hoc velle nisi exprimat quod velit eos esse habiles ad succedendum nõ obstantibus legitimis: quod patet quia credendum est comitem non aliter legitimaturũ quam ipse imperator esset. Argu.d.l.j.in fi.ff.de offi.prefec. preto.et.c.super litteris de rescrip. Sed legitimatio etiam facta per ipsum principem quo ad paternam successionem nõ intelligitur existentibus filijs legitimis.vt est casus in aut. quibus modis natura. effi.sui.§.illud tamen.et in.§.si quis igitur.vnde isto casu non requiritur q fiat mentio filiorum respectu preiudicij ipsorum quoniam fit viuente patre.iuxta no.per Bar.in dicta.l.gallus.§.et quid si tantũ. ff.de liberis et posthumis.requiritur tamen ad hoc vt Comes videatur illis in successione paterna voluisse preiudicare.argu. eius quod ponit Jo.and.in additio.specu.in titulo de successio.ab intestato. in versicu. Item scias q obertus de bobio. Et declarat dominus Antonius in suo consilio.ij.incipit. In nomine iesu christi visis litteris. et in consilio.xlix.quod eodem modo incipit.vnde dicit Ang.in aut. quibus modis naturales efficiantur legitimi.§.si quis.ergo restringi debent vbi extant filij legitimi non sic quando extarent alij venientes ab intestato:ex quo dicto infero†ad clausulam appositam in legitimatione quando comes dicit sine legitimorum heredum preiudicio quod ipse voluerit declarare mentem suam et restringere quando extarent alij filij legitimi. Ista interpretatio concordat in primis cum iure communi quod disponit q non fiat in preiudicium filiorum legitimorum.vt in dicto.§.illud.cum similibus. ¶ Confirmatur† secundo quia proles legitima dicuntur liberi.l.officiales.C.de episco. et cleri.prout dicit Pau.de cast.in consilio supra allegato eodem modo heredes legitimi possunt intelligi liberi quasi voluerit distinguere prolem legitimam a naturali et legitimatis. ¶ Cõfirmatur† et tertio quia videmus quod in alia materia heredes legitimi appellantur liberi et descendentes:vt patet in materia feudali in capitulo primo.qui feudum dare possunt.vnde cum videtur absurdum q dicta verba in casu nostro restringantur ad filios:quia tũc concordabit cũ iure communi operabitur multum legitimatio et clausula al's extenderetur ad omnem successurum ab intestato. Argu.l.lege obuenire solet.de verborum significa.et.l.iij.§.de illo.et quod ibi per Bar.ff.p socio. ¶ Quarto confirmatur.nam vt dicunt Bald. et elegans doctor dominus Jacobus de aluerottis in dicto.§.si clientulus.verbũ sine herede ibi appositum non tantum restringitur ex natura feudi: quia ponitur in conditione scilicet q reuertatur feudum si vasallus sine herede decesserit et nisi intelligeretur de filio talis cõditio nunq esset extitura per tex.vbi est casus in.l.ex facto.§.si.ff.ad trebel.et ibi notant doctores. Ergo ita dicamus in casu nr̃o q restringatur clausula ad liberos al's legitimo nihil operaretur si de quolibet herede et ex testamento et ab intestato intelligeretur. ¶ Quinto hanc questionem per premissa in hac clausula decidit Paulus de castro in consilio.ccxiij.incipit dicendum est:vbi hanc clausulam sine preiudicio legitimorum heredum exponit scilicet liberorum.argu.no.in dicta.l. ex facto.§.fina. ¶ Sexto faciunt que dicit dominus raphael cumanus in dicto.§.si.ali.vbi querit an dispositio illius.§.locum habeat si testator dixerit sine legitimo herede.et dicit videri dicendum quod no.quia†legitimus dicitur tripliciter. Primo quia vocatus est a lege siue ex testamento siue ab intestato.d.l.obuenire solet.de verborũ significatio. Et sic excludetur veniens de iure pretorio. Secundo modo accipi potest legitimo successore ab intestato tantum: prout accipitur in titulo.C.de legi.heredibus. Item et tertio accipi potest sine filio legitime nato.dicit tamẽ q in hoc esset periculosum iudicare vnde quancunq interpretationem capiamus legitime cum tali clausula multum poterit operari. Et sic cessat ratio Ange.et Pe.de ancha. in eorum consilijs:et licet ibi Moderni:videlicet insignis preceptor dominus meus Alexander de imola dicat q ille tex.nõ procederet quando testator vixisset sine legitimo herede:quia intelligi debet de herede successore ab intestato et non ex testamento.argu.l.iij.§.de illo.et quod ibi per Bar.ff.pro socio.quia tunc conditio poterit existere:et non existere in terminis illius tex.tamẽ in casu nostro militat ratio illius tex.ex quo est habilitatus tam ex testamento q ab intestato sine preiudicio &c.vnde si dicta clausula verificaretur in quolibet ab intestato succedente legitimo nihil in successione intestati operaretur. Ergo debent restringi illa verba ad filios per rationẽ illius tex. et maxime quia tãtum de iure pretorio succedere possent. Ex quibus patet manifesta differentia inter clausulam qua agimus. Et illã clausulam sine preiudicio succedẽtium ab intestato que est magis lata nec patitur tales restrictiones vnde non obstant auctoritates adducte q loquuntur in terminis illius clausule. ¶ Confirmatur premissa. Nã vt dictum est neq imperator neq comes in dubio censetur velle preiudicare filijs et descendentibus. Si ergo dicta legitimatio facta fuisset sine dicta clausula si simpliciter non extenditur habilitatio ad successionem ad casum quando extant filij legitimi.vt probatum est.talis autem clausula est apposita ad diminutionem iuris legitime nati. Ergo non debet operari augmentum et eius inclusionem.l.legata in utiliter.et qd ibi pulchre scribit Barto.ff.de adimen.lega. Et ista est 40 concludens ratio ni fallor. Et hoc†maxime quia non quo ad omnia efficitur legitimus sed limitate. Et sic strictius est intelligenda. vt in c.fina.de filijs presbyterorum.libro.vj.et est tex.et ibi doctores in.l. sed si hac.§.patronum.ff.de in ius vocando.vbi Moderni plura dicũt 41 ad oppositum et ibi dixi. ¶ Quinimmo†in illa clausula. Sine preiudicio venientium ab intestato.vt refert dominus Nicolaus de vbaldis auditor rote in tractatu successionis ab intestato. Bal. consuluit in suo consilio quod incipit. Uerba autem succedere valeas &c. Intelligit illam clausulam q legitimatus tunc demum succedat quando etiam sunt vel nolũt succedere veniẽtes ab intestato vsq ad quartum gradum al's si vellent succedere ipse legitimatus ab eis excluderetur:non tamen a remotioribus vltra quartum gradum. Nec similiter a cõiuge vel fisco excluderetur:et allegatur quod idem dixit in voce quando legebat.l.petitionem.C.de aduoca.diuersorum iudiciorũ dum dicit necnon personis ex transuerso latere vsq ad quartum gra 42 dum per†quem tex.dicebat Bal.q appellatione consanguineorum non veniebant transuersales nisi vsq ad quartum gradum. Et ita sepius illam.l.allegasse Guil.de cunio.de preiudicio autem coniugis vel fisci non errauit:quia lex.xij.tabu.tantum considerauit tres gradus successionis ascendentium descendentium et transuersalium.l.j. ff.si tabule testamenti nul.extabunt. ¶ Facit etiam pro Bal. tex. in aut.quibus modis naturales efficiantur sui.§.si quis autem defunctus.ibi aut etiam nostrum erarium:nec illi quantum ad hoc parcimus. Idem quantum ad propositum nostrum refert cõsuluisse Petrum de perusio in consilio quod incipit. Uisa apostolica gratia.vbi concludit q virtute dicte dispensationis poterit sic dispensationem seu legitimationem capere hereditatem ex testamento paterno. Sed si pater ab intestato decederet:et existerent veniẽtes ab intestato:tũc dispensatus non posset ab intestato patri suo succedere:cum quia de necessitate debeat sibi aliquid relinqui:quia ad hoc non intendit princeps sed solum ad reddendum eum habilem ad succedendum ex testamento quando relinqueretur ei aliquid vel ab intestato casu quo non extarent venientes ab intestato vel nollent succedere.argu.c.cum aliquibus.de rescriptis.in.vj.idem tenuit prefatus doctor in quodã consilio in quo se subscripsit consilijs quorundam doctorum perusi 43 norem incipit. Uisis dictis punctis. Idem refert cõsuluisse† eximiũ doctorem dominum Dyonisium de perusio qui tempore suo doctor veritatis appellabatur.incipit et dicendorum noticia habeatur. ¶ Excellens doctor dominus Joannes de monte sperello in.l.fina li.C.de codicillis.tangit difficultatem. Et tandem concludit vt talis dispensatus ex testamento succedat:prout in eo disponitur:ab intestato vero neminem excludat preter fiscum propter illa verba. Sine preiudicio tamen veniẽtium ab intestato. ¶ Nec obstat q fiscus nõ existentibus alijs succedat ab intestato. Et sic videatur etiam velle 44 non preiudicari fisco:quoniam gratia†quatenus cõcernit interesse concedentis late et benigne interpretatur.vt in.c.quia circa.de priuilegijs.et per Bar.in.l.beneficium.de constitu.principum. Et secundum hanc partem consuluit ipsemet Petrus de ancharano.et Pau. de castro in pluribus consilijs supra relatis in precedenti difficultate. ¶ Pro quibus etiam postremo adduco in simili que dicit Joã. and.in addi. Specu.in titu.de succes.ab intesta.§.fina.ver.sed ex facto.vbi dicit q legitimatus cum ista clausula:ita tamen q si dictum patrem tuum prolem legitimam ex.l.vxore habere contigerit adeo sequeris eidem sed cõgruam de bonis suis recipere possis portionẽ nõ potest ab intestato succedere existentibus filijs:sed tantum ex testamento

Marginal numbers in the left column: 36, 37, 38, 39.

stamēto ex quibus omnibus concludo q̄ dictus legitimatus potest succedere simul cum legitimo: licet multa dici potuissent: tamē quia erat infans ꝛ natus ex serua: ideo que dixi arbitror magis concludētia ad inualidandam legitimationem quo ad effectum de quo agim⁹. Laus deo ꝛc.

¶ Consilium. xcvi.

¶ An quedam captura facta occasione cuiusdam sn̄ie non liquide possit iustificari post executionē factam.

¶ Summarium.

1 ¶ Captura pro executione sententie late quo ad exhibitionem librorum pōt iustificari quales ꝛ quāti libri erant in societatibus in ꝓbādo consuetudinē mercatorum.

2 Pōt vel de ꝯsuetudine vel ex forma statutorū libris captis ꝑ executione sn̄ie fides adhiberi.

3 Quantuncūq̄ fieret in libris mētio de libris traffici enunciatiue talia verba enunciatiua tamen qualemqualem presumptionem faciunt.

4 Probatio que apparet difficilis sufficit ꝓbatio per presumptionē ꝛ per coniecturam.

5 In iudicijs summarijs prout est iudicium ad exhibendum ex quo nō agitur de pleno preiudicio sufficit semiplena probatio.

6 In liquidatione sententie vel instrumenti non requiritur litis contestatio neq̄ sentētia.

7 In iudicijs summarijs neq̄ requiritur libellus neq̄ litis cōtestatio.

8 De iure communi duplex datur practica pro executione sn̄ie vel instrumēti exequabilis ex forma statutorum.

9 Qn̄ qs petit sibi iustitiā ministrari ꝛ ex narratione actio certa colligi nō pōt petitio dicit̄ varia ꝛ incerta.

10 Instrumentum dotis liquidū non dicitur nisi prius liquidet̄ mors mariti.

11 Si ex forma statuti debitor ꝛ heres capi pōt dꝫ prius herede citato liquidari q̄ sit heres anteq̄ cōmitti possit captura.

12 Quando ius executiuum exerceri potest contra singularem successorem prius constare debet q̄ habeat causam a principali debitore.

13 Defensio ex cā tolli pōt.

14 In iure cū eadē sit ratio eadē dꝫ esse iuris dispositio.

15 Ex testibus examinatis ꝛ alijs ꝓbationibus factis ꝛ publicatis resultat notorium.

16 In iudicio summario acta proprie nō inducūt notorium.

17 Notoriū inducit̄ ante cōclusionē in causa.

18 Ex forma statutorum pōt prius incipi a captura ꝛ postea negocium liquidari.

19 Ex forma statutorum in executionibus proceditur de facto sine strepitu ꝛ figura iudicij.

20 Attestationes ꝛ ꝓbationes lꝫ nō reddāt rem notoriam: tñ nō est dubium q̄ probant.

21 Sufficit probatio summaria ꝛ vulgaris opinio in his que sunt parui preiudicij.

22 In his in q̄bus de facili nō pōt haberi plena ꝓbatio sufficit ꝓbatio per iuramentum.

23 In specie in casu in iudicio ad exhibendum sufficit probatio per iuramentum.

24 Testes iā examinati ꝛ publicati ꝓbant̄ etiā in casu statuti ḡnaliter ꝓhibētis probationē ꝑ testes.

25 Nō erit inutile infra terminū iuramētū deferri ex quo admittitur ꝓbatio ꝑ iuramentum.

26 Verba oblationis debēt intelligi cū effectu.

27 Probatio per iuramentum in iudicio summario ꝛ leuis preiudicij sufficit.

Dominus labia mea apiat: Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Considerata contingentia facti arbitror q̄d partes dicte domine Geneuere sint si vult deuenire ꝛ incipere a captura pro executione sententie late contra Lucam ꝛ leonardum quo ad exhibitionem librorum sint in deducendo prius coram iudice pro liquidatione sentētie 1 q̄ quales ꝛ quanti libri erant in dictis societatibus in ꝓbando† consuetudinem similium mercatorum a qua validum est argumentum. argu. l. vel vniuersorum. cum materia. ff. de pigno. act. ꝛ in. l. q̄ si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edicto. Item arguendo a communiter accidentibus iuxta. l. neq̄ natales. C. de proba. Item in probando per testes si quos habent qui dictos libros vidissent in dicto traffico. Item per libros aliorum mercatorum quibus detur fides in qui 2 bus mentio habeatur de libris dicte societatis potest† enim vel de consuetudine vel ex forma statutorum dictis libris fides adhiberi. vt i capitulo cum dilectus. Et ibi docto. extra de fide instr. Tradūt 3 plene moderni in. l. admonendi. ff. de iureiurā. Et quantuncūq̄† fieret dictis libris mentio de libris dicti traffici enūciatiue talia verba enunciatiua tamen qualem qualē presumptionem faciunt argumē. glo. in auē. si quis in aliquo. C. de edendo. Item in deducendo q̄ exhibitis aliquibus libris traffici apparebit quot ꝛ quales ibi essent libri qui probando q̄ consuetudo omnium mercatorum est ita conuertere dictos libros vocando vnuꝫ in alterāꝫ q̄ habita noticia vni⁹ per talem noticiam peruenitur in noticiam aliorum. Et est hoc non inutile vt. j. apparebit. Ex quibus omnibus apparebit certitudo 4 sententie quoniaꝫ† ex quo talis probatio apparet satis difficilis sufficit probatio per presumptionem ꝛ coniecturas cum libri sint occultati ꝛ non appareant. argu. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. ꝛ eorum que eleganter ponit bar. in. l. si quis ex argentarijs. §. pe. ff. de edendo ꝛ in. l. in illa. ad fi. ff. de verbo. obli. Item ex eo quia sum⁹ in iudicio exhibitionis librorum q̄ est valide summariuꝫ. l. iij. §. scie 5 dum. ꝛ. §. ibidem. ff. ad exhibendum. Et maxime quia† sumus in iudicio executiuo: iuxta not. in. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudica. in quibus iudicijs summarijs prout est iudicium ad exhibēduꝫ ex quo non agit̄ de pleno preiudicio sufficit semiplena probatio. l. iij. §. causa ibi vel modicum. ff. de carbo. edicto. Et no. Bar. in extrauaganti ad reprimendam in verbo summarie. ꝛ Bart. ꝛ moderni in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudicata. ¶ Nec obstat si dicatur quo modo potuerunt testes examinari vt probēt ex quo excommunicari non debent lite non contestata per id quod habetur in. c. quoniaꝫ frequenter. in principio. extra vt lit. non contesta. ꝛ in. l. in lege aquilia. 6 §. si deletum. ff. ad. l. aquiliam. respōdeo† q̄ in tali liquidatione sententie vel instrumenti non requiritur litis contestatio neq̄ sententia prout decidit in terminis Bart. in. l. ij. ad finem. C. de sententijs que 7 sine certa quantitate. Itē quia† in talibus iudicijs summarijs neq̄ requiritur libellus neq̄ litis conte. vt in cle. sepe. extra de ver. signi. ꝛ no. Bar. ꝛ doctores in. l. intra. ff. de re iudi. ꝛ Bar. in. d. §. si super rebus. omitto plura ad hec ex quo est clarum ꝛ decisum per Bart. in terminis. ¶ Examinatis autem testibus et publicatis ꝛ factis omnibus probationibus poterit dicta domina Geneuera per executionem sententie incipere a captura prout permissum est ex forma statutorum curie mercantie ꝛ curie potestatis. Et pro iustificatione capture producere dictas attestationes ꝛ probationes antea factas. Et poterit talis captura legitime ex pluribus sustineri attenta forma statutorum. ¶ Et ad hoc probandum premitto† Quod 8 licet de iure communi duplex detur practica pro executione sententie vel instrumenti exequabilis ex forma statutoruꝫ. s. vel q̄ petatur executio ꝛ processu fiat liquidatio sententie vel instrumenti ꝛ postea concedatur executio vel q̄ prius fiat liquidatio ꝛ pronuncietur instrumentum vel sententiaꝫ liquidam ꝛ postea petatur executio put ista habetur per Bar. ꝛ doc. in. l. j. in prin. ff. de eden. ꝛ in. l. proinde. ff. ad. l. aql. ꝛ in. l. ij. C. de sen. q̄ sine cer. q̄ti. ꝛ ꝑ bal. in. l. ij. C. de execu. rei iudi. ꝛ bar. Bal. ꝛ Moder. late in. l. j. ff. de leg. secundo cum simi. tamen ex forma statutorum sententia in se sit certa vel instrumentuꝫ ꝛ sint exequibilia licet adhuc non sint liquidata potest icipi a captura. ꝛ tenuta pro executione. ꝛ postea fieri potest liquidatio post capturam. ista probantur ex duobus. ¶ Primo quia statuta promittunt q̄ de facto cōmittatur captura ꝛ post capturam porrigatur petitio in qua exprimatur res causa ꝛ quantitas pro qua captus est ꝛ producatur instr̄m probationis ꝛ sic promittunt liquidationeꝫ sn̄ie post capturā. Nā a principio talis captura dr̄ fieri ꝑ re ꝛ ex cā oino varia ꝛ incerta ex quo non exprimitur neq̄ ius neq̄ causa. l. vbi autem non apparet. in prin. ff. de verbo. obli. ꝛ traditur in. l. edita. C. de 9 edendo. nam† videmus q̄ quando quis petit sibi iustitiam ministrari ꝛ ex narratione actio certa colligi non pōt petitio dicitur varia et incerta vt concludunt Inno. Hosti. Jo. An. Calde. ꝛ Jo. de imola in. c. ij. extra de ordi. cogni. ergo fortius quando nulla facta narratione ꝛ petitione fit captura talis captura dicit̄ facta ex causa varia et incerta non clara ꝛ liquida. ¶ Secundo quia permittunt statuta q̄ nedum generaliter post capturam producantur instrumenta ꝛ probationes. sed etiam in specie ꝛ post terminuꝫ iustificationis que fiāt probationes de filiatione paternitate ꝛ morte. sed ista autem de iure communi erant liquidanda ante capturam ꝛ sic ante executionem. 10 nam videmus† q̄ instrumentum dotis nō dicitur liquidum nisi prius liquidetur mors mariti per q̄ euenerit casus restituende dotis ꝛ q̄ matrimonium legitimum ꝓcesserit vt pulchre declarat Barto. in. l. si causam iudicati in fi. C. de execu. rei. iudicate ꝛ probatur ex his que ponit Barto. in repeti. l. creditores. C. de pigno. in versi. tertio prin 11 cipaliter quero. ꝛ ex his† que ponit Bal. in. l. per diuersas in. ix. seu x. q. C. mandati vbi dicit q̄ si ex forma statuti debitor et heres capi potest debet prius herede citato liquidari q̄ sit heres antequam cō 12 mitti posset captura. ¶ Unde dixit† no. Inno. in. c. quia. v. extra de iudicijs. Et sequitur ibi dominus Anto. q̄ quando ius executiuum exerceri potest contra singularem successorem prius constare debet quod habeat causam a principali debitore ꝛ sic cōcluditur quod illud instr̄m vel illa sentētia q̄ deberent executioni mādari seruata

forma iuris scilicet facta liquidatiõe ante petitionem vel post potest
executioni mandari incipiẽdo a captura si talis liquidatio fiat post
infra terminuz statuti. ⁊ sic satis est ꝙ sententia in se sit certa licet il-
lico non constet ꝙ possit probatio liquidari q2 si essent incerta ⁊ nul
lo modo possent liquidari executionẽ non mereref vt in.d.l.ij.C.de
sentẽ.que sine certa quãtitate. ¶ Quod autem sententia de qua agi-
mus in se sit certa ostenditur clare. Naz quot ⁊ quales sint socij dicta
rum societatum est certum in rerum natura ⁊ sic sententia continens
exhibitionem dictorum librorum dicitur continere rẽ certam: vt ꝓ-
batur ex his que dicunt glo. Bar. ⁊ docto.in.l.certi cõdictio. in prin.
ff.si certum petatur.dum tractant de certi condictione que datur ad
interesse.igitur talis sententia meretur executionem ex quo post est li
quidabilis iuxta formam statutorum. Nec dicitur tolli defensio par
ti isto casu quo prius non citato debitore cõceditur captura ⁊ postea
exprimitur causa ⁊ liquidatur debitum. Sed potius variari dicitur
defendendi modus quia reseruantur defensiones ex postfacto quod
fieri potest de iure.l.fi.C.de compensa.⁊.l.ij.cum ibi no.C.de edic.di-
13 ui adri.tollen. Item defensio† potest ex causa tolli.l.si seruus. C. de
his qui ad ecclesias confugiunt.⁊.l.ij.C.quando liceat sine iudice vin
dicare.multomagis tẽperari seu modificari. Et ita concludunt An
ge. Imo.⁊ moderni in.l.si sic.ff.de leg.j. Pro quibus est bona glo.in
l.de pupillo.§.meminisse.ff.de noui ope.nun.vbi potest inchoari a
precepto cum iustificatione si senseris te grauatum. ¶ Quibus pre-
missis tanq̃ necessarijs ex pluribus ostendo ꝙ dicta captura sustine
ri potest. Primo quia attentari non improbabiliter posset ꝙ dicta
sententia dicitur continere rem certam etiam nullis factis probatio-
nibus. Nam ex quo sunt condemnati ad exhibẽdos omnes libros cu
iusdam traffici quos sententia presupponit esse apud condemnatos:
vt.j.dicetur licet non constet qui ⁊ quales sint dicti libri ⁊ quot: ⁊ sic
videatur incerta vt in dicta.l.vbi autem non apparet.in prin.⁊ in.l.
certam.⁊ ibi no.ff.si cer.peta.tamen redditur certa per relationez ad
aliud scilicet referendo se ad libros certi traffici existentes apud con-
14 demnatos: ista† tamen a pari procedunt aliquid esse certũ per se vel
per relationem ad aliud.l.si ita scripsero.cum ibi no.ff.de condi.⁊ de
mon. Et in terminis pro hoc adduco tex.cum glo.in.l.vbi autem nõ
apparet.§.illud.vbi iuriscõsultus vult ꝙ si promitto triticum quod
habeo in horreo dicitur promissio certa: ⁊ tamen nõ apparet de qua
litate ⁊ quantitate tritici quod requiritur ad hoc vt promissio dicaf
certa vt dicit illa lex ĩ prin.⁊ no.colligũt ibi Jo.de imo.⁊ mod.ꝙ pa
ria sunt aliqd esse certũ ꝑ se vel ꝑ relationẽ ad aliud ⁊ sic volũt ꝙ ꝓ-
pter relationẽ ad horreũ ꝓmissio dicaf ꝯtinere rẽ certã: ita dicamus
in casu nr̃o ꝙ propter relationem adicatur ad certum trafficum sen
tentia continere rem certam. ¶ Et confirmatur hoc ex ratione etiaz
quam ibi assignat glo.que dicit soluendo oppositionem quam facit
de principio illi⁹ legis ꝙ dicta promissio prima facie apparet incer
ta sed ex postfacto ex dictis verbis apparebit certa exponunt glo.q-
dam antiqui scilicet propter aperturaz horrei ad quod promissor te
netur quasi sentiant ꝙ apto horreo de facili mensurando apparebit
quantitas ⁊ qualitas: ita dici potest in casu nostro ꝙ ex quo aduersa
rij tenentur habere ad minus aliquos libros propter condemnatio-
nem ⁊ oblationem quam fecerunt ⁊ per dictam exhibitionem statim
apparebit qui quales ⁊ quot sint dicti libri propter connexitatem in
scribendo dictos libros vt.s.dixi.idem est etiam dicendum attentis
rationibus quas ibi assignat Bart. prima est quia ex quo promissio
refert se ad frumentum: de quo in horreo non videtur promissum vt
certa species. Et ideo dicitur continere rem certaz: ita in casu nostro
referendo se ad libros certi traffici. Et licet casus diuersus videatur
quia in illo casu demonstratur locus in quo sint dicti libri inter quos
casus videtur facere differentiam Bar.in.l.j.in fine.ff.de dote prele-
gata.vbi vult ꝙ si lego pecuniam apud me depositam demonstrato
loco dicif pecunia legata in specie. Sed si lego eodem modo loco nõ
demonstrato vbi sit pecunia potius dicitur legatum quantitatis q̃
certe speciei argumento.l.lucius.§.quisquis.ff.de leg.ij. Sed hec dif
ferentia non contradicit quo ad propositum nostrum: quia sicut in
casu Bar.per demonstrationem loci in quo sita est pecunia demon-
stratur certa species ita hic per demonstrationem traffici. nam non
plus redduntur libri certi si diceretur promitto libros existentes in
tali loco nõ exprimendo quos libros q̃ si diceretur promitto libros
talis traffici talium personarum ex quo vno exhibito cõstat ꝙ sciat
quales ⁊ quot sint libri talis traffici vnde cuz sit eadem ratio eadem
debet esse iuris dispositio. vt.l.illud.ff.ad.l.aquiliam. nec Bar. facit
differentiam quantum ad hoc vt legatuz dicatur plus vel magis cer
tum. Sed ad hic an dicatur legatum speciei qđ non contingit in casu
nostro quia sumus in certis speciebus. ¶ Facit etiam alia ratio quã
assignat Bar.in dicto.§.illud. quia dicit ꝙ ideo dicitur certa quia so
lutio non est variabilis ad voluntatem creditoris neq3 ex natura rei
ex quo refert se ad frumentum certi horrei: ⁊ ita est in casu nostro an
teneatur edere omnino omnes libros dicti traffici que exhibitio non
est variabilis ad voluntatem reorum neq3 ex natura rei. Et sic ex ꝓ-
missis resultat verissima conclusio ꝙ dicta sententia dicitur rem cer-
tam continere ⁊ sine alijs probationibus captura sustineretur apud
iudices doctissimos prout audio fore iudicem in causa iudicaturum.
Multo ergo fortius hoc dicendum est stantibus probationibus de
quibus premissum est: ⁊ ex quo sumus in iudicio parum preiudiciali
⁊ multum summario in quo sufficit semiplena probatio vt dictũ est.
15 ¶ Secundo principaliter potest sustineri† quoniam ex dictis testi-
bus examinatis ⁊ alijs probationibus factis ⁊ publicatis resultabit
notorium: nec obstat si dicitur de causa non liquere: quia ante conclu
sum in causa adhuc possent instrumenta ⁊ alie probationes in cõtra-
rium fieri. vt dicit glo.in.c.dilectus. de fide instru. quam sequuntur
Bal.⁊ magis communiter docto.⁊ Ludo.roma.in.l.is cui bonis.ff.
de ver.obli.⁊ do. Anto.⁊ Abb.in.c.laudabilem.extra vt lite pen. et
Ang.⁊ Imo.in.l.pomponius.al's incipit si vni.ff.de re iudi. Sed qc
quid dicant premissi doctores contraria opinio verior videtur ⁊ ma
gis communis in alijs locis per tex.in dicto.c.significauerunt.vbi ꝓ-
supponitur ꝙ potuit liquere de causa ⁊ tamen diuinare est ꝙ fuerit
in causa conclusum ⁊ melius probat tex.in.c.cum olim.de verb. sig.
vbi equiparanf ꝯfessio rei euidentie ⁊ probatio. Et ibi hoc tenet do.
Abb.⁊ per illum tex. hoc tenuit do. Ant.in.c.in litteris.de resti.spo.
⁊ hanc opinionem tenet Inno.in.c.ex tenore.de rescrip.⁊ do. Anto.
in.c.fi.per illum tex.de temporibus ordinandorum. Et Imo.in.c.ex
tenore.de rescrip.⁊ in.c.presentia.de renun.⁊ Jo.de ana.in.c.si con-
stiterit.de accusa.idem voluit Bar.in.l.fi.ff.de publi.iudi.⁊ Jo.an.
in addi.specu.in titu.de excep.§.dicto.ver. Sed an reus. Et tenet ele
gans doctor do. Fran.de are.in.d.c.significauerunt.allegat tex.in. l.
diuus.ff.de offi.p̄si.facit quod no. Bar.in.l.j.in prin.ff.de no. operis
nun. ¶ Et ad rationem contrariam dicitur ꝙ non est vera quia at-
tenta dicta ratione confessio non induceret notorium contra multa iu
ra potest etiam dici saluando glo.in dicto.c.significauerũt. ꝙ eoipso
ꝙ probatio est facta redit rem notoriam ꝑsumptione iuris. Sed ista
notorietas est commutabilis vsq3 ad conclusionez in causa ⁊ nõ post
⁊ sic post conclusionem dicitur de causa liquere verius. ita eleganter
declarat do. Abb.in.d.c.cum olim.extra de ver.sig. Et est aduerten
dum ꝙ intelligitur de notorietate ad finẽ obtinẽdi in tali iudicio sum
16 mario quoniam in simili iudicio acta† proprie non inducunt notoriũ
prout hec latius declarat do. Anto.in repeti.c.vestra.de coha.cleri.
⁊ mulie.in.xxxix.col.in formis.⁊ inferendo ad propositum dico ꝙ sa
tis etiam dicitur liquidata sententia ante petitionez executionis per
17 dictas probationes. ¶ Nec obstat si dicatur† ꝙ requiritur pronun-
ciatio sententiam liquidatam esse anteq̃ mandetur executioni: prout
est de mente Bar.in.l.proinde.ff.ad.l.aquil.⁊ voluit Bal. clare in re
peti.l.j.ff.de leg.j.⁊ Bal.in.l.ij.C.de execu.rei iudi. Quoniam ad hoc
respondeo primo ꝙ magna est difficultas vtrum requiratur pronũ-
ciatio. Nam Bal.in simili in.l.fi.§.j.ff.si cer.peta.tenet contrarium
⁊ omnes auctoritates.s.allegate que dicunt ꝙ notorium inducitur
ante conclusionem in causa. Facit etiam in contrarium doctrina Ja-
co.butri.auf.hoc si debitor.C.de pigno.ꝙ voluit posse agi cõtra ter
tios possessores facta prius excussione per nuncios l3 non pronũcief
excussionem legitime factam.⁊ sequuntur Ange. Imo.⁊ Pau. in.l.
stipulatio.§.hoc interdictum.ff.de noui operis nunciatione. ⁊ licet
18 Bartolus ibi contrarium tenuerit tamen hinc† inde multe sunt opi
niones quos dominus Alexander cõcordat quod aut aliquid habet
esse preparatorium alterius iudicij prout est excussio ⁊ tunc requira-
tur pronunciatio: ⁊ ita procedat opinio Barto.ibi. Aut non est pre-
paratorium. Et tunc non requirit. hoc probatur ex his que ponit
Bartolus in.l.si finita.§.iulianus.in quinta columna. in versiculo
procedo vlterius.dicit glo.ff.de damno infecto.⁊ Baldus in.c.j. de
milite vasallo qui contumax est.dum dicunt quod non est necesse ꝓ-
nunciari super contumacia sed satis est ꝙ de relatione nuncij ⁊ de ac
cusatione contumacie appareat in actis vnde ad propositum cuz de
iure communi ante executionem debeat precedere liquidatio nõ mi-
rum si requiritur pronunciatio quia fieri debet ante petitionem exe-
cutionis vel ad minus ante executionem in ipso processu: vt supra di
xi. sed quia ex forma statutorum potest prius incipi a captura ⁊ post
ea negocium liquidari vt supra demonstratum fuit. Et sic non est ꝓ-
paratorium necessarium ad capturam: idcirco satis est ꝙ de liquida
tione in actis appareat: nec requiritur pronunciatio ⁊ ista est clara ⁊
vera responsio. ¶ Sed quid plura omnis difficultas tollitur quia
19 ex forma statutorum† in talibus executionibus proceditur de facto
sine strepitu ⁊ figura iudicij quo casu censetur sublata omnis solenni
tas iuris ciuilis ⁊ tantum seruari debent solennitates iurisgentium.
vt plene declarat Bartolus in extrauaganti ad reprimendam. ver-
siculo. sine figura iudicij. ⁊ canoniste in dicto capitulo sepe. extra de
verborum significatio. sed talis solẽnitas pronũciationis est inuenta
de iure ciuili: ⁊ est etiam satis dubium an requiraf vt supra dixi. igi-
tur non requiritur attenta forma statutoruz. Nam si nulla facta neq3
expressione cause neq3 probatione ꝓcedif ad capturam quis non vi-
det ꝙ fortius procedi debet factis probationibus ꝓut dixi. ¶ Ter-
tio ⁊ vltimo

tio ⁊ vltimo potest defendi dicta captura si factis probationibus vt dixi captura concessa dicte probationes ⁊ acta producantur ad iusti 20 ficationem capture. nam licet† dicte attestationes ⁊ probationes nõ redderent rem notoriam tamen non est dubium ꝙ probant argumẽto eius qđ habetur in.l.li.cuꝫ lite mortua.ff.iudi.solui.⁊ in.l.is apud quem.C.de eden. Que probatio legitima reputari debet argumẽto 21 eius quod.s.dictum est bene†.⁊ facit qđ dicit do. Ant.in.d.c.vestra. de coha.cleri.⁊ mulie.col.xj.vbi etiam ꝙ si sum⁹ in his que sunt par ui preiudicij sufficit probatio summaria ⁊ quandoqꝫ vulgi opinio. argumento eius qđ scribit Bar.in.l.si constante.in prin.ff.solu.ma. 22 Item† ꝙ in his in quibus de facili non potest haberi plena proba/tio sufficit probatio per iuramẽtum. Sed in specie in casu nostro iu dicio ad exhibendum ꝙ sufficiat probatio per iuramentum.⁊ proba 23 tur in.l.thesaurus.ff.ad exhi.q̃r† est valde summarium.vt in.l.iij.§. sciendum.eo.ti. Et plene hoc declarat Bar.in extrauagãti ad repri/mendam in verbo summarie. Et poterit fieri talis testium productio ⁊ aliarum probationum infra tres dies indubitanter infra quem ter minum non reperio probationem per testes prohibitam per aliqua statuta. Quinimmo etiam post infra tempus quo possunt fieri alie ꝓ bationes q̃r lꝫ statutum potestatis dicat ꝙ post tres dies non possit 24 fieri iustificatio per testes neqꝫ† admittatur probatio per testes: ta/men hoc casu non dicitur fieri per testes sed per acta publica que ꝑ petuam fidem faciunt.vt in.l.gesta.cum materia.C.de re iudi.⁊ in.l. publicati.⁊ ibi Bal.C.de testa. Item testes iam examinati ⁊ publica ti probant etiam in casu statuti generaliter prohibẽtis probationem per testes.vt voluit no.Bal.⁊ sequũtur Moder.in.l.certi condictio. §.quoniaꝫ igitur.ff.si cer.pe. Amplius dico ꝙ possent examinari te stes producendo eos ad coadiuuandum probationem per libros et alias probationes premissas: quia nõ dicitur simplex probatio per testes.vt declarat Bart.post Iaco butri.in.d.§.quoniam igitur. et post eum Moder. Sed hoc non prosequor tanꝗ̃ non necessarium. 25 ¶ Arbitror† etiam ꝙ erit non inutile post omnia predicta infra ter minum sibi iuramentum deferri ex quo admittitur probatio per iu/ramentum: vt dictum est. Item in supplemẽtum aliarum probatio/num per not.in.l.admonendi.ff.de iureiuran.⁊ hoc de iustificatione capture. Adhuc restant alia de quibus dubitatur facilis est respon/sio. Primum est nunquid sit satis probatum libros esse apud Lucã ⁊ Leonardum quorum exhibitio petitur ⁊ in hoc concludendum est ꝙ sic quoniam si non fuissent dicti libri apud eos ⁊ non habuissent fa cultatem exhibendi iniuste eos iudex condemnasset.l.tigni.§.pe.l.fi. ff.ad exhibendum.facit quod habetur in.l.is qui se obtulit. ff. de rei 26 vendi. Sed† pro iustitia sententie presumitur.c.in presentia.de renũ ciatio.l.herẽnius.§.gaia.ff.de euic. Ergo presumendum est quod haberent facultatem rei restituende. ¶ Confirmatur per tex.in.l.q restituere.ff.de rei ven.vbi in simili condemnatus ad restituendũ co gitur: si non probetur ꝙ sine dolo facta sit quominus posset restitue/re ⁊ sic videtur ꝙ sit probandum ꝙ post sententiam ablata sit facul/tas restituendi: ⁊ sic presupponitur ꝙ presumatur habere facultatẽ rei restituende ex quo est condemnatus. Preterea pars aduersa ob/tulit se velle dictos libros exhibere: prout in sententia continetur.er/go infertur ꝙ facultatem habebat: al's nõ potuisset offerre: q̃r talia verba oblationis debent intelligi cum effectu.l.j.in fi.ff.quod quisqꝫ 27 iur. videtur enim† pars fateri omnia que cõtinentur in scriptura ob lationis.vt habetur in.c.cum olim.de censi.⁊ in.c.cuꝫ venerabilis.de exceptionibus.virtualiter igitur sententia videtur declarare libros fuisse apud aduersarios tempore sententie: sic etiam hodie presumiẽ iuxta plene no.per Bal.in.l.ex persona.ff.de proba. Et maxime suf ficit talis probatio in tali iudicio summario ⁊ leuis preiudicij. vt.s. dixi. ¶ Secundum est nunquid precise cogantur an non possint sol uere interesse in quo concludendum est ꝙ precise propter virtutem sententie.vt voluit glo.quam ibi assignant ⁊ approbant Bal.⁊ An ge.in.d.l.qui restituere.ff.de rei ven.⁊ Bald.in.l.j.C.de sen.que ꝓ eo qđ interest. Et al's cõsultũ vidi per doctissimos viros. Et hoc nisi ꝓ baretur ꝙ nõ habẽt facultatẽ exhibẽdi ꝓm qđ no.in.d.l.qui restitue re.⁊ ꝓm qđ habeẽ in.l.si quis ex argẽtarijs.§.pe.ff.de edẽ. ⁊c. Laus Deo omnipotenti.

¶ Consilium.xcvij.

¶ An heres proximior institutus in testamẽto si adijt hereditatem ab intestato dicatur renũciasse ex testamẽto. Et qñ confessio facta in respõdẽdo positionibus possit reuocari etiaꝫ nõ docto de errore. Et qñ dicatur incõtinẽti reuocari.

¶ Summarium.

1 ¶ Qui est institutus in testamẽto ⁊ adit hereditatẽ ab intestato vi detur repudiare hereditatẽ ex testamẽto.
2 In facto alieno regulariter presumitur ignorãtia.
3 Institutus in testamẽto presumitur scire hereditatem ex testamẽto tãꝗ̃ cõsanguineus testatoris.
4 Si heres institutus in testamẽto fuerit absens a loco in quo factum fuit testamẽtum presumitur ignorãtia.
5 Ignorãs testamẽtũ cõditũ ⁊ se heredẽ institutũ adeũdo ab intesta/to nõ cẽsetur ex testamẽto repudiasse.
6 Respõdẽs positioni põt incõtinẽti suã rñsionẽ corrigere.
7 Potest absolute corrigi respõsio nõ docto de errore qñ incõtinẽti fa cta fuit.
8 Stilus ⁊ consuetudo est ꝙ respondeatur positioni ⁊ scribatur re/sponsio.
9 Confessio redacta in scriptis videtur ꝙ incontinenti non dicatur fa/cta correctio.
10 Confessio tanꝗ̃ erronea videtur posse reuocari nisi fuerit iurata.
11 Statim ꝙ cõfessio est redacta in scriptis nõ põt dici amplius corre/ctio fieri incontinẽti.
12 Cõfitẽs primo vnã positionẽ secũdo aliã repetẽdo idẽ per idẽ põt in continẽti se corrigere.
13 Quis dicitur satis incontinenti se corrigere dummodo ad alia nõ di uertat non considerando an cõfessio sit redacta in scriptis vel extra.
14 Arguunt doctores de teste corrigente dictum suum ad partẽ corrigẽ tem cõfessionem.
15 Pars facilius reuocat suam confessionem ꝗ̃ testis dictũ suum.
16 Iuramẽtum nõ impedit reuocationẽ cõfessionis.
17 Cõfessio deliberata dꝫ corrigi errore ꝓbato.
18 Errorẽ quõ dicitur qs allegasse in testamẽto.
19 Producẽs instrumẽtum videtur asserere ⁊ cõfiteri oĩa cõtẽta in in/strumento.
20 Satis est ꝙ narreẽ factũ ex quo resultat exceptio.
21 Per instr̃m aditionis probaẽ error cõfessionis.
22 In his que dependent ab animo ⁊ mentis declaratione statur pro/prie assertioni.
23 Debet haberi noticia nõ solum testamẽti cõditi sed de eo qđ solẽni/ter fuerit cõditum.
24 Quis negãs aliquã positionẽ ⁊ postea posuit idẽ in sua positione sꝫ minus nõ videtur periurus.

1 Dominus labia mea apiat. Et spiritussanctus illuminet intellectum. In presenti cõ sultatione tota vis consistit. Nũquid† domina Nanna in stituta heres ab honofrio in testamento adeundo hereditatem ab in testato tanꝗ̃ proximior ⁊ consanguinea censeatur repudiasse ex testa mento in qua difficultate visum fuit prima facie ꝙ censeretur adiuis se ab intestato ⁊ repudiasse ex testamento quoniam non potuit adire ab intestato nisi prius repudiaret ex testamento.l.anteꝗ̃.C.commu/nia de succes.l.plurium.ff.de acquirenda hereditate. Ergo si voluit consequens scilicet adire hereditatem ab intestato necessario voluit antecedens necessarium ad illud scilicet repudiare ex testamento.l. illud.vbi est casus.ff.de acquirenda hereditate. Et sic videbatur ꝙ annullato testamento per repudiationem iuxta tex.cum ibi no. in.l. §.ff.de iniusto rupto ⁊ irrito testamento.res dicatur esse in causa inte stati. Et consequenter aperta sit via alijs venientibus ab intestato. vt in.l.papinia.§.si quis ex his.ff.de inoffi.testamento.faciunt not. in.l.si post mortem.§.fina.per Barto.ff.de bono.possess.contratab. Et in.l.fina.ff.de liberis ⁊ posthumis.cuꝫ similibus. ¶ Sed his nõ obstantibus contrarium sententiam veriorem existimo ꝙ immo per dictam aditionem ab intestato non censetur renunciasse ex testamen to ⁊ ꝙ non valuerit talis aditio ab intestato. Et pro fundamento hu ius conclusionis dicimus ꝙ ille qui est institutus in testamẽto ⁊ adit hereditatem ab intestato tunc videtur repudiare hereditatem ex te/stamento quando sciuit hereditatem ex testamento sibi delatam al's secus.vt traditur in dicta.l.illud.⁊ in.l.nec his.§.j.vbi est casus.⁊ in l.in plurium.⁊ in.l.clodius.ff.eodem titulo. Et probatur quia quis non censetur velle iuri suo quod sibi competere ignorat renunciare. vt in.l.mater decedens.cum ibi no.ff.de inoffi.testamento. Quod au 2 tem ignorauerit ostenditur† quia regulariter in facto alieno presumi tur ignorantia.vt in.l.verius.ff.de probatio.⁊ in.l.fina.ff.pro suo. Et Barto.ponit in.l.non fatetur.ff.de confessis. ¶ Nec huic† fundamẽ 3 to obstat si diceretur ꝙ dicta domina Nanna presumebaẽ scire tãꝗ̃ consanguinea testatoris testamentum conditum ex quo consangui/neus presumitur scire facta consanguinei sui.l.octaui.ff.vnde cogna/ti.l.de tutela.C.de in integrum restitutione.⁊ notat Bartolus in.l. minor vigintiquinqꝫ annorum. ex aspectu. ff.de minoribus. Quo/niam quantum ad hoc vtrum consanguineus decesserit testatus vel non: non videtur presumi scientia.casus est clarus in.l.quoniam so/rorem.C.de iure deliberandi.vbi Baldus respondet ad iura contra ria dicendo quod presumatur scire iura sanguinis ⁊ processum natu re. Sed factum testatoris ⁊ sic hominis scire non presumitur ꝑ illuꝫ textum. ¶ Preterea clare respondetur ꝙ cum dicta domina Nan/ 4 na fuerit absens† a loco in quo factum fuit testamentum presumitur ignorantia. Casus est clarus. Et ibi Baldus ⁊ alij in.l.titius.§. lu/cius.ff.de liberis ⁊ posthu. Et tenet Bar. in.l.is potest.ff.de acqui.

5 bered.⁊ probatur hoc idem † per instrumentum aditionis cui in tali animi declaratione standum est.vt dicit Barto.in dicta.l.is potest. Et statim latius dicetur:ex quibus concluditur ꝙ si ignorauit testamentum conditum ⁊ se heredem institutam adeundo ab intestato nõ censetur ex testamento repudiasse. ¶ Sed in contrarium iterum insurgunt aduersarij ꝙ immo probatur sciẽtia ꝙ sciebat tempore aditionis ꝙ honofrius condiderat testamentum ⁊ ꝙ eam heredem instituerat. Et ita fatetur domina Nanna respondendo ad octauam positionem ex qua † responsione habetur pro confessa ⁊ preiudicat sibi talis confessio.l.j.ff.de cõfessis.⁊.l.vnica.C.eo.⁊ in.l.de etate.§.si qs cum heres.ff.de interroga.act.⁊ sic probata scientia Nanne firmum videtur fundamentum in contrarium adductum. Ad hanc obiectionem respondemus ꝙ aduersarij immediate in nona positione posuerunt ꝙ dicta domina Nanna sciebat dictum Honofriuz decessisse testatum ⁊ non intestatum que positio in effectu idem videtur continere quod octaua quantum ad effectum nostrum. Et tamen domina Nanna illam negat per quam negationem videtur se incõtinenti cor

7 rexisse. Nulli † autem dubium est ꝙ respondens positioni potest incontinenti suam responsionem corrigere etiam non docto de aliquo errore.vt est tex. Et ibi doctores in.c.preterea.de testibus cogen. Et tenet glo.in.c.fi.de iureiurando.in.vj.⁊ tenent Hosti.Jo.and.⁊ do. Anto.in.c.ex litteris.extra de diuortijs. Et domi.Abb.in.c.fina.de confessis.⁊ in.c.cum causam.in.ij.col.de appella.cuz concordan. Ex quibus concluditur ꝙ quatenus ex prima cõfessione inferebatur ipsam sciuisse honofrium decessisse testatum dicitur ipsam correxisse. Et hoc negasse in responsione ad sequentem positionem ⁊ ad hoc est doctrina Bal.in terminis in.l.j.circa.vij.col.ver.⁊ not.ꝙ interdum C.de furtis.cuius verba.j.referẽtur. ¶ Sed in duobus pars aduersa contra istam responsionem instare posset ꝙ dicta domina Nanna in responsione ad nonam positionem non potuit corrigere responsionem factam ad octauam:prout factum fuit. Primo quia tunc absolute potest corrigere suam responsionem non docto de errore quãdo incontinenti hoc facit vt dictum est.secus si ex interuallo vt traditur in dicto.c.fina.de confessis.⁊ in.l.error.C.de iuris ⁊ facti igno. Sed in casu nostro non dicitur se incõtinenti correxisse. Igitur ⁊c. Quod au

8 tem non dicatur se incontinenti correxisse quia stilus † ⁊ consuetudo est ꝙ respondeatur positioni ⁊ scribatur responsio postea legatur sequens positio ⁊ respondeatur:⁊ ita censeri debet actum fuisse in casu nostro.argu.l.quod si nolit.§.quia assidua.ff.de edili.edicto.⁊.l.fi. C.de fideius.⁊.l.vel vniuersorum.ff.de pigno.actio.⁊ notant Pet.et Cy.in.l.ij.C.que sit longa consue.⁊ domi.Anto.in.c.fina.extra de cõ

9 suetudine.si ergo confessio † iam erat redacta in scriptis videtur ꝙ incontinenti non dicatur facta correctio:quia tunc incontinenti fieri videtur quando fit anteꝙ̃ confessio redigatur in scriptis ita voluit glo. que allegatur pro singulari in.c.apud misericordem iudicem.xxij.q. prima.quam sequitur Archi.in dicto.c.fina.de iureiurando.li.vj.⁊ Hostien.⁊ Jo.and.in dicto.c.ex litteris.⁊ domi.Abbas in dicto.c. preterea.⁊ domi.Anto.in dicto.c.fi.in.ix.col.de confessis. ¶ Secun

10 do quia tunc † confessio tanꝙ̃ erronea videtur posse reuocari nisi fuerit iurata. Nam propter iuramentum videtur prohibita correctio et reuocatio.vt voluit Inno.in.c.cum dilecti.extra de accusa.⁊ Inno. in.c.inter dilectos.C.de dona.⁊ Petrus de ancha.in suo cõsi.clviij. incip. Rationes ⁊c. Sed dicta cõfessio fuit iurata.igitur ⁊c. ¶ Tertio quia posito ꝙ confessio iurata reuocari ⁊ corrigi possit:tamẽ hoc non videtur admittendum passim ⁊ indistincte sed cum cause cognitione docto de errore.ita concludit domi.Anto.in dicto.c.fi.col.xix. ¶ Quarto ⁊ vltimo quia licet incõtinenti possit confessio corrigi nõ docto de errore tamen debet error allegari.ita concludit Bald.in.l. alia.in.j.col.C.de his quibus vt indignis.⁊ sentit domi.Abbas in dicta.l.fi.circa vltimam col.extra de confessis.facit quod habetur in.l. si adulterium cum incestu.§.idem pollioni.ff.de adulterijs.in clemẽti.appellanti.de appellationibus.cum similibus. Sed tamen adhuc premissis non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimamus:quod immo respõdendo postea none positioni potuerit p̃

11 cedentem responsionem corrigere. Et ad primam † rationem respõdemus ꝙ dicta glo.nõ vult ꝙ statim ꝙ confessio est redacta in scriptis non possit dici amplius correctio fieri incõtinenti. Sed bñ vult ꝙ semper dicatur fieri incontinenti si fit anteꝙ̃ redigatur in scriptis ad primum allegat.d.c.preterea.ad secundum dictum.c.cum olim. de censibus.ergo in primo capite quando fit incontinenti vel sit redacta in scriptis vel non potest reuocari dummodo incõtinenti. Et ita probat tex.quem allegat. Sed in secundo capite quando non fit incõtinenti respectu temporis:tamen anteꝙ̃ in scriptis redigatur potest fieri.⁊ ideo allegatur ꝙ si fit reuocatio anteꝙ̃ redigatur i scriptis dicitur incontinenti fieri non tamen negatur quin possit dici fieri incontinenti dato ꝙ redacta fuerit in scriptis. Et ita intelligendi sunt doctores allegantes illam glo.⁊ qui aliter intelligant paralocizant:frustratoria enim redderetur al's decisio glo.in.d.c.fi.de iureiurando.in vj.que dicit ꝙ incontinenti fieri potest correctio non docto de errore ex quo secũdum scilicet iudiciorum:⁊ communiter accidentia immediate responsio scribitur quod non fuit de intentione doctorum. Et quod hoc sit verum ostenditur. Nam Bal. † in.l.j.circa vnam col.C. de furtis.dicit ꝙ si aliquis primo confitetur vnam positionem secũdo aliam repetentem idem per idem negat:potest incontinenti se corrigere per tex.in dicto.c.preterea.⁊ adducit rationem quia anteꝙ̃ ad alia diuertat potest se corrigere cum hoc liceat tali cuius imaginem gerit confitens.vt in.l.fi.C.de fideicommissis.⁊ sic Bal.vult ꝙ satis dicatur fieri incontinenti dummodo ad alia non diuertat non consi

13 derando an confessio sit redacta in scriptis vel extra.vnde † dicit do. Abbas in dicto.c.fi.de confessis.circa vltimam col.ꝙ hoc relinquitur arbitrio iudicis quando dicatur se incõtinenti corrigere.prout dicunt in teste Host.⁊ alij in dicto.c.preterea.⁊ Archi.in.c.quia vero. xxv.q.ix.⁊ ita declarat glo.in dicto.c.apud misericordem. Cõfirma

14 tur hoc † quia doctores arguunt de teste corrigente dictum suum ad partem corrigentem confessionem.vt no.in dicto.c.preterea. Quin

15 immo † facilius pars reuocat suam confessionem q̃ talis dictũ suuz. Nam ex interuallo reuocatur cõfessio docto de errore.vt traditur in dicto.c.fi.de cõfessis.secus in teste.vt in dicto.c.preterea. Sed testis potest dictum suum corrigere licet redactum in scriptis dummodo faciat hoc anteꝙ̃ loquatur parti iuxta no.per gl.in auf.de testibus. §.quia vero.⁊ Bar.in.l.eos.ff.de falsis.ergo idem in reuocatione cõfessionis. Et per hoc adducimus quod dicit Specu.in titu.de positio.§.x.ver. Item si positiones.vbi reprobando opinionem Joã.de deo.⁊ Obert.de bobio qui dicebant ꝙ quãdo positio est data in scriptis reuocari non potest al's secus dicit ꝙ talis opinio est plusꝙ̃ erronea ⁊ fatua.nulla enim ratio suadet quin potius reuocetur nõ scripta q̃ scripta cum scriptura solum fiat ad solẽnitatem.l.emancipa. C.de fide instrumentorum. Que ratio assignata in positione pariter concludit in responsione. Ex quibus concludimus ꝙ quantũcunq̧

16 fuerit redacta in scriptis corrigi potuit. ¶ Ad secũdaz rationẽ † de iuramento respondemus ꝙ iuramentum non impedit reuocationez confessionis.ita decidit domi.Anto.in dicto.c.fi.de confessis.⁊ bal. in.l.error.in penul.col.C.de iuris ⁊ facti igno.facit. Nam ille qui iurat falsum quod credit esse verum non est periurus.vt in.c.quanto. extra de iureiurando.facit quod notat Bal.in.l.vnica.in.xvij.col.C. de confessis. Et probamus hoc ratione cõcludenti in casu nostro.naz responsiones fiunt positionibus medio iuramẽto.vt in.c.presentiũ. de testibus.libro.vj. Et tamen videmus ꝙ possunt reuocari.vt in dicta.l.error.ergo datur intelligi ꝙ iuramentum non impedit al's nulla responsio reuocari posset quod est falsum. Et hanc opinionem tenet Ludouicus romanus in.l.si vero.§.de viro.fallentia.xxxj.ff.soluto matrimonio. Et ita dicit se consuluisse florentie. ¶ Ad tertiaz rationem respondemus ꝙ quando fit incontinenti non requiritur probatio erroris.vt per glo.in dicto.c.fi.de iureiurando.li.vj. Et probatur ratione concludenti. Nam si vera esset ⁊ generalis dicta ratio falsa esset communis omnium opinio in casu nostro. Nam ex quo respõsiones semper fiunt medio iuramento nunꝙ̃ daretur ꝙ possent incõtinenti reuocare non docto de errore quod est contra glo.in dicto.c.finali.de iureiurando.libro.vj. Et contra communem intẽtionem do

17 ctorum. Et ad † dicta domi.Anto.respondemus ꝙ loquitur quãdo quis vult reuocare positionem iuratam quo casu quia censetur deliberate posuisse non potest reuocare non docto de errore quia confessio deliberata debet corrigi errore probato ẜm Bald.in dicta.l.error.⁊ domi.Anto.in dicto.c.fi.de confes.⁊ docto.post glo.in dicto.c. ex litteris.de diuortijs. Nam ⁊ deliberando quis falli potest.l.de etate.§.ex causa.ff.de interroga.act. Et ponit Bal.in.l.vnica.C.de errore calculi. Et in alijs locis ibi allegatis per do.Alexand.de imol.

18 ¶ Ad quartam ⁊ vltimam respondemus † ꝙ satis dicitur allegasse errorem producendo instrumentum aditionis hereditatis in quo apparet ꝙ ipsa tunc ignorabat honofrium testamentum condidisse.ex quo narratur per ipsam dominam Nannam ꝙ decesserit intestatus

19 ⁊ sic credebat eum intestatum decessisse. Producens autem † instrumentum videtur asserere ⁊ confiteri omnia contenta in instrumento. l.si aduersarius.C.de fide instrumentorum. Et per Inno.⁊ docto.in c.cum venerabilis.de excep.⁊ in.c.cum olim.de censibus. Ergo producendo tale instrumentum allegat errorem responsionis. ¶ Confirmatur hoc. Nam ponamus ꝙ poneretur contrarium eius ꝙ positum est per aduersarium censetur in effectu negare positionem aduersarij adeo ꝙ non potest se iure fundare. Ita notabiliter consuluit Oldra.in suo consilio primo.ergo in simili dicamus in casu nostro ꝙ satis dicatur error allegatus per productionem instrumenti in quo de

20 errore apparet. Confirmatur ista † conclusio per id quod in simili dicitur ꝙ satis est quod narretur factum ex quo resultat exceptio secũdum Barto.in.l.j.ff.de exceptio. Ita dicamus ꝙ satis sit ꝙ ex pro

21 ductis appareat de errore licet non allegetur. Et ad abundantem † cautelam potest pars talem errorem allegare ⁊ suas responsiones declarare:quia talis declaratio non inducit aliquid de nouo ⁊ retrotrahetur ad tempus actus gesti:licet fiat post lapsum termini:vt voluit singulariter Jo.and.in titulo de teste.§.nunc dicendum.ver.nec etiam hoc.⁊ sequitur do.Anto.in.c.licz causam.de probatio.⁊ Bal.

in.l.j.

in.l.j.§.huius studij.ff.de iusti.⁊ iure.cum similibus. Quinimmo dicimus ꝙ per instrumentum aditionis probatur error confessionis cum ipsa narret dictum Honofrium mortuum ⁊ decessisse intestatum non autem est censendum quod si credidisset eum testatum talia verba protulisset.l.labeo.§.idem tubero.ff.de suppel.leg. in† 22 his autem que dependent ab animo ⁊ mentis declaratione statur proprie assertioni.vt patet ex no.per Bar.in.l.pomponius.ff.de neg.gest. ⁊ in.l.non solum.§.morte.in materia protestationis declaratorie.ff.de noui ope.nūcia.⁊ in specie in probāda scientia tenet Bar.in.l.is potest.ff.de acqui.here. Argu.glo.insti.de actio.in.§.alie. ¶ Postremo alia via dicimus nō obstare dictam respōsionem factam ad octauam positionem attenta postea altera responsione facta sequenti positioni quia videtur illi contraria. Nam dicte respōsiones possunt ad concordiam reduci: quia in prima ipsa fatetur qualiter sciuit Honofrium fecisse testamentum ⁊ eum heredem instituisse: in sequenti positione ponitur ꝙ propter dictam scientiam ipsa sciuit euȝ decessisse testatum: hoc autem negat ⁊ sic dicit ꝙ licet sciuerit testamentum factum: tamen propter hoc non sciuit eum testatum decessisse. Ista autem non contradicunt quia potuit testari ⁊ minus solēniter: debet autem 23 haberi† noticia non solum testamenti conditi sed quod solēniter fuerit conditum.vt per Bar.in.l.is potest.ff.de acqui.here. Vel secundo nesciebat an cum dicto testamēto decessisset vel potius reuocasset ⁊ voluisset intestatus decedere iuxta id quod habetur in.l.militis codicillis.§.veteranus.ff.de testa.mili.⁊ i.l.sancimus.C.de testa. vel tertio ꝙ sciebat condidisse testamentum: quia ita opinabatur ex relationibus sibi factis cum esset absens: nō tamen sciebat hoc: ⁊ ipse vehementer opinabatur prout requiritur ad aditionem hereditatis iuxta no.in.l.is potest.ff.de acqui.here. Et ideo adiuit ab intestato. Et hoc interpretatum colligitur ex instrumēto aditionis in quo ipsa adit ab intestato ⁊ ex quocūq; alio iure delato. Et sic apparet ꝙ nō erat certa an ex testamēto essent delata hereditati sȝ dubitabat. Vel quarto quod responsio ad nonam continet plus ꝙ̄ ad octauam quia prima continet ꝙ fecit testamētum secunda hoc plus ꝙ decessit testatus. Primam confitetur secundam negat ⁊ sic non dicuntur contrarie. 24 ¶ Nam† vt dicit Calde.in consilio.ij.in ti.de confessis. quando quis negauit aliquam positionem ⁊ postea posuit idem in sua positione sed minus: non videtur periurus quia differunt.l.j.§.cum adducit.ff.de va.illi.vt ibi latius per eum.⁊ sic patet ꝙ ille qui cōfitetur illud quod est minus ⁊ negat quod est plus non est cōtrarius. Et p̄dicta omnia probantur quia confessiones instrumenta ⁊ testes ⁊ positiones inquantum fieri possunt reduci debent ad concordiam ne incidant in contrarietatem: de instrumentis probatur in.l.scripture.et ibi Bar.C.de fide instru. Et per Bar.in.l.fiñ.§.idem quesiuit.ff.de conditio.inde.⁊ de testibus.c.cum tu.cum materia de testibus: de positionibus ponit eleganter Bal.⁊ post eum Pau.in.l.ij. ff. ne quis eum.de responsionibus ad positiones ponit Bald.no. post Cyñ. et Pe.in.l.cum falsa.C.de iur.⁊ facti igno. videntes ꝙ ita debent interpretari ꝙ prima dicta trahātur ad vltima ⁊ vltima ad prima: quod est menti tenendum. Et dicit Bal.in.l.error.in pe.col.eodem titulo. ꝙ licet pars non possit confessionem suam pertinere potest ad eam probabiliter exponere.vt in.c.cuȝ dilectus.de accusatio.quod est nota. Ex quibus concludimus ꝙ non probatur ꝙ sciuerit honofrium decessisse testatum quod erat necessarium ad hoc vt ex testamento diceretur renūciasse ⁊ cōsequēter posse hereditatem ex testamēto retinere. Laus Deo ⁊c.

¶ Consilium.xcviij.

¶ In materia cumulationis petitorij ⁊ possessorij: ⁊ an per aliquos testes probetur dñium ⁊ possessio.

¶ Summarium.

1. ☞ Judicium in quo vnusquisq; asserebat se dñium ⁊ possessorem nō potest simul procedere ratione cōtrarietatis ⁊ ratione ordinis iudiciarij.
2. Petitorium ⁊ possessorium nō possunt simul cōcurrere.
3. Judex in pronūciādo debet prius pronūciare super possessorio deinde super petitorio.
4. Quid sit dicere ꝙ in modo exequēdi prefertur sentētia lata super ꝓprietate.
5. Testimoniū de auditu regulariter nō est receptum maxime in his q̄ nō percipiūtur sensu auditus.
6. Quādo tempus est de substātia semper necessaria est probatio temporis.
7. Judicis officium debet verti vt malicijs obuiet ⁊ fraudibus.
8. Probatio dicitur cōcludēs que iudicem adducit in indubitataȝ credulitatem.
9. Testes si plene probent potest iudex eis ex aliqua causa nō cedere.
10. Ad ꝓbādū ciuilē possessionē necesse est allegare actus cōgruētes tali possessioni.
11. Redditio cause credulitatē nō cōcludit.
12. Cōfessio simpliciter reuocari pōt.
13. Ille possessionē obtinet q ꝓbat de antiquiori possessione.
14. Clādestina possessio que dicatur.
15. Illa possessio dicitur iustior que est iūcta cū dñio.
16. In pari ꝓbatione possessionis ⁊ tituli ille obtinet q probat antiquiorem titulum.

OMnipotens deus assit: Et spiritussanctus illuminet intellectuȝ. Justissime iudex in causa Raynaldi mei ex vna parte agentis ⁊ Antonij fratri ex alia defendentis. Nam predictus Raynaldus dicit sibi damnum datum in quadam lama a predicto Antonio per incisionem cuiusdam oppij. predictus autē Antonius dicit se vsum fuisse iure suo ex eo ꝙ dicta lama pertinet ad eum iure proprietatis plene ⁊ possessionis. predictus autem Raynaldus dicit ad se pertinere iure proprietatis ⁊ possessionis ⁊ sic vnusquisq; asserit se dominum ⁊ possessorem ⁊ tam respectu possessionis ꝙ̄ dominij producta sunt iura. vnde agitatum est iudicium tam petitorium ꝙ̄ possessorium. vnde examinatis hincinde actis ⁊ actitatis in causa predicta videndum est qs habeat potiora iura in predicta lama de iure communi quoniam statutum camparij coram quo talis questio vertitur in secunda distinctione.cxij. disponit ꝙ quando coram eo talis questio vertitur debet eum decidere ſm iura communia dummodo infra mensem: ⁊ ita est in casu nostro quia vnusquisq; asserit se dominum ⁊ possessorem. Et 1 primo est aduertendum† ꝙ tale iudicium in quo vnusquisq; asserebat se dominum ⁊ possessorem non poterat simul procedere ratione cōtrarietatis ⁊ ratione ordinis iudiciarij sed debebat precedere possessorem. l.j.§.hoc interdictum.ff.vti possidetis.l. inter litigatores. ff.de iudicijs.⁊ in.l.inter.⁊ ibi hoc tenet glo.C.de acquiren.possessio. ⁊ per glo.⁊ Jacobum de are.in dicta.l.incerti.C.de interdictis.⁊ per Bartolum in.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquiren.posses. in septima ⁊ vltima combinatiōe. vbi dicit omnes ita tenere. ¶ Secundo est aduertendum ꝙ tunc est verum ꝙ tale iudicium non processisset ⁊ foret nullum si opposita fuisset exceptio: al's autem si non fuit opposita exceptio tenet tale iudicium. hoc tenet expresse Barto. in dicto.§.nihil commune.in.xxj.colum.per tex. in.l.si mancipium. §.j. Et quod ibi notat.ff.de euictio. Et per textum. vbi dicit nota.casus in.c.cum dilectus.extra de causa posses.⁊ proprietatis. Et tenet Jmo.in dicto.§.nihil commune.allegat tex.in.l.j.§.quod autem. ff. quorum legatorum. ⁊ tenet Petrus de bella pertica qui dixit per multas rationes ꝙ nunꝙ̄ potuit cadere in capite suo ꝙ petitorium 2 ⁊ possessorium non possint simul concurrere. ¶ Tertio† est premittendum ꝙ tale iudicium debet eadem sententia terminari maxime cum non constet prius magis de dominio ꝙ̄ de possessione propter probationes hincinde factas per ea que notat Barto.in dicto.§.nihil commune.in.xxij.colum. Et videtur de mente Petri ⁊ Cy.in.l. incerti.C.de interdictis. Et Jmole in dicto.§.nihil commune. Et est casus expressus in.c.cum dilectus extra de causa possessionis ⁊ pro- 3 prietatis. ¶ Quarto premitto† ꝙ iudex in pronunciādo debet priꝰ pronunciare super possessorio deinde super petitorio. Sed executio debet fieri prius super petitorio. Casus est in dicto.c. cum dilectus. de causa possessionis ⁊ proprietatis. Tamen enim licet iudex pronūciaret prius super proprietate sententia tenet. hoc tenet Specul.in titulo de peti.⁊ po.§.primo.versiculo. Quid si primo ⁊ secūdo.glo.ij. questione.ij.in summa.⁊ sequi videtur Bartol.in.l. prolatam.C. de sententijs.per theoricam suam. vbi dicit quod si perimitur ordo cause ad causam valet processus. Et tenet Joannes calderinus ⁊ dominus Antonius in dicto.c.cum dilectus.⁊ ibi sequitur Abbas Mo- 4 der. late prosequens istum articulum. ¶ Quinto ⁊ vltimo† est premittendum quid sit dicere quod in modo exequendi prefertur sentētia lata super proprietate dicas capiendo verba Abba. Moderni. in dicto capitulo cum dilectus. que eliciuntur ex mente doctorum distingue ꝙ aut sententia fertur pro actore tam in petitorio ꝙ̄ in possessorio ⁊ non habet dubium quia tam super petitorio ꝙ̄ super possessorio mandabitur pro eo sententia executioni. Et si diceres ad qd valet tunc pronunciare super possessorio cum per sententiam latam super petitorio consequatur possessionem. vt in dicto capitulo cum dilectus.⁊ no.institu.de actionibus.post principium. respondeo qꝺ valet propter expensas ⁊ propter fructus perceptos ⁊ qui percipi potuerunt a tempore obiectionis quos non consequeretur ex vigore petitorij secundum dominum Abbatem ibi. aut constat pro reo tam in petitorio ꝙ̄ in possessorio etiam non habet dubium: quia in hoc casu non est fienda aliqua executio circa rem petitam: sed valet sententia propter expensas aut pro vno cōstat de petitorio pro alio de possessorio: ⁊ tunc distingue aut cōstat ꝓ actore in possessorio ꝓ reo in petitorio qꝛ actor nō ꝓbauit: nō aūt qꝛ reus ꝓbauit de iure suo nec aliter ꝯstat de iniustitia actoꝝ. Et tūc dȝ mādari sñia executioni super possessorio ⁊ erit realis executio ⁊ sententia fertur pro reo in petitorio propter expensas quia non sequitur actor non probauit ergo nō habet ius cum potuerit contingere ex defectu probationis. Et ideo

tunc sententia super petitorio non preualebit in executione secunduz
Jo.an.& do.Abb.ibidem aut ꝯstat in petitorio ꝑ reo q2 ipse assum
ꝑsit onus ꝓbãdi dñium:& ꝓbauit:& tũc snĩa ꝑ actore in possessorio
erit verbalis & petitoriũ prefert in effectu & nõ est:q2 cũ postea tene/
ret restituere possessionẽ virtute snĩe late in petitorio.vt in.l.pe.ff.de
publicia.Et facit regula dolo facis petere ꝙ es restituturus.& ita ꝑ
cedit.c.cũ dilectus.s.alleg.hoc tenet Jo.and.in.c.pastoralis.de cau.
pos.& ꝓprie.Et spec.eo.ti.§.j.ver.qd si ꝑ vno.& Cal.do.Abb.& do
cto.in.d.c.cum dilectus.aut econtra.& idem seruat vt ibidẽ.¶ His
p̃missis examinande sunt probationes vtriusq3 partis.Et primo in
cipiam ab actore qm̃ actore non probante reus absoluitur.l.qui ac/
cusare.C.de eden.c.inter dilectos.extra de fide instru.& incipiendo a
probationibus super possessione super qua prius est pronunciandu3
vt.s.in quarto euidẽtiali dictum est.Est aduertendum ꝙ do.Ray/
naldus tres principales fecit positiones super possessione.primo de
possessione Antonij auctoris patris sui & sui q̃ est.vij.in ordine.Se/
cundo est de possessione patris sui que est.xij.Tertio de propria pos
sessione que est.xv.vnde examinanda sunt dicta testium in qualibet
positione & primo in prima positione que est septima in ordine ꝓdu/
xit septẽ testes quorum in primis Nannes mini Angelus Nannis &
merchas chochi nihil probant:quia non reddunt concludentem cau
sam scientie quia dicunt se audiuisse predictum Antoniu3 possedisse
5 & testimonium de† auditu regulariter non est receptu3.vt in.l.testiũ.
C.de testibus.maxime in his que non percipiuntur sensu auditus.vt
ibi per Bal.& Saly.in.l.ij.§.idem labeo.de aqua plu.arcen.Et in
specu.de teste.§.j.ver.ꝙ non prohibet.& per Bar.in tractatu de te/
ste.c.j.ĩ rubri.de testimonio auditus.quonia3 possessio percipitur vi/
su & est in predicamento habere.vt declarat Bald.in.l.de quibus.ff.
de legi.vnde non potest per alium sensum probari quia per hũc mo/
dum per vnum sensum probaretur alius sensus & sic confunderetur
discretiua noticia ꝙ est contra naturalem rationem:quia cum nõ re
spondet cuilibet suum proprium sensibile seu obiectum.vt dicit In/
no.in.c.cum causam.extra de testi.& Old.in.l.ij.§.diuus.ff.de testa.
mi.Et in.l.qui testamento.§.fi.ff.de testa.& Bal.& Saly.in.l.sola3.
C.de testi.Et in hoc omnes concordant l3 dubia sint ea que percipiũ
tur alijs sensibus probentur per sensum visus.quod no.per Bar.in
c.testis.dicit ꝙ vidit promittere quia videtur tenere ꝙ possit.Sed
contrarium videntur tenere communiter doc.ꝙ non pertinet nunc
ad nos.¶ Andreas autem late non probat duplici ratione.primo
6 quia non testificatur de tempore quoniam ista† est doctrina ꝙ quan/
do tempus est de substantia sicut est in casu nostro semper necessariũ
est probatio temporis.ita dicit Cy.& sequitur Bal.in.l.testiu3.C.de
testi.& ibi sequitur Saly.Sed clarum est ꝙ in casu nostro necessaria
est probatio temporis siue respectu possessionis ad hoc vt actor pos/
sit obtinere in interdicto vti possidetis cum ambo dicant se possidere
iuxta no.in.l.j.§.huiusmodi autẽ.& in.l.si duo.ff.vti possi.& vtrobiq3
per Bar.siue respectu dominij ad probandam prescriptione3.vt.j.
dicetur cum dicat se habere titulum emptionis:de qua patet publi/
cum instrumentum manu ser Luce notarij.secundo talis testis non
probat:q2 falsum deponit sup.xij.articulo.vt ibi probabit.igit non
est ei credẽdũ q2 semel malus semp ꝑsumit malus ĩ eodẽ gñe delicti
vt in regula semel malus &c.Alij aũt testes etiã nõ ꝓbãt si recte cõ/
7 siderentur eorum dicta ad cuius† euidentiam premitto ꝙ iudicis of/
ficium debet verti vt malicijs obuiet & fraudibus.vt in.l.cum hi.§.si
cum lis.ff.de transac.& equitatem ante oculos habere debet.l.ꝙ si
8 ephesi.ff.de eo qđ cer.lo.¶ Secundo premitto† ꝙ illa probatio di/
citur concludens que iudicem adducit in indubitatam credulitatem
vt in.l.quinquaginta.de proba.Et per Bart.in.l.admonendi.ff.de
iureiu.Et ideo dicta testium multum relinquuntur arbitrio iudicis.
vt in.l.iij.§.tu magis.ff.de testi.& per Bar.in.l.si quãdo.C.vnde vi.
9 & Bal.in.l.non hoc.C.vnde cognati.¶ Ad † ꝙ accedat singularis
doctrina Bar.per illum tex.in.l.lucius.ff.de infami.qui dicit ꝙ etiã
si testes plene probent potest iudex eis ex aliqua causa non cedere.et
ibi sequitur Pau.de cast.& sequitur idem Pau.in.d.l.admonendi.
¶ His presuppositis debet aduertere iudex ꝙ predicti testes scilic3
Johannes Petri:Marianus benedicti:Lazarus & meus tofanelli
deponunt de possessione Antonij anteq̃ res peruenerit ad eum.vn/
de vt patet per instrumentum productum in quo est emptio predicti
Antonij ꝙ instrumentum fuit factum iam sunt.xxiij.anni:vt ex eius
lectura apparet in quo ipse confitetur se recipere tunc talem fundu3
iure proprietatis & plene possessionis & Johannes Petri.& Maria
nus benedicti dicunt ꝙ ipse possedit iam sunt anni.xl.& meus tofa/
nelli de annis.xxxviij.Item Lazarus dicit ꝙ predictus Antonius
possedit annis.xviij.Et non potuit possidere nisi noue3:quoniam si
sunt.xxij.vel circa & iam sunt.xiij.qui hoc tempore vẽdidit possessio
nem & vendidit dicto in eo vt ex positione Raynaldi apparet nõ po
tuit possidere.xviij.& dato ꝙ probaret esset singulis in dicto suo & sic
non probaret.l.vbi numerus.ff.de testibus.& in.l.iusiurandi.C.eod.
¶ Preterea predictus Joãnes Petri:Marianus:& Lazarus nõ
videntur reddere concludentem causam dicti sui cum dicunt ꝙ vidit

possidere ex eo quia vidit bestias pascere in dicta lama:quoniam la/
ma non dicitur apta nata ad pasturam sed potius ad arbores incidẽ
das sicut silua.l.cum manusata.ff.de contrahen.empt.¶ Ad quod
10 †facit elegãs doctrina Bal.in.l.solam.C.de testibus.vbi dicit ꝙ ad
probandum ciuilem possessionem necesse est allegare actus congruẽ
tes tali possessioni:prout allegat Innocen.in.c.cum olim.de priui.&
l.litibus.de agri.& censi.& l.titia.& d.c.solu.& allegat alia iura.Sed
tales actus vt dixi non congruunt lame:quoniam lama est acta nata
ad populos incidendos non autem ad herbam pascẽdam.Et meus
Tofanellis qui probat de incisione primo non probat per supra di/
cta quia de maiori tempore.Secundo quia singulis per supra dicta:
vnde ex his concluditur ꝙ in veritate nihil est probatum de posses/
sione Antonij.¶ Videndum autem nunc est qualiter probetur pos
sessio mei patris predicti Raynaldi.de qua in.xij.positione exami/
nando dicta cuiuslibet dico primo Nannem mini & merum.nam me
rus nihil testificatur Marianus de auditu ꝙ non probat & Nannes
11 mini etiam de auditu ꝙ etiam nõ probat† quia redditio cause sed cre
dulitatem non concludit.vt per Cy.& Jaco.de are.in.l.j.C.de testi.&
per Bal.& Saly.in.l.testium.eod.ti.& per Bar.in dicto tractatu.c.
ix.Lazarus autem nihil dicit de possessione dicte lame lic3 deponat
de possessione poderis ad quod dicit pertinere talem lamam.An/
dreas dicit vera esse quia vidit meum possidere.xv.annis.al's circa
continuato tempore vsq3 ad tempus mortis dicti mei.Et hic est ad/
uertendum quia expresse deponit falsum.Nã ipse meus habuit pos/
sessionem anno.1446.& sic sunt.xij.anni & mortuus est ia3 sunt tres
anni:vnde non potuit possidere nisi nouem annis.Et sic deponit ex
presse falsum:vnde debet repelli.Joannes autem & Angelus nãnis
probauit de possessione mei & Raynaldi a.x.annis citra.Et sic non
probant de decem annis ante lit.contesta.finitis sed de decem annis
vt concludit Bar.in.l.celsus.ff.de vsucap.in fine commenti sui.meꝰ
autem tofanelli probat de sex annis deponendo circa tertiam posi/
tionem de possessione predicti Raynaldi que est.xv.in ordine nõ pu/
to insistendu3:quia plene probat de possessiõe trium annoru3 sicut fe
cit positionem.¶ Nunc autem est deueniendum ad probationem di
cti Antonij super possessione dicti Antonij vt possit cognosci quis
in possessorio debeat obtinere & primo probatum est ꝙ talis lama de
qua dubitatur accreuit per alluuionem fundo del bãbaga cuius pos
sessionem probant.vt patet in.vj.positione quam aduersarius con/
fessus est.Item confessus est ꝙ talis lama per alluuionem accreuit
dicto fundo del bambaga confessus est fore contigua3 dictum lamã
dicto fundo & confessus est eandem lamam esse de qua dubitatur:vt
patet in.xxj.&.xiij.Arg.per partem aduersam cõfessato vnde est ad
uertendum ꝙ eoipso ꝙ confessus est possessionem dicti fundi del bã
baga confessus est in consequentiam possessione3 dicte lame:quoniã
statim ꝙ accreuit per alluuionem incepit possideri:quia alluuio ita
accrescit vt intelligere non possis quoquo momẽto accrescat & sic nõ
potest cognosci diuersitas vnde succedit regulam ꝙ per possessionẽ
partis acquiritur possessio totius.Nam si per alluuionem dicitur ef
fici fundus meus.vt in.§.adeo.insti.de acquiren.rerum domi.ergo
id quod accrescit dicitur possideri:quoniam sine apprehensione pos
sessionis non queritur dominium.vt in.l.nunq̃ nuda.ff.de acquirẽ.
rerum domi.& in.l.traditio.C.de pactis.vnde cum ponat de trigin/
ta annis de possessione dicti fundi del bambaga & confessatum dicit
confessatum de eodem tempore dicte lame.¶ Secundo istud aper/
te probatur ex alia confessione partis aduerse.Nam Antonius po/
nit ꝙ predicta lama est de pertinentijs dicti fundi del bambaga qđ
negauit:& postea ponit quod predictum fundum possedit cum perti
nentijs predictis in superioribus articulis qui articulus est confessa/
tus vnde redditur res clara.ex quo ipse aduersarius fatet possessio/
nem dicte lame.¶ Nec obstat ꝙ postea negat alium articulum scil3
non debet preiudicare dicto Antonio ex quo semel confessus est & eã
non videtur reuocasse.Nec etiam potuisset reuocari.Nam licet con/
12 fessio† simpliciter possit reuocari vt plene habet in.l.j.C.de confessis.
& per Bald.in.l.cum precium.C.de liber.cau.& in multis iuribus.
Nam istud est verum nisi sint iuramento firmata quia tunc non po/
test reuocari etiam vt erronea.Ita singulariter not.Inno.in.c.cum
dilecti.de accusa.in glo.fin.& in.c.inter dilectos.de donationibus.fa/
cit glo.in.ver.q̃titatem in.l.nominis.C.de probatio.Consuluit Pe
trus de ancha.consilio.clx.in.ij.colum.ver.verum ad tertiũ.¶ Ac
cedat depositio mechi qui probat de.xxx.annis & depositio santis q
deponit ꝙ de possessione trium annorum ia3 sunt.v.anni.Item Joã
nes Petri qui probant de duobus annis iam sunt.iiij.anni.vnde ꝑ/
sumitur in futurũ etia3 postea possedisse.vt dicit Bar.in.d.l.celsus.
in pe.colũ.vnde his probatis videndum est quis debeat obtinere.
¶ Et certe dicẽdum est quod predictus Antonius quod probatur
13 primo.Quoniam ex eo† ꝙ vterq3 dicit se possidere & sic sumus in in
terdicto vti possidetis.vt in.l.j.§.huius autẽ.& in.l.si duo.ff.vti pos/
sidetis.& vtrobiq3 per Bartolũ in quo ista est regula quod ille obti/
net qui probat de antiquiori possessione.Sed predictus Antonius
probauit antiquiorem vt supra est probatum.Igitur &c.Na3 noua
possessio

possessio psumit inuasio vt in.c.c.lȝ extra de probatio. Et rō est qꝛ
14 † talis possessio psumit clandestina in.l.fi.C.vñ vi.tȝ Bar.ꝛ Ang.
in.l.si duo.ff.eo.ꝛ in.l.j.C.eo.ꝛ cōsilio.lxxx.ꝙ incipit in qōne cre
di et consilio.xcvj.qḋ incipit Mathiolus ꝛ est ter.in.c.cū ecclesia
de elec.butrius in.c.sepe de resti.spo. Abba in.c.cū ad sedē eo.tit.
Bar.ꝛ imo.in.l.si duo.§.fi. Et nunc asserit se possidere pro eo psu
mi.arg.l.lȝ.C.de acqui.pos.ꝛ.l.fine possidetis.C.de proba. Et tȝ
Cy.ꝛ Jaco.de arena.in.l.j.C.vti possidetis. ¶Secundo hec con
clusio confirmatur ex alio fundamento qꝛ dato ꝙ probarent de p
senti tempore tūc etiam deberet obtinere ex quo ex parte ecōtra p
batū est dominium vt infra est probatum p alluuionē. Raynald⁹
15 autem non probat dominiumvt infra probabit. Nam † illa dr iu
stior possessio que est iuncta cum dominio: vt in.l.j. Et ibi tȝ Cy.
C.vti possidetis ꝛ Bar.ꝛ Ang.l.si duo.ff.eo.ti. Bar.ꝛ Ang.in.l.
mulier.§.nihil cōmune.ff.de acq.pos. Anto.ꝛ imo.in.c.sepe de re
16 sti.spolia. Abba.in.c.in literis eo.ti. ¶Tertio dato † ꝙ predictus
Raynaldus probaret titulum cuius contrarium est verum: tamē
deberet succūbere: hoc probat ex singulari doctrina Jaco.de are
na.in.l.quotiens.C.de rei vendica. quā refert ꝛ sequit Bal. in q
stione accusatus de vi turbatiua in vl.col. qui dicunt qḋ in pari p
batione possessionis ꝛ tituli ille obtinet qui probat antiquiorē ti
tulū. Sed clarū est ꝙ nō pōt dari titul⁹ antiquor titulo ipsius An
tonij ex quo accreuit p alluuionē: Et sic statim ꝙ res fuit in rerū
natura natus fuit titulus vnde ante natiuitatē rei non potuit da
ri titulus: quia de non ente nō dat aliqḋ ꝛ multa alia fundamēta
possunt adduci q̄ breuitatis cā obmitto. Uiso qḋ iuris sup posses
sorio videndū est qs obtinere debeat in petitorio. Et clarū est ꝙ
pdictus Antonius in hoc iudicio indubitanter dȝ obtinere: quo
niam Antonius probat de dominio vt supra dictum est p aluuio
nē ꝛ p alueum relictū a flumine. vnde cū probet dñium clarū est eū
debere obtinere in petitorio de cui⁹ est natura habere dñiū vt in
l.si in rē.ff.de rei vendica. cum simi. Nec obstat allegatio tituli pre
dicti Raynaldi de dominio ꝙ nitit probare ex titulo emptionis
iūcta possessione: Sed in veritate p eū non probat qḋ probatur
pluribus medijs. Primo qꝛ instrumētum productū per eū non lo
quit de ista lama cum ei non conueniant confinia quod deduco p
figuram mihi assertam p partem quam pono in margine. Nam su
pradictū instrumentum vocat confines fratrū ꝛ fossatum ꝛ Anto
nium fratri ꝛ vocat illum fundum el dilamato. Que omnia con
ueniunt dicte lame predicte Raynaldi qm̄ hȝ fossatū ꝛ apparet
ꝛ fratres ꝛ arbiam ꝛ dictum Antoninm si lama de quo est questio
sit de dicto Antonio. Sed predicto fundo de quo est questio non
possunt conuenire talia confinia: qꝛ non habet fossatum. ¶ Nec
obstat qḋ dicta lama de qua est questio sit idē cum dicta lama di
cti Raynaldi: qꝛ respondet ꝙ in medio est dictus fossatellus qui
vt mihi asserit erat quedam gora molendini ꝛ sic dicunt diuerse
lame. Nec obstat quod testes dicāt predictam lamā de qua est que
stio esse de ptinentijs dicti poderis vt mihi asserit quoniam eos
17 non vidi quia non reddunt sufficientē causam scientie. qꝛ † dicūt
prio qꝛ sciunt. Nam iste non est sufficiens quia est eadem cū dicto.
notat Inno.in.c.cum causam extra de testi.ꝛ spec.eo.ti.§.nūc tra
ctandum ver.de visu. Bar.in dicto tractatu.c.iij. Bal.in.d.l. solā
C.de testi. Et in multis alijs locis. Item nō obstāt dum dicunt qꝛ
sciunt confinia quia lȝ confinia probent rem certam quo ad ipsaȝ
rem: vt in.l.demōstratio falsa.ff.de condi.ꝛ demon. vbi p Bar.nō
tamen pbat ꝙ talis res ptineat potius ad vnum q̄ ad alium. Et
sic nō est rō concludendi. ¶Secundo hoc ostendit quia dato ꝙ in
strumentum loquerē de tali lama: Tamen non dicit probari pre
scriptio qꝛ non est probatum.x.annorum ante litē contestatā: Sȝ
solum probata est possessio decē annorum vsqꝫ ad tēpus examinis
Et sic inde concludit in prescriptione vt plene no. Bar.in.l.celsus
ff.de vsucapio.in vlti.col. qꝛ requiritur qḋ sit probata possessio.x.
annoꝝ finitoꝝ ante litē conte. quod non fuit in casu nostro et sic
18 pra fuit probatum. ¶Tertio † hoc ostēdit: qm̄ iste ꝯfessus est taleȝ
lamā accreuisse fundo dicti Antonij ꝛ sic sciuit dictā lamam ad di
ctū Antoniū ptinere iure dñij ꝛ sic cū sciuerit rē alienā fuit in ma
la fide ꝛ sic nō potuit pscribere nec de iure canonico nec de iure ciui
li. Nā in quocūqꝫ foro seruat in ista materia ius canonicū. Et hec
plene habentur in regula possessor de reg.iur.li.vj. Et in.c.fi.de p
scrip. Nec obstat si diceret qḋ nesciret an p aluuionē an p accremē
tū ei qreret qꝛ iste est error iuris ꝛ non prodest in vsucapione vt in
l.nunquā.ff.de vsucapionibus. vnde ex his omnibus sumo duas
conclusiones. Prima ꝙ si predictus Antonius obtinere debeat
tam in dominio q̄ in possessione ꝙ tunc dȝ aduersarius condem
nari in expensis. Secunda dato quod obtinere deberet aduersa
ri⁹ in possessione: tamen quia in dominio nullo modo debet obti
nere. Et sic solum aduersarius excusaretur ab expensis: ꝛ hec pro
bantur ex deductis in vltimo euidentiali. Laus Deo omnipoten
ti. Bartolomeus Sozinus.

Consilium.xcix.

Quidā Jacobus Joānis de rossis captus fuit die sancti Tho
me dum esset in fuga ꝛ fugiendo in mari a capitaneo liburni. De
inde fuit sibi sequestratus ad petitionē quorundam suorum cre
ditoꝝ. Et maxime domini Ludouici de tauianis de pistorio pro
curatore sui patris vigore cuiusdā laudi in quo dictus Jacobus
condemnat ad faciēdum certas literas ꝛ si eas statim ꝛ incōtinen
ti nō fecerit ꝯdēnat ad certā summā: ꝛ ipse Jacobus nedū ꝙ icōti
nēti sed etiā interpellatus pluries nūquam fecit dictas literas. De
mū dictus Jacobus dum esset captus pstitit dicto dño Ludouico
fideiussores de iudicio sisti ꝛ iudicato soluendo lata fuit snia a ca
pitaneo liburni ꝙ dictus Jacobus esset solum obligatus ad faciē
dum lr̄as ꝛ cōdēnauit dictū Jacobū in expēsis a qua snia fuit ap
pellatū opponit p dcm̄ Jacobū in primis ꝙ captura nō tenuit qꝛ
nō fuerūt seruate solēnitates ꝙ requirunt in suspecto de fuga: vi
delicet ꝙ adeat iudex: ꝛ similia. Secundo qḋ licet laudū dicat qḋ
de psenti ꝛ statim ꝛ incōtinēti debeat facere dictas literas qꝛ po
stea dicit ita ꝙ pro primo passagio. transmitti possint non teneba
tur nisi pro primo passagio replicatur per dictum dominū Ludo
uicum ꝙ in suspecto de fuga ꝛ nō in fugiēte requirūtur dicte solē
nitates. ¶Secundo ꝙ imo ipse tenetur facere statim ꝛ incōtinēti
dictas literas prout est manifestum ꝛ expressum in dicto laudo.
Itē dato ꝙ teneret facere pro primo passagio ipse nō fecit tempo
re quo adesset primum passagium nec hoc probauit ꝙ extaret pri
mum passagium. Queritur de pluribus. Primo an probata fuga
per testes examinatos cōmuni nomine requirantur solennitates
ꝛ teneat captura ꝛ posito ꝙ nō plene esset pbata captura ꝛ ꝙ non
valeret an per fideiussores datos de iudicio sisti quātum ad dictū
dominum Ludouicum teneat. secundo an per illa verba apposi
ta in laudo statim de presenti ꝛ incontinenti tenebatur facere pro
primo passagio vel statim.

Summarium.

1 Debitor aliqñ dicitur suspectus de fuga.
2 Aliqñ quis dicitur esse in actu fuge ꝛ sic nō dicitur suspectus de fuga sed fugitiuus.
3 Contra suspectū de fuga de iure cōi antequā deueniatur ad capturā plures requirūtur solennitates.
4 Quādo debitor est in actu fuge sine aliqua solēnitate capi pōt.
5 Si solēnitas in actu nō requiritur: ꝛ illa interuenerit minus legi time actus non viciatur.
6 Diebus feriatis licet non possit captura exerceri tñ pōt exerceri cō tra fugientem.
7 An pꝑter pstationem fideiussoris de iudicio sisti ꝛ iudicato soluē do videat captus sibi preiudicasse.
8 Captura facta die feriato in honorē dei videt esse nulla.
9 Captura facta tpe feriato in honorem dei tenet.
10 Quādo violentia illata capto pꝑter ei⁹ cōsensum cadit in vim cō pulsiuam: pōt sequestrari ꝛ retineri.
11 Snīa capture in vim capture lȝ nō possit confirmari ꝛ valere vide tur ꝙ possit cōfirmari ex superueniēti ꝯsensu de nouo in vi pacti.
12 Uerba de presenti statiȝ ꝛ incōtinēti: apposita in laudo multipli citer possunt intelligi.
13 Ea que de pñti seu in psentia debentur nō habēt dilationē tp̄is.
14 Uerba laudi vel litere nō fierent: qn̄o intelliguntur.
15 Natura dictiōis ita vꝫ declarare ꝛ limitare pcedentia.
16 Agentis actū mens attendi dȝ in quibuscūqꝫ dispositionibus.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Circa primā p sentis consultationis questionē arbitror dictam captu rā tenuisse pro cuius cōclusionis clara demōstratione aduertendū
1 puto ꝙ aliquando † debitor dicit suspectus de fuga prout est ille
qui adhuc fugere nō cepit aut latitare sed se preparat aut animū
suum ad fugam disponit seu alijs indicijs a.l.suspectus de fuga p
sumitur de quibus habetur in.l.si fideiussor.§.fi.ff. qui satisda. co
gantur vbi hoc relinquitur arbitrio iudicis dum tex. dicit si hoc
iudici sederit. Et ibi glo.ꝛ docto. plene declarant. ¶ Aliquando
2 † ꝛ secundo quis dicitur esse in actu fuge: ꝛ sic non suspectus de fu
ga sed fugitiuus: qꝛ iam vicium mētis deduxit ad actum vt in.l.
fugitiuus.ff.de verbo. signi. Et plene habetur in.l.quid sit fugiti
uus.C.de edili.edicto. Et ibi Bart.ꝛ ita erat in casu nostro: cum
iste de quo agimus iam esset in portu ꝛ recederet insalutato hospi
3 te. ¶Quo premisso concludo † qḋ in primo casu contra suspectuȝ
de fuga de iure communi antequam deueniatur ad capturam plu
res requiruntur solennitates de quibus per Bart.in.l.si credito
res ꝛ in.l.ait pretor.§.si debitorem.ff.que in frau.credi.ꝛ Barto.ꝛ
Bald.in.l.fi.C.de sponsali.ꝛ Bal.in rubrica.C.de reuocandis his
his que in fraudem credi.ꝛ Ang.in.l.nemo carcerem.C.de exacto
ri.tributo.lib.x.ꝛ in plerisqꝫ alijs locis habetur. Et etiā requirū
tur solennitates aliquando ex forma statutorum permittentium
capturas cōtra tales suspectos de fuga. Et hic nō est casus noster

4 vt dictum fuit.¶In secundo vero†casu qñ debitor est in actu fuge: Et tũc cócludo ꝙ sine aliqua solénitate capi potest: hoc pt3 q creditor propria autoritate ipsum reptum fugientem capere pót non adeundo aliquo modo iudicé vt in.l.ait pretor.§.si debitoré. Et ibi Bar.ff.de his que in frau.credi.ꝛ glo.ꝛ Dy.insti.de act.in prin.ꝛ Ang.in.l.extat.ff.ꝙ metus cau.ꝛ Bal.in.l.j.§.vbi quis de curiali vel cohartali. Et est cõmunis opin.q̃cquid dixerit Ange. in.l.nemo carceré.C.de exactori.tributo.lib.x.vnde si creditor propria autoritate pót h̃ facere nõ adeũdo iudicé nõ reqrit in tali captura fugitiui alia solennitas ꝛ ꝯsequéter valuit captura l3 nulla solénitas iuris vel statutorũ interuenerit seu minus legitime in-
5 teruenerit: quoniam ista†est regula ꝙ si solennitas in actu nõ requirit: Et illa interuenerit minus legitime actus nõ viciat.l.vnica.C.de rei vxo.actio. Et qd per illá ibi dixit Bar.in.l.j.in prin.ff. de edendo ꝛ est glo.in.l.viciũ in glo.magna in fi.ff.si cer.peta. Et solet allegari glo.sing.insti.de libertinis.§.in multis.q.ꝓpter piculum fuge vr̃ ordinari ꝛ fieri quod fit sine ordine vt in.l.extat.ff. ꝙ metus cá. Et in extraordinarijs ordo est ordinem nõ seruare vt in.c.ad nostram el.ij.de iureiu. Et quod dominus Bal.in.l.si vt proponis.C.qñ ꝛ quando iudex: Et qd in fugiéte tales solennitates non reqrant apte etiam patet de intentione Ang.in.d.l.nemo carceré in pe.carta vbi primo determinat ꝙ fugienté cape possum propria autoritate nec reqrunt alique solennitates. Demũ determinat quando captura petit a iudice ꝙ dicte solennitates reqrunt quas ibi ponit ꝛ pt3 hoc satis a sensu propter piculum quod in mora vertitur. Et pt3 hoc etiam apte ex his que dicit Bal.post azo.in.l.j.C.vbi quis decuriali vel cohartali. videmus enim etiam
6 †ad propositum nostru3 ꝙ l3 diebus feriatis non possit captura exerceri tamen pót exerceri contra fugientem etia3 die feriato in honoré dei.tex.est cũ gl.que allegat pro sing.in.l.dies festos.C.de ferijs quam ibi approbat Bar.ꝛ cõmuniter scribentes. videmus etiam ꝙ l3 etiam actus factus ab incompeténti iudice sit nullus vt p totũ.C.si a non compe.iudi.ꝛ in.c.at si clerici in prin.de iudi. tamen captura facta auctoritate iudicis incõpetentis contra suspectũ fugitiuũ t3 vt voluit insignis doctor Petrus de ancha.in suo consilio.cxxiij. Quia si l3 priuato vt in.d.c. si debitoré ergo multo fortius l3 iudici incompetenti ꝛ idem voluit Ludo.roma.in.l.ij. ff.de iurisdi.om.iudi.ꝛ in.l.de pupillo.§.meminisse.ff.de no.ope. nũ. Et in suo cõsi.cxxxix.ꝛ est de mente Bart.in.l.j.ff.de eo quod certo loco dũ allegat Nicolaum de matharellis in.l.j.C.vbi q̃s decuriali ꝛ est de mente Ange.in dicta.l.nemo carcerem dũ allegat d.l.j. Et fuit de mente Bal.in quodam suo consilio quod incipit presupposito.ꝛ cõfirmant predicta p ea que pónit Bar.in sua disputatione que incipit lapus captus in.viij.articulo secunde partis affirmatiue iunctis his que ipse dicit in eadé disputatione in fi.in rñsione ad dictum argumentum vbi Bart.punctaliter facit dr̃iam inter suspectum de fuga ꝛ existenté in actu fuge ꝛ vult ꝙ existés in actu fuge capi possit in casibus etiam al's nõ ꝑmissis quia iuste timet de recessu vñ si recte Bar.ibi inspiciat decidit hãc dubitationem ex quibus omnibus concludit ꝙ cum talis captura potuisset fieri propria autoritate ꝛ sine aliquibus solennitatibus l3 facta fuerit solennitatibus minus legitime adhibitis captura t3 per iura supra allegata. Bene facit glo.in.c.si postq̃ in princi.ꝛ in.c.cupiétes in prin.de elec.lib.vj. Et quod no.glo.in.l.qui testamento in prin.ff.de testa.ꝛ Bal.in.l.ꝛ si suum.C.ad trebe.ꝛ Ang. in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.proconsulis ꝛ lega. Et hec de
7 prima.¶Circa secundam†questionem an propter prestationem fideiussoris de iudicio sisti ꝛ iudicato soluendo videat dictus capt⁹ sibi p̃indicasse adeo ꝙ etiã si captura fuisset nulla ꝛ constet nunc de iure illius ad cuius instantiá electa est captura captus nõ debeat relaxari. Et in hoc etiam concludendum puto ꝙ non d3 relaxari. hanc q̃stioné ponit ꝛ decidit in terminis nostris Bar.in sua solenni disputatione que incipit lapus captus in decisione q̃nis in secundo casu principali vbi ponit questionem de capto iniuste a iudice ꝛ sequestrato ad instantiam alterius qui consensit capture l3 iniuste ꝛ ponit exemplum de capto in ecclesia vel etiam de capto tempore quo non poterat capi qui consensit dando cautionem de non recedendo ab alio prout de cõsensu carcerati apparuit: Et dicit ibi qd talis violentia illata a iudice cadit in vim cõpulsiuam ꝛ qd captus pótẽtã ad petitioné eiusdé q̃ alterius recõmendari ꝛ seq̃strari de hoc dicit esse casum in.l.si.in fi.ff.qd metus cá vbi si illud quod est mihi debitum prouenit ad me p violentiá compulsiuá factam ab officialibus non debet aduocari: Sed istud ius detinendi talem debitorem pro debito cõpetebat creditori ergo si detétatio ad creditorem ꝑuenit nõ aduocabitur: Et hoc ideo q natura actionis p quam quis restituit aduersus vim cõpulsiuam hoc est vt solum damnum prosequat: vt in.l.sed ꝛ partus.§.fina. vbi etiá videt casus secundum eum.ff.ꝙ metus causa: Sed hic non dr̃ damnificatus quia ius detinendi erat debitu3 huic creditori. Igit ꝛc.
8 ¶Sed contra†predictum fundamentum duplici via posset quis instare.prima ratione: secunda autoritate: rõne. q dicta captura facta die feriato in honore3 dei videt esse nulla vt in.l.dies festos C.de ferijs nec videtur posse conualidari aliquo facto partium quia directa via partes istis ferijs renunciare non possunt vt est tex. Et ibi hoc cõmuniter tenent docto.in.c.fi.de ferijs: Et t3 Bal. in.l.j ff.de ferijs et in.l.si vt ꝓponis.C.qñ ꝛ quãdo iudex ꝛ spec. in ti.de ferijs.§.fi.in prin. Et glo.in cle.sepe de verb.sign.vnde nõ vr̃ qd per talé prestationem satisdationis vel aliá viá indirectam istis ferijs renunciari possit ad hec regula cu3 quid vna via cũ materia de reg.iur.lib.vj.¶Secundo autoritate bal.in.l.cum antea. C.de arb.vbi ꝯcludit ꝙ si sñia est lata die feriato ꝛ postea approbetur nõ confirmat talis sñia q vbicunq̃ peccatur in alio q̃ in consensu: sequens consensus non confirmat quod ꝑcessit vnde cum iudex qui tulit sñiam die feriato peccauit contra legem nec defecit sentétia rõne consensus sed ratione temporis licet partes potuissent a principio impedimentũ temporis suo consensu remouere p id quod habet in.l.cũ ꝛ minores.C.si aduersus rem iudi.ꝛ in.l.si expressim.ff.de appe.secundũ Cy.ergo eodem modo dicamus in casu nostro ꝙ captura nulla non pót ex sequenti consensu valida
9 ri.¶Sed ad hec†respõdeo in primis qd si ꝓbat fuga ꝑdicta nullo mõ obstant quia captura t3 etiá tpe feriato in honorem Dei.vt supra dixi p glo.cõiter approbatá in.d.l.dies festos.C.de ferijs. p quam glo.dixit Bal.in consilio quod incipit. Primo apparet ꝙ suspectus de fuga non gaudeat ferijs vel alijs inducijs legalibus. Et ratio est q interim instrueret ad fugam nec expectãdus est discessus illi⁹q non est reuersurus.vt in.l.si legatarijs.ff.de iudi.¶Secundo respondeo ꝙ decisio Bart.ꝓcedit etiá in istis terminis q ponit casum quãdo qs esset extractus de ecclesia cuius priuilegio etiá ptes renũciare non possunt prout plene habet in.c.inter alia de imunita.eccle. Item ponit exemplũ bart.in eo qui est captus non debito tempore ꝛ sic siue sit captus tempore feriato i honoré dei siue alio tempore ꝛ sic cum indistincte loquat indistincte d3 intelligi.l.j.§.ꝛ generaliter.ff.de leg.ꝑstan.xviij.di.c.si.romanorũ. Et pro eo rõnes ꝛ autoritates in contrarium adducte puto dicendum ꝙ aliud est querere nunquid ex sequenti consensu captura cõualidet que fuit nulla quia facta tempore feriato. Et tunc dicen-
10 dum est qd non†etiá si ferie fuissent ob hominu3 necessitaté puta messium ꝛ vidémiarum qbus ptes possunt renunciare vt est casus in.d.c.fi.de ferijs.ꝛ ibi gl.ꝛ doc.ꝛ tradit i.d.l.j.ff.de ferijs. Et hoc casu,etiá loquit Bal.in.d.l.cũ antea dũ dicit licet ptes potuissent a principio impedimentũ tẽporis sine ꝯsensu remouere. ¶Aliud est q̃rere nũq̃d data nullitate capture cui captus ꝯsensit vt possit talis capt⁹ seq̃strari ab eodé vel ab alio si ꝯstat de vero debito creditoris ꝛ possit retineri in carceribus: ꝛ hoc casu qñ violétia illata capto ꝓpter eius consensum cadit in vim compulsiuam etiá státe nullitate capture potest sequestrari ꝛ retineri: Et ita proprie loquit bart.p tex.in.l.fi.ff.qd metus causa.ꝛ sic nõ cõtradicunt predicta. Et est verissima conclusio.¶Secũdo potest attentari ꝛ respõderi ꝙ licet sñia capture in vim capture non posset confirmari ꝛ valere videtur ꝙ possit confirmari ex superuenienti consensu de nouo in vim pacti prout tenet Bal.in.d.l.cum antea. Et est glos. ordinaria in.l.j.C.cõmunia vtriusq̃ iudi. Et traditur in.c.exami-
11 nata de cõfir.vti.vel inuti. Et sic ꝙ pars†obligauerit se ad carceres. Et licet Dy.Bar.ꝛ alij in.l.si alia.§.eleganter.ff.sol.matri. velint tale pactum non valere.ꝛ bald.ꝛ alij in.l.titio centũ.§.ij.ff.de cõdi.ꝛ demon. Et est cõis opin.tñ bal.ꝛ Ang.hanc cõmuné opi. intelligunt veram in.d.§.eleganter quando quis se obligaret vt detineret in ꝑuato carcere: secus si se obligaret vt detineret in publico carcere.et dixit do.Jmola in.c.ij.de pigno.docto.antiquos bononienses sepius vidisse hanc cautelam. Et licet predicta opi. sit dubia.tamé dicunt pleriq̃ Moderni illam procedere quando captus duceret nõ facta resistétia ad publicũ careré per text.in.l. iij.§.siquis volentem.ff.de libero homine exhibé.bene faciũt not. per bart.in.l.j.§.vsq̃ adeo.ff.de iniurijs vnde cum in casu nostro volés consenserit carceribus procedat opi.Bal.secus si vigore pacti fuisset ductus inuitus ad carceres.ꝛ hoc casu procedat communis opi.primá tamen responsioné tutioré esse existimo.¶Circa ter-
12 tiam†questioné breuiter ꝯcludẽdũ arbitror ꝙ p illa verba apposita in laudo de presenti ꝛ stati ꝛ incontinenti dictus Jacobus infra modicum tempus tenebatur facere dictas literas etiá anteq̃ esset aliquod passagium. Nam licet dicta verba statim ꝛ incontinenti multipliciter possunt intelligi ꝛ cũ multiplici specie dilationis prout plene tradunt docto.in.l.fructus.ff.so.matri.ꝛ Moderni.maxime Ludo.roma.in.l.j.§.qui presens.ff.de verbo.obli. tamen proprie intelliguntur vt fiat qd promissum est sine temporis interuallo infra tẽpus infra quod ꝓmissum est si possit cõmode expediri prout est glo.in auc.de incest.nup.§.primo quá ꝓ notabili allegat Bal.in.l.gallus.§.ille casus.ff.de libe.ꝛ posthu. faciunt no.per Bal.ꝛ Jmola in.l.quot.§.si quis ita.ff.de heredi. insti.ꝛ tex.cum glo.quem ad hoc notat bal.in.l.si pater captus.ff. de vulg.ꝛ

de vulg. ⁊ pupi. verba aut laudi ⁊ snie sunt intelligenda proprie ⁊ vt iacent vt in.l. Paulus.ff.de re iudi. Et i.l.j.C.si plures vna snia fortius ergo in casu nostro non dr dictum Jacobum de quo in pu cto fecisse literas infra tempus debitum vigore laudi cum steterit p plures menses post latuz laudu: Et fuerit sepius interpellatus: ⁊ constitutus sepius in mora iuxta no.in.l. q te.ff.si cert.peta. Et in.l.si ex legati causa.ff.de verbo.obliga.cum similibus. ¶Confirmatur dicta conclusio qr dca condemnatio ad faciendum literas fuit facta per verba geminata statim incontinenti: vn si dictio statim denotat q fieret infra modicum tempus: ⁊ eode modo dictio incontinenti: ergo fortius in casu nostro in quo iste dictiones sunt simul iuncte: Et sic plus operari: ⁊ maiorem denotant celeritatez actus. argu.eius quod in simili habetur per Bald. ⁊ do. Abba. Modernum in.c.si.de offi.delega. ⁊ per bal.in extrauaganti.de pace consta.in versi.priuilegia. Et quod no.bal.in.l.balista.ff.ad trebel. ⁊ Ang.in.l.stichu.§.stipulatio.ff.de verbo.obli.per Ange.in l.centurio.ff.de vulg. ⁊ pupil.cum multis similibus. Cofirmatur etiam hoc qr fortius in casu nostro arbitri codemnarut q faceret literas de presenti. ⁊ sic declarauerunt expresse q voluerunt lite-

13 ras fieri sine dilatione temporis. Naz † ea que de presenti debetur seu in presentia: no habet dilatione temporis vt est casus ⁊ ibi notant glo. ⁊ omnes in.l.talis scriptura.ff.de leg.j. omnibus ergo p- dictis consideratis indubitanter concludendum arbitror qd qua primum dictus Jacobus poterat facere dictas literas esset obligatus ad faciendu ⁊ cosequeter fortius in casu nostro dicendum est eum fuisse in mora faciendi dictas literas: ⁊ sic teneri ad quanti-

14 tatem de qua in laudo ppter no factas literas. Na illa † verba laudi vel litere no fierent intelligunt hoc est si dictus Jacobus fuerit in mora faciendi dictas literas: ita decidit in terminis Bart.in.l. ita stipulatus la grande.ff.de verbo.obli.in vltima.q.per text. in l.si penu.ff.quado dies lega.cedat ⁊ est casus in.d.l.si ita stipulat⁹ Et ibi plene tradit per bar. ⁊ doct. ¶Solum ergo restat vnus scrupulus: qr dictus Jacobus non fuit condenat⁹ simpliciter sed fuit condemnatus statim ⁊ incontineti ita qd pro primo passagio tras-

15 mitti possunt. De natura † autem dictionis ita q videt esse vt declaret ⁊ limitet pcedentia vt in.c.cu.M.fer.de consti. Benefacit tex.in.c.significatum de pben. ⁊ sic videbat q ita demum teneret Jacobus facere literas statim ⁊ incotinenti tempore passagij vnde cuz dicatur q prius non fuit passagium videt q non fuerit in mora faciendi literas. Sed ad hoc respondetur q siue inspiciamus mentem siue virtutem verborum dico q pdicta obiectio non habet obstare. Nam dicta verba ita q pro primo passagio si recte inspiciat mens non fuerunt apposita ad aliu effectum nisi quia arbitri voluerunt qd ille cui debebat fieri litere.s. Nicolaus haberet illas expeditas in manibus ⁊ posset illas libere ⁊ expedite transmittere in primo passagio: ita qd tempore passagij non haberet re-

16 quirere dictum Jacobum: mens † aut agentis actum attendi dz in quibuscunq dispositionibus vt in.l.cum mulier ⁊ ibi notat.ff. so.ma. Et in.c.dilecto de verbo.sig. verba enim debent deseruire intentioni non econtra.c.intelligentia de verbo.sig.l.labeo.ff.de supellec. lega. Nam nullus sani capitis iudicio meo dicit q arbitri intellexerint differre factionem literarum vsq ad tempus primi passagij sed voluerunt q immediate fierent ad hoc vt Nicola⁹ illas in manibus expeditas haberet: vt dictum est. hoc etiam importat vis verboruz vt dixi qr illa verba ita qd pro primo passagio transmitti possunt denotant q possunt transmitti in futurum: quia verbum potest est extesiuum ⁊ trahitur ad futura.l.si ita qs ff.de leg.ij. Et not. Bart.in.l.qui Rome.§.duo fratres in.vj.q.ff. de verbo.obli. ergo noluerunt arbitri q litere fierent de presenti: cum hoc q in futurum transmitti possent. Et sic concludo q dictus Jacobus fuit in mora faciendi dictas literas. Et consequenter tenetur ad quantitatem de qua in laudo ob non factionem literarum. Laus Deo.

¶Consilium.c.

¶Ad idem subscriptio.

¶Summarium.

1. ☞Differetia est inter suspectu de fuga ⁊ existete in actu fuge.
2. In causa capture no pot apponi incopetetia iudicis.
3. Si captura nulla sit ppter prestatione fideiussionis datam de iudicio sisti ⁊ iudicato soluedo ⁊ constet de iure illius ad cuius instantiam decreta est captura: captura remanet firma quatuz ad illum cui prestita fuit satisdatio.
4. Dictio incontinenti dz intelligi anteq diuertatur ad alia negocia
5. Verbu quatucuq minimu dz intelligi ita vt aliquid operetur.
6. Quando lex repetit masculinum sit vt masculinum non cocipiat femininum.
7. Non obstant verba in laudo apposita limitatiua dictionum instantanearum.
8. Inducta ad augmentum non debent opari limitationem.

IN christi nomine eiusq matris gloriose virginis Marie. Et beate Catherine virginis ⁊ matris aduocate mee totiusq curie triumphatis. In dubitationibus pmissis tam solenniter ta eleganter p famosissimum iuris vtriusq doctore elucidata est q vanu arbitror sole facibus adiuuare iuxta.c.hn quidem.96.dist. Tamen vt que-

1 renti more gera. Breuibus me expedio Et ad cofirmatione eorum que dicta sunt p supra consulentem q differentia sit inter suspectu de fuga ⁊ illum qui est in actu fuge: Adduco qd in terminis dicit Pau.de cast.in consilio.xxxviij. q incipit. Pro pleniori examine eius de quo querit. Nam dicit ipe q differentia est inter suspectu de fuga ⁊ existente in actu fuge. Quia non possidere bona immobilia ad sufficietia reddut quem suspectu.l.si fideiussor.§.fin. ⁊ ibi glo.ff.qui sati s. cogan. Quo ad huc effectum vt iudex ad partis instantiam facta sibi de hoc fide possit si velit facere debitore capi ⁊ detineri quousq caueat de stando iuri non aut vt cogat si nolit. vt hoc probatur in.d.l.si fideiussor.ff.si.ibi dum dicit si iudici sederit: Et sic est in arbitrio iudicis.l.non quicqd.ff.de iudi. Sed quado est instans fuga puta quado allegant de ipsa aliqua signa vel indicia tunc iudex tenet eum capi facere ⁊ concedere familiam als teneret in sindicatu vt voluit Dy. ⁊ Bar.in.l.ait ptor.§.si debitore ff.que in fraudem credi. Et quod not. Bar.in.l. consentaneu. C. quomodo ⁊ quado iudex. Item adsunt alie differentie secundum ipsum: Quia qn non allegant signa psentis seu instatis fuge. Sed solum carentia immobilium non potest concedi vt capiatur die feriata in honore Dei.l.si.C.de ferijs sicut quando allegatur instas fuga. ⁊ ita dicit Paulus debere intelligi glo.singu.in.d.l.si. Alia est dria. Nam iurare q immobilia non possidet facit quem suspectum de fuga glo.in.d.l.si fideiussor.§.si.nec compellitur isto casu dare familiam sed si allegetur instans fuga duo debet iurare scilz qd immobilia non possidet ⁊ ipsum suspicat de proximo recessurum: qbus duobus interuenientibus compellit iudex ad danduz familiam: ⁊ ibi plene prosequitur hanc materiam qui vult in effectu q magis est pnilegiata ca instantis fuge q suspitiois de fuga: Et ideo vt voluit Bald.in dicto.§.si.l.si fideiussor contra fugitiuos proceditur de facto sine iuris ordine.allegat.d.§.si debitorem ⁊ no.in.l.pe.C.de pigno.act. Et ibi etiam h not. Bal. ⁊ ideo non sunt ferie.d.l.si.C.de ferijs non requiritur citatio partis: dixit bal. post Jaco.butri.in.l.consentaneu.C.quo ⁊ quando iudex ⁊ in.l. ij.C.de seruis fugi. Et Ludo.in.c.j.de iudi.in.xxiij.sing. ⁊ Bal. in l.si quis curialis in prin.C.de epi. ⁊ cle. Et Pau.de cast.allegantem Bal.in.d.l.consentaneum in consilio.xxxvj.in causa capture ⁊ Bal.in.l.si vt proponis.C.quo ⁊ quando iudex ⁊ sic quo ad capturam tenenda non est necessarius ordo iuris quado est in actu fuge lz pena si probetur non mutatam fuisse conditionem debitoris: quia no superuenit insignis calamitas debeat relaxari per iudicem tanquam captura sit iniusta non dico nulla secundu Ang. in.l.arbitrio.§.si.ff.qui satisda.cogan. ⁊ l.vbi suspectus.ff.de pro-

2 cu. Et in.l.extat q metus ca. Si enim † in causa capture non pot opponi incopetentia iudicis secundum Ludo.cosilio.ccxlij. allegat Pe.de ancha.consilio.clxxxiiij. ⁊ in.l.ij.ff.de iur.om.indi.cum similibus. Ergo multominus poterit opponi alius defectus. ar. glo.sing.in cle.j.de seques.poss. ⁊ fru.facit quod no. Bal.in.l. magisterie.C.de iuris.om.iudi.vbi quis non potest capi p iudice incompetentem quia semper dicitur grauare qualitercuq procedat nisi in ca suspecti. Et qd no. Bal.in.l. testamenta in pri.C.de testamentis: Et sic ptz qd talis captura ex defectu ordinis iudiciarij no

3 seruati non potest infringi ⁊c. ¶Quo † aut ad secundam questionem an posito q captura esset nulla propter prestationem fideiussionis datam de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo. Et constet nunc de iure illius ad cuius instantiam decreta est captura: captura remaneat firma quantum ad illum cui pstita fuit predicta satisdatio: ⁊ videt dicendum q non secundum Bar.in aut.ei qui in secunda carta.C.de bonis.aut.iudi.possi. vbi si non tenet incarceratio non debet tenere carceris recomendatio.alle. Bar.in.l.cum verus ff.de bonis auto.iudi.possi. Nichilominus cotrarium est veritas vt voluit Bar.in questione sua lapus vt refert supradictus dominus consulens stante maxime q recommendatio fuit facta per dominum Ludouicum seruato ordine iuris ⁊ die iuridico: alias secus esset secundum bald.in dicta aut.ei qui. Non enim hec recommendatio sumit vires totaliter a prima captura: sed immo de per se fuit adhibita cause cognitio in hac sequestratione: Et ideo valet recommendatio posito q captura sit nulla.d.l.si.ff. q metus ca alias secus. Et ita procedit.d.l.cum vnus.ff.de bonis auto. iudi. pos. ¶Nec est disputandum iudicio meo de eo quod not. bald. in l.cum antea.C.de arbitris.s.quia non querimus vtrum validetur prima captura. Sed querimus vtrum stante captura nulla possit recomendatio fieri ⁊ valere cu consensu carcerati: quo casu potest d.l.si.ff.qd metus causa. quia recommendatio non peccat in ordi-

ne nec etiam fuit facta die feriata quemadmodum et captura etc.

4 ¶ Quo † ad tertiam questionem dico qd per illa verba apposita in laudo de presenti statim et incontinenti dictus Jacobus tenebatur facere dictas literas etiam antequam esset aliquod passagium Nam vt voluit glo. et Bar. in l. iii. §. cu igitur. ff. de vi et vi arma. dictio incontinenti debet intelligi antequam diuertat ad alia negocia: vt l. continuus. ff. de verb. obli. l. duos. §. fi. ff. de acqui. pos. et in l. j. ff. de sol. et qd no. cano. in c. olim causam de rest. spolia. et Abb. in c. significasti. de homicidio et Bal. in l. fi. C. de his qui a non dno cum similibus. Cum ergo dictus Jacobus diuerterit ad alia negocia et non fecerit dictas literas prout per laudum fuit condemnatus quinimmo interpellatus non fecerit: non potest iuste se excusare: et eo maxime quia in sententia fuit dictum quod de presenti faceret: ergo vt illud verbum appositum in laudo aliquid operetur quia etiam si non fuisset dictum de tempore intelligeretur incontinenti. l. quotiens et l. eum qui. §. fi. de verbo. obli. ergo vt illud verbum aliquid operetur dicemus quod sine interuallo aliquo debebat facere dictas literas.

5 verbum enim quantumcunque † minimum debet ita intelligi vt aliquid operetur: dixit Bal. in rub. C. de contrahe. emptio. in. ix. q. et in l. j. C. commoda. et in l. a procuratore. C. mandati et sic debet incontinenti facere literas sine aliquo interuallo stante maxime geminatione dictionum in consentanearum. non enim sine ministerio geminantur dixit dominicus in c. duobus de rescriptis in vj. et qd

6 no. Saly. in consilio † quod incipit dominus Bittinus de cremona vbi quotiescunque lex repetit masculinum operatur vt masculinus non concipiat femininum: allegat. l. seruus. ff. de verbo. signi. glos. in cleme. cum a repulsione de appel. l. et si Christus de iureiura. et Cy. et docto. in l. qui se patris. C. vnde liberi. et bal. in l. j. C. de seruis fugi. vbi ad maiorem negationem videntur geminate due negationes et operantur negationem: ita dictiones instantanee fuerunt geminate ad maiorem celeritatem siendam. ¶ Non obstant verba † in lau

7 do apposita limitatiua illarum dictionum instatanearum. inquantum dr ita quod pro primo passagio transmitti possent quasi sit sensus quod satis sit qd litere sint facte tempore primi passagii: Quia respondeo et optime sequutus Ang. in terminis in l. nulla. ff. de legibus quod verba inducta in fauorem alicuius non debent operari odium. l. quod fauore de legibus et in regula quod ob gratiam: Et inducta ad augmentum non debent operari limitationem. l. legata inutiliter de adimen. lega. Et in l. legata inutiliter de leg. j. Et ideo subicit Ange.

8 † post Guil. de cunio in d. l. nulla. Testator legat vxori domus quod si domus valeret minus quam cc. libras qd debeat vxori suppleri: ita quod habeat valorem ducentarum librarum. Modo domus valet vltra: an vxor debeat habere illud qd est vltra: Et vi qd non secundum ipsos: quia illa verba ita et similia obtinent locum taxationis. l. lutius. §. que habebat in fi. ff. ad trebell. et l. qui aliena. §. liberto. de nego. gest. Contrarium tamen determinat. quia ista verba sunt apposita ad ampliandum fauorem vxoris: ergo non debent interpretari nec restringi. arg. d. l. nulla. et l. legata inutiliter de le. j. Ita in terminis est casus noster. Nam illa verba ita quod pro primo passagio possint transmitti fuerunt inducta ad fauorem Nicolai: Et ad eius augumentum vt posset consequi facilius debitum suum ergo non debent operari diminutionem: videlicet vt factio scripture intelligatur dilatata in tempus primi passagii et non debeat fieri incontinenti. Item non debent operari odium vt cum iam esset dictum quod incontinenti deberent fieri litere cum sint inducte ad fauorem. Et iste intellectus est omnino sequendus duplici ratione. primo ne videantur arbitri incontinenti se velle corrigere contra l. nam ad ea. ff. de condi. et demon. quod velint statim et incontinenti. Et postea quam primum fiet primum passagium quod posset esse incontinenti: vt est. Item alia ratione vt verba incontinenti: et statim: aliquid operentur iuxta. l. si quando de lega. primo cum similibus: Quia si noluissent arbitri dictas literas fieri incontinenti sed solum tempore passagii satis erat dicere quod debebat facere literas tempore primi passagii. Ex quibus dictis rationibus et dicto Guil. et ang. Concludit manifestissime dictum Jacobum debuisse facere lras incontinenti prout mandarunt arbitri. Et per consequens dictum Jacobum fuisse in mora faciendi dictas literas: Et sic teneri ad quantitatem de qua in laudo ob non factionem literarum: Non obstantibus illis verbis ita qd pro primo passagio transmitti possint: quia illa verba fuerunt posita ad fauorem Nicolai; et augumentum eius: ergo non debent operari odium Laus Deo omnipotenti etc. Hieronymus Jannectinus Bono.

¶ Consilium. ci.

¶ Summarium.

1 ¶ Solennitates que requiruntur in facienda captura alicuius de iure comi cessant vbi venit capiendus fugitiuus ex quo autoritate propria potest capi.

2 Fugitiui possunt diebus feriatis capi.

3 Quod per se validum existit confirmatione non indiget.

4 Verba. incontinenti et stati semper importat quod fiat actus infra modicum tps et sine temporis interuallo.

5 Lex quando loqtur per verbum futuri temporis non intelligatur ipso iure.

6 Que litere debent fieri in laudo cum interuallo tpis.

7 Verba legis vel contractus debet sic intelligi vt cesset pplexitas.

Omnipotentis dei ac gloriosissime Virginis. Necnon beati Antonii inuocato presidio: Quia per suprascriptos prestantissimos iurisconsultos et maiores honorandos res in maximam lucem deducta est et quia etiam multum instat qui me de subscriptione requisiuit id paucis verbis vtar: Et in primis circa primam dubitationem clara vi esse conclusio per primos consulentes facta qd differentia sit inter fugitiuum et suspectum de fuga. et qd nulle solennitates requirantur in captura facienda illius qui in fuga existit. Et pro † confirmatione predictorum adduco id quod consuluit Petrus de ancha. in suo consi. cxvj. incipit in Christi nomine amen vnus ex procuratorib9 Baldasaris etc. In secundo dubio vbi expsse posuit Pe. de ancha. qd omnes solennitates que requiruntur in facienda captura alicuius de iure communi cessant vbi venit capiendus fugitiuus ex quo potest propria autoritate capi. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. credito. item subditur quod si statuta loci requirerent aliquam formam in capiendo debitorem quod non vendicarent sibi locum in captura fugitiui: vt ibi latius per eum. bene faciunt ea que posuit Bal. in c. j. §. si quis vero de pace iura. firmanda in vsibus feudo. vnde vt etiam dicunt primi consulentes et bene.

2 ¶ Non habet † obstare in casu nostro quod ille fuerit captus die feriata in honorem Dei: quia tales fugitiui possunt etiam illis diebus capi. vt etiam voluit Pe. de ancha. in dicto consilio in fine et Ange. in l. ii. §. in omnibus. ff. de iudiciis et Ant. de but. in c. conquestus extra de feriis et in c. fi. circa finem extra de indi. et Bald. insti. de actio. in prin. et quod voluit Bal. in l. j. in fi. ii. colu. C. qui bonis cedere possunt et Bal. in dicto. c. conquestus in princi. vlti. col. vbi dicit quod non solum diebus dominicis capi potest fugitiu9 sed etiam solennissimis diebus prout est dies natiuitatis domini vt ibi per eum. ¶ Ad predicta etiam facit qd posuit Bal. in l. tertia circa prin. C. de episco. audien. Et ex predictis resultat conclusio per eum in captura fugitiui: vt dictum est non requirantur alique solennitates quod si fuerint adhibite et nulliter non viciatur actus sed remanet firma et valida illa captura per text. in l. vnica in prin. C. de rei vxo. act. cum concorda. oportune allegatis per pri

3 mum celeberrimum consulentem. ¶ Benefacit † vltra allegata per eum text. in l. heredes palam in prin. ff. de testamentis et in l. cum tabule. ff. de bon. posses. secundum tabulas in penul. colum. in prin. ff. de condi. et demon. et Bar. in l. cum pecuniam in fin. ff. de noua. Et qd dixit Barto. in l. qui bona. §. si alieno circa prin. ii. colu. ff. de damno infecto et Bal. in l. cum quidam. §. si cum veteres. C. de necess. ser. here. insti. cum simi. ff. et hec de pria dubitatione. ¶ Quo ad secundam dubitationem quia multum eleganter est tacta per prefatos consulentes et quia ex primo dictis remanet superflua et inutilis non insistam. ex quo enim illa captura est valida non habem9 querere an fuerit confirmata: illud enim quod per se validum existit confirmatione non indiget iuxta no. in c. inter dilectos extra de fide instru. et in c. inter vos circa fi. de re iudi. Et quod posuit Barto. in l. priuilegia. C. de sac. ec. ¶ Circa tertiam dubitationem

4 † adhuc clara videtur decisio facta in suprascriptis consiliis. s. qd per illa verba apposita in laudo de quibus supra dictus Jacobus infra modicum tempus tenetur facere dictas literas etiam antequam esset aliquod passagium quia illa verba incontinenti et statim de quibus in laudo de ppria sui significatione et quasi semper importat quod actus fiat infra modicum tempus et sine temporis interuallo secundum qd pot actus commode explicari prout eniz de dictione in continenti posuit Bald. in l. fin. C. de error. aduo. et Bal. in l. fi. in prin. C. de iudi. et Bal. in c. clerici in ii. col. extra de vita et honesta. clerico. Et Abb. in c. j. in vj. col. extra de mutu. peti. et Abb. in c. literas in ii. col. de resti. spolia. Et quod ponitur p docto. in l. in bonefidei. C. de pact. et Bal. in l. vnica circa fin. C. de his que pene nomi. Et multo fortius hoc debet concludi in casu nostro quia arbitri in prefato laudo geminauerunt verba scilicet statim et incontinenti etc. que geminatio solet multum operari. l. ho

5 lista. ff. ad trebel. ¶ Benefacit quod † dixit Bal. in ti. de pace consta. in x. col. in ver. priuilegia omnia vbi dicit quod licet alias quando lex loquitur per verbum futuri tpis non intelligatur ipso iure iuxta not. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosanc. eccle. Et in l. in criminali. C. de iuris. om. iudi. Et in c. si diligenti de foro compe. tamen vbi verba illa essent geminata. s. irritetur et cassetur illa geminatio facit vt intelligat et ipso iure vt ibi per eum quem refert et sequitur Ludo. in suo notabili tertio cum multis simi. quia late ponuntur per eundem Ludo. in l. si vero. §. de viro in fallentia propter geminationem. ff. soluto matrimonio. ¶ Nec habent obstare

† talis

6 talia verba posita in laudo ibi ita quod pro prio passagio transmitti possint etc. quia si diceremus quod deberet expectari primum passagium quod in futurum fiet et quia de natura litere est quod tractum et extensionem habeant in futurum. l. si ita. ff. de auro et argen. leg. cum concordan. resultaret contrarietas et repugnantia in dicto laudo quia per verba prius posita et ita geminata debebant fieri ille litere incontinenti et infra modicum tempus: et ita constabat de voluntate arbitrorum propter illa verba infra posita voluissent ipsi arbitri quod ille litere deberent fieri etiam cum intervallo temporis et non statim prout poterat contingere quod fit et primum passagium ne esset perplexitas in dictis verbis unde ne habeamus dicere quod ipsi arbitri incontinenti se correxerint contra. l. nam ad ea. ff. de condi. et demon. Et quod voluit Bal. in. l. fi. C. per quas personas nobis acquiritur: vel quod detur contra dictas et perplexitas in verbis dicti laudi accipienda est interpretatio supra data per primos famosissimos consulentes: verba et instrumenti et cuiuscunque scripture debent sic itelligi ut non contineant in se perplexitatem vel repugnantiam. ut est casus no. in. c. inter dilectos. §. ceterum de fide instru. quem ad hoc ponderat Abba. moder. in. c. cum tu fili: de testi. Et ita no. Jo. An. in addi. spe. in rubri. de prescript. §. circa finem. Et quod posuit Bart. in. l. fi. §. idem quesiuit. ff. de condi. inde. Et quod eleganter dixit Pet. Cy. et Bald. in. l. cum falsus. C. de iur. et fact. igno. circa fi. Ad idem tex. notabiliter in. l. fi. i fi. ff. de rescri. presen. per quem dicit ibi do. Franciscus de albergottis quod verba legis vel contractus debent sic intelligi ut cesset perplexitas et unum non remaneat aliud. facit. d. l. nam ad ea. ff. de condi. et demon. et. l. cum. ff. de servi. urba. predio. cum multis similibus. Et ex preditis omnibus breuiter prestrinctis propter maximam temporis breuitatem patet ea que sunt supra in dictis consiliis conclusa fouere iustitiam et de iure veritatem. De subscriptione igitur requisitus etc. Laus Deo omnipotenti. Antonius cocchus.

Consilium. cii.

An quis teneatur reuelare furtum quod scit commissum per reuelationem furis ne incidat in excommunicationem.

Summarium.

1 Appropriãs sibi bona fratris dr furtum cõmisisse.
2 Sciens furtũ cõmissum esse aliũde quam ex reuelatione furis an et quando teneatur et debeat parti reuelare.
3 Statim quod scit qui s furtum ex reuelatione furis non tenetur manifestare immo nõ debet.
4 Secretum seruare est de iure naturali.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. Cum presentis consultationis consideratio non simplicis sit legiste inuestigatio sed canonistarum et theologorum libenter ab illo abstinuissem: Tamen quia super ea petitur iudicium meum breuibus dicam quid sentiam obmittendo rõnes que utrinque fieri possent.

1 Et pro decisione presupono quod titius appropriando sibi dicta bona cõmunia cum lelio fratre suo dr furtum cõmisisse ut probatur in. l. si socius cum his que ibi scribit Bar. ff. de furtis iuncta. l. respiciendum. §. furta domestica. ff. de penis. Hoc presupposito cõsiderandum censeo. Quod aliquando quis scit furtum cõmissum

2 esse aliunde quam ex reuelatione furis. Et tunc an et quando teneatur et debeat parti reuelare est questio glo. Et ibi omnes doct. ponũt in. l. inciuile. C. de furtis et tex. Et ibi glos. et omnes in. c. qui cum furem. extra de furtis. et in. §. ex his verbis. j. q. j. Cõclusio tñ vera est quod iudex ex officio his casibus cogere potest ad indicandum furem secundum Cy. in. d. l. inciuile et hosti. in summa in tit. de furtis in rubrica de condi. furti. §. fi. versicu. illud sciendum. Et maxime de iure canonico: Et in foro conscientie ut no. glo. in. d. c. qui cum furem et. d. §. ex his verbis. Et hoc casu loquitur Ricardus in quarto sententiarum distinctione. xv. Et idem scotus qui volunt quod si interrogatus a iudice non indicat furem reus est sicut ille qui mendacium dicit. Nam qui mendacium dicit nocere desiderat qui veritatem occultat prodesse nõ vult. Nã utrunque tenet allegat tex. in dicto. c. qui cum furem. Et hec dicta latius refert magister Franciscus de plateis in summa sua. §. xli. verum est quod si solus scit debet soli prelato reuelare: quia ex quo probare non posset diceretur crimen prodere prout declaratur in summa que inscribitur pisanella in verbo relatio et in verbo crimen ad finem et per glo. in. c. nerui. xiij. di. Unde inferendo ad propositum si dictus sempronius sciret aliunde quam ex reuelatione furis furtum dictum esse comissum teneretur propter preceptum superioris ne in excommunicationem incurreret reuelare prelato si solum scit: ut in. c. episcopus in sinodo. xxxv. q. vj. Sed hic non est casus noster quia presupponitur quod habuit ex reuelatione furis. Aliquando et secũdo aliquis scit furtum esse cõmissum ex reuelatione furis prout fuit casus noster et tunc non debet nec tenetur indicare: ita determinat glo. Joã. Teutonici in. c. nerui glo. in verbo a contagione in fure: ita etiam tenet Joã. An. in. d. c. qui cum furem ubi dum tex. dicit furti conscius. addit. s. aliter quam per secretam reuelationem furis allegat. glos. in. d. c. nerui. Hoc idem tenet Henricus bohic doctor illustris dominus Cã

3 di. florentinus et do. Joannes de anania. Ex qua conclusiõe infero ad propositum quod in casu nostro etiam ex precepto superioris non tenetur reuelare: Et ita est de intentione prefatorum doctorũ et probantur premissa. Nam quãdo aliquid dicitur alicui in secreto ut priuato et queritur utrum ex precepto superioris teneatur illud reuelare distinguit sanctus Thomas secunda secunde. q. xxij. articulo primo in responsione ad primum argumẽtum ubi dicitur quod aut sunt talia que statim cum ad notitiam hominis perueniũt homo ea manifestare tenetur puta si pertinẽt ad correptionẽ multitudinis spiritualem vel corporalem vel in graue damnum alicuius persone vel si quid aliud huiusmodi quis probare tenetur denunciando vel testificando. Et contra hoc debitum obligari nõ potest quia in hoc frangeret fidem quam alteri debet. Et hic non est casus noster: quia statim quod quis scit furtum ex reuelatione furis non tenetur manifestare: immo non debet ut supra probatum est. Aut sunt talia que prodere non tenetur: et tunc dicitur quod non tenetur ea prodere ex precepto superioris quia secre-

4 tum seruare est de iure naturali. Nihil autem homini pcipi potest contra id quod est de iure naturali. Et hanc distinctionem refert et sequitur Henricus bohic in capitulo omnis de peni. et remis. Allegat etiam duos alios theologos idem tenere scilicet magistrum Joannem in summa et astensem: Et idem dicitur in. c. dilectorum extra de testibus cogendis. Et hic est casus noster in quo quando quis scit furtum ex reuelatione furis est aliunde: ut primo casu nõ tenetur indicare. Secundo sic tenet Henricus in dicto. c. si cum furem. Et est de mente Joan. Andr. et aliorum ut dixi. Ex quibus concludo quod si dictus sempronius hec scit ex secreta furis reuelatione non ligatur tali excommunicatione ex quo manifestare non tenetur. Secus si aliũde: ut dictum est quia tunc ligaretur. Et nõ posset sine satisfactione absolui: Et ita sentio: submittendo me tamen semper correctioni cuiuslibet melius sentientis quia ut ingenue fatear talis materia est mihi satis noua quatenus forum conscientie tangit. Laus Deo etc.

Consilium. ciij.

An contractus dicatur licitus si facta venditione et data dilatione ad soluendum venditor emptori locat rem venditam sub certa pensione soluenda singulis annis donec precium soluatur.

Summarium.

1 Usure peti possunt rõne precij non soluti ut interesse.
2 Si est fundus sterilis venditus vel res ex quibus fructus non percipiuntur rõne precij non soluti põt vẽditor usuras petere non tñ rõne portionis fructuum sed rõne fidei implete.
3 Si vendo alicui predium / et trado / et percipit ex eo fructus neque soluit mihi precium ad terminum: possunt licite peti usure ut interesse.
4 Ratione more non possunt peti usure sed bene põt peti interesse
5 Uendens fundum data dilatione ad soluendum plusquam sit vera extimatio rei proter talem dilationem cõmittitur usura.
6 Ratione retardate solutionis in dote post contractum matrimonium quia est contracta mora irregularis an possit maritus usuras petere.
7 Si nulla mora est commissa in dote numeranda nullum potest esse interesse.
8 Ex quo fuit data dilatio ad soluendum et sic habita fides de pcio videtur dominium translatum.
9 Emptor si nõ est in mora soluendi precium an venditor possit petere usuras precij non soluti.
10 Gener cui rõne dotis non solute usure debentur põt a principio cõuenire cũ socero quod donec soluatur dos certam pecuniam singulis annis recipiat.
11 De genero petente interesse rõne dotis ad venditionẽ petentẽ rõne pcij soluti argu. docto. et glo.
12 Sicut põt gener uxorem sine dote ducere et tunc de proprio tenetur alimentare ita potuit uxorem ducere termino dato ad soluendum dotem.
13 Si gener paciscit ab initio cũ socero ut rõne dotis non solute habeat ad rõnem sex pro centenario pro alimẽtis / casus est dubius / quia fors videtur excedere pecunie summam.
14 Quando venduntur res que consistunt pondere numero vel mensura plusquam venderentur ratione dilationis date ad soluendum committitur usura: secus est quando venduntur domus predia et similia.
15 Ratione retardate solutionis nullo pcedente pacto usuras petere licet precio non soluto.
16 Illud ad quod quis obligatur põt in pactũ deduci.
17 Dominium est ius de re corporali libere disponendi nisi lege prohibeatur.

18 Ea que oriuntur ex contractu inspiciunt statuta loci contractus.
19 Statutum subditam sibi personam potest afficere ⁊ inhibere vbiq; locorum.
20 Quando statutũ est prohibitiuũ in re ⁊ respectu rei tũc statutũ afficit rem ⁊ impedit dominium transferri.
21 Statutũ non respicit rem nec dominium respectu rei sed inhabilitatẽ psone dñi vult vẽditorẽ nõ posse dicto statuto renunciare.
22 An liceat immobilia vendere cariori precio propter concessam dilationem ad soluendum.
23 An rõne retardate solutionis possint vsure peti propter moram in nõ soluendo. Cõcluditur qd sic.
24 Quãdo emptor non fuit in mora soluendi pciũ tñ pcipit fructus ⁊ non soluit quia res non fuit tradita libera: sentiunt docto. qd vsure peti possunt.
25 Emptor qui ratione more tenetur ad vsuras ⁊ a principio pmittit certum quid singulis annis donec soluere distulerit nulla data dilatione ad soluẽdũ: an talis contractus sit licitus.
26 Quando est data dilatio ad soluendum an de iure cõmuni est trãs translatum dominium.
27 Difficultas in mora soluendi qñ est data dilatio ad soluẽdũ ⁊ nõ est translatum dominium.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectum. Presens cõsultatio pulchra subtilis ⁊ quotidiana: Et quia vt dicit bal. in. l. pcibus. C. de impuberũ ⁊ aliis substi. ferro viam aperit qui per contraria transit p parte affirmatiua qd ɔctus iudicari de- 1 beat feneraticius plura facere videbant. ¶ Primo † quia lex curabit. C. de act. empt. ⁊ similes que dicunt qd vsure peti possunt rõne precij nõ soluti vt interesse etiã si emptor nõ sit in mora intelligunt secundum glo. ⁊ docto. communiter etiam si non sit in mora regulari contracta pro interpellatione vel lapsum dici: Sed quod debentur ex mora irregulari contracta re ipsa per implementũ traditiõe rei facte per venditorem. Et ita intelligũt glo. ⁊ communiter docto. in. l. de diuisione. ff. soluto matrimonio. Et glo. ⁊ docto. in capitulo conquestus extra de vsuris. Sed quando est data dilatio ad soluendum pendente dilatiõe nulla contrahitur mora. l. lecta. §. sed cum fortis. ff. si certum petatur. Et nota. in. l. nuda. C. de contra. ⁊ commit. stipula. Ergo pendente dilatione non 2 debentur vsure vt interesse. ¶ Secundo per ea † que ponit Bal. in l. ij. C. de vsuris vbi concludit qd si est vẽditus fundus sterilis vel res ex quibus fructus non percipiuntur tamen ratione precij non soluti potest venditor vsuras petere quia dicit qd iste vsure non p̃stantur ratione portionis fructuum sed ratiõe fidei implete: quia venditor impleuit fidem tradendo: emptor autem inuenitur in pfidia non soluendo precium ⁊ licet Saly. videatur hanc opi. ibi impugnare tamen illam sequitur Pet. de ancha. in regula peccati venia in. vj. col. de regu. iur. in. vj. Et anania in. c. conquestus de vsuris: qua ergo ratione non consideratur perceptio fructuum vt emptor ab vsuris liberetur: sed perfidia vt teneatur: pari ratione considerari non debet perceptio vt teneatur sed cessatio perfidie vt nõ teneatur: que propter dilationem cessat in casu nostro. Nam quod operatur propositum in proposito: operatur oppositum in opposito. l. si vt proponis. C. de nupt. xxxvj. distin. hospitiolum. ¶ Ter- 3 tio hanc questionem † videtur decidere glo. communiter approbata in dicto. c. conquestus que dicit qd si vendo tibi predium ⁊ trado ⁊ percipis fructus neq; soluis mihi precium ad terminum possunt licite peti vsure vt interesse. argu. l. ij. C. de vsuris ⁊ sic sentit ꝙ vsure tunc licite petuntur quando emptor non soluit in termino ⁊ sic secus sentit pendente termino prout est casus noster.
4 ¶ Quarto hoc † confirmatur per ea que dicit fortius Iaco. butri. in. l. curabit vbi voluit qd ratione more non possunt peti vsure qr vtiq; si fuisset solutum precium venditor non percepisset fructus: sed bene potest petere interesse si cepisset pecuniam sub vsuris vel incidisset in penam vel similiter interesse passus esset: Et hoc dicit esse subtile. Ioã. de anania in dicto. c. conquestus. ¶ Quinto 5 † confirmatur per text. in. c. in ciuitate extra de vsuris per quam dicit ibi Pe. de ancha. ⁊ sequitur Ioan. de anania quod si vẽdo fundum data dilatione ad soluendum plusquam sit vera extimatio rei propter talem dilationem committitur vsura. Et fuit de intentione Saly. in autent. ad hoc. C. de vsuris cum distinctione de qua ibi per eum: ⁊ tenet dominus Laurẽtius de ridolfis in tractatu vsurarum in. c. consuluit eo. titu. in quarta oppositione ex quo datur intelligi qd propter datam dilationem ad soluendum non potest pro re vendita aliquid vltra veram extimationem recipi: Et consequenter videtur pari ratione dicendum qd etiam nomi- 6 ne vsurarum aliquid recipi non possit. ¶ Sexto † adduco in simili doctrinam Ioan. And. in. c. salubriter de vsuris: vbi voluit ꝙ licet ratione retardate solutionis in dote post contractum matrimoniũ quia est contracta mora irregularis possit maritus vsuras petere vt traditur in. l. de diuisione. ff. solu. matri. sicut. in. d. l. curabit tamen qui dotem promittit non potest ex pacate se obligare ad certam pecuniam pro centenario singulis annis qr est vsura ⁊ ad illum tex. respondet ꝙ loqtur in fructibus summissis iudicio dei. Et hanc opi. dicit veriorem dominus Cardinalis in. d. c. salubriter. Fm quam consuluit domi. Petrus de ancha. in suo consi. cxlix. incipit in questione que vertitur. Et tanquam securiorem sequitur dominus Laurentius in dicto tractatu questione. liij. ergo idem in casu nostro dicendum videtur qd licet venditor ratione retardate solutionis possit interesse percipere non tamen possit hoc 7 in pactum deducere. ¶ Septimo facit † quod no. do. An. in. d. c. salubriter vbi concludit qd si nulla mora est commissa in dote numeranda puta quia a principio fuit actum ꝙ soluatur in certo termino: Et tunc nihil potest gener licite consequi nec etiam fructus rei pignorate: quia ex quo nulla est mora propter dilationem datam ad soluendum nullum potest esse interesse: quod proprie debetur propter moram: immo isto casu videretur assumere precium caritatis differendi ⁊ dilatiõ. dandi. Et secundum istam opini. consuluit. Pau. de cast. in consilio. 922. incipit dubia de quibus queritur licet non alleget do. Anto. ergo idem dicamus in casu nostro cum nulla mora ɔtracta fuerit propter concessam dilationem 8 ad soluendum. † Octauo ⁊ vltimo † hanc opinionem tenet dominus Abba. in suo consilio. lxvij. incipit duo ad claram decisionem ⁊c. Nam in casu consilij sui vertebatur questio quia venditor fecerat dilationem ad soluendum. Et interim reseruato sibi dominio locauerat pro annua pensione concludit prefatus doctor qd contractus est licitus ⁊ fundat se principaliter ex eo quia non fuerit translatum dominiũ ⁊ sic sicut ante solutiõem precij potuisset ipse fructus percipere iuxta. l. iul. §. offerri. ff. de actio. empti. ita potuit interim alteri locare vt ibi latius per eum: ⁊ in suo consilio. lxxvij. incipit videtur primo in secundo dubio: ergo sentit quod si dominium fuisset translatum non fuisset contractus licitus sed feneratitius: sed in casu nostro ex quo fuit data dilatio ad soluendum ⁊ sic habita fides de precio iuxta no. in. l. quod vendidi. ff. de contra hen. emptõ. videtur dominium translatum. igitur videtur ꝙ contractus nõ fuerit licitus. Et ista videbant pro parte affirmatiua multum vigere. ¶ Quibus tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo in casu nostro: qd immo dictus cõtractus non debeat censeri feneratitius ⁊ illicitus: sed licitus: hãc 9 conclusionem probo. Primo † per ea que ponit Bald. in. l. ij. C. de vsuris vbi querit quid si emptor non est in mora soluendi precium quia venditor non dedit fideiussores vel non tradidit possessionem liberam prout promisit an venditor possit petere vsuras precij non soluti. Et post argumenta incontrarium concludit qd tales vsuras petere potest quia propter tale non implemẽtũ nõ minuitur vsus rei: igitur non minuitur interusurium precij: Et quia iste vsure veniunt potius ex quadam equitate q̃ ratione more vt dicit tex. in. d. l. curabit: ergo idẽ dicamus in casu nostro quod debeantur licet emptor non fuerit in mora propter datam dilationẽ ad soluendum ex quo ex equitate debentur vsure: cum vsus rei nõ minuatur: Et sic eadem ratio esse videtur ergo idem ius. l. illud 10 ff. ad. l. aquiliam cum similibus. ¶ Secundo confirmo † per ea que voluit Io. Calderini in. c. salubriter de vsuris: vbi vult ꝙ gener. cui ratione dotis non solute debentur vsure iuxta plene no. in. l. de diuisione. ff. soluto matrimonio potest a principio conuenire cum socero qd donec dos soluatur recipiat certam pecuniam singulis annis Argu dicto. c. salubriter qd loquitur indistincte ꝙ lucratur fructus possessiõis qui possunt esse in pecunia puta si dom⁹ vł possessio solite essent pro pecunia locari: ⁊ fuit originalis opi. Pau. 11 de liaza. vt refert Cardi. in dicto. c. salubriter: de genero † autem petente interesse ratione dotis ad venditorem petentem ratione precij non soluti arguunt glo. ⁊ docto. in dicta. l. de diuisione. ff. soluto matrimonio: Et in. l. insulam. §. vsuras cod. titu. ⁊ in dicto ca- 12 pitu. salubriter. ¶ Tertio † adduco qd dicit do. Abbas in dicto. c. salubriter vbi vult qd aut a principio fuit datus terminus ad dotem soluendam non interueniẽte pacto traditiõ. pignoris: Et tunc licet ex postfacto pignus fuerit traditum nihil potest gener consequi pro vsuris seu alimentis. Nam sicut potest vxorẽ sine dote ducere ⁊ de pprio tenet alimẽtare iuxta no. in. c. p vestras de donatio. inter virum ⁊ vxorem: ita potuit vxorem ducere termino dato ad soluẽdum dotem: Aut a principio interuenit datio pignoris ⁊ terminus ad soluendum: Et tunc lucratur fructus per illum tex. licet dominus Antonius contradicat: quia gener recipiendo pignus confisus videtur autoritate illius capituli recepisse pignus vt fructus in recompensationem lucraretur dilatione data ad soluendum dotem: ita in casu nostro videtur venditor q a principio apposuit dictum pactum confisus autoritate dicte. l. curabit. Et recepisse promissionem in recompensatiõ. fructuum percipiendorũ 13 per emptorem pendente dilatione ad soluendum. ¶ Quarto † adduco que ponit Io. de imola. in. l. insulam. §. vsuras. ff. solu. matri. vbi con-

vbi cōcludit qđ si gener paciscit̃ ab initio cum socero vt ratiōe do
tis non solute habeat ad rōnem sex pro centenario pro alimentis
licet casus videtur dubius: quia quodāmodo vi velle ꝙ sors acce
dat pecunie ⁊ narrat pecuniam ꝙ esse nō dʒ: tunc oppositum con-
cludit ex quo pro alimentis que sunt licita sit promissio vt actus
potius valeat q̄ pereat. l. quotiẽs. ff. de verbo. obliga. Et dicit ꝙ hoc
sentit Jaco. butri. in. l. vnica. §. exactio. C. de rei. vxo. actio. Et ideʒ
dicit si non sunt adiecta pro alimentis cum possit intelligi nomi-
ne vsurarum ⁊ nomine alimentorum in dubio videtur ꝙ fieri de-
beat interpretatio vt actus potius valeat q̄ pereat. ¶ Et hanc opi.
tenet Bar. de Saly. in auten. ad hec in. xiiij. q. C. de vsuris ⁊ Ludo.
roma. in consilio. cccxliij. incipit in casu proposite consultatiōis
Et inter alia adducit tex. in ratione decidendi in. l. si quis pro vxo
re. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. dum dicit ꝙ valet promissio
dotis ⁊ vsurarum quia non est donatio sed promissio propter one
ra matrimonij ergo a pari dʒ valere promissio in casu nostro tan-
quam facta in recompensatiõ. fructuum possessionis. ¶ Quinto ea
14 dem conclusio confirmatur † per ea que ponit Bal. in rubrica. C.
de vsuris in versi. secundo quero: vbi concludit ꝙ licet quando vē
duntur res que consistunt pondere numero vel mensura plusquā
venderentur ratione dilationis date ad soluendum committatur
vsura vt in. c. in ciuitate extra de vsuris: tamen quādo venduntur
domus predia ⁊ similia secus est: quia non est vsura cum emptor
interim rei vtilitatem percipiat vt in. d. l. curabit. C. de act. empti.
Et hoc dictum sequi videt̃ Pet. de ancha. in sua disputatione q̄
incipit antiquis ⁊ modernis temporibus. Qua ergo ratione pro-
pter dilatam solutionem licet recipere aliq̄d vltra id quod alias
erat venditurus quod regulariter non est licitum: ita liceat reci-
pere aliq̄d annuum in recompensatione fructuum propter dilatā
solutionem. ¶ Sexto hanc opi. corroboro per ea que ponit Bart.
de Saly. in. d. aut. ad hec. C. de vsuris. q. ix. recitando dicta Bal. p
xime relata tenet opi. Bald. nedum in rebus immobilibus: Sed
etiā in alijs rebus quando non inuenisset verisimiliter emptorē q
presenti pecunia emisset: quia tunc non est vsura q pecunia non
pōt videri ab alijs tradita: ⁊ postea illis mutuata: q illam perem-
ptam solutiõ. nō habebat iuxta no. in. l. si ex precio. C. si certum peta
tur ⁊ in. l. si singularia. ff. eo. ti. ⁊ quia si ipse venditor precium tunc
habuisset potuisset in alias res inuestire ex quibus potuisset fru-
ctus percipere: ita dicamus in casu nostro: Et fortius ꝙ potuerit
vltra verum precium in recompensatiõ. fructuum percipere aliq̄d
annuū propter retardatam solutionē ex quo qđ p̄nti pecunia em-
ptorem non inuenisset ⁊ qđ est homo industriosus qui potuisset
in alias emptiones prediorum conuertere ⁊ lucrari cum illa pecu-
nia: Quia nedum qđ par ratio militet in casu nostro sed maior mi
litare videt̃. Nam si lʒ propter dilationem solutiōis rem cariori p̄
cio vēdere: Concurrētibus his de quibus supra fortius lʒ stipulari
aliquid rōne interesse pro singulis annis. Cum in hac materia fa-
cilius doct. admittant aliquā p̄stationē propter dilationē q̄ ꝙ res
cariori precio vendat̃: vt pʒ ex decisionibꝰ supioribꝰ. ¶ Septio. Cō
15 firmat̃ † eadem pars. Nam ratione retardate solutionis nullo pre-
cedente pacto licet petere vsuras precio non soluto. vt in. d. l. ij. cū
glo. C. de vsuris ⁊ in. d. l. curabit cum glo. Et est gl. in. d. c. conque-
16 stus: ergo emptor tenet̃. Sed † illud ad qđ quis est obligatus pōt
in pactum deduci. l. muto. §. si sub conditione. ff. de tutelis ⁊ in. c.
significasti de electio. Et istud assumptuʒ per dicta iura facit Pe.
de ancha. in simili materia in regula peccati venia in. xxiiij. col. de
regu. iur. in. vj. ergo tales vsure ratione retardate solutionis que
debentur possunt in pactum deduci. ¶ Octauo ⁊ vltimo in termi-
nis nostris probatur ista conclusio fundamento concludentissimo
17 Et pro † intelligentia premitto vnum quod est clarissimum ꝙ do
minium est ius de re corporali libere disponendi nisi lege prohi-
beatur prout concludit Bar. in. l. si quis vi. §. dñia. ff. de acqui. pos
ses. ⁊ Bal. in. l. femine. §. fi. C. de secun. nup. ⁊ Saly. in. l. traditiõ. C.
de pactis. Et sic patet qđ est ius competens persone separatum ab
ipsa re: vnde dicit Bart. in. l. j. in vltima q̄one. ff. de iurisdi. om. iu
di. dominium non est qualitas coherens rei sed qualitas coherēs
p̄sone. ¶ Secundo premitto statutum lucanum quo disponit̃ qđ
ante solutionem precij non transeat dominium in emptorem etiā
si fuerit habita fides de precio: ⁊ qđ illi statuto non possit renūcia-
ri. Et in hoc quando est habita fides de precio corrigit̃ ius cōmu
ne vt patet in dicta. l. ꝙ vendidi. ¶ Ex quibus infero vnum aliud
ad propositum ꝙ cum contractus fuerit celebratus in ciuitate lu-
cane ⁊ factum fuerit instrumentum cum clausulis consuetis vʒ cō
stituti ⁊ alijs: Et venditor fuerit ciuis lucanus licet vendiderit
non subdito rem existentem extra territorium: ⁊ fuerit habita fi-
des de precio nō fuerit translatum dominiū. Ista conclusio proba
tur clare ex forma statuti lucensis cuius verba sunt clara: vnde nō
est opus alia interpretatione. l. si alij. ff. de vsuf. lega. Sed tale sta-
tutum seruandum est ⁊ secundum eum iudicandum. Igit̃ ⁊c. Qđ
autem seruari debeat in casu nostro ostenditur duplici ratione.

¶ Prima ratio est q dñium trāsfert̃ virtute ipsius contractus im
mediate si fiat traditio. l. traditiõ. C. de pactis iuncta. l. nunquam
nuda. ff. de acqui. rex dominio. Et in ꝯtu venditionis soluto pre-
cio vel habita fide de iure cōmuni. vt in. d. l. qđ vendidi: vnde cum
facta fuerit venditio ⁊ traditio p constitutum ⁊ habita fides de p̄
cio: Ex ipso contractu immediate debebat trāsferri dominiū vir-
tute contractus sequuta traditione ⁊ habita fide de p̄cio. Sed re-
18 gula est † ꝙ in his que ptinent ad litis decisionē. Si querimus de
his q̄ oriunt̃ ex contractu inspicimus statuta loci contractus licet
alibi sit fienda solutio q res esset alibi sita. vt est casus in. l. si fun-
dus. ff. de euictio. Et tradit Dyn. in. l. contraxisse. ff. de actio. ⁊ obl.
⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. C. de summa. trinita. ⁊ fide ca
tho. Secus dicunt de his que oriunt̃ post contractum propter ne-
gligentiam ⁊ moram: vt ibi latius per eos. Sed vt dixi translatio
dominij oritur ex ipso ꝯtu ⁊ ex originali natura ꝯtus. d. l. nun-
19 quam nuda. ¶ Secunda ratio † quia ex quo statutum non solum
disponit qđ non transeat dominium sed etiam ꝙ illi statuto non
possit renunciari. vnde inhabilitata est p̄sona venditoris ad trās-
ferendum dominium non soluto precio. Et consequenter non po
tuit transferre dominium rei existentis extra territorium. quia sta
tutum potest personam sibi subditaʒ afficere ⁊ inhabilitare vbiq;
locorum. l. ex ea. de postu. ⁊. l. si is cui bonis de testamentis: vnde
concludit Bal. post Bar. in. d. l. cūctos populos in lectura ꝙ si sta
tutum prohibet vxorem legare viro non potest legare rem existen-
tem extra territorium. Idem dicit in repetitione dicens quod ex
quo resultat inhabilitas persone ⁊ exclusio ab actu: prohibitio sta
tuti porrigit effectum suū ad rem vbiq; existentē: Et maxime q ta
le statutum dr fauorabile ex quo rō motiua fuit principaliter pro-
uidere indemnitati venditoris ⁊ non odium emptorum. principa
liter autem intentio est inspiciēda. l. qui excep. ff. de conditio. inde-
bi. ⁊. l. si quis nec causam. ff. si certum petat̃. Igit̃ facilius potest ex
tendi ad res existentes extra territorium vt declarat Bart. in. d. l.
20 cunctos populos in. vj. q̄one principali. ¶ Sed dicit † quispiā ista
sunt ꝯtra no. p Bar. in. d. l. cūctos populos. C. de sum. trini. in. vj.
q. in prin. vbi dicit ꝙ quando statutum est prohibitiuū in re ⁊ re-
spectu rei vt quando prohibet dominium rei alienari in consor-
tes tunc statutum afficit rē ⁊ impedit dominium trāsferri in quo
cunq; loco fiat alienatio. argu. l. an in totum. C. de edificijs priua-
tis p quam. l. idē Bar. in. iiij. q. in eadem. l. dicit qđ quando est que
stio de aliquo iure descendente ex re attendit̃ statutum loci vbi res
est sita: ⁊ ita intelligit. l. venditor. §. si constat. ff. communia predio
rum: vnde dicebat lambertinus de salyce. in. d. l. si fundus. ff. de eui
ctio. ꝙ illa lex locum hʒ quando statutum est circa p̄sonam sed si
est circa rem inspicit̃ locus rei. l. forma. §. si vero. ff. de censibus cuʒ
similibus refert Bal. ⁊ sequitur in. d. l. cunctos populos in repeti
tione. ¶ Ad omnia ista respondeo ꝙ ex quo statutum non respicit
alienationem respectu rei: sed tantum respicit translationem do-
minij. ⁊ dominium est qualitas coherens persone ⁊ non rei vt su-
pra dictum fuit potius statutum dicit̃ esse circa p̄sonam non circa
rem quo casu omnes fatent̃ ꝙ extenditur ad res extra territorium
21 vt p Bar. late in. d. vj. q̄one. Secundo respondeo † ⁊ clare ꝙ statu
tum nō respicit rem nec dominium respectu rei sed inhabilitatē p
sone dum vult quod venditor non possit dicto statuto renuncia-
re. Et sic respicit dominium respectu persone ⁊ non rei. cum in fa-
uorem venditorum fuerit tale statutum editum: ergo afficit per-
sonas respetu etiam rerum existentium extra territorium vt su-
pra dixi secundum Barto. ⁊ Bald. ¶ Adhuc etiaʒ magis stringo
ꝙ statutum non impedit translationeʒ dominij respectu rei. quia
non reddit rem inalienabilem sed respicit contractum venditio-
nis vt eius virtute non transferat̃ dominium nisi soluto precio.
Item respicit fauorem venditoris: igitur attendi debet statutum
⁊ cōtractus ⁊ persone. vñ dicit Bal. in. d. repetitione. l. cunctos po
pulos quando non habilitat. precise personam sed dat formam cō
trahendi inspicitur locus contractus qui regulatur a sua origine
⁊ habet legem loci annexam: cum ergo non precise prohibeat̃ trās
latio dominij rei. nec precise inhabilitet̃ persona sed detur forma
qđ ita demum ex ꝯtu trāsferatur dominium si soluatur precium
lex potius dicit̃ disponere circa virtutem ⁊ potentiam contractus
quam simpliciter circa rem vel circa personam: nisi quatenus re-
spicit fauorem venditoris. Et sic inspici debet locus contractus
d. l. si fundus ⁊ ista est veritas. ¶ Ex quibus premissis infero ad p
positum qđ ex quo non fuit translatum dominium sicut ante solu
tionem precij venditor fructus percipere potuisset iuxta. l. iul. §. of
ferri. ff. de actio. empti. ita potuit interim percipere aliquam pen
sionem ex re sua ita concludit do. Abbas in suo cōsil. lxvij. incipit
duo ad claram decisionem: Et in suo consilio. lxxvij. incipit videt̃
primo. Et si dicatur dominus Abbas loquitur quando interim
emptori locauit hic autē nulla presuppōitur facta locatio. Respō
deo qđ dominus Abbas non fundat se in locatione quia si fuisset
dominium translatum sentit qđ cōtractus non esset licitus sʒ fun

dat se qd non fuit translatum dominium: et sic ante solutionem potuit fructus percipere unde potest pensionem ratione illorum fructuum qui ex re sua ab emptore percipiuntur pensionem recipere. Et ita potius est presumendũ qd pensio in recompensatã fructuũ fuerit permissa quã ratione retardate solutionis ut potius rem licitam fecisse dicatur iuxta.l.merito.ff.pro socio: et ut potius censeatur contractus non usurarius prout voluit Petrus de ancha. in regula peccatum de regul. iur.in.vj. et hanc partem in casu nostro potiorem existimo. ¶ Et pro solutione eorum que in contrarium adducta sunt: considero aliquas difficultates multum diversas.

22 Prima † difficultas est an liceat vendere immobilia cariori precio propter concessam dilationem ad solvendum et in hoc Bal. et Pet.de ancha. ut supra retuli tenent qd sic: Et quod non habet locum text. in dicto.c.in civitate. Sed idem Pe.de ancha. Saly. et domi. Laurentius de ridolfis et domi. Joan.de anania contrariũ tenent: nisi qd Saly. vult qd quando alias non fuisset inventurus emptorem prout erat casus noster vult qd contractus sit licitus. Et sic in casu nostro videtur licitum aliquid percipere singulis annis propter dilationem ad solvendum sicut licitum est vendere cariori precio quia utrunque percipitur ratione dilationis date ad solvendũ et sic videtur esse eadẽ ratio ergo eadẽ esse debet iuris dispositio.l.illud.ff.ad.l.aquiliam. hic tamen non est proprie casus noster.

23 ¶ Secunda † difficultas est an ratione retardate solutiõis possint usure peti propter moram in non solvendo et concluditur qd sic glo. est quam omnes approbant in.d.c.conquestus: Et ita concluditur communiter in dicta.l.curabit. Et ista difficultas etiam casum nostrum nõ attingit.

24 ¶ Tertia difficultas † est quando emptor non fuit in mora solvendi precium: tamẽ percipit fructus puta non solvit quia res non fuit tradita libera et hoc casu Bald. in dicta.l.ij.C.de usuris sentit quod usure peti possunt. contrarium sentit in ea.l. ibi dum vult qd sola perfidia consideratur: unde passus est dubius quem non prosequor quia non est casus noster.

25 ¶ Quarta † difficultas est qd emptor qui ratione more teneretur ad usuras et a principio permittit certum quid singulis annis donec solvere distulerit nulla data dilatione ad solvendum. Et hoc casu Joan. Calda. Paulus de liaza. et Joan.de imola tenent qd contractus est licitus nisi quantitas esset nimis excessiva secundum qd declarat do. Laurentius in dicto tractatu usurarum in quarta oppositione. et idem tenet dominus Abb. in.c.salubriter in solito merchari. Nam si licitum est ratione retardate solutionis recipere ergo non licitum hoc in pactum deducere. Et idem tenet Joannes de anania in dicto.c.in civitate. Sed contrarium tenet Joan. mona. in dicto.c.salubriter: Et Cardi. et dominus Laurentius in dicto tractatu questione.liij. Pet.de ancha. consilio. cxlix. Et hanc difficultatem non prosequor quia distat satis a casu nostro: quia isto casu non videtur data dilatio ad solvendum sed certum qui promittitur propter cessatiõe solutionis iuxta.l.dilecta.ff. si certum peta. et declarat Bart. in.l.qui rome in principio.ff.de verbo.obli.

26 ¶ Quinta difficultas quando est dilatio ad solvendum et sic de iure communi est translatum dominium iuxta.l.qd vendidi cum ibi no.ff.de contrahen.emptio. Et promissum est certum qd singulis annis et hic videtur similis casui nostro in quo Jo.an.Cardi. Petrus de ancha. et domi. Laurentius sentiunt contractum illicitum et domi. Abbas consilio. lxvij. sed Jo.de imola tenet contra. et hanc tenet domi. Abbas limitando dicta doctorũ quando emptor solitus esset merchari vel deponere apud merchatores. Itẽ in casu nostro videtur dicẽdum ex quo emptor erat persona diligẽs et convertisset pecuniam in emptio. prediorum vel aliter lucratus fuisset. Item non invenisset aliter emptorem qd multum consideratur ut supra. unde his concurrentibus concludi forte posset contractum licitum. ¶ Sed adhuc ista non est similis casui nostro quia in ista dominium trãsfertur. Sed in casu nostro presupponitur dominium non fuisse trãslatum et ulterius non prosequor.

27 ¶ Sexta et ultima † difficultas est quando est data dilatio ad solvendum et nõ est translatum dominium: et donec precium solvatur est promissũ certum quid singulis annis prout est casus noster. Et hoc casu arbitror contractum esse licitum et ita decidit domi. Abb. in ratione decidendi in dicto consilio. lxvij. incipit viso quodam instrumento: ubi ponit casum quando interim emptor pendente dilatione conduxit et dicitur quod licite potest percipere certum quid singulis annis venditor probat hoc ratione. quia sicut ante integram solutionem precij potest venditor fructus pcipere.l.iulianus.§.offerri ita. et cuicunque locare: ergo et pari ratione a quocunque potest fructus percipere: adducit aliam rationem quod etiam si emptor sine aliquo tit. fructus pcepisset teneretur venditori ad interesse: quia si volebat fructus percipere non debebat petere dilationem ad solvendum d.l.curabit.C.de actio.emp. que ratio concludit aperte in casu nostro et sic domi. Abba. decidit qõnem nostram in terminis. Pro hoc facit quod dicit Hosti. Et referunt moderni in rubrica extra de usuris ubi dicit qd ideo pro re locata recipimus aliquid licite non pro mutuata: tamẽ rei locate dominiũ retinemus: unde licite ex re propria percipimus prout etiam no. declarat Bal. in.l.si navis.ff.de rei vendi. unde dicunt theologi ut refert egidius in libro de regimi. principum qd etiam ex pecunia possumus aliquid recipere domino nõ translato: referunt moderni in dicta rubrica de usuris ergo concludunt in casu nostro in quo dominium non est translatum. Laus deo etc.

Consilium.ciiij.

¶ An laudum latum sup re non deducta in compromisso sit nullum. Et reductio peti possit: licet pars tacuerit per annum: altera parte possidente.

Summarium.

1 Non obstante cõpromisso laudum latum sup re non cõprehensa in cõpromisso est nullum.
2 Tam de iure cõi quam ex forma cõpromissi põt arbitrator offerre de iure unius partis et concedere alteri parti.
3 Videntur arbitratores posse extendere manus ad res non comprehensas in compromisso.
4 Licet nõ appareat de compromisso si tñ apparet laudũ latũ psentibus partibus et nõ cõtradicentibus laudũ sustentatur.
5 Quid regulariter sit ꝓhibitum rõne qualitatis pro bono pacis.
6 Clausula per quam videtur concessum quod arbitrator possit apponere manus ad res liquidas.
7 Compromissum quantuncunque generale extenditur tantum ad prosequuta.
8 Ex quo laudũ est nullũ ratificatio non põt fieri ut valeat.
9 Licitũ est petere reductionem ad arbitrium boni viri qñ pars existimat se enormiter lesam de iure cõmuni.
10 Reductio est species appellationis.
11 Quando ille cõtra quem laudũ est latum conqueritur infra annũ etiam extraiudicialiter de laudo potest tunc etiã post annũ peti reductio ad arbitrium boni viri.
12 Statutũ executionẽ laudi cõcedit nisi apponatur a parte per viam agendi vel excipiendi.
13 Partes promittentes et iurantes laudum observare videtur qd teneantur virtute iuramenti observare quod potest servari sine interitu salutis eterne.
14 Statutũ et stilus curie merchantie ꝓhibent ne possint dici lauda nulla nec peti possit reductio ad arbitrium boni viri.
15 Ad hoc ut quis gaudeat pꝛivilegio statuti deducit et ꝓbare dz oẽs qualitates a statuto requisitas.
16 Statutũ unũ presupponit qd laudũ fuerit latũ in curia.
17 Quando statutum tollit reductionem omnia requisita debent cõcurrere.
18 Qñ statutũ simpliciter tollit reductionem non intelligitur qñ petitur ratione lesionis nimis enormis.
19 Statutum licet tollat nullitatem non tollit quando est ex defectu compromissi.
20 Cũ precesserit titulus laudi presumendum videtur que fuerint tradita ex titulo laudi.
21 Que animi declaratio etiã absente pte fieri potest.
22 Qñ nõ pcedit cõtractus cuius vigore quis astringitur ad tradendũ si patior te intrare possessionẽ rei mee nõ videor consentire.
23 Qui paret sñie nõ faciendo sz patiendo puta nõ accedendo ad locum vel non turbando non p hoc videtur renunciare appellationi.
24 Quis acceptans terminũ assignatum a iudice ad solvendum videtur renũciare appellationi interposite.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectũ. Visis compromisso laudo et statutis magnifice civitatis senarum. Et consideratis his que in facto presupponuntur duo sunt investiganda pro presentis consultationis decisione. ¶ Primum utrum dictum laudũ nullũ demonstrari possit. Secũdum posito qd non: utrũ contra illud reductio ad arbitrium boni viri secundum formã statutorũ peti potuerit.

1 ¶ Circa primum † Non improbabiliter concludi potest non obstante dicto compromisso dictũ laudũ fore nullum. Ista conclusio probatur. Nam laudũ pdictũ fuit latũ sup re nõ cõprehensa in cõpromisso. Igitur arbitrator nõ potuit sup ea laudare: Cum arbitrorũ potestas dependeat a compromisso.l.non distinguemus.§.de officio.ff.de arbitris et in.l.si cũ dies.§. plenum eo.ti. Et in.c.cum dilectus extra de arbi. cum simi. Quod aũt res de qua agitur non includeretur in compromisso ostenditur quia in puncto narratur quod altera pars possidebat quedam ut sua pacifice et quiete et quod sup illis nulla questio movebatur et nulla lis erat. Compromissum autem censetur factum sup re dubia et lite incerta: ut in.l.j. Et ibi Bald. Angel. et alij.ff.de transactio. et in.l. post rem. et ibi Bart. et alij eodem titu. Igitur super dictis rebus pacifice possessis non censetur factum compromissum et consequenter laudum la-

2 tum sup illis est nullum ex defectu compromissi. ¶ Sed contra † istud

istud fundamentum instaꝛ qd tam de iure cōmuni ꝙ ex forma cō promissi pōt arbitratoꝛ auferre de iure vnius partis ꝛ cōcedere al teri parti vt no.glo.in.l.si de meis.§.recepisse ꝛ in.l.sed si in seruū §.si quis iudex.ff.de arbitris ꝛ Bar.in.l.si societatem.§.arbitroꝝ ff.pro socio in.v.col.ꝛ imo.ꝛ do.Abba.in.c.quintavallis.ff.de iu reiuran.in.xx.differentia posita ibi per dominū Abbatem. Ergo videtur qd potuerit auferre rē vnius ꝛ alteri cōcedere ꝛ si imodi ce ledit detur reductio. Nō autē dicam⁹ qd laudū sit nullū. ¶Ad hanc obiectionē respōdeo clare ꝙ arbitratores possunt auferre rē vnius ꝛ dare alteri dūmodo nō extendant manus ad res nō com prehensas in cōpromisso: ita decidit Bar.in terminis in.l.aquili ana.ff.de trāsactionibus vbi vult ꝙ si est contētio inter me ꝛ te de quodā fundo ꝛ cōpromisimus in aliquē ꝛ dedimus ei plenā pote statem arbitrandi nō tū poterit arbitratoꝛ cogere alterā partē vt det alteri aliquam aliā rem de qua nō erat cōtentio. Argu.d.§.de officio sicut in simili iudex in iudicio cōmuni diuidundo nō pōt ratione rei cōmunis ponere manum in aliā rem nō cōmunē vt ibi latius per eum: eandē opinionē sequunt̄ ibi Bal. ꝛ Franciscus de albergottis.idem voluit Ange.in.l.de his.ff.de transacti.dicens ita obtinuisse in questione de facto: ꝫ idem do.Anto.in.c.nisi es sent extra de prebēdis.idē voluit do.Anto.et refert ꝛ sequit̄ do. Abba.in dicto.c.quintavallis fallentia.xviij. Et est cōmuis opi nio quam etiam ꝫ dominus Anto.in.c.constitut⁹.ad fin.extra de reli.domibus. ¶Et eam notat specu.in ti.de arbi.§.excipit̄ versicu lo sed pone qd litigantes. Et Bal.in additione specu'.in tit.de ar

3 bitro versi.an arbitratoꝛ in quinta col. ¶Sed iterū † posset pars aduersa instare qd imo arbitratores videntur posse extēdere ma nus ad res non comprehensas in cōpromisso. Ita videt̄ tenere spe cu.in titu.de arbitris.§.excipitur versi.sed pone. Et do. Anto. in dicto.c.quintavallis differētia.xxiij. Et hoc pro bono pacis vide tur casus no.in.c.nisi essent de prebendis vbi vident̄ tenere dom. Anto. Abba.ꝛ imo.concluditur ergo ꝙ arbitratoꝛ potuerit ꝑ bo no pacis extendere manus ad res non comprehensas in cōpromis so. Et ista ratio magis stringere videbat̄. ¶Que quidē ratio nō ob stat quia predicta procedunt quando cōdemnaret in pecunia quia non videtur alia res: cum per eam omnis alia res estimetur. l.j.ff. de contraben.emptio.l.j.ꝛ.l.si ita fideiussorē accepero.ff.de fideiuf so. Et sic pecunia non videtur aliena omnino a re petita: ita est de mente Bar.in.d.l.aquiliana ꝛ sequunt̄ Bal. ꝛ alij. ꝛ Ange.in.d. l.de his.ꝛ tenet do.Anto.ꝛ sequitur do.Abbas in.d.c.quintaval lis in.xviij.differentia dicentes secus esse quādo res esset penitus separata a re compromissa: ita etiā tenēt do.Anto.Jo.de imola ꝛ do.Abbas.in.d.c.nisi essent: ita intelligentes illū ter.ad quē respō deri potest ꝙ ex quo ibi arbitratores apposuerūt manus nō solum ad res non cōprehensas in cōpromisso sed etiā cōtra personas non cōprehensas: hoc autē nō potuit esse ex alio nisi quia illa ꝑsona fuit presens prolationi laudi ꝛ consensit: ꝛ sic substinetur quasi ex nouo compromisso secundū Jo.de imola ꝛ do.Abbatē in.d.c.nisi essent

4 ¶Confirmatur † ex his que dicit Ange.ꝛ sequuntur Moderni in l.sciendum.ff.de verbo.obli.vbi vult qd ꝫ nō appareat de compro misso si tamē apparet laudū latū presentibus partibus ꝛ nō cōtra dicentibus: quia tūc ex quo partes possunt de nouo cōpromittere tempoꝛe lati laudi vt cuiusdā taciti cōpromissi laudū sustentat̄: ꝛ pro illo dicto Ange.est casus singularis in.d.ca.nisi qui pro eo alle gari nō solet: ꝛ sic est sublatū primū fundamentū premissū. ¶Ad qd etiā dicere possū ꝙ cū regulariter sit hoc prohibitū ꝛ rōne qua litatis pro bono pacis hoc concedatur hoc deberet deduci ꝛ ꝑbari Argu.no.per Bar.in.l.j.ff.de cōdi.ex.l.ꝛ per bal.in.l.hi qui ad ci uilia.C.de appella.ꝛ per Bal.in.l.si quis nō dicā rapere.C.de epis. ꝛ cleri.sed in casu nostro nedum ꝙ arbitratoꝛ processerit pro bono pacis sed potius presumi debet qd dolose processit. Argu.l.omnes §.lutius.ff.que in frau.credito.ꝛ per Barto.in.d.l.si societatem.§. arbitroꝝ ꝛ infra latius dicetur: ex quo imodice lesit. Et marie: qꝛ ter.in.d.c.nisi essent loquit̄ quādo plures viri ꝓuidi ꝛ honesti hoc faciūt: vnde cū sit exorbitās nō videtur ꝙ in vno verificet̄. Argu.l. vbi numerus.ff.de testibus ꝛ eius qd ponit Jacobus butri.in.l.ter tia.§.negotia.ff.de nego.gest.ꝛ do.Anto.in ꝓhemio clemētinarū ꝛ eius qd no.Bar.in.l.fi.ff.ad trebell'.cū similibus. ¶Iterū ꝛ forti

9 arguit̄ † cōtra premissa. Nā in cōpromisso est apposita clausula qd intelligeret̄ esse lis ꝛ qstio de omni ꝛ toto eo qd per ipsos arbitros iudicaret̄ per quā clausulam videt̄ cōcessum quod arbitratoꝛ pos sit aponere manus ad res liquidas vt voluit Ange.in.l.j.ff.de trās ac.ꝛ in.l.cū hi versiculo si cū lis.eo.ti.ꝛ Ange.in.l.tale pactū.§.qui prouocanit.ff.de pactis.operari videt̄ enī dicta clausula ꝙ videat̄ in genere cogitatum illud super quo postea laudum fertur ꝓm An ge.in.d.l.cum aquiliana ꝛ Pau.de ca.in.d.l.j.ꝛ do.Abba.post do. Cardi.in.c.exposita extra de arbitris ꝛ do.Joā.de monte sperello post Ange in dicta.l.cum aquiliana.facit qd not.ange.in.d.l.cum hi.§.si cum lis.ff.de transac. Ergo cum fuerit laudum super dictis videtur in genere de his cogitatum ꝛ compromissum factum ꝛ con

sequenter videt̄ ꝙ dictum laudū sustineri possit. Et hoc prima fa cie dubium facere videbat̄. ¶Sed ad hāc obiectionē respondeo qd ex quo altera partium pacifice possidebat nec super his mota erat cōtrouersia nec moueri sperabat̄ non potuit laudū ferri quia nec transigi poterat vt probat ter.in.l.ij.C.de trāsactio.per quem dicit ibi Ange.no.ꝙ ꝫ tabelliones consueuerint apponere in instrumē tis ꝙ partes venerunt ad transactionē occasione litis tam ꝑsentis ꝙ future que moueri posset: tamē vbi non sperabatur moueri illa clausula nō cōualidat trāsact⁹.quia partes litē fingere nō possunt l.cum hi.§.si cum lis.ff.de trāsac. Et ideo per illū ter.consuluit no. Bal.in proposito in suo cōsilio ꝙ incipit quod laudum ꝙ virtute illius clausule ꝙ intelligat̄ lis ꝛ questio. ¶Ita demū arbitratoꝛ lau dare potest si pendente compromisso sup eo sup quo laudare vult mota fuerit aliqua lis alias non potest esse litis decisio allegat glo. in.d.l.ij.ꝛ.l.l.j.in prin.ff.si quadru.pau.fecisse dicat̄. Et.l.l.j.§.j.ff. de dolo. Sed in casu nostro pendēte compromisso nulla fuit mota lis super dictis bonis: igitur virtute dicte clausule non potuit arbi

7 tratoꝛ dicta bona adiudicare. ¶Confirmat̄ † ista conclusio. Nā cō promissum quantuncūꝗ generale extendit̄ tantū ad prosequuta l.si cum dies.§.plenū.ff.de arbitris ꝫ Bar.in.d.l.aquiliana ꝛ in.l. tres fratres.ff.de ardi.licet ergo virtute cōpromissi dicta bona pos sent comprehendi: tamen ad hoc vt super his laudū ferri posset de bebat tēpore compromissi controuersia moueri. Et ita alias consu lui in ciuitate floretie ꝛ subscripserūt plures solēnes doctores. hāc conclusionem firmat etiam Ange.in suo consilio.ccxviij.icipit visa narratione facti in.v.col.in fine dicens ꝙ fatuus est arbitratoꝛ qui pronunciat super non petitis.argu.l.fi.C.de fideicōmis.liber. Non obstante dicta clausula quia intelligi ꝺꝫ super his super quib⁹ erat vel esse sperabat̄. Argu.no.in.d.l.ij.C.de transactio.faciunt not.p Ange.consilio.lxvj.incipit comes Robertus in.v.col.vbi quasi idē dicit. Faciunt no.per Ange.consilio.cclvij.incipit punctus est ex

8 orta fuit. ¶Sed huic † conclusioni obstat. Si dicat̄ laudū fuit rati ficatum: quia vltra ea que statim dicent̄ ꝙ laudū nō censet̄ ratifica tum licet anno ꝛ vltra possederit dicta bona dico qd ex quo laudū fuit nullum ratificatio non potest fieri vt valeat vt laudum sed tan tum vt transactio: iuxta no.in.l.ij.C.cōia vtriusꝗ iudi.ꝛ in.c. exami nata de confir.vti.vel inutili.no.Ang.in dicto consilio.ccxviij. Sꝫ non potest induci transactio nisi probetur simultaneus consensus ambarum partium.vt in.l.j.ff.de pactis qui cū non probet̄ in casu nostro nō potest dici qd valeat in vim transactionis.ad hoc enī vt valeat in vim trāsactionis requirit̄ expressum pactū secundū Cal da.in consilio.viij.in.c.j.de re iudi. Et do.Abba.consilio.xcij.inci pit contra sniam ꝛ dominus Cardi.consilio incipit omnis ante. ī secundo dubio: ꝛ in consilio quod incipit do.Abba.nec sufficit pa ctum nudum secundum Bal.in.c.cum causam in vltima col. extra de testibus. Sed vt dixi clare ostendet̄ ꝙ dictū laudū nō dicit̄ nec censeri ꝺꝫ ratificatū. Et sic stat conclusio ꝙ dictum laudum quo ad dicta bona que altera partium pacifice possidebat laudum dicitur latum extra cōpromissum. Et cōsequēter dici potest nullū. Et est cō

9 clusio multum equa in casu nostro. ¶Circa secundam † difficultatē nō est dubium ꝙ tam de iure cōmuni ꝙ ex forma statutoꝝ licitum est petere reductionē ad arbitriū boni viri qn ꝑs existimat se enoꝛ miter lesam de iure cōi pꝫ in.d.§.arbitroꝝ ꝛ ibi late per Bar.ꝛ tra dunt plene canoniste in dicto.c.quintavallis: etiam si dictū fuit qd possint arbitri de iure vnius auferre ꝛ alteri dare: quia intelligitur dummodo nō imodice ledat secundum docto.in locis ꝑallegatis. Et ponit Bar.in.l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbitris. Et ideo di ci solet qd possint ledere ꝛ auferre in magna ꝛ maxia quātitate: qd in casu nostro minime dictū fuit. Et sic reductio peti pōt: eo marie quia propter enormissimā lesionē redarguit̄ dolus arbitratoris.l. omnes.§.lutius.ff.que in frau.credito. Et tenet Bar.in.d.§.arbi troꝝ.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de ꝑto.stipu.ꝛ bal.in.c.j.§.itē sacramēta de pace iur.fir. Et ponit Jo.de imo.in.c.cum cōtingat in.39. carta ex tra de iureiurā.ꝛ est ter.ꝛ ibi fulgo.ꝛ moderni in.l.si supstite.C.de dolo.ꝛ Ludo.Roma.in rubrica de arbi.carta.xij. Itē hoc clare ꝑ mittit statutū nisi essemus in casibus a statuto prohibitis. Quod ī ciuitate senarū seruandū est vt in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iure

10 ¶Sed ꝯ hāc † reductionē quatuoꝛ allegātur in effectu s bū ꝑcipio ¶Primum est: nam reductio est species appellationis.l.non distin guemus.§.cum quidā.ff.de arbitris. Ergo videt̄ ꝙ infra decē dies peti debeat sicut appellatio. Et ita tenuit specu.in titu.de arbitro §.sequit̄ ver.sed infra qd tꝑs.cuius doctrina per plures ratiōes se quitur dominus Abb.in dicto.c.quintavallis in.viij.col. Et idem sequitur Bar.de Saly.in dicto.§.arbitroꝝ questiōe.xij. ¶Uel ad minus reclamari ꝺꝫ infra annū alias tacendo per annum videntur partes tacite ratificare.vt concludit Bar.in dicta.l.si societatē.§. arbitroꝝ ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de appellationibus recipiendis. Sed in casu nostro iam tacuit biēnio ergo nō vꝫ qd possit petere reductio nem ad arbitriū boni viri ex quo non solum lapsi sunt decem dies sed lapsum est biennium. ¶Ad istud primum respōdetur qd immo

reductio peti potest perpetuo vsqʒ ad.xxx. annos: ita cōcludit Cy.
in.dicto.§.arbitroꝝ in addi.quē refert ⁊ sequit̃ Bal.in.l.fi.C.de cō
trahē.emp. Siue enim competat actio siue officiū iudicis nō tollū
tur nisi longissimo spatio.l.sicut.C.de pscrip.xxx.annoꝝ. Et hanc
opi.tʒ Bal.in.dicto.§.arbitroꝝ in reportatis antiquis ⁊ bal. in.l.
ij.C.de arbitris.idē Ray.de forliuio in.l.si libertus.ff.de bonis li
bertorum. Et eandē opi.tʒ domin⁹ Franciscus de albergottis in re
petitio l.si quis arbitratu.ff.de ver.obli.⁊ Ange.cōsilio.cccxiiij.in
cipit in nomine domini statuto caue.cuius dicta refert ⁊ sequitur
domi. Anto.in dicto.c.quintauallis. Et sic magis cōmunis opi.est
ꝙ post annū peti possit reductio ⁊ sic tenēda est cōmunis opi. ¶ Re
11 spondet etiā alio modo quia † vt inquit Bar.in.dicto.§.arbitro
rum quādo ille ꝯ quē laudū est latū cōquerit̃ infra annū etiam ex
traiudicialiter de laudo pōt tūc etiā post annū peti reductio ad ar
bitriū boni viri: quia apparet ꝙ noluit laudo cōsentire que quidē
animi declaratio potuit etiā absente parte fieri vt no. Bar.in.l.ne
sennius.ff.de nego.gest.⁊ Bar.in.l.non solum.§.morte.ff.de noui
12 oper.nun.in materia ꝑtestationis declaratorie. ¶ Amplius † dico
qō statutū sub rubrica si opponat̃ contra laudum hoc cōcedit ꝑpe
tuo patet ex tribus quia cōcedit nouum remediuʒ per viam agēdi
⁊ excipiendi.s.qō petat̃ iterū fieri cōpromissum. Et sic ex tali statu
to cōpetit cōditio ex.l.iuxta plene no. per Bar.in.l.j.ff.de condi.ex
l.que est ꝑpetua.l.sicut ⁊.l.omnes populi.C.de pscript.xxx.annoꝝ
Item hoc cōcedit per viam agendi.actio autē dicit̃ perpetua vt in
dictis iuribus. ¶ Secūdo quia statutū cōcedit executionē laudi ni
si opponat̃ a parte ver viam agēdi vel excipiēdi: ergo dat̃ intelligi
qō semper execut9.potest quis eo modo se opponere: sed non est du
bium qō perpetuo executio peti potest igitur ⁊ perpetuo potest di
ci de iniquitate ⁊ peti iterum cōpromissum. ¶ Tertio qꝛ statutū di
cit siue per viam agendi siue excipiendi ergo pʒ qō eodem tempore
vult ꝙ competat actio ⁊ exceptio quia equaliter determinat.l.iam
hoc iure.ff.de vul.⁊ pupil. Sed exceptio competit perpetuo.l.pure
in fi.ff.de doli exceptio. Et ista est clara cōclusio ex quo statutū vult
qō per viam agendi peti possit qō iterum fiat cōpromissum. ¶ Se
13 cundum qō obijcitur † est quia partes promiserunt laudū obserua
re ⁊ iurarunt ergo videt̃ qō teneantur virtute iuramēti obseruare
quod pōt seruari sine interitu salutis eterne vt in.c.cū cōtingat: ex
tra de iureiurādo. vnde dicebat hosti.qō nisi laudū esset ꝯ deū quo
casu nullo modo esset seruāduʒ vt in.c.iul.⁊ in.c.dominus.xj.q.iij.
tale iuramētū est seruandū. potuerunt enim partes se ligare ⁊ iuri
suo renunciare vt in.c.j.⁊.ij.extra de pactis ⁊.vij.q.j.quā periculo
sum cum similibus. ¶ Sed istud secundum fundamentum minus
obstat quia in compromisso reperio tantuʒ duo: vnū ꝙ arbitri pos
sint de iure vnius auferre ⁊ alteri dare: secundū ꝙ iurarūt laudum
obseruare Primum intelligit̃ qō possint modice ledere: vt dictum
est: quia quando volunt ꝙ imodice: dicere debent ꝙ etiam in ma
gna quātitate ledere possint vt per Bart.in.dicto.§. recepisse.⁊ in
d.§.arbitroꝝ: ⁊ per omnes in.d.c.quintauallis. Sed quando iura
mentum est simpliciter prestitum de obseruando nec est dictum ꝙ
ledere in magna quantitate. Prout est casus noster: tūc ⁊ hostieñ.
Inno.⁊ Jo.an.⁊ omnes tenent qō nō obstāte iuramento reductio
peti pōt: quia in tali iuramento subintelligitur cōditio si eque fue
rit arbitratum.l.si libertus.ff.de operis libertorum. Et patet exps
se in.c.ij.extra de arbi. Et tʒ spec.in ti.de arbi.§.fi.ver. Item qō si cō
promissum ⁊ Bar.⁊ saly.⁊ alij in dicto.§.arbitrorum. Quinimo ⁊
fortius si dictum fuisset ꝙ in totum vel in partem posset ledere ⁊
renunciatum esset reductioni ratione magne lesionis reductio pe
ti potest quia tale pactum iuratuʒ intelligi dʒ. Si vt bonus vir fue
rit arbitratus.argu.l.questio.§. inter locatorē.ff.locati ⁊ ita tenet
Inno.in dicto.c.quintauallis. Cuius opi.sequit̃ ibi.do.anto.⁊ di
cit do. Abb.qō est cōis opinio.quam tʒ Jo. An.in regula scienti ō
regu.iuris in.vj.⁊ Bar.⁊ Saly.in.d.§.arbitrorum ⁊ idē tʒ bal.in
l.pe.C.de arbitris dicens ꝙ ita cōmuniter obseruatur. ¶ Preterea
cum deducatur enormissima lesio indubitanter talis reductio peti
potest: cum ad illam iuramentum non extendatur ex quo in cōpro
misso hoc non fuit concessum: vt cōcludunt Bar.⁊ omnes in.dicto
§.arbitrorum ⁊ do.anto.⁊ alij in dicto.c.quintauallis. Et ibi hoc
tenet in fortioribus terminis quando etiam dictum esset qō posset
enormissime ledere prout etiam tenet Petrus de ancha.in.c.j.de
constitu.sed hoc non prosequor: vnde cum in casu nostro non fue
rit data potestas ledendi in magna quantitate nec apparet qō re
nunciatum fuerit reductioni ⁊ deducatur enormis.⁊ enormissima
lesio cōmunis est omnium ⁊ indubitata conclusio qō reductio peti
potest: vt concludunt doctores in dictis locis. Et Pet.de ancha.in
sua disputatione que incipit cum. C. laicus ⁊ Ang.in disputatiōe
que incipit duo ad inuiceʒ litigantes ⁊ sic fit cōclusio qō nō obstā
te iuramento reductio peti potuit. ¶ Tertiū qō allegat̃ est statutū
14 † ⁊ stilus curie merchantie que prohibent qō non possint dici lau
da nulla nec peti possit reductio ad arbitriuʒ boni viri: nec aliqua
exceptio opponi adeo qō in effectu debent mandati executioni ⁊ ita
obseruatur ex quo videtur sublata omnis defensio secundum qō
ponit Bar.in l.plane.§.parui.ff.qō vi aut claʒ ⁊ pet.de anc.in cle.
j.de exceptio.⁊ in cle.j.de sequest.pos.⁊ fru. Et pau.de ca.cōsi.lxxj.q
omnes presupponunt talia statuta valere prout etiā patet ex his q̃
habent̃ in.c.cum quis de resti.spolia.⁊ in.l.ita pudor.C.de adulte.
Et tʒ Bal.in.l.cum antea.C.de arbitris. Et qꝛ ita seruat̃ in ciuita
te senarum nō discutio. ¶ Quod quidē fundamentū parum obstat
quia ad hoc vt habeāt locum dicta statuta dicte curie duo debēt co
pulatiue concurrere ꝙ compromissum factuʒ fuerit in dicta curia.
Item ꝙ laudū fuerit latū in dicta curia: ergo altero deficiēte nō ha
bent locum statuta.l.si hēdi plures.ff.de cōdi.insti. Sed in casu no
stro licet cōpromissum factum fuerit in dicta curia: tñ laudū fuerit
latū extra. Ergo nō hñt locū statuta curie mercātie. pdicta proban
tur ex verbis statuti dū dicit che ogni lodo il quale fusse dato nel
la decta corte essendo pma facto il compromesso i essa corte o che per
li tempi si faranno ⁊c. q̃ vba lʒ sint satis clara: ⁊ sic nō sit opus alia
interpretatiōe.l.si alij.ff.de vsufru.legato.tñ illa deduco. ¶ Primo
qꝛ illa verba essendo ⁊c. exponunt̃ qō laudū latū in dicta Curia ser
uari debet si ibi factum fuerit cōpromissuʒ iuxta no.per Bar. in.l.
si tu ex parte.ff.de acqui here. Et sic requirit̃ laudū qualificatū du
plici qualitate ꝙ fuerit latuʒ in dicta Curia ⁊ qō cōpromissum ibi
15 factum fuerit: ad hoc † autē vt quis gaudeat priuilegio statuti de
ducit ⁊ probare dʒ omnes qualitates a statuto requisitas iuxta no
ta.per Bar.in.l.j.ff.de condi.ex lege. Et bal.in.l.hi qui ad ciuilia.
C.de appellatio. Et Jo. An.in.c.j.de homicidi.lib.vj. ¶ Scdo qꝛ ex
quo loquit̃ de laudis latis in dicta curia ⁊ laudū de quo agim⁹ nō
est ibi latū: ergo nō verificant̃ vba statuti.⁊ sic nō verificat̃ disposi
tio.l.seruum.§.nō dixit ptor.ff.de acquir.heredi. Et maxime quia
statutum est exorbitans correctiuū ⁊ odiosuʒ ex quo tollit defensio
nes: vt in.c.cum speciali.§.porro de appellat9 ergo stricte īterpretā
dum.l.si vero.§.de viro cū materia.ff.soluto matrimonio: ex eo etiā
nequis indebite damnum patiatur: iuxta materiam.l.si serui ve
stri.C.de noxali.⁊ per glo.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe.
16 ¶ Secundo † quia statutū vnum presupponit ꝙ laudū fuerit latū
in dicta Curia: Aliud decidit scʒ qō omnino executioni mandetur
decisio autē locuʒ habere nō pōt nisi probet̃ presuppositū.gl.est no.
Et ibi Jaco.butri.Fulgo.⁊ Paulus de castro in.l.mācipia in ver
bo aduocandū.C.de seruis fugitiuis. Et ad hoc etiā adduco in si
mili cōsilium Ange.qō habeo inter cōsilia Bal.⁊ incipit do. Pe
trus in quo consuluit florentie ꝙ stante statuto prohibitiuo redu
ctionis nisi esset lauduʒ latū per magnatē inter populares cōsuluit
qō omnia requirunt̃.s.qō arbiter sit magnas: ⁊ qō partes popula
res adeo ꝙ si altera ex partibus nō esset popularis nō habet locum
statutum. Argu.d.l.si heredi.plures. Et quia deficiūt verba statu
ti vt in.d.§.de viro.si ergo in casu fit talis interpretatio per quam
tollitur reductio ergo fortius in casu nostro quia per talē interpre
tationē concedit̃ reductio ⁊ redimus ad ius cōmune.argu.glo.no.
in.c.statutū in verbo numerandū de pbendis in.vj.videant̃ ꝯsilia.
17 Ange.qꝛ ibi esse dʒ que nūc videre nō potui.ista etiaʒ decidūt̃ † ex
his que ponit Pau.de cast.cōsilio.clxxxiij.incipit in causa que ver
titur vbi vult ꝙ qñ statutū tollit reductionē omnia requisita debēt
cōcurrere. Et probat̃ ex his que ponit Pau.de castro cōsi.cclxxv.in
cipit visis ⁊ ponderatis in fi.⁊ cōsi.cccxxxviij.incipit ad primū res
pondet̃ in principio vltime col.⁊ in fi.facit qō notanter ponit Pe
trus de ancha.cōsilio.xxxv.incipit visa quadā petitione circa priui
legium ⁊ do.de sancto Geminia.in.c.statutū in prin.in secūda col.
18 ver.quid si locus nō est. ¶ Nō omitto † ꝙ quādo statutū simpliciter
tollit reductionē nō intelligitur qñ peteret̃ ratione lesionis nimis
enormis: ita cōcludit Pau.de cast.in dicto consilio.clxxxiij.⁊ Pe
trus de ancha.consilio.ccviiij.incipit iudex col.penu.⁊ Lud.ro.cō
si.xc.incipit viso themate ⁊ Bal.in.l.cū antea versi.quid si per sta
tutū.C.de arbi.⁊ Bal.in cōsil.viso themate qōnis. Et Petrus de
ancha.in capitulo canonū in.34.carta versi.accedit hec questio de
statuto de constitut9. Et ita etiā cōsuluit dominus Franciscus de
19 albergottis. ¶ Item. lʒ † statutū tollat nullitatē nō tollit quādo ex
defectu cōpromissi glo.in cle.j.de sequestra.pos.⁊ fru. Ange.in dcō
cōsil.cexlviij.⁊ consilio.clxxxvij.incipit.argumēto ⁊ Ange.in.l.tale
pactū.§.qui prouocauit.ff.de pactis ⁊ Paulus de cast.in dicto cō
20 silio.clxxxiij. ¶ Quartū ⁊ vltimum † fundamentum est qō post latū
laudum altera pars incepit possidere omnia bona sibi adiudicata
sciente ⁊ patiente altera parte. Et sic cum precesserit titulus laudi
presumendum videtur quod fuerint tradita ex titulo laudi.argu.
l.quedaʒ mulier.ff.de rei vendi.⁊ in.c.j.de acquirē.posses. Et sic vi
detur laudū ratificasse.l.ad solut9.C.de re iudi.vel saltē per tacitur
nitatē ⁊ patientiam: quia passus fuit aduersarium possidere secū
dum tenorem laudi videtur ratificasse: quia nō tantum verbis sed
etiam facto datur voluntas intelligi.l. Paulus.ff.rem ratā habe
ri.l.de quibus.ff.de legibus. Et sic videtur concludi qō cum semel
ratificauerit nō possit nunc petere reductionē ad arbitrium boni
viri. Et pro hoc quod dicit ange.in consilio.cccxiiij.supra allegato
vbi vult

vbi vult qd pars que approbauit laudum exequēdi nō potest redu ctionem petere. facit qd no. Ange. cōsilio. clxj. incipit viso puncto colū. penul. Et in hoc pars videt facere magnū fundamētū. ¶ Sed ad hoc fundamentū multipliciter respondet in pmis q fundat in presumpta ratificatione. Sed in casu nostro sumus certi qd pars neq ratificauit neq patiebat vt ratificaret ex quo cōtinuo cōque rebatur: in incertis enim nō certis locus est cōiecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verbo. obliga. Sed iste sepius declarauit animū suū 21 cōquerēdo. Igit nō pōt sumi psumptio q ratificauerit. Que †ani mi declaratio etiā absente parte fieri potuit vt per Bar. in. d. l. cū solu. §. morte ꝛ extraiudicialiter: vt est glo. no. in. l. apud celsum in principio. ff. de doli. excep. Et in. l. si margarita. ff. pro socio ꝛ in. l. fulscinius. §. qd autē: ex quibus cau. in posse. ea. ꝛ maxime instan te metu dissensionum ciuilium que indicant iustū metum ex peri entia docet que est rerū magistra. c. quā sit. extra de elec. vnde argu endo a cōiter accidentibus iuxta. l. neq natales. C. de proba. potius dicendū est qd metu tacuerit ꝛ cōsequēter nō ratificauerit. qd etiā patet: quia imediate qd incepit pars lesa respirare incepit turbare: vnde per sequentia declarātur precedētia: vt in iuribus vulgarib⁹ ¶ Amplius etiā dico qd in puncto presupponitur q illi pro qui bus latum fuit laudū non possiderunt alio modo q ante possíde rent q laudū ferretur igitur ex tali possessione non alio modo qua lificata quā prius non debet dici qd aduersarius consenserit lau do argu. eorū que dicit Bar. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actu q priua. ꝛ do. abba. in. c. cū ecclesia sutrina de cā posses. ꝛ proprieta tis. ¶ Respondeo etiā alio modo q ex quo poterat laudū vel dici nullum vel peti qd redduceret ad arbitriū boni viri vt supra pro batum fuit non astringebat pars lesa tradere possessionem dicta 22 rum rerū. Sed †regulariter est q quando nō precedit cōtractus cuius vigore quis astringit ad tradendū si patior te intrare posses sionē rei mee: ꝛ agitur de magno pīudicio: nō videor ꝯsentire. hāc regulā ponit. Bar. in. l. que dotis. ff. soluto matrimonio. Argu. l. quā tuberōis. §. si quidē. ff. de peculio. ꝛ. l. labeo. ff. de dāno infecto secus dicit si de paruo pīudicio. Et ita dicit procedere no. in. d. l. ij. C. de acq. poss. vbi idē sentit bar. ꝛ sequunt Lod. ro. ꝛ cōiter Mo derni. cū ergo in casu nostro de magno pīudicio agitur ex dicta pa 25 tientia non probatur consensus. ¶ Respōdeo †etiā clare. Nam cla rum est qd quando quis paret snie non faciendo sed patiendo pu ta non accedendo ad locum vel nō turbādo nō per hoc videt renun ciare appellationi: ita dixit singulariter Inno. in. c. cū olim. el. ij. extra de resti. spolia. per illū tex. Secus si actus parendi sonaret in agere per. d. l. ad solut. C. de re iudi. Et sequuntur ibi docto. ꝛ mo derni in. c. solicitudinem extra de appellationibus. Ergo pz qd nō videt ratificare nec renūciare reducti que est spēs appellationis. d. §. cum quidā. hoc idē probat ex his que no. glo. in. c. cū accessissent de consti. ꝛ Inno. ꝛ do. Anto. in. c. veniens de filijs pībite. ꝛ do. Ab 24 ba. in. c. ad petitionē de accusatio. ¶ Cōfirmatur ista responsio† qz ex quo tractatur an videatur renunciatū reductioni petite sed pe tende: quo casu difficilius inducitur renunciatio. Nam qñ quis ac ceptat terminum assignatum a iudice ad soluendum videtur renū ciare appellationi interposite. Et tamē non vr renunciare appella tioni interponende. Et ita limitatur. l. ad solut. C. de re iudi. ita notanter voluit Inno. in. c. q ad consultationem de re iudi. Et se quitur imo. in. l. iiij. §. si quis condemnatus. ff. de re iudi. Tenent do. Anto. imo. ꝛ Abba. in. c. gratum de re indic. ꝛ Ludo. Roma. in rubrica de arbi. col. xxiij. ꝛ Pet. de ancha. ꝛ imol. in. c. fi. de appella. in. vj. licet secus esset quando pars peteret terminū a iudice vt per docto. in dictis locis ꝛ per do. Abba. in. c. solicitudinem de appel latio. Et iste due vltime responsiones ponunt gladiū ad radicem Et hec tangunt omnes contra quos laudum latum fuit: respectu autem illius qui fuit absens non est dubium qd non videtur ratifi casse: sed non prosequor quia non necessarium. ¶ Ex quibus omni bus concludo partes domini iudicis esse in pronunciādo male ap pellatum ꝛ bene iudicatum. Laus Deo omnipotenti.

¶ Consilium. cv.

¶ In materia precedentis consilij.

¶ Summarium.

1 Laudum semel approbatum amplius reprobari non potest.
2 Ratificatio nō requirit partis presentiam.
3 Laudum erat nullum quando arbitrator extēdit manus ad res nō prosecutas.
4 Laudum non pōt ratificari vt in vim laudi valeat.
5 Ratificatio facta parte absente non habet vim pacti.
6 Laudum cū fuerit pro parte nullū in totum nullum videri debeat.
7 Testes examinati non probant ex quo fuerūt publicati in vltima hora instantie.
8 Si pars petit sibi produci copiam ꝛ sibi nō traditur vt possit suas defensiones facere talia producta non probant.
9 Laudum arbitri licet tacite et expresse emologari possit tamē lau dum arbitratoris non emologatur tacite.
10 Illud qd dicitur absente parte ratificatio fieri potest itelligi debet qñ tendit ad declarationē voluntatis actum gerentis.
11 Ex nullo contractu absenti queritur nō interueniente nuncio vel epistola.
12 Licet quis simpliciter ꝛ scienter factum ratificet non videtur tñ re mittere dolum in ipso facto cōmissum.
13 Testes non probant nisi vt ratificatio laudi operetur effectum fie ri de laudo laudi ꝛ non antea.
14 Ratificatio laudi fit post ipsum latum laudum nisi probetur q ni chodemus sciebat tenorem laudi.

Dominus labia mea aperiat ꝛc. visis testibus ꝛ examinatis per dñm potestatem vt su pra contra Nichodemum videtur q nō potuerint redu cere ad arbitrium boni viri nec eā petere. Nam testes vident pro bare qualiter Nichodemus dixit domino Jacobo quod erat cōten 1 tus. Et sic ratificauit dictum laudum: vnde †cum semel approba uerit vt supra amplius reprobare non potest. l. pomponius scribit si negotium ꝛ ibi Bar. ff. de nego. gest. ꝛ in regula qd semel placuit de regul. iur. nec videtur predicto fundamento obstare qd ratifica 2 tio facta fuit absente parte quia †ratificatio nō requirit presentiā partis vt videt cōcludere Bar. in. d. l. pompon ius ꝛ in. l. certū. §. si quis absente. ff. de cōfe. ꝛ in. l. quo enim. ff. rem ratam haberi ꝛ in auc. sacramēta puberū. C. si aduer ven. ꝛ hoc videbat facere difficul tatem. ¶ Sed predictis non obstantibus contrariā sententiā puto veriorē. Et in primis †qz in alio ꝯsilio per nos reddito firmauim⁹ qd in aliqua parte dictum laudū erat nullū qñ arbitrator extendit manus ad res nō prosecutas in qua parte nō obstante aliqua ratifi catione si qua per dictos testes probaret adhuc laudū nullū rema 4 nere debet: quoniā laudū† nullum: vt diximus: nō potest ratifica ri vt in vim laudi valeat. c. examinata ꝛ ibi no. de cōfir. vti. vel inuti li. bene autem ratificari potest vt valeat in vī transactionis iuxta no. per glo. in. l. ij. C. cōmunia vtriusq. iudi. sed tūc magis ex pacto sal uare: vt ponit Jo. Calda. in consilio suo octauo in ti. de re iud. Ab ba. in consilio. xcij. incipit contra sententiā ꝛ Bal. in. c. cum causam 5 in vltima col. de testi. sed hic nullū pactū interuenit quia †ratifica tio facta absente parte nō habet vim pacti vt est casus: ꝛ ibi Bart. in. l. pomponius scribit si negociū de neg. gest. ꝛ probat qnia regu lariter cōsensus duorū regritur probat. l. j. ff. de pac. ergo ꝛc. ¶ Ex 6 quo †potest attētari qd cū laudū fuerit pro parte nullū in totum nullum videri debeat ita bar. in suo cōsili. 237. in formis inci. iuxta quādā ꝯstitutionē epi vbi dicit q laudū p parte nullū i totū est nul lū allegat. l. in hoc iudicio. ff. fa. hercis. ꝛ in. l. certa ratione. C. qñ p. no. nō est neces. Et dicit esse casū in. l. apud celsū. §. itē queritur. ff. de excep. doli. Et maxime quia qñ fit cōpromissum generaliter quo ad prosecuta dicitur idē compromissum ꝛ vnum. vt dicit Bal. notabi liter in additione Specu. in ti. de arbi. iuxta finē sed hoc vltimū cū ꝛ totum sit nullum ergo nō transit sine dubitatione. ¶ Secūdo pn cipaliter habemus pro absoluto q si qua ratificatio vel emologa tio Nichodemi pbabit: illa dicto. Jo. fratri suo nocere nō dz vtper 7 totū. res nter alios acta ꝛc. ¶ Tertio etiā †deducit q dicti testes ex cōmunicati nō pbant ex quo fuerūt publicati in vltima hora instā tie: ꝛ nō potuit dari copia ꝛ terminus alteri parti ad faciēdū suas defensiones: ita colligitur ex dictis Bar. in extrauagā. ad reprimen dam in verbo sine figura: vbi dicit q testes nō publicati nō pbant ex quo denegatur defensio parti qd iuri naturali repugnat: ꝛ idem 8 tenuit glo. in capitulo statutū de here. in. vj. si enim †pars petit sibi produci copiam ꝛ sibi non traditur vt possit suas defensiones facere talia producta non probant. Ad hoc est tex. in. c. carte. ij. q. ix. ꝛ no. Bald. in. l. si quando in fi. C. de testi. ꝛ in. l. fin. C. qui admit. ꝛ est bo nus tex. in. l. fi. C. de fun. instruc. ꝛ quod not. Spec. in titu. de instru. edi. §. aūt videndū est si idē nō exhibēt. Et tenet Imola i. l. qui bōa §. qui in aliena. ff. de dāno. infecto ꝛ ita alias cōsultū vidi ꝛ seruatū sens. Et hoc videt solidū fundamentū q nulla ratificatio fit pro 9 hibita. ¶ Quarto dicimus †qd lz laudū arbitri tacite ꝛ expsse emo logari possit vt in. l. cū antea cū ibi no. C. de arb. Tamē laudū arbi tratoris nō emologat tacite lapsu. x. dierū. Sed tantū expresse. Si tamē nō valet in vim allegationis valet vt pactū ꝛ transactio facta vt no. Inno. in. c. qntauallis de iureiurādo: ꝛ sequit ibi do. Anto. differētia. xj. ꝛ Abb. dīa. viij. facit qd nota. bal. in addi. specu. i tit. de arbi. ad finem. Et idem tz Jo. milis. in suo repertorio in v. arbi tratorū laudū. Sed in casu nostro nō pōt valere in vim pacti vt di 10 ctū est ergo emologatio nō pīudicat. ¶ Quinto etiā adducim⁹ †qd illud q dicimus absente pte ratificatio fieri pōt: intelligi debet qñ tendit ad declarationē volūtatis actū gerētis. l. fulcinius. §. qd sit latitatio. ff. in quibus cau. in pos. ea. ꝛ ita loquit tex. in. d. l. pompo nius. Secus qñ actus principaliter tendit ad obligandū facientes ipsum actū quia tūc requirit presentia eius cui acquiritur. Argu. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. ꝛ eius quod no. glo. in rub. de interrogat. actio. Sed hoc est in casu vt si qd requiritur ad hoc

vt declaretur voluntas partis sed etiã vt astringatur ad non petendum reductionem ad arbitriũ. Et ita limitando .d.l. pomponius vt dixi cõsuluit Ange. in suo cõsilio primo incipit visis supradictis

11 ¶ Confirmatur† ista conclusio. nam fatendum est qđ quando ex negocio nomine cura. gesto aliquid mibi querendum est minime principaliter ratificare: quia est simplex declaratio eius qđ dependet a voluntate mea libera: ita loquitur .d.l. pomponius. Sed tamen nõ possum declarare τ ratificare aliquid absente parte vt ex mea declaratione alteri parti ius queratur: regula em̃ est ꝙ ex nullo contractu absenti queritur non interueniente nuncio vel epistola. l. consensu de act. τ obli. τ in .d. §. si quis absente. ita limitat .d.l. Pet. de ancha. in consilio. ccxxii. incipit ad dubia elicita ex facti serie. Ista etiã sunt manifeste de intentione Bar. in .d.l. pomponius vbi concludit qđ lꝫ ratificatio sufficiat quo ad obligandũ gestorem: item ad liberandum τ dominium acquirendum que dependent a mera voluntate ratificantis tamen non sufficit ad hoc vt alteri queratur exceptio: ergo ius mibi quesitum cum vno nõ debet solum exceptione tolli per pactũ. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis. l. iurisgẽtiuꝫ. §. quinimo. ff. eo. vnde cum propter enormem lesionẽ conquereretur τ que sita esset sibi actio seu officium iudicis ad petendum reductionem cum fuerit sublata nuda illa voluntate prolata in arbitrium partis nec repelli possim aliqua dilectione ad h quod no. Bar. i. l. non

12 soluꝫ. §. liberationis ver. de libe. leg. ¶ Sexto dicimus† qđ licꝫ quis simpliciter τ sciẽter factũ ratificat nõ videt tñ remittere dolũ i ipo facto cõmissum etiã si sciuerit in facto cõmissum ita dicit glo. quaꝫ ibi appobat Bar. reprobando dicta Nico. de mata. in .d.l. pomponius versi. sed superius. Et tenet Cin. in. l. sub pretextu in vltima q. C. de transactio. Sed vt in alijs consilijs diximus propter enormissimas lesiones presupponimus doluꝫ arbitratoris vt no. Bart. in .d. §. arbitrorum. Et est casus. Et ibi fulgo. τ moder. in. l. si superstite. C. de dila. Et tenet imo. in. c. cum contingit in .39. carta: de iureiurean. ¶ Septimo attentari potest qđ ex quo deponunt testes Nichodemi qđ semper conquestus fuit de dicto laudo τ ita semp conquerebatur dum loquebatur qđ verba prolata non fuerũt animo ratificandi laudum. sed potius applaudẽdi Jac. τ quia ex quodam timore reuerentiali τ etiã attenta temporum qualitate ꝑpter ciuiles dissensiones propter quos arbitri electi erant potentiores τ aduersarius ipse depressus potest satis probari ex precedentibus τ sequentibus verbis τ actibus dicti Nichodemi. argu. l. si qui filiabus de lega. primo τ. l. si seruus plurinmeo. titulo. nõ em̃ est presumptio qđ voluerunt proijcere τ iactare suum. l. cum de indebito de ꝓbatio. Et ex verbis vltimi testis dum dicit Jo son cõtento a quel ol vuole. v. S. anchora mi hauesse tolte piu robba nõ hauea. que verba ita generaliter τ ita effuso sermone prolata aliud non inducunt: ad hoc ter. in. c. cum venissent de insti. facit ter. in. l. diuus de testa. mili. vt absurdũ euitet ꝙ verba interpretantur in fauorem Nichodemi ꝯ aduersantem qꝛ fundat se in illis. argu. glo. in. l. veteribus. ff. de pac. Et ista est vera interpretatio q̃ attenta iudicis qualitate iudicij verissima est qui diligenter aduertat ne faciat ꝯ conscientiam τ edificet ad gehennam: vt dicit ter. in. c. litteras de restitu.

13 spolia. ¶ Octauo attentari† posset vt dicamus qđ isti testes nõ probant ad hoc nisi vt ratificatio laudi operetur effectum fieri de laudo laudi τ nõ antea: vt est casus notabilis τ ibi no. in .d.l. cum antea. Et ibi dicit Bar. se consuluisse dx. ꝙ si in casu nostro non probatur qđ ante latum laudum vel post fuerit facta dicta approbatio. Igitur non releuat minor probatio. nam testes non deponunt de alio tempore certo τ sunt singulares: igitur non probant. l. iurisiurandi. C. de testi. τ. l. testium eo. titu. Et vtrobiqꝫ no. igit nullum tempus probat. ergo nõ probat tempus post latum laudũ: licet tamen primus enumerat τ dicat de laudo lato. poterit enim quis intelligere de .q. laudi. nõ de laudo lato. Itẽ probatio nõ est cõcludẽs c. in presentia de probatio. Item cũ tempus sit de necessitate probari eo nõ ꝓbato testes nõ videntur sufficienter deponere iuxta no. in l. testiũ. C. de testi. τ in. c. cũ causam que inter archiepꝫ. de testi. ¶ No

14 no† dicere possumus ꝙ ex dictis testibus nõ apparet ꝙ dictus Nichodemus hꝫ notũ tenorẽ laudi: potuit em̃ ab arbitro aliqua intelligere prout apparet ꝙ equitando intelligebat. Sed qđ sciuerit tenorem hoc nõ probat per testes ad hoc ꝙ habetur in. l. de his. ff. de transactio. Et qđ no. in. l. qui rome. §. duo fratres de verb. obl. Sꝫ clarũ est ꝙ ipsa ratificatio fit post ipsum latum laudũ nisi probet ꝙ sciebat tenorẽ laudi: sꝫ nõ releuat: ita Pau. de cast. i. d. l. cũ antea allegat ter. i. l. si. C. plus val. ꝙ agi. et no. Cy. in. l. i. τ. i. j. q. C. cõmo. τ Bar. in. l. j. in fi. ff. qui. mo. test. aperia. τ in. l. diuus. §. Itẽ senatꝰ ff. de fal. nisi partes ratificant qñocunqꝫ scriptum sit. vt not. docto. in. c. hi qui de mu. τ one. ꝙ nõ fuit in casu nostro. ¶ Decimo τ vltio dicimus ꝙ laudũ arbitratoris hꝫ instar transactionis ꝑ iura vulgaria: sed quãtuncũqꝫ nõ competeret remediũ reductionis cõpetit remediũ. l. ij. C. de rescin. ven. ita. Bar. τ ibi magis cõiter docto. Et est magis cõmunis opi. in. l. ij. ff. ad trebel. Et in. l. si qs cũ aliter de verb. ob. vbi videndũ per moð. ꝙ remediũ nõ tollitur ꝑ dictam ratificationem propter deceptionem re ipsa lꝫ etiam compromissum fuerit viciatum ex quo ratificatio non fuit viciata: ita consuluntꝰ dominus Johannes Baptista τ ego in ciuitate senaruꝫ in quadã renũciatione filij Nolle de capperijs que videri possunt. Et si dicat istud remedium non fuit interpretatum dico qđ propter clausulam quare peto iustitiaꝫ: etiã censent venire alia remedia que ex narratis oriri possunt venire per ea que notabiliter ponit Inno. post eũ docto. in. c. cuꝫ dilectus extra de ordi. cogn. Item quia iudex procedere dꝫ sola equitate τ facti veritate inspecta: tũ qꝛ ita dicunt statuta: tum quia ista videtur reductio quo casu etiam sñia ferri potest ex causa nõ deducta. Ad hoc est ter. τ ibi bar. in. l. emilius. ff. de mino. Et ter. τ do. Anto. i. c. ij. de iur. calũ. Et vtrũqꝫ dictũ sequit do. Anto. in cõsilio qđ incipit titius agit si sciant: allegat Jo. an. i addi. spec. in ti. de sen. pla. τ qualiter v. qđ si lex: vbi dicit ꝙ si libellani in cõmodato τ ꝓbo de deposito de eqtate obtineo. cuꝫ igit dcm̃ laudũ ẽt hoc remedio veniat rescindẽdũ: sequit ꝙ iudex viderit ð h istorũ cõpatiẽte ex h capite ẽt vltra supradicta. Laus deo oĩpotẽti.

Consilium. cvi.

An datio secundi decreti possit fieri in diuersa instantia.

Summarium.

1. Primi τ secundi decreti vna est instantia.
2. De iure communi datio primi τ secundi decreti peti debet coram eodem iudice.
3. Guardianus fratrum minorum deputatus ante cle. exiui prohibetur exequutor.
4. Fratres non tenentur quartam dare parrochiano de legato.
5. Extendendo legem nouã de futura rescriptio actus causatur de preterito τ conditio ipsius actus redditur durior τ asperior quam esset tempore actus gesti.
6. Constitutio noua respiciens executionem nunqꝫ extenditur ad executionẽ actuũ ꝑteritorũ nisi vtatur verbis preteriti temporis.
7. Statutum nouum inquantum potest fieri tanquam exorbitans τ correctiuum statutorum antiquorum reduci oportet ad terminos iuris communis.

Insignis doctor et iustissime iudex in cã Nicolai Tauiani: aduersarij ꝯtinuo nouos nodos in scirpo querũt: vidi nouas dubitationes quibus patet responsuꝫ ex his que dicta fuere in ꝑmis allegationibus si recte cõsiderent: tñ particulariter rñdẽdo dico qđ due rõnes differentie in effectu vident adduci inter primũ τ ꝫm decretũ de iure cõmuni τ primũ decretũ ꝙ appellat preceptũ τ ꝫm qđ dicit datio isolutũ ex forma statutorũ.

1 Prima† est qꝛ primi τ secundi decreti vna est instantia. Sed hic dant diuerse instãtie. Sed ad hoc rñdeo qđ illud qđ eadẽ sit instãtia quia dicit secundũ decretũ cõtinuatio processus primi. vt declarat Bar. in. l. si finita. §. iul. ff. de damno infecto ꝓcedit q̃ si quis petit cõtinuãdo eundẽ ꝓcessum. Secꝰ si oblato nouo libello petit ꝫm decretũ: qꝛ tũc de necessitate dicit noua instãtia. Et incohat secundũ iudiciũ. l. properandũ in prin. C. de iudi. τ ita declarat dictũ Bar. insignis doctor .d. Matheus de materilanis in suis notabilibus notabili. xxxij. Et sic etiam de iure cõmuni petit in diuersa instãtia. Et tñ nõ põt peti nisi corã eodẽ iudice. Et sic stat ꝑmissuꝫ in ꝑmis allegationibꝰ verũ.

2 ¶ Secũda dĩa† allegat qꝛ de iure cõi peti dꝫ corã eodẽ iudice. Sed hic petit corã diuersis: τ sic nõ videt habere cõnexitatẽ cum primo sicut de iure cõi. Sed ad hoc faciliter rñdeo qđ cũ de iure cõi nõ possit corã diuersis iudicibꝰ ex quo statutũ cõcedit ꝙ in eadẽ curia τ tribunali τ corã eodẽ iudice lꝫ ad iunctis officialibus remanet ius cõmune incorrectũ quo ad alios iudices penitus diuersos puta coram potestate. l. precipimus C. de appellationibus. l. sancimus. C. de testamentis cum vulgaribus. Benefacit quia cõcedendo iudici vel officialibus videtur statutum alijs denegare. l. cum pretor cum materia. ff. de iudi. vnde si impediretur datio insolutum anichilaretur preceptum τ posset inutile red di ꝙ est ꝯ doctrinas preallegatas. Et duꝫ dicitur durat preceptum τ durant effectus precepti. Respondeo ꝙ si non potest peti executio precepei seu fieri in dicta curia non poterit peti in alia curia: τ sic in effectu frustrabitur intentio illius qui obtinuit primum Et pro confirmatione adduco qđ alias dicebam. s. ter. in. l. testium C. de testibus vbi forma data in solutionibus faciendis nõ comprehendit solutiones iam ceptas. Sed non potest negari qđ per preceptum non sit solutio cepta. Argumẽto eius qđ no. bar. in. l. si pluribus. ff. de lega. primo. Igitur τc.

3 ¶ Confirmatur† per ea que dicit Fede. consi. ccxciiij. factum tale est ante constitũ. clementis vbi dicit qđ guardianus fratrum minorum deputatus ante cle. exiui vbi ꝓhibetur exequutor poterit exequi ne remaneat delusa opi. testatoris.

4 ¶ Confirmatur per ea† que no. Pe. de ancha. in. c. j. de constitutio. carta. xxxiij. ver. formo qõnem vbi concludit ꝙ fratres nõ tenẽtur dare quartã parrochiano de legato ꝑ clementinã dudũ si testamentũ fuerit ante illam clementiam conditum lꝫ legatũ postea obuenerit τ ita refert Jacobus butri. disputando terminasse. Et ad hoc plura

hoc plura possent adduci que obmitto. Et ad illud etiaȝ ꝙ adhuc durat preceptū dico qȝ licet duret tñ in primo precepto conditio dicti Nicholai redderetur multum deterior ꝛ durior cum habuit ere
5 cutionem in promptu: ꝛ habet fatigari ꝑ diuersa litigia. Sed † vbi cunqȝ extendendo. l. nouam ad futura causaretur rescriptio actus de preterito ꝛ conditio ipsius actus redderetur durior ꝛ asperior quam esset tempore actus gesti: tunc constitutio non comprehendit etiam actum futurum quod venit ad executionem actus de preterito: ita dicit dominicus de sancto Geminiano in. c. ante trienniū in notabilibus. xxxj. dis. per illum ter. Et ꝓbatur ex no. per do. Anto. imo. ꝛ Abba. in. c. cum dilectus qȝ metus causa ꝛ Jo. An. ꝛ do. Abba. in. c. super eo de regularibus. ¶ Postremo dum allegatur
6 † Jo. de imo. in. c. fi. de consti. dico ꝙ Johānes de imo. pūctualiter concludit pro nobis. dicit enim ꝙ cōstitutio noua respiciens executionem nunquam extenditur ad executionem actuum preteritorum futurum nisi vtatur verbis preteriti temporis. Et probatur per ter. in cle. hi qui de eta. ꝛ quali. iuncta cle. prima de testamentis. Et no. per Bar. in. l. omnes populi in. v. q. principali de iusticia ꝛ iure Sed in casu nostro loquitur per verba futuri temporis quia dicit che da ora inanȝi: ergo nō cōprehendit futurū execut. actuū ꝓteri
7 torum. ¶ Predicta † etiā confirmātur. Nam primo dictū statutū inquantum fieri pōt tanquam exorbitans ꝛ correctiuum statutorum antiquorū reduci oportet ad terminos iuris cōmunis. Et ad statuta antiqua. Per id quod habet in. l. omnes populi per. Bar. de iusti. ꝛ iure ꝛ in. c. cum dilectus de consuetu. per canonistas. ¶ Sed ꝑdictum statutum quatenus impedit dationem insolutum si principaliter vel incidenter cognosci debet de publico instrumento dotis potest intelligi quando inter ipsas personas principales litigātes deberet de tali causa cognosci non qñ tertius compareret voluntarie ad impediendum executionē vt minus corrigatur ius cōmune ꝛ statuta antiqua: ista responsio ex plurimis probatur. Primo videmus qȝ licet iudex laycus non sit iudex in causa clerici tamē si clericus vt tertius etiam comparet poterit cognoscere vt dicit glo. in. c. clericus nullum. xj. q. j. quia dicitur reus voluntarius nō necessarius vt supra dixi: ita dicam⁹ in casu nostro ꝙ ex quo ista venit voluntarie ad impediendam executioneȝ possit cognosci. ¶ Secundo quia fuit intentio statuti ꝙ per sniaȝ latam in tali curia vbi feruntur snie per mercatores nō preiudicaretur instrumentis dotalibus. Sed quando vt tertius comparet nō fit preiudiciū per taleȝ sententiam vt traditur in. l. a diuo. pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. Igitur non fuit intentio hunc casum comprehendere. ¶ Confirmatur hoc: quia statutum prohibet dari bona insolutū quando esset cognoscenduȝ de rebus prohibitis: Sed cognitio potest esse duplex vna per quam plene preiudicatur altera per quam nō preiudicatur. Ergo intelligatur de prima cognitione: vt verba intelligant in potiori significatu. l. j. §. qui imperpetuū. ff. si ager vecti. vel emphy. sic ꝛ vt minus corrigat vt dixi. ¶ Tertio quia statuta que disponunt aliquid in executione snie obseruandum regulariter nō comprehendunt causas quando tertius comparet in causa pro suo interesse sed principalium litigantium vt in. ca. super. vbi per domi. Anto. ꝛ doc. de offi. dele. ¶ Quarto ꝛ vltimo qa ex quo tertius in casu nostro non venit ad impediendum executionem super re quā possidet seu possessionis vacantis sed rei possesse per reum conuētum non potest executio impediri nec iudex habet cognoscere de interesse tertij sed reseruatis iuribus tertij iudex ad executionem procedit vt no. Bar. ꝛ docto. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudica. ꝛ Bal. in. l. consentaneum. C. quomodo ꝛ quādo iudex. Ergo nō sumitur in casu in quo debent cognosci de iure dotis. Et sic non sumus in casu statuti. ¶ Confirmatur hoc. nam si aliter dicere mus de facili impedirentur executiones in curia mercantie ꝛ nulla fere fieri posset executio realis. Nam semp posset aliqua mulier cōparere ꝛ dicere ipsa bona sibi obligata ꝛ impediretur datio insolutum. Quis autem nō videt ꝙ hoc esset cōtra intentionē statuentium ideo non dicendum. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tutorum. Et istud est verissimum fundamentum. Laus. deo ꝛc.

¶ Consilium. cvij.

¶ Conditio dandi fideiussores apposita in sentētia in ꝑsona plurium pro certa summa: an scindatur in plures partes. Et qñ pluralitas resoluatur in singularitates.

¶ Summarium.

1 Quando a principio conditio dandi apponitur in persona plurium talis conditio scinditur ꝑm numerum personarū.
2 Licet in plurali dictum fuerit in snia. si heredes dederint fideiussores ꝓ tanta summa videtur quod dicta pluralitas resolui debeat in suas singularitates.
3 Cum apposita fuerit conditio pluribus dandi fideiussores in certa summa et tantum aliqui dederunt pro minori summa licet dederit pro rata eorum: verum est tamen non esse datos fideiussores pro dicta summa.
4 Si aliqui ex heredibus dederint fideiussores nisi omnes vel alter ipsorum dederit fideiussores pro integra summa nullus ipsorum consequi debet beneficium sententie.
5 Quod conditio dandi fideiussores scindatur inter plures non est ex verbis sed potius ex mente considerata a iure.
6 Interpretanda est snia cum vulgaribus verbis sit dictata.
7 An conditio a principio apposita vni rescindatur inter heredes.
8 Conditio nō scinditur ex mente officialium.
9 Quando conditio integre summe est apposita cuilibet heredi talis conditio dandi est indiuidua.
10 Relatio facta intelligitur cum suis qualitatibus.
11 Conditio inter heredes non scinditur. ꝛ nu. 9.
12 Quando conditio diuidua est iuncta cum indiuidua censetur indiuidua.
13 Stante veritate precedentis respōsionis quod conditio sit indiuidua aliquo respectu pluralitas non potest resolui in singularitates.

Dominus labia mea aperiat

Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Visa snia lata per officiales ricorsi ꝯ hedes dñi luce de pictis in fauorē alouisij videbat ꝓma facie dicendū ꝙ si aliqui ex dictis heredib⁹ adimpleuerint dictā cōditionē snie dādo fideiussores pro eorū rata pro hereditaria portiōe ꝙ cōsequant bñficiū dicte sentētie lȝ alij heredes nō adimpleuerint que cōclusio ex duobus videbat proba
1 ri. ¶ Primo † quia qñ a principio cōditio dādi apponit in ꝑsona pluriū talis cōditio scindit secundū numerū personarū ꝛ quilibȝ implēdo ꝓ parte sua cōsequit bñficium cōditionis iplete pro eius rata: casus est ꝛ ibi plene per Bar. in. l. cui fundus. ff. de cōdi. ꝛ demō. Et in snia punctualiter tenet Bar. in. l. v. §. fi. ff. de vbo. obli. dū allegat. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duob⁹ reis. ꝛ not. specu. in titu. de arbi. §. fi. ver. sed quid si plura: ergo videt qȝ satis sit ad cōsequendū beneficiū sententia ꝙ quilibet ꝓ parte sua impleat licet alij nō implerēt quia tale implementū dādi pro rata v₃ inter here
2 des diuisum pro hereditaria portione. ¶ Secūdo ista † cōclusio videtur ꝓbari: naȝ licet in plurali dictū fuerit in snia si dicti heredes seu dicti picti dederint fideiussores ꝓ tanta summa tamē videtur qȝ dicta pluralitas resolui debeat in suas singularitates ꝛ sic si dictum esset singulariter in ꝑsona cuiuscūqȝ si pro rata sua dederint fideiussores ꝑ ter. ꝛ ibi Bar. in. l. falsa in fi. ff. de cōdi. ꝛ demō. Traditur in. l. ꝙuis. C. de impube. ꝛ alijs substi. Et in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. Clarū autē ꝙ si in ꝑsona cuiuslibet ita dictū fuisset ꝙ vnusqsqȝ qui iplesset cōditionē cōsequeret beneficiū snie ergo idē in casu nostro. Et ex his duobus cōsultatio dubia reddi videbat.
3 ¶ His tamē † nō obstantib⁹ contrariā sniam veriorē existimo. s. qȝ nisi omnes vel alter ipsorū dederit fideiussores pro integra summa ꝙ nullus ipsorū cōsequi dȝ beneficiū snie. Ista cōclusio in primis probat: nā cū apposita fuerit cōditio plurib⁹ dādi fideiussores in certa summa ꝛ tantū aliqui dederūt ꝓ minori summa lȝ dederint pro eorū rata: tñ verū est dicere non esse datos fideiussores ꝓ dicta summa. casus est in. l. si is q̄ ducēta. §. vtrū. ff. de rebus dubijs ꝛ sic verificata est cōditio negatiua snie ꝓpter qȝ perdere debēt benefi
4 cium snie. Et hoc † maxime dicendū est cū snia lata fuerit per mercatores qui ꝓcedunt de bono ꝛ equo nec cōsiderāt iuris subtilitates prout esset ista ꝙ cōditio scinderet vel ꝙ pluralitas resolueret in suas singularitates. Sed cōsiderarūt potius ꝙ si esset securus ꝓ integra summa debitores haberēt beneficiū snie ꝙ tenerent ꝓ minori summa nō autē ꝙ aliqui fideiubendo pro eorū rata cōsequerentur tale beneficiū ꝛ vtiqȝ postea pro alijs ratis fatigaret litibus ꝛ expensis. Et hanc puto fuisse mentē illorū mercatorū quaȝ sequi debemus: cū proprietas verborū nō repugnet. l. cuȝ mulier. cum ibi no. ff. so matri. in. c. preterea ꝛ in. c. intelligētia de verbo. signi. cum similibus. Et maxime ꝙ conditio scindat inter plures nō est ex verbis. Sed potius ex mente considerata a iure vt dicit Bart. in. d. l.
6 cui fundus quam † mercatores non considerant sed tantum grosso modo quatenus verba sonant: ꝛ ita interpretanda est sententia cum vulgaribus verbis sit dictata iuxta no. per Bald. in. l. lege. xij.
7 tabularum. C. de legi. heredibus. ¶ Solum restat † respōdere ad rationes incontrarium allegatas vnde ad primam rationem respondetur in primis qȝ ter. in. l. cui fundus. ff. de condi. ꝛ demon. cuȝ ibi no. qui loquitur in vltimis voluntatibus in quibus fit lata interꝑtatio non procedit in sententijs quia tendunt ad litis decisionem in quibus conditio que alias scinditur ex numero personarū non scinditur: iste est casus secundū vnū intellectum glo. in. l. v. §. fi. ff. de verbo. obli. Et licet Bar. ibi nō sequat illū intellectum: tamen illū sequitur ray. quem sequitur Jo. de imo. ꝛ pleriqȝ etiam moderni ꝛ voluit idem Barto. in. l. iiij. in. §. cato. ff. de verbo. obli. in. x. oppositi. vbi vult qȝ in iudicijs intendentibus ad litis decisionē si pena est adiecta facto diuiduo sub conditione si contrafiat licet alias cōditio scindat inter heredes ex nūero personarū vt est casus singularis i. d. §. cato: tamē non scindit. Et ad hoc allegat. l. celsus. ff. de

arbitris. Et hoc idem voluit bñdictctus de plūbino in.d.§.cato ⁊
in.l.si ita relicta fuerit seruis duobus.ff.de ma.testamento ⁊ lꝫ bar
to.⁊ prefati loquātur quando cōditio a principio est apposita vni
an rescindatur inter heredes: nos aūt quando cōditio est apposita
pluribus ⁊ sic ex diuersis nō fit illatio.l.papinianus exuli.ff.de mi-
no.⁊ qꝺ casus sit diuersus probat tex.in.d.l.cui fundus vbi ꝯditio
dandi apposita vni nō scinditur inter heredes ⁊ tamen apposita
a principio pluribus scinditur: vnde difficilius scinditur inter he-
redes quā qñ a principio est apposita pluribus tñ idem dicenduꝫ
est in terminis nostris. Nam ratio decisionis est eadem: quia ideo
nō scinditur conditio facti diuidui in terminis Bar.in.x.opposi-
tione quia sumus in tendentibus ad litis decisionem nō quia fue-
rit apposita vni. Nam sicut cōditio dādi apposita a principio plu-
ribus scinditur ita ꝯditio facti diuidui apposita vni scinditur in-
ter heredes licet conditio dandi non scinderetur: ⁊ tamen in ten-
dentibus ad litis decisionem nō scinditur conditio facti diuidui
fauore litium dirimendarum. Cum ergo ratio decisionis sit eadeꝫ
ergo idem ius esse debet.l.quod dictuꝫ.ff.de pactis.l.illud.ff. ad.l.
8 aquiliā ⁊ ista sola respōsio sufficeret. ¶ Respondetur etiā alio † mo
do quod cōditio nō scinditur ex mēte officialiū que fuit qꝺ nō scin
deretur vt supra dixi: aliquid autem dici potest indiuiduū ex men
te.l.grece.§.illud ⁊ ibi per Bar.ff.de fideiusso. que mēs etiā ex aliis
colligitur. Nam dicti iudices nō solum apposuerunt conditionē si
dicti heredes dederint sed etiam si quisqꝫ ipsoruꝫ pro integra sum-
ma. Et sic patet qꝺ ita demum voluerunt conditionis sententiam
verificari altero dāte si daret pro integra summa vnde altera pars
sentētie per alterum declaratum.l.qui filiabꝰ in principio.C.de le-
9 ga.primo ⁊.l.vtrum.ff.de peti.hereditatis. ¶ Cōfirmatur † predicta
nam quatenus cōditio integre summe est apposita cuilibet eorum
talis cōditio dandi est indiuidua.d.l.cui fundus ⁊.d.l.iiii.§.cato.i
fi.ergo.eodem modo censeri debet quatenus conditio est apposita
pluribus: nam vna pars alternatiue per alteram declarat̃.l.j.⁊ ibi
Bar.in summario.ff.de rebus dubiis facit.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vi
no triti.oleoqꝫ lega. ¶ Probatur etiā ista cōclusio. Nam in senten-
tia cōdemnat̃ nō solum heredes sed etiam hereditas deinde dicit̃
qꝺ si dicti picti cōdemnati ⁊c. que verba cū referāt se ad dictos cō-
10 demnatos intelligi debent prout fuerūt cōdēnati quoniā † relatio
facta intelligit̃ cuꝫ qualitatibus suis.l.a filio.§.pater.ff.de alimē.
⁊ cib.le.tradit̃ in.l.si prior.ff.soluto matrimonio. Sed dicti picti
fuerunt declarati debitores tanquaꝫ heredes ergo ipsis tanquā he
11 redibus dñi Luce apposita fuit cōditio. ¶ Ex quibus † ad proposi-
tum videtur inferri qꝺ talis conditio nō possit scindi ac si esset ap
posita vni persone quoniam cum apponatur ipsis tanq̄ heredibꝰ
inter heredes conditio nō scinditur vt est casus in.d.l.v.§.fi. Item
si apponitur ipsis tanq̄ heredibus apponitur vt representantibꝰ
personā defuncti: ⁊ sic personā vnius ꝑpter quod est qꝺ cōditio dā
di nō scinditur inter heredes: vt habet̃ in.d.l.cui fundus. Item si
apponitur ipsis tanquā heredibus videt̃ apponi tanq̄ corpori he-
reditario ⁊ nō tāquam pluribus. Et maxime cum etiam sit condē-
nata conditio: ergo hereditas nō debet scindi.d.l.cui fundꝰ. ¶ Pre
terea negari nō potest ꝙ conditio quatenus apponit̃ cuilibet non
sit indiuidua ⁊ quatenus heredibus tanq̄ corpori hereditario. Sꝫ
12 quando † cōditio diuidua est iuncta cum indiuidua censetur indi-
uidua casus est in.d.l.si ita relicta fuerit seruitus duobus. ergo idē
dicamus in casu nostro quod licet conditio apposita pluribus es-
set diuidua tamen adiuncta indiuidue efficiatur indiuidua. ex qui
bus omnibus remanet soluta prima ratio in cōtrarium adducta.
13 ¶ Ad secundam † respondetur quod stante veritate precedētis re-
sponsionis quod cōditio sit indiuidua aliquo respectu pluralitas
nō potest resolui in singularitates in.d.l.si ita fuerit ⁊ in.l.si plures
C.de cōdi.insertis cū ibi no. ¶ Preterea tunc resoluit̃ quando al's
si nō resolueretur resultaret absurdum. Traditur in.c.accepta.de
appel.⁊ in.c.priuilegia de priui.⁊ in.c.j.§.aut si liuellario: ⁊ ibi per
Bal.quibus mod.feu.amittat̃ in casu autem nostro nullum resul-
tat absurdum. Amplius etiam tunc geminat suas singularitates
quando est eadem ratio alias secus secundum Bal.in.l.iubemus.
§.sin autem.C.ad trebel'. sed hic non est eadem ratio cum datis fide
iussoribus pro tota summa in totum sit creditor releuatus a litibꝰ
⁊ expensis secus si pro parte maxime cum vt plurimū eadem sint ne
cesse expense quando litigatur pro quantitate parua sicut pro ma-
gna stante identitate cause. Et hanc rationem (vt dixi) considera-
runt officiales recursi. postremo quādo pluralitas tota concurrit
ad vnum finem ⁊ effectum puta pene euitāde prout est casus noster
non resoluitur in singularitates. casus est ⁊ ibi Bar.in.l.si seruus.
§.si plurium.ff.si quis cautio. ⁊ tenet Jaco.butri.in.l.quamuis.C.
de impube.⁊ aliis substi.⁊ Bar.in.d.l.falsa.in fi. ex quibus cōcludi
tur quod nisi dati fuerint fideiussores pro tota summa nō dicitur
verificata conditio sīie pro aliqua parte. Laus Deo.

¶ Consilium.cviii.

¶ An data ignorantia delicti possit potestas cognoscere de male-
ficiis ante tempus sui officii ⁊ sui ꝓximi precessoris. ⁊ an ex eo qꝺ in
quisitus simpliciter confessus est delictum dicatur prorogata iuris
ditio de tempore ad tempus adeo qꝺ iudex possit cognoscere.

¶ Summarium.

1 ☞ Impedito facto aduersarii non currit tempus.
2 Per statutum vel constitutionem non videtur fieri posse expresse
quod tempus currat ignoranti.
3 Quādo agitur de odio finiendo omne tempus est cōtinuum.
4 Statutum potest remittere penam delinquenti.
5 Potest statutum permittere maleficiū in futurū cōmitti sine pena
6 Ad fauorem delinquentis tempora sunt continua in dubio
7 Prescriptio subrogatur in locum prescriptionis iuris cōmunis.
8 Prescriptiones regulariter habent tempus continuum nisi cōtra
rium reperiatur specialiter statutum.
9 Prescriptio rei proprie currit etiam contra ignorantem sicut con
tra scientem.
10 Fit restrictio prescriptionis qñ quis indebite damnum patitur cū
lucro alterius nō enim vt inducatur pena odiosa.
11 In libello apponi debet dies commissi maleficii.
12 Lex aliquādo disponit qꝺ infra certum tēpus cognoscatur de ma-
leficio in genere ⁊ non in specie.
13 Mens in statutis in primis est attendenda.
14 Pretores ⁊ potestates ciuitatum ⁊ terrarum nullam habēt iuris-
ditionem nisi illis per statuta sit concessa.
15 Licet iudex non possit cognoscere stante statuto quod dicatur pro-
rogata iurisditio de tempore ad tempus adeo quod iudex possit
cognoscere tñ si inquisitus simpl'r confitet̃ delictum potest puniri.
16 Confessio facta in iudicio inducit notorium.
17 Si vnus confitetur delictuꝫ videtur voluisse prorogare iurisditio-
nem iudicis.
18 Cōfessio iducit notoriū ⁊ tollit ieptitudinē ꝓcessus ⁊ modū agēdi
19 Perempta instantia iudex nō potest cognoscere de causa.
20 Pars nisi cōsentiat prorogare nō inducitur ꝓrogatio iurisditiōis
21 In causa inquisitionis non interueniunt actor ⁊ reus ⁊ sic perso-
ne necessarie ad prorogationē nō potest fieri ꝓrogatio iurisditiōis

In dei nomine amen.

¶ Supposito statuto sub rubri: de ordine cognitionum ignorati cōmissi deli-
cti ⁊ simplicis maleficii cōfessione per reum facta duo ve-
niunt in causa de qua agimus inuestiganda. ¶ Primum nunquid
posita ignoran̄.delicti possit potestas cognoscere de maleficiis cō-
missis ante tempus sui officii ⁊ sui proximi precessoris. ¶ Secundū
posito qꝺ non. Nunquid ex eo qꝺ inquisitus simpliciter confessus
est delictum dicatur ꝓrogata iurisditio de tēpore ad tempus adeo
1 qꝺ possit cognoscere. Circa primā questionē † est aduertēdū ꝙ bar
to.ponit qōnem in.l.fi.ff.si qs testam̄.lib.esse ius.fuerit. Et arguit
pro ⁊ ꝯ ⁊ nō decidit. Sed idem Bar.in.l.eū qui.§.in popularibus
ff.de iureiurā. videt̃ cōcludere ꝙ tale tēpus nō currat officialibus
ignorātibus maleficiū ꝯmissum. mouet̃ per tex.in.l.semper.§.sed si
his.ff.ꝙ vi aut claꝫ. Et pro hac parte vr̃ tex.in.l.genero.ff.de īfami
bus per quā hāc opi.vr̃ ibi tenere elegās doctor do. Jo.de mōte spe
rello adducit ad illū tex.in.l.annꝰ.ff.de cal. mouet̃ ēt q2 oīa tēpora
p̄scriptionū a pricipio sunt vtilia ī dubio vt voluit singul'r gl.isti.ꝺ
tē.ꝑpe.⁊ tēp.act.circa pricipiū. ¶ Mouet̃ ēt q2 ipedito facto aduer
sarii nō currit tp̄s. vt in.l.si.circa fi.C.de adulte.⁊ in.l.fi.C.de anna.
excep.⁊ in.l.intra vtile iūcta gl.ff.de mino. ergo tale tēpus nō dꝫ cur
rere officiali ignorāte ⁊ sic ipedito ingrere facto delinquētis qui oc
culte cōmisit delictū. Mouet̃ etiā q2 interest reipub. ne maleficia re
maneant ipunita. vt in.l.ita vulneratus.ad.l.agliam.⁊ in.c.vt fa-
2 me de sen.excō. ¶ Mouet̃ † etiā quia per statutū vel ꝯstitutionē nō
videt̃ fieri posse expresse ꝙ tempus currat ignorāti allegat̃ ad hoc
singulare dictū compo.in.c.eā te de rescrip. ꝙ referunt bal. ⁊ Mo-
der.in.d.l.genero de infamibus. Si ergo nō pōt fieri expresse ergo
nec tacite statuendo certū tēpus ad inquirendū ⁊ ad le.pe.ff.si qs
testa.li.es.ius.fuerit que videbat̃ ꝯrium probare respōde ꝙ ibi deli
ctum fuerat cōmissuꝫ per seruū vnde nimirū si sciētia superuenīēs
nō est causa introducēdi actꝰ. que ab initio nō est nata. Sed in qō-
ne proposita ius accusandi erat ortū sed ignorabat̃ cōtra quē: quia
maleficiū erat ocultū ⁊ ad.l.omnē.C.de p̄scrip.xxx.an. Rn̄det ꝙ ibi
imperator expresse vult ꝙ tempora currāt ignorāti ⁊ fuerūt hec q̄si
verba Ange.ad literā qui tꝫ hāc opi.in.d.l.genero. ¶ Pro hoc fa-
cit tex.in.l.si ideo.C.de his quibus vt indi.⁊ ibi Bal.⁊ ad illud qꝺ
in contrarium allegatur qꝺ tempora debent esse continua respon-
det prefatus do. Jo. qꝺ hoc non est verum respectu initii vt supra
dictum est. Nec similiter obstat secundum eum quod talis prescri-
ptio currit sine facto alterius vt infra dicam: quia immo currit ex
negligentia alterius nec etiam obstat secundum euꝫ qꝺ tempus sta
tuti succedit loco prescrip.xxx.an.iuris communis vt infra dicam
quia perpetuo nō sapit eandem vim in his effectibus in quibꝰ sta-
tutum nō hꝫ tantam potentiam quantam habet ius cōmune: vt su
pra dictuꝫ

pra dictũ .est vz ꝙ currat tempus ignorãti .,argumẽto notatorum
in.d.l.penultima. Si quis testa.libe. Et per doct.in.l.si eum.§. qui
iuriarum.ff.si quis cautio. Naz non sapit eandem naturã si diuersi
aucto.vt pz in actione pretoria subrogata que nõ sapit eandẽ natu
raz respectu termini tpis:⁊ per hec videbaꝛ cõcludẽdum ꝙ in casu
de quo queritur iudici' ignorãti nõ curret tp̃s ad inquirenduz. Et
hoc maxime quia videꝛ agi de delicto qd etiã habita diligẽti inqsi
tione nõ potuisset de facili venire in noticiã officialis. Nam Pau.
de cast.in suo cõsilio quod incipit potestas ⁊ etiã quidã alij docto
res consulendo alias cõcludebant ꝙ nõ oĩs ignorãtia iuris officia
les conseruat. Nam quedã sunt crimina que per diligentez inuesti
gationẽ vel generalẽ inquisitionem potuissent in noticiam officia
lis deuenire quia nõ fiunt ita occulte quin habita diligenti ⁊ gene
rali inquisitione reperiri potuissent. Et hoc casu si iudex omisit in
quisitionẽ facere vel minus diligenter fecit ignorantia non ĩpedit
tempora statuti currere quia cũ potuerit scire habeꝛ pro sciente qꝛ
talis ignorantia nõ est semp iusta causa ad hoc.l.qui põt de regu.
iur. Et tex.in.d.c.finali de elect. quedã vero sunt diuina ita occul
te cõmissa que de facili nõ potuissent in noticiã deuenire per gene
ralẽ inquisitionẽ de qua in.l.cõgruit de offi.presi.ad quã tenentur
officiales sicut est in crimine falsitatis qd secretissime cõmittiꝛ tũc
ignorantia conseruat ius inquirendi quia est fundata super iusta
⁊ rationabili causa. Et hanc distinctionẽ probat in.d.l.semp.§.sed
si is. Et probari videꝛ ex tex.dicte.l.pe.iuncta.l.si.ff.si quis testa. vñ
secundũ hanc opi.si delictũ est tale de quo per talẽ inquisitionẽ non
potuisset haberi noticia nõ cucurrissent tẽpora officiali ignoranti
qd an potuisset haberi notitia vel nõ cõscientie iudicis discutien
dum relinquo. Et hãc opi.refert elegans doctor dominus Angel⁹
de aretio in tractatu maleficiorũ super verbo inchoata ⁊ facta vbi
etiam refert qd in hac questione consuluit solennis dominus Lu
do.de albergottis in suo cõsilio quod incipit cõsultus in infrascri
ptis dubijs vbi distinguebat qd aut delictum ⁊ persona delinquẽ
tis erãt incognita vt in exemplo Bar.in crimĩe falsi:⁊ tũc non cur
rit prescriptio iudici ad inquirendũ:aut delictũ erat notũ ⁊ perso
na delinquẽtis ignota:⁊ tũc currit p̃scriptio ⁊ hãc distinctionẽ di
cit esse de mente Bar.in.d.l.penul.⁊ si.ff.si qs testa.quia cũ nullum
esset notũ iudici potuit inuestigare ⁊ inquirere ⁊ scire malefactorẽ
vnde si non fecit sibi ĩputet ⁊ currat p̃scriptio.arg.l.qui nõ facit de
regu.iur.vnde si in causa de quo queriꝛ ignorabaꝛ ⁊ persona delin
quẽtis ⁊ delictũ nõ videbaꝛ currere prescriptio. Et he sunt que se
pius adduci vidi in hac ciuitate qd stãte ignorãtia delicti occulti ⁊
delinquẽtis in his delictis que de facili per inquisitionẽ in notitiã
officialis deuenire nõ possunt possit potestas cognoscere etiã de cõ
missis ante tẽpus sui officij ⁊ sui precessoris. ¶ His tñ nõ obstanti
bus cõtrariã sententiã veriorez existimo ꝙ imo ⁊ in delictis quan
tumcunq́ occultis nõ possit potestas cognoscere nisi de cõmissis tẽ
pore sui officij ⁊ sui precessoris prout disponit statutũ que cõclusio
3 probaꝛ pluribus rõnib⁹ ⁊ auctoritatibus. ¶ Primo † aucto. Guil.
de cunio in.l.si cũ exceptione.§.satis:vbi dicit qd qñ agitur de odio
finiendo omne tempus est continuum vnde omnis actio ad vindi
ctam ⁊ omnis accusatio secundũ cũ interpretaꝛ in dubio esse dierũ
continuorũ:quia cũ.l.simpliciter loquatur nisi aliud exprimaꝛ ĩtel
ligitur de tempore cõtinuo dicto casu ⁊ nõ de vtili. Argumẽ.d.l.ge
nero ⁊ quia sumus in odiosis. Argu.l.arrianus de actio.⁊ oblig.⁊
l.si de interpretatione ⁊ per plura alia de quib⁹ ibi latius per euz.⁊
cõsequenter cũ in casu nostro tractem⁹ de odio finiendo tẽpus cen
setur esse cõtinuũ ⁊ cõsequẽter currit ignorãti officiali. ¶ Secundo
4 confirmaꝛ † hec cõclusio auctoritate Bal.in.d.l.genero.vbi hãc que
stionẽ decidit in terminis ꝙ currit p̃scriptio etiã in debitis occul
tis vt ibi plene per eũ:⁊ dũ ibi Bal.respondet ad illam rationẽ qd
illa maleficia remanerẽt impunita qd nõ omne illicituz puniꝛ vt
no.in.l.penultima.C.de infamibus. Cõfirmatur sua respõsio quia
statutũ põt remittere penã delinqnẽti vt in.l.grach⁹ de adulte.nã
potest statutuz permittere maleficiũ in futurũ cõmitti sine pena:⁊
ꝙ tale maleficiũ nõ censeaꝛ esse maleficiũ vt pz ex not.p Bal.in.l.j.
C.de here.insti. ⁊ per Jo.an.in addi. Specu.in ti.de cõstitutioni
bus. Et per Bal.in.l.amissione.§.qui deficiũt de cap.dimi.⁊ in.l.
j.C.si a nõ cõpe.iudi.ergo fortius potest remittere maleficiũ iam cõ
missum. Arg.l.si vnus cũ ibi not.§.illud.nulla de pactis. Argu.d
pacto ad statutũ iuxta no.in rubrica.C.de decre.decuri.lib.xij.cum
si.preterea cõfirmatur dicta respõsio quia quãuis intersit rei publ.
delicta puniri tñ tale interesse nõ cõsistit in damno:⁊ ideo talis sub
auditio ⁊ restrictio fieri nõ dz cuz tractetur de pena ⁊ odio.vt pba
tur in.l.nec dãnosa iuncta.l.prescriptione ⁊ vtrobiq́ per Bal.C.si
cõtra ius. Nã dicit bal.in.d.l.nec damnosa:quia licet remittere cri
men supplicantibus sit fisco damnosum vt in.l.rescripta:tamen va
let impetratio rescripti : quia non reputatur damnosum:cum in
penis fiscus habeat causam lucratiuã:⁊ sic non obstat dicta lex nec
damnosa vt latius per eum. ¶ Tertio principaliter hec opi.cõpro
batur auctoritate Angeli in.d.l.siquis testamẽto vbi decidit hanc
questionẽ in terminis vt ibi latius per eũ. ¶ Quarto dicta cõclusio
confirmatur auctoritate Bal.in.l.si.C.de dolo. ¶ Quinto hec cõclu
sio confirmatur auctoritate Petri de anch.in sua solẽni repetitio
ne.c.j.de cõsti.in quarta principali questione in secũdo membro in
terpretationis restrictiue versi.sed alibi querit Bart.vbi sequitur
6 opi.Bal.in.d.l.si.C.de dolo:vt ibi per eũ. ¶ Sexto † cõfirmaꝛ aucto
ritate Bal.in.d.l.eum qui.§.in popularibus vbi dicit se putare qd
ad fauorẽ delinquẽtis tẽpora sunt cõtinua in dubio:sed quo ad pe
nam nõ inquirentis vel nõ denũciantis sunt vtilia:allegat notata
in.d.l.genero. ¶ Septimo hec opy.cõfirmatur auctoritate Lodo.ro
ma.ĩ.l.j.§.occisorũ.ff.ad sille.vbi distinguit vt ibi per eũ videas la
te. Et vide Bar.in.l.j.per illum tex.C.de effra.lib.xij. ¶ Octauo hec
7 cõclusio † cõfirmaꝛ auctoritate insignis doctoris dñi Nelli d sancto
geminiano in tractatu bannitorũ ĩ secũda pte primi tpis.q.tertia
vbi tz hãc partẽ:qꝛ talis prescriptio subrogaꝛ in locũ prescriptionis
iuris cõis ⁊ sic currit ignorãti.vt.d.l.siqs emptiõis in si.iũcta.l.ab
sentis de penis ⁊ per tex.⁊ ibi per Ang.in.d.l.si.siquis testa.⁊ p no
tata per Bal.in.d.l.genero.⁊ ita dicit pluries obtinuisse ⁊ ɔsuluisse
⁊ vidisse iudicari lz qñq́ ɔtrariũ vidisset obseruari ob terminis im
manita.⁊ pretextu balie large officiali cõcesse licet in veritate ad id
nõ extenderetꝛ. Et cum hac opi.etiam trãsit genitor meus in sua re
petitione.c.qualiter ⁊ quãdo el secũdo in.xj.principali arti.questio
8 ne.66. ¶ Nono reperio † ꝙ insignis preceptor meus dominus Ale
xan.de imola sequiꝛ hãc eandem opi.in.l.si.C.de dolo per regulam
que habet qd omnes prescriptiones regulariter habẽt tempus con
tinuum nisi contrarium reperiaꝛ specialiter statutuz vt voluit glo.
notabilis ⁊ ibi Bar.in rubrica de diuer.prescrip.⁊ glo.in.l.j.co.tit.
per.l.nunq́.ff.de vsucapi.⁊ per pulchra verba hoc declarat Bal. in
l.quãdiu.C.qui admitti. Et respõdet optĩe ad.d.l.annu⁹ supra in
contrariũ allegatam ⁊ ad.d.l.emptor:quia loquunꝛ de tẽpore pre
fixo a.l.posito qd in dubio censeꝛ esse vtile ⁊ nõ cõtinuũ. Et not.gl.
insti.de perpe.⁊ temp.act.in prin.⁊ supra dicebat Ludo.in.d.§. oc
cisorum ⁊ no.Bar.in rubrica preallegata. ¶ Decimo hãc opi .cõfir
mo quia absurdius est ꝙ cõtra ignorantẽ currat prescriptio rei sue
qui tractat de damno prout habeꝛ in.l.si.C.de p̃scrip.long.tempo.
q̃ cõtra officialez maleficiũ ignorantẽ qui tractat de pena odiosa.
argumẽ.c.odia de regu.iur.lib.vj.⁊.l.cum quidam de libe.⁊ posth.
Et si dicaꝛ ille qui ignorãs amisit rem per prescriptionem restituiꝛ
ex clausula generali:vt p Bart. in.l.j.§.si quis autem de iti. actuq́
priua. Et ponũt plene moderni in.l.cũ filiũ.§.in hac de ṽbo .obli.
9 Sed † ad huiusmodi penalia nõ cõpetit restitutio:ista in ĩdiuiduo
in terminis nostris decidit Ang.in.d.l.si.si qs testa.p tex.ĩ.l.auxiliũ
de minoribus ⁊ decidit dominus Nellus in loco p̃allegato ⁊ cõmu
niter moderni.nimirum ergo si in penalibus nõ currit ignorãti:qꝛ
aduersus cursum nullum datur remediũ. Ad hoc respondetur qd
dicta.l.si.nõ est fundata in dicta rõne .immo tradiꝛ pro regula qd
prescriptio currat etiam rei proprie cõtra ignorãtem sicut cõtra sci
entem. Et sic pariter terminat in vtroq́: Et tamen scienti nõ datur
restitutio. Ad hoc regula.l.iam hoc iure de vul.⁊ pup. ¶ Preterea
si diceremus ꝙ in penalibus non incurreret esset peioris conditio
nis ille qui tractaret de damno q̃ ille qui tractaret de pena ⁊ lucro
odioso. Cõtra tex. Et ibi no.in.l.sciendũ ex qui.cau.ma .⁊ si dicaꝛ
qd.d.l.si.loquiꝛ in.l.imperiali dico idem esse in prescriptione statu
taria:vt concludit Bal.in.c.si quis per trigĩta si de feu.fuerit con
trouer. Et in.l.superuacua.C.de tempo.in inte.resti.⁊ Bal.ĩ.l.san
cimus.C.in quibus causis in integrum resti.non est necessaria.vbi
dicit ꝙ contra minorem currit prescriptio statutaria dum tractat
de damno:vnde cũ restitutio minoris equiparetur restitutioni ma
ioris vt in.d.l.superuacua:idem dicendum est in cõitate ⁊ officiali
bus ignorantibus cuz minor etas equiparetur iuste cause in maio
re:vt in.d.l.si superuacuam nec me mouet ꝙ statutum nõ possit dis
ponere contra ignorãtem quia ad hoc fuit responsum supra secun
dum Ludo.immo puto hoc esse falsum cum possit obligare patrez
etiam ignorantem propter delictũ filij:vt concludunt Bar. ⁊ doct.
in.l.cum filius in p̃n.ff.de verbo.obl. Et expresse decidit Bar.ĩ alijs
terminis in.l.diuus de falsis:⁊ probatur ex his que ponit Bald.in
10 l.j.C.que sit longa consue. ¶ Undecimo hec † conclusio confirmatur
Nam sicut tex in.l.querelã.C.de falsis simpliciter statuit certum tẽ
pus nec destinguitur scientia ab ignorantia ita ⁊ statutum predi
ctum generaliter ⁊ simpliciter statuit certum tempus:ergo genera
liter ⁊ simpliciter debet intelligi nõ distinguendo sciuerit vel igno
rauerit.l.j.§.⁊ generaliter de leg.prestan.vnde cum generaliter lo
quatur non debet restringi ad inducendam penam:qꝛ tũc fit restri
ctio quando quis indebite damnũ pateret cũ lucro alterius non
autem vt inducatur pena odiosa vt patet ex no.per Bar.in.l. om
nes populi in.vj.q. Et per Saly.in.l.serui vestri.C.de noxa.⁊ p do
cto.in.l.si.§.in computatione.C.de iure deli.facit tex.in.d.l.nec dã
nosa iuncta.l.prescriptione cũ vtrobiq́ no.p bal. ¶ Duodecimo cõ
11 firmaꝛ † nã in libello apponi dz dies cõmissi maleficij.vt p bal.ĩ.l.li
bello de accu.⁊ p Sali.ĩ.l.ea qdez eo.ti.⁊ sic ex ipsa facie hec series
libelli cõstat iudicẽ p̃cedere non posse adeo ꝙ nõ vꝛ esse opus alia
exceptione iuxta no.p bar.⁊ docto.in.l.euz q ita.§.q ita de verbo.

ob. ꝛ per Bal. in. l. si feriatis de feriis ꝛ in. l. non dubiũ. C. de legib⁹.

12 ¶ Tertiodecimo cõfirmatur † hec conclusio alia noua cõsideratione. nam aliquando lex disponit ꝙ infra certum tempus cognoscatur de maleficio puta infra annum vel infra sex menses in genere ꝛ non in specie ꝛ tũc possit procedere tex. in. d. l. annus cum simi. iuribus que simpliciter loquuntur. aliquãdo lex disponit quod cognoscatur infra certum ꝛ determinatum tempus in specie ꝛ tunc non attendatur scientia vel ignorantia prout est casus noster. Nam statutũ disponit de certo ꝛ determinato tempore in specie scꝫ de tempore sui officii ꝛ precessoris non autem dicit quod infra annuꝫ vel infra sex menses ꝛ hoc secundum caput huius distinctionis probo per casum. d. l. fi. C. de dolo dum dicit se potius ex eo die de quo asseritur commissum dolum. Ad idẽ adduco tex. in. d. l. genero duꝫ dicit ꝛ ignoranti cedit a die mortis. Et probatur hec conclusio ex his que notãter ponit Bar. in. l. senat⁹. §. fi. ad turp. Ex cui⁹ dictis iudicio meo notabiliter ꝛ clare ꝓbaꝛ dicta distictio ꝛ cõclusio: ꝛ si dicaꝛ hoc est ꝯ tex. in. l. cũ sex. ff. de edil. edi. ꝛ in. l. sciendum. §. fi. dũ dicit sed tp̃s ex die vẽditiõis currit ꝛc. Et tñ tp̃s est ibi vtile ꝛ nõ cõtinuum. Nam ad illa iura potest responderi primo quod sunt remedia pretoria nimirum si sant vtilia vt supra dictum fuit vel possumus secundo ꝛ subtilius dicere cõsiderãdo duos casus. Primus est quando lex statuit certum tempus actioni ab initio ex certo die ꝛ non exprimit illud velle esse vtile: ꝛ tũc tam ab initio quã in ꝓcessu intelligitur continuum ꝛ cedit etiã ignoranti ꝛ ita loquiꝛ tex. in l. fi. C. de dolo cum simi. Secundus casus est quando lex statuit certum tempus actioni ab initio ex certo die incipiens ꝛ postea vltra statuit ꝛ exprimit illud esse vtile ita vt quis habere possit potestatem experiẽdi ꝛ tũc non incipit currere tempus nisi a die scientie in d. l. sciendum in fi. dum dicit tempus autẽ redhibitorie sex menses habet vtiles sed tempus redhibitionis ex die vẽditionis currit: ꝛ ita etiã potest intelligi. d. l. annus ꝛ tex. in. l. quinquaginta. C. de excusatio. tuto. ꝛc.

3 Quartodecimo † cõfirmaꝛ ex mente dicti statuti positi sub rubrica de ordi. cogni. que mens in statutis in primis est attendenda. l. nominis ꝛ rei. §. verbũ legis. de verbo. sign. ꝛ in. l. cuꝫ mulier ꝛ ibi Bar. so. ma. Quod autẽ hoc sit de mente statuti ostenditur quia statutũ considerauit qꝺ poterat contingere ignorari ꝛ delicta cõmissa ꝛ delinquẽtes ꝛ ideo in delicto falsitatis qꝺ valde secrete cõmittitur statuit tempus decẽnii per viam inquisitionis: ĩ furtis ꝛ occisionibus que etiã occulte fiunt non tamen sunt falsitates statuit tempus triennii per viam accusationis: in aliis auteꝫ delictis q̃ nõ ita occulte fiunt: vt ĩ robariis ꝛ homicidiis statuit tempus vnius anni. Ex quo datur manifeste intelligi quod statutum considerauit etiaꝫ prescriptionem currere data ignorantia delicti. Nam non ita diuersimode statuisset illa tempora in dictis delictis quia aut vis dicere quod statutũ considerauerit quantitatem seu maioritatem delicti: ꝛ hoc est falsum: quia nõ minus dicitur esse delictum homicidium ꝛ publica robaria q̃ꝫ delictum falsitatis. Et tamen minus tempus statuitur: aut vis dicere qꝺ hoc fecit quia falsitas magis occulte cõmittitur. Et hoc concedo. Quia ista fuit intẽtio statuti. Et tunc sequitur ꝙ statutum habuit respectum quod prescriptio curreret etiam data ignorantia delicti ꝛ delinquentis ꝛ sic si recte inspiciatur mens dicti statuti constat manifeste qꝺ nõ debet fieri distinctio scientie vel ignorantie. ꝛ hanc opi. amplecti debet iudicare debens: tuꝫ quia iudicia promptiora sunt ad absoluẽdum vt. l. arrianus. ff. de actio. ꝛ oblig. tum quia in penalibus mitior pars est eligẽda in dubiis vt in. d. l. si de interpretatione: tũ etiã quia hanc opi. ꝛ parteꝫ semper vidi obtineri in practica in hac ciuitate: ꝛ secũdum illam sepius consultũ ꝛ iudicatũ fuit: attentis etiã his que statim vltimo loco dicã: vnde minime sunt mutanda ꝛc. l. minime de legibus.

14 ¶ Quintodecimo † ꝛ vltimo confirmaꝛ hec conclusio in terminis nostri statuti: quoniã in terminis nostris sumus extra dubitationẽ doctorũ de quibus supra ꝛ ad hoc ostendẽdum pro fundamẽto premitto ꝙ pretores ꝛ potestates ciuitatũ ꝛ terrarum nullã habẽt iurisditionẽ nisi quatenus illis per statuta est cõcessa. vt vult Jacob. butri. in auc. statuimus. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. assiduis. C. qui potio. in pigno. ꝛ Bal. in auc. cassa ꝛ irrita. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ Jo. An. in addi. Spec. in rubri. de sindico: quo supposito stãte est aduertendũ ꝙ aliquando statutũ primo cõcedit officiali iurisditionẽ generalẽ: deinde in eodẽ statuto aut in alio exceptiue disponit ꝙ de cõmissis per annũ ante vel post annũ non possit cognosci. Et tunc agimus de prescriptione ꝛ de auferendo iurisditionem iam concessam ꝛ ita loquuntur termini omniũ doctorũ. Aliquando statutum ab initio cõcedit iurisditionẽ limitatam vt puta qꝺ possit potestas cognoscere de delictis cõmissis tẽpore sui officii ꝛ sui precessoris ꝛ de aliis se nõ intromittat tũc quo ad delicta ante dicta tempora cõmissa nõ agimus de prescriptione prout est questio quã docto. formãt. sed agimus de nõ cõcessa iurisditiõe ab initio: quoniam de cõmissis alio tẽpore nõ videꝛ iurisditionem cõcedere imo illã expresse excludit cũ illã limitatã concedat vt in. l. generaliter. ff. mãdati. ꝛ in. l. ꝛ qr. ff. de iurisdi. om. iud. ꝛ quia cõcessa ad tẽpus siue certo casu alio tẽpore vel alio casu cẽsenꝛ esse ꝓhibita. l. cũ pretor de iudi. l. statulibe. §. stichũ de leg. secũdo vnde nõ debet distingui inter sciam ꝛ ignorãtiam ex quo potestas hꝫ tm̃ illã iurisditionẽ quã sibi cõcedit statutũ: vt dictuꝫ est: ꝛ q aliter sentiũt male sentiũt. ista fuit pulcra materia seu ꝯsideratio quã ponit prefatus dominus Nellus de sancto gemi. in dicto tractatu in loco preallegato. hãc eandem cõsiderationẽ fecit elegans doctor licet dñs Nellus nõ alleget do. Jo. de mõte sperello in. d. l. genero. illam etiam sequiꝛ insignis preceptor meus do. Jo. Baptista de sancto seuerino in. d. l. eũ qui. §. in popularib⁹. Hãc etiã opi. tenuit Bal. quem nõ allegant cõsulendo per plures rationes in suo notabili consilio quod incipit cauetur ex forma statutorũ cõmunis florẽtie ex quibus omnib⁹ ꝛ maxime ex hoc vltimo fundamẽto manifeste cõstat ꝙ potestas de cõmissis ante tẽpus sui p̃cessoris nullo modo põt se intromittere ꝛ hec quo ad primã q̃stionẽ satis dicta sufficiãt.

1 ¶ Circa secundã † dubitationẽ etiã prima facie videbaꝛ dicendũ ꝙ licet iudex nõ posset cognoscere stãte dicto statuto: tñ si inquisitus simpliciter confitetur possit puniri: ꝛ hoc duplici ratione. Prima

16 ratio † est: qr cõfessio facta in iudicio inducit notoriũ vt. l. ictus fustium in. glo. C. de infa. ꝛ. c. roma. de appell. lib. vi. in quo iure ordo nõ seruatur. c. ad nostrã extra de iureiurã. ergo licet sit lapsuꝫ tempus videtur qꝺ iudex possit cognoscere. Argu. eius ꝙ singulariter voluit Bal. in. l. properandũ in fi. principii. C. de iudi. vbi dixit qꝺ quãtũcunq; tempus statuti sit elapsuꝫ tamẽ si aliquis cõfitetur potest iudex procedere: ꝛ hãc opi. videꝛ tenere Ludo. in. l. i. §. occisorũ ad silennia. Et Ange. de are. in tractatu maleficiorũ sub verbo in

17 choata. Secunda rõ est qr si vnus † confitereꝛ vr̃ voluisse prorogare iurisditionem iudicis. alias non sui de tempore ad tempus qꝺ quidem fieri potest iuxta. no. per Cy. ꝛ Bald. in. l. si qui ex consensu de ep̃ali audien. Et per hãc rõnem hanc opi. sequi videꝛ idẽ Ange. de are. in. d. trac. super ver. Comparent inquisiti ꝛ confitentur totum

¶ His tamẽ non obstantibus ꝯtriam snlam veriorẽ existimo indubitanter quicq̃d dixerint insig. prefati docto. qui pro certo in hoc valde errarunt. Et in primis hanc questionẽ decidit in terminis bal. in. d. l. genero ꝙ etiã si vnus fuerit confessus nõ possit cognosci post tempus. hãc etiam questionẽ decidit Cardi. florentinus ĩ cle. i. de consan. ꝛ affi. in. x. q. Et dicit ꝙ cum hec questio bononie verteretꝛ ꝛ reus fuisset confessus maleficiũ ꝙ Pe. de ancha. cõsuluit ꝙ post tempus nõ possit cognosci ꝛ ita dicit Card. fuisse obtentũ ꝛ habeo illud consilium inter consilia Pe. de ancha. cõsi. iiii. Hanc etiã partem sequitur genitor meus in dicta repetitione. c. qualiter. in. dicto xi. articulo. q. 66. ꝛ. q. 86. vnde pro hac parte habem⁹ plures ꝛ excellẽtiores doct̃. si volumus niti auctoritatibus. ¶ Nec obstant in con

18 trariũ allega. Nam † ad primam rõnem respondeꝛ quod salua pace Lud. ꝛ do. Ange. illa rõ nihil valet: quoniam lꝫ confessio inducat notoriũ ꝛ tollat ineptitudinẽ processus ꝛ modum agendi vt in cle. constitutionem ad fi. de elect̃. ꝛ. c. pisanis vbi nota de resti. spo. Et traditur per Bar. in. l. si confessus de custo. reorũ tamen si processus est nullus rõne deficientis iurisditionis prout est in casu nostro vt quia vel nullam habet iudex iurisditionẽ ab initio vel defectus prescriptionis: quia tunc confessus nõ tollit ineptitudinẽ ꝓcessus ratione deficientis iurisditionis. Casus est ꝛ ibi no. oẽs. c. at si clerici de indi. ꝛ tenẽt moder. in. d. c. pisanis. vnde moder. ĩ dicto c. at si clerici sumũt hãc regulã qꝺ quando processus est nullus ex defectu incompetentie ita est nulla confessio sicut alie probationes. Si autẽ processus est nullus ex defectu forme vel ĩeptitudine libelli vel alio defectu processus lꝫ alie probationes sint nulle nõ est nul

19 la cõfessio. vt. d. c. pisanis de quo latius ibi. ¶ Nec etiã † aliq̃d facit auctoritas Bal. in. d. l. properandum: quoniam Bal. tantuꝫ loquitur quãdo iudex non potest cognoscere quia perempta est instãtia quo casu nõ procedit in confessum: quia confessio non requirit telam vel ordinem iudi. vel instantia vt habetur in. d. l. si confessus. ꝛ d. c. pisanis. ꝛ. d. c. at si clerici in prin. ꝛ per Inno. in. c. per iquisitionem de electio. non autẽ loquitur Bal. quando post lapsum termini expiraret iurisditio iudi. in cognoscendo: ꝛ de competenti efficeretur incompetens prout sunt termini nostri. vnde miranduꝫ est qꝺ prefati insignes doctores fecerunt fundamentum in dicta rõne ꝛ in dicta auctoritate Bal. nec vllibi reperio qꝺ ille qui confitetur non possit opponere de iudicis incompetentia que quandocunq; potest opponi: vt voluit glo. singu. ꝛ vulg. in cle. i. de sequest. pos. ꝛ

20 fruc. ¶ Nec etiã obstat † secunda ratio incõtrarium allꝛ. quia illa est magis falsa quam prima de qua etiaꝫ plurimum miror. Nam si verum est qꝺ per confessionem inducatur prorogatio iurisditionis ergo nunq̃ʒ erit verum dicere quod confessio facta coram incompetenti non probat nisi opponeretur de incompetentia quia ex confessione induceretur prorogatio. Et consequenter confessio diceretur esse facta coram competenti qꝺ est cõtra notata omnium doct. in dicto. c. at si clerici in prin. ꝛ per Bar. ꝛ alios in. l. magistratibus de iurisdi. om. iudi. ¶ Confirmaꝛ etiã hoc ratione manifesta. Nam nisi pars cõsentiat prorogare non inducitur prorogatio iurisditionis vt. l. i. ff. de iudi. immo nec sufficit consensus erroneus. l. si per errorem de iuris. om. iud. Sed quis nõ videt qꝺ inquisitus ob tutelam sui

Iam sui corporis vel bonorum si crederet iudicem non habere iuris ditionem et posse euadere illa via vtique semper tale remedium allegaret: quia semper reorum est fugere vt.l.j.per Bar.de bonis eorum q sibi mor.consci.faciunt no.p.doc.in.l.interposit.ff.de trāsac. ergo datur manifeste intelligi quod si cōfitent et nō opponūt nō faciūt hoc animo consentiendi iuridice et prorogandi iurisditionē et per consequens non dicitur prorogatio iurisdi.imo quādo sumus in personis non peritis si iudex qui non poterat procedere pcedit et partes hoc patiant presumitur quod ex errore et ignorantia passe fuerint argu.l.ei qui.ff.de proba.et qui allt partes voluisse consentire debz hoc probare.l.ei qui de proba.Et hoc in personis nō pitis decidit in terminis specu.in titu.de cōpeten.iudi.adi.§.j.ver.x.et ver. sed nunquid prefiniatur.argumēto eius qd habet.l.si qs id qd de iur.om.iudi.et in.l.regula de iur.et facti igno.Et hoc dicendum est maxime in reo inquisito. Si ergo presumit per errorē consentire ergo nulla inducitur iurisditionis prorogatio. ¶Postremo† 21 communis conclusio est quod in causa inquistionis non interuenerūt actor et reus et sic persone necessarie ad prorogationem nō potest fieri prorogatio iurisditionis: ita decidit bal.in terminis in.l.j. C.vbi de crimine agi oportet. Quam decisionem insurgit iste prefatus.d. Mellus in secunda parte primi temporis.q.ij.allegant no.per Inno.in.c.ad petitionem de accusatio.Hanc etiā opi.sequit Bal. in l.criminis.C.qui accu.et Bal.in.l.magis.C.de iurisd.om.iudi.Et Bal.in.l.j.C.de succe.Et ex istis luce clarius concluditur qd nō obstante confessione iudex non potest se intromittere. Et secundum hanc partē etiā alias consului et obtentum fuit in causa cuiusdam magni iurisconsulti in hac ciuitate. Laus Deo. Sozinus

¶Consilium.cix.

¶Si aliquis petit tenutam rescindi quādo dicat actor et qñ reus: Et qd restitutio in integrū ita impedit executionē sicut sententia.

¶Summarium.

1 ¶Ille qui comparet ad reuocationem tenute dr actor et nō reus: et hoc quādo incipit a nullitate tenute.

2 Pendente appellatione non currit instātia quominus post terminuz instantie nō possit ferri snia pendēte restitutione in integrum.

PRestantissime doctor et iustissime iudex: in causa Johannis Petri arbitror quod instantia sit perēpta parti aduerse et nō sibi. Nā instantia iudicij perit actori et nō reo: vt habet in.l.pperandū.C.de iudi.cuz simili. Sed in presenti causa Johannes Petrus sustinet vires rei igitur etc. Quod autez sustineat †partes 1 rei ostendit ex his q̄ ponit Bar.de pupillo.§.si.in.j.col.ff.de no.oper.nun. vbi ponit hāc questionem in terminis et distinguit: quod aut ille qui comparet principaliter ad defendendum et ad resistendum tenute. Et tūc dicitur sustinere partes rei. Argu.l.si pupillus.§.j.ff.de priuileg.credi. qd intelligit imola quādo tenuta fuisset concessa in contumaciā: et cōparens prestita satisdatione et refectis expensis vult tenute resistere quo casu sustinet partes rei: et hanc dicit fuisse mentem bar. ¶Aut dicit Bar.principaliter petit rescindi quod factū est et petit possessionem sibi restitui et tunc dicit sustinere partes actoris.argu.l.in tribus.ff.de iudi. Sed nos sumus ī hoc secundo casu quare nō sumus in tenuta concessa in contumaciā. Sed ex forma statuti virtute sententie vnde aduersarij non veniunt ad resistenduz tanquam rei sed ad reuocandum qd factum est et petunt possessionez restitui. Et sic cū sustineat partes actoris eis dicit instantiā perijsse. ¶Confirmatur ista conclusio. Nam elegans doctor dñs Mellus de sancto Gemini ano.in suo tractatu bānitorū in prima parte secundi temporis questione.liiij.vbi ponit hanc questionē distinguit declarando dicta Bar.et aliorum docto.in loco preallegato. Quod aliquādo conceditur tenuta virtute sciētie vel ex forma statuti aliquando post tenutam cōcessaz proceditur vel ex forma statuti ad preceptum disgombrando vel de iure cōmuni. Ad secunduz decretū vel dationē insolutum citato aduersario et tunc sustinet partes rei per not.per Bar.in.d.§.si.per Bal.in.d.l.diffamari.C.de ingenuis et ma. Aliquando post dationē tenute quis vtit illa tenuta nec vlterius procedit. Et tūc ille qui comparet ad reuocationē tenute dicitur actor et non reus. Maxime quando incipit a nullitate tenute per Bart. in dicto loco et per bal.in.c.j.de rescriptis lib.vj.et latius per dictuz Mellum in dicto loco vbi omnino videndum et hic vltimus est pūctualiter casus noster: quia concessa fuit tenuta et facta iustificatio iuxta stillum curie in qua iustificatione pars aduersa non cōparuit vnde cum post concessionem tenute nihil vlterius peteretur et pars aduersa comparuit postea ad dicendum de nullitate ipsa sustinet partes actoris super ista nullitate capture pignoris et petitis restitutionis. ¶Secundo principaliter alia via huic Johāni Petro non possumus dicere instantiā perijsse quoniam sibi fuit cōcessa tenuta quā petebat nec aliquid vlterius petitū est: vnde nō possum⁹ dicere qd super aliqua sua petitione sit pempta instantia quare executio est iam facta. si autem petijsset executionē fieri et penderet iudiciuz tunc bene procederet qd sibi potuisset perire instantia iuxta ea que ponit bal.in.l.j.C.de iura.calum.cuz similibus. Sed posito adhuc qd esset aliqua petitio Johānis Petri super aliqua executione dico quod ex duplici capite instantia respectu sui iudicij nō perijsset. Nā †sicut 2 pendente appellatione non currit quominus post terminū instantie non possit seruari sentētia ita pendente restitutione in integrum quia pariter impedit execu.resti.sicut appella.vt.l.si causa cognita.C.de transac.et in rubro et nigro.C.de in integ.restit. poss. nil nouari. Et ponunt late canoniste.c.suscitata de restitu. in inte. ¶Secundo quia causa nullitatis institut. sunt cause preiudiciales ad dictam executionem quibus pendentibus est suspensa iurisdictio iudicis in executione per id quod habetur in capitulo tuaz de ordi.cognitio.et quod in vtroque fundamento non labatur instātia. Sz post terminum possit sententia ferri declarat.d.Abb.in.c.pe.de iudi.in serta col.versi.sed ego dubito. Sed hec nō erant necessaria vt dici qz obtenta tenuta et iustificata nulla alia petitio nullum aliud iudicium dicti Jo.Petri pendebat. Et sic nulla potuit sibi perire instantia. Cetera suppleat eminentissima scientia iudicare debentis. Laus Deo. Bartolomeus socinus.

¶Consilium.cx.

¶Maior an admittatur ad probanduz super antiquis capitulis et examinandum nouos testes non obstante publicatione sine restitutione: et an minore restituto ad examinanduz nouos testes super antiquis capitulis, testib⁹ publicatis talis restitutio pfit maiori.

¶Summarium.

1 ¶Sine aliqua restitutione maioris maior admittitur ad examinandū nouos testes sup capitulis antiquis nō obstāte publicatiōe

2 Super eodem capitulo probationis restituto minore restituitur etiam maior.

3 Maior admittitur ad probandum et examinandum super diuersis capitulis.

4 Quando obmissio minoris non fuit causa propter quaz maior nō melius probauit super diuersis capitulis maior nō admittitur.

5 Maior est prohibitio in eadem instantia publicat. attestat. quod in diuersa maxime agitata ad diuersum finem.

9 De conexis idem est iudicium.

INsignis doctor ī causa ioannis Petri super examinatione suorum testiuz vidi subtilia dubia dominationis vestre quibus tamen non respondebo particulariter sed breuitati studendo substantialiter loquar quid sentiam in hac difficultate. ¶Et in primis† videtur con1cludi posse quod sine alia restitutione maioris maior admittatur ad examinandum nouos testes super capitulis antiquis nō obstante publicatione: et qd didicerit testificata et hoc ex duobus. ¶Primo qz prohibitio de qua in.c.fraternitatis de testibus cum similibus locum hz in eadem instantia vel in instantia cause appellationis iuxta no.in cle.testibus extra de testibus non autem habet locuz in alia instantia quando tendit ad diuersum finem eā que agitat prout est causa de qua agimus restitutionis in integrū ita decidit bar. in terminis in.l.ij.§.hoc edicto in vltima col.ff.vi bo.rapto.allegat tex.cum glo.et ibi no.per Inno.in.c.cuz in tua extra de testibus. Et hanc opi.approbat Bal.in auc.at qui semel.C.de probati. et sequūtur plerique Moderni in dicto.c.fraternitatis.et licet do. Anto. in dicto.c.fraternitatis videatur recedere seu tenere contrarium cum Bar.non alleget quia vult qd quando in alia instantia lata in prima parit in ea exceptionem rei iudi.non potest etiam in alia instantia super antiquis examinatio fieri: quoniam cui nocet snia: nocet publicatio iuxta no.in.c.cum dilectus in fi.de ordi.cogn.tamen in iudicando nō esset recedendum a Bartolo et Bal.quorum maior est auctoritas: et eorum opi.videt magis communis iuxta not.in.l. fi.C.de pe.iudi.qui male iudica. ¶Secundo quia in casu nostro videntur concordare et Bar.et do.An.et omnes.nam.d.an.et sequaces met fatētur qd qñ snia lata in vna instantia nō parit exceptionem rei iudicate in instantia omnino separata nō nocet etiā publicatio quominus testes de nouo possint produci. Argu.eius qd habetur in.d.c.in tua.et in.c.veniēs de testibus: sed in casu nostro non obstat exceptio rei iudicate in iudicio restitutionis in integrum ex quo petit restitutio aduersus rem iudicatā ergo concordāt in casu nostro opi.Bar.et do.An. ¶Ex quibus infero quod illa difficultas in minore per viam restitutionis admittat publicatis attestationib⁹ et an restituto minore restituat etiā maior pcedit in eadē instantia vel instantia cause appellationis vel in alia que tēderet ad eūdē finem. Nō autē in instantia separata que tēdit ad diuersum finē prout est instantia restitutiōis in integrū que tendit ad rescissionē sententie et reponendū minorē in pristinū statū.l.qd si minor.§.restitutio.ff.de mino.prima autē tendebat ad ipsius minoris cōdēnationē. Et sic ad diuersuz finē: Et cōsequēter nō obstat publicatio. Preterea in prima instātia facta fuit examinatio ad cōdemnationē dāni hic fit ad pbandum de non lesione vt restitutio denegēt: et sic ad

diuersum finem. ¶ Ex quibus frustratoria redditur dubitatio tacta in allegationibus. sed si premissa minus placerent adhuc puto qd restituto minore qui vult probare minorem quantitatē damni super probatione quātitatis dāni admitti debet etiā maior. sup quo puncto ex dictis bar. in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nun. cui' dicta ad literā sequit' do. Ant. in. c. auditis in pe. col. de resti. in inte.

2 elicio plures cōclusiones. ¶ Prima † cōclusio q super eodē capitulo probationis restituto minore restituit' etiā maior. Argu. l. etiam

3 §. ex causa. ff. de mino. ¶ Secūda cōclusio † est qd si obmissio minoris fuit causa quare aduersarius pduxit paucos testes vel quia minor oīno deficiebat in probat. vel q̄r producebat paucos testes. Et hoc casu etiā super diuersis capitulis admittit' maior. argu. l. j. C. d

4 reputat. cum similibus. ¶ Tertia cōclusio † est quando obmissio minoris non fuit cā propter quā maior nō melius pbauit super diuersis capitulis maior nō admittit'. arg. d. §. ex causa cum ibi no. p

5 Bar. ¶ Quas cōclusiones † dupliciter declaro ad propositū. ¶ Primo qd procedūt etiā quādo minor nihil probauit vel paruz et maior probauit vt pz ex verbis Bar. dum dicit q ex quo minor paucos produxit fuit causa ppter quā iudex refrenauit numerū testiū maioris: et sic clare pz de intentione Bar. qd loquit' quādo maior etiā probauit sed per paucos testes. ¶ Confirmat' hoc idē quia si maior actor nihil probasset neq; minor. non obstaret maiori publicatio iuxta no. in dicto. c. fraternitatis. ¶ Secūdo declaro qd eius dicta procedunt nō solum in eadē instantia sed etiā in diuersa. primo q̄r Bar. generaliter loquit'. ¶ Secundo q̄r maior est pbibitio in eadem instantia publicat. attestat. quam in diuersa maxime agitata ad diuersum finē vt ex superioribus pz. Si ergo admitti deberet in eadē instantia multomagis in diuersa: auc. multomagis. C. de sac. sanct. eccl. Et dum Bar. respondet ad. l. petēde vult bar. respondere obiectis si diceret' q si finita dilatione ad probandū concedit' minori dilatio de nouo talis dilatio videt' esse cōmunis per. d. l. petēde. Bar. ad hoc respōdet q minori nō cōcedit' dilatio de nouo: quia tūc esset cōmunis et sic iterū posset maior probare sup diuersis capitulis Sz restituitur minor in pristinum statum ac si esset ante publicationem et sic fingitur durare quo ad minorē eadē dilatio eius priuilegio nō autē censetur concedi noua dilatio quia tunc. d. l. petēde vēdicaret

6 sibi locum. ¶ Videamus † ergo an alij discordēt ab intentione barto. et in primis Bal. in. l. iij. §. sed vtrum. ff. de minoribus referendo Franciscum accursij. et Cy. in addi. querit. Quid si post publicatas attestationes minor restituitur: an talis restitutio prosit etiam maiori. et concludit quod si negocium ad qd probandū maior vult admitti est cōnexum cum negotio ad quod pbandum minor restituitur: et prodest: aut est separatum et nō pdest. arg. l. j. C. si vnus ex pluribus. ¶ Primum membrū cōprobat primā conclusionē Bar. et illam extendit vt non solū locū habeat super eodē capitulo sed etiam super. c. sibi cōnexo. ¶ Facit illud vulgare qd de cōnexis idem est iudicium. ¶ Secundū vero membrum Baldi venit limitandum per ea que ponit bar. in secunda conclusione supra relata. Et sic bal. ibi non contradicit bar. ¶ Secundo loco allegatur Bal. in. l. per hanc ad fi. C. de temporibus appella. vbi etiam si recte intelligatur nullo modo contradicit Bar. nam Bal. in effectu ponit tres conclusiōes ¶ Prima conclusio est dum dicit qd restituitur maior respectu eorū que minor de nouo probat per nouos testes et sic nouū z nouum in quibus verbis vult quod si minor aliquid vult de nouo pbare sup hoc etiā aduersarius pōt testes producere: et sic sup eodem capitulo et concordat cū Bar. in prima cōclusione. ¶ Secunda cōclusio est dū dicit sed veteres nō pōt infringere. ne restitutio minoris sit minori damnosa in quibus verbis vult Bal. q si minor sup vno capitulo aliquid probauit et est restitutus ad probandū super alio capitulo nouo nō pōt maior infringere pbationes minoris factas sup antiquo. c. et sic veteres eius probationes. Nam quo ad illas nō fuit restitutus minor: et sic maior vellet admitti super diuersis capitulis qd non potest vnde cōcordat cū tertia cōclusione Bart. Nec distinguidz per dicta i secūda cōclusione. quia dicto casu minor nō fuit causa per quā maior nō produxerit testes cōtra veteres pbationes minoris. ¶ Tertia cōclusio est dum dicit. Si minor nihil probat non pōt aduersarius fundare testes veteres per testes nouos in quibus verbis duo vult Bal. clare ¶ Primam qd si maior super vno. c. produxit testes et minor restitutus super illo capitulo nihil probat nō pōt fundare testes veteres per nouos: quia pduceret sup alio capitulo q nō potest facere prout etiā dicit bar. in tertia cōclusione. Scdm q si minor aliqd de nouo pbaret super eo sup quo aduersarius iā pbauerat pōt maior veteres testes nouis coadiuuare ita vult a 3rio sensu: et hoc cōcordat cū prima cōclusione bar. ex quo vult probare super eodē. c. sup quo minor de nouo pbat. ¶ Tertio loco allegat' spec. in titu. de dila. §. videndum restat ver. in summa no. qd si reus. Et ibi Jo. An. in addi. qui etiā cōcordāt cū opi. bar. Nam qcqd dicat specu. in illis verbis dum dicit hoc autē intelligo et c. de quorū verborū intellectu nō curo disputare q̄r dicta verba sunt intelligenda. s. hoc autem. s. q post aperturā testiū nō profit dilatio: itelligo nisi super eodē capitulo testes de nouo maior vellet pducere: q̄r sup illis pōt non super alijs ab illo. s. diuersis. vnde vult q si minor vult probare se minorē: aduersarius pōt eū maiorē probare. arg. d. §. ex causa. Et hoc modo intelligendo concordat cū bar. Tamen qcquid ibi dixerit specu. in fi. referendo opi. Oberti de bobio quā sequit' generaliter intelligit' qd post didicita testificata super eodē. c. super quo minor de nouo pbat pōt etiā maior testes pducere. Et ponit. q. specu. qn minor nihil pbauit et pars que pduxerit testes vult iterū pducere et ibi Jo. An. in addi. referendo azo. et marti. de fano etiam generaliter dicit qd sup. c. sup quo restituit' mior restituit' ei' aduersari' et sic senserūt clare secus esse sup diuersis capitulis et cōcordant cum bar. in dicto. §. nunciatio. Et ideo bene dixit dñs Alexander qd cōcordant: addentes tamen aliqua que supra fuerunt declarata Ex quibus colligo qd ex tribus admitti debet. ¶ Primo q̄r maior vult admitti super eodē capitulo quantitatis damni. Secundo q̄r potest dici qd minor fuit causa quare plures nō produxit ex quo nō probauit aliquid: sed nunc ex quo vult contrariū probare admitti debet ad producendū plures testes quos tunc produxisset si minor tunc conatus fuisset contrarium probare. ¶ Tertio quia si specu. fatetur qd si minor admittitur ad probandum maiorem que est causa concedende vel denegande restitutionis. Eadem est quod si minor vult lesionem probare vt restitutio cōcedatur maior debet posse probare non lesionem vt denegetur. Et ista puto verissima. Cetera suppleat summa scientia iudicare debentis. Laus Deo. Bartolomeus sozzinus.

¶ Consilium. cxi.

¶ Summarium.

1 ¶ Coloni et laboratores intrantes aliena laboreria debent satisfacere de precio laborerij iam facti et sic est intelligenda consuetudo. s. qd debent deducere et probare qualitates a consuetudine reqsitas.

2 Non potest pars aduersa se fundare et acceptare partem posit. et partem negare.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Visis actis et citatis inter Jacobū Guasparis de gello ex vna et basilium bartolozi de vinci in cā ad me trāsmissa per magnificum dominum Capitaneum pistoriensem vt debeam respondere quenam sint partes iudicis in pronunciando in qua consultatione de iure cōmuni clarum esset qd dicto Jacobo z dictum basilium nulla cōpeteret actio ad quantitatem petitā sibi debitam: vt clare ostēditur quia nullus contractus initus est inter eos et sic nulla orta obligatio. vel actio. l. lz. §. ca obligatio. ff. de procura. Solū ergo est videndum an pretextu cōsuetudinis allegate in quinto articulo dicti iacobi: possit obtinere super quo est aduertendū qd inter alia cōsuetudo allegata duo cōtinet. ¶ Primū q coloni et laboratores intrātes aliena laboreria satisfaciūt de precio laborerij iam facti: et sic intelligenda est cōsuetudo quādo intrant vt coloni et laboratores: q̄r ex quo percipiunt vtilitatē debēt precium laborerij satisfacere. Secundū qd cōtinuauerint laborerium et seminauerint tanq coloni et laboratores: alias autē si aliquis tanq operarius hoc fecisset nō teneretur ad preciū: sed dominus terrarū ad quē peruenisset vtilitas laborerij. Non enim dz teneri operarius qui nullam percipit vtilitatem et dat operam rei licite. argu. glo. in. l. si in rem. §. tignum. ff.

1 de rei vendi. ¶ Quibus suppositis † dictus Jacobus qui fundat se in consuetudine debebat deducere et probare qualitates a cōsuetudine requisitas iuxta no. per Bar. in. l. j. C. de cōdi. ex. l. et p Jo. An. in. c. j. de homi. lib. vi. Et p Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appellatio. vnde videndū est an probauerit qualitates requisitas et dicēdum est quod nō. In primis q̄r nō probauit qd seminauerint. Nam primus tantum testis hoc probat. Secundus vero testis dicit q audiuit et sic nō probat iuxta no. in. l. testiū. C. de testibus. Et sic nō pbat etiam primus testis dicti Basilij qui dicit se audiuisse a Basilio eum seminasse. Itē quia sunt singulares. l. iurisiurandi et. l. testium. C. de testibus. ¶ Nec obstat si dicatur q ipsemet basilius in capitulis suis fatetur in positionibus suis qn nō simpliciter dicit se

2 seminasse: sed pro magistro Jacobo et eius iussu quo casu nō teneretur: vt dictum est quia non tanquam laborator: non † potest autem pars aduersa se fundare et acceptare partem posit. et partem negare prout declarat bar. in. l. aurelio. §. idem quesitū. ff. de libe. lega. ¶ Preterea non est probatū qd dictus basilius laborauerit vt laborator. potuit enim laborare vt operarius iussu magistri Jacobi ad eius vtilitatem vnde probatio non est cōcludēs. c. in presentia de pbatio. solum enim super hoc deponit vnus testis basilij qd ipse iussus fuit q seminaret ad mediū a quodā presbytero: sed alius deponit oppositum. Tertius dicit q nescit quo nomine: vnde prim' nō probat quia vnicus et q̄r alter contradicit. ¶ Preterea consuetudo videt' probata quando laboratores ingrediunt' scientibus et patientibus aduersarijs. in casu autē nostro nō est probatū q basilius seminauerit sciēte et patiēte dicto Jacobo gnimo Jacob' i suo libello dicit

lo dicit ꝙ seminauit contra suam voluntatem: obmitto ea que adduci possent consuetudinẽ nõ esse legitime probatam. Ex quibus omnibus concludo partes dñi iudicis esse in pronunciando bene fuisse ⁊ esse appellatum per dictũ Basilium seu eius procuratorem ⁊ male fuisse iudicatum in fauorem dicti Jacobi ⁊ partem aduersam ab expensis absoluere. Laus Deo. Bartolomeus sozinus.

¶ Consilium. cxij.

¶ Libellus in hypothecaria ex quibus cognoscat. Et quid veniat probandum in hypotecaria. Et quid in saluiano interdicto: ⁊ ex quibus dominium probetur.

¶ Summarium.

1 Tempore cõfessionis dotis ⁊ obligatiõis maritus possidet bona tanꝙ sua ⁊ ad eum spectantia iure dominij vel quasi.
2 Licet in vendicatiõe nõ teneatur actor exprimere ex qua causa res ad eum pertinet. secus est in hypotecaria.
3 Haberi põt hypotecata ex plurimis causis ⁊ si in libello intentata erit actio hypotecaria.
4 Exclusione libelli colligitur actio hypotecaria.
5 Ex conclusione libelli cognoscitur ꝙ remediũ fuerit intentatum.
6 Sufficit probare possessionem debitoris tempore obligationis cõtracte.
7 Creditor probet qd tempore contracti debiti vel post res fuit ĩ dominio vel quasi dominio debitoris quando agitur contra tertiũ extraneum possessorem.
8 Faciens positionem cum iuramento censetur confiteri omnia contenta in positione.
9 Ponens non potest se fundare in positione negata.
10 Negatio nõ potest reuocari ex interuallo nisi errore pbato ex quo negatio tendebat in fauorem ponentis.
11 Non potest actor negationem reuocare nisi confitendo totam positionem.
12 Qui donauit ⁊ cessit alicui omnia sua bona ⁊ iura talis positio cõtinet bona que dictus donans vendicare potuisset directa rei vendicatione.
13 Actor in fine libelli ad fundandũ iudiciũ petit conuentos interrogari an possiderent bona in fine libelli descripta.
14 Responsio intelligi dꝫ secundũ interrogata.
15 Oblato libello si fuerit interrogatus iudex dꝫ examinare ⁊ discutere super quibus sit reus interrogandus.
16 In interrogationibus multũ versatur arbitriũ iudicis.
17 Snĩa scripti est iuris ⁊ intelligenda vt iacet.
18 Respondens interrogationi seu positioni intelligitur confiteri illud quod principaliter continetur in positione.
19 Videtur quis fateri qualitates ⁊ contenta in positꝫ. quãdo fatetur quis omnia ⁊ singula vera.
20 Responsio videtur interpretanda secundum intentionem respondentis.
21 Qui interrogat nõ confitetur.
22 Probatio quãdo non est sufficiens in hypotecaria.
23 Dominium vbi principaliter deducitur non sufficit probatio dominij in sola possessione.
24 Si quis probet se possedisse aliquam rem pro sua ⁊ cum hoc concurrat fama non obtinebit super dominio.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectũ. ¶ Viso pcessu agitato inter Baptistã ser Alberti nomine suo ⁊ filiorũ ex vna agentẽ: ⁊ Johãnem ⁊ Simonẽ Antony se defendẽtes: ⁊ vi[...]sis qbusdã cõsiliis ⁊ allegationib' p vtraq parte redditis. ¶ Pro fundamento presentis † cõsultationis pmitto vnũ qd est clarissimũ ⁊ vtraq pars in eorũ cõsiliis de plano fatetur. s. ꝙ dictus Baptista in sua petitione seu libello intẽtat actionẽ hypotecariã cõtra dictos Johannẽ ⁊ Simonẽ tanquam possidentes bona de quibus in petitione eius hypotecata pro restitutione dotis dñe Benedicte cuius sunt heredes. ¶ Istud fundamentũ pbatur tã ex narratis in libello ꝙ ex cõclusione. Primũ probat dum in narratiõe dotis dicit qd tẽpore cõfessionis dotis ⁊ obligationis maritus possidebat dicta bona tãquam sua ⁊ ad eũ spectãtia iure dominij vel quasi. Nam in actione hypotecaria ex parte agẽtis ad victoriã pbari debet qd res quã asserit hypotecatã tẽpore 9cti debiti vel post fuit in bonis debitoris iure dominij vl' quasi qñ agitur cõtra tertiũ extraneũ possessorem: vt in casu nostro: ita concludit bar. quẽ docto. magis cõiter sequunt in. l. rẽ alienã. ff. de pigno. acti. ⁊ Cy. Bal. Ange. ⁊ cõiter doc[to]. in. l. cũ res. C. si aliena res pigno. data sit: infra latius dicet: vñ dicit Bar. de saly. in. d. l. cum res in secũda ⁊ tertia questionibus ꝙ agens hypotecharia debet in libello narrare ea ppter que cõcedit hypothecaria qd res pertinuit ad debitorẽ ad minus altero de tribus modis: vel iure dominij directi vel vtilis vel quasi dñij. Et no. Bar. in. d. l. rem alienã ⁊ Moder. insti. de actio. §. itẽ seruiana. Itẽ 2 probat q in libello † narrat ꝙ dicta bona trãsiuerunt in Johãnẽ ⁊ Simonẽ cũ onere hypothece. Et sic ꝙ bona pdicta sunt dicto baptiste dictis nominibus hypotecata. Et ex qua causa. s. dotis hoc esse necessarium narrare in hypotecaria decidit Bar. de saly. in. d. l. cũ res. q. quarta. q licet in vẽdicatione nõ teneat actor exprimere ex qua cã res ad eũ pertinet. l. an eadẽ. §. actꝫ. ff. de excep. rei iudi. tñ secus in hypotecaria prout etiã tenet bar. in. d. l. rem alienã ⁊ est rõ diuersitatis q dominiũ haberi non põt nisi ex vna cã. l. tertia. §. ex pluribus supra de acq. posses. hypotecata haberi põt ex plurimis causis ⁊ sic ex narratis apparet ꝙ in libello intẽtata est actio hypo3 tecaria. Nam ex † narratis in libello cognoscit ꝙ remediũ fuerit intentatũ. l. si mater. §. an eadẽ. ff. de excep. rei iudi. l. age. C. de trãs. facit qd no. bar. in. l. j. ff. rerũ amotarũ. Et cõcludit Pau. de castro ĩ 4 consilio suo. vj. Seundũ vero probat † ꝙ exclusione libelli colligat actio hypotecaria quia cõcludit ad traditionẽ bonorum hypotecatorum vt retineant per dictũ baptistã loco pignoris donec fuerit satisfactũ: Que est formaliter cõclusio libelli in hypotecaria prout cõcludit Bar. in. d. l. rẽ alienã ⁊ Saly. in. d. l. cũ res questiõe qnta. Et 5 moder. insti. de actio. in. §. itẽ seruiana. ¶ Ex cõclusione † aũt libelli maxime cognoscit ꝙ remediũ fuerit intẽtatũ vt no. Cy. in. l. nec exemplũ. C. de falsis. ⁊ Bar. in. l. aurelius. §. stico. ff. de lib. lega. Et bar. ⁊ docto. in. l. certi cõditio in prin. ff. si certũ petat ⁊ est tex. ⁊ ibi canoniste in. c. ex parte. B. extra de foro cõpe. Ex qbus omnib' cõcludit ꝙ dictus baptista in petitiõe sua intẽtat remediũ actꝫ. hypo6 tecarie. Et ista sunt ad rẽ † ne dici possit intentatũ vtile saluianum interdictũ. Quo casu sufficit probare possessionẽ debitoris tẽpore obligationis cõtracte. vt p bar. in. d. l. rẽ alienã. Et tradit plene in d. l. j. C. de salui. interdicto ⁊ in. l. j. ff. eo. ti. Et moder. plene in. d. §. itẽ seruiana. ¶ Qua cõclusione supposita videndũ est an dictus baptista pbauerit sibi incũbentia in actione hypotecaria. Et certe cõ7 cludendũ est qd nõ. Nam † inter alia requisita ad victoriã requirit qd creditor pbet qd tẽpore cõtracti debiti vel post res fuit in dñio vel quasi dominio debitoris quãdo agit cõtra tertiũ extraneũ possessorẽ: ita cõcludit bar. ⁊ cõmuniter docto. in. d. l. cũ res. Et spec. in titu. de obli. ⁊ solu. §. j. versi. Sed quid dꝫ creditori ⁊ sequẽti. Et sequit ibi Jo. An. ⁊ specu. in tit. de pigno. §. j. v. Sed querit an agẽs florianus latẽ in. l. ante oĩa. ff. de pba. Moderni etiaꝫ late in dicto §. itẽ seruiana ⁊ canoniste in. c. ex litteris de pigno. Et ista est communis opi. licꝫ apud antiquos glosatores varie fuerint opiniones quã etiã cõsulentes vtriusq partis verã fatent. Sed hoc nõ reperit per actorẽ probatũ in terminis nostris ergo dꝫ succũbere. Ad ostẽdendũ autẽ ꝙ hoc nõ sit pbatũ discutiamus fundamẽta per que cõsultores ⁊ aduocati actoris nituntur ostẽdere: qd probat rem fuisse 8 in dñio debitoris. ¶ Primũ † fundamẽtũ est ꝙ dicti simon ⁊ Johãnes faciunt positionẽ iuratã in qua dicũt talia bona fuisse Johannis debitoris ꝙ genitiuũ Johãnis significat dominiũ. l. ij. §. j. ff. de religiosis. l. seruũ. ff. mãdati ⁊ plene ponũt Bar. ⁊ Moder. ĩ rubrica. ff. de no. oper. nun. vnde stat regula ꝙ ille qui facit positionẽ cũ iuramento cẽset cõfiteri omnia cõtenta in positiõe prout tradit specu. in titu. depos. §. viij. in prin. ⁊ eo. ti. versi. Quid si actor. Et Jo. An. ⁊ doct. in. c. secũdo de cõfessis in. vj. Tradit in. c. presentium de testi. eo. lib. Et ponit do. Abb. in. c. cũ causam in. vij. col. de iuramẽto calũ. ⁊. c. examinata in tertio no. de iudi. ⁊ hoc hñt pro potissimo fundamẽto cõsulentes. Sed pro certo miror ꝙ hoc fundamentum in mediũ adducat: soluꝫ eñi reperio ꝙ Johãnes ⁊ Simõ faciũt hãc positionẽ. Itẽ ꝙ dictus Baptista vendidit ⁊ cessit dicta bona dicti quondã Johãnis dictis Johãni ⁊ simoni p precio florenorũ. xxv.
9 ¶ Quã positionẽ dictus Baptista negauit vnde stat † regula ꝙ ponens nõ põt se fundare in positiõe negata: vt cõcludit Bar. ĩ. l. post legatũ in. iiij. col. ff. de his quibus vt indignis ⁊ Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acq. posses. ⁊ bal. in. l. vnica. C. de cõfessis ⁊ in. l. alia. C. de his quib' vt idignis ⁊ do. Anto. in. c. ex parte decani de rescriptꝫ. Jo. de imo. in. c. quoniã cõtra in verbo confessiones extra de pbatio. Et geminianus in. c. j. de cõfessis in. vj. Nõ eniꝫ debet quis se fundare in eo qd conatus est impugnare in regula ex eo 10 cum materia de re. iur. in. vj. Nec talis negatio potuisset † reuocari ex interuallo nisi errore pbato vel ex alia legitima cã ex quo negatio tendebat in fauorẽ ponẽtis prout elegãter probat Jo. An. ĩ addi. specu. in ti. de cõfessis. §. postremo in prin. faciũt no. per Bal. in l. error in versi. Sed vlterius quero. C. de iurꝫ. ⁊ fac. igno. Et quod notãt specu. Et Jo. An. in ti. depositꝫ. §. nũc vidẽdũ ver. Sed nec 11 cõfessio. ¶ Preterea † non potuisset actor dictã negationẽ reuocare nisi cõfitendo totã positionẽ ex quo vnũ tantum est capitulũ. vt declarat Bar. in. l. aurelius. §. idẽ quesiit. ff. de libe. lega. Et Cy. ⁊ bal. in. l. vnica. C. de cõfessis. Cy. ⁊ Bar. in. l. si qdem. C. de excep. do. An. ⁊ do. Cardi. in. c. ex parte decani de rescriptꝫ. do. Cardi. ⁊ do. Abba. in. c. bone el. ij. de postu. prela. Et do. Abb. in. c. cũ venissent de insti. Jo. An. ⁊ imo. Et dominicus in. c. j. de confessis in. vj. ¶ Preterea 12 dicti Jo. ⁊ simon † Primo ponit qd dictus Jo. donauit ⁊ cessit dicto. Baptiste omnia sua bona ⁊ iura que positio cõtinet bona que dictus Jo. vendicare potuisset directa rei vẽdi. vel publiciana. Et

sic bona in quibus habebat dominiũ vel quasi vt.l.seruos.ff.de lega.iij.Et in.l.quintus in ultima.ff.de auro ꝛ argẽ.legato.Et ibi plenissime Bar.ff.eo.titu.Et per Bal.in.l.j.ff.de statu.bo.¶Deinde

13 † facit dictam positionem in qua se fundare nititur actor qḋ dict⁹ baptista eis vendidit dicta bona dicti quondã Johãnis. Notandum qḋ dicitur dicta.¶Per qḋ pꝫ ꝙ refert se ad bona de quibus supra proxime fecerat mentionem vt est casus in.l.j.§.cum qui.ff.de postu.Et ponit bar.in.l.talis scriptura in fi.ff.de leg.primo. Et sic apparet qḋ ponit qḋ bona que pertinebãt ad Johãnem iure dominij vel quasi fuerunt donata Baptiste.Et demũ per baptistaꝫ eis vendita.Nullibi aũt referunt se ad bona que dicunt hypotecata lꝫ ad bona donata q̃ erant in dominio vel quasi dominio Johãnis. Ad hoc ergo vt posset aduersarius se in hac positione fundare dñt ostendere qḋ illa bona fuissent in dñio vel quasi dicti Johannis ꝛ sic ex premissis pꝫ qḋ predictuꝫ fundamentum est friuolũ.¶Secundum fundamentũ est qa actor in fine libelli ad fundãdũ iudiciũ petijt cõuentos interrogari an possiderẽt bona in fi.libelli descripta que fuerunt predicti Johãnis Bartolomei ꝛ ipsi simpliciter respõ

14 dent se tenere.Que † responsio intelligi debet secundum interrogata.l.si defensor.§.qui interrogatus de interroga.actio.Et ꝙ ibi notant Guido.de suza.ꝛ doctor.Facit tex.Et qḋ ibi per Bar.in.l. aurelius.§.stico.ff.de libe.lega.Ad idẽ tex.in.§.preterea insti.de inuti.stip.in .c. iter dilectos.§.ceterũ de fide istru.ꝛ qḋ no.Bar.in.l. de pupillo.§.si pluribus.ff.de oper.no.nun.Nulla autẽ clarior probatio quã partis cõfessio.vt habet in.l.j.C.de cõfessis.Et in.c.ij.extra de cõfessis.Et in.l.j.ff.eo.Et ibi Bal.C.de libe.cã iuxta illud lu

15 ce.c.xix.ex ore tuo te iudico.Et lꝫ † in pparatorijs nõ debuissent interrogari de respicientibus decisionẽ.Tamẽ si interrogati responderunt preiudicasse sibi videnł vt voluit gl.in.c.cũ causaꝫ extra de iuramẽto calũ.Quã ibi ad hoc not.domi. Abba.allegãdo Do.de rota ita tenuisse per illã glo.Et sic ex dicta cõfessione videł probatum dominiũ Johãnis.¶Sed ad hoc fundamentũ ꝙ etiã est satis debile.Ego tripliciter respõdeo.¶Primo ꝙ Jo.ꝛ simon tãtũ fuerunt interrogati super possessione bonorũ nõ super illa qualitate qḋ fuissent Johãnis. Ista respõsio probał.Naꝫ vt dicunt Jo.An. ꝛ doc.maxime do.Ab.quãdo oblato libello fuerit interrogatus index hꝫ examinare ꝛ discutere super quibus sit reus interrogandus prout etiã ponit Jo.An.in addi.specu.in ti.de interroga.actio.§. j.versi.sed nunquid prius:vñ in casu nostro lꝫ in fine libelli actor petierit ꝙ interrogarenł an possiderẽt dicta bona que fuerũt Johannis tñ index interlocutus est qḋ responderẽt que bona ex descript⁹ in libello tenerẽt.Et secũdum hanc interlocutionẽ intelligał facta responsio cũ dictus Jo.dicat se respõdere virtute monit⁹. iudicis.

16 Et sic interlocut⁹. ipsius iudicis in istis † interrogationibus multum versał arbitriũ iudicis.vt pꝫ ex no.in.l.vbicũꝫ. ff.de interroga.acti.Et per specu.in titu.de interroga.acti.§.j.versi. Si illud.et do.Anto.in.c.pe.de iuramẽto calũ.vnde dicebat Jac.but. Quẽ refert ꝛ sequitur do.Anto.in dict.c. pe.in.vij.col.in ver. Aduertẽdũ tamẽ qḋ interroga.Quod index qui equitate moneri dꝫ tantum in necessarijs interrogat⁹.insistere debet:ꝛ ita fecit in casu nostro.Nã licet in libello peterel qḋ respõderent an possiderent dicta bona q̃ fuerunt dicti Johãnis index simpliciter interlocut⁹ est qḋ deberẽt respondere que bona ex descriptis in libello possiderẽt nec repetijt que fuerunt Johãnis ipsum hoc minus necessarium erat ad prepa

17 rationem iudicij.Snĩa † autẽ scripti est iuris ꝛ intelligenda vt iacet. l.Paulus.ff.de re iudi.l.j.C.si plures vna snĩa:quinimo ipsa pars est:que in libello asserit quod bona fuerint Johannis.nõ autẽ petit ꝙ super tali qualitate an fuerint Johãnis.ꝛ qḋ hoc sit verũ patet.Nam ipse actor iterũ die.xxviij.Januarij hoc petẽdo se declarauit. petijt eniꝫ simpliciter qḋ interrogarenł que bona ex descriptis in libello possiderent.Et ita responsum est.facit qꝛ in libello singulariter scribuntur bona ꝛ cuilibet interrogationi responsum qḋ tenent in quibus particularibus interrogationibus nõ sunt illa ver

18 ba que fuerunt Johãnis.Nam respondẽs † interrogationi seu positioni intelligitur cõfiteri illud qḋ principaliter cõtinetur in positione.vnde si volo pbare qḋ centũ mutuaui titio defuncto ꝛ pono qḋ mutuaui titio defuncto.Cuius tu es heres.ꝛ tu simpliciter confitearis videris solum cõfiteri mutuũ nõ ꝙ sis heres:qꝛ illud videł dictum demõstratiue nõ ponẽdo seu affirmãdo.l.cũ tale.§.falsam. ff.de cõdi.ꝛ demõ.ita dicit specu.in ti.de positio.§.vij.versi.xi.ꝛ tenent do.An.ꝛ latinus.do.Abb.in.c.j.de mutuis petitio.ꝛ Bal.in.c. fi.eo.ti.ꝛ matesillanus olene in suo not.xxxiij.ꝛ tradit Oldra.in cõsilio.cclxij.incipit do.Egidius:ita in casu nostro censeał responsuꝫ super possessione dictorũ bonorũ nõ qḋ fuerint talis qꝛ illa verba fuerunt ad demonstrationẽ adiecta.ꝛ probant predicta ex his que ponit Bar.in.l.si cui serui.§.a filio.ff.de leg.primo.Ex cui⁹ dictis colligitur qḋ ita demum videł quis fateri qualitates ꝛ contẽta i positio.qñ fateręł quis omnia ꝛ singula vera alias secus:qḋ nõ fuit i casu nostro.de quo etiã per imo.in.l.si qs a filio eo.titu. ꝛ est bon⁹ tex.ꝛ ibi Bar.in.l.creditor.§.titia.ff.de lib.lega.¶Secundo rñdeo

19 qḋ licet † expresse fuissent cõfessi ꝙ possiderẽt talia bona que fuerũt Johãnis.Tamẽ talis responsio potest intelligi qḋ fuerũt Joã.ratione possessionis nõ dominij vel quasi tantuꝫ:qꝛ ita se habet cõis vsus loquẽdi.Argumẽto glo.in.l.ij.in prin.ff.de ori.iuris ꝛ declarat bar.in rubrica.ff.de no.ope.nũ.Tum quia ita suadet rõ subiecte materie qꝛ nõ debebãt fieri ante litis contesta.interrogationes super meritis cãe.Et sic super dominio vel quasi dicti Johãnis.vt dictũ est argu.l.si vno.ff.locati ꝛ eius qḋ tradit Jo.de imo.in dctã

20 rubrica de no.ope.nun.¶Benefacit † quia videł ꝙ respõsio sit interpretãda secũdum intentionẽ respondẽtis.Et vt minus ledat argu.c.ij.de regularibus:ꝛ eius qḋ no.Inn.in.c.dudũ el.ij.de electioni.ꝛ oldra.consilio.clxxxij.ꝛ eius qḋ dicunt do.Anto.ꝛ do.Abba. in.c.j.extra de plus peti.ex quibus apparet clarissime sublatũ hoc secundũ fundamentum.¶Tertiũ fundamentum sit qꝛ dicitur qḋ Jo.ꝛ simon in interrogatorijs per eos productis super quibus petunt testes examinari videnł fateri qḋ dicta bona in libello descripta fuerunt Johãnis.Sed hoc est omnino falsuꝫ.qꝛ hoc nõ asserũt quia dicũt ꝙ testes interroganł.An esset possibile qḋ fuissent alterius ꝙ Jo.qḋ nesciuissent in quorũ verborũ intelligẽda est ꝙ in casu quo testes dixerint dicta bona esse Johãnis interrogenł ꝛ supra.Et sic fuit tale interrogatoriũ factũ ad infringendũ pbationẽ testiuꝫ ꝛ obuiandũ probatꝫ.dominij Johãnis dictorũ bonorũ.omnino ergo debent operari cõtrariũ effectũ.l.legata.inutiliter.ff. de leg.primo.Nec cõtra intẽtionẽ.l.nõ omnis.ff.si certũ petał.¶Pre

21 terea † qui interrogat nõ cõfitetur vt no.Bal.in.l.edita in penult. col.C.de edendo ꝛ do.Anto.Abb.ꝛ alij in.c.quoniã ꝫ in verbo interrogatus de probatio.ꝛ do.Anto.ꝛ do.Abb.in.c.fi.de cõfessis.ꝛ do.Abb.in.c.examinata de iudi.Et Abb .in.c.pe.de iura.calum. dominicus in.c.j.de cõfessis in.vj.Bal.in.l.fi.§.fi.C.de rebus credito.¶Quartũ ꝛ vltimũ fundamẽtum sit in dictis testiũ. Et hoc est aduertendũ.Nam testes duo probant in effectu.Primũ est qḋ dictus Jo.possedit ꝛ fructus collegit tanꝙ verus dominus ꝛ possessor.Secundũ est qḋ dicta bona habuit ex successione paterna:vidẽdum est ergo an per predicta dicał probatum dominium vel quasi

22 dominiũ dicti Johannis.¶Circa primũ dicendũ est ꝙ † nõ. Nam lꝫ probetur qḋ possedit tanquam dominus vt in.l.ticia.ꝛ ibi Bar. ff.de solu.Et in.l.litibus.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj. Ad ideꝫ tex.ꝛ ibi no.Ang.in.l.ij.C.de acqui.pos.Et probetur dominiũ quatenus ex possessione presumił quis in dubio dominus prout declarat etiam Bar.in.l.quidã in suo.ff.de cõdi.insti.tamẽ talis probatio non est sufficiens in hypotecaria.Nam in tali actione deducił dominiũ vel quasi ipsius debitoris principaliter.Et nõ incidẽter vt ꝯcludit bar

23 to.ꝛ docto.in.d.l.rem alienã:ꝛ docto.in.d.l.cũ res.Sed † vbi dominium principaliter deducił non sufficit pbatio dominij ex sola possessione prout decidit bar.in.d.l.quidã in suo.ꝛ probał in.l.cũ res. ꝛ ibi no.C.de probatio.ꝛ in.c.fi.de causa poss.ꝛ proprie.ꝛ qḋ in hypotecaria dominiũ deducał principaliter probatur ratione cõcludenti:quia si deducereł incidenter sufficeret probatio possessionis debitoris quia quando deducił incidenter ex sola possessione pbatur dominium vt concludit bar.in.d.l.quidam in suo.Et docto.in locis proxime allegatis.Sed hoc est falsum:ergo pꝫ ꝙ nõ deducił incidenter sed principaliter.Sed quãdo principaliter nõ probatur

24 ex sola possessione.ꝛ in † terminis nostris decidit no.Innoc.in.c. illud extra de presum.vbi dicit ꝙ si quis probet se possedisse aliquã rem pro sua:ꝛ cum hoc cõcurrat fama nõ obtinebat super dominio Idẽ domini de Rota decisione.cccxxv.vbi dicunt ꝙ si pbo ꝙ possedi ꝛ habitus fui ꝛ reputatus dñs publice ꝛ cõmuniter:nõ obtinebo neꝗ super dominio neꝗ super quasi dominio: ꝛ ista dicta dicit esse notanda.ꝛ sequitur do.Abb.in.c.cum ad sedem extra de resti. spoliato.erat ergo necesse ex quo probał possessio sine ti.qḋ probaretur possessio.xxx.annorũ prout dicunt bar.ꝛ docto.in.d.l.reꝫ alie

25 nam.¶Circa secundum † cõcludo breuiter qḋ hoc qḋ habuit ex successione paterna non probet titulum per ꝙ dicał probari dominiũ vel quasi.Casus est in.l.nihil.C.pro herede.ꝛ ibi bal.plene disputat ꝛ concludit quod nõ probatur sufficiens titulus ad probandũ quasi dominium.Faciunt no.in.l.in suis.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ex hoc solido fundamento ab omnibus obiectionibus clarissime defensato apparet actorem nõ probasse sibi incumbentia.Igitur reus debet absolui.l.qui accusare.C.de edendo.c.cum ecclesia sutrina extra de causa pos.ꝛ proprie.Circa alia multa tacta in consilijs redditis in fauorem conuentoruꝫ me non extendo:quia hoc solũ sufficit.Laus Deo.Bartolomeus sozinus.

Consilium.cxiij.

¶An ille qui detinet rem comprehendatur in statuto loquente:de eo qui possederit vel tenuerit ꝛc.

Summarium.

1 ¶Possessio ex qua aliquis recepit affictum tenetur per nicolauꝫ ad affictum perpetuum.

2 Si aliqua possessio dicatur quesita illa dicitur aquisita immediate heredi.

3 Licet actus gestus potuerit geri nomine alieno illius ad quem negotium spectabat tamen censetur gestus vt ab herede ꝓprio noie.
4 Dictio aliquo est vniuersalis.
5 Absurdus intellectus est euitandus.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectũ. In causa vbertini cõtra Thomasium de freravãtibus arbitror partes domini iudicis esse i cõdemnãdo dictũ thomasium Et hoc virtute statuti positi sub rubrica de heredibus ⁊ hereditate. Quod statutum lz durũ videat̃ seruãdum est.l.prosperit.ff.qui ⁊ a quib⁹. ¶ Nã predictuз statutũ vult ꝙ ille qui post.xv.dies a morte defuncti inuenitur possidere vel detinere sit obligatus creditoribus hereditariis nõ obstãte repudiatione seu abstẽsione vnde ad veritatẽ illi⁹ alternatiue possederit vel tenuerit sufficit alterã verificari ad hoc vt qs oneribus hereditariis obliget̃.s.vel ꝙ possederit vel ꝙ tenuerit argu.eius qd̃ habet̃ in.l.si heredi plures.ff.de cõdi.insti.⁊ in.l.si is q ducenta.§.vtrũ.ff.de rebus dubi. Sed in casu nostro videt̃ vtrunq; interuenisse in persona dicti thomasii: ergo videt̃ creditorib⁹ he
1 reditariis obligatus. ¶ Primũ probat̃ † ꝙ dicat̃ possedisse. Nã possessio ex qua thomasius recepit affictũ tenebat̃ ⁊ tenet̃ per Nicolaũ Johãnis ad affictũ perpetuũ. Et sic dictus Nicolaus possidebat ⁊ possidet naturaliter.vt in.l.naturaliter cũ ibi plene no.per Bar.⁊ doct.ff.de acqui.posses. Et ponit Bar.in.l.j.ad fi.eo.ti. Ergo cum dictus Nicolaus soluerit affictũ dicto Thomasio dicit̃ eũ possessorem fecisse: licet secus esset qñ fuisset simplex colonus prout probat̃ in.l.quãuis.§.si cõductor. Et ibi moderni: hoc tenẽt maxime domi. Alex.de imo.ff.de acqr.posses. Et no.glo.in.l.si qs ante.ff.eo.tit.⁊
2 glo.magna in.l.si vt certo.ff.cõmodati. ¶ Sed † ad hoc fundamentum posset pars aduersa respõdere ꝙ hoc fundamentũ procederet qñ proprio nomine recepisset. Sed in casu nostro ex quo erat procurator fratris heredis presumitur recepisse nomine fratris: argu.l.post mortẽ cum ibi no.ff.qñ ex facto tuto.vbi Bar.⁊ per bar.in.l.qui mihi donatũ.ff.de dona.vnde dato ꝙ aliqua possessio diceret̃ quesita illa dicit̃ acquisita imediate hr̃di: ⁊ sic domino suo vt i.l.j.§.per ꝓcuratorẽ cũ ibi not.ff.de acqui.poss. ¶ Sed ista respõsio tollitur ex plurimis Primo ex quo dict⁹ Thomasius dixit se affictuз recepisse a suo fictaiuolo. Nec fit aliqua mẽtio d̃ mãdato neq; de herede censetur nomine proprio recepisse.l.⁊ magis.ff.de solu. Et ꝓbatur ex his que ponit Bar.in.l.post dotẽ in tertia lectura ⁊ in.vj.
3 lectura.ff.soluto matrimonio. ¶ Confirmat̃ † in specie in materia ꝓpria per ea que ponit Bar.in.l.gerit in.iii.q.principali in ver.secũdo modo.ff.de acqui.here.vbi dicit ꝙ licet actus gestus potuerit geri noie alieno illius ad quẽ negociũ spectabat tamẽ in dubio censet̃ gestus vt ab herede proprio nomine.arg.d.l.⁊ magis.⁊.l.si stipulatus.§.grisogonus.ff.de verbo.obliga.⁊ ponit Bal. in.l. potuit in x.qõne.C.de iure delibe. ¶ Secũdo respondet̃ ꝙ statutũ censet̃ tollere defensionem quã ipse allegat dũ dicit qd̃ ille qui possederit nõ possit defendere ꝑtextu dotis matris vel amite aut alio aliquo iu
4 re que † dictio aliquo est vniuersalis vt no.gl.in cle.vnica in verbo partium de foro compe. Et imo.in.c.fi.de dona.vnde non potest alligare ad exonerandũ se.qd̃ tñ fratris ⁊ eius nomine hoc fecerit saltem quãdo tũc hoc nõ expressit. ¶ Secundũ qd̃ detinuerit ꝓbat̃ posito ꝙ nõ possedisset ex eo quia stetit in domo hereditaria ⁊ habitauit simul cũ fratribus: vt ꝓbatur in.l.stipulatio ista.§.hi quoq;.ff. de verbo.obliga. Et lz dicãt hoc fecisse ꝓcuratorio nomine: tamen nõ creditur ad sui exonerationem ex quo dicit recepisse a suo ficta
5 iuolo. Et sic presumitur ꝙ nomine ꝓprio: vt dictũ est.⁊ posito † qd̃ nomine fratris hoc fecisset vel iure familiaritatis: tamẽ dicit̃ detinuisse.nam ⁊ procurator colonus ⁊ similes dicunt̃ detinere: vt in.d.l.j.§.per procuratorẽ.⁊ in.l.ꝙ in eo in prin.⁊ in.l.quãuis.§.si cõductor.ff.de acqui.posses.vnde verificant̃ verba statuti dum dicit vel detinuerit ⁊ sic verificatur dispositio.l.j.§.si is qui nauẽ.ff.de exercito.l.j.§.loquitur.ff.de flumi. ¶ Cõfirmatur ista cõclusio.nam statutum vult ꝙ si possederit vel tenuerit nõ possit se defendere ꝑtextu dotis materne vel amite: ⁊ loquitur generaliter ⁊ sic generaliter dз intelligi siue mater sit viua siue mortua.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de lega.prestan. Sed matre viua non potest se defendere nisi ꝙ vel tenuerit vel steterit nomine matris vel iure familiaritatis: ⁊ tamen statutum vult qd̃ sit obligatus: ⁊ vniuersaliter subdit quod nõ possit se aliquo alio iure defendere. ¶ Confirmat̃ ista opinio propter verba statuti dum dicit. Sed bona ipsius hr̃ditatis exiuerit seu deseruerit ꝙ statutum vult ꝙ nullo mõ stet in bonis hr̃ditariis si nõ vult debitis hereditariis obligari: ⁊ si dicat̃ hoc videt̃ absurdum ꝙ qui detinet vel iure familiaritatis vel alieno nomine obligetur vñ absurdus intellectus est euitandus.l.nam absurdum.ff.de oper.libe. ¶ Respondeo quod statutum fratrum fuit ad euitandas fraudes ne sub nomine fratrum matris vel alterius quis staret in possessione ⁊ potiretur rebus hereditariis ⁊ oneribus non satisfaceret prout contingit in casu nostro.quia clericus solus adiuit cum beneficio inuentarii ⁊ alii repudiarunt ⁊ tamen iste semper potitus est rebus hereditariis in fraudem creditorum ad quas fraudes remouẽdas hoc statutum emanauit. Laus. Deo. Bartolomeus sozin⁹.

¶ Consilium.cxiiii.

¶ Summarium.

1 Descendẽtes non transmittunt hereditatem ascendentium ad ascendentes.
2 Statutũ excludẽs filias extãtib⁹ mascul' ĩtelligit̃ ⁊ adeũtib⁹ hr̃ditatẽ
3 Licet ex forma statuti habeatur qd̃ in dote filii succedãt titulo vniuersali ⁊ transmittant hereditatem ad quoscũq; tamẽ talis transmissio nõ videtur fieri in preiudicium filiorũ.
4 Filia semel exclusa a masculo in perpetuum est exclusa nec mors masculi patrocinatur ei.
5 Transmissio que fit ex potentia suitatis fit cum priuilegio excludẽdi sororem.
6 Hereditas licet transmittatur ex quo fingitur prius filio acquisita attenditur qualitas persone ipsius filii.
7 Si filia primo in hereditate matris excluditur a filio demum mortuo filio ex forma statuti excluditur a patre.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Presens cõsultatio in aliquibus supra plene discussis est satis clara.⁊ in aliquibus aliquid cõtinet dubitationis ⁊ omnia fuerunt abũde ⁊ vtiliter enucleata: vnde breuiter rem ipsam absoluam ponendo
1 aliquas cõclusiones. ¶ Prima † cõclusio sit ista qd̃ hereditas domine Cassandre per Raynerium eius filiũ qui decessit hereditate nõ adita attẽto mero iure cõi nõ fuit trãsmissa ad carolũ eius patrem ⁊ hoc siue teneamus cõmunẽ opi.que habet qd̃ descendẽtes nõ trãsmittant hereditatẽ ascendẽtium ad ascendẽtes quã tenẽt Bart.⁊ magis cõmuniter alii in.l.j.C.de his qui ante aper.⁊ Bar.⁊ magis cõmuniter docto.in.l.ventre.ff.de aqui.here. Siue opi.quam tenet Bal.in.l.nõ pro numero.C.ad officia.qui tenuit qd̃ nõ transmittit ad minus quando extant fratres vel sorores per illũ tex.⁊ sequunt̃ principaliter doct.⁊ notabiliter absoluit hanc opi. Jo.de imola in l.ventre.ff.de acqui.here.⁊ tenẽdo qd̃ dictus Raynerius nec adiuerit nec trãsmiserit hereditatẽ nõ aditam nõ est dubium quod dicta Maria nõ fuisset exclusa vigore statuti florẽ.imo insolidũ ad hereditatẽ dñe Cassandre fuisset vocata per ius accrescẽdi.l.j.C.qñado
2 nõ pe.par. Quoniã † statutum excludẽs filias extantibus masculis intelligitur ⁊ adeuntibus hereditatẽ iuxta not.per Bar.in.l.si ad certum ⁊ per Bar.⁊ alios in.l.si quis posthumos.§.si filiuз.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ in hoc nõ esset vlterius insistendũ.⁊ sic redditur superflua questio nũquid filia esset exclusa ab illis ad quos esset trãsmissum ius adeundi de iure cõmuni cũ nulla de iure cõmuni fuerit fa
3 cta trãsmissio. ¶ Secunda † cõclusio sit ꝙ licet ex forma statuti habeamus qd̃ in dote filii succedant ti.vniuersali ⁊ trãsmittant hereditatem ad quoscunq;: vt patet ex forma statuti sub rub.qd̃ succedat̃ in dote ⁊c.tamen talis trãsmissio non videt̃ fieri in preiudicium filiorum. Et ista conclusio procedit de plano tenendo illam opi.ꝙ lз filii in potestate ex potentia suitatis transmittant hereditatem ad quoscunq; heredes iuxta plene no.in.l.si fratris.C.de iure delib.nõ transmittat cum bñficio excludendi sororẽ ex forma statuti prout late desinit Bar.de saly.in.l.j.C.de adulte.⁊ Bar.de Saly.in.l.fi.C.de repu.here.rationes nõ refero: ibi videri possunt. Sed tenẽdo aliam opi.quã tenuit vgo.de fontana quẽ refert ⁊ sequit̃ Cy.in.d.l.j.C.de adulte.ꝙ filii trãsmittant ex potẽtia suitatis cum beneficio excludendi sororem ad quoscũq; etiam extraneos. Idẽ videretur dicendum in casu nostro quando ex forma statuti hereditas matris in dote transmittatur per filios ad quoscũq; extraneos prout vide
4 tur fuisse de intentione † Bal.satis clare in.c.j.§.fi.epm vel Abba. vbi vult qd̃ filia semel exclusa a masculo in perpetuũ est exclusa nec mors masculi patrocinet̃ ei.⁊ clarius hoc aperit Bal.in auc.in quibus.C.de secũdis nup.vbi argu.illius glo.vult qd̃ si filius post mortem patris momento viuat tamen femina in perpetuum censetur exclusa: ⁊ sic aperit Bal.qd̃ etiaз si filius decedat hereditate nõ adita ꝙ filia excludatur ex quo requirit qd̃ saltem momento tempore viuat in quo momento videtur impossibile qd̃ detur legitima aditio seu immixtio per ea que habentur plene per Bal.in.l.is potest ff.de acqui.here. Nec Bal.illam aliquo modo presupponit: ⁊ sic videtur aperte velle quod per filios heredes femina excludatur.⁊ ꝑm hanc partem cõsuluit bal.in consilio quod incipit factum preponitur.⁊ refert Lodo.roma.in.l.ventre.ff.de acqui.here.vnde sicut qñ ex forma statuti filia excluditur nec in statuto de transmissione tractatur tamen ex quo ex alio capite de iure communi filius hereditatem transmittit filia excluditur: Ita in casu nostro cum filia excludatur ⁊ ex alio capite filius transmittat ex forma alterius statuti satis videbatur consonum qd̃ ille ad quem ius adeundi transmitteretur excluderet filiam sicut filius. Nam Bar.in.l.j.§.si filium.ff.de bo.poss.contra ta.⁊ in.l.ii.§.⁊ si sint.ff.ad tertul.loquitur quando

filij masculi repudiassent hereditatem vel alio modo essent incapa ces: quibus casibus filius nihil trāsmittit: secus quādo tacens dece dit ⁊ pōt transmittere quia est capax quo casu procedunt termini nostri: vnde satis dubia esset presens consultatio in istis terminis 5 simpliciter. ¶ Posset tamē † forte attentari qd saltem portionem so roris non trāsmiserit dictus Rainerius: ⁊ quod sit differentia in ter transmissionem que fit ex potentia suitatis ⁊ istam vt dicamus qd quando fit ex potentia suitatis fiat cum priuilegio excludendi so rorem quare trāsmittitur vt acquisita. cum immediate post mortē acquiratur filio. l. in suis cum materia. ff. de libe. ⁊ posthu. lz habe ant beneficium abstinendi quod nō operatur nisi in illis in quib⁹ vertitur fauor ipsius filij iuxta no. in. l. si filius qui patri. ff. de vul 6 ga. ⁊ pupil. ⁊ ideo † licet hereditas transmittatur ex quo fingitur prius filio acquisita attenditur qualitas persone ipsius filij qd pa tet quia transmittitur ad extraneum cum beneficio abstinendi qd competit filio non extraneo. l. si quis filium. §. j. ff. de acqui. heredi. hoc etiam deducitur. Nam filius transmittit querelam ad nepotē ⁊ tamen agitur tantum demeritis ⁊ de meritis filij. ⁊ non nepotis vt est casus in. l. si quis. §. fi. C. de inoffi. testa. secus autem fit in trās missione de qua agimus quare nō transmittitur hrditas vt acqui sita vere vel ficte sed vt acquirenda. Ei tunc bene succedat vna ratio assignata per Barto. de saly. in. l. j. C. de adulterijs qd hrditas trās mittitur vt adeunda. d. l. j. C. de his qui ante aper. ta b. ergo debet at tendi qualitas persone succedentis quare tale priuilegium persona le est: ⁊ mutata persona mutatur priuilegium. l. quia personale. ff. soluto matrimonio. l. Paulus. §. j. ff. de acqui. here. ⁊. l. non patro nus vbi casus no. ff. de legat. ij. Et per hoc tex. in. l. j. §. si filius. ⁊ qd ibi per Bar. ff. de coniun. cum emā. lib. vbi si nepos subintrat locū patris attenduntur qualitates ipsius nepotis ⁊ non filij. Cuz ergo in casu nostro hereditas non fuerit quesita per filios lz fuisset trās missa vt adeunda attendi debeat qualitas patris in quē volum⁹ factam esse transmissionem. Sed quare res est dubia ⁊ consultatio ex alio capite redditur clara. idcirco hanc difficultatem quia nō ne 7 cessariam non determino. ¶ Tertia † ⁊ vltima conclusio sit qd posi to quod dictus Carolus successisset pro dimidia ⁊ data validitate etiam laudi de quo non intendo discutere per transitum ad secun da vota viuente filia priuatus fuit dictis bonis hereditatis ex do te vxoris per tex. l. femine. §. illud. C. de secundis nup. iuncta glosa que extendit dispositionem illius tex. ad maritum que glo. commu niter approbatur prout demonstrant primi consulentes ⁊ recte Et magis proxime hoc decidit ibi Saly. qui prout dicit primus consul tor vult quod si filia primo in hereditate matris excluditur a filio demum mortuo filio ex forma statuti excluditur a patre quod pa ter per transitum ad secunda vota perdit proprietatem: ⁊ dicit qd ita obtinuit de facto quanquam ergo hereditas peruenisset ad filiū ex quo tamen demum peruenit ad patrem videtur quod pater per transitum ad secunda vota priuetur successione quo ad proprieta tem. Sed videtur qd dicta opi. sit manifeste falsa. Nam aliquando sumus in lucris dotis ⁊ de his habetur in auc. neque virum quod ex dicta. ⁊ de his loquitur Cy. in auc. Sed is qui in. iij. q. de secun dis nup. Aliquando sumus in transuersalibus ⁊ tūc habemus tex. in. l. generaliter ⁊ in. l. hac edictali. C. de secundis nup. Aliquando ⁊ tertio sumus in prouentis ex permissione filiorum ⁊ tūc q̄ pater illam perdat non reperitur iure cautum: igitur non debemus dice re. Et videtur hoc fortissimum argumentum in ista materia. Et p hoc tex. vbi videtur casus ꝯ istam opi. in auct. de non eli. ij. nuben. §. optimum: vbi imperator corrigendo. d. l. femine. §. illud dicit qd sicut patres non priuant successione: ita: nec matres. Et sic pz quod licet in. §. illud matres priuarent tamen patres non priuabunt. Et consequenter quod non sit licita argumētatio: demum in auctē. de nuptijs. §. hinc nos euenit vult q̄ mater transeundo ad secūda vo ta priuetur successione filiorum in bonis prouentis a patre: ergo ta lis constitutio tanquam penalis ⁊ Correctiua non extendatur ad patrem nec hoc est absurdum. Nam ⁊ ante tex. in. d. §. optimum il lud idem erat quare mater priuabatur ⁊ non pater. ¶ Sed hoc non obstante licet multum vigere videatur adhuc vera videtur sentētia Bartolomei de Saly. Et ad dictam rationem respondetur quod ī matre aliud erat statutum q̄ in patre ob iuris necessitatez. quia ca sus ille in patre euenire non poterat. Nam ante tex. in auc. de here. que ab intestato. Mater succedebat filio etiam fratres habenti. d. l. femine in fi. Cū fratribus defuncti. Sz pater nō succedebat ei qua re fratres preferebantur patri vt est casus in. l. fi. C. ad tertul. ⁊. l. san cimus. C. communia de successio. ideo dici non poterat qd reserua re teneretur vtiq3 sicut mater quare eadem ratio. Et ita huic ratio ni respondet Bar. de Saly. Et confirmatur hec responsio quo ad penas secundarum nuptiarum fiet equiparatio mariti ⁊ vxoris p ut est casus in. l. generaliter. C. de secundis nup. Et ibi not. ⁊ glo. ⁊ docto. in. d. l. femine. ergo cum hodie pater succedat sicut mater vir tute interpretationis passiue ita pater sicut mater debet successione priuari. argu. eius qd habetur in. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falcidiam ⁊ in. l. qd vero. ff. de. ll. Et in. l. si quis seruo. C. de furti. Facit etiam quare vir ⁊ vxor sunt correlatiue vnde ratione correlationis ⁊ con nexitatis qd in vno disponitur in alium dispositum intelligitur p no. in. l. fi. C. de indic. vidui. Et ita in primis terminis cōsuluit in signis preceptor meus dominus Franciscus de acco tis de aretio ī ciuitate senarum: ⁊ subscripserunt se doctissimi viri ⁊ bononienses ⁊ senenses. Et secundum hāc partem etiam consuluit ⁊ arbiter as sumptus iudicauit genitor meus sequendo prefatam conclusionez Bar. de saly. in. d. l. femine. §. illud. ¶ Sed adhuc restare videt vnus scrupulus quod licet maritus quod lucratur ab vxore perdat quo ad proprietatem per transitum ad secunda vota. Item ⁊ heredita tem habitam a filijs ex testamento vel ab intestato per tex. in. d. l. fe mine. §. illud: tamen in casu nostro pater cōsecutus fuit a filio vigo re compromissi ⁊ laudi inde secuti: ⁊ sic cuiusdaz transactionis. iux ta no. in auc. Si vero contigerit. C. de iudi. Et per Bar. in. l. si socie tatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Quod autem hac via aquisita pa ter teneatur reseruare non reperitur iure mutatum. Ergo in tali materia penali ⁊ odiosa non fit extensio in regula odia ⁊ in regu la in penis de re. iur. in. vj. Et videt optimum argumentum qua re. l. non cauetur vt. d. §. optimum in auctē. de non eligen. secundo nuben. Sed ad hanc obiectionem: respondetur quod iura non cō siderant qua via ex persona vxoris res perueniat ad virum vel me diantibus filijs: sed tantum an illud processerit ex substantia con iugis premortui qd demum ex persona filiorum deuenit ad coniu gem superstitem: vt est casus qui iudicio meo si recte inspiciatur tollit hanc difficultatem in auc. de non eligen. secundo nubē. §. gre goriana. Et hoc aperte voluit Bal. in ratione decidendi per illum tex. in auc. ex testamento in vltimis verbis. C. de secundis nup. Et pro hoc est bonus tex in. l. femine in prī. in verbo vel cuiuslibet mu nificentie liberalitatis vbi non considerat quo ti. bona perueniant ad inferenduz penas de quibus ibi. Cum ergo idem postea dispo natur in bonis hereditatis a filijs pari ratione ergo sicut in princi pio non consideratur modus acquirendi ita ⁊ in fine. ⁊ sic etiaz da ta validitate laudi adhuc dictus Carolus amisisset proprietatem. Et ita concludo in premissis. De subscriptione requisitus vt supra conclusum est arbitror iuris esse. Ego Bartolomeus filius. d. Ma riani sozini. Laus. Deo.

¶ Consilium. cxv.

¶ An donatio facta filio in potestate adiecta conditione q̄ si bo na alienauerit talia bona deueniant in ecclesiā valeat. Et an talis conditio reuocari possit.

¶ Summarium.

1 ☞ Donator an possit in donatione rei sue legem apponere.
2 Donatio facta filio donatario existenti in potestate an dicat nulla
3 Jus acquisitum ecclesie non potest preiudicare.
4 Donatio facta filio in potestate est ipso iure nulla.
5 Quando donatio filio facta in potestate excedit quingētos aureos legales non confirmatur morte etiam infra quingentos.
6 Quando donatio fit ad pias causas non requiritur insinuatio.
7 Si in testamēto est institutus laicus licz sint ibi relicta ad pias cau sas tale testamentum regulari dz ſm leges ciuiles.
8 Filio alienante contra preceptum si bona sint donata ecclesie cēsen tur dicta bona translata in ecclesiam in penam filij alienantis con tra preceptum.
9 Ex quo donatio est ipso iure nulla: nulluz est etiā preceptū penale.
10 Preceptum de non alienando intelligi debet ⁊ regulari ſm natu ram contractus donationis super quo appositum est.
11 Sententia nulla non dicitur sententia.
12 Ante euentum casus potest donator consentiente donatario pa ctum tollere.
13 Prohibitio de non alienando in contractu non impedit transla tionem dominij.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Videbatur prima consideratione dicendum quod dictum Hospi 1 tale sancte Marie noue possit agere ad dicta bona alienata † Naz clarum videtur quod donator possit in donatione rei sue legez ap ponere q̄ aliquo casu adueniente res perueniret ad tertiuz. Casus est in. l. in traditione. Et ibi no. ff. de pactis. ⁊ in. l. legem ⁊ in. l. cum res. C. de donat. Quinimo ex tali pacto seu stipulatione acquirit actio tertio sine cessione. Casus est no. in. l. quot. C. de donatio. que sub modo. Et declarat Bar. ⁊ sequuntur cōmuniter docto. in. l. sti pulatio ista. §. si stipulor. ff. de verborum oblig. ¶ Sed in casu no stro Antonius donator apposuit legem q̄ casu quo filius aliena ret bona donata deuenirent ad dictuz hospitale. Et extunc illa do nauit notario recipienti nomine hospitalis. Que qdē cōditio do nationis videtur purificata quo ad bona per filium alienata. Igit dicta bona dicuntur hospitali donata. l. cedere. ff. de verbo. obliga. ⁊ consequenter videtur quod potuerit agere ad dicta bona. ¶ Nec

videbat

2 videbatur † obstare qd dictus filius donatarius esset in potestate Et sic donatio sibi facta diceretur nulla: vt in.l.donat.C.de dona tio.inter virum et vxorē. Et in.l.j.§.si pater.ff.pro donato cũ simi libus. ¶ Quādo ad hoc videbatur posse responderi q ex quo i in strumento fuit facta traditio bonoꝝ. tamē pro reseruatione vsufru ctus iuxta.l.quisqs.C.de dona.tñ etiā pro cõsti.precarij.et in.l.inter dum cũ ibi no.ff.de acqui.pos.talis donatio fuit morte patris con firmata: vt in.d.l.donatione iũcta.l.papinianus cũ ibi no.ff.de do natio.inter virũ et vxoreꝫ. Et tꝫ glo.in.l.fi.que cõmuniter approba tur.C.de dote cauta nõ numerata. ¶ Nec iterũ videbat obstare qd fuerit reuocatum preceptum de non alienādo. Et casu quo solũ re uocari nõ posset fuit donatio reuocata: et sic non potuit morte con firmari. Casus est in.l.cũ hic status.§.ait oratio.ff.de donatio. iter virum et vxorē: et casu quo potuisset solum preceptũ reuocari: tũc di citur qd ex quo filius nõ venit cõtra preceptum de non alienando nõ dicitur purificata cõditio donat. facte. Et sic nõ videtur qd ho spitali fuerit aliquid acquisitum.d.l.cedere diem. ¶ Nam etiam ad hoc videbatur posse responderi qd ex quo tali casu adueniente no tarius est stipulatus vice hospitalis ex titulo donat. videtur quod

3 dicto casu adueniente † acquisitũ fuerit ius ecclesie non potuerit ec clesie preiudicare. Argu.eius qd notabiliter ponit Bal.in.l.cũ a so cero.C.de iure dotium: et glo.in.l.si ego.ff.de nego.gest. et quod per illam glo.dicit Joan.de imola in.c.potuit extra de locato vbi vult qd ille qui stipulatus est pro se et filiis nõ possit filiis preiudicare: et in terminis nostris videtur tenere dominus Rafael cuma. et Mo derni maxime dominus Jo.de imola qui hoc plene examinat in.l. qui rome.§.flaui9.ff.de verbo.obli.vbi dicendũ. ¶ Quibus tamen non obstantibus que vere nõ obstant contrariam sententiaꝫ verio rem existimo: q immo conuenti a dicto hospitali sint absoluendi

4 et pro fundamento huius conclusionis cõcludo. ¶ Primo † q dctā donatio facta filio in potestate fuit ipso iure nulla: vt in.d.l.j.§.si pater.ff.pro donato. et traditur in.l.fi.C.de inoffi.danatio. et plene notant Bar. et docto.in.l.frater a fratre.ff.de cõdi.indebi. ¶ Secũ

5 do concludo † qd dicta donatio velut pura fuit morte confirmata vel non potuit morte confirmari patet quia dicta donatio facta fi lio excessit quingētos aureos vt ex petitiõe met actoꝝ apparet vt mi hi narratur. sed quando donatio filio in potestate excedit quingen tos aureos legales non confirmatur morte etiam infra quingētos casus est singularis in.l.in donatione.C.de dona.inter virũ et vxo rem. et glo.assignat rationem quia duobus caret adminiculis.s. ra tione rei. et ratione persone. Et ita decidit ibi Bar.de saly. et in pri mo anno studij pisani ita consului: et fuit approbatũ consiliũ p to

6 tum collegium pisanum. ¶ Nec obstat † si dicat q quando donatio fit ad pias causas non requiritur insinuatio: vt cõcludit Specu.in ti.de instru.edi.§.porro versi.vltimo. et Jo. An.ibi in addi.allegan do pyleum ita disputando tenuisse: et tenet Bar.in.l.illud.C.de sa crosanc.eccle. ¶ Nec videbat huic rationi obstare quod donatio fu erit facta filio et sic insinuat. nõ requirat. vt in.d.l.donatio. Quia ex quo bona in casu alienationis debebant in piam causam perue nire videbat de ea iudicandũ sicut de donatione ad pias causas si cut in simili dicimus q quādo legatum est factũ persone prophane que post mortē habet restituere ad pias causas sicut de legatis factis pie cause immediate nõ detrahitur falcidia: ita de isto legato. Ar gu.l.cũ dotē vbi hoc tenet Paulus de cast. in lectura paduana.ff. ad.l.falcidiā. et tꝫ Bal.in.l.auia.§.titio per illũ tex.ff.de cõdi. et de mon. et Ludo. Roma.in.l.marcellus.§.q aũt.ff.ad trebel. ¶ Sꝫ ad omnia premissa ego respondeo q predicta procedunt quando cer tum est q post mortē alicuius bona debent in piā causam perueni re: secus si sub aliquo cõditionis euentu. Jta cõcludit no. Ludoui. Roma.in suo consi.ccvj.incip.in Christi nomine lꝫ ex cõmuni con clusione. et dicit hoc esse de mēte Bal.in.d.l.auia.§.titio: et ita tenet dominus Alexander de imo.preceptor meus in.l.j.§.ad municipi um.ff.ad.l.fal. et in.d.l.cũ dotem et in.d.l.marcellus.§.qd aũt. ¶ Pre terea principalis dispositio fit laico vnde rõne solẽnitatis requisi te in ipsa principali dispositione seruari debet leges ciuiles: quia li

7 gantur actus laicoꝝ. ¶ Et pro hoc in fortioribus † terminis addu co q voluit do. An.in.c.q clericis extra de foro compe. vbi vult q si in testamēto est institutus laycus lꝫ sint ibi relicta ad pias causas tale testamētum regulari dꝫ secũdũ leges ciuiles quo ad solẽnitateꝫ etiā quo ad relicta ad pias causas. Secus quādo principaliter eēt pia causa instituta vt in.c.relatũ extra de testamentis. ¶ Ex quib9 concluditur qd dicta donatio fuit nulla nec potuit morte confirma ri. ¶ Jllud auteꝫ qd dictuꝫ est vel qd dicta donatio fuit vt pura mor te confirmata vel non fuit morte confirmata probatur. Nam aut dicimus qd dictus Antonius donator potuit dictum preceptuꝫ de nõ alienando remouere stante dicta donatione. Et habeo proposi tum quia donatio fuit vt pura sine onere non alienādi cõfirmata Et hoc quando non obstaret defectus insinuationis alias nullo modo potuit morte cõfirmari. ¶ Aut dicimus q nõ potuit dictum preceptũ reuocare nõ reuocata donatione: et tũc ex quo hoc casu vo luit donationem esse reuocatam non potuit donatio morte confir mari. Casus est in.d.l.cum hic status.§.ait orõ.ff.de donatio. iter virum et vxorem. ¶ Quibus presuppositis ostenditur manifeste q dicto hospitali nullum competit ius. Nam aut volumus tenere q dictus donator potuerit dictum preceptum remanere de non alie nando Et sic donatio remāsit pura sine onere dicti precepti. Et tũc clarum est qd alienādo nõ euenit conditio donationis que fuit qd casu quo alienaret cõtra preceptũ bona censerentur donata hospi tali: sed remoto precepto nõ dicit cõtra preceptum alienasse. Jgit deficiente cõditione seu cõditione nõ purificata agere nõ põt.l.hoc iure et.l.in illa.ff.de verboꝝ obli.cuꝫ ibi no.cum vulgarib9. ¶ Pre

8 terea † ex quo filio alienāte cõtra preceptũ dicta bona sunt donata ecclesie censentur bona translata in ecclesiā in penā filij alienātis co tra preceptum: vt est casus in.l.pater seuerinā.ff.de condi. et demõ. secundum intellectum Bar. et cõmunem. Sed nõ possumus dicere filium incidisse in penam ex quo non fuit in aliqua mora faciendo vel nõ faciendo iuxta no.in.l.nuda.C.de cõtrahenda et cõmit.stipu latione. Et no. Bar.in.l.ita stipulatus in.vj.q.principali.ff.de ver bo.obli. Et hec via videtur verissima.s.qd dictum preceptuꝫ potue rit remoueri. ¶ Primo † quia ex quo donatio fuit ipso iure nulla fuit nullum etiā preceptũ penale glo.est ordina.in.l.patronus.§.pa tronum.ff.si quid in fra.patroni.vnde dicit bal.in.l.si absentis.C. si certum petat qd si nõ tenet contractus nõ tenet preceptum. alle gat tex.in.l.fi.ff.de consti.pe. Et illũ tex.allegat etiaꝫ Bal.in.l.si ex cautione in secũda col.C.de non nu.pe. Et probatur ex his que po nit Bal.in.l.ex testamento.C.de fideicõ. et in.c.j.§.si quis: de feu. da to in vicem.l.cõmissorie. ¶ Secũdo q lex resistit donationi inter pa trem et filium et inter virum et vxorem vt est casus in.d.l.dona.in pn ci.ergo sicut non valuit donatio nõ valuit preceptum penale adie ctum. vt concludit Bar.in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obli ga. Et est casus i.l.stipulatio hoc modo cõcepta et in.l.si homo mor tuus. et tradit Bar.in.l.ita stipulatus in.x.opp.eo.titu. ¶ Tertio et

10 vltimo quia † preceptum de nõ alienādo intelligi dꝫ et regulari se cundum naturam contractus donationis super quo appositũ est argu.glo.in dicto.§.patronum: et.l.si stipulatus.ff.de vsuris et eius quod habetur in.l.fi.ff.qui satis.cogā. et in.l.fi.C.de non num.pecu. Sed donatio inter patrem et filium potest p patrē reuocari: ergo et preceptum Argu.eius quod no. Bal.in.l.si quis in prin. testamen ti.ff.de leg.iij. Et Jo. An.in regula quod semel de regulis iur.i.vj. et glo.in.c.fi.de procurato.eo.lib. ¶ Ex quibus patet manifesta re sponsio ad id quod in contrarium allegatur q non potuit reuoca tio fieri in preiudiciuꝫ ecclesie per no.in.d.§.flauius quia loquũtur quando donatio est valida et pactum seu cõditio apposita in dona tione est valida: quia tunc quesitum est ius ecclesie: puta quādo est facta donatio et post mortem donatarij res est donata ecclesie et no tario stipulanti. Nam tunc si donatio est valida acquisitũ ē ius in spe infallibili post mortem donatarij: ideo sibi per donatorē nõ po

11 test preiudicari etiā donatario cõsentiente. Sed † i casu nostro do natio fuit nulla et preceptum nullum: vt dictum est: Jgitur ecclesie non fuit viuente patre aliquod ius quesitum q ex actu nullo non acquiritur aliquod ius. nā q nullum est nullum producit effectuꝫ l.nõ putauit.§.nõ quis.ff.de cõtrahen. Et ibi per Bar. et in.l.iiij.§. cõdemnatũ cũ ibi no.ff.de re iudi. Jtē q nullũ eũ nomen illi9 cõtra ctus nõ meret et ideo snĩa nulla nõ dr snĩa.l.fi.C.de sen.ex picu.re ci. Et in clementina pastoralis de re iudi. Jtē a pari procedunt ali quid factum non esse vel nulliter factum.l.j.§.in quib9.ff.q cuiusqꝫ vniuer.nomine et in.l.quot.ff.qui satis.cogantur. Et sic cum nullũ ius esset ecclesie quesitum non põt dici q reuocatio fieri nõ potuit

12 in preiudicium ecclesie. ¶ Preterea † videmus in casu fortiori qd quādo donatio fuisset valida sed appositũ fuisset pactũ q aliquo casu bona in ecclesiam deberēt peruenire q nõ fuisset stipulatione vallatum lꝫ ius esset quesitũ ecclesie iuxta.l.quotiēs.C.de donatio. que sub modo: tñ añ euentũ casus põt dõator cõsentiēte donatario illud pactũ tollere vt cõcludit bar.p illũ tex.i.l.iij.de seruis exportā. dis Et bar.in.d.§.flauius et magis cõiter sequũtur doctores: Er go fortius in casu nostro qñ actus est null9 lꝫ speraret confirmari per mortē prĩs. ¶ Preterea vt dictũ ē dcā donatio erat reuocabilis et cõsequenter conditio et onus appositũ: Et sic est casus diuersus: Quia in casu doctoꝝ allegatorum in cõtrariuꝫ donatio erat irreuo cabilis et cõsequenter onus et cõditio: vnde reuocato onere et cõdi tione.cessat dõatio facta hospitali pꝑter tale pceptũ a quo habuit depēdentiā.ar.l.iij.§.fi.cũ ibi no.p glos. et Bar.ff.de lib.et posthu. Et no. Bar.in dicta.l.ita stipulatus in.x.oppositione. Ex quibus infertur q lꝫ postea fuerit morte cõfirmata: tamē fuit sine dicto pre cepto: Et sic filius alienando non fecit contra preceptũ: Et non in cidit in penam priuationis. Aut volumus tenere quod soluꝫ prece ptum non potuerit reuocari nõ reuocata donatiõe qd arbitror fal sum: Et tunc donator totam donationem reuocauit: Et consequē ter non fuit morte confirmata vt in dcõ.§.ait oratio. Consequen ter adhuc dici potest nulla: Et militant omnes rationes supra ad

3 ducte. ¶ Postremo † nõ obmitto qd probibitio de non alienando in contractu nõ impedit translationẽ dominij. l. ea lege. Et ibi bal. et Saly. C. de cur. bo. da. Et per Bar. in. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de ver bo. obli. ¶ Nec in dicto instrumento est apposita cautela aliqua per quam impediatur de quibus in. d. l. ea. l. et in. l. filius fami. §. diui. ff. de leg. primo. Et in. l. qui absenti. §. j. ff. de acqui. pos. vbi do. Alex. multas enumerat. Ex quibus infero qd cum in instrumento dona tionis dicatur qd adueniente casu alienationis exnunc donat bo spitali. Et sic anteq̃ donet ecclesie ponit alienationez in esse ex quo alienatio est actus per quẽ dominium trãsfertur. l. secũda. C. de fun do dotali cum vulgaribus non potuit post dominium translatuz per alienationem filij in emptores donãdo ecclesie dominium in ec clesiam transferre: per id quod habet in. l. stichus seruus. ff. de ma. te. et per Bar. et imo. in. d. §. diui. et Bart. et docto. in. d. l. qui absenti et pe. et Cy. in. l. fi. C. de rebus alie. non alie. Et sic non potest ecclesia petere tanquam sua bona. Nec contra possessores obtinere non ra tione dominij: quia non est domina. Non ratione hypotece q2 do nator tantuz obligauit bona ser Francisco. Nec hypotecaria est in tentata. Nec aliqua actione personali que non sequitur possessores l. j. §. si heres ad trebel. Ex quibus cõcluditur qd dicti cõuenti sunt absoluendi. Laus Deo. Bartolomeus sozinus.

¶ Et ita habito colloquio cõsuluerunt predictus do. Barto. sozi nus et do. Anto. de cochis et domi. Fran. de pepis florentini.

¶ Consilium. cxvj.

¶ An dies dicatur integer vtilis: si ex forma statuti tẽpore messiũ3 seditur tantũmodo de sero et idẽ tẽpore alicuius festiuitatis: et oc currat qd festiuitas incidit in dictis ferijs.

¶ Summarium.

1 Si vna hora diei puta de mane vel sero seditur non dicitur dies integer vtilis.

2 Si statutum dicat qd certi dies: licet semel ius reddatur: sint inte gri videtur fieri exorbitatio.

3 Dispositio facta in casu simplici in exorbitantibus non extenditur ad casum mixtum.

4 Absens ex causa reipublice non testatur propter lesionem etiam si vtiq3 lesus fuisset si non fuisset absens.

5 Quando quis in primo anno fuit impeditus iusto impedimento prosequi appellationem tunc datur secundus annus.

6 Dispositio in casu simplici non extenditur ad casũ mixtum.

7 Qualitas adiũcta persone vel rei de qua simpliciter disponitur nõ tollit dispositionem de illa re vel persona.

8 Si die dominico debentur oblationes vni: et die alicuius sancti al teri. et euenit qd die dominico cõcurrat festiuitas illus sancti: debẽ tur oblationes illi cui debentur die dominico.

9 Qualitas superueniens qñq3 variat rationem disponendi.

10 Statutum recipit interpretationem a iure communi.

Dominus labia mea aperiat

1 et spiritus sanctus illuminet intellectũ. In presenti † cõ sultatione illud qd facere videtur difficultatem est q2 de iure cõmuni videtur qd si tantũ vna hora diei puta de mane vel de sero ius reddi põt dies nõ dr̃ĩteger vtil' neq3 integer feriat⁹ Argu. l. aniculus la scda. ff. de ver. signi. et tenet Bal. in. c. j. quo tẽpore mi les: benefacit glo. in. l. j. in verbo põtificem dum sacra facit. Et qd ibi notat Bal. ff. de in ius vocãdo. Et ponit genitor meus in rubri ca de dilationib⁹ in materia dilationis i. xvij. articulo ergo statutũ qd vult qd tales dies censentur integri videt̃ esse exorbitãs a dispo sitione iuris cõmunis. Et cõsequẽter qd demũ ad casum nostrum extendi nõ debeat. argumẽ. l. qd vero. ff. de legib⁹. et regula ea que fi unt de reg. iur. in. vj. ¶ Ex quo presupposito videbatur inferri in ꝑ posito qd licet quando essent simpliciter dies feriati propter messes quibus diebus ex forma statuti redditur ius tantum in vesperis. et tamen censentur dies integri. ¶ Tamen ex quo illi dies sunt feriati alio respectu in honorẽ sancti Frãcisci et sancte Faustine: quib⁹ die bus licet ex forma statuti sit dispositũ quod reddatur ius in vespe ris tantum: statuta tamen non exprimunt qd tales dies feriati sint integri et ita censentur sicut qñ simpliciter essent feriati ratione mes sium Cõcludendum videbatur qd tales dies integri non censerent

2 duplici rõne. ¶ Prima ratio est quia † cum statutum dicat qd certi dies licet semel ius reddat̃ sint integri videtur exorbitans Et lo quatur in certis casibus nõ videtur extendendũ ad alios casus etiã ex similitudine vel maioritate rõnis per ea que no. gl. ordinaria cõ muniter approbata in auc. quas actiones. C. de sacrosanct. eccle. et ꝑ bar. in. l. omnes populi in materia interpretationis extensiue. ff. de iusti. et iure. ¶ Secũda rõ est quia statutũ loquitur quãdo sunt dies feriati rõne messium et sic in casu simplici. Nos autẽ sumus in casu quãdo sunt feriati nõ solum propter messes sed etiã propter dictas

3 festiuitates. Et sic in casu mixto: dispositio † autẽ facta in casu sim plici in exorbitantibus non extenditur ad casum mixtũ. l. vim pas sam. §. prescriptione. ff. de adulte. et. l. hoc legatũ. ff. de leg. tertio per Ange. et modernos in. l. ij. in prin. ff. de verbo. obli. Quibus tamen non obstantibus et alijs que in cõtrariũ adducuntur per. d. indica re debentem: arbitror cõtrariam sententiam veriorem. qd imo dies illi de quibus dubitatur debeant integri reputari et hoc ea potissi mum ratione q2 vt in alijs cõsilijs dixi: ex quo etiã si in talibus die bus nõ incidissent dicte festiuitates vtiq3 vna hora diei fuisset im pedimentum cautum: et tamẽ dies fuissent integri: igitur si concur rant tales festiuitates non dicitur causari aliqd impedimentũ ab

4 illis ex quo sine illis vtique partes fuissent impedite. Et vltra † al legata alias allego casuz in terminis i. l. is qui reipublice. ff. ex qui bus causis maio. vbi est casus quod absens ex causa reipublice non restituitur propter lesionem vtiq3 etiam si lesus fuisset si nõ fuisset absens qui casus decidit nostrã dubitationez. hoc idẽ cõfirmo naz propter ferias tempus restituit̃ quatenus a ferijs lesio fuit causata l. sed et si per pretorẽ. §. sed cũ ferie. ff. ex quibus causis maiores. sed a dictis ferijs dictorũ sanctorũ nulla fuit causata lesio quia etiam si ne illis eadem lesio inducta fuisset: vt dicit textus in dicta. l. si is qui reipublice: Igitur nulla restitutio concedi debet. ¶ Confirmatur

5 † hoc idẽ per ea que voluit Jo. de imo. in. c. ex ratione in. xiij. col. in prin. extra de appella. vbi concludit qd quando quis in primo anno impeditus fuit iusto impedimento prosequi appellationem tũc da tur secundus annus secus si anteq̃ superuenit impedimentum fuit negligens quoniã etiam si non superuenisset iustum impedimentũ non potuisset causam expedire: quia tunc non concurrit causa iusta et necessaria que requiritur vt not. in. c. cum sit de appellationibus. item quia causa eodem modo fuisset pitura iuxta not. in. l. quo te. ff. si certum petatur et ista sequuntur moderni pusini in. d. c. ex rõne in formis col. xxviij. v. Aliquando et quarto. ¶ Et sic ex hijs et alias adductis concludo qd dictum impedimentum non dicitur a dictis festiuitatibus causatum ex quo sine illis idẽ causatũ fuisset: Et hoc solum fundamentum sufficeret ad victoriam. ¶ Sed vt in omnib⁹ domino iudicare debenti satisfiat respondeo particuliariter ad ad ducta incontrarium: Et ad ea que subtiliter incontrarium per do

6 minum iudicem adducuntur. Et ad primum † qd dispositio in ca su simplici non extenditur ad casum mixtum: Illud procedit quan do vtrunq3 ex simplicibus simul iunctis concurrint ad productio nem effectus de quo agimus. Secus quãdo causatur ab vno ex sim plicibus tantum: vt in casu nostro quia censetur dispositum in eo casu tantum et alterum extremum ex simplicibus nõ cõcurrit neq3 aliquid operatur: vnde deciditur vnus casus ex simplicibus. qua

7 litas † enim adiuncta persone vel rei de qua simpliciter disponit̃ non tollit dispositionem factam de illa re vel persona. Casus est in l. per adop. Et ibi per Bal. ff. de adop. et in. l. senator et in. l. senator3 filius in fi. ff. de senato. Et dicendum est in casu nostro: Quia cum dispositum esset qd in illis diebus semel ius redderetur in die et qd dies essent integri vtiles l3 superueniat noua qualitas ad idem nõ

8 tollitur dispositio simpliciter facta. ¶ Confirmatur † quia prima causa et principalis est quia sumus in tempore messium: Alia causa est accidentalis et secundaria q2 non semper illis diebus sunt dicte festiuitates sed variant: Igitur illa prima tanquam magis notabi lis attendi debet. l. qui habet. ff. de tutelis et vltra alias allegata in terminis nostris est glo. in. l. non verc. ff. ex quibus causis maiores et qd illa causa quam dico primam dicatur magis naturalis probat̃ ex hijs que ponit Bar. in. l. proconsul. ff. de offi. proconsulis et lega ti vbi dicit qd si die dominico debentur obligationes vni: s3 die ali cuius sancti alteri et die dominico concurrat festiuitas illius sancti debentur illi cui debentur die dominico: quia illa dr̃ causa natura lis. argu. d. l. qui h3 et tenent Cy. et alij. in. l. fi. C. de ferijs et Ludoui. Roma. in. l. ij. in prin. in. xvj. colum. ff. de verbo. obli. ¶ Confirmat̃

9 † hoc idẽ q2 quãdo qualitas superueniens variat rõnem disponen di: tunc illum casum lex loquẽs in casu simplici nõ cõprehẽdit: vt in. c. statutum de elec. in. vj. secundũ Ludo. Roma. in. d. l. ij. in prin. de verbo. obli. Secus si non variat. Et hic est casus noster q2 per ta lem qualitatẽ non causat̃ nouũ impedimẽtũ reddendi ius: cũ etiaz semel in die ius reddi debeat. ¶ Ex quibus p3 etiã respõsio ad illud qd accidẽs adueniẽs empt⁹. et c. q2 nõ variat rõnez disponẽdi prout in. c. statutũ de rescrip. in. vj. Itẽ quia qualitas de qua agimus non infert ad faciendũ diẽ feriatũ de se quia etiã sine dicta qualitate eẽt ¶ Ad secundã rationẽ supra incõtrariũ adductã. Respõdeo qd i ca su nostro decidit casus respectu messiũ et vindemiarũ et dũ dicit qd dies est feriatus ꝑpter festiuitates dicit qd nõ inducit aliquod im pedimentum nec causat aliquã lesionẽ vnde nõ sunt in cõsideratio

10 ne vt supra dictuz est. ¶ Confirmat̃ † quia iste casus decidit̃ passiua interpretatione. Nam in statuto veteri statutũ est qd multi dies q bus semel tantuz in die reddit̃ ius integri vtiles reputent̃ ergo eo dem modo interpretandũ est statutũ qd adicit alios dies vltra enu meratos q2 sicut statutũ recipit interpretationẽ a iure cõmuni. l. j. §. lex falcidia. Et ibi Bar. ff. ad. l. fal. ita ab alijs statutis: vt declarat Bal. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iu. Facit q2 ex quo per nouum statutum dicti dies augentur debet tale augumentum esse eiusdem

nature

cuius sunt alij dies.l.etiā cū ibi no.C.de iure dotiū cū vulgaribus ¶Ad idē accedit.Nā nulla alia ratio adduci potest in diebus qui integri vtiles reputantur nisi q2 semel in die ius reddit̃.ad hoc bonus tex.in.l.j.ff.de diuer.⁊ tempora prescrip.⁊ pt3 ex verbis statuti si recte inspiciat̃.Sed eadem ratio est in casu nostro iuncta dcā

11 qualitate festiuitatis:ergo est eadē.iuris dispositio.a†ratione em̄ etiam coniecturata potest argui extensiue vt per glo.⁊ Bald.in.l. quāuis.C.de fideicōmissis t3 Bal.in.d.l.oēs populi ⁊ saly.in.l.si serui vestri.C.de noxalibus.Et pro certo si statuentes fuissent de isto casu interrogati.Itē dixissent igit̃ talis interpretatio est admittēda.l.tale pactū in fi.ff.de pac.¶Confirmat̃ q2 statuta considerant effectū non modū ex quo volunt ꝙ dies quibus semel ius redditur reputent̃ integri vtiles:vnde nō est querendū q̄ sint hi dies ⁊ quomodo inducti fuerunt ꝑ ea que dicit Saly.super statuto ꝓhibente ne frumentū extra portet̃ in.l.si serui vestri.C.de noxa.faciunt no.per Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantu3.ff.de lib.⁊ postb.

12 Ex quibus est sublata secunda rō incontrariū allegata.¶Nec†obstant alia que incontrariū allegant̃.Et primo ꝙ iste ferie non possunt pacto tolli ergo nec ꝑ statutū.l.impossibile.ff.de pact.Quia ex quo sunt ferie inducte a statuto in his duob⁹ diebus de quib⁹ agim⁹ possunt contrario statuto tolli.l.nihil tā naturale.ff.de reg.iur.⁊ in.c.j.de re.iur.in antiquis.Et est casus ꝙ tollit possint in.l. quadraginta ⁊ ibi glo.⁊ Bal.C.de ferijs ⁊ illud argumentū procedit affirmatiue nō negatiue vt per bar.in.d.l.nō impossibile.¶Nō obstat secūdo loco quod dr̄ qd̄ est diuersa ratio.quādo cōcurrunt festiuitates q2 in mane iudices intersunt diuinis tempore vindemiar̄.¶Quoniā ista rō est friuola.satis est enim ꝙ semel in die ius reddit̃ propter qd̄ statutum reputat diē integrum vtilē:l3 eni3 de mane causaret̃ aliquod impedimētum hoc nō obstat ex quo statutū voluit ꝙ pro ea parte dies esset feriatus.Et imputet sibi qui se ad illam horā reduxit:vt probat tex.in terminis in.d.l.sed si ꝑ pretorē.§.sed tamē ferie.¶Minusq3 obstat tertio loco rō.quā dicunt fortissimā.s.quod ex quo statnētes sciebant qd̄ dicti dies festiui veniunt tempore vindemiarum non est credendū ꝙ voluerint facere statutum inutile.argu.l.si quando.ff.de leg.j.⁊ in.c.si papa de priuile.in.vj.¶Quoniā statutum nouū multū operat̃ ex quo si non fuisset statutum nouum dies fuisset in totum feriatus virtute antiqui statuti s3 ꝑpter nouum statutum pro parte est feriatus:Et dies integre vtilis censet̃ ⁊ sic satis est quod in hoc operetur iuxta no.per imo.in.l.iiij.§.ꝑtor ait.ff.de damno infecto.Et ꝑ do.Ant. ⁊ imo.in.c.causamq3 de rescri.¶Nec etiā obstat ꝙ vltimus ⁊ quarto loco dr̄ ꝙ vltimum statutum loquit̃ in specie de dictis festiuitatibus de qb⁹ agimus ergo magis d3 attendi ꝙ aliud statutū ꝙ loquit̃ in genere de dieb⁹ feriatis pro parte tantum.arg.eius qd̄ no. Bar.in.l.in sacris.C.de proximis sacr.lib.xij.⁊ in regula generi ꝑ speciē de reg.iur.in.vj.⁊ ꝑ bar.in extrauag.ad reprimendā in verbo non obstantibus.¶Nam illa procedūt qn̄ statutum generale ⁊ speciale sunt contraria:Sed in casu nostro non sunt ꝯtraria:q2 statutum nouum simpliciter disponit ꝙ in dictis diebus semel tantu3 ius reddatur:an aūt sint vt debeant reputari dies integri:hec non dicit statutum:vnde interpretari d3 ⁊ distingui a statuto veteri ꝙ censeātur integri ꝑ tex.in.l.sciendum.ff.q̄ satis.cogan.in prin.iuncta auf.auferat̃.C.de lit.conte.cum vtrobiq3 no.in glo.⁊ per Bar. in.l.nam ⁊ posteriores.ff.de legi.¶Non obstat quintū fundamentum ꝙ incontrarium adducit̃.s.ꝙ licet in statuto disponat̃ ꝙ in certis diebus pro parte feriatis vt in ferijs messium dies censeantur integri vtiles l3 pro parte sint feriati:tamen dies de quibus agimus q2 sunt in honorē Dei habent maiorem rationē ꝙ sint feriati vnde non d3 statutum extēdi ad istos dies.arg.glo.in cle.j.de re iudi.⁊ in clemen.ne romani de electio.Facit q2 dignius trahit ad se minus dignum:vt in.c.qd̄ id dubijs de consecra.eccle.vel alta. ¶Quia ad hoc respondetur qd̄ dicta qualitas l3 habeat maiorem rationem non alterat rōnem disponendi:igit̃ non alterat dispositionem:vt supra dixi.¶Item non minus†est attendēda causa originalis l3 nō ita digna.vt no.glo.in.d.l.non vere.ff.ex quibus causis maio.Et pt3 ex mente Bar.in.l.legatus ꝓconsul.ff.de offi.ꝓconsulis.¶Amplius clare respondeo concedat̃ ꝙ tales ferie attribuantur dictis festiuitatibus ⁊ qd̄ sit causa feriarum illis diebus Tamen clarum est ꝙ de mane tantum sunt feriati non de sero:vnde quero an ex eo quod propter illas festiuitates de sero non reddit̃ ius illa hora debent restitui ⁊ certum est ꝙ non q2 etia3 si non fuissent dicte festiuitates causatum fuisset dictum impedimentū ⁊ nō fuisset redditū ius nec fuisset dimidia dies restituta:Ergo ꝑpter dictas festiuitates non d3 dictum tp̄s restitui:per text.vbi est casus in.d.l.is q̄ reipublice ⁊ pro hoc pt3 rn̄sio ad multa que incōtrarium adducunt̃.¶Adducitur.vj.loco ꝙ pars instetit ꝙ eum expediretur vnde equu3 est ꝙ sibi succurratur ex equitate quā iudex poculis habere d3 in.§.no.insti.de legi.agna.succe.⁊.l.⁊ꝙ si ephe si.ff.de eo ꝙ certo loco.¶S3 h̄ nō est in cōsideratiōe q2 instātia currit:vt habetur in.l.ꝓperādū in principio cū ibi no.C.de iudi.⁊ tra

13

ditur in.c.pe.de iudicijs.¶Septimo loco allegat̃ ꝙ tpe messium dispensatur ꝓcedatur in causa interdicti restituende:⁊ tn̄ si tp̄s est feriatū in honorē festiuitatū supra dictar̄ nō posset procedi:et sic nō est eadē ratio ergo nō d3 statutū exorbitans extēdi.l.qd̄ vero ff.de legibus.¶Solutio dico ꝙ in cā restituende possessionis nō esset eadem ratio q2 tēpore vindemiarū posset procedi etia3 de mane ꝙ nō posset fieri tēpore illarū festiuitatū:⁊ illis cessantibus potuisset procedi sed in alijs causis est eadē rō ex quo nō pōt de mane procedi:⁊ illis festiuitatibus adhuc eodem mō nō potuisset de mane ꝓcedi:vt sepius dictū est.¶Octauo adducitur alia ratio diuersitatis quia ferijs inductis in honorem dei nō potest renūciari sed ferijs messium sic:iuxta no.in cle.sepe in verbo necessitatis de verbo.signi.⁊ in.l.si feriatis.ff.de arbi.per Bar.¶Sed ista ratio diuersitatis nō est in materia impedimenti de qua querimus in qua sunt similia ⁊ est eadem ratio:vnde non obstat dissimilitudo in alia materia.vt declarat notabiliter do.Abb.in.c.translato extra de consti.¶Preterea illa ratio ꝙ vtiq3 fuisset eodē modo pars impedita cessantib⁹ illis ferijs tollit hāc difficultatē.vt supra dixi ¶Ad aliud fundamētum de consuetudine nō respondeo quia in in margiā.allegatis.dicitur ꝙ non est in casu nostro et ita index videtur fateri.¶Postremo cum dicitur ꝙ ista interpretatio est benignior ⁊ conformis iuris disposit⁹.ergo amplectanda.!.primū probatur in.l.benignius.¶Secundum probat Bal.in.l.si quis de curio.C.de falsis.igitur ⁊c.respondeo ꝙ predicta procedunt in rebus dubijs:s3 in casu nostro res est clarissima qd̄ non debet tp̄s restitui quo quidem tpe fuisset vtiq3 impeditus cessantibus dictis ferijs ꝑ tex.in.d.l.is q̄ reipublice per quem determinatur ista qd̄. ex quibus respōsum ad oīa que in cōtrarium per iudicē subtiliter allegant̃ propter q̄ longior fui necessitatus illis respondere.Laus Deo.Barto.Sozinus.

¶Cōsilium.cxvij.

¶Substitutio cōpēdiosa facta:per verba cōmunia quādo contineat pupillarem directam.

¶Summarium.

1 Substitutio facta pupille institute inducentis hac ꝯditione ꝙ si decesserit in pupillari etate vel qn̄cūq3 sine filijs succedat auia substituta ⁊ moriat̃ pupilla instituta in pupillari etate qualiter intelligat̃ ⁊ ad q̄ bona admimittat auia.

2 Succedat verbum est commune.

3 Substitutio facta ꝑ verbū cōe adiectū certe rei nō trahit̃ ad institutionē ⁊ substitutionē directā ⁊ nu.5.⁊ ibi qn̄ trahit̃ ad vtrunq3.

3 Substitutio facta filie institute ī certa ꝙtitate hoc mō:si decedat sine filijs vel postea qn̄cūq3 voluit ꝙ talis qualitas deueniat in titū talis substitutio nō cōtinet pupillarē substitutionē.

4 Substitutio cōpendiosa facta sine tēporum distributione qn̄ contineat pupillarem.

5 Uerbum succedat est cōmune.⁊ aptat̃ ad vtrunq3 sensu3 sc3 ad successionem directam ⁊ obliquam.

6 Interpretatio benignior ratione benignitatis sequenda est.

7 Relinquo verbum est mere obliquum.

Dominus labia mea aperiat

1 Et spiritus sanctus illuminet intellectum.Uiso†testamēto dn̄i Jubiler in ea parte in qua filiam vincētia3 inducentis herede instituit hac cōditione ꝙ si dicta vincētia eius filia decesserit in pupillari etate vel postea quādocūq3 sine filijs qd̄ in dictis ducētis ducatis succedat caramilia mater testatoris.Dubitatur an dicta caramilia virtute dicte substitutionis admittat̃ ad omnia bona vincētie mortue in pupillari etate.Cuius difficultatis decisio depēdet ab ea difficultate.nūqd admittat̃ ex pupillari substitutiōe:an vero ex fideicōmissaria q2 si admittit̃ ex fideicōmissaria nō habebit nisi ducētos aureos ad quos tenent̃ heredes dcē vicētie iuxta id qd̄ habet̃ i.l.j.ff.de vul.⁊ pup.ꝑ Dy.⁊ bar.in.l. cohedis.§.cū filie ⁊ in.l.qui duos eo.ti.si aūt admittitur ex pupillari:tūc potest petere omnia bona pupille q2 substitutus pupillariter in re certa succedit in omnibus bonis pupilli.casus est singu. ⁊ ibi hoc tenēt oēs in.d.l.coheredi.§.si.⁊ tenēt Bar.⁊ reliqui in.l. cēturio eo.ti.vnde videdū est ex qua substitutio ne admittatur dicta caramilia in qua difficultate videbat̃ prīo dicendum ꝙ admitti deberet ex fideicōmissaria ad dictos ducētos ducatos.Nā dicta

2 substitutio fuit facta†per verbū succedat quod est cōmune vt in.l. nō tātū in prin.ff.de fideicō.lib.⁊ tenet Bar.in.d.l.cēturio circa fi. ⁊ Bal.⁊ Jo.de lignano in.c.si pater de testa.in.vj.maxime quia respicit bona ⁊ nō personam ex quo nō est dictū ꝙ succedat vincētie sed qd̄ succedat in dictis ducētis.vt declarat Bal.in.l.fi.C.de sacro sanc.eccle.Sed clarum est quod licet quando substitutio est facta in re certa ꝑ verba directa pupillo trahat̃ ad vniuersum.Quo ca-

3 su procedit tex.in.d.l.coheredi.§.fi.Tamen†quando substitutio est facta per verba cōmunia quia verbum cōmune adiectū rei certe nō importat institutionē.vt voluit gl.ordinaria cōmuniter appro

bata in.l.bis vbis.ff.de here.insti.Et est tex.in.l.cogi.§.⁊ genera-
liter.ff.ad trebel.tunc non importat substitutionē directā sed fidei
cōmissariam ita concludit Bar.in l.centurio in penul.carta in ver
si.quero vlterius quid sit substitutio cōpēdiosa in re certa ⁊c. vbi
ex hoc decidit questionē quasi in terminis qd si testator instituit fi
liam in certa quantitate ⁊ si decederet sine filijs vel postea qñcunq
voluit qd dcā quantitas veniret in talem:qd talis substitutio nō
continet pupillarē q2 est facta per verbum cōmune.Et hanc con-
clusionem sequunt ibi magis cōmuniter doct.⁊ Ang.⁊ imo.in.l.
j.§.si ex fundo.ff.de here.insti.⁊ Bal.⁊ moder.in.l.precib9.C.de im
pube.⁊ alijs substi.Ex quibus vr concludendū ꝙ substitutio com
pendiosa de qua agimus facta per verbum cōmune in re certa nō
continet pupillarem directam sed fideicōmissariam.¶His tamen
4 †non obstantibus contrariam sniam veriorem existimo in casu
nostro.Nā aliquando fit substitutio compēdiosa sine ipsoꝝ distri
butione in re certa:puta qñcunq decesserit vel si decesserit sine li-
beris:Et tunc arbitror procedere cōmunem doctrinā supra allega
tam.Aliquādo ⁊ secundo est facta substitutio cōpēdiosa per ver-
bum cōmune cū tēporum distributione:puta q2 est facta in re certa
si decesserit in pupillari etate vel postea quandocūq.Et hoc casu
puto ꝙ filio decedente in pupillari etate habeat locum pupillaris
Ex quo testator voluit fideicōmissariam habere locum post pupil
larem etatem.Et ad hoc in terminis maxime in rōnibus decidē-
di adduco consiliū Ang.redditum in ciuitate Marnee quod inci-
pit dominus Quiricus domini Caroli ⁊c.cōsilio.cxlviij.in consi
lijs formatis que sunt numero.362.Cuius verba referam forma-
lia.Nam.in.iiij.col.formaliter dicit.Restat igit videre solum an
per illud verbum succedant additum in substitutiōe facta de filijs
dicti domini Joannis indicat substitutio directa an fideicōmis-
saria seu obliqua.Si eñ intelligit directa habeo propositum.Si
obliqua intelligit:est totum oppositum.vt.d.§.⁊ generaliter cum
concor.superius alle.Quod autē verbum succedat sit obliquū ap
paret q2 succedere dr q p fideicōmissum ad hereditatē vocat:vt.ff.
ad treb.l.restituta.§.si.cum.l.seq.⁊.ff.de fideicō.lib.l.non tantū in
5 prin.vex est.Sed ꝯtrariū† q2 imo verbū succedat est cōe.aptat eñ ad
vtrūq sensum.s.ad successionem directam ⁊ obliquā:de obliqua
ptz in legibus allegatis:de directa probat in.l.j.⁊.ij.C.cōmunia d
succes.⁊ in.l.si abducta.C.de furtis.⁊ in.l.si in personam.C.de fidei
cō.⁊.C.ad.l.fal.l.quāquam.C.de pac.l.pacto successorum in cor-
pore de here.ab intest.§.sequens:extra de testa.c.Raynutius.Cū
igit sit cōmune interpretabor hoc casu directum non obliquum.
Primo per verba testamēti.Secundo propter benignā interpre-
tationem:ex verbis testamenti apparet ꝙ testator ei substituit pu
pillariter infra tēpora pubertatis ⁊ p fideicōmissum post tempus
pubertatis:cum tunc non potuerit substituere directo.vt.d.l.cen-
turio:Et hoc constat ex eo q2 cum specifica temporum distinctio-
ne testator substituit:vnde vr voluisse substituere directo infra di
cta tempora pubertatis ⁊ per fideicōmissum post tēpora puberta
tatis.vt.l.precibus.C.de impuberum ⁊ alijs substi.Si enim dict9
testator voluisset dictam substitutionē pdictam esse fideicōmissa
riam ⁊ obliquam omni tpe iam dicta tpa nō distinxisset specifice
vt.d.l.precibus:Ex benigniori interpretatione probat q2 si aliter
intelligeremus dicti pupilli intestati decessisse dicunt:sed eorum
interest decessisse testatos.vnde more lacedemoniorum introdu-
ctum est vt pupillis in potestate testantium constitutis non reca-
suris in potestate alterius possit directe substitui pupillariter.vt
6 insti.de pup.sub.in prin.⁊.ff.de vulg.⁊ pup.l.ij.¶Cum igit † hec
interptatio sit benignior ergo rōne benignitatis sequēda.ff.de re
bus dub.l.quotiens.in actionibus ad trebel.l.ex facto.§.sequit de re.
iur.l.quotiens idem sermo:⁊.l.in obscuris ⁊.c.in obscuris ⁊ in.c.
inspicimus de reg.iur.lib.vj.et ibi per Dy.Et facit.ff.de.ll.l.beni
7 gnius cū si.¶Nec obstat ꝙ dicūt qdā.† ꝙ verbū cōe adiectū rei sin
gulari seu quante nō quote nō importat restitutionē sed per fidei
cōmissum ⁊ per consequēs ad vniuersum non trahit:vt.l.bis ver-
bis in prin.de here.insti.Et dicunt etiam hanc opin.esse Dyn.per
d.§.⁊ generaliter quia non est verum hoc.¶Et pro huius intelli-
gentia considero ꝙ quedā sunt verba obliqua pmordialiter ⁊ ori
ginaliter de sui natura:sed ex psumpta voluntate defuncti:Et sic
p accidens trahi possunt ad directa sicut est verbū relinquo ⁊ alia
verba q ponunt in.d.l.Nam quod.§.si.⁊.l.se.vsq ad.§.⁊ gnaliter
inclusiue.et ista verba adiecta rei singulari seu quāte nō trahūtur
ad vniuersum nec ad institutionē:q2 nō est verisimile ꝙ hec fuerit
testatoris intentio:⁊ ita loquitur.§.⁊ generaliter:⁊ ita eū intelle-
xit.Dy.in suo summario in intellectu ⁊ in inductionē in argumē
tis.ipse eñ ibi sumēdo literā dixit ꝙ verba de sui natura obliqua
adiecta rebus singularibus nō extendūtur ad vniuersitatē.Et ex
hoc ipse infert ꝙ si per verbū relinquo certa spēs relinqtur in testa
mēto ꝙ ille cui est factū relictū nō cōsequat patrimoniū vniuersū
lz nullus sit vniuersaliter institutus.Interptat ergo dy.verbū re-
linquo mere obliquum vt hic facit glo.in.d.bis verbis in princi-
pio dum dicit ꝙ verbum relinquo etiam adiectū quote alio vni
uersaliter instituto nō importat institutionē.Pro cuius opi.vi-
detur casus.ff.de leg.j.l.amplius.§.bonorum:⁊ facit.ff.ad trebel.
l.mulier.§.si.⁊.l.se.⁊.l.cū ex filio in pn.de vul.⁊ pu.Quedam vero
sunt vba mere directa sicut est verbū instituo ⁊ hēs esto ⁊ talis:tūc
institutio trahit ad vniuersum vt.d.§.si ex fundo cuz si.Quedā ve
ro sunt verba cōmunia sicut est verbū succedat ⁊ simi.Et tunc di-
co ꝙ illa verba adiecta vni singulari aptant ad institutionem nō
ad fideicōmissum:interuenientibus aliquibus coniecturis ex qui
bus possit apparere testatorē sic voluisse:Sic est in proposito vbi
est facta specifice substitutio pupillaris ⁊ infra tempus puberta
tis.Si igit aptant ad institutionē ergo talis istitutio trahit ad to
tū:q2 causa testati tanquam potentior trahit ad se causam intesta
ti vt superius est ostēsum.¶Et pro maiori declaratione huius dif
ficultatis cōsiderandum est ꝙ aliquando ⁊ prio fit substitutio pu-
pillaris per verba directa si decesserit in pupillari etate.Et tūc lz
sit facta in re certa inducit substitutio directa pupillaris:vt in.d.
l.coheredi.§.si.Aliquādo ⁊ secūdo fit substitutio cōpendiosa sine
tpis distributione in re certa:puta quandocūq decesserit p verba
directa ciuilia:Et tunc etiā infra tēpora pupillaris etatis inducit
directa pupillaris.arg.d.§.si.Et ita concludit Bar.⁊ cōmuniter
alij in.d.l.centurio:⁊ Saly.⁊ moder.in.d.l.precibus:qcquid ibi di
xerit.Bal.Aliquando ⁊ tercio fit substitutio cōpēdiosa sine tem-
poris distributione per verba cōmunia vel directa non ciuilia in
re certa:Et tunc inducit fideicōmissum:Et ita procedit doctrina
Bar.in contrariū allegata que cōmuniter approbat.Aliquando
⁊ quarto fit substitutio in re certa sub cōditione si decesserit in pu
pillari etate p verba cōmunia:puta substituo vl succedat.Et tunc
etiā dici potest ꝙ dicatur esse fideicōmissaria ⁊ non directa:Ita
vr de intentione Bar.⁊ aliorum in.d.l.centurio dum volūt ꝙ tex.
in.d.l.coheredi.§.si.locum habeat quando est facta substitutio p
verba directa ciuilia secus si per communia:Et tamen.tex.ibi lo-
quitur de substitutione facta sub cōditione si decesserit i pupillari
etate:⁊ sic tenent ꝙ si ibi fuisset verbum commune induceretur fi
deicommissum.Et clarius hoc tenet Bal.in dicta.l.precibus.Ali-
quando ⁊ quinto est filius institutus in re certa ⁊ substitutio com
pēdiosa fiat p verba cōia simplr ⁊ tunc inducitur directa pupilla-
ris infra tpa pupillaris etatis.Et iste est ppie casus in.c.si pater
de testa.li.vj.quē ita itelligit Jo.de imo.in repetitiōe.c.raynutius
in materia cōpēdiose de testa.in antiqs ⁊ elegās doctor do.Jo.de
mōte sperello in.d.l.precibus ⁊ hr fuit de intētiōe bar.in.d.l.cētu-
rio in.vij.co.i versi.sed qd si testator dixerit qñcūq fili9 meus.Ali
quādo ⁊.vj.⁊ vltimo fit substitutio cōpēdiosa specifice in re certa
cū tēporū distributione:puta si decesserit in pupillari etate vl post
ea quādocunq per verba cōmunia ⁊ hic est casus noster quē pun-
ctaliter decidit Ang.in cōsi.preallegato:cuius verba presupponūt
substitutionē in re certa ⁊ eius rationes omnes decidūt casum no
strum.pro quo etiam facit.nam licet sit dubitatio in.d.l.centurio
quādo substitutio cōpendiosa est facta per verbum cōmune sine tē
porum distributiōe sit pupillaris infra tēpora pupillaris etatis:ta
mē oēs sine hesitatione fatent ꝙ inducit pupillaris quando est fa
cta cum temporum distributione:prout etiā dicit glo.cōmuniter
approbata in.d.l.precibus ⁊ sic ptz ꝙ distributio tēporum multū
operatur ⁊ arguit mentē defuncti.Confirmant etiam premissa ex
his que dicit domi.Rapha.cu.in.d.l.centurio vbi voluit ꝙ quan
do filius est institutus in re certa non excedente legitimā tunc licet
fiat per verbum cōe inducatur pupillaris ex quo vsq ad legitimā
non potuit per fideicōmissum grauari vt actus potius valeat quā
pereat Argumen.l.quotiens.ff.de rebus dub.⁊.l.miles qui desti-
nauerat.ff.de testa.mili.sed ita est in casu nro q2 filia fuit instituta
in minori portione q esset legitima:⁊ lz dñs Raph.in.d.l.cēturio.
dicat ꝙ ad rationē suam pōt rñderi ꝙ etiam in legitima valebit p
viam fideicōmissi q2 in dubio censet iniunctū heredibus ipsius fi-
lie nō ipsi filio iuxta notata per Bar.in.d.l.qui duos.⁊ per imo.in
d.l.coheredi.§.cū filie:tamen ad hoc dici pōt ꝙ imo in dubio cēse-
tur in casu nostro iniunctū filie:vt fuit de mēte Bar.in.d.§.cum fi
lie ⁊ tenet in.d.l.cēturio ⁊ est bonus casus a ꝯtrario sensu in.d.c.si
pater ⁊ possunt dicta bar.cōcordari ꝙ aliqñ pupillariter est datus
substitutus pupillaris:⁊ tūc fideicōmissum in dubio potius censet
iniunctū substituto quā pupillo:⁊ ita loqūtur glo.⁊ bar.in.d.l.q
duos.Aliquādo nō est datus aliqs substitutus:⁊ tūc in dubio po
tius censetur iniunctū filio q venientibus ab intestato:⁊ ita loquē
tur bar.in.d.§.cū filie.⁊ in.d.l.centurio ⁊ ita cōcordat insignis do-
ctor dñs Franciscus de aretio.in.l.j.in si.ff.de vulg.⁊ pupil.p qua
concordia plura adducit de quibus ibi per eū.Et sic si censet filius
grauatus in casu nro per fideicōmissuz actus esset nullus:ergo po
tius censeatur voluisse facere pupillarē substitutionem que est va-
lida.Ex quibus omnibus concludendū arbitror dictā Caramiliā
admitti ex pupillari substitutione:⁊ cōsequēter ad oīa bona dicte
vincentie.Laus Deo.Bar.sozinus ⁊c.

Consilium.

¶Consilium.cxviij.

¶De anno.M.cccclxviij.& die.x.mēsis decembris Reverendus dns Stefanus trenta episcopus lucensis concessit ad livellum & ius emphiteoticū usq; in tertiam generationem masculinorum tātum legitimorum. M. Bernardo Pieri de oricellarijs civi florentino quedam pascua pertinentia ad episcopatum lucensem sita in cōmuni sancti Cervasij ad reddendum dandum & solvendū oī anno eidē reverendo dño Lucensi epo & episcopatui & eius successoribus pro affictu redditu & livello ipsorum bonorum libras sex de mense septembris in festo sancte crucis. Cum pacto qd semper & quandocūq; dictus conductor seu eius descendentes staret per triennium quin solveret dictas libras sex eidem epatui vel pro eo recipienti tūc & in dictum casum cadant ab omni eorum iure livelli positis & bona prefata cū omnibus suis iuribus ptinentijs & meliorامentis redeant ad suprascriptum epatum pleno iure prout latius in instrumento propterea confecto qd videat continet. Deinde de anno.1471.& de mense aprilis reperitur solutū esse p livello seu censu bonorum pdictorū epo lucēsi seu priori sancte Crucis comerario dicti epi libras sex. Et de anno.1472.de mēse Novēbris libras sex. Et de anno.1473.& de mēse Julij libras sex. Et de anno 1475.de mēse Septēbris libras sex.& de anno.1478.de mēse septēbris libras.xij. Que oēs solutiōes apparēt facte p dcō Bernardo occasiōe suprascripti livelli in libro dicti epatus tento & descripto per dictum dominum priorem sancte Crucis. ¶Demum in anno.1480.cum in epatu predicto successisset modernus eps dictus bernardus voluit solvere de dicto anno.1480.libras sex pro affictu & similiter de anno.1481.&.1482.&.1483. quas solutiones recipere recusavit prefatus dominus.episcopus licet tantummodo fateat ut patet per tres literas se noluisse recipere solutiones predictas oblatas in anno.1481.1482.&.1483. ¶Modo dubitatur nunquid ob non solutum livellum Bernardus ceciderit a iure suo in bonis predictis prout asserit & querit dominus eps dicens per dictū Bernardum cessatum esse ultra triennium hoc est de anno.1469.&.1470.&.1474.&.1476.&.1479.&.1480. Et consequenter longe ultra triennium etiam non habere ratione horum ultimorum trium annorum quibus ipse confitetur per se stetisse quominus solutiones reciperet. ¶An vero dicendum sit bona non fuisse propterea reversa dicto episcopo & episcopatui ¶Attentto maxime q non est cessatum per integrum & continuatum triennium & qd licet quandoq; cessatum fuerit per unum vel duos annos tamen antequam laberetur integrum triennium secute sunt alique solutiones put ex supradictis patet. ¶Attento etiam quod hoc ultimum triennium non potest dici Bernardum cessasse cum steterit per ipsum dominum Episcopum quominus solutionem eius tpis recepisse prout p eius literas attestantur. Queritur ergo quid iuris.

¶Summarium.

1 Emphiteota ecclesie si cessat p bienniū in solutiōe canonis cadit a pso iure & expelli potest.

2 In emphiteosi ecclesiastica pōt apponi pactū inter dnm & emphiteotā q emphiteota nō cadat nisi cesset a solutione p triēniū.

3 Solutio canonis presumitur facta p tpe preterito si probet solutio trium annorum pteritorum.

4 Emphiteota q stat p quatuor annos interpollati q nō solvat canonem an ex hoc dicat cecidisse ab emphiteosi & nu.6.

5 Et an p solā oblationē evitet penā caducitatis & nu.10.

7 Tps regulariter est cōtinuū: & ita tps triennij qd hz emphiteota ideo qn est naturaliter divisum non cōiungit & nu.9.

9 Dictio per trienniū denotat tps continuatum.

10 Depositio & consignatio requirunt ad hoc q emphiteota liberet a canone.

Dominus labia mea aperiat & spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶Circa presentem cōsultationem premitto duo que sunt in iure clarissima. ¶Primum est † q lz de iure cōmuni emphiteota ecclesie si cessaverit p bieniū in solutione canonis cadat a iure suo & expelli possit prout de iure civili est casus in aut. qui rē. C. de sacrosan. ecc. Et de iure canonico in.c.potuit extra de locat. licet in emphiteosi privati debeat triēnio cessare ut est casus in.l.ij.C.de iure emphiteo. ¶Tamen † in casu nostro valuit pactum appositum inter dominum & emphiteotam qd ita demum expelli posset si per triennium cessasset in solutione canonis. de natura enim contractuum est quod ex partium conventione legem accipiant.l.legem C.de pactis & in.l.legem.C.de pactis conventis cum vulgaribus & in specie contractu de quo agimus est casus in.d.l.ij. per quem tex.& gl.& docto.ibi oēs dicūt q valet pactū inter dominum & emphiteotam quod emphiteota expelli nullo modo possit propter non solutionē canonis: Et ita tenet specu. Et sequitur Jo. And. in titu.de locato.§.nunc aliqua ver.lxxxviij. Et est casus in.l. fundi.C.de fundis patrimo.lib.xj.quem ibi ad hoc notat Barto. ubi singulariter in proposito subdit Bar. q etiā tale pactum factū ab ecclesia seu fisco valeret inducendo hoc modo: nam cum fiscus et ecclesia equiparent.l.fi.C.de sacrosanc.eccle. Et ibi dicat quod fiscus emphiteosim concedere potest pacto apposito q res non incidat in commissum propter non solutionem canonis: Ergo idem erit in ecclesia. ¶Igitur fortius dicendum est si factum est pactum q non incidat in cōmissum nisi cessaverit triennio cum hoc extendere biēnium ad triennium modici sit preiudicij: Et talia pacta vidi cōmuniter in locis omnibus cum ecclesia servari. ¶Secundum 3 est † qd ex quo in casu nostro probantur tres particulares solutiones facte tribus annis: s. de anno.1471.1472.&.1473.probat solutio pteritorū annorū. Casus est no.in.l.quicūq;. C. de apocis publicis lib.x.quem Barto.dicit esse singularem & licet lex illa loquatur in tributis tamen glo.& docto.omnes in.d.l.ij. extendunt ad materiam nostram & dicit Saly.ibi se ita consuluisse.& illum tex. dicit aureum Bal.in.c.litere extra de dilatio. Et sequit hanc opi. specu.in dicto.§.nunc aliqua versicu.xxvij. Et Petr.de ancha. & imo.in.c.potuit extra de locato. Et Jo. And. refert q andreas in d.l.quicunq; dicit se ita obtinuisse in solutione canonis de quo agimus: ita dicit in dicto ver.xxvij.idem tz glo.in.c. cum ecclesia sutrina de causa posses.& proprietatis. ¶Quibus premissis vidē4dum † est ex quo de anno domini.1474.non fuit solutum. Et demum de anno domini.1478.solutum fuit postea de anno dñi.1475 &.1476.nihil solutum fuit: Sed de anno domini.1478.solvit pro duob9 annis. Et sic facta recta cōputatione usq; ad annos.1478. stetit duobus annis interpollatis q non solvit postea stetit per duob9 alios annos continuos quibus non solvit demum de anno domini.1481.voluit solvere & episcopus noluit recipere & sic singulis annis usq; in presentem diem obtulit solvere & eps noluit recipere: An dictus emphiteota ceciderit a iure suo stantibus premissis in facto. ¶In qua difficultate videbatur primo aspectu dicendum q dictus emphiteota ceciderit a iure suo. Ex duobus fundamentis. ¶Primo quia licet interpollato tempore steterit annis quatuor quibus non solvit usq; ad tps quo dominus recusavit recipere tamen videtur dici posse ipsum per triennium stetisse. Ex quo primo stetit duobus annis postea duob9 alijs annis per tex. in.l.servus testamento. §. fin.ff.de statu liberis & in.l. fideicommissaria libertas.§.fi.ff.de fideicommiss.libertatibus: In quibus patet q si alicui relinquitur libertas si heredi certo tempore servierit si serviat heredi dicto tempore non continuo sed interpollatis vicibus consequitur libertatem & tamen de natura conditionis est qd impleatur in forma specifica.l.mevius & l.si heredi plures.ff.de condi.& demon. Et traditur in.l.cum hunc.§.fi.ff.de statuliberis. Ergo idem dicamus in casu nostro cum steterit primo duobus annis & postea alijs duobus interpollato tempore quod dicatur stetisse nedum per triennium sed per quatuor annos: Et sic emphiteota vi cecidisse a iure suo & incidisse in cōmissum. ¶Secundo quare dr stetisse per triēnium cōtinuum & ultra: ex quo ab anno domini.1478.usq; in presens nihil est solutum & sic iuxta formam contractus vi a iure suo cecidisse & etiam de iure communi: 5 ut in.d.potuit: & in dicta autent. qui rem. ¶Nec † videt obstare qd emphiteota obtulerit & dominus recipere noluerit: Quoniam ad hoc ut emphiteota non solvendo non incidat in cōmissum requiri videt non solum oblatio sz etiam depositio & consignatio: ut vi casus in.d.l.ij.ad.fi.C.de iure emphi.dum dicit licentiam ei concedimus attestatione premissa pecunias offerre: his quoq; assignatis & secusidū.l. depositis minime deiectionis timere periculum: Et fuit una opi.relata per glo.fi.illius.l. Et sic ex quo nō fuit facta realis oblatio depositio & obsignatio videbat q per solam oblationem nō evitet quominus emphiteota incidat in cōmissum

6 ¶His tamen † non obstantibus contrariam sniam veriorem existimo q imo ad hoc ut emphiteota in casu nostro incideret in cōmissum necesse erat quod staret p cōtinuum triennium q nō solveret ista conclusio probat clare pluribus rationibus. ¶Primo quia ut dicit Jo. de imo. in.l.quotiēs.in stipulationibus.ff.de verb. obl. tpa que sunt naturaliter divisa nō sunt coniūgenda: un dicit q si statutum dicit q ille qui steterit per annum ad confinia intelligat restitut9. Et aliquid stetit sex mensibus & postea alijs sex mensib9 separatis & interpollatis non censebit restitutus. Nam regulariter quando fit mentio de tēpore intelligit de continuo nec tempora interpollata coniungunt: Quicquid dicat in causa favorabili libertatis: ut ptz ex no. per Bar.& doct.in.l.fi.§.quotiens.ff.de publicanis. Et per Bar.in.l.senatus in fi.ff.ad turpil. Et per Bal. in.l.non solum.§.annus.ff.de excusa.tuto. Et per spec.in titu. de statu mona.§.j.ver.xxxviij. Et docto.in.c.j.de vita & ho.cle.in.vj. & in.c.j.de regula.eod.lib. Et est bonus tex.in.c.cupientes. §.ceterum de electio.in.vj.& in.c.provide.eo.ti.in quibus locis communis opi.est qd non fiat cumulatio temporis sed dispositio de tēpore continuo intelligat. igitur in casu nostro in quo conventū fuit q emphiteota incidat in commissum si per triennium canonē nō

soluerit intelligi debet cōuentio si per triennium continuum non soluerit. ¶ Secūdo confirmatur eadem conclusio. nam validum est argumentum de re ad tempus. l. miles ita. §. ꝛ quia diximus. ff. de

7 testamēto militis. Clarum † autem ꝙ in materia stricta tempora separata non coniunguntur. Argu. glo. in. l. vbi fideiussor. ff. de solutio. ꝛ ibi Barto. ꝛ est tex. in. l. scimus. §. si quis autem ꝛ ibi Bal. C. de donatio. tenet Bar. in. l. ij. §. j. ff. de condi. insti. ꝛ Bar. in. l. lucius. §. que habebat per illum tex. ff. ad trebel. ponunt Moderni plene in. l. scire debemus in princi. ff. de verbo obli. ergo idē in tēpore: igitur in casu nostro cum materia sit penalis vt incidat in cōmissum non debent tempora coniungi. ¶ Tertio eadem opinio

8 confirmatur †. nam in instrumento dicitur per triennium. dictio autem per significat tempus triennij continuatum ꝛ non interpollatum. l. vrbana predia. §. pernoctare. ff. de verbo. signifi. tradunt Bal. ꝛ docto. in. l. si cui. ff. de lega. j. ꝛ Barto. in. l. illud. ff. de offic. presi. ꝛ in. l. quinquaginta. ff. de excu. tut. ꝛ Jo. An. post Joan. monaci in. c. cum contumacia de hereticis lib. vj. cum similibus: igit ad hoc vt in commissum incideret continuum triennium pertransire debebat ꝙ non fuit in casu nostro: sed tantum duo anni conti

9 nui sunt elapsi. ¶ Quarto ꝛ vltimo † hanc questionem decidit Jo. An. in additione Specula. in ti. de locato. §. nunc aliqua versicu. xxvij. vbi dicit qđ biennium ꝛ triennium quod datur ad canonē soluendum alias incidat in commissum intelligi debet continuū non interpollatum. allegat in ar. tert. in. c. cupientes. §. ceterum de electio. in. vj. eandem opi. sequitur Bar. de Saly. in. d. l. ij. C. de iure empbiteotico ad fi. j. col. vbi dicit questio: An hoc triennium debeat esse continuum: respondeo sic: alias interrupta esset prescriptio per solutionem medij temporis. Et sic habemus questionē decisam per hos duos solennes doctores ꝛ neminem contradicētem reperio. ¶ Nec obstat † ꝙ non fuerit facta vltimo loco deposi

10 tio ꝛ consignatio: quia illa requiruntur ad hoc vt empbiteota liberetur a canone: Sed quantum ad euitandum penam ne incidat in commissum sufficit sola verbalis oblatio sicut sufficere solet ad pene euitationem: vt not. in. l. acceptum. C. de vsuris: ita dicit glos. in vna opi. quam ibi sequitur Cyn. in. d. l. ij. idem firmat ibi Bald. in prima col. ꝛ Albe. de rosate post Jaco. de arena in secunda colū. ꝛ Saly. in vltima colum. ꝛ Specu. in. d. §. nunc aliqua versic. xxiiij. ꝛ ibi clarius Joan. An. ꝛ ista opi. est sequenda: qꝛ cōmunis: licet Fulgo. contra ex quibus omnibus concluditur dictum empbiteotam in casu nostro non incidisse in cōmissum. Laus deo omnipotenti.

¶ Ut supra per me conclusum est arbitror iuris esse ego Bartolomeus sozinus senē. J. U. doctor ꝛ in fidem ꝓpria manu subscripsi: solitoꝗ sigillo subsignaui saluo saniori iudicio. ꝛc.

¶ Consilium. cxix.

¶ Judeus qui dixit la fede vostra e fede de cazi. An dicat blasfemare vel maledicere: ꝛ que differentia sit inter maledicere: ꝛ blasfemare: ꝛ per quē iudicē possit de blasfemia puniri

¶ Summarium.

1 ☞ In iudeo an punitio spectet ad iudicem ecclesiasticum.
2 Blasfemare ꝛ maledicere prout referunt ad deum ꝛ sanctos i dez est: secus si ad homines.
3 Statutum puniens blasphemantē deū comprehēdit etiam dicētem verba iniuriosa de deo.
4 Et an comprehendat illum q protulit verba male ne sia de dio ꝛ al despecto de dio.
5 Maledicere an idem sit qđ blasfemare.
6 Deus est ipsa essentia bonitatis: ꝛ de eo loquēs vel attribuēs qđ ei non conuenit derogat bonitati diuine.
7 Blasfemia si profert a christiano etiam laico vterꝗ iudex punire potest tā secularis ꝙ ecclesiasticus.
8 Punitio iudei in deū blasfemantis ad quem iudicē spectet an ad secularem an ad ecclesiasticum.
9 In crimine heresis solus ecclesiasticus est iudex.
10 Jude⁹ blasfemus p quē iudicem puniatur. Et qđ iudeus blasfemus pōt dici hereticus in nu. 9. 13. ꝛ. 34.
11 Crimen qñ respicit principaliter potentiam vel reuerentiam dei est mere ecclesiasticum.
12 Judeus est psona vilis ꝛ abiecta ꝛ nu. 16.
14 Judeus pōt excōicari ab ecclesiastico qđ intellige directe ꝛ nu. 22. Et potest etiā cogi per ecclesiasticū ad restitutionem vsurarū data negligentia secularis nu. 20.
15 Judei compellēdi sunt per principes seculares: sꝫ donec eas restituant possunt indirecte excōicari.
17 Judei si peccant contra legem diuinam debent per iudicem secularem puniri.
18 In matrimonijs vsuris ꝛ similibus canones non comprehendūt iudeos.
19 Laicus qñ cōmittit crimen mere ecclesiasticum.
21 Tex. in cle. j. de vsur. hꝫ locum etiā in laicis.
22 Ordinariꝰ locoꝝ respectu penarū que imponunt in. c. qꝛ in olbus de vsur. an possint cōtra iudeos procedere.
23 Textus in capitulo quamquam de vsur. libro. vj. non comprehēdit iudeos.
24 Jura canonica obligantia ad iuramentū timore periurij nō obligant iudeos de quoꝝ periurio canones nō curant.
25 Archiepiscopus crimen contra naturā in infidelibus non punit autoritate propria.
26 Judex ecclesiasticus an in criminib⁹ mixtis habeat iurisditiōē.
27 Tex. in. c. qꝛ frustra de vsur. in. vj. habet locum etiā in iudeo repetente vsuras.
28 Constitutio generalis penalis facta ꝯtra vsurarios si est spiritualis an ꝛ qñ comprehendat iudeos.
29 Papa pro crimine mere ecclesiastico vel mixto pōt si vult imponere penam spiritualē vel tēporalem iudeo.
30 Tex. in. c. ij. de maledi. inꝗtum gñaliter loquitur non comprehendit iudeos.
31 Lex vbicunꝗ imponit plures penas nō cōprehēdit casum in quo oēs ille pene nō possunt verificari.
32 Blasfemia est pena capitalis quā non infert ecclesia.
33 Judei an cōprehendant in dispositione. c. ij. de maledi.
35 Blasfemia an in iudeo sit crimen mere ecclesiasticum.

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectū. Presupponit

1 † in facto qđ cum qdam hebreus cōtēderet cū qbusdā xpianis dict⁹ hebreus protulit ꝯ dictos xpianos ista verba: videlicet la fede vostra e fede de cazi contra quē eps loci videlicet ciuitatis lucane vbi talia verba fuerūt prolata inquisitionē formauit ꝛ cōdemnauit pena pecuniaria. Dominium vero temporale ciuitatis lucane dicit quod punitio ei⁹ ptinet ad iudices seculares ꝛ nō ad dñm episcopum: Unde queritur ad quem punitio dicti criminis spectet an ad iudicē ecclesiasticū vel ad iudicē secularē. ¶ Pro cuius difficultate clariori intellectu ꝛ decisione duo in primis veniunt discutienda. ¶ Primū ꝙ maleficiū seu crimē dicat esse istud de quo agimus. ¶ Secundum ad quē spectaret punitio si tale maleficiū fuisset omissū a christiano layco. ¶ Ex quibus premissis decisis ꝛ declaratis aperietur via ad ostendendum an in iudeo spectet punitio ad iudicem ecclesiasticum vel ad secularē. ¶ Circa pri

2 mum † reperio qđ Bar. in. l. itē apud labeonē. §. j. ff. de iniurijs q̄rit an sit differentia inter maledicere ꝛ blasfemare: in qua questione cōcludit quod prout verba referunt ad deum ꝛ ad sanctos dei: omne maledictum de eis est blasfemia. allegat tert. in. c. j. extra de maledicis: Et quod habet in euangelio dominice passionis quādo princeps sacerdotum scidit sibi vestimenta: ꝛ dixit audiuistis blasfemiam quia filium dei se fecit: Sed prout ista verba referunt ad homines in vsu differunt. quia maledicere est dicere aliqđ malum de aliquo pterito vel presenti: blasfemare est optare malū in futurum de aliquo: ꝛ hunc dicit esse cōmunem vsum loquendi Et ista dicta Bar. simpliciter refert ꝛ sequit insignis doctor do. Jo. de anania in. d. c. ij. extra de maledicis. Et hanc doctrinā etiā refert ꝛ sequitur domi. Ang. aretinus in suo tractu maleficiorum in ver. verba iniuriosa inferens qđ ex quo statuta sunt intelligenda ƀm cōem vsum loquēdi iuxta. l. labeo cum ibi plene notatis p Bart. ff. de supellec. lega. Et in. l. librorum. §. quod tamen cassius ff. de leg. iij. Nam talis differentia erit seruanda in interpretatiōe

3 statutorū de materia loquentium. ¶ Reperio † etiaꝫ qđ Ang. quē ibi refert ꝛ sequit Jo. de imo. in. l. his verbis. §. j. ff. de here. inst. dicit no. istum tex. iuncta glo. quia facit ꝙ si statutum punit maledicentē deum non solum puniet ille qui dixit: maledicto sia idio: sꝫ etiā ille qui aliqua verba turpia contra deum protulit: allegat qđ habetur in. c. j. ꝛ. ij. de maledic. Quod tamē intelligit nisi cōmunis vsus loquendi hunc sermonem restringat vt non habeat locum dictū statutum dicto casu: Putat tamē Jo. de imo. ꝙ communis vsus nō possit facere quin veniat puniendus q verba turpia contra deum protulit: qꝛ talis vsus potius esset quidam abusus ꝛ mala consuetudo: Et ideo non valeret nec esset seruanda: in auten. vt

4 nulli iudicum. §. nulli col. viij. ¶ Reperio tamen † quod Bal. consuluit ꝙ statutum puniens blasfemantē habeat locū in illo qui dicit male ne sia idio vl'a dispecto de dio. Et ille arguit quod sic per ea que no. in aut. vt non luxu. contra naturam circa medium. Et p textum in dcō. c. ij. de maledicis ꝛ per. l. j. C. si qs imperatori maledixerit. ¶ Finaliter concludit contrarium ꝙ attento communi vsu loquēdi ista sunt potius verba iniuriosa ꝛ cōtumeliosa quā blasfemiosa ꝛ malediciosa secundum eum argu. l. quotiens. §. si quis votum secundum intellectū no. glo. ff. de here. insti. nō eñi cōtumelia est blasfemia aut maledictio maxime secundum vsum loquēdi in patria perusina in talibus sermonibus sceleratis secūdū

5 Bal.in preallegato conſilio.¶Ex quibus†oibus cõcludẽdo:dici
põt qͦ attento cõmuni vſu loquendi ſecundũ mentẽ Bar.⁊ ſequa
ciũ dicta verba nõ importãt blaſſemiam.Et cõſequenter cũ ſtatu
ta ſint intelligenda ſecundum cõmunẽ vſum loquẽdi non eſſet pu
nienda tanꝗ blaſſemia vt in iuribus preallegatis ⁊ in.c.ex lr̃is de
ſponſalibus.Sed potius importãt maledictiõem:qꝛ eſt dicere ma
lũ de pñſenti ſeu de pterito de lege euangelica:Et ſic attenta mẽte
Bar.que ponderat̃ in ſtatuto loquẽte de maledicentibus.¶Am
plius dici põt ex mente Bal.Ang.⁊ Jo.de imo.dicta verba non
importarent maledictionem ſed potius dicunt̃ verba turpia ⁊ cõ
tumelioſa attento cõmuni vſu loquendi:lꝫ ſecus ſit ſecundum cõ
munẽ iuris diſpoſitionẽ que tamen non determino pro nũc.¶Cõ
cludendum eſt ergo ex mente oĩum quod cum dicta verba impor
tẽt maledictionẽ ⁊ ſint turpia ⁊ iniurioſa ſecundũ iuris diſpõnem
impotãt blaſſemiam prout etiam tenent Bal.⁊ Ang.in.d.l.j.per
illum tex.C.ſi quis impa.male.¶Et pro iſta opinione bñ facit tex.
in.c.ſi quis per capillos.iiij.q.j.Et quod ibi per Archi.⁊ Joã.de
fantucijs vbi iurare per membra dei quod eſt minus dꝛ blaſſemia.
¶Pro iſta opi.adduco etiã tex.i.c.ſi igit̃ Michael.xxiiij.q.iij.vbi
maledicere idē eſt qͦ blaſſemare hoc voluit apte ſanctus Tho.ſe
cũda ſecũde.q.xiij.arti.j.vbi dꝛ ꝙ blaſſemare eſt contumeliam vel
aliud conuicium inferre in iniuriam creatoris:Et ſic quo ad deuꝫ
blaſſemare ⁊ maledicere ſinonima ſunt.¶Cõfirmat̃ hoc idem.naꝫ
dicta verba opponunt̃ confeſſioni fidei quod cenſet̃ eſſe blaſſemia
que fidei confeſſ.opponit̃.Unde dicit apoſtolus ad Thimoteum
c.j.blaſſemus fui ⁊ perſecutor:Et poſtea ſubdit ignorans feci in
credulitate:vnde dicit beatus Tho.ſecunda ſecunde.q.xiij.arti.j.
ꝙ nomen blaſſemie importare videtur quandã derogationem ab
6 eius excelleñ.bonitatis ⁊ maxime diuine.Deus†aũt vt dicit Dyo
niſius de diuinis nominibus eſt ipſa eſſentia bonitatis.vnde quic
qd deo conuenit̃ pertinet ad bonitateꝫ ipſam:⁊ quicquid ad ipm
nõ pertinet longe eſt a rõne perfecte bonitatis que eſt eius eſſentia
Quicũqꝫ ergo abnegat aliquid de deo qͦ ei conuenit vel aſſerit ali
qd de deo quod ei nõ conuenit derogat diuine bonitati:quod põt
dupliciter contingere:vno modo ſecundum ſolam opinionẽ intel
lectus:alio modo coniuncta quadam affectus deteſtatiõe ſicut ecõ
trario fides dei per dilectioneꝫ ipſius perficit̃:huiuſmodi ergo de
rogatio diuine bonitatis ſue ſit ſecundum intellectum tantũ ſiue
ſecundum affectum:Sed conſiſtit ſolum in corde ſola cordis blaſ
femia eſt:Sed ſi exterius prodit per loquelã eſt oris blaſſemia ⁊ ſic
opponit̃ confeſſioni fidei.Et reſpondet predictus doc.ad tria ar
gumẽta que incontrariũ fierẽt ⁊ iſta dicta refert bone memorie ge
nitor meus in.d.c.ij.de maledicis.Ex quibꝰ cõcludit̃ ꝙ attenta iu
ris diſpõne ſecundum quam forus dijudicari debet blaſſemia cen
7 ſenda eſt.¶Circa ſecundũ concludendũ†eſt ꝙ ſi blaſſemia profer
ret̃ a chriſtiano etiã layco vterqꝫ iudex punire põt tam ſecularis ꝙ
eccleſiaſticus.Caſus eſt clarus in.c.ij.de maledicis.¶Confirmatur
hoc idem rõne.Nam quando crimen eſt mixtum vterqꝫ iudex pu
nire poteſt:eſt cõmunis concluſio doct.in.c.cum ſit generale:extra
de foro competenti:Sed huiuſmodi crimen eſt mixtum:ptꝫ quia
vtroqꝫ iure blaſſemia prohibita eſt.ſ.canonico ⁊ ciuili:de iure ci
uili ptꝫ in aut.vt nõ luxu.contra naturam:de iure vero canonico
in.d.c.ij.Sꝫ vtroqꝫ iure prohibita dicunt̃ crimina mixta.vt cõclu
dunt docto.in.d.c.cum ſit generale prout ibi refert do.Alb.ad ſi.
igitur ⁊c.¶Confirmatur etiã qꝛ ab vtroqꝫ puniri poteſt:quod a
laico probat̃ qꝛ quo ad facultatẽ puniendi iudex ſecularis põt om
ne delictum laicoꝝ punire niſi vbi crimen reperit̃ eſſe mere eccleſia
ſticũ.vt probat̃ per locum a ſpãli in.c.inquiſitionis.§.phibemus
de here.lib.vj.Et hanc regulam ponit do.Abb.in.d.c.cum ſit ge
nerale in fine:Quod a iudice a iudice eccleſiaſtico poſſit puniri pꝫ
qm̃ vbi pena reperitur impoſita a canone etiã ſecularibꝰ:iudex ec
cleſiaſticus põt ſe intromittere:vt in.c.ꝯ ydoloꝝ.xxvj.q.v.Et no.
doc.Et marie.d.Abb.in.c.cũ ſit generale ad ſi.ſed ꝓ blaſſemia re
perit̃ pena.ĩpoſita layco:prout eſt caſus in.d.c.ij.de maledicꝭ.ergo
⁊c.¶Quod autem loquat̃ de laicis qꝛ ĩponit̃ publica penitẽtia qꝛ
clericus nõ põt publice penitere.facit quod habet̃ in.c.j.de biga
mis:Et ita põderat illũ tex.ibi do.Jo.de anania:vnde cũ queſtio
ſit clara p caſum.d.c.ij.nõ inſiſto vlterius.Sit ergo cõcluſio ꝙ lay
cus blaſſemus ab vtroqꝫ iudice puniri põt:Et hoc de ſecũda.q.ꝗ
8 etiã in ſequẽti declarabit̃.¶Quibus†premiſſis iam deueniẽdũ eſt
ad ſubtilẽ dubitationem.ſ.ad quẽ pertineat punitio dicti hebrei
an ad iudicẽ eccleſiaſticum vel ſecularem vel vtrũqꝫ:ſed qꝛ vt inqt
Bal.in.l.precibus.C.de impube.⁊ alijs ſubſti.ferro viam aperit q
per contraria tranſit.Adducã iura ⁊ rõnes ⁊ autoritates quas in
uenio in vtranqꝫ partem:⁊ demum ſubijciam qͦ ſentio:Et ideo
9 quod†etiam eccleſiaſticus poſſit punire probatur ex inſcriptꝭ.In
primis quoniam tale crimen ſapit hereſim manifeſtam.xxiiij.qͦ.
iij.ſciſſura.Sed de crimine hereſis nõ dicitur quod eccleſiaſticus
poſſit agnoſcere:nec ipſe ſolus habet cognoſcere:nec poteſt ſe in
tromittere iudex ſecularis.vt in.c.inquiſitioni.§.prohibemus de
here.libꝛ.vj.Igit̃ ⁊c.⁊ licet iudeus no poſſit dici hereticus:qꝛ he
reſis ſonat diuiſionem:Et is qui nunquã in eccleſia fuit non põt
dici hereticus.vt no.glo.in cle.j.de vſuris:poteſt tamen verba in
ſania proferre ⁊ ſentire male de articulis fidei:Et ſic tanquam pe
na heretici puniri propter offenſam dei ⁊ proximi q ex hoc ſcanda
10 lizatur.¶Secundo confirmatur iſta†concluſio.Nam in alijs de
lictis eccleſia punit iudeos p ſe vel per alium ideſt ad eius inſtãtiã
p iudices ſeculares vt in.c.poſt miſerabilem extra de vſuris:⁊ in
c.iudei el.ij.⁊ in.c.ad hec ⁊ in.c.⁊ ſi iudeus ⁊ in.c.poſtulaſti.extra
de iudeis:fortius in iſto delicto qͦ ſapit hereſim.¶Tertio hoc cri
11 men†videtur eſſe mere eccleſiaſticũ:ita videt̃ probari ex his ꝗ po
nit Jo.an.in.c.cũ laicus de foro cõpe.lib.vj.vbi dicitur qͦ quãdo
crimen reſpicit prĩcipaliter potẽtiam vel reuerentiam dei eſt mere
eccl̃iaſticũ.⁊ ſenſit ſub dubio Jo.an.in.d.c.ij.de maledicis.⁊ hoſt.
eo.ti.in ſumma.§.j.⁊ hoc marie ⁊ fortius in iudeo vꝫ dicendum qꝛ
iſta in ſubuerſione fidei ⁊ ꝯtumeliam creatoris pñſumunt̃ ab eis fie
ri ſicut in ſimili habet̃ in.c.⁊ ſi iudeus ⁊ i.c.in nõnullis de iudeis.
⁊ in.l.ſi.C.de iudeis.Igit̃ vꝫ qͦ ſolus eccleſiaſticus punire põt per
no.in.d.c.cum ſit generale.¶Quarto qꝛ pro his criminibus eccle
ſiaſticis eccleſia etiã laico penã imponere põt vt in.c.ſi quis.xvij.
qͦ.iiij.capi.ſtatuimus.xvj.qͦ.j.ca.in legibus.xij.qͦne.ij.Et not.
xviij.di.quoniam.xxij.q.ibi ſi nos ſi ergo contra chriſtianos hoc
12 facere põt fortius vꝫ quod contra iudeos.¶Pro hoc facit†qꝛ alꝛ
in hoc eſſent melioris conditionis quam chriſtiani.cum iudei cen
ſeantur perſone odioſe ⁊ infames vt in.c.cũ ſit in tuis de iudeis ⁊
in.c.nulla.54.diſ.⁊ in.l.ſi.C.de iudeis.¶Quinto qꝛ negari nõ põt
qn iſtud ſit crimen mixtum vt in.ij.q.diſcuſſum fuit:ergo etiam ec
cleſiaſticus põt punire vt in.d.c.cum ſit generale ⁊ erit locus pñuen
tioni.vt in.c.paſtoralis ⁊ in.c.duo ſimul de offi.ordi.Et tradit̃ in
c.propoſuiſti de foro cõpe.¶Sexto reperio quod per has qnqꝫ rõ
nes de quibus ſupra hanc partem tꝫ Guaſpar de calderinis vt ptꝫ
inter conſilia Jo.calde.in ti.de iudeis conſi.ij.vbi ponit quod q
dam iudeus dixit naſcha diuermo cane al papa ⁊ achi.el fe.Idio
non poterebe fare che fuiſſe papa:⁊ ſi haueſſe Idio el papa ⁊ el veſ
couo io trarei loro gliochi.Et concludit per Cardina.ꝙ iudex ec
cleſiaſticus põt talẽ blaſſemiam punire ⁊ etiam ſecularis ad inſtã
tiam ⁊ requiſitionem eccleſiaſtici:Et ita intelligit omnia iura que
dicunt punienda p iudices ſeculares:Et ad illam autoritatem ꝗ
dicit nihil ad nos de his q foris ſunt:vt in.c.oſſincera.45.diſtin.⁊
in.c.multi.ij.q.j.¶Reſpondet quod intelligit̃ quo ad penam excõ
municationis non quo ad aliam penam:ſed vltra videt̃ reſpõde
ri quod nihil ad nos.⁊c.qꝛ non poſſunt ad fidem compelli ſed vo
luntarie ſint inducendi:Ita dicit Hoſti.in ſumma de iudeis ⁊ in
13 c.quod ſuper his de voto.¶Septimo reperio†conſultum per Jo.
de lignano inter conſilia Bal.que habeo in quo habetur quod co
gnitio contra iudeos tranſgredientes canones non pertinet ad in
quiſitores:qꝛ ritus iudeorum non ſapit proprie hereſim ſed infide
litatem:licet quilibet infidelis large dici poſſet hereticus:vt nota.
xxiiij.q.iij.§.quia vero.⁊ in.c.inter ſciſma:ſed ad epiſcopum:ſicut
quando non incedunt in habitu.argu.dicto.c.⁊ ſi iudeus ⁊.c.po
ſtulaſti eo.titu.qui poteſt punire etiam pena pecuniaria:⁊ capitu
lo ⁊ ſi iudeus.⁊ in.c.in nonnullis eod.titu.Item etiam corporali
dumtñ citra ſanguinem.vt in.c.in archiepãtu de rapto.Et fuit di
ctum cõtra no.Bal.ſm opi.infraſcriptorum doctorum Joã.de li
gna.Laurentij de pinu egidij de preſbyteris de mutina Gaſparis
de calderinis ⁊ Jo.de fantucijs qui omnes fuerũt ſolennes doct.
¶Octauo eadem ꝯcluſio probatur per exemplum in.c.cũ tu.77.q.
iiij.⁊ in.c.ſepe.xxviij.q.j.de qbus meminit glo.in.c.poſt miſerabi
lẽ de vſuris in quibus patet quod eccleſia ꝓ crimine mixto impo
nit penam corporalem iudeo:dũtamen.citra ſanguinẽ:ergo ⁊ iu
14 dex eccleſiaſticus.¶Nono ad idem facit†tex.in.d.c.⁊ ſi iudeus ⁊
in.d.c.cum ſit in quibus ptꝫ ꝙ eccleſia imponit hebreo penaꝫ excõ
municationis per indirectum pro crimine eccleſiaſtico ſimpliciter
15 ⁊ nõ poſt in ſubſidiũ.¶Decimo ad idẽ tex.†in.d.c.ad miſerabilem
in quo habẽtur duo.primũ ꝙ hebrei ſunt cõpellendi ad reſtituen
das vſuras per principes ſeculares ſcꝫ ꝙ donec eas reſtituãt poſ
ſint indirecte excõmunicari in quo ptꝫ qͦ abſqꝫ negligentia iudi
cis ſecularis eccleſia põt hebreis penã imponere:cum de negligen
tia iudicis ſecularis nulla fiat mẽtio ſicut in.d.c.poſtulaſti.¶Un
decimo.ad idem tex.in.c.quanto eo.ti.in verſi.principibus auteꝫ
vbi ſi ſubſtratur hebreis vt reſtituant immoderatas vſuras:prin
cipes propter hoc non debent eſſe xpĩanis infeſti.ſed potius debẽt
iudeos rehabere:⁊ ſic vbi excommunicatio imponit̃ abſqꝫ aliqua
negligentia ſecularis ⁊ in verſiculo hec eadem pena:vbi patet qͦ
eadem pena plectũtur hebrei qui nõ volunt ſoluere decimas de re
bus ad ſe pertinentibus ſed pro decimis ſimpliciter ⁊ indiſtincte
excommunicantur iudei per indirectum vt in.c.de terris de deci
mis:Et ibi no.⁊ ſic eſt ibi caſus ꝙ eccleſia imponit penam pro cri
mine mixto abſqꝫ negligẽtia ſecularis.⁊ ita tenet ibi do.Anto.dũ
dicit ꝙ crimen vſurarum eſt crimen mixtum pertinens ad vtrũqꝫ

forū. ⁊ ita etiam tenet ibi do. Abba. ⁊ Moder. ¶ Undecimo hāc conclusionē vī tenere Matheus antiquus doc. in cle. j. de iudeis quē refert ⁊ sequitur Cardina. flo. vbi volunt ꝙ p criminibus ecclesiasticis pro quibus etiam principes seculares possint punire hebreos ecclesia etiā pōt imponere penam corporalem dumtamen in vindictam sanguinis non procedat. ¶ Tertiodecimo hanc partem vī decidere Inno. Hosti. Jo. An. ⁊ cōmuniter doct. in. c. qđ super his: extra de voto vbi dicunt ꝙ papa habet potestatē super iudeos ⁊ alios infideles si peccauerint cōtra naturam vel si faciūt contra testamentum vetus qđ ipsi obseruant: Quod tamen tēperat ibi. d. Oldr. esse verum in criminibus ecclesiasticis ⁊ mixtis in q̄bus papa laycum infidelem punire pōt iuxta no. in. d. c. cum sit generale. ¶ Et per ista. vj. vltia fundamēta insignis preceptor meꝰ do. Fran. de accoltis de aretio in quodam suo consilio qđ incipit in Christi nomine ⁊c. Copiose subtiliter. Et eleganter ꝙ fuit sub scriptio ad quoddam consilium meum ꝙ feci in ciuitate senarum firmat hanc conclusionem ꝙ ecclesia ⁊ papa potest si vult pro crimine ecclesiastico ⁊ mixto nulla data negligētia iudicis secularis imponere penam spiritualem ⁊ tēporalem. ¶ Decimoquarto pro hac parte adduco. nam habet leuitici. xxiiij. pro populo dei ambulāte per desertum ad terrā promissionis inuentus fuit vnus deum maledixisse quem mandauit dominus a populo lapidari qua rōne deus puniuit pari rōne etiam papa vī hoc facere posse qui est vicarius dei in terris vt habet in. c. solite de maio. ⁊ obedi. ⁊ in. c. significasti de elec. Et hanc consequentiā faciunt Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. qđ sup his de voto. ¶ Decimoquinto ⁊ vltimo p hac pte facit generalitas lr̄e in. c. ij. de maledicis. que cū generaliter loquat vī qđ generaliter debeat intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. prestā. 19. dis. si romanorū. Et maxime q: cōstitutio episcopalis generaliter loquit puniendo tam clericos q̄ laycos blasfemantes: Statuta 16 aūt † laicorū ḡnaliter loquentia cōprehendunt etiā hebreos: vt in c. iudei el. ij. ⁊ in. c. sicut iudei de iudeis. Et tenēt moderni in. d. c. indei. Et Bal. in. l. spadonem. §. iam tamē. ff. de excus. tut. facit ꝙ no. Ang. in. l. vtimur. ff. de sepul. vio. ⁊ in. l. j. ff. ad. l. iulia. maiestatis. dr̄ eñ hebreus de eodē populo de quo christianus in aut. de q̄store in prin. ⁊ ita dicit Bal. in. c. j. de forma fidelitatis. Et in extrauaganti de pace constantie in versi. nos romanorum. Et ista vrgebant ꝙ ad minus etiā ecclesiasticus posset cognoscere non solū iu17 dex secularis ¶ In contrarium † primo inducitur ter. in. c. gaudemus extra de diuortijs vbi habet ꝙ in istis canonicis constitutionibꝰ non artant: vnde artant. ll. ⁊ sunt de foro seculari: ⁊ rō est q: censura. ll. respicit corpora q̄ per seculares puniri possunt: censura aūt iuris canonici respicit animas ⁊ consistit in iure: vt in. c. querenti de ver. sig. Et hec non potest imponi nisi fideli christiano: vnde dicit ibi Jo. an. ꝙ si iudei delinquunt contra legem diuinā debent per iudicē secularē puniri. ¶ Secundo ad idem adducit illa autoritas de his q̄ foris sunt nihil ad nos. ij. q. j. c. multi quasi velit qđ de infidelibus in dubio non videat curare ecclesia vt eorum crimina puniendo faciat eos meliores vel etiam aliter exponendo prout tenuerūt quidam scilicet nihil ad nos de his qui foris sunt s. extra temporalem iurisditionē ecclesie. ¶ Tertio pro ista opinione vī casus in. d. c. nonnullis vbi papa iudeos faciētes aliquid in contumeliam creatoris ⁊ blasfemantes precepit cōdigna animaduersione per principes seculares puniri: ex quo ergo concedit secularibus censet ecclesiasticam iurisditionem adimere. l. cum pretor in prin. ff. de iudi. cum simi. ¶ Nec vī bona responsio Gasparis de calderinis quod ibi ⁊ in similibus iuribus seculares puniunt ad requisitionē iudicis ecclesiastici qm̄ hoc est diuinare ad illum ter. ⁊ similia iura simpliciter loquentia contra ter. in. c. j. extra vt ecclesiastica beneficia. Nec etiam Jo. an. ⁊ alij tenent istum intellectū vt infra patebit: Et do. Jo. de ana. colligit ibi esse casum quod iudeus blassfemus punit a iudice seculari. ¶ Quarto ad idem adducit. nā delictum in quo deus offendit punit per iudices seculares: vt ptz in. l. sacrilegij. ff. ad. l. iul. pecu. ⁊ in. l. si quis in hoc genus. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in aut. vt non luxu. contra naturam. ¶ Quinto ista 18 † conclusio probat autoritate Pe. de ancha. in sua solenni repetitione regule ea q̄ fiūt de regulis iuris in. vj. q. vj. vbi dicit ꝙ in matrimonijs vsuris ⁊ similibus canones non comprehendunt personas iudeorum. Adducit in effectu quatuor fundamenta supra relata: Et ad not. in. d. c. quod super his de voto respondet quod iudei immediate sunt subiecti foro seculari: mediate vero pape: qui hoc modo precepit omnibus christianis. ¶ Sexto hoc probat autoritate eiusdē Pe. de ancha. consilio. xiiij. incipit spiritualis p batiua romādiola. Nam consuluit in q̄ōne de facto ꝙ euenit in ciuitate coscie in qua dum fieret processio per ciuitatē quidam iudeus super cruce proiecit quasdam immundicias vnde orta fuit contentio quis haberet punire: An episcopus an dominus tēporalis: ⁊ consuluit qđ dominus temporalis. Et inter alia adducit quod propter illud delictum secundum leges veniebat imponenda pena capitalis. vt in. d. l. si quis in hoc genus ⁊ in aut. de sanc. epis. §. si quis: quam penam non irrogat ecclesia: que rō militat in casu nostro. Nam secundū. ll. venit imponenda pena capitalis: vt in aut. vt non luxu. cōtra naturam. ⁊. j. latius dicam. Non ob. d. c. ij. de maledicis q: non loqtur in iudeis: vt. j. latius dicet. ¶ Septimo adduco etiā qđ quo ad penam pecuniariam seu temporalē oio vī esse de foro seculari. Nam laicus tali pena per suum iudicem punitur. s. secularem ⁊ pena spūali p ecclesiasticum secūdum Bal. in d. l. si quis in hoc genus. Et Pe. de ancha. in. d. regula ea que fiūt 19 arg. c. postulasti de iudeis: ⁊. d. c. ij. de maledicis. ¶ Octauo † si laicus mere crimen ecclesiasticum cōmittit: cum pena tēporalis puta bona spectāt ad iudicē suum vt. c. cū secundum leges de hereti. lib. vj. secundum Pe. de ancha. in loco pallegato. ¶ Nono Confir20 matur autoritate † laud. in cle. j. de vsuris quē ibi refert: sequitur do. Cardi. q. xvj. vbi dr̄ qđ iudei super restituendis vsuris non possunt cogi per iudices ecclesiasticos lʒ debent cogi p principes seculares ad hoc. d. c. post miserabilem: qui tamen si fuerint negligētes tunc procedet ecclesiasticus secundum formā de qua in. c. quāto de vsuris ⁊ in. c. postulasti. de iudeis vnde dicit do. Anto. in. c. quāto in. ij. q. qđ dispositio cōsiliaris penalis inducta in odiū vsurariorum non habet locum in hebreis. q: sunt extra ecclesiam: Sed indirecte imponit quandoq̄ pena de qua in. d. c. post miserabilem ⁊ 21 in. d. c. quāto: ¶ Nec obstat † si contra hoc fundamentum dicatur qđ immo iudei debent comprehendi. Nam videmꝰ qđ lʒ ter. in cle. j. de vsuris simpliciter cogat feneratores ad edēdū codices in penā ipsorum. tñ pau. de liaza. ⁊ Jo. an. volunt ꝙ habet locum etiā in laicis. Qm̄ ad hoc fundamentum respondet Areti. in. d. consilio qđ non est verum q: cum ecclesia specialiter super crimine vsurarum disponat cōtra hebreos indirecte vt restituāt vsuras vt in d. c. post miserabilem ⁊ in. d. c. q̄to sicut quo ad restitutionē vsurarum lex canonica comprehendit hebreos: ita conueniens fuit ꝙ in preambulis ⁊ pertinētibus ad vsurarum restitutionē eadē dispositio comprehendit laicos. arg. l. oratio. ff. de spōsalibus. Et l. cū heres in prin. ff. de trāsac. ⁊ in cle. dispēdiosam de iudi. Codices eñ rōnū exhiberi debent vt plenius restitutio vsurarū fiat secus aūt dicēdū est i materia penali vt statim dicet. ¶ Decimo hāc 22 † partē tʒ Florianus de sancto Petro in. l. fi. C. de iudeis vbi dicit qđ ordinarij locorū respectu pene que imponitur in. c. q: in oibus de vsuris nō possunt cōtra eos procedere q: de his qui foris sunt nihil ad nos: et. ij. q. ij. multi. Et per ter. in. d. c. gaudemus ⁊ idē dr̄ respectu pene de qua habetur in. c. j. ⁊ in. c. quāquam de vsuris in. vj. lʒ ecclesia indēne aliquando cōtra eos pcedat vt in. d. c. post miserabilem ⁊ in. d. c. quāto ⁊ in. d. c. de terris de decimis. vnde cōcludit quod ordinarij locorum iudeos vel eorum heredes ingetare non poterunt que dicit esse notanda quia quotidiana. ¶ Unde23 cimo clarum est quod facere † aliquem intestabilē rōne delicti est pena vt dicit glo. fi. in. d. c. q̄q̄ de vsuris in. vj. vnde alias fuit dubitatum nunquid dispositio. d. c. quamquam que reddit manifestos vsurarios intestabiles non prestita cautione de qua ibi cōprehenderet iudeos manifestos vsurarios in qua primus cōsului qđ non: ⁊ adduxi aliqua fundamenta ex pmissis ⁊ multa alia. Et idē consuluerunt subscribendo insignes preceptores mei domi. Joā. Baptista de sancto Seuerino do. Alex. de imo. Et vltimo loco p̄fatus domi. Franciscus aretinus. Reperi etiam postea consilium do. Jo. de lignano hoc idē decidentis in puo repertorio Ang. de cisiue trāscriptū: Et ita fuit postea decisum p dominos de Rota. 24 ¶ Duodecimo in simili facit † Nam videmus quod iura canonica obligantia ad iuramentum timore piurij non obligant iudeos de quorum periurio canones non curant vt no. Bal. in c. j. §. itē sacramentum de pace iura. fir. Et firmat late Lud. de Roma. in suo consilio. xl v. incipit in Christi noīe amē pmissum laudū. ⁊ Pe. de anch. in. d. regula ea que fiūt. q. vj. ⁊ alias late consului super hoc. ¶ Tertiodecimo pro ista pte est casus si nō cauillet in. d. c. postulasti de iudeis vbi pro crimine sacrilegij quod iudeus cōmittit i clericum papa mandat prius adiri principem secularem ⁊ in eius negligentiam iudicare ecclesiasticū. ⁊ lʒ do. Abb. ibi extorquēdo ter. dicat ꝙ illud mandatum fit ibi q: facilior est executio ⁊ punitio iudici seculari quā ecclesiastico tamē hoc dictum cōmuniter non approbat. ¶ Preterea vt dicit areti. in. d. cōsilio etiā iudex ecclesiasticus de directo posset imponere penā temporalē ⁊ iuocato brachio auxilij secularis eū exigere iuxta no. in. c. j. de offi. ordi. ¶ Preterea 25 † dcā opi. cōfundit per textū in. d. c. in archiepiscopatu de rapto. vbi ptz quod archiepiscopus crimen contra naturam in infidelibus nō punit autoritate propria: cū tamen illud sit crimen mixtū in infidelibus prout declarat do. Abb. in. c. clerici de exces. pla. Et tamen ipse iudex ecclesiasticus tāquam delegatus regis p seipsū talem penā infideli imponit quam vterq̄ imponere poterat tanquā ordinarius eodē modo: ⁊ eadē facultate si punitio ad eum p26 tinet. ¶ Quartodecimo pro ista † opi. est casus iuncta glo. in versi. principibus in cle. j. de iudeis: vbi est casus quod p crimine cōmisso in opprobrium fidei iudei ⁊ infideles puniuntur a principibus secularibus

secularibus et non ab ecclesia: Et assignat ibi glo. Jo. An. rónem q' ad seculares spectat talis cohertio: quando enim non sint creature ecclesie: illos ecclesia non cohercet et ita tenent. d. Landuccius Cardinalis et omnes in negligétiam secularis: vt dictú est: Et hoc solum fundamentum decidit hanc ptem in terminis sequendo illa dicta Pet. de ancha. tenet prefate magne cóscientie doct. domi. Jo. de anania in rub. de vsuris et vltra eum ita cómuniter tenent docto. in dicta cle. j. ¶ Quintodecimo hanc partem tz apertissime Jo. An. in. c. ḡtra Christianos de hereti. lib. vj. vbi dr qd si iudeus seducit iudeum baptizatú ingsitor heretice prauitatis virtute sui officij non potest eos punire. Sed tamen tales puniunt ab inquisitore qr per quasdam literas declaratorias ista potestas fuit eis specialiter cócessa a papa. ¶ Unde ponderandum q in criminibus ecclesiasticis papa potest si vult et spáliter h mandat iponere pená iudeis etiá nó spectata negligétia iudicis secularis deinde addit Jo. An. qd regulariter p delictis cómissis ab hebreis nó recurrit ad ecclesiam sed ad iudicem secularem. Allegat textum in dicto. c. iudei. et in dicto. c. postulasti et in dicto. c. nonnullis que iura sine dubio intelligunt in criminibus mixtis i quibus iudex ecclesiasticus sine dubio hz iurisditionem. et sic Jo. And. intelligit dicta iura simpliciter prout iacent quicquid dixerit Jo. calderi. Et domi. Abba. et per hanc auctoritaté et no. in dicto. c. postulasti et in. d. cle. j. de iudeis et p Pe. de ancha. in dicto consi. xv. Reperio quod elegans pceptor meus do. Alex. de imo. in suo consilio quod incipit redemptoris etc. visis inquisitz. formata. Concludit quod punitio blasfemie in iudeo spectat ad iudicem secularem et non ad ecclesiasticum. Et hanc dicit esse cómunem opinionem. ¶ Sextodecimo hanc partem tz glo. Jo. And. in cle. j. de testibus in verbo principum: vbi dicit qd iudei regulariter non compellunt per ecclesiá sed per principes seculares sub quibus desunt. allegat. d. c. postulasti cum simi. per eum allegatis in precedenti fundamento. allegat etiam tex. in. d. cle pastoralis in prin. de re iudi. vbi Cardinalis florentinus declarando illum tex. dicit qd papa curam habet populi Christiani dumtaxat quo ad finem salutis anime ad quez principaliter tendit lex canonica vt declarat eleganter Jo. And. in regula peccatum de regulis iur. lib. vj. in mercurialibus. Et traditur in. c. fi. de consuetudine. ¶ Confirmatur ista ratio. nam pena imponitur pro crimine vt malus melior efficiatur. l. j. in prin. ff. de iusti. et iur. Sed ecclesia quantum ad hoc non curat de iudeis. d. c. nulli igitur etc. ¶ Decimo septimo hanc conclusionem expresse tenet do. Abb. siculus in. d. c. gaudemus vbi notabiliter loquitur volens in effectu quod ecclesia pro crimine ecclesiastico vel mixto habet potestaté statuédi penam si vult ḡtra infidelem: sed in dubio hoc non videt velle. Et ideo quare dispositio generalis canonis fundatur super aliqua equitate vel róne que non respicit principaliter peccatoris correctionem: dispositio talis ita complectit

27 infidelé sicut fidelé: vnde dicit † do. Laurentius de rodulfis in suo tractatu vsurarum. q. 146. fuisse consultum qd pena. c. qr frustra de vsuris compréhédat etiá hebreum repetétem vsuras: lz secus sit in aliis penis edictis ḡtra vsurarios róne peccati: de quibus supra dixi.

28 ¶ Et si ḡ hoc † vltimum diceretur si ecclesia quo ad restitutióem vsurarum vtit iurisditióe ḡ hebreos. ergo videt quod in cóstitutione generali penali que fit ḡtra vsurarios comprehendant hebrei: cum impositio pene dependeat a iurisditióe: quia ab eo q habet iurisditionem imponitur: vt dicit glo. in proposito in. d. c. quáquam. ¶ Ad hoc respódet pfatus aretinus in preallegato ḡsilio q in ḡstitutione generali per quam imponeretur pena eiusdé speciei lz spiritualis sicut imponit per vsurarum rerum bene cóprehenderetur hebreus: vnde potest per césuram cogi ad edédum codices: vt supra dictú est. Sed in cóstitutione generali in qua imponeret pena temporalis non ḡprehéderet iudeus. ista distinctio probatur ex dictz. Bar. in. l. ij. ff. de iurisdi. omnium iudi. Et lati⁹ et clari⁹ in. l. ambitiosa. ff. de decretz. ab ordi. facien. ¶ Decimooctauo hanc

29 † partem lz prefatus do. Aretinus doc. magne ḡsciétie et eminétissime sciétie in preallegato ḡsilio ḡcludés q summus Pótifex pro crimine mere ecclesiastico vel mixto pót si vult imponere penam spiritualem vel temporalez iudeo. Et ita intelligit omnia iura que probant quod ecclesia iudeo imponit penam spiritualé vel téporalem: quia hoc specifice disponit: et sic non obstat dictum Inno. et doc. in dicto. c. quod super his: Sed in dubio faciédo cóstitutionem generalem penam temporalé iudeo seu infideli nó videtur imponere nisi specifice hoc faciat non quia non possit sed quia cú ipsa sit commissa populi Christiani vt in dicta cle. pastoralis. Et ibi glo. in ver. Christiani: vnde non curat de iudeis. Et ita loquit ter. in. d. c. gaudemus vbi no. declarat do. Abb. hoc: vt patet ex di-

30 ctis Jo. And. in. d. c. ḡtra Christianos. Ex qua † responsione infero: quod quando tex. in. c. ij. de maledicis et dicta ḡstitutio episcopalis generaliter loquantur non comprehendút hebreos et alios infideles et sic sunt sublata multa incontrarium allegata. ¶ Postremo hanc questionem in terminis in iudeo blasfemo decidit magne sciétie et cósciétie doctor do. Jo. de anania. in. c. ij. de maledicis in. xvij. col. versi. Circa predicta vbi dr q Petrus de ancha. in rub. de iudicz. allegat illum text. quod cognitio spectat ad iudicem seculare sed Jo. caldi. in simili. q. in dicto. c. postulasti allegat qd spectat ad ecclesiasticum: ipse autem cósiderat qd in illo capitulo iudex ecclesiasticus imponit pniam seu penam spirituales que non per se cadit in iudeo: iuxta not. in dicto capitulo postulasti et in. d. c. gaudemus et ideo dicit quod ille tex. non potest hú practicari in iudeo blasfemo: sed puniri dz per iudicem seculare eo mo-

31 do quo laici in foro seculari puniunt. ¶ Cófirmatur † ista opinio do. Jo. de anania. Nam vbicunqz lex imponit plures penas non cóprehendit casum in quo omnes ille pene non possunt verificari prout voluit glo. multum not. quam ibi ponderat Butri. Fulgo. et Moderni in. l. máncipia. C. de seruis fugitiuis: benefacit qd dicit Bar. in. l. vbi pactum. C. de transac. in prima oppo. Et flo. in. d. l. fi. Et fuit ista potissima rō propter quam consuluimus q dictú c. q quá non habebit locum in iudeo quia pene non poterát verifi-

32 cari de quibus in illo textu. ¶ Confirmatur † ista conclusio: nam si ca non et constitutio temporalis non cóprehendit laicos ex quo generaliter loquuntur et singulariter quod est imponenda pena q imponitur blasfemis secundum leges ciuiles que vi. esse pena capitalis vt in auf. vt nó luxu. ḡtra naturam tz Ang. in tractatu maleficiorum super ver. verba iniuriosa. Et hoc tz glo. in dicto. c. ij. de maledicis. Idem tz glos. in. d. c. si quis per capillos. xvij. q. j. Et Jacobus de beluiso. et Bar. in. d. auf. vt non luxu. lz Cy. et Bal. in

33 l. ij. C. de rebus credi. aliud dixerit non comprehenduntur † iudei in dispositione. d. c. ij. quia attenta pena imposita a lege ciuili illa est fauorabilis: ergo tanquam persone odiose non comprehenduntur: vt in. l. lutius. §. lutius titius Et ibi Jacobus de arena et bar. ff. de lega. ij. Et ista responsio deseruit etiam constitutioni episcopali: Si ergo remanet pena capitalis sequitur q punitio ad ecclesiam non ptinet secundum omnes: Et lz non possit negari quin questio aliqualiter sit dubia cum iura rónes et autoritates sint validiores pro hac parte ego illam sequerer de iure in iudicando et

34 consulendo quicquid dixerit Jo. Calde. in. d. cósi. ij. ¶ Quoniam in primis dicit vnum quod non probat et falsum † qd iudeus blasfemus punitur vt hereticus. Nam contrarium tz Paul. Jo. And. et omnes in cle. j. de vsuris: Et omnes illi docto. consulentes quos supra incontrarium retuli inter quos est ipsemet Guaspar calde. ¶ Confirmat ista responsio qr si de heresi possent iudei puniri bona eorum publicarentur vt in. c. cum secundum de hereticis lib. vj. quod non reperitur iure cautú faciunt que dicit oldra. cósi. Et Jo. And. in addi. specu. in rub. de iudeis. Et Ludo. Roma. in. l. multum interest. ff. de ver. obli. ¶ Preterea ipe allegat aliqua iura q vl' non probant vel potius probant contra vt ex superiorib⁹

35 clarissime patet. ¶ Nec valet † fundamentum qd facit qd delictum est mere ecclesiasticum vel mixtum qr etiam in his puniuntur per seculares et per ecclesiasticos. vt in dicta cle. vnica de iudeis: et in dicto. c. postulasti cum multis similibus supra allegatz. ¶ Minus q est bona ḡsequentia: punirent christianos: ergo et hebreos: quoniam christiani comprehendunt in generali dispositione: quia de his curam habet. vt in dicta clementina pastoralis: nó aút hebrei vt ex pluribus supra clare ostensum est. ¶ Ad autoritatem illorum quinqz doctorú respondeo clare quod ipsi bene loquuntur forte: Sed non p bona iura. Nam dicunt q quando iudeus facit contra canones pót p ordinarium puniri. Et sic primo psupponunt qd iudeus faciat ḡ canones. ¶ Scdo decidút qd pót pena temporali puniri p ordinarium. Igitur anté non declarant quando dicat facere ḡ canones: vnde primo opus est qd canones eos cóprehendant: Sed vt supra declaratum est in casu nostro et similibus quádo canon generaliter loquit nó comprehendit hebreos: Igit tanquam nó ligati a canone: non possunt dici facere contra canones. vt in. l. extra territorium. ff. de iurisdi. oium iudi. Et in. c. vt aiarú de consti. lib. vj. ¶ Loquuntur ergo quando canon specifice punit et loquitur de iudeis prout in exemplo per ipsos quando non incedunt in habitu de quo in. d. c. nonnullis in prin. ex quo extra eorú mens colligitur: Si hanc: ergo qui pro domicio epo illas autoritates adducút: Et quis hoc dicerent non probant et validiores et maiores sint autoritates in contrarium. ¶ Unde ex premissis arbitror satis clare apparere quod punitio dicti criminis spectat ad secularem et non ad ecclesiasticum. ¶ Sed caueát domini seculares ne hoc procurent ad iudei impunitatem qr facerent contra conscientiam et sic laborarent ad gehenná vt dicit tert. in. c. lfas de resti. spolia. et peruerterent diuina et humana iura: cum blasfemia reperiantur punita. l. diuina vt habet leuitici. xxiiij. Item canonica in. d. c. ij. de maledicis. Ité ciuili: vt in. d. auf. vt non luxu. contra naturam. Item cuz statuta puniant siue atténta forma statuti siue verba turpia siue blasfemia iuxta ea que dicta sunt in prima questione Laus Deo omnipotenti.

¶ Prout supra scriptum est per presentem auditorem meum do

minum Hieronymum bellugba de valentia iuris sententiarum doctorem eximium alias consului cum esset contentio inter illustre dominium dominorum lucentium et episcopum loci. Et ita nunc ad instantiam prefati insignis doctoris domini Hieronymi affirmo iterum me consuluisse et iuridicas fore premissas conclusiones et ab eo requisitus me subscripsi manu propria sigillumque meum consuetum apposui. Ego Bartolomeus sozinus filius dñi Mariani de sozinis eius preceptor senẽsis iuris utriusque doctor sal uo semper saniori consilio. Amen deo gratias.

¶ Consilium. cxx.

¶ An gratia reddat subreptitia si in ea non fuit facta mẽtio de trãsactione: que in effectu continet idem quod transactio: Et quando litere gratie equiparant literis ad lites.

¶ Summarium.

1 ¶ Rescripta ad beneficia reddunt nulla ex vitio subreptionis et etiam bñficia et alia priuilegia principis.

2 Rescriptum secundum non tollit primum licet in eo fiat mẽtio de primo si primum fuit impetratum de voluntate partium et de hoc non fiat mentio.

3 Gratia nõ reddit subreptitia si in ea nõ fit mentio de transactione vel contractu nullo et nu. 7.

4 Rescriptũ ubi deuiat a transactione et pactis firmatis inter partes dicitur subrepticium.

5 De transactione fieri debet mentio in impetratione gratie al's est nulla et an pcedat hoc si princeps fuisset illud cõcessurus et nu. 2.

6 Rescripta iuri contraria quando continent idem quod ius commune valent.

8 Taciturnitas qñ reddat rescriptũ priuilegium et gratiam surreptitiam et nu. 3. et 4.

9 Tacens id ex quo causatur aduersario exceptio pemptoria qñ reddat gratiam rescriptũ aut priuilegium subreptitium.

10 Priuilegiũ et alia bñficia principis reddunt nulla vitio subreptionis sicut rescripta ad bñficia et nu. 1.

10 Priuilegium subreptitium eo quia in rescripto non fuit facta mentio de pacto consensu partium facto non valet: etiam si aduersarius consentiret.

11 Priuilegium qđ in parte tanquam subreptitiũ nõ valet et in pte valet nõ vitiat qñ validũ ab inualido separatur.

12 Gratia secunda qñ per eã auget ius quesitum ex prima semp dz facere mentionem de prima.

13 Autoritas superioris in quolibet iuramento videtur excepta.

14 Beneficij impetratio non redditur nulla si aliquis narrat illud se canonice obtinere lz illud iniuste et de facto obtineat.

15 Litere gratie qñ equiparent literis ad lites.

16 Per actus sequentes declaratur intentio in precedentibus.

17 Contractus non dicit pfectus lz partes sint concordes de eo et conueniãt quod de eo notarius sit rogatus et ptes penitere possint Et qđ nõ dicat pfectus qñ dictũ sit quod fiat ad consilium sapientis.

18 Gratia derogans iuribus ɔdicẽtibus an videat derogare iuramẽto cõtinenti idem qđ ius cõmune.

19 Clausula non obstantibus que volumus haberi pro expressis quod p eam censeantur sublata illa de quibus etiam mentio specialis erat facienda.

20 Taciturnitas quando causatur ab ignorantia habet locum illa regula qđ princeps nullo modo fuisset cõcessurus: non alia qđ ita de facili.

21 Papa in beneficialibus in quibus habet plenissimam potestatem potest rescribere in piudicium alicuius sine clausula nõ obstante.

22 Qui iurauit non alienare romano pontifice inconsulto si postea habuit licentiam alienandi non facta mentione de iuramento an valeat alienatio.

23 Rector qñ possit solus bona ecclesie in empbiteosim cõcedere.

24 Empbiteosis si est finita et dominus recipiat canonem per hoc nõ intelligitur facta renouatio.

25 Empbiteosis an ad hoc ut probet requirat ut de ea appareat scriptura: et qñ de ea dicatur confecta scriptura.

26 Missio in possessionẽ ex edicto. l. fi. de edic. di. adri. ita fit ex testibus examinatis sup testõ sicut ex testamento.

27 Litere ad beneficia habentur loco tituli.

28 Delegati iurisditio nõ expirat morte delegãtis qñ mandatur executio gratie et qñ res non est integra.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. Circa † primũ 1 consultationis articulum substantialiter et conclusiue loquendo premitto quod sicut rescripta ad beneficia redduntur nulla ex vitio subiectionis ut in. c. postulasti extra de rescriptis. ita etiam priuilegia et alia beneficia principis. hoc voluit singulariter composto. Et sequuntur omnes canoniste in. c. ad audientiã extra de rescriptis. allegant. l. j. ff. de natalibus restituendis. Et idem tenet dominus Abb. in. c. super literis eod. titu. et Abb. in c. qđ super his in. j. colũ. de fide instrumentorum et tenet lapus allegatione. lxxxix. Et Joan. calda. in titulo de prebendis consilio primo et Pet. de ancha. consilio. ccclxxxij. visis diligenter iuribus et Bal. post Innocen. in. c. inter dilectos ad fi. extra de fide instrumentorum. ¶ Ex quo premisso videbatur oriri difficultas qđ cum precederet transactio inter partes super dicta empbiteosi de qua in gratia Eugenij non fuit facta mentio videbatur dicendum qđ dicta gratia esset nulla tanquam subreptitia: quoniã si talis trãsactio facta inter partes fuisset narrata pontifici videtur dicendum qđ talem gratiam vel non concessisset vel non ita de facili: Igitur ex quo fuit tacita videtur reddetur reddere gratiam subreptitiam: ut in. c. super literis: et in. c. constitut. cum utrobique plene not. extra de rescriptis. Et per lapum preallegata allegatione cum vulgaribus: qđ antem papa non fuisset concessurus vel non ita de fa 2 cili patet: † quia non est intentionis pape in dubio preiudicare pactis et transactionibus inter partes firmatis ut probatur ex not. in capi. ceterum de rescriptis in simili ubi secundum rescriptum dicitur subreptitium licet in eo fiat mentio de primo quando non fuit narratum qđ de voluntate partium primum fuerat impetratum: Et probatur ex his que habentur in. c. j. de pactis. et in capitu. ex multiplici de decimis ubi glos. hoc videtur determinare. ¶ Sed premissis non obstantibus contrariaz sentẽtiam veriorem existimo. qđ immo dicta concessio Eugenij valuerit et tenuerit quod conclusio ex pluribus deducitur rationibus. ¶ Prima ratio est 3 † tenendo qđ dicta transactio fuerit nulla non accedente consensu superioris et non interuenientibus alijs debitis solennitatibus iuxta not. in. c. sine except. xij. q. ij. et in clemen. j. de rebus eccle. nõ alie. vel qđ fuerit annullata et irritata propter bullam pape que postea emanauit irritans et annullans concessiones factas per tales preceptores: Nam si transactio fuit nulla de illa non erit in gratia mentio facienda: et sic non reddit gratiam subreptitiam et nullam ut in regula non prestat de regu. iur. in. vj. Et probatur ex his que no. glo. in. c. cum nostris in verbo de facto. extra de cõcel. preben. Et tenent domi. An. et imol. in capitu. ex parte de rescriptis. et domi. An. et alij in capitu. dilecte de except. Et est glo. in verbo posteri in capitu. suggestum extra de iureiurando. ¶ Quinimmo si esset valida sed aliqua exceptione elidibilis non fuisset facta mẽtio ut voluit glos. in capitu. ex tenore de rescriptis. quia de actu licet valido sed elidibili non est mentio facienda ut dicitur in glos. Rota in antiquis decisione lxiij. in titulo de rescript. Et est glos. in capitu. cum nostris quam ibi sequitur dominus Abbas. ¶ Se 4 cunda ratio est † posito qđ dicta transactio fuisset valida tamen rescriptum non redditur subreptitium seu gratia Eugenij: licet in ea nulla de dicta transactione mentio facta fuerit: quoniam rescriptum dicitur subreptitium si deuiat a transactione et pactis firmatis inter partes: ut in dicto. c. ex multiplici et in. c. j. de pactis cum similibus: quasi non sit de intentione principis deuiare ab eo quod inter partes conclusum est: Igitur si rescriptum continet illud idem quod partes facere conuenerant censendum est quod papa facilius cõcessisset: quia qđ operat propositũ in pposito: operatur oppositum in opposito. l. si ut proponis. C. de nupt. xxxv. dist. hospitiolum. Benefacit nam superior nil aliud querit quam concordiam partium. l. si conuenerit cum ibi not. ff. de re iudi. et in. l. j. §. et post operis et ibi no. ff. de no. oper. nun. Et hoc in materia multum bene probat tex. in dicto. c. ex multiplici de decimis in ultimis verbis: Si ergo princeps qui voluit talem gratiam facere sciuisset talem transactionem factam facilius concessisset gratiam quod idem continet quod transactio continebat. Nam si voluit hoc ignora rante rectore cõcedere etiam si contradiceret quãto magis censendum est qđ voluerit concedere eo consentiente: facilius enim leges obligant cõsentientes expresse vel tacite quam ignorãtes: ut patet ex not. late per Bart. et docto. in. l. que dotis. ff. solu. matri. Si ergo transactio fuisset expressa papa facilius concessisset: Taciturnitas non reddit gratiam subreptitiam et nullam: Ita concludunt domi. Anto. Jo. de imo. et do. Abba. in. c. super literis. Et dominicus late in repetitione. d. c. postulasti. in. xv. colum. Et Rota in antiquioribus in titulo de prebendis de except. Et cald. consilio vj. in. c. de rescript. benefacit text. in capi. dudum in verbo confiderantes de prebendis in. vj. Ad idem text. in. c. si pro clericis eod. ti. et lib. Et Rota in antiquis in tit. de rescriptis decis. lxvj. ¶ Sed 5 posset † ɔtra hoc instare qđ regula proxime tradita procederet nisi expsse in iure caueret quod de partium transactione in gratia mentio esset fienda prout videt esse in transactione: ut habetur in. d. c. ex multiplici cum similibus: quia tunc quando ius disponit aliquid exprimi.

quid exprimi debere: si illud nõ fuerit expressum gr̃a redditur sub-
reptitia ⁊ nulla: licet si illud fuisset expressum princeps fuisset vtiq̃
cõcessurus. tex. est cũ glo. pe. in. c. si motu proprio de prebẽdis in. vj.
Et tenẽt dominicus ⁊ moderni in. d. c. postulasti ⁊ i. d. c. super lr̃is
⁊ in. c. dudum de p̃ben. in. vj. ¶ Sed ad hãc obiectionẽ respondeo
ꝙ forte p̃dicta obiectio procederet quãdo gr̃a tolleret trãsactionẽ
seu esset contra trãsactionẽ per ea que supra dicta sunt. Benefacit.
l. causas cum materia. C. de trãsac. Sed in casu nostro rescriptum
cõtinet idẽ ꝙ transactio quo casu nõ reperitur iure expressum ꝙ d
transactione mentio sit faciẽda: vnde stat firma theorica supra al-
legata ꝙ ex quo princeps vtiq̃ fuisset concessurus non vitiatur re
scriptum ex tali taciturnitate prout est etiã casus quẽ ibi no. Bal.
ad hoc in. l. j. C. si contra ius vel vti. publicam. ¶ Confirmo hanc re
6 sponsionẽ † in simili. Nam clarum est ꝙ rescripta iuri ꝯria non va
lent. l. nec damnosa ⁊. l. rescripta cum vtrobiq̃ no. C. de precib⁹ im
perato. offerendis. Et tamen quãdo cõtinet idẽ qd̃ ius cõmune va
let: imo interpretari debet vt aliq̃d vltra ius operetur: ita ꝯcludũt
Hosti. ⁊ cõmuniter canoniste in. c. j. de rescrip. ⁊ Bal. in auc. habi-
ta in quarto nota. C. ne filius pro patre ⁊ Bal. in. l. j. versiculo quin
to oppono. C. si seruus extero. ⁊ do. Cardi. ⁊ Abb. in. c. fi. circa me-
dium extra de prebendis. pro his adduco ꝙ ex quo transactio con
tinet idem qd̃ gratia talis gratia ad cautelã impetrari potuit tex.
est bonus in simili in. c. post electionẽ extra de ꝯcessio. p̃bende ⁊ do
mi. Abbas in. iij. no. ⁊ abb. in. c. in nostra de rescriptis. ⁊ no. in fi
do. abbas in. c. cũ olim el. ij. extra de priuile. ⁊ Lapus allegatiõe fi.
Et plene i fi Lodo. roma. cõsi. ccccxxiij. inci. quo ad primũ ad fi.
⁊ Calde. in tit. de elect. consi. vij. facit ꝙ pulchre voluit abbas in. c.
cum olim versic. Et no. istam glo. de re iud. in q̃bus patet ꝙ potest
quis diuersa remedia impetrare ad eundem effectum: licet in sc̃do
de primo non fiat mentio que bene faciunt in proposito: ⁊ sic rema
7 net defensata sc̃da ratio supra adducta. ¶ Tertia rõ est q̃ † transa-
ctio respicit merita cause ⁊ oritur ex ea exceptio peremptoria: vnde
licet de tali transac. non sit facta mẽtio in gratia: tñ gratia non red
ditur nulla licet per illam exceptionẽ p̄emptoriã nõ preiudicet̃. ca-
sus est in. c. primo in fi. prin. ⁊ ibi no. extra de lit. cõte. lib. vj. ⁊ tenẽt
do. Anto. ⁊ do. Abb. ⁊ Jo. de imo. in. c. j. de rescriptis in antiq̃s. et
Rota in ti. de rescriptis. decisione quinta in antiquis ⁊ tenẽt doc.
8 in. d. c. j. de litis contesta. lib. vj. cũ similibus. ¶ Sed ꝯtra † hoc fun
damentum arguitur: nam theorica supra deducta procedere nõ v̄r
in literis ad beneficia in quibus taciturnitas statuti priuilegij: vl̄
alicuius iuris vitiat: Ita dicit Jo. de imo. in. c. j. de rescrip. per tex.
in. c. ꝯstitutus eo. ti. Et idẽ imo. in. c. cũ ordinem eo. ti. ⁊ tenet domi
nicus in. c. j. de lit. contest. in. vj. ⁊ do. Abb. post alios in. c. ex parte
B. extra de foro competenti. ¶ Ad istam difficultatẽ dici potest du
9 pliciter. ¶ Primo ꝙ lꝫ in literis ad † beneficia ita sit: tamen in gra
tijs principis preterquã ad beneficia ecclesiastica dici potest ꝙ gra-
tia teneat: sed tamen p̄ illã pacto ⁊ trãsactioni nõ deroget̃: ita pro
bat tex. i. d. c. ex multiplici de decimis: vbi hoc i terminis decidit do.
Cardi. reprobãs glo. ibi que contrariũ tenuit dicens ꝙ quãdo q̃s
tacet id per quod sibi obstat exceptio p̄emptoria priuilegiũ non est
nullum: allegat quod habet̃ in. c. cum olim de prescriptio. ⁊ in. c. j.
de lit. conte. in. vj. Et vere ille tex. in dicto. c. ex multiplici: hoc pro-
bat: quia dicit quod non obstante priuilegio partes cogant̃ ad ob
seruantiam pacti ⁊ sic supponit priuilegium validum quia si nullũ
esset non posset priuilegium obstare: vt regula non prestat de regu
lis iuris in. vj. Et sic dici potest quod illa regula qd̃ bñficia princi
pum sunt nulla propter vitium obiectiõis sicut rescripta ad bene
ficia nõ habet locum quando quis tacet illud qd̃ producit exceptio
nem p̄emptoriam: ⁊ in hoc magis equiparent̃ rescriptis ad lit. que
nõ sunt nulla. ¶ Confirmo q̃ tex. dicit ꝙ non fuit sue intẽtionis p̄
priuilegium pacto derogare: ⁊ sic non dicit ꝙ nõ fuit intẽtiõis cõ
cedere priuilegiũ: sed quod nõ fuit intẽt̃. derogare: que verba ar-
guũt validitatẽ priuilegij. l. ij. §. si quid a principe. ff. neq̃d in loco
publico. ⁊ in capitulo super eo de officio delegati. ⁊ sic vult text. ꝙ
quatenus priuilegium est cõtra pactum seruetur pactum: sed qua
10 tenus non esset cõtra pactum seruetur priuilegiũ. ¶ Subtilius †
stringo. Nam si priuilegiũ ibi esset nullum quia de pacto non fuit
facta mentio tanquam subreptitium equiparando talem gratiaꝫ
rescriptis ad beneficia non valeret neq̃ effectũ habet priuilegium
etiam si aduersarius impetratoris consentiret: ita dicit no. do. An
to. post Inno. in. c. cum olim in vlti. no. extra de re iudi. sed in dc̃o
c. ex multiplici in fi. dicit ꝙ partium cõcordia res sopiri potest: igi-
tur apparet ꝙ priuilegium non erat nullũ sicut rescripta ad bene-
ficia que sunt valde stricti iuris: vt dicit do. abb. in. d. c. sup literis:
Et licet videatur equiparare lr̃is ad beneficia: ⁊ multi velint ꝙ fa
cilius priuilegia irritẽtur: vt volũt imola ⁊ do. Ant. in eodem loco
allegantes Jo. an. in. c. cum dilecta eod. titu. Tamen in hoc viden
tur se habere vt excedentia ⁊ excessa p̄ tex. in. d. c. ex multiplici: forti
us ergo hoc dicendum videtur in bñficijs principis ⁊ gratijs put
est in casu nostro in quibus fit lata interpretatio in. l. fi. ff. de cõsti.

11 prin. c. cum dilecti de dona. ¶ Secũdo dici † põt ꝙ cõcessio pape in
multis concordat cum transactione: in illis ergo valere debet con-
cessio sed quatenus discordat dicamus trãsactionem preualere po
sito ꝙ valeret q̃ cũ sint separabilia vtile p̄ inutile nõ debet vitiari:
vt in. l. grece. §. illud. ff. de fideiusso. ⁊ ibi p̄ Bar. ⁊ in materia p̄pria
probat̃ in. c. si eo tempore de rescrip. in. vj. ⁊ per gl. ⁊ Lapũ in. c. nõ
potest de prebẽdis in. vj. Et notãt glos. ⁊ docto. in. c. cõsti. de rescri.
⁊ do. Ant. in cle. fi. extra de rescriptis. Nam ista est natura iuris de
rogatorij ꝙ eatenus deroget quatenus ꝯdicit: vt in. l. sancimus. C.
de testamentis ⁊ in. l. precipimus. C. de appellationibus. ¶ Postre
mo non obmitto ꝙ partes acquieuerũt dicte concessioni prout in
alia dubitatione deducet̃: igitur non possunt contra illam venire:
vt probat tex. in dicto. c. ex multiplici de decimis: quatenus eñ gr̃a
cõcordat cum transactione oĩno valere debet ex quo non preiudi-
cat̃ iuri alicuius partium per no. p̄ Joã. an. ⁊ docto in. c. fi. extra vt
lit. pendẽ. faciunt etiam que infra dicent̃. ¶ Circa secundam diffi-
cultatem an valuerit bulla concessa a Paulo videbat̃ prima facie
dicẽdum quod nõ duplici ratione. ¶ Prima ratio est quia narra-
tum fuit in bulla Pauli cõcessio Eugenij que dicit̃ nulla ⁊ subre-
ptitia: quam si nullã ⁊ subreptitiã sciuisset pontifex forte ita de fa-
12 cili nõ cõcessisset talem gratiam. Nam † quãdo per secundam gra
tiam augumentat̃ ius quesitum ex prima semp̄ de prima facienda
est mentio glo. in. c. si apostolice de prebendis in. vj. Et inde dicit
ibi Dominicus quod in oĩbus litteris p̄ quas ius antiquum aug
mẽtat̃ vel ꝯseruat̃ debet fieri mẽtio gr̃e antique: sed in casu nostro
ex q̃ prima gratia dicit̃ nulla ⁊ sic augmentabat̃ seu conseruabatur
igit̃ de tali nullitate gratie videbat̃ mentio faciẽda: igit̃ dicendũ
videt̃ ꝙ talis gratia Pauli tanquã subreptitia sit nulla p̄ tex. cum
ibi no. in dicto. c. postulasti ⁊ in. d. c. super literis cum vulgaribus.
13 ¶ Secunda ratio † que magis stringere videt̃ est ꝙ si locum habet
transactio facta ante Eugenij concessionem in trãsactione vbi em
phiteota promittit ⁊ iurat finito tempore in transactione compre
henso assignare cum omni melioramento dicta bona emphiteoti-
ca que transactio iurata non fuit narrata in gratia cõcessa a Pau
lo vnde nõ est censendum ꝙ pontifex preiudicare voluerit transa-
ctioni iurate. argumento glo. no. in. c. cum non deceat de electio. li.
vj. Et tenent dñs Anto. ⁊ moderni in. c. j. de his que fiunt a maio.
parte capituli. ⁊ hoc tenet ⁊ late Pet. de ancha. in suo consilio. ccc-
viij. incipit nisi legibus ⁊ canonibus. Et licet dicamus ꝙ in quoli
bet iuramento intelligit̃ excepta auctoritas superioris vt in. c. quẽ
admodum ⁊ in. c. veniẽtes de iureiurando illud intelligit̃ quãdo
superior habet notitiam iuramenti al̃s nõ intelligitur quod papa
auctoritate absoluta vti voluerit: ita concludunt do. Anto. Abb.
⁊ Joã. de imo. in. c. constitutus extra de rescriptis: ex quibus vide-
bat̃ ꝙ dicta bulla Pauli tanq̃ subreptitia sit nulla. ¶ Sed his nõ
obstãtibus cõtrariam sñiam veriorem existimo ꝙ immo dicta gra
tia a Paulo cõcessa viribus subsistat: cui⁹ cõclusionis veritas ap
parebit defendẽdo illam ab obiectionibus supra in cõtrarium fa-
ctis. Et ad primam obiectionẽ respondeo ꝙ immo bulla Eugenij
fuit valida prout supra probatum fuit vnde ex eius nullitate non
potest argui subreptio gratie concesse a Paulo. Quinimmo dico
ꝙ posito ꝙ gr̃a Eugenij narrata fuerit nulla tamen gratia Pau
14 li valida censeret̃. hoc † probat̃ in simili: nam si aliquis narrat se ca
nonice beneficiũ obtinere licet illud de facto obtineat ⁊ iniuste nõ
reddit̃ impetratio nulla: q̃ iuste an iniuste q̃s detineat est quid ex
trinsecũ a gr̃a nisi ex eo inhabilis redderet̃ secundũ Franciscũ ver
cellensem in cle. romanus in fi. de prebẽ. quem refert Joã. milis in
suo reptorio in v̄bo gratia in. iij. colũ. Et probat̃ ex his que ponit
spec. in ti. de dispensat̃. §. videndum v̄s. sed nũquid nocet. idẽ vo
luit composto. in. c. dudum el. ij. de electio. ⁊ Jo. an. in. c. nõ potest
de prebendis in. vj. in nouella. ¶ Fortius dico ꝙ in casu nostro bul
la Pauli ex nulla obiectione dici potest nulla ex quo p̄ illam non
concedit̃ gratia: sed cum cause cognitione mandat̃ gratiam conce
15 dendam hãc conclusionem probo ex duobus. ¶ Primo probo † p̄
ea que dicit singulariter Bal. in. l. prescriptiõe. C. si contra ius vel
vti. publicam in. iiij. col. vbi voluit ꝙ quãdo in priuilegijs est anne
xa cause cognitio puta ꝙ prouideat̃ de aliqua gratia habita cause
cognitione tunc stat̃ declarationi cõmissarij facta cause cognitiõe
licet non fundetur in substantia veritatis: ⁊ si quis ex hoc grauat̃
oportet ꝙ appellet: allegat quod habet̃ in. c. dudum de prescrip. et
in cle. j. de offi. dele. Et hoc idẽ vident̃ voluisse composto. Joã. an.
do. Anto. ⁊ Jo. de imo. in. c. ad audientiam de rescript̃. q̃ tunc li-
cet non sunt similes lr̃is de iustitia. Et licet do. Abb. videat̃ ibi cõ
trarium velle ex eo quia si lr̃e gratie sunt nulle processus executio-
nis est nullus ex defectu potestatis vt in. c. j. de rescri. in. vj. Tamẽ
cõmunis opi. v̄r esse contra eum. Item vident̃ ista differre an bñfi
cium concedat̃ ⁊ cõmittat̃ executio causa cognita quo casu v̄r p̄ce-
dere difficultas domini Abbatis quod rescriptum sit nullũ quod
est accessorium ad gratiam sicut declarat Abbas in. c. ceteruꝫ de re
scriptis ⁊ in. c. cõstit̃. in vltimo no. eo. titu. an v̄o lr̃e de cõcedendo

beneficia causa cognita concedenť quo casu magis videnť equipa
rari lr̃is ad lites: ita loquať Bal. nam primo cõfertur bñficium: se
cũdo nõ: sed mandať cognitio de cõferendo que differť: vt statim
dicetur. ¶ Secundo quia inter alias rationes differẽtie inter lite-
ras grẽ ⁊ iustitie do. Abb. in dicto. c. ad audientiam illam dicit sa
tis apparentẽ quia facilius cõcedunť litere de iustitia. Que rõ mi-
litat in casu nostro q: faciliter conceduntur lr̃e de gratia concedẽ-
da causa cognita stãtibus veris narratis p̃ que prĩceps ad cõcedẽ-
dum mouetur: q: magis videntur imitari naturam lr̃arum de iusti
tia ⁊ faciliter conceduntur vt experientia docet que est rerum ma-
gistra. c. quã sit de elec. Meliꝰ tñ facit rõ quã adducit Car. ⁊ seqtur
Jo. de imo. in. d. c. ad audiẽtiã q: lr̃e ad bñficia tribuũt ius: lr̃e ad
lites tribuũt iudicẽ ⁊ nõ ius: q̃ rõ militat in nostris lr̃is gratiosis q̃
tribuunt iudicem ⁊ non ius: igiť idem ius esse debet. c. trãslato de
consti. Et isto modo potest defendi opi. Bal. ⁊ aliorum. ¶ Ex qui-
bus dici potest ꝙ non obstãte secunda ratione in contrarium alle
gata adhuc bulla Pauli ex subreptione nulla dici nõ potest. Ad
16 quam etiã respondeo primo ꝙ † dicta trãsactio non fuit simpliciť
facta: sed partes conuenerunt ꝙ quamprimum possent debent no
tificari Magistro Rodi vel summo Pontifici ⁊ sicut rescriptum
foret promiserunt obseruare: Talem enim notificationẽ ⁊ imple-
mentum facere tenebanť quamprimuȝ dabať facultas: Tũ ex for-
ma conuentionis: Tum etiã de iure cõmuni vt probať in. l. pe. §.
fi. ff. ad trebel. ⁊ in. l. pe. C. de condi. insertis. ⁊ melius per Bar. in. l.
suus quoq;. §. sed si filio. ff. de here. insti. ⁊ probať in. l. cõtinuus. §.
cum ita cum ibi no. ff. de verbo. obli. Cum ergo hec partes non fe
cerint videntur recessisse a dicta trãsactione: ⁊ adhesisse bulle Eu-
genij: Quod etiam ex alio ostenditur q: finito tempore transactio
nis quo ad huc durabat bulla Eugenij ꝯtinuauerũt partes in di-
cto contractu: ⁊ sic per actus sequentes declaratur intentio in pre-
cendentibus. l. ꝙ filiabus in prin. ⁊. l. si seruus plurium. ff. de lega.
j. Quinimmo dico ꝙ dicta trãsactio nunq̃ fuit habita pro absolu
ta igitur trãsactio dici non potest contractus. l. cõtractus cum ma
teria. C. de fide instru. Quod autem non fuerit habita pro absolu
ta probať: quia ex quo partes non se simpliciter obligauerũt: sed se
cũdum quod rescribereť per magistrũ vel per papã videnť se retu
17 lisse ad illud tempus ⁊ obligationẽ in illud tẽpus ꝯtulisse. Ista †
conclusio probatur ex his que notanter ponit Pau. de cas. in. l. cũ
res. C. de probatio. ⁊ in. l. cõtractus. C. de fide instru. ⁊ in. l. qui his
idem. ff. de verbo. obli. vbi voluit ꝙ si partes sunt concordes de cõ
tractu ⁊ conueniãt ꝙ de tali cõtractu sit rogatus notarius videnť
contulisse substãtiam in illud tempus ⁊ interim recedere possunt
igitur fortius in casu nostro cum non essent concordes simpliciter
sed secundum quod rescriberetur. ¶ Confirmo per ea que dicit spe
culator in titu. de emptio. ⁊ venditio. §. primo ver. sed si dictum sit
vbi no. voluit ꝙ promittiť facere emptori cartam ad sensum sapiẽ
tis in limine contractus siue in ipso cõtractu anteq̃ fiat carta secũ-
dum sensum sapientis non dicitur contractus perfectus per not.
in. d. l. contractus: igitur idem dicamus in casu nostro in quo par-
tes voluerunt contractũ celebratum intelligi secundũ quod rescri
beretur: igitur antequam rescriberetur nõ dicebať ꝯtus perfectꝰ
⁊ ista est concludens responsio. Et ex hoc patet ratio propter quã
dicta transactio vt mihi diciť non fuerit amplius allegata. ¶ Re-
18 spondeo † aliter ꝙ in casu nostro iuramentum defuncti restituen-
do rem finito tempore ꝙ vr̃ in casu nostro obstare vr̃ continere il-
lud idem ad quod tenebatur secundum iuris despositionẽ. l. si qs
cõductꝰ. ff. locati. igiť priuilegium seu grã derogans iuribus ꝯdi-
centibus videť etiam huic iuramẽto derogare sicut dicimus in p̃-
uilegio quando cõtinet idem ꝙ ius cõmune per no. in. c. j. extra de
rescriptis: ⁊ licet hec respõsio sit dubia p̃ no. per gl. in. c. dudum de
sepulturis ⁊ per do. Anto. in. c. j. de his que fiunt a maio. parte ca-
pituli. Tamen in casu nostro procedit de plano. Nã licet in dubio
non videať voluisse tollere transactꝰ. iuratã: tamen ex quo ponti-
fex voluit statũ litis haberi pro expresso super qua lite fuerat trãs-
actum apparet de intentione pontificis ꝙ voluerit omnino con-
cedere. Non obstãte quod super lite fuisset trãsactum cum iuramẽ-
19 to. Quoniam † per dictã clausulam non obstantibus etiã que vo
lumus pro expressis haberi censenť sublata illa de quibus etiã mẽ
tio specialis erat facienda secundum do. Anto. in. c. j. de rescriptꝰ.
⁊ tenet do. Anto. in consilio secundo incipit visis lr̃is: quia potest
papa fingere ad validitatem actus expressum ꝙ expressum nõ est:
allegat tex. in. c. j. de transactio. vnde habetur ac si illa que erant ex
primenda fuissent expressa: ita dicit Ange. per illum text. in. l. oms
C. de prescrip. xxx. anno ⁊ Bal. in extraua. de pace constã. in verbo
non obstante: ⁊ in. l. diuus. §. licet. ff. de iure codicil. ⁊ Jo. de imol.
in clemen. j. de sepul. ⁊ tenet Rota in nouis in ti. de rescriptis deci
sione. xx. ¶ Confirmo hoc: quia papa tollit ordinationes cõstitutio
nes ⁊ stabilimenta iurata p̃ q̃ patet ꝙ non curauit ꝙ ea que in con
trariũ faciebãt essent iurata. arg. l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j.
Et probatur ex illis verbis ceterisq; ꝯtrijs quibuscũq; iunctis alijs
verbis quorum omniũ tenores ac si de verbo ad verbum inserte fo
rent vnde dicit Bal. in. c. super literis de rescrip. ver. quid si papa
ꝙ quã do papa vult haberi aliquid pro exp̃sso habeť ac si illa fuis-
sent specificata. Et ista respõsio etiam vr̃ tollere difficultatẽ: ⁊ ista
responsio respicit bullã Eugenij in qua est talis clausula ⁊ bullam
Pauli q̃ voluit ꝙ in ea intelligenť inserte omnes clausule non ob
stantium inserte in alijs bullis: ⁊ sic habeť ac si essent ibi descripte
l. si quis ita scripsero ⁊ ibi p̃ Bar. plene. ff. de condi. ⁊ demon. et p̃
docto. plene in. l. ait pretor. §. si iudex. de re iud. ¶ Postremo respõ
deo ⁊ presuppono ꝙ ex quo plures summi pontifices eandem con
cessionem fecerunt ꝙ pñtes de facili tales concessiões fecissent iux-
ta nota. per Lapum allegatione. lxxxix. incipit duo prelati. Et pro
bať in. l. apud iul. in fi. prout ponderant do. Frãciscus de albergot
tis ⁊ moderni. ff. de leg. j. ¶ Preterea eugenius q: isti restituerunt
dicta bona pene destructa non obstãte ꝙ essent deuolute propter
canonem non solutum tamen iterũ concessit vnde ex hoc infero in
casu nostro ꝙ verisimiliter iterum cõcessisset lȝ specifice fuisset nar
rata transactio lȝ forte non ita de facili. Item presupponẽdum qđ
iste qui impetrauit a Paulo non habebat notitiã dicte trãsactio-
nis quia ꝯcta fuit cum suis auctoribus: regula qui in alterius cuȝ
ibi no. ff. de regulis iuris: ⁊ in. l. si quis inficiatur. ff. depositi cuȝ si-
20 milibus ex quibus † succedit regula ꝙ quando taciturnitas cau-
satur ab ignorantia habet locum tantum illa regula princeps nul
lo modo fuisset cõcessurus: non aũt illa non ita de facili fuisset cõ-
cessurus de qua in. c. postulasti de rescriptꝰ. ¶ Primũ tenet Abb.
⁊ imo. in dicto. c. super lr̃is. ¶ Secũdum tenet ibi Abbas p̃ tex. in
c. grandi de rescriptis in. vj. ⁊ sequiť imo. vt ibi per eos. ¶ Sed sta-
tim dici posset ꝙ dicta regula locũ habet nisi preiudiceť iuri tertij
secundũ Abb. per illum text. in. c. cõstitutus de rescriptis ⁊ in. d. c.
super lr̃is prout vr̃ esse in casu nostro propter trãsactionem p̃mis-
21 sam. Sed adhuc † responderi põt hanc obiectionem procedere ni-
si essemus in illis in quibus papa habet plenissimã potestatẽ. Nã
videmus ꝙ in beneficialibus in quibus habet plenissimã potesta
tem potest papa rescribere in preiudiciũ alicuius sine clausula nõ
obstante: ⁊ lȝ secus sit in alijs secũdũ do. Anto. in. c. que in ecclesiaꝝ
de consti. sed in rebus ecclesiarum habet plenissimã potestatẽ pro-
ut est bonus casus in. c. mancipia de rerum permutatione. ⁊ tradit
do. Abb. in. c. cum venissent de iudi. ⁊ in. c. ꝯstitutus de reli. domi.
¶ Confirmanť premissa q: in trãsactione dr̃ ꝙ volunt ꝙ dicta con-
cessio sortiatur effectum secundũ ꝙ per summũ põtificẽ rescriptuȝ
fuerit. Cum ergo fuerit rescriptũ licet trãsactio nõ fuerit narrata
22 vr̃ rescriptũ valere: hoc † p̃batur: nã si aliquis iurauit nõ alienare
Romano pontifice incõsulto: ⁊ postea habuit licentiam alienãdi
non facta mentione de iuramento rescriptũ licentie valet secũdũ
Jo. an. in. c. vt super de rebus eccle. non alie. ⁊ tenet Bal. in. c. j. qui
feudum dare pos. Ex quibus omnibus ad minus simul iunctis ar
bitror bullam ⁊ concessionẽ Pauli validam esse. ¶ Succedit nũc
tertia difficultas quo clipeo se tueri possit emphiteota qui nũc pos
sidet aduersus preceptorem. d. ecclesie. ¶ Circa quam difficultatem
dico ꝙ triplici clipeo potest se tueri. primo vt narrať in puncto: iaȝ
predecessor transegit cum emphiteota super dicta emphiteosi quo
23 casu quatenus probabiť transactio seruãda erit q: † potuit solus
rector transigere ex quo solus poterat concedere iuxta not. in. c. cũ
tempore de arbi. ⁊ in. l. j. C. si aduersus transactionem: quod auteȝ
posset solus concedere. Est cõmunis conclusio docto. in. c. vt super
de rebus eccle. non alie. q: ex quo dominium vtile nõ est ecclesie cũ
dicuntur bona solita in emphiteosi concedi: si reuertanť: ⁊ tunc so
lus prelatus potest concedere prout etiã traditur in. c. j. qui feu. da
re pos. ⁊ tenet Bar. in auc. qui rem. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ Joã. de
imo. in. c. potuit extra de locato: ⁊ ita sepius consultum vidi p̃ do-
24 ctissimos viros ⁊ his consului. ¶ Sed hic superest † vnus scrupu-
lus q: de concessione in emphiteosiȝ vr̃ ꝙ debeat in scriptis cõsta-
re vt vr̃ probare tex. in. l. j. C. de iure emphi. ⁊ tenet glo. in vna opi.
quam sequunť Pe. Cy. Albe. Saly. ⁊ magis cõmuniter doc. ⁊ Jo.
and. Pe. de anchara. do. Cardi. ⁊ imo. in dicto. c. potuit: et ideo di
cit no. Bal. in proposito in. l. j. C. quando non petẽ. partes: ꝙ licet
finita emphiteosi dominus patereť emphi. vti frui. ⁊ reciperet ca-
nonem non intelligereť facta renouatio iuxta tex. in. l. item queriť
§. qui impleto. ff. locati. ex quo ꝯctus requirit scripturaȝ vt probat
ille tex. in vltimis verbis. ¶ Sed ad hanc obiectionem respondeo
ꝙ ꝯtria opi. seruanda est quã tenet glo. in. d. l. j. in vltima opi. quaȝ
sequitur Bar. dicens ꝙ illam reprobat consuetudo: ⁊ obseruat et
sequitur Ange. ⁊ Florianus qui dicit ꝙ requisitus ꝙ pro alia par
te consuleret noluit consulere: ⁊ specu. in ti. de loca. §. nunc aliqua
versi. quinto queriť: ita interpretatur cõsuetudo que est optima le
gũ interpres. l. minime. ff. de legibus ⁊ hoc tenẽt do. Anto. ⁊ Abb.
in. d. c. potuit: ⁊ licet ꝯtria videať magis cõmunis tamen ista cõsue-
tudine approbata seruari debet iuxta no. in. l. dos a p̃re solu. ma. ⁊
in. l. j. ⁊ in auc. ibi posita. C. si secũdo nupserit. potest etiam dici p̃-
25 ut statim diceť. ¶ Scdo põt se † tueri alio clipeo scȝ ꝙ ex quo virtu
te bulle

te bulle apparet q sequi debebat cōdēnatio qr p acta publicato p cessu inductū erat notorium iuxta no.in.c. significauerūt extra de testibus & preceptor trāsegerit. Item receperit canonez multis an nis censet voluisse bonam fidem agnoscere. Nā solus poterat hoc facere: vt dixi. & hoc argu. ter. no. cum ibi not. in. l. emptorem. ff. de actio. emp. probat etiā in. l. ad solutionem. C. de re iud. nam potest etiā quis ante snīam facere id ad quod sequutus snīa posset vrge ri & illam non expectare iuxta no. in. l. si reus paratus. ff. de procu ratoribus & in. l. si domus. §. qui ɔfitetur. ff. de leg. j. & sic concludit q transactio & receptio canonis facta fuerit ad executionē proces sus agitati ex quo veniebat cōcessio omnino faciēda: benefacit qd no. Bar. in. l. iij. §. si seruus. ff. de acqui. pos. Et melius q ibi dicit Pau. de ca. Ex quibus etiā dico q cum de tali processu appareat scriptura cuius virtute fuit transactū & solutus canon. Nō obstat q de emphiteosi non dicat cōfecta scriptura qr dr confecta ex quo
26 apparet talis processus sicut in simili dicit † nota. Ange. & sequū tur moder. in. l. edicto. C. de edicto diui adri. tollen. vbi vult quod sicut ex testamēto de quo apparet scriptura debet qs in possessio nem mitti ex dispositiōe illius. l. ita si testes sunt examinati super testamēto virtute talis processus potest in possessionē mitti. ¶Cō
27 firmatur ista † opi. qr vt late discutit do. Abb. lre per quas nō cō ceditur beneficium sed conceditur mādatum de prouidendo non tri buunt titulum sed primordium & principium tituli: quinimmo vo luit rotta in nouis numero. cccclvj. q lre in beneficialib' habeant loco ti. allegant composto. in. c. consti. de rescriptis. Et not. in. c. j. de lit. contes. lib. vj. ergo idē in casu nostro in quo latior fieri debet interpretatio vt dictum est. Si ergo habeat loco tituli res est clara si non sunt principium tituli dicunt esse maior pars & potentior. l. j. ff. de origi. iuris. & consequenter cū maior pars ɔctus appareat in scriptis dr ɔctus in scriptis celebrat': qr potentiori pars minus potēs cedit. l. querit hermofroditū. ff. de sta. ho. ¶Cōfirmatur ista ɔclusio ex his que ponit Bar. post Jaco. butri. in. l. certi conditio §. quoniam igitur. ff. si certum petat. & dominus Ant. per illū ter. in capitulo series de testibus. ¶Circa quod dico quod habet dictā emphiteota remediū qr poterit petere tompelli rectorem ad faciē dum instrumentū de dicta transactione. Argu. tex. in. l. si quis ar gentū in fi. in verbo monumētorum per quē ita in simili determi
28 nat singulariter Bart. de saly. ibi. ¶Tertio & vltimo clipeo † pōt se tueri petēdo a delegato q pcedat ad executionē cōmissiōis & cō cedat secūdum litterarum tenorē: nec impediri pōt seu repelli ex eo q delegans mortuus fuerit cuius morte regulariter expirare solet iurisditio delegati: vt in. l. & quia cū materia. ff. de iur. om. indic. qr dici pōt imprimis q vr mandata executio gratie quo casu non ex pirat per mortem delegātis: vt in. c. si super gratia de offi. deleg. in vj. ¶Rñdetur & clare q ex quo est processum vsq ad publicationē pcessus nō est res integra: & sic nō expirat iurisditio delegati mor te delegātis: vt plene no. in. d. l. & qr & in. c. gratū & in. c. relatuz & in c. si. de offi. deleg. & cōsequenter durat perpetuo: tū quia fuit solum hoc rescriptū iuxta no. in. c. si nautē de rescriptis. Tū qr vsus fuit impetrās. d. rescripto vsq ad cōclusionē in causa vñ dicitur rescri ptum perpetuatū iuxta no. in. d. l. ij. quia ɔtinet beneficium quod fortius debet esse perpetuū q priuilegiū qd est perpetuū: vt decla rat Bal. in. d. l. falso. Laus Deo omnipotenti &c.

¶Consilium Centesimum vigesimū primū.

¶Ad materiā auctentice preterea. C. vnde vir & vxor.

¶Summarium.

1 Cōfiscatio bonoꝝ mariti an impediat vxorē petere quartā ex dispositione auctētice preterea. C. vnde vir & vxor.
2 Rebellionis crimen quis videtur committere siue non obedien do siue resistendo.
3 Crimen lese maiestatis committitur etiam contra ciuitates infe riores a principe.
4 Pena legis quisquis. C. ad. l. iul. maie. non habet locum nisi quā do crimen cōmittit cōtra principē.
5 Crimē lese maiestatis nō cōmittit ps vna ciuitatis aliā expellēdo.
6 Crimē lese maiestatis lz afficiat filios nō tū nocet vxori quo ad do tē & res sibi a viro donatas.
7 Quarta de qua in aut. preterea. C. vnde vir & vxor dicitur debituz necessarium & nu. 14. & ibi nu. .. loco cuius subrogatur & debet cō tra voluntatē viri: & per virū non potest vxor ipsa priuari nu. 16. et 22. Et qñ dicatur causa pia nume. 28. Et an debeat vt quarta bo norum nume. 24. Et an cesset per lucrū delatum coniugi superstiti ex pacto inter coniuges nu. 50.
8 Statutum quod disponit bona publicari pro aliquo delicto itel ligitur ꝑm ius cōmune & nu. 9.
10 Et no. q tale statutū est odiosum & exorbitās.
12 Confiscatiōis snīa nō preiudicat tertio nō citato.
13 Confiscatio bonorum vxoris & eius dotis non preiudicat viro in portione lucranda & nu. 29.
15 Statutum confiscando bona non intelligitur in dubio voluisse p iudicare iuri tertij.
17 Que non trāseunt ad heredes extraneos non trāseunt in fiscū: qa loco heredis extranei habetur
18 Emphiteosis ecclīastica nō trāsit ad heredes extraneos.
19 Dos licet publicet ꝑpter delictū vxoris potest tū vir petere id qd lucrari debet ex pacto de dicta dote.
20 Lucrum dotis quod ex forma statuti debet: magis dicitur necessa riū q lucrum qd ex pacto debetur.
22 Alienari prohibita in fauorem alicuius non veniunt in confi scatione bonorum.
23 Fiscus dicit semper soluendo & idoneus.
25 Emens bona a fisco dicitur securus aduersus quamcunq actio nem: sed tū datur regressus ɔtra fiscū.
26 Fiscus si vendit bona mariti cōfiscata nō creditur velle ꝑiudicare iuribus dotalib' vxoris nec alteris mulieribus: nec etiā quarte de bite ex autētica preterea. C. vnde vir & vxor.
27 Statuta recipiūt interꝑtationē passiuā a iure cōi.
28 Causa dotis est causa pia.
30 Debitor potest in fraudem creditorum repudiare hereditatem et legata sibi delata.
31 Debitum quarte necessarium est.
32 Suspectus nō dr qui hz debitores a quib' exigi possit.
33 Pauper ex sua malicia nō gaudet bñficio paupertatis.
34 Frustra legis auxiliū implorat qui peccat in legem.
36 Remedium aut. ꝑterea. C. vñ vir & vxor. est subsidiariū qñ aliūde non pōt habere alimenta.
37 Pauper qs dicatur stat arbitrio iudicis.
39 Dīo negatiua indefinita eqpollet vniuersali.
40 Verba intelligenda sunt simpliciter etiam in materia fauorabili & non secundum quid.
41 In correctorijs non possumus a similitudine rōnis legē extēdere.
42 Dīo negatiua indefinita equipollet vniuersali.
43 Priuilegiū facilius tollitur q ius cōe.
45 Pauper dr qui parū habet inops qui nihil.
46 Mendicare non dr ille qui ex operib' suis & ex bonis que habet viuere potest.
47 Pater an teneat alere filiū inopem.
48 Heredes vxoris dotē exigere non possent si ea exacta maritus ege stāte laboraret.
49 Filia nō pōt dici pauper qñ hz patrē non pauperē.
50 Prouisio specialis facta ab homine facit cessare ꝑuisionē legis inductā de iure speciali & 51.
51 Quod operatur propositum in proposito hoc operatur oppositū in opposito.
52 Expilans hereditatē cōmittit in legem.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶Premittē da est disputatio nunquid ex eo qd dñs Benedictus ef fectus est rebellis ob non seruata confinia & bona sua fuerunt con fiscata: & talis ɔfiscatio noceret vxori quominꝰ ipa tāq vel nō do tatā vel ꝑua dote dotata possit q̄rtā ptē vtute dispositionis auc. Preterea. C. vnde vir & vxor: posito sed nō ɔcesso q per mortē dñi Benedicti nulla precedente publicatione illam cōsequi potuisset Et consequenter. posito q sic: An possit petere quartam in bonis Francisci. deinde posito q nullam habere deberet quartam in bo nis domini Benedicti an illam petere possit in bonis Francisci.
1 ¶In prima † difficultate videtur concludendum hanc disputa tionem de iure cōmuni esse sopitam. nam in casibus in quibus ho die de iure cōmuni non existentibus descēdentibus vel ascendenti bus. vsq ad tertiū gradū fit confiscatio bonorum dānatorum ad mortem seu proscriptorum talis confiscatio non impedit quomi nus vxor dictā quartā petere possit. Casus est clar' ibi gl. cōiter approbata in auc. bona ꝑscriptorum. C. de bo. ꝑscriptoꝝ & in cor pore vnde sumitur. & ibi Ang. in principio in secunda col. Sed cō tra hanc conclusionem instatur pluribus modis & in primis. Naz iura preallegata excipiunt crimen lese maiestatis. & sic eorum dispo sitio non habet locū in crimine lese maiestatis vt patet in dicta au tentica bona proscriptorum & in corpore vnde sumitur. sed domi nus Benedictus cōmisisse videtur crimen lese maiestatis. Igitur
2 dispositio illorum iurium non videtur habere locum. Minor † ꝓ batur: nam effectus est patrie proprie rebellis rebellādo: quod cri men rebellionis cōmitti dicitur siue resistendo siue non obediēdo prout declarat Barto. in extrauagāti qui sint rebelles in verbo te nore. & in verbo rebellando & habetur in. l. amissiōe. §. qui deficiūt
3 ff. de capitis diminutione. Crimen † autem lese maiestatis cōmitti etiam videtur contra ciuitates inferiores a principe prout vidētur

tenere Pau. Cardi. et Jo. de imo. in cle. paſtoralis in princi. extra de re iudi. facit. ij. q. j. in primis. ad idem. l. fallaciter. C. de abolitionibus et quod habetur per glo. et videtur tenere Bar. de Salyce. quando ciuitates non recognoſcant ſuperiores in. l. quiſquis. C. ad l. iul. maieſtatis per ea que habentur in. l. hoſtes de captiuis. idem Angelus aretinus in tractatu maleficiorum ſuper verbo che ai tradito la tua patria et ſentit Jo. An. in. c. felic. de penis in. vj. Et ſequitur ibi dominicus de ſancto Geminia. ex quibus videtur quod cum dominus Benedictus fuerit inobediens et ſic rebellis ob non ſeruata confinia in dicta patria inciderit in crimen leſe maieſtatis et conſequenter in eo locum non habeat dicta auc. bona damnatorum: Ad hanc primam obiectionem reſpondetur et primo quod immo non poteſt dici cõmiſſum eſſe crimen leſe: maieſtatis: quoniam crimen leſe maieſtatis non dicitur committi niſi contra principem vel contra exiſtentem iuxta latus eius vel contra rempublicam romanorum: ita concludunt glo. et bar. in. l. j. ff. ad. l. iuliam maieſtatis: Et ſequitur ibi Ang. qui dicit quod tamen habita conſideratione perſone eſt crimen capitale: allegat caſum in. l. j. vbi Ange. C. de ſediciosis. Ad idem glo. in. l. capitalium. §. ſolent quidem. ff. de penis. et ita tenet Cy. in dicta. l. qſquis ⁊ decidit Bar. in. d. glo. ſuper verbo rebellãdo ⁊ eſt tex. in. l. fallacit. C. de abolit. vbi crimen leſe maieſtat. ⁊ patrie oppugnate ponũtur vt ſpẽs ſeparate et ibi Saly. dicit ꝙ tunc crimen oppugnate patrie ẽ leſe maieſtatis quãdo ſubtraheretur: patria ab obedientia principis alias ſecus. ⁊ ſecundum hanc opi. conſuluit Bal. cuius conſilium ſequitur dominus Nellus in tractatu bãnitorum in prima parte ſecundi temporis. q. xvj. Et eſt glo. inſti. de publi. iudi. in. §. publica ſuper verbo rempublicam que exponit romanorũ ⁊ ita tenet Oldra. in ſuo conſilio. xliij. incipit queritur vtrum citatio. Ex quib⁹ videt̃ cõcludi ꝙ in caſu noſtro non dicatur cõmiſſum crimen leſe maieſtatis ⁊ ſic non haberet locum exceptio de qua in dicta auc. bona preſcriptorum. ¶ Secundo reſpondeo ꝙ tex. dicta auctẽ. bona preſcriptorũ in fi. dicit ꝙ in crimine leſe maieſtatis veteres leges remanẽt incorrecte vbi. glo. declarando. tex. dicit ꝙ refert ſe ad dictam. l. quiſquis et. glo. in corpore vnde ſumitur in. auc. vt nulli iudi. §. fi. col. ix. dicit ꝙ refert ſe ad. d. l. quiſquis ⁊ ad. l. pe. et fi. eiuſdem tituli. Sed

4 vt † dicunt Cy. Saly. et Ange. in. d. l. quiſquis pena de quibus ibi et in. d. l. pe. et fi. non habent locum niſi quando crimen leſe maieſtatis cõmittit̃ contra principem quo caſu proprie dicit̃ tale crimẽ committi. Secus quando committeretur contra patriam quo caſu improprie dicitur ſi aliquo modo dici poteſt ⁊ hoc quod non dicatur cõmiſſum ꝙ̃tum ad diſpoſitionem dictarum legũ tenet etiam Ange. in. d. l. fallaciter ⁊ Joã. fabri in. d. §. publica. ⁊ eſt de mente Bal. in. l. data opera in. v. col. C. qui accu. non poſſunt. igitur exceptio de quo in dicta auc. bona proſcriptorum. ⁊ in corpore vnde ſumitur non verificatur in caſu noſtro ⁊ conſequẽter ſtat firma regu

5 la illi⁹ tex. ¶ Tertio † rñdeo ꝙ aliđ eſt q̃rere de c̃rie oppugnãte patrie qñ qs venit ad oppugnãdũ patriã q̃ caſu ꝓcedũt q̃. ſ. ſunt dcã aliđ quando vna pars ciuiũ expulſoꝝ venit contra alterã quo caſu nullo modo cõmittitur crimen leſe maieſtatis: quia non agitur de ſubuertanda patria. Sed de ciuilibus diſſenſionibus ꝓut in ſimili dicitur in. l. ij. §. ſi ijſdem temporibus. ff. de orig. iuris ⁊ in. l. ſi qs ingenuũ. §. in ciuilibus. ff. de captiuis ⁊ poſtli. reuerſis. Guelſe enĩ ghebelline aut alterius partis nulla eſt maieſtas. Nec ciuitates ꝙ̃ quam maxime gaudent hoc nomine cum redigantur ad inſtar priuatorum. l. eum qui vectigal. ff. de verbo. ſigni. Et ita cõſuluit bal. quem refert ⁊ ſequitur inſignis doctor dominus Nellus de ſancto Geminiano in dicto tractatu bãnitorũ in dicta prima parte ſecundi temporis qõne. xvj. Dicens ꝙ ita vidit cõſultum per magne auctoritatis viros. ⁊ ſecundũ hanc partem conſuluit Pet. de ancha. in ſuo conſilio mihi. cclxxxiiij. incipit in Chriſti nomine iſte. L. ⁊c. vbi pulchra verba ad propoſitum ponit ⁊ ſic patet ꝙ exceptio dicte

6 auc. non habet locum in caſu noſtro. ¶ Quarto † ⁊ vltimo reſpondeo ꝙ etiam ſi eſſemus in verbo crimen leſe maieſtat. licet delictũ patris afficiat filios vt in. d. l. quiſquis: tamen nõ nocet vxori. Nam nedum in dote non preiudicat vxori ſed nec etiã in rebus donatis ſibi a viro. nã lʒ donatio inter virũ ⁊ vxorẽ ⁊ ſic dñiũ ſit viri vt ibi habetur adeo ꝙ lʒ morte confirmentur: tñ talis cõfirmatio non trahitur retro quo ad dominium vt ibi ⁊ non per Bar. in. l. ſi is qui pro emptore in materia fictionis tranſlatiue. ff. de vſucap. ⁊ tamen in publicatione bonorum viri non veniũt res donate vxori etiam in crimine leſe maieſtatis. vt habetur in. d. l. quiſquis cum glo. Et in. l. res vxoris ⁊ ibi per glo. ⁊ docto. C. de donatio. inter virũ ⁊ vxorem. igitur multo minus debet preiudicare quo ad iſtam quartam

7 argu. auc. multo magis. C. de ſacroſan. eccle. patet † rõ quia debitũ quarte de qua agimus dicitur neceſſarium adeo ꝙ teſtando maritus non poteſt euitare vt. j. dicetur: talem autẽ donationem poteſt maritus ſimplici penitentia tollere vt in. l. cum hic ſtatus. §. j. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxo. Si ergo talis cõfiſcatio etiã in tali crimine leſe maieſtatis non nocet vxori in his rebus in quib⁹ vxor habet ius ineſſicax ⁊ parũ potẽs: quãto min⁹ debet nocere in his in quibus ius habet efficacius ⁊ magis potens vt dixi. ⁊ ſic patet ꝙ licet puniendo patrem ⁊ confiſcando bona velit aliquãdo filijs nocere non tamen intendit nocere vxori. ¶ Secundo principaliter inſtat̃ licet de iure communi ita eſſet tamen ſtatuta ciuitatum volunt qđ bona non ſeruantium confinia publicentur nec aliquid excipiunt exiſtentibus filijs vel vxoribus: igitur cuʒ generaliter loquãtur generaliter intelligi debent. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de le. preſtan. xix. di

8 ſtin. ſi romanorum. Sed ad hanc † obiectionem reſpõdeo ꝙ talia ſtatuta recipiũt interpretationem a iure cõmuni. l. nam ⁊ poſteriores. ff. de legibus ad hoc glo. in. l. ſciendum in princ. ff. qui ſatiſda. cog. in auc. offeratur. C. de lit. conte. qua ergo ratione de iure cõmuni licet publicẽtur bona mariti talis confiſcatio nõ nocet vxori in

9 dicta quarta: pari † ratione idem dicendũ eſt in ſtatutis quia non eſt nouum ꝙ noue leges a veteribus interpretationem recipiant. l. non eſt nouũ. ff. de legibus ⁊ in. d. l. nam ⁊ poſteriores cuʒ ſimilib⁹ ⁊ in. l. vt gradatim. §. ſed ſi lege. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ in. c. cauſam cum ibi not. in glo. de reſcriptis. ⁊ idem conſuluit dominus Franciſcus de albergottis in ſuo conſilio ꝙ incipit punctus. ſi aliquis habẽs plures filios: ꝙ ſi ſtatutum vult bona publicari vel cõfiſcari ob aliquod delictum intelligi debet ſecundum ius cõmune ſcilʒ non exiſtentibus filijs ſi de his nihil dicatur ergo fortius dicendũ

10 eſt ꝙ in dubio noluerit vxori preiudicare. Cõfirmat hoc † prefat⁹ doctor quia ſtatutum ꝙ̃tum ad confiſcationem eſt odioſum ⁊ exorbitans igitur ſtricte interpretandum ⁊ reſtringendum. l. cum quidam. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ in regula odioſa odia cũ materia extra de reg. iur. in. vj. Nec videtur ſecundũ eũ de filijs cogitatum vt no. in. l. ꝙ ſi nolit. §. ſi ꝓcurator. ff. de edili. edicto. minus ergo de vxo

11 ribus per ea que ſupra dicta ſunt. ¶ Secundo principaliter iſta † reſponſio confirmat̃: nam qua ratione dicendum eſt quod ſtatutum non cenſetur in dotibus preiudicare voluiſſe ita a pari dicendum eſt in hac quarta que ſubrogatur loco deficiẽtis dotis: vt patet in dicta auc. preterea. Nam ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur. l. ſi eum. §. qui iniuriarum cum ibi not. ff. ſi qs cautio. Et maxime quia remedium dicte quarte inuentum eſt ne infelix mulier mendicare cogatur vt habet̃ in dicta auc. ꝑterea ⁊ in corpore vnde ſumit̃. igitur intelligi debet dictũ ſtatutũ ne vxor indebite damnum patiat̃ ⁊ cogatur inopia laborare ⁊ mendicare fiſcus cũ aliena iactura locupletet̃ ꝑ ea ponit Bar. in. l. oẽs populi in. vj. q. pricipali ĩ materia interꝑtatiõis paſſiue. ff. de iuſti. ⁊ iure. Et traditur in. dicta. l. ij. C. de noxalibus ⁊ in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. cum ſimilibus. Item ſtatutum in dubio intelligi debet ſine preiudicio tertij vt dicit dominus Anto. in. c. ſuper eo. de offi. dele. ¶ Tertio ⁊ vltimo poſſet inſtari ꝙ lʒ nõ potuiſſent bona confiſcari in preiudiciũ dicte quarte vxoris tamẽ ex quo fuerũt ſimpliciter confiſcata nec fuit facta dicta reſeruatio videtur qđ dicta confiſcatio preiudicet quoniã vr̃ intelligẽdum ſimpliciter ꝓut iacet ſnĩa cõfiſcationis vt in. l. j. C. ſi plures vna ſnĩa ⁊ in. l. pau. ff. de re iudi. ⁊ conſequenter ꝙ preiudicet vt in. l. res iudicata. ff. de regulis iuris ⁊ in. l. j. ff. de re iudiata cum ſimilibus. ¶ Sed ad hãc obiectionem faciliter reſpondet̃ per regulas cõmunes ſcʒ per id qđ habet̃ in rubro ⁊ nigro. C. res inter alios acta ⁊ in. l. ſepe. ff. de re iudi. ⁊ in. c. pe. extra eo. ti. Et qui dicit contra in caſu noſtro alleget legem hoc dicentem iuxta no. per glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de regulis iur. ſtat enim regula ꝙ confiſcatio cõtra dominum Benedi

12 ctum non debet alteri ⁊ ſic vxori preiudicare. ¶ Secundo clare † reſpondetur qđ in tali confiſcatiõe: ſi agebatur de preiudicio vxoris ipſa debebat citari alias ſnĩa confiſcationis ſibi nõ preiudicat vt in. l. nam ita diuus cum materia. ff. de adoptionibus ⁊ in. l. de vno quoqȝ cum ibi not. ff. de re indi. etiam ſi eſſet ſnĩa principis vt eſt tex. ⁊ ibi Bal. in. l. fi. C. de legibus ⁊ in cle. paſtoralis ⁊ ibi late per canoniſtas extra de re iudi. Et tradit late dñs Abb. in. c. j. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. inter quatuor de maio. ⁊ obe. Et hec reſponſio eſt ſatis clara ꝙ nulla ſnĩa cuiuſcunqȝ magiſtratus confiſcationis vxori nõ citate preiudicare potuit. ¶ Tertio etiam clare reſpõdeo quod licet bona fuerint confiſcata tamen non tollitur quominus vxor petere poſſit dictam quartam quã de iure lucrari de

13 bebat ſicut dicit † Bar. in. l. quinqȝ legibus. ff. de bonis damnatorum quãdo publicantur bona vxoris ⁊ dos talis confiſcatio non nocet viro quominus petere poſſit a fiſco portionem dotis quam lucrari debebat ex pacto: ita nõ cenſetur ꝑiudicatum vxori quominus petere poſſit lucrum illius quarte qđ habere deberet virtu

14 te dicte aut̃. preterea. Cõfirmatur hoc † quia tale lucruʒ dicte quarte dicitur debitum neceſſarium ipſius viri ſecundum omnes in. d. aut̃. preterea: ergo vxor tanquam creditrix intentare põt ſuas actiones cõtra fiſcum. vt in. l. res. §. res ⁊ ibi Bar. ff. de iure fiſci ⁊ in

15 l. ſi quis. poſt hac. C. de bonis preſcriptorum. Nec † diſcutiendum eſt an tale debitum tanquam conditionale paſſiue tranſeat in fiſcum: de qua difficultate traditur in. l. Item. ff. de nouatio. qr talis difficultas in caſu noſtro tollitur per tex. l. d. aut. bona proſcriptorum: ⁊ ex

rum: et ex nota. per Bar. in. d. l. quinque legibus: postremo etiã non obmitto qd statutum confiscando bona non intelligitur in dubio preiudicare voluisse iuri tertij. Argu. l. ij. §. siquis a principe. ff. ne quid in lo. publi. & in. c. constitutus de rescrip. lib. vj. & probatur in d. l. quinque legibus vbi per Bar. cum si. ex quibus omnibus conclu do qd si quarta debebatur vxori in bonis domini Benedicti talis confiscatio bonorum eius non nocuit vxori quominus dictam quar tam consequi posset & possit. Quam conclusionem ego etiã probo alijs efficacibus rationibus. Prima est cui non video posse respon

16 deri. Nam † clarum est quod viro mortuo ab itestato nedum extanti bus heredibus extraneis. sed etiam filijs talis quarta debet. casus est in. d. auc. preterea. Item condito testamento institutis heredi bus siue filijs siue extraneis non potest mulier a marito ista quarta priuari: sed debetur etiam contra voluntatem viri secundũ Bal. in. d. auct. preterea quem sequunt Fulgo. Paulus de cast. Roma. & communiter Moderni quicquid dixerint Ange. et Salyc. et est glo. in. auc. de here. et fal. §. si vero expressim et est de mente Jaco. de arena et aliorum in. l. si cum dotem. §. si pater. ff. solut. matri. dum volunt tale debitum dici necessarium. rationes obmitto quia ma teria vulgaris est et trita. et sic concluditur quod maritus etiam si vel let hanc quartam non posset transmittere in heredem extraneum.

17 Sed † regula est clara quod ea que nõ trãseunt ad heredes extraneos non possunt transire in fiscum qui habetur loco extranei successoris casus est et ibi hoc notat Bar. in. l. iura libertorum. ff. de iure patro natus et est casus: & ibi Ang. in. l. eorum. ff. ad. l. iul. maiestatis que loquitur in crimine lese maiestatis et tenet Bar. in. l. eum qui. ff. de interdictis & relegatis. vbi dicit bar. quod dy. & omnes ita tenet: & ideo

18 propter hoc † dicimus quod quia emphiteosis ecclesiastica non transit ad heredes extraneos non transit in fiscum secundum magis cõmu nem opi. quam approbant glo. & doc. in. l. etiam in prin. ff. solu. ma tri. Unde videmus quod licet confiscatis bonis emphiteote transeat in fiscum: empbiteosis priuata. Tamen quando est concessa vt ad extraneum heredem non possit transire non transit in fiscum: vt cõ cludunt Bar. & communiter alij in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de damno infecto & Bar. in. l. j. C. de bonis libertorũ & Jo. de imol. in. c. ex parte extra de feudis. & ista est concludens ratio. ¶ Secũda

19 ratio est: † Nam videmus quod licet dos publicetur propter delictum vxoris in quinque casibus: vt in. l. quinque legibus. ff. de bo. damnato rum tamen vir petere potest quod lucrari debet ex pacto ex dicta dote vt declarat bar. in. d. l. quinque legibus. Ergo eodem modo si vxor lucrari debet ex dispositione legis de bonis viri petere potest illud lucrum non obstante confiscatione bonorum viri. & licet Barto. lo quatur quando lucrum causatur ex pacto: in casu autem nostro cau satur ex dispositione legis: Tamen idem est dicendum cum de pa cto ad statutum validum sit argumentum. l. non impossibile cũ ibi

20 no. ff. de pactis. ¶ Item magis est necessarium debitum † lucrum ex forma statuti quam ex pacto: vt patet ex his que dicunt Jaco. de are. Bar. & docto. in. d. l. si cum dotem. §. si pater & in dicta auc. Prete rea. & licet Bar. loquat in pacto. Idem in statuto dicit insignis do ctor & optimus practicus dominus Ange. aretinus in suo tractatu maleficiorum super glo. in verbo et eius bona publicamus. ¶ Con firmãtur premissa. Nam licet peculium profectitium sit in dominio patris: Tamen publicatis bonis patris non censetur publicatum vt in. l. si filius et ibi no. C. de bonis dãnatorum licet sit opi. de qua per bar. & alios in dicto. §. si de vectigalibus. ¶ Tertia ratio est. Nã

21 † clarum est quod per viam testamẽti maritus non potest alienare vt dictum est. Igit videt quod nec posset donare inter viuos in fraudẽ istius quarte arguendo de vltimis voluntatibus ad cõtractus. l. seruũ filij. §. eum qui cyrographum. ff. de lega. j. ¶ Quinimo videtur dicẽ dum quod fortius censeatur prohibita alienatio inter viuos: cum leges facilius concedant alienationem in vltima voluntate aliena tionis prohibita quam inter viuos vt declarat Bar. in. l. si ita quis

22 §. ea. l. ff. de verbo. obliga. ¶ Sed regula † est quod ea que sunt pro hibita alienari non transeunt in fiscum per confiscationem bonorum l. imperator & ibi Bar. ff. de fideicõ. lib. Et est hoc verum quãdo in fauorem alterius quam alienantis est prohibita iuxta not. in. d. l. quinque legibus. Et no. Bar. in. l. si quis in tantam circa medium. C. vnde vi. faciunt no. per Bal. et Saly. in. l. j. C. de bonis libertorum & quod prohibita alienatione per viam testamenti bona prohibita non ve niant in confiscatione: Est casus in dicta auctentica bona damna torum iunctis no. in dicta auctentica preterea ex quibus concludit quod dato quod vxor domini Benedicti debuisset succedere in quar ta per eius mortem tale lucrum non fuit sublatum nec sibi preiudi catum per confiscationem bonorum domini benedicti et per conse quens deberet quartam habere in bonis domini benedicti cui mul to minorem dotem dedit: quod patet ex duobus. Primo quia do mino benedicto non dedit florenos ducentos sibi donatos vltra bona immobilia quos postea dedit Francisco cum dederit omnia iura que habebat contra heredes ricardi. ¶ Secundo quia ex quo debet habere antifactum in bonis domini benedicti illud fuit da

tum in dotem Francisco: vnde minor dos fuit data domino bene dicto: Igitur magis in eius bonis quartam lucrata fuit ex qua cõ clusione infertur quod cum dominus benedictus esset diues & ipsa debeat habere quartã i bonis nõ potest dici qd eius vxor sit inops seu laboret inopia put vult tex. in dcã. auc. preterea & in corpore vn de sumit. & hoc siue dicamus quod habeat ius cõtra fiscum ad istã

23 quartã: ex quo † fiscus tamen dicit ydoneus & soluẽdo vt dicit tex. in. l. ij. ff. de fundo dotali cũ alijs ibi in glo. allegatis & tradũt fulgo. Pau. de cast. et moderni in. l. fi. in princ. ff. si certum petat: et pul chrum dictum propter hoc posuit Bald. in. l. j. i ix. col. de conue. fisci debito. lib. x. & Pau. de castro. consilio. cclxxxiij. incipit ex predictis

24 ¶ Siue dicamus † qd hẽat ius i dictis rebus & bonis dñi Bñdicti: 5 possessores bonorum dñi bñdicti petẽdo qrtã partẽ successiue hẽdita tis domini Bñdicti: qm tex. in auc. de exhibẽdis reis. §. qm vero. & in auc. vt liceat matri & auie. §. qz vero. ex quibus sumitur dicta auc. preterea volunt quod habeat quartam ex substãtia viri siue dica mus quod ista quarta debeat iure hẽditario put voluit Bal. & sequũ tur Ange. Pau. & pleriqz moderni in dicta aut. preterea. & probat tex. in. d. §. quoniã vero in verbo ex hac. l. hẽs existat siue vt quota bonorum: vt videt probare tex. in. l. fi. C. de repudijs in verbo: pure substãtie & in aut. de nupt. §. si quis em in verbo: pura debitis. Et

25 si diceret de iure cõmuni ementes a fisco sunt securi aduersus quã cunqz actionem sed tantũ datur regressus cõtra fiscũ infra quadri ennium prout vr casus in. l. oẽs & in. l. hñ a zenone. C. de quadri. pr scriptio. & in. l. fi. C. si aduersus fiscum vbi Paul. de castr. infert ad emẽtes bona rebellium a camera. Et ponit Ludo. roma. in suo cõ silio. lix. incipit ad discutiendũ veritatẽ vbi idem dicit in ciuitati bus non recognoscentibus superiorẽ & idẽ dicit Ludo. roma. in consilio. cccx. incipit in casu proposite consultationis & idẽ aliquã do solent statuta disponere. ¶ Ad premissa respondet quod premissa obiectio procedit quando fiscus vẽdit rem vt suam simplr nõ quã do vendit rem tanquam suam effectam ex tali causa: puta confiscatio nis bnnorum alicuius rebellis: prout est casus noster: prout conclu dit Bal. & Saly. post Cy. in addi. in. l. ij. C. de here. vel actio. vẽdi. & tenet Bal. in. l. si hypothecas per tex. C. de remis. pig. Amplius di xit Ange. quod licet emẽs rem a fisco sit tutus quominus illa res eui cat ab eo. Ampli dico quod illa iura pcedũt qñ fiscus nõ hz aliquod ius i rẽ quã alienat: sz qñ hz aliqd ius put i casu nro excepta qta vr ꝯcedere ius quod habet. ar. l. qui tabernas. ff. de cõtrahen. emptõ. ita decidit singulariter Bald. in suo cõsilio mihi. lxxv. incipit illu stris dominus noster. & ideo dicit quod habenti ius nõ videtur p iudicare. Subdens quod pro hac decisione est summa equitas. In cõ trarium est summa potestas. Iudex autem equitate sequi debet. l.

26 placuit. C. de iudi. cum similibus. ¶ Postremo clare † rñdeo quod dcã iura non habent locum in casu nostro. per ea que cõsuluit not. bal. Maxime in ratione decidendi in suo cõsilio mihi. cccxxiij. incipit queadmodum imperator vbi vult quod fiscus vendens non creditur velle preiudicare iuribus dotium mulierum & loquit quando bo na mariti sunt confiscata propter delictum mariti. quia dotis cau sa semper & vbiqz est cura. l. si mariti. si marito publico. §. fi. & l. j. ff. so. matri. igitur idem dicamus in ista quarta que subrogatur loco dotis ne vxor mendicare cogatur. argu. l. si eum. §. qui iniuriarum cum ibi no. ff. si quis cautio. ¶ Preterea alie rationes Bal. militãt in casu nostro: dicit enim quod iustitia naturalis hoc dictat ne id qd venit ex consequentia delicti mariti trahatur ad emulationẽ inno centie mulieris. c. ex lris de pigno. Et ne priuilegium principis cũ alterius iniuria interpretet. l. ex facto in prin. ff. de vul. & pup. Itẽ fiscus dicitur fons iustitie: vnde mirum esset quod inde iniurie oirẽ tur. l. meminerint. C. vnde vi. Item quis non misereatur labori et fragilitati mulieris. l. assiduis. C. qui pot. in pi. habe. ¶ Ex quibus infero quod quaratione. d. l. omnes. & d. l. bene a zenone non habent locũ in casu nostro ita non debẽt habere locum statuta gñaliter lo

27 quẽtia que specifice contrariũ nõ disponerent quoniam † statuta recipiunt passiuã interpretationem a iure cõmuni. l. j. §. lex fal. cum ibi nota. ff. ad. l. falc. Et quod no. glo. in auc. offerat. C. de lit. cõtes. & in. l. sciẽdũ i prin. ff. q satisda. cog. & in. l. nã & posteriores & ibi p Bar. ff. de legibus. & maxime ne mulier indebite dãnum patiatur argumento glo. in. l. fi. §. in computatiõe. C. de iure delibe. & p bar. in. l. omnes populi in. vj. questione principali in materia interpre

28 tationis passiue. ff. de iusti. & iure. Quinimmo dico † quod ex quo di cta quarta conceditur vxori inopi in locum deficientis dotis vt in d. §. quoniam vero in aut. de exhibẽ. reis sicut causa dotis dicitur pia. l. cũ is. §. mulier. ff. de condi. indebi. Ita causa istius quarte. & maxime qz concedit vxori pauperi propter alimenta quo casu etiã dicit indubitanter causa pia. vt nota. in glo. l. si cui. ff. de auro & ar gento legato. Et est tex. in. §. interdicimus in auctẽtico de eccle. ti

29 tulis. Eiusmodi † autem leges & statuta non comprehendunt cau sas pias. vt voluit glo. ibi ab omnibus approbata in capitulo. ij. extra de reb. eccle. nõ alie. in antiquis. Et per premissa talia ita ars ꝯsului in ciuitate florentie & subscripserunt se plures doctores legẽ

tes in studio pisano. Ex quibus cõcludo ꝙ siue habetius cõtra fi-
scũ successorẽ dñi Benedicti siue cõtra possessores nõ põt dici pau-
pꝛ τ cõsequẽter nõ hẽat locũ dispositio dicte auc. ꝑterea τ in corpore
30 vnde sumit cõtra hẽdes Frãcisci secũdi viri. ¶ Sed adhuc † dicere
posset quispiã ꝙ restat vnus scrupulus: qꝛ licet dicta quarta sit de-
lata dicte vxori τ habeat actionẽ seu cõdictionẽ ex. l. ad petendum
si vult. Tamen ex quo nunꝙ acceptauit videtur ꝙ possit nõ acce-
ptare τ velle consequi quartã in bonis secũdi viri τ qđ habeat ele-
ctionem. Naz videmus in simili ꝙ debitor potest in fraudẽ credito
rum repudiare hereditatẽ τ legata sibi delata. l. que aũt. in princi-
pio. ff. que in fraudem credito. qꝛ potest nolle acquirere. lꝫ non pos
sit alienare ita videtur ꝙ in casu nostro possit dicere se nolle acqui
rere τ tanꝙ pauper succedere velle secũdo viro. Sed hoc nõ obstã-
te cõtrarium puto verius quod ex quo supponitur ꝙ iustitiam fo-
ueãt vel ꝯtra fiscũ vel cõtra possessores: τ substantia extat: τ sic dcã
quarta est exigibilis de iure τ de facto qua exacta nõ dicit esse pau
per nec habet locũ dicta auc. ꝑterea cõtra secũdum virũ si nõ vult
exigere: debet etiã dici diues ac si exigeret τ sic nõ põt quartã pete-
31 re. licet non reperiã hanc. q. in specie decisam: quoniã ex quo † põt
facere qđ sit diues τ nõ facit vel ꝙ nõ sit paup dicit posse esse diues
Et habetur ac si esset. argu. l. qui potest cum ibi no. in glo. ff. de re.
iur. facit. l. si cui. §. fi. ff. de condi. τ demon. τ facit in argu. l. iure ciui
li eo. ti. τ. l. in executione. §. pe. ff. de verbo. obli. cũ similibus. Cõfir
matur ista conclusio. nam tale debitũ quarte dicitur necessariũ vt
dicũt omnes in dicta auc. ꝑterea: τ sic cum possit mulier a primo
viro exigere talis quarta cõputari debet in bonis eius. ita probat
32 tex. †. τ ibi Bar. τ alij in. l. facere posse. ff. sol. matri. τ quod ibi per
Bal. q dicit ꝙ qui habet debitores a quibus potest exigere non di
citur suspectus: de quo etiã per Ange. τ Modernos in. l. sciendũ
in principio. ff. qui satisda. cogant. ¶ Confirmatur τ tertio qꝛ vt di
cunt Bal. Saly. τ omnes in dicta auc. ꝑterea ideo cõcedit mulie-
ri dicta quarta ne mendicare cogat. Ad hoc tex. in dicto. §. quoniã
in dicta auc. de exhibẽ. reis. Sed in casu nostro non cogit mendica
re ex quo a primo viro seu eius successoribus dictam quartã petere
põt sed volũtarie diceret mẽdicare τ sua culpa τ sic sibi iputandũ
est. arg. l. damnum quid quis sua culpa. ff. de regulis iur. ¶ Quarto
33 quia † dolo in preiudiciũ secũdi viri dꝫ quartam primi viri repu-
diare τ sic sui malicia dꝫ effecta pauper ex quo potest esse diues et
non vult. Quo casu non debet gaudere beneficio paupertatis. ar.
l. etiam. §. lꝫ. ff. sol. ma. cum ibi no. τ. l. pe. ff. de iure deotiũ. τ eius qđ
34 ponit Bar. in. l. alia. §. elegãter in fi. ff. so. ma. ¶ Quinto probat. †
Nam vxor habet hoc beneficium a lege: vnde cum cõmittit in legez
τ eius beneficio abutitur bñficio eius gaudere nõ debet. c. quia fru
stra extra de vsuris: τ per Bal. in. l. auxilium in fi. ff. de mino. Sed
35 in casu † nostro diceret cõmisisse in legem τ eius bñficio abusum.
igit eius bñficio gaudere non debet. dꝫ autem cõmisisse quia abstu
lit quedã ornamenta magne estimationis prout inuentum est ad
hoc bonus tex. in. l. si seruũ. §. pretor ait. ff. de acquiren. hereditate.
¶ Confirmat hoc: nam ex quo non solum paupertas vxori sed bõa
viri sunt causa bñficij auferendo illa dꝫ cõmittere in. l. idest in id qđ
est causa beneficij quo casu perdit. l. beneficium. argumẽ. l. sed hoc
ita in fi. ff. de re indi. τ. l. verũ in fi. ff. ꝓ socio. Item dꝫ cõmisisse si qr
tam in bonis secũdi viri sibi delatã nõ acceptauit: vñ nõ debet pos-
36 se vti bñficio. l. quo abusa est contra secundũ virũ. Nõ obmitto †
ꝙ remediũ illius auc. est subsidiarium quando aliunde nõ potest
habere alimẽta sed hic potest aliunde scꝫ ex quarta primi viri igit
dicitur cessare: argu. l. in cause. ff. de mino. τ. l. in prouinciali. ff. de
no. oper. nun. τ ibi per Bar. τ docto. ¶ Sexto τ vltimo dico de hoc
esse casum in auc. de exhibẽ. reis in. §. quoniã vero in ver. nã si aliũ-
de forsitan habeat: vbi dꝫ ꝙ si aliunde habet τ dotem nõ offert non
succedit: sed ista habebat aliunde qꝛ hẽbat actionem ad quartã ex
q̃ poterat dotẽ dare: igit nõ debet succedere: τ hoc ꝑ duas regulas
Prima per. d. l. qui actionẽ habet τ. d. l. qui pot. τ maxime qꝛ po-
terat ad minus cedere iura q̃ hẽbat respectu dicte quarte partis q̃
iura dicebat vere habere τ cũ effectu ad hoc. l. nomen filiorũ. §. ha-
37 bere. ff. de verbo. signi. ¶ Capio † nunc secundũ consultationis ar-
ticulum posito qđ in bonis domini Benedicti quartã partem ha
bere nõ posset nunquid illã petere possit in bonis Francisci secũdi
viri in quo primo aspectu cõcludendũ videbat ꝙ sic per tex. in auc.
ꝑterea. C. vnde vir τ vxor τ in corpore vnde sumit. Nam i casu no
stro vident concurrere reqsita illius tex. quia Frãciscus decessit di-
ues: vxor vero remansit pauper: cũ parum habeat i bonis adeo qđ
iudex attenta nobilitate familie sue iudicare deberet eam pauperẽ
ad cuius arbitriũ hoc remittit prout ibi concludunt glo. τ docto.
38 Nec videt † obstare ꝙ tex. in. d. auc. ꝑterea τ in corpore vnde sumit
loquit de vxore indotata. in casu autem nostro fuit dotata. igit cũ
nõ verificẽtur verba legis non verificet dispositio. l. si vero. §. de vi-
ro. ff. sol. mat. cum similibus ꝙ ad hoc videtur respõderi posse ꝙ
illud quod ibi dꝫ de muliere indotata locũ habet i muliere dotata
parua dote. Ex quo isto casu subest eadem ratio equitatis ne mu-
lier mendicare cogat secundũ Bald. in. d. auc. ꝑterea ad fi. quem
sequũtur Bar. de saly. Pau. de cast. Roma. τ cõmuniter moderni
τ Roma. in. l. diuortio. in prin. ff. so. ma. Sed in casu nostro lꝫ fue
rit dotata vꝫ parua dote dotata: igitur videtur habere locum dis-
positio illius. l. qđ autem i casu nostro dicat parua dote dotata ap
paret qꝛ attenta eius nobilitate τ facultate posset incõgrue ex ea su
stentari quo casu dꝫ parua dos secũdum dispositionem dicte auc.
ꝑterea secundum Bal. ibi in vltimis verbis quam sequi vꝫ Bar
to. de saly. τ pleriqꝫ moderni transire videntur ex quibus concludẽ
dum videbatur ꝙ dicta vxor Francisci consequi debeat quartã in
bonis suis ẜm dispositionẽ dicte auc. ꝑterea τ in corpore vnde su
mitur. Quibus tamẽ non obstantibus contrariam sententiam in
casu nostro veriorem esse existimo: quod immo in casu nostro nõ
habet locum dispositio dicte auctentice preterea. τ in primis il-
la opi. que habet ꝙ etiã qñ matrimonium est contractũ cũ dote sꝫ
parua. semper fuit visa dubia τ contra iura de hac materia lo-
quentia: que semper quando cõcedunt istam quartã loquũtur qñ
matrimonium fuit ꝯctũ sine dote. vt ptꝫ primo in auc. de exhiben-
dis reis. §. qñ vero vbi in illo tex. sepius repetit imperator quãdo
matrimonium est contractũ sine dote: patet in principio duz dicit
mulieribus indotatis. ¶ Scđo dum dicit: neqꝫ dos neqꝫ ante nu-
ptialis donatio: dum dicit: si sine dote: dum dicit indotate cõsisten
tes: alter dotem alter nuptialem donationem nõ faciens: ꝓ certo
non sine ministerio imperator sepius repetit de muliere indotata
si em̃ voluisset mulierem dotatam non congrue cõprehendi hoc ex
pressisset. l. vnica. §. finantem ad deficientis. C. de caduc. tollen. nec
totiẽs expressisset de muliere indotata: vñ non est nostrũ. l. exorbi-
tantem a reg. iur. prout est. d. auc. extẽdere. l. si vero. §. de viro. ff. so.
matri. l. fi. C. de repu. in fi. τ tert. in auc. vt liceat mꝛi τ auie. §. qꝛ ve
ro in verbo. si quis indotatã vxorẽ. ex quo enim imperator hic plu-
ries in eo loco expressit τ in multis legibus τ diuersis tẽporibus:
constat manifeste ꝙ ita demum voluit ꝙ habeat locũ dispositio di
cte auc. ꝑterea si mulier indotata nuberet. Arg. eius qđ habetur
in. §. τ hec vero iubemus. in auctentica vt nulli iudicum iuncta. l.
i. cum ibi no. per Barto. C. de peti. bono. sublatis. lib. x. τ ꝙ per il-
la iura dicit Bal. in. l. nec damnosa. C. de preci. impera. offe. facit ꝙ
habetur in auc. siue a me. C. ad vell. facit. l. cũ scimus cum ibi no. ꝑ
Bar. C. de agri. τ censi. lib. xi. Induco etiã aliter dicta iura τ secun
do. Nã tex. in. d. §. qñ igit in auc. de exhibẽ. reis pluries replicat de
mulierib ídotatis τ sic de nõ dotat, qꝛ ꝑpositio: in: stat negatiue.
τ sic loquitur de mulieribus non dotatis. sicut in si. stat etiã negati
in. l. si filio. in. l. si cum dotem. §. trãsgrediamur. ff. sol. matri. τ in. c.
39 roma. §. fin. extra de sen. excõ. Sed oratio negatiua † indefinita eq
pollet vniuersali vt est casus τ ibi Bar. in. l. si is q ducẽta. §. vtruz
ff. de reb. dub. τ ponit Bar. in. l. si pluribus. ff. de lega. ij. τ maxime
qñ profertur a. l. vt ibi per Bar. prout est in casu nostro ergo intel-
ligi debet de mulieribus nullo modo dotatis. ¶ Confirmo hoc idẽ
qꝛ tunc mulier potest quartam petere quando matrimoniũ cõtra
ctum fuit absqꝫ dote: vt dicit tex. in dicta auc. ꝑterea. seu sine dote
vt dicit tex. in. d. §. quoniam vero: que dictio sine est priuatiua ne-
gatiua τ exclusiua vt no. in. l. i. §. pe. ff. de pigno. actio. τ ponit Al-
be. in suo dictionario in dictione sine: τ sic oĩno excludit omnẽ do-
tem: videmus etiam ꝙ ista oĩo si sine liberis nõ verificatur si deces
serit cum vno. l. non est sine liberis cum se. ff. de verb. sig. Et tradit
in. l. i. C. de cõdi. insertis. τ sic iura dꝫ materia loquẽtia locũ habent
qñ nulla dos constituta fuit. Accedat etiam quia tex. in. d. §. quo-
niam vero conditionaliter loquitur si sine dote. de natura antẽ cõ
ditionis est ꝙ verificetur in forma specifica. l. in conditione. §. pa-
tronus. ff. de condi. τ demon. τ in. l. meuius. τ in. l. qui hẽdi. eo. tit.
Igitur verificatur i ea que nullo modo est dotata τ non in ea que
est parua dote dotata: qꝛ non simpliciter dicitur indotata vel sine
dote sed secundũ qd incongrue dotata seu sine dote congrua. Ver
40 ba † autem etiam in materia fauorabili intelligenda sunt simpli-
citer τ non secundum quid. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. τ in. l. titie
textores τ ibi Bal. ff. de leg. i. τ per Ange. τ Ro. in. l. ij. in prin. ff. de
41 verbo. obli. ¶ Et ad rationes Bal. † potest vnico verbo responde
ri ꝙ cum tex. in. d. auc. ꝑterea sit correctorium quatenus vult vxo
rem succedere extantibus liberis prout est casus noster τ ita illum
tex. in materia correctoria ponit Jo. de imo. in. l. si vero. §. de viro.
ff. solu. matri. In correctorijs autem non possumus a similitudine
rationis. l. extendere. vt est glo. cõmuniter approbata in auc. quas
actiones. C. de sacrosanc. eccle. Confirmo hoc: nam tert. in. l. fi. C. de
repu. τ in auc. de nupt. §. si quis enim duxerit vxorem. volunt ꝙ si
maritus ducat vxorem sine dote: τ eã expellat punit in quarta par
te substantie sue τ applicat vxori: τ docto. ibi simpliciter transeunt
cum tex. non distinguẽdo inter dotatã parua dote τ magna nemo
autem diceret illa iura extendi ad vxorem parua dote dotatam cũ
sint penalia vt in regula in penis. τ ibi per Jo. an. de reg. iu. in. vi.
Et in. l. fi. C. de interdicto matrimonio tradit Joã. de imo. in. d. §.
de viro. Sed tex. in. d. §. quoniam vero vult ꝙ mulier indotata suc
cedat in

cedat in quarta ad instar illius constitutionis. igitur sicut illa constitutio non habet locum in muliere parua dote dotata ita nec dcā constitutio. §. quoniam vero. quinimmo non est similitudo rōnis q2 quando maritus accipit vxorē sine dote censef affectu coniugali solū capere ⁊ velle ꝙ in dicta quarta parte succedat. sed qn̄ accipit illam dotatā lʒ parua dote cū magnā habere nō possit prout loquif tex. in. d. §. qm̄ vero non vr̄ verificari simpliciter illa maritalis affectio sed etiā vr̄ habitus respectus ad dotes ⁊ sic tm̄ ad earum restitutionem ⁊ non ad dictā successionem: Et hanc rationē pōderat tex. in. d. l. fi. C. de repu. ⁊ in. d. §. si quis em̄ duxerit. hanc etiā rōnem pōderat tex. in. d. §. qm̄ vero cum referat se ad. d. l. fi. ita etiam declarat imperator in aut. vt liceat matri ⁊ auie. §. q2 vero legē dudum posuimus. dum dicit referendo dispositionem. d. §. qm̄ vero si quis vxorem indotatā per affectum solū acceperit: ⁊ sic vult ꝙ sola affectione acceperit vxorem nō habita dotis consideratione aliqua. Item qn̄ maritus accipit vxorem sine dote est qd sibi imputari possit: qn̄ aūt cum dote lʒ non ita congrua secus vr̄ dicendum: nec reperio qđ licet illud quod nihil est dicaf minus esse. l. minus ⁊ in. l. verbū amplius. §. minus. ff. de ver. signi. illud tamen quod parū est dicaf nihil esse quinimo contrarium: q2 † cū oratio negatiua indefinita eq polleat vniuersali vt dixi: ista negatiua sine dote ⁊ indotata statim ꝙ in minimo falsificatur in totū dicitur falsificata: vt in. d. §. vtruʒ ⁊ ibi per Bal. vnde si quis diceret durū: est contra stimulū calcitrare. cum opi. Bal. sit approbata a Bar. de saly. Paul. de castro Ro. ⁊ plerisq3 moderniorib9 respondere ꝙ immo cōmunis opi. est in contrarium: qm̄ omnes glo. ⁊ docto. antiqui vsq3 ad tempora Bal. simpliciter ⁊ indistincte acquiescunt textui in. d. auē. preterea ⁊ post Bal. Ang. ⁊ Fulgo. etiā talem distinctionē non faciunt. Ang. etiaʒ in dicto auc. vt liceat matri ⁊ auie simpliciter exprimit de muliere indotata. vnde cū doc. sepius in plerisq3 locis faciāt differentiā inter dotē congruā ⁊ nō congruam pro certo idē dixissent in terminis. d. auē. preterea si hoc voluissent vt in. l. vnica. §. sin autē ad deficientis C. de cadu. tol. Preterea † dicat mihi Bal. nōne ipse vult ꝙ ista qualitas q2 filia sit dotata que habet excludere ipsam ab hr̄ditate paterna sibi de iure debita naturali rōne iuxta. l. cum ideo. ff. de bo. damna. verificef etiam si sit dotata dote parua ⁊ incongrua cui debet stare cōtenta: ita dicit ipse in auē. res que. C. cōmunia de le. ⁊ in suo cōsilio mihi. cclxiij. incipit. Cum in causa pisani conuentus. Quare ergo non vult Bal. ꝙ si qualitas dotis habet mulierē excludere a successione sola clemētia delata cōtra dispositionē iuris cōmunis ꝙ excludaf etiā si fuerit incongrua: cū priuilegiū facilius tollatur ꝙ ius cōmune. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testamento milit. ꝓ certo non video. Nam qua ratione pōderat equitatē ne mulier cogaf mendicare eadē equitas subesse posset in filia que solu. matri. ex dotibus suis viuere deberet ad quam pater non minimā censetur habere affect. iuxta id quod habef in. l. isti quidem. ff. ꝙ metus cā. Ex quibus si dos nō esset multum modice q̄titatis: vt statim dicā semper cōsulerem contra Bal. ⁊ sequaces. ¶Scđo principaliter † defedūtur dicti hr̄des Frācisci q2 posito ꝙ opi. Bal. procedere posset intelligi debet qn̄ dos esset parua notabili paruitate. ita ꝙ veri similiter vxor mendicare cogatur ⁊ ita concludunt rationes Bal. ¶Primo em̄ dicit quia est eadem equitas ne infelix mulier mendicare cogatur igitur reducenda est ad talem q̄titatē ꝙ mendicare cogeref que tn̄ ratio non vr̄ vniuersalis. ponatur em̄ ꝙ res dotales in quib9 cōstituta est cōgrua dos perierint vel incēdio vel vi fluminis certe mulier cogeref mendicare ⁊ tn̄ nemo diceret tunc qn̄ fuit congrue dotata ꝙ succederet. ¶Scđo dicit ꝙ tex. dicit matrimoniuʒ sine dote hoc est sine cōgrua dote cū reuerentia istud est falsum vt. s. late probatum est: ex quo quelibet dos excludif: prout etiā ipsemet Bal. dicit vt supra retuli. ¶Tertio dicit ꝙ parum ⁊ nihil equiparantur. l. q̄uis. ff. de condi. ⁊ demō. Que ratio verificaf in minimo Et hoc posset transire ⁊ nō semper equiparantur vt patet ex no. in l. si proprietarius. ff. de dam. infec. ⁊ in. l. scio. ff. de in inte. resti. ti. generali. ¶Quarto dicit ꝙ si aliter dicerem9 sequeref absurdū ꝙ si esset dotata vno nūmo excluderef a beneficio illius auē. a quo nō excluditur per magnū legatum. allegat in simili not. in auē. minoris debitor. C. qui dari tuto. possunt: que etiā ratio concludit in minima dote non in dote q̄ est in aliqua notabili q̄titate prout est dos de qua agimus vt ex narratione pūcti apparet posito ꝙ oino congrua nō esset cū vltra quingentos florenos dederit in dotem ⁊ pro prietatē bonorū quorūdam adeo ꝙ matre iam senio confecta mortua dos ascendet ad mille florenos ⁊ vltra: vn̄ pro certo nec Bald. nec alij cōsiderarūt talem dotē vt paruā cum illa mediāte nō cogaf mendicare. ¶Confirmanf premissa q2 doc. semper cōsiderant notabilem paupertatē vt patet in. d. §. qm̄ vero in verbo nouissima inopia ⁊ in verbo nihil habentes ⁊ sic talē paupertatē ꝙ cogātur mendicare prout doct. cōsiderāt ⁊ ꝓ hoc facit † ꝙ dicit Archi. in. c. quo iure. viij. distin. vbi vult ꝙ pauper dicaf qui parū habet: inops qui nihil. idem Pau. de cast. in. l. id qđ pauperibus. C. de epis. ⁊ cleric. licet alibi aliter consideref. Et ex hoc patet respōsio ad text. in. d. §. qm̄ vero in versi. si vero quasdam res. ꝙ adducit Bar. de saly. quoniam loquif de minimis rebus cū quibus etiā mendicare cogeref vt patet ex his que ibidem imperator i eodē. §. j. dixerat. vnde al's cōsului in ciuitate senarum in casu Augustini de sanctis delmaza ⁊ subscripserunt prestātissimus doc. do. Petrus Philippus Corneus de perusio ꝙ intelligenda est dicta opi. Bal. ⁊ aliorū prout ex eorū rationibus patet qn̄ esset dos parua notabili paruitate ita ꝙ cum ea ⁊ bonis que habet ⁊ operis muliebribus nō posset se sustentare. ita ꝙ mēdicare cogeref al's autem si posset ex ea cū operis ita se sustentare vt nō cogatur mēdicare non habet locū dicta auē. preterea prout voluit ibi Jaco. butri. sed quis nō videt † quod in casu nostro dicta vxor ex dote sua ⁊ operis muliebribus potest se sustentare non mendicando. igitur dicendū est ꝙ nō habet locū bn̄ficiū. d. auē. p̄terea nec obstat si dicaf ꝙ ista est mulier nobilis in qua opere non considerātur. Quia in ciuitate senarum postꝙ nobiles ꝑdiderunt dominia ⁊ regimen ciuitatis vixerūt sicut populares a tanto tempore citra cuius non est memoria in contrariū adeo qđ in hoc equa semper a tali tempore citra fuit conditio: vnde non est aliud dicendum in ea que in alijs que sunt ex bonis familijs popularium: si ergo potest viuere ex dote sua ⁊ ex operis non dr̄ nouissima laborare inopia ꝙ mēdicare cogatur. ⁊ istam cōsideration em habuerunt Bar. de saly. Pau. ⁊ alij: al's enim si diceremus ꝙ dos deberet esse talis ꝙ ex illa sola posset cōmode viuere pro certo multotiens verificaref dispositio dicte auē. preterea. cū vt in plurimis dentur dotes ex quorum fructibus simplr̄ non posset cōmode viuere maxime in partibus lombardie in quibus parue dotes statuuntur ⁊ tamen vxores non succedunt. vnde approbaf ista opi. consuetudine in multis locis que est optima legum interpres. l. minime. ff. de legibus. c. cum dilec. extra de consuetudine. ¶Confirmo etiaʒ premissa ex duobus. Primo videmus † quia pr̄ tenetur alere filiū inopem ⁊ tn̄ non tenetur quādo ex industria viuere pōt. l. si quis a liberis in prin. iuncto. §. sed si filius ⁊ ibi Bar. ff. de libe. agnos. et ponit Bar. in. l. fi. C. de mendi. validis lib. xj. ¶Secundo. nam heredes † vxoris dotem exigere nō possunt si ea exacta maritus egestate laboraret. l. maritū cum ibi no. ff. solut. matri. ⁊ tn̄ si maritus simpliciter ex industria posset viuere posset exigi ⁊ non diceretur egestate laborare vt voluit glo. in. l. si maritus in id. ff. sol. mat. ⁊ tn̄ non sunt intelligenda dicta prefatorum doct. quando ex sola dote non potest se sustentare sed qn̄ simul cum operis: ⁊ hoc per rōnem assignatam ne mendicare cogaf. Nam que ex dote cū operis potest se alimētare non cogif mēdicare: ⁊ sic cessante rōne legis cessat dispositio. l. adigere. §. quis. ff. de iure pa. facit quod no. Bar. in. l. diuortio. in prin. ff. so. ma. ⁊ Bal. in. l. j. C. de legatis. ⁊ secundū istas considerationes al's iudicatum fuit in dicta causa in ciuitate senarum secundū dicta consilia. ¶Tertio principaliter confirmanf premissa alia via. Nam in dictis bonis pater mater ⁊ filia predicta antequā esset nupta cum seruientibus eis sustentabantur ita quod mendicare nō cogebanf vnde mortuo patre q2 erat homo nobilis ⁊ olim mercator satis diues: ⁊ pomposus facilius possunt se sustētare in dictis bonis: marime cum lucro antifacti primi viri ⁊ secūdi: fortius possunt se alimētare dicta eius filia ⁊ mater q̄ eam filiaʒ alimentare tenef. l. si quis a liberis circa prin. ff. de lib. agnoscē. nec dr̄ pauper dicta filia ex quo est domina dictorū bonorum ascendētium ad valorē florenorū mille ⁊ vltra ⁊ dʒ cōsequi ex bonis primi viri bona ascendentia ad florenos trecentos prout probatuʒ fuit. item antifactū ex bonis primi ⁊ secūdi mariti ꝙ ascēdet vltra florenos ducētos. Quare nō video quis index hanc pauperē ⁊ inopeʒ poterit iudicare ad cuius arbitriū hoc remittif prout oēs concludunt in. d. auē. preterea. Et pro hoc adduco singulareʒ decisionem dn̄i Raph. cuma. in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. vbi voluit ꝙ filia non potest dici pauper qn̄ habet patrē non pauperē: cum eo viuente dicaf quasi dn̄a vt in. d. l. in suis ⁊ pater eam alimentare cogatur vt in. d. l. si quis a liberis que rōnes fortius militāt in casu nostro in quo mulier habet notabilem q̄titatē bonorum quo ad proprietatem ⁊ vsufructū. Item habet verum dn̄ium in alijs bonis viuēte matre lʒ vsusfructus sit matris que tenef illam alimentare. ⁊ sic concurrit rō ꝙ nō cogitur mendicare ⁊ dr̄ domina dictorum bonorum vera. igitur illa decisio fortius militat in casu nostro ⁊ illā decisionem sequūtur moderni. s. p̄fatus dominus Petrus Philippus ⁊ do. Alexā. de imo. p̄ceptor meus in. d. auē. preterea ⁊ plerique moderni in. d. l. in suis secūdum quam al's cōsului ⁊ subscripserūt doctissimi viri ⁊ est hoc tertium concludens fundamentū ni fallor in hac consultatione. ¶Quarto attentari † potest ꝙ non habet locum dicta prouisio specialis vt i regulis dicte auē. preterea in casu nostro ex quo actum fuit ꝙ marito ꝑdecedente vxor lucraref deceʒ pro cētenario nomine antifacti ex bonis mariti attenta q̄titate dotis. Et sic specialiter fuit per coniuges facta prouisio † super eo ꝙ vxor viro predecedēte lucrari posset per quam specialē prouisionē dici potest ꝙ recessum sit a prouisione legis inducta de iure speciali vt probatur in. l. fi. ⁊ ibi nota. C. de pactis conuentis. ad idem

glo. et doc. in. l. fi. C. de iure empbi. et per Bar. in. l. si cū dotem in pn cipio. ff. sol. matri. et hanc opi. sentit do. Paul. de cast. in dicta aut. preterea dum vult q ideo ibi ponderat matrimoniū contractū sine dote quia qñ contractū est cū dote: consueuerūt enī statuta et pacta fieri de dote lucranda: vnde cum lucret maritus dotem vel eius partē cesset prouisio dicte aut. qñ vxor predecedit: ergo idem dicendum est ecōtra qñ pactum est appositū pro viro predecedente: vxor certum quid lucret de bonis mariti cessare debet prouisio illi⁹ autentice quia non debēt ad imparia iudicari. l. fi. C. de repudijs. Et iuxta illud quod operatur ppositum in proposito operat oppositum in opposito. l. si vt proponis. C. de nuptijs. ¶ Quinto † et vltio attentari potest quod nō debet gaudere beneficio dicte aut. ptērea. qr expilando hrditatem in. l. cōmisit. c. quia frustra de vsuris: et supra latius dixi. Benefacit. l. extat. ff. q metus causa. ¶ Cōfirmatur quia dicta prouisio inducta est ex clementia vt dicit ter. in. d. §. qm vero. Sed delinquens non est dignus clemētia. igitur etc. Benefacit quia in his generalibus beneficijs illius aut. non debent persone odiose includi. l. lutius titius damam. ff. de leg. ij. Et licet pter hoc amissum non priuetur quis beneficio hominis vt in. l. penult. C. de crimine expila. hereditatis tamen nō est absurdum dicere qd priuetur beneficio legis que facilius suū q alterius denegat auxilium. ¶ Ex quibus oibus intrepide cōcludo q dicta vxor Francisci non potest petere quartam in bonis suis beneficio dicte autentice preterea. Laus Deo redemptori nostro etc.

¶ Consilium Centesimū vigesimū secūdum.

¶ In materia. l. si quis in tantam. C. vnde vi.

¶ Summarium.

1 Libellans cōtrarius debet cōdēnari in expensis.
2 Clausula petens sibi iustitiā ministrari quid operet et an tollat vitium cōtrarietatis. et nu. 13.
3 Lex si quis in tantam. C. vnde vi ad hoc vt habeat locū requirit qd eiectus possideat. Et nu. 12. q non habet locū qñ quis habens ciuilem inuaderet rē respectu naturalis possessiōis. Et nu. 17. q nō habet locū in clandestino possessore: nec in dño recolligente fruct⁹ absente possessore. nu. 18. nec in inuasore herede ab itestato qui credebat ad se spectare possessionē. nu. 21. nec in hoie simplici et grosso nu. 22. et q habet locū in ciuili possessore nō naturali nu. 19.
4 Possessio ex detentatione probatur. Et ille possidere dicitur qui dicitur occupasse et nu. 5. et. 15.
6 Et in ea probanda debet iudex inspicere qui habet plures testes et melius probantes.
7 Confessio tacita q̃ resultat ex libello producto per actorē qñ ei noceat in alio iudicio et ad aliū finem.
8 Et quid in cōfessione ficta Verbū intelligit denotat fictionē.
9 Sentētia lata in iudicio petitionis hrditatis parit exceptionē rei iudicate in iudicio. l. si qs in tantā nec acta nocent.
10 Iudicia petitoria dant etiā ɔtra illū q nō possidet sed tm̄ detinet
11 Rei vendicatio licet detur contra detinentem tamen petitio hereditatis nō datur cōtra detinentē.
12 Possessionem ciuilem habens potest propria autoritate per vim occupare naturalem.
14 Verba ista tenebat et occupabat possunt se habere et ad naturalez possessionem et ad detentionē.
16 Possessionem ciuilem non perdit quis licet vadat ad iudicem vt eam recuperet.
17 Possessor clandestinus qñ incidat in. l. si qs in tantā. C. vnde vi.
20 Possessionis appellatione proprie intelligitur de ciuili.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. In causa dñe Jacobe contra Antonium bindi. in qua intētatum vr iudicium. l. si quis in tantā. C. vnde vi. arbitror dictum Antonium absoluendū esse. obmissis aliquibus q̃ in cōtrariū adduci possent ad que ex. ij. dicendis respōsio clara apparebit. Primo ista † cōclusio videt probari. nam domina Jacoba agens tanq allegans et deducēs cōtraria in libello videtur repellēda: et in expēsis cōdēnāda Nam in principio libelli ipsa narrat quod tenet et possidet deinde narrat q fuit spoliata a dicto Antonio. ista autē sunt cōtraria qr si possidet ergo nō fuit possessione spoliata per vim. l. clā possidere §. qui ad nūdinas. ff. de acqui. pos. fuit possessiōe spoliata ergo nō possidet. igit tanq ɔtraria audiri nō debet. l. j. cū ibi no. plene. C. de furtis. sed debet in expensis cōdemnari. l. eū quē temere. ff. de iudicijs. Nec † obstat clausula petens sibi iustitiā ministrari et alie clausule que apponuntur in fine libelli quia non soluunt libellum a vitio contrarietatis quia tunc libellus seipsum excludit per id quod habetur in. l. j. C. de furtis et in. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iu. ita dicit quosdā tenere do. Jo. Petrucij quos sequit in. l. j. in prin. ff. de edendo. ¶ Ex quibus cōcludo q rōne ineptitudinis libelli Antonius absolui debet. ¶ Secūdo principaliter venit † absoluēdus qr ad hoc vt quis in vēdēdo rē propria auctoritate prinet iure suo necesse est q aduersarius possideat vt in. d. l. si quis in tātā et in. l. extat. ff. quod metus causa vñ dicunt glo. et doct. in. d. l. si quis in tātam q cōmodatarius depositarius et colonus non habent condictionē ex illa. l. et sic non habēt similia remedia. Sed in casu nostro non probat dominā Jacobā tempore inuasionis possedisse. igitur etc. Nec huic cōclusioni obstat si dicatur q imo probat possessio domine Jacobe prio per testes per eā examinatos. Scdo per libellum petit. hereditatis contra eā porrectū cum petitione hereditatis p supponunt pro suo extremus in reo possessionem. l. regulariter. ff. de peti. hereditatis. igit Antonius per talem libellū fateri vr illā possidere. ¶ Secūdo qr in eo † narratur q dña Jacoba detinebat seu magis preoccupabat dictū prediū ex detent⁹. autem probatur possessio. l. stipulatio ista. §. hoc quoq et ibi glo. et doc. ff. de verbo. oblig. ¶ Tertio qr in eo narratur q dña Jacoba occupauerat et sic possidebat cū illa que dicitur rez occupasse videatur possidere ad hoc ter. in. l. fi. in verbo occupanit. C. vnde vi. et in. c. fi. in verbo occupasse extra de resti. spolia. ¶ Quarto qr † petitum fuit ipsam condēnari ad dimittendum et relaxandū. hoc autē peti vr non potuisset nisi possedisset ad hoc glo. no. Et ibi Jaco. butri. Fulgo. et pau. de castro in. l. mancipia in verbo aduocādū. C. de seruis fugitiuis. Sed his non obstantibus dico ex his que in facto presupponunt non esse probatā possessionem dicte Jacobe. et ad primū quo ad testes dñe Jacobe non possum clare rñdere qr testes non vidi sed in puncto dicit q potius possunt dici ɔtrarij quam quod aliquid bene probent. Si aliquid non bene probant sed potius sunt cōtrarij per eos non dicitur probata possessio. l. qui falsa et varia. ff. de testibus tradit in. l. testium. C. eo. ti. Secundo respondēdum est q licz de aliquo actu possessionis domine Jacobe probaretur: tamen ex quo per testes Antonij probat q ipse post mortē Gabrielis q possidebat ipse accepit possessionem et sic inceperit possidere ciuiliter et naturaliter. l. cū heredes. ff. de acqui. posses. Licet domina Jacoba postea aliquem actū possidendi fecisset: non tamen adepta fuisset possessionem. l. clam possidere. §. q ad nūdinas. ff. de acqui. pos. cum ibi plene no. ¶ Tertio si non probaret † prior possessio Antonij sed testes vtriusq de eodem tempore deponerēt iudex habet inspicere quis habet plures testes: et melius probantes iuxta not. per Bar. in. l. si duo. ff. vti possidetis. et per canonistas in. c. licet causaz extra de probatio. non possum vt dixi clarius loqui qr testes nō vidi. ¶ Ad alia tria fundamenta in primis potest generaliter † dubitari an cōfessio que resultat ex dicto libello porrecto in petitiōe hereditatis noceat in hoc iudicio cum confessio in vno iudicio inter easdē personas in alio iudicio etiā ad alium finem soleant nocere vt declarant Bal. et moderni in. l. ij. C. de edendo. et Jo. an. et alij in c. per inquisitionem de electio. Et ad hoc etiā non possum precise respondere qr libellus non est mihi exhibitus. Sed tamē in eo primo concludo q si non fuisset productus per partem: sed per procuratorem nō probaret in isto iudicio vt voluerunt compostol. et Jo. an. in. c. per inquisitionem de electio. et spec. in ti. de cōfessis. §. nūc videndum ver. sed nunquid confessio. ¶ Secūdo dici potest quod talis confessio non est vera confessio. sed presumpta or resultat ex narratis in libello vnde semp et vbiq dicunt q videt † fateri actor contenta in libello et hoc probat clare ter. in. l. cū precium. C. de libe. causa in verbo intelligit quod denotat fictionem. l. qui in vtero. ff. de sta. ho. et in. l. nec emptio. de contrahen. emptio. et in. l. fi. C. de dotis promis. Traditur de similibus verbis per Bar. in. l. si is qui p emptore de vsucapio. Sed cōfessio ficta seu presumpta in vno iudicio non nocet in alio inter easdē personas vt est ter. in. l. ij. C. de edēdo. Et declarat preceptor meus aretinus in. c. causam q̃. extra de testibus. Si autē essent alia acta probatoria pter confessionem: tunc indubitanter non nocerent. Nam ex † quo snia lata in iudicio petitionis hereditatis non parit exceptionē rei iudicate in isto iudicio acta probatoria non nocēt. Ista est doctrina Cy. et Bal. in. l. ij. C. de edendo quam do. Alexander preceptor meus dicit meliorē vbi vidēdum. et probant hoc iura que allegat Bar. in. l. ij. §. j. ff. vi bo. rapt. Et maxime qr sumus in iudicio intentato ad aliū finem secundum Bar. in. l. cum lite mortua. ff. iudi. solui. et tenent Ang. et Fulgo. in d. l. ij. C. de edendo et do. Ant. in. d. c. causam que. respōdebo † etiā aliter ad libellum statim post particulares solutiones quod statim ponā Unde ad primum respondeo q nō sequit intento contra te iudicium petitoriū petitione hereditatis. igit fateor te possidere: qr iudicia petitoria dant etiam cōtra illum qui nō possidet sz tantum detinet. casus est in. l. officiū. ff. de rei vendica. et no. cano. in. c. examinata extra de iudi. vnde probatio non est concludens. l. non hoc. C. vñ cognati. c. in psentia extra de pba. Sz forte † aduersarij instabūt q licet rei vendicatio detur contra detinentē tū petitio

hereditatis

hereditatis non dať cōtra detinentē. Casus est ⁊ ibi glos. ⁊ oēs in l. etiā si putauit. §. si quis alimētis. ff. de peti. here. Respōdeo dupliciter. Primo ꝙ cū probeť ꝙ post mortē Antonius possedit dictū prediū domina Jacoba occupando acquisiuit tantum naturalem
12 possessionem vt est casus in. d. §. qui ad nundinas propter quam† naturalem non habet locū remediū. d. l. si quis in tantam. Cum ille qui habet ciuilem possessionem possit quādocunqȝ etiā per vim occupare naturalem propria auctoritate vt concludunt omnes in d. §. qui ad nundinas ⁊ sic potest intelligi ꝙ fuerit petitio hereditatis intentata ratione naturalis possessionis. ⁊ sic probatio non
13 est concludens. ¶ Secundo respondeo †clare ꝙ respectu dicti pdīj cuius possessionē Antonius adeptus fuerat non competebat petitio hereditatis: vt notanter declarat Bar. in. l. ij. ff. de fideicō. hered. peti. Et sic quatenus petīt declarari se heredē potest hoc dupliciter intelligi vel quod hoc petierit vt dominus declararet vel respectu aliarum rerum occupatarū per dominā Jacobam quatenus possessionē non erat adeptus. Et sic cōpetebat petitio hereditatis respectu autē predīj non pōt dicere intentatam petitionem hereditatis qm̄ in dubio censetur intentata actio competens ⁊ apta. l. si quis intentione ambigua. ff. de indi. Marie ꝑpter clausulā iustitiam ministrari iuxta plene no. per Inno. calde. ⁊ doc. in. c. ij. de ordi. cogni. Et ꝙ in casu nostro nō censeatur intentata petitio hereditatis decidit dominus Antonius in suo ꝯsilio mihi. lxviij. incipit viso libello ⁊c. ⁊ sic cū potuerit iudiciū intentari contra ipsam tanqȝ cōtra detentatricē respectu naturalis possessionis talis narratio tanqȝ incerta in libello seu cōclusio non probat cōtra libellantem respectu possessionis ad minus ciuilis secundū Bal. in. d. l. cum precū ⁊ sequiť Barto. de saly. ⁊ Ludo. roma. in. l. ex hac scri-
14 ptura. ff. de dona. Ad tertiū dum dr̄ †in libello ꝙ ipa tenebat ⁊ occupabat respondeť ꝙ dicta verba possunt se habere ad naturalem possessionē ⁊ ad detentationē vt vterqȝ probať in. d. §. q ad nundinas vbi a cōtrario sensu facta occupatione qȝ ab absente fuerunt serui relicti nullam possessionē acquirit vt ibi declarāt doc. sed satis est vt dixi ꝙ verificeť in sola naturali possessione remanēte ciui
15 li apud Antonium. ¶ Ad quartum respondeo †ꝙ illa verba per q̄ petitur condemnari ad dimittendum ⁊ relaxandū rem verificanť proprie respectu restitutionis rerū in iudicijs petitorijs in eo qui habet facultatē rei restituende lȝ non possideat vt in. d. l. officium ⁊ in. d. l. qui restituere. ¶ Quinimmo illa verba ad dimittendū ⁊ relaxandum magis cōueniunt ciuiliter possidēti qui petit relaxationem respectu naturalis vel respectu inquietationis ita dicit Joā.
16 de imo. in. d. §. qui ad nūdinas. Nec dicat †aliquis ꝙ Antonius eundo ad iudicē possessionem ciuilē amiserit quasi suspicatus fuerit se posse repelli qȝ per hoc nullam amisit possessionē vt no. glo. ⁊ doc. in. l. j. §. in operis. ff. de no. ope. nun. ⁊ Bal. in. l. ij. in. iij. col. C.
17 de iure emphi. ¶ Tertio principaliter †defendiť dictus Antoni⁹ qȝ non probať ꝙ per vim ingressus fuerit. Nam nō probať aliqua expulsio vel resistentia: sed tantum ꝙ fructus collegit absente dña Jacoba: ille aūt qui clam igreditur ex solo clādestino ingressu nō tm̄ constitutione. l. si quis in tantā nisi qm̄ habuit animum inferēdi vim quod non est probatum in casu nostro secundū glo. ⁊ Bar. ibi i. §. q. iij. ptis vel ßm Cy. ⁊ Saly. qm̄ reuertētē nō admisit: qđ ēt i casu nr̄o nō est ꝓbatū ⁊ ꝙ nō hēat simplr̄ locum in possessore clādestino patet ex no. per Jac. but. ⁊ Saly. in. l. fi. C. vnde vi. ¶ Quar
18 to principaliter †defenditur quare nulla ꝓbata est spoliatio possessionis. Nam licȝ probatū sit ꝙ Antonius fructus acceperit ⁊ sic respectu fructuum probata sit spoliatio: qȝ per hoc factum absente domina Jacoba nō desijt ipa possidere vt est casus in. d. §. qui ad nundinas cum simi. ¶ Cōfirmať ista conclusio qȝ in libello ipsamet
19 fateť ꝙ possidet: ⁊ sic nō fuit spoliata ⁊ lȝ †in eodem libello dicat se spoliatam intelligi potest respectu naturalis possessionis nō ciuilis propter quam non puto dari remediū. d. l. si quis in tantam q̄ cū sit penalis debet intelligi i possessiōe ꝑpria prout est ciuilis pos
20 ses. Nam †appellatione possessionis proprie venit ciuilis vt declarant Jo. de imo. ⁊ moderni in. l. iij. §. ecōtrario. ff. de acqui. posses. Et tenent Cy. ⁊ Saly. in. d. l. si quis in tantam dū volūt ꝙ ita demū habet locū in clandestino inuasore si possessor fuerit priuatus possessione qȝ dominum non admisit. ¶ Postremo ex duplici capite
21 iste excusať. Nam †ex quo iste adeptus fuit possessionē post mortē fratris cuius erat heres ab intestato potuit faciliter credere sibi licere ratione hereditatis ⁊ adepte possessionis quo casu nō incidit in illam constitutionem ex eo eīn qȝ heres potuit credere sibi licere ßm glo. in. d. l. si quis in tantam in prima parte. q. ix. quam approbāt docto. ¶ Jtē ex eo qȝ adept⁹ fuit possessionē potuit credere se possidere ⁊ sic nō habuit animū priuādi aliquē sua possessione: vt ibi dicit glo. ⁊ ibi latius Saly. in. xj. q. prime partis. ¶ Confirmať ista conclusio. Nam dictus Antonius post adeptam possessionē ciuiliter ⁊ naturaliter possidebat lȝ domina Jacoba reperireť in possessione: tamen non probatur ꝙ suam ciuilē amiserit ex quo non probatur ꝙ reuersus non fuerit admissus vel suspicatus fuerit se posse repelli vt in. d. §. qui ad nundinas. igiť potuit postea ꝑpria auctoritate naturalem per vim acquirere vt no. in glo. ⁊ Bar. in. l. j. §. interdictum. ff. vti possidetis. ¶ Secundo defendiť qȝ dictus
22 Antonius est homo †simplex ⁊ grossus: Igitur inuadendo rem suam potuit credere sibi licere secundum Bar. et cōmuniter doc. i. d. l. si quis in tantam: quicquid ibi dixerit glo. que cōmuniter nō tenetur ex quibus omnibus intrepide concludo ꝙ dictus Anto. non incidit in. d. l. si quis in tātam: Nec ius suum amisit. ⁊ hāc partem etiam in re dubia amplecti debet dominus iudicans fauendo absolutioni et ne pauper damnum patiatur ⁊ alter cū aliena iactu locupletetur. Laus Deo.

Hoc consilium fecit dominus Bartolomeus sozinus pisis i vna nocte cum ad eum veniret nuncius ex senis ⁊ hoc fuit die xxv. Januarij. 1484.

¶ Consilium Centesimum vigesimum tertium

¶ Quidam Ja. conduxit a quodam. A. quedam prata pro tribus annis ⁊ promisit dictus cōductor dicta bona locata tenere ad omnem suum rischium ⁊ periculum stipendiariorum ⁊ aliarum personarum ⁊ soluere quolibet anno in calendis Septembris libras quingentas in denarijs tantum ⁊c. Jsta sunt verba contract⁹ rogati manu publici notarij ¶ Presuponitur ꝙ durante locatione incursus hostium venit ⁊ occupauit loca vbi erant dicta prata et fenum ⁊ furauerunt vel pascere fecerunt. Queritur an dicto conductori sit facienda remissio mercedis pro illo anno quo dictū fenū et herba furata fuit. ¶ Et in facto presupponitur ꝙ tēpore cōfecti instrumēti erat pax nec verisimiliter in illo triēnio suspicabať modo aliquo de guerra i locis maxime vbi erant dicta prata i quib⁹ florentini iam longissimo tempore nō fuerant passi aliquā hostiū inuasionem: Nec aliqua suspicio ꝙ pati possent. Item presupponitur ꝙ stipendiarij florentinorum versabanť in dictis locis ⁊ pratis ⁊ faciebant singulis annis multa damna. ¶ Euenit qđ contra florentinos fuit motum bellum a summo Pontifice ⁊ rege Ferdinando ex quo secuta est rebellio ciuitatis Janue que defecit a duce Mediolani propter qđ postea regij milites cū exercitu inopinate occupauerunt dictum locum ⁊ conuicinia: Adeo ꝙ nullus fruct⁹ fuit perceptus. ¶ Quibus sic stantibus querebať prout supra an dicto conductori sit fienda remissio stante pacto de quo. s. in instrumento vȝ ad omnem rischium ⁊ periculum stipendiariorum ⁊ aliarum personarum. Et dicebať ꝙ debebat pro illo anno fieri ipsi cōductori remissio quia talis non erat imputandus dicto conductori licet suscepisset in se periculum ⁊ rischium stipendiariorum. In contrarium allegabatur ꝙ tale pactum intelligi debet nedū de stipēdiarijs florentinorum sed etiā hostiū. Quesitū est quid iuris.

¶ Summarium.

1 Conductori qui in se suscepit omne rischiū ⁊ periculū stipēdiariorum ⁊ aliarum personarum an sit fiēda remissio propter incursum hostium.
2 Casum fortuitū in se suscipiens qn̄ videať se obligasse ad insolitū ⁊ inopinatum ac extraordinarium ⁊ nu. 11. ⁊. 12.
3 Periculū suscipiēs in se qn̄ videať in se suscepisse casum fortuitū ⁊ quē ⁊ numero. 4. ⁊. 5. Et quando videatur suscepisse periculum exercitus nume. 9.
6 Uerba debent intelligi ꝑut vulgus intelligit.
7 Miles qui recipit custodiam castri tempore guerre videtur etiā recipere diligentiam.
8 Promissio videtur intelligenda ßm terminū ⁊ statutū temporis quod vigebat tempore ꝑmissionis.
9 Periculum predonum ⁊ bānitorum in se suscipiens non videtur suscepisse periculum exercitus.
10 Clusam molendini promittens manutenere si suscepit in se omne rischium ⁊ periculum non tenetur de ruina contingente vi fluminis ⁊ abundantia aquarum non solita.
11 Ad casum se obligans tenetur de casu solito ⁊ verisimiliter non cōtingente.
12 Suscipiens in se casum fortuitum non videtur suscipere casum extraordinarium.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectū. ¶ Circa presentem consultationem. Primo †aspectu videbať dicēdū
1 quod dicto conductori propter dictam hostium incursionem non deberet fieri remissio mercedis qȝ dictus ꝯductor suscepit in se omnem rischiū ⁊ periculū stipendiariorū ⁊ aliarū ꝑsonarū. Que vba importare videnť periculū ⁊ casus fortuitos scdm̄ Odofre. in. l. sed et

siquis.§.quesitū.ff.si quis cautio.τ est bonus casus in.l.itē q̄ritur §.siquis me.ff.locati τ cōsequenter vř in se suscepisse casum fortuitū quo casu vř cum effectu obligatus ad casum fortuitū iuxta plene no.per glo.τ doc.in.d.l.sed τ siquis.§.q̄ntum.τ per doct. in.l.j.C.cōmo.τ in.c.j.de cōmo.τ spec.τ Jo.an..i addi.spec.tit.de loca.§.itē videdū ṽ.ego aūt.marie q: suscepit i se piculū stipēdiarioꝝ τ sic spāliter se ad eundē casum obligasse vř: Et consequēter teneri videtur.l.que fortuitis.C.de pigno.τ.d.l.j.C.cōmo.nec videbatur obstare qd̄ talis casus fuerit insolitus τ inopinatus verisimiliter q:
2 ille † q suscepit in se casum fortuitū seu qui obligat se ad casum fortuitum vř se obligasse non modo ad solitum τ consuetū sed insolitum τ inopinatum prout videtur casus in.l.fistulas.§.frumēta de cōtraben.emp.quē ita notabiliter intelligit Bar.in quibusdam lectu.in.d.§.quesitum vbi hoc idē tenere videtur Franciscus de ramponibus τ sequi videtur Ange.τ pleriq̄ Moderni τ Bal.in dcō §.frumēta τ Jo.de imo.in.d.c.j.de cōmo.cū ergo i casu nostro euenerit casus insolitus videř dictus conductor ad illum obligatus. ¶Quibus tū non obstantibus contrariam s̄niam veriorem existimo q̄ imo dicto conductori remissio mercedis fieri debeat.¶ ¶Pro cuius cōclusionis fundamento premitto vnum qd̄ est in iure clarū quod de iure cōmuni propter talem violentiā gentis armoꝝ per quam omnes fructus fuerunt ablati fieri debet remissio mercedis: casus est in.l.si merces.§.vis maior.τ.l.Itē queritur.§.exercitu.ff.loca.τ in.l.si erres.ff.de actio.emp.τ.l.licet.C.loca.iunctis his que ponit Bart.in.l.cotē ferro.§.qui maximos.ff.de publi. premitto
3 etiā q̄ † aliud est suscipere casum fortuitū qui nullam culpam presupponit: τ aliud est suscipere in se periculum quod potest intelligi cum culpa vel sine τ sic ille qui suscipit in se periculum non suscipit in se casum fortuitū in specie prout probatur in.l.opus quod in aduersione: τ ibi glo.τ Bar.ff.locati τ colligitur ex dictis Bal.in l.que fortuitis.C.de pigno.act.τ ex dictis Bar.τ doct.in.d.§.quesitum τ dictū est in suscipiente rischium prout declarat Bart.in.l.si is qui.de acquir.re.domi.τ statim etiā dicetur.¶Quibus p̄missis ex plurimis ostenditur q̄ dicto conductori nō obstat dictū pa
4 ctum τ cōsequenter remissio fieri debeat.¶In primis q: ille † qui obligat se ad periculū non vř se obligare ad casum fortuitum quādo pactū potest aliquid operari vt in iuribus statim allegandis et ponunt Bar.τ doct.in.d.§.quesitum ergo cū in casu nostro pactū possit aliquid operari quando fructus prati fuissent in totū ablati a stipendiariis floretinoꝝ qui ex decreto dominij florentinoꝝ morabanř in illis locis τ cōuicinis τ soliti erāt singulis annis fructus τ herbas ex pratis auferre prout est eoꝝ consuetudo .Nā tūc ex quo conductor non potuisset vti cessante culpa sua cōductori fieri debebat remissio mercedis prout est casus in.l.si fundus.ff.loca.τ habeř in.l.si merces.§.culpa.τ.l.itē q̄ritur circa principiū.ff.loc.τ pactum operař seu operari pōt q̄ non fieret remissio dicto casu. ergo licet se obligauerit ad periculum stipendiarioꝝ q̄ non dr̄ casus fortuitus non videtur se obligasse ad casum fortuitū incursus hostium: cū ista sint separata vñ facit q̄ pacta τ stipulationes maxime cōtra iuris dispositionē debēt stricte intelligi. τ in dubio cōtra illū qui in illis se fundat.l.veteribus cū si.ff.de pact.cum sua
5 materia.¶Confirmatur † quia ita demū tenetur seu obligař quis ad casum qñ illi specialiter se obligāt τ renūciat vt habeř in.d.§.q̄situm τ in.d.l.j.C.cōmo.sed in casu nr̄o nō est facta specialis renūciatio vel pactū cū rischium τ periculū se habeant magis ḡnaliter q̄ casus fortuitus vt.s̄.dixi.igitur τc.Probātur etiā premissa.nā stipendiarij florentinoꝝ erāt illi qui soliti erant dāna inferre τ fructus auferre non stipendiarij hostes qui iam longissimo tempore nullas fecerāt in locis illis incursiōes.vñ non est verisimile q̄ partes de illis cogitauerint.ꝯtractus aūt interpretari debeat scd̄m verisimilem mentē ꝯhentiū vt in regula inspicimus cū materia de regu.iur.in.vj.τ hoc maxime q: vulgariter milites nostros vocam⁹ stipēdiarios q̄b⁹ stipēdia dam⁹: milites aūt hostiū vulgariter ho
6 stes vt i plurimis appellam⁹: vba † aūt debēt itelligi put vulgus itelligit: vel vt in plurimis excipi solent.primū probař in.l.labeo cū materia.ff.de supellectil.lega.secundū probař in.l.neq̄ natales cū
7 glo.C.de proba.Probis † etiā facit qd̄ no.Jo.an.in addi. Spec. in ti.de loca.in rubrica.vbi ꝯcludit q̄ si tpe guerre miles recipit custodiā.vř etiam diligentiā p̄mittere vt castrum etiā per violentiā non auferař.Argu.l.naute.in si.ff.nau.can.stabu.τ no. in.l.cū qd
8 ff.si cer.peta.Et sic p̄missio † vř intelligēda secundū terminū τ statum tēporis q̄ tpe promissionis viget: cū ergo in casu nostro tātū stipēdiarij florentini inferrent dāna τ verisimiliter erāt illaturi de
9 his dānis itelligi d3 p̄missio.¶S3 magis in specie h̄ † decidit bal. in terminis in.d.§.quesitū in.viij.col.vbi dicit: qd̄ si quis suscipit in se periculū predonū τ exbānitorum nō vř suscepisse periculū exercitus: q: ista vī maior violentia de qua non vř cogitatū.Argu.d.
10 §.vis maior τ.d.§.exercitus.¶Confirmař hoc † idē ex his que ponit Bal.in suo cōsilio qd̄ incipit verba debebāt: vbi dicit q̄ ille q promisit manu tenere clusam molendini: τ suscepit in se oē rischiū τ periculū nō teneř de ruinā que ꝯtingeret ex vi fluminis τ abundantia aquarum insolitissima.Allegat tex.in.l.fistulas.§.frumen
11 ta.ff.de ꝯhen.emp.¶Ad idē † pro hoc vltimo adduco qd̄ not.bar. in.d.§.quesitū i quibusdā lecturis: vbi dicit q̄ ille q obligat se ad casum teneř de casu solito τ verisimiliter contingente.nō de insolito τ verisimiliter nō cōtingēte per tex.in.d.§.frumēta.τ hoc idem voluit Bar.per illū text.in.l.seyo amico.§.medico.ff.de annu.leg. τ do.Anto.in.c.j.de cōmo.allegādo Bar.in.d. §.quesitū hoc idez
12 voluit † Bal.in penul.col.in.l.falsas.C.de fur.vbi dicit q̄ suscipiens in se casum fortuitū nō vř suscipere casuz extraordinariū: τ omnia fundauit in.d.§.frumēta.Et predicta sunt etiā de mēte Bart. in.l.cotem ferro.§.q maximos.ff.de publi.τ eiusdē Bar.in sua disputatione q̄ incipit publicanus.Nec obstāt verba instrumēti duz dicunt τ aliarū personarū.Nam si ex verbis p̄cedentibus nō comprehendeř violentia per viā exercitus que inferř ab hostibus l3 fuerit susceptū periculū stipendiarioꝝ.Ita p illa verba ḡnalia sequētia τ aliarū personarū talis violentia nō cōprehendiř . Sed illa q̄ fieret a personis similib⁹ non per viā exercitus.argu.l.si.§.cui dulcia.ff.de vino tritico τ oleo lega.τ in.c.sedes τ ibi do.Ant.τ aliȷ̄ extra de rescriptis τ tradunt moderni in.d.§.quesitū vbi concludūt qd̄ huiusmodi clausule generales nō cōprehendūt casus maiores expressis.Sit ergo cōclusio q̄ ꝯductori talis remissio mercedis fieri debet.Laus Deo.Bartolomeus sozinus senensis.

Consilium Centesimū vigesimū quartū.

¶Sūmarium habes ex positiōe casus in p̄ncipio: Et ponit etiam qñ institutio facta de nepotib⁹ cōprehendat p̄nepotes.

¶Summarium.

1 Nepos quis proprie dicatur.
2 Institutio si fiat de nepotib⁹ an τ qñ cōprehendat p̄nepotes.
3 Oratio si quis filioꝝ decesserit: hereditas deueniat in superuiuētes quando verificetur.
4 Interpretatio testamenti non est fiēda iuxta rei veritatem: sed iuxta testatoris opinionem.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus intellectū. Fortes habēs vnū nepotē ex vno eius fratre p̄mortuo τ quatuor p̄neptes ex eodē nepote τ habens plures p̄nepotes ex tribus eius nepotibus p̄mortuis q etiā fuerāt filij fratrū ipsius Fortis: fecit testamentum τ instituit omnes ipsius testatoris nepotes videlicet quēlibet eorum pro parte sibi contingente vnde cum ex quibusdam nepotib⁹ sint plures pronepotes quam ex alijs. Queriř pro qua rata censeantur
1 instituti heredes. Pro cuius † conclusionis intelligentia. Ego p̄mitto q̄ ille dicitur proprie nepos qui descendit ex filio τ qui ex nepote pronepos.l.iurisconsultus.§.ij.gradu.ff.de gradibus.¶Tamen secundum cōmunem vsum loquendi appellatione nepotis venit etiam filius fratris vt in.c.j.§.similiter.τ ibi Jacob .de beluiso quib.mo.feu.amittatur τ tenent glo. Bal.τ alij in.l.ij.C. de succes. edicto.τ canoniste in.c.per tuas de proba. Et hunc cōmunem vsuz loquendi secutus est Fortes testator cum non habeat nepotes ex fi
2 lijs sed tantum ex fratre.¶Secundo ego † premitto qd̄ licet dubitari possit. An instituendo nepotes dicatur instituisse pronepotes iuxta no.in.l.gallus.§.instituens.ff.de libe.τ posthu.τ in.l.cui eorum.§.affinitatis.ff.de postulando.τ.l.liberorum.ff.de verbo.signifi. Tamen in casu nostro indubitanter veniunt pronepotes ex quo vniuersaliter τ in numero plurali dixit omnes nepotes suos. Unde absurdum esset dicere q̄ talis institutio verificaretur tantū in vno nepote: pluralis locutio saltem in duob⁹ verificari debet.l. vbi numerus.ff.de testib.τ in regula pluralis loquutio de regulis
3 iuris in.vj.cum materia. Et hec † probantur ex singulari determinatiōe Bar.in.l.si.ff.ad treb. Ubi ista oīo siq̄s filioꝝ decesserit hr̄ditas deueniat in superuiuentes verificatur in femina instituta in re certa si non instituit nisi duos masculos ad hoc vt illa oratio verificetur in superuiuentes ex quo non comprehēderet nisi vnicum filium que alias non cōprehenderetur.¶Quibus premissis cōsidero quod dicte institutioni triplex potest dari interpretatio : et tribus modis dicta institutio interpretari potest in proposito nostro ¶Prima est q̄ nepos ex fratre cum quinq̄ filijs habeant sex partes hereditatis. Quatuor pronepotes seu his nepotes ex vno nepote.iuxta vulgare habeant quatuor partes duo alij pronepotes duas alias partes: τ sic hereditas iuxta diuisionem legalem de qua in.§. hereditas insti.de heredi.instituen.diuideř in.xij.partes.τ distribuetur vt dictum est.ista conclusio videtur probari ex claris verbis testatoris. Nam sub appellatione nepotum etiam voluit cōtineri his nepotes: sed ipse instituit quēlibet nepotuz : ergo cuilibet remitti

remitti debet p virili τ sic in capite institutis. de here. insti. §. si plu
res τ. l. quotiens. §. heredes. ff. de here. insti. Nec vr obstare quod
testator dixerit pro parte sibi contingente: qr illa verba videntr de
necessitate intelligenda pro virili in qua sunt instituti. Ista respō
sio probat. Nam aut volumus intelligere de parte ɔtingente ab in
testato. Et hoc vr impossibile ex quo solus nepos succedebat ab in
testato τ nō bis nepotes. vt in aut. post fratres cum ibi no. la. ij. C.
de legiti. heredi. Aut volumus intelligere ex testamento τ tunc ne
cesse est se referre ad dictā institutionem τ sic intelligi debent dicta
verba sc3 pro virili secundū numerum pronepotū seu bis nepotū:
τ sic vr primo respectu q dicta interpretatio sit nedum probabilis
sed necessaria. ¶ Scda interpretatio dari potest q ille nepos solus
censeat institutus τ nō eius filij: τ alij sc3 bis nepotes: Et sic q he
reditas videatur diuidenda in sex partes: vnā habeat nepos: alias
habeant alij bis nepotes. ¶ Ista conclusio vr probari duplici rōne
¶ Prima ratio est qr ex quo instituit nepotes vr instituisse illū ne
potem τ nō eius filios: τ l3 talis institutio comprehēdat alios bis
nepotes de necessitate dico q inquātum fieri potest minus recede
re debemus a proprietate verborum. l. nō aliter de leg. iij. l. j. §. si is
qui nauem. ff. de exercito. Unde cum in persona nepotis sit prima
causa sanguinis τ prima affectio illū censetur instituisse τ nō eius
filios. argu. l. gallus. §. j. cum ibi no. ff. de libe. τ posthu. Secus aūt
est in alijs pronepotibus quos eorum parentes non precedunt: vn
de non est eadem ratio recedendi a proprietate verborum. ¶ Scda
ratio est quia instituendo pronepotes sub nomine nepotum vide
tur eos habuisse loco nepotum. l. alimēta τ qd ibi no. ff. de alimē. τ
ciba. lega. Quod quidem colligi nō potest ex persona nepotis qui
viuit: τ sic videtur voluisse simul cum illo nepote alios pronepotes
tanq nepotes instituere. ¶ Tertia τ vltima interpretatio est qd si
cut quatuor erant nepotes ex fratribus ita quatuor partes fieri de
berent τ vnam partem haberet nepos τ alteras tres alij pronepo
tes in stirpes sicut eorum parentes successissent si viuerent. ¶ Ista
conclusio primo probat qr vocauit pronepotes sub nomine nepo
tum ex quo datur intelligi q pari affectione diligebat eos sicut eo
rum parentes qui erant nepotes. Argu. d. l. alimenta. cum si. τ no.
Lodo. de roma. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. in. xxxv. fallentia. et
sic q voluit eos vocare ac si eius nepotes τ c3sequenter eorum pa
rentes si viuerēt quo casu diuidenda fuisset hereditas vt dictū est.
¶ Secundo probatur per illa verba pro parte tangente ex quibus
vbis apte psupponit testator q citra istitutionē ad aliquā partē
admitterentur: scilz ab intestato qr aliter intelligi non potest: τ sic
sensit q pronepos subintraret locū nepotū ad succedendū cū dctō
nepote ab intestato sicut filij fratrum succedūt in locū fratrum ad
succedendū cum patruis: vt dicta aut. post fratres la. ij. C. de legit.
4 heredi. τ l3 hoc modo sit verū de iure vt dictum est tn̄ dico † q inter
pretatio fieri debet nō iuxta rei veritatem sed iuxta testatoris opi
nionem. casus est no. τ ibi Ang. τ imo. in. l. quo loco. §. j. ff. de insti.
τ sic cum opi. eius fuerit q pronepotes succederent in locū paren
tum ab intestato: Et sic in stirpes. ita cēsendum est eos voluisse he
redes institui. ista aūt opinio nō potest colligi in pronepotibus ex
nepote viuo qr nō est censendum q testator fuerit ita supinus qd
crediderit filios nepotis succedere ab intestato existente eorum pa
tre in priori gradu cū quilibet hoc intelligit τ cognoscit q nō est in
alijs nepotibus τ nepotibus pmortuis. ¶ Tertio confirmat quia
secundum hanc interpretationem dicta verba pro parte sibi cōtin
gente τc. multum operantur. ¶ Secundum primā interpretationē
etiā q intelligatur pro virili nihil operantur: qr vtiq idē dicendū
fuisset. d. l. quotiens. §. hides. ergo interpretari debent vt aliquid
operent. l. si quando de lega. j. τ. l. si quando. C. de inoffi. testa. τ in
c. si papa de priuileg. Postremo aliqui testes extraiudicialiter exa
minati affirmant maxime vnus q ista fuit voluntas testatoris vt
credunt: quorum attestatio coadiuuat pcedentia. Cū voluntas te
statoris totum faciet. l. ex facto la grande. ff. de here. insti. ¶ Ex qui
bus omnibus concludo q dicte hereditatis quatuor partes fieri
debent vnam habere debet nepos: aliam quatuor nepotes ex ne
pote premortuo alias duas duo alij pronepotes ex nepotibus pre
mortuis τ hanc interptationē arbitror esse iuxta mentē defuncti
quā sequi debemus. Laus Deo. Bartolomeus sozinus senensis.

¶ Consilium Centesimū vigesimū quintū.

¶ An mulier q renūciauit iuri hypotecarū ɔsentiendo alienatio
nib9 factis p virū si agat ɔ correū ꝓmittentē dotis restitutionem:
An possit repelli a cōuento bn̄ficio exceptionis cedendarum.

¶ Summarium.

1 ¶ Mulier que renūciauit iuri hypotecarū in rebus alienatis an
poterit agere ad dotē cōtra vnū ex pluribus sibi obligatis ꝓ resti
tutiōe dotis nō obstāte exceptione cedendarum.
2 Creditor agēs ɔtra vnū ex duobus reis tenet sibi cedere actiones
nedū personales sed etiā hypotecarias.
3 Et si ex culpa sua non potest cedere quia renunciauit repellitur ab
agendo.
4 Mulier vbi agit contra reum vel fideiussorem si nō potest ei actio
nes cedere: quia renunciauerat iuribus suis in re alienata per ma
ritū excluditur ab agendo.
5 Lex stichū. §. pe. ff. de solu. nō habet locū in dote.
6 Duo fratres qn̄ se obligāt pro restitutione dotis vxoris alteri9 ip
sorum non censentur magis se obligare ex charitate τ ratione con
iunctionis τ affectionis q sub contemplatione obligationis seu
hypotece ipsius mulieris.
7 Exceptio cedendarum actionum habet locū in fideiussoribus qui
se cū principalibus obligāt τ non in duobus reis volūtarie se obli
gantibus pro restitutione dotis.
8 Et qn̄ habeat locū in duobus reis. Et an habeat locū qn̄ alter con
sensit liberationi alterius correi. nu. 10. Et q nō habet locū qn̄ re
nūciatio hypotecarum cessit in vtilitatem opponentis nu. 14. Et
q huic exceptioni pōt renūciari nu. 18.
9 Reus debēdi an possit opponere exceptionem cedēdarū actionu3
si est renunciatum beneficio diuisionis.
10 Conreus siue fideiussor quando ɔsentit liberatiōi alterius conrei
τ eadem ratione liberationi bonorum suorum nunq obstat exce
ptio cedendarum.
11 Duo si simul emāt aliquā rē videntur ad inuicē pstare cōsensum: et
ius pignoris qd habebāt in illa re remittere.
12 Consentire vr pater filio qn̄ ipse τ filius simul agunt.
13 Stāte statuto q filius nō possit se obligare sine licētia pr̄is satis erit
si in eodē instr̄o pater τ filius se obligent.
15 Retrouendere an teneatur emptor qui vno precio emit fundum a
duobus cum pacto de retrouendendo τ vnus sit paratus emere al
ter non.
16 Defendere an quilibet teneatur insolidum emptorem qn̄ duo si
mul fundum vendiderunt.
17 Culpa q nō ordinat ad casum nō solet imputari.
19 Per renunciationem generalem nō videt renunciatum beneficio
exceptionis cedendarum.
20 Bona mariti qui de bonis suis vsq ad q̄titatem dotis donauit
sunt pro dote hypotecata.

Dominus labia nostra ape
riat. Et spiritus sanctus illuminet intellectum quoniā
ex forma instrumenti dotalis aperte constat Bartolo
meum esse obligatum domine Thomasie ad restitutionem dotis
sue ex quo ambo fratres se insolidum obligant iuxta no. per doct.
in. l. ij. §. j. ff. de duobus reis τ per Bart. in. l. si consul. in. viij. qōne
prime partis. ff. solu. matri. Et per modernos in. l. si cum dotē. §.
1 transgrediamur eo. ti. Sola † difficultas remanet nūquid ipa pos
sit repelli exceptione cedendarum attento q propter renunciatio
nē per se factā iuri hypotecarū ei cōpetētiū in quibusdā bonis alie
natis per virū non possit cedere actiones hypotecarias que sibi cō
petebant in dictis bonis τ certe prima facie videret dicendum qd
2 ipsa repellatur quia † creditor agens ɔtra vnū ex duobus reis tene
tur sibi cedere actiones. l. modestinus. ff. de solutio. l. j. τ ibi not. C.
de duobus reis τ nō solum psonales verūetiā hypotecariā in bōis
cōpetētē. l. ij. τ. l. cū alter. C. de fideius. l. fideiussorib9. ff. eo. ti. Que l3
loquant in fideiussoribus idē tn̄ dicūt doctores in duobus reis cū
ad inuicē fideiubere videant. l. vir vxori cū ibi not. ff. ad vell. τ per
Bar. in. l. reos in pn̄. de duob9 reis τ ita tenet Bart. in. l. modesti
nus. ff. de solu. τ Bar. de saly. in. d. l. j. C. de duobus reis: Sed vbi
3 cunq † petit q creditor cedat act3. τ ipe pp culpā suā non potest ce
dere semp repellit ab agendo. l. stichū. §. pe. ff. de solu. plene no. per
Bar. in. l. si stipulatus. §. j. de fideiusso. ꝓpter qd vr q cum dn̄a Tho
masia ꝓpter renunciationē quā fecit iuri hypotecarū sit impedita
cedere actionem hypotecariā ɔ bona olim mariti sui q ipsa exclu
4 dat. τ pro † ista parte ɔ prefatā dominā vr esse decisio Bar. Saly.
τ cōmuniter scribentium in. l. iubemus. C. ad velle. dicentiū q vbi
mulier agit ɔ reū vel fideiussorē si non potest ei actiones cedere ex
eo qr renunciauerat iuribus suis in re alienata p maritū excludat
ab agendo: l3 secus dicant vbi ageret cōtra tertium possessorē. Et
ratio differentie est qr reus non vr contraxisse emendo res mariti
contemplatione rerum hypotecarum vxori: secus in eo qui se obli
gat ipsi mulieri: videtur enim contraxisse τ se ei obligasse pretextu
securitatis quā habet propter hypotecam mulieris in bonis mari
ti que sibi cedenda erit. Et ita etiam tenet bar. in. d. l. si stipulatus
§. j. de fideiusso. Quinimmo specu. in ti. de renun. §. j. ver. sed pone
generaliter voluit q etiā mulier repellatur si contra tertiū posses
sorem agendo opposita sibi fuerit exceptio cedendarum actionu3
quas ꝓpter renunciationem suam cedere non potuit l3 doc. in hoc
dicto speculatoris videātur ɔtrarium tenere: Et ex predictis vide

tur concludendū mulierem p̄dictā iure excludi ex quo culpa sua
factum est ꝙ actionē hypotecariā cedere nō potest. ¶Sed istis nō
obstantibus incontrariū vr̄ est veritas: ⁊ quia vt supra dictum est
mulier habet fundatā intentionē suā ex instrumento solūmodo vr̄
laborandum in tollendo ea que. s. in contrariū sunt adducta scꝫ vt
ꝙuis facto mulieris impedita sit cedere tamen hoc non habeat ei
obstare. ¶Et primo ꝙ p̄dicta renunciatio nō videatur in hoc ca-
su nocere mulieri videt̄ esse tex. in. d. l. iubemus. C. ad vell. qui sim-
pliciter concedit mulieres posse renunciare iuribus hypotecarū si-
bi cōpetentium ⁊ ꝙ talis renunciatio nō habeat nocere mulierib⁹
renūciantibus neq̄ in aliis rebus in quibus non renunciauerunt
neq̄ respectu alioꝝ cōtractuū neq̄ respectu aliarum personarum
per quē tex. non vr̄ posse dici obstare mulieribus exceptionē ceden
darum q2 semper sequeret̄ talē renunciationē nocere respectu alia
rum personarū. Ex quo si ageret mulier ꝯtra fideiussorē in quo ca
su dari posset, vel cōtra correū debēdi repellere t̄ excep. cedendarū ⁊
sic in effectu frustraretur dispositio. d. l. iubemus cōtra regulam cū
quid vna via cum materia de reg. iuris in. vi. ꝙ non est dicendum
5 ¶Et ad † tex. in. l. stichum. §. pe. cum simi. posset dici ꝙ fallit in do-
te in qua aliter speciali iure introductū sit neq̄ vr̄ esse hoc absurdū
cum infinita specialiter ⁊ in priuilegium in dotibus cōstituta sint
iuxta plene no. in. l. j. ff. so. ma. ⁊ in. l. j. C. de priuile. dot. Et maxime
q2 cū fuerit introductū vt possint sibi in dotibus p̄iudicare renun
ciando iuri hypotecarū contra. l. de die ⁊ l. attilicinus. ff. de pactis
dota. Non est mirū qd̄ fuerit hoc restrictū iuxta formā. d. l. iubem⁹
⁊ ideo nullū sibi fiat in dotibus preiudiciū si actiones non cedunt
6 ¶Secundo pōt rn̄deri † qd̄ vbicūq̄ duo se obligant mulieri ad re-
stitutionē dotis sub cōtēplatione obligationis seu hypotece ipius
mulieris cōpetenti in persona ⁊ bonis alterius conrei tūc mulier
repellat̄ si nō potest sibi actiones cedere culpa sua. ⁊ ita dicūt Bar
to. ⁊ alii doctores in. d. l. iubemus. vbi vero nō se obligāt hoc respe
ctu sed ex caritate ⁊ rōne coniunctionis ⁊ affectionis: tūc secus: sed
sic est ꝙ obligatio duorū fratrū presumat̄ hoc secūdo respectu ema
nasse nō aūt primo vt tenet Bar. in. l. si constante in. viii. qd̄. prime
partis. ff. so. ma. dicens non hr̄e obstare titulū ne fideiusso. dotium
dent̄ qn̄ obligant̄ duo fratres vel similes psone ad restitutionē do
tis. q2 non perfidie cā vident̄ adhibiti quia nō valeret alterius fra
tris nō mariti promissio: sed quasi ex fraterna caritate ⁊ amore vi-
dent̄ ambo simul se ad dotē astrinxisse: ⁊ sic dicēdum est in casu no-
stro: tū q2 alias talis obligatio nō valeret vn̄ facienda semper est in
terpretatio vt actus valeat. l. quotiēs. de rebus dub. cum simi. tum q2
qs in dubio vr̄ semper motus rōne sanguinis ⁊ naturalis cōiūctio
nis qn̄ subest potius quā alterius cause extrinsece seu accidentalis
l. tutor. §. que tutoribus. ff. de excu. tuto. no. Bal. in auc. ex testō cir-
ca tertiā col. C. de colla. ex qbus sequit̄ ꝙ nō hēat obstare exceptio
cedendarū ex quo hac rōne nō intercessit ꝟm doctrinā Bar. ⁊ alio-
rum in. d. l. iubemus allegantiū tex. ꝟm vnam lec. in. d. l. §. j. de fide
7 iusso. ⁊ in. l. si titius in. §. meuia eod. ti. ¶Tertio rn̄det̄ † ꝙ omnia
iura q̄ loquunt̄ de cessione actionū loquunt̄ in fideiussorib⁹ q cūꝫ
se obligent ꝓ principalibus cū intercedant tanq̄ soluturi pro alio
vident̄ intercedere ⁊ se obligare pretextu iurium creditoris ꝯ prin
cipalē reum merito si nō possunt creditores eis cedere repellantur
Et ita dicūt Jaco. de arena. Cy. ⁊ cōiter alii in. d. l. iubemus. Nos
aūt loqmur in duobus reis volūtarie se obligātibus rōne proprie
vtilitatis prout qn̄ ambo recipiunt dotē quo casu non vr̄ habitus
respectus ad iura mulieris: sed ad propriū cōmodum cuius respe
ctu vident̄ adducti ad se obligandū: ⁊ ideo succedit doctrina de q̄
s. in proxima. ii. respōsione. ⁊ per Bar. in. d. l. iubemus ꝙ ꝙuis mu
8 lier nō cedat q2 nō possit nō tn̄ repellat̄. ¶Neq̄ † obstat ꝙ doctores
in locis. s. allegatis presupponūt ꝙ etiā in plurib⁹ reis habeat lo-
cū exceptio cedendarū: ⁊ tn̄ oēs potuerūt p̄tendere vtilitatē: quia
ad hoc respōderi pōt altero de duobus modis. Primo qn̄ in veri
tate totum negociū pertinebat ad vnū reū lꝫ etiā alter vt principa
lis se obligauerit quo casu est eadē ratio que in fideiussore. Secun
do ꝙ procedat vt fiat cessio si fieri pōt: secus si fieri nō pōt etiā ex fa
cto creditoris. Et iste rn̄siones vident̄ tolerabiles q2 sunt funda-
te in dictis doctorū in. d. l. iubemus. ⁊ in. d. l. si stipulatus. §. j. ¶Nō
9 est obmittēdum ꝙ † qn̄ est renunciatum bn̄ficio diuisionis non vr̄
posse reus debendi opponere exceptionē cedēdarū: ita voluit glo.
in. l. vnde querit̄. ff. cōmodati. Et lꝫ Bar. in. d. l. modestinus ⁊ Cy.
in. l. j. C. de duo. reis contrarium teneāt: tn̄ Paul. de cast. in. d. l. vn̄
querit̄ aliter dicit q2 cū possit per illud onus euitare pro dimidia
opponēdo bn̄ficiū diuisionis si non opponit vr̄ conueniri ex facto
alterius. Sed si illud bn̄ficium nō habet q2 renunciauit dr̄ ꝯueniri
ex facto suo proprio: quia se eque principaliter obligauit. ¶Quar-
10 to videt̄ † cōcludenti ratione nō obstare p̄fate mulieri exceptꝫ. ce-
dendarū. Quia vbicūq̄ conreus seu fideiussor cōsentiūt liberatio-
ni alterius conrei: ⁊ eadē rōne liberationi bonoꝝ suorum nūq̄ ob-
stat exceptio cedēdarū. tex. est secundū vnā lec. Et ita tenet ibi bar
to. in. d. l. si stipulatus in. §. j. ff. de fideiusso. Et idē tenuit glo. in. l.
ii. C. eo. ti. ⁊ Cy. ibi qui refert ita etiā tenuisse Dy. ⁊ idem tenet glo.
in. l. nisi. ff. de pactis. Quod aūt in casu nr̄o Bartolome⁹ ꝯsenserit
11 p̄fate renūciationi seu liberationi probat̄ † q2 vbicūq̄ plures se ob
ligāt vel aliqd faciūt in eodē instr̄o vel in eodē actu semper viden
tur ad inuicē his q̄ gesta sunt ꝯsentire ita ꝓbat tex. in. l. titius. ff. q.
mo. pig. vel hypo. sol. vbi dicit̄ ꝙ si duo simul emāt aliquā rē vidē-
tur ad inuicē p̄stare ꝯsensum ⁊ ius pignoris qd̄ in dicta re habebāt
remittere. Idem probat text. in. l. lutius titius eo. tit. Et bn̄ facit
etiā tex. in. l. si gratuitā in. §. fi. ff. qui. mo. pi. tacite ꝯbatur. Ad hoc
idē ēt facit. l. cū pr̄. in. §. libertis. ff. de le. ii. vbi dr̄ ꝙ si plures simul ꝓ
hibiti alienare simul alienauerūt videāt̄ ad inuicē alienatiōib⁹ p se fa
12 ctis ꝯsentire. Et ei⁹ † tex. ar. atq̄ ēt dcā. l. titi⁹ dicit bar. i. d. §. liber
tis ꝙ si pr̄ ⁊ fili⁹ simul agāt vr̄ pr̄ filio agēti ꝯsentire ita ꝙ satisfactū
13 est dispositioni. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̄ libe. Et hoc † etiā con
firmat̄ ex dictis p Ange. ⁊ imo. in. l. is q heres. §. fi. ff. de acq. hēdit.
vbi volūt ꝙ disponēte statuto ꝙ filius nō possit se obligare sine li-
cētia prīs satis erit si in eodē instr̄o pr̄ ⁊ filius se obligēt. Et idē te-
nuit Bal. in. l. fi. C. ad macedo. ⁊ in. l. si fili⁹. ff. de his q̄ sunt sui vel
alie. iur. ⁊ idē Bal. in addi. spec. in ti. de reo. ⁊ Jo. an. in regula is q
tacet de reg. iu. in. vj. in mercuri. cū ergo in ipso actu alienationis
atq̄ in eodē instāti dn̄a Thomasia renūciauerit iuri hypotecarūꝫ
atq̄ res ipsas q̄ alienabātur liberauerit vident̄ ipsi alienātes huic
alienationi cōsensisse. ⁊ istud fundamentū vr̄ verū atq̄ realissimū
14 p qd̄ vr̄ decidi ista dubitatio. ¶Quito Cōfirmat̄ q2 † p̄fatus Bar
tolomeus non potest ei imputare culpā ex qua ipse vtilitatē conse
cutus est. l. cum in fundo. §. primo. ff. de iure dotium. l. ex qua per-
sona de regulis iur. quod autē sit cōsecutus vtilitatē apparet pri-
mo q2 per renūciationē mulieris liberatus est a vinculo hypotece
nō solum pars bonoꝝ viri sui: verū etiā pars quā dictus Barto-
lomeus habebat in dictis bonis q̄ vigore instrumēti dotalis erāt
obligata ipsi mulieri: vnde talis renūciatio de directo cedit in vti-
litatē ipsius: ⁊ quātum ad hoc expeditū videtur ꝙ exceptio ceden-
darū opponi nō possit: ita dicūt Bar. ⁊ docto. in. d. l. modestinus
⁊ in. d. l. j. C. de duobus reis. ⁊ ideo dicunt ꝙ si gestū fuisset tm̄ ne-
gociū rei qui cōuenitur nō posset opponere excep. cedēdarū. ¶Se-
cūdo dr̄ vtilitatem cōsequi etiā quantum ad libertatē respectu par
tis confratris qm̄ verisimiliter domos illas pro parte sua tm̄ alie-
nare nō potuisset neq̄ emptorem inuenisset nisi etiā frater partem
suā alienasset: ⁊ ita p̄sumit lex ꝓut ꝓbat tex. ⁊ ibi glos. in. l. fundus
ille. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ in. l. si quis aliam. ff. de solu. vbi tex. in ter
15 minis. Et idem † probat. text. in. l. ꝙ aūt. §. fi. cū. l. sequenti: ⁊ in. l.
ꝙ si vno. ff. de in diē adiectione. quoꝝ iuriū argumē. Bar. in. l. cui
vsusfructus. ff. de vsufructu leg. dicit se consuluisse ꝙ cum quidam
emisset rem vno precio a duobus cū pacto ꝙ eis teneretur reuēde
re infra certū tempus: si postea vnus est paratus redimere alter ve
ro nō vult emere ille nō est obligatus reuendere vni partem suam
quia a principio nō fuisset empturus partē. loquitur autem Bar.
in eo qui emit fundūꝫ sed eius ratio atq̄ leges supra allegate mul-
to magis militant in domo vt quis eam pro parte nō esset emptu-
16 rus vt patet ad sensum. ¶Confirmātur p̄missa † quia si hodie euin
cerentur res: mulier que nō renunciasset posset insolidū conueniri
vt defenderet: q2 lꝫ duo vēdiderint necessitas defensiōis tenet quē-
libet insolidū: ita dicūt Jaco. de arena. Ange. ⁊ imo. in. l. cū ex cau
sa per ibi no. ff. de verbo. obli. ⁊ sic talis renūciatio tendit in vtili-
tatem insolidū dicti Bartolomei maxime hodie si frater nō est sol
uendo ⁊ cōsequenter non pōt excep. cedendarū opponere. ¶Sexto
17 quia cum † tempore renūciationis facte per mulierem illam super
essent tot bona viri: vt in respectu illoꝝ que fuerunt cessa alia erāt
sufficientia: nō videtur imputandum mulieri ꝙ renunciauerit: cū
actiones sue remanerent salue respectu alioꝝ bonoꝝ que remāse-
rāt apud virū: cum presumptio esset nedum ꝙ illas saluas faceret
sed ⁊ ꝙ de nouo alias lucraretur. l. fi. C. arbi. tutele. pro quo facit q2
culpa que non ordinatur ad casum non solet imputari. l. nō omne
18 ff. de statu liberis. ¶Septimo certum est † ꝙ exceptioni cedendaꝝ
renunciari potest vt probatur in. d. l. si fideiussor. §. j. ff. de fideius. ⁊
tenet glo. in. l. nisi. ff. de pactis ⁊ Bart. in. l. modestinus. ff. de solu-
tionibus. Et probatur per regulā. l. si quis in cōscribendo. C. de pa
ctis cū simi. sed in casu nostro fuit renunciatū: ergo nō videt̄ eā ex-
ceptionem posse opponi: qd̄ autem fuerit renunciatum apparet ex
facie instrumenti dotalis vbi post multas exceptiones in specie ex
pressas generaliter renūciatur omni iuris ⁊ legum auxilio: que ver
ba cum sint vniuersalia includunt beneficium cedendarum: quod
est auxiliū legis: vt apparet ex iuribus supra allegatis. ⁊ qui omne
19 dicit nihil excludit. l. iulianus. ff. de leg. iii. cū simi. Itē † vbicunq̄
p̄mittunt̄ quedā in specie ⁊ dū subicit̄ clausula generalis trahitur
ad oēs q̄ quoquomō sub generalib⁹ verbis includi possunt. l. sed
⁊ si qs. §. quesitū cū ibi not. ff. si qs cautio. ⁊ in. c. j. extra de cōmo. et
ꝙ vigore dictoꝝ verboꝝ generaliū includantur generaliter oīs
alie exceptiones atq̄ beneficia ⁊ legum auxilia tenuit excellens do-
ctor Moder. do. Alex. de imo. in consi. suo quod incipit viso ac vt
oportet

oportet considerato themate: vbi cõsulit per dicta verba generalia vĩ renunciatũ bñficio.l.de his.ff.de trãsac. Mouetur inter alia ꝓpter alia beneficia iuris specificata ⁊ allegat Bart.in auc. vt liceat matri ⁊ auie.C.qñ mulier tu.offi.fungi põt in versi.sꝫ q̃ro qd si renunciauit: ⁊ in versi.q̃ro quid si nõ renunciauit. ⁊ Bart. ⁊ Bal.in l.si sub conditione.ff.de testa.tu. ⁊ Specu.in ti.de renũ.§.j.versi.et qr. ⁊ ver.quid si qs. ⁊ no.per doc.in.l.ij.C.de rescin.vẽdi. ⁊ in aut.sacramenta puberũ.C.si aduer.vẽdi. Item mouet̃ pp iuramentũ appositũ ꝓut etiã fuit in casu nostro allegãs not.per Bar. ⁊ alios in l.sciendũ.ff.de ver.obli.in ver.iuxta predicta quero. ⁊ in.l. si duo. §.idem iulianus.ff.de iureiurando. ⁊ Jo.an. ⁊ Archi.in.c.ij.de pactis.in.vj.cum cõcor.de quibus per moder.in.d.l.sciendũ. Et hãc q̃õnem decidit Ang.in terminis in.l.ij.C.de fideiussoribus vbi dicit ꝙ si in instr̃o dr̃ ꝙ renunciauit bñficio de fideiussoribus bñficio diui adriani bñficio nouarũ cõsti. ⁊ de pluribus reis debendi: que forma ponit̃ ẽm eum cũ plures rei se obligant: ⁊ ita renunciãdo renunciant beneficio cedẽdarũ: tã in hypotecaria q̃ in personali ꝑ illũ tex.cũ ergo in casu nr̃o in instrumẽto ꝯtineat̃ eadẽ clausula dicendũ est renũciatũ esse bñficio cedẽdarũ: ⁊ fortius qr adiuncta est clausula generalis ⁊ omni aliĳ legũ auxilio: vt supra dictũ est. ¶ Et ad supradictorũ ꝯfirmationem q̃tum ad terminos nostros adduci põt quod vbicunq̧ actus qui per partes celebrat̃ põt in futurũ se habere pariter ad vtilitatem sicut ad damnum: ⁊ equalis est conditio partiũ in eo casu cõtrahentes videntur facilius adducti ad cõprehẽdendũ omnem casum cũ nulla sub generalitate illa possit esse deceptio neq̧ possit dici in generali sermone nõ venire illuꝫ casum q̃ verisimiliter si fuisset expressus pars aliqua nõ cõsensisset hoc probat̃ in.l.de fideicõmisso.C.de transac. Sed sic est ꝙ qua ratione iste Bartolomeus vĩ renũciando non posse petere sibi cedi actiones contra fratrẽ ⁊ eius bona: ita etiã ipse cõsequit̃ ex renunciatione fratris ꝙ contra se vel eius bona nõ patiat̃ cessionẽ actionũ: vñ qua ratione hoc exp̃sse ⁊ in specie verisimiliter fuisset facturus propter equalem conditionẽ eadẽ ratione vĩ hoc factum sub illis verbis generalibus aptis hoc cõprehẽdere: ⁊ sic cesset rõ ꝓpter quã nõ soleat generalis renunciatio oẽs casus cõprehẽdere. vt no. in.d.l.sed ⁊ si quis.§.quesitũ. Et per istã vltimã rõneꝫ posset respõderi ad Ludo.roma.qui in cõsilio suo.cccclxxij.tenuit per gñalem renunciationẽ de qua supra non videri renunciatũ beneficio actionũ cedendarũ per rõnes de quibus ibi per eũ que licet videant̃ valde ḋbiles atq̧ nõ vere ⁊ eis ḋ facili videat̃ posse rñderi tñ ip̃e loq̃t̃ vbi vnus ex contrahentibus tantũ renũciauit: secus quando ambo per ea que statim dicta sunt: veruꝫ qr dato etiam ꝙ verum esset ꝙ per dictã gñalem renunciationem non videret̃ dicte exceptioni renunciatum militant adhuc alie respõsiones supra date: ideo al's non respondemus ad rationes Ludouici. ¶ Postremo rñdemus

20 clarissime. † Nam si maritus de bonis suis donauit vsq̧ ad dotis q̃titatem ẽm not.in.l.fi.C.de donatio.propter nup. sunt pro dote hypotecata: vt dicũt doctores in auc.siue a me.C. ad vell'.huic autem donationi ꝓpter nuptias non renunciauit neq̧ valuisset vnica renunciatio: sed debuisset intercedere duplex: ⁊ lapsus bienĳ inter primã ⁊ secundam prout est casus in.d.auc. siue a me ⁊ ideo dicit Bald.in.l.fi.C.de donatio.ante nup. ꝙ fuit inita donatio propter nuptias pro vberiori securitate dotis: licet ergo renunciauerit iuri hypothecarum põt actionẽ cedere virtute donationis propter nuptias: Et sic non potest repelli exceptione cedendarũ. Et ex premissis concludimus dictam mulierem exceptꝫ.cedendarum repelli non posse. Laus Deo omnipotenti Amen.

¶ Consilium Centesimũ vigesimũ sextum.

¶ In materia secundi decreti: Et an ratihabitio trahatur retro ad preiudicium tertĳ. Et quando ex negotio vtiliter gesto inducatur tacita ratificatio a lege.

¶ Summarium.

1 ☞ Ratihabitio nõ trahit̃ retro in p̃iudiciũ iuris q̃siti tertio.
2 Negocium gestum vtiliter nomine alicui non requirit ratificationem ex quo ratificatio inducitur ex.l.dispositione. ⁊ ꝙ negocium vtiliter gestũ fuerit probari debet.
3 Dotis promissio censetur facta sub cõditiõe si matrimoniũ sequatur: ⁊ anteq̃ agatur ad dotem de matrimonio secuto ꝯstare debet

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. In causa secũdi decreti que vertit̃ inter Petrũ ser Gerardi del pitta procuratorẽ Francisci Jacobi de rõcionibus ex vna: Et Gerardũ Joãnis de agninno ex alia visis actis ⁊ actitatis per. M. potestatẽ pisis ad me transmissis super quibus consiliũ petit̃ substantialiter loquendo. Cõcludo ꝙ dictus Gerardus habet potiora iura in bonis Petri de vernagallis q̃ dictus Frãciscus quo ad duo petia terrarum sibi insolutum assignatꝫ. Qm̃ lꝫ Marianus Francisci de cascina ⁊ Joãnis Betti de vernagallis obligauerunt bona dicti Petri pro dote filie sue noĩe dicti Petri hetti de vernagallis tamen sine mandato rem alienam obligare non potuerũt.l.rẽ alienam.ff.de pignoratitia actione ⁊ sic cũ post Petrus predictus obligauerit dicta bona sua dicto Gerardo ip̃e est prior in tẽpore: ⁊ sic potior in iure vt in regula qui prior cũ materia de regu.iu.lib.vj.et ĩ materia nr̃a in.l.assiduis.C.q potio.ĩ pĩg.ha. Nec obstat ꝙ secuta fuerit ratificatio petri ⁊ sic cũ ratificatio trahat̃ retro ⁊ cõparet̃ mãdato: vt l.l.fi.C.ad macedo. ⁊ in regula ratihabitio de re.in.ĩ.vj. et sic videat̃ ꝙ tempore promissionis facte noĩe suo consenserit obligationi bonorũ suorum propter quod Frãciscus diceret̃ potior in

1 tp̃e ⁊ sic potior in iure. Quoniam ad hoc † clare respondet̃ ꝙ ratihabitio in casu nr̃o non trahitur retro in preiudiciũ iuris quesiti Gerardo: ita concludit Bar.in terminis in.l.si indebitũ.§. si procur.ff.rẽ ratã haberi ⁊ Bar.in.l.bonoꝝ eo.tit. ⁊ Bal.in.l.obseruare.§.posthu.in.x.q̃õne.ff.de offi.procõsul. ⁊ lega. ⁊ hanc q̃õnem in terminis decidit specu. ⁊ sequitur Jo.an.in additio.in ti. de obli.

2 ⁊ sol.§.j.ver. Itẽ pone obligati. ¶ Sed hic cadere † posset pulchra inuestigatio. Nam negocium gestuꝫ noĩe Petri pertinebat ad euꝫ quia cogi poterat nubere filiam: ꝓmittere dotem: ⁊ bona obligare iuxta no.in.l.qui liberos.ff.de ritu nup. ⁊ in.l.fi.C. de dotis ꝓmis. Igit̃ cũ noĩe suo fuerit tale negocium vtiliter gestum nõ vr̃ ꝙ req̃reret̃ alia ratificatio qr inducit̃ ratificatio ex dispositiõe legis que habet tali casu actũ ꝓ ratificato neq̧ req̃rit̃ vlterior ratificatio: ita vĩ probare tex.no.in.l.pomponius la.j.in ver. ⁊ quẽadmodũ.ff.de nego.gest. ⁊ ita colligunt ⁊ tenent ibi Bar.Ang. ⁊ cõmuniter aliĳ ita etiam dicit Jo.an.post magistrũ suũ in legibus in addi.specu. in titu.de obligat̃. ⁊ solu.in rub.in ver. Sed fuit alia questio. ⁊ sic si fuit ĩducta ratificatio a principio vĩ ꝙ valuerit obligatio. ⁊ sic q̃õ Franciscus fuerit ⁊ sit potior. ¶ Sed hanc difficultatẽ non intẽdo discutere tanq̃ mihi non necessariam. Sed illam alio loco aliĩs declarandam relinquo ꝙ aũt non sit mihi necessariũ patet ex duob⁹ Primo ad hoc vt Franciscus dicere posset ꝙ tale negocium habitũ fuit pro rato ex legis dispositiõe deducere ⁊ probare debebat negocium vtiliter gestum quia hoc erat fundamẽtum sue intentiõis iuxta no.in.l.actor.C.de proba. ⁊ per Bar.in.l.nulla.ff.de ver.obl.

3 ¶ Scd̃o † quia dcã promissio dotis censetur facta sub conditione si matrimonium sequatur ⁊ ante agi non potest vt est casus ĩ.l.stipulationẽ.ff.de iure dotiũ. Sed nullibi in ꝓcessu patet neq̧ ex instrumẽtis productis ꝙ matrimoniũ fuerit sequutum igit̃ cũ conditio non appareat purificata nullũ competit ius. Casus est in. l.hoc iure.ff.de verb.ob. ⁊ ꝙ per illum tex.dicit Bal.in pluribus locis ibi allegatis per dñm Alexãdrum ⁊c. Sed iterum posset instare pars aduersa quod saltim inducta fuit tacita hypoteca ex dispositione legis per text.in.l.vnica.§. ⁊ vt plenius.C.de rei vxori.act. Sed ad illum tex.dupliciter respondeo. Primo ꝙ inducitur tacite hypoteca bonorum quo ad promittentes. Secundo respondeo ꝙ inducitur contracto matrimonio ⁊ nõ ante.argumento eorum que no. docto.in.l.assiduis.C.qui potio.in pigno.hab. Ex quibus cõcludo partes dñi iudicis esse in pronunciando nõ esse deueniendũ ad ẽm decretum petitum per dictum ser Petrũ ser Gerardi del pitta ⁊ quo ad prima duo petia terrarũ in quibus dicto ser Petro concessum fuit primum decretum que apparent assignata insolutum dicto Gerardo pronunciãdum esse dictum Gerardum habere meliora ⁊ potiora iura: Et victum victori in expensis habens condẽnare: ⁊ hoc omni meliori modo. Laus Deo omni potenti Jesu Christo. Bartolomeus sozi.senẽ.

¶ Consilium Centesimũ vigesimũseptimũ

¶ An mulier vel eius filius exclusa per statutuꝫ a successione auie materne intelligatur exclusa a successione aui: ⁊ an statutum excludens filiã dotatã a successiõe p̃ris m̃ris vel fratris cẽseat̃ tñ excludere eam tñ a successione dotantis.

¶ Sũmarium.

1 ☞ Statuti verba qñ sunt clara nõ est opus alia interp̃tatione.
2 Legitima est tertia illius q̃õ qs habiturus est ab intestato.
2 Filia simpliciter exclusa a successione ab intestato censetur etiã exclusa a legitima.
3 Filia que excluditur a statuto si non fuit congrue dotata an possit petere congruam dotem.
4 Mulier non dotata potest cõgruam dotem petere in bonis illius de cuius hereditate agitur.
5 Statutũ excludens filiã dotatã a successione p̃ris m̃ris vel fratris an intelligat̃ eã solũ.excludere a bonis illiuꝫ a quo fuit dotata ⁊ de cuius hereditate agitur ⁊ nu. 4. ⁊. 7. Et ibi quam rationem considerat statutum nu.8. ⁊. 9. ⁊ seq.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet ĩtellectũ.

1 Recte † ⁊ iuste vt mihi vr̃ insignis doctor dñs Petrus de vbal. consuluit Bernardinum absoluendum esse a petitione Hieronymi petentis dotes auie materne: quoniam ser Antonius auus qñ dotauit Magdalenã eius matrẽ voluit ꝙ in dote ꝓmissa cõputarent̃

dotes matris sue: ⁊ sic fuerūt in dote dñe Magdalene ꝑut in simili voluit Bar. i. l. si is q ducēta ī pn. ff. de reb. dub. ⁊ sup hec vba instrumenti sunt multū lata ⁊ ampla: vñ cū dña Magdalena mater dicti Hieronymi dotes mr̄is sue habuisset extincta fuit oīs obligatio insti. qui. mo. tolli. obli. in prin. ⁊ sic dict⁹ Hieronymus filius ⁊ hr̄s dñe Magdalene: suā actionē frustra exponebat. l. si pupilli. §. videamus. ff. de nego. gest. ¶ Sʒ inquātū voluit prefatus īsignis doctor ꝙ dicto Hieronymo reseruarent̄ iura in bonis p̄ṙnis vr̄ sen sisse ꝙ dicto Hieronymo cōpetebat aliqđ ius in bonis aui mr̄ni ex ꝑsona Magdalene eius mr̄is vñ videndū est. an aliqđ ius cōpetat dcō Hieronymo ꝯ dictū Bernardinū ī bonis dicti ser Antonij patris dicti Bernardini ⁊ aui mr̄ni dcī Hieronymi. in qua difficultate substātialit̄ loquēdo obmissis argumētis q̄ hincinde fieri possent: dico ꝙ nullo iure petere pōt dictus Hieronymus aliquid ex bonis ser Antonij p̄ris dicti Bernardini ⁊ sui aui materni. hanc aūt cōclusionē ꝓbo arguēdo a sufficienti. nā aut vult petere partem matris in successiōe sui p̄ris aut iure legitime aut iure dotis: ⁊ neutro dictoꝝ iuriū aliqđ petere potest ex ꝑsona matris in bonis aui. ¶ Primū ꝙ nō partē aliquā iure successionis ꝓbat̄ in statuto sub rub. de successionib⁹ ab intestato qđ īcipit filie femine: ī quo statuto est casus decisus. disponit em̄ ꝙ qñ ex defuncta ꝑsona siue sit p̄r siue mater supest filius masculus filia femina nō succedat: sʒ ex ser Antonio defuncto superat Bernardinus. igit̄ Magdalena eius filia ⁊ mater Hieronymi in nullo successit. Et sic cū casus sit decisus in statuto nulla relinquit̄ dubitatio. l. ancille. C. de suis ⁊ legi. sed cū statuti vba cū sint clara nō est opus alia īterp̄tatiōe. l. si aliꝗ.

2 ff. de vsuf. lega. ¶ Scdm̄ † aūt ꝓbat̄ cū filia simpl'r exclusa a successione ab ītestato cēset̄ ēt exclusa a legitiā. ista est cōis ꝯclusio doctoꝝ. q̄m legitiā est tertia eius ꝙ qs habiturus est ab ītestato. l. papi. §. q̄m aūt. ff. de inof. testō. ⁊ tradit̄ in aut̄. nouissima. C. eo. ti. sʒ ista filia nihil erat hitura ab intestato. igit̄ nulla debet̄ legitiā. ⁊ ista opinio est de mēte Bart. in. l. gallus. §. qđ si tm̄. ff. de lib. ⁊ posthu. vbi Bal. clare hoc tʒ. ⁊ seqt̄ Jo. de imo. ī. l. nō est ambigendū. §. fi. ff. de bo. pos. ti. gñali ⁊ sequūtur ibi ambo p̄ceptores mei dñs Aretinus ⁊ dñs Alex. de imo. q rñdet rōnibus Saly. ī. d. auct. nouissima q ꝯ tenuit. ⁊ hāc tʒ Bal. in. l. maximū vitiū. C. de libe. p̄te. in vltiā qōne ⁊ in. l. sancimus ī prin. C. de inof. testō. ⁊ Ange. ꝯsilio mihi. 105. īcipit statuto cauet̄. ⁊ pau. de ca. post bar. ī. l. titio cētū. §. titio gño. ff. d ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ Bal. ⁊ Ang. ī. l. posthum⁹. §. si qs ex his. ff. de inoff. testa. ita ēt cōsuluit Bal. in suo famoso cōsi. qđ īcipit antiquū statutū. ⁊ est de mēte Bar. ī. l. j. §. sciendū. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ Bal. ī. l. j. C. de summa trini. ⁊ fide catho. ⁊ ꝺm hāc ꝯsuluit elegans doctor ⁊ cōciuis me⁹ dñs Jo. de paglia. de senis rōnes obmitto q̄ habent̄ in §. ⁊ qđ si tm̄: ⁊ q̄ ista est cōis fere oīm opinio. excepto Bar. de saly.

3 ¶ Tertiū † ꝙ hʒ plusculū difficultatis probat ꝙ nullā dotē petere possit in bonis p̄ṙnis ex vbis statuti quā hoc clare decidūt. vult eī statutū ꝙ filie nō succedāt neq̄ p̄ri neq̄ matri neq̄ descendēti alicui eoꝝ. disponit tñ ꝙ filie debeāt cōgrue dotari si nō fuerint dotate: sed in casu nr̄o p̄supponit̄ ꝙ Magdalena erat cōgrue dotata. igit̄ non verificat̄ cōditio statuti ꝙ loquit̄ in ea q̄ nō est dotata: et sic nec dispō. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. ⁊. l. si seruū. §. non dixit p̄tor de acq. here.

4 ¶ Sed in cōtrariū † posset ps aduersa instare. nam mulier nō dotata p̄t congruā dotē petere in bonis illius de cui⁹ hr̄ditate agit̄: vt pʒ ex. c. statuti qđ incipit ⁊ si nō dotant̄: igit̄ illa verba: si dotate nō sunt vident̄ intelligenda de bonis illius de cui⁹ hereditate agit̄ q̄ ista sequētia declaranda vident̄ per p̄cedentia. l. q filiab⁹ in prin. de lega. j. ⁊ in. l. q̄sqs vbi Bar. ff. de leg. iij. ¶ Confirmat̄: nā videmus in simili ꝙ si statutū dicit ꝙ filia dotata nō succedat p̄ri mr̄i ⁊ fr̄i ⁊c. itelligit̄ eā eē dotatā de bōis illi⁹ d cui⁹ h̄dita te agit̄ vt voluit Bal. ⁊ sequit̄ Pau. de cast. in. l. j. C. de legi. here. ⁊ Bal. ī. l. neq̄ mater. C. de iure dotiū. ⁊ ī. l. si plures. C. de ꝯdi. isertis quas doctrinas sequūtur cōiter ꝯsulētes nisi aliđ appareat ex mēte statuti: igit̄ in casu nr̄o illa vba si dotate nō sunt vidētur intelligēda scʒ de bonis illius de cui⁹ h̄ditate agitur. vñ inferendo ad ꝓpositū dicendū videbat̄ ꝙ cū Magdalena fuerit dotata de bonis mr̄is ꝙ in bonis p̄ris vsq̄ ad ꝯgruā dotē petere possit: ⁊ hoc videbatur fundamentū satis coloratū ⁊ aliqualiter obstare. Sed hoc nō obstāte ꝯtrariū puto verius indubitāter ꝙ lʒ Magdalena nō receperit congruā dotē in bonis p̄ris cū ex quo reperiebat̄ dotata qđ nullā dotē in bonis p̄ris petere poterat ꝑut clare disponit statutū ꝙ cū gñaliter loquit̄ gñaliter intelligi dʒ. l. j. §. gñaliter. ff. de leg. p̄stā. Itē q̄ p̄rio excludit simpl'r a successione postea defert dotē illi q̄ nō est dotata: ⁊ sic excipit casum a regula exclusiua. sʒ nos sumus in dotata. igit̄ stat firma regula. l. nā qđ liq̄de de penu lega. cū sili.

5 ¶ Et ꝓ solutione † eoꝝ q̄ in ꝯtrarium adducunt̄ ꝯsidero ꝙ aliqñ ⁊ primo statutū stātibus masculis excludit feminas dotatas a successione pluriū ꝑsonarū. ⁊ tūc cēset̄ in dubio excludere tm̄ a successione dotātis nō aliud voluisset statutū oñdere ⁊ hoc casu ꝓcedit qđ dicit Bal. ī dicta. l. j. C. de legit. here. ⁊ in alijs locis supra allegatis et Pe. de ancha. ī suo cōsi. clxiiij. qđ inci. ꝓ veritate p̄mittēdū. ⁊ ī suo ꝯsilio mihi. lxxvij. icipit retēto ordine q̄sitoꝝ. ⁊ rō est q̄ tūc femina nō excludit̄ simpl'r ꝑꝑ existētiā masculi: sʒ ex eo etiā q̄ sunt dotate: ideo cōueniens est ꝙ debeāt eē dotate de bonis illius de cui⁹ h̄ditate agit̄ cū dos tunc vr̄ succedere loco legitime. l. q̄m in prioribus C. de inof. testō. igit̄ ⁊ dos. argu. l. si eū. §. q iniuriaꝝ. ff. si qs cautionibus.

6 ¶ Aliqñ † ⁊ scdo statutū simpl'r excludit filias seu feminas. sʒ disponit postea ꝙ debeāt dotari ⁊ tūc statutū nō excludit filias ꝑꝑ dotes sʒ solū ꝑꝑ existētiā masculi. Sʒ disponit ꝙ dēant dotari ꝙ intelligi dʒ si maritabit̄ ⁊ ideo tūc relictū a p̄re factū ꝓ dote nō trāsmittit̄: ita ꝯcludūt do. Raph. cuma. ⁊ dñs Pau. de cas. ita saluantes Bar. ibi ī. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ dicit Pau. de cast. ꝙ pluries ꝯsultus ita rñdit. ⁊ qđ est ip̄a veritas. ⁊ ideo dicit dñs Pau. ī. suo ꝯsi. ccxxxj. incipit sup eo qđ querit̄ an dicto dñi Joāni. ⁊ Pau. de cast. in ꝯsilio. cvj. incipit sup eo de quo q̄rit̄ clara ⁊ indubitata. ¶ Ex q̄bus vltio loco dictis infero duas con

7 clusiones q̄tū ad ꝓpositum nostrū. ¶ Prima ꝯclusio † est ꝙ inquātū statutū de quo agimus vult ꝙ filia nō succedat sʒ debeat dotari ꝯgrue intelligi dʒ si de bonis illius a cuius successione fuit exclusa. Q̄m statutū priuās feminas a successione noluit illas remanere indotatas ꝙ fuisset ꝯ publicā vtilitatē. l. j. cū ibi no. ff. so. ma. Conueniēs autē est ꝙ ex quo debet dotari ꝙ dotet̄ ex substātia illius a cuius successione excludit̄ vt supra probatum est ⁊ ita voluit dictū statutum. vt patet in dicto ver. Sed si non dotantur. ¶ Scdā conclusio est ꝙ quomodocūq̄ filia reperitur dotata quod non possit petere aliā dotem: q̄ ex quo statutū simpliciter excludit: vult tamē ꝙ non remaneat indotata. si reperitur q̄uocūq̄ dotata est satisfa

8 ctum † intētioni statuti que in primis attendi dʒ. l. cū mulier. ⁊ ibi Bar. ff. sol. ma. l. nōis ⁊ rei. §. verbū ex legis. ff. de verb. signi. c. p̄ter ea. ⁊. c. intelligētia de vbo. signi. nō em̄ cōsiderauit statutū ꝙ filia q̄cquā haberet ex quo vniuersaliter excludit̄ sed tm̄ ꝙ nubere posset: ideo voluit ꝙ debeat dotari si nō esset dotata. si igit̄ reperitur nupta ⁊ dotata satisfactū est statuto. ad hoc ꝙ no. Bar. ī. l. obligamur. §. leg. ff. de act. ⁊ obli. ī rōne decidēdi. ¶ Cōfirmo. nā statutum vult duo. vnū ꝙ si nō est dotata qđ debeat dotari ⁊ hoc est clarū. alterū ꝙ si est dotata nō debeat dotari. hoc aūt si intelligamus scʒ si est dotata ab eo de cuius successione agitur indubitatū fuisset: ergo intelligit̄ etiā si ab alio fuisset dotata. Arg. l. ꝙ labeo. ff. ad car.

9 ⁊ hoc † rōne ꝯseruande agnationis quā solū statutū ꝯsiderauit vt per Bal. ī. l. maximū vitiū. C. de libe. p̄te. ⁊ ꝑ Joā. an. referentē disputationē Jac. de arena. in additio. speculi in rub. de successio. ab intesta. ¶ Comprobo ex alio. nā statutū excludendo filias simpl'r ⁊ postea disponendo ꝙ debeāt dotari satis erat dispositū ⁊ declaratū respectu persone illius de cuius h̄ditate agit̄ ꝙ si ab eo fuisset dotata nō esset amplius dotāda: cū satisfactū esset statuto: siue eēt dotata inter viuos siue in testō siue postea: iuxta plene no. per barto. in dicto. §. titio genero vnde nō erat opus ex respectu ꝑsone eo de cuius hereditate agit̄ apponat illa vba: si dotate nō sunt. si ergo dicam⁹ ꝙ cōditio nō vr̄ a statuto posita ⁊ cōsiderata sit supflua: intelligi dʒ a quocūq̄ reperiat̄ dotata. Argu. l. si qñ de leg. j. ⁊. c. si papa. de priuile. in. vj. ⁊ eius ꝙ no. Bar. in. l. iij. §. si vero de leg. iij. ⁊ in l. j. ff. de vsuca. cū similibus. ¶ Preterea sicut dicūt Pau. de cast. et cuma. in. d. §. titio genero statutū vult ꝙ debeat dotari si maritabitur ergo itelligi dʒ de ea q̄ nō est nupta ⁊ dotata: sʒ ista erat nupta ⁊ dotata. igit̄. Cū em̄ statutū noluerit illā succedere voluit aliq̄ modo esse dotatā sʒ noluit dotē reiterare q̄ statim ꝙ est nupta ⁊ dotata cessat causa ꝑꝑ quā statutū voluit qđ deberet dotari. ¶ Postremo alia rōne cōfirmo: dr̄ ꝙ filia fuisset dotata a p̄re: mortuo p̄re excludit̄ ab eius h̄ditate si postea moreret̄ auus p̄ṙnus: postea mater postea auus mr̄nus: ⁊ in oībus tractaret̄ de exclusiōe eiusdē femine de h̄ditate oīm dotari deberet si aliter itelligerem⁹ ꝙ est absurdū igit̄ intelligēdū est statutū ꝙ statim ꝙ dotatur ab aliquo ex predictis a quoꝝ hereditate excluditur nō reperit̄ dotata semper d̄beat dotari de bonis illius a cuius h̄ditate excludit̄ sed imediate ꝙ semel fuit ⁊ reperit̄ dotata statutū voluit simpl'r excludere nec voluit masculos grauare vt iā nuptā ⁊ dotatā iterū dotare tenerent̄ q̄

10 voluerūt statuētes † inquātū potuerūt diuitias in natos ꝯseruare. l. j. §. si seruus. ff. de vē. inspi. l. iij. in prin. ff. de testibus cū si. ⁊ hic fuit vltimus intētus ⁊ finis statuētiū dūmō femine ob dotis defectū innupte nō remaneāt q̄ tūc tolleret̄ altera publica vtilitas de qua in. l. j. ff. sol. ma. vñ cū huic vltie eēt satisfactū a quocūq̄ sit dotata intelligi dʒ statutū ꝺm suū intellectū scʒ vt iquātū fieri pōt diuitie ī feminis ꝯseruent̄ ⁊ sic ꝙ dotate petere nō possint se iteꝝ dotari. Laus Deo ⁊c. Ut sup̄ ꝑ me ꝯclusuʒ est arbitor iuris esse: ego Bartolome⁹ sozin⁹ senēsi. J. U. doctor. ⁊ ī fidē ꝓp̄a manu me subscripsi solitoq̄ sigillo subsignaui saluo saniori ꝯsilio Laus deo ⁊c.

¶ Consilium Centesimū vigesimūoctauū.

¶ An filius qui excludit sorores ex forma statutorum transmittat ad suos heredes hereditatem maternā ⁊ portionē sororū exclusaꝝ ⁊ quid in infante. ⁊ an statutum excludens feminas ꝓpter masculos cōprehendat forenses ⁊ etiā clericos.

Dominus

¶ Sūmarium.

1 Filius qui excludit sorores ex forma statutoꝝ trāsmittit portionē exclusē ad suos ex potētia suitatis: ⁊ an ad patruos q ex forma statutoꝝ habebant excludere sorores: ⁊ nu.9.⁊.16.⁊ibi ꝗd in īfante an transmittat ad quoscūq̄.
2 Statuta q̄ attendanꝭ an florētina vel cāpiglie.
4 Forēsis an gaudeat bn̄ficiis statutorū loci.
5 Statutū exclusiuū feminarū ꝓpter masculos editū censeꝭ vt salua sit familiarū dignitas.
6 Familie dignitas conseruatur in clericis.
7 Rubrica habens verba dispositiua ⁊ orationem perfectam potest allegari pro textu.
8 Rubrica gn̄aliter loquēs nō restringiꝭ per nigrum.

Dominus labia nostra aperiat. Et spiritus sanctus illuminet intellectū. Circa presentē consultationē. Primo videbaꝭ dicendū † ꝙ frēs dicti ianini sint potiores in dicta hr̄ditate filiabꝰ dicti ianini. ista cōclusio vr̄ ꝓbari. nam in dicta hr̄ditate successit filius posthumꝰ exclusis filiabus ex forma statutoꝝ terre cāpiglie que hoc clare disponunt ⁊ ꝗnis postea fuerit mortuus ex potētia suitatis trāmisit hereditatem mr̄is ad suos heredes ſm cōmunem opi. de qua in.l. si fratris. C. de iure delibe. ⁊ ꝑ Bar. in.l. ex militari. §. fi. cū.l. sequēti. ff. de testā mili. sed dctō filio posthūo videꝭ patruos esse hr̄des.
2 Nam lz de iure cōi succederent sorores: tn̄ † ex forma statuti florētini succedūt patrui ꝓut patet ī statuto sub rub. Qualiꝭ mulier ab intest. succedat in ver. mulier ad qd̄ statutū recurrēdū vr̄ ex quo in terra cāpiglie nō est aliqd̄ statutū super hoc disponēs. ar. tex. cum glo. i. §. fi. insti. de satisdādo. ⁊ ꝑ Jo. an. in addi. specu. in rubrica de treuga ⁊ pace. Et h̄ exp̄sse disponit statutū cāpiglie quo disponiꝭ qd̄ eo casu quo nō loquūtur statuta cāpiglie recurrendū sit ad statuta ciuitatis florētie: Ex quibus vr̄ cōcludi ꝙ patrui tanꝗ heredes posthumi postea nati ad quos ꝑ posthumū est trāmissa hr̄ditas pr̄is, excludāt dictas filias Janini ⁊ sorores posthūi postꝗ sunt dotate ꝯgruis dotibꝰ: ⁊ h̄ est totū in q̄ dicti patrui pn̄t se fundare ad exclusionē filiarū seu soroꝝ posthumi ꝑmortui de cuius hr̄ditate agitur. ¶ In contrariū tn̄ in fauorē filiarū Janini plura faciunt ⁊ in primis eis patrocinaꝭ dispō iuris cōis qr ipse de iure cōi p̄ferun tur patruis. casus est ī auc. cessante. C. de legi. hr̄dibus. Nec statuta terre cāpiglie. ꝯtra disponūt. igiꝭ remanere debemꝰ in dispositiōe
3 iuris cōis vt in.l. si cū dotē in p̄n. cū ibi no. ff. so. ma. ¶ Solū † ergo restat respōdere ad statutū florentinū ad qd̄ vr̄ recurrendū ex quo statuta terre cāpiglie super hoc nihil videnꝭ disponere in quo statuto florētino hoc est decisum: ad quod statutū multipliciter rn̄detur. Prio. nā lz quo ad bona sita in terra cāpiglie seruanda videātur statuta einsdē terre ⁊ in subsidiū statuta florētina: vt vr̄ cōcludere Bal. in.l. cūctos populos. C. de summa tri. ⁊ fide catho. in. vii. q. p̄ncipali. ver. sed posset dubitari de tali qōne. Cōsuetudo est in anglia etiā Bal. in. xv. col. ver. deīde q̄ro. Et latius Bar. de saly. Ta
4 men † hoc dz intelligi respectu illoꝝ q gaudēt bn̄ficiis statutorū: sz forēses nō gaudēt bn̄ficiis statutorum vt plene declarat Alberi. de rosate in tractatu statutorum in scd̄a parte qōne. ix. ⁊ declarat bar to. in suo tractatu rep̄saliarū in. v. q. principali qōne prima ⁊ pau. de castro in.l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Ang. in suo ꝯsilio mihi. clxxiii. incipit in statuto florētino. ⁊ Pau. de cast. ꝯsilio. cccxliii. incipit statutū supra relatū: igiꝭ dicti patrui tanꝗ forēses nō possunt vti beneficiis dictoꝝ statutoꝝ contra filias seu sorores munici pes p̄dictas. ¶ Scd̄o rn̄deo per ea q̄ ponit Bar. in. d.l. cunctos populos in. vii. q. preallegata vbi in terminis nr̄is distinguit. Quod aut statutū in materia successionis ab intestato loqtur in personā ⁊ tūc si forēsis decedit in loco neq̄ talis decedēs neq̄ eius filii gaudent beneficio talis statuti ⁊ rō est illa quā ipse assignat in. iii. q. in fi. qr statutū non legitimat seu habilitat ꝑsonas forensium. allegat specu. in ti. de scis. §. generaliter ver. itē pone quidē. Et notandum ꝙ Bar. loquēs de cōsuetudine ꝙ prio genitus succedat dicit quod in ea non cōprehenduntur decedēs aut filii: ⁊ sic etiā filii qr forēses qui tractāt de succedendo nō includūtur: aut statutū loqtur in rē ⁊ hn̄t animum: non prosequor qr non est casus noster: qm̄ statutuz in dcō ver. ⁊ nulla mulier vel eius filii loquitur in personā: igiꝭ vr̄ concludendū ꝙ forēses nō gaudent bn̄ficio dicti statuti ꝙ eos ha
5 bilitare non potuit. ¶ Tertio † ꝯfirmatur eadē conclusio. Nā statutū exclusiuū feminaꝝ ꝓpter masculos editū censeꝭ vt salua sit familiarū dignitas. l. i. §. si seruus. ff. de ventre inspi. Et plene habeꝭ in qōne disputata ꝑ Jaco. de arena. quā refert Jo. an. in addi. specu. in rub. de succe. ab intesta. qd̄ dicit ꝑtinere ad publicā vtilitatē qd̄ agnatꝭ. ⁊ familie diuites ꝯseruenꝭ. sz ista rō cessat in forēsibus: imo vr̄ ꝯtria militare: qm̄ forēses amore patrie vt in plurimis vendunt bōa ⁊ redeūt ad ꝓprios lares vt expiētia docet q̄ est rerū magistra c. quā sit ex̄ de elec. ⁊ sic deferūt bōa ⁊ diuitias ad aliena loca. Qd̄ ē ꝯ mentē ⁊ rōnē statuti: igiꝭ tale statutū nō dz locū hr̄e ī casu nostro in quo nō militat rō finalis statuti. l. adigere. §. ꝗnis. ff. de iure pa
6 tro. ⁊ ꝓpter † hanc rōnem Lapus doctor Illustris ī sua allegatione cētesima dubitauit nunqd in tali statuto īcluderenꝭ clerici masculi: ⁊ lz decidat ꝙ sic: tn̄ mouetur qa in clericis ꝯseruaꝭ dignitas familiarū: ⁊ qr illa nō est ratio vnica ꝙ vltimū cōiter reprobatur. ⁊ ad primā dic ꝙ ꝯseruatur sed nō ad publicā vtilitatē cū illa bona amplius oneribus nō subiacerēt. vt in. c. nō minus extra de imunitate ecclesiarū. ⁊ ꝙ clerici nō includanꝭ tz Pe. de ancha. in repetitione. c. i. de ꝯstitꝭ. i. xii. pricipali vsi. hic q̄ro vtrū statuta gn̄alia. et tz Mathesilanus in no. cxi. incipit nō vnā lucrosaz vtileq̄ doctrinā. ⁊ lz cōis opinio esse videaꝭ ꝙ clerici vti possint dicto statuto vt ptz ex plene no. in. c. ecclesia sancte Marie extra de consti. tn̄ fundamētū doc. nō est ī eo qr īcludāꝭ clerici: imo potiꝰ oppositū dicūt, qd̄ nō includūtur ex defectu iurisditionis ēt inclusiōe fauorabili: que opinio ꝯcludit ꝙ forēses nō includātur: sed dicunt ꝙ possunt vti statuto tanꝗ priuilegio: q̄ rō nō militat in forēsibus q priuilegiis statutoꝝ vti non possunt. vt probatū est. ⁊ istud fundamentū multū ꝯcludit iudicio meo. ¶ Quarto dici p̄t ꝙ ī casu nr̄o nō sit recurrendū ad statutum florentinū. nam tūc statutum cāpiglie vult qd̄ recurratur ad statutū florentinū qn̄ in ea materia nō loquūtur statuta terre cāpiglie: vt patet ex v̄bis statuti dū dicit donde non parlano gliordini ⁊ statuti del cōe de cāpiglia: sed in casu nr̄o vt ostēdā loquūtur statuta ⁊ ordines cāpiglie: igitur nō est recurrendum
7 ad statuta florētina. Quod aūt loquātur in casu nr̄o oñditur † ex rub. p̄mi statuti q̄ dicit che niuna dōna maritata possa succedere ne la heredita: Que rub. cū habeat v̄ba dispositiua ⁊ hēat orationem perfectā ꝓ text. allegari pōt prout est tex. ⁊ gl. in.l. i. ⁊ ibi Bar. C. de capitatꝭ. ci. censibus exhi. lib. xi. iuncta glo. quē ad hoc allegat Jo. de imo. in rub. de v̄bo. obli. ⁊ tenēt Saly. ⁊ moderni in.l. i. ff. si certū petatur ⁊ sic filia dotata cēsetur gn̄aliter exclusa ēt ab hr̄ditate ⁊ aui ⁊ fratris qr rub. est gn̄alis ⁊ gn̄aliter loqtur ⁊ eodez modo aliud statutū disponit idē ī nō dotata vt pz ex rubrica dicti statuti dū dicit che la dōna non succeda ma sia dotata secōdo la sua facul
8 ta del suo patrimonio: ⁊ lz † statutū in nigro loquatur tm̄ de hereditate patris matris vel aui: tn̄ rubrica que gn̄aliter loqtur non restringitur per nigrū ꝓut dicūt Saly. imo. ⁊ moderni ī locis statiz allegatis: ⁊ pro hoc est pulchra decisio dn̄i Pau. de ca. in suo cōsil. cccxxxiiii. incipit p̄sens casus modicā ⁊c. Nā in casu Pau. rub. statuti dicebat ꝙ filia dotata nō succedat postea nigꝝ repellebat filiā dotatā a successione matris vel auie: ⁊ nihil dicebat de successione pr̄is tn̄ ꝓpter dictā generalitatē rubrice ꝯsuluit non excludendā a successione pr̄is: ⁊ hāc decisionē refert ⁊ sequitur domi. Alex. in. d.l. i. in. iii. col. ff. si certum petatur: ita in casu nostro cum rubrum loquatur generaliter ꝙ femina siue dotata siue non: non succedat: et in nigro exprimatur de hereditate patris vel matris: tamen idē dicendum in hereditate fratis: maxime cū eadē ratio militare videatur. modo statutum in fine ponit clausulā generalē que cū sit in fi. posita refertur ad oīa superiora. l. talis scriptura cū ibi no. ff. de lega. i. per quā clausulā generalem declaratur ⁊ limitatur rubri. ⁊ ēt nigrū: quod vbi filii masculi defuncti nō adsunt ꝙ tunc femine succedant scd̄m ius cōe. ⁊ sic statutū expresse vult seruari ius cōe: vnde oīa expressa in iure cōi vidētur per relatꝭ. expressa in statuto. l. si ita scriptum ⁊ ibi Bar. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ sic pz ꝙ in illo statuto daꝭ regula generalis ꝙ nō existēte filio masculo femina succedat: vnde nō possumus dicere statuta amplius nō loq in casu de quo agimꝰ. ¶ Postremo ex alio etiā defendunꝭ dicte femine. nam non est dubiū ꝙ si hic agereꝭ de hr̄ditate patris ꝙ femine fratribus defuncti p̄ferrētur: qr hoc est exp̄ssum in cauda primi statuti prout elegāter sup hoc ꝯsulendo declarat insignis doctor dn̄s Dominicus bōsius vn̄ nō ꝓsequor. Sed qr sibi nō fuit narratū ꝙ relictus fuisset posthumus ⁊ postea natus ⁊ īfra mēsem mortuꝰ idcirco vidēdū est an dictis mulieribus noceat dicta natiuitas posthumi mortui infra mēsem. Et videbaꝭ ꝙ sic v̄tute trāsmissionis vt supra ī p̄n. dictum
9 est. ¶ Sed † ad allegata in cōtrariū pōt rn̄deri: prio qr lz regula sit ꝙ filius ex potētia suitatis trāmittat hr̄ditatē ad quoscūq̄: tn̄ vr̄ clare procedere in maiore infante: sed ī infanti illa opinio vr̄ dubia ꝑ tex. in.l. si infanti. C. de iure delibe. in v̄bo oēs hr̄ditates: ꝑ quaz hanc opi. ꝙ infans nō trāsmittat tenet bal. vbi ⁊ idē vr̄ tenere Ange. ⁊ dicit Bal. ꝙ indigent decisione cesarea. Et maxime qr glo. tenent ꝙ generaliter non transmittaꝭ nisi ad descēdentes: ⁊ Bar. de saly. qui hoc plene discutit in.l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. vn̄ nō potest negari rē dubiam in hoc scd̄o qr si filius transmitteret portionē suā tamen nō vr̄ ꝙ trāsmittat portiones sororū quia in illis nō succedit vt suꝰ: cū nemo succedat vt suꝰ aliq̄. l. nisi lege. xii. ta. ſm bal. i.l. q se pr̄is. C. vn̄ liberi. ⁊ qr illā hz de iure spāli. ar.l. mulieri. ⁊ titio. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ hāc opi. tz bar. de saly. i.l. fi. C. de repu. hr̄ditate ⁊ plures antiq quos refert ⁊ sequiꝭ Bar. de saly. in.l. i. C. de adulteriis. ⁊ vr̄ ista opi. de mēte Bar. i.l. libroꝝ ī. vii. q. ff. de v̄bo. signi. in ver. q̄ro pone retēto eodē themate: vbi vr̄ velle ꝙ si mortuo p̄re moriꝭ filii relicta nepte ꝙ qr ad neptē nō trāsit filiatio masculi,

nitas filia per neptē non excludit: ⁊ tamē filius trāsmittebat ex potētia suitatꝫ. Et secūdum istā partem iudicatū aliquādo fuisse audiui in ciuitate florētie vnde hoc fundamentū non est ab arbitris paruifaciendum: licet multi docto. contrarium teneāt prout alīas retuli bis super hac materia cōsulendo. Ex quibus omnibꝰ negari nō potest quin materia sit satis dubia: tamen iura feminarum preponderare videntur propter plura fundamenta supra adducta: vnde domini arbitri qui habēt predicta ponderare debēt potius filiabus fauere: cum per talem interpretationem ⁊ naturalia ⁊ ciuilia iura seruent ⁊ ꝑ cōtrariā subuertant: nec statuentiū intētio saluet vt demonstratū est: si eñ in materia successiōis ab intestato voluissent alias personas ⁊ in aliīs casibꝰ excludi expressissent. l. vnica. §. si autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. Laus Deo. Ut supra per me ꝯclusum est arbitror iuris esse: ego Bartolomeus sozzinus seneñ. J. U. doctor. ⁊ in fidē premissorū ꝑpria manu me subscripsi: solitoq; sigillo subsignaui: saluo saniori consilio.

Consilium Centesimū vigesimū nonum.

Mutuum an presumat diuersum si in libro mutuātis apparet de mutuo facto vno die cū hypotheca bonorū: ⁊ per instrumentuꝫ appet de mutuo facto alio die sine hypotheca bonorum: Et qñ nomē alicuius simulate dicat appositū in ꝯctu: ⁊ ꝙ solutio facta a debitore creditori creditoris pariat liberationē ipso iure.

Summarium.

1 Pluralitas contractuū an presumat si testes deponāt de venditione simplici ⁊ instrm̄ de cōditionali ⁊ nu. 3. 7. 9.
2 Pars si fatetur testamentum factum sed non solenne ⁊ altera ps probat testamentum factum solēniter presumet probasse de diuerso testamēto ⁊ nu. 9.
4 Relatio ꝙ fit de libro ad instrm̄ ⁊ ecōtra qñ cēseat facta de eadeꝫ re Et qñ dicat certa nu. 6.
5 Solutione semel facta ⁊ obligatione extincta non est verisimile ꝙ iterum fiat.
7 Instrm̄ ⁊ testes se hñt tāq̄ supplēs ⁊ suppletum.
8 Testm̄ vnū nō potest esse solēne ⁊ non solēne.
10 Scripture due cōfessionis mutui si apparēt eiusdē q̄titatis diuersis temporibꝰ cōfecte p̄sumunt de eodē mutuo loqui.
12 Emptionis instrm̄ si est confectū nomine vxoris qñ presumatur emptio facta a viro.
13 Confessio partis non censet facta in preiudicium creditorum nec litis future.
14 Simulatio ex consuetudine probatur.
15 Solutio facta per debitorem creditori creditoris parit liberationem ipso iure.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectuꝫ. 1 Tota† difficultas p̄ntis cōsultationis pendere videt ab hoc. nūqd in libris Joānis bōaueris ⁊ in instrumēto mutui contineat vnuꝫ ⁊ idem mutuū ducentorum flore. factū ab Aloisio dñe Katherine in quo primo concludendū videbat ꝙ nō: qꝛ in libro continet mutuū factū die. 27. septembris in instrumēto cōtinet mutuū factum 24. septēbris ⁊ sic ex diuersitate temporis arguitur diuersitas mutui: vt traditur plene: maxime per Saly. in. l. testium. C. de testibus. Secūdo qꝛ in libro de mutuo die. 27. in istrumēto de die. 24. vnde cū. 27. ab Aloisio dñe Katherine de pecunia habita a zanobio nō potuit. 24. instrumentū cātare de eodem mutuo facto ex dicta pecunia habita a zanobio quā adhuc nō habuerat: qꝛ nemo dat qđ non habet. j. q. vij. daibertū: ⁊ in regula nemo plus iuris. ff. de reg. iur. Tertio attendit ex diuersitate assertionis scripturarū qꝛ in lib. dr̄ mutuū factū super certo podere: ⁊ sic si hypotheca illius poderis. l. codicillis. §. instituto ⁊ ibi Bar. ff. de leg. ij. ⁊ ꝑ Bart. in. l. fundus. ff. de annuis lega. in istrumēto continetur mutuū simplex nec aliquid dicit de hypotheca: igit ex tali diuersitate presumēda vr̄ pluralitas mutui per tex. quem Bal. ibi dicit nō habere parem in iure in. c. cū Joānes heremita extra de fide instrumētorū vbi instrumentū cātabat de venditione simpliciter ⁊ testes deponebant de vēditione conditionali propter quod ad iudicis interrogationem partes cōfesse sunt ꝙ vna tm̄ fuerat facta vēditio. ⁊ ideo propter cōfessionē nō presumit pluralitas alias ex diuersitate arguebatur pluralitas contractus. ⁊ ita etiam ibi intelligit dñs Cardi. 2 florē. licet primo contra. Quarto ⁊ vltimo Confirmat† ista conclusio ex his que ponit Bart. in. l. heredes palā in princ. ff. de testa. ⁊ Jaco. butri. Bar. Bal. ⁊ aliī in. l. ij. C. de bo. pos. ſm ta. qui volūt ꝙ si pars fatet testamentū factū: sed non solēne: ⁊ altera pars probat factū testamētū solēniter: presumitur probasse de diuerso testamento: qꝛ solēne ⁊ non solēne sunt diuersa nisi ex confessione vel co

hartationis loci ⁊ temporis probetur vnitas testamēti. ita dicamꝰ in casu nostro: cū libri probent de mutuo cū pignore ⁊ instrumentum sine pignore: ex tali diuersitate arguitur diuersitas mutui nisi aliter idemptitas ⁊ vnitas mutui demonstret. ex quibus infertur ꝙ licet libri referant se ad instrumentū dicti notariī: ⁊ instrumentū ad libros dicti cāpsoris dici potest ꝙ relatio fit ad diuersum instrumentū mutui ⁊ ad diuersam partitā alterius mutui. Quibus tñ non obstātibus cōtrariam sniam veriorem esse existimo scꝫ ꝙ ideꝫ probet mutuū de quo in instrumento apparet. Et in dictis libris. 3 Primo† per regulā que habet ꝙ pluralitas ꝯctuum nō presumitur vt in. l. omnē cum glo. in verbo. cōprobatur. C. de testamentis. ⁊ in. l. si. inducēdo vt ibi per Bal. C. de rebus credi. ⁊ ꝑ Bal. in. l. ij. C. de errore aduocatoꝝ. ⁊ est tex. ⁊ ibi do. Anto. in. xix. col. in. c. in p̄sentia extra de probatio. ⁊ per glo. ⁊ Jacob. butri. in. l. cū qui. §. in pluribꝰ. ff. de iureiurando: igit cum in instrō ⁊ in lib. appareat de eadem q̄titate mutuata inter easdē personas presumi debet iden4titas mutui ⁊ non pluralitas. Secūdo fortius† cōfirmatur eadē conclusio. Nam in libris fit relatio ad instrumentū mutui: ⁊ in instrumēto fit relatio ad libros. Cum ergo non constet de alio instrō mutui q̄ illud qđ ostendit neq; de aliīs partitis ad illud instrm̄ et ad illas partitas censet facta relatio argu. l. j. ⁊. ij. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. fundus qui locatus. ff. de fundo instructo. Et quod ꝑ illuꝫ tex. dicit no. Bal. in. l. si ita scripsisset. ff. de lega. ij. Tertio magis 5 stringo† quia in instrumēto ⁊ in libro apparet eadem causa verisimiliter nō reiterabilis sciꝫ in satisfactione eius ꝙ dña Katherina heredibus Leonardi de pestonibus debebat. nā solutiōe semel facta ⁊ obligatione extincta non est verisimile ꝙ iterum fiat. argu. l. cum de indebito. ff. de probatio. igitur nō est presumenda pluralitas verisimiliter per no. in. d. l. ij. C. de bo. poss. ſm tab. ⁊ in dicto. c. cū Joānes heremita. Confirmat ista cōclusio: quia quādo apparet duplex probatio de eadē summa ex eadē causa mutui diuersis etiam heredibus inter easdē personas presumit vnū mutuū ⁊ non duplex. arg. l. si diuortio. ff. de verbo. obli. ⁊ ita decidit Bar. in terminis in. l. triticū. ff. eo. titu. qđ. j. etiam latius deducam in rñsioni6bus. Quarto† confirmat ꝙ fiat relatio ad illud instrumentū patet quia plures demonstrationes hoc probant. In primis identitas personarum summe cause ⁊ tabellionis propter quas demonstrationes certa reddi videt relatio per ea que no. Bar. in. l. demōstratio falsa. ff. de conditio. ⁊ demon. ⁊ docto. in. l. si quis fundi vo7cabulo. ff. de lega. j. Quinto† ⁊ vltimo probat ex his que dicunt Inno. Jo. an. do. An. in dicto. c. cū Joānes heremita. vbi dicūt ꝙ in casu illius tex. nō erat necessaria interrogatio partiū per quam constaret de vnitate actus quia presumebat vnitas contractus licet instrumentū simpliciter diceret venditionem factā: testes vero attestarent venditionē conditionalē qꝛ esse potuit ꝙ venditio fcā fuisset cōditionalis. Et tamē notarius nō fuisset rogatus de hoc vel ꝙ per obliuionē omiserit ⁊ ideo cum inter instrm̄ ⁊ testes nō sit differentia sed habeant se tanq̄ supplens ⁊ suppletū admittenda erat probatio que nō erat cōtraria instrō. Sed potius suppletiua ex quorū dictis tollit obiectio que fiebat de diuersitate assertiōis quia licet in instrō cōtineat de mutuo. Nec aliquid dicat de hypotheca non ꝯdicit instrō sed supplet: stat enim ꝙ non fuerit rogatus notarius vel quod notarius per obliuionem obmiserit ⁊ ista dctā videntur decidere qōnem in terminis quātum ad istam diuersitatē. 8 Nec obstat† opinio Bal. ⁊ dominus Cardinalis quia illa nō est cōmunis vel procedit prout statim dicam ⁊ ad dicta Bar. ⁊ doctorum in. d. l. ij. C. de bo. poss. ſm tabulas respondet quod in illis terminis probatio testiū non potest simul esse vera cum partis cōfessione quia vnum testamentū nō potest esse solēne ⁊ non solēne. Sꝫ bene potest esse ꝯctus venditionis: ⁊ idem cōditionalis: licet in instrumēto de cōditione non appareat. Et ideo dicunt dñs Abbas ⁊ Joā. de imo. in dicto. c. cum Joannes heremita ꝙ si ibi in instrō appareret de contractu puro nō posset contractus conditionalis idem censeri. Et tunc procedat opi. Bar. Et ita etiā procedere potest opi. domini Cardinalis ⁊ Bal. secus est in terminis. d. c. cum Joānes: quia tm̄ in instrō cōtinebatur contractus vēditionis nec exprimebat ꝙ esset purus vel conditionalis: vñ stat opi. Inno. qđ conditio potuit esse adiecta ⁊ non rogata vt supra dictū est. Unde reperio etiam quosdam modernos dicere in. d. l. ij. C. de bo. pos. ſm tab. ꝙ si in terminis glo. ⁊ docto. ibi si pars fateret testamentū factum in quo titius esset institutus ⁊ non negaret solēne: nec fateret: qa diceret se ignorare: an solēniter: tunc si tales deponūt puta duo: testamentum in quo titius fuit institutus fuisse solēniter factum presumunt deponere de eodeꝫ quia pluralitas non presumit ⁊ sic testes recipiunt adminiculū ex cōfessione partis: quia tūc cessat ratio Bar. ⁊ docto. ibi. Ex quibus inferendo ad propositū concludendū est ꝙ in casu nostro diuersitas scripture libri cū scriptura instri respectu fundi hypotecati non facit presumi pluralitatem 9 mutui. Solum† ergo restat respōdere ad diuersitatem seu varietatem dici ad quam ego respondeo faciliter. Primo ꝙ si recte verba libri inspiciant apparet ꝙ nō ea die fuit numerata pecunia qua cōfecta

cōfecta fuit partita libri: vn̄ dies.27.de qua in partita est dies qua
fuit cōfecta scriptura nō est dies qua fuit pecunia nūerata. qd̄ pꝫ ꝑ
illa verba: equali florini.200.largbi serui decto Luizi Antonio de
cta mona Catherina ⁊c. Notandū est verbū serui: qd̄ est p̄teriti tem
poris. Et sic scriptura refert se ad mutuū factū ante scripturā libri
Si enim tūc factum fuisset dixisset per verba p̄sentis tp̄is serue. Et
sic pꝫ ꝙ scriptura libri fuit postea facta ad probationē inter Fran-
ciscum ⁊ socios ⁊ dictos aloisium ⁊ zanobiū: ⁊ etiā ad probationeꝫ
hypotece de qua nō cōstabat in instrumēto. ¶ Cōfirmat̄ hoc idē q̄a
dicta scriptura refert se ad instrumentū antea cōfectū super mutuo
Et nō tūc tēpore scripture qd̄ pꝫ per illa verba. Comedisseno appa
riua di mano di ser Piero del mōte sancto Sauio. Et sic cū referāt
se ad instrumentū antea cōfectū manu certi tabellionis apparet ꝙ
an̄ fuit cōfectū instr̄m. ⁊ sic nō incōuenit ꝙ instrumentuꝫ appareat
cōfectū ante ꝑ quatuor dies. Nā si an̄ fuit cōfectū ⁊ nō dicit̄ qn̄ stat
qd̄ fuerit cōfectū per quatuor dies an̄: ⁊ sic scripture nō ꝯdicūt. Ex
quibus infero ꝙ cū scriptura libri ⁊ instr̄m ad qd̄ se refert quodcū
q̄ illud sit cantēt de eodē mutuo ꝙ vel tp̄e instr̄i erat numerata pe
cunia: ⁊ tūc tēpore postea cōfecte scripture nō fuit numerata sed scri
ptura facta fuit ad probationē vel tp̄e instr̄i nō fuit numerata sed
tēpore scripture libri: ⁊ tūc dn̄a Catherina ꝯfidit de campsore: ⁊ hec
videt̄ verior interpretatio ex quo per instr̄m nō ꝯstat de vera nume
ratione. sed tm̄ de cōfessione que nō ꝓbat numerationē iuxta not.
in.l.si ex cautione.C.de nō nu.pec. ¶ Sed dicēt aduersarij instrumē
tum etiā de quo agimus refert se ad libros ex partiū assertiōe. Igit̄
nō pōt se referre ad hāc partitā que fuit postea cōfecta vn̄ que sunt
dicta supra vident̄ facere incōtrariū q̄r instr̄m de quo agimus con
fectum videt̄ post scripturā: ⁊ instr̄m ad qd̄ liber se refert apparet
factum ante scripturā: igit̄ vident̄ de necessitate cōcludere de diuer
so mutuo. Sed ad hoc ego r̄ndeo ꝙ liber refert se ad certuꝫ instr̄m
cōfectum manu certi tabellionis: ⁊ sic relatio libri ad instr̄m est re-
latio ad certā scripturā. Sed relatio instr̄i ad scripturā libri est re-
latio vaga ⁊ incerta q̄r refert se ad libros campsoris ex assertione
partiū ⁊ quo ad librū ⁊ foliū: relatio ad instr̄ꝫ est vacua: ⁊ nō ex alio
nisi quia tūc nō erat ꝯfecta scriptura. Sed partes composuerāt scri
pturā libri cōficere: ⁊ voluerāt ꝙ tabellio se referret ad scripturam
libri cōficiendā ꝓpterea que in ea cōtinent̄ que in instr̄o nō cōtine
bant̄: vn̄ vera interpretatio est ꝙ primo fuit ꝯfectū dictuꝫ instr̄m q̄
tp̄e pecunia nō probat̄ numerata nō obstāte ꝙ exceptio. nō nume.
pecu. fuerit renūciatū: vt cōcludūt Bar. Bal. ⁊ Saly. in.l.si ex cau-
tione.C.de nō nume.pecu. ⁊ sic domina Catherina confisa de cāpso
re cōfessa est se recepisse. Itē cōfisa ꝙ cōficienda erat scriptura cam
psorum quo tp̄e receptura erat pecuniā cōfessa fuit se habuisse: ⁊ id̄
cāpsor dixit serui: quasi tp̄e instr̄i dicit̄ seruiuisse ꝯfisa de futura nu
meratione cāpsoris. ⁊ ista est vera interpretatio que caret omni de-
ceptiōe ⁊ fraude: ⁊ est verisimilis arguēdo a cōiter accidētib⁹ iuxta
16 no.in.l.neq̄ natales.C.de ꝓba. ¶ Que † interpretatio cōfirmat̄ qm̄
si apparēt due scripture cōfessionis mutui eiusdē quātitatis diuer-
sis tp̄oribus cōfecte p̄sumunt̄ loq̄ de eodē mutuo ⁊ nō de diuersis
mutuis. Ita cōcludit Bar. in.l.triticū.ff.de verb.ob. dicēs ꝙ perin
de est ac si q̄s de eodē mutuo plures haberet probationes. arg.l.sem
pronius ꝑculo.ff.de leg.ij. ⁊ hāc decisionē sequunt̄ ibi Bal. Ange.
Raph. Jo.de imo. ⁊ cōiter moderni: ⁊ loquunt̄ qn̄ appareret sim-
pliciter de eadē quātitate mutuata. Igit̄ fortius in casu nostro in q̄
vltra est expressa causa.s. vt domina Catherina satis faceret cuidaꝫ
debito suo que causa eiusdē debiti est expressa in vtraq̄ scriptura.
⁊ in vtraq̄ apparet dictā dominā Catherinā satis fecisse dicto de-
bito: vnde multū distat a verisimili ꝙ pluries fuerit mutuata pecu
nia ⁊ pluries debito satisfactū.l.nō est verisimile.ff.ꝙ metus cā. ex
quibus intrepide cōcludendū puto si veritati ⁊ nō cauillationibus
inniti velimus ꝙ dictū instrumētū ⁊ scriptura de quibus agimus
11 cantāt de eodē mutuo ⁊ nō de diuersis. ¶ Et ad euitandā † maliciā
aduersariorū vtile esset lꝫ nō necessariū ꝙ peteret̄ rimatio ⁊ perqui
sitio librorū dicti campsoris quibus per peritos discussis si non ap
paret alia scriptura probatū esset qd̄ ad illā facta est relatio iuxta
nota.in.l.fi.C.de rebus credi. ⁊ per Bal.in.l.secūda.C.de errore ad-
uoca.cū similibus. ¶ Sed vt dixi hoc nullo modo puto necessariuꝫ
Nam cū ex parte domine Catherine ostēdat̄ instrumentū ad quod
partita se refert ⁊ econtra partita ad quā instrumentū ⁊ scriptura
instrumento ⁊ partite possunt loqui de eodē mutuo vt supra demō
stratum est si per aduersariū dicitur qd̄ est alia partita ⁊ aliud istru
mentum ostendat hoc: alias cēsetur ꝓbari relatio vt supra. Argu-
mento eius ꝙ nota.glo.in.l.cum de legi.ff.de probatio. ⁊ qd̄ per il-
lam glo. dicunt docto. in l.actor.C.de probationibus. ¶ Ex qua con
12 clusiue infero † qd̄ dictum mutuum censetur in veritate factum a di
cto zanobio: sed simulate appositum nomen Aloysij ista cōclusio ꝓ
batur ex eo quia pecunia numerata fuit dicti zanobij. Item res hy
potecata tradita pro dicta pecunia mutuata vt ex ea vsq̄ ad tres an
nos fructus perciperent̄ non fuit tradita Aloisio sed zanobio qui
possedit ⁊ fructus percepit prout cōuentū fuerat in persona Aloi-

sij. Nam ex istis duobus probatur ꝙ nomen Aloisij fuit simulate
appositum. vt probatur ex his que ponunt Bal. ⁊ Salyce.in.l.no-
strum interest.C.si quis alteri vel sibi vbi volunt qd̄ licet instrumē
tum emptionis confectum sit nomine vxoris presumitur facta em-
ptio a viro si eius pecunia solutum est precium ⁊ viro est tradita
res quia videt̄ actum inter partes qd̄ solum nomen vxoris appone
retur: cuꝫ vtilitate possessionis ⁊ fructuū nihil participauerit. Nec
in soluēdo p̄cio se grauauerit: ⁊ sic cū ad eā nec lucrū nec damnū ꝑ-
uenerit presumitur nuda ministra ⁊ non cōmodum sentiens. argu.
no.in.l.muliere.ff.de donatio.inter virum ⁊ vxo. cuꝫ similibus. ver
ba sunt Bal.in.d.l.multuꝫ approbata per Saly. ¶ Cōfirmatur ista
conclusio per tex.l.quāuis.C.si quis alteri vel sibi per queꝫ dicit ibi
Ange. qd̄ si aliquis emit rem ⁊ pecuniam soluit ⁊ in instrumento
scribi fecit nomen alterius ipse tamen recipit possessionem ⁊ posse
dit presumitur nomen alterius simulate appositū: allegant etiam
tex.in.l.si filij.C.de dona.inter virum ⁊ vxo. vbi talis conclusio for-
maliter probatur vt ibi no. declarat Bar. de Saly. Fortius ideꝫ cō
cludendum est in casu nostro in quo cōcurrunt alie vrgentes conie-
cture. Prima est quia dictus Aloisius in quadam cautione priua-
ta scripta manu propria dicti Aloisij vna die post partitam librorum
confitetur qualiter apparent multe scripte in quibus apparēt mul
ti sui debitores qui in veritate sunt debitores dicti zanobij que cau
tio probata per comparationem litterarum facit fidem semiplenā
iuxta no.in.l.comparatiō.C.de fide instrumentorū. Secunda conie
13 ctura † est quia dictus Aloisius hoc idem attestatus est in anno do-
dominij.1478. ⁊ sic sequenti anno cōfecti instrumēti ⁊ confecte par
tite que confessio sola videtur sufficiens ex quo non videtur facta
in fraudem eius qui nunc agit cum per plures ⁊ plures annos an̄
istam motam litem facta fuerit vnde de ea non videtur cogitatum
sicut in simili dicitur de futuris creditoribus in auc. sed iam necesse
C.de donatio.ante nup. quā cōiecturā in simili cōsiderat Pau.de
cast.in suo consilio.cccxxvj.incipit in causa mota. ¶ Confirmat̄ q̄a
in dicta confessione fit specifica mentio de locatione cuiusdam po-
deris facta dicto Alloisio a domina Catherina quā asserit contine
ri in scriptis in quibus vocauit se debitricem Aloisij ⁊ in veritate
est debitrix zanobij. Naꝫ dicit quod in scriptis in quibus aliqui vo
cant sei debitores continetur dicta locatio: vnde verisimile est ꝙ po
tius contineatur in ea in qua ipsa vocat se debitricem q̄ in alia: cū
ergo in priuata scriptura libri appareat debitrix domina Catheri
na dicti Aloisij ⁊ in ipsa scriptura continetur qd̄ pecunia mutua-
tur super vno poderi ꝑ tres vel.v. annos hoc in effectu nihil aliud
fuit dicere nisi qd̄ vteretur dicto poderi tribus annis pro dicta pe
cunia mutuata: quia si simpliciter hypoteca fuisset ꝯtracta nō erat
opus apponere dictum tempus sed fuit appositū: vt dicto tp̄e fru-
ctus perciperet ꝓ pecunia mutuata: et sic pro dicta vtilitate dicit̄
quodammodo podere locatū ad quā locationē. voluit se referre ex
quo non constat de alia locatione alterius poderis: Argumen.l. fū
dus qui locatus.ff. de fundo instructo. Ista autem locatio facta di
cta Aloysio censetur fctā zanobio: vt dictum est: qd̄ etiam probat̄ q̄r
zanobius fuit ille qui possedit ⁊ fructus percepit et restitꝫ. pecunijs
restituit ¶ Nec obstat qd̄ refert se ad scripturas priuatas. igit̄ non
comprehenditur hoc de quo constat publicuꝫ instrumētum: respon
deo quod scriptura debiti ī qua appareat locatio predij vt supra nul
la apparet publica sed tantum priuata: ex quo in instrumento de p̄
dio nulla est facta mētio. ideo tamtum de scriptura priuata habita
est mentio. Item satisfactum fuit etiam instrumento confitendo il-
lud quod continetur in scripta priuata: ex quo idem debitum conti-
netur in instrumento quod in sripta. ⁊ sic dicta obiectio non habet
14 obstare. ¶ Tertia coniectura est † que constat ex catasto et zanobij
et domine Catherine: ⁊ etiam Aloysij qui nō dedit: et licet ista non
sit sufficiciens sola: vt dicit Bal.in.d.l.multum interest: tamen dici-
tur facere nō paruum indicium. Argumento earū que ponit Bar.
in.l.decē.ff.de verbo.obliga. ⁊ in.l.fi.ff.si certum petatur faciunt no.
per. Bar.in.l.rura.C.de omni agro deserto libro vndecimo vnde ex
omnibus adminus simul iunctis probatur indubitanter dicta simu
latio. Nam ex dicto instrumento confessionis Aloysij probatur eti-
am consuetudo apponendi nomen suum in gestis in veritate per
zanobium que consuetudo multum operatur in probanda simula
tione sicut dicimus in solitis fenerari in.c.ad nostraꝫ de emp. ⁊ ven.
vnde ex oībus simul iūctis dicta simulatio indubitanter probatur.
¶ Secundo loco etiaꝫ posito quod nō probaretur simulatio aliqua
15 † sed diceremus per instrumentum mutuum vere contractum: et
etiam ꝑ partitam libri īter Aloysiū et dn̄am Catherinā: tamen sup-
posita vnitate mutui ꝓbata potuit dn̄a Catherina soluere zanobio
tanq̄ creditori dicti Aloysij ⁊ cogitur Aloisius ratā habere talē so-
lutionem tāquam vtiliter factā.l.soluēdo ⁊.l.cum precū. ff. de nego.
gest. cū multis similibus. quare cū Aloysius acceperit pecuniā quā
mutuo dedit domīe Catherīe domīa Catherina dicitur soluisse cre-
ditori creditoris ex eadem causa ⁊ sic fuit ipso iure liberata. casus est
in.l.si liber homo: ⁊ ibi ita tenent Barto. ⁊ docto.ff.de nego.gest. tra

ditur in.l.si opera.ff.de doli exceptio.⁊ in.l.solutum.§.solutam.ff. de pigno. actō. ¶Ex quibus oībus cōcluditur ꝙ cū dōia Caterina sit ipso iure liberata cōtra eā nulla cōpetit actio et ꝙ in dictā casā de qua in libro sit facta solutio apparet ex facie instrumēti solutꝫ. domine Caterine: vnde posito ꝙ nō ꝓbaret vnitas mutui in dictā cām censetur facta solutio ⁊ pro ducētis de qbus i libro liberata fuit dña Caterina ab aloyso vt i.d.l. soluēdo ⁊ Aloysius a zanobio ipso iure. vt in.d.l.si liber hō: maxime cū dña Caterina soluerit noīe ꝓprio. vt declarat Albe.in.d.l.si liber hō.igitur ꝓ dictis ducētis de qbus i libro nulla cōpetit actio neqꝫ cōtra do. Caterinā neqꝫ ꝫ zanobiū: quia ante nullā ꝓstationē solui potuerūt.l.tertia.C.de nouatio. Laus Deo. Ut supra per me cōclusum est arbitror iuris esse ego Bartolomeus sozinus seneñ. J. U. doctor ⁊ in fidem propria manu me subscripsi solitoqꝫ sigillo subsignaui cōsi.saniori saluo ⁊c.

Et hoc consilium precedens subscripsit dominus Burgarinus de Burgharinis de senis pisis legens. Et simplici subscriptione approbauit. Et dominus Anto.cochus ⁊ domi. Franci. pepius florētini. Et ita obtentuꝫ est florentie per sententiam.

¶Consilium.cxxx.

¶Procedit per conclusiones ⁊ tractat de materia .l.curabit. C.de actio.empti.⁊ de quodā cōtractu affictus an dicatur vsurarius.

¶Summarium.

1 ¶Dominium transfertur per venditorē in emptorem ex cōfessione venditoris de precio recepto ⁊ rei traditione.
2 Item ex dilatione data ad soluendum vna cum rei trāslatione.
3 Conductio rei sue etiam a sciente facta nō tenet.
4 Emptor fundi existens in mora regulari vel irregulari tenetur ad interesse recompensatiuum.
5 Emptor quando non est in mora: ⁊ venditor precio non soluto do nec integre soluatur reseruat sibi dñium locare potest emptori.
6 Qui est in mora regulari vel irregulari dicit̄ esse in culpa.
7 Mora nō contrahitur in solutione dotis data dilatione ad soluēdum: nec etiā alimēta peti possunt ea pendente.
8 Affictus si esset promissus per emptorem venditori singulis annis donec precium soluatur non censetur promissus pendente dilatione ad soluendum. Et si certus ⁊ determinatus a principio per emptorem promittatur sapit vsuram ⁊ peti non potest.nu.9.⁊.13. Et ibi quando soluitur pars pecuniarū ꝓ parte minuit̄.nu.12.
9 Solitus negociari ⁊ cū pecunia lucrari potest petere iteresse lucri cessantis debitore existente in mora.
10 Maritus non potest conuenire a principio qḋ ratione retardate solutionis dotis habito respectu ad quantitatē sortis debeat̄ aliquid singulis annis: ⁊ si fiat cōuētio est vsuraria.
11 Dilatio ad soluendum qñ videatur data ex appositione vsurarum respectu cessationis.
14 Interesse ratione retardate solutionis peti potest: tamen non valet promissio vniformis prestationis ratione retardate solutionis pecunie.
15 Interesse data dilatione ad soluendum peti non potest post dilationem etiam ratione retardate solutionis.⁊ si ꝓmittitur videtur contractus gestus in fraudem vsurarum.
16 Clausule instrumenti nō debēt censeri apposite sine effectu aliquid operandi.
17 Quod operatur vera traditio operat̄ confessio de recepto.
18 Promissio debiti confessati secuta post confessionē ⁊ facta nō obstante cōfessione operatur qḋ cōfessio censetur facta spe future promissionis nō numerationis.
16 Confessio propter secutam promissionem videtur simulata ⁊ facta spe future remunerationis.
20 Compēsatio fit ipso iure sine facto hominis ad impedienduꝫ moram ⁊ cursum vsurarum.
21 Pro ea parte ⁊ pro eo tempore pro quibus venditor apparet debitor fienda est diminutio affictus.

Dominus labia mea aperiat Et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶Circa presentem consultationem ponam quasdam conclusiones ex quibus apparebit An pro quo tempore ⁊ pro qua quantitate affictus debeatur. ¶Prima conclusio sit †ista quod in dictum Marianum emptorem fuit translatum dominium possessionis vendite. Ista conclusio probatur primo q2 venditor confessus fuit se precium recepisse ⁊ licet talis confessio argueretur non vera: tamen satis ex ea intelligitur qḋ venditor intendebat rem tradere ⁊ habere fidem de precio habendo in futurum ⁊ sic re tradita ⁊ habita fide de precio: dicitur translatum dominium.insti.de re.di.§.interdum ⁊.§.vendite.⁊ ita in terminis dicit dominus Abba.in suo consilio ꝟ.incipit sempronius quandam domum suam ⁊c. ¶Confirmatur ista †opi.q2 sequuta promissione emptoris non obstante confessione etiam data fuit dilatio ad soluendum ⁊ sic per talem dilationeꝫ dicitur habita fides de precio ⁊ translatum dominium vt no.in.l. quod vendidi.ff.de contrahen.emp.⁊ in.l.si constante.§.si.ff.so.matrimonio cum simi.ex qua conclu.infertur Corrolarium qḋ per heredes †venditoris sub nomine certi affictus tanꝙ debiti ex contractu locationis non peti potest: q2 conductio rei sue etiaꝫ a sciente facta non tꝫ secundum communem opi.in.l.si aliquam rem.ff.de acqren.possess.⁊ in.l.qui rem.C.locati.⁊ hoc maxime q2 doc.in dictis locis qui attentant conductionem valere fundant se ex eo: q2 cōducendo rē propriā presumunt̄ voluisse illā donare: ⁊ cōducere sed hec ratio nō pōt locū habere in casu nostro cuꝫ sim⁹ in casu in quo emptor noluit donare: cum voluerit qḋ pro rata solutionis precii pecunie diminueretur affictus ⁊ soluto precio nihil vlterius deberetur ⁊ sic cum simus in casu certo cessat dicta presumptio q2 in incertis non certis locus est coniecturis.l.continuus.§.cuꝫ ita.ff.de verbo.obliga.l.si aliā.ff.de vsufructu legato cum simi. Et ita in terminis decidit dominus Abba.in dicto consilio.v. ¶Secunda conclusio est †qḋ vsqꝫ ad biennium in parte pecunie non solute nulla pensio vel affictus debet̄: nec etiā debet̄ aliquod interesse ratione pecunie non solute. Primum qḋ sub ratione affictus ex contractu locationis nō debeat̄ est supra probatū. Secundum qḋ sub rōne interesse recōpensatiui ad fructus aliquid peti nō possit probatur. Naꝫ licet quando emptor est in mora regulari vel irregulari: puta per traditionem rei vt in casu nostro debeatur dictū interesse vt in.l. curabit.C.de actio.empt.⁊ traditur in.l.ij.C.de vsuris ⁊ per glo.⁊ doc.in.c.conquestus eo.titu. Item licꝫ quando †emptor non est in mora ⁊ venditor precio non soluto donec integre soluatur reseruat si bi dominium locat emptori qḋ facere potest vt dicit Joā. An.in additione speculi in titulo de emptio.⁊ venditio.in additione que incipit facile ergo erit.⁊ Bal.in rubrica.C.de contrahen. emptio. q.xiij.tunc etiam pendente dilatione ad soluendum emptore non existente in mora peti possit pensio prout ad plenuꝫ demonstrat eleganter dominus Abba.in suo consilio. lxvi. incipit viso quodam instrumento ⁊c. ¶Tamen quando concurrūt ista duo quod est data dilatio ad soluendum ⁊ est translatum dominium tunc domin⁹ Abba.ibi sentit contrariuꝫ qui fundat se in reseruatione dominij ⁊ probatur hoc ratione: qḋ nullo modo peti possit. Nam non sub ratione fructuum: q2 ex quo translatum est dominium pertinet ad emptorem.l.fructus.C.de actio.emp. Nec †sub ratione interesse recompensatiui respectu fructuum q2 illud non debetur nisi ratione more saltem irregulari vt traditur in.d.l.curabit que duꝫ dicit licet nulla mora intercesserit intelligitur.s.regularis: requiritur tamen irregularis secundum Bal. Saly.⁊ doc.ibi ⁊ glo.⁊ doc. in.l.de diuisione.ff.soluto matrimonio. Sed in casu nostro pendēte dilatione nulla mora dicitur contrahi.l.lecta.§.sed cū certis.ff.si cer.petat̄ Igitur nō habet locū.d.l.curabit. ¶Cōfirmo. Nā ille qui est in mora regulari vel irregulari dicit̄ esse in culpa.l.mora.ff.de vsuris ⁊ in d.l.curabit. Sed qui nō soluit pendēte dilatione nō esse in aliqua culpa: q2 differt soluere ex voluntate venditoris. Igitur nō potest ibi aliquid imputari: regula damnum cū materia de regulis iuris in sexto.⁊ dicitur dilatio concedi in fauorē debitoris iuxta no. per Bar.in.l.qui rome in principio.ff.de verborū obligatio. Et quod pendente dilatione nō debeatur interesse ratione precij nō soluti tenet in terminis Pau.de castro.in.l.iul.§.ex vendito.ff.de actio. empti. ¶Quam cōclusionē confirmo ratione cōcludenti. Nam †qñ maritus ducit vxorem ⁊ incipit sustinere onera matrimonij vxor constituitur in mora irregulari ⁊ sic maritus propter hoc pōt alimenta petere sicut venditor tradendo rem. Ita arguit glo. cōmuniter approbata in.l.de diuisione.ff.soluto matrimonio. Et tamē habeo qḋ pendēte dilatione ad soluendam dotē dicta mora nō cōtrahitur neqꝫ possunt peti alimenta a marito qui vxoreꝫ duxit: vt declarat Jo.de imola in.l.insulaꝫ.§.vsuras.ff.soluto matrimonio ⁊ Pau.de cast.in suo cōsilio.cxxiij. Et hoc tenent dominus Antoni.⁊ alij in dicto capitulo salubriter extra de vsuris. Igitur idē concludendum est in casu nostro. ¶Ex qua †conclusione infero vnum correlariū qḋ dicta q̄ntitas affictus nō censetur promissa pendente dilatione licet fuerit promissa singulis annis donec precium solueretur: quoniā intelligi potest scilicet post moraꝫ. Et in casu permisso. Et non in casu prohibito: argumēto.l.merito.ff.pro socio ⁊ ei⁹ quod notat Bar.in.l.gerit.ff.de acqui.here.⁊ hoc in specie decidit Jo.de imola ⁊ ibi sequutus fuit in.l.insulā.§.vsuras.ff.soluto matrimonio vt actus potius valeat quam pereat.l.quotꝫ.ff.de re. iur. Et quia in generali loquutione nō veniūt prohibita: vt per Bar. in.l.codicillis.§.instituto.ff.de legatis secundo.

¶Tertia cōclusio sit †qḋ dictus affictus certus ⁊ determinatus prout promissus est peti nō potest pro aliquo tēpore: q2 dicitur continere vsurariam prauitatē talis promissio. Ista cōclusio probatur Nā licet ratione retardate solutionis ꝓpter morā interesse recōpēsatiuū peti possit. Tamē ratione retardate solutionis a principio aliquid promitti nō potest propter nō solutam pecuniā prout fuit factum in casu nostro. Ista cōclusio probatur. Naꝫ licet ille qui solitus est negociari ⁊ cum pecunia lucrari debitore existente in mora petere

ra petere possit interesse lucri cessantis:vt habetur in.l.ij.§.fi.ff.de
eo qȝ cer.loco.Tamē non potest a principio cōuenire de certo iter
esse ratione retardate solutionis vt cōcludunt Inno.Joā.An.cal-
de.dominus Anto.ꝛ dominus Abba.in.c.fi.extra de vsuris.Igit
nō valet consequētia ratione more peti potest interesse ergo de tali
10 interesse possunt partes a principio cōuenire.¶Confirmatur † ꝛ se-
cundo ista cōclusio.Nam licet maritus possit ratione retardate so
lutionis dotis propter moram irregularem petere aliquid pro ali
mentis iuxta nota.per glo.ꝛ doc.in.d.l.de diuisione ꝛ per canoni.
in.d.c.salubriter.Tamen maritus nō poterit a principio cōuenire
qȝ ratione retardate solutionis habito respectu ad quātitatē sor-
tis debite pro rata sortis debeat aliquid singulis annis prout fuit
in casu nostro qꝛ tunc talis affictus accedit pecunie promisse quod
esse non debet iuxta not.per Jo.An.in regula peccatuȝ de regulis
iuris in.vj.Et hāc questioneȝ decidit in terminis Joan.An.in.c.
salubriter de vsur.cuius opinionē tanꝙ tutiorē sequūtur dominꝰ
Anto.ꝛ dominus Cardina.ꝛ respondent ad illum tex.illaȝ etiam
sequitur dn̄s Abb.in nō solito negociari ꝛ licet Joan.calde.cōtra
rium ibi tenuerit Bal.in.l.fi.§.preterea.C.de iure dot.ꝛ bal.in ru
brica.C.de vsuris.ꝛ Saly.in autē.ad hec.C.de vsuris imola.ꝛ Ro.
in.d.§.vsuras.Tamen opi.Johā.An.tanꝙ tutiorem sequendam
esse dicit dominus Laurentius de Ridolfis in suo tractu vsurarū
questione.liij.qꝛ vbi agit de periculo anime tutior pars est eligēda
c.iuuenis de sponsalibus.ꝛ hanc sequutus sum in.d.§.vsuras.Nā
11 †canoniste quibus in hoc magis credendum est cōiter hoc tenent
licet pleriqȝ ponant casum quando fuit data dilatio ad soluenduȝ
Tamen ratio qȝ non potest deduci in pactū qȝ sine pacto peti po
terat militat etiā nulla data dilatione:sed in casu nostro videt data
dilatio ꝛ factū peccatū ꝙ donec affictus solueret nō posset peti pre
cium ex quo finito biennio recipiebat affictum.argumēto.l.qui in
futurum.ff.de pactis ꝛ in.l.palam.§.nō male.ff.de doli exceptiōe
12 ꝛ licet † quando apponuntur vsure cessationis solutionis non vi-
deretur data dilatio iuxta not.per Bar.in.l.qui rome in pricipio
ff.de verbo.obli.tamen quādo apponunt ꝛ recipiunt post tempus
secus videtur per.d.§.nō male.Quinimo ex quo receptio in futurū
operatur pactum de nō petendo vt.d.§.nō male ita promissio ī fu
turum debet idē operari.l.fi.C.ad.l.fal.ꝛ facit glo.in.l.ij.C.de iure
emphyteotico.Et hoc casu dico qȝ debitor potest quandocūqȝ sol
uere licet debeatur affictus:qꝛ tempus solutionis post bienniū nō
est determinatum secus si tēpus esset determinatū:qꝛ tūc qn̄ datur
dilatio cum solutione vsurarū non poterit ante tempus solui ꝛ ita
procedit qȝ dicit Bar.in.d.l.qui rome in principio.ff.de verbo.ob
13 liga.¶Confirmatur ista conclusio.Naȝ † licet sub nomine interesse
potuisset promitti tanꝙ recompensatio.Tamen sub nomine affi-
ctus facta talis promissio nō valuit:qꝛ licet sub nomine alimentoꝝ
aliquid possit promitti:qꝛ alimenta sunt licita secunduȝ opinionē
calderini Bal.ꝛ imo.in locis statim alleg.Tamē sub nomine vsu-
rarum qꝛ tales vsure sunt prohibite nō valet promissio.Hanc cōclu
sionem tenet Jo.de imo.quā sequuntur moder.in.d.§.vsuras:ꝛ te
nent cōmuniter can̄.in.d.c.salubriter:ita dicendū est in casu nostro
Nam translato dominio licet ratione more interesse peti possit vt
d.l.curabit:tamē affictus certus nullo modo deberi pōt quoniam
aut volumus qȝ debeatur ex cōtractu locationis rei:ꝛ hoc non pōt
dici:cum locatio nō teneat.d.l.qui reȝ.C.locati ꝛ supra plene est de
claratum.Aut volumus dicere qȝ debeatur ratione pecunie quaȝ
retinuit ꝛ non soluit emptor ꝛ tūc idē est cōcludendum:qꝛ pecunia
nō est locabilis ꝛ sic si pecunia locatur est vsura.vt cōcludit archi.in
c.si feneraueris.xiiij.q.iij.ꝛ refert ꝛ sequitur prefatꝰ do.Lau.in di-
cto trac.q.xxxij.ꝛ ad hoc allegat dominū suum in.c.fi.de vsuris vbi
idem tenet dominus Cardina.flor.Igitur nullo modo potuit va-
lere promissio pro affictu pecunie nō solute prout facta fuit in casu
14 nostro.¶Confirmo etiam hanc † cōclusionē alia ratione quoniā ꝛ
si interesse ratione retardate solutionis peti possit.Tamen nō va
let ꝓmissio vniformis prestationis ratiōe retardate solutionis pe
cunie:qꝛ talis vniformis prestatio arguit vsuram.vt plene probat
ꝛ concludit rom̄.in suo cōsilio.ccccccx.incipit circa predictā positā
cōsultationē due sunt difficultates:ꝛ hoc maxie in casu nostro:tuȝ
qꝛ permissus est affictus pro rata pecunie:ꝛ sic accedit sorti.xiiij.q.
iij.per totū:tum qꝛ nō pōt deberi vniformis prestatio sub nomine
interesse in casu nostro qꝛ cū debeat interesse recompensatiuū fru-
ctuū:vt tradit in dicto.c.cōquestus tale interesse nō est vniforme:
ex quibus concluditur ꝙ nullo modo dicta ꝗtitas affictus peti po
test:ꝛ maxime duabus vltimis rationibus.¶Quarta conclusio sit
15 † ꝛ valde probabilis qȝ nullū interesse peti possit ratione retarda
te solutionis post bienniū:qꝛ talis cōtractus videt gestus in frau-
dem vsurarū.Ista cōclusio probat.Nam cū venditor priꝰ cōfessus
fuerit se preciū recepisse nō sub spe future numerationis:cū tali ex
ceptioni renunciauerit que renūciatio in instrumētis cōsueta est
apponi.Igit subintelligit sub illis verbis renūciauit ꝛc.iuxta no
ta.in.l.gallus.§.idē credendū.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ad hoc est honꝰ
tex.ꝛ ibi Bal.in.l.fi.C.de fideius.ꝛ postea cōfessus fuerit se debito-
rem in certa ꝗtitate pro dicto precio incōtinēti ex his cōtrarietati
bus resultat presumptio fraudis:vt i.c.vt nostrū vt ecclesiastica be
neficia:ꝛ sic qȝ in fraudē vsurarū dicat cōtractus initus.Preterea
ex quo aliquid est promissuȝ pro pēsione post cōfessionē recepti pre
cij arguit presumptio fraudis cū nō sit de natura cōtractus vendi-
tionis ꝙ pēsio debeat ꝛ sic censet ꝙ voluerit ꝑcipere aliquid singu
lis annis pro mercede retardate solutiōis pecunie ꝛ sic ꝓ ipsa pecu
nia ꝛ hac de causa pecuniā dimisisse apud emptorē.Quod etiā pa-
tet qꝛ exonerata parte debiti voluit tm̄ percipere.Sed his rōnibꝰ
nō pōt venditor neqȝ sub ratione interesse neqȝ sub rōne affictꝰ ali-
quid ꝑcipere:qꝛ quicqd accedit sorti vsura est.in.ca.pleriqȝ.xiiij.q.
iij.Confirmat hoc idē.Nā ex quo per solutionē precij venditor de-
bebat lucrū percipere fingit ius ꝙ emptor pecuniā soluerit ꝛ post-
ea illā mutuauerit sic in simili in.c.in ciuitate ꝛ.c.nauigāti extra de
vsuris.In quibus dicūt magis cōiter doc.ꝙ si ꝓpter dilationē ad
soluendū venditor vēdit rē cariori ꝑcio videt pecuniam recipere ꝛ
mutuo cōcedere.Ita in casu nostro.Si ergo videt pecunia mutua
ta igit pro illa nihil peti pōt.d.c.pleriqȝ ꝛ ita in terminis decidit
dominus Abb.in suo cōsilio.v.incipit sempronius quādaȝ domū
ꝛ licet dominus Abba.loquat de pensione promissa Tamē ex quo
ipse vult qȝ ꝓpter cōfessionē ꝑcij recepti ꝛ ꝓmissionē nō obstāte cō
fessione ꝙ cōtractus debet iudicari vsurarius ꝛ ꝙ pecunia censet
mutuata pȝ qȝ nihil peti potest ꝓ interesse ꝛ maxime qꝛ dicit ꝙ to
ta pecunia ꝓ pensione soluta est in sortē ꝯputāda:ꝛ sic non vult qȝ
aliquid nomine interesse peti possit.ꝛ per consequēs decidit.q.no
16 strā in indiuiduo.¶Confirmant premissa.Nā clausule † instrumē-
ti nō debēt cēseri apposite sine effectu aliqd operādi.l.si qn̄.ff.de le
ga.primo.Tradit bal.in proposito in rubrica.C.de cōtrahē.empt.
q.ix.Sed confessio nō pōt dici ꝙ ad aliū effectū emananerit sequu
ta promissione nisi vt pecunia videret soluta venditori ꝛ demū tra
dita emptori fictione breuis manus iuxta not.in.l.singularia.ff.si
17 certū petat.ꝛ sic ꝓ annuo affictu cōcessa.Et ꝓ hoc † glo.not.in.l.ij.
C.de dote cau.nō nume.vbi cōfessio habet vim traditionis.Et qȝ
operat vera traditio operat cōfessio de recepto.Qua ergo rōne ve
re soluto ꝑcio ꝛ postea cōcesso emptori nihil peti posset rōne more
nisi ratione interesse damni emergētis vel lucri cessantis in merca-
tore ita stante ficta traditiōe ꝑ confessionē ꝛ ꝓmissionē ꝑ que vide-
tur pecunia soluta ꝛ ꝓ annuo affictu cōcessa ipsi emptori.facit.l.li-
cet.§.j.ff.de iure dotiū cū simi.¶Confirmant postremo ꝑmissa alia
18 ratione.Naȝ † quicqd dixerit Bal.in plerisqȝ locis.Tamen dicit
Jo.de imo.in.l.pe.§.si vie.ff.solu.matr.ꝙ Bar.post Jac.de arena
subtilius ibi cōsiderauit volēs qȝ qn̄ nō obstāte cōfessione sequit
promissio debiti cōfessati talis cōfessio facta cēset spe future ꝓmis-
sionis nō spe future narrationis:qua ꝓmissione subsequuta vr sa-
tis factū dicte cōfessioni:cū dicta ꝓmissio cedat loco solutionis re-
spectu cōfessionis precedētis.Argu.l.inter causas.§.abesse.s.man
da.ꝛ idē dicit Pau.de cast.ꝛ sequutus fui.Ex qbus infero in ꝓpo
sito ꝙ sublata est obligatio ex cā venditiōis ex qua iteresse peti po-
terat ꝛ orta est noua obligatio ex noua ꝓmissione sub annuo affi-
ctu que est vsuraria respectu ꝓmissionis affictus ex qua nō pōt peti
aliquid:qꝛ diceret simpliciter peti ꝓ pecunia nouiter cōcessa ꝛ non
soluta qȝ fieri nō pōt.¶Cōfirmat ista cōclusio qꝛ ex quo rōne cōfes
sionis censet preciū ficte solutū iuxta glo.in.d.l.secūda.Debituȝ ex
cā vēditionis cēset extinctū ꝛ trāsfusuȝ in nouū debitū ex noua pro
missione sub annuo affictu vt colligit ex his que subtiliter conside
rat bar.in.d.l.singularia in prima.q.Sed vt dixi ex noua ꝓmissio
ne ratione retardate solutionis nō pōt aliqd peti nisi rōne iteresse
19 damni emergētis.vel lucri cessātis in mercatore.¶Ex qbus pȝ † re
sponsio ad vnū qȝ potuisset incōtrariū adduci:scȝ ꝙ talis cōfessio
ꝓpter sequutā ꝓmissionē videt simulata ꝛ facta spe future ꝓmis-
sionis.Argumēto.l.minor.xxv.annis cui fideicōmissuȝ.ff.de mino
ri.ꝺm Bal.in.l.si absentis.C.si cer.pe.ꝛ in.l.j.C.ad vell.ꝛ in.l.polli
citatio.C.de donation.ante nup.ꝛ in plerisqȝ locis quos retuli in
d.l.pen.§.si vir referēs io etiā Angelū consuluisse qm̄ dicta opinio
nō est vera qꝛ videt potius facta spe future ꝓmissionis:vt dictum
est per ea q̄ not.Jac.de are.Bar.imo.Pau.ꝛ magis cōmuniter mo
der.in.d.§.si vir.ꝛ posito ꝙ esset vera dico qȝ nō ꝓcedit in casu no
stro in quo vltra confessionē ex ꝓmissione apparet ꝙ relinquit pe
cuniā in manibus debitoris ex alia cā prout in casu nostro qꝛ appa
ret ꝙ relinquit eā.vt ꝑcipiat annuū affictū quo casu cōuertit ī aliā
causaȝ.Nec dicit cōfessio simulata imo ad istū effectū facta ꝑ tex.in
d.l.singularia cū ibi no.ꝛ in.d.l.lȝ.§.j.ꝛ ista sunt subtilia ꝛ conclu-
dunt iudicio meo lȝ in spē in terminis nostris nō reperiā declarata
¶Ex qua cōclusione infero vnum correlariū ꝙ oīa que apparēt so
luta cedūt in sortē:ꝛ si qd vltra est solutū tanꝙ indebitū repeti pōt
ex quo īdistincte solutū apparet:vt ꝑ totū ti.ff.ꝛ.C.de cōdi ideb.ꝛ ī
c.fi.de solut.ꝛ maxie ex quo apparet ꝙ aduersarius simpliciter est
debitor scriptꝰ in libris ipsius emptoris vnde cessat omnis difficul
tas que posset fieri ex notatis in.l.j.ff.de cōdi.indebiti.

20 ¶Quinta ⁊ vltima cõclusio sit† ꝙ posito qḋ interesse aliquod peti posset omnes pecunie in quibus venditor apparet debitor emptoris cedunt in solutũ virtute compensatiõis que hoc casu fit ipso iure a lege sine obiectione hominis ad impediendũ moram ⁊ cursuȝ vsurarum. casus est in. l. si cõstat ⁊ ibi hoc tenent omnes. C. de compensationibus ⁊ tenet Nicolaus de mattarell. Bal. ⁊ oẽs in. l. si. C.

21 eo. ti. ⁊ in hoc nullus discrepat. ¶Ex qua cõclusione infero† correlariuȝ ꝙ pro q̃ parte ⁊ pro eo tẽpore ꝓ quib⁹ venditor apparet debitor fienda est diminutio affictus secundũ cõsiderationes de quib⁹ supra. hoc probaṫ per pactũ appositũ in instrumẽto: cõcordat etiaȝ dispositio iurꝭ cõis si nihil fuisset dictũ vt est tex. ⁊ ibi Bar. in. l. si. ff. de iure dotiũ ⁊ no. Bar. in. l. in. §. offerri. ff. de actio. emp. ⁊ Bal. in. l. si traditio. C. eo. ti. Et tenet Abbas in. d. cõsilio. lxvj. est bonus tex. in. l. cũ venderẽ. ff. locati. Ex quib⁹ oibus ⁊ dñs iudicãs ⁊ arbitri si cũ eis qḋ discutieṫ poterũt bñ pcipere qd p eos agendum sit ⁊ iudicare. Laus Deo. ¶Subscripserunt hoc cõsiliũ dominus Felinus Sandeus de Ferraria ⁊ dominus Frãciscus de pepis floren.

¶Consilium. cxxxj.

¶Quod alienatio facta a procuratore p minorẽ constituto valeat cum iuramento. Et qḋ qui emit a procuratore domini prefertur illi qui emit postea a domino. Et quod procurator potest per actum fictum transferre possessionem si habet mandatum speciale.

¶Summarium.

1 Alienatio rerum immobilium facta a minore cum iuramento valet de iure communi.
2 Statutum habilitãs personã nõ censeṫ habitare personã cõtrahẽtẽ super bonis exiſtẽtibus extra territoriũ. Et qñ cẽseaṫ comprehendere forenses ⁊ etiam subditos extra territorium.
3 Contractus factus nõ seruata solẽnitate statuti iuramento firmatus valet de iure canonico.
4 Mandatuȝ ad alienandũ factũ a minore nõ seruata solẽnitate statuti vel iuris an ⁊ qñ valeat. ⁊ nu. 5. ⁊. 10. ⁊ qualiter hoc procedat.
6 Minor potest per procuratorem iurare si hȝ mãdatũ spẽale ⁊ nu. 7.
8 Alienatio rerum immobilium facta per procuratorem minoris cũ iuramento valet si habet speciale mandatum ad iurandum ac si facta fuisset ab ipso minore.
9 Minor põt ꝓcuratorẽ ↄstituere ad actũ quẽ p se gerere potest.
11 Statuta requirentia certas solẽnitates in contractibus ẜm leges cõmunes non comprehendunt contractus iuratos.
12 Venditio si reperitur facta a procuratore habente mandatũ alicui ⁊ cõstituat se nomine emptoris possidere: ⁊ postea fiat domino alteri qui etiam se constituit possidere ille qui emit a procuratore cẽsetur prior: ⁊ numero. 13.
14 Qñ solo titulo acquiriṫ iuꝭ in re ille est potior q est potior in titulo
15 Tutor curator vel procurator generalis an per veram traditioneȝ possit transferre possessionem.
16 Tutor curator ⁊ procurator habens speciale mandatum an possit possessionem transferre.
17 Possessio acquiritur etiam per actum factum per procuratoreȝ habentem mandatum etiam generale.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectũ. Presentis cõsultatiõis difficultas fere in totũ depẽdet a validitate prie venditiõis facte a ꝓcuratore illustrꝭ dñi Johã. vñ pu. de ei⁹ validitate est vidẽdũ ⁊ in primis pro fundamẽto pmittendũ est ꝙ licet de iure cõi alienatio imobiliũ minoris. xxv. annorũ nisi certis casibus ⁊ reseruatis certis solẽnitatib⁹ sit nulla: vt in. l. pdiorũ ⁊ in. l. si prediũ ⁊ in. l. nõ solũ p totũ. C. de pdĳs minorũ ⁊ in. l. j. ⁊ i. l. magis

1 puto. §. ne passiȝ. ff. de reb⁹ eorũ tamẽ† qñ minor cõtrahit alienando imobilia ⁊ iurat valet alienatio ⁊ ↄctus. Casus est in auc. sacramẽta puberũ. C. si aduer. vendi. ẜm intellectũ Martini quẽ approbant glo. bar. ⁊ cõiter docto. ⁊ dicũt Cy. ⁊ Bar. ꝙ opinio Martini de cõsuetudine seruaṫ ⁊ tenẽt glo. ⁊ docto. in. c. j. §. Jtẽ sacramẽta de pace iura. fir. in vsi. feu. vñ inferṫ cõclusio ꝙ alienatio imobiliũ facta a minore cũ iuramẽto inspecto iure cõi vȝ ⁊ tenet. ¶Scđo premittendũ est ꝙ mãdatũ de alienãdo datũ dicto ꝓcuratori cõfectuȝ fuit in ciuitate Papie ⁊ vẽditio fcã p ꝓcuratorẽ facta fuit in quodã castro dioc. Cremonen. de bonis exiſtẽtib⁹ in territorio mu

2 tinẽ. Et q2 vt† plurimũ statuta sup cõtractib⁹ minorũ i ciuitatib⁹ Jtalie diuersimode disponũt: ⁊ tñ sunt exhibita sup hoc statuta ciuitatis Mutine ⁊ mirãdule: est aduertẽdũ ꝙ licet statutũ Mirãdule sup cõtractib⁹ minorũ velit ꝙ cõtractus factus a minore. xxv. maior tñ. xx. valeat ac si fact⁹ esset a maiore. xxv. annor: tñ nõ videṫ cõprehendere casuȝ qñ minor alienat bona exiſtẽtia extra territoriũ Jta cõcludũt Bar. Bal. in. l. cũctos populos. C. de summa tri. ⁊ fi. ca. Nã licȝ statutũ posset habilitare personã subditã vbicꝫ cõtrahẽtem tñ nõ põt respectu bonorũ exiſtẽtiũ extra territoriũ: ⁊ sequitur Petrus de ancha. in repe. c. j. de cõsti. in. xĳ. q. pnci. versi. j. venio ad aliud. ¶Est etiã aduertẽdũ ꝙ statuta simpliciter inhabilitãtia personas cõtrahentiũ nõ ligãt forenses cõtrahentes in territorio statuentiũ: sed bene ligant subditos cõtrahentes extra territoriũ. Statuta vero nõ simpliciter inhabilitãtia sed ita demũ si nõ fuerit seruata certa solennitas ligãt forẽses cõtrahentes in loco sed nõ subditos cõtrahentes extra territoriũ statuẽtꝭ. ¶Primũ pbaṫ ex notatis p bar. ⁊ bal. in dicta. l. cũctos populos: vbi bar. vult ꝙ statutum absolute ꝓhibitoriũ ⁊ fauorabile extendiṫ ad subditũ extrahenteȝ extra territoriũ. ⁊ tenet Bal. in. l. fi. ff. de iuris. om. iudi. ⁊ Petr⁹ de ancha. qui eũ allega. in. d. c. j. q. xĳ. principali ver. hic cadit questio disputata modernis temporibus: qḋ autẽ nõ ligẽt forenses cõtrahẽtes in loco secũduȝ bar. ⁊ Bal. in loco preallega. quos sequiṫ Petrus de ancha. in. d. c. j. q. xĳ. ver. ꝓcedo vlteri⁹ allegat ad hoc Specula. in titu. de sentẽtĳs. §. qualiter versi. itẽ pone qḋ. ¶Secundũ ꝓbatur quia quãdo statutũ nõ simpliciter inhabilitat sed non interueniente certa solẽnitate ꝓhibet tũc nõ ligat subditũ cõtrahenteȝ extra sed bene ligat nõ subditũ cõtrahentẽ in loco: q2 quo ad solẽnitatẽ seruandã inspiciṫ locus cõtractus nõ vñ est post cõtrahẽs: vt i l. si fundus. ff. de euictio. ⁊ hãc sentẽtiã tenet Bar. in. d. l. cunctos populos in. vj. q. pnci. versi. circa primũ. ⁊ tenet Bal. in. d. l. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi vult qḋ si ex forma statuti minor nõ põt cõtrahere sine certa solẽnitate nõ poterit minor forẽsis cõtrahere sine dicta solẽnitate. ⁊ sequiṫ Petrus de ancha. in. d. c. j. in. d. q. xĳ. ver. eo qḋ dicis de obli. ¶Ex quib⁹ concludo ꝙ in casu nostro actus gesti ⁊ a domino ⁊ a ꝓcuratore forte dici possunt inualidi ꝓpter statuta vigentia in loco in quo sunt gesta si geri non potuissent nisi seruatis

3 certis solẽnitatibus. ¶Quare ergo pmittendũ est† qḋ si forma alicuius statuti ↄctus gesti possent dici nulli rõne nõ seruate solennitatꝭ tñ ↄtractus gestus ⁊ iuramẽto firmatus validus cẽseri dȝ: ita cõcludũt cõiter canoniste Jo. An. dñs Anto. Johãnes de lignano ⁊ latius dñs Abb. ⁊ Jo. de imola. in. c. cũ cõtingat extra de iureiurando impugnãtes dicta Bar. Bal. ⁊ Ange. qui cõtra tenẽt in dicta auct. sacramẽta. ⁊ Bar. ⁊ Ange in. l. si qs pro eo. ff. de fideiusso. ⁊ hãc sentẽtiã canonista. tenẽt cõiter legiste. Saly. Fulgo. Pau. de castro ⁊ cõiter Moderni in dicta auctẽtica sacramẽta ⁊ Raphael cuma. ⁊ Pau. de cast. in dicta. l. si qs pro eo qui dicit se pluries cõsuluisse. hãc partẽ tenuit Jaco. de belui. in sua disputatio. que incipit. l. pugnia caueṫ: quã refert ⁊ sequiṫ Jo. And. in addi. Specula. in ti. de snia. §. vt aũt in addi. que incipit ad hec. ⁊ multũ late hanc firmat dñs Abb. Mona. in sua solẽni disputatio. que incipit stãte statuto ciuitatis senarũ: rõnes omitto q2 materia est lata ⁊ trita ⁊ q2 ista est cõis opinio ẜm quã ↄsulũt Moderni. ¶Ex qbus infero duas cõclusi. in ꝓposito. Prima ↄclusio est ꝙ secũda vẽditio facta a prefato illustre dño: iuramẽto firmata valida censeri dȝ licȝ sit minor. xxv. nõ obstãte ꝓhibitiõe iuris cõis ⁊ statutorũ. Scđa cõclusio est ꝙ si pma vẽditio facta fuisset a pfato dño ẽt valida pari rõne cẽ

4 senda esset ⁊c. ¶Sed difficultas† oriṫ ex eo in casu nostro q2 dictus illustris dñs Joã. minor exiſtẽs dedit mãdatũ ad alienãdũ imobilia nulla seruata solẽnitate iuris vel statuti nec apposito iuramẽto ꝓpter qḋ no. ꝙ dictũ mãdatũ fuerit nullũ q2 sicut ipse p se nõ põt alienare minor: ita nõ põt facere ꝓcuratorẽ ad alienandũ p id qḋ habeṫ in. l. nacꝫ tutores. C. de ꝓcura. ⁊ in. l. j. ⁊ prin. ff. rẽ ratã habe. Nã sicut in alienatione requiriṫ solẽnitas: ita in actu ex quo sequi põt alienatio iuxta nota. p Bal. in. l. preses. C. de trãsac. ⁊ in. l. ĩĩ. C. si aduersus tran. ⁊ p doc. marie per dñm Abba. i. c. cũ antea extra de arbi. Quinimo non videṫ valere cõstitutio ꝓcuratoris ad alienãdũ cũ solẽnitate requisita ad hoc. l. minorũ. cũ. §. C. de predĳs mino. ⁊ qḋ mãdatuȝ nõ seruata solẽnitate q requiriṫ in cõtractu nõ valeat tenet Ange. in. l. apud iulianũ in fi. ff. ex qbus causis in possessiõe eatur quia aliter fieret fra⁹ legi: ⁊ minores de facili deciperenṫ. Ex quib⁹ videṫ elici vna cõclusio ꝙ si mãdatũ fuit nullũ ⁊ inualidũ illi⁹ virtute nõ potuerit ꝓcurator cõtrahere secũdũ Ange. in dicta. l. apud iulianũ in fi. q2 quoniã nullũ mãdatũ habere vel habere sed inualidũ ꝓcedũt a pari. l. iiij. §. condẽnatũ cũ ibi not. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. nõ putauit. §. nõ queuis. ff. de cõtrata. ⁊ sic quomodocũcꝫ cõtract⁹ fuerit gestus a ꝓcuratore videṫ ꝙ geri nõ potuerit virtute mãdati inualidi. ¶Cõ

5 firmari videṫ ⁊† secũdo ista cõclusio q2 posito qḋ mandatuȝ fuisset validũ adhuc videṫ ꝙ dicta venditio nõ fuerit valida qñ in quolibet mãdato sic intelligiṫ ꝙ solẽnitates iuris ⁊ statuti seruari debeant. Arg. l. missi opinatores. C. de exacto. trib. lib. x. ⁊ qḋ tradit bal. in. l. j. C. si ꝓpter publicã pensita. igiṫ cũ a ꝓcuratore nõ fuerit seruata solẽnitas gestus: cõtractus nõ videṫ valere. ¶Cui fundamẽto nõ

6 videṫ obstare† ꝙ ex mãdato minoris ꝓcurator iurauerit in animã dñi. qñ nõ videṫ ꝙ minor possit p ꝓcuratorẽ iurare ꝓut late pbãt Jac. de rauena ⁊ pe. in. d. auct. sacramẽta: quos refert ⁊ sequi videṫ ibi Cy. in. ix. q. ⁊ sic videbaṫ cõcludi posse ꝙ dicta vẽditio ꝓcuratoris nõ teneret. ¶Sed premissis nõ obstãtibus que vere nõ obstant

7 contrariã sententiã esse existimo veriorẽ: ⁊ pmitto† ꝙ quicqd dixerint Jac. de rauena Pe. ⁊ Cy. minor sicut p se põt sup cõtractu iurare ita põt p procuratorẽ habentẽ ad hoc speciale mãdatũ: ita decidit Barto. in terminis in. l. qui bona. §. si alieno. ff. de damno infecto.

alleg. qḋ

alleg. qđ habeť in.c.tibi dño.lxiij.dist.ꝛ opi.Bar.sequuntť ibi cōiter docto.ꝛ in iuramēto calūnie est casus in.c.fi.de iuramēto calū. in.vj.ꝛ pbať ex his que habenť in.l.j.in vltima questio.ff.de rerū diuisione ꝛ in.l.j.§.ne auté.C.de cadu.tol.ꝛ in.c.j.§.nulla per quos fiat inuestitura ꝛ in.c.j.quo tēpore miles ꝛ Saly.in.d.auté.dicit ꝙ opinio Jaco.de rauena cōiter reprobatur.ꝛ probatur ex his que statim dicā.¶ Quibus premissis ostendiť auctoritate ꝛ rōne† ꝙ sicut alienatio facta p minorē cū iuramēto fuisset valida. Ita facta per procuratorē iurantē in animā dñi valida censeri dꝫ si habuit spāle mandatū ad iurandum ita determinat glo.in terminis in.d.c.j.§. Itē sacramēta de pace iuramēto firmāda in gl.j.in fi.vbi vult qđ a pari pcedūt si minor iurat p se super cōtractu vel per pcuratorē ꝛ illā glo.sequunť doctores prout dicit dñs Jaco.de alberi.sic est et de mente Bar.si bene inspiciant in dicta.l.si alieno.ꝛ tenēt Jacob. butri.ꝛ Saly.in.d.autētica sacramēta.¶ Probať rōne† qm̄ quem actū potest minor solus per se gerere ad illū actū faciendū solus potest procuratorē cōstituere.hāc regulā ponit glo. quā pprobāt ibi Bar.ꝛ Ange.ꝛ docto.in.l.iij.in prin.rē ratā haberi ꝛ Bar.ꝛ Bal. ꝛ doc.cōiter in.l.neqꝫ tuto.C.de pcura.cū similibus ibi allegat.sed minor poterat per se alienare cū iuramēto:vt supra late probatū est igiť ad talē actū alienādi cū iuramēto in causaꝫ sui potuit cōstituere pcuratorē ꝛ per cōsequēs cōtractus pcuratoris iurantis in causam dñi valuit.¶ Ex quibus patet solutio ad primū qđ in contrarium allegabať ꝙ illud pcedit qñ fecisset procuratorē simpliciter ad alienandū cū solus alienare nō potuisset secus in casu nostro i quo fecit procuratorē ad alienandū cū iuramēto in animā dñi qm̄ talē actū alienationis facere potuisset cum iuramēto.igitur valuit cōstitutio pcuratoris ꝛ cōtractus qui postea sequutus fuit per premissa.¶ Minusqꝫ obstat qđ† secūdo loco dicebať ꝙ censetur mandatū datum vt alienaret seruatis solēnitatibus requisitis:qm̄ illđ procedit qñ aliqua solēnitas fuisset requisita sed qñ actus fit cū iuramento diciť permissus nec requiriť aliqua solēnitas vt dicit gl. in.d.auctētica sacramēta ꝛ i corpore vñ sumiť vñ cū datū fuerit mādatū ad alienandū cū iuramēto in qua nulla requiriť solēnitas nō pōt dici ꝙ sit datū vt cū solēnitatibus cōtrahať:argu.eius qđ no. Bal.in.l.j.§.illud.ff.ad sylle.ꝛ glo.ꝛ moderni.in.l.mācipia in verbo aduocandū.C.de seruis fugitiuis.¶ Confirmanť †predicta.naꝫ statuta requirētia certas solēnitates in cōtractibꝰ secundū leges cōmunes nō cōprehendūt cōtractus iuratos.ita cōcludūt Ray.ꝛ barto.in cōsilio qđ incipit questio dicit statutū qꝛ de iure diuino scriptum est reddite iuramēta vestra deo in.c.debitores ꝛ in.c.ꝛ si Christus de iureiurādo tenet Joā.An.in.c.tua de deci.dñs Anto.dñs Abbas ꝛ Jo.de imola in.d.c.cū cōtingat ꝛ est glo.in.c.cum nō deceat de elec.in.vj.ꝛ qđ per illā glosaꝫ dixit Angelus in.l.j.§ onerande.ff.quarū rerū actio nō datur cuꝫ multis simi. si igiť statuta phibitoria actꝰ.celebrari sine certa solēnitate nō cōprehendūt contractū iuratū:igitur nō pōt dici ꝙ in mādato de cōtrahendo cum iuramēto intelligať qđ cōtrahat cū solēnitatibus statutor̄ ex quo illa nō requiritur.¶ Ex quibus omnibus intrepide concludendum est qđ dicta venditio facta per pcuratorē valida est cēsenda.¶ Succedit †nūc alia dubitatio ex quo vtraqꝫ venditio est valida taꝫ pma facta a procuratore ꝙ secūda facta a domino quis dicať potior i bonis vēditis a pcuratore an ille qui habet causaꝫ a pcuratore. ¶ Et de hoc habemus textū qui ponit doctrinā ꝙ ille est potior cui primo res tradita est qñ duo emūt ab eodē.casus est in.l.quotiens. C.de rei vendica.ꝛ in.l.siue autē.§.si duobus.ff.de publi. sed in casu nostro fuit prius tradita illi qui emit primo loco a procuratore igitur debet esse potior.Quod aūt fuerit post†tradita pbatur qꝛ dictus pcurator cōstituit se dicti emptoris nomine possidere p constitutū.vt in.l.qđ meo ꝛ ibi pbatur late.ff.de acqui.pos.vbi habeť qđ p cōstitutū ita transferť possessio ꝛ dominiū sicut p verā traditionē.ꝛ tradūt docto.in.l.iij.in pnci.ff.eo.titu.nec refert ꝙ res fuerit vere tradita vel ficte qm̄ vtroqꝫ casu locū hꝫ dispositio dictorum iuriū:qꝛ etiā p fictā traditionē acquiriť verū dñiꝫ vt in.l.clauibus ff.de cōtrahē.emp.iūcta.l.quecūqꝫ ꝛ.l.cunctꝫ.ff.de publica ꝛ est de mente†doctorū in.d.l.quotꝫ.ꝛ in.c.cōtinebať de his q̄ fi.a pla.qui volūt qđ qñ solo titulo acqriť ius i re ille est potior q̄ est potior i titulo.Et in terminis h̄ late disputādo cōcludit Bal.in rubric.C.de cōtrahē.emp.in.q.xxij.ꝛ tꝫ dñs Anto.in.c.cū ad sedē de resti.spoli. ꝛ est bona glo.in.d.l.siue aūt.§.si duobus.ff.de publi.dū loquitur in ecclesia vendita.¶ Sed difficultatē† facere videbať qꝛ lꝫ dñs constituendo dicať ficte tradere possessionē:ꝛ per cōsequēs dñium trasferre:tñ nō videbať id dicēdū fore in pcuratore qm̄ pcurator non possideb at:igiť nō pōt possessionē p actū fictū trāsferre. ita videť pn terminis decidere Bar.in.l.j.ad fi.ff.de acq.pos.vbi cōcludit qđ tutor curator vel pcurator generalis lꝫ per veras traditiōes possint possessionē trāsferre tñ istos modos ficte traditiōis nō possunt.allegat tex.no in.l.quāuis.§.j.eo.ti.ꝛ eorū opinio.sequiť Jo.de imo le ꝛ cōiter modar.de quo latius ibi p preceptorē meū dñm Alexan. la de imola.¶ Sed dictā difficultatē rñde ꝙ pcederet qñ haberet tantū generale mādatū sed in casu nostro habebat speciale mandatuꝫ ad cōstituendū:qđ† etiā tacite subintelligebať lꝫ non fuisset expressum:cū talis clausula cōstituti:de consuetudine apponi soleat in instrumētis venditionis.Argu.l.vel vniuersorū cū ibi nota.ff. de pigno.acti.ꝛ eius qđ voluit no. Ange. in.l.bene a zenone. C.de quadri.prescri.sed habēs mādatū speciale ad cōstituendū p constitutū trāsfert posses.ita decidit in terminis Bar.i.d.l.j.ad finem.ff. de acq.pos.in versi.quero pone ꝙ tutor:vbi dicit ꝙ tutor curator ꝛ pcurator nō habēs speciale mādatū nō pōt possessioneꝫ trāsferre igiť sentit ꝙ habens mandatū spāle pōt.ꝛ hanc opi.ap probat ibi Jo.de imo.ꝛ cōiter moder.quoniā qđ facit pcurator habēs mādatū speciale cēsetur facere dñs.l.qđ iussu alterius.ff.de reg.iu.ꝛ in regula pōt quis ꝛ in regula qui facit per aliū.de regulis iur.in.vj.cū materia.hāc opi.approbat imo.ꝛ moder.in.d.l.j.in fi.ꝛ Jo.de imo la.in.l.j.§.p procuratorē eo.ti.Nec obstat† si vltimo loco diceretur ꝙ dñs qui facit p pcuratorē diciť ficte facere.l.j.§.deiecisse.ff. de vi ꝛ vi arma. Igiť si per actū fictū transferť possessio.sequiť ꝙ due fictiones simul cōcurrūt cōtra.l.j.cū ibi no.C.de dotis pmissione ꝛ no.per Bar.in.l.si is qui p emptore ad finē.ff.de vsuca.vñ Ang.in d.§.per pcuratorē.Fortius voluit ꝙ pcurator nō acquirit dño possessionē per actū fictū ꝛ tenet Ang.ꝛ imo.in.d.l.si is q̄ p emptore ꝛ Bal.in.c.cū venissent de resti.spo.ꝛ Guil.de cunio in.l.licet.C.de pcura. Igitur fortius nō pōt trāsferre qꝛ facilius p pcuratorē acquritur ꝙ trāsferať.ꝛ pbat Jo.de imo.in.d.l.j.i fi.ff.de acq.pos. Qm̄ ad hec dicta rñdeť ꝙ imo per pcuratorē etiā generalē per actum fictum possessio acquiritur.Casus est in.l.certa.§.j.ff.de pcario. ꝛ pbatur p no.p Bar.in.d.l.si is qui p emptore:vbi respōdet ad cōtrarium de duabꝰ fictionibus.ꝛ hāc opi.tenēt Bal.ꝛ Bar.in.l. ab emptione.ff.de pactis ꝛ tedaldus.in.l.j.§.vbi aūt.C.de cadu.tol.ꝛ Joan.de imo.in.d.§.p.pcuratorē vbi hoc tenēt moder.ꝛ ibi dñs Alexā.plura allegat.Si ergo pōt acquiri pōt etiā transferre: in hoc tñ est differētia qꝛ in acquisitione sufficit generale mandatū qꝛ tūc in translatꝰ.possessionis interuenit volūtas possessoris volentis possessionē trāsferre.Sed qñ pcurator vult trāsferre per actū fictuꝫ si habet generale mādatū nō pōt p actū fictū per id qđ habeť per glo. in.d.l.j.in versi.j.qꝛ nō cōcurrit voluntas possessoris:si nō hꝫ mandatuꝫ spāle ad trāsferendū per actū fictū tūc cōcurrit voluntas dñi possidentis. Igiť p actū fictū pcuratoris trāsferť possessio ad hoc bonus tex.in.l.qđ meo.§.fi.eo.ti.Benefacit qđ habeť in.l.j.§.si ius serim eo.ti.Censeť eñ tūc ipsemet possessionē transferre ꝛ ita declarant in effectu Jo.de imo.ꝛ moder.in.d.l.j.in fi.¶ Ex quibꝰ oibus concludiť ꝙ ille qui primo loco emit a procuratore censetur prius facta legitima traditio ꝛ sufficiēs.ꝛ cōsequēter cū ambo habuerint causaꝫ ab eodē cū ille qui hꝫ a pcuratore pcuratorio nomine habēte speciale mādatū dicať habere a dño vt in.d.regula qui facit per aliū.ꝛ patet ex notatis in.l.pcurator qui pro euictiōe.ff.de pcura. ille qui emit a procuratore cū sit prior in titulo ꝛ in traditione potior in iure censeri debet per tex.vbi est casus in.d.l.quotiens.C.de rei vendica.Laus Deo.

¶ Consilium.cxxxiij

¶ Summarium.

1. ¶ Fideicommissum ꝙ fuerit legitime acceptatū ex quibꝰ arguať ꝛ per totū.Et ꝙ pōt acceptari siue facto siue verbis.
2. Animus retinēdi vel cōtinuandi si nō potest operari retentionem vel cōtinuationē operatur nouā acquisitionem.
3. Aditio hꝛditatis facta ab eo qui credebat se necessariū ex fideicōmisso si cōstet de animo qđ etiam si non fuisset necessarius seu non sciuisset vel credidisset se necessarium volebat tamen fieri heres ex fideicommisso tenet.
4. Fideicommissum purificatum vel purum etiam ante aditam hereditatem transmittitur.
5. Plures cause licet ꝯcurrāt ad acquirendū dominiū non pñt post dominiū quesitū multiplicari tñ ante acquisitū dñium sic:ꝛ pñt simul eodē tēpore cōcurrere in acquisitione dominij.
6. Quādo aliqs dicit se scire:qñ capiať tale scire p vehemēti opiniōe

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectum. Dubia discussa p suprascriptos insignes doc. sunt facilia preter vnuꝫ ꝛ bene ꝛ iuridice declarata ꝛ decisa:videbatur tñ restare difficultas in eo qđ dicit nō pbari legitimā acceptatꝰ.fidecōmissi. Nā si heredes tedaldi qui iam adiuerāt hereditatē eius sciebāt eū acceptasse fideicōmissum seu hereditatē primi ꝛ sic effectū fuisse vnū patrimoniū.vt in. l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.ꝛ pupil.sciebant vel opinabanť tēpore acceptationis se esse heredes necessarios virtute fideicōmissi vniuersalis illius pmi necessitate pcisa. Unde talis voluntas tollit volūtatē acceptādi de nouo.casus est in.l.is qui putat.ff.de acqui.here. Secus autē dicendū fuisset qñ tēpore aditionis hereditatis tedaldi acceptassent fideicommissum qꝛ tūc necessitas illa causatiua ex quo nō poterat habere vnā sine altera nō tol

lit volūtatē. cas⁹ est in. l. si duo. ff. de acq. here. ꝛ ita voluit clare bar. in. l. gerit ad finē. ff. de acq. here. ꝛ sic vƺ māifesta differētia iter casuƺ bar. ꝛ casuƺ nr̄m qꝛ i casu bar. illa necessitas causatiua ꝛ i ꝯsequētiā nō tollit voluntatē. Sed in casu nostro necessitas iam in esse deducta tollit voluntatē ꝛ sic nō inducitur acceptatio per. d. l. is qui putat. ¶ Sed hoc nō obstāte cōtrariū puto verius qꝛ imo ꝓbatur legitima acceptatio dicti fideicōmissi. ꝛ † pro fundamēto premitto qđ quomodocūqꝫ probeƺ de acceptatione siue facto siue verbis satis est per id qđ habeƺ in. l. pro herede in prin. ff. de acq. here. ꝛ in. l. gerit eo. ti. vbi latissime Bar. facit tex. in. l. si auia. C. de iure delib. ꝛ in l. Paulus nō tantū verbis. ff. rē ratā haberi. ¶ Hoc premisso dico ꝙ licet tēpore quo expresse fuit acceptatū fideicōmissum talis acceptatio tanqꝫ facta ab eo qui credebat se necessariū heredem ex quo erat hr̄s tedaldi nō valeret: tn̄ dico ꝙ ex aliis actibus ꝓbaƺ acceptatio. Nā si sciebāt tedaldū acceptasse fideicōmissū igiƺ qn̄ adiuerƺ hereditatē tedaldi quā sciebat se non posse habere sine fideicōmisso cēseƺ etiā tūc acceptasse dictum fideicōmissum argu. l. si duo alleg. per quā ita concludit bar. in. d. l. gerit in. q. allega. rn̄dendo ad. l. is qui putat. facit qꝛ qui vult cōsequēs cēseƺ velle omnia necessaria ad illud consequens. l. ad rē legatā ꝛ. l. ad rem mobi. ff. de ꝓcurato. ꝛ per Bar. plene in. l. ambiciosa. ff. de decre. ab ordi. faci. ꝛ quāto magis sciebant vel credebant tedaldū acceptasse tanto magis inducitur acceptatio ex quo magis sciebant illud esse necessariū cōsequēs ad acceptationē. Preterea etiā alia via hoc ostendiƺ. nā isti sciētes acceptationē tedaldi primo adiuerūt hereditatē tedaldi. secūdo acceptarūt fideicō. tertio fideicō. petierūt ꝛ voluerūt acceptationē fideicōmissi valere oī meliori modo. Ex qb⁹ colligo duo. Primū ꝙ semꝑ habuerūt animū retinēdi fideicōmissū q animus magis ꝓbatur qn̄ magis opinabanƺ vel credebāt acceptatū fuisse per tedaldū

2 Sed † animus retinēdi vel cōtinuādi si nō pōt operari retentioneƺ ꝛ cōtinuationē operaƺ nouā acquisitionē: vt ad plenū declarat bar to. in. l. iii. in prin. ff. de acqui. pos. ꝛ Bar. in. d. l. gerit in. q. p̄alleg. Unde aut dicimus probari acceptationem ꝛ tunc satis est. Aut nō ꝛ tunc licet non probetur animus acceptandi de nouo: sed retinēdi. Tamen operatur nouam acceptationem. ¶ Secundum

3 † qđ ex premissis colligitur est qđ licet dicti heredes tedaldi crederēt se esse heredes necessarios ex fideicōmisso tn̄ de aīo ipso cōstat p premissa ꝙ etiā si nō fuissent necessarii seu non sciuissent seu credidissent se necessarios Tamē volebāt omnino fieri heredes ex fideicōmisso Unde talis necessitas nō tollit quominus omni casu habeam⁹ voluntatē: ꝛ sic inducaƺ acceptatio: ita est de mēte Barto. in. d. l. gerit dum allegat. d. l. siqs extraneus. §. siqs partē. ff. de acq. here. ꝛ. l. ex se misse ꝛ qđ ibi no. eo. ti. Secus autē est qn̄ quis credēs se necessariū adit nec constat ꝙ in omnē euentū etiā si sciret se volūtariū fuisset aditurus qꝛ tunc si est voluntarius nō valet aditio qꝛ nō sumus in certi an omni casu acceptasset hereditatē. ꝛ ita ꝓcedit. d. l. is qui putat ꝛ sunt ista vt dixi aperte de intentione Bar. in. d. l. gerit in questione supra allegata. Postremo

4 † etiā alia via tolliƺ obiectio. Nā licet sint opiniones an an̄ acceptationē fideicōmissum transmittaƺ ꝛ cōmunis opinio sit ꝙ sic etiaƺ ante aditā hereditatē dummodo fideicōmissum sit purum vel purificatū prout late declarāt Bar. ꝛ docto. in. l. cū filio. ff. de leg. j. Tamen post acceptationē fideicōmissi omnes tenēt ꝙ trāsmittatur. vt tradiƺ in. d. l. cū filio per Bar. ꝛ alios. ¶ Ex quo primo infero ꝙ lƺ fuisset acceptatum fideicōmissuƺ per tedaldum Tamē ex quo erat fideicōmissuƺ vniuersale nō erat quesitum dominiū eius heredibus nec fuit quesitū sibi an̄ restitutionem. l. mulier. §. si. ff. ad trebel. ꝛ per Bar. in. l. j. ad finē. ff. de leg. j. Et per consequens fideicōmissum acceptatū ex iure transmissionis fuit ad heredes trāsmissum. ¶ Secūdo infero ꝙ cuƺ adhuc fideicōmissum seu dominiū nō esset quesitum potuit de nouo acceptari ex iure trāsmisso ab herede ꝛ causa multiplicari virtute noue acceptationis facte ab eo tanqꝫ ab herede ex iure trāsmisso. Naƺ licet qn̄

5 † plures cause tendunt ad acquirendū dominiū post dn̄ium quesitū nō possunt multiplicari vt est cas⁹ in. l. iii. §. ex plurimis. ff. de acq. pos. Tamē an̄ quesitū dn̄iū pn̄t cāe multiplicari: ꝛ pn̄t simul eodē tēpore cōcurrere in acquisitione dominiī. casus est in. l. verbis. ff. ad. l. fal. ꝛ in. §. qđ si in diez. insti. de legatis. ꝛ declarat bar. in. d. §. ex plurimis in tertia col. versi. ꝛ ad illud oppo. Unde in ꝓposito. Si dominium fuisset quesitū tedaldo non potuisset de nouo acceptari ex iure trāsmisso. Sed qꝛ nō erat quesitū dn̄ium licet debereƺ virtute acceptationis defuncti. Tamē potuit etiā deberi virtute acceptationis heredis ex iure transmisso: ex quo in adeptione fideicōmissi postea ambe cause possunt in dominiī acquisitione cōcurrere. Ita probat tex. vbi videƺ casus in dicto. §. ex plurib⁹ vbi licet defuncto sit quesita res aliquo titulo particulari ex quo nō fuit trāslatū dominiū: ꝛ sic heres eodē titulo possidere possit: Tamē poterit vt heres eandē rem possidere. Et sic ex duplici causa. Igiƺ licet tedaldus acceptasset. Tamē ex quo nō fuit quesitū dominiū pōt habere titulo fideicōmissi propter acceptationē Tedaldi rem velle ꝛ etiā propter acceptationē suaƺ ex iure transmisso tanquā heres. Et ista est vtilitas multiplicationis causarū quā ponderāt doc. qꝛ si actor deficit in vna pōt se in alia fundare vt declarant doc. maxime moder. in. d. §. ex plurimis. Et ex premissis colliguƺ duo quātum ad ꝓpositum nostrū. ¶ Primū est ꝙ lƺ in acceptatione fideicōmissi dicanƺ scientes illud per tedaldū acceptatū. Tamen talis scientia non tollit quominus potuerit etiā valide acceptari ex iure trāsmisso. Naƺ sicut si fuissent bona acquisita ꝛ nō dn̄ium licet possiderenƺ titulo fideicōmissi posset etiā titulo hr̄ditario possidere vt in. d. §. ex pluribus ita pōt titulo hereditario acceptare iterū ex iure transmisso qꝛ nō est dare rationē differentie ergo idē est ius. l. illud. ff. ad. l. aql. ꝛ. l. titio. ff. de fur. cū simi. vulgaribus. ¶ Secundū est ꝙ manifesta est differentia an hereditas iure directo fuisset delata tedaldo quo casu merito potuisset de aditione secūda dubitari quando dubitaretur seu crederet ꝙ tedaldus acceptasset: qꝛ si fuisset acceptata nō potuisset iterū acceptari ex quo sola actione fuisset dn̄ium quesituƺ l. cū heredes. ff. de acqui. pos. per regulā. d. §. ex plurimis: ꝛ casuƺ nostrum in quo fuit delata per fideicōmissum quo casu sola acceptatione nō fuit dn̄ium translatum. Et sic vt hr̄des de nouo potuerūt ex iure trāsmisso acceptare. Et per consequens scientia acceptationis tedaldi nō habebat impedire validitatē acceptationis heredū suoruƺ. Et sic possunt ex ea obtinere nō ꝓbata prima acceptatione facit illō vulgare qꝛ paria sunt nō esse ꝛ nō apparere. l. si in emptione. ff. de contrahē. emptio. ꝛ. l. duo sunt titiī. ff. de te. tute. cū simili.

6 Non obmitto † ꝙ licet heredes tedaldi dixerint se scire tedaldum acceptasse: tamē nō debent intelligi de dicta vera scientia. Sed de vehementi opinione secundum subiectā materiā vt in. l. cū quidam §. ꝙ dicitur. ff. de acqui. here. ꝛ no. Bar. in. l. is pōt in octaua col. ff. eo. titu. versic. venio ad alias qualitates. Unde si intelligemus de vehemēti opinione ꝛ credulitate. Tunc sumus in terminis opinionis Bar. cōmuniter approbatƺ. i. d. l. gerit. Et nō pōt dici ꝙ aliud sit qn̄ quis scit ꝛ aliud qn̄ credit ꝛ opinatur qꝛ si ex eo ꝙ sciebāt acceptatio esset nulla que foret valida iudicāda si ita opinati fuissent intelligi debet acceptatio de vehementi opinione vt actus valeat l. quotƺ. ff. de re. dub. ꝛ. l. miles qui destinauerat. ff. de re milita. Ex quibus ꝛ aliis supra adductis taƺ in hoc quā in aliis dubiis de subscriptione requisitus prout per eos conclusum est arbitror iuris esse. Laus Deo.

FINIS

¶ Expliciunt consilia excellentissimi iuris vtriusqꝫ interpretis domini Bartolomei Sozini Senensis. Impressa Lugduni per Joannem moylin al's de cambray. Anno domini. 1525. die. 2. Maii.

¶ Tabula huius quarti voluminis

consiliorum excelsi. J. U. luminis. Domini Bartolomei sozini senensis nuperrime adinuenti quotata pro faciliori inuētione in eo notatorū per numeros. ⁊ numerum cartarum.

De litera A

Tabula.

De litera. B

Bannitus ꝙ si ex forma statuti ad hoc vt aliquis banniri possit requiritur qđ ipse vel alius pro eo citeṫ vt veniat: ꝛ iudex simpliciter citat ꝛ ꝯtatus non cōparet tunc erit bānitus ꝛ forma dicetur

¶ De litera D

Decretum

De litera E

Fictio an

Heres

¶ De litera I

Tabula.

Mala fides.

De litera M

De litera N

Tabula.

Tabula.

¶ De litera S

Tabula.

¶De litera V

FINIS

Registrum huius operis.A.B.C.D.E.F.G.H.I.K.L.M N.O.P.Q.R.S.Oẽs sunt quaterni ꝑter Q.R.S.q sunt terni.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm